COMISIA ISTORICĂ A ROMÂNIEI

DIACONUL CORESI

CARTE CU ÎNVĂȚĂTURĂ

(1581)

PUBLICATĂ DE

SEXTIL PUŞCARIU ŞI ALEXIE PROCOPOVICI

VOL. I
EXTUL

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ
1914

CARTE CU ÎNVĂȚĂTURĂ

DE

DIACONUL CORESI

VOL. I

COMISIA ISTORICĂ A ROMÂNIEI

DIACONUL CORESI

CARTE CU ÎNVĂȚĂTURA

(1581)

PUBLICATĂ DE

SEXTIL PUŞCARIU ȘI ALEXIE PROCOPOVICI

VOL. I

TEXTUL

BUCUREȘTI
ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOCIETATE ANONIMĂ
1914

D-LUI IOAN BOGDAN

PREŞEDINTELE COMISIUNEI ISTORICE A ROMÂNIEI

ÎNCHINĂ ACEASTĂ CARTE

AUTORII.

PREFAȚĂ

Din cauze tehnice ediția aceasta a «Cărții cu învățătură» a diaconului Coresi se publică în două volume, cel dintâi fiind rezervat în întregime textului. Volumul al doilea cuprinde, pe lângă Gramatică, Note și Glosar, o introducere, în care se arată principiile de care am fost călăuziți la editare. Aici este deajuns să spunem că publicarea s'a făcut după un exemplar complet al bibliotecii bisericii Sf. Nicolae din Brașov și că în aparat literele **A**, **B**, **C** *și* **T** *însemnează:*

A: *Evangheliarul tipărit de Coresi la Brașov în anul 1561 (după exemplarele dela Academia Română);*

B: *Tâlcul evangheliilor tipărit de Coresi la Brașov în anul 1564 (după exemplarul dela Blaj);*

C: *Evangheliarul din 1574 scris de Radu din Mănicești pentru Petru Cercel (după reproducerea încă inedită a d-lui M. Gaster);*

T: *Textul evanghelic citat în tâlcurile acestei Cărți cu învățătură.*

Autorii.

Cernăuți, 5 Martie 1914.

(I) Cartea ce se cheamă

Evanghelie cu învăţătură,

den tuspatru evanghelistii aleasă şi den multe dumnezeeşti scripturi, şi dată besearicei lui Dumnezeu, în toate Dumineci a se cetì, aşijdere şì la dumnezeeştile praznice şi la ale altorŭ sfinţi, spre învăţătură creştinilorŭ oameni cătră dereptarea sufletului şi trupului. Şi cu ajutoriulŭ lu Dumnezeu tipărită această sfântă carte, Evanghelie cu învăţătură, în anii şi în zilele Măriei lu Batărŭ Criştovŭ, cu mila lu Dumnezeu Voevodă în toată ţara ungurească şi în Ardealŭ şi în toţi Săcuii; şi în zilele marelui de Dumnezeu luminatŭ arhiepiscopului Ghenadie, ce-au fostŭ spre totŭ despusulŭ Măriei lui, cu mila lu Dumnezeu, cârmitoriŭ legiei creştinească. — Atunce erà despuitoriu în toată Ţara-rumânească bunulŭ creştinŭ şi dulce Mihnea Voivodă, şi, spre despusulŭ Domniei lui, cârmitoriu legiei creştine marele Serafimŭ, arhiepiscupulŭ. E cu ajutoriulŭ lu Dumnezeu şi cu voia acestorŭ tuturorŭ şi a sfatului mieu şi alăltorŭ, eu jupânulŭ Hârjilŭ Lucaciu, judeţulŭ Braşovului şi a totŭ ţinutulŭ Bârsei, jăluii şi dedŭ de le tipării în lauda tatălui şi fiiului şi duhului sfântŭ, în cetatea ţinutului Domniei meale, în Braşovŭ. Şi se-au începutŭ această carte a se tipărì după întruparea fiiului şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, la o mie 580, iar dela facere 7088, în luna lu Dechemvrie, 14 zile. Şi se-au săvârşitŭ lucrulŭ la o mie 581, iar dela facere 7089, în luna lu Iunie, 28 zile. *Iar lui Dumnezeu care a dat a se începe şi care a îngăduit a se isprăvì, slavă, cinste şi închinăciune în veacurile nesfârşite, amin.*

În faţa acestui titlu e un ornament mare pe toată pagina incadrând armele lui Lucas Hirscher, cu legenda: Jupanŭ Lucaciu Hârjilŭ, judeţulŭ Braşovului şi a totŭ ţinutulŭ Bârseei, cu mila lu Dumnezeu 4 *Tip.* бесѣсѣрнчен 21-22 iar dela facere *e în slavoneşte* ꙁ ѿ бнтнѧ; *tot aşa* zile: днь 23 *Tot astfel* iar dela facere: ꙁ ѿ бнтїѧ 24-25-26 *Tot ce urmează după* Iunie 28 *e slavoneşte* днь. дáвшемꙋ же бꙋ начатн, а съвръшнтн блгоизвóлнвшемꙋ. слáва чть а поклоненїе въ бесконечнїѧ вѣкы, áмннь.

Preadislovie. (II)

Domnulŭ Dumnezeu, totŭ-ţiitoriulŭ, în multe chipuri de scripturi şi de învăţături dat-au oamenilorŭ săi: întâi lu Moisi prorocŭ leagea veache Iudeilorŭ dat-au; iară noao, creştinilorŭ, Hristosŭ, mântuitoriulŭ nostru, a sa bunăvestire, sfânta evanghelie, datu-o-au a patru evanghelisti: lu Matthei, lu Marco şi Lucăei şi lu Ioannŭ. Dentr'însa aleaseră învăţătură sfinţii oteţi. Această carte, evanghelie, scrisă iaste de învăţătură, cumŭ şì apostolŭ Pavelŭ, la începutulŭ cărţiei lui cătră Ovreai, scrie: «Cu multă cinste şi în multe chipuri celora de demultŭ părinţilorŭ grăit-au pre proroci, iară aceaia de apoi într'aceastea zile la noi au grăitŭ, pentru alŭ lui fii, cela ce elu l-au pusŭ în moşie prespre totŭ; pentru acela şì lumea au făcutŭ». De acesta şì evanghelistŭ Ioannŭ mărturiseaşte grăindŭ, că «leagea lu Moisi dată fu, iară dulceaţa şi adevărulŭ Isusŭ Hristosŭ fu». Elŭ acesta cu lumina slaveei părintelui, cu bunăvrearea tatălui vru, den duhulŭ sfântŭ şi den preablagoslovita curată fată Mariia, dereptŭ a noastră spăsenie, întru aii de apoi vru să se întrupească; şi chipŭ de trupŭ de omŭ spre elŭ luò, şi pre pământŭ vru să vieţuiască. Învăţă pre noi cu bună înţelepţie calea spăseniei. Şi să ne întoarcă den întunearecŭ cătră lumină, acesta amu trudele şi boalele noastre răbdă; să se muncească şi să moară dereptŭ păcatele noastre vru. Şi cu ranele lui noi toţi ne-amŭ vindecatŭ. Den moarte a treia zi învise şi cale noao în împărăţiia ceriului dăruì. La ceriu suì-se şi şezù a dereapta lu Dumnezeu, tatălŭ; şi | mângâitoriulŭ, den tatălŭ, duhulŭ sfântŭ spre uce- (III)
nicii săi apostoli vărsă. Iară, după suirea lui la ceriu, nici pre noi nu lăsă săraci, ce tremise noao sfinţii săi, apostolii; şi după apostoli, încă şì preamândri ai lumiei învăţători şi păstori. Iară ei prespre toată lumea sfânta evanghelie propoveduiră, şi noao viaţa a ceriului, lăcuitorilorŭ de pre pământŭ, învăţară, credinţa şi dragostea spuindŭ şi pre toţi întru un trupŭ cu sfânta botejune împreunândŭ.

Şi această folositoare de sufletŭ carte, **Evanghelie cu învăţătură**, cătră mai mare învăţătură şi dereptare sufletelorŭ şi

1 *După* Preadislovie, *urmează* кни́ги сі́ю.

trupurelorŭ, nărodului celuia ce creade în Hristosŭ deaderă. A săborului şi apostoleasca beseareçă de pururea să o aibă întreagă şi sănătoasă, să o păzească, nici să adaugă nici să ia nemica, înţelegătorilorŭ aceştiia, tuturorŭ, să le fie de treabă.

Însă mai vârtosŭ într'acestŭ greu ce e în lume acumŭ: derep'ce că mulţi oameni creştineşti întru multe chipuri de credinţe şi de învăţături noao pleacă-se şi întru părerile loruşŭ sălbătăcescu-se, şi dentru o împreunare a credinţeei ce erà lăcuindŭ ei se întorcŭ, şi den sfătuirea legiei şi a credinţeei iară ei se striinează.

Iară ei, cândŭ vorŭ cetì acicea cândai, doară se vorŭ puteà dereptà şi la calea ceaia adeverita să se aducă. Iară câţi întru credinţa ceaia dereapta şi adeverita sântŭ păziţi şi neclătinaţi au ţinutŭ, pre aceia şì Hristosŭ mai tare-i întăreaşte cu cuvintele şi cu învăţăturile lui în credinţă şi într'un cugetŭ a fi, şi nu lasă nice a se turburà cu valurile lumiei aceştiia firile lorŭ, nice a se amistuì întru ei varece eresure să vorŭ fi.

(IV) Şi iară, deaca ne grijimŭ noi de ale trupurilorŭ noa|stre, datori sântemŭ mai vârtosŭ să avămŭ şi să grijimŭ de a sufletului, cumŭ zice şì Hristosŭ, spăsitoriulŭ nostru: «Căutaţi mainte împărăţiia lu Dumnezeu şi dereptăţile lui, şi acealea toate adauge-se-vorŭ voao». Că iaste şì aceasta întru sfânta evanghelie, cumŭ, dereptŭ ispăsitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, nărodŭ multŭ la pustie eşiià şi-şŭ lăsà casele şi avuţiia-şŭ dereptŭ ascultarea cuvintelorŭ lu Dumnezeu. Cumŭ şì prorocululŭ Davidŭ au grăitŭ: «Câtu e dulce grumazului mieu cuvintele tale, mai vârtosŭ de miiarea rostului mieu!». Şi iară: «Leagea rostului tău mai vârtosŭ de mii de aurŭ şi de argintŭ». Şi aiurea grăiaşte că «mă bucurŭ de cuvintele tale, că aflai dobândă multă!». Aşijderea: «Carei ascultaţi cuvântulŭ Domnului, muiaţi pământulŭ inimiei voastre, ca sămânţa de spăsenie, cuvântulŭ lu Hristosŭ Domnului nostru, întru voi să-lŭ primiiţi, că multŭ rodŭ veţi face!». Cumŭ şi Hristosŭ întru pilda evangheliei au grăitŭ de cela ce semănă, de-i căzù sămânţa pre piatră, altuia în mărăcini, şi rodŭ nu făcură, iară aceluia ce căzù pre pământŭ bunŭ, multŭ rodŭ

15 *Tip.* ꙟтрꙋ ꙟн 23 *Tip.* вѡша.

făcù. Și Luca încă grăiaște: «Fericați carei ascultă cuvântulŭ lu Dumnezeu și-lŭ facŭ!». Nu căce vămŭ auzì numai, că vămŭ isprăvì sau ne vămŭ spăsì, ce ceia ce facŭ pre leagea Domnului.

Apostolŭ Iacovŭ, întru a săborului a sa carte, așa grăiaște, că «cumŭ iaste trupulŭ fără sufletŭ mortŭ, așa și credința fără de lucru moartă iaste». Mare amu iaste credința, și fără de ea nimea nu se poate spăsì. Ce încă nu e de destulŭ de eașŭ a lucrà, ce trebuiaște și viiața dereaptă și curată. Că pentru aceaia grăiaște și Pavelŭ și dojănеaște, zicândŭ: «Să ne nevoimŭ să întrămŭ în răpaosulŭ acela». Să ne nevoimŭ, zice, | cândai (V.
nu ne ajunge credință cătră spăsenie, ce trebuiaște să se adaugă și viiață dereaptă. Că trebuiaște, după adevărŭ, și nevoință multă, cine va vrea să între întru împărățiia ceriului. Că iată și Izrailii, câtu se chinuiră întru pustie, și pământului făgăduitŭ nu se spodobiră, căce rânjiră și se rătăciră! Dară noi, cumŭ să ne spodobimŭ împărăției ceriului, lăcuindŭ noi cu leane și nedreptați întru lucruri bune? Pentru aceaia pre adevărŭ iaste moartă credința fără lucru. Dereptŭ aceaia cu socotință cuvântulŭ lu Dumnezeu ascultă! Că iaste scrisŭ, că nu de pită numai viu va fi omulŭ, ce de totŭ cuvântulŭ ce iase den rostulŭ lu Dumnezeu, cu carele ceriulŭ au întăritŭ și pământulŭ întemeiatŭ fu și apeei împărțire puse. Și toate ce sântŭ într'însele tocmite treace-vorŭ, numai cuvântulŭ lu Dumnezeu fi-va în veaci!

Și întru această carte aflà-veri de cuvintele lu Dumnezeu și de spăseniia sufletului cu folosŭ, că acicea iaste măriia lu Dumnezeu și lauda lui, iară păcătoșilorŭ teamătŭ de înfricoșatulŭ județŭ și a veacilorŭ muncă, iară dereptilorŭ nădeajdea învierei de a veacilorŭ viață. Și încă și alte multe mari darurile lu Dumnezeu, ce nu e puteare de-a spunerea. Ce, carei vorŭ căutà, aflà-vorŭ, că bătătorilorŭ deșchide-le-se-va, și cine ce va ceare, da-i-se-va.

Ce, numai cu cinste și cu socotință ceteaște și ajutoriu de la Dumnezeu ceare. Că așa grăiaște și proroculŭ Davidŭ: «Dumnezeu e noao scăpare și tărie, ajutătoriu întru ce ne află scârbe». Și încă iară grăiaște Davidŭ: «Doamne, cătră

---

9 *Tip.* трєбꙋюще 15 *Tip.* ἰрзаи́лїи.

tine scapŭ; învaţă-mă să facŭ voia ta!». Dereptŭ aceaia şì voi, creştini, cătră acela să scăpaţi!

(VI) Zice amu Hristosŭ întru sfânta evanghelie: «Nu venii să osândescŭ lumea, ce să spăsescŭ lumea; nu venii a chemà dereptii, ce păcătoşii ˈla pocăinţă!». Şi: «Nu trebuiaşte sănătoşilorŭ vraci, ce bolnavilorŭ!». Şi iară: «Pocăiţi-vă, că se apropie împărăţiia ceriului!». Şi iară: «Veniţi cătră mine toţi osteniţii şi îngreoiaţii, şi eu răposà-voi pre voi!». (Că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele). Şi iară: «Cine va venì cătră mine, nu-l voiu scoate afară». Şi: «Bucurie fi-va la ceriu de un omŭ păcătosŭ ce se pocăiaşte!». Dereptŭ aceaia, pasă de te pocăiaşte şi plângi dereptŭ păcatele tale. Că să eşti şì păcătosŭ, nu te mâhnì, că milostivŭ iaste şi iubitoriu de oameni despuitoriulŭ, şi pre cela ce se căiaşte elu-lŭ priimeaşte, şi plângătoriulŭ elu-lŭ mângâe. Pentru aceaia cuvântulŭ lu Dumnezeu tu-lŭ ascultă şi numai în căile lui să îmbli, ca acicea de veri lăcuì bine, iară acolo, întru împărăţiia ceriului, tu veri fi moşteanŭ întru luminata bucurie a sfinţilorŭ lui: ce ochiu de omŭ n'au văzutŭ şi ureache n'au auzitŭ şi la inima omului n'au întratŭ, ce-au gătitŭ Dumnezeu carei iubescŭ pre elŭ.

Numai să nu fiii lenivosŭ, ce cu toată nevoinţa ceteaşte şi ia aminte, ascultă scriptura, şi fă. Şi nu te lenì de a ta spăsenie, că scrisŭ iaste: «Veniţi carei v'aţi însetoşatŭ la această apă limpede şi spăsitoare, şi împleţi şi beaţi de vă veseliţi, şi de nevoia seateei voastre stâmpăraţi-vă! Că cine va bea dentru această apă învăţăturiei de sufletŭ, n'are a se însetoşà în veaci, ce râuri den inima lui cură-vorŭ ape vii!».

Dereptŭ aceaia eu, jupânulŭ Hârjilŭ Lucaci, judeţulŭ den (VII) cetatea Braşovului | şi a totŭ ţinutulŭ Bârsei, foarte cu inimă fierbinte şi cu jale aprinsă, de multŭ jeluiià la această luminată carte. Dereptŭ aceaia în multe părţi amŭ întrebatŭ ş'amŭ căutatŭ până o amŭ aflatŭ în Ţara-rumânească, la arhimitropolitulŭ Serafimŭ, în cetate în Târgovişte. Iară după ce o amŭ oblicitŭ, iară eu foarte m'amŭ bucuratŭ. Şi cu multă rugăciune cerşutu-amŭ de la Sfinţiia lui, şi mi-o au tremisŭ. Iară eu, deaca o văzuiu ce învăţătură dumnezeiască şi cu folosŭ sufletului şi trupului iaste întru ea, iară inima mea

se îndulcì. Şi foarte mă sfătuii cu luminatulŭ mitropolitulŭ, marele Ghenadie, den tot ţinutulŭ Ardealului şi alŭ Orăziei, şi cu multŭ clirosŭ de preuţi ce le trebuiià această carte, încă şi cu toţi sfeatnicii miei. Şi cu voia tuturorŭ acestora, şi cu voia mitropolitului, marelui Serafimŭ, noi o deademŭ lu Coresi, diaconulŭ, ce erà meşterŭ învăţatŭ într'acestŭ lucru, de o scoase den cartea sârbească pre limba rumânească, împreună şì cu preuţii de la beseareca Şcheailorŭ, de lângă cetatea Braşovului, anume popŭ Iane şi popa Mihai, derep'ce că vrumŭ să se înmulţească în multe părţi şi chipuri cuvântulŭ lu Dumnezeu şi să se adaugă spre învăţătura legiei creştinească. Deci deaca văzui că e lucru dumnezeescŭ, iară eu nu mai cruţai, den aveare, ce-mi erà dăruitŭ de Dumnezeu, a da la acestŭ lucru, ce dedŭ lui şi ucenicilorŭ lui, de să tipărească această carte, **Evanghelie cu învăţătură**, întâi, spre cinstea şi lauda sfintei Troiţă, unŭ Dumnezeu, şi spre învăţătura legiei oamenilorŭ creştini.

C'amŭ fostŭ cugetatŭ şi acea|sta, ca să fie mai lesne şi (VIII) mai iuşorŭ a cetì şi a înţeleage pentru oamenii ceia proştii. Ş'amŭ avutŭ foarte grije mare de aceasta, ca să se tipărească, cum amŭ sfătuitŭ, ca nemunui să fie acoperită, ce să fie mai lesne spre înţelesŭ şi către cetitŭ cu folosŭ şi cu îndemnătură. Mai vârtosŭ celora ce vorŭ cetì cu grijă şi cu socotinţă: ce vorŭ vrea să caute, ei vorŭ aflà. Dereptŭ aceaia voi, iubiţilorŭ creştinii lu Dumnezeu, cu dragoste şi cu inimă bună să priimiţi această carte.

Dereptŭ aceaia şì noi, greşiţii şi nedestoinicii şi ticăloşii, carii ne-amŭ truditŭ acicea, noi ne rugămŭ şi ne milcuimŭ fiecărora carei veţi cetì acicea, sau veţi propoveduì altora, sau veţi scrie dentru ea ceva, şi unde să veţi aflà ceva neisprăvitŭ bine, sau greşitŭ, iară voi să dereptaţi, să nu blăstemaţi. Că ne-amŭ nevoitŭ ş'amŭ truditŭ, iară mintea noastră şi firea doară nu se-au de toate domiritŭ. C'amŭ avutŭ şì noi minte nedestulă şi întunecată, cumŭ doară şì pre voi puteţi socotì, derep'ce că şì voi înşivă sânteţi oameni cu inimă de ţărână, ca şì noi, şi cu fire neprecepătoare de toate.

---

8 *Tip.* лъжгж.

Dereptŭ aceaia mulţemiţi şi blagosloviţi, nu procleţireţi, ca şì voi blagoslovenie să aveţi de la Domnulŭ Dumnezeu şi să vă spodobiţi de-a dereapta judecătoriului dereptŭ a sta, cândŭ va zice: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce iaste gătită voao împărăţie». Şi iară: «Dulce robŭ şi credinciosŭ, pasă în bucuriia Domnului tău!». Şi aceii dulceţi şì noi, pentru rugăciunea voastră, să ne spodobimŭ cu voi, slăvindŭ tatălŭ şi fiiulŭ şi duhulŭ sfântŭ, în veciia veacului, aminŭ.

---

(1) **Invăţături alese din Sfânta evanghelie şi din multe scrieri dumnezeeşti, care se spun din gură sau se citesc de arhiereu, spre învăţătură oamenilor purtători ai numelui lui Hristos, în fiecare Duminecă şi la sărbătorile domneşti.**

1-4 *Titlul în slavoneşte:* Поѹченїе избрана ѿ ст҃го еѵ҃лїе. и ѿ многихь бж҃твнихь писанїи. гл҃емаа ѿ архїерѣа ѩзькоѹсть вь вьсѣкѹю недѣлю. на поѹченїе хр҃тоименитимь людемь. али прочитаема, такоже и на г҃ьскїа праздники.

Evanghelie a vameşului şi a fariseului.

De la Luca, zaceala 89.

(Luca, XVIII, 10) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Doi oameni duseră-se în beseareca, să se roage: unulŭ, farisei, iară altŭ, mitarŭ. (11) E fariseiulŭ sta aşa, întru elu, şi se rugà: „Doamne, laudă ţie dau, că nu săntŭ ca alalţi oameni, răpitori, nederepţi, curvari, sau ca cestŭ mitari. (12) Postescu-mă de doao ori în săptămână şi a-zeacea dau den totŭ câtŭ câştigŭ". (13) Iară mitariulŭ sta departe şi nu vrea nece ochii să rădice la ceri, ce ucideà pieptulŭ lui, grăiià: „Doamne, milostivŭ fii mie, păcătosulŭ". (14) Grăescŭ voao, că deştinse acesta dereptatŭ în casa lui, mai vârtosŭ de alaltŭ, că toţi cine se înalţă, pleacă-se, e cine se va plecà, de sine înălţà-se-va.*

Sfârşitul Duminecii.

1-2 *Titlul slavon:* ѿ мн́тарѣ, а фа́рисе́и. є҃ѵлїє, ѿ лоу́кн. на лн́тоургїн. глава̀ п҃д **15** Sfârşitul Duminecii *pe slavoneşte:* ко́нець недѣ́лѣ

Variante: **4** Unulŭ, farisei] *T* Unulŭ, amu, farisei **5** altŭ, mitarŭ] *T* altulŭ, mitariu | E fariseiulŭ sta] *AC* E farisei stătù *B* E fariseiulŭ stătù *T* Fariseiulŭ stătù **7** mitari] *ABC* mitarnicŭ *T* mitariu **8** Postescu-mă] *ABC* Postiià-se **9** dau den totŭ câtŭ câştigŭ] *ABC* da totŭ câtŭ câştigà *T* dau den totŭ câtŭ amŭ | mitariulŭ] *ABC* mitarniculŭ **10** şi nu vrea nece] *A* nu vrea nece *BT* nu vrea nici *C* nu vrea nece | ochii să] *T* ochii săi să-şŭ | ceri] *BT* ceriu **11** mie] *B* miei **12** Grăescŭ] *T* Adevărŭ grăescŭ **13** mai vârtosŭ de a.] *T* decât cesta a. | că toţi cine se înalţă] *T* derep'ce 'că totŭ carele-şŭ înalţă sine **14** e cine se va plecà, de sine înălţà-se-va] *ABC* e plecà-te-veri, de sine şi înălţà-te-veri *T* iară carele se pleacă, înălţă-se.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântŭ 1.

Ce e de mitari şi de fariseiu pilda şi lucrulŭ, ca o învăţătură şi nevoinţă fu tocmită de sfinţii oteţi, şi făcută să se cânte şi | să se cetească întru această Duminecă, ca să ne (2) dereptămŭ şi să ne gătimŭ spre sufleteasca nevoinţă a postului. Dereptŭ aceaia această Duminecă, ea se şì cheamă «preaglăsitoare» pre limba grecească.

Să se spue şi să se propoveduiască ce e după aceasta neşchită pocaanie ce vine în vreamea de postŭ, ca, că d'amŭ aveà vreo betejală întru sufletele noastre, întâi să curăţimŭ aceaia, şi aşa gata să fimŭ, cătră mântuitoarea nevoinţa a postului şi a ţineriei să meargemŭ. Că calea spăseniei întâi iaste căirea şi întoarcerea şi pacea, iară, cătră lucrurile cealea bunele, mare vătămătură fi-va trufa şi măriia şi preaînălţarea. Dereptŭ aceaia şì Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, mândriia lu Dumnezeu şi tăriia, cela ce inimile tuturorŭ ispiteaşte şi socoteaşte şi cu folosŭ mântuire tocmeaşte sufletelorŭ noastre, că această pildă ce e de fariseiu şi de mitariu înainte ne-o pune noao cu mândrie şi cu folosŭ, şi obliceaşte carii nădăjduescŭ spre sine că sântŭ drepţi şi ocărăscŭ pre ceia ce greşescŭ.

Că opreaşte amu cu această pildă înălţarea celorŭ ce se ţinŭ cu mintea prea susŭ, şi învaţă în ce chipu se cade a face cătră Dumnezeu rugă şi rugăciuni, să nu cumva cu de ce ne se pare noao folosŭ a aveà, cu aceastea să întărâtămŭ noi Dumnezeu spre noi şi să mâniemŭ nezlobivulŭ şi în-lungŭ-răbdătoriulŭ Domnulŭ, dătătoriulŭ de toate bunătăţile. Că dentr'acestŭ lucru bunătatea rugăciuniei şi lucrulŭ cela lăudatulŭ şi spăsitoriulŭ, fără de folosŭ şi fără de plată, află-se noao.

Că mai mare vătămătură decâtŭ trufa şi măriia nu iaste, nice mai iute decâtŭ măriia şi trufa. Că adecă şì dentru îngeri, carele erà mai mare, trufa-lŭ lepădă den ceriu, şi în locŭ de luceafărŭ luminatŭ, diavolŭ | făcù-lŭ de-lŭ cheamă. Şi (3) şì strămoşulŭ nostru Adamŭ, trufa şi iubirea de dulceaţă

---

4 *Subt* oteţi, *scris* parinţi 8 grecească *explicat la margine, în stânga, prin* ellinească; *de desubt e scris* злато.

den rai şi den cinstea ceaia dentâi surpă-lŭ. Că trufa iaste începutulŭ tuturorŭ realelorŭ şi a toată ajutăriei sufletească tăiare fi-i-va. Că pretutindinea, cela ce i se pare ceva a fi, vatămă-se; şi prea lesne pre eluşi se înşală şì cela ce nemică nu iaste şi i se pare că iaste oarece. Dereptŭ aceaia şì mulţi oameni pierdu-i părearea. Şi amu aceştii neputinţe oamenii ce vorŭ bolì, lăsaţi de Dumnezeu fi-vorŭ, şi de ajutoriulŭ lui lipsescu-se şi întru chinulŭ cela fără de cinste cadŭ. Şi a toată bunătatea şi bogăţiia bunătăţilorŭ şi lucrurile cealea bunele trufa le răsipeaşte şi le strică şi le piiarde. Şi nu numai pre reale surpă-lŭ, ce însă şì acelorŭ bunătăţi se luptă şi multă vătămătură adauge noao, şi oamenii nevoiaşte pururea şì trufa să rabde, şi nici o plată face-i să aibă făcândŭ aceastea.

Că amu să se vorŭ postì trufaşii, sau rugăciune să vorŭ face, sau milostenie, sau de se vorŭ face şì întregi de minte şi spre chinŭ a se rădicà, încă macară şi toate bunătăţile s'ară face, întru deşertu se ustenescŭ, şi de râsŭ fi-vorŭ, derep'ce că urîtŭ iaste lu Dumnezeu. «Că necuratŭ amu», zice, «iaste înaintea lu Dumnezeu totŭ mărețulŭ cu inima». Că cu măriia deşartă multe case şi năroade şi cetăţi mari sparseră-se. Şi măriia deşartă, cealea ce-sŭ susŭ, josŭ face-le, şi toate lucrurile beseareciei şi împărăteştile turbură-se şì răsipescu-se. Ca şi unii amu ce-au eşitŭ ei den ceastă lume, şi singurătatea şi viaţă îngerească iubiră, şi a pustiei lăcuită gustară şi toată viaţa lumiei părăsiră, bogăţiia şi slava şi bucatele şi alalte toate, şi de-aciia şì a trupului pohtire chi-
(4) nuitu-se-au de-au | răbdatŭ, — şi mulţi dentr'aceştea cu păcatulŭ măriei deşarte prinşi fură, şi de totŭ periră şi se

---

19 *Scris la margine, în dreapta* trufa, *referindu-se, probabil, la* оурѫтъ. *Ceeace ar constituì o dovadă că semnul* -ъ *aveà, pe vremea adnotatorului, şì valoare de* -ă, *aşà că el cetind* urâtă, *a adăogat* trufa, *cuvântul care i se păreà că lipseşte din text. Este însă posibil, ca* trufa *să fie o notă marginală, referindu-se la cuprinsul acestei învăţături, care tratează despre trufie* 21 *La* cetăţi mari, *glosa marginală:* Troada, Ierusalimŭ, Ulpia Traiana 23 *La* lucrurile ... împărăteştile *se rapoartă, probabil, glosa marginală:* Neronŭ *(de-asupra căruia e desemnată o mână, arătând asupra acestui nume)*, Maximianŭ, Iuleanŭ, Thioclitianŭ, ipročŭ. 26 *La marginea dreaptă, scris* ѧ҃пль, стъ 28 *Tot aşa* лѵнницы.

lipsiră, şi împreună şì cu ceia ce-au fostŭ învăţaţi păcatelorŭ şi voroaveei lumiei plecaţi, şi şì den dumnezeiasca slavă cu nuşii căzură. Că cumŭ amu iaste soarele de luminează tuturorŭ de destulŭ, aşa e şì măriia. Că tuturorŭ începăturilorŭ bunătăţilorŭ meastecă-se. Şi de aceasta amu zicŭ: «Postindu-mă şì voiu dezlegà a mâncà, şì nu mă voiu arătà». În deşertu mă laudŭ, şi, ca un mândru, iarăşŭ în deşertu mă laudŭ! Şi, cu veşminte luminate îmbrăcându-mă, încă mă biruescŭ aceştii mării deşarte. Că şì în cealea mai realele schimbându-mă, iarăşi mă mărescŭ în deşertŭ. Şi grăindŭ, încă mă mărescŭ, şi tăcândŭ, iarăşi mă mărescŭ. Că cumŭ să ş'ai aruncà această în trei părţi, de chinŭ născătoare totŭ împrotivă află-se săgetarea ei.

Ce, câtŭ iaste de rea măriia şi preaînălţarea, atàta e de bună şì căirea şì smerenia. Că ce răsipeaşte trufa şi preaînălţarea, iară acealea pre iuşoru le adună smereniia. Că trufa amu întru propaste bagă [omulŭ, iară smereniia den cădeare scoate pre elŭ. Că Domnulŭ amu trufaşilorŭ protiveaşte-se, zice, iară smeriţilorŭ dă-le bunătate.

Şi iaste de aceasta adeveritŭ, că înseşŭ cuvintele ale ceştii evanghelie spunŭ de aceastea, aşa grăindŭ:

(Evanghelie) *Doi oameni duseră-se în beseareсă, să se roage: unulŭ amu fariseiu, iară altulŭ mitariu.*

(Tâlcŭ) Întru pildă şi în chipulŭ oamenilorŭ carei se deptează de sineşŭ şi ocărăscŭ pre ceia ce greşescŭ, pre fariseiulŭ puse Domnulŭ, iară pre mitariulŭ puse-lŭ întru pilda oamenilorŭ celora ce greşescŭ şi cu inemă înfrâmtă şi cu ispoveadanie rugăciune facŭ, ca să înveaţe pre toţi trufiia să urască, iară smeareniia să iubească. Şi arată Hristosŭ chearŭ | cu această pildă, că dereptatea amu şi bu- (5)
nătăţile minunate şi slăvite sântŭ, şi aproape de Dumnezeu punŭ omulŭ; iară cândŭ-lŭ priimeaşte trufiia, întru fărăfundulŭ beznei aruncă omulŭ. Cu aceasta amu greşì şì fariseiulŭ, şi dereptŭ această vină osânditŭ fu şi întru sfârşeniia piiarderei căzù.

---

12 *De-asupra cuvântului scris* părţi, cornurată şi, *iar după* născătoare, *la margine* чю҃лу **24** *Tip.* ѿмєннлѡ҃ **28** *De-asupra lui* toţi, *scris* trufaşii **30** *După* chearŭ *scris la margine* şi curatŭ.

Vezi că nedereptatea şi păcatulŭ urîte sântŭ şi pizmaşe, şi mai vârtosŭ de toate realele mai grea, şi depărtează omulŭ de Dumnezeu; iară smereniia şi pocaaniia şi ispoveadaniia dereptează-lŭ şi spre spăsenie-lŭ duce, şi aproape de Dumnezeu-lŭ pune-lŭ. Aceasta dobândì mitariulŭ, şi dentr'acestŭ lucru se dereptă şi mântuire află.

(Evanghelie) *Fariseiulŭ stătù aşa, întru elu, şi se rugà: «Doamne, laudă ţie dau, că nu sântŭ ca alalţi oameni, răpitori, nedereptì, curvari, sau ca cestŭ mitariu».*

(Tâlcŭ) Începutulŭ trufei dosădire arată-se, că ocăraşte pre alalţi şi întru o nemică nu-i socoteaşte pre aceia. Că unii amu measeri-i are, e alţii de rudă rea, iară alţii că nu înţelegŭ şi proşti paru-i-se, e alţii nedereptì şi păcătoşi. Că ocărîreei aceştiia trasŭ iaste şi pre eluşi se pare numai că e prea mândru şi înţeleptŭ, de rudă bună şi bogatŭ, putearnicŭ şi dereptŭ şi mai mare de toţi oamenii şi mai bunŭ. Şi va fi şì ocărîrea începătoare trufei, iară trufa e cea sămânţă rea a ocărîrei. Dereptŭ aceaia zioa ceaia marea a lu Dumnezeu izbândă are a face spre toţi dosăditorii şi trufaşii; şi cu făcătorii păcatelorŭ depreună munciţi fi-vorŭ.

Că-şŭ arătă fariseiulŭ chipulŭ său stândŭ şi preaînălţarea a luişŭ şi trufa ce aveà. Şi cuvintele lui den începutŭ aveà chipŭ de omŭ bunŭ şi de înţeleptŭ, că grăiià amu: «Doamne, mulţemescu-ţi!». Iară după aceastea câte ziceà, toate prea cu
(6) înălţare şi cu trufă împlute erà. Nu ziceà a|mu că «tu m'ai făcutŭ, Doamne, şi cu ajutoriulŭ tău slobozescu-mă de toată nedereptatea şi de răpire şi de alalte reale», ce toate ispravele păreà-i-se că cu putearea luişŭ că le-au isprăvitŭ.

Totŭ omulŭ amu ştire să aibă, că fără ajutoriulŭ lu Dumnezeu nu poate isprăvì nici un lucru bunŭ. Grăiaşte Hristosŭ, că «fără de mine nu puteţi face nemică!» Şi proroculŭ iară grăiaşte, că «de nu va zidì Domnulŭ casa, întru deşertu se vorŭ trudì ceia ce o zidescŭ». Şi apostolulŭ zice că nu cine-ară vrea, nice alergătoriulŭ, ce carei-sŭ miluiţi de Dumnezeu. Şi iară: «Nu eu, ce dulceaţa lu Dumnezeu carea

---

2 *La margine, după întâiul* şi, *scris* trufiia, *iar de-asupra lui* grea, *scris* iaste **5** *După* mitariulŭ, *scris la margine,* cu smerenie şi ertăciune d[e păcate] **26** *Tip.* фъѕтъ.

e întru mine». Şi iară: «Dumnezeu iaste de lucrează întru noi, şi, de ce va vrea, să şì lucreaze». E să amu să şì cu voia putearnicilorŭ cinstiţi fi-vămŭ, însă fără de ajutoriulŭ celuia de susŭ nici un lucru în calea vieţiei aceştiia putemŭ să facemŭ. Că, «ştiu amu», zice, «că nu e omului calea lui, nici mearge bărbatulŭ să-şŭ isprăvească meargerea sa». Dereptŭ aceaia amu să nu ne se pare că numai înşine isprăvimŭ nevoinţa biruirei, că a noastră iaste cine va vrea şi să se nevoiască spre ceaia mai buna, iară a lu Dumnezeu iaste ceaia ce scoate spre lucrulŭ cela bunulŭ cu pohta ceaia buna şi cu usârdie. Iară cela ce nu poate aveà pre fire, ce den bunătate va să o priimească şi grăiaşte că «o pociu dobândì», aceaia iaste trufă şi laudă. Ce amu zici că ai ce n'ai luatŭ? E s'ai şì luatŭ, pentru ce te lauzi că n'ai luatŭ?

(Evanghelie) «*Postescu-mă de doao ori în săptămână şi a-zeacea dau den totŭ câtŭ amŭ!*».

(Tâlcŭ) Iată amu că osândiià fariseiulŭ pre alalţi oameni şi pre mitarnicii că sântŭ curvari şi răpitori. Aceasta amu împrotiva păcatului de curvie, cu trufa postului o schimbà. Derep'ce amu că den saţiu naşte-se curviia (că saţiulŭ iaste tată dosădireei, şi curvie întru mulţimea bucate|lorŭ iaste), (7) pentru aceaia fariseiulŭ, cu postulŭ, trupulu-şŭ necà şi-lŭ topiià, ca multŭ să-lŭ ferească de acelŭ păcatŭ. Lăudà-se derep'ce că postiià fariseiulŭ doao zile în săptămână: Luni şi Joi. Cu aceastea grăiià fariseiulŭ că «sântŭ răpitori şi nedereptì, iară eu zeciuescŭ totŭ câtŭ amŭ». Atâta se elŭ de lăudà, câtŭ vrea să se protivească răpirei şi nedreptăţiei, câtŭ şì a lui avuţie altora o împărţiià. Derep'ce amu că Jidovii den toată avuţiia lorŭ da o a-zeacea şi iară altă a-zeaciuire şi, după aceastea, a treia. Acestorŭ trei a-zeace băgà-le seamă şi se arătà că a treia parte dà den avuţiia lorŭ; de-aciia şì începutulŭ turmei, ce erà născutŭ întâi, şi multe altele da (ce se zice, ce e de păcate şi de curăţie şi de prazdnice şi lă-

4 *Tip.* лоу́ лȣкрȣ 11 *De-asupra lui* fire, *scris* bunătate lu Dumnezeu 12 *De-asupra lui* bunătate, *scris* lui 13 *După* dobândì, *scris* de voiu vrea | *tip.* ȃчкѣ сте 21 *Subt* dosadireei, *scris* şi lăcomiei | *de-asupra lui* curvie, *scris* de | *de-asupra lui* iaste, *scris* şi se jideraşt[e] 28 *La margine în dreapta, scris*ziceà că 29 Дѡ а҆зѣчѣ *poate fi interpretat şi ca* dau a-zeacea, *scris fonetic, cu trecerea lui* u *în* o *înainte de a următor.*

sarea datoarelorŭ). Şi robilorŭ aşijderea şi datornicilorŭ ce nu le luà camătă, aceastea toate băgà-le în seamă şi le socotiià, că jumătate de avuţiia lorŭ dau. Iară omulŭ cela ce-ş va dà şi jumătate de avuţiia lui, nemică lui nu i se socoteaşte, de se va preaînălţà şi se va lăudà de aceaia. Cu câtŭ mai vârtosŭ cela ce nici a-zeace den avuţiia lui nu dă, cu ce va fi destoinicŭ să se preaînalţe şi să se mărească? Că cătră aceştea şi sfânta evanghelie grăiaşte-le, că «de nu va fi mai multă dereptatea voastră, mai vârtosŭ de a cărtularilorŭ şi a fariseilorŭ, nu aveţi a întrà în împărăţiia ceriului».

(Evanghelie) *Iară mitariulŭ sta departe, nu vrea nici ochii săi să-şŭ rădice la ceriu, ce ucideà pieptulŭ lui, grăiià: «Doamne, milostivŭ fii mie, păcătosulŭ!». Adevărŭ grăescŭ voao, că deştinse acesta dereptatŭ în casa lui, decâtŭ cesta alaltŭ. Derep'ce că totŭ carele-şŭ înalţă sine, pleacă-se, iară carele se pleacă, înălţă-se».*

(Tâlcŭ) Rugându-se mitariulŭ, şi lucrure, căce nu aveà bune, nu le puteà nice socotì, ca fariseiulŭ, ce se ucideà în pieptŭ şi inema-şŭ răniià. Şi cu multă înfrângere şi cu milă
(8) grăiià: «Doamne, milosti|vŭ fii mie, păcătosulŭ!». Dereptŭ aceaia şi milostivŭ află pre milostivulŭ şi bunulŭ despuetoriu şi ascultătoriulŭ Dumnezeu. Că a toate păcatele curăţie iaste smereniia cu mândrie, iară trufa piiarde toate bunătăţile, derep'ce amu că a tuturorŭ păcatelorŭ şi realelorŭ mai mare iaste şi mai grea trufa. Că mai bine iaste să greşeşti, să te întorci şi să te smereşti, decâtŭ să faci bunătăţi şi să te preaînalţi. Că mitariulŭ amu den păcate izbăvì-se, că răbdă osânda fariseiului cu blândeaţe şi cu răbdare; iară fariseiulŭ den slavă întru propaste fără de cinste căzù, că se dereptà pre eluşŭ şi osândiià pre mitariu şi pre alalţi oameni. Mitariulŭ amu, den ponosulŭ vieţiei şi alŭ păcatelorŭ, la cinulŭ cela bunulŭ şi la fericita viaţă suì-se, e fariseiulŭ de dumnezeiasca apropiiare depărtă-se, şi se delungă de dulcele. Iară mitariulŭ înălţă-se cu smereniia, e fariseiulŭ plecă-se cu măriia-şŭ şi prea cu înălţarea-şŭ. De aceaste doao lucruri

---

4 *De-asupra lui* socoteaşte, *scris* nici iaste folosŭ de cătră Dumnezeu 5 *De-asupra lui* aceia, *scris* cu trufă 6 *De-asupra lui* dă, *scris* nici mai puţinŭ 7 *De-asupra lui* mărească, *scris* cătră spăsenia lu Dumnezeu 24 *De-asupra lui* greşeşti, *scris* şi 25 *De-asupra lui* smereşti, *scris* şi să te pocăeşti.

să ne întrebămŭ toţi oamenii, să ne căutămŭ păcatele noastre şi să lăsămŭ şi greşalele alăltora. Că cine-şŭ va căutà ale lui păcate, ertătoriu milostivŭ fi-va de greşalele altora; iară cineş va osândì, sine şì munciei vinovatu se face, să va aveà şì lucrure bune multe.

Aceasta încă iaste mare a nu osândì alţii, ce numai sineşŭ, fraţilorŭ! Iară noi ale noastre păcate de vomŭ lăsà, e alalţi osândimŭ şi alţii ispitimŭ, neştiindŭ că, s'amŭ fi şì mai derepţi de toţi, e alalţii vămŭ osândì, vinovaţi osândeei fi-vămŭ, aşijderea şì munciei şi osândei destoinici fi-vămŭ. Că zice: «Cu ce judecată veţi judecà, cu aceaia judecaţi fi-veţi». Că cine curveaşte amu, învăţătura calcă; şi cela ce osândeaşte pre cela ce-au curvitŭ, şì acela învăţătura calcă; că împreună şi aiavea amândoi învăţătura lu Dumnezeu calcă, şì cela ce curveaşte, şi cela ce osândeaşte.

Însă să schimbămŭ şì ce e de alte osânde | şi de (9)
întrebare multă, şi de noişŭ mai vârtosŭ să ne grijimŭ, fraţilorŭ! Şi să vămŭ vedeà neştine că greşaşte, să nu-lŭ osândimŭ, ce ale noastre păcate ce ne-sŭ puse înaintea ochilorŭ noştri, mai vârtoase şi mai amărîte să le cugetămŭ decâtŭ ale alăltorŭ. Că s'au şì greşitŭ, în acelaşŭ ceasŭ doară de acealea păcate cu adevărŭ se-au şì pocăitŭ. E noi, pururea lăcuindŭ fără de pocaanie, osândimŭ pre alţii şi-i ispitimŭ. Că Lotŭ întru Sodomŭ lăcuià şi pre nimea nu osândià; dereptŭ aceaia se dereptă şi den focŭ scăpă şi de toată piiarderea mâniei, de ce Sodomleanii osândiţi fură.

Să ne smerimŭ amu şì noi, numai pre noişŭ să osândimŭ şi pre noişŭ să ne ruşinămŭ, ca neosândiţi să ne aflămŭ în zioa de judecata ceia nefăţarnica. Şi să iubimŭ amu şi smereniia cu mândrie, că de aceasta se dereptă mitariulŭ şi

---

4 sine *şters, şi adăogat de-asupra* pre alţii, pre sineşi se ocăraşte şi osândeaşte **6** aceasta încă *îndreptat în* că aceasta lucru şi [s]ocotinţă **7** de vomŭ lăsà *şters şi adăogat de-asupra* nu socotimŭ, ce pre **9** *De-asupra lui* alalţii, *scris* de **11** *De-asupra lui* judecà, *scris* pre alţii **16-17** Însă să schimbămŭ şi ce e de alte osânde şi de întrebare multă, *îndreptat în* Ce să ne întoarcemŭ şi să ne părăsimŭ de-a ispitirea greşalele altora... *(restul tăiat la legarea cărţii)* **17** şi *îndreptat în* ce **24** *La urmă, după* şi, *scris* multu erà [pă]cătoş[i] Sodomlea[nii], *iar la marginea stângă, înainte de* pre, *scris* şi.

tarulŭ păcatelorŭ scutură. Și să urîmŭ preaînalțarea, derep'ce că fariseiulŭ de aceasta fu surpatŭ și lucrurile cealea bunele, ce aveà, pierdù. Fariseiulŭ amu, ca un nebunŭ, lucru bunŭ lucrase; elu se osândì; iară mitariulŭ, ca un bunŭ, lucru bunŭ nu arătă, și se dereptă. Că căută Domnulŭ spre suspinarea mitariului și spre frângerea inimiei lui și uciderea pieptului, și priimì cu dulce rugăciunea lui, cu Avelŭ depreună dereptă elŭ. Iară jărtvele și bunătățile și isprăvirea fariseiului, ca unui mare lăudurosŭ și trufașŭ, lepădă-le și le urî, ca și celŭ de frate ucigătoriu Cainŭ osândì-lŭ.

Dentr'acestŭ lucru să cunoaștemŭ, frațilorŭ, și să ne învățămŭ, și ce lucru mare s'amŭ lucrà, să nu ne preaînălțămŭ pentru acealea. Și s'amŭ fi buni și derepți și blânzi și milostivi, atunce mài vârtosŭ datori sântemŭ a ne teame și să ne smerimŭ, decâtŭ să ne trufimŭ și să ne mărimŭ și să ne lăudămŭ, să nu cumva truda noastră și usteneala
(10) să piiardemŭ. | Că zice Domnul: «Cândŭ veți face aceastea toate, ziceți că netrebnici robi sântemŭ, că, ce-amŭ fostŭ datori să facemŭ, făcut-amŭ». Că cu nevoe amu și nepărăsitŭ iaste datoriulŭ nostru a aduce lucru Domnului de toate (ce se zice smerenie, răbdare, cucerire, ascultare bună, înțelepție) și cu bună mulțemită să slăvimŭ și să mărimŭ și să ne închinămŭ voiei lui ceaia sfânta. Și să nu ne scârbimŭ de dosăzi și de ocări de ce vinŭ noao de la alții, și să nu scârbimŭ de nedereptate și de năpaste, ce mai vârtosŭ să ne bucurămŭ cândŭ împută noao, derep'ce amu că și den aceastea multe folosuri dobândì-vămŭ.

Să ne învățămŭ și să înțeleagemŭ, frațilorŭ, câtŭ iaste putearea smereniei și tăriia și ajutoriulŭ, și dentr'acesta lucru înțeleage-vomŭ, câtŭ iaste den preanălțare osândă și lipsă și piiardere. Și după acea amu, bunătate mare iaste pocaaniia și ispoveadaniia și înfrângerea inimiei, și lacrămile și suspinarea den adâncŭ și umileniia. Dereptŭ aceaia, rogu-mă voao, frațilorŭ, ispovediți-vă lu Dumnezeu pururea și păcatele voastre descoperiți-le lui. Că de vămŭ amu pune

---

11 *Tipărit* дє ⸆нтра ӑчѣсть   17 *La urmă*, lângă piiardemŭ *adăogat* de cătră D[umnezeu]   18 toate *întregit* cumŭ ai zic[e] toată dereptat[ea], atunce   24 *După* nu, *adăogat* ne   29 *Tip.* дєⷩтра ӑчєста.

ştiinţele noastre înaintea lu Dumnezeu şi-i vămŭ arătà lui ranele sufletelorŭ noastre, şi alalţi nu vămŭ osândì, nici ne vămŭ sălbătăcì de osânda vecinilorŭ, nici să ne scârbimŭ dereptŭ împutarea şi de clevete şi de năpaste şi de obide, milostivŭ fi-va noao de-oameni-iubitoriu Domnulŭ, şi mila lui şi milostivniciia lui adăpà-ne-va cu vindecare, şi ne va unge şi va vindecà noi. Să arătămŭ păcatele noastre neîmputătoriului şi nemâniosului despuitoriului nostru, cela ce mai vârtosŭ iaste miluitoriu şi vindecătoriu; că amu noi să vămŭ şì tăceà, elŭ ştie toată taina inimiei. Ce să arătămŭ noi toate păcatele noastre, fraţilorŭ, şi să ne ispovedimŭ pururea înaintea Domnului, ca să dobândimŭ dela elŭ milă. Să lepădămŭ acicea păcatele noastre, ca să fimŭ curaţi şi gătiţi, ca câ|ndŭ vomŭ mearge acolo, priimiţi fi-vămŭ de ju- (11)
deţulŭ dereptŭ întru împărăţiia lui ceaia nesfârşita şi fericita. Şi să moştenimŭ acea dulceaţă ce va să fie şi neputredulŭ răpausŭ, şi nescăzuta pişte şi îndulcire să o dobândimŭ toţi împreună în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru; că a lui e slava şi ţinearea întru veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a şaptesprezecea.

La liturghie. Evanghelia curvarului. Luca, zaceala 79.

(Luca XV, 11). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ aveà doi feciori. (12) Şi zise celŭ mai tânărŭ părintelui: „Părinte, dă-mi ce mi se cade partea den avuţie“. Şi împărţi lorŭ avuţiia. (13) Şi nu după multe zile, adună totŭ celŭ feciorŭ micŭ şi se duse întru o parte, departe, şi acolo*

---

10 *După* tăceà, *scris* să nu ispovedimŭ păcatele noastre **12** *De-asupra lui* milă, *scris* şi ertare de păcate **17** *După* îndulcire, *scris la marginea dreaptă* raiului |**18** *De-asupra lui* împreună, *scris* cu toţi sfinţii | *Tip.* алнѹ (a lui) **20-21** *Titlul* slavon нєдѣлѧ ꙁі҃, на лѹргїи єѵ҃. ѿ блѫднѣмь лѹка гл҃а оѳ҃

Variante: *B defectuos; lipsesc paginile 317-318 până la* tru *din* întru, *rândul 26* **22** Un omŭ] *T* Un omŭ oarecine **22** părintelui] *T* părintelui-şŭ **25-26** *T lipseşte* celŭ feciorŭ micŭ.

răsipì avuţiia lui; viià cu curvele. (14) Răsipì elŭ a lui totŭ. Fu foamete tare într'aceaia parte; şi acesta începù a flămânzì. (15) Şi mearse, lipì-se de unulŭ ce lăcuiià într'acea parte, şi tremease elŭ la satulŭ lui să pască porcii. (16) Şi jeluiià să-şŭ sature maţele lui de rădăcinile ce mâncà porcii; şi nemică nu deade lui. (17) Elŭ-şŭ vine în mente, zise: „Câţi năemnici la tatălŭ mieu mănâncă pâine; eu pieri de foame. (18) Sculà-mă-voiu de mă voiu duce către părintele mieu, şi zice-voi lui: (19) Părinte, greşii la ceriu şi înaintea ta, şi de acmu nu sântŭ destoinicŭ să mă chemŭ fiiulŭ tău; fă-mă ca unulŭ den năemnicii tăi". (20) Şi se sculă, duse-se către părintele lui. Încă elŭ departe erà, văzù-lŭ elŭ părintele lui, şi-i fu milă d'insulŭ; şi curse, căzù pre cerbicea lui şi sărută elŭ. (21) Zise fiiulŭ: „Părinte, greşii la ceri şi înaintea ta şi de acmu nu sântŭ destoinicŭ a mă chemà fiiulŭ tău". (22) Zise părintele către robii lui: „Aduceţi veşmântulŭ dentâiu, şi îmbrăcaţi elŭ, şi daţi inelulŭ la mâna lui şi călţunii la picioare; (23) şi aduceţi viţelulŭ hrănitŭ de-lŭ jungheaţi;
(12) *şi să mâncămŭ, | să ne veselimŭ; (24) că fiiulŭ mieu acesta mortŭ erà şi învise, şi pierdutŭ erà şi se află!". Şi începură a se veselì. (25) Erà fiiulŭ lui cela mai marele la satŭ;*

---

1 viià cu curvele] *T* vieţuindŭ curveaşte | *ABC lipseşte* elŭ **2** Fu] *T* Şi fu | acesta] *T* aceasta **3** lipì-se] *T* de se lipì **3-4** de unulŭ ce] *T* unuia den cetăţeani ce **4** parte] *C* partea | elŭ] T_2 pre elŭ **6** de rădăcinile] *B* de mlatulŭ *T* de mâncarea | nemică nu deade] *B* nimea nu deade *T* nimea nu-i da **7** Elu-şŭ vine în mente] *AC* Întru elŭ mearse *B* Elu-şŭ vine în minte *T* Vine-şŭ întru minte **7-8** Câţi năemnici la tatălŭ mieu mănâncă pâine] *BT* Câţi mulţi năemnici la tatălŭ mieu satură-se de pâine **10** ceriu] *AC* ceri, *B* ţeriu | înaintea] *AC* naintea **13** Încă] *T* Şi încă | erà] *T* fiindŭ **14** văzù-lŭ elŭ] *C* văzù elŭ *T* văzù-lŭ pre elŭ **15** Zise fiiulŭ] *ABC* Zise lui fiiulŭ **16** *B* č[eri] | înaintea] *AC* naintea **17** *B* s[ântŭ] **17-18** *B* zi[se] pă[rintele] **18** robii] *BT* slujile | veşmântulŭ dentâiu] *T* văşmântulŭ dentâi **19** călţunii] *ABCT* călţuni **20** picioare] *T* picioarele lui | viţelulŭ hrănitŭ *B* viţelulŭ celŭ hrănitŭ *T* celŭ viţelŭ hrănitŭ **22-23** Şi începură a se veselì] *B* începù a se veselì *C* începură-se a se veslì **23** fiiulŭ] *T* feciorulŭ | marele] *T* mare | la satŭ] *AC* la sate *B* în satŭ.

şi ca vine, apropiè-se cătră casă, auzì cântări şi glasuri; (26) şi chemă unulŭ den feciori, întrebă: „Ce sântŭ aceastea?“. (27) Elŭ zise lui că „fratele tău au venitŭ, şi junghè părintele tău viţelulŭ hrănitŭ, că sănătosŭ elŭ priimì“. (28) Mâniè-se şi nu vrea să între. Părintele lui eşì, rugà elŭ. (29) Elŭ răspunse, zise: „Părinte, iată câţi ani lucrai ţie şi nemică zisa ta călcai, şi mie nece dinioară-mi dedeşi un edŭ, de cu soţii miei să mă veselesc; (30) e cândŭ fiiulŭ tău acesta dela curvie vine, jungheaşi lui viţelulŭ hrănitŭ“. (31) Elŭ zise lui: „Fii, tu pururea eşti cu mine şi toate ale meale, ale tale sântŭ. (32) Să te veseleşti şi să te bucuri cade-ţi-se, că fratele tău acesta mortŭ erà şi învise, şi pierdutŭ erà şi se află!“.

Sfârşitul Duminecii.

Invăţătură den ceastă evanghelie.

Cuvântul 2.

Bunŭ amu şi dulce iaste Dumnezeu cătră toţi şi de oameni iubitoriu şi în-lungŭ-răbdătoriu. Şi milostea sa ceaia întreaga arată-şŭ spre greşiţi, iară spre derepţi amu pretutindinea arată-se ca cu greu. E păcătoşilorŭ curândŭ iaste ajutoriu şi milostivŭ, şi-i îmbărbătează aceştea cu bune cuvinte, grăiaşte: «Viu eu, Dumnezeu, că nu voiu moartea păcătosului, până se va întoarce şi viu să fie». Şi iară grăiaşte: «Au doară carele au căzutŭ nu se va sculà?». Sau: «Cela ce se întoarce, nu mă voiu întoarce?». Şi iară: «Întoarceţi-vă cătră mine», grăiaşte Domnulŭ, «şi mă voiu întoarce cătră voi». Iară cătră derepţi aşa grăiaşte Domnulŭ, că «s'ară

---

14 кѡ҃ нѣ҃. **16** сло҃ ѕ҃, *tipărit în josul paginei.*

Variante: 1 ca vine apropiè-se cătră] *T* viindŭ apropiindu-se de **2** den feciori] *T* den slujitoriŭ şi **3** *T lipseşte* lui **4** hrănitŭ] *BT* celŭ hranitŭ | ca] *T* derep'ce că | elŭ] *T* pre elŭ-lŭ **6** elŭ] *T* pre elu | zise: «Părinte, iata] *T* zise părintelui: «Adecă **7** ani lucrai] *BT* ai slujii | nemică] *B* nici dinioră (-wpѫ) *T* nici dinioară **7-8** nece dinioara-mi *B* nici dinioră (-wpѫ) nu-mi *C* nece dinioră-mi *T* nici dinioara nu-mi **8** un edŭ] *AC* o capră *B fiind defectuos, lipseşte* edu | de] *T* ca **9** e cândŭ] *B* [c]ândŭ | dela curvie vine] *B* răsipì avu[ţiia] ta cu curvele, au venitŭ; *T* mâncă avuţiia ta cu curvele, şi vine, şi **10** Fii] *T* Fiiule **12** că] *T* derep'ce că.

face omulŭ toată dereptatea şi totŭ adevărulŭ, şi se va întoarce de va face păcatŭ, de-aciia nu voiu mai pomenì dereptatea lui, ce în păcatele luişŭ va murì».

Cu socotinţă întrebare are Domnulŭ cătră sfinţi, e cătră
(13) păcătoşi cu miluire şi bună milosârde|nie şi cu dulceaţă.
Aceasta amu însuşŭ ştie, că de va spăreà pre cela ce-au greşitŭ, întru mâhnire surpà-l-va pre elŭ; iară dereptulŭ de-lŭ va fericì, slăbì-va pre elŭ de cătră bunătăţi. Dereptŭ aceaia amu păcătosulŭ miluiaşte, iară dereptului opreaşte. Că înfricoşatŭ amu zice că iaste Dumnezeu întru toţi carei-sŭ împrejurulŭ lui. Cine amu sântŭ împrejurulŭ lui? Aiavea, că toţi sfinţii carei apropie-se lui cu lucruri bune. Iară alăltorŭ tuturorŭ, carii greşăscŭ, pururea le caută Domnulŭ spăsenie şi vrăciuire şi vindecare de păcate. Pocaanie dăruit-au lorŭ. Şi învăţândŭ de pocaanie şi de întoarcere nici dinioară înceată, ce cu cuvinte şi cu pilde şi cu măestrii îmbărbătează noi spre pocaanie. Dereptŭ aceaia şì această pildă ce zace înainte, înaintea noastră o pune; şi iaste amu vina de aceasta, aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ oarecine aveà doi feciori. Şi zise cel mai tânărŭ părintelui-şŭ: «Părinte, dă-mi ce mi se cade partea den avuţie». Şi împărţì lorŭ avuţiia.*

(Tâlcŭ) Această amu pildă iveaşte şi arată tăriia pocaaniei păcătoşilorŭ şi măriia de iubire de oameni a lu Dumnezeu. Şi cu aceasta cheamă pre toţi carii sântŭ în păcate.

Omulŭ amu grăiaşte-se şi se cheamă de oameni iubitoriulŭ Dumnezeu, părintele; iară feciorii, doao cinure de oameni, dereptii şi păcătoşii. Dereptatea amu, de demultŭ iaste avuţiia fireei omeneşti. Dereptŭ aceaia celŭ feciorŭ mai mare cheamă-se dereptii, că au dereptate.

Că den începută amu erà dereptatea şi străluciià luminatŭ, şi firea omenească desăvârşitŭ aveà frâmseaţea dereptăţiei dentâişŭ, den începutulŭ lumiei. Văzù amu, zice, Domnulŭ toate câte feace, şi aceastea foarte fură bine. Iară
(14) păcatulŭ mai apoi născù, şi rău fu. După | călcare fu păcatulŭ;
dereptŭ aceaia şì celŭ feciorŭ mai tânărŭ cheamă-se păcătoşii. Derep'ce amu că şì înţelesŭ nestătutŭ au şi răslăbitŭ şi neîntăritŭ.

Zise celŭ feciorŭ mai micŭ părintelui: «Dă-mì ce mi se

cade partea den avuție.» Și împărți lorŭ tocma (ce se zice, pre voia loru-șŭ lăsă pre ei), ca un ĭubitoriu de oameni și de feciori. Întocma amu deade Dumnezeu oamenilorŭ tutŭ-rora înțelesŭ și samovolnicie. Deade lorŭ soarele, luna, stealele, pământulŭ și totŭ ce e pre elŭ. Întocma amândurora deade, ca să n'aibă amu mai multŭ pre această lume derepții decâtŭ nederepții și greșiții. Derep'ce, amu, că Dumnezeu întocma luminează soarele prespre toți, spre buni și spre răi, așijderea și ploao și toată bunătatea întocma dă lorŭ.

Iară celŭ feciorŭ mai tânărŭ văzù ceriulŭ și Dumnezeu; zise-i că «va fi»; văzù rodurile pământului, și nu priimì acealea cumu se cădeà, că întru leagea lu Dumnezeu nu vrea să îmble, ce spre derepții și spre sfinții și spre prorocii lui cu hitlenie cugetà. Luò amu soarele întru îndulcirea sa necuratulŭ și păcătosulŭ, și ce erà dăruite lui făpturile în slujirea lui, elŭ ca lu Dumnezeu le se închină: cinstiià darurile, ĭară cela ce le dăruise, nu-lŭ cunoșteà; și se închină făpturilorŭ, nu făcătoriului.

Iară celŭ feciorŭ mai mare și dereptŭ întru slava Domnului aceastea toate le priimì. Văzù ceriulŭ și de bunătatea făpturiei cunoscù pre ziditoriulŭ. «Văzŭ», zice, «ceriulŭ, lucrulŭ deagetelorŭ tale, luna și stealele ce tu le-ai urzitŭ». Văzù amu lumea aceasta și mulțemì și proslăvì Domnulŭ, cela ce o au înfrâmsețatŭ. Laudă amu și se miră de făpturi derepții, și făcătoriulŭ mărescŭ și se închină lui. Iară nedereptulŭ și păcătosulŭ rău văzù și rău înțelease și rău se închină.

Toți, amu, oamenii au înțe | leagere și cu nușii împreună (15)
și samovolnicie. Îmblă, amu, cu samovolnicie-șŭ cine de elușŭ cum va; că nimea nu nevoiaște Dumnezeu, ori să vie bine, ori rău; ce pre voe-șŭ cine-șŭ cumu se va plecà, sau bine lui, sau rău lui.

Iară se cade a totŭ omulŭ bine să viețuiască și cu bună ogoadă către Dumnezeu, macarŭ căce au înțelesŭ și samovolnicie. Că lăudatu e amu carele e, cu bună voe a lui de iaste bunŭ, nu de vreo nevoe ce vine spr'insulŭ. Ce, mai vârtosŭ, tuturorŭ creștinilorŭ nu le se cuvine, nici le e dată

13 *Tip.* с҃фнїцн 21 *De-asupra lui* zice, *scris* cumŭ dereptulŭ Davidŭ zice.

de nevoe să-şŭ derepteaze poticneala păcatelorŭ. Că nu cunună Dumnezeu carii se lasă de nevoe de reale, ce pre cela ce, de bună voe a sa, face bine. Că nu iaste treabnicŭ cine e bunŭ după fire, ce cine după voe, şi aceaia e lăudată şi spăsitoare.

Ce amu făcù celŭ feciorŭ mai micŭ, că luò bogăţiia şi rău viià şi rău îmblà?

(Evanghelie) *Şi nu după multe zile, adună totŭ, şi se duse întru o parte, departe; şi acolo răsipì avuţiia lui, vieţuindŭ curveaşte.*

(Tâlcŭ) Omulŭ cela ce se află aproape de Dumnezeu, nemică nu face să fie pierzarei destoinicŭ. Dereptŭ aceasta şi prorocŭ Davidŭ grăiaşte: «Ainte văzui Domnulŭ între mine pururea, că de-a dereapta mea iaste, să nu mă leagănŭ». Iară carele se delungă de Dumnezeu toate realele şi spurcăciunea şi amărăciune lucrează şi se chinuiaşte, cumŭ iarăşŭ grăiaşte Davidŭ: «Adecă, iată, carei se delungă de tine, pierŭ».

(Evanghelie) *Răsipì elŭ alŭ lui totŭ. Şi fù foamete tare într'aceaia parte; şi acesta începù a flămânzì.*

(Tâlcŭ) Pierdù toată bunătatea ce aveà de la Dumnezeu şi în scădeare de totŭ fù păcătosulŭ. Că cine lucrează Domnului, satură-se den dumnezeeştile cuvintele lui (aceasta amu zice că «cine-m va lucrà, mâncà-va»), iară oamenii ce lucrează |
(16) păcatului, cu flămânzie se topescŭ şi se lipsescŭ, şi foamea pre ei prinde-i; nu foame de pâine şi de apă, ce foame de ascultatulŭ cuvântului lu Dumnezeu. Că unde amu frica şi leagea lu Dumnezeu nu iaste, acolo e foamete mare. Că începutulŭ amu spăseniei noastre frica lu Dumnezeu iaste, şi rădăcina tuturorŭ bunătăţilorŭ ce-sŭ întru noi, leagea lu Dumnezeu iaste. Ce nici leage lu Dumnezeu fără frică, nici frica fără leagea; că leagea amu den tocmeală slugă are pre frica, iară frica den tocmeală judecătoriu are leagea. Unde milosteniia şi dragostea şi dereptatea nu izvoraşte, acolo e foamete mare; unde grâulŭ mândriei ceaia buna şi strugurulŭ curăţiei nu se lucrează, acolo e foamete mare;

---

20 *Tip.* а̀чса́та   24 *După* mâncà-va *adăogat:* iarŭ cela ce nu lucrează mie, zice, nu-lŭ voiu priimi.

şi unde iaste de destulŭ lucrulŭ hitleanilorŭ, acolo e scădeare şi scumpeate bunătăţilorŭ celora bunele şi lucrătorilorŭ celora bunilorŭ. Şi cine nu se teame de Domnulŭ, şi departe fiindŭ de elŭ, flămânzeaşte şi moare de foame şi se lipseaşte; iară carei se temŭ de Domnulŭ şi viază pre învăţăturile lui, au slavă şi bogăţie în casele lorŭ. Şi ceaia ce împartŭ mai vârtosŭ şi dau mişeilorŭ, dereptatea lorŭ fi-va de va lăcuì în veaci. Că frica lu Dumnezeu iaste izvorulŭ vieţiei, de face omulŭ de se fereaşte de laţurile morţiei. Iară sfârşitulŭ cuvântului de acesta toţi să auziţi: De Dumnezeu te teame şi învăţătura lui păzeaşte! derep'ce că acestŭ cuvântŭ iaste a totŭ omulŭ, că de greşaşte omulŭ, nu-i vine luişŭ aciiaşŭ foamea, ce cândŭ pesteaşte întru păcate şi răsipeaşte toată avuţiia ceaia buna şi bunătatea.

Bine iaste amu să nu greşască omulŭ, că, întăi, bună iaste aceasta sufletului. Ce, dereptŭ neputinţa fi|reei noastre, (17)
şi cu negrija leaneei de ne biruimŭ, şì vrăjmaşului împiedecămu-ne. Şi aciiaşŭ iară să ne întoarcemŭ spre pocaanie, ca foame să nu ajungă pre noi şi să omoară sufletele noastre. Că, a doa, amu înotare iaste după păcate ispoveadaniia şi pocaaniia şi întoarcerea cătră Dumnezeu, ce cu aceaia ne vămŭ şì spăsì. Dereptŭ aceaia cade-se cu bună nevoinţă să ne nevoimŭ den celŭ lucru rău spre cela bunulŭ, şi lenivoşi să fimŭ cătră reale, iară cătră ceale bunele să ne nevoimŭ. Derep'ce, amu, că nu iaste aceasta până în sfârşitŭ, de să se adaugă spre rău, ce, cine va fi întru păcate de totŭ, piiardere şi osândă aveà-va; e cela amu ce nemică nu greşaşte, a lu Dumnezeu iaste, sau bărbatŭ dumnezeescŭ; iară cela ce greşaşte şi se schimbă spre viaţă nevinovată, lucru de bărbatŭ mândru iaste, şi mai apoi la folosu-lŭ duce.

(Evanghelie) *Şi mearse de se lipì unuia den cetăţeani ce lăcuiià într'aceaia parte, şi tremease pre elŭ la satulŭ lui, să pască porcii. Şi jeluiià să-şŭ sature maţele lui de mâncarea ce mâncà porcii; şi nimea nu-i da lui.*

(Tâlcŭ) Omŭ ce e învăţatŭ dulceţiei ceştii vieţi, de pururea nu se opreaşte a alergà spre reale, ce în toate zilele caută cumu-şŭ va săturà trupulŭ său şi să-i împle pohta lui. Dereptŭ aceaia cine se apropie necuraţilorŭ draci, duhure hit-

leane sântŭ. Că un duhŭ iaste duhŭ de curvie, e altulu e de saţiulŭ, altulu e de iubirea argintului, iară altulŭ măriia, e alte şi de alte păcate. Aceastea toate spre piiardere ducŭ omulŭ şi-lŭ surpă.

Iară unulŭ den cetăţeani, spune-se că iaste mai marele dracilorŭ. Că cine se va apropiià Domnului, întru un duhŭ fi-va, cumŭ grăiaşte apostolulŭ: «Cine se va apropiià
(18) Domnului, un duhŭ iaste». Aşà, amu, şì cela ce se apropie | satanei, în chipulŭ năravului lui fi-va.

(Evanghelie) *Tremease elŭ la satulŭ lui, să pască porcii.*

(Tâlcŭ) Satulu se cheamă de toate năravurile de păcate, iară porcii cugetele păcatelorŭ. Şi toţi amu, câţi se vorŭ întinà întinăriei şi cu păcatele cealea realele îndulcescu-se şi se veselescŭ, porci se cheamă, şi în chipulŭ acelora sântŭ. Şi întâi mitarnicii şi tâlharii şi ucigătorii şi furii şi beţivii şi curvarii şi curvele şi obiditorii şi camatnicii şi răpitorii, şi toţi câţi întru necurăţiile aceastea întină-se, aceia toţi păstori de porci cheamă-se.

Jăluiaşte amu amărîtulŭ de omŭ să se sature şi să se îndulcească păcatelorŭ. Şi nemică nu dau lui, şi dulceţiei amu nu poate luà saţiu; şi nici cu îndulcire împlu-se carei sântŭ învăţaţi într'aceastea, că dulceaţa pacatelorŭ nu va lăcuì, nici rabdă, ce înpreună fi-vorŭ şi perì-vorŭ.

Mâncăriei acea porcească păcatulu se închipuiaşte, că are şì dulceaţă şì scârbă, că în puţină vreame se îndulceaşte, iară întru veaci munceaşte. Că câte sântŭ în lumea aceasta luminate şi pohtitoare, multă trudă şi osteneală au, iară dulceaţă puţină şi a-vremi. Că şì însăşŭ această viaţă a noastră cu mai multă trudă înjugată iaste, decâtŭ cu veselie. Iară deaca nu se putù săturà curvariulŭ, şi să se îndulcească de pohtele lumiei aceştiia înşălătoarea, elu-şŭ aduse aminte — că ştiià amu şi se învăţă de ce se chinuiià — şi se întoarse. Dojăniià-se amu şi se înfrângeà şi se smeriià greşitulŭ din călcarea lui, şi răutăţile lui obliciià pre elŭ şi judecà.

(Evanghelie) *Vine-şŭ întru minte*, *zise:* «*Câţi mulţi năemnici*

---

1 *De-asupra lui* sânt, *scris* nu unulŭ, ce multe duhure 8 *Scris în josul paginei (de adăogat după* iaste) iarŭ cine se delungă de Dumnezeu, şi se desparte, piare 34 *De-asupra lui* şi, *scris* se.

la tatălŭ mieu satură-se de pâine; eu pieri de foa|me. Sculà-mă-voiu de mă voiu duce cătră părintele mieu, și zice-voiu lui: Părinte, greșii la ceriu și înaintea ta, și de acmu nu sântŭ destoinicŭ să mă chemŭ fiiulŭ tău; fă-mă ca unulŭ den năemnicii tăi!» Și se sculă, duse-se cătră părintele lui. (19)

(Tâlcŭ) Cândŭ amu greşimŭ, afară de sine ne aflămŭ, afară amu de alŭ nostru cugetŭ sântemŭ, şi fără de minte sântemŭ; iară cândŭ săvârşimŭ învăţătura lu Dumnezeu şi dereptatea facemŭ, atunce întru sine ne întoarcemŭ. Că întru minte-şŭ vine celŭ feciorŭ curvariu, întoarse-se, după cum e grăitŭ: «Întoarce-te, sufletulŭ mieu, întru răpausulŭ tău!» (că rapausulŭ sufletului viaţa şi spăsenie iaste).

Trei chipure-sŭ amu ce se spăsescŭ: lucrarea şi năemniciia şi feciorulŭ cela bunulŭ. Că robulŭ, dereptŭ frica bătăei face bine, cumŭ grăiaşte Davidŭ: «răneaşte-se de frica ta peliţa mea şi de judecările tale temui-mă». Iară năemniculŭ, dereptŭ să ia plată, bine şi cu ogoadă lu Dumnezeu face, cumŭ iară zice dumnezeesculŭ Davidŭ şi grăiaşte: «plecai amu inima mea să facŭ dereptatea ta în veacŭ, dereptŭ plata». Iară feciorulŭ, pentru dragostea ce are cătră Dumnezeu şi părintele, pre învăţătura lui lucrează, cumŭ Davidŭ mărturiseaşte, grăindŭ: «câtŭ iubii porâncile tale şi leagea ta, Doamne, şi în toate zile învăţătură mie iaste!». Şi iară: «Rădicai mânile meale cătră porâncitele tale, şi acealea iubii, şi glumiià-mă în dereptăţile tale!». Şi iară: «Minunate mărturiile tale, dereptŭ aceaia ispitiià eale sufletulŭ mieu!».

E cândŭ amu în chipulŭ feciorului aflà-se-va cineva şi va fi delungatŭ pentru păcatele, şi veade alţii sufleteştile darure priimindŭ şi cu trupulŭ dumnezeescŭ şi sânge cuminecându-|se, atunce cade-se lui cu căire şi cu umilenie (20)
cuvintele aceastea să grăiască întru eluşŭ: «Câţi năemnici la părintele mieu satură-se de pâine, iară eu pieriu de foame! Ce mă voiu sculà den cădearea pacatelorŭ, şi mă voiu duce cătră părintele mieu, şi zice-voiu lui: Părinte, greşii la ceriu şi înaintea ta, şi nu sântŭ destoinicŭ să mă chemŭ fiiul tău, ce mă fă ca unulŭ den năemnicii tăi!». Că cine amu va zice

---

17 iara *prefăcut în* iaraș, *prin scrierea unui* ș *de-asupra* 19 *Tip.* фочорꙋлъ.

că multŭ au mâniiatŭ a ta îndulcire şi «bogăţiia bunătăţilorŭ tale răsipiiu», şì jeluiaşte să se împreuneaze năemnicilorŭ; şi aceasta iaste un lucru mare! Că năemnicii amu cheamă-se strigaţi (ce se zice, învăţaţii la botejune, ceia ce încă n'au ajunsŭ feciori să fie, că cu sfânta botejune nume de feciorŭ priimescŭ oamenii) şi n'au dulceaţa sufletească numai, ce au şì hrană.

Aceasta amu iaste de ce grăiaşte de năemnici ce se satură. Însă unele sântŭ cuvintele cărora se căescŭ, e altele ale lu Dumnezeu dăruiri celora ce primescŭ pocaaniia. Cine vine amu la pocaanie, să nu ceară împărăţiia ceriului, nice să i se pare pre elŭ că e destoinicŭ vieţiei de vecie, ce numai singură rugă să aibă ca să scape de Gheenă şi de munca de vecie; şi dintr'aceaia elŭ puţinelŭ să aşteapte, iară Dumnezeu lui de destulŭ bunătate dăruì-i-va.

(Evanghelie) *Şi încă elŭ departe fiindŭ, văzù-lŭ pre elŭ părintele lui, şi-i fu milă d'insulŭ; şi curse, căzù pre cerbicea lui şi sărută elŭ.*

(Tâlcŭ) O, mare ciudă! Numai câtu-şŭ aduse aminte celŭ feciorŭ curvari de pocaanie, e părintele aciiaşŭ tinse iubirea sa de oameni. Nu aşteptă să ia cuvintele de ispovedanie lui, ce feace după cuvântulŭ ce grăise, că «mai nainte», zice, «de ce mă veri chemà, zicŭ: Adecă, eu».

(21) Văzù feciorulŭ de departe vii|ndŭ, şi timpină elŭ, că înainte apucă nezlobivulŭ şi de oameni iubitoriulŭ. Nu se aşteptă feciorulŭ să vie până la elŭ, ce-i mearse înainte, de apucă pre elŭ şi-lŭ sărută, arătândŭ toată până în sfârşitŭ ertăciunea-i şi milostea sa. Că numai întoarcerea păcătosului ce e cu usârdie caută Dumnezeu şi den totŭ sufletulŭ ce e pocaanie şi înfrângerea inimiei lui, şi priimeaşte elŭ şi milostea sa varsă-şŭ, şi cură cătră elŭ şi spre cerbicea lui cade, şi sărută elŭ. Că dereptŭ aceaia vine întru lume, ca păcătoşii să spăsească, ca şi pre acestŭ feciorŭ curvari.

(Evanghelie) *Zise părintele cătră slugile lui: «Aduceţi văşmântulŭ dentâi, şi îmbrăcaţi elŭ, şi-i daţi inelulŭ la mâna lui şi călţuni la picioarele lui; şi aduceţi celŭ viţelŭ hrănitŭ de-lŭ jun-*

---

24 *Tip.* вїѝн | ндь.

gheați; și să mâncămŭ, să ne veselimŭ; că fiiulŭ mieu acesta mortŭ erà, și învise; și pierdutŭ erà, și se află!»

(Tâlcŭ) Slugile sântŭ îngerii și arhiereii. Și șì preuții slugi sântŭ, că cu cuvântulŭ învățăturiei lorŭ întorcu-se șì alalți spre pocaanie. Și îmbracă cu veșmintele bunătățilorŭ, și inelŭ dau-le la mânile lorŭ, peceatea creștinească, celorŭ ce lucru au (că mâna iaste firea semnului, iară inelulŭ peceatea sfântului duhŭ). Că dereptŭ credința și de lucru spăsește-se omulŭ. Și călțuni dau la picioare, ca să se păzească de scorpie și de draculŭ, purtătoriulŭ de moarte, și gata să fie spre evanghelie și spre folosulŭ oamenilorŭ. Că aceasta amu iaste creștinească, ceaia ce vecinului folosescu-i.

Șarpele amu de demultŭ biruitŭ fu, și vrajbă are spre ceia ce greșescŭ, după cuvântŭ: «acesta capulŭ tău să caute și tu călcâiulŭ lui să cauți». Află amu pildă diavolulŭ a vrăjmășì, și de | reptŭ să nu-șŭ vearse veninulŭ său spre ceia ce se-au slobozitŭ (22) den păcate, dereptŭ aceaia șì călțuni iau, carei se întorcŭ spre pază să fie lorușŭ, ca să poată călcà spre șarpe și spre scorpiia și pre toată tăriia drăcească, și bine să vestească pacea și dulceața, după cuvântŭ. Că frumoase sântŭ picioarele celorŭ ce bine-vestescŭ pacea și dulceața!

Cu aceastea cu toate înfrâmsețatŭ să fie omulŭ, și să se cuminece șì vițelului hrănitŭ, și să se sfințească cuminecăturiei cinstitului trupŭ și sângelui Domnului nostru, Isusŭ Hristosŭ. Iară vițelulŭ hrănitŭ și jungheatŭ și mâncatŭ, Hristosŭ iaste (că neispititŭ iaste jugului legiei păcatelorŭ, iară hrănitŭ, derep'ce că spre această taină împărțitŭ fu den tocmeala lumiei). Și pâinea ce o sfărâmămŭ, vedeare-ai, amu den grâu strânge-se; iară pre înțelesŭ, trupŭ iaste. Și acesta iaste însușŭ vițelulŭ hrănitŭ. Că toți cărei se întorcŭ den păcate și se spodobescŭ sfinteei și înfricoșateei cumenecătură, de pururea veselie fi-vorŭ părintelui Dumnezeu și slugilorŭ lui și îngerilorŭ și preuților, că den moarte învie, și den pierduți află-se.

(Evanghelie) *Erà feciorulŭ lui cela mai mare la satŭ* (lucrândŭ aiavea întru elŭ bunătățilorŭ); *și viindŭ, apropiindu-se de casă, auzì cântări și glasuri* (întru casa lu Dumnezeu

32 *De-asupra lui* pururea *scris*, în.

curatŭ glasŭ iaste, de se prăznuiaşte); *şi chemă unulŭ den slujitoriu, şi întrebă: «Ce sântŭ aceastea?»* (Că îngerii amu descoaperŭ dereptilorŭ dumnezeiasca taină, şi slujitorii lu Dumnezeu sântŭ îngerii). *Elŭ zise că «fratele tău au venitŭ, şi jungè părintele tău viţelulŭ celŭ hrănitŭ, derep'ce că sănătosŭ pre elŭ-lŭ priimì». Mâniè-se şi nu vrea să între. Părintele*
(23) *lui eşì, ru|gà pre elŭ* (ca un iubitoriu de feciori şi prea mândru, pre cela ce se întorsease luò-lŭ, iară pre cela ce erà de pururea, mângâè-lŭ). *Elŭ răspunse, zise părintelui: «Adecă, câţi ai slujii ţie şi nici dinioară zisa ta călcai, şi mie nici dinioară nu-mi dedeşi un edŭ, ca cu soţii miei să mă veselescŭ».*

(Tâlcŭ) Unii, amu, edului zicu-i a fi neşchită dulceaţă. E alţii vrearea sa înţelegŭ, că grăiaşte dereptulŭ, că «mie nu deade nici dinioară neşchită dulceaţă, ca pre voia mea să mă veselescŭ».

(Evanghelie) *E cândŭ fiiulŭ tău acesta mâncă avuţiia ta cu curvele, şi vine, şì jungheaşŭ lui viţelulŭ hrănitŭ.* (Avuţiia lu Dumnezeu grăiaşte-se bunătate; e curvarilorŭ iubire de dulceaţă). *Elŭ zise lui: «Fiiule, tu pururea eşti cu mine, şi toate ale meale, ale tale sântŭ».*

(Tâlcŭ) «Că pururea zisa mea săvârşindu-o, toate ale meale moştenì-le-veri! (Feciorii ca aceaia vorŭ moştenì împărăţiia lu Dumnezeu, părintelui). Nu te grijì tu de-aciia, şi nemică nedereptŭ să-l aibi!».

(Evanghelie) *«Să te veseleşti şi să te bucuri cade-ţi-se, derep'ce că fratele tău acesta mortŭ erà, şi învise; şi pierdutŭ erà, şi se află!».*

(Tâlcŭ) Arată Hristosŭ, că se cade cu destoinicie a se veselì şi a se bucurà de pocaaniia păcătoşilorŭ. Cine va vedeà mortulŭ înviatŭ, şi să nu se veselească? Sau cine va aflà ce-au pierdutŭ, şi să nu se bucure?

Mare lucru şi preaslăvită iaste a Domnului nostru de oameni iubire, şi nimea nu iaste cu de destulŭ spre mulţemita lui! Că nu numai priimeaşte-i carele se duce dela elŭ şi se delungă, ce mai vârtosŭ, cându se întoarce, cu mari daruri cinsteaşte-i şi se veseleaşte. Şi nu numai caută să

---

25 *Tip.* нєдєрєтъ, *corectat în* nederept, *prin scrierea unui* p *de-asupra.*

judece | lui, ce cu bunătate spodobeaşte elŭ; şi nu numai nu împută, ce şì răspunsŭ dereptŭ noi face. Derep'ce amu că mulţi den derepţi, cei ce lucrà lu Dumnezeu, de multe ori răpştescŭ de spăseniia păcătoşilorŭ. Că răpştiià şì fariseii atunce spre Domnulŭ, curaţi se ţineà şi dereptà-se pre eişŭ, dereptŭ căce priimiià curva şi mitariulŭ. Ce şì Davidŭ amu răpştindŭ arătă-se: «Până cândŭ păcătoşii, Doamne, până cândŭ păcătoşii laudă-se?». Şi Avvacumŭ iară: «Ce iaste, că calea păcătoşilorŭ dospeaşte-se?». Şi Ieremiia prorocŭ grăiaşte : «Prisădişi ei, şi prinseră-se». Şi Ilie au grăitŭ: «Cela ce se mânie pre cela ce-au greşitŭ, celuia de susŭ protiveaşte-se», cumu se scrie. Şì alţi mulţi mâniiare dela Dumnezeu cerŭ să fie spre ceia ce greşăscŭ şi obideascŭ. Că grăiaşte amu cu această pildă Domnulŭ cătră toţi carei-şŭ dereptează sineşŭ şi ocărăscŭ pre ceia ce greşăscŭ. (24)

Să fie amu, ca şì voi, derepţi sânteţi, după feciorulŭ acelà şì ugodnici să fiţi părintelui. Rogu-mă voao, derepţilorŭ şi curaţilorŭ, nu vă pare rău de spăseniia greşĭţilorŭ, ce mai vârtosu vă bucuraţi şi vă veseliţi cu nuşii, derep'ce amu că şì îngerii bucură-se de pocaaniia şi de spăseniia greşiţilorŭ.

Aşa amu iaste socotirea aceştii pilde, dereptŭ ceia ce se mânie şi multŭ întreabă şi ispitescŭ de ertăciunea greşiţilorŭ şi de milosârdiia lu Dumnezeu, şi de ce e d'inşii tocmeală şi deştingerea, că nu piiarde spăsenia lorŭ. Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să vămŭ fi şì derepţi, de păcătoşi să nu ne întoarcemŭ. Nici căce priimeaşte Dumnezeu pre ei, iară noi să nu ne mâniemŭ, nici de judecata lu Dumnezeu să ne mâniemŭ, ce să-i priimimŭ şi să ne închină|mŭ şi să mulţemimŭ lu Dumnezeu, de ceia ce se-au dereptatŭ şi se-au (25)

5-6 *De-asupra lui* Domnulŭ, *scris* Hristosŭ, că ei-s, *iar de-asupra lui* eişŭ, *e scris* iară pre Domnulŭ Hristosŭ răpştià **9** *Tip.* ѥ҆рмїєⷩ **13** *Tip.* чѣ8 грєшѫскъ шѝ ѡ҆бидѣскъ. *Se pare că traducătorul sau tipograful a început construcţia cu predicatul la perfect şi, după ce a scris pe* ce-au, *a continuat-o la prezinte. Posibil este însă că tipograful să fi sărit după* ce-au *un cuvânt, bunăoară* greşitŭ. *În cazul acesta interpuncţia ar fi:* ce-au greşit. Greşesc şi obidesc, că... **24** se mânie *îndreptat în* nu se mânie.

spăsitŭ şi vă se păreà păcătoşi. Ce amu ştii, ome, că de cela ce-ţi pare ţie păcătosŭ, iară elu se-au pocăitŭ, şi dereptŭ aceaia cu blândŭ şi cu milă caută Dumnezeu spr'insulŭ.

Aceasta ştiindŭ, fraţilorŭ, nemică să ne mâhnimŭ, nici nădeajdea noastră să uitămŭ în reale vieţuindŭ, derep'ce amu că pământulŭ cela lucratulŭ, grăsime sadurilorŭ adauge-le. Iară după lucrure bune, toate tocmealele sufletului poţi ţineà de toate neputinţele şi de păcate, şi către spăsenie pre noi aduce. Dereptŭ aceaia să nu ne mâhnimŭ, că cumŭ nu iaste puteare mortului a se sculà şi să îmble, aşa iaste şi celuia ce se mâhneaşte, nu-i iaste puteare să se spăsească.

Că cumu-i iaste nedereptŭ de carele e prinsŭ de vreo boală să se junghe eluşŭ şi să se piarză, aşa nu i se dostoiaşte şi nu i se cade şi fără de milă să se junghe cu cuţitulŭ de mâhnirea, ce pocaanie a arătà mai vârtosŭ şi slavoslovie şi umilenie. Că aceasta amu, adevărŭ, bună iaste, şi cu folosŭ şi spăsenie. Şi aşa, amu, cu blândeaţe şi cu milostivnicie şi cu dragoste părintele priimì-va noi, şi va cădeà de va apucà pre noi, şi cu văşmântulŭ dentâi, celŭ fără de păcate, îmbrăcà-ne-va, şi cu făgăduirea duhului sfântŭ dăruì-ne-va, şi împărăţiei ceriului spodobì-ne-va de Hristosŭ Isusŭ, Domnului nostru, că lui e slava şi ţinearea în veciia veacului, aminŭ.

---

(26) **Dumineca lăsatului de carne.**

La liturghie. Evanghelia de la Matheiu, zaceala 106.

(Matheiu XXV, 31) *Zise Domnulŭ: Cândŭ va venì fiiulŭ omenescŭ în slava lui, şi toţi sfinţi îngeri cu nusulŭ,*

---

1 păcătoşi *îndreptat în* că păcătoşii sântu | Ce amu *îndreptat în* ci de aceia ce amu, *iar* ome, *îndreptat în* o ome 2 *De-asupra lui* pocăitŭ, *scris* şi tu nu ştii 11 *Tip.* сѣ спъсйскж 16 *De-asupra lui* umilenie, *scris* către Dumnezeu 18 *De-asupra lui* părintele, *scris* nostru, Dumnezeu. 24-25 *Titlul slavoneşte:* недѣлѧ. мѣсопоўсть. е҆ѵⷢ҇лїе, на лѝтоургїи. ѿ мáтдеа. глáва, о҃ѕ *(îndreptat în* р҃ѕ*).*

Variante: 27 în slava lui] *T* întru slava sa 27 sfinţi] *BT* sfinţii | îngeri] *T* îngerii.

atunce va șădeà la scaunulŭ slaveei lui; (32) și se vorŭ adunà înaintea lui toate limbile; și va aleage ei unulŭ de alaltŭ, ca un păstoriu aleage oile den capre. (33) Și va pune oile de-a dereapta lui, iară caprele de-a stânga. (34) Atunce va zice împăratulŭ celora de-a dereapta lui: „Veniți, blagosloviții de părintele mieu, de moșteniți ce e gătită voao împărățiia, den tocmeala lumiei. (35) Flămânzii, și-mŭ deadetŭ mâncare; însetoșai, și mă adăpatŭ; striinŭ erà, și mă dusetŭ; (36) dezbrăcatŭ erà, și mă îmbrăcatŭ; lângedŭ erà, și mă socotitŭ; în temniță erà, și venitŭ cătră mine!" (37) Atunce vorŭ răspunde lui dereptii de vorŭ grăì: „Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ și te-amŭ săturatŭ, sau setosŭ și te-amŭ adăpatŭ, (38) cându te-amŭ văzutŭ striinŭ și te-amŭ dusŭ, sau dezbrăcatŭ și te-amŭ îmbrăcatŭ, (39) cându te văzumŭ lângedŭ sau în temniță și venimŭ cătră tine?" (40) Răspunse împăratulŭ, zicândŭ lorŭ: „Adevărŭ grăescŭ voao, că făcutŭ unora aceștea frați ai miei mai mici, mie făcutŭ". (41) Atunce va zice și celora de-a stânga lui: „Duceți-vă dela mine, blăstemaților, în foculŭ veacilorŭ, ce e gătitŭ dracului și îngerilorŭ lui! (42) Înflămânzii, și nu-mŭ deadetŭ mâncare; însetoșai, și nu mă adăpatŭ; (43) striinŭ

---

1 șădeà la] *T* ședeà pre **2** aleage] *T* despărți **2-3** unulŭ de alaltŭ] *T* unii dentr'alalți **3** aleage] *T* ce desparte **4** lui] *T* sa **5** va zice] *AC* zise | împaratulŭ] *T* împăratulŭ Dumnezeu **6** blagosloviții] *B* blagosloviți **7** împărățiia, den tocmeala] *T* împărăție, den începutulu **8** și-mŭ deadetŭ mâncare; însetoșai] *C lipsește* *T* amu, și datu-mii-ați mâncare; însetoșai | mă adăpatŭ] *T* adăpatu-m'ați **9** mă dusetŭ] *T* dusetu-ma la casele voastre | dezbrăcatŭ] *T* golŭ **9-10** mă îmbrăcatŭ; lângedŭ erà, și] *C lipsește* *T* îmbrăcatu-mă; bolnavŭ și în temnița **10** *T lipsește* mă socotitŭ, în temniță erà **11** vorŭ răspunde] *T* răspunsera **12** de vorŭ grăì] *B* de vorŭ [gr]ăi *T* grăiră **13** te-amŭ saturatŭ] *T* țe-amŭ datŭ mâncare **14** dusŭ] *T* adusŭ în casele noastre **15** dezbrăcatŭ] *T* golŭ **15-16** te văzumŭ lângedu] *T* te-amŭ văzutu bolnavŭ **16** și venimŭ] *T* ș'amŭ venitŭ **16-17** Răspunse] *T* Și răspunse **18** că facutŭ unora] *AC* că facutŭ unulŭ *B* cât ați făcutŭ unulu de *T* cât ați făcutŭ unora de | mie făcutŭ] *BT* mii-ați făcutŭ **19** *T lipsește* lui **20** în foculŭ veacilorŭ] *T* întru foculŭ de vecie **21** dracului] *T* diavolului | îngerilorŭ] *B* îngerelorŭ | Înflămânzii] *T* Flămânzii **21-22** nu-mŭ deadetŭ] *T* nu mii-ați datŭ **22** mă] *T* m'ați.

erà, și nu mă dusetŭ; golŭ erà, și nu îmbrăcatŭ
(27) *mine; lângedŭ erà și în te mniță, și nu socotitŭ mine". (44) Atunce vorŭ răspunde lui și aceia, grăindŭ: „Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ, sau setosŭ, sau striinŭ, sau golŭ, sau bolnavŭ, sau în temniță, și n'amŭ slujitŭ ție?" (45) Atunce va răspunde lorŭ, grăindŭ: „Adevărŭ grăescŭ voao, că nu făceați unora de aceşti mitutei, nece mie făceați". (46) Și vorŭ mearge aceia în munca veacilorŭ; e derepții, în viiața de veacŭ.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 3.

Înfricoșată iaste acea zi a doa venirei a lu Hristosŭ, și judecata ce va să vie, frații miei! Și cu cutremurŭ noao va să se ivească judecata aceaia, cu ispită înfricoșată, cândŭ scaunele se vorŭ pune și cărțile se vorŭ deșchide și judecătoriulŭ nefățarnicŭ va ședeà și untunearece de îngeri fără de numărŭ slujindu-i. Și atunce bucinele glăsì-vorŭ foarte cu îngerești duhure. Atunce ceriulŭ va perì, și lumea toată aprinde-se-va și se va topì. Și va fi ceriulŭ nou și pământulŭ nou, și ale pământului toate se vorŭ înoì. Atunce totŭ temeiulŭ pământului cutremurà-se-va, și morții den morminte se vorŭ sculà, și într'o vârstă, până la unulŭ, toți vorŭ fi. Și toată firea omenească fi-va goală, și cu milă va sta înaintea județului nefățarnicŭ. Îngerii împrejurulŭ scaunului înfricoșatŭ cu frică și cu cutremurŭ sta-vorŭ, în vedeare de văpae, înfricoșați și putearnici, foculŭ munciei strelucindŭ. Cu focŭ vorŭ grăì, cu focŭ vorŭ suflà, și înaintea acelora totŭ lucrulŭ nostru cunoscutŭ va fi, și ascunsele toate

---

10 Sfârșitul Duminecii *pe slavonește:* ко нц 12 Cuvântul 3 *pe slavonește:* сло г, *la marginea dreaptă.*

Variante: 1 dusetŭ] *T* dusetu în casele voastre golu erà] *T* golŭ | îmbrăcatŭ] *B* îmbracatŭ 2 lângedŭ erà] *T* bolnavŭ | socotitŭ] *T* cercetatŭ 3 *T lipsește* lui și | aceia] *B* ceia 7 că nu făceați] *B* cumŭ n'ați făcutŭ *T* derep'ce n'ați făcutŭ | unora] *BT* unuia | mitutei] *T* mici | nece] *T* nici 8 făceați] *BT* ați făcutŭ | vorŭ mearge] *T* se vorŭ duce 9 e] *T* iară | în viiața] *B* în viața *T* întru împărăției | veacŭ] *T* vecie.

descoperì-se-vorŭ, câtŭ vămŭ şì noi, toţi vămŭ cunoaşte păcatele unulŭ alăltui, ca cândŭ ş'ară cineşŭ de eluşŭ cetì | (28) cărţile ce-sŭ scrise. Deci cine va puteà să rabde acea înfricoşată şi dereaptă urgie a judeţului nefăţarnicŭ, împlutŭ fiindŭ de mânie şi cu urgie, şi împlutŭ de plângere şi cu suspini şi cu glasŭ amărîtŭ şi cu cutremurŭ, şi înfricoşatŭ şi cu clătire şi cu spargere?

Atunce toată lumea cutremurată va fi: glasŭ de zioa Domnului, zice-se, amară şi iute! Zi de mânie iaste zioa aceaia, zi de scârbă şi de nevoe, zi fără de ceasuri şi de piiardere, zi de întunecare şi de untunearecŭ, zi de buciunare şi de chemare! Şi se vorŭ scârbì oamenii, şi vorŭ eşì ca orbii, derep'ce că lu Dumnezeu au greşitŭ. Şi foculŭ lui fi-va de vă mâncà totŭ pământulŭ, derep'ce că sfârşire şi nevoire face-va Domnulŭ Dumnezeu spre toţi ce lăcuescŭ pre pământŭ.

Ce vămŭ face carii cu multe păcate sântemŭ vinovaţi? Cumŭ vămŭ scăpà de acea muncă iute, fraţilorŭ, şi de untuneareculŭ neluminatŭ şi de scrâşnitulŭ dinţilorŭ şi de legătura nedezlegată şi de viermii neadurmiţi şi de foculŭ nestinsŭ, de scârbe şi de greime, de amarŭ şi de boală şi de suspinare? Acolo limbile adunà-se-vorŭ; acolo sântŭ temniţele şi munca veacilorŭ! Ce vămŭ face atunce, cândŭ vămŭ fi traşi întru adânculŭ focului şi muncilorŭ? Toate neertate sântŭ acolo şi nemilostive; foculŭ lorŭ nestinsŭ şi viermii lorŭ nesfârşiţi. Că nu iaste pocaanie acolo, nici ispoveadanie. Să ne teamemŭ amu, fraţilorŭ, şi să ne plângemŭ auzindŭ aceastea cuvinte, şi să ne isprăvimŭ acicea! Să ne plângemŭ mainte de ceasulŭ aceştii puţineà vreame, să nu cumva să plângemŭ acolo în vecie. Că câţe-amŭ lucratŭ focului, şi untunearecului şi lucrămŭ! Trecut-au amu viaţa noastră, şi tăiarea morţiei apropie-se, şi în | (29) fricoşatulŭ judeţŭ, şi cu plată aşteaptă pre noi. E judeţulŭ iaste dereptŭ şi adeveritŭ unulŭ Dumnezeu! Nici mărturie trebuiaşte, nici oblicitoriu, nici arătare, că va să judece tuturora carei au fostŭ, dela Adamŭ până la sfârşenie, Ellinilorŭ şi Jidovilorŭ şi ereticilorŭ şi carei au fostŭ în creştinătatea ceaia dereapta ş'au greşitŭ. Toţi amu învie-i-va Du-

6 *Tip.* ѧмѫжрть 12 *Tip.* ѿмєнїи.

mnezeu într'aceaia zi fricoșată și-i va adunà. Și ascunsa acelora a tuturora descoperì-se-va, lucrulŭ lorŭ și cuvintele, a-mijlocŭ, hitleniile și urăciunile. Și de toate de acealea răspunsŭ avămŭ a da, și muncă să luomŭ; că nu va fi ceva ascunsŭ să nu fie ivită atunce, nici ascunsa să nu fie arătată. Oblicì-va amu și înainte pune-va, înaintea feațele a tuturora, păcatele noastre, Dumnezeu.

Ce amu vămŭ face, cândŭ județulŭ înfricoșatŭ ivitŭ va fi, și noi vămŭ sta înainte-i, cu cutremurí și râulŭ de focŭ, și vomŭ fi cu vină de a nu ne puteà lepădarea, și cu osândă nerăspunsă? O, ce vămŭ face atunce, frațilorŭ, cândŭ nimea nu va fi să stea dereptŭ tine, nici-ț-va ajutà, nici tată-tău nici muma, nici feciorulŭ, nici fata, nici nepoții-ți? Toți amu atunce, cineșŭ de nevoia luișŭ, va sta, de alți nu se va puteà grijì; că fratele nu va puteà ajutà acolo, nici sora, nici soțulŭ, nici frățiia, nici vecinii, nici mândrulŭ, nici înțeleptulŭ, nici cunoscuții, nici avuțiia de aurŭ, nici nemică altă ce e omenească, — ce acealea toate, nestătute vorŭ fi și ținute cu frică și cu teamătŭ de osândă. Și singurí vămŭ sta înainte de ne vămŭ judecà cu frică și cu cutremurŭ multŭ, ori bogatŭ să va fi, ori measerŭ, ori mare, ori micŭ, ori boiarinŭ, ori
(30) slugă, ori muiare iaste, | ori bărbatŭ, ori bătrânŭ, ori tânărŭ, ori slăvitŭ, ori neslăvitŭ, ori însușŭ și cela ce e îmbrăcatŭ de poartă veșmintele împărătești. Ce numai un ajutoriu va aveà, cine de ce-au lucratŭ bine. Ori dereptare, ori osândă.

«Dumnezeu Dumnezeilorŭ, Domnulŭ, grăì și chemă pământulŭ dela răsăritulŭ soarelui și până la apusŭ. Și den Sionŭ frâmseațea frâmseției lui Dumnezeu. Aiavea venì-va Dumnezeulŭ nostru, și nu tace; focŭ înaintea lui aprinde-se-va și împrejurulŭ lui bură mare.» Nuorŭ și negură împrejurulŭ lui, dereptatea și judecata și tocmeala. Scaunulŭ lui, focŭ înaintea lui; înainte-i mearge și arde împrejurŭ vrăjmașii lui, că vine să judece pământului, să judece lumiei în dereptate. Cu cuvinte are a întrebà dereptulŭ județŭ de lucrure, cineșŭ

---

9 *De-asupra lui* focŭ, *scris* va curà pre den naintea lui. **23** *Tip.* чїал **26** Dumnezeu *îndreptat în* Dumnezeulŭ. *Cuvintele citate între ghilemele sânt din psalmul 50, 1—3; la ele se referă nota din susul paginei* cumŭ grăește dereptulŭ Davidŭ.

cum au lucratŭ. Şi derepţii şi bunii de-a dereapta pune-i-va, ca blagosloviţii părintelui, întru dulcirea ce e gătită lorŭ în împărăţie chemà-i-va şi-i va bagà, în vecie să se veselească; iară hitleanii şi păcătoşii pune-i-va de-a stânga, şi ca blăstemaţii întoarce-se-vorŭ, şi într'acelŭ focŭ nestinsŭ ce e gătitŭ dracilorŭ tremite-i-va şi judecà-va lorŭ, în veaci să se muncească, cumŭ şì alŭ evangheliei cuvântŭ auzì-vămŭ:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: Cândŭ va venì fiiulŭ omenescŭ întru slava sa, şi toţi sfinţii îngerii cu nusulŭ, atunce va şedeà spre scaunulŭ slaveei lui; şi se vorŭ adunà înaintea lui toate limbile; şi va despărţì ei unii dentr'alalţi, ca un păstoriu ce desparte oile den capre. Şi va pune oile de-a dereapta sa, iară caprele de-a stânga.*

(Tâlcŭ) Întru frica şi în ispràvirea celorŭ ce vorŭ auzì, spune Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, înfricoşatulŭ lucrulŭ (31) venitului lui. Întâiulŭ venitulu-i, a lu Hristosŭ, fraţilorŭ, când au venitŭ spre pământŭ să spăsească noi, întru sărăcie şi întru multă fără-de-cinste au fostŭ, şi în hule şi în ocărŭ. Dereptŭ aceaia grăiaşte: cândŭ va venì întru slava sa, întru venitulŭ amu alŭ doilea, cu slavă şi cu tărie va venì, îngerii slujindŭ lui, şi cu frică şi cu cutremurŭ sta-vorŭ înaintea lui. De această zi prorocul Daniilŭ arătà, grăindŭ: «Văzui, până cândŭ scaunele puseră-se şi celŭ den zilele vechi şezândŭ; şi râu de focŭ curà pre dinaintea lui, şi mii de untunearece sta înaintea lui, şi untunearece de untunearece slujiià lui; judecătoriulŭ şedeà, şi cărţile desfăceà-se». Cândŭ vorŭ fi aceastea toate, cine va răbdà, sau cine va aveà îndrăznire? De amu Daniilŭ prorocŭ spământă-se şi cutremuratŭ fu, dară noi, păcătoşii şi greşiţii, ce vămŭ face, cândŭ vămŭ mearge la acela lucru? Că întâi va despărţì Dumnezeu păcătoşii den derepţi, şi va pune derepţii de-a dereapta sa, şi va izbăvì pre ei şi-i va slobozì den groază şi den frica lorŭ, şi atunce va strigà cătră ei: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, den începutulŭ lumiei».

Acmu amu mestecaţi sântŭ derepţii cu păcătoşii; iară atunce foarte bine despărţiţi fi-vorŭ. Că oile amu cheamă-se sfinţii, dereptŭ blânziia lorŭ şi liniia şi împăcătura, derep'ce amu că şì rodŭ aducŭ noao sfinţii şi folosŭ, ca şì oile, şi lână dau (ce se zice, coperimântŭ dumnezeescŭ şi sufletescŭ), şi cu

lapte adapă (ce se zice, hrană cu cuviinţă dau sufletelorŭ noastre cu folosŭ şi cu spăsire). Iară caprele cheamă-se păcă-
(32) toşii, că pre strămine îmblă pre fără-legi şi pren pro | păstii; fără de ruşine sântŭ şi fără rodŭ păcătoşii, ca şì caprele. Însă oile şi caprele pre o fire sântŭ, cumŭ au derepţii şi păcătoşii pre o fire. Dereptŭ aceaia derepţii cinstiţi vorŭ fi, iară păcătoşii munciţi. Şi-i va împărţì ei Dumnezeu că nu va trebuì mărturii, că elŭ însuşŭ iaste şì mărturisitoriu, şì judecătoriu.

(Evanghelie) *Atunce va zice împăratulŭ Dumnezeu celora de-a dereapta lui: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, den începutulŭ lumiei. Flămânzii amu, şi datu-mii-aţi mâncare; însetoşai, şi adăpatu-m'aţi; striinŭ erà, şi dusetu-mă la casele voastre; golŭ erà, şi îmbrăcatu-mă; bolnavŭ şi în temniţă, şi venitŭ cătră mine». Atunce răspunseră lui derepţii, grăiră: «Doamne, cându te-amŭ văzutŭ flămândŭ şi ţe-amŭ datŭ mâncare, sau setosŭ şi te-amŭ adăpatŭ; cându te-amŭ văzutŭ striinŭ şi te-amŭ adusŭ în casele noastre, sau golŭ şi te-amŭ îmbrăcatŭ, sau cându te-amŭ văzutŭ bolnavŭ sau în temniţă ş'amŭ venitŭ cătră tine?». Şi răspunse împăratulŭ, zicândŭ lorŭ: «Adevărŭ grăescŭ voao, cât aţi făcutŭ unora de aceşti fraţi ai miei mai mici, mii-aţi făcutŭ».*

(Tâlcŭ) O, glasulŭ cu dulce în auzire! O, câtă cinste, nezisă şi nespusă, că zise «blagosloviţii de părintele mieu!» Lăudă-i aleşii şi destoinicii, că e gătită lorŭ împărăţiia, den începutulŭ lumiei. (Mai den nainte, până oameni n'au fostŭ, gătise derepţilorŭ dulceaţa ceaia ce va să fie, ce o ştiià Dumnezeu).

Încă creştinilorŭ numai ce va grăì Dumnezeu (că cătr'înşii evangheliia lui şi leage dată fu), iară cătră necredincioşi nici un cuvântŭ atunce alŭ lui nu va fi. Derep'ce amu că împreună toţi osândiţi vorŭ fi, dereptŭ aceaia se grăiaşte că «nu vorŭ
(33) învie necuraţii la judeţŭ» (ce se zice, nu vorŭ | învie să se judece, ce să se muncească).

Că grăiaşte şi aiurea că «cându se va ivì semnulŭ fiiului omenescŭ la ceriu, atunce plânge-vorŭ toate rudele pământului», un cugetŭ avândŭ spre judecată şi spre osândă. Iară acmu cătră creştini iaste cuvântulŭ, cum amŭ zisŭ. Şi de unii va grăì Dumnezeu cu dragoste, şi aceşti derepţi numai cu cinste-i

---

24 *Tip.* дїѱ чепꙋль.

va spodobì, iară păcătoşii va muncì, nu ca alalţi, ce va să-i lase nejudecaţi (ce se zice, că derepţilorŭ va să le isprăvească, că sântŭ derepţi, iară păcătoşilorŭ, că sântŭ păcătoşi). Că toţi amu va să-i judece de toate, şì de lucru, şì de cuvinte, şì de cugete, cumŭ însuşŭ Domnulŭ grăiaşte ucenicilorŭ lui, şi pre multe locure den sfânta scriptură cunoaştemŭ, că de bune lucruri cinste va să dea, iară de păcate muncă.

E acmu de unii grăiaşte Dumnezeu cu dragŭ, că va să ivească, că numai aceştea ce caută. Şì aceştea mainte va să-i judece, că cu nevoe va să fie creştinilorŭ.

Dereptŭ aceaia se cade tuturorŭ creştinilorŭ să fie toţi cu dragoste unulŭ cătră alaltŭ. «Că de aceaia vorŭ cunoaşte», zice, «că ai miei ucenici sânteţi, de veţi aveà dragoste unulŭ cătră alaltŭ». Că tăriia dragostei iaste cela ce iubeaşte mişeii şi de vecinii lui iaste-i milă şi-i miluiaşte. Că nici cu un chipŭ nu poate schimbà, ca cu cela ce are dragoste cătră toţi oamenii.

De-aciia curatŭ spune de nevoia creştinilorŭ şi de isprăvirea lorŭ. Aşa spare pre noi şi ne învaţă, deaca sântemŭ oameni, iubitori de oameni să fimŭ. Că trebuiaşte şì noao dela însuşŭ acela judecătoriulŭ dereptŭ, să-i fimŭ dragi atunce; că derepţii plată au, iară nemîlostivii, nemiluire, iară milostivilorŭ miluire. Că cine miluiaşte, lu Dumnezeu dă, câtŭ de puţinelŭ: | cu mare ispravă plătì-i-va. Ce amu iaste (34) împrotiva aceii împărăţie dostoiniciia? Aiavea amu iaste, că de la ceia ce potŭ, ceare Dumnezeu de oameni iubirea, iară de la ceia ce nu potŭ, destulŭ iaste acelora numai cu vrearea inimiei să miluiască. În toate amu părţile învaţă Dumnezeu de iubirea oamenilorŭ. Că de sântemŭ putearnici, toate să le isprăvimŭ; iară de nu, după neputinţă, să ne nevoimŭ să le isprăvimŭ. Că nu mainte amu cinstì-va, sau să muncească Domnulŭ nostru şi Dumnezeu, până nu va judecà; că de oameni iubitoriu iaste şi în-lungŭ-răbdătoriu. Şi noi aşijderea spre aceaia ne învaţă, că nu va muncì mainte cine-au greşitŭ, mainte de întrebare. Aşa amu fără răspunsŭ fi-vorŭ aceia ce vorŭ fi judecaţi şi osândiţi şi munciţi.

Blagosloviţii cheamă-se sfinţii, că tatălui priimiţi sântŭ,

---

2 *Tip.* зи́сь.

şi moşteani împărăţiei făcut-au pre ei, ca să arate că soţii i-au făcutŭ Dumnezeu slaveei lui, şi ca feciorii lui. Nu zice amu «luaţi», ce «să moşteniţi ca o ocină, ce iaste un părinte datoriu a da bogăţie feciorilorŭ lui». Iară fraţii cei mici cheamă-se ai lui ucenicì, sau împreună toţi mişeii. Că totŭ mişelulŭ carele e creştinŭ bunŭ şi mulţemìtoriu, frate ìaste lu Dumnezeu, după aceaia derep'ce că şì Hristosŭ întru meserătate şi în sărăcie viià.

Căutaţi amu, fraţilorŭ, şi păziţi dereptatea lu Dumnezeu, şi vă minunaţi de milostea lui şi de eşirea-i, cum au propoveduitŭ sfinţilorŭ, şi i-au iubitŭ şi i-au priimitŭ. Vedeţi şi acelora înţelepciunea ceaia buna, şi să ştiţi că, pentru smereniia şi blândeţele, câtŭ de ei mărturiseaşte şi propoveduiaşte Dumnezeu şi Domnulŭ. Câte spre mişei au fostŭ făcutŭ şi spre sine au luatŭ, ca o jărtvă adus-au lui.

(35) (Evanghelie) | *Atunce va zice şi celora de-a stânga: «Duceţi-vă dela mine, blăstemaţilorŭ, întru foculŭ de vecie, ce e gătitŭ diavolului şi îngerilorŭ lui! Flămânzii, şi nu mii-aţi datŭ mâncare; însetoşai, şi nu m'aţi adăpatŭ; striinŭ erà, şi nu mă dusetŭ în casele voastre; golŭ, şi nu îmbrăcatŭ mine; bolnavŭ şi în temniţă, şi nu cercetatŭ mine». Atunce vorŭ răspunde aceia, grăindŭ: «Doamne, cândŭ te-amŭ văzutŭ flămândŭ, sau setosŭ, sau striinŭ, sau golŭ, sau bolnavŭ, sau în temniţă, şi n'amŭ slujitŭ ţie?» Atunce va răspunde lorŭ, grăindŭ: «Adevărŭ grăescŭ voao, derep'ce n'aţi făcutŭ unuia de aceşti mici, nici mie aţi făcutŭ». Şi se vorŭ duce aceia în munca veacilorŭ; iară dereptii întru împărăţiia de vecie.*

(Tâlcŭ) Vaide de toţi păcătoşii, şi mai vârtosŭ nemilostivilorŭ! Că dereptii amu şi milostivii moşteni sântŭ împărăţiei, derep'ce amu că dragostea au isprăvitŭ, ce iaste vârhulŭ bunătăţilorŭ: dragostea amu cinste iaste milosteniei. Iară nemilostivii şi nedereptii întru focŭ vorŭ fi tremeşi, derep'ce că urîciune au strânsŭ, vârhulŭ şi rădăcina a tuturorŭ realelorŭ, şi se protiveaşte cu rău dragostei: cinstea amu urîciuneei iaste nemilosteniia. Şi milostivìi amu, milostivului şi de oameni iubitoriulŭ, lu Dumnezeu, chipuescu-se; iară ne-

20 *Tip.* тѣннцѫ   24 *Tip.* коwа   36 chipuescu-se *îndreptat în* închipuescu-se.

milostivii, nemilostivului şi de oameni urîtoriu, diavolului, închipuescu-se. Dereptŭ aceaia, carei vorŭ fi de-a stânga, întru focŭ tremite-i-va Dumnezeu, ce l'au gătitŭ dracului şi îngerilorŭ lui (derep'ce că nemilostivi sântŭ dracii şi cu rău pururea şi cu vrajbă sântŭ către noi, şi pentru aceaia se găteaşte lorŭ foculŭ de vecie). Şi într'aceaiaşŭ muncă osândì-se- | vorŭ şì păcătoşii, căce c'au îmblatŭ pre voia dracilorŭ, (36) derep'ce că dereptŭ alŭ lorŭ lucru blăstemaţi sântŭ. Că n'au gătitŭ Dumnezeu oamenilorŭ foculŭ, nici muncile făcutu-le-au dereptŭ noi, ce pentru diavolulŭ, iară noi ne-amŭ făcutŭ înşine vinovaţi muncilorŭ.

Să ne teamemŭ de acmu, deaca înţeleasemŭ, fraţilorŭ, ca ceia ce sântŭ de-a stânga. Nici ca curvarii, nici ca răpitorii, nici cu altŭ ceva ce-amŭ greşitŭ osândiţi vorŭ fi, ce derep'ce că n'au miluitŭ carei le cereà şi le trebuiià de la ei ajutori. Că totŭ omulŭ ce va aveà multŭ şi nu va miluì, răpitoriu iaste şi camatnicŭ, macarŭ şì pre nimea să n'ară obidì. Că aiavea e amu, că câtŭ vorŭ aveà bogaţii de destulŭ, şi mai multŭ de câtu le trebuiaşte, aceaia elu o răpeaşte de la cela ce-i trebuiaşte, şi nu o dau acelora. Că de-ară fi pusŭ avuţiia bogaţii depreună, n'ară fi mişeii în nevoe fiindŭ nici dinioară; ce derep'ce au încuiatŭ aceasta ş'au strânsŭ loruşŭ bogaţii, dereptŭ aceaia sântŭ în nevoe mişeii. Dereptŭ aceaia aiavea sântŭ răpitori şi nemilostivi, că atâţea obidescŭ, câţi ară puteà ei grijì, şi nu da lorŭ.

Iară să se atâta osândescŭ ceia ce nu miluescŭ den avuţiia lorŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ osândiţi fi-vorŭ carei răpescŭ munca striinilorŭ, şi den lacrămele şi cu sângele mişeilorŭ îmbogăţescu-se! După aceastea şì câţi alalţi cu alte păcate, şi cu iubitura dulceţiei şi cu necurăţiia carii lucraţi, nu vă înşelareţi, derep'ce amu că totŭ curvariulŭ şi necuratulŭ, sau camatniculŭ, cumŭ grăiaşte dumnezeesculŭ apostolŭ, nu vorŭ aveà parte împărăţiia ceriului. Dereptŭ aceaia duce-se-vorŭ aceia în munca de vecie, iară derepţii în viaţa de vecie. | Că cumŭ amu sfinţii au nesfârşită şi în (37) vecie bucurie, asijderea şì păcătoşii şi nederepţii nesfârşită şi în vecie muncă vorŭ aveà.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să apucămŭ înainte cu faţă de ispovedire judeţului, cu lacrăme şi cu suspini şi cu mi-

lostenie, şi cu eftinie de săraci lu Hristosŭ să ogodimŭ. Să hrănimŭ săracii, ca den masa lu Dumnezeu să ne hrănimŭ; să adăpămŭ setoşii, ca la cea apă de răpausŭ să lăcuimŭ şi să răposămŭ; striinii şi ceia fără case, în casele noastre să-i băgămŭ; golii să-i îmbrăcămŭ, ca coperimântulŭ lu Dumnezeu alŭ ceriului să priimească noi, şi să ne sălăşuimŭ în piştea raiului întru veaci; bolnavii să-i cercetămŭ, ca cela ce-au purtatŭ neputinţele omeneşti, Domnulŭ, să cearcete şì ale noastre neputinţe şi să ne vindece; şi carei sântŭ în temniţă, să meargemŭ la ei, ca să ne izbăvimŭ de aceale temniţe, ce vorŭ să fie, şi munci. De aceastea, de toate, să fimŭ, fraţilorŭ, tari şi bogaţi. Şi cărora trebuiaşte de ale trupului trebuinţe, de câtu ne e putearea, să slujimŭ trebuinţa lorŭ; şi carei sântŭ flămânzi de sufletŭ şi însetoşaţi şi striinaţi, şi golilorŭ şi bolnavilorŭ, şi carei sântŭ în temniţe, sufleteaşte să le dămŭ de ce le trebuiaşte. Arhiereii şi preuţii, învăţătorii de suflete, să-i ascultămŭ, în toate chipurele să le slujimŭ de ce ne învaţă cu bine, ca den partea ceaia stânga să ne izbăvimŭ şi de acea înfricoşată şi groaznică judecată să scăpămŭ, de ceia ce-sŭ tremeşŭ în foculŭ nestinsŭ, şi cu sfinţii ceia aleşii, carei sântŭ de-a dereapta, să fimŭ împreunaţi, şi de a celui glasŭ dulce şi fericatŭ să ne spodobimŭ, cu ceia ce-i cheamă, cu blagosloveniia tatălui, întru a ce-
(38) riului şi în blagoslovita împă|răţie nesfârşită şi fericita. Ce să fimŭ toţi noi de să ne spodobimŭ, cu dulceaţa şi de oameni iubirea a Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată cinstea şi slava şi închinăciunea, întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca brânzii.

Evanghelie de la Mateiu, zaceală 17.

(Mateiu VI, 14) *Zise Domnulŭ: Să amu vreţi lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, lăsà-va şì voao tatălŭ vostru*

29-30 *Titlul slavon:* недѣлѣ сырна. Єѵаліе. ѿ матѳеи. глава, зі.

Variante: 31 amu vreţi lăsà] *AC* amu làsare tu *T* veţi lăsà.

den ceriu greşalele voastre; (15) e să nu vreţi lăsà oamenilorŭ greşalele lorŭ, nece tatălŭ vostru den ceriu nu va lăsà greşalele voastre. (16) E cându vă postiţi, nu fiţi ca acoperiţii ce se întristează: strămută-şŭ faţa lorŭ, ca să se iveascŭ oamenilorŭ că se postescŭ. De-adevărŭ grăescŭ voao, c'au luatŭ plata lorŭ. (17) Tu, cându te posteşti, unge capulŭ tău, şi faţa ta o spală, (18) ca să nu te iveşti oamenilorŭ că te posteşti, ce tatălŭ-tău, ce e în taină, şi tatălŭ tău vedeà-va în ascunsŭ, da-va ţie aiavea. (19) Nu vă ascundeţi comoară în pământŭ, io viermii o răzbescŭ şi putredeaşte, şi io furii o sapă şi o fură. (20) Ascundeţi-vă comoara în ceriu, io viermii nu o răzbescŭ, nece putredeaşte; io nece furii o sapă, nece o fură. (21) Şi io iaste comoara voastră, aciia va fi şi inema voastră.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură dentru ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 4.

Iată amu a celui de patruzeci de zile postŭ previre, că se deşchide noao, fraţilorŭ! Iată amu că cătră uşa postului

---

11 *Tip.* ръкескъ   15 конецъ недѣлѣ   17 сло, д, *tipărit în josul paginei.*

1 ceriu] *ABC* ceri | e să nu vreţi] *AC* e să nu lăsare tu *T* iară să nu veţi lăsà 2 nece tatălŭ vostru] *T* nici părintele 2-3 ceriu nu va lăsà greşalele] *AC* ceri lăsà-va voao greşalele *B* ceri nu vă lăsà greşalele 3 E cându vă postiţi] *C* Cându vă postiţi *T*1 Ce cându te posteşti, ome, *T*2 Postindu-vă | *B* [nu] 4 acoperiţii ce se întristează] *B* acoperiţii ce se întristeaz[ă] *T*1 făţarnicii mâhniţi *T*2 şi ceia făţarnicii, de se întristă | strămută-şŭ] *ABC* strămutează *T*1 ce-şŭ strămutează *T*2 şi-şŭ strămută | lorŭ] *AC* sa 5 *B* [se i]vească | De-adevărŭ] *B* D[e-ade]vărŭ *T*2 Adevărŭ 6 c'au luatŭ] *AC* că luà-ş-vorŭ *T*1 că-şŭ vorŭ piiarde aceia *T*2 că-şŭ vorŭ piiarde | *B* [lorŭ] | Tu] *T* E tu 7 spală] *ABC* lă 8 iveşti] *AC* posteşti | că te posteşti] *AC* să te iveşti | tatălŭ] *T* tatalui 8 ce e în taină] *T* întru ascunsŭ 9 tatălŭ tău vedeà-va în ascunsu da-va ţie] *T* tatălŭ vedeà-ţ-va ascunsulŭ, da-ţ-va ţie | aiavea] *A* aiave 10 vă ascundeţi] *T* strângereţi voao | comoară] *AC* vistiiariulŭ | io] *T* unde 11 şi io] *T* şi unde 12 Ascundeţi-vă] *T* Ce vă strângeţi | comoara] *AC* vistiiariulu *T* comoară | ceriu] *AB* ceri | io] *T* unde 12-13 răzbescŭ, nece] *T* răzbăscŭ, nici 13 io nece furii o] *T* şi unde furii nu o | nece] *T* nici 14 Şi io iaste comoara voastră, aciia va fi şi inema voastră] *T* Unde săntŭ comoarăle voastre, acolo săntŭ şi inimile voastre | inema] *AC* inima.

ajunsemŭ, şi nevoinţa sufletească înainte zace! Acmu amu
spăseniia noastră apropie-se, nu ca când ne săturamŭ şi
ne îndulciiamŭ şi prea-mâncamŭ. Iară deaca se apropie lu-
mina spăseniei noastre, iară noi cu bucurie şi cu inimă bună
şi veaseli să întrămŭ întru întâia deşchidere a ţineriei. Că
iată amu că scăpămŭ de cea bură rea şi iute, şi de cearte,
(39) şi ajunsemŭ la cea adăpostitură | bună şi fără voroavă, la
adăpostŭ şi la linŭ şi fără-scârbă, şi adevărŭ la spăsenie, şi
scapămŭ de nuorulŭ nesaţiului şi de bură şi de cufundarea
fără de măsură.

Scăpămŭ amu de turbureala lumiei şi de valurile cealea
silnicile şi de vântulŭ cela neopritulŭ şi greulŭ, şi ne dezlegămŭ
de dulceaţa trupului şi de grija pământului şi de voroave, şi
de întunearecŭlŭ neştiinţei slobozimu-ne, şi la limpeziia ce
e de folosŭ sufletului, ţinearea, ajunsemŭ. Dereptŭ aceaia
această înfrâmseţată şi luminată zi, cu dragoste şi cu ve-
selie să o priimimŭ, şi pâcla şi întunecatulŭ, vătămătoriulŭ
sufletelorŭ noastre, lucrulŭ păcatului, să-lŭ lepădămŭ. Carele
amu sântŭ acealea lucrure? Curviia, necurăţiia, chinulŭ râv-
nirei ceaia reaoa, şi asupriciunea, camăta, şi şi alalte. Şi
să ne îmbrăcămŭ întru arma ceaia luminata.

Că de vomŭ vrea noi, noi avemŭ puteare a lepădà şi a dez-
brăcà lucrulŭ cela întunecatulŭ, şi păcatele, ca o cămaşă.
Şi să ne îmbrăcămŭ întru îmbrăcămăntulŭ cela luminatulŭ
şi alŭ curăţiei şi de sfinţie, ce sântŭ armele sufletului, şi
ca întru zioa ceaia cinstita să îmblămŭ. Că fără-de-cinstei şi
a ruşinei vina-i iaste păcatulŭ, iară cinstea şi omeniia, elu
o chiştigă lucrulŭ cela bunulŭ. Să nu preamâncăriei şi be-
ţiei să ne bucurămŭ; să nu aşternuturilorŭ şi spurcăciunilorŭ
să lucrămŭ, şi clevetelorŭ şi urîciuniei să ne topimŭ. Că den
ocărîre şi den cântecele beţiei, dentr'acealea întru toate
necurăţiile cădemŭ. Ce să ne îmbrăcămŭ în Domnulŭ Isusŭ
Hristosŭ, că cine se îmbracă în Hristosŭ, toate bunătăţile
are, derep'ce că curăţitoriu iaste tuturorŭ sufletelorŭ şi trupu-
rilorŭ de toate chipurile arătarea lu Hristosŭ, şi nevoitoriu
spre lucrulŭ sufletescŭ. Şi ogoadă trupului să nu facemŭ de
(40) râvnire şi de pohte ce nu se | cuvinŭ. Iară a ogodì de a tru-

---

28 *Tip.* бѹнаь.

pului nevoe, neoprită iaste și fără păcatŭ; iară ce sântŭ spre râvniri spurcate și necuvioase a grijì trupulŭ, nu se cade și e păcatŭ.

Dereptŭ aceaia mă rogŭ voao, trupulŭ numai de sănătate să-lŭ grijimŭ, nu de spurcăciuni și de pohtele trupești să grijimŭ trupulŭ. Și cine e neputinciosŭ de sufletŭ, cu credinţă să-lŭ priimimŭ. Și de ce greșescŭ noao fraţii cătră noi, toate greșalele și datoarele să ertămŭ. Că de vămŭ lăsà oamenilorŭ greșalele lorŭ, lăsà-va șì noao greșalele noastre părintele nostru den ceriu, că ertăciunea greșalelorŭ noastre aflà-o-vămŭ den ertăciunea ce ertămŭ noi fraţilorŭ noștri. Că milostea Domnului iaste întru ceia ce miluescŭ, și milosteniia ce e cătră vecinulŭ, acoperită iaste. Că de nu vămŭ lăsà, ertăciune n'avămŭ a priimì, că cu ce măsură vămŭ măsurà, măsurà-se-va noao. Această amu de Dumnezeu glăsitoriu ievanghelistŭ Matthei răspunde noao astăzi.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: Să veţi lăsà oamenilorŭ greșalele lorŭ, lăsà-va șì voao tatălŭ vostru den ceriu greșalele voastre; iară să nu veţi lăsà oamenilorŭ greșalele lorŭ, nici părintele den ceriu nu va lăsà greșalele voastre.*

(Tâlcŭ) Iubitoriulŭ de oameni Dumnezeu pururea jeluiaște spre spăseniia tuturorŭ oamenilorŭ, și nici dinioară nu va moartea păcătoșilorŭ, ce în toate zile așteaptă cumŭ toţi să se întoarcă spre pocaanie. Și multe, în multe chipuri, arată noao cărări de pocaanie și de spăsenie, și mai lesne a îmblà după aceastea dat-au noao. Ce greu amu iaste noao înţelepciunea smerită, sau ce vătămătură iaste, cându ne înfrângemŭ inema și ne împăcămŭ sufletulŭ? Sau șì spre sine a ocărî, și a ne dereptà în blândeaţe, și a strânge răbdare, și a lucrà sufletească, și a nu osândì nimea, sau cu cuvântulŭ a întrebà, și fratele său a miluì după puteare? Încă de vămŭ vreà noi, multe cărări avămŭ ce | ne ducŭ la spăsenie! Iară (41)
o cale de cealea ce ducŭ pre noi în spăsenie, iaste să nu ne aducemŭ aminte de greșale, oarecâtŭ de multŭ să vorŭ greșì noao fraţii noștri sau vecinii noștri. De aceasta însușŭ dulcele și nezlobivulŭ Dumnezeu leage pus-au noao ș'au învăţatŭ pre noi, cumŭ să lăsămŭ noi greșalele fraţilorŭ noștri

---

9 *Tip.* ѿмєнилѡ҇р.

carei greşescŭ noao, ca şì noao Dumnezeu să iarte greşalele ce greşimŭ noi în toate zilele şi în toate ceasurile.

Den toată scriptura, de dragostea frăţiei şi de dragostea ceaia curata mai vârtosŭ învaţă Dumnezeu pre noi, şi râvnirea aceştii dragoste va să o bage Domnulŭ întru inimile noastre. Că şì acicea roagă şi învaţă pre noi, în toate năravurele, să nu ne aducemŭ aminte de răulŭ, nici să dosădimŭ, sau să ne certămŭ, căce că rădăcina a toate bunătăţile iaste dragostea, şi toate vrăjmăşiile şi pierzăturile dragostea le biruiaşte, şi le goneaşte Dumnezeu. Aiavea amu iaste, că dragostea protivitoare iaste mâniei ceaia reaoa. Şi aceasta învaţă pre noi Dumnezeu, să nu ţinemŭ pizmă, ce-au datŭ noao învăţătură, ca noi să ertămŭ fraţilorŭ noştri şi vecinilorŭ greşalele, că se făgăduiaşte că va ertà şì păcatele noastre. Nemică altă nu iaste aşa mai urîtŭ lu Dumnezeu, decâtŭ urîciunile şi cându e omulŭ cătră vecinu-său fără milă şi fără de ruşine. Dereptŭ aceaia cumŭ vămŭ face noi fraţilorŭ noştri şi vecinilorŭ, aşa va face şì noao Dumnezeu. Iară să vămŭ lăsà noi fraţilorŭ şi vecinilorŭ noştri greşalele ce greşescŭ ei noao, noi încă vămŭ dobândì dela Dumnezeu darŭ de ertăciunea greşalelorŭ.

Şi noi amu trebuiaşte înşine aşa să lăsămŭ şi să facemŭ şi să ertămŭ. Că lu Dumnezeu nu-i trebue ertare, ce noi amu să ertămŭ fraţilorŭ şi soţilorŭ, că Dumnezeu tuturorŭ iartă. Noi amu vinovaţi sântemŭ lu Dumnezeu mii şi untunearece de păcate, iară Dumnezeu iaste fără de păcate.
(42) Dereptŭ aceaia noi trebuiaşte să ertămŭ greşalele | fraţilorŭ noştri, şi să lepădămŭ totŭ răulŭ şi hitleniia dela inema noastră, şi să îmblămŭ cumu se cade creştinilorŭ, carei ne chemămŭ pre numele lu Hristosŭ. Să nu zicemŭ că mult amŭ ertatŭ fraţilorŭ, ei iară greşiră noao. Adecă amu, şì noi să avemŭ a auzì dela Dumnezeu, căce şì noi încă multŭ greşimŭ lu Dumnezeu! Pentru aceaia să nu zicemŭ noi că mare greşală au greşitŭ noao vecinii, sau multŭ rău ne-au făcutŭ fraţii noştri, ş'au asupritŭ pre noi, ş'au obiditŭ noi, ce nu putemŭ ertà pre ei. Că oarecâte vămŭ ertà fraţilorŭ noştri, atâta mai multe ertà-va noao nezlobivulŭ Dumnezeu, derep'ce amu că mai multe şi mai greale sântŭ păcatele noastre. Iară de vămŭ lăsà, elŭ va lăsà şì noao, şi de vămŭ

ertà, elŭ va ertà șì noao; iară să vămŭ ținеà pizmă spre frații noștri, ținеà-va șì Dumnezeu spre noi; iară să ne vămŭ mâniià pre ei, mâniià-se-va și Dumnezeu spre noi; și cumŭ vămŭ măsurà, așa se va măsurà șì noao.

Auziți și proroculŭ Zaharia, ce grăiaște: «Răulŭ ce-au făcutŭ fratele tău și țe-au greșitŭ, să nu-lŭ pomenești întru inema ta!» Și cineșŭ cu cugetŭ rău să n'aibă spre vecinulŭ său și întru inema sa, că totŭ amu pomenitoriulŭ de rău, fără leage iaste; și cine ascunde vrajba, elŭ strânge hitlenșugŭ.

De toată nedereptatea, nu pomenì de rău vecinului tău, ce, de va fi vrăjmașulŭ tău flămândŭ, tu satură pre elŭ, și de e setosŭ, tu-lŭ adapă, și lasă toată greșala vecinului tău, și atunce, de te veri rugà, păcatele tale slobozì-ți-se-vorŭ. Și iară grăiaște: «Omulŭ de omŭ păzeaște mânie, și dela Dumnezeu caută vindecare». Fiindŭ însușŭ trupŭ, elŭ păzeaște vrajba. Dară cine va curățì păcatele lui? Adu-ți aminte, o ome, de moartea ta, și te opreaște de vrajbă, și te lasă de ceartă; atunce veri | împuținà păcatele tale. Cine i-e frică de (43) Dumnezeu, acela urаște realele și dosada și trufa și căile cealea hitleanele. Nu zice tu că «în ce chipŭ fu elŭ cătră mine, așa voiu fi și eu cătră elŭ», ce tu, ome, rabdă în Domnulŭ, ca să-ți ajute. Că de veri îmblà în calea dereptilorŭ, viață veți aveà; iară pre calea celora ce cugetă rău, spre moarte te va duce. Că dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ încă zice: «Părăsiți toată spurcăciunea și totŭ răulŭ; ce blândeațele luați și ascultați cuvintele meale, și puteà-veți spăsì sufletele voastre. Nu fiți în minte de coconŭ, ce în răulŭ să fiți coconi».

Să fugimŭ amu, frațilorŭ, de păcatele cealea realele și de cugete reale, ca să nu delunge pre noi den drăznirea lu Dumnezeu. Că nu poate amu nimea îndrăznì cătră Dumnezeu, cine are această neputință (ce se zice, cugetŭ rău). Ce să stai înaintea lu Dumnezeu cu inemă curată și rugăciune bună, că ne apără amu și ne învață grăindŭ: «Cândŭ veri aduce darulŭ tău la besearecă, și acolo de-ți veri aduce aminte că are ceva pizmă fratele tău spre tine, lasă tu acolo darulŭ tău înaintea besearecіei, și pasă mainte de te împacă cu fratele tău, și atunce vino de du darulŭ tău în besearecă».

(Evanghelie) *Ce cându te posteşti, ome, nu fiţi ca faţarnicii mâhniţi ce-şŭ strămutează faţa lorŭ, ca să se ivească oamenilorŭ că se postescŭ. De-adevărŭ grăescŭ voao, că-şŭ vorŭ piiarde aceia plata lorŭ!*

(Tâlcŭ) Învaţă pre noi acicea Dumnezeu, cine ne greşaşte, să ertămŭ noi greşalele lorŭ, şi păcatele şi măriia ceia deşarta, ca spurcăciunea sufletului să o spălămŭ. Aşa ne zice şi ne învaţă, ca nu numai să ne arătămŭ şi a drăznì, cându ne postimŭ noi, ce mai vârtosŭ să ne nevoimŭ noi în-
(44) tr'ascunsŭ să ne postimŭ şì fără făţărie. | Că mulţi amu oameni au fostŭ făcutŭ bunătăţi şi nemica d'insele n'au avutŭ folosŭ, c'au fostŭ făcândŭ totŭ în laudă şi în trufă. Să nu vă pare voao, fraţilorŭ, căce nu le-au folositŭ bunătăţile lorŭ, ce pentru aceaia, că n'au făcutŭ cumu se cade. Că nu poţi zice că e bună ceaia ce nu e bună. Şi iară, dereptulŭ dereptatea goneaşte (ce se zice, milosteniia ceaia buna), iară cela ce face milostenie şi strigă şi arată oamenilorŭ că face, nemica acela de milosteniia lui nu i-e folosŭ. Şi rugăciunea mare armă iaste cela ce o ţine; ce iară cându se preamăreaşte, acela se protiveaşte celui fariseiu, deci-şŭ piiarde rugăciunea lui. Aşa iaste şì lucrulŭ postului, că cela ce-l va ţineà postulŭ cumu se cade şi fără făţărie, mare folosŭ va aveà acela dela Dumnezeu; iară cela ce va postì în făţărie, nici un folosŭ nu iaste lui.

(Evanghelie, cândŭ amu zice:) *Postindu-vă, nu fiţi ca şì ceia făţarnicii, de se întristà şi-şŭ strămutà faţa lorŭ, ca să se ivească oamenilorŭ că se postescŭ. Adevărŭ grăescŭ voao, că-şŭ vorŭ piiarde plata lorŭ.*

(Tâlcŭ) Că erà întru Jidovi unii aşa, erà îngăduitoriu oamenilorŭ, ce numai pentru lauda oamenilorŭ ei se postiià. Cu minciuni şi cu bârfeale ei se arătà oamenilorŭ, şi faţa loru-şŭ strămutà şi se întristà şi îmblà mâhniţi, ca să-i vază alalţi că se postescŭ. Făţarnicŭ amu iaste acela ce, de cumu i-e obrazulŭ, elu-lŭ strămutează într'altŭ chipŭ (ce se zice, să iaste neştine săracŭ şi are faţă frumoasă spre elŭ pusă, elu-şŭ strămutează faţa, dereptŭ să-lŭ miluiască). Aşa făceà şi ei; cându se postiià, ei-şŭ strămutà faţa, dereptŭ să-i laude

---

16 *Tip.* чієє   36 *Tip.* мѣлѹѧскѫ.

oamenii, și se arătà postitori. Ce noi să nu facemŭ ca ei. Că iată că zice Dumnezeu, să nu postimŭ noi pentru | să ne (45) laude oamenii, ce pentru folosulŭ cela ce vămŭ să avemŭ dela Dumnezeu.

Postulŭ iaste, nu numai de carne a nu mâncà, ce şì de reale a te lăsà, și câte puținŭ a mâncà, nu a doa zi să mâncămŭ, ce să nu mâncămŭ bucate în toate chipure. Postulŭ iaste, ca o masă cându o vezi tocmită cu bucate; postulŭ iaste, să nu spui nemunuia, ce cându e vreamea, să aşteapte. Postulŭ adeveritŭ iaste, nu numai să topimŭ trupulŭ, ce de ce mâncămŭ noi să împărțimŭ şì altora să mănânce, să dămŭ mișeilorŭ, ca să priimească hrană dela noi, să se sature. Şi rugà-se-vorŭ dereptŭ noi, și priimitŭ va fi de Dumnezeu postulŭ nostru. Că zice: «Cându te posteşti, frânge pâinea sa flămânzilorŭ».

Prorocŭ Ioilŭ grăiaşte: «Sfințiți postulŭ, propoveduiți cu ogodire și strigați: vai de noi, vaide, că aproape e zioa Domnului». Şi iară: «Întoarceți-vă cătră mine, cu toată inema voastră, cu postŭ și cu plângere și cu suspini. Şi înfrângeți inema voastră, nu veşmintele voastre, și vă întoarceți cătră Domnulŭ nostru, că milostivŭ şi eftinŭ iaste și îndelungŭ răbdătoriu şi multŭ milostivŭ, şi căiaşte-se de realele noastre».

Şì sfântŭ Davidŭ grăiaşte: «Eu amu, cândŭ aceia dodeiià-mi, îmbrăcà-mă în saci şi smeriià cu postulŭ sufletulŭ mieu. Genuchele meale slăbiià de postŭ, și trupulŭ mieu schimbà-se dereptŭ untulŭ». Şì alŭ nostru dulcele Dumnezeu va cu lucru să înveațe pre noi, că mai nainte însuşŭ postì-se. Şi de celŭ omŭ ce erà drăcitŭ, grăì Hristosŭ: «Această rudă cu nemică nu poate eşì, făŗă de cu rugăciune și cu postŭ». Şi sfinții lui ucenici și apostoli cu trudă şi cu postŭ și cu rugăciune trupurile lorŭ învațără, și seamne mari | și ciudese (46) făcură. De-aciia şì de Dumnezeu văzătoriu Moisì patruzeci de zile se postì, leagea luò. Şì prorocŭ Iliia atâtea zile postì, și cerіulŭ încuè. Trei coconi cu postulŭ stinseră cuptoriulŭ de focŭ, și muncitoriulŭ fără-leage biruiră. Şì prorocița Anna cu postulŭ şi cu rugăciunea cu Samuilŭ purcease, și împutarea fără de feciori slobozì. Postulŭ den începutŭ în rai au fost datŭ. Întâi, porâncă Adamŭ o au luatŭ, den pomulŭ ce ştie binele și răulŭ să

nu mănânce. Iată că zise Dumnezeu lu Adamŭ şi Evei, să nu mănânce den celŭ pomŭ; şi aşa tocmì şi învăţă să postească, de acelŭ pomŭ să nu mănânce. Şi de-ară fi postitŭ ei, şi de-ară fi ţinutŭ, să nu mănânce, acmu n'ară trebuì noao a postì; ce derep'ce n'au postitŭ ei atunce, noi toţeamŭ fostŭ căzuţi den dulceaţa raiului. Ce noi să ne postimŭ, fraţilorŭ, ca iarăşŭ în rai să ne întoarcemŭ. Capulŭ amu vieţiei raiului postulŭ iaste. Că nu erà amu în rai vinŭ, nici jungheare de dobitocŭ, nici mâncare de carne, ce după potopŭ au fostŭ vinŭ, şi după potopŭ au fostŭ de toate bucatele. Cum au fostŭ zisă noao, de toate legumile să mâncămŭ; iară cându se cunoscù sfârşitulŭ, atunce ertată fu să mâncămŭ de toată dulceaţa.

(Evanghelie) *E tu, cându te posteşti, unge capulŭ tău, şi faţa ta o spală, ca să nu te iveşti oamenilorŭ că te posteşti, ce tatălui tău întru ascunsŭ; şi tatălŭ vedeà-ţ-va ascunsulŭ, da-ţ-va ţie aiavea.*

(Tâlcŭ) Că oamenii dentâiu semnŭ de bucurie aveà de se ungeà cu untŭ după ce se îmbăià. Şi noi amu aşa să ne ivimŭ, bucurându-ne, să ne spălămŭ toţi şi să ne curăţimŭ cu numele Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, şi cu duhulŭ
(47) Dumnezeului nostru. | Den strămoşiia amu păcatelorŭ cu sfânta botejune slobozitu-ne-amŭ, den păcate ce-amŭ fostŭ după aceaia, cu pocaniia slobozitu-ne-amŭ. Iară untulŭ să înţeleageţi că e milosteniia, iară capulŭ nostru iaste Hristosŭ ce se cade să se ungă cu milosteniia, şi feaţele noastre, ce sântŭ firea, să le spălămŭ cu lacrăme.

Postulŭ iaste nu numai să ne ţinemŭ de bucate, ce de toate păcatele să ne ferimŭ. Grăiaşte amu Dumnezeu cătră Isaia proroсŭ: «N'amŭ alesŭ eu acestŭ postŭ aşa?» Ce iată cumŭ iaste postulŭ: «Să rumpi legătura fără-legiei, dezlegătura, călcătura; slobozeaşte ceia carei patŭ năpaste, şi tot tarulŭ dezrupe. Flămândului frânge pâinea ta; mişeii şi striinii ia-i în casa ta; cândŭ veţi vedeà golulŭ sau dez-

1 *Tip.* ДОМНЕЗЕѢ 31 să rumpi *îndreptat în* să dezlegi toată
31-33 *Adnotatorul şterge cuvintele* dezlegătura *până la* dezrupe, *făcând în susul paginei următoarea notă* şi toată ce iaste scrisŭ fără dereptate să o rumpi şi îndereptează: întoarcerea sarcinei ceii cu nevoe şi slobozeaşte plenuiţii *(sic!)* întru slobozie.

brăcatulŭ, îmbracă-lŭ şi coapere pre elŭ; şi ruda ta să nu urăşti», zise Domnulŭ, «că atunce de demâneaţă va luminà lumina ta, şi ranele tale curându se vorŭ vindecà (ce se zice, păcatele ertà-ţi-se-vorŭ), şi va mearge dereptatea ta înaintea ta, şi slava lu Dumnezeu acoperì-te-va».

De veri amu vărsà lacrămi pre faţa ta, sufletulŭ tău curăţì-veri den păcate; şi cu milostenie de veri mângâià săracii, aceaia iaste unsura capului tău (ce se zice, Hristosŭ); atunce venì-va, ca lumina, dereptatea ta, şi putearea lu Dumnezeu păzì-te-va.

Trei tării are sufletulŭ: una urgiia, alta iaste pohta, alta iaste cuvântulŭ. Împrotiva acestorŭ tării ale sufletului, şì învăţătură dat-au noao Dumnezeu: milosteniia şi postulŭ şi cuvântŭ de rugăciune. Că cu milosteniia întâi urgiia sufletului domolì-o-veri; iară cu postulŭ pohta trupului slăbì-o-veri; iară cu cuvântulŭ rugăciuniei firea-ţi veri curăţì şi mintea-ţi veri luminà, şi spre căutarea ceaia | adeverita tocmì-te-va a (48)
căutà. După aceaia iară zice Hristosŭ:

(Evanghelie) *Nu strângereţi voao comoară în pământŭ, unde viermii o răzbescŭ şi putredeaşte, şi unde furii o sapă şi o fură, ce vă strângeţi comoară în ceriu, unde viermii nu o răzbăscŭ, nici putredeaşte, şi unde furii nu o sapă, nici o fură.*

(Tâlcu) Aicea învaţă Domnulŭ Dumnezeu pre noi să nu ne mărimŭ în deşertŭ cu strânsura de avuţie, ce în ceriu să tremeatemŭ avuţiia noastră (ce se zice, să împărţimŭ săracilorŭ), pentru căce că oamenii, pentru măriia daşartă ei se nevoescŭ în totŭ chipulŭ şi se muncescŭ ca să strângă avuţie multă şi argintŭ. Iară dragostea argintului mare neputinţă iaste şi pagubă sufletului, că nu se poate apropiià de Dumnezeu cela ce lăcomeaşte spre avuţie. Că cumŭ nu se poate săturà marea ce-i vinŭ toate râurele întru ea, aşa şì cela lacomulŭ şi iubitoriulŭ de argintŭ nu se poate săturà de avuţie. Că lacomii şi iubitorii de argintŭ nevoescu-se cumŭ vorŭ strânge comoară pre pământŭ, iară oamenii ceia bunii nu lăcomescŭ strânsura avuţiei de pre pământŭ, nici se nădăjduescŭ întru ea, ce împartŭ mişeilorŭ, şi-şŭ gătescŭ comoară în ceriu viaţa veacilorŭ ceaia nesfârşita,

---

19 *Tip.* воѡа **21** *Tip.* вїрмїн.

ce va să fie în vecie. Scrisŭ iaste că lacomii şi iubitorii de avuţie nu se potŭ dereptà; că nu iaste alta mai fărăleage, decâtŭ iubitorii de avuţie. Pentru aceaia fericatŭ iaste omulŭ cela ce se află nevinovatŭ şi nu îmblĭ după pohta avuţiei, că zice şì a lu Dumnezeu sfântŭ Iacovŭ apostolŭ: «Aurulŭ vostru şi argintulŭ ruginì-va, şi rugina lui fi-va pâră sufletelorŭ voastre, şi va mâncà trupurele voastre ca foculŭ». Şi iară: «Acmu, bogaţilorŭ, plângeţi-vă şi vă rugaţi
(49) de chinurele voastre ce vinŭ spre | voi». Şì prorocŭ Avvacumŭ
încă grăiaşte: «Amarŭ celuia ce-şŭ înmulţeaşte avuţiia cu nedereptate!». Şì Davidŭ prorocŭ încă grăiaşte: «Mai bine iaste dereptului cu puţinelŭ, decâtŭ păcătosului cu avuţie multă». Că mărturiseaşte şì dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ, că rădăcina a tuturorŭ realelorŭ iaste cela ce iubeaşte avuţiia. Şi sântŭ aceia, de nu le e milă, şi fără de milostivnicie.

Nu adunareţi voao comoară în pământŭ, unde-sŭ viermi şi putredeaşte, de piiare, şi unde furii o sapă şi o fură.

Acicea arată Dumnezeu şi spune că de avuţiia cestui pământŭ nici un folosŭ nu iaste, că viermii şi putrejunea piiarde şì bucatele şì veşmintele; furii sântŭ, şi rugina aurului şi argintului. Dereptŭ aceia să nu zică cineva că are folosŭ dela avuţie, nici să se laude cu ea. Alegândŭ, folosŭ va aveà cela ce-şŭ va da avuţie în mâna săracilorŭ. Că omulŭ, cândŭ se grijaşte de avuţie şi de grija aceştii lumi, atunce pre Dumnezeu uită. Dară aceluia cumu-i poate fi folosŭ de avuţie? Că atunce iaste acela vinovatŭ munciei de vecie. Dereptŭ aceaia să înţeleagemŭ toţi, fraţi dragi, că în deşertŭ şi în cinste ne nevoimŭ toţi oamenii; macară de ce să ne vămŭ ustenì pentru dulceaţa ceştii lumi trecătoare, totŭ în deşertu ne iaste. Şi să înţeleagemŭ, cumŭ firea vremilorŭ treace frunza şi florile: întâi se arată frumoase, mai apoi pierŭ. Aşa şì noi, cu grija ceştii lumi, întru un ceasŭ treacemŭ, şi ne se împlu zilele şi sfârşeniia ne iaste moartea. Pentru aceaia zice Hristosŭ în ceastă evanghelie că:

«Unde sântŭ comoarăle voastre, acolo sântŭ şì inimile voastre».

Acicea învaţă pre noi Hristosŭ, nu numai spre dare şi spre pace şi spre dragoste îndeamnă pre noi Dumnezeu, ce
(50) încă şi ceastă lume cu dulceaţa ei, zice, să o | urîmŭ, şi dul-

ceața împărăției ceriului să îndrăgimŭ. Cine seamănă amu trupeaște, elŭ adună pre pământŭ. Dereptŭ aceaia și piiare. Iară carele seamănă pre duhulŭ și poartă chipulŭ ceriului, și viață acolo are, că în ceriu au adunatŭ comoara, și în vecie se va veselì.

Derep'ce că ne-amŭ învățatŭ, frațilorŭ, de Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, să lăsămŭ păcatele frațilorŭ noștri, și postulŭ nu faceți în ivirea oamenilorŭ; ce pre ogodirea lu Dumnezeu toate să facemŭ, și să nu strângemŭ pre pământ, ce în ceriu. Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, să nu auzimŭ numai cu urechile învățăturile lu Dumnezeu, ce și în inimile noastre să le scriemŭ, și spre lucrulŭ lui să le scoatemŭ, și cătră frați vrajba și pizma ceaia reaoa să o spargemŭ. Și câți au obiditŭ pre noi, toți aceia noi să-i ertămŭ, și să ne aducemŭ aminte și de păcatele noastre. Și nu dereptŭ lauda omenească să facemŭ să ne postimŭ, ce să ogodimŭ lu Dumnezeu. Nici pre pământŭ comoară să adunămŭ, ce în ceriu, ca cea neputredă bunătate să dobândimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnului nostru, că lui e slava în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a doua din postŭ.

Evanghelie, Marcu, zaceala 7.

(Marcu II, 1). *În vreamea aceaia mearse Isusŭ în Capernaumŭ, prespre câteva zile, și auzitŭ fu că în casă iaste. (2) Și aciia se adunară mulți, că nu puteà încăpeà nece pre porți; și grăì lorŭ cuvântŭ. (3) Și vineră cătr'însulŭ, purtà slăbitulŭ; purtà-lŭ patr'înși. (4) Și nu se puteà apropiià cătr'însulŭ, dereptŭ nărodulŭ. Descoperiră coperimântulŭ casei unde erà; săpară și lăsară patulŭ cu funi pr'insulŭ slăbitulŭ zăceà. (5) Văzù Isusŭ credința lorŭ, grăì*

21-22 *Titlul slavon:* Недѣлѧ, в. пость бѵлїе, марко. глава, 5.

Variante: 25 se adunară] *ABCT* adunară-se | că] *T* câtŭ **27** slăbitulŭ] *AC* slăbitulŭ de vene *B* slăbitulŭ de vine | *B* pur[ta]-lŭ **28** *B* aprop[iià] | *B* Desco[pe]riră **28-29** coperimântulŭ casei] *A* coperemântulŭ *C* coperimântulŭ **29** și lasară] *ABCT* pogorîră | *C lipsește* patulŭ | *AC lipsește* cu funi **30** *B* p[ri]nsulŭ | *B* cred[ința].

slăbitului: „Fiiu, lasă-ţi-se păcatele tale!". (6) Erà unii den cărtulari aciia şezândŭ şi cugetà întru inimile lorŭ: (7) „Ce
(51) *acesta aşa grăiaşte hule? Cine poate | lăsà păcatele, fără unulŭ Dumnezeu?". (8) Şi aciiaşŭ înţelease Isusŭ, cu duhulŭ lui, că aşa aceia cugetă întru ei, zise lorŭ: „Ce aceasta cugetaţi în inimile voastre? (9) Ce iaste mai iuşorŭ, a zice slăbitului: lasă-ţi-se păcatele, sau a zice: scoală şi ia patulŭ tău şi îmblă? (10) Ce, să ştiţi, că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele!". Şi grăì slăbitului: (11) „Ţie grăescŭ, scoală, şi ia patulŭ tău, şi te du în casa ta!". (12) Şi se sculă aciia, şi luò patulŭ, şi eşì înaintea tuturorŭ. Şi se mirară toţi şi slăviră Dumnezeu, grăindŭ că „nici dinioră n'amŭ văzutŭ aşa".*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 6.

A sfântului postŭ, ce e de patruzeci de zile vreamea, fraţilorŭ, de prespre totŭ anulŭ şì vreamea iaste tocmită. Că se cade să fie vreo adăpostitură fără bură şi fără valuri şi lină, ca cândŭ vămŭ fugì cătr'însa, linìe sufletească să priimimŭ. Că cumu e altă mare, aşa iaste şì viaţa noastră. Şi toţi oamenii aflămu-ne ca întru o corabie întraţi (ce se zice, întru trupulŭ acesta putredulŭ). Şi înotămŭ, neprece-

---

15 кѡнецъ недѣлѣ **17** слѡво ѕ.

Variante: **1** Fiiu] *ABCT* Fii | B [la]să | *ABC lipseşte* tale | Erà] *T* Că erà **2** cărtulari aciia] *T* farisei acolo | şezândŭ] *AC* şăzândŭ *T* şedeà **2-3** Ce acesta aşa grăiaşte hule] *T* Ce grăiaşte acesta aşa hule **4** Şi aciiaşŭ] *ABC* aciia *T* Că aciiaşŭ **5** lui] *T* său | aceia cugetă întru ei] *T* cugetă aceia întru eişu, şi | Ce aceasta] *T* Derep'ce aceasta **6** în] T voi întru | Ce iaste mai iuşorŭ] *T* Ce amu mai iuşorŭ iaste **7** *T lipseşte* slăbitului **8** *T lipseşte* şi ia patulŭ tău | Ce] *T* Mai vârtosŭ | puteare] *AC* despusŭ **9** omenescŭ] *A* oamenescŭ **10** slăbitului] *T* bolnavului | *T lipseşte* Ţie grăescŭ **11** te du] *T* pasă **11-12** aciia, şi luò patulŭ, şi eşì] *T* şi se duse în casa lui **12** înaintea tuturorŭ] *AC* naintea tuturora *B* înaintea tuturora *T lipseşte* | Şi se] *AC* că se *B* aşà cumŭ că se *T* Văzură năroadele şi se **12-13** toţi şi slăviră] *T* şi proslăviră **13** nici] *B* nece **13-14** grăindŭ că «nici dinioră n'amŭ văzutŭ aşa] *T* ce deade aşa puteare oamenilorŭ.

pându-ne, până la o vreame şi anŭ cu sorocŭ, cumŭ şì ceia ce înoată pre mare cu precepătură. Şì ei încă, aorea înoată, cândŭ vreamea au fără valuri şi linŭ, iară aorea stau în lăuntrulŭ adăpostului, cândŭ vădŭ bure şi turbureale. Şi cândŭ va să vie vântŭ, ei au şì voroavă.

Iară noi pururea înotămŭ, şi în toată vreamea, zioa şi noaptea, şì în bure, şì în voroave şi în necături. Şi în valurile pământului sântemŭ pururea, şi undele cealea ce sântŭ, cu multă frică înotămŭ şi cu grije, şi cu reale năpăşti, şi foarte îndelungŭ. Că atâta amu iaste lungimea măriei aceasta a vieţiei, câtă iaste şì lungimea vremiei vieţi|ei noastră toată. Şi câte (52)
valuri şi bure şi năpăşti vinŭ noao dela dracii cei cu duhurele de curvie, după aceaia şì de la oamenii ce urăscŭ şi luptă pre noi, câtŭ nu iaste puteare a le socotì şi a le spune! Că ascunsŭ amu şi aiavea nu mai înceată turburândŭ pre noi şi murguindu-ne.

Dereptŭ aceaia cu multă rugă trebuiaşte noao, fraţilorŭ, şi cu multe lacrămi, şi cu multă umilenie, şi cu înfrângerea inimiei, şì ispovedire de ce-amŭ greşitŭ, ca să putemŭ sufletele noastre mântuì de bure şi de potopire şi de valurile vieţiei aceştiia deşarta, şi cătră linulŭ adăpostŭ şi fără-voroavă şi spăsitoriulŭ să ajungemŭ. Ce după aceaste toate cu mândrie tocmì şi socotì Dumnezeulŭ nostru întru ceastă vreame de postŭ: ca un adăpostŭ dată iaste noao, ca să ne nevoimŭ cu acesta cu pace şi fără voroavă, şi alaltă vreame a vieţiei noastre să treacemŭ, şi la cea bucurie ce va să fie să ajungemŭ, şi la fericita viaţă şi dulceaţă şi întru moşteniia neluată să meargemŭ, unde iaste lumina lu Dumnezeu şi slava, unde e lăcuita şi răpausulŭ dereptilorŭ, şi de reaoa viaţa aceasta şì mângâiare. Însă să auzimŭ de-aciia şi ale evangheliei cuvinte ce dumnezeescŭlŭ glăsitoriu Marco astăzi răspunde:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia mearse Isusŭ în Capernaumŭ, prespre câteva zile, şi auzitŭ fu că în casă iaste. Şi aciia adunară-se mulţi, câtŭ nu puteà încăpeà nece pre porţi; şi grăì lorŭ cuvântŭ. Şi vineră cătr'însulŭ, purtà slăbitulŭ; purtà-lŭ patr'înşi. Şi nu se puteà apropiià cătr'însulŭ, dereptŭ nărodulŭ. Descoperiră coperimântulŭ casei unde erà; săpară, pogorîră*

---

12 *Tip.* дáла 32 *Tip.* врѣ́ме âчѣл.

patulŭ cu funi pr'insulŭ slăbitulŭ zăceà. Văzù Isusŭ credința lorŭ, grăì slăbitului: «Fii, lasă-ți-se păcatele tale!»

(53) (TÂLCŬ) | Multŭ și mare rău aduce păcatulŭ, și sufletulŭ piiarde-lŭ foarte! Și cându se înmulțescŭ de multe ori păcatele, șì de trupŭ încă se apropie răulŭ păcatelorŭ. Și sufletului încă i se mulțescŭ realele, că fără minte și fără fire mulți lăcuimŭ. Și cândŭ avămŭ în trupŭ vreo nevoe, noi în toate chipurele cugetămŭ a întărì elŭ. Și de ce se întristează de vreo neputință, noi ne nevoimŭ cumŭ vămŭ face să-lŭ slobozimŭ să-i dăruimŭ sănătate.

Dereptŭ aceaia de a noastră spăsenie, în multe chipuri cugetă șì Dumnezeu, și lasă trupulŭ a cădeà în neputințe și în boale, încă șì în rane a se jivinì tocmeaște-lŭ, ca de ce se săblăzneaște sau greșaște sufletulŭ, e pentru ranele trupului, șì boalele sufletului să se spăsească și să se slobozească. Cu câtŭ omulŭ den nafară boleaște și e în neputințe, atâta elŭ den lăuntru se înoeaște și se vindecă de păcate.

Iară după vindecarea ce vindecă omulŭ de duhulŭ necuratŭ Domnulŭ, și deaca vindecă soacra lu Pătru, încă șì alții, de multe neputințe, gonindŭ dracii, și după ce vindecă stricatulŭ, aiavea fură ciudele lui, și știură gloatele că elŭ iaste Hristosŭ. După aceaia nu vrea aiavea să între în cetate, ce lăcuiià afară în locŭ pustii. Atunce vineră de multe părți cătr'însulŭ: de boale a se mântuì cereà dela Hristosŭ.

Iară elŭ întră, după zile, iară în Capernaumŭ, și acolo, mergândŭ pre cale, de multă cinste ce-lŭ cinstiià oamenii, și de slavă, elŭ nu vrea aiavea să se arate. Și pre noi învață aicea, nemică aiavea să nu facemŭ cu trufă înaintea oamenilorŭ.

Ce însă întră întru o casă, iară aciiașŭ eșì veaste pretutindinea de elŭ, că nu se puteà ascunde lumina ceaia marea a înțeleptului, soarelui dereptŭ, întru o casă mică, (54) sau să se acoapere. | Dereptŭ aceaia șì auzitŭ fu că în casă iaste, și aciia strânseră-se iară, câtŭ nu puteà încăpeà pre porți năroadele. Și grăì lorŭ cuvântulŭ de spăsenie, și propoveduiià cuvântulŭ evangheliei, paceei și a dulceției. Nu

---

32 *Tip.* но 35 *Tip.* стрѫсерѫсе.

multă vreamea în mijlocŭ fu, şi după tocmeala cuvântului, şì lucruri întăriià.

(Evanghelie) *Că aduseră cătr'însulŭ un bolnavŭ de-lŭ purtà patr'înşi.*

(Tâlcŭ): Capernaumŭ cetatea lu Hristosŭ chemà-se. Vithleemulŭ aduse pre elŭ; Nazeretulŭ crescù-lŭ pre elŭ; iară Capernaumŭ aveà-lŭ pre elŭ, că lăcuiià pururea în elŭ.

Multe chipure de boale au vindecatŭ Hristosŭ, cumŭ iaste scrisŭ. Ce de acestŭ bolnavŭ evanghelistulŭ Marco grăiaşte, iară altŭ bolnavŭ scrie Ioannŭ evanghelistŭ. Acela bolnavŭ la Lacul̆-oei au luatŭ vindecare, la pridvoarăle lu Solomonŭ, cândŭ grăì cătră Hristosŭ, de zise: «Doamne, n'amŭ omŭ, cându se turbură apa, să mă arunce în lacŭ!» Iară acesta ce scrie Marco, patr'înşi-lŭ fusease purtândŭ. Celŭ bolnavŭ de la lacŭ întru Iudei au fostŭ, şi 38 de ai au fostŭ zăcutŭ, şi grăì lui Hristosŭ: «Iată sănătosŭ fuseşi, de acmu să nu mai greşeşti!» Iară cestuia den Capernaumŭ zise-i: «Fiiu, lasă-ţi-se ţie păcatele tale». Celŭ bolnavŭ dela lacŭ întru o zi de Sâmbătă vindecă-lŭ Hristosŭ, iară acesta den Capernaumŭ într'altă zi. Dereptŭ aceaia fariseii, rânjitorii şi neînţelegătorii, ei tăcură; iară de cela ce-lŭ vindecă Sâmbătă, la lacŭ, foarte multŭ rânjiră. Şi aceluia întâi trupulu-i întărì, după aceaia-i zise: «Iată sănătosŭ eşti, de acmu să nu mai greşeşti!» Iară acestuia den Capernaumŭ, sufletulu-i vindecă înainte (că-i zise: «Fiiule, lasă-ţi-se ţie păcatele tale!») după aceaia-i vindecă slăbiia trupului şi-i zise: «Ia-ţi patulŭ».

Aiavea amu iaste, că amândoi bolnavii dentru păcate avuse ei neputinţă şi boală, nu de vreo vă tămătură a trupului. (55) Că şì den începuta veacului, den păcate întră boală în trupulŭ lu Cainŭ. Că după ce ucise frate-său, elu se bolnăvì trupulŭ lui. Că de ce-i tremurà lui trupulŭ, nu erà lui nemică de alta, ce de acea bolnăvie. Şi vârtute nu aveà nemică, că fu luată tăriia lui de Dumnezeu. Şi de-aciia pururea tremurà trupulŭ lui şi nu aveà tărie den vârtutea lui, ce suspinare aveà pururea, şi i se cutremurà trupulŭ. Iară cându-i începeà a-i tremurà trupulŭ, nici bucate nu-şŭ puteà duce la gura lui, nici beare, că hitleanele mânile lui nu le puteà duce, pentru lucru necuviosŭ ce făcuse, nici alaltŭ trupŭ nu-i erà lui de folosŭ sau să-i lucreaze ceva. Că Dumnezeu nu

numai la judecată aşteaptă să dea osândă dereptŭ păcate, ce încă şì până e omulŭ viu în ceastă lume, dă-i Dumnezeu rane şi boale, în multe chipure, pentru aceale greşale.

Iară noi, fraţilorŭ, să ne mirămŭ de credinţa cestui bolnavŭ şi cumu-lŭ vindecă pre elŭ Hristosŭ. Cumŭ vedemŭ, că văzù Hristosŭ credinţa lui, pentru aceaia zice lui: «Fiiule, lasă-ţi-se ţie păcatele tale!». Iară credinţa celora ce-lŭ purtà şi-lŭ slobozìră cu patulŭ, mai mare erà decâtŭ a bolnavului. Pentru aceaia şì acmu, pentru credinţa unuia şi pentru rugăciunea altora, poate dobândì şì altulŭ vindecare şi ertăciune de păcate, ca şì fata ceii mueri den Hananeia dobândì vindecare pentru credinţa mâni-sa. Aşa şì celŭ sutaşŭ, pentru credinţa lui învise fata lui. Şi iară cea slugă altui sutaşŭ, încă dobândì vindecare pentru credinţa sutaşului. Iară aicea de aceasta n'avămŭ a zice, că şì bolnavulŭ încă avù credinţă bună fără de păreare. Că fiindŭ elŭ bolnavŭ, elŭ răbdă de-lŭ suiră şi-lŭ lăsară cu funi, cu patulŭ, unde şedeà Hristosŭ. Că
(56) cu mare nevoe e a răbdà bolnavulŭ cân|du-lŭ duci dentru un locŭ într'altulŭ, sau a-lŭ scoate den casa lui, să-lŭ porţi să-lŭ vază şi unii şì alţii.

Că mulţi vrea a mai murì întru boala lorŭ, decâtŭ boala să-şŭ descoapere. Iară acestŭ bolnavŭ n'au făcutŭ aşa, ce şi pren târgŭ trecù. Şi toate alalte, câte zisemŭ, răbdat-au şi aşteptà, pentru credinţa ce aveà către Hristosŭ. Şi nu numai dentr'aceasta cunoşteà-se credinţa lui, ce şì den cuvintele Domnului, că după ce duseră pre elŭ, elu-i grăì Hristosŭ: «Fiiule, lasă-ţi-se ţie păcatele tale». Elŭ deaca auzì aceasta, nu tânjì, nici se întristà, nice zise elŭ către vraciulŭ cela dulcele: «Ce iaste aceasta, Doamne, că eu viiu să mă vindecŭ de betejala trupului, iară tu altele vindeci, şi păcatele nevăzute erţi?» Elŭ aceastea nici le cugetà, nici le grăì, ce aşteptà cu nădeajde şi cu lungă răbdare şi cu credinţa dulcelui vraciu vindecare cu milă şi dereptare. Iară Hristosŭ grăì cătr'însulŭ: «Îndrăzneaşte, fiiule, că se iartă ţie păcatele tale!».

Prea înţeleptŭ şi meşterŭ iaste Dumnezeu, fraţilorŭ! Că fariseilorŭ urîtu le erà Hristosŭ, şi iară răvniià la lucrulŭ

---

18 *Tip.* кън | идѣль.

lui, căce ei nu puteà face aşa. Pentru aceaia aiavea feace ciudă înaintea lorŭ, şi-i ruşină şi-i oblicì de gândulŭ lorŭ celŭ rău. Că năravulŭ vracilorŭ iaste, întâi să întreabe pre bolnavulŭ cumu i-e boala şi de unde-i iaste rădăcina boaleei şi a dureriei. Aşa şì Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, mainte opreaşte izvorulŭ boaleei; că izvorulŭ şi rădăcina truturorŭ realelorŭ iaste păcatulŭ. Că păcatulŭ slăbeaşte trupulŭ, şi păcatulŭ aduce toate neputinţele. Şi aduce şì piiardere, şi are puteare a vătămà şì trupulŭ şì sufletulŭ. Pentru aceaia ne cercetează câte puţintelŭ Dumnezeu, cândŭ facemŭ păcate, ca de ce greşimŭ şi facemŭ păcate, elu ne adu|ce aminte (57) şi ne dosădeaşte cu boalele sau cu alte pagube; şi ne învaţă ca să ne izbăvimŭ de păcate şi să ne întoarcemŭ cătră elŭ, cu credinţă. Aşa e milostea lu Dumnezeu cătră toţi oamenii. Şi ne învaţă, şi ne caută şi ne întoarce, ca un păstoriu turma sa. Pentru aceaia grăiaşte Dumnezeu: «Îndrăzneaşte, fiiule, lasară-ţi-se ţie păcatele tale».

Toate neputinţele pentru păcate şi pentru greşalele vinŭ spre noi. Dereptŭ aceaia să ne ferimŭ de păcate, fraţilorŭ, şi de greşale. Că unora le vine neputinţa den saţiu şi den beţie; altora pentru curviia; altora pentru tâlhăriia şi pentru furtişagulŭ; altora căce mărturisescŭ strâmbŭ, sau jură strâmbŭ (că toate năpăştile şi realele şi neputinţele pentru aceastea vinŭ); altora pentru păcatulŭ ce-au făcutŭ de demultŭ şi nu vorŭ să se pocăiască (alţii aciiaşŭ facŭ păcatulŭ, aciiaşi-i ajunge şì osânda, cu boală sau cu pagubă sau moarte grozavă). Pre alţi-i ispiteaşte Dumnezeu pentru credinţa, să vază cumu-i vorŭ mulţemì şi cumu-lŭ vorŭ rugà. Cumŭ şì pre Iovŭ, bogatulŭ, cându-lŭ deade Dumnezeu în mâna vrăjmaşului, de-i pierdù toată avuţiia lui şi toate dobitoacele lui, încă şì feciorii-i omorî, după aceaia şì trupulu-i deade spre rane şi-lŭ împlù de viermi,—şi Iovŭ nemică nu împută lu Dumnezeu, ce mai vârtosŭ mulţemiià, şi nu-şŭ pre niminea prepuneà elŭ, numai pre păcatele lui. Iară nebunii ce nu înţelegŭ a lu Dumnezeu mândrie şi tocmeală, că de greşală au ceartă, iară ei, sau pre Dumnezeu facŭ vinovatŭ, sau pre oameni de alŭ lorŭ rău. Că cumu i-e folosŭ inimiei de cela

33 *Tip.* м́лцемиѧ.

ce gustă neşte pelinŭ amarŭ, aşa e amu şì celorŭ cu năravulŭ rău: cade-le-se rău a se chinuì. Aceia amu sănătoşi-i facŭ cu vrăciuirea, e acesta face-i de să se pocăiască. Şì întru boale fără de voe, mila lu Dumnezeu minunată ascun- (58) de-se. Iară cela ce rabdă, la pocaanie-lŭ | trage, şi-lŭ izbăveaşte den munca veacilorŭ.

(Evanghelie) *Că erà unii den farisei acolo; şedeà şi cugetà întru inimile lorŭ: «Ce grăiaşte acesta aşa hule? Cine poate lăsà păcatele, fără unulŭ Dumnezeu?»*

(Tâlcŭ) Pentru căce lăsă păcatele celui omŭ, iară fariseii cu hulele vrea să-lŭ facă mincinosŭ, şi gândíră să-lŭ ruşineaze, sau să-lŭ osândească pre elŭ, aducându-şŭ ei aminte de cuvântulŭ lu Moisi, unde zice: «Cine va grăì hulă spre Dumnezeu, să-lŭ omoară!» scrie.

Iară Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, aciiaşŭ aduse la mijlocŭ cugetulŭ lorŭ, şi grăì lorŭ: «Derep'ce cugetaţi şi vă aduceţi aminte hitlenşugŭ întru inimile voastre?»

(Evanghelie) *Că aciiaşŭ înţelease Isusŭ cu duhulŭ său, că aşa cugetă aceia întru eişŭ, şi zise lorŭ: «Derep'ce aceasta cugetaţi voi întru inimile voastre? Ce amu mai iuşorŭ iaste, a zice: lasăţi-se păcatele, sau a zice: scoală şi îmblă?»*

(Tâlcŭ) Dumnezeu se arată pre sineşŭ Hristosŭ cu ştiutura gândurilorŭ. Că unulu e numai ce Dumnezeu, de ştie cealea neştiutele. «Că eu amu», zice Dumnezeu, «ispitescŭ inimile şi pântecii». Cumŭ zice şì Davidŭ: «Dumnezeu sparge sfeaturile limbilorŭ şi leapădă cugetele oamenilorŭ». Şi iară zice: «Făcut-ai tu unulŭ inimile lorŭ!» Altŭ prorocŭ zice: «Tu ştii inimile singurŭ». Şi iară zice: «Omulŭ caută în faţă, Dumnezeu într'înimă». Şi iară zice Davidŭ prorocŭ: «Dumnezeu judecă oamenilorŭ, ispiteaşte inimile şi zgăurile». Aşa oblicì Dumnezeu inimile fariseilorŭ şi grăì: «Pentru ce cugetaţi hitlenşugŭ întru inimile voastre, o farisei, şi vă pare voao că sântŭ hulitoriu, căce mă făgăduii păcatele a lăsà? Au pare-vă-se voao că cătră aceaia alergŭ eu, cătră hulă? Ce nu veţi oblicì nemică, o fariseilorŭ, că eu pentru credinţa dau trupului vindecare şi sănă- (59) tate sufletească, şi cu | tărie arătà-voiu lăsarea păcatelorŭ».

2 *De-asupra lui* chinuì, *scris* însă 5 *Tip.* покаанїѣнь траєц 13 *Tip.* мωснѝ 18 Evanghelie *tipărit înainte de* Ce amu mai iuşorŭ *din rândul 20.*

(Evanghelie) *Mai vârtosŭ, să știți, că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele! Atunce grăì bolnavului: «Scoală, și ia patulŭ tău, și pasă în casa ta!». Și se sculă, și se duse în casa lui.*

(Tâlcŭ) O, mare cuvântŭ cu puteare, frațilorŭ! Că adevărŭ glasŭ cu tărie, glasulŭ Domnului! Cumŭ zice sfântulŭ Davidŭ: «Acesta dă glasulŭ său, glasŭ cu tărie!» Aceasta şì acmu zise Hristosŭ bolnavului: «Scoală!» şi aciiaşŭ învățătura lucru fu. Că împreună priimì cuvântulŭ şi se sculă şi îmblà bolnavulŭ. Aşa grăiaşte şì noao Hristosŭ, carei sântemŭ slabi de sufletŭ: «Sculați-vă şi îmblați!» Aceasta zice, că nu iaste destulŭ numai să ne sculămŭ, sau să ne dereptămŭ den căzătură (ce se zice, den păcate), ce şì toate lucrurile lu Dumnezeu cealea bunele să lucrămŭ, şi aşa să săvârşimŭ sufleteaşte curărea noastră.

(Evanghelie) *Văzură năroadele și se mirară, și proslăvìră Dumnezeu ce deade așa puteare oamenilorŭ.*

(Tâlcŭ) Acmu nimică nu se părù năroadelorŭ că e vreo nălucă sau vreo păreare, ce văzură toți oamenii şi se mirară, şi slăvìră pre Dumnezeu de acea puteare ce se arătă atunce, unde zise cu un cuvântŭ numai Isusŭ bolnavului să-şŭ ia patulŭ. Însă loru le păreà că numai omŭ iaste Isusŭ, dăruitŭ cu puteare mai mare şi mai bună dela Dumnezeu decâtŭ alalți oameni, însă nu ştiià ei, nici credeà, că elu e însuşŭ fiiulŭ lu Dumnezeu şi ispăsitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ.

Iară noi, frațilorŭ, de ce au fostŭ pre acestŭ bolnavŭ, noi amŭ înțelegutŭ, că câți facemŭ greşale multe şi sântemŭ păcătoşi şi nu ne dă Dumnezeu muncă sau boală pre ceastă lume, — atunce mai vârtosŭ trebuiaşte a ne teame şi a ne cutremurà, că totu ne se înmulțeaşte atunce chinulŭ şi mu | nca de vecie. Nu se va muncì acolo cela ce va răbdà (60) aicea pentru Hristosŭ, ce ceia carei de reale nu se mai lasă, nici se pocăescŭ nici dinioară.

Iară bine iaste, frații miei, a ne dojănì aicea şi să ne curățimŭ, până trăimŭ în lumea aceasta, de toate păcatele, ca să nu fimŭ dați în munca veacului, că atunce vreamea de judecată iaste, nu e de pocaanie. Că acolo nu foloseaşte pocaania şi lacrămele, ce acicea. Că nu iaste rău sau chinŭ

care se munceaşte acicea, ce care va fi aruncatŭ în cea muncă de vecie, că de acolo nu va mai eşì.

Dereptŭ aceaia rogu-mă voao, fraţilorŭ, să nu ne pare rău, nici să ne mâniemŭ de ce se tâmplă noao greu sau greaţă sau dosadă. Să nu împutămŭ lu Dumnezeu, ce cu mare mulţemită toate să răbdămŭ de ce vine noao dela Dumnezeu, şi să îmblămŭ întru toată înţelepţiia ceaia buna. Că Dumnezeu ştie că toate le tocmeaşte spre spăsenie şi spre folosulŭ nostru, macară ce boală sau rău ce lasă spre noi. Căce că după ce dă noao bună dulceaţă, şì cu multŭ bine ne dăruiaşte, ca pururea cătr'însulŭ să căutămŭ şi să-i mulţemimŭ, şi să slăvimŭ şi să mărimŭ numele sfântŭ alŭ lui. Iară noi pentru leanea şi pentru lăcomiia, noi nu mulţemimŭ lu Dumnezeu, nici ne ispovedimŭ lui, şi nu luomŭ noi aminte darea lui ceaia buna şi darurile cealea nenumăratele ce luomŭ noi de la elŭ, ce încă urîmŭ a lui dumnezeiască vreare şi învăţătura lui, şi ne prea-înălţămŭ şi ne mărimŭ şi îmblămŭ pre voia inimilorŭ noastre. Şi greşindŭ şi făcândŭ păcate fără de greaţă şi fără ruşine înaintea lui, şì prea amărîmŭ şi mâniemŭ pre Dumnezeu. Dereptŭ aceaia dă noao rane şi boale. Şi dereptŭ aceaia ispiteaşte pre noi cu năpăşti în multe chipure şi cu prade şi cu griji şi cu scârbe, ca să luomŭ |
(61) aminte şi să alergămŭ cătr'însulŭ, şi să ne nădăjduimŭ spre spăseniia lui şi spre putearea şi spre mulţimea dulceţiei lui, şi să căutămŭ pururea dereptatea şi împărăţiia lui, şi credinţă să avămŭ că are a dăruì noao de destulŭ toată dulceaţa şi spăsenie. Că nu numai dăruindŭ iaste dulce Dumnezeu şi iubitoriu de oameni, ce şì muncindŭ. Aşa, iaste dulce şì darulŭ şì munca ce dăruiaşte elŭ noao în ceastă lume, şi mare dulceaţi şi cinste sântŭ aceastea dela Dumnezeu. După aceaia amu şì vraciulŭ: nu numai cu erbi şi cu flori frumoase de grădini, nici cândŭ bagă aceale flori în bae şi în scăldătura apei, atunce iaste dulce şi bunŭ, ce şì cândŭ opreaşte, de se flămânzeaşte bolnavulŭ, şi cându-lŭ tae, şi cându-i dă vreo iarbă amară, şì atunce iaste vraciŭ bunŭ, că a lui iaste de oameni iubire. Arată mai vârtosŭ, că Dumnezeu dulce fire are şi e dătătoriu de toate bunătăţile, şi năravulu-i iaste a căutà şi a cugetà pururea de lumea lui. Iată câtă dulceaţă şi bine dăruì celui bolnavŭ!

Aşa să ne nevoimŭ şì noi să alergămŭ cătr'însulŭ, cu toată inema şi cu mare credinţă, şi să cearemŭ să ne dezleage den păcate, şi de ce vine spre noi greaţă şi năpăşti să ne scumpere şi să ne iarte, şi să auzimŭ dela Hristosŭ glasŭ dulce să ne zică: «Ertară-vă-se voao păcatele voastre, şi credinţa voastră spăsì pre voi!» Şi să rugămŭ pre elŭ, să vindece şi să întărească sufletele şi trupurele noastre ce sântŭ slăbite în păcate, şi firea noastră să o derepteaze şi să o pleace spre lucrurile cealea bunele şi spre tocmeala evangheliei, să întărească viaţa noastră şi să ne învârtoaşă. Că nu se cade noao să ne sculămŭ den păcate numai, sau a înţeleage numai că greşimŭ, ce patulŭ să purtămŭ (ce se zice, trupulŭ să-lŭ nevo|imŭ spre lucrulŭ cela bunulŭ şi spre (62) faptele bune). Atunce şì cugetele noastre vedeà-vorŭ şi înţeleage-vorŭ cu duhulŭ, că pentru noi multe şi mari minuni fapt-au făcătoriulŭ şi Dumnezeulŭ nostru. Şi dentr'aceaia înţelegătură şi vedeare, ajunge-vămŭ şì noi şi vămŭ proslăvì Dumnezeu cela ce feace aceaste ciudese, că lui se cuvine toată slava şi putearea şi cinste şi închinăciune, până în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Dumineca a treia din post.

Evanghelie, Marcu, zaceala 37.

(Marcu VIII, 34). *Zise Domnulŭ: Cine va vrea după mine să meargă, să se leapede de sine şi să ia crucea lui şi după mine să vie. (35) Cine amu să ară vrea sufletulŭ lui să-lŭ mântuiască, piiarde-lŭ-va elŭ; iară cine va piiarde sufletulŭ lui dereptŭ mine şi ievangheliei, acela mântuì-lŭ-va. (36) Ce folosu e omului, să ară dobândì toată lumea*

---

14 *Tip.* коуетеле **21-22** *Titlul slav:* Недѣлѣ, г҃. пóсть. Єѵаліе. Мáрко. Глáва, лз҃ **25** *Tip.* вѝде (*ABCT* vie) **27** *După* mântuì-lŭ-va, *scris sus*, că.

Variante: **23** Domnulŭ] *T* Domnulŭ ucenicilorŭ lui **26** să-lŭ] *ABCT* să | cine] *AC* de **27** mine şi ievangheliei] *AC* mine ievanghelie | mântuì-lŭ-va] *ABCT* mântuì-lŭ-va elŭ **28** folosu e] T_2 folosŭ iaste | să ară] T_1 s'ară.

şi va piiarde sufletulŭ lui? (37) Sau ce dă omulŭ schimbŭ pentru sufletulŭ lui? (38) Şi amu, oarecui va fi ruşine de mine şi de cuvintele meale în ruda aceasta curvarnica şi păcătoasă, şi fiiulŭ omenescŭ ruşinà-va elŭ cândŭ va venì în slava părintelui lui, cu îngerii sfinţii. (IX, 1) *Şi grăì lorŭ: Adevărŭ grăescŭ voao, că sântŭ unii de stau acicea, ce n'au a gustà moarte, până vorŭ vedeà împărăţiia lu Dumnezeu, viindŭ în tărie.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă evanghelie.

Cuvântul 7.

Ascultaţi, fraţi dragi, den învăţătura aceştii evanghelii de astăzi! Că întâi au chipuitŭ ş'au semnatŭ dumnezeesculŭ sfântŭ prorocŭ Moysi cinstita cruce dumnezeiască. Că cu toiagulŭ Marea-roşie lovì curmezişŭ, şi Jidovii fără de grije trecù-i, şi nu se udară, că ca un păreate stătù apa, şì den susŭ, şì den josŭ. Şi deaca-i trecù, cu toiagulŭ iară lovì
(63) marea, şi iară se adună şi se împreună apa, şi | pre Faraonŭ, cu toată oastea lui, valurile măriei coperì-i. Şi iară Moisi cu toiagulŭ cea apă amară ce erà în pustie elu o îndulcì, şi den piatră uscată, apă prea bună izvorî, şi acelŭ nărodŭ elu-lŭ adăpă şi-i sătură. Către aceastea ciudese, Moisi Eghipteanii cu toiagulŭ muncì-i, că feace apele sânge. Şi multe şi mari ciudese de noi feace. S'au fostŭ acelŭ toiagŭ chipŭ numai şi umbră, însă cu elŭ crucea au semnatŭ, şi cu acelŭ toiagŭ au făcutŭ atâtea ciude. Să amu atunce se-

---

1 şi va *îndreptat în* şi-şŭ va | dă *îndreptat în* va da 7 *Tip.* ꙟпъжцрїѧ 9 кóнєць нє҃ 11 *Tipărit, jos,* сло, ѕ҃. 12 *Tip.* дєꙟ въцжтѹ́ра; *s'ar puteà cetì şi* de învăţătura 25 *Tip.* ѹ҆́бръж.

1 şi va piiarde] *AC* deşertâ-ş(i)-va *B* va păgubì | şi va piiarde sufletulŭ lui] T_2 iară sufletulŭ său-şŭ va piiarde | ce dă] T_2 va da 1-2 schimbŭ pentru] *AC* schimbŭ de *B* să schimbe T_2 schimbŭ dereptŭ 2 *T lipseşte* Şi amu | oare-cui va fi ruşine de] *AC* de va ruşinà 3 şi de] *B* şi | curvarnica] *AC* preaiubitoare | păcătoasă | *T* păcătoasa 4 omenescŭ] *B* [o]nemescŭ *(sic!)* | elŭ] *T* pre elŭ | *B* ve[nì] 5 *T lipseşte* lui | sfinţii] *ABCT* sfinţi 6 *B* gră[escŭ] | unii de] *T* unii de aceştea ce | acìcea] *AC* cicea *B* ci[cea] 7 n'au a] *B* nu vorŭ | moarte] *AC* de moarte | *B* [vorŭ] 8 *B* viin[dŭ].

mnată s'au fostŭ crucea de Moisi, iară acmu adeverită iaste şi scrisă, că înşine o vedemŭ şi ne închinămŭ şi o cinstimŭ. Însăşŭ această dumnezeiască crucea pre Faraonŭ, vrăjmaşulŭ nostru, făcătoriulŭ de rău, în multe munci l-au datŭ, şi văzuţii şi nevăzuţii draci piiarde-i şi-i potopeaşte, carei se rădică şi se-au rădicatŭ spre noi, de se luptă şi smintescŭ pre noi. Că însăşŭ această cinstită cruce, toate chinurele măriei neudaţi şi fără de frică tocmeaşte-ne a treace, şi oarece valure se rădică spre noi, şì undele domoleaşte-le, şi linŭ face; încă şì viaţa aceasta a noastră o mângâe şi o îmblânzeaşte cu linŭ, şi toată viaţa noastră spodobeaşte cu pace să o obârşimŭ.

Că această cinstită cruce, toate amărăciunile şi boala şi năpăştile şi grija noastră, şi toate nevoile ce ne vinŭ spre noi, potoleaşte-le şi le stinge. Şi mai vârtosŭ decâtŭ miiarea şi untulŭ îndulceaşte şi mângâe sufletele şi trupurele noastre, şi seatea noastră o stâmpără, ca mai multŭ de acmu să nu însetoşămŭ. Cine va bea amu dentru elŭ, n'are a se însetoşà în vecie, ce şì, râuri, cură-vorŭ den inema lui ape vii, cumŭ însuşŭ aceasta zice însuşŭ adeveritulŭ Hristosŭ, Domnulŭ nostru.

Dereptŭ aceaia şì noi, fraţilorŭ, să cearemŭ dela Dumnezeu | tărie, cumŭ cu sfânta cruce să putemŭ biruì dracii şi (64) vrăjmaşii noştri. Şi acestŭ sfântŭ postŭ încă să ne nevoimŭ cu cinste să-lŭ petreacemŭ, şi toate pohtele trupului şi năravurile lumiei şi sămeţiile să le răstignimŭ şi să le omorîmŭ. Şi după leagea şi după învăţătura lu Dumnezeu să ne nevoimŭ să îmblămŭ, cu dragoste multă şi cu voe bună, ca şì dumnezeescului glăsitoriu Marco, evanghelistulŭ, învăţătură noao astăzi ne pune.

Aşa grăiaşte: *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ lui: «Cine va vrea după mine să meargă, să se leapede de sine, şi să ia crucea lui şi după mine să vie. Cine amu să ară vrea sufletulŭ lui să mântuiască, piiarde-lŭ-va elŭ; iară cine va piiarde sufletulŭ lui dereptŭ mine şi ievangheliei, acela mântuì-lŭ-va elŭ. Ce folosu e omului, să ară dobândì toată lumea şi va piiarde sufletulŭ lui? Sau ce dă omulŭ schimbŭ pentru sufletulŭ lui?».*

Marele apostolŭ, sfântulŭ Pătru, auzì pre Hristosŭ grăindŭ că se cade fiiului omenescŭ multŭ a se chinuì, şi bătjocuritŭ

a fi de bătrâni şi de mai marii preuţi şi de cărtulari, şi ucisŭ a fi, şi a treia zi învie-va — că Petru apostolŭ erà tutindinea mai îndrăzneţŭ decâtŭ alalţi ucenici, şi acicea încă se arătă aşa — grăiià lu Hristosŭ: «Milosârdŭ eşti tu, Doamne, n'are a fi ţie aceasta». Hristosŭ zise lui: «Pasă după mine, satano, că săblaznă mi-eşti. Că nu cugeţi cealea ce sântŭ ale lu Dumnezeu, ce omeneştile». Pentru aceaia cheamă pre Pătru Hristosŭ, ca să auză toţi. Şi de-aciia mai vârtosŭ de toţi tindeà-se, grăindŭ: «Tu amu, o Petre, opreşti-mi şi aperi-mi, căce spre cruce voiu să priimescŭ moarte cu ponosŭ. Iară eu grăescŭ ţie că nici tu, nici altŭ-cineva, de nu va murì pentru binele şi adevărului şi pentru dereptatea, (65) nu se va spăsì!». Dereptŭ aceaia de vămŭ | murì pentru dereptatea, arată noao că ne va face soţi şi moşteani împărăţiei ceriului.

Iată că nu zice Hristosŭ că «oare să veţi vrea, oare să nu veţi vrea, voi să faceţi aceasta, să vă munciţi». Grăiaşte şi: «Nu nevoescŭ să vie după mine, numai cine va vrea cu voe să vie, acela să vie cătră mine; că nu-lŭ voiu silì», zice, «nici-lŭ voiu nevoì, ce pre toţi-i lasŭ în voia lorŭ». Iară Dumnezeu spre bine cheamă oamenii a venì la împărăţiia ceriului şi la răpausulŭ cela nesfârşitulŭ: «Cine va vrea — ori bărbatŭ ori muiare, oare bogatŭ oare săracŭ, ori mai mare ori mai micŭ, — pre acea cale bună, să vie după mine! Iară cine nu va vrea, nici e destoinicŭ să vie după mine!». Nu nevoiaşte cuvântulŭ lu Dumnezeu ceia ce nu vorŭ să meargă după elŭ. Dereptŭ aceaia noi, creştinilorŭ, înşine să ne nevoimŭ, că nu ne cheamă pre noi Hristosŭ la rău sau la piiarderea sufletului, ce la viaţa şi la lăcuita fără moarte. Că iată că nu ne sileaşte fără voia noastră, ce după voe. Că de-amŭ priimì noi cu nevoe sau cu sila (ce se zice, cuvântulŭ şi leagea), atunce n'amŭ ţineà bine şi tare, nici o amŭ păzì. Pentru aceaia nu nevoiaşte Hristosŭ pre noi, ce, cine va vrea să meargă după elŭ, pre acela cheamă şi-lŭ priimeaşte. Că aşa zice Hristosŭ: «Cine va vrea, să vie după mine!». Şi la Isaia zice: «De veţi ascultà pre mine, dulceaţa pământului mâncà-veţi!». Mai nainte amu iaste să ne fie cu voe, după aceaia a ascultà. Iară de nu ne va fi cu voe, nici putemŭ ascultà. Volnici sântemŭ, că toate bunătăţile şi realele la voia

noastră sântŭ: cine va vrea să facă, veri bine, veri rău, slobodu e. Dereptŭ aceaia, cine va face rău, rea muncă i se va găti în vecie; iară cine va ascultà şi va face bine, multŭ bine i se găteaşte în împărăţiia ceriului: dulceaţa în vecie. Că unde zice Hristosŭ să meargemŭ du|pă elŭ, aceasta spune (66) să creademŭ în cela ce ne cheamă pre noi, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ; iară unde zice «să veniţi după mine», iaste lucrulŭ legiei lui şi păzirea. Însă aceasta amu iaste adevărŭ: cine va mearge după Hristosŭ, nu numai a creade întru elŭ, ce şì a ne chinuì pentru elŭ, şi şì într'alte lucrure bune să ne nevoimŭ. Că a lui viaţă mântuitoriulŭ nostru pusu-o-au chipŭ şi arătare vieţiei celora bunilorŭ ce ascultă pre elŭ. Dereptŭ aceaia grăiaşte: «Cine va slujì mie, după mine să meargă!». Meargerea grăiaşte-se: viaţă cu frică şi cu cinste. Şi cineşŭ cu tăriia trupului să ne închipuimŭ, cumŭ zice: «Să se leapedė de sineşŭ, şi să ia crucea şi pre urma mea să meargă!».

Trei cuvinte sântŭ acicea: unulŭ zice să ne lepădămŭ de sine; şi iară «să iai crucea sa»; după aceaia «să vie după mine».

A se lepădà de sine iaste: fără de milă pre noişŭ să ne dămŭ năpăştilorŭ, şi nemică să n'avemŭ împreună cu sineşŭ, ce ca când ară muncì pre altŭ cinevaşŭ, aşa să ne pare noao cându ne vămŭ muncì pentru Hristosŭ. Ca cându se leapădă cineva de un soţŭ, de-lŭ veade şì ucigându-lŭ şì trăgându-lŭ sau şì pre moarte ducându-lŭ, şi nu-i ajută lui, nici stă dereptŭ elŭ, nici-lŭ doare de elŭ, — aşa va şì noi Dumnezeu, să ne vămŭ rănì şi ne vămŭ arde, sau s'amŭ şì murì, să nu ne lepădămŭ de Hristosŭ, nici să miluimŭ pre sine, ce, ca cândŭ n'ară aveà împreunare nemică trupulŭ cu sufletulŭ, aşa să ne dămŭ pre noi năpăştilorŭ şi grijilorŭ şi tuturorŭ muncilorŭ, pentru mărturisitura lu Hristos şi pentru dereptate şi pentru adevărulŭ.

A se lepădà de sine iaste: să uitămŭ toate aceastea ce trecŭ den ceastă lume, şi lăsarea vrerilorŭ noastre, şi să omorîmŭ trupurile noastre ceaste de pământŭ, şi să fimŭ râvnitori şi gata a ne da spre toate nevoi|le şi şì spre (67)

---

28 *Tip.* доу́мнѣзѣ.

moarte pentru Hristosŭ. Încă iară să se leapede cine va fi viatŭ în ceastă lume viaţa lui, mainte, rău, întru păcate, cu pocaanie şi cu destoinicie să se întoarcă şi să se derepteaze (ce se zice, ceia ce curvescŭ sau facŭ altŭ rău, să leapede dela sine, să nu mai curvească, nici să mai facă altŭ rău, ce să se înţelepţească) şi cine-au fostŭ mainte nedereptŭ, şi se leapădă den nedereptate, de face dereptate; că aceia împreună vorŭ luà ertăciune de păcate, că lepădarea lorŭ după Hristosŭ duce-i. Ca să n'aibă a ne păreà, că până la rane şi dosade şi până la ocărŭ a ne lepădà pre sine zice Hristosŭ! Ce-au adausŭ şi «crucea să ia», şi arată până câtŭ a ne lepădà de sine cade-se: că şi până la moarte aceii morţi cu ruşine. Şi nu numai bucatele şi avuţiia şi măriia să lăsămŭ pentru Hristosŭ, ce şì până la sânge a ne protivì, şi toate să le răbdămŭ bărbăteaşte şi bucurându-ne.

Iară «cine-şŭ va luà crucea lui» iaste: să nu se lipească lângă păcatele vieţiei aceştiia. Şi moartea încă să nu o socoteşti, nici să te nădăjdueşti ceştii lumi, ce, cumŭ zice apostolulŭ, «să fimŭ morţi păcatului şi să fimŭ vii lu Hristosŭ». Aceasta poate fi cându se striinează oarecine de aceaste firi ce-sŭ den nafară (ce se zice, strânsura bogăţiei) şi de măriia ceaia deşarta şi de toate lucrurile cealea ce-sŭ fără de folosŭ, cumŭ şì sfinţii apostoli feaceră şi învăţară, şi arătară noao calea spăseniei. Că ei lăsară totŭ, şi mearseră după Hristosŭ — nu numai apostolii, ce şì mucenicii şi preapodobnicii şi toţi derepţii, bărbaţi şi mueri — şi-şŭ deaderă pre sine spre untunearece de chinure şi se răstigniră pentru Hristosŭ. Că altă moarte nu erà mai spurcată şi mai fără de cinste decâtŭ răstignitura, că în Ovreaii nu erà mai |
(68) fără-cinste decâtŭ moartea cruciei, că aşa erà scrisŭ în leage: procletŭ să fie totŭ omulŭ carele spânzură pre lemnŭ. Aceasta socotiră Jidovii şi arhiereii lorŭ atunce, cumŭ să leapede ei şì pre Hristosŭ într'acelŭ blăstemŭ. Pentru aceaia luò Hristosŭ de voe moarte pre cruce, cumŭ toată lumea să slobozească den păcate şi den blăstemulŭ legiei.

Pentru aceaia nu zice Hristosŭ «să iai crucea», aşaşŭ numai, ce «crucea sa» grăiaşte (ce se zice, datoriia morţiei) ce sântŭ toţi datori în toate zile a săvârşì aceaia, cumŭ grăiaşte apostolulŭ că «în toate zile a ne omorî noi va Dumnezeu,

purtândŭ crucea» (ce se zice, să ne trezvimŭ cu mintea și la nălțimea bunătăților ŭ a sta).

Ce iaste «să nu te deștingi den cruce»? Aceasta zice să ne ferimŭ de reale până vămŭ curăți mintea noastră den păcate și de grija lumiei; de-aciia să ne sculămŭ nebiruiți, căce că crucea iaste rupere tuturorŭ păcatelorŭ. Dereptŭ aceaia să ne răstignimŭ cineșŭ pre sineșŭ, fraților ŭ, de lucrurile lumiei trecătoare. Nici să ne atingemŭ de eale, nici să ne legămŭ cu eale. Pentru aceia nu ne zace noao înainte răstignirea și moartea ceaia grozava, ce să ne răstignimŭ ca să omorîmŭ păcatele și să putemŭ birui celŭ războiu ce iaste cu vrăjmașulŭ nostru, draculŭ cela nevăzutulŭ. Că așa se cade tuturorŭ creștinilorŭ carei credŭ întru Hristosŭ, ca să fie toți cu puteare a grăi: «mie lumea se-au răstignitŭ, și eu lumiei». Acicea arată aceaste cuvinte, că amu «mie lumea se-au răstignitŭ», ce se zice: sloboziia de lucrulŭ păcatelorŭ; iară «eu lumiei», arată cugetulŭ ceștii lumi fără de chinŭ și fără socotință. Lumea amu cheamă-se râvnirea lumiei: cine lăcuiaște dumnezeiaște, trebuiaște să-șŭ răstignească sine și toate poh|tele să le omoară și de nemică (69) să le arate. Cine nu poate birui aceastea, și spre facerea păcatelorŭ duce-lŭ, și acela omoară-se cătră pohta aceștii lumi (ce se zice, că n'au îmblatŭ spre aceasta râvnire a lu Hristosŭ). Așa va fi și cela ce va chinui-se și nu mearge după Hristosŭ, că în deșertu se munceaște cine nu se munceaște pentru Hristosŭ. Așa-sŭ și făcătorii de rău, că în multe chipure patŭ muncă, ceia ce sapă casele și groapele, fărmăcătorii și otrăvitorii, ucigătorii, furii și tâlharii, și curvarii așijderea. Nici unuia de aceia, nici nimunuia să nu le pare că se muncescŭ spre spăsenie, că n'au zisŭ Dumnezeu să se muncească pentru acealea, ce-au zisŭ «cine va mearge după mine», că arată că pentru elŭ unulŭ cade-se a răbdă toate muncile. Încă nu numai se cade numai răbdarea și hrăboria ce iaste de Hristosŭ să arătămŭ la nevoe, ce și înțelepție și blândeațe a aveà, și toate învățăturile a face. Aceasta iaste «meargerea după elŭ»: cându se nevoiaște spre toate lucrurile ceale bunele, cându se leapădă cineva de sineșŭ și-șŭ împarte toată avuțiia sa câtă are, oare domnŭ să va fi, ori împăratŭ, și se leapădă de mândriia trupului (deci:

«ia crucea»), şi totŭ gândulu-i va fi acolo şi nemică spre lucrurile lumiei nu se întoarce, că mearge după Hristosŭ. Şi cine dentru bună firea a sa face aceasta, nu pentru măriia vreunii deregătorìi sau pentru altă ceva păreare omenească, acesta amu pre adevărŭ mearge după Hristosŭ şi după viaţa aceluia mearge.

După urma lu Hristosŭ cine va mearge, cunună va dobândì, iară cine se schimbă şi în dereapta şi în stânga şi se întoarce, sau i se şì pare că mearge după Hristosŭ, ce nu mearge cu adevărŭ, cumu se cade, în deşertu se munceaşte.
(70) Că aşa zice Hristosŭ, că «cine-şŭ | va vrea sufletulŭ său să-şŭ spăsească, piiarde-lŭ-va, iară cine-şŭ va piiarde sufletulŭ său pentru mine şi ievangheliei, acela spăsì-şi-lŭ-va».

Dulce iaste lumea aceasta! Ce nu tuturorŭ oamenilorŭ ce se răstignescŭ ei, ce legătura iaste şi învăţătura: să căutămŭ ceaia lumea ce va să fie, că aceaia ne scoate la slobozie, zice Dumnezeu. Încă spune şì de gonire şi de dosadă, ce se cade să ia credincioşii creştinii, în toate părţile şi în toate cetăţile, pentru cuvântulŭ lui. Şi zice: «Cine-şŭ va cruţà sufletulŭ său atunce, şi nu-lŭ va da pentru Hristosŭ, acela iaste carele caută să-şŭ spăsească sufletulŭ, şi acela şi-lŭ piiarde în veaculŭ cela ce va să fie» (ce se zice, în munca de vecie tremisŭ va fi). Că pierzarea sufletului iaste, nu ca să piară şi de-aciia să nu mai fie, ce pururea neîncetatŭ muncì-se-va în vecie. Şi toţi carei-şŭ vorŭ căutà într'acestŭ chipŭ sufletulŭ să-şŭ spăsească, toţi-lŭ vorŭ piiarde. Iară cine nu-şŭ va miluì sufletulŭ său, spăsì-şi-lŭ-va. Că zice şi preamândru Solomonŭ: «De-ţi veri bate feciorulŭ tău cu toiagulŭ, n'are a murì, ce sufletulŭ lui den moarte izbăvì-lŭ-veri». Şi iară, cine-şŭ va netezì feciorulŭ lui (ce se zice, de-lŭ va răsfăţà) şi-i va legà ranele lui, iaste aceasta ca şì o oaste, cându ş'ară miluì un împăratŭ voinicii săi, să zacă înlăuntru în casă fără strajă şi fără grijă; aşa împreună va perì şi împăratulŭ, şì oastea lui. Iară de nu-şŭ va cruţà voinicii, la vreamea de oaste, ce-i va învăţà să se străjuiască zioa şi noaptea, pre sineşŭ va mântuì de vrăjmaşii lui, şi oastea încă nu-i va perì.

Dereptŭ aceaia, aşa ne învaţă şi pre noi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, să păzimŭ şi să nu ne lenimŭ, ce să ne pre-
(71) veghemŭ şi să ne străjuimŭ de ceasulŭ morţiei | şi de moarte

de năprasnă. Şi zice să fimŭ pururea gata. Iară cine se leapădă de Hristosŭ şi nu va să ia moarte pentru elŭ, ce pentru pohta ceştii lumi şi pentru puţineà dulceaţă a vieţiei den ceastă lume, săblăzneaşte-se de elŭ şi va să-şŭ spăsească sufletulŭ dentr'acea moarte pentru dragostea ceştii lumi. Iară atunce mai lesne-lŭ va piiarde; şi piiarderea iaste foculŭ nestinsŭ şi viermii neadurmiţi. Şi untuneareculŭ cela cremenitulŭ chirdosì-lŭ-va pre acela sufletŭ.

Spăsenia amu cheamă-o Domnulŭ dragostea vieţiei, şi de grija ceştii lumi şi de pohta ei a te ferì şi a fugì. Iară cine-şŭ va da sufletulŭ său nevoei şi morţiei pentru Hristosŭ şi pentru adevărŭ şi pentru dereptate, şi cine şi-lŭ va piiarde într'acelŭ chipŭ, bună iaste şi adevărată acea pierzare. Şi acela cu adevărŭ spăsì-şi-lŭ-va şi-lŭ va duce la viaţa ceaia buna, că pierzarea sufletului grăiaşte-se: cându-şŭ desparte cinevaşŭ sufletulŭ den trupŭ pentru Hristosŭ şi săvârşaşte învăţătura lui. Şi pentru aceasta cine nu va socotì ranele morţiei, acela nu-şŭ va piiarde sufletulŭ său, ce mai tare spăsì-l-va.

Iară cine va lăsà ce e de Hristosŭ mărturisitura; învăţăturile lui, şi va vrea sufletulŭ său fără grije şi fără moarte, peirea de vecie dobândeaşte-şŭ lui. Ce, dereptŭ aceaia, mulţi în multe chipure de multe ori sufletele-şŭ pierdŭ: sau tâlhărindŭ, sau ucigândŭ, sau furândŭ, sau groape săpândŭ, sau alte necuviinţe făcândŭ. Iară Hristosŭ zice: «Pentru mine şi evangheliei cine-şŭ va piiarde sufletulŭ, spăsì-lŭ-va, iară cine nu-şŭ va pierde sufletulŭ său pentru mine şi evangheliei, nu şi-lŭ va spăsì». Iară adevărŭ feri citŭ iaste omulŭ cela (72)
ce pentru Hristosŭ şi evangheliei sufletulu-şŭ piiarde. Acela amu, adevărŭ amu spăseaşte-şi-lŭ.

Dereptŭ aceaia fericitŭ iaste totŭ omulŭ cela ce lasă şi supune înapoi toată firea şi năravulŭ ceştii lumi, şi socoteaşte lucrulŭ spăseniei după cuvântulŭ Domnului, şi-şŭ dă sine spre moarte pentru Hristosŭ şi pentru evanghelia, şi-şŭ desparte sufletulŭ den trupŭ cu multă nevoe şi chinŭ. Că acela sufletŭ spăsitu e, şi acea moarte lăudată fi-va, că pentru acea moarte poate viaţă şi dulceaţă priimì. Că Dumnezeu gătit-au cununi, să cunune pre toţi carei-şŭ omoară trupurele pentru elŭ, şi pentru evangheliia.

(Evanghelie) Că iară zice Hristosŭ: *«Ce folosŭ iaste omului s'ară dobândì toată lumea, iară sufletulŭ său-șŭ va piiarde? Sau ce va da omulŭ schimbŭ dereptŭ sufletulŭ lui?»*

(Tâlcŭ) Că sufletului celuia necuviosulŭ amară-i iaste pierzarea. Că cândŭ amu caută cineva spre dulceața lumiei aceștiia și se leapădă a nu răbdà pentru Hristosŭ și pentru adevărŭ și pentru dereptate, de iubeaște a lăcuì frumosŭ cu slavă și cu cinste în lumea aceasta, iară, căce are elŭ bogăție și mărie sau avuție de aurŭ și de argintŭ sau de altă strânsură multă, ce folosu-i iaste lui de acealea, și sufletulu i-e pierdutŭ, că treace chipulŭ veacului acestuia, și ca o umbră dulce toate trecŭ! Și bogățiia, dela ceia ce o au, încă zboară! Că avuțiia nu poate ajutà celora păcătoșilorŭ, iară dereptatea poate izbăvì omulŭ den moarte.

Dereptŭ aceaia cine va vrea să lăcuiască pre dereptate, ale trupului asupriciuni și cametele și mândriia ceștii lumi și
(73) pohta ei, cade-i-se să le lase. Că pi|erzare sântŭ trupului și sufletului acealea, că mândriia trupului vrăjmășie iaste lu Dumnezeu. Și cine se mândreaște lumiei (ce se zice, cine iubeaște năravurile ceștii lumi), vrăjmașŭ lu Dumnezeu fi-va. Dereptŭ aceia grăiaște: «Ce folosu e omului să va și toată lumea dobândì, și sufletulu-șŭ piiarde?»

Otrinde, o ome, deaca îmbogățești, nu grăì c'«amŭ scăpatŭ den grije și den nevoe și mii-amŭ spăsitŭ eu sufletulŭ, că amŭ destulŭ, de pociu face în totŭ chipulŭ». Au nu știi tu că s'ai dobândì cu trupulŭ toată lumea, nici un folosŭ nu-ți va fi, de-ți veri piiarde sufletulŭ, cândŭ lui nu i-e toată lumea vreadnică? Că ce folosu e împăratului cândŭ așteaptă o peire, iară slugile-i beau și mănâncă și se îngrașă, și de grija împăratului nu socotescŭ? Ce folosu i-e lui de împărăție? Așa iaste și omulŭ cândŭ dobândeaște avuție și-șŭ satură mațele de-șŭ îngrașă trupulŭ, iară de sufletŭ nu gândeaște. Nici un folosŭ nu i-e lui, nici o spăsenie, cândŭ elŭ așteaptă munca de vecie.

Au doară pre aurŭ iaste spăsenia să schimbe? Că de-ară fi așa, iară ceia ce dobândescŭ lumea și-șŭ pierdŭ sufletele, ei ară da aurŭ, de se-ară plătì de para de focŭ, și se-ară

---

18 *Tip.* връжмашїє.

izbăvì și se-ară scumpără dentr'acea muncă de vecie. Ce nu iaste atunce a da schimbŭ dereptŭ sufletŭ, ce-i [1]iaste plată munca ceaia nesfârșita, în vecie! S'ară fi oarecine și împăratŭ prespre toată lumea, și s'ară biruì toată avuțiia pământului, nu-șŭ poate scumpără sufletulŭ lui, macară s'ară da toată avuțiia și toată lumea. Nemică nu-șŭ va puteà face răpausŭ, nici odihnă [1]sufletului, cândŭ elu se va muncì în vecie.

Ce acicea, în ceastă viață, dă omulŭ pocaanie și se pocăiaște, | și ispoveadanie și se ispovedeaște, și poate plânge (74 cu lacrămi și cu suspini către Dumnezeu. Și acicea poate da omulŭ milostenie și-șŭ poate dereptà calea spăseniei. Că iată, vrăjmașulŭ sufletelorŭ noastre, diavolulŭ, pururea înșală pre noi cu dulceața ceștii lumi și ne fură cu puținelŭ lucru și grăiaște: «Dă-mi tu mie astăzi, iară lu Dumnezeu i veri da mâine». Și iară zice diavolulŭ: «Dă-mi ceasta de acmu, iară lu Dumnezeu veri da ceaia ce va să fie». Acestŭ cuvântŭ așa să înțeleageți: Fă rău și păcate, iară deaca veri îmbătrânì, tu te veri pocăì. Așa ne amegeaște și ne zăboveaște diavolulŭ de către pocaanie, până vine de năprasnă moartea și răpeaște pre noi nedereptați și nepocăiți. Și de-aciia nu te veri izbăvì, nici te poți spăsì, că omulŭ nu poate da nemică schimbŭ dereptŭ sufletulŭ lui. Iară Dumnezeu au datŭ schimbŭ pentru spăseniia noastră cinstitŭ și curatulŭ sânge alŭ fiiului său unulŭ născutŭ! Dereptŭ aceaia rogŭ pre voi, fraților și surorilorŭ, toate alalte să le lăsămŭ, numai de sufletŭ să ne grijimŭ și să ne nevoimŭ, că de toate ce-sŭ întru noi, sufletulŭ iaste mai bunŭ și mai scumpŭ.

(Evanghelie) Că iară zice Hristos: «*Cine-i va fi rușine de mine și de cuvintele meale, în ruda aceasta curvarnica și păcătoasa, și fiiulŭ omenescŭ rușinà-va pre elŭ, cândŭ va venì în slava părintelui, cu îngerii sfinți*».

(Tâlcŭ) Acicea zice că nu ne se cade cu cugetulŭ numai a creade, ce și cu gura datori sântemŭ a mărturisì pre Hristosŭ așijderea, și întrebați sântemŭ. Că mare iaste omulŭ, mare iaste și sfințitura. Că se sfințeaște sufletulŭ cu credința, iară trupulu se | sfințeaște cu mărturisitura, cumŭ și (75)

1 *Tip.* ѝзвъвѝ.

apostolulŭ grăiaşte şi zice: «Inema amu creade în dereptate, iară gura mărturiseşte întru spăsenie». Şi cine-i va fi ruşine şi se va ruşinà a creade în Hristosŭ răstignitulŭ, şi a-lŭ mărturisì că i-e Dumnezeu Hristosŭ, şi se va ruşinà şì de cuvintele evangheliei lui, pre acela ruşinà-lŭ-va Dumnezeu şi-lŭ va judecà ca pre o slugă hitleană, cândŭ va venì la alŭ doilea venitŭ alŭ lui cu puteare şi cu slavă multă, cu sfinţii îngeri ai lui.

(Evanghelie) Că iară zice Hristosŭ acicea: «*Adevărŭ grăescŭ voao, că sântŭ unii de aceştea ce stau acicea, ce n'au a gustà moarte, până vorŭ vedeà împărăţiia lu Dumnezeu, viindŭ în tărie*».

(Tâlcŭ) De Pătru şi de Iacovŭ şi de Ioannŭ grăiaşte aşa: că «n'au a murì», zice, «până voiu arătà lorŭ preaobrajeniia, ca să vază cu ce slavă voiu să viiu la a dooa venire». Că preaobrajeniia lu Hristosŭ, arătare erà şi spunere venitului lui alŭ doilea. Că cumu se-au luminatŭ atunce ca soarele faţa Domnului şi ispăsitoriului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, şi cum au fostŭ veşmintele lui albe ca lumina, într'acelŭ chipŭ va venì den ceriu, ca fulgerulŭ, cu tărie şi cu slavă multă, a judecà toată lumea. Că cumu se-au aflatŭ cu nusulŭ atunce Pătru şi Iacovŭ şi Ioannŭ, într'acea măgură sfântă, aşa şì atunce aflà-se-vorŭ cu nusulŭ toţi sfinţii şi derepţii şi toţi aleşii, priimindŭ arătarea lu Dumnezeu şi nespusa şi negrăita a lui bucurie şi veselie.

Aceasta ştiindŭ, fraţilorŭ, să ne lepădămŭ şì noi de sine, pentru Dumnezeu. Nemică să nu ne pare mai bunŭ decâtŭ elŭ, nici bogăţiia, nici bucatele, nici măriia, nici dulceaţa trupului, nici însăşŭ această viaţă a noastră. Ce adecă,
(76) aceastea toate să le părăsimŭ | şi să meargemŭ după Hristosŭ, Domnulŭ nostru, şi crucea lui a-umărŭ să luomŭ, şi ale trupului pohte şi trufe să le omorîmŭ, şi morţiei lu Hristosŭ să ne chipuimŭ, ca să putemŭ şì noi zice după dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ: «Lăcuimŭ de acmu nu noi, ce întru noi Hristosŭ lăcuiaşte». Şi noi să nu ne lăudămŭ, ce numai de crucea Domnului. Şi toate învăţăturile lui cu dragŭ să le săvârşimŭ, ca să putemŭ şi noi gonì dela noi văzuţii şi nevăzuţii draci şi vrăjmaşi, ceia ce ne învăluescŭ pre noi

---

5 *Tip.* роу́шиналва.

în toate zilele şi ne scârbescŭ şi ne murguescŭ şi de leagea şi de învăţătura Domnului ei ne apără să nu facemŭ. Iară eu rogŭ pre voi, fraţi dragi, să nu ne slăbimŭ, nici să ne muemŭ, nici să ne dămŭ noi să ne birţuiască şi să ne lupte ei, ce cu tărie şi cu hrăborie şi cu minte întreagă să ne protivimŭ lorŭ şi să-i gonimŭ dela noi, ca şì viaţa ceaia nesfârşită şi ceaia buna să o dobândimŭ, dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea în veciia veacului, aminŭ.

Dumineca a patra din post.

Evanghelie dela Marcu, zaceala 40, la liturghie.

(Marcu IX, 17). *În vreamea aceaia, omŭ neştine vine către Isusŭ, închină-se lui şi grăì: „Învăţătoare! Aduşŭ fiiulŭ mieu ţie, are duhŭ mutŭ; (18) şi unde să ară fi, află-lŭ elŭ, ucide-se elŭ; şi-i cură spumele, şi scrâşneaşte cu dinţii lui, şi se usucă. Şi zişŭ ucenicilorŭ tăi de să-lŭ scoaţă elŭ, şi nu putură“. (19) Elŭ răspunse lui, grăì: „O, rudă necredincioasă! Până cândŭ voiu fi întru voi, până cându vă voiu răbdà? Aduceţi elŭ către mine“. (20) Şi aduseră elŭ cătr'însulŭ. Şi văzù elŭ, aciia duhulŭ tremură elŭ. Şi căzù la pământŭ, tăvăliià-se, curà-i spumele. (21) Şi întrebă tatălŭ lui: „Câţi ani sântŭ, de cândŭ aceasta fu lui?“ Elŭ zise: „De coconŭ. (22) Şi de multe ori elŭ şì în focu-lŭ | aruncă şi în apă, să piarză elŭ. Ce,* (77)
de ce poţi, ajută noao, milostiveaşte-te de noi“. (23) Isusŭ

10-11 *Titlul slavon:* нє҃, д҃. пóсть. єѵ҃лїє. на лѵргїи м҃. гл҃а, м҃. **21-22** *Tip.* спо́ѵнєлє (*ABCT* spumele).

Variante: **12** omŭ] *T* un omŭ **14** ţie] *T* către tine **14-15** unde sa ară fi, află-lŭ elŭ, ucide-se elŭ] *T* oareunde-lŭ ajunge, trânteaște-lŭ **16** lui] *T* săi | se usucă] *T* suspină **16-17** de să-lŭ scoaţă elŭ] *T* să-lŭ scoaţă **17** nu] *T* nu-lŭ | *T lipsește* Elŭ răspunse lui, grăi **18** necredincioasă] *A* necredencioasă *T* necredincioasă și întoarsă **19** Şi] *T* Și-lŭ **20** aciia] *T* aciiașŭ] **21** curà-i] *T* și-i cură **22** tatălŭ] *T* pre tatălŭ **24** *T lipsește* elŭ și | să piarză elŭ] *T* să-lŭ piarză **24-25** Ce, de] *B* Ce, ni de.

zise lui: „Însă ce de poți creade, toate se potŭ credinciosului!“ (24) Şi aciia strigă tatălŭ feciorului, cu lacrăme grăì: „Crezŭ, Doamne! Ajută a mea necredință“. (25) Văzù Isusŭ că se adună nărodulŭ, oprì duhulŭ necuratŭ, grăì lui: „Duhŭ mutŭ şi surdŭ, eu ție zicŭ: Eşŭ dentr'însulŭ şi de acmu să nu întri întru elŭ“. (26) Şi strigă şi multŭ tremurà. Eşì, şi fu ca un mortŭ, aşa cumŭ mulți grăiră c'au muritŭ. (27) E Isusŭ prinse elŭ de mână, rădică elŭ, şi se sculă. (28) Şi mearse elŭ în casă. Ucenicii lui întrebară elŭ, usebi: „Căce noi nu putumŭ gonì elŭ?“ (29) Şi zise lorŭ: „Această rudă cu nemică nu poate eşì, numai cu rugăciuni şi cu postŭ. (30) Şi de-aciia eşindŭ şi mergeà pren Galileiu; şi nu vrea de să-lŭ ştie cineva. (31) Învățà amu ucenicii lui, şi grăiià lorŭ că „fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi în mânile oamenilorŭ, şi ucide-vorŭ elŭ; cândŭ va fi ucisŭ, a treia zi va învie“.

Sfârşitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă Evanghelie.

Cuvântul 8.

Să ne nevoimŭ a petreace adânculŭ postului; şi şì spre alalte lucrure bune să ne nevoimŭ, ca să putemŭ ajunge în răpausulŭ spăseniei noastre, cu bunătățile şi cu lucrurile dumnezeeşti, şi cu nevoințele noastre. Că totŭ omulŭ, cândŭ înceape oare cuvântŭ, oare lucru, dentâiu are grije şi scârbă, iără la săvârşitulŭ lucrului bucură-se şi se veseleaşte şi dul-

---

1 *Tip.* зи́че (*ABCT* zise) **17** ко́нецъ не҃ **18** сло́во, и҃. **22** *Tip.* но̂атре.

Variante: 1 ce de] *ABCT* de | toate se potŭ] *AC* toată putearea a *BT* totu se poate a **2** aciia] *T* aciiaşŭ | lacrăme] *T* lacrămi şi **3** a mea necredință] *T* necredinței meale **3** Văzù] *T* Atunce văzù **4** adună nărodulŭ *T* strânse nărodŭ multŭ. Şi | duhulŭ] *T* duhului | grăì] | *T* şi grăì **5** eu ție zicŭ] *T* zicu-ți **6-7** *T lipseşte şi până la* Eşì **6** întru] *B* în întru **7** un] *C* u | aşa cumŭ mulți grăiră *AC* că mulți grăiră *T* încă ziseră mulți **8** E] *T* Iară | prinse elŭ] *T* prinse-lŭ **8-9** rădică elŭ] *T* şi-lŭ rădică **9** Şi mearse elŭ] *AC* Şi mearse elŭ însuşi *T* Întră Isusŭ | Ucenicii] *T* Uceninii **10** usebi] *T* uşebi grăindŭ | *AC lipseşte* noi | putumŭ] *B* putume **12** rugăciuni] *T* rugăciunea | postŭ] *T* postulŭ | eşindŭ] *AC* eşì **13** Galileiu] *AC* lăuntrulŭ Galileiului **14** grăiià] *T* grăì **15** mânile] *BT* mâinile.

ceaţă sufletului vine-i. Că plugariulŭ cu multă trudă ară, şi seamănă cu nevoinţă şi cu lacrăme, iară cândŭ dospeaşte, cu mare bucurie seaceră şi cu veselie, cumŭ iaste scrisŭ că «cine va semănà cu lacrămi, cu veselie | secerà-va». Voiniculŭ, (78) cândŭ mearge la războiu, elu se teame şi e întru grije multă, iară deaca biruiaşte şi se slobozeaşte den războiu, elu se întoarce veaselŭ şi cu bucurie. Neguţătoriulŭ bagă-şŭ toată avuţiia sa în negoţulŭ ce face, şi multu se şì împrumutează de multe ori, şi se duce în ţărŭ departe, şi-şŭ părăseaşte moşiia, şi-şŭ lasă feciorii şi muiarea şi casa şi totŭ câtŭ are, şi se luptă cu grijile şi cu nevoile şi în cărările cealea cu grija. Şi cândŭ pesteaşte şi face târgŭ bunŭ şi se întoarce cu dobândă, de-aciia nu-şŭ mai aduce aminte de cea grije şi de cea usteneală, ce se bucură şi se îndulceaşte; şi se răpausă cu ai lui cu toţi, şi se uspetează şi lăcuiaşte fără grijă, şi se veseleaşte şi mulţemeaşte lu Dumnezeu. Dereptŭ aceaia şì noi, fraţilorŭ, la sfârşitulŭ postului să căutămŭ, şi de acmu să nu ne mai aducemŭ aminte de ce ne-amŭ nevoitŭ, ce să ne bucurămŭ şi să ne veselimŭ de ceaia ce vine. Şi să slăvimŭ şi să mărimŭ iubitoriulŭ de oameni şi milostivulŭ Domnulŭ şi despuitoriulŭ nostru Dumnezeu, şi să ne nevoimŭ şi într'alalte nevoinţe cu lucrure bune şi cu ajutoriu să fie noao dulcele şi iubitoriulŭ de oameni Dumnezeu, ca şì luminata zioa sfântă, învierea lu Hristosŭ, să ne spodobimŭ a o vedeà. Şi sufleteaşte veselindu-ne şi lăudândŭ pre elŭ, să auzimŭ şi alŭ evangheliei cuvântŭ, cumŭ grăiaşte de Dumnezeu glăsitoriu Marco şi răspunde astăzi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, un omŭ neştine vine cătră Isusŭ, închină-se lui şi grăì: «Învăţătoare! Aduşŭ fiiulŭ mieu cătră tine, are duhŭ mutŭ; şi oareunde-lŭ ajunge, trânteaşte-lŭ; şi-i cură spumele, şi scrâşneaşte cu dinţii săi, şi suspină. Şi zişŭ ucenicilorŭ tăi să-lŭ scoaţă, şi nu-lŭ putură.*

(Tâlcŭ) | Totŭ omulŭ cândŭ cade în vreo scârbă şi în vreo (79) boală, şi nu se poate vindecà, atunce multă grije are, şi foarte multu se mâhneaşte şi se ohileaşte. Şi iaste plinŭ de toate voile reale şi de frică şi de cutremurŭ, să iaste şì un tată de-şŭ veade fiiu-său într'atâta chinŭ şi nevoe (ce se zice, întru nevoe şi întru boală grea). Şi deaca cu nemică nu-i poate ajutà, sau a-lŭ mângăià, atunce elŭ în mai mare grije

iaste, și elŭ încă se topeaște, și foarte i se rupe inema de fecioru-i.

Așa erà și acestŭ omŭ, întru boale și întru scârbă ținutŭ, unde-șŭ vedeà fiiu-său muncindu-se cu acelŭ duhŭ hitleanŭ și într'acea boală nevindecată. Dereptŭ aceaia mearse către Hristosŭ și acea boală a fiiu-său o spuneà. Și tot a-măruntulŭ spuse lu Hristosŭ, de ce rău se chinuiià și se munciià fiiu-său. Și spuse elŭ de totŭ vraciului celuia milostivului și dulcele, cumu se chinuiaște feciorulŭ lui, și grăiià că «boală de lună chinuiaște așa rău feciorulŭ micu; și oareunde-lŭ ajunge, trânteaște-lŭ; și-i cură spumele, și-și scrâșneaște dinții lui, și suspină; și acelŭ rău și zdrobitură totŭ rabdă».

Iară ea nu iaste acea boală den lună, ce hitleanulŭ draculŭ oarece în schimbatulŭ luniei socoteaște și spre acelŭ omŭ beteagŭ cade, ca să zică oamenii că chinuiaște de lună, ca să hulească pre Dumnezeu cela ce-au făcutŭ luna. Și acestui om ce mearse la Hristosŭ încă i se păreà așa, și nu știià ce ziceà că chinuiaște feciorulŭ lui de lună. Și pre apostoli încă-i făceà vinovați, și-i ocărîià, căce nu putură vindecà boala acelui feciorŭ alŭ lui ce erà cu duhulŭ necuratŭ. Iară Dumnezeu arată, că pentru necredința lui nu-lŭ vindecară, ce se apărară și se întristară ucenicii.|
(80) Și înaintea tuturora împută-i, și cu adevărŭ oblicì pre elŭ și-i zise că «necredinciosŭ ești tu, și aceasta ț-au fostŭ vina de nu se-au vindecatŭ feciorulŭ tău. Că mult'au fostŭ părearea și necredința inimiei tale și prea ai învâncutŭ ucenicii miei cu necredința ta!». Nu numai acelui omŭ grăiià aceasta Hristosŭ, ce împreună tuturora ziceà, că toți Jidovii ocărîià cu necredința lorŭ pre ucenici. Și nevoință amu erà atunce a mulți ce sta aciia înainte a se săblăznì, și ziceà ucenicilorŭ, căce nu vindecară celŭ omŭ drăcitŭ, să nu mai cugete bine de Hristosŭ. Pentru aceaia pre toți-i obliciià și le împutà și le ziceà:

«O, rudă necredincioasă și întoarsă! Până cândŭ voiu fi întru voi, până cându vă voiu răbdà? Aduceți elŭ către mine!» Și-lŭ aduseră elŭ cătr'însulŭ. Și văzù elŭ aciiașŭ duhulŭ, tre-

---

24 *Tip.* ꙟнаинтѣ   27 *Tip.* прѣн ꙟвъꙟкȣть.

mură elŭ. Şi căzù la pămăntŭ, tăvăliià-se şi-i curà spumele. Şi întrebă pre tatălŭ lui: «Câţi ani săntŭ, de căndŭ aceasta fu lui?». Elŭ zise: «De coconŭ. Şi de multe ori în focu-lŭ aruncă şi în apă, să-lŭ piarză. Ce, de ce poţi, ajută noao, milostiveaşte-te de noi!» Isusŭ zise lui: «Însă de poţi creade, totu se poate a credinciosului!» Şi aciiaşŭ strigă tatălŭ feciorului, cu lacrămi, şi grăiià: «Crezŭ, Doamne! Ajută necredinţeeĭ meale!».

Că zice Domnulŭ «rudă întoarsă», căce erà îndărătnici, că nu înţelegeà dereptulŭ şi dereptatea. Acestŭ cuvântŭ ce grăì Hristosŭ de zise: «O, rudă necredincioasă şi întoarsă! Până căndŭ voiu fi cu voi, până căndu vă voiu răbdà pre voi?» acicea arată că pohtiià elŭ moarte, a se duce elŭ den lumea aceasta. Tânjiià elŭ aceasta, încă şì de chinulŭ cruciei, şì căce nu se puteà vindecà ei, pentru necredinţa lorŭ. Şi tânjiià şì pentru rânjiturile lorŭ şi pentru ocărîle lorŭ. | Pentru aceaia grăì: «Până căndŭ voiu fi cu (81) voi?». Aceasta zice: amârîi-mă şi mi se dodeì cu voi, necredincioşii, lăcuindŭ; şi până căndŭ voiu vie cu voi în hule reale, rânjindŭ şi împutândŭ şi întărâtându-se pre ucenicii lui, şi grăindŭ că nu se putură protivì duhului hitleanŭ?

Că cu putearea lu Hristosŭ şi cu bunătatea lui, tărie luase ei a scoate şi a gonì duhurele necurate şi a vindecà toate neputinţele şi toate boalele. Iară ei, fariseii şi Jidovii, spre tăriia lu Hristosŭ huliià ei mai tare şi spre bunătatea lui, căce nu putură scoate ucenicii duhulŭ necuratŭ. Dereptŭ aceaia tânjiià Hristosŭ şi le împută, căce făceà pre sfinţii apostoli înşelători. Iară sfinţii apostoli şi propoveduitori, cuvântŭ luase şi preuţiţi fură, şi lumina ceaia adeverita şi înţelepciunea dumnezeiască pretutindenea o luminà celora ce credeà dereptŭ şi îmblà bine şi ascultà învăţătura lorŭ. Că nici den începutŭ n'au fostŭ ei urîţi. Dereptŭ aceaia tânjaşte aceasta Hristosŭ de ucenici. Şi încă trecù elŭ şi aceastea, şi le lăsă şi răbdă, ca un milostivŭ şi eftinŭ şi iubitoriu de oameni Dumnezeu, şi vindecă bolnavulŭ. Însă nu aiavea, nici pentru lauda oamenilorŭ adause elŭ vindecare, ce cu înţelepţie şi cu smerenie multă feace elŭ aceasta. Că şì pentru credinţa tatălui, feciorului deade vindecare, nu numai cu putearea lui. Pentru aceaia grăiià: «Să poţi

creade, că toată putearea iaste a credinciosului». Și tatălŭ feciorului cu lacrămi strigă și zise: «Crezŭ, Doamne! Ajută necredinței meale!» Aceasta zicea: Câtŭ nu iaste de destulŭ credința mea, iară cu putearea ta și cu dulceața ta, tu o împle, dulce Doamne!

(Evanghelie) *Atunce văzù Isusŭ că se strânse narodŭ multŭ.*
(82) *Și oprì duhului | necuratŭ și grăì lui: «Duhŭ mutŭ și surdŭ, zicu-ți: eșŭ dentr'însulŭ!». Și fu ca un mortŭ. Încă ziseră mulți c'au muritŭ. Iară Isusŭ prinse-lŭ de mână și-lŭ rădică, și se sculă.*

(Tâlcŭ) Că zice Hristosŭ să aducă drăcitulŭ cătr'însulŭ, ca toți să vază putearea lui, ca să vază toți că nu e și elŭ neputinciosŭ. Că năroadelorŭ păreà-le că iaste și elŭ neputinciosŭ, ca și ucenicii lui, și nu va puteà vindecà drăcitulŭ. Iară, iată, deaca se strânseră năroadele, văzù Isusŭ narodŭ multŭ împrejurŭ stândŭ, și oprì duhului necuratŭ, și cu multă tărie grăì-i: «Eu te oprescŭ, despuitoriulŭ Domnŭ și învățătoriu, nu ucenicii! Eu, Dumnezeu, zicu-ți cu tărie și cu puteare multă a mea: Duhule necuratŭ și surdŭ și mutŭ, eșŭ dentr'acestŭ omŭ, și de acmu», zise, «să nu mai întri întru elŭ». Căce zise așa, că și adoara se vrea întoarce într'ânsulŭ, că încă nu erà întăritŭ, nici erà îngrădítŭ cu credință.

Însă întâiulŭ foarte turbură iute acelŭ duhŭ (nu pre iușorŭ vru să iasă), ca bine să cunoască pre drăcitulŭ, și încă să le pare și mortŭ că iaste (nu căce că-lŭ vrea puteà da acelŭ duhŭ necurat pre moarte, fiindŭ acolea viața, Hristosŭ, că cu dumnezeiasca bunătate a lui apăratŭ erà). Și de mână-lŭ ținù și-lŭ rădică. Așa-șŭ arătă Hristosŭ a sa mare frâmseațe și dumnezeiasca puteare și slava.

Că unii zicŭ că se cheamă boală den luna. Iară acea boală iaste cându i se întărâtă omului mocrota (ce se chiamă, apa, udătura) den tocmeala ei, derep'ce că luna, cându i-e lumina plină, fire are lumina ce iase den ea să turbure udăturile trupului; și se turbură atunce și se strică aceale tocmeale. Și dentr'aceaia și alaltŭ focŭ întărâtă-se iute și cu
(83) rău, întră și clătea | ște crierii și-i turbură, și întoarce omulŭ și-lŭ izmeneaște. Și așa se bolnăveaște den lună, de se cheamă boală den lună.

Aceasta ziceà unii că iaste şì acelui feciorŭ, şi aşa credeà ei că-i iaste. Ce n'au fostŭ cu adevărŭ aşa, şi învățătura lu Dumnezeu nu ne lasă pre noi să creademŭ noi aşa aceasta. Că nu zice, nici au zisŭ, că «voiu să te vindeci», ce-au zisŭ: «Duhŭ mutŭ şi surdŭ, eu ție zicŭ, eşi dentr'însulŭ şi de acmu să nu mai întri într'însulŭ». Duhulŭ ce erà, erà însuşŭ draculŭ, de-lŭ cutremurà. De i se-ară fi tâmplatŭ neputință den turburatulŭ ceii mestecături rea a trupului, n'ară fi zisŭ Hristosŭ «eu-ți zicŭ, eşŭ dentr'însulŭ»! Acest cuvântŭ către toți grăiaşte-se a ştì, că boala nu iaste față, şi zicere să-i zici şi să o opreaşti, şi încă să-i şì zici ei «eşŭ, şi de acmu să nu mai întri într'însŭ!» Ce încă şì mai chearŭ arată că n'au fostŭ boală aşaşŭ, ce muncă drăcească. Că omulŭ, cândŭ boleaşte de vreo boală, iară-i treace, că boala nici întră, nici iase, ce den lăuntru are ea pildă şi tocmeală, iară nu întră ea den nafară. Şi cându se tâmplă omului de cea boală, de cea betejală cu mestecătură rea, ce-i zicŭ de lună, aceaia încă înceată, ce nu iase den trupŭ. Dereptŭ aceaia nu iaste a oprì boala cu vreun lucru, şi iară nici den nafară nu întră ea, nici den lăuntru nu mai iase, ce cândŭ pleacă pre sănătate, şi dă Dumnezeu vindecŭ, atunce scade ea, şi tocmealele şi firile trupului se întărescŭ şi se sănătoşescŭ. Aşa e tocmită boala în trupŭ.

Dereptŭ aceaia, frațilorŭ, aşa vorŭ fi toți oamenii carei nu spunŭ, nici ascultă cuvintele dumnezeeşti. Aceaia de draculŭ, hitleanulŭ, cuprinşŭ sântŭ şi ținuți. Şi aruncă pre ei dra | culŭ (84) aorea în focŭ cu urgiia şi cu pohtele cealea realele, aorea în cea apă turburată şi cu valuri şi cu betejale, şi încă şi într'alalte în toate chinurile.

După aceaia zice iară evanghelistulŭ că:

(Evanghelie) *Întră Isusŭ în casă. Uceninii lui întrebară elŭ, usebi, grăindŭ: «Căce noi nu putumŭ gonì elŭ?» Si zise lorŭ: «Aceasta rudă cu nemică nu poate eşì, numai cu rugăciunea şi cu postulŭ».*

(Tâlcŭ) Temură-se ucenicii, au doară cumva pierdură ei bunătatea ce dedease lorŭ Dumnezeu, de pentru aceaia nu putură gonì draculŭ? Ce se apropiară cătr'însulŭ cu frică

---

31 Evanghelie *tipărit înainte de* că *din rândul 30.*

multă şi cu smerenie şi cu bună înţelepţie, şi de eluşŭ întrebară pre elŭ, ca să afle de acelŭ lucru. Şi de acea neştiutură mare ei vrea să ştie. Iară Hristosŭ zice: «Această rudă (ce se zice, de lună, însă mai vârtosŭ zice, toată ruda drăcească) nu iase într'altŭ chipŭ, numai cu rugăciunea şi cu postitura».

Cade-se amu şì bolnavului să se postească şi şì celuia ce va vrea să-lŭ vindece, că amândurora le iaste să se postească. Mai vârtosŭ bolnavului, că postulŭ va cuvântŭ, cade-se amu nu numai a se postì, ce şì a se rugà. Aşa amu rugăciunea adeverită săvârşeaşte, să va fi şi cu postulŭ înjugatŭ. Nu se îngreoiază, nici se slăbeaşte postindu-se de tăriia bucatelorŭ. Iară cândŭ face rugăciune, neînşelatŭ iaste şi neîngreoiatŭ; ce şì cătră ceriu înalţă-lŭ. Că rugăciunea foarte înfricoşată iaste spre draci. Că rugăciunea întăreaşte şi dă puteare postului. Că cine nu lăcomeaşte spre saţiu, ce-şŭ slăbeaşte tăriile trupului şi nu lasă, den cea tărie ce iaste, a-i turburà crierii şi a-i cebăluì mintea (ce se zice, cu voroava), atunce alaltŭ trupŭ bine se întăreaşte, şi mintea nu se cebăluiaşte (ce se zice, că fără voroavă ajută-i). Că
(85) înfricoşa | tă arată-se ruga. Mai vârtosŭ şi mai iute şì decâtŭ foculŭ iase şi se înalţă.

Dereptŭ aceaia cade-se tuturora pururea să fie înjugaţi cu aceaste doao bunătăţi, cu postulŭ şi cu ruga. Iară carei lucrează pântecelui cu saţiulŭ şi nu va nici dinioară să-şŭ flămânzească maţele, atunce dentr'acea nebunie drăcească nu poate lesne a se dezbate sau a scăpà, ce tutindinea iaste neputinciosŭ. Iară cine se roagă şi se posteaşte, nu-i trebuiaşte multŭ. Celuia ce nu-i trebuiaşte multŭ, acela nu poate fi lacomŭ, nici iubitoriu de avuţie. Cine nu lăcomeaşte şi nu iubeaşte avuţiia, spre milostenie foarte cuviosŭ fi-va şi milostivŭ şi îndurătoriu. Milosteniia, mestecată cu postulŭ, şì den moarte izbăveaşte omulŭ. Cine-şŭ flămânzeaşte pântecele, smereaşte-şŭ inema, şi mintea înţelepţeaşte-şŭ. Cu postulŭ cândù-şŭ bolnăveaşte şi-şŭ slăbeaşte omulŭ trupulŭ, spare-şŭ cugetele, că cu postulŭ adauge-şŭ sănătate şi tărie. Iară den neţineare, boala şi neputinţa apropie-se, încă şi moartea.

— —

21 *Tip.* аратжтсе.

(Evanghelie) *Şi de-aciia eşindŭ, şi mergeà pren Galilei, şi nu vrea de să-lŭ ştie cineva. Învăţà amu ucenicii lui, şi grăì lorŭ că «fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi în mâinile oamenilorŭ, şi ucide-vorŭ elŭ; cândŭ va fi ucisŭ, a treia zi va învie».*

(Tâlcŭ) Acicea iară, după minune ce feace Hristosŭ, eşindŭ de-aciia, şì de munca sa spuneà şi învăţà ucenicii săi şi le arătà, ca să nu le se arate lorŭ şi să le pare că pentru neputinţa se chinuiaşte ca un neputinciosŭ. Pren Galilei îmblà, căce că de munca lui auzindŭ ucenicii, nu-şŭ vrea nici Ierusalimulŭ să vază ei; mai vârtosu se şì feriià şi se despărţiià de alţi. Că ei numai vrea Hristosŭ să ştie ce vrea să se tâmple lui, ca să nu se spământează ei în vreamea chinului lui şi să cugete şi să | grăiască ei întru sineşŭ aşa şi să zică: «Câtŭ (86) erà elŭ de putearnicŭ, cândŭ şì morţii sculà-i cu tărie şi cu frâmseaţe dumnezeiască! Şi cela ce marea şi duhurelorŭ necurate opriià, şi cu cuvântulŭ zdrobiià dracii, cumŭ acmu prinsŭ fu şi căzù în clucsele pierzătoriului şi nepriitoriului?». Pentru aceaia grăiià Hristosŭ ce vrea să se tâmple lui. Şi aiavea de toate spuneà ucenicilorŭ, ca, cândŭ va venì vreamea chinului, să n'aibă a zice vreunulŭ dentr'înşii că n'au ştiutŭ că are a cădeà în mâinile vrăjmaşilorŭ. Ce-i tocmì, ca să ştie şi să înţeleagă, că de nimea nu e nevoitŭ, ce de bună voia lui mers-au spre muncă. Ce-i vrea fi lui a fugì şi a se apărà de ce spuneà elŭ că va să se tâmple lui, sau să se leapede a nu se chinuì? Ce, ca să spăsească toată lumea de suptŭ ceriu, deade-şŭ sineşŭ spre moarte, Hristosŭ. C'au deştinsŭ den ceriu pentru nenumărată milosârdiia lui, cumŭ şì aiurea învaţă şi grăiaşte Hristosŭ: «Nimea nu va lua sufletulŭ mieu dela mine, ce eu pune-lŭ-voiu de mineşŭ. Şi puteare amŭ a pune elŭ, şi puteare amŭ iară a lua elŭ!» Şi spuse ucenicilorŭ scârbă şi tristă, că iaste a-lŭ ucide şi a-lŭ răstignì. Şi-i văzù trişti şi scârbiţi. Dereptŭ aceaia şì în bucurie aduse-i, că zise că a treia zi va învie şi nu va fi multŭ în moarte. Pentru aceaia învaţă şì pre noi şi ne mângâe, că pururea vine după scârbă şì bucurie. Că nu iaste în deşertŭ noao suspinarea de scârbă, că aşteaptă şì dulceaţă sufletului, şì bucurie. Cându ne cuprinde vreo năpaste fără de nădeajde, atuncè

4 *Tip.* кь́ндь ьà. 29 *Tip.* поу́нелвóю.

ne nădăjduimŭ şì spre dulceaţă mare; şi iară, cândŭ săvârşimŭ totŭ lucrulŭ nostru, nădăjduimu-ne şì dobândei.

Pentru aceaia, să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, cu postulŭ şi cu rugăciunea, cumŭ însuşŭ Hristosŭ zis-au, ca pre cei draci
(87) ce se batŭ cu | ispită spre noi a ne turburà şi a ne chinuì pre noi, departe să-i gonimŭ dela noi. Că cine se posteaşte, iuşorŭ iaste şi deşteptatŭ. Şi rugăciunea treazvă mai bune arepi are decâtŭ însuşŭ vântulŭ, şi mai iuşoare arepi au aceastea şi bunătăţi. Că de aceaste arepi şì dumnezeesculŭ Davidŭ prorocŭ rugà să i se dea lui, cândŭ grăiià: «Cine-mŭ va da arepi ca porumbilorŭ, şi să zborŭ, să răpausŭ?» Iară oarecine de nu va aveà aceaste arepi, nu se poate rădicà de lucrurile pământului, să ajungă la celŭ răpaosŭ fără de moarte. Dereptŭ aceaia şì sfinţii apostoli pururea se postiià şi rugăciune făceà.

Aşa şì noi, postulŭ şi rugăciunea să iubimŭ, ca în scârbe să nu cădemŭ, ce să ne nădăjduimŭ spre dulceaţă mai vârtosŭ. Şi de dulceţi şi de frâmseţi să nu ne preaînălţămŭ şi să lăcuimŭ fără grije, ce pururea să ne nădăjduimŭ spre mila lu Dumnezeu, ca de acmu să fimŭ întregi în mândrie şi înţelepţi şi blânzi şi smeriţi, ca să putemŭ şì noi a dereptà toate lucrurile cealea bunele, şi cea dulceaţă ce va să fie să o putemŭ dobândì dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cuvine toată slava şi cinstea şi închinăciunea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a cincia din post.

Evanghelie dela Marcu, zaceala 47, la liturghie.

(Marcu X, 33) *In vreamea aceaia luò Isusŭ doisprăzeace ucenici. Începù lorŭ a grăì ce vrea lui să fie, că „iată, eşimŭ întru Ierusalimŭ, şi fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi mai-marilorŭ preuţi şi cărtularilorŭ. Şi judecà-vorŭ*

26-27 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, є. постѧ, єѵⷢ҇лїє, на лиⷮ҇ргїи, м. глⷡ҇ мз.

Variante: 28 *T lipseşte* În vreamea aceaia **28-29** doisprăzeace] *T* cei doisprăzeace **29** Începù] *T* Şi începù **30** întru] *ABC* în | Ierusalimŭ] *B* иєрслнм **30-31** *B* vând[utŭ va] **31** mai-marilorŭ] *B* mai-marelorŭ.

elŭ spre moarte, și da-vorŭ elŭ păgânilorŭ; (34) și bătjocurì-
vorŭ elŭ, și vorŭ rănì elŭ, și scuipì-vorŭ elŭ, și ucide-vorŭ
elŭ; și a treia zi învie-va". (35) Și naintea lui mergeà
Iacovŭ și Ioannŭ, fiii lu Zevedeiu, grăiră: „Învățătoare!
Vrea-veri de ce te vremŭ ceare să faci noao?" | (37) Ei (88)
ziseră lui: „Dă noao, unulŭ de-a dereapta ta, și unulŭ
de-a stânga ta să ședemŭ întru slava ta!" (38) E Isusŭ
zise lorŭ: „Nu știți ce ceareți voi. Puteà-veți bea păharulŭ
ce eu amŭ a bea, și cu botejunea cu ce voiu fi eu bote-
zatŭ să vă botezați?" (39) Ei ziseră lui: „Puteà-vămŭ!"
Isusŭ zise lorŭ: „Păharulŭ amu ce eu amŭ a bea, bea-l-
veți, și cu botejunea ce eu m'amŭ botezatŭ, botezatu-v'ați.
(40) Iară ce să șază de-a dereapta mea și de-a stânga,
nu mi-e să dau voao, ce cui iaste gătită!" (41) Și auziră
zeace, începură a nu ogodì de Iacovŭ și de Ioannŭ. (42) E
Isusŭ chemă ei, grăì lorŭ: „Voi știți că domnii lumiei
domnescŭ și marii au puteare. (43) Nu așa să fie între
voi, ce, cine va vrea să fie mare între voi, să fie voao slugă.
(44) Și cine va vrea să fie întru voi întâiu, să fie voao
robŭ. (45) Și amu fiiulŭ omenescŭ n'au venitŭ să-i slu-
jască lui, ce să slujască, și să dea sufletulŭ lui izbăvire
dereptŭ mulți!"

Sfârșitul Duminecii.

1-2 *Tip.* бътъ|жокѹри; *tot astfel în A și C, pe când B și T au* бътжокѹри **5** *Lăsat afară versetul 36 și adăogat ulterior, în josul paginei, de adnotator:* Iară svinția sa zise lorŭ: «Ce veți ca să vă facŭ voao?», *în ABCT:* Elŭ zise lorŭ: «Ce veți de să facŭ voao?» **14-15** *Între* auziră *și* zeace, *scris, sus* cei **16-17** Voi știți că domnii lumiei domnescŭ și marii au puteare. Nu așà sá fie... *îndreptat în:* Știți că celora ce li să pare că biruescŭ limbile, domnescŭ cu nușii, și mai marii lorŭ biruescŭ cu nușii. Ce așa să nu fie... **23** кóнецъ недѣлѣ.

Variante: 3 naintea] *T* înaintea **3-4** Și naintea lui mergeà Iacovŭ și Ioannŭ, fiii] *B* Și se apropiiară înaintea lui Iacovŭ și Ioannŭ, feciorii **5** Vrea-veri] *B* Vremŭ **6** Dă] *C* da **8** păharulŭ] *B* paharulŭ **9** voiu fi] *ABC* voi fi **11** Isusŭ] *T* Iară Isusŭ | a bea] *C* a-lŭ bea **12** botezatu-v'ați] *B* botezà-vă-veți **13** ce să șază] *B* a ședeà *(înțelesul e:* în cât privește șederea) **14** cui] *B* acelora cui | auziră] *B* deaca auziră **17** puteare] *B* putearea **19** întâiu] *T* mai mare **20** Și amu] *T*2 Că și **21** ce să slujască] *B* ce să slujască elŭ.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 9.

Iată amu, fraţilorŭ, că trecù iarna, şi primăvara începe-se. Şi vedemŭ toate făpturile de pre lume întregindu-se, şi pomii înflurindŭ şi toate leamnele dumbrăvilorŭ, şi pământului răsărindu-i iarbă, şi pasările toate cântândŭ, şi alalte toate înoindu-se. Şi de aceastea bucurămu-ne şi ne veselimŭ. Şi să slăvimŭ şi mărimŭ şi ne mirămŭ prea bunului şi meşterului Dumnezeu, cela ce adauge şi întoarce toată lumea spre noire. Ce, cumŭ vedemŭ aceastea toate înoindu-se, aşa şi noi, până vreame avămŭ, a noastră viaţă să o noimŭ. Şi noi să ne curăţimŭ, rogu-mă, şi întru minte să ne venimŭ, şi noiţi să fimŭ în locŭ de vechi. Şi să ne socotimŭ
(89) pre noi pentru pilda | lumiei. Că noirea lumiei pururea are vreame de iarnă. Că de n'ară fi luată lumea ploi şi zăpăzi şi vânture, n'ară fi venită la noire. Că de nu se-ară adăpà pământulŭ de multe ori cu ploaia ce deştinge den ceriu, n'ară fi răsărită erbi, şi să crească, şi să facă seminţe întru eale, şi să dea mai multŭ rodŭ, şi să ia lucrătorii blagoslovenie dela Dumnezeu.

Că noire are şi sufletulŭ pururea, cu erni reale, cu ispite şi cu năpăşti. Că sufletulŭ, de nu se va înălbì mainte şi să se zăpădească cu scârbele şi cu strimturile şi cu năpăştile şi cu toate grijile, nu se poate înflurì şi roduri de lucrure bune a aduce şi a venì spre noirea sufleteştiei frâmseţi. Pentru aceaia rogŭ pre voi, fraţi dragi, toate ispitele să răbdămŭ, şi toate scârbele să purtămŭ şi strimturile, flămânzindŭ şi însetoşindŭ, şi în toate năravurile tescuindu-ne, ca şi alaltă vreamea a postului să petreacemŭ, ca dela Dumnezeu blagoslovenie să priimimŭ şi rodŭ sufletescŭ să aducemŭ: dragoste, bucurie, pace, răbdare, dulceaţă, blândeaţe, miluire, milostenie, ţineare şi dereptate. Dentr'acealea să ne îndulcimŭ, şi striinulŭ să-lŭ priimimŭ, pre Dumnezeulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, cela ce satură toată lumea cu de destulŭ. Fericitŭ amu omulŭ cela ce satură pre Hristosŭ cu lucrure bune şi cu nevoinţe, că de acela elŭ încă sătură-se-va cu dulceaţa veacilorŭ! Fericitŭ amu iaste

2 сло́во, ѳ҃.   3 *Tip.* тріќ їа́зрна.

cela ce priimeaşte striinulŭ Hristosŭ, cu păzirea învăţăturiei sfântă a lui, că de elŭ priimitŭ va fi în împărăţiia ceriului!

Dereptŭ aceaia să nu pestimŭ, fraţilorŭ, nici să ne lenimŭ, că vreamea postului treace, ceasulŭ pocaaniei venit-au, judecata de spăsenie socoteaşte-se, şi nevoinţa de folosulŭ sufletului răsfiră-se, şi de cununi | dătătoriulŭ, mirele Hristosŭ, apro- (90) pie-se. Că aproape sântŭ Paştile, fraţilorŭ, partea ceaia dulcea şi buna apropie-se, şi ceia ce se-au nevoitŭ, înainte le se punŭ cununile. Dereptŭ aceaia şì noi să ne deşteptămŭ şi să ne nevoimŭ, ca să nu ne afle pre noi mirele adurmiţi şi lenindu-ne, şi să ne se închiză uşile şi să rămânemŭ necununaţi.

Să auzimŭ Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru, cumŭ de munca lui grăiaşte către ai săi ucenini şi apostolilorŭ, de chinŭ şi de muncă ce vrea să ia elŭ pentru toată lumea; şi-i învaţă să facă cumu se cade, şi pre ei şi pre noi încă ne învaţă aşa şi tocmeaşte, cumŭ sfântulŭ evanghelistŭ grăiaşte şi răspunde:

(Evanghelie) *Luò Isusŭ cei doisprăzeace ucenici, şi începù lorŭ a grăì ce vrea lui să fie, că «iată, eşimŭ întru Ierusalimŭ, şi fiiulŭ omenescŭ vândutŭ va fi mai-marilorŭ preuţi şi cărtularilorŭ. Şi judecà-vorŭ elŭ spre moarte, şi da-vorŭ elŭ păgânilorŭ; şi bătjocurì-vorŭ elŭ, şi vorŭ rănì elŭ, şi scuipì-vorŭ elŭ, şi ucide-vorŭ elŭ; şi a treia zi învie-va».*

(Tâlcŭ) Întâi spuse Hristosŭ ucenicilorŭ săi ce vrea să fie lui, ca să îmblânzească şi să întărcască inimile lorŭ, ca să nu se spământeaze în vreamea munciei şi chinului lui, cumŭ ce mai de nainte au auzitŭ ş'au ştiutŭ, mai pre iuşorŭ să poarte ce vrea să se tâmple, şi cu tărie să poată răbdà toate scârbele, ca să nu auză ei acea muncă şi acelŭ lucru de pripă şi de năprasnă, şi să se mire şi să se spământeaze, ce să ştie foarte bine că de voe se munceaşte Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ. Că propoveduiià ce vrea să fie lui, şi spuneà ucenicilorŭ că vrea puteà scăpà elŭ de acea muncă, ce nu vrea să fugă. Că aiavea iaste aceasta, că se-au de voe datŭ elŭ pre muncă şi spre moarte. Că ucenicii, de nu vrea fi ştiutŭ, doară ei se vrea fi şì săblăznitŭ şi se vrea fi schimbatŭ. Pentru aceaia

9 cununile *îndreptat în* cunurile. 14 ucenini *îndreptat în* ucenici.

(91) le spuneà Hristosŭ | ce vrea lui să fie, ca cându se va tâmplà a fi aceaia, să nu se săblăznească nici unulŭ d'inșii. Că de eișŭ luò elŭ ucenicii și cu ei singuri numai ce grăì, și ce vrea să fie a lui taină descoperì lorŭ și arătă. Acea taină erà chinulŭ, și loru se cădeà a descoperì taina, că pururea erà cu nusulŭ. Dereptŭ aceaia pre toți ucenicii despărți-i den-tr'alaltŭ nărodŭ, ca într'ascunsŭ să le spue și să le arate taina, ca să vază toți câți mergeà pre cale, că de voe vrea să meargă spre muncă, și nefugindŭ de spăsenie lumiei, și a murì de moarte ocărîtă. Iară după scârbe și triste ce-i întristă și oscârbì cu aceale cuvinte ce le spuse ucenicilorŭ, încă și bucurie spuse lorŭ pentru scârbă și o mângâiare deade lorŭ, că zise că a treia zi învie-va.

(Evanghelie) *Și înaintea lui mergeà Iacovŭ și Ioannŭ, fiii lu Zevedeiu, grăiră: «Învățătoare, vrea-veri de ce te vremŭ ceare să faci noao?» Elŭ zise lorŭ: «Ce veți de să facŭ voao?» Ei ziseră lui: «Dă noao, unulŭ de-a dereapta ta, și unulŭ de-a stânga ta să ședemŭ întru slava ta». E Isusŭ zise lorŭ: «Nu știți ce ceareți voi. Puteà-veți bea păharulŭ ce eu amŭ a bea, și cu botejunea cu ce voiu fi eu botezatŭ să vă botezați?» Ei ziseră lui: «Puteà-vămŭ».*

(Tâlcŭ) Păreà-le ucenicilorŭ că, căce mergeà elŭ în Ierusălimŭ, pentru împărățiia mearge, a se împărățì împărăției depre pământŭ. Și după împărăție, atunce vândutŭ va fi și judecatŭ, și va răbdà câte grăì cătră ei a chinuì. Așa amu cugetândŭ ucenicii Iacovŭ și Ioannŭ, ei cerșură în a dereapta și în a stânga scaune să șază. Pentru aceaia și Hristosŭ împutà și opriià și certă pre ei, că fără minte cereà ei acelŭ lucru. Pentru aceaia zise că «nu știți ce ceareți! Voao vă pare, o ucenici, că pre lume iaste împărățiia mea. Pentru aceaia
(92) și scaunŭ | pre ceastă lume ceareți voi. Ce nu e aceasta, ce aceastea toate câte-amŭ zisŭ, mai vârtosŭ de mintea și de cuvântulŭ omului sântŭ (ce se zice, că nu le poate omulŭ nici cu inema gândì, nici cu limba a spune). Iară a ședeà de-a dereapta mea și de-a stânga mea, mare lucru iaste, și cinurele îngerești încungiură-o. E voi amu, spre slava a ceștii lumi trecătoare căutați, iară eu spre grije și scârbă și spre moarte chemŭ pre voi, ca ceii slave den vecie soți să vă facŭ».

Că păharulŭ și botejunea cruce se cheamă. Păharulŭ

amu iaste moartea, ce pre ea ca un somnu o trecù Hristosŭ, și ca o dulceață bună priimì aceasta Hristosŭ pentru seatea spăseniei noastre. Și botejunea curăție feace și spălare păcatelorŭ noastre. Iară ucenicii nu știià ce grăescŭ, ce se făgăduiià și păharulŭ a bea, și cu botejunea a se botezà. Că le păreà lorŭ că de păharulŭ ceștii lumi, ce se beà de seate, grăiaște elŭ, și de botejunea ce se botezà Jidovii cându se spălà ei mai nainte de mâncare.

(Evanghelie) *Iară Isusŭ zise lorŭ: «Păharulŭ amu ce eu amŭ a bea, bea-l-veți, și cu botejunea ce eu m'amŭ botezatŭ, botezatu-v'ați. Iară ce să șază de-a dereapta mea și de-a stânga, nu mi-e să dau voao, ce cui iaste gătită».*

(Tâlcŭ) «Păharulŭ amu și botejunea», zice că «aveți a priimì, o ucenici. Și aveți și a murì pentru adevărulŭ și dereptatea. Iară a ședeà de-a dereapta mea și de-a stânga, nu e a mea dare!» Într'aceaste cuvinte oarece doao lucruri arată-se. Una amu: cui gătită iaste și dată iaste dela Dumnezeu, cu altŭ-oarece, a ședeà de-a dereapta și de-a stânga lu Hristosŭ; alta zice, să și însușŭ acesta ce e prespre toți despuitoriu și Domnŭ, nu poate scaunulŭ acesta să dea ucenicilorŭ lui carei-lŭ cereà elŭ, ce zice că nimea are a ședeà de-a dereapta și de-a stânga. Ce să și | în scriptură auzimŭ (93)
acicea de șederi, nu se cade ședearea a înțeleage, ce cinstea ceaia marea și buna. Iară de ce grăiaște «că nu e a mea dare», așa are înțelesŭ: «n'ară fi judecată dereaptă aceasta, de-așŭ da eu voao așașŭ darulŭ și cinstea. Că de voiu da eu în cinste darulŭ și acea cinste, eu n'așŭ fi dereptŭ. Ce celora ce se vorŭ nevoì și vorŭ dereptà toate lucrurile cealea bunele, acelora gătită iaste aceaia cinste».

Că cumŭ ară fi un împăratŭ dereptŭ, să șază întru un locŭ alŭ lui, și înaintea lui împunge-se-ară unii: care va biruì, să ia cunună dela elŭ (ce se zice, deregătorie), iară alții, ai lui iubiți, ară mearge cătră elŭ și ară ceare să dea lorŭ acea cunună, — știu c'ară zice împăratulŭ că «nu iaste așa această dare a mea, ce cui se va mai nevoì și va biruì, aceluia gătită iaste cununa». Așa și acicea grăiaște Hristosŭ și zice: «Voi amu, feciorii lu Zevedeiu, a mărturisì aveți pentru

---

18 *Tip.* дѣдерепта.

mine, şi pentru dereptate aveţi a murì. Iară cine se va aflà pre muncă şi vorŭ aveà şi de alte lucrure mai vârtosŭ de voi, acela are a luà mainte cinstea!»

(Evanghelie) *Si auziră zeace, începură a nu ogodì de Iacovŭ şi de Ioannŭ. E Isusŭ chemă ei, grăì lorŭ: «Voi ştiţi că domnii lumiei domnescŭ şi marii au puteare. Nu aşa să fie între voi, ce, cine va vrea să fie mare între voi, să fie voao slugă, şi cine va vrea să fie întru voi mai mare, să fie voao robŭ. Şi amu fiiulŭ omenescŭ n'au venitŭ să-i slujască lui, ce să slujască, şi să dea sufletulŭ lui izbăvire dereptŭ mulţi».*

(Tâlcŭ) După aceaia, omenească înţelegătură aveà ucenicii şi cu pizmă ţinuţi erà. Pentru aceaia împutară acelorŭ doi fraţi, că văzură pre ei că nu-i priimì Dumnezeu de ce vrea ei. Că şì mai de nainte tânjiià ucenicii de aceasta, unde vedeà Iacovŭ | şi pre Ioannŭ cinstindu-i. Însă aceaia o răbdà ei. Ce după aceaia acicea încă şì înşişŭ cereà cinste. Pentru aceasta şì mai mult tânjiră alalţi ucenici şi apostoli, şi nu răbdară atâta îndrăznire a acelorŭ doi fraţi. Că atunce aşa erà, nesfârşiţi, ucenicii; ce mai apoi toţi înţeleaseră şi văzură, că toţi luară măriia duhului sfântŭ, întocma unulŭ ca şì alaltŭ, că Hristosu-i vindecă şi-i mângâe. Mainte îmblânzise-i şi-i mângâiase pre ei cu apropiiarea ce se apropiară aproape cătr'însul, că aceasta arată unde grăiaşte că «chemă pre ei». După aceaia-i şì smereaşte, spuindŭ lorŭ că cine va să răpească cinstea şi pohteaşte măriia, lucru păgânescŭ iaste. «Că cei domni ai limbilorŭ, ei se batŭ şi se cumplu după aceaia, iară voi, ai miei ucenici, nu aşa, ce cine va vrea să fie întru voi mare, tuturorŭ să slujască!» Că şì aceasta mărie şi tărie iaste sufletului, lucrulŭ: «Cândŭ toate le rabdă şi tuturorŭ slujaşte şi lucrează, acela se va apropiià de acea cinste», zice Hristosŭ.

(Evanghelie) *«Că şì fiiulŭ omenescŭ, n'au venitŭ să-i slujască lui, ce să slujască, şi să dea sufletulŭ lui izbăvire dereptŭ mulţi».*

(Tâlcŭ) Iară cine nu numai slujaşte, ce şì moare pentru slujba,—ce iaste mai mare decâtŭ aceasta şi mai bună şi mai minunată şi mai pre susŭ şi mai slăvită?

Însă această slujbă, nălţime şi slavă în ceriu şi în pământŭ, mai nainte de împeliţare, fiiulŭ lu Dumnezeu şi cuvântulŭ, îngerii numai cunoşteà-se. Iară de cândŭ fu elŭ omŭ

pentru noi, şi se răstignì cu trupulŭ, nu numai acea slavă den
ceriu are, ce şì alta au luatŭ. Că şì pre totŭ pământulŭ împără-
ţeaşte-se. Cumŭ Hristosŭ nu se cruţă a deştinge şi a se smerì
până la chipŭ de slugă, | şi pentru noi a se da şì până la moarte (95)
cu moartea cruciei, aşa şì noi să nu urîmŭ smericiunea ceaia
înţeleapta pentru Hristosŭ şi pogorîrea. Că Hristosŭ amu
deştinse suptŭ fundulŭ pământului şi se suì mai pre desupra
de toate ceriurele, şi nemică nu-i strică lui acea smerenie,
la nălţime. Aşa şi noi, de ne vămŭ smerì, înălţà-ne-vămŭ şi
ne vămŭ spăsì. Pentru aceaia feace Hristosŭ aşa, ca să ne
arate şì noao calea nălţimei şi a paceei ceaia adeverita.
Acestŭ chipŭ şì scriptură însuşŭ tuturora fost-au spre spă-
senie, ca să împle toate cu trupulŭ sfinţiei lui şi cu lucrulŭ.
Cu dumnezeiia amu şì mai den nainte împleà, că pretutin-
dinea fiindŭ, şì toate împlundu-le.

Că acesta amu dăruì oamenilorŭ, unora apostoli a fi, alţii
proroci, alţii evanghelisti, alţii păstori şi învăţători a fi, spre
dereptare credincioşilorŭ spre lucrulŭ slujbeei, spre zidirea
trupului beseareciei lui. Aşa cugetă de noi Hristosŭ, şi pentru
noi nu se lepădă ca şì până suptŭ fundulŭ pământului a
deştinge. Însă nu aşa prostŭ dat-au noao împărţirea daru-
rilorŭ, ce prea cu mândrie şi cu folosŭ tocmit-au toate, după
mare frâmseaţea slaveei lui şi după mila si miluirea bu-
nătăţiei lui.

Dereptŭ aceaia toţi amu, fraţilorŭ, carei au luatŭ darŭ,
să derepteaze pre alalţi, toate să slujască, toate să lucreaze,
şi să se nevoiască de zidirea trupului beseareciei lu Hristosŭ,
şi cineşŭ de noi săvârşitulŭ credinţeei să facă.

Pentru aceaia să păzimŭ toţi foarte cu cinste carei
au luatŭ darure, ca şì alţi să zidimŭ. Să nu pizmimŭ şi să
căutămŭ mai mare mărie, că noi ne vămŭ răsipì, şi alţii
încă vămŭ surpà în peire. Nici să ne arătămŭ noi dulci şi
buni, şi nu facemŭ cumu se cade. | Pildă înainte le zace (96)
celora ce vorŭ să greşască. Dereptŭ aceaia, să va fi luatŭ
altulŭ şì darŭ mai mare spre dereptarea credinţeei şi spre
ziditură, acela şì usteneala lui mai mare iaste, şi mai cu
grije şi mai cu frică şi cu mai multă slujbă. Iară de vorŭ

34 *Tip.* грѣшаскѫ.

greșì aceia, vina încă le e mai mare și munca. Cumŭ nu iaste lucrulŭ satanei, când ară urî acea dereptătură și ziditură a trupului lu Hristosŭ? Că lu Dumnezeu protivire iaste și striinare beseareciei lui, acelŭ lucru. Dereptŭ aceaia, tuturora amu ce-au luatŭ darure și bunătate dela Dumnezeu, multu le se cade a se trudì și a se ziduì și a slujì și a lucrà, și nu multŭ a ispitì și a'ntrebà și a vedeà de ce i-e darulŭ dela Dumnezeu, ce să se pleace și să se cutremure, și a se teame de sfințiia lui și de învățătura lui, și legăturile dragostei să le păzească nesparte și nevătămate. Dragostea amu Dumnezeu iaste. Și cine o va aveà cu adevărŭ, den dragoste toate le înmulțimŭ. Pentru aceasta însușŭ adeveritulŭ Hristosŭ, Domnulŭ nostru, ce iaste capulŭ tuturorŭ și despuitoriu Domnŭ!

După aceaia amu, aceastea toate le auzimŭ și văzumŭ. Dereptŭ aceaia, mainte de toate lucrurile cealea bunele, să ne nevoimŭ să dobândimŭ smerenie. Că însușŭ Hristosŭ zice: «Totŭ, amu, cineșŭ va smerì sine, înălță-se-va, iară cine se va înălță, de sineșŭ plecà-se-va!» Cine se va înțelepțì cu smereniia, înălță-va elŭ Domnulŭ cu slavă. Iară cine iaste întru noi mai bunŭ de alalți, să nu se ție mare și să nu se preaînalțe spre ceia mai micii și mai slabii, și să nu se mânie spre alalți frați, că toți ne semŭ frați dentru unulŭ singurŭ Domnulŭ și părintele Dumnezeu, mai vârtosŭ câți den muma ceaia sfânta ce iaste însășŭ (97) scăldătura băiei a dooa născută cu noirea duhului sfâ | ntŭ, și un învățătoriu avândŭ și o credință și o botejune și unulŭ domnulŭ Isusŭ Hristosŭ, macară s'ară fi mai cu bunătate unulŭ decâtŭ alaltŭ și mai pre desupra.

Niminea amu de ceia ce se postescŭ și cu această nevoință bine se-au nevoitŭ, ei pre ceia lenivoșii să nu ocărască, ce toți să știe că și de astăzi de se va deșteptà cela ce-au fostŭ lenivosŭ pănă acmu, și de se va însoțì cu ceia ce se-au nevoitŭ și se va îndemnà și va lăsà leanea, macară să va fi și mai multŭ trecutŭ, putearnicŭ iaste Dumnezeu a întărì pre elŭ, numai să va vrea elŭ să se nevoiască. Pentru aceaia rogu-mă voao să ne smerimŭ, fraților, ca să ne înălțămŭ, că smereniia amu ușe iaste împărăției ceriului. Fericitŭ amu omulŭ ce are viață în înălțime și minte și mândrie smerită! Că necuratŭ amu iaste înaintea lu Du-

mnezeu toți ceia trufașii și măreții. Că zice Solomonŭ: «Dumnezeu trufașilorŭ protiveaște-se, iară smeriților dă-le bunătate».

De acmu, frațilorŭ, să nu ne mai trufimŭ carei ne-amŭ cu aceaia măritŭ și ne-amŭ trufitŭ, că aceaia este nebuniia și preaînălțarea. Că nu ne amu adauge aceasta vreun bine noao, ce și ce avămŭ, răsipeaște și piiarde. Iară smereniia ceaia buna, nu numai cicea dulceața și treaba agoniseaște, ce și în ceaia lume găteaște și agoniseaște dulceață. Aceștiia să răvnimŭ și să căutămŭ, frațilorŭ, ca și în ceaia viață să ne îndulcimŭ, și acea slavă ce va să fie să o dobândimŭ cu dulceața iubitoriului de oameni, Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, că a lui e slava și ținearea, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ!

Sâmbăta a șasea din post, a lui Lazăr.

Evanghelie dela Ioan, zaceala 39.

(Ioan XI, 1) *În vreamea aceaia, erà unulŭ de boliià, Lazarŭ den Vitaniia den orașŭ; Mariia și Martha, surorile lui.* | *(2) Erà Mariia de unsease Domnulŭ cu myrŭ și ștersease picioarele lui cu părulŭ ei; alŭ ei frate, Lazarŭ, boliià. (3) Tremease amu soru-sa cătr'însulŭ, grăi: „Doamne, iată, cela ce iubiiai, boleaște!" (4) Auzì Isusŭ, zise: „Aceasta boală nu e cătră moarte, ce de slava lu Dumnezeu, de să se proslăvească fiiulŭ lu Dumnezeu dereptŭ ea". (5) Iubiià Isusŭ Martha și sora ei și Lazarŭ. (6) Cândŭ auzì că boleaște, atunce fu până la elŭ. Erà locŭ de doao zile. (7) După aceaia grăi ucenicilorŭ: „Păsămŭ întru Iudei iară!" (8) Grăiră lui ucenicii: „Învățătoare, acmu caută tine cu pietri să te ucigă Iudeii, și iarășŭ mergi acolo"? (9) Răspunse Isusŭ: „Nu doaspră-*

---

12 *Tip.* ѿменн **15-16** *Titlul slavon:* сѫбота, ѕ҃, пѡсть. лáзарова. ѥ҃ѵле, ѿ҃ ıѡ глáва л҃д. **18** *Tip.* вítáнïѫ.

Variante: *Evanghelia aceasta, cetindu-se Sâmbăta, lipsește în B. De asemenea, în tâlc se citează numai câteva fragmente, într'un text redat liber. De aceea evanghelia aceasta se va comparà numai cu A și C.*

zeace ceasure sântŭ în zi? (10) Cine va îmblà zioa, nu se va poticnì, că lumina lumiei aceştiia veade; iară cine va îmblà noaptea, poticnì-se-va, că lumină nu iaste întru elŭ". (11) Aceasta zise, şi după aceasta grăì lorŭ: „Lazarŭ, soțulŭ nostru, au adurmitŭ. Ce mergŭ, să deşteptŭ elŭ". (12) Ziseră ucenicii lui: „Doamne, de va durmì, mântuitŭ va fi". (13) Zise Isusŭ de moartea lui; ei le păreà că de adurmitulŭ somnului grăiià. (14) Atunce amu zise lorŭ Isusŭ: „Nu mă sfiescŭ, Lazarŭ au muritŭ; (15) şi mă bucurŭ dereptŭ voi, să creadeți, că n'amŭ fostŭ acolo. Ce, păsămŭ cătr'însulŭ!" (16) Zise Thoma, ce-lŭ chemà geamănulŭ, ucenicilorŭ: „Păsămŭ şi noi, să murimŭ cu nusulŭ". (17) Mearse Isusŭ, află elŭ de patru zile încă avândŭ în mormântŭ. (18) Erà Vithaniia aproape de Ierusalimŭ, ca doasprăzeace mile; (19) şi mulți den Iudei erà veniți cătră Martha şi Mariia, să mângâe eale de fratele lorŭ. (20) E Martha, cândŭ auzì că Isusŭ vine, timpină elŭ. Mariia şedeà acasă. (21) Zise Martha cătră Isusŭ: „Doamne, de-ai fi fostŭ cicea, fratele mieu n'ară fi muritŭ. (22) Ce şi acmu, ştiu, că câtŭ să ai ceare dela Dumnezeu, dă-ți ție Dumnezeu". (23) Grăì ei Isusŭ: „Învie-va
(99) *fratele tău". (24) Grăì lui Mar|tha: „Ştiu că va învie întru zilele de apoi". (25) Zise ei Isusŭ: „Eu sântŭ înviere şi viață. Cine va creade întru mine, să ară şi murì, învie-va. (26) Şi toți viii cine credŭ întru mine, nu vorŭ murì în veaci. Iai credința aceasta?" (27) Grăì lui: „Adevărŭ, Doamne, eu crezŭ că tu eşti Hristosŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, şi în lume ai venitŭ". (28) Şi aceasta zise, mearse şi strigă Mariia soru-sa, în taină, zise: „Învățătoriulŭ viitoriu iaste, şi te cheamă". (29) Ea, ca auzì, sculă-se curândŭ şi se duse cătr'însulŭ. (30) Nu amu erà venitŭ Isusŭ în oraşŭ, ce erà la loculŭ unde timpină elŭ Martha. (31) Iudeii amu erà cu nusa în casă şi mângâià ea. Văzură Mariia că curându se sculă şi*

---

14 *Tip.* внданіж **30** *Tip.* ѧєтє.

Variante: 14 de Ierusalimŭ] *C* den Ierusalimŭ **16** lorŭ] *AC* ei **17** *C lipseşte* E **23** întru zilele] *AC* întru învierea întru zilele **25** viii] *C* vii **26** Iai] *AC* Ei **30-31** Ca auzì] *C* c'auzì.

eşì, după ea duseră-se; grăiră că mearge la mormântŭ, să plângă acolo. (32) E Mariia vine unde erà Isusŭ, văzù elŭ, căzù-i lui la picioarele, grăì lui: „Doamne, de-ai fi fostŭ cicea, n'ară fi muritŭ fratele mieu!“ (33) Isusŭ ca văzù ea plângându-se, şi mergeà cu nusa Iudeii plângeà-se, oprì sufletulŭ şi se oprì însuşŭ (34) şi zise: „Unde-aţi pusŭ elŭ?“ Grăiră lui: „Doamne, vino şi vezi!“ (35) Lăcrămă-se Isusŭ. (36) Grăiră amu Jidovii: „Vezi cumŭ iubeaşte elŭ“. (37) Unii dentr'înşii ziseră: „Nu poate acesta, deşchide ochii orbului, să facă de acesta să nu moară?“ (38) Isusŭ iară oprì întru eluşŭ, vine cătră mormântŭ. Erà peştere, şi piatra zăceà spr'insa. (39) Grăì Isusŭ: „Luaţi piatra!“ Grăì lui sora mortului, Martha: „Doamne, că va puţì; a patra zi iaste!“ (40) Grăì ei Isusŭ: „N'amŭ zisŭ ţie că de veri creade, vedeà-veri slava lu Dumnezeu?“ (41) Luară piatra unde erà mortulŭ zăcândŭ. Isusŭ rădică ochii lui susŭ şi zise: „Părinte, laudă ţie dau, că mă auzi. (42) Eu ştiu că pururea asculţi pre mine. Ce, dereptŭ năroduluĭ ce stă împrejurŭ, zicŭ, ca credinţă să aibă că tu m'ai tremesŭ“. (43) Şi aceasta zise, cu glasŭ mare strigă: „Lazare, vino afară“. (44) Şi eşì mortulŭ, legatŭ mâinile şi picioarele, şi faţa lui cu | pomisealnicŭ legată. Grăì lorŭ Isusŭ: „Dezlegaţi elŭ, (100) *şi-lŭ lăsaţi să se ducă!“ (45) Mulţi amu den Iudei mersease cătră Mariia şi văzură ce făcù Isusŭ, crezură întru elŭ.*

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 10.

Domnulŭ şi ispăsitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, pre pământŭ îmblândŭ, pentru spăseniia seminţeei noastre, atunce şì Lazarŭ, dereptulŭ, cu dragoste împreună-se lui. Şi spre împreunare adause-se nu numai Lazarŭ, ce şì surorile lui, Martha şi Mariia. Că amu şì alŭ spăsitoriului Domnŭ Isusŭ

---

10 *Tip.* ачаста *(tot asemenea în AC)* 28 сло́во, ı̃.

Variante: **3** picioarele] *AC* picioare **9** ziseră] *AC* zise **12** peştere] *C* peşteră **19** pre mine] *AC* mine **20** tremesŭ] *C* trimesŭ **22** mâinile] *AC* mânile.

Hristosŭ chinulŭ și munca i se apropiià! Pentru aceaia se cădeà șì taina sfinteei înviere aiavea și cu cinste a se adevărà şi a se spune şi a se arătà. Erà amu atunce Domnulŭ Hristosŭ de ceaia parte de Iordanŭ îmblândŭ. Însă mai denainte erà feciorulŭ lu Airŭ și feciorulŭ văduoi învisŭ den moarte. Iară iubitulŭ Lazarŭ, de grea boală ce erà ținutŭ elŭ, şi murì. Și Isusŭ nefiindŭ acolo, însă ca un văzătoriu şi ştiutoriu de toate, grăì ucenicilorŭ:

(Evanghelie) *«Lazarŭ soțulŭ nostru, adurmit-au». Și iară puținelŭ tăcù, și grăì: «Nu mă sfiescŭ, Lazarŭ au muritŭ!»*

(Tâlcŭ) Vine Hristosŭ în Vithaniia, Iordanulŭ lăsă. De Mariia şi Martha ştiutŭ fu. Den Ierusalimŭ până în Vithaniia sântŭ cincisprăzeace pistreale, ce sântŭ doao mile şi jumătate.

(Evanghelie) *Și timpinară elŭ surori lu Lazarŭ, grăindŭ: «Doamne, de-ai fi fostŭ cicea, n'ară fi muritŭ fratele nostru. Ce șì acmu de veri vrea, sculà-veri elŭ». Întrebă Hristosŭ năroadele: «Unde-ați pusŭ elŭ?» Și aciiașŭ toți-lŭ petrecură până la mormântŭ și luară piatra. Iară Martha zise lui: «Doamne, că va puțì, că a patra zi iaste». Iară Hristosu se rugă, lăcrămă; și cu glasŭ mare strigă: «Lazare, vino afară!» Și aciiașŭ eșì mortulŭ; și dezlegatŭ fu, și mearse în casa sa.*

(Tâlcŭ) O, minunată ciudă, că spre pizmă rădicară-se oa-
(101) menii | jidoveşti, şi spre Hristosŭ turburară-se, şi se nebunìră. Iară Hristosŭ mearse în pustie. Cu aceaia învață noi, ca nici noi să nu dămŭ locŭ mâniei. Iară arhiereii cu mare pizmă rădicară-se, şi pre Lazarŭ încă cugetară să ucigă, derep'ce că mulți văzândŭ pre elŭ, credeà în Hristosŭ. Iară Lazarŭ ştiù sfeatulŭ lorŭ, şi în ostrovulŭ Chiprului fugì, şi acolo lăcuiià. Iară apostolii şi ucenicii lu Hristosŭ mai apoi-lŭ aflară, şi piscupŭ puseră-lŭ în cetatea Chiteiului. Și foarte bine lăcuì, după voia lu Dumnezeu. După învierea lui, lăcuì treizeci de aii, şi iară murì. Și acolo îngrupatŭ fu. Și multe ciudese făcù.

Grăiaşte-se, după învierea lui nemică nu mâncà, fără de o dulceață oarece. Că şi veşmintele lui însuşŭ preacurata muma Domnului cu mâinile ei făcuse-le și le dăruì lui.

---

16 *Tip.* скѫла лавери, sculà *stând la sfârșitul rândului,* laveri *formând începutul rândului următor.*

Acestŭ sfântŭ şi dulce cinstitŭ trupŭ a lu Lazarŭ, preaînţeleptulŭ Lăvŭ împăratŭ, cu o arătare dumnezeiască, de acolo-lŭ aduse şi întru o sfântă besearecă a lui puse-lŭ, cu mare cinste, ce erà zidită în numele lui. Şi acolo deaca-lŭ puseră, multă blagouhanie aveà şi mireseală, şi multe vindecări şi seamne făceà. De acestŭ Lazarŭ şi de minune ce feace Dumnezeu cu elŭ, evanghelistulŭ Ioannŭ numai ce scrie, iară de alalţi evanghelisti lăsatŭ fu, căce că încă au fostŭ viu şi încă lăcuiià până atunce, şi-lŭ vedeà.

Grăitŭ iaste că numai pentru aceaste ciudese scrise Ioannŭ bogoslovŭ şi alaltă evanghelie, şi căce că alalţi apostoli nemică de fără de începutulŭ lu Hristosŭ nu ziseră. Aceasta erà foarte bine a se adevărà, că fiiulŭ lu Dumnezeu şi Dumnezeu erà Hristosŭ. Şi deaca învise, elu e şi înviere morţilorŭ, că mai vârtosu se învierea adeverì şi încredinţă şi pentru Lazarŭ. Iară Lazarŭ nemică de-ale iadului nu spuse. Sau n'au fostŭ lăsatŭ de toate să vază ce-au fostŭ acolo, sau, şi văzutŭ încă, învăţătură i-au fostŭ dată, să tacă. |

Dereptŭ aceaia şi acmu totŭ omulŭ ce moare, Lazaru se (102)
cheamă, şi îngrupătură văşmântulŭ; aşijderea şi somnulŭ lu Lazarŭ cheamă-se. Acicea arată cuvântulŭ, ca de Lazarŭ întâi să ne aducemŭ aminte, că cum au muritŭ elŭ şi l-au învisŭ Hristosŭ, aşa şi pre noi va învie la vreamea de apoi. Că zice Hristosŭ: «Cine va creade întru mine, n'are a murì în vecie». Şi iară zice: «Cine va creade întru mine, să va şi murì, viu va fi». Şi aiurea grăiaşte că «cine va păzì cuvintele meale, moarte n'are a vedeà în vecie».

Cuvântulŭ lu Dumnezeu primescu-lŭ şi dracii şi oamenii ceia hitleanii întru urechi; ce nu ascultă cuvântulŭ, şi deşartă le e spăseniia lorŭ. Nici se cade a şti numai că aceasta iaste viaţă, ce a-lŭ păzì şi a-lŭ face cine-lŭ aude. Că zice Hristosŭ: «Ferice de ceia ce audŭ cuvântulŭ lu Dumnezeu şi-lŭ păzescŭ!»

Dereptŭ aceaia şi dereptulŭ Lazarŭ şi în vecie viu va fi, căce-au păzitŭ ş'au ţinutŭ leagea şi învăţătura lu Hristosŭ. Că zice şi Solomonŭ: «Derepţii în vecie viază; şi dela Dumnezeu plata lorŭ, şi grija lorŭ dela celŭ de susŭ». Şi moarte, grăiaşte Dumnezeu, nu vorŭ vedeà în vecie carei foarte cu cinste păzescŭ cuvintele lui şi învăţătura lui. Nu grăiaşte că

nu va murì trupulŭ. Că cine e mortŭ, să nu vă pare că e mortŭ; că ca o nemică i-e lui moartea, cumŭ şì fi-va; cumŭ şì den ce n'au fostŭ, rădicat-au să fie, şì putrejiciunea însă şì mai lesne o va învie. E, să zice Domnulŭ că moarte n'au a vedeà derepţii, aceasta zice, că cu Hristosŭ vie-vorŭ în veaculŭ ce va să fie, cela ce iaste adeveritŭ veacŭ şi sfârşenie n'are, nu căce că va murì cineva după înviere. Că se-au dezlegatŭ toţi den moarte, cu moartea lu Hristosŭ. Iară moartea se cheamă, cine în veacŭ munceaşte-se, şi păcătoşilorŭ gătitu e chinulŭ şi munca. Pentru aceaia zice:
(103) moarte | a nu vedeà în veaculŭ cela ce va să fie carei au păzitŭ cuvântulŭ sfântŭ alŭ lui. Iară moartea, adevărŭ, înlăuntrulŭ inimiei ascunsă iaste; şi den lăuntru omulŭ omorîtŭ iaste; şi moartea rea iaste, că cu adevărŭ den păcate născută iaste moartea.

Iară cine treace den moarte la viaţă, după taină, acela amu în vecie vie-va şi nu va murì. Că aceştii moarte zice Domnulŭ, a nu murì celora ce credŭ în elŭ: «Viii», amu zice, «şi carei credŭ în mine, n'au a murì în vecie». Însă să şì trupurile derepţilorŭ răsipescu-se cu vreame, ce iară se vorŭ sculà în slavă, că sfinţite sântŭ. Somnŭ amu şi adurmire dulce, grăiaşte moartea bunilorŭ. Că de-ară fi fostŭ omulŭ fără moarte şi trupulŭ neputredŭ, vedear-ară acea ciudă slăvită oamenii ce-sŭ în ceastă lume, că nu putredescŭ trupurile creştineşti fără voe şi cu nevoe. Nu de voe ară fi veniţi oamenii la bine, ce după voe arată-se să fie toţi înşişŭ volnici, cumŭ şi dentâi dat-au Dumnezeu omului. Dereptŭ aceaia, după tocmeală toate lucrurile tocmescu-se. Şi va fi răsipire trupurilorŭ, şi va fi omulŭ şi înjumătăţatŭ a se adauge, oare spre bine, oare spre rău; nici amu să fie desfârşitŭ spre rău, nice adâncatŭ în păcate. Ce, cineşŭ va face sineşŭ vasŭ diavolului, totŭ de elŭ biruitŭ va fi; ce, pentru vreo nevoe cine se leagă, elŭ are mai apoi şì slobozire, numai de va vrea să se facă şi vasŭ alesŭ vieţiei. Că nici ceia plinii de dumnezeie, şi adăpaţii şi legaţii duhului sfântŭ, nu cu vreo silă şi nevoe ţinuţi sântŭ, ce şì aceia au volnicie lorŭ a se întoarce ei şi să facă ce vorŭ vrea în veaculŭ acesta.

12-13 *Tip.* ѫлъȣтрȣлъ.

Că, ca întru împărăţie întunecată, şi păcatulŭ ascu | nde-se (104) în sufletŭ, până la zioa învierei, cândŭ şi înseşŭ trupurile păcătoşilorŭ cealea întunecatele descoperite fi-vorŭ, cealea ce sântŭ ascunse acmu în suflete; aşijderea şi împărăţiia luminată ce iaste chipulŭ ceriului, Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ în taină acmu sfinţeaşte, şi luminează sufletele şi împărăţeaşte întru sufletele derepţilorŭ. Încă iaste ascunsŭ den ochii oamenilorŭ spăsitoriulŭ nostru Dumnezeu; ce numai cu ochii sufletului cu adevărŭ văzutŭ va fi, până la zioa de înviere (cândŭ şi înseşŭ trupurele sfinţilorŭ fi-vorŭ acoperite cu slavă dumnezeiască) şi adeverita lumină ce va fi întru oameni, ce acmu întru suflete e ascunsă. Că înseşŭ trupurile împreună împărăţì-vorŭ cu sufletele, ceia ce de acmu vorŭ luà împărăţiia lu Hristosŭ şi răposândŭ şi cu dumnezeiasca lumină luminaţi.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, cine câtu se va înnoì cu credinţa sa şi cu nevoinţa şi cu usteneala, şi duhului sfântŭ şi slaveei ceriului părtaşŭ va fi; şi cumu-şŭ va înfrâmseţà sufletulŭ său acicea cu lucrure bune, atâta la zioa aceaia are a se spodobì, şi trupulŭ lui a se proslăvì. Că ce e ascunsŭ acicea înlăuntru, aceaia va eşì atunce afară. Ca şi cândŭ ară fi o iarnă, deci leamnele toate înlăuntru, în mugurŭ, ţinŭ plodulŭ ascunsŭ, şi acelŭ rodŭ încă cându e vreamea dospitului şi a seceratului iveaşte-se, aşa şi sufletulŭ, aceale ploduri ce se-au nevoitŭ de-au strânsŭ acicea, acealea aşa are a le arătà afară de trupŭ atunce. Că în sfinţie şi în vedeare dumnezeiască şi sufletească şi în chipulŭ ceriului arătà-vorŭ atunce derepţii (ce se zice, ca îngerii şi mai luminaţi decâtŭ soarele) ce acmu den lăuntru închipuiaşte-se (ce se spune, că întru taină e sfinţiia | şi luminarea trupului în ceastă (105) lume), cumŭ însuşŭ Hristosŭ zice, că «împărăţiia ceriului înlăuntru, în voi, iaste». Iară atunce şi trupulŭ luminatŭ va fi, şi ca îngerii fi-va. Şi va fi şi elŭ văzătoriu de Dumnezeu, că den afară are a se face aceastea atunce. Iară nedestoinicii, întunecaţi şi cu duhulŭ lumiei acoperite le vorŭ fi sufletele, căce că vorŭ fi acoperiţi şi întunecaţi pentru lucrurile lorŭ cealea realele şi hitleanele ce-au lucratŭ ş'au făcutŭ fără

---

17 *Tip.* нєвоица **33** *Tip.* ̀лѵєцїн.

rușine și fără frâmseațe în veaculŭ acesta și în lumea aceasta. Și trupulŭ încă va fi întunecatŭ și fără de chipŭ și plinŭ de rușine într'acea zi, că den lăuntru arătate fi-vorŭ și vorŭ eșì acoperindŭ sufletulŭ.

Că cumŭ luò Adamŭ învățătura lu Dumnezeu să nu mănânce den celŭ pomŭ den mijloculŭ raiului—și-i zise că «în ce zi veți mâncà, cu moarte veți murì»—și ei călcară învățătura lu Dumnezeu și mâncară, și pentru acea călcare moarte priimiră. Și aceasta întâi fu spre sufletulŭ strămoșului, lu Adamŭ, cumŭ fu elŭ cu cugetŭ bunŭ fără moarte, și den darulŭ cela dulcele și de firea ceriului și a duhului sfântŭ elu se striină și se omorî, și firea lui cu mare untunearecŭ acoperită fu; după acealea mai apoi și trupului moarte, după ce trecură noao sute și treizeci de ai. Și după aceaia iară Domnulŭ Dumnezeu elu se milostivì de firea omenească, și tremise fiiulŭ său unulŭ născutŭ, și se întrupă, și moartea cruciei pentru spăsenia noastră elu o răbdă cu bună voe, pentru nemăsurata și (106) nespu | sa mila a sa. Și toți câțe-au crezutŭ cu inemă adevērită și cu toată tăriia lorŭ, și vorŭ face a lui sfântă învățătură și leage, aceaia și cu trupulŭ încă fiindŭ, duce-i-va întru nespusa a lui taină și la dobânda luminiei ceriului, și va scumpărà ei de untunearecŭ și den coperemântulŭ chinului de vecie, și la împreunarea duhului sfântŭ, și toată firea cugetelorŭ luminà-le-va cu dumnezeiasca lumină. Cu această dulceață curăți-va ei și-i va înfrâmsețà. Și cu aceastea va mearge la înviere și trupulŭ, la cea viață slăvită și fericită, neputredă și fără de moarte. Atunce amu cu mare frâmseațe și cu lumina ceriului îmbrăcà-se-va trupulŭ, și în veacii ceia dulcii, împreună cu sufletulŭ, îndulcì-se-va în veciia ceaia nesfârșita.

Să înțeleagemŭ amu, frațilorŭ, și noi, că datori sântemŭ, cineșŭ de noi, a ne nevoì și a ne trudì și prespre anŭ. Și să ne nevoimŭ într'această neșchită vreame cu credința ceaia curata și luminata, și lucrândŭ sfînteei a Domnului învățătură. Și comoara ceriului den ceastă lume trebuiaște să o strângemŭ până sântemŭ vii, ca dereptŭ aceaia den chinurele realelorŭ și păcatele toate până în sfârșitŭ mântuire să lomŭ. Și toate învățăturile lu Dumnezeu și lucrurile cu dragŭ să le obârșimŭ, ca întunecatulŭ acoperimântulŭ sufle-

telorŭ noastre descoperire să priimimŭ, şi aşa, la zioa ceaia ce va să fie de înviere, şì trupurile noastre împreună să se proslăvească cu cela ce le-au proslăvitŭ sufletele de acmu, cu luminarea şi cu împreunarea duhului sfântŭ, şi cu frâmseaţea ceriului să ne înfrâmseţemŭ, şi cu Hristosŭ împreună să împărăţimŭ, cu sufletulŭ împreună şi trupulŭ, în Isusŭ Hristosŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava, | şi ţinearea, întru (107)
nesfârşiţii veacii veacilorŭ, aminŭ.

Dumineca a şasea, a stâlpărilor.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 41, la liturghie.

(Ioan XII, 1). *Mainte cu şase zile de Paşti, vine Isusŭ în Vithaniia, unde erà Lazarŭ mortŭ, ce elu-lŭ învise den moarte. (2) Făcură lui cină aciia, şi Martha slujiià; e Lazarŭ erà unulŭ den şezători cu nusulŭ. (3) Mariia luò o litră de myrŭ de nardosŭ mestecatŭ, de multŭ preţŭ, unse picioarele lu Isusŭ şi ştergeà cu părulŭ ei picioarele lui; casa împlù-se de miroseala myrului. (4) Grăì lui unulŭ den ucenicii lui, Iuda a lu Simonŭ den Iscariotŭ, ce vrea elŭ să-lŭ vânză: (5) „Derep'ce myrulŭ acesta nu vândutŭ să fie la trei sute de bani şi să se dea mişeilorŭ?" (6) Aceasta zise, nu că se grijiià de mişei, ce ca un furŭ erà, şi pungá aveà, şi cealea ce le da, elŭ purtà. (7) Zise Isusŭ: „Nu muncireţi ea; den zioa de îngrupătoarea mea au ţinutŭ elŭ; (8) mişeii amu pururea aveţi cu voi, e mine nu pururea aveţi". (9) Înţeleaseră nărodŭ multŭ den Iudei că aciia iaste, şi vineră, nu dereptŭ Isusŭ numai, ce ca şi Lazarŭ să vază, ce elu-lŭ înviseаse den moarte. (10) Sfătuiră-se mai marii preuţi ca şi Lazarŭ să ucigă, (11) că mulţi dereptŭ elŭ mergeà den Iudei şi*

9-10 *Titlul slavon:* н҃е, ѕ҃. цвѣтоносна. єѵⷢаліе, на литургіи, і҃ѡ, глⷡа, мⷶа. **12** *Tip.* вйданіѫ.

Variante: **15** unse] *B* şi unse **16** ştergeà] *ABC* ştearse | ei] *B* şi **17** miroseala] *ABC* olmulŭ **22** şi cealea ce le da, elŭ] *AC* şi aruncà de *B* şi cealea ce deaderă, elŭ **24** au ţinutŭ] *AC* să păzească **27** învisease] *AC* învise **28** preuţi] *A* preoţi **29** *AC lipseşte* den

credeà întru Isusŭ. (12) A dooa zi demâneaţa, nărodŭ multŭ mersease în praznicŭ, auziră că Isusŭ vine în Ierusalimŭ, (13) luară stâlpări de finicŭ, şi eşiră în timpinatulŭ lui, şi strigà: „Osanna, blagoslovitŭ, vine în numele Domnului, împăratulŭ Izrailiilorŭ". (14) Află Isusŭ un asinŭ, şezù spr'insulŭ, cumŭ iaste scrisŭ: (15) Nu vă teameţi, featele Sionului! Iată împăratulŭ tău vine, şade spre mânzişorŭ de asinŭ. (16) Aceasta nu înţeleaseră ucenicii lui mainte; ce cându se proslăvi Isusŭ, atunce pomeniră că aceaia erà de elŭ scrisă, şi aceasta
(108) *făcură lui. (17) Mărturisì nărodu|lŭ ce erà cu nusulŭ cândŭ strigă Lazarŭ den mormântŭ şi-lŭ învise elŭ den moarte. (18) Dereptŭ aceaia-lŭ timpină elŭ nărodulŭ, că auzise elŭ că făcuse acestŭ semnŭ.*

Sfârşitul Dumineccii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 11.

Fraţii miei, astăzi amu noao den învăţătura evangheliei cură izvorŭ şi ape multe şi bogate şi izvorŭ nesfârşitŭ; câtŭ amu să l-amŭ zleì, atâta amu mai vârtosŭ împleà-se-va şi limpezì-se-va şi de destulŭ vărsà-se-va şi nesfârşitŭ pururea fi-va şi nescăzutŭ. Veniţi amu, câţi sânteţi setoşi, la spăseniia aceştii ape limpede, şi împleţi şi beaţi de vă veseliţi, şi de ce e noao nevoe, de seatea sufletului, să ne stâmpărămŭ. Cine va bea dentru această apă dumnezeiască, ce iaste învăţătura dumnezeiască, acela nu se va însetoşà în vecie. Că însuşŭ adeveritulŭ Hristosŭ zice că «râure den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii». Şi cumŭ dulce vesteaşte acicea, sfântulŭ Ioannŭ evanghelistŭ zice aşa, că:

---

12 *Tip.* ꙟвисе **13** *Tip.* тѝмпинꙟ ѐлъ пъродꙋлъ **14** *Tip.* ꙋзисе, *îndreptat în* auzise, *prin scrierea unui* а *de-asupra.* **15** кѡнецъ недѣлѣ **17** *Tipărit, jos,* сло҃ а҃і **23** *Tip.* веселици **25-26** *Tipărit, la sfârşitul rândului,* ꙟвъцꙟтꙋ, *îndreptat în* învăţătura, *prin scrierea unui* ра, *la marginea dreaptă.*

Variante: **1** dooa] *T* doao **1-2** nărodŭ multŭ] *T* multŭ nărodŭ **2** praznicŭ,] *T* prazdnicŭ; şi **3** Ierusalimŭ] *T* Erusalimŭ **5** Aflà] *T* Că află **7** vă teameţi, featele] *B* te teame, fata **10** că] *C* a **11** Mărturisì] *T* Dereptŭ aceaia mărturisì **12** striga] *B* chemà | mormântŭ] *ACT* groapă **13** aceaia-lŭ] *B* aceaia **14** acestŭ] *T* acelŭ.

(Evanghelie) *A doao zi demâneața, multŭ nărodŭ mersease în prazdnicŭ; și auziră că Isusŭ vine în Erusalimŭ, luară stâlpări de finicŭ, și eșiră în timpinatulŭ lui, și strigà: «Osanna, blagoslovitŭ, vine în numele Domnului, împăratulŭ Izraililoru».*

(Tâlcŭ) De multe ori amu atunce veniià Hristosŭ în Ierusalimŭ, şi nici dinioară cu atâta slavă n'au venitŭ, cum au venitŭ acmu. Mainte, cândŭ veniià, ascundeà-se aorea, pentru pizma arhiereilorŭ şi a fariseilorŭ şi a cărtularilorŭ; iară acmu, căce că şi vreamea chinului lui dospì şi ajunse, cumŭ însuşi se făgăduise, dereptŭ aceaia mai cu mare frâmseaţe vine şi mai chearŭ, ca, de vorŭ vrea arhiereii şi bătrânii omeneşti și cărtularii, să înţeleagă putearea lui şi slava lui, şi să cunoască de ce se săvârşaşte spre elŭ prorociile, şi să crează că iaste adeveritŭ Dumnezeu, şi să se închine lui, şi iară, de nu vorŭ vrea | să înţeleagă, şi mai mare osândă să fie lorŭ. Iară ei nice (109) această ciudă mare nu crezură, pizmașii şi neînţelepţii, nice vrură să se pleace şi să se închine lui. Iară despuitoriulŭ şi ispăsitoriulŭ nostru cu toată înţelepţiia și mândriia şi cu mare minune tocmì-se, ș'au deştinsŭ la noi pentru mare mila a sa ceaia nesfârşita.

Iară să ştiţi şi să înţeleageţi de munca şi de chinulŭ lu Hristosŭ. Că învise amu pre Lazarŭ Domnulŭ şi feace ciudă mai mare şi mai minunată de câtŭ toate ciudesele. Că mai apoi păzì elŭ aceasta să arate. Şi dentr'această ciudesă mulţi se adunară şi crezură. Iară pentru căce credeà aşa mulţi, iară pizma Ovreailorŭ mai tare se întărâtà şi se aprindeà. Şi dentr'aceaia ei se şi sfătuiră, pre cruce a-lŭ răstignì şi să-lŭ omoară.

Iară năroadele auziră că Isusŭ vine, şi timpinară pre elŭ cu mare slavă (că ştiià de minune ce feace cu Lazarŭ), însă aşa numai ca unui omu i da cinste. Iară de-aciia nici ca un prorocŭ nu-lŭ ţineà ei pre elŭ, ce mai mare de toţi şi mai bunŭ. Carele amu den proroci cinstiră vreodinioară aşa părinţii lorŭ, ca pre elŭ? Că atunce începură şi a grăì: «Osanna, blagoslovitŭ, vine în numele Domnului!» Iară osanna, ca o cântare aduseră lui, în locŭ amu de «spăseaşte-ne!» Aceasta grăiià, că de acmu zisu i fu «Doamne, spăseaşte-ne!» Şi

---

1 Evanghelie *tipărit între* aşa *și* că *din rândul 37 pe pagina precedentă* 18 *Tip.* мѫнѧрїѫ.

unulŭ Dumnezeu iaste numai spăsitoriu, şi spre acela unulŭ spăsenie arată scriptura. «Blagoslovitulŭ vine în numele Domnului». «A venì», grăieşte-se, «Domnulŭ», că aşteptatŭ erà den Iudei a venì. Aşa amu şì Ioannŭ preaditece grăiaşte, cândŭ tremise cei doi ucenici ai lui să zică: «Tu eşti cela ce va să vie», în locŭ a zice «aşteptămŭ a venì în numele Domnului». Aceasta zice: den Domnulŭ blagoslovitŭ vine, den Dumnezeu
(110) blagoslovitŭ, tremisŭ den | Dumnezeu. Iară Marco evanghelistŭ mai adaus-au şì «blagoslovită vine împărăţiia, în numele Domnului, părintele nostru Davidŭ». (Păreà-le amu feciorilorŭ Jidovilorŭ că se rădică scaunulŭ căzutŭ alŭ împărăţiei lu Davidŭ. De aceaia, bucurându-se grăiià: «Blagoslovită vine împărăţie părintelui nostru Davidŭ, în numele Domnului», ce se zice, «den Dumnezeu»). Iară blagoslovŭ Ioannŭ grăiaşte: «Blagoslovitŭ vine, în numele Domnului, împăratulŭ Izraililorŭ», cum ai zice: «în slava Domnului chipŭ împărătescŭ, osanna, fiiulŭ lu Davidŭ», cum ai zice că aceasta iaste ce-au fostŭ făgăduinţa lu Davidŭ. Iară unde zice «vine», aceasta iaste, că de susŭ venit-au, că Dumnezeu acesta, fiiulŭ, întru o fire cu tatălŭ, şì fu omŭ. «Vine» şì «în numele Domnului» chemămŭ, şi «blagoslovitŭ» cheamă-se (ce se zice, slavă slăvimŭ, pace pre pământŭ şi slavă în înălţime, împăratŭ acesta celorŭ de susŭ şi celorŭ de josŭ, ceriului şi pământului). Şi în numele Domnului vine, şi a toată lumea Domnŭ acesta, şi împăcă ai ceriului cu ai pământului, şi supuse josŭ duhurile hitleane şi pre însuşŭ satana, că a lu Hristosŭ fu slava în înălţime. Că frumosu se grăiaşte «blagoslovitŭ vine», însă nu adusŭ, că de ară fi adusŭ, aceasta chipŭ de slugă iaste, iară ce vine, chipŭ domnescŭ iaste. Dereptŭ aceaia Hristosŭ n'au venitŭ în nume de slugă, ce în numele Domnului au venitŭ, cela ce Dumnezeu adeveritŭ iaste, — şi nu e protivnicŭ lu Dumnezeu. În numele tatălui venit-au Domnulŭ, cumŭ şì însuşŭ zis-aŭ că «eu venii în numele părintelui mieu»; iară altulŭ vine în numele său. Că împăratŭ Izraililorŭ chemà pre Hristosŭ, timpinândŭ pre elŭ; şi ceia ce i se închinà lui, păreà-le lorŭ că cu împărăţie de pre ceastă lume va elŭ să împărăţească spre ei, că aşteptà să se scoale un împăratŭ

6 *Tip.* дóнмѹлѹи 21 *Tip.* зисє 27 *Tip.* ѫнълцимє.

mai bunŭ şi mai mare. Aşa le părea lorŭ de Domnulŭ Hristosŭ, | că va după firea omenească să le ajute lorŭ; gândiià ei că (111) de suptŭ mâinile şi ţinutulŭ Rimleanilorŭ va scumpărà pre ei şi le va dăruì slobozie.

Că află Isusŭ un asinŭ, şezù spr'insulŭ, cumŭ iaste scrisŭ: Nu vă teameţi, featele Sionului! Iată împăratulŭ tău vine, şade spre mânzişorŭ de asinŭ. Aceasta nu înţeleasără ucenicii lui mainte; ce cându se proslăvì Isusŭ, atunce pomenìră că aceaia erà de elŭ scrisă, şi aceasta făcură lui.

Şezù spre mânzişorŭ Domnulŭ, după prorociia Zahariei, ce-au zisŭ: «Nu vă teameţi, featele Sionului! Iată împăratulŭ tău vine, şade spre mânzişorŭ de asinŭ». Dereptŭ aceaia, mulţi ce împărăţiià întru Ierusalimŭ, nederepţi erà şi asupritori. Grăiià proroculŭ: «Nu te teame, Sione, că de celŭ împăratŭ, ce eu prorocescŭ, elŭ nu iaste aşa ca aceia, ce blândŭ şi preaînţelepţitŭ şi smeritŭ cu mândrie; şi nici o trufă nu arată». Şi aceasta aiavea e, c'au venitŭ spre mânzişorŭ de asinŭ şezândŭ, şi neavândŭ cu sineşŭ vreo oaste întrândŭ în Ierusalimŭ Domnulŭ; ce şezândŭ spre mânzişorŭ de asinŭ nici slugi aveà, nici înarmaţi, nici dărăbanţi, ce cu multe blândeaţe şi smericiune multă întră. Chipŭ şi împărţire puse noao şi dereptare, ca să nu căutămŭ nici noi spre mai multŭ de câtu ne trebuiaşte, ce să avemŭ minte smerită, şi să nu ne pizmimŭ, nici să ne rânjimŭ sau să ne certămŭ.

Erà şi semnŭ acelŭ mânzişorŭ de asinŭ, ce vrea să şază Domnulŭ spr'insulŭ, că necuratŭ iaste în leage dobitoculŭ asinŭ. Semnulŭ ce iaste acesta, iaste năroduluŭ păgânŭ, limbile, ce spr'insulŭ şade cuvântulŭ lu Dumnezeu Isusŭ, să pleace neplecaţii şi nesocotiţii, ca asinii (ce se zice, aceşti oameni noi). Şi scoase aceştea la adeveritulŭ Ierusalimului, şi-i puse suptŭ mâna sa, şi-i feace să se pleace şi să se închine lui. Şi amu, | carei crezură den limbi, den păgâni, rădică-i Dumnezeu (112) la ceriu, oameni ai lui să fie propoveduitori. Iară finiculŭ semnà să fie biruitoriu spre moarte Domnulŭ, că învise pre Lazarŭ. Finiculŭ amu la războae da-lŭ celorŭ ce biruiià. Semnează-se, că alŭ ceriului au fostŭ fiindŭ Hristosŭ proslăvitŭ, şi de susŭ deştinse. Că singurŭ finiculŭ, mai vârtosŭ de toate

---

33 *Tip.* ѿмєнн.

leamnele alalte, înalță-se la ceriu (cumŭ zice, că creaşte înaltŭ) şi stâlpări are în vârhŭ (sântŭ albe); iară pre mijlocŭ de stâlpări, până în vârhŭ, scorțosŭ iaste şi dereptŭ, şi e rău a te suì, de stâlpări uscate ce are. Aşa amu şì la înțelepciunea lu Hristosŭ cine va vrea să se sue, străminoasă şi colțuroasă are a aflà calea, şi cu grea trudă să îmble pre toate bunătățile, la nălțimea ei suì-se-va. Câtŭ iaste omului putearea, are a dobândì prea luminata a lu Dumnezeu lumină şi descoperire cealea neştiutele, ca finiculŭ mugurii ceia marii. Grăiaşte-se finicŭ şì Domnulŭ nostru Hristosŭ, ce dereptŭ noi de pre pământŭ înălță-se mai pre desupra de ceriure, ce şì den putredirea firei noastre au crescutŭ. Pădure fi-va leamnelorŭ ce se înrădăcinează spr'insa cu credință şi se înmulțescŭ: «ce în casa lu Dumnezeu sădiți fost-au beseareciei, în curțile lu Dumnezeu înflurì-vorŭ». Aceasta zice: întru a veacilorŭ lăcuire, ce întru ea ceia dulcii ce-au nădăjduitŭ spre acea înflurire, şì arătați fi-vorŭ în cela veacŭ ce va să fie, că închipuì-se-vorŭ lu Hristosŭ şì derepții. Dereptŭ aceaia grăitŭ iaste de Davidŭ prorocŭ că «dereptulŭ ca finiculŭ înflureaşte» (ce se zice, ca şì Hristosŭ adeveritŭ dereptŭ). Că finiculŭ nu i-e lesne a-i furà furii poamele lui, căce că stau susŭ, nu aproape de pământŭ; aşa-sŭ şì sfinții, că la ceriu facŭ comoară, unde
(113) furii nu o sapă, nici o fu|ră. Aceasta amu nu o înțeleaseră ucenicii lui mai de nainte, ce cându se proslăvì Isusŭ. Iară slava, grăiaşte, după răstignire şi după muncă şi după văznesenie; atunce amu ştiură toți apostolii, la venitulŭ duhului sfântŭ, că vine cu dulceață.

(Evanghelie) *Dereptŭ aceaia mărturisì nărodulŭ ce erà cu nusulŭ cândŭ strigă Lazarŭ den groapă şi-lŭ învise elŭ den moarte. Dereptŭ aceaia-lŭ timpină elŭ nărodulŭ, că auzise elŭ că făcuse acelŭ semnŭ.*

Dereptŭ aceaia şì timpinară pre elŭ cu slavă credincioşii şi blagoslovenie avândŭ de elŭ. Că de n'ară fi crezuți, nu se-ară fi aşa curândŭ adauşŭ; că nu numai câți credeà timpinară pre Hristosŭ, ce încă şì alții, mulți.

Aceasta amu, fraților, crezândŭ şi mărindŭ şi proslăvindŭ Hristosŭ, adeveritulŭ Domnulŭ nostru, să-lŭ timpinămŭ şi să ne închinămŭ lui, şi stâlpări de lucrure bune să aducemŭ

lui. Să aştearnemŭ şi noi veşmintele noastre (ce se zice, trupurile noastre), că haine şi coperişe sântŭ sufletelorŭ trupurele noastre; d'unde plecămŭ aceasta duhului, de omulŭ cela vechiulŭ să ne desbrăcămŭ. Carei sântŭ destoinici a cântà lu Isusŭ şi despuitoriului, lu Dumnezeu, însuşŭ să se pleace şi să se aştearnă, ca desupra lui să calce Domnulŭ şi să sfinţească elŭ, ca de acmu să nu se mai scoale trupulŭ spre sufletŭ, ce să putemŭ cântà şi a grăì, cineşŭ plecându-se Domnului, şi să se roage lui. Aşa să aştearnemŭ dereptarea vieţiei noastre, tăindŭ den lemnŭ stâlpări (ce se zice, în vieaţa sfinţilorŭ să ne chipuimŭ). Şi de acmu să o înainte apucămŭ, şi pre urma lu Hristosŭ mergândŭ cu lucrurile noastre, ca lu Hristosŭ adeveritulŭ, alŭ nostru Domnŭ, toată slava să fie. Că unii întâi în viaţa lorŭ bună începătură arătară, iară până în viaţa lorŭ de apoi nu să | vârşiră aşa, (114)
nici în slava lu Dumnezeu nu se săvârşiră, nici cinstiră venitulŭ Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, cela ce noi toţi-lŭ aşteptămŭ în toate zile, la a dooa înfricoşată a lui venire. Dereptŭ aceaia se cade tuturorŭ creştinilorŭ, câţi sântemŭ credincioşŭ, de creademŭ în Dumnezeu, pururea să aşteptămŭ sfârşeniia şi pururea să aşteptămŭ Domnulŭ cela ce va să vie cu slavă şi cu îngeri slujitori lui. Aceasta să înţeleagemŭ şi să ne gătimŭ, că vine, să ştiţi, viitoriulŭ, şi vine şi nu va pestì, şi are a plătì noao tuturora, cuişŭ după lucrulŭ lui. Pentru aceaia să ne gătimŭ lucrurile noastre mainte, derep'ce atunce va venì Domnulŭ nostru cândŭ noi nu vămŭ ştì.

Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, cu toate bunătăţile să ne deşteptămŭ, şi să ne teamemŭ de Dumnezeu şi de judecata înfricoşată, şi să ne înţelepţimŭ, şi să nu fimŭ până în sfârşitŭ neisprăviţi şi nedereptaţi. Iară să vămŭ orbì noi de ceaia lume, şi nevăzându-o o urîmŭ, şi viaţa noastră cu leane şi cu nesocotinţă o petreacemŭ, încai pre ceastă lume să ne sfiimŭ şi să ne ruşinămŭ! Iară de nu ne vămŭ ruşinà noi în această lume de oameni, nici de Dumnezeu nu ne vămŭ teame. Ce folosu e noao cândŭ de ceaia lume ne lăsămŭ,

---

1 Să aştearnemŭ *îndreptat în* să ne aştearnemŭ. 32 *Tip.* невъзѫ́ндѹѡ ѹ҆рѫ́мь.

şi pre ceastă lume sàntemŭ totŭ ìn ruşine? Crezŭ, de nu vămŭ nici ceaia nici ceasta socotì, acicea noi vămŭ fi ocărîţi şi bătjocoriţi, iară acolo noi vămŭ plânge şi vămŭ fi în suspini, ìn veacii nesfârşiţi. Pentru aceaia rogŭ pre voi, fraţilorŭ, de să păziţi şi să socotiţi, să nu aşteptaţi a vă pocăì de păcate cândŭ vine la voi ceasulŭ şi moartea (cândŭ numai de ceasulŭ morţiei şi de munca de vecie ce cugetaţi atunce), ce acicea să ne pocăimŭ până lăcuimŭ, şi să nu îmblămŭ pre voia
(115) trupului şi | pre calea ceaia larga ce ne duce spre moarte. Că çine îmblă acicea pre calea ceaia larga (ce se zice, fără grije şi fără frica lu Dumnezeu şi fără de ruşine), acolo, ìn ceaia lume, elu-şŭ strânge şi-şŭ găteaşte chinŭ şi munca de vecie ceaia osândita. Iară cine va îmblà acicea pre calea ceaia îngusta (ce se zice, să lăcuimŭ cu răbdare multă), de să răbdămŭ scârbele şi ocărîle, şi să ne teamemŭ de Dumnezeu şi să nu îngăduimŭ pohtei trupului, ce să ne ispovedimŭ păcatele noastre de să ne pocăimŭ, ca cea fericită dulceaţă ce se găteaşte bunilorŭ să se îndulcească, aceiia să ne spodobimŭ şi toţi să o putemŭ dobândì, carei vorŭ bine-lăcuì acicea şi cumŭ place lu Hristosŭ, adeveritului Dumnezeu, ispăsitoriulŭ nostru, că lui se cuvine toată slava şi cinstea şi închinăciunea, şi acmu şi pururea până în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Învăţătura de preacinstita taină, ce se zice de trupulŭ şi de sângele lu Hristosŭ, vare de câte ori creştinii credincioşii gătescu-se a luà sfânta cuminecătură, trupulŭ lu Hristosŭ.

(Iară preutulŭ totŭ iaste datorĭŭ cu învăţătură a învăţà întâi, mainte de cuminecare, ca nemunui să le pare că e pâine proastă şi vinŭ prostŭ, sfânta cuminecătură).

Veniţi fraţilorŭ, veniţi părinţilorŭ, şi de toată vârsta, mici şi mari, tinerii şi bătrânii, feciorii şi featele, de ascultaţi toţi carei vorŭ să priimească şi să ia sfânta cuminecătură, care-au zisŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ că iaste sfântŭ trupŭ şi sânge alŭ lui, celuia ce toate silele ceriului slujescu-i, heruvimii şi serafimii, şi toate tăriile ceriului cu frică şi cu

---

11 *Tip.* гръже **23** *Titlul slavon, tipărit de-asupra titlului românesc:* Въ стын великын чєт҃ѡ. Поѹченїє ѡ прѣчⷭ҇тїихъ таинахъ. (Întru sfânta şi marea Joie, învăţătură despre preacinstitele taine).

cutremurŭ, ceia ce rădică jărtvele sufleteşti susŭ la | ceriu. Şi (116) într'acela obrazŭ şi chipŭ sântŭ şì preuţii ceia derepţii şi bunii, carei cu frică şi cu credinţă stau şi slujescŭ înaintea sfinteei mease ceaia înfricoşata, ceaia ce spre ea înainte-i zace trupulŭ şi sângele fiiului lu Dumnezeu, ispăsitoriulŭ Isusŭ Hristosŭ, cela ce elŭ arătă şi chipuì pre sineşŭ, cumŭ zice sfântŭ Matthei evanghelistŭ, şi Marco şi Luca şi Pavelŭ apostolŭ.

Domnulŭ Dumnezeu, Isusŭ Hristosŭ, cândŭ şezù cu ucenicii săi la cină, cu cei doisprăzeace, luò pită şi blagoslovì, şi laudă deade lu Dumnezeu, părintelui său. Şi frâmse şi deade ucenicilorŭ săi, şi grăì: «Luaţi şi mâncaţi, că acesta iaste trupulŭ mieu ce se deade şi se frâmse dereptŭ voi şi dereptŭ mulţi în ertăciunea păcatelorŭ. Aceasta faceţi cândŭ veţi face pomeana mea». Aşijderea şì păharŭ luò după cină şi blagoslovì şi deade ucenicilorŭ săi, şi zise: «Acestŭ păharŭ leage noao iaste», şi «beaţi dentr'acesta toţi, că acesta iaste sângele mieu ce se varsă dereptŭ voi, şi dereptŭ mulţi în ertăciunea păcatelorŭ. Aceasta faceţi pururea cândŭ veţi face pomeana mea!» Aceasta toţi, bine să o înţeleagemŭ, fraţilorŭ, că nu iaste zisă numai către singuri apostoli, ce către toţi carei credŭ în elŭ şi ţinŭ leagea lui. Şi iară zice Pavelŭ apostolŭ: «De câte ori veţi mâncà pita aceasta şi beaţi dentr'acela păharŭ, moartea Domnului să adevăraţi, până elŭ va venì». Aşijderea: «Cine va mâncà pita aceasta fiindŭ nedestoinicŭ, vinovatŭ fi-va trupului şi sângelui Domnului. Întâi să-şŭ ispitească omulŭ sineşŭ, şi aşa să mănânce dentr'această pită şi dentr'acela păharŭ să bea. Că cela ce mănâncă şi bea nedestoinicŭ fiindŭ, osândŭ luişŭ mănâncă, ca să nu desparţă trupulŭ Domnului».

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, întâi să le | pădămŭ dela sine (117) toate răotăţile şi toate pizmele şi toate mâniile şi toate hulele şi toate lucrurile nedereapte, şi toate gândurile nedereapte dela inemă să le lepădămŭ, cumŭ zice Hristosŭ: «Să spălămŭ sticla şi blidulŭ den lăuntru întâi» (ce se zice, de toate necurăţiile întâi den lăuntru să ne curăţimŭ). Şi cu credinţa ceaia buna să ne întărimŭ, şi cu toate lucrurile

---

18 *Tip.* дерепте.

cealea bunele să ne îmbrăcămŭ şi cu poamele duhului, cumŭ zice apostolŭ Pavelŭ, că «poama duhului iaste dragostea, veseliia, pacele, răbdarea, dulceaţa, bunătatea, credinţa, smericiunea, curăţie, blândeaţele, postulŭ; cătră acealea leage nu e» (ce se zice, că cine nu are de aceastea bunătăţi, leage n'are). Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, noi întâi cu aceastea să ne nevoimŭ de să ne înveştimŭ, şi de toate lucrurile cealea cu ruşinea să fimŭ feriţi, şi aşa să ne apropiemŭ şi să luomŭ cinstitulŭ şi curatulŭ trupulŭ lu Hristosŭ şi sfântulŭ alŭ lui sânge. Şi mare nădeajde avândŭ spre acela ce alŭ lui trupŭ mâncămŭ, cumŭ alŭ lui sfântŭ trupŭ să fie noao de ertarea păcatelorŭ şi de curăţie trupului şi sufletului în viaţa veacilorŭ, şi să fimŭ împreunaţi cu sfinţii apostoli, ca şi noi cu nuşii să moştenimŭ împărăţiei ceriului.

Pentru aceaia, fraţilorŭ, nimea dentru voi să fie în doao cugete ca Iuda, că elŭ cu Hristosŭ cinà, şi spre vânzare cugetà, şi cu apostolii lăcuiià, iară cătră Jidovi clevetiià-i. Dereptŭ aceaia bine să vă socotiţi, ca nimea dentru voi să nu priimească fără socotinţă trupulŭ lu Hristosŭ, ca nu, deaca veţi mâncà şi veţi bea, să cădeţi întru păcate. Că nu iaste proastă pită şi vinŭ această mâncare, ce adeveritulŭ trupŭ a lu Hristosŭ şi sângele lui.

Insă Domnulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, ştiindŭ neputinţa
(118) seminţeei noa|stre, că nu vrea puteà nimea carnea trupului său crudă a mâncà, sau aşa sângele lui a-lŭ bea, ce schimbă trupulŭ său şi-lŭ adause în pâine, şi sfântulŭ sânge în vinŭ, cumŭ însuşŭ zice: «Acesta e trupulŭ mieu şi sângele mieu». Şi însuşŭ deade noao de să mâncămŭ şi să bemŭ acestŭ ce el au zisŭ că e trupulŭ lui. Ce foloseaşte şi ajută omului mâncarea şi băutura aceasta? Foloseaşte-ne şi ne slobozeaşte den păcate, cumŭ noao mărturisescŭ cuvintele aceastea, că zice: «Dereptŭ voi datu-se-au şi se-au vărsatŭ, să vă se iarte păcatele!» Aceaste cuvinte noao au datŭ în cuminecătură, să ne se iarte păcatele, şi milă şi viaţă şi spăsenie pren ceaste cuvinte dat-au noao. Şi unde iaste ertatulŭ păcatelorŭ, acolo iaste şi viaţă, şi spăsenie. Insă această pită şi acestŭ vinŭ n'ară puteà face acestŭ lucru mare. Adevărŭ, pita e pită, şi vinulŭ încă e vinŭ numai; iară slujba şi cuvintele ce-au zisŭ Hristosŭ: «Luaţi şi mâncaţi, că acesta e

trupulŭ mieu, ce se dă şi se frânge dereptŭ voi şi dereptŭ mulţi, în ertăciunea păcatelorŭ»,— acesta sfinţeaşte pita şi vinulŭ, şi face cuminecătura trupulŭ lu Hristosŭ. Că aceaste cuvinte sântŭ lângă pită şi lângă vinŭ, şi făgăduita ceaia mai marea în cuminecătură iaste, şi capulŭ de ertarea păcatelorŭ. Şi aiurea încă zice: «De nu veţi mâncà trupulŭ fiiului omenescŭ şi să beaţi sângele lui, viaţă nu veţi aveà întru voi. Iară cine va mâncà trupulŭ mieu şi va bea sângele mieu, aveà-va viaţa veacilorŭ». Şi iară zice că «cine va mâncà trupulŭ mieu şi va bea sângele mieu, acela întru mine va lăcuì, şi eu întru elŭ». In cuminecătură şi într'aceaste cuvinte cine bine va creade, acela elŭ va puteà dobândì şi va priimì ce făgăduiaşte Dumnezeu într'aceaste cuvinte: ertăciunea păcatelorŭ.

Dereptŭ aceaia, | fraţilorŭ, să nu ne apropiemŭ noi ca (119)
la un lucru prostŭ, nepocăiţi sau neispitiţi în credinţă, sau învrăjbiţi fiindŭ, ce aşa să vă apropiiaţi cu mare credinţă şi luminaţi în curăţie, şi dragoste avândŭ unulŭ cătră alaltŭ, că mai bună de aceasta nu iaste. Că nu face omulŭ aceasta, ce însuşŭ Dumnezeu, cu a sa înfricată socotinţă şi cu mâna ceaia tarea a lui, fapt-au taina aceasta, şi pre noi soţi ne-au făcutŭ sfinţiei lui. Şi aşa, cine o va luà întru elŭ cu curăţie şi cu credinţă, acela ertăciune păcatelorŭ dobândì-va, şi va moştenì împărăţiia ceriului în vecie.

Iară cine fără socotinţă şi fără de credinţă şi necuraţi se vorŭ apropiià de trupulŭ lu Hristosŭ, nedestoinici fiindŭ nice a căutà spre elŭ, necumŭ să-lŭ ia ei în gura lorŭ (cumŭ feace şi Iuda), aceia în boala şi în durearea ceaia nevindecata cădeà-vorŭ, şi munciei şi focului de vecie vinovaţi fi-vorŭ, şi acolo se vorŭ muncì în vecie.

Pentru aceaia rogŭ pre voi, fraţilorŭ, şi vă îndemnŭ, să nu facemŭ noi aceasta fără de socotinţă sau fără de credinţă, fiindŭ nedestoinici şi ne protivimŭ lu Dumnezeu, ce mainte, în toate zilele şi nopţile, să ne învăţămŭ să facemŭ ce place lu Dumnezeu, şi să ne delungămŭ de greşale şi de păcate, şi să ne curăţimŭ cu postulŭ şi cu rugăciunea. Că de vămŭ face aşa şi vămŭ lăcuì pre aceastea învăţături, cândŭ va fi la judeţulŭ cela înfricatulŭ, noi încă ne vămŭ

6 *Tip.* трєу́пꙋлъ **12-13** *Tip.* фъгꙋдꙋѫще.

aflà în a dereapta scaunului lu Dumnezeu. Iară de vămŭ fi fără credinţă şi fără de socotinţă şi ne vămŭ pururea tăvălì în necurăţie şi în spurcăciune, şi mai apoi ne facemŭ ca credincioşii, de ne apropiemŭ cu ei a ne cuminecà cu cinstitulŭ trupŭ a lu Hristosŭ, iară atunce înşine rădicămŭ
(120) noi mâniia lu Dumnezeu spre noi. Şi încă, | iară ne se cuvine a înţeleage acicea: Ce omŭ ară cutezà cu neşte mâini întinate şi scârnave a se apropiià de un împăratŭ sau de altŭ domnŭ de pre cestŭ pământŭ, să-lŭ pipăe şi să-lŭ apuce, sau a sărutà pre elŭ, cândŭ elŭ totu e întinatŭ? Iată, acela fiindŭ omŭ de pre pământŭ, şi n'ară nimea cutezà aşa să se apropie; dară cătră împăratulŭ ceriului, cum amŭ cutezà să ne apropiemŭ, sau de trupulŭ lui şi de sângele lui să ne atingemŭ cine den păcate nu se-au curăţitŭ, cu postulŭ şi cu rugăciunea şi cu lacrăme, încă mai vârtosŭ cu milosteniia, ce cu ea vorŭ toţi milostivii să priimească milă dela Dumnezeu?

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, aceasta noao ne se cade a vă grăì şi a vă învăţà. Iară voi încă vă nevoiţi, că noao ne se cuvine neîncetatŭ să vă spunemŭ şi să vă învăţămŭ, până doară vă veţi dereptà şi vă veţi face buni. Că voi înşivă ştiţi acicea că cineşŭ a lui sarcină poartă, şi cine ce va semănà, aceaia va secerà, şi cineşŭ alŭ său răspunsŭ va să dea înaintea lu Dumnezeu, de toate lucrurile ce va fi lucratŭ pre ceastă lume, oare cu cuvântulŭ, oare cu lucrulŭ. Şi atunce oare se va proslăvì, oare se va ruşinà; că sau va mearge în împărăţiia ceriului, sau în munca de vecie. Că acolo toţi vămŭ sta împreună la zioa ceaia a judeţului înfricatŭ: şi robii, şi slobozii, şi împăraţii, şi domnii, şi boiarii, şi deregătorii, şi bogaţii, şi săracii, şi toţi judecătorii, bărbaţii şi muerile, feciorii şi featele, tinerii şi bătrânii, şi de toate vârstele, toţi vămŭ sta împreună, şi toţi vămŭ luà plată, cineşŭ după lucrulŭ său, dela judeţulŭ cela nefăţarniculŭ ce nu judecă pre mită, nici-i trebuiaşte mărturie, |
(121) ce însuşŭ iaste şi judecătoriu şi mărturie. Iară noi să ne nevoimŭ acicea cu lucrurele cealea bunele cu toate, cealea ce placŭ lu Dumnezeu, ca dela sfinţiia lui să dobândimŭ

---

13 *Tip.* трꙋ́тълъ **20** *Tip.* нечатать.

milă acicea, acmu, şi încă şi în veciia ce va să fie. Toţi carei se priceştuescŭ cu sfânta a lui taină şi sfintele Paşti, învierea lu Isusŭ Hristosŭ încă veaseli şi cu bucurie să ajungemŭ, slăvindŭ sfânta troiţă, tatălŭ şi fiiulŭ şi duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii veacilorŭ, aminŭ. |

În josul paginei este scris: за просфꙋрн, по҇п. н за ко҇млканіє. сн рє҇ѕ на па҇схн.

(122) **Învățătură întru sfânta și marea Dumineca Paștiloru.**

(Scrisă e de sfântulŭ Ioannŭ Zlatoustŭ).

Cuvântul 12.

Astăzi e zi de bucurie și de veselie, frațiloru, zioa veseliei și spăseniei, zioa lumineei și a curăției, zioa paceloru și a împăcăriei, zioa ce iară va să fie și înnoirea sufleteloru noastre, zioa adeverită, mare și luminată și minunată. Acesta e praznicelorŭ praznicŭ și sărbătoare. Aceasta iaste cinstită și sfântă a purtătoriului de lumină zioa învierei, lu Hristosŭ. Într'această zi rădică pre noi Hristosŭ carei eramŭ aruncați în păcate, într'această zi învie pre noi carei eramŭ morți în păcate. Într'această zi raiulŭ deșchise să ne îndulcimŭ noi de celŭ pomŭ alŭ vieției, cela ce iaste curatŭ și de viață făcătoriu alŭ lui trupŭ și sânge, ce pentru elŭ curățimu-ne și ne luminămŭ și ne sfințimŭ și ne înnoimŭ. Dereptŭ aceaia, rogu-mă voao, frațilorŭ, să-șŭ ispitească toți sine, și așa trupulŭ lu Hristosŭ să mănânce și den sângele lui să bea. Că cine mănâncă și bea nedestoinicŭ fiindŭ, păcatŭ luișŭ mănâncă și bea. Să nu osândească trupulŭ și sângele Domnului nostru, Isusŭ Hristosŭ!

Însă cine va spune tăriile Domnului, auzite face-va toate laudele lui? Sau cine ară puteà spune de destulŭ și a arătà cumu se-ară cădeà bunătatea aceștii zile, și a cântà
(123) și a se mirà puteriei acestuia și măriei? | Că neispitite săntŭ judecările Domnului nostru, și neajunse cărările lui. Eri eramŭ întunecați, iară astăzi luminați; eri întru suspini și în plângeri, iară astăzi întru veselie și în bucurie; eri

---

1 *De-asupra titlului românesc e titlul slavon:* Поѹченїє въ с҃тѹю великѹю недѣлю пасхи. 3 сло҃, кі.

eramŭ în neşchitŭ sufletŭ, iară astăzi întru sufletŭ dulce! Că, adevărŭ, nespusă iaste, fraţilorŭ, măriia şi bunătatea aceştii zi! Că nimea nu poate spune darulŭ aceştii taine! Că încă nu se poate spune cu adevărŭ preaînmulţimea măriei lu Dumnezeu şi ce e către noi dragoste şi mila lui şi eşirea! Că izbăvire dat-au Hristosŭ pre sine pentru noi, pentru toţi, şi ne-au adusŭ pre noi den moarte la viaţă, şi den untunearecŭ la lumină, şi den robie la scumpărare, şi den vrajbă la dragoste.

Că ne-au scumpăratŭ pre noi den blăstemulŭ păcatelorŭ (ce-au fostŭ pentru noi blăstemulŭ), ca să fimŭ feciori, ca de acmu să nu mai fimŭ robi, ce slobozi, şi să nu mai fimŭ de acmu în muncă, ce fără de muncă, de acmu nu iubitori de lume, ce de Dumnezeu iubitori, şi de acmu nu după trupŭ îmblândŭ, ce după duhŭ. Că zice Pavelŭ apostolŭ că «cine îmblă după trupŭ, trupeaşte se grijaşte, iară cine îmblă după duhŭ, de duhu se grijaşte». Ş'au datŭ noao sufleteaşte să prăznuimŭ şi sufleteaşte a îmblà; c'au datŭ noao prea cu cuviinţă şi cu dereptate a lăcuì, cu dragoste şi cu împreunare, cu blândeaţe şi cu pace, cu lungă răbdare şi cu dulceaţă; că ne-au sfinţitŭ şi ne-au proslăvitŭ pre noi cu duhulŭ sfântŭ, ca în noirea vieţiei să îmblămŭ.

Dară noi ce vremŭ da lu Dumnezeu de toate de aceastea ce-au datŭ elŭ noao? Ce vămŭ da noi cu destoinicie frâmseţiei lu Dumnezeu şi slăvitei împărăţiei lui? Ce vămŭ da noi împrotivă şi tocma preaînmulţitului darului lui şi dulceţiei lui? | Ce, lu Dumnezeu să mulţemimŭ, iubiţilorŭ, să-i (124) mulţemimŭ şi să-lŭ proslăvimŭ, pentru acea miloste mare ce are elŭ spre noi. Să-i mulţemimŭ şi să cădemŭ Domnului şi să ne închinămŭ lui, şi să-i aducemŭ lui, în locŭ de myrŭ, daruri de cântare cu frică şi cu bună mândrie. Că iubitoriu de oameni iaste şi bunŭ şi dulce despuitoriulŭ Dumnezeu şi toate le priimeaşte, macară şi camai sărăceşti şi mai mici să sântŭ darurele noastre.

Dereptŭ aceaia să iubimŭ şi noi, fraţilorŭ, pre cela ce-au iubitŭ noi cu dulceaţă, şi să murimŭ şi noi pentru cela ce-au muritŭ pentru noi în cinste, şi să meargemŭ după sfânta

3 *Tip.* а҆чє́щїи зѝ.

învăţătura lui. Să curăţimŭ pre noi de toate spurcăciunile trupului şi ale sufletului, şi să aducemŭ Dumnezeului nostru lucrure bune: credinţa, dragostea, nădeajdea, răbdarea, înfrângerea inimiei, milcuire şi lacrămi, şi cugetŭ curatŭ, şi omorîre acestui trupŭ de pământŭ de curvie şi de toate lucrurele necurate, de pohte reale şi de camete.

Să lucrămŭ lu Dumnezeu cu înţelepţie şi cu bună slujbă, cu răbdare şi cu rugăciune, şi să luomŭ întru sânulŭ nostru dragostea adeveritului Dumnezeu, spăsitoriulŭ nostru. Şi să cântămŭ lui cântece noao, cumŭ zice şi Davidŭ prorocŭ: «Şi toţi împreună să cântămŭ lui, şi să plăsemŭ cu mâinile, şi să strigămŭ lu Dumnezeu în glasŭ de veselie, că Domnulŭ de susŭ înfricatu e şi împăratŭ prespre totŭ pământulŭ». «Că mare e Domnulŭ şi lăudatŭ foarte! Mare e Domnulŭ, şi măriei lui nu e sfârşenie! Mare e Domnulŭ şi mare e tăriia lui!» Că deşertă şi zdrobì preaînălţatulŭ şi trufaşulŭ vrăjmaşulŭ nostru, diavolulŭ, şi moartea călcă şi toţi-i învise, şi viaţa veacilorŭ noao dăruì. Eri amu îngrupămu-ne lu Hristosŭ,|
(125) iară astăzi ne rădicămŭ, eri ne răstigniiamŭ, iară astăzi ne proslăvimŭ! Dereptŭ aceaia să ne şi îndulcimŭ toţi, fraţilorŭ, cu bune mulţemite, acestui praznicŭ bunŭ şi luminatŭ, şi să întrămŭ bucurându-ne în bucuriia Domnului nostru, ca slugile cealea bunele şi înţeleaptele. Împăraţii şi arhierei şi domnii şi judecii şi toţi carei sântŭ pre deregătorii, preuţii şi diaconii, călugării şi mireanii, voinicii şi proştii, bătrânii cu tinerii, bărbaţii şi muerile, bogaţii şi measerii, robii şi slobozii, toţi să proslăviţi şi să măriţi Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru întru această zi luminată şi de praznicŭ, toţi să cântaţi şi să vă miraţi şi să cinstiţi!

Cine se-au postitŭ şi se-au ustenitŭ, veniţi bucurându-vă şi priimiţi argintulŭ! Câţi den ceasulŭ dentâi lucrat-aţi, priimiţi astăzi ce vă se cade plata; câţi după alŭ treilea ceasŭ aţi venitŭ, mulţemindŭ şi veselindu-vă să prăznuiţi; câţi după alŭ şaselea ceasŭ aţi ajunsŭ, nemică să vă sfiiţi; iară carei aţi pestitŭ până la alŭ noaole ceasŭ, apropiiaţi-vă şi nemica ruşinându-vă; şi câţi şi până la alŭ unsprăzeacelea ceasŭ aţi pestitŭ şi ajunsetŭ, să nu vă teameţi căce-aţi pestitŭ, şi dereptŭ aceaia să nu vă mâhniţi! Că iubitoriu şi cinstitoriu iaste Dumnezeu, că e dulce şi milostivŭ, şi priimeaşte ceia de

apoi ca şì ceia dentâi, şi răpausă ceia ce-au lucratŭ den alŭ unsprăzeacelea ceasŭ, ca şì ceia den ceasulŭ dentâi, şi răpausă cela ce-au lucratŭ. Cela de apoi miluiaşte-lŭ, şi cela dentâi îndulceaşte-lŭ; acestuia-i dă, iară celalaltu-lŭ dăruiaşte, şi înţelepciunea lui sărută, şi lucrulu-i cinsteaşte; şi cu dragoste-i priimeaşte, şi cu vrearea-i laudă, şi ruga le priimeaşte, şi cu dragu-i | iubeaşte. Pentru aceaia vă apropiiaţi toţi (126) cătr'însulŭ şi vă luminaţi! Şì ceia dentâi, şì ceia den mijlocŭ, şì ceia de apoi, toţi împreună plată să priimiţi, bogaţii şi measerii, unulŭ cu alaltŭ să prăznuiţi, neîndurătorii şi leaneşii zioa aceasta să o cinstiţi! Cine se-au postitŭ şi cine nu se-au postitŭ, veseliţi-vă astăzi, că masa plină iaste; nimea să iasă flămândŭ sau lipsitŭ, ce toţi să vă îndulciţi aceştii bogăţie dulce. Că Paştile noastre, pentru noi se junghè Hristosŭ. Toţi să împleţi den nescăzutulŭ şi nedeşertatulŭ izvorŭ ce iaste Dumnezeu, ispăsitoriulŭ nostru. Veseliţi-vă şi gustaţi, şi să ştiţi că e dulce Dumnezeu. Că Domnulŭ Dumnezeu ivì-se noao, nimea să nu se plângă de meserătate, că se arătă împărăţie depreună; nimea să nu plângă de păcate, că ertăciunea păcatelorŭ den mormântŭ au luminatŭ; şi nimea să nu se teamă de moarte, că ne-au scumpăratŭ mântuitoriulŭ nostru den moarte!

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să ne dezlegămŭ toate vrajbele unulŭ dela alaltŭ, şi pizma ceaia reaoa, şi să ertămŭ toţi pentru învierea. Şi să zicemŭ celora ce urăscŭ pre noi că «fraţii noştri sânteţi», şi aceştea cu dragoste să-i cuprindemŭ. Că Hristosŭ iaste pacea noastră, cela ce pământulŭ cu ceriulŭ împăcat-au, ş'au împreunatŭ toţi întru o împreunare, şi păreţii ceii cetăţi de vrajbă spart-au cu trupulŭ său. Pace dat-au apostolilorŭ şi ucenicilorŭ săi, pace lăsat-au lorŭ, şi pre ei şi pre noi ai paceei şi ai dragostei faptu-ne-au feciori. Zice Hristosŭ: «Îndrăzniţi, că eu biruii lumea şi pre ţiitoriulŭ lumiei, cela ce aduceà păcatele în lume, diavolulŭ». Că ne-au spăsitŭ pre noi Hristosŭ, Domnulŭ nostru, şi den iadu ne-au scosŭ, ş'au izbăvitŭ pre noi den silniciia diavolului, şi den robiia lui scumpăratu-ne-au. Amărî-se iadulŭ, că gustă | cinstitulŭ şi sfântulŭ trupŭ alŭ Domnului, cumŭ Isaia pro- (127)

2-3 *şi răpausă cela ce-au lucratŭ e şters de adnotator.*

roceaşte: «Amărî-se iadulŭ, că timpină tine josulŭ». Amărî-se amu, derep'ce se deşertă. Amărî-se amu, căce bătjocuritŭ fu. Amărî-se amu, că legatŭ fu; că priimì trupŭ şi Dumnezeu află; că priimì ce văzù, şi căzù în ce nu ştiù, înghiţì pre cela ce nu-lŭ ştiià moartea. Înghiţì-lŭ, şi cunoscù elŭ pre trupŭ. Înghiţì viaţa, şi călcatŭ fu de viaţă. Înghiţì ca unulŭ den toţi, şi se deşertă de toţi. Şi pre elŭ singurŭ răpì-lŭ ca un leu, ce-şŭ sfărâmă şi-şŭ frâmse dinţii săi. Că pentru păcate moarte biruiià. Ce întru Hristosŭ păcatŭ nu află, şi se deşertă de-aciia veninulŭ morţiei. Că păcate Hristosŭ nu feace, nice se află hitleşugŭ întru rostulŭ lui. Că vreamea iaste acmu cumu se cade a zice: «Unde ţi-e, moarte, tăriia? Unde ţi-e, iadule, biruirea?» Învise Hristosŭ, iară tu te supuseşŭ. Învise Hristosŭ, şi se bucurară îngerii. Învise Hristosŭ, şi căzură dracii. Învise Hristosŭ, şi morţii slobozìră-se. Învise Hristosŭ, şi den putrejune slobozimu-ne. Învise Hristosŭ, şi den blăstemŭ dezlegatu-ne-amŭ. Învise Hristosŭ, şi noi încă înviemu-ne. Învise Hristosŭ, şi noi cu nusulŭ învisemŭ. Învise Hristosŭ den moarte, începătoriu morţilorŭ fu. Că a lui e slava şi ţinearea, şi cinstea şi închinăciunea, şi frămseaţea ceaia marea, acmu şi pururea şi în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Învăţătură, Luni, a dooa zi de Paşti.

(Cuvântul sfântului, lu apostolŭ Pavelŭ).

Cuvântul 13.

Ascultaţi, creştinilorŭ, cumŭ leanea noastră rădică-o sfântulŭ şi dumnezeesculŭ apostolŭ, unde grăiaşte şi zice: «Fraţilorŭ, veseliţi-vă în Domnulŭ în toată vreamea, şi iară zicŭ, veseliţi-vă! Şi blândeaţele voastre să fie înţelegute tuturorŭ oamenilorŭ. Că Domnulŭ iaste aproape. Nu grijiţi nemica, |
(128) ce în toate rândurele să rugaţi în rugă. Şi să fimŭ cu mulţemită, prinosulŭ vostru să se arate înaintea Domnului». Şi iară zice: «De pururea să vă bucuraţi, şi neîncetatŭ să vă rugaţi, şi de toate să mulţemiţi!» Întru aceaste trei lucrure, fraţilorŭ, (ce zice, de pururea să ne bucurămŭ, şi, iară, rugă-

---

24 слово, гі҃.

ciune a face neîncetatŭ, şi, iară, de toate a mulţemì), spăseniei noastre fi-va. Ce iaste de pururile a se bucurà? Să-şŭ fie totŭ omulŭ în dereptatea sa, de care dereptate iaste bucuriia şi tăriia şi dereptarea şi săvârşeniia.

Dereptatea amu grăiaşte: toate lucrurile cealea bunele împreună. Cândŭ lucrează sufletulŭ lucrure bune, şì dereptatea săvârşaşte. Că cine săvârşaşte dereptatea, să ştie că va cădeà întru nevoe şi în gonire şi în grije şi în năpăşti. Ce de acealea mai vârtosŭ să se bucure şi să se îndulcească şi să se veselească, pentru nădeajde spăseniei şi pentru fericirea dereptăţiei, că dela Dumnezeu încă va luà mângâiarea. «Fericiţi, amu», zice, «goniţii pentru dereptatea, că a celora e împărăţiia ceriului». Nu aşa prostŭ zis-au apostolulŭ să ne bucurămŭ noi, ce de Domnulŭ să ne bucurămŭ. S'amŭ fi şì goniţi de nescare oameni necredincioşi, să ne-ară şì spânzurà, şi să ne-ară şì sparge cu moarte grozavă, s'amŭ fi şì ucişŭ, şi să ne-ară muncì în toate chinurele cealea realele, pentru dumnezeiasca credinţă, iară noi de acealea să nu ne întristămŭ, ce mai vârtosŭ să ne bucurămŭ. Că zice Luca, la deaanie, că se întoarseră amu şì apostolii bucurându-se, derep'ce le se tâmplă ocărîţi a fi pentru numele Domnului.

Iară unde zice «neîncetatŭ să ne rugămŭ», să nu-şŭ dea locŭ diavolului cineva spre sineşŭ a înşelà pre noi şi a săblăznì cu pohtele trupului şi a lucrà păcatului, ca să cădemŭ noi în ispi|tă şi în năpaste pentru acealea (129) sau în scârbă, sau în grije şi în amărăciune. Că şì Hristosŭ pentru aceaia grăiaşte: «Preveghеaţi-vă şi vă rugaţi să nu cădeţi în năpaste». Şì apostolulŭ grăiaşte: «Dumnezeu nu iaste ispititoriu rău, şi nu ispiteaşte pre nimea, ce cineşŭ ispiteaşte sineşŭ, de a lui pohtire e trasŭ şi prilăstitŭ». Iară cândŭ rugăciune facemŭ, fraţilorŭ, să ne ştimŭ şì preveghеà şi să ne trezvimŭ. Preveghindu-ne şi rugându-ne, scăpà-vămŭ şi vămŭ biruì năpăştile.

Iară unde zice «de toate să mulţemimŭ», tutindinea arătată iaste curatŭ ce e cătră Dumnezeu dragoste. Că cândŭ iubeaşte oarecine ceva, atunce şì mulţemeaşte. Că iubeaşte şi mulţemeaşte lu Dumnezeu sufletulŭ cându se slobozeaşte

15 *Tip.* сънерж.

den moarte, și mai pre desupra fi-va de grija vieţiei şi de voroava lumiei. Atunce amu vedeà-va curatŭ, şi atunce va mulţemì de toate, și de toate scârbele a se bucurà, de ce i se vorŭ fi tâmplatŭ lui, că multŭ și mare folosŭ priimì-va pentru acealea scârbe și năpăști!

Că cine se chinuiaşte pentru Dumnezeu și se muncește și cade în ispite, nu pentru greşalele lui, cu bucurie mai vârtosu se va bucurà, și nu va socotì de năpăştile și de scârbele cealea iuţile, de mare bucurie, ce priimeaşte dela Dumnezeu veselie sufletească şi dumnezeiască, şi cu îndrăznirea cugetului ce-au avutŭ. Că zice și Ioannŭ: «Să inimile noastre nu vorŭ întărâtà noi, îndrăznire aveà-vămŭ cătră Dumnezeu, și varece vămŭ ceare, priimì-vămŭ dela elŭ, căce învăţăturile lui păzimŭ».

Dereptŭ aceaia să ne deşteptămŭ, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ întru rugă și în rugăciune, şi cu mulţemită toate prinoasele noastre să fie cătră Dumnezeu. Să nu ne slăbimŭ de sufletŭ, rogu-mă, fraţilorŭ, nici să ne lenimŭ, nici să ne
(130) mâhnimŭ, ce cu | multă răbdare toate să facemŭ, cu frică și cu bună mândrie lucrândŭ lu Dumnezeu, ca credincioșii şi ca tocmitorii ceia bunii ai bunătăţiei ceaia noao, ca să ne bucurămŭ pururea, cum au zisŭ apostolulŭ. Și să ne întărimŭ şi să ne îmbărbătămŭ spre lucrulŭ spăseniei, şi a ajutà sufletele noastre, prăznuindŭ acestŭ mare și luminatŭ şi îmfrâmseţatŭ praznicŭ, ce iaste adeverită zi, învierea lu Hristosŭ, și sărutândŭ unulŭ pre alaltŭ, și priimindu-ne, şi să spargemŭ toate vrajbele ce sântŭ întru noi şi pizmele cealea realele şi cugetele.

Dereptŭ aceaia să ertămŭ toţi pentru învierea și să zicemŭ celora ce urăscŭ noi că «fraţii noştri sânteţi», şi aceia cu dragoste să-i cuprindemŭ. Că Hristosŭ iaste pacea noastră, cela ce pământulŭ cu ceriulŭ au împăcatŭ şi pace dat-au noao și pace lăsat-au noao. «Pacea sa», zice, «lasŭ voao, şi pacea mea dau voao. Şi de aceasta cunoaşte-vorŭ toţi că ai miei ucenici sânteţi, să veţi aveà dragoste unulŭ cătră alaltŭ». Nu numai ucenicilorŭ săi, apostolilorŭ, dragoste şi pace dat-au Dumnezeu, ce şi aceii dragoste şi pace feciori ne-au făcutŭ.

---

22 *Tip.* сп҄ъсѣ | ѣн **29** *Tip.* ꙟчѣл къ *(cf. pg. 118/26)* **32-33** *Tip.* пачѣ лꙋ҄ ласꙋ.

Această pace și dragoste, frațilorŭ, ca o învățătură ceare dela noi Dumnezeu. Pentru aceaia datori sântemŭ cu pace a lăcuì și cu glasuri sufletești a prăznuì și șì sufletească a îmblà cu cuviință și cu dereptate, cu dragoste și cu împreunare și cu blândeațe și cu înțelepciune smerită, cu lungă răbdare și cu dulceață și cu duhulŭ sfântŭ. Că nu e în deșertŭ sau deșertată tocmeala Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, ce înșine noao arătat-au.

Pentru aceaia datori sântemŭ, frațilorŭ, de toată lumea să ne rugămŭ și să grijimŭ, rugă și rugăciune să aducemŭ lu Dumnezeu. Că aceasta ne învață și spune dumnezeesculŭ sfântŭ Pavelŭ apostolŭ, să facemŭ rugă și ru|găciune și (131) mulțemită dereptŭ toți oamenii și de împărați și de toți carei sântŭ mai mari, ca cu blândeațe și fără voroavă viața să viemŭ întru toată credința ceaia buna, și cu curăție. Așa să facemŭ și așa să lăcuimŭ, cinstitele praznice dumnezeești prăznuindŭ, și așa vămŭ fi priimiți lu Dumnezeu.

Iară noi, cum amŭ puteà prăznuì fiindŭ noi ținuți în reale și în păcate? Cumŭ vămŭ puteà lucrà lu Dumnezeu cu mațele totŭ pline, mâncăriei, beției slujindŭ? Cum amŭ puteà prăznuì cu iubirea dulceției și cu pohtele trupului aprinșŭ fiindŭ? Cum amŭ puteà prăznuì în reale și în urîciuni și în râvniri întărâtați? Cum amŭ puteà prăznuì ceia cu iubirea argintului și luândŭ camete și asuprindŭ cu nedereptate și afundați în răpiciuni? Cum amŭ puteà prăznuì, cândŭ ceștii slave deșarte și trufei și preaînălțimeei slujindŭ? Cum amŭ puteà prăznuì, când amŭ fi ținuți în toate pohtele și în reale, și cândŭ vămŭ fi în toate spurcăciunile cealea necuvioasele întinați?

Că cumŭ nu iaste lesne cui e ținutŭ de un focŭ cu boală a se răposà, și celuia ce se chinuiaște întru o necătură a înnotà bine, și cumŭ nu iaste lesne mortului a suflà, așa e și cela ce se întunecază cu realele lucrândŭ păcatelorŭ: nu i-e lesne a se luminà și nu i-e lesne a prăznuì sufletească.

Amŭ nădeajde si nădăjduescŭ, frațilorŭ, ca mai buna și aproapea spăsenie întru voi să fie lucrată și preacumpărată. Nu iaste altŭ-ceva viața noastră, carei ne chemămŭ pre numele lu Hristosŭ, câți în domnie și în deregătorie sânteți den duhulŭ sfântŭ, și câți întru beseareci slujitori, călugări și preuți, dia-

coni şi cântători, şi de-aciia alalţi toţi, să ştie că nu iaste alta
(132) nici una, ce e gătirea şi tocmeala praznicului. Că pra|znicul ŭ
amu grăiaşte-se: la sfânta beseareсă rugăciune să facemŭ şi să
ne trezvimŭ pe toate lucrurile şi să ne îndemnămŭ spre cân-
tări dumnezeeşte şi să ne preveghemŭ în slujba lu Dumnezeu,
în bdeanii şi în curăţie dereaptă, nu de nevoe sau cu leane,
ce cu voe bună şi fără de leane; şi îndemnare neînşelătoare
(ce se zice, milostenie) a face, a da săracilorŭ hrană, a încălţà
desculţii, a îmbrăcà golii; a sparge vrajbele dela inimi, a ne
împăcà unulŭ cu alaltŭ de toate pizmele şi a fi către toţi cu
inemă bună şi cu pace şi cu curăţie şi cu dragoste nefăţar-
nică; şi bucuroşŭ a ascultà cuvântulŭ lu Dumnezeu, sfânta
evanghelie, şi alalte toate sfintele scripturi, carele-sŭ noao de
folosulŭ sufletului, să le cetimŭ şi să le ascultămŭ. Nu în mân-
cări asuprite, sau în beţii, sau în jocure drăceşti, sau în dvorbe
şezândŭ, sau în cearte, sau în sfade, sau în pâră, sau în vân-
zări, în precupìi, sau datoare a ceare, sau să ne clevetimŭ, ce,
cumŭ iaste scrisŭ de Dumnezeu, în pace şi în ascultarea cuvân-
tului său, şi în rugă şi în rugăciune a face cu nevoinţă, dereptŭ
toţi oamenii şi dereptŭ păcatele noastre, şì bărbaţii, şì muerile,
şì feciorii, şì featele, şì slugile, şì slujnicele, toţi dentr'aceale
vreri reale să ne deşertămŭ şi într'aceastea bunele să ne îm-
brăcămŭ, şi să ne împlemŭ de toate cugetele cealea bunele
ce-sŭ către Dumnezeu. Că cine ascultă cuvântulŭ lu Dumnezeu
şi-lŭ face, şi e cu rugăciune împreunatŭ, acealea, eale ne îm-
preunează cu Dumnezeu şi mai susŭ de ceriu înalţă-ne.

Aceasta amu iaste adevărŭ bună şi lăudată şi a spă-
seniei viaţă. Aceasta amu iaste fericită viaţă, şi bine tocmită
pre plăcearea lu Dumnezeu. Aceastea sântŭ Paştile cealea
(133) cinstitele şi iubitele şi | curatele. Aceastea sântŭ în vecie şi
netrecutele Paşti, de unde au fugitŭ boala şi suspinile. Aceastea
sântŭ Paştile de bucurie şi de veselie şi a veacilorŭ bunătate
sufletească. Aceastea sântŭ Paştile, ce întru eale iaste feri-
citele bucate dumnezeeşti, trupulŭ lu Hristosŭ, şi iaste plină
masa de dulceaţa veacilorŭ. Aceastea sântŭ Paştile, ce întru
eale e glasŭ de prăznuire şi împreunare de veselie şi căutarea

---

24 *Tip.* коувантȣлъ **25-26** *Tip.* ѧлеле ꙟпреȣнѣзѫ **34** *Tip.* доумнезеȣєирн
36 *Tip.* ѧле гласъ (*cfr. însă* 124/2: ѧлее).

luminiei ceaia de pururea. Aceastea sântŭ Paştile, ce întru eale e bearea noao, ce de ea Hristosŭ zice: «N'amŭ a bea de acmu de rodulŭ viţeei aceştiia, ce cându o voiu bea noao cu voi, întru împărăţiia părintelui mieu!»

Însă n'au zisŭ numai aceasta apostolilorŭ Hristosŭ, ce de noi, de toţi, grăiaşte aşa. Că Hristosŭ iară grăiaşte: «Nu numai de aceştea rogu-mă, ce de toţi carei credŭ întru mine». Pentru cuvintele aceastea, acestŭ praznicŭ să prăznuimŭ noi, fraţilorŭ, neîncetatŭ rugându-ne şi mulţemindŭ lu Dumnezeu, ca pururea să ne bucurămŭ îmblândŭ după învăţătura sfântă a lu Hristosŭ, şi să ne îndemnămŭ cu nevoinţă a săvârşì aceastea, ca să ajungemŭ la adeveritele şi fericitele Paşti, unde iaste viaţa ceaia dulcea şi îmfrâmseţata. Aceasta amu Hristosŭ spăseniia şi învierea noastră iaste. Şi nu numai pre cestŭ veacŭ şi pre ceastă lume găteaşte elŭ trebuinţă bună, ca să dea cu prilejŭ celorŭ ce lucrează lui, ce dă şi în ceaia lume dulceaţa ceaia făgăduita, şi şì ale veacilorŭ şi ale ceriului Paşti elŭ are a dăruì. Dereptŭ aceaia şì noi să ne nevoimŭ să ne spodobimŭ a ne cuminecà cu acealea Paşti dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea, în veacii veacilorŭ, aminŭ.

Dumineca Tomii.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 65.

(Ioan XX, 19) *Erà după aceaia într'acea zi, întru una den Sâmbete, şi uşile încuiate unde erà ucenicii adunaţi, dereptŭ frica Iudeilorŭ, vine Isusŭ, şi stătù în mijlocŭ, şi grăì lorŭ: „Pace voao!" (20) Şi aceasta zise, arătă lorŭ mânile şi coastele sale. Bucurară-se ucenicii* (134)

---

1 *Tip.* поўр8р8 **22-23** *Titlul slavon:* нєд'клѣ до́мина. Є҆ѵ҃лїє, ї҆ѡ҃. гла́ва, ѯ҃є. **24** *De-asupra lui* aceaia, *scris* fiindŭ de cătră seară. *De-asupra lui* zi, *scris* târziu **28** *De-asupra lui* mânile, *scris* şi picioarele.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B.* **24** Erà după aceaia într'acea zi] *T* Fiindŭ seară, în zioa aceaia **24-25** întru una] *CT* într'una **25** Sâmbete] *T* Sâmbătă | încuiate] *T* încuiate fiindŭ **26** Iudeilorŭ] *T* Jidovilorŭ **26-27** mijlocŭ] *T* mijlocŭ de ei.

deaca văzură Domnulŭ. (21) Zise lorŭ iară: „Pace voao! Cumu m'au tremesŭ părintele, și eu tremețŭ voi". (22) Și aceasta zise, suflă, și grăì lorŭ: „Priimiți duhulŭ sfântŭ. (23) Cui veți lăsà păcatele, lăsate vorŭ fi lorŭ; cui le veți ținea, ținute vorŭ fi". (24) Iară Thoma, unulŭ den doisprăzeace, ce-lŭ chemà geamănulŭ, nu erà cu nușii cândŭ vine Isusŭ. (25) Grăiră lui alalți ucenici: „Văzut-amŭ Domnulŭ". Elŭ zise lorŭ: „De nu voiu vedeà la mânile lui ranele piroaelorŭ și să bagŭ deagetulŭ mieu în rana piroaelorŭ și să bagŭ mâna mea în coastele lui, nu voiu creade!" (26) Și după a opta zi, iară erà în lăuntru ucenicii lui, și Thoma cu nușii. Vine Isusŭ, ușile încuiate fiindŭ, și stătù în mijlocŭ de ei, și zise: „Pace voao!" După aceaia grăì Thomei: (27) „Adu-ți deagetulŭ tău încoace și vezi mânile meale, și adu mâna ta și bagă în coastele meale; și nu fii necredinciosŭ, ce credinciosŭ!" (28) Și răspunse Thoma, și zise lui: „Domnulŭ mieu și Dumnezeulŭ mieu!" (29) Grăì lui Isusŭ: „Ca mă văzușŭ, Thomo, crezușŭ; fericați de ceaia ce n'au văzutŭ, ș'au crezutŭ!" (30) Multe amu șì alte seamne făcù Isusŭ înaintea ucenicilorŭ lui ce nu sântŭ scrise în cartea aceasta. (31) E aceastea scrise sântŭ, să creadeți că Isusŭ iaste fiiulŭ lu Dumnezeu, și crezândŭ, viață aveà-veți întru numele lui!

Sfârșitul Duminecii.

---

1 *De-asupra lui* Zise, *scris* Și le **5** *De-asupra lui* den, *scris* cei **7** *De-asupra lui* Văzut-amŭ, *scris* pre **19** ș'au *îndreptat, de-asupra, în* ce au **25** кóнецъ недѣлѣ.

Variante: **1** *AC lipsește* deaca | lorŭ] *AC* lorŭ Isusŭ **2** tremesŭ] *AC* trimesŭ | tremețŭ] *AC* trimețŭ **3** grăì] *T* zise **4** Cui] *T* Oarecui | lăsate vorŭ fi lorŭ] *AC* lăsați lorŭ *T* lăsate să fie lorŭ; iară | *AC lipsește* le **5** ținute vorŭ fi] *AC* țineți-le *T* ținute să fie lorŭ | Iară Thoma] *AC* E Toma **6** geamănulŭ] *A* geamănŭ **9** piroaelorŭ] *T* piroanelorŭ **10-11** voiu creade] *AC* voi aveà credință **11** Și după a opta zi] *T* Și iară, cândŭ fu după optŭ zile **12** și Thoma] *T* și și Thoma **13** *AC lipsește* fiindŭ | *AC lipsește* de ei **14** Adu-ți] *AC* Adu **18-19** văzușŭ, Thomo, crezușŭ] *AC* văzù, crezù *T* văzușŭ, Thoma, tu crezușŭ **19** fericați de ceaia ce] *T* fericitŭ carei **19-20** ș'au crezutŭ] *ACT* și credŭ **21** înaintea] *AC* naintea **22** aceastea scrise sântŭ] *AC* aceasta scrisă fu **23** crezândŭ] *AC* să creadeți.

Cuvântŭ de învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 14.

De această purtătoare de lumină săptămână şi de cin- (135) stita zi a învierei şi de biruirea spăsitoriului, Domnului nostru, prăznuitu-se-au cu luminare, şi cu glasuri de bucurie laudă comândatu-se-au. Şi cântecele biruirei cântară-se, şi tuturora de pretutindinea toate ertară-se, şi unulŭ cu alaltu se priimiră şi se cinstiră, şi toate zilele den săptămână, una ca alaltă, toate se petrecură şi se prăznuiră. Iară astăzi, însăşŭ învierea iară înnoimŭ, Duminecei noao chemămŭ prazniculŭ adausŭ avândŭ. Iară Dumineca noao cheamă-se, căce că în săptămâna luminată şì zioa învierei începutulŭ luat-au a se chemà Duminecă, iară într'această Duminecă de astăzi începătură a prăznuirei luat-au. Cumŭ şì o beseareca întâi se zideaşte, iară după aceaia se osfinţeaşte, aşa şì această zi, ce se cheamă a lu Dumnezeu, mainte au fostŭ cumŭ şì iaste, şi după aceaia se ìnnoì. Grăiaşte-se şì aimintrea Duminecă noao, derep'ce că'ntr'aceasta vorŭ să se înnoiască trupurile morţilorŭ. Iaste amu împreună a opta cu cea dentâi: a opta den a slăvitei a lu Hristosŭ înviere, întâia după chipulŭ aceştiia, ca şì după alŭ şaptele numărŭ alŭ veacului acestuia, alŭ optulŭ împreună ca şì celŭ dentâi, ca o zi neîmpărţită, chipulŭ veacului ce va să fie. Că acea luminată Duminecă ce-au trecutŭ, Hristosŭ den moarte învise, începătoriu neputredŭ morţilorŭ fu; într'această Duminecă noao, prăznuimŭ căce vorŭ să fie toate firile şi fapturile omeneşti neputrede. Ceaia Duminecă luminata, întâiulŭ venitŭ alŭ lu Hristosŭ seamnă, iară într'această Duminecă noao, alŭ doilea venitŭ a lu Hristosŭ aiavea-lŭ arată, întâia arătare a lu Hristosŭ către ucenici. Thoma ce-lŭ chemà gea-| mănulŭ, nu fiindŭ acolo, nici crezù. Iară întru a doa ară- (136) tare şì Thoma fu acolo, şi ale mânilorŭ seamne deaca văzù, necredinţa spre credinţă o adause.

(Evanghelie) *Fiindŭ seară*, grăiaşte bogoslovŭ Ioannŭ, *în zioa aceaia, într'una den Sâmbătă, şi uşile încuiate fiindŭ unde erà ucenicii lui adunaţi, dereptŭ frica Jidovilorŭ, vine Isusŭ, şi stătù în mijlocŭ de ei, şi grăì lorŭ: «Pace voao!»*.

---

2 слово д҃ı 22 *Tip.* ăчѣстꙋѫ.

(Tâlcŭ) Întâi amu, Mariia Magdalina spuse ucenicilorŭ că învise Domnulŭ (că aiavea e, că ea-lŭ văzù întâi învisŭ den moarte). Şi vedearea lui spuse, şi cuvântulŭ bucuriei vestì. Destulŭ erà aceasta ucenicilorŭ a se mângâià, ce cu nevoe erà lorŭ a nu creade, ca o muiare. Sau, să şi credeà, cu scârbă lă erà căce nu se tâmplă şì lorŭ vedearea lu Hristosŭ. Pentru aceaia, într'aceaiaşŭ zi când se arătă şi grăì cu Mariia, într'acea zi şi acelorŭ sfinţi apostoli arătă-se Domnulŭ.

Această zi «una den Sâmbătă» cheamă-o evanghelistulŭ. Sâmbătă amu, toate zilele săptămâniei cheamă Jidovii, e «una den Sâmbătă», zioa dentâi (ce se zice Duminecă) Sâmbătă o cheamă. Arătă-se ucenicilorŭ Hristosŭ seară fiindŭ, căce că aşteptà ca să se toţi strângă, că erà răsipiţi, pentru frica Jidovilorŭ. De pripă şi prea slăvitu se arătă, şi uşile fiindŭ încuiate. Şi fără de nădeajde în mijlocŭ de ucenici stătù, ca să arate că e Dumnezeu, că toate câte vrea, cu tărie făceà şi cu puteare. Iară unde vine prea slăvitŭ şi de pripă, uşile fiindŭ încuiate, arată că Dumnezeu iaste cu firea şi toate poate câte va vrea. Şi descoperì coastele trupului, şi seamnele piroaelorŭ arătă. Şi spuse tuturorŭ că cum au fostŭ răstignită în cruce, beseareca trupului rădică Hristosŭ (cum au zisŭ că poate sparge beseareca, şi a treia zi o va |
(137) zidì). Aceasta de trupulŭ său grăiià, şi foarte cu adevărŭ şi cu blândeaţe ivirea sa arătă ucenicilorŭ. Şi cu glasulŭ său mângâe inimile ucenicilorŭ săi şi şì spământarea lorŭ tocmì, că zise: «Pace voao!». Aceasta zice: nu vă spământareţi, nici vă teameţi, o ucenici, ce îndrăzniţi. că eu biruii lumea şi ţietoriulŭ lumiei (ce se zice, vrăjmaşulŭ), cela ce aduceà păcatele în lume, şi moartea deşertatu-se-au, şi viaţa veacilorŭ datu-se-au voao!

Aceasta amu şi mainte de răstignire grăiià lorŭ: «Pace lasŭ voao, şi de mine pace să aveţi!» Nu numai cu cuvântulŭ paceei potolì Hristosŭ spământarea şi frica ce aveà apostolii, ce şì cu arătarea ce arătă lorŭ seamnele cruciei. Şi spuse lorŭ den moarte înviere.

Ca şì un voivodă ce se întoarce dela războiu şi cu ra-

---

12 *Tip.* зќаш.

nele biruirea arată-şŭ, şi nu se ruşinează elŭ pentru acealea, derep'ce că lauda mai mare-i iaste şi stema mai vârtosu i se luminează, aşa şì spăsitoriulŭ nostru Hristosŭ, rane pentru toţi şi pentru spăseniia tuturorŭ priimit-au, şi nu-şŭ ascunde elŭ chinulŭ, ce-lŭ descoapere, ca să-şŭ arate a sa bărbăţie şi puteare Domnulŭ, şi nespusa a lui ce e către noi deştingere şi milă. Iară în mijlocŭ stândŭ, văzutŭ fu tuturorŭ ucenicilorŭ Hristosŭ, pace dândŭ lorŭ şi fără-voroavă, toate până în sfârşitŭ să rabde fără frică.

Pentru aceaia şì noi, de vămŭ vrea, fraţilorŭ, să vie şì către noi Domnulŭ, ca şì către ucenici şi şì apostoli, cu uşile încuiate, iară noi să ne nevoimŭ a închide uşile (ce se zice, toate firile noastre). Gura amu cu tărie şi cu bună tăceare, derep'ce că de totŭ cuvântulŭ cela deşertulŭ ce grăescŭ oamenii, răspunsŭ au a da de elŭ la judeţulŭ înfricatŭ.| Iară ochii a-i ţineà, ca cu hitlenie şi cu ispită a nu căutà, (138) ce cu bună smerenie şi cu mândrie şi cu dulce govire. Căce că cine caută spre muiare cu pohtă, curvie face cu ea întru inima lui. Iară auzulŭ urechilorŭ a-lŭ apără de cuvintele putrede, şi urîtŭ să ne fie a le ascultà. Şi să nu lăsămŭ auzulŭ nostru spre ascultarea limbiei ceaia mincinoasa şi clevetitoarea spre fraţi, ce mai vârtosŭ să opriţi lorŭ, ca mai multŭ cu ei să nu ne adaugemŭ să greşimŭ. Iară cândŭ auzimŭ noi pre altulŭ clevetindŭ şi hulindŭ, şi nu-lŭ dereptămŭ nici-lŭ apărămŭ, atunce şì noi încă ne învăţămŭ spre rău şi spre hitlenşugŭ. Că cela mincinosulŭ şi clevetitoriulŭ, ca o nemică lui înaintea ochilorŭ paru-i minciunile şi clevetele şi de ce se bucură, de ucideri şi de rău. Mânile, iarăşŭ, curate şi nespurcate a aveà şi tinse către Dumnezeu şi spre lucrure dereapte şi bune, să nu fie grăbitoare şi răpitoare pre a striinilorŭ; ce acoperite cu dereptate; şi aşa să ne nevoimŭ. Iară picioarele a le dereptà spre calea de pace şi spre săvârşirea dumnezeeştiei învăţătură a lu Hristosŭ, iară nu dârze şi sprintene a alergà spre reale şi spre vărsare de sânge, ce să fie sprintene a alergà la besearecă şi la cuvântulŭ propoveadaniei lu Hristosŭ. Şi totŭ trupulŭ să-lŭ întoarcemŭ den pohte şi den răvnirile lumici, că atunce

---

16 *Tip.* кàȣтà.

nevăzutŭ va venì șì întru noi Domnulŭ, și ne va arătà a sa dumnezeie, și ne va împleà de bucurie.

(Evanghelie) *Și aceasta zise, arătă lorŭ mânile și coastele sale. Bucurară-se ucenicii deaca văzură Domnulŭ.*

(Tâlcŭ) Arătă Hristosŭ ucenicilorŭ săi mânile și coastele sale, încredințà-i mai vârtosŭ și le arătà să pipăiască, ca să nu le se pare lorŭ că e vreo nălucă, ce adevărŭ trupŭ, |
(139) acesta fiindŭ șì văzutŭ. Că acesta însușŭ iaste adevărŭ celŭ ce se-au răstignitŭ și se-au omorîtŭ și, cum au prorocitŭ elŭ, șì învise, cumŭ mainte de răstignire grăiià, că «iară voiu căutà spre voi și se vorŭ bucurà inimile voastre!» Aceaste acmu aiavea se săvârșaște, că bucurie feace ucenicilorŭ și întărì pre ei spre credința ceaia adeverita.

După aceaia, grije și frică nemângâiată și ca un războiu aveà către Jidovi ucenicii și apostolii lu Hristosŭ. Și iară grăì lorŭ: «Pace voao!» Împrotiva grijiei și războiului mângâiare deade lorŭ. Cumŭ șì celorŭ mueri zise Domnulŭ: «Bucurați-vă voi», căce că întru scârbă erà ruda muerească, pentru înșelăciunea strămoașăei ceaia ce-au fostŭ oarecândŭ în rai. Pentru aceaia iară de ruda muerească se tâmplă întâi de luò bucurie dela Hristosŭ, ca de acea scârbă dentâi să se slobozească. Așa șì ucenicilorŭ pace deade-le, pentru grija și războiulŭ ce aveà către sine și ce vrea să aibă șì după aceaia toți pentru propoveadaniia. Elu le deade și mai multă blagoslovenie și puteare, Hristosŭ, că vrea să-i pue și să-i întărească în darurile bunătăților ŭ, cumŭ fu zisŭ șì spre Avraamŭ: «Cu blagoslovenie blagoslovescu-te și mulțime înmulțescu-te». Și într'acelașŭ năravŭ iară sărută pre ei cu cuvântulŭ, grăì lorŭ: «Pace voao», ca când ară pune o leage feciorilorŭ beseareciei, ce iaste a ne împăcà noi unulŭ către alaltŭ către Dumnezeu. Că ca un izvorŭ iaste pacele și dragostea, și iaste începătura tuturorŭ bunătăților ŭ. Că nemică nu iaste alta mai bună, decâtŭ pacele și dragostele, și mai susŭ și mai dulce. Și nu iaste alta mai de folosŭ și mai înfrâmsețată, ca dragostea ceaia nefățarnica și împreunarea ceaia buna. Că dragostea ceaia nefățarnica și dumnezeiasca,
(140) însășŭ | aceasta Dumnezeu cheamă-se și iaste. Și ale lu

27 *Tip.* блáговескѹте.

Dumnezeu sântŭ pacele şi toată mintea, cine o are şi o amŭ luatŭ.

Mângâià-i Hristosŭ ucenicii, şi îndrăznitori-i feace pre ei, şi le grăiià: «Cumu m'au tremisŭ mine părintele, şi eu tremiţŭ pre voi. Şi acestŭ lucru alŭ mieu să vă priimească, o ucenicii. Dereptŭ aceaia îndrăzniţi, că cu voi fi-voiu împreună până în vecie», zise Hristosŭ. «Şi nici de o vătămătură nu veţi aveà a vă vătămà, ce cumŭ eu feci toate câte-sŭ oamenilorŭ spre spăsenie, mai apoi eu mă muncii pentru ei cumŭ vrui, şi moartea iadului eu o sparşŭ,—aşa şi voao vă se cade spre propoveadanie tremişŭ să fiţi şi toată lumea să încungiuraţi, şi tuturorŭ oamenilorŭ această dulceaţă să o propoveduiţi şi să o dulce-vestiţi, şi încă până la moarte de aceasta să vă îmbărbătaţi şi să vă nevoiţi».

(Evanghelie) *Şi aceasta zise, suflă, şi zise lorŭ: «Priimiţi duhulŭ sfântŭ. Oarecui veţi lăsà păcatele, lăsate să fie lorŭ; iară cui le veţi ţineà, ţinute să fie lorŭ!»*

(Tâlcŭ) Luminaţi făcù Domnulŭ ucenicii săi cu mare cinste şi cu puteare apostolească şi cu dumnezeiască taină şi cu tocmeală, şi mari preuţi şi propoveduitori feace-i. Şi-i sfinţì ei aciişŭ, şi deade lorŭ duhulŭ sfântŭ aiavea, după ce suflă. Cu cuviinţă făcù ei spre luatulŭ sfântului duhŭ, şi puteare deade lorŭ, nu ca morţii să învie, sau alte ceva să facă, ce păcatele să lase. Iară după ce se suì Domnulŭ în ceriu, iară duhulŭ sfântŭ însuşŭ deştinse cu tăriia şi cu firea cu toată, de deade lorŭ. După ce le deade Hristosŭ, arătă că aceasta iaste a noastrei fire făcătoriu. Că grăiaşte şi Moysi: «Feace Dumnezeu omulŭ. Ţărână luò den pământŭ, şi suflă spre faţa lui cu duhulŭ vieţiei». Iară pentru | neascultarea, spre moartea căzù omulŭ acela Adamŭ. Şi (141)
dentr'acea cinste de demultŭ lunecă şi căzù, iară Hristosŭ după aceaia iară-lŭ înnoì cu moartea trupului său, că deşertă moartea. Şi după suflare, iară la acea cinste dentâi scoase-lŭ şi-lŭ puse, şi cândŭ grăi Domnulŭ aceastea.

(Evanghelie) *Iară Thoma, unulŭ den doisprăzeace, ce-lŭ chemà geamănulŭ, nu erà cu nuşii cândŭ vine Isusŭ. Grăiră lui alalţi ucenici: «Văzut-amŭ Domnulŭ». Elŭ zise lorŭ: «De nu voiu vedeà*

---

18 *Tip.* оучєни́чнчїн.

la mânile lui ranele piroanelorŭ, şi să bagŭ deagetulŭ mieu în rana piroanelorŭ, şi să bagŭ mâna mea în coastele lui, nu voiu creade».

(Tâlcŭ) Domnulŭ şi despuetoriulŭ Hristosŭ vine; iară Thoma uccniculŭ nu se află. Pace ucenicilorŭ dedease; iară acestŭ ucenicŭ n'au fostŭ cu nuşii. Ei amu scârba sufletului supuseră şi o lepădară, iară Thoma mai vârtosŭ ţinutŭ erà de scârba inimiei, că alalţi toţi strânşi erà, iară dentru ei Thoma nu fu. Şi erà rămasŭ şi lăsatŭ, dentru fugirea şi răsipirea ce-au fostŭ atunce spre apostoli, pentru frica Iudeilorŭ, şi nu putuse ajunge a se întoarce Thoma. Însă fu şì aceasta un lucru şi o tocmeală a lu Dumnezeu, că nu în deşertŭ lăsatŭ fu Thoma, ce pentru necredinţa lui, mai bine şi mai cu credinţă şi mai cu tărie să se arate taina învierei Domnului, lu Hristosŭ. Că de-ară fi fostŭ şì Thoma cu nuşii, nu i se-au vrutŭ părea, nici ară fi căutatŭ să pipăiască; că de n'ară fi pipăitŭ, n'ară fi nici crezutŭ, şi deaca n'ară fi crezutŭ, n'ară fi propoveduitŭ, nici ară fi învăţatŭ oamenii a creade. Pentru aceaia necredinţa Thomei, arătare noao spre credinţă fost-au.

(Evanghelie) *Şi iară, cândŭ fu după optŭ zile, iară erà înlăuntru ucenicii lui, şi şì Thoma cu nuşii. Vine Isusŭ, uşile |*
(142) *încuiate fiindŭ, şi stătù în mijlocŭ de ei şi zise: «Pace voao». După aceaia grăì Thomei: «Adu-ţi deagetulŭ tău încoace şi vezi mânile meale, şi adu mâna ta şi bagă în coastele meale; şi nu fii necredinciosŭ, ce credinciosŭ!»*

(Tâlcŭ) Iară strălucì şi lumină ucenicilorŭ prea slăvitŭ Domnulŭ. Şi întră fiindŭ uşile încuiate, şi în mijlocŭ stătù şi pace deade lorŭ. De-aciia alalţi ucenici toţi-i lăsă, ce ca un părinte dulce şi iubitoriu de feciori, cătră cela necredinciosulŭ Thoma mearse a-i spune lui ce vrea, den moarte a sa sfânta înviere. Adevărŭ, mare iaste a Domnului iubirea de oameni, cumŭ pentru un sufletŭ arătă-şŭ ale sale rane ce aveà, şi vine a spăsì un ucenicŭ necredinciosŭ! Vru să arate derep'ce că, ca Dumnezeu, ştiià toată necredinţa Thomei, câte zise elŭ cătră ucenici, deaca-i spuseră. Hristosŭ toate le ştiià, necumŭ să fie auzitŭ elŭ nainte de cineva, ce însuşŭ milostivulŭ întâi arătă ce vrea Thoma. Că aciiaşi-i zise:

5 *Tip.* дѣдѣсе.

«Adu-ţi deagetulŭ tău încoace şi vezi mânile meale, şi adu mâna ta de o bagă în coastele meale».

După aceaia amu, «nu crezi», zise, «o Thomo; veri să pipăi, şi cu o fire numai ce veri să ţi se ´spue credinţa. Aceasta-ţi grăescŭ, nu-mi iaste într'ascunsŭ. Ce te atinge cu mâna şi pipăi şi ispiteaşte, şi să ştii şi să înţelegi că eu sântŭ însumi Hristosŭ; şi nu fii necredinciosŭ!» Ce însă a zice are cineva: cumŭ în neputredulŭ trupŭ a lu Hristosŭ ale putrejuniei seamne arătară-se (ce se zice, rane)? Iară noi grăimŭ că trupulŭ Domnului neputredŭ învise, adevărŭ, cumŭ şì prorocise lorŭ, şi nu-i trebuiià lui mâncare sau beare, ce pentru nespusa a lui tocmeală, ca să se încredinţeaze învierea, mâncă şi băù şi arătă Thomei seamnele piroaelorŭ şi rana coastelorŭ. Şi pipăì şi văzù.

(Evanghelie) | *Şi răspunse Thoma şi zise lui: «Domnulŭ mieu şi* (143) *Dumnezeulŭ mieu!» Grăì lui Isusŭ: «Ca mă văzuşŭ, Thoma, tu crezuşŭ; fericitŭ carei n'au văzutŭ, şi credŭ!»*

(Tâlcŭ) Auzì Thoma cuvântulŭ Domnului şi cu pipăirea duhului sfântŭ împreună împlù-se de bucurie, şi necredinţa o adause întru credinţă. Şi părearea necredinţeei elu o lepădă, şi părăsì mâhnirea, şi strîgă grăindŭ: «Domnulŭ mieu şi Dumnezeulŭ mieu!» Iară ce zise «Dumnezeulŭ mieu», firea dumnezeiască arată. Unulŭ acesta fiindŭ Domnŭ şi Dumnezeu mărturisì Thoma că iaste: Domnŭ cu vedearea, iară Dumnezeu cu cugetarea. Că se cădeà Thomei şì zicerea lu Davidŭ să împlă, unde zice: «Cu mânile meale Dumnezeu ispitiiu, şi nu mă înşelai». Însă zice: «Fericiţi carei n'au văzutŭ, şi credŭ!» Credinţa amu iaste chipulŭ nădejdiei şi lucrurilorŭ cealea nevăzutelorŭ arătătoare. Acicea nu numai pre ucenici fericează Hristosŭ, ce şì pre toţi oamenii ceia ce vorŭ creade după aceaia. Derep'ce că scrisŭ iaste că «fericiţi ochii ce văzură Domnulŭ». Iară acicea arată Hristosŭ că acesta mai fericitŭ iaste a creade celuia ce nu veade, decâtŭ celuia ce-au văzutŭ.

(Evanghelie) *Multe amu şì alte seamne făcù Isusŭ înaintea ucenicilorŭ lui, ce nu sântŭ scrise în cartea aceasta. E aceastea scrise sântŭ, să creadeţi că Isusŭ iaste fiiulŭ lu Dumnezeu, şi crezândŭ, viaţă aveà-veţi întru numele lui!*

---

29 *Tip.* ѹнени́чи   36 *Tip.* доѹмнзеȣ.

(Tâlcŭ) După aceaia, acestŭ evanghelistŭ Ioannŭ bogoslovŭ
mai puţine au zisŭ de câtŭ alalţi apostoli. Dereptŭ aceaia
grăiaşte că unii den alalţi apostoli toate le ziseră. Ce, câte
fură de destulŭ spre credinţa celora ce vorŭ vrea să crează,
atâta scrise şì elŭ. Că cine n'ară creade cuvântŭ puţinŭ, nice
mai multŭ n'ară priimì, nici ară creade. Că cine va creade
aceastea şi le va priimì, nemică altă nu-i mai trebuiaşte spre
(144) credinţă a ispitì. | Că acicea se arată că nu grăiaşte evanghelistulŭ de ceale seamne ce-au fostŭ mai nainte de cruce,
ce de ce-au fostŭ după înviere, dereptŭ aceaia înaintea ucenicilorŭ săi. Câte-au fostŭ mainte de răstignire, nu numai
înaintea ucenicilorŭ arătatu-se-au că iaste Hristosŭ, ce înaintea
a toate năroadelorŭ. Ce numai elŭ singurŭ arătatu-se-au ucenicilorŭ. În patruzeci de zile, seamnele-şŭ arătă. De unsprăzece
ori aiavea arătă-se lorŭ. Ce mainte amu arătă-se Mariei la
mormântŭ şi alăltorŭ mueri; de-aciia se arătă lu Pătru; după
aceaia lu Cleopŭ şi Lucăi pre cale, mergândŭ ei întru Emmausŭ, întru frângerea pâiniei; după aceaia a unsprăzeace,
fiindŭ ei cu uşile încuiate şi nefiindŭ Thoma; şi iarăşŭ acelorŭ
unsprăzeace şì Thoma fiindŭ cu nuşii; de-aciia se-au arătatŭ
împreună la a cinci sute de fraţi, singurŭ, cumŭ grăiaşte
Pavelŭ; de-aciia se arătă lu Iacovŭ (şì de aceasta răspunde
Pavelŭ); de-aciia celorŭ şapte la marea Tiveriadului; după
aceaia celorŭ şaptezeci; de-aciia la codrulŭ Eleonului, când
au fostŭ văzneseniia la Ispasŭ, cându se-au suitŭ în ceriu.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ cu veselie şi
cu cântări, să prăznuimŭ noirea praznicului acestuia, şi
această vreame de primăvară! Şi să ne arătămŭ toţi învierei
lu Hristosŭ bucurându-ne, şi ca neşte jîgănii omorîte de
iarnă ce-şŭ leapădă mâhnirea unde vădŭ toate făpturile
întregindu-se, şi iară învie, cumŭ vedemŭ şì pământului
răsărindu-i iarbă, şi pomii înflurindŭ, şi toate jîganiile jucândŭ, marea făcându-se lină, şi toată lumea premenindu-se
şi spre bine adăogându-se şi înnoindu-se. Şi iată, acealea să
sântŭ fără sufletŭ şi fără graiu, şi aşa se bucură şi se
veselescŭ şi se luminează învierei lu Hristosŭ, cu câtŭ
mai vârtosŭ noi, oamenii, ce sântemŭ în cuvântulŭ şi |
(145) în chipulŭ lu Dumnezeu cinstiţi, datori sântemŭ a ne curăţì
cineşŭ sineaşŭ, şi a ne luminà şi a ne îndeletnicì în veselie

dumnezeiască, şi a ne îndemnà spre calea vieţiei ceaia buna, şi să ne înnoimŭ şi să ne împlemŭ de myroseniia şi dulceaţa duhului sfântŭ! Şi să ne luminămŭ, fraţi dragi, şi să ne curăţimŭ de toate scârnăviile şi de păcate, şi întru-minte să ne venimŭ, şi cu înţelepţiia să ne trezvimŭ, şi să fimŭ noi în locŭ de vechi. Că pentru aceaia murì şi Hristosŭ şi învise, ca şi noi păcatelorŭ să nu murimŭ, ce întru înnoitura vieţiei să îmblămŭ, mărindŭ şi mulţemindŭ lu Hristosŭ, adeveritului Dumnezeului nostru, cela ce-au toate tocmitŭ spre folosulŭ sufletelorŭ şi trupurilorŭ noastre, că lui se cuvine toată slava şi ţineare, şi cinstea şi închinăciunea, în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treia, a mironosiţelor.

Evanghelie de la Marcu, zaceala 69.

(Marcu XV, 43). *În vreamea aceaia mearse Iosifŭ (ce e den Arimathei cu dulce obrazŭ sfeatnicŭ, ce şi acela erà de aşteptà împărăţiia lu Dumnezeu), îndrăznì, întră cătră Pilatŭ, şi cerşù trupulŭ lu Isusŭ. (44) Pilatu se miră de însă au muritŭ, şi chemă vătahulŭ, întrebă elŭ, de de mult au muritŭ. (45) Şi deaca ştiù den vătahulŭ, deade trupulŭ lu Iosifŭ. (46) Şi cumpără pânză, şi puse elŭ în mormântŭ, ce erà tăiatŭ în piatră, şi privăli piatra spre uşa mormântului. (47) E Maria Magdalina şi*

12-13 *Titlul slavon:* недѣлѣ, г. мѵроносиць. Єѵлїє, м҃. глава, ѯ҃д **18** *La marginea dreaptă, scris* sutaşulŭ *(glosând pe* vătahulŭ) **20** *După* pânză *lipseşte un rând, care este în AC* şi luò elŭ, învălì-lŭ cu pânză, *în B* şi-lŭ puse josŭ, învălì-lŭ cu pânza *(sic!), în* T_1 şi dezgvozdì elŭ şi-lŭ puse josŭ, învălì-lŭ cu pânza, *în* T_2 şi-lŭ deştinse elŭ den cruce, şi învălì elŭ cu pânza. *Această lipsă e completată în exemplarul de la Braşov şi în cel cu dedicaţie de la Academia Română astfel:* şi-lŭ luò pre'nsulŭ şi-lŭ înfăşură cu pânză.

Variante: 15 Arimathei] *B* Erimathei | sfeatnicŭ] *AC* sveatnicŭ **19** *AC lipseşte* deaca **20** Şi cumpără] T_2 Şi luò trupulu Iosifŭ, cumpără **20-21** şi puse elŭ] T_2 Că puse cinstitulŭ şi luminatulŭ trupŭ alŭ Domnului **21** mormântŭ] *AC* groapă T_2 groapa | tăiatŭ în] *AC* tăiată den T_2 tăiată în | piatră] *B*T_1 steană de piatră | privăli] *AC*T_2 răsturnă *B* gribăli | piatra] *T* piatră mare **22** spre uşa] T_2 desupra | mormântului] *C* mărmântului T_1 mormântului, de-asupra lui.

Mariia lu Iosie, căutară unde-lŭ puseră. (XVI, 1) *Trecù Sâmbâta, Maria Magdalina și Maria lu Iacovŭ și Salomiia cumpărară myrŭ, ca să meargă să ungă Isusŭ.* (2) *Și foarte de demâneață, întru una de Sâmbete, vineră la mormântŭ, luminândŭ soarele.* (3) *Și grăiră cătră ealeșŭ: „Cine va răsturnà noao piatra despre ușa mormântului?“* (4) *Și căutară, văzură că răstur-*
(146) *nată | erà piatra; erà amu vârtosŭ mare.* (5) *Și intrară în mormântŭ, văzură un tânărŭ șezândŭ de a dereapta, îmbrăcatŭ în veșminte albe; și se spământară.* (6) *Elŭ grăì lorŭ: „Nu vă spământareți; pre Isusŭ căutați, Nazareaninulŭ, răstignitulŭ; sculatu-se-au, nu iaste cicea; iată-i loculŭ unde puseră elŭ.* (7) *Ce vă duceți, spuneți ucenicilorŭ lui și lu Pătru, că va mearge înaintea voastră în Galilei; acolo elŭ vedeà-veți, cum au zisŭ voao“.* (8) *Iară eale eșiră, fugiră dela mormântŭ; luò-le eale un cutremurŭ și un teamătŭ, și nemunuia nemică nu ziseră, temeà-se.*

Sfârșitul Duminecii.

---

1 Trecù *îndreptat în* Și trecù **3** Isusŭ *îndreptat în* pre Isusŭ **8** *De-asupra, scris (glosând pe* erà amu vârtosŭ mare), *în exemplarul de la Brașov* ca erà foarte mare, *în exemplarul cu dedicație, de la Academia Română* că erà mare foarte **10** *De-asupra lui* elŭ, *scris* iară **13** vă duceți, spuneți, *îndreptat în* vă duceți de spuneți **18** temeà-se *îndreptat în* că se temeà **19** ко̂ нѣ̂.

Variante: 1-2 *în T se sare de la* lu Iosie *până la* și Maria *din rândul următor* **1** Iosie] *C* Iosiia | căutara] *AC* văzură **2-3** Salomiia] *B* Salomie **3** Isusŭ] *T* pre Isusŭ **4** una de] *AC* una den **5** mormântŭ] *C* mărmântŭ | luminândŭ] *AC* lumină *B* răsărindŭ **6** Cine va răsturnà] *AC* Cine-au răsturnatŭ **10-11** Elŭ grăì lorŭ] *T* Și zise muerilorŭ **11** spământareți] *T* teamereți | pre Isusŭ] *AC* Isusŭ *T* știu că Isusŭ **11-12** căutați, Nazareaninulŭ] *T* Nazareaninulŭ căutați **12** cicea] *T* acicea **13** iată-i] *T* și iată | unde puseră elŭ] *B* unde-ați pusŭ elŭ *T* unde zăcù Domnulŭ | Ce vă duceți] *T* Și le zise: «Păsați de **14** va mearge înaintea voastră] *AC* vă așteaptă *T* vă așteaptă pre voi **15** acolo elŭ vedeà-veți] *T* și acolo vedeà-l-veți | voao] *T* lorŭ **15-16** Iară eale] *AC lipsește T* Și **16** eșiră] *T* eșindŭ, eale | luò-le] *T* că le prinse **17** un teamătŭ] *T* o spaimă | nemunuia nemică nu zisera] *A* lemunuia nemică nu ziseră *C* nu ziseră nemunuia nemică *T* nemunuia nemică nu spuseră **18** temeà-se] *T* cà se temeà.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 15.

Întru această zi de astăzi, ce iaste sfântă Duminecă, învățătură avămŭ a ne închinà Domnului și a învățà învățătura sfântă a lui. Că întru această Duminecă a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, dumnezeiasca muncă pomenindŭ întru sine, chinului lui să ne milcuimŭ și sufletește să ne veselimŭ, că unulŭ născutŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, de voe, spre chinŭ însușŭ vine și se deade pre sine, curăție și spăsenie a toată lumea. Dereptŭ noi blăstemulŭ fu, ca pre noi den blăstemŭ și den păcate să ne slobozească, preadulcele Dumnezeulŭ nostru, Hristosŭ. Spre lemnulŭ cruciei înălță-se și se tinse, și se răstignì fiindŭ fără păcate, — însă lemnulŭ de viață dat-au noao și iară raiulŭ au deșchisŭ, ce l-au închisŭ strămoșu-nostru Adamŭ cu neascultarea și cu călcarea. Și-șŭ deade sufletulŭ său în mânile nevăzutului părinte, și mortŭ arătă-se, — ce morții sculă spre credința celora de apoi și învierei a tuturora. Îngrupă-se, — ce se iară sculă, ca un tare și putearnicŭ, și sparse cu moartea lui moartea. Întru iadŭ deștinse, și scoase sufletele și le slobozì ei den cea amărîtă osândă și de untuneareсŭ și den cea le | gătură nedezlegată a muncitoriului diavolului. În ceriu se (147) suì, și iară va venì cu slavă, să judece viilorŭ și morțilorŭ, și să dea cuișŭ după lucrulŭ lui. Aceastea toate, pre o învățătură a lu Dumnezeu, fu dereptŭ noi și vindecarea boalelorŭ noastre: celŭ vechiu Adamŭ să-lŭ scoață de unde căzuse și spre cea dumnezeiască viață de susŭ să-lŭ scoață și să-lŭ spăsească. Că cu munca lu Hristosŭ înnoitu-ne-amŭ toți, și spăseniei vieției spodobitu-ne-amŭ, și tainei dumnezeiască soți fumŭ, și cu darulŭ ceriului și duhului îndulcitu-ne-amŭ. Ce să proslăvimŭ și să mărimŭ ce e spre noi marea și prea multa milostea sa, și milosârdia lui nespusă e și fără sfârșitŭ.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia*, zise evanghelistŭ Marcu, *mearse Iosifŭ (ce e den Arimathei cu dulce obrazŭ sfeatnicŭ, ce și acela erà de așteptà împărăției lu Dumnezeu)*, *îndrăznì, întră către Pilatŭ, și cerșì trupulŭ lu Isusŭ. Pilatu se miră de însă au muritŭ, și chemă vătahulŭ, întrebă elŭ, de de multŭ au mu-*

---

2 слово іє.

ritŭ. Şi deaca ştiù den vătahulŭ, deade trupulŭ lu Iosifŭ. Şi cumpără pânză, şi dezgvozdì elŭ, şi-lŭ puse josŭ, învălì-lŭ cu pânza, şi puse elŭ în mormântŭ, ce erà tăiatŭ în steană de piatră, şi prăvălì piatră mare spre uşa mormântului, desupra lui.

(Tâlcŭ) Fericitulŭ Iosifŭ, unulŭ erà den sfeatulŭ Iudeilorŭ. Şi foarte erà nărocitŭ şi bogatŭ. Şi legiei slujiià; de-aciia şi lu Hristosŭ ucenicŭ fu. Şi crezù întru elŭ cu toată voia neivitŭ, şi cu cugetŭ curatŭ. Dereptŭ aceaia şi după moartea lu Hristosŭ, în ceaia de apoi, slujbă învăţătoriului făcù mai vârtosŭ cu bună înţelepţie şi cu cucerire şi cu credinţă curată. Vine cătră Pilatŭ şi se rugă lui de mortulŭ şi pârîtulŭ de vrăjmaşi şi osânditŭ şi răstignitŭ. Că de ucenici şi soţii (148) lui lăsatŭ fu şi uitatŭ. În vreamea amu | de muncă, căce erà ţinuţi de frică şi de teamătŭ — şi aceia erà lui ca o fămeae — ei toţi se răsipiră. Numai singurŭ Iosifŭ (şi mai den nainte într'ascunsŭ fusease ucenicŭ lu Hristosŭ), elŭ fără teamă se află şi cu îndrăznire (cumŭ zice, că dereptulŭ ca un leu nădăjduiaşte-se îmblândŭ, dereptŭ aceaia şi cu îndrăznire lăudäroşilorŭ şi minunaţilorŭ îndrăzneaşte).

Nu zise elŭ întru sine, acestŭ bărbatŭ bunŭ şi cinstitŭ şi înţeleptŭ şi cu dulce obrazŭ, Iosifŭ, că «sântŭ bogatŭ sau preamăritŭ; de voiu ceare trupulŭ muncitului şi osânditului, lu Hristosŭ răstignitulŭ, că voiu cădeà den slava bogăţiei, sau mă vorŭ lepădà den cinste, sau voiu fi pârîtŭ de Jidovi, de voiu fi lepădatŭ den săborŭ», ce aceastea toate întru nemică le socotì şi alalte toate le părăsì, încă şi însuşŭ trupulŭ lui ca un striinu-lŭ socotì. Pentru dragostea şi pentru mărturisitura, şi pentru credinţa lu Hristosŭ ce aveà întru elŭ, cerşù trupulŭ lu Isusŭ. Derep'ce că după alŭ treilea ceasŭ au muritŭ (că ştiià amu că niminilea aşa curândŭ nu muriià den răstigniţi, că-i păreà lu Pilatŭ că va chinuì în cruce ca şi tâlharii), pentru aceaia chemă vătahulŭ şi întrebă pre elŭ: «însă murit-au?». Şi spuse vătahulŭ c'au muritŭ. Şi ascultă Pilatŭ cu blândeaţe, de ce cereà Iosifŭ cu bună cinste, şi dăruì lui trupulŭ lu Hristosŭ. Că numai dulceaţa şi bunătatea lu Dumnezeu ajută lu Iosifŭ, de îmblânziià şi muiià năravulŭ cela iutele a lu Pilatŭ.

(Evanghelie) *Şi luò trupulŭ Iosifŭ, cumpără pânză, şi-lŭ destinse elŭ den cruce, şi învălì elŭ cu pânza,* împreună şi Ni-

codimŭ, că şì acela încă erà ucenicŭ lu Hristosŭ, însă erà şì acela într'ascunsŭ ucenicŭ, pentru frica Jidovilorŭ. Şi acelŭ trupŭ cinstitŭ şi preacuratŭ alŭ Domnului şi despuitoriulŭ, cu mare cinste şi cu bună înţelepţie şi cu frică îngru|pară-lŭ. (149)

(Tâlcŭ) Sveatnicŭ năroadelorŭ erà Iosifŭ, cumŭ fu zisŭ. Ce mai vârtosŭ ce aveà elŭ slujbă împreună, că aveà şì greulŭ cetăţiei. Că cine are acestŭ lucru aşa, elu se nevoiaşte şi cugetă cum va tocmì târgulŭ şi nărodulŭ, iară lucrurele cealea bunele şi dulci le uită. Şi mulţi de multe ori cădeà întru năpăşti, pentru ceva lucru rău ce făceà în târgŭ şi în gloate. Iară pentru greimea aceii vine, iară Iosifŭ nemică nu se vătămà elŭ den lucrurile cealea bunele cu sfeatulŭ deregătoriei, nici greimea, nici ţinearea a cetăţiei. Şi nemică nu-i strică lui, acelui omŭ mare, fericitŭ şi cinstitŭ, acelŭ lucru bunŭ: îngroparea lu Hristosŭ. Dereptŭ aceaia să auză cade-se toţi bogaţii şi deregătorii, cumŭ mai bine de toate lucrurile împărăteşti să se deşarte şi să le lase înapoi, iară de lucrurile cealea bunele şi de judecata ceaia dereapta şi nefăţarnica până la moarte să nu se lase, cumŭ feace şì Iosifŭ.

(Evangheliile) *Că puse cinstitulŭ şi luminatulŭ trupŭ alŭ Domnului în groapa ce erà tăiată în piatră, şi răsturnă piatră mare desupra mormântului. E Mariia Magdalina şi Mariia lu Iacovŭ şi Salomiia cumpărară myrŭ, ca să meargă să ungă pre Isusŭ.*

(Tâlcŭ) Că cu nevoe erà şì muerilorŭ a fi şi a aşteptà să vază şi să ştie unde vorŭ pune pre Hristosŭ, ca să meargă să spue ucenicilorŭ şi să aducă veaste bună şi bucurie de învierea lu Hristosŭ. Că sămânţa muerească au fostŭ mai tare osândită în rai, pentru înşelăciunea şarpelui; pentru aceaia se nevoiià aceastea mai naintea să priimească dulceaţă şi vedeare de înviere. Că erà şì alte mueri den Galilei ce slujiià lui, ce mai bărbăteaşte şi mai tare Mariia Magdalina şi muma Domnului, ce se zice Mariia lu Iacovŭ, şi muma feciorilorŭ lu Zevedeu, ce erà Sa|lomiia. (150) Aceastea mai multă slujbă feaceră, şi mare hrăboriia a lorŭ şi răbdare arătară-şŭ în vreamea chinului, şi la îngruparea lu Hristosŭ, cândŭ toţi ucenicii alalţi, ceia dragii

2 *Tip.* ѫ̀нтранскȣнсъ.

şi ştiuţii, fugiră. Iară aceaste mueri cu multă răbdare şi cu frică şi cu multă usârdie aşteptà toate să vază de Hristosŭ.

E cândŭ trecù Sâmbăta şi neapărate fură de leage (că Sâmbătă nu da leagea, nici lăsà să lucreaze ceva, ce gătiră myrŭ) şi vineră lå mormântŭ, să ungă pre Isusŭ, încă nu-lŭ cugetà muerile în nălţime şi în mărie pre Isusŭ Domnulŭ, nici destoinicŭ dumnezeiei dumnezeiască. Dereptŭ aceaia şăzură lângă mormântŭ — şi cumpărase myrŭ — şi aşteptà ca deaca va mai încetà şi se va potolì nebuniia acelorŭ bărbaţi fără-de-leage jidovi, eale să ungă pre Hristosŭ. Şi, după cumŭ erà năravulu Jidovilorŭ, vrea să ungă trupulŭ lui, ca cu myroseală bună să fie şi neputredŭ, că myrulŭ are oarece tărie şi usucă şi răveneala trupului suge-o şi-lŭ păzeaşte şi-lŭ ţine neputredŭ. Cu aceastea se nevoiià muerile pentru Hristosŭ.

Şi foarte de demâneaţă, într'una de Sâmbete (ce se zice, în zioa dentâi de zilele săptămânei, că Sâmbătă toată săptămâna şi toate zilele chemà-le Jidovii, iară una den Sâmbete, întâia zi, aceasta se zice Duminecă), şi se sculară muerile şi mearseră la mormântŭ. Şi cugetà întru sineşŭ: cine va răsturnà noao piatra de pre uşa mormàntului? Şi cugetândŭ eale aceasta, însuşŭ îngerulŭ răsturnă piatra.

(Evanghelie) *Şi zise muerilorŭ: «Nu vă teamereţi; ştiu că Isusŭ Nazareaninulŭ căutaţi, răstignitulŭ; sculatu-se-au, nu iaste acicea; şi iată loculŭ unde zăcù Domnulŭ».*

(Tâlcŭ) Mainte le amu izbăvì de cea frică multă ce aveà;
(151) după aceaia le spuse veaste bună | de înviere. Că nici îngerulŭ nu se ruşină căce fu Hristosŭ răstignitŭ, ca nimea de cruce să nu se ruşineaze, derep'ce că aceasta iaste spăseniia oamenilorŭ şi capŭ tuturorŭ bunătăţilorŭ. Zise acelŭ îngerŭ: «Sculatu-se-au, nu iaste acicea Domnulŭ. Şi de veţi să vă încredinţaţi, iată-i loculŭ unde puseră elŭ». Dereptŭ aceaia răsturnă îngerulŭ piatra, ca să arate lorŭ şi să le spuie.

(Evanghelie) *Şi le zise: «Păsaţi de spuneţi ucenicilorŭ lui şi lu Pătru, că vă aşteaptă pre voi în Galilei; şi acolo vedeà-l-veţi, cum au zisŭ lorŭ». Şi eşindŭ, eale fugiră dela mormântŭ, că le prinse eale un cutremurŭ şi o spaimă, şi nemunuia nemică nu spuseră, că se temeà.*

---

32 *Tip.* споу́сє.

(Tâlcŭ) Iată că dentr'alalţi ucenici despărţì Domnulŭ pre Pătru. Că de vrea fi mersŭ muerile şi de vrea fi zisŭ aşa prostŭ, că «ne-au zisŭ noao să spunemŭ apostolilorŭ numai», iară Pătru au vrutŭ fi zisŭ, că «eu m'amŭ lepădatŭ, şi cu alalţi nu sântŭ eu ucenicŭ lui de-acmu, că m'au lepădatŭ şi m'au urîtŭ mine Domnulŭ!» Dereptŭ aceaia adauge şì Pătru, de-i zice pre nume, ca să nu se blăznească, nice să se întristeaze Pătru, că nu se spodobise cuvântului dela Domnulŭ. Şi acesta, derep'ce că se lepădase, dereptŭ aceaia nu se numărà elŭ cu ucenicii, să fie zisŭ că «sântŭ destoinicŭ». În Galilei tremease Domnulŭ ucenicii, ca den voroavă şi den multă frica Iudeilorŭ să scoaţă ei şi să-i slobozească de toată frica şi de toată spaima.

E muerile erà ţinute de frică şi de spaimă (ce se zice, de minune şi de vedearea îngerului alŭ înfricateei înviere), şi nemunuia nemică nu spuseră, că se temeà. Şì Jidovii se temeà de mueri. Unde erà de acea vedeare înfricoşată ţinute, mintea-şŭ pierduse. Şi dereptŭ aceaia nemunuia nemică nu spuseră, că uitase eale oa|rece ce auzise dela îngerŭ. (152)

Iară noi, fraţi, să ascultămŭ aceasta, şi cu tărie şi cu curată credinţă să socotimŭ. Întru lăuntrulŭ cugetelorŭ inimilorŭ noastre să punemŭ, neuitatŭ să ne nevoimŭ, ca şì altora să propoveduimŭ învierea lu Hristosŭ. Şi să ne închinămŭ şi să proslăvimŭ învierei lu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. Să mulţemimŭ că se-au muncitŭ dereptŭ noi şi se-au îngrupatŭ şi înviere noao dăruit-au. Să mulţemimŭ c'au purtatŭ neputinţele noastre ş'au izbăvitŭ noi de munca ceaia amărîta a diavolului şi de sfeatulŭ lui şi de răimea lui. Să mulţemimŭ c'au grijitŭ ş'au căutatŭ pururea de a noastră spăsenie şi de isprăvire. Să ogodimŭ lu Dumnezeu cu credinţă curată şi cu lucrure bune, cu pocaanie şi cu ispovedire, că de multe ori amu şì cu pocaanie singurŭ priimeaşte noi Domnulŭ, cumŭ în multe scripturi aceasta au arătatŭ. Să ne pocăimŭ, că ne va ertà, că scrie-se amu de carei se postescŭ şi se pocăescŭ: «Şi văzù Dumnezeu că se-au întorsŭ şi se căescŭ, cineşŭ den realele sale, şi se delungă den calea sa ceaia hitleana, şi se întoarce Domnulŭ de ce rău vrea să facă lorŭ».

Dereptŭ păcatele noastre dat-au pre noi Dumnezeu şi de oameni iubitoriu şi dereptŭ judecătoriu, de ne-au datŭ

vrăjmaşului nostru, nu spre piiardere, ce spre învăţătură şi spre isprăvire, cumŭ grăiaşte şì Eremia prorocŭ: «Îndrăzniţi, oamenii miei, pomeana Izraililorŭ, că daţi fi-veţi păgânilorŭ, nu spre piiardere derep'ce c'aţi mâniiatŭ pre Dumnezeu, şi daţi fusetŭ vrămjaşilorŭ, că întărâtatŭ amu pre cela ce vă amărî pre voi». Isaia iară grăiaşte: «Cine deade spre răsipire Iacovŭ alŭ mieu Izrailŭ vrăjmaşilorŭ lui? Că Dumne-
(153) zeu-l deade, că lui greşise, că nu vrură în calea lui | să îmble, nici a ascultà leagea lui. Şi aduse spre ei mânie şi urgiia sa şi se întărì spr'inşii războiu». Dereptŭ aceaia datori sântemŭ să ştiţi că dereptŭ păcatele noastre daţi fi-vămŭ în mânile vrăjmaşilorŭ fără-leage şi chinuiţi fi-vămŭ d'inşii, şi nemică de ce se tâmplă noao scârbe şi nevoi, că vinŭ fără dereptate spre noi, ce toate pre dereptŭ, cu judecata lu Dumnezeu. Şi nedereptăţile noastre aducŭ noao toate realele, derep'ce că dela Dumnezeu toate cu dereptŭ sântŭ. Că volnici sântemŭ cu a noastră spăsenie şi piiarderei, cumu-se scrie: Că Dumnezeu den începută făcù omulŭ, şi lăsă lui în mâni sfeatulŭ lui, şi înaintea oamenilorŭ viaţă şi moarte. Că den începută amu, bunilorŭ bine să le se facă, iară hitleanilorŭ cu hitlenie şi cu rău. Că şì Adamŭ şi Evva, strămoşii noştri, derep'ce călcară zisa lu Dumnezeu, surpaţi fură den moşteniia raiului. Şi câţi ispitiră şi mâniiară Dumnezeu, urîţi fură şi periră dereptŭ fără-de-legile lorŭ cu a lu Dumnezeu dereaptă judecată, că le va plătì cuişŭ după lucrulŭ său. Că grăiaşte Domnulŭ, că «cumŭ veţi face, aşa va fi şì voao. Plata voastră plătì-se-va spre capetele voastre». Şi noi amu, de vămŭ greşì, fraţilorŭ, dereptŭ acealea şì munciţi fi-vămŭ.

Bine iaste amu noao de n'amŭ greşì nemică şi să nu călcămŭ zisa lu Dumnezeu, ce cu credinţă dereaptă şi cu viaţă curată să ogodimŭ lui. Derep'ce amu că aceasta nu iaste, încaile amu cu pocaanie şi cu ispoveadanie să isprăvimŭ curândŭ păcatele noastre, căindu-ne în toate ceasurele, şi den calea noastră ceaia reaoa să ne delungămŭ, să scăpămŭ către iubitoriulŭ de oameni Dumnezeu şi milostiei lui. Şi să suspinămŭ den adânculŭ inimiei cătră cela ce poate spăsì pre noi, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ. Şi să ne rugămŭ pururea, cu

---

9 *Tip.* ни́чи а̀скꙋлта.

lacrăme | fierbinți, ca să iarte ale noastre greșale, și de chinulŭ vrăjmașului și de sfeatu-i să ne izbăvească și să slobozească noi. Că acesta amu iaste slobozitoriu și mântuitoriu sufletelorŭ noastre, și voroveaște de noi lu Dumnezeu și tătălui, celŭ ce-au dăruitŭ noao în viața aceasta dulceață și folosŭ, iară în veacii ceia ce vorŭ să fie, împărăția sa ceaia nesfârșita și fericata. Ce să ne tâmplămŭ să ne spodobimŭ toți în Hristosŭ Dumnezeulŭ nostru, că lui e slava și ținearea în veacii de veacŭ, aminŭ. (154)

Dumineca a patra după Paşti, a slăbănogului.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 14.

(Ioan V, 1). *În vreamea aceaia, duse-se Isusŭ în Ierusalimŭ. (2) Iaste întru Erusalimŭ la Laculŭ-oiei, ce se cheamă ovreiaște Vithezda, cinci pridvoare avândŭ. (3) Într'acealea zăceà mulți bolnavi: orbi, ologi, uscați; așteptà clătitulŭ apeei. (4) Îngerulŭ amu alŭ Domnului deștingeà întru vreamea la lacŭ, și clătiià-se apa. Și cine deștingeà după clătitulŭ apeei, sănătoșiià-se de toate boalele ce erà ținutŭ. (5) Erà un omŭ acolo, treizeci și optŭ de ani aveà întru boala sa. (6) Acesta văzù-lŭ Isusŭ zăcândŭ și înțelease că amu multă vreame are, grăì lui: „Vreare-ai*

---

1 *Tip.* фїерьници **10-11** *Titlul slavon:* недѣлѧ д҃ о разслабленѣмь. еѵлїе, іѡ҃. гл҃а ді҃. **16** *Între* apeei *și* Îngerulŭ, *scris de-asupra* că **17** întru vreamea, *îndreptat, la margine, în* totulŭ anulŭ | *Din* clătiià-se *s'a șters* -se | *Între* deștingeà *și* după, *scris de-asupra* întâi **18** *Scris* elu se *între* apeei *și* sănătoșiià-se, *al cărui* -se *s'a șters* | De toate boalele *îndreptat, la marginea stângă, în* macară de ce boală **19** treizeci *îndreptat în* de treizeci **21** *Tip.* врѣмѧ | că amu multă vreame(a) are *îndreptat, în josul paginei, în* că mulți ani (мѹлцы ані) aveà întru acea neputință.

Variante: *În ACT lipsește versetul 12 întreg.* **13** Laculŭ] *AC* Fântâna **14** cheamă] *AC* grăiià | pridvoare] *ABCT* pridvoară | avândŭ] *AC* are **15** *C lipsește* zăceà **16** clătitulŭ] *AC* rădicatulŭ **17** întru] *B* înru *(greșală de tipar)* | vreamea la lacŭ, și clătiià-se] *AC* fântână și turburà | deștingeà] *AC* băgà întâi **18** clătitulŭ] *AC* turbureala **18-19** sănătoșiià-se de toate boalele ce erà ținutŭ] *AC* sănătosŭ erà, alalți de boală erà ținuți **20** *AC lipsește* sa | văzù-lŭ] *ABC* văzù **21** amu multă vreame] *AC* mulți ani încă | vreare-ai] *T* vreare-i

să fii sănătosŭ?“ (7) Răspunse lui bolnavulŭ: „Doamne, omŭ n'amŭ, cumŭ, cându se turbură apa, să mă bage în lacŭ; e cândŭ mergŭ eu, altulŭ mainte de mine au deştinsŭ“. (8) Grăì lui Isusŭ: „Scoală, ia-ţi patulŭ tău şi îmblă!“ (9) Şi aciia sănătosŭ fu omulŭ, şi luò patulŭ lui şi îmblà. Erà Sâmbătă într'acea zi. (10) Grăiră Jidovii vindecatului: „Sâmbătă iaste, şi nu ţi se cade să iai patulŭ tău“. (11) Răspunse lorŭ: „Cine m'au făcutŭ sănătosŭ, acela mi-au zisŭ: ia-ţi patulŭ tău şi îmblă“. (12) Întrebară amu elŭ: „Cine iaste acela omŭ, ce zise ţie: ia-ţi patulŭ tău şi îmblă?“ (13) Vindecatulŭ nu ştiià
(155) *cine iaste; Isusŭ amu, ascunse-se | de nărodŭ, ce erà la locŭ. (14) După aceaia află elŭ Isusŭ în beseareca, şi zise lui: „Iată, sănătosŭ fuseşi; de acmu să nu mai greşeşti, să nu fie ţie mai rău“. (15) Duse-se omulŭ şi spuse Iudeilorŭ, că Isusŭ iaste de l-au făcutŭ elŭ sănătosŭ.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă Evanghelie.

Multŭ şi mare rău aduce păcatulŭ, şi sufletulŭ piiarde-lŭ foarte! Şi cându se înmulţescŭ de multe ori păcatele, şì de trupŭ încă se apropie răulŭ păcatelorŭ, şì sufletului încă i se mulţescŭ realele. Că fără minte şi fără fire mulţi lăcuimŭ, şi cândŭ avămŭ în trupŭ vreo nevoe, noi în toate chipurele cugetămŭ a întărì elŭ. Şi de ce se întristează de vreo neputinţă, noi nevoimŭ cumŭ vămŭ face să-lŭ slobozimŭ, să-i dă-

---

2 turbură *îndreptat în* va turburà **3-4** au deştinsŭ *îndreptat în* întră **5** şi luò *îndreptat în* şi-şŭ luò **7** să *îndreptat în* să-ţŭ **15** mai *îndreptat, la marginea dreaptă, în* ceva mai **16** de l-au *îndreptat, la marginea dreaptă, în* cela ce **17** ко^{ц} нє^{д}.

Variante: 2 *AC lipseşte* cumŭ **2-3** bage în lacŭ] *AC* arunce în fântână **3-4** deştinsŭ] *ACT* băgatŭ **4** Grăì] *T* Şi grăì **7** T_2 *lipseşte* Sâmbăta iaste, şi **7-8** să iai] T_2 a-ţi luà **8** tău] *AC lipseşte* T_2 tău Sâmbăta | Răspunse] *T* Elŭ răspunse | m'au făcutŭ] *T* mă feace **9** acela mi-au zisŭ] *T* elu-mi zise | *B lipseşte* tău **11** Vindecatulŭ nu ştiià] *T* Iară bolnavulŭ nu-şŭ ştià elŭ, cine-lŭ vindecase **12** Isusŭ] T_2 că Isusŭ **12-13** de nărodŭ, ce erà la locŭ] *AC* nărodulŭ erà la locŭ **13** Isusŭ] *T* Hristosŭ pre acelŭ omŭ | şi] *T* şi-i **14** fuseşi] *T* eşti **15** ţie mai rău] *AC* ca vai de tine.

ruimŭ sănătate. Dereptŭ aceaia de a noastră spăsenie în multe chipuri cugetă şì Dumnezeu, şi lasă trupulŭ a cădeà în neputinţe şi în boale, încă şì în rane a se jivinì tocmeaşte-lŭ, ca de ce se săblăzneaşte sau greşaşte sufletulŭ, e pentru ranele trupului şi boalele, sufletulŭ să se spăsească şi să se slobozească. Că cu câtŭ omulŭ den nafară boleaşte şi e în neputinţe, atâta elŭ den lăuntru se înnoiaşte şi se vindecă de păcate. Că zice Pavelŭ apostolŭ, la Corinthŭ, că «dă Dumnezeu omulŭ cela răulŭ în mânile Satanei, ca să-i betejască trupulŭ, ca să-şŭ spăsească sufletulŭ». Şi mai la amărîtă betejală şi muncă duce-lŭ, ca mai tare să roage Dumnezeu să se spăsească. Că şì vracii ceaia bunii încă vindecă de toate boalele, ce cu nevoe le vindecă; cu dureare şi cu nevoe, încă şì cu tăiare vindecă-le. Că amu aşa iaste, şi adeverite le sântŭ graiurele. Dereptŭ aceaia trebuiaşte a şti şi a se arătà şi de cuvintele evangheliei astăzi, de lucrulŭ vraciului celuia marelui, lu Hristosŭ. Că aşa grăiaşte evanghelistulŭ Ioannŭ bogoslovŭ:.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, duse-se | Isusŭ în Ierusalimŭ.* (156)
Iaste întru Ierusalimŭ la Lacul-oiei, ce se cheamă ovreiaşte Vithezda, cinci pridvoară avândŭ. Într'acealea zăceà mulţi bolnavi: orbi, ologi, uscaţi; aşteptà clătitulŭ apeei. Îngerulŭ amu alŭ Domnului deştingeà întru vreamea la lacŭ, şi clătiià-se apa. Şi cine deştingeà după clătitulŭ apeei, sănătoşiià-se de toate boalele ce erà ţinutŭ.

(Tâlcŭ) Trei praznice prăznuiià Iudeii. Întâiu, praznicul Paştilorŭ, în luna lu Marţi, de pomenirea eşitului den Eghypetŭ şi de slobozirea lorŭ şi dereptŭ treacerea Măriei-neagre. Iară alŭ doilea praznicŭ, cincizeci de zile den Paşti, în luna lu Prierŭ, de pomeniià cându le se deade leagea, derep'ce că se izbăvirà din cea muncă den pustie şi în ţara ceaia făgăduita vineră; şi atunce gustară de toate rodurele întâi. Iară alŭ treilea praznicŭ, de facerea scyniei prăznuiià, în luna lu Răpciuni, şi scynii făcură-şŭ (ce se zice, colibi) pren satele loruşu îmblândŭ. Şi atunce făcură tocitori de adunà rodurile, de le împleà, şi de aceastea se bucurà şi se veseliià şi pomeniià de viaţa den pustie, derep'ce amu că patruzeci de ani făcuse acolo, pren colibi lăcuindŭ. Şi în multe chipure tocmiià-se ei lu Dumnezeu.

Iară în praznicul Rusaliilorŭ, duse-se Isusŭ în Ierusalimŭ. Duse-se amu, ca să nu se arate că se protiveaşte legiei (că acesta iaste dătătoriu de leage), ca mai mulţi de ci cu seamnele şi cu învăţătura să aducă.

Întru praznicŭ amu aveà ei năravŭ de să se adune toţi ceia ce lăcuiià pren cetăţi şi pren sate, şi den toate părţile şi ceia ce lucrà cu mânile, că într'aceastea zile toţi erà opriţi să nu lucreaze cu mânile. Iară Lacul-oiei se cheamă, derep'ce că acolea strângeà oile cealea ce vrea să fie de jărtvă, şi în lăuntru în lacu le spălà. Şi îngerulŭ veniià la acea apă, |
(157) că erà aleasă, că ciude făceà întru ea, că a lu Dumnezeu mândrie cale făcù Iudeilorŭ de departe să-i aducă spre credinţa lu Hristosŭ. Deade amu lorŭ apa să se curăţeaze de spurcăciuni, deade lacul acesta chipŭ dereptŭ luarea botejunei. Dereptŭ aceaia, îngerulŭ lu Dumnezeu în toţi anii deştingeà şi clătinà apa şi băgà într'aceasta tărie de vindecare. Că nu erà den firea apei, însăşŭ dentru eaşŭ să facă vindecare (că de-ară fi făcutŭ apa dentru eaşŭ, pururea ară fi făcutŭ vindecare), ce totŭ pre tocmeala îngerului erà.

Aşa amu şi întru noi sfânta apă a botejunei. Că apa iaste proastă, ce priimeaşte sfinţie şi dăruire den sfântulŭ duhŭ, şi cu rugăciunea preuţească ale sufletului boale toate le slobozeaşte. Şi atunce amu, cu neputinţă betejiià mulţi den vindecarea boalei, e acmu, deaca ne botezămŭ, nici o vătămătură aveà-vămŭ. Nici amu numai câte unulŭ vindecàne-vămŭ, iară alalţi fără de vindecare să rămâe, ce să se-ară strânge toată lumea, încă nu va scădeà dulceaţa lu Dumnezeu, că de destulŭ iaste şi nescăzută va fi şi vărsà-se-va de destulŭ: pururea e curătoare, şi nici dinioară nu scade.

(Evanghelie) *Erà un omŭ acolo, treizeci şi optŭ de ani aveà întru boala sa. Acesta văzù-lŭ Isusŭ zăcândŭ şi înţelease că amu multă vreame are, grăì lui: «Vreare-i să fii sănătosŭ?» Răspunse lui bolnavulŭ: «Doamne, omŭ n'amŭ, cumŭ, cându se turbură apa, să mă bage în lacŭ; e cândŭ mergŭ eu, altulŭ mainte de mine au băgatŭ».*

(Tâlcŭ) Multă amu şi mare răbdare arătă-se de acestŭ bolnavŭ. Că aveà treizeci şi optŭ de ani de cândŭ zăceà în boală, şi în toţi anii aşteptà să se vindece de boală; ce nu se puteà, de alalţi silnici. Însă nu se delungà elŭ de acolea, nici se

mâhniià. Dereptŭ aceaia şì Domnulŭ întrebă pre elŭ, că vru să arate noao răbdarea a celui omŭ | (nu căce că nu ştiià, vrea (158) să întreabe elŭ, că toate ştiià, ca Dumnezeu ce e, ştiutoriu de toate). Iară acelŭ bolnavŭ răspunse cu multă blânzie şi cu smerenie: «Adevărŭ, Doamne, vreare-aşŭ amu să mă vindecŭ, ce n'amŭ omŭ, să mă poată duce în apă». Nu hulì elŭ, nece certă pre Hristosŭ căce întrebă pre elŭ, nici blăstemă pre zioa ceaia ce-au născutŭ, cumŭ facŭ mulţi şi în boale mărunte, ce smeritŭ şi cu dulce răspundeà, şi încă nu ştiià cine e acela ce întrebà pre elŭ, că înţelease numai, că va să ajute lui Hristosŭ şi să-lŭ ducă în lacŭ. Hristosŭ nu zise lui «vrea-veri să vindecŭ tine?», ca să nu se arate lăudându-se şi mărindu-se.

(Evanghelie) *Şi grăì lui Isusŭ: «Scoală, ia-ţi patulŭ tău şi îmblă!» Şi aciia sănătosŭ fu omulŭ; şi luò patulŭ lui şi îmblà.*

(Tâlcŭ) O, zisa lui cu mare tărie! Adevărŭ amu, glasŭ cu tărie, glasulŭ lu Dumnezeu! Pre cuvântulŭ sfântului, lu Davidŭ, că «adecă, deade glasului său glasŭ cu tărie». Adecă, acmu zise Hristosŭ bolnavului: «Scoală!», şi aciia lucratŭ fu zicerei, împreună amu priimindŭ tăriia cuvântului. Şi aciia se sculă şi îmblà bolnavulŭ. Că grăiaşte şi noao Hristosŭ, slăbiţilorŭ de suflete, fraţilorŭ: «Sculaţi-vă şi îmblaţi!» Ce se zice, că nu vă iaste voao cu destulŭ numai a vă sculà den cădeare, ce alergândŭ de pripă spre bunătăţi, sfârşindŭ curărea bunătăţilorŭ.

(Evanghelie) *Erà Sâmbătă într'acea zi. Grăiră Jidovii vindecatului: «Sâmbătă iaste, şi nu ţi se cade să iai patulŭ tău».*

(Tâlcŭ) Că vrea Hristosŭ să o încredinţeaze această ciudă, zice bolnavului să-şŭ ia patulŭ, şi aciia se închegară nodurile lui şi se întăriră, şi-şŭ purtà patulŭ lui şi îmblà.

Zise şi acmu Hristosŭ, de grăiaşte: «Ome, că eri erai aruncatŭ în patŭ, zăceai bolnavŭ şi n'aveai omŭ, ca cându se va clătì apa, şì să mă arunce în lacŭ, — astăzi aflat-ai omŭ; acesta e şi Dumnezeu. Sculatu-te-ai den patŭ, însă, mai vârtosŭ, tu ai luatŭ patulŭ şi ai | arătatŭ darulŭ cela bunulŭ (159) ce-ţi dăruì Dumnezeu. Să nu te iară în patŭ răstorni, cu greşale reale răposându-ţi trupulŭ şi slăbindu-te cu dulceaţa lumiei, ce, cu câtă puteare ai, pasă, şi să-ţi aduci aminte de învăţătură, că iată, sănătosŭ eşti. De acmu să nu mai

greşeşti, ca să nu-ţi fie ţie mai amarŭ». Iară elŭ cu rău se arătă după acestŭ lucru bunŭ ce-i dărui Dumnezeu, cu vindecare. Că în Sâmbătă făcù Hristosŭ vindecarea, ca să se înveaţe toţi oamenii, ca nici dinioară să nu sărbeaze, nici să se contenească a nu face bine şi a dărui. Iară Jidovii grăiră bolnavului:

(Evanghelie) *«Nu ţi se cade a-ţi luà patulŭ tău Sâmbăta». Elŭ răspunse lorŭ: «Cine mă feace sănătosŭ, elu-mi zise: ia-ţi patulŭ tău şi îmblă».* (Iară bolnavulŭ nu-şŭ ştiià elŭ, cine-lŭ vindecase cine iaste, că Isusŭ amu ascunse-se de nărodŭ ce erà la locŭ).

(Tâlcŭ) Iară bolnavulŭ cu multă îndrăznire propoveduiià pre făcătoriulŭ de bine şi grăiià: «Cine mă feace sănătosŭ, elu-mi zise: ia-ţi patulŭ şi îmblă». Iară Jidovii nu vrură nici să-lŭ întreabe «cine iaste cela ce te făcù sănătosŭ?», că, de pizmă ce erà ei amărîţi, nu vrură nici să caute spre acelŭ lucru bunŭ. Şi cu nedereptu se protiviià ei, că le păreà lorŭ că sparge leagea şi calcă Sâmbăta. Că îmblà ei şi în susŭ şi în josŭ să-lŭ poată ocărî şi să osândească pre Hristosŭ. Iară Isusŭ ascunse-se întru o parte de nărodŭ, ca să nu fie însuşŭ mărturie ciudeseei ce feace şi ca să nu-lŭ laude în făţişŭ pre elŭ oamenii şi să-i mulţemească. Ce pre celŭ omŭ ce vindecă, pre acela lăsă lucrulŭ, ca pre elŭ să întreabe Jidovii, şi elŭ însuşŭ să mărturisească adevărulŭ, ca de ce vorŭ ocărî şi vorŭ bătjocurì Jidovii, şi mai auzită şi mai arătată să fie acea minune ce feace Hristosŭ.

(Evanghelie) *După aceaia află Hristosŭ pre acelŭ omŭ în besearecă şi-i zise lui: «Iată, sănătosŭ eşti; de acmu să nu mai greşeşti!».*

(160) (Tâlcŭ) | Dereptŭ aceaia să cunoaştemŭ, fraţilorŭ, că întâi den greşale şi den păcate vine omului şi naşte boala şi neputinţa. Că toate neputinţele den păcate le află omulŭ şi-lŭ nemerescŭ. Că unora le vine neputinţa den saţiu şi den lenie, altora pentru curviia, altora pentru tâlhăriia şi pentru furtişagulŭ, altora căce mărturisescŭ strâmbŭ sau jură strâmbŭ (că toate năpăştile şi realele şi neputinţele, pentru aceastea vinŭ), altora pentru păcatulŭ ce-au făcutŭ de demultŭ şi

---

3 *Tip.* сѫєжтѫ 32 *Tip. (la sfârşitul rândului)* ѽмꙋл.

nu vorŭ să se pocăiască. Alţii aciiaşŭ facŭ păcatulŭ, aciiaşi-i ajunge şì osânda, cu boală sau cu pagubă sau cu moarte grozavă. Pre alţii ispiteaşte Dumnezeu pentru credinţa, să vază cumu-i vorŭ mulţemì şi cumu-lŭ vorŭ rugà, cumŭ şì pre Iovŭ, bogatulŭ, cându-lŭ deade Dumnezeu în mâna vrăjmaşului, de-i pierdù toată avuţiia lui şi toate dobitoacele lui, încă şì feciori-i omorî, după aceaia şì trupulu-i deade spre rane şi-lŭ împlù de viermi,—şi Iovŭ nemică nu împută lu Dumnezeu, ce mai vârtosŭ mulţemiià, şi nu-şŭ pre niminea prepuneà elŭ, numai pre păcatele lui. Dereptŭ aceaia şì noi, fraţilorŭ, datori sântemŭ de toate a mulţemì lu Dumnezeu, cumŭ şì Iovŭ, şi pre nimea să nu ne prepunemŭ, numai pre păcatele noastre. Că acea răbdare spre pocaanie ne aduce şi ne izbăveaşte şì de munca veacului.

Iară cine se hrăneaşte cu bucate reale şi nedereapte, acela pelinŭ amarŭ amistuiaşte, amarŭ folosŭ foloseaşte. Şi cine e într'aceastea năravuri reale şi nedereapte, de va cădeà elŭ în boală şi în betejală rea, cu folosu-i iaste. Că unora le sănătoşază trupulŭ, iară alţii spre pocaanie se întorcŭ şi se pocăescŭ. Şi această vindecare şì fără voia vârtutei, den mila lu Dumnezeu, cu minune ascunsă e. Şi cine va răbdà cu cinste | şi va bolì cu mulţemită către Dumnezeu, acela sufletulu-şŭ (161) pocăiaşte şi de munca de vecie izbăveaşte-se. Şi aceasta ştie-se, că adevăratŭ iaste ce e de matca focului nestinsŭ cuvântŭ şi de munca ce va să fie, că acea muncă de pururea iaste nesfârşită. Iară ceia ce grăescŭ şi se laudă, de zicŭ că «ce amŭ faptŭ noi curvie întru o zi şi n'amŭ păzitŭ leagea, dară cumŭ fără moarte să fimŭ munciţi?», aceaia înşişi se înşală, şi obliciţi fi-vorŭ. Că şì acestŭ bolnavŭ de acmu, n'au fostŭ elŭ greşitŭ într'atâţea ani în câţi fu muncitŭ cu boala, că toată viaţa acestŭ omŭ, cu acea boală îndelungată a lui, elu o petrecù. Că nu vorŭ fi fără de vreame judecate păcatele de Dumnezeu, ce însă după firea păcatelorŭ şi după voia lucrătorilorŭ nedereptţi fi-va şì chinulŭ.

Dereptŭ aceaia să ştimŭ şi aceasta, că de vămŭ priimì noi o boală rea şi un chinŭ de ceale păcate ce-amŭ avutŭ întâi, după aceaia iară de vămŭ cădeà întru acealea păcate,

---

6 *Tip.* пїрдȣ.

atunce mai amarŭ iarăşŭ vămŭ fi munciţi şi mai amarŭ chinŭ vămŭ priimì. Că cine nu se dereptează den boală, nici se pocăiaşte, nici se înţelepţeaşte în leagea şi învăţătura lu Dumnezeu şi în cearta lui, mai iute şi mai mare amarŭ şi chinu-i vine lui, ca unui nesocotitoriu fără de minte. Iară să vămŭ vedeà şì destui oameni răi îmbogăţindu-se şi veselindu-se şi sănătoşi fiindŭ şi mărindu-se cu mărie, şi mărindu-i şì alţii, şi lărgindu-se şi de nici o boală sau de altŭ-ceva chinuindŭ sau bolindŭ în ceastă lume, datori sântemŭ să ştimŭ de aceasta, că cine nu boleaşte, nici priimeaşte chinŭ de boală aicea, sau de altŭ-ceva rău sau năpaste sau muncă, aceluia se găteaşte mai mare muncă. Şi munca ceaia iutea şi ceaia amara ce iaste în vecie, aceluia omŭ cruţă-se,
(162) şi va să o priimească | în ceaia lume.

Dereptŭ aceaia şì dumnezeesculŭ Pavelŭ grăiaşte, că cându ne dosădeaşte Dumnezeu, învăţămu-ne, ca cu altă lume să nu fimŭ osândiţi acolo. De vămŭ fi acicea osândiţi de Dumnezeu şi certaţi, neosândiţi vămŭ fi acolo cu alaltă lume şi nu vămŭ fi tremeşŭ acolo în muncă. Că amu, carei sântŭ dosădiţi, învăţătură le iaste, iară osânda de acolo, chinŭ iaste şi munca de vecie şi nesfârşită. Iară câţi greşimŭ acicea şi nu ne învăţămŭ în veaculŭ acesta, mai vârtosŭ să ne teamemŭ şi să ne cutremurămŭ datoriu sântemŭ, derep'ce că se înmulţeaşte noao chinulŭ şi munca, nu dereptŭ munca, ce de lungă răbdarea lu Dumnezeu.

Iară noao bine iaste, fraţilorŭ, să ne învăţămŭ acmu şi să ne curăţimŭ în viaţa aceasta, ca să nu fimŭ noi tremeşŭ într'aceaia muncă. Că cândŭ va fi vreamea de judecată, nu se va puteà curăţì omulŭ de păcate. Că nu iaste rău cine se va muncì acicea, ce va fi acolo rău cine se va muncì într'aceaia muncă a veacului. Dereptŭ aceaia, să nu ne pare rău de nemică, de ce ne se tâmplă noao greaţă şi reale, să nu împutămŭ noi lu Dumnezeu, ce cu bună mulţemită toate să le răbdămŭ şi cu minte bună să fimŭ întru toate câte vinŭ noao dela Dumnezeu. Că aceastea amu toate spre folosu ne-au tocmitŭ, şi spre ispravă lasă nevoia şi greaţa spre noi Dumnezeu a fi. Derep'ce, cându ne dă Dumnezeu noao

22 *Tip.* ачáста.

rău, iară noi să slăvimŭ şi să mărimŭ sfântŭ numele lui. E noi-lŭ urîmŭ şi zăcemŭ leaneşŭ, de ce ară trebuì a-i mulţemì şi a ne ispovedì lui! Şi nu înţeleagemŭ dulceaţa lui şi darulŭ nenumăratŭ ce-amŭ luatŭ, ce urîmŭ dumnezeiasca învăţătură şi leagea, şi ne prearădicămŭ şi ne înălţămŭ şi îmblămŭ după voia inimiei noastre, şi greşimŭ înaintea lui, fără cinste şi fără ruşine, | şi foarte amărîmŭ (163) şi mâniemŭ Dumnezeu. Pentru aceaia tremeate spre noi nevoe şi boale, că cu aceaia ne dosădeaşte pre noi, şi cu alte ispiţe, în multe chipure, şi prade şi năpăşti şi greaţă, până de abiia ne luomŭ aminte şi alergămŭ cătr'însulŭ şi nădăjduimŭ spre spăseniia lui şi spre putearea lui şi spre multă dulceaţa lui şi spre cugetulŭ lui, şi căutămŭ împărăţiia lui şi dereptatea, şi atunce creademŭ tare că e dulce întru toate şi ispăsitoriu şi are a ne da noao de destulŭ.

Nu numai amu, cândŭ dă Dumnezeu dulceaţa, atunce numai iaste dulce şi iubitoriu de oameni, ce şì munca şi chinulŭ ce dă elŭ noao, cu mare cinste cade-se să mulţemimŭ lui, derep'ce că şì vraciulŭ, nu numai cândŭ scoate elŭ cu erbile sau cu florile nevoile, nici numai cândŭ întru bae şi în scăldătura apei aduce vindecare, numai atunce să fie elŭ dulce, ce şì cândŭ fără de bucate învaţă să lăcuiască omulŭ cându e beteagŭ; şi şì cândŭ tae, şi şì cândŭ adapă cu o beare amară omulŭ, elŭ şi atunce iaste vraciŭ: aşa a lui dragoste arată şì mai bine. Iară dulcele Dumnezeu, cu firea iaste dulce, şi bunii ştie-i. Şi îndurătoriu fi-va dentru a lui fire Domnulŭ nostru bunilorŭ, şi le va folosì. Şi cugetà-va lucrulŭ lui, şi ca un vraciŭ alŭ sufletului şi trupului nostru va să arate noao nespusă milostea a lui, miluirea şi bunătatea, şi să izbăvească noi den mânie ce stă spre noi şi de nevoia ceaia înfricata şi de moartea de vecie şi de prădare şi scârbă, pace şi adăpostitură să dăruiască noao ce ne-amŭ cufundatŭ şi ne chinuimŭ în năpăştile vrăjmaşului şi în alcamurile lui, ce iaste spre noi îmbletulŭ lui cu rău şi cu nedereptate, şi de ce ne chinuimŭ, să le întoarcă Dumnezeu dela noi. | Că (164) unulŭ acela numai, milostivulŭ şi iubitoriulŭ de oameni, putearnicŭ iaste cu lucrulŭ a izbăvì pre noi dentr'acealea reale şi

3 *Tip.* доулчаца.

den nevoe și den grije, și den orbitura noastră poate-ne vindecà, ca către acela să scăpămŭ și să cădemŭ și să ne plângemŭ fiindŭ noi beteagi. Și în adânculŭ realelorŭ zăcândŭ, rugăciuni și rugă cade-ne-se să aducemŭ lui, că elŭ știe și va tinde mâna spre ajutoriu, și va înviià pre noi den păcate. Și spre voia dumnezeiască a lui învățătură să dereptcaze noi a îmblà, și spre calea nelunecoasă să întărească pre noi la nesfârșita a lui împărăție să curămŭ, și dulceața de vecie să dobândimŭ, că aceluia se cuvine toată putearea și slava, adèveritului Dumnezeu, spăsitoriulŭ nostru, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a cincea, a Samarinencii.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 12.

(Ioan IV, 5). *În vreamea aceaia, vine Isusŭ în cetatea Samariei, cheamă-se Syharŭ, aproape de orașŭ, ce deade Iacovŭ lu Iosifŭ, fiiu-său. (6) Erà acolo puțulŭ lu Iacovŭ. Iară Isusŭ, usteni-se de cale, ședeà așa la puțŭ; ceasulŭ erà ca la șase. (7) Vine o muiare den Samariia să-șŭ scoață apă. Grăì ei Isusŭ: „Dă-mi apă să beau“. (8) Uceninii lui erà tremiși în cetate să cumpere bucate. (9) Grăì lui muiarea samareanina: „Cumŭ tu, Jidovŭ fiindŭ, dela mine ceri să beai, eu muiare samareanină fiindŭ? Nu se apropie Jidovii de Samareanini“. (10) Răspunse Isusŭ, zise ei: „De-ai fi știindŭ darulŭ lu Dumnezeu, și cine iaste de-ți grăiaște ție: „dă-mi apă să beau“, tu ai ceare dela elŭ, și țe-ară fi datŭ apă vie“. (11) Grăì lui muiarea: „Doamne, n'ai cu ce să scoți, și puțulŭ iaste*

11-12 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ є. самарѣнина. Єѵ҃лїє, і҆ѡ҃. глава, кі. **14** cheamă-se *îndreptat în* ce se cheamă **22** Jidovii *glosat, la marginea stângă, prin* Iudeii.

Variante: **14** cheamă-se] *T* ce cheamă-se **16** Iara Isusŭ] *ABC* Isusŭ *T* Domnulŭ Isusŭ amu | usteni-se] *B* usteani-se | ședeà] *T* șădeà **19** Uceninii] *ABCT* Ucenicii | tremiși] *AC* tremeși **20** Grăì] *T* Și grai | *T lipsește* muiarea **21** fiindŭ] *AC* ești | dela] *T* și dela | beai] *T* beai apă | *ACT lipsește* eu **21-22** muiare samareanină fiindŭ] *AC* m. s. sântŭ *T* fiindŭ m. s. **22** Nu] *T* Că nu | apropie] *T* atingŭ, nici se apropie | Samareanini] *T* Samareani **24** *AC lipsește* ție **25** fi datŭ] *AC* da **26** Doamne, n'ai] *T* N'ai nici | n'ai cu ce să scoți] *ABC* nece pocerpală (*B* pocerpeala) ai.

adâncŭ. De unde amu ai apă vie? (12) Au doară tu mai bunŭ eşti de părintele nostru Iacovŭ, ce-au da|tŭ noao (165) *puţulŭ? Şi acesta dentr'însulŭ au băutŭ, şi feciorii lui, şi dobitoculŭ lui". (13) Răspunse Isusŭ şi zise ei: „Toţi cine vorŭ bea de apa aceasta, însetoşà-se-va iară; (14) iară de va bea de apa ce eu da-voiu lui, nu se va însetoşà în veaci, ce apa ce eu da-voiu lui, fi-va întru elŭ izvorŭ de apă curătoriu în viaţa de veaci". (15) Grăì cătr'însulŭ muiarea: „Doamne, dă-mi acea apă, să nu-mi fie seate, nece să viiu încoace să scoţŭ!" (16) Grăì ei Isusŭ: „Du-te de cheamă bărbatulŭ tău, şi vino încoace!" (17) Răspunse muiarea şi zise: „N'amŭ bărbatŭ". Grăì ei Isusŭ: „Bine zici că bărbatŭ n'amŭ. (18) Cinci bărbaţi ai avutŭ, şi acmu cela ce ai, nu ţi-e bărbatŭ; adecă, adevărŭ spuseşi!" (19) Grăì lui muiarea: „Doamne, văzŭ că prorocŭ eşti tu. (20) Părinţii noştri în codrulŭ acesta închinară-se, şi voi grăiţi că în Ierusalimŭ iaste locŭ, unde cade-se să se închine". (21) Grăì ei Isusŭ: „Muiare, creade-mă, că va venì ceasulŭ, cândŭ nece în codrulŭ acesta, nece în Ierusalimŭ închinà-se-vorŭ părintelui. (23) Tatălŭ ca acealea*

---

3 *De-asupra lui* puţulŭ, *scris* acesta **10** *Intre* să *şi* scoţŭ, *scris de-asupra*, mai **11** de *îndreptat în* de-ţŭ **17** *Intre* că *şi* în, *scris de-asupra* şi **20** *După* părintelui *lipseşte versetul 22 întreg, şi o parte din 23. În josul paginei e adăogat mai târziu (în parenteze se dau variantele din A, B, C şi T):* Voi vă închinaţi *(ABC* voi o veţi închinà) celuia ce *(AC* celuia că *T* ce elŭ) voi *(T lipseşte)* nu-lŭ *(ABCT* nu) ştiţi, iară *(ABC lipseşte)* noi ne închinămŭ celuia ce-lŭ *(AC* noi ne vămŭ închinà că *B* noi ne închinămŭ ce *T* noi ne închinămŭ ca elŭ) ştimŭ, că mântuirea den Iudei iaste. (23) Ce va venì *(AC* ce vine *B lipseşte)* o vreame, *(ACT* ceasulŭ, şi acmu iaste, *B lipseşte)* cândŭ adeveriţii închinători *(ABC* închinătorii) să vorŭ închinà *(ABCT* închinà-se-vorŭ) părintelui, cu duhulŭ *(T* duhului) şi cu adevărŭ *(T* şi adevărului); | Tatălŭ ca acealea *îndreptat în* că şi tatălŭ unii ca aceea.

Variante: **2** bunŭ] *BT* mare **3** au băutŭ] *AC* bea **5** însetoşà-se-va] *AC* însetoşà-se-vorŭ **5** *T lipseşte întâiul* iară **5-6** de va bea] *T* cine va bea **8** curătoriu] *AC* cura-va | *B lipseşte* în **9** acea] *ABC* aceaia | nu-mi] *T* nu-mŭ **10** viiu] *A* vii | scoţŭ] *AC* pocerpescŭ *T* împlu **11** bărbatulu] *C* brrbatulŭ **13** Cinci] *ABCT* Cinci amu | *AC lipseşte* avutŭ **15** *ACT lipseşte* Doamne **16** Părinţii] *B* Părinţie **17** *ACT lipseşte* iaste locŭ, unde **18** creade-mă] *AC* ai-mi credinţă **19** ceasulŭ] T_2 vreamea | cândŭ nece] T_2 cândŭ nici **19** T_2 *lipseşte al doilea* în **20** închinà-se-vorŭ] T_2 închinà-vă-veţi | Tatălŭ ca acealea] *AC* Şi amu tatălŭ unulu e, *T lipseşte.*

cautǎ sǎ se închine. (24) Duhulŭ iaste Dumnezeu, şi cine se închinǎ lui, în duhulŭ şi adevǎrului cade-se sǎ se închine". (25) Grǎì lui muiarea: „Ştiu cǎ Mesia va venì, ce se grǎiaşte Hristosŭ. Cândŭ acela va venì, spu-ne-va noao toate". (26) Grǎì ei Isusŭ: „Eu sântŭ, care grǎescŭ cu tine!" (27) Şi atunce vinerǎ ucenicii lui, şi se mirarǎ cǎ cu muiarea grǎiià; nimea amu zise lui, sau ce grǎiaşte cu nusa. (28) Lǎsǎ amu vasulŭ ei muiarea, şi se duse în cetate, şi grǎì oamenilorŭ: (29) „Veniți de vedeți omulŭ ce-mŭ zise toate câte-amŭ fǎcutŭ. Au doarǎ acesta iaste Hristosŭ?" (30) Eşirǎ den cetate şi mergeà cǎtr'însulŭ. (31) Între aceia rugà elŭ ucenicii lui, grǎirǎ: „Învǎțǎtoare, mǎnâncǎ". (32) Elŭ zise lorŭ: „Eu mân-
(166) *care amŭ a mâncà, ce voi nu şti | ți". (33) Grǎirǎ ucenicii cǎtrǎ eişŭ: „Au doarǎ cineva aduse lui a mâncà?" (34) Grǎì lorŭ Isusŭ: „A mea mâncare iaste, de sǎ facŭ voia celuia ce m'au tremesŭ şi sǎ sfârşescŭ lucrulŭ lui. (35) Au nu voi grǎiți cǎ încǎ patru luni sântŭ, şi seacerea va venì? Iatǎ grǎescŭ voao: Rǎdicați ochii voştri şi cǎutați pǎmânturile, cǎ sântŭ plǎvițe spre secerişŭ sântŭ. (36) Şi cela ce seacerǎ, prețŭ va luà, şi adunǎ rodulŭ întru viața de vecie. Şi cela ce seamǎnǎ împreunǎ bucurà-se-va ca şi cela ce seacerǎ. (37) De acestŭ amu cuvântŭ iaste adeveritŭ, cǎ altulŭ iaste de seamǎnǎ, şi altulŭ iaste de seacerǎ. (38) Eu vǎ tremițŭ sǎ secerați, unde voi n'ați ustenitŭ; alții se-au ustenitŭ, şi voi în usteneala lorŭ intrați". (39) Den cetatea aceasta, mulți cre-*

---

7 *Tip.* грѣна.

Variante: **1** cautǎ sǎ se închine] *A* cautǎ se închine lui *C* cautǎ sǎ se închine lui *T lipseşte* | Duhulŭ iaste] *T* Duhulu e **2** închinǎ] *T* vorŭ închinà | *ACT lipseşte* în | duhulŭ și adevǎrului] *ABC* duhulŭ și adevǎrulŭ *T* duhului și adevǎrului | cade-se] *T* cade-le-se **4** ce se grǎiaște] *AC* grǎiaște-se **5** care] *AC* de **7** nimea] *AC* nemicǎ | zise lui] *AC* nu ziserǎ ce cauți *B* zise ce cauți **8** grǎiaşte] *ABC* grǎești **11** acesta] *ABC* acela | mergeà] *B* meargeà **13** Eu] *C* Cu **15** lui] *B* luli | a mâncà] *AC* de mâncǎ **17** celuia] *AC* cine | tremesŭ] *AC* trimesŭ **18** *AC lipseşte* Au **20** cǎutați] *AC* vedeți **21** seacerǎ] *AC* secerǎ | va luà] *AC* luò **22** vecie] *ABC* veaci | Și cela ce seamǎnǎ] *AC* De va semǎnà **23** ca și cela ce seacerǎ] *AC* și secerișului **25** tremițŭ] *A* trimețu *B* tremețu *C* tremitŭ **27** intrați] *AC* întrà-veți.

zură întru elŭ den Samareanini, dereptŭ cuvântulŭ mueriei ce mărturisì că„-mŭ zise toate câte-amŭ făcutŭ". (40) Cândŭ vineră cătr'însulŭ Samareaninii, rugară elŭ de să fie într'înşii. Şi fu aciia doao zile. (41) Şi multŭ mai vârtosŭ crezură dereptŭ cuvântulŭ lui. (42) E muieriei grăiră că „nu dereptŭ cuvântulŭ tău creademŭ; înşine amu auzit-amŭ, şi ştimŭ că acesta iaste adevărŭ mântuitoriulŭ lumiei, Hristosŭ".

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 17.

Astăzi amu noao den învăţătura evangheliei cură izvorŭ, şi ape multe şi bogate; şi izvorŭ nesfârşitŭ, câtŭ amu să l-amŭ zleì, atâta amu mai vârtosŭ împleà-se-va şi limpezì-se-va, şi de destulŭ vărsà-se-va, şi nesfârşitŭ pururea şi nescăzutŭ fi-va. Veniţi amu, câţi sânteţi setoşŭ, la spăseniia aceştii ape limpede şi împleţi, şi beaţi de vă veseliţi! Şi de ce ne e noao nevoe, de seatea sufletului, să ne | stâmpă- (167)
rămŭ. Cine va bea dentru această apă dumnezeiască, ce iaste învăţătura dumnezeiască, nu se va însetoşà în vecie. Că însuşŭ adeveritulŭ Hristosŭ, zice că «râure den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii». Gustaţi şi vedeţi câtu e dulce Domnulŭ! Cu dulceaţă amu şi fără moarte şi nescăzută adâncatulŭ aceştii ape dulci şi vie săritoare şi preacurătoare şi preaplină, beaţi toţi dentr'însă carei creadeţi, şi viaţă priimiţi. Şi în ce chipŭ jeluiaşte cerbulŭ setosŭ la izvorulŭ apeei, aşa şi noi să jeluimŭ datori sântemŭ, fraţilorŭ, să însetoşămŭ de această dumnezeiască apă şi de învăţătura mântuitoriului nostru şi Dumnezeu, şi dragoste să avămŭ nesăţioasă cătr'însulŭ. Să amu însetoşaremŭ, să luomŭ, nemică să ne oprimŭ, că vămŭ totŭ aveà, de vremŭ bea.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, vine Isusŭ în cetatea Samariei, ce cheamă-se Syharŭ, aproape de oraşŭ, ce deade Iacovŭ lu Iosifŭ, fiiu-său. Erà acolo puţulŭ lu Iacovŭ.*

---

9 ко́нецъ недѣлѣ. **11** слово, зі.

Variante: 1-2 mueriei] *ABC* muerei **3** Cândŭ] *AC* Că | vinera] *ABC* vinera amu **5-6** mueriei] *ABC* muerei.

(Tâlcu) Cei Iudei amu, ce lăcuiià mai de nainte în Samariia, nu se chemà Samareani, ce Izrailteani. Ce luase acestŭ nume poreclă, de le ziceà lorŭ Samareani, dereptŭ acea vină, că acea pădure chemà-se Somorŭ, pre numele oarecui, cine o câştigase, cumŭ grăiaşte Isaia: «Capulŭ Samareanilorŭ Efremŭ». Că se protivirŭ lu Dumnezeu Izrailteanii, şi daţi fură Siriianilorŭ. Iară după o vreame, în multe chipuri apoi sfătuiià-se să fugă dela Siriiani. Ce se rădică şi mearse spr'inşii împăratulŭ Siriianinilorŭ, de-i strică şi muncì ei şi-i prădă şi nu-i lăsă ei slobozi să lăcuiască pren sate, ce în Vaviloniia şi în Midiia duse pre ei şi-i robì. Şi den toate locurele strânse limbi, şi-i puse de să lăcuiască ei în Samariia.

Însă vru Dumnezeu să arate acelorŭ varvari, că nu
(168) dereptŭ neputin|ţa şi fără-de-tăriia deade lorŭ Iudei, ce pentru păcatele lorŭ. Şi tremease lei întru Samariia, de-i pierdeà şi-i mâncà carei lăcuiià acolo varvari. Înţelease aceasta împăratulŭ Siriianilorŭ, şi întrebă neşte bătrâni de cei prădaţi, ca să ştie vreo tocmeală spre mângâiare, de ce erà perirea varvarilorŭ. Şi spuseră bătrânii şi grăiră împăratului, că Dumnezeulŭ Izraililorŭ păzeaşte acelŭ locŭ, şi nu va, nici va să rabde să lăcuiască acolo carii nu ştiu leagea lui. «Şi de veri vrea, împărate, să se slobozească de acea piiardere a leilorŭ şi de acelŭ rău, carei sântŭ acolo varvari, tremeate preuţii lu Dumnezeu iudeeşti, să dea lorŭ leagea lu Dumnezeu, şi aşa se va milostivì Dumnezeu».

Ascultă amu împăratulŭ de bătrâni, şi tremease un preutŭ oarecine să dea lorŭ leagea lu Dumnezeu. Iară varvarii toate cărţile lu Moysi priimiră: bitiia, ishodŭ, levita, cisla, vtorozaconŭ. Ce nici atunce dentr'acea credinţă rea a lorŭ nu se întoarseră. Iară aceaia de apoi, den idoli şi den credinţa ceaia reaoa întoarseră-se şi cinstiià pre Dumnezeu.

Iară Iudeii oarecândŭ den prădare întoarseră-se în Samariia, şi cu pizmă pururea erà spre varvari, că Asiriianilorŭ erà ruda şi striini de ruda lorŭ, că ţineà moşteniia lorŭ. Dereptŭ aceaia şi pre numele pădurei, Somorei, Samareani ziceà lorŭ. Iară ai lu Avraamŭ şi ai lu Iacovŭ

2 *Tip.* ѝзраи́льтѣни   6 *Tip.* ѝзраи́льтѣнїи   32 *Tip.* .ɸтоа̂серъсе.

nepoţi chemà-se pre ei Iudei. Avraamŭ amu Haldeaninŭ erà, iară Iacovŭ, dereptŭ puţulŭ ce erà acolo, că alŭ lorŭ păreà-le-se a fi. Că de Iacovŭ iaste săpatŭ acelŭ puţŭ. Iară satulŭ şi acelŭ locŭ erà a lu Sichimŭ, unde erà feciorii lu Iacovŭ: Symeonŭ şi Levię. Multă şi mare ucidere făcură, derep'ce că făcuse silă surorìei lorŭ şi nevoe, domnulŭ sichemeescŭ, Selhemŭ. Şi periră' Sichimleanii atunce, şi cetatea pu | stiì. E cetatea ce pustiise, deade-o Iacovŭ ocină lu (169)
Iosifŭ, fiiu-său.

Că acei patriarşi derepţi, pentru credinţa ce aveà ei către Dumnezeu, dobândiră aceale cetăţi şi locuri. Iară nepoţii acelora, dereptŭ necredinţa ceaia reaoa, pierdură aceale cetăţi şi locuri. Şì noi amu să nu mâniemŭ Dumnezeu, nici să împutămŭ lui, nici să uitămŭ dumnezeiasca a lui învăţătură. Că pentru aceastea departe amu făcutu-ne-am̃ŭ a fi den partea derepţilorŭ părinţilorŭ noştri. Şi de ceia ce urăscŭ pre noi şi ne biruescŭ, vrăjmaşii, prinşi sântemŭ d'inşii, şi în răsipirea acestora fumŭ, pentru păcatele noastre.

Ce să ne întoarcemŭ iarăşŭ, fraţilorŭ, şi să ne plângemŭ înaintea Domnului cela ce-au făcutŭ noi, şi să strigămŭ lui cu inimi înfrâmte: «Greşit-amŭ, Doamne, şi ispovedimŭ păcatele noastre ţie! Fără-de-legiuit-amŭ, nici ne-amŭ dereptatŭ înaintea ta: derep'ce că zisa ta amŭ călcatŭ şi zisa ta amŭ uitatŭ; derep'ce că uitat-amŭ leagea şi judecatele tale; derep'ce c'amŭ ìmblatŭ după pohta noastră şi pre cugetele noastre îmblămŭ; derep'ce că cu nedestoinicie pre numele nostru făgăduitei viat-amŭ; derep'ce că milosârdia ta încuiatu-amŭ; derep'ce că iubirea ta de oameni îngrupatu-amŭ, cu fără-de-legile realelorŭ noastre, ce într'însele amŭ crescutŭ. Ce nu da pre noi până ìn sfârşitŭ, dereptŭ numele tău, nici sparge leagea ta, nice lăsà milostea ta de noi. Dereptŭ eftiniia ta, şi dereptŭ milosârdia a dulcelui alŭ tău părinte, şi dereptŭ milostea a sfântului tău duhŭ, pomeneaşte, Doamne, mulţimea eftiniei tale. Pomeneaşte, Doamne, de ciudesele tale cealea den veacŭ, şi nu pomenì fără-de-legile noastre cealea dentâi, ce neputinţele

---

28 *Tip.* ф'ьгждѹтєи   29 *Tip.* ꙟколтѹамь.

(170) noastre şi chinuri pomeneaşte, Doamne. | Caută den ceriu şi vezi, şi cercetează pre noi. Cearcetă viia sa aceasta, moşteniia ta, şi dereptează ce-au prisăditŭ dereapta ta, şi dăruiaşte noao pace, dătătoriu de pace, dulce Doamne. Şi dereptŭ cinstitulŭ şi sfântulŭ sânge alŭ tău, ce dereptŭ viaţa şi dereptŭ spăsenia a toată lumea vărsatu-l-ai, dăruiaşte, şi dereptŭ preacurata şi preasfânta a ta maică, ce iaste a tuturorŭ împreună mare nădeajde şi tuturorŭ ajutătoare şi dvoreaşte cătră Dumnezeu de noi de toţi, şi dereptŭ botezătoriulŭ tău preaditece şi dereptŭ sfinţii apostolii tăi, şi dereptŭ sfinţii mâcenici ai tăi, ce dereptŭ numele tău celŭ sfântŭ sângele-şŭ vărsară, şi dereptŭ sfinţii prorocii tăi, şi dereptŭ sfinţii oteţi şi patriarşi şi învăţători, ce până la sânge junghearei nevoiră-se, ogodindŭ ţie şi milostivului părintelui tău şi mângâitoriulŭ şi sfântului alŭ tău duhŭ. Nu spre dereptatea noastră nădăjduimŭ, ce spre mila ta şi eftenşugului tău, derep'ce amu că altulŭ fără de tine nu ştimŭ, numele tău rugămŭ, şi dela tine aşteptămŭ ajutoriu. Aşa se cade să ne ispovedimŭ, cineşŭ păcatele sale, lu Dumnezeu, şi la acela să scăpămŭ şi să nădăjduimŭ spre milostea lui ceaia nespusa. Că să ştiţi, că va da cu mâna ajutoriu şi va învie pre noi den păcate Domnulŭ, şi va slobozì noi de toată mâniia şi de nevoe, şi de prădare şi de scârbe.

Însă iară să ne întoarcemŭ la cuvântulŭ evangheliei.

(Evanghelie) *Domnulŭ Isusŭ amu ustenì-se de cale, şădeà aşa la puţŭ; ceasulŭ erà ca la şase. Vine o muiare den Samariia să-şŭ scoaţă apă. Grăì ei Isusŭ: «Dă-mi apă să beau». Ucenicii lui erà tremişi în cetate, să cumpere bucate.*

(Tâlcŭ) De îmblarea calei ustenise-se Hristosŭ, grăiaşte (171) evanghelistulŭ, | ca să arate noao netrufa lui şi nemăriia. Nici amu vrea să aibă măşcoi dereptŭ îmbletulŭ căiei, ce pedestru îmblà; nici fără negrije îmblà sau cu leane, ce curândŭ şi tare. Că învaţă pre noi ca nu ne trebuiască multŭ, şi cu sârguitŭ şi cu pază să facemŭ lucrulŭ lu Dumnezeu.

Că şedeà Hristosŭ nu spre scaunŭ, ce pre pământŭ, de-şŭ răposà trupulŭ şi odihniià lângă puţŭ. Ceasulŭ erà ca la şase. Că erà întru vreame ce toţi oamenii răpausă depreună, după

mâncare. Iară ucenicii tremişi erà să cumpere bucate, ca şì ceasulŭ să se catinză dereptŭ răpausulŭ şi pre odihnire ce trebuiià Domnului.

(Evanghelie) Cerşù elŭ să bea apă. *Şi grăì lui Samareanina: «Cumŭ tu, Jidovŭ fiindŭ, şi dela mine ceri să beai apă, fiindŭ muiare samareanină? Că nu se atingŭ, nici se apropie Jidovii de Samareani». Răspunse Isusŭ, zise ei: «De-ai fi ştiindŭ darulŭ lu Dumnezeu, şi cine iaste de-ţi grăiaşte ţie: «dă-mi apă să beau», tu ai ceare dela elŭ, şi ţe-ară fi datŭ apă vie». Grăì lui muiarea: «N'ai nici cu ce să scoţi, şi puţulŭ iaste adâncŭ. De unde amu ai apă vie?»*

(Tâlcŭ) Pre chipŭ amu şi pre veşminte şi pre tocmeala trupului şi pre cuvinte precepù Samareanina că Jidovŭ iaste Domnulŭ. Dereptŭ aceaia şì grăì cătr'însul: «Cumŭ tu, Jidovŭ fiindŭ, ceri apă să beai dela mine, muiare samareanină fiindŭ eu?» Nu zise că Samareanii cu Jidovii nu se meastecă, ce Jidovii de Samareani nu se apropie: după aceaia arătă-se muiarea că înţeleaptă erà şi cu chipŭ, şi de ştirea legiei aveà. Dereptŭ aceaia şì Hristosŭ începù a grăì cu nusa susŭ şi dumnezeiaşte, arătă-şŭ sineaşŭ şi o descoperì. | Zise-i: (172) «De-ai fi amu ştiindŭ darulŭ lu Dumnezeu (ce se zice, de-ai fi ştiindŭ cumu e, şi cu câtŭ dăruiaşte Dumnezeu, că în vecie sântŭ şi neputrede), fire-ai ştiindŭ şì mine, că Dumnezeu acesta poate da ţie aceaia. Tu de-ai fi cerşutŭ, o muiare, fire-ai luatŭ apă vie».

Apă vie zice-se Hristosŭ; apă învăţătura lui. Apă amu cheamă-se, derep'ce că apa curăţeaşte spurcăciunea păcatelorŭ şi stinge văpaia greşalelorŭ şi vindecă uscăciunea necredinţeei fără rodŭ; iară apă vie, că pururea iaste şi pururea curătoare e. Că apa vie iaste ceaia ce se varsă şi cură, apă vie, dulceaţa duhului sfântŭ. Că în toate chipurile cheamă-se, după căce în multe chipuri lucrează. Acmu amu cheamă-se apă, aorea focŭ. Apa amu, derep'ce că apa den ceriu deştinge, de înviiază şi hrăneaşte. Şi întru un chipŭ fiindŭ, iară ea în multe chipure lucrează: că înălbeaşte florile, pre altele ruşaşte, pre altele învineţeaşte, altele mohoraşte; îndulceaşte pre smochini, amăraşte pre pelinŭ. Aşijderea şi dumnezeesculŭ duhŭ, den ceriu deştinge, de înviiază şi hrăneaşte sufletulŭ; şi unulŭ iaste acesta, spre multe chi-

puri firea împarte-şŭ, cu dulceaţă şi cu tărie. Iară foculŭ cheamă-se sfântulŭ duhŭ, derep'ce amu că foculŭ întru o vedeare iaste, iară elŭ în toate chipurele lucrează, că încălzeaşte şi arde, şi luminează şi curăţeaşte. Aşa şì dulceaţa duhului sfântŭ luminează carei credŭ, şi cu bună sufleţie multu le dă carei priimescŭ elŭ, şi pururea le ajută sufletului spre lucrurile cealea bunele să facă, şi le adauge pururea să îmble bine.

Hristosŭ amu aşa zice, iară muiarea şì aimintrea înţelease de apă.

(Evanghelie) Dereptŭ aceaia şì grăì: *«Au doară tu mai mare eşti de părintele nostru Iacovŭ, ce-au datŭ noao puţulŭ? Şi |* (173) *acesta dentr'însulŭ au băutŭ, şi feciorii lui, şi dobitoculŭ lui». Răspunse Isusŭ şi zise ei: «Toţi cine vorŭ bea de apa aceasta, însetoşà-se-va; iară cine va bea de apa ce eu da-voiu lui, nu se va însetoşà în veaci, ce apa ce eu da-voiu lui, fi-va întru elŭ izvorŭ de apă curătoriu în viaţa de veaci». Grăì cătr'însulŭ muiarea: «Doamne, dă-mi acea apă, să nu-mŭ fie seate, nece să viiu încoace să împlu».*

(Tâlcŭ) Întru ruda ceaia buna a Iudeilorŭ aduce-se Samareaninii pre ei; tată-şŭ făceà Iacovŭ. Dereptŭ aceaia şì grăiaşte: «Au doară tu mai mare eşti de părintele nostru Iacovŭ?» Iară Domnulŭ nu grăì aiavea că «mai mare sântŭ», ca să nu se arate lăudându-se şi mărindu-se. Că-şŭ coperiià chipulŭ cuvintelorŭ, că zise: «Cine va bea den apa aceasta, însetoşà-va iară», ce se zice: de te miri de Iacovŭ, o muiare, unde v'au datŭ această apă, mai multŭ şi mai vârtosŭ de mine cade-ţi-se să te miri. Dândŭ eu această apă, mai vârtosu e bună, şi vieţiei de vecie îmblătoare. Că apa ce eu dau, fi-va izvorŭ de apă, şi pururea curătoriu. Nu amu cât au luatŭ sfinţii dela Dumnezeu, atâta şì până la sfârşitŭ să se afle, ce sămânţa amu începătură priimeaşte den dulceaţă, de se îndulceaşte aceaia şi creaşte şi sporeaşte pre toate lucrurile cealea bunele. Că zice amu, că cine va aveà mai multŭ, şi mai multu i se va da şi i se va adauge.

Iară această muiare, deaca auzì aceaste cuvinte, ea începù a uità puţulŭ lu Iacovŭ. «De zici amu, Doamne, că ai

33 *Tip.* ꙟдоу́лчцıє.

apă vie, dă-mi-o, să nu-mŭ mai fie seate, nici să viiu încoace să împlu!»

(Evanghelie) *Grăì ei Isusŭ: «Du-te de cheamă bărbatulŭ tău, şi vino încoace!» Răspunse muiarea şi zise: «N'amŭ bărbatŭ». Grăì ei Isusŭ: «Bine zici că bărbatŭ n'amŭ. Cinci amu bărbaţi ai avutŭ, şi acmu cela ce ai, nu ţi-e bărbatŭ; | adecă, adevărŭ* (174)
spuseşi!» Grăì lui muiarea: «Văzŭ că prorocŭ eşti tu. Părinţii noştri în codrulŭ acesta închinară-se, şi voi grăiţi că în Ierusalimŭ cade-se să se închine». Grăì ei Isusŭ: «Muiare, creade-mă, că va venì ceasulŭ, cândŭ nece în codrulŭ acesta, nece în Ierusalimŭ închinà-se-vorŭ părintelui. Voi vă închinaţi ce elŭ nu ştiţi, iară noi ne închinămŭ că elŭ ştimŭ, că mântuirea den Iudei iaste».

(Tâlcŭ) Că vrù Hristosŭ să arate, ca şì bărbatulŭ aceii mueri cade-se să fie soţŭ acelui lucru bunŭ. Şi vru Hristosŭ să afle taina aceii mueri, şi grăì ei: «Pasă, de cheamă bărbatulŭ tău». Iară ea împreună priimì cuvântulŭ, împreună şì să se ascunză nevoiià-se, şi grăiià că «n'amŭ bărbatŭ». Iară Dumnezeu, elu e văzătoriu şi ştiutoriu de toate. Şi cu a lui tărie descoperì şi arătă, şi împreună şì cei bărbaţi dentâi numără-i, şi cesta de acmu, ascunsulŭ alŭ ei bărbatŭ, oblicì. Însă muiarea nu se lepădă, nici se scârbì deaca auzì aceastea, nici lăsă Hristosŭ şi să fugă, ce mai vârtosu se miră şi preamărturisì şi mai multŭ grăiià: «Doamne, văzŭ că prorocŭ eşti tu». Şi de isprăvirea dumnezeiei aciiaşŭ pre Hristosŭ întrebă şi de ce e credinţă în Dumnezeu şi de închinăciune. Nu de viaţa ceştii lumi şi de lucruri întrebă pre Hristosŭ această Samareanină (ce se zice, de sănătatea trupului şi de avuţie), ce de credinţa lu Dumnezeu şi de cinstea ceaia buna. Că aşa erà amu această muiare preamândră de sufletŭ şi gata spre bunătăţi. Dereptŭ aceaia grăì că «părinţii noştri în codrulŭ acesta închinară-se». Câţi ca Avraamŭ au fostŭ, de aceia pomeniià şi de credinţa lorŭ ceaia buna şi ceaia curata ce-au fostŭ avândŭ către Dumnezeu. Că cu bună minte şi cu ascultare acolo se grăiaşte, că se duse Avraamŭ de rădică fiiu-său Isaacŭ spre jungheare, cândŭ fu ispititŭ de Dumnezeu. Ce Iacovŭ puse jărtăvniculŭ acolo, şi se închină lu Du|mnezeu. (175)

(Evanghelie) *«Că va venì vreamea, cândŭ nici în codrulŭ acesta, nece Ierusalimŭ închinà-vă-veţi părintelui».*

(Tâlcŭ) Aceasta grăì Domnulŭ, spuneà de perirea Samareaninilorŭ şi a Jidovilorŭ împreună, de ce vrea ei să paţă şi să piară împreună de Rimleani, după uciderea lu Hristosŭ. «Voi vă închinaţi, ce elŭ nu ştiţi». E să amu şì aceluiaşŭ Dumnezeu închinară-se, că crezură Samareanii şi Iudeii, însă Samareanii nu ştiià, că a tuturorŭ limbilorŭ iaste domnŭ Dumnezeu. Că le păreà că pre Samareani şi pre Iudei numai că va biruì, iară Iudeii ştiià că totŭ-ţiitoriu iaste Dumnezeu. Dereptŭ aceaia şì cătră Samareani zice Domnulŭ că «voi vă închinaţi, ce elŭ nu-lŭ ştiţi» (ce se zice, că «nu ştiţi putearea lu Dumnezeu, că iaste domnŭ prespre toată lumea)». Şi pre eluşi se measteсă cu Iudeii Domnulŭ, de grăiaşte că «noi ne închinămŭ, că elŭ ştimŭ», derep'ce că den Iudei şi den ruda lorŭ cu trupŭ crescù. Şì Samareanilorŭ părea-le-se că sântŭ Iudei. Iară mântuirea, zise, den Iudei că va fi, derep'ce că dela aceia învăţară-se Samareaninii a cunoaşte pre Dumnezeu, iară idolii uitară. Însă mântuirea dentru Iudei eşì, că den ruda lorŭ amu Hristosŭ luò trupŭ de omŭ.

(Evanghelie) «*Ce va venì ceasulŭ, şi acmu iaste, cândŭ adeveriţii închinători închinà-se-vorŭ părintelui, duhului şi adevărului. Duhulu e Dumnezeu, şi cine se vorŭ închinà lui, duhului şi adevărului cade-le-se să se închine*».

(Tâlcŭ) «Veni-va ceasulŭ», grăiaşte Hristosŭ, «mai vârtosŭ, şi acmu iaste, în vreamea de a mea venire, cândŭ adeveriţii închinătorii, nici ca Samareanii întru un locŭ închinà-se-vorŭ, nici ca întru Ierusalimŭ Iudeii închină-se şi a legiei umbră jărtvă aducŭ lu Dumnezeu». Iară nemică cine nu aveà umbră, acei închinători caută Dumnezeu, derep'ce că duhulŭ iaste alŭ sufletelorŭ, şi adevărulŭ iaste alŭ adeveriţilorŭ. |

(176) «Venì-va ceasulŭ, cândŭ adeveriţii închinători închinà-se-vorŭ părintelui, duhului şi adevărului». Că priimì Domnulŭ, mai vârtosŭ decâtŭ Samareanii, Iudeii, e acmu priimeaşte iară mai vârtosŭ decât Jidovii, creştinii. Că «adeveriţii închinători» grăiaşte carei credŭ întru elŭ (ce se zice, carei sântŭ ai beseareciei) noao arată, că adeveritŭ cinstescŭ pre Dumnezeu, nu se închină ei umbreei, ca Iudeii şi ca Samareanii. Că toată amu jărtva iudeiască umbră erà şi ca o arătătură

---

20 *Tip.* ѫ̀кинж | рн   36 *Tip.* ѹ҆бре ѐн.

adevărului. Iară închinătorii ceia adeveriții, închină-se părintelui nu cu trupulŭ, ce cu duhulŭ (ce se zice, nu cu trupească jărtvă, ce cu sufletească), şi nu umbreei şi arătarei, ce adevărului, şi nu într'un locŭ, cum au scrisŭ, de închinăciune să se închine, ca Samareanii şi ca Iudeii, ce în totŭ loculŭ, blagodarindŭ Dumnezeu, acei închinători caută Dumnezeu, să se închine lui.

Că arată şi de aceasta, că nu va Dumnezeu a legiei jărtve, şi dereptŭ aceia, nu cu deştingerea, legiuì ea oarecândŭ, şi lăsă până atunce, dereptŭ a Jidovilorŭ neputință şi greime. Duhu e Dumnezeu; duhŭ, ce se zice, fără de trupŭ. Dereptŭ aceaia, cine se va închinà lui, sufleteaşte cade-i-se să se închine, şi nu umbreei, ce adevărului. Aceasta amu iaste cu podoabă şi cu cinste închinăciune. Că sufleteasca jărtvă iaste smerenia cu mândrie, şi ruga. «Jărtva amu lu Dumnezeu», zice «duhŭ înfrâmtŭ». Şi iară: «Junghe lu Dumnezeu jărtvă cu lăudare şi împreună cu toată a sufletului bunătate». Că jărtva şi închinăciunea sufletească iaste. «Atunce amu vruseşi», zice, «jărtvă dereaptă». De toate, dereptŭ aceaste bunătăți, dereptează-se omulŭ şi cu mântuire se spodobeaşte, şi împărăției ceriului moşteanŭ fi-va.

Derep'ce că dereptatea grăiaşte-se împreună cu toate bunătățile, şi adeve | rita închinăciune iaste, şi lu Dumnezeu (177)
cu podoabă, cumŭ iaste creştineasca dereptate; mai mare iaste, şi mai pre susŭ, mai vârtosŭ de elineasca şi de jidoveasca. Că elineasca amu dereptate, trupească e şi rătăcită, iară iudeiasca, adevărată e amu, însă şi aceasta e trupească. Creştineasca, a elineştiei protivitoare e, iară de a jidoveasca prea mai pre susŭ şi mai vârtosu e cu multŭ numărŭ şi mai cinstită. Că nu iaste năravulŭ jărtveei noastre cu a oilorŭ şi cu a vițeilorŭ ardere şi afumare, ce cu sufletulŭ duhului, cumŭ şi Hriştosŭ grăiaşte că «duhului şi adevărului cade-se să se închine». Că adeveriții închinători, nu pre locure tocmescŭ jărtvă, ce cu sufletulŭ ogodescŭ lu Dumnezeu, cumŭ şi dumnezeesculŭ Pavelŭ grăiaşte: «Mulțemescŭ lu Dumnezeu, ce lui mă închinŭ cu duhulŭ mieu». Iară cândŭ grăiaşte că «duhu e Dumnezeu», fără de trupŭ arată.

---

25 *Tip.* лєтє 26 *Tip.* трѹпѣскжѧ шѝ.

Cade-se amu celuia ce e fără de trupŭ și jărtva așa să-i fie, și să se aducă sufletește și cu minte curată, nu dobitocŭ să junghe și trupŭ a aduce, ce cugetele cealea hitleanele a întoarce, și a ferì sine, și necuvioasa și fără de cuvinte pohtă să o ucidemŭ și să o junghemŭ. Iară cui i pare că lu Dumnezeu se închină, deci a șădeà întru un locŭ trupește dumnezeiia înțelegŭ, aceia amu numai cu glasulŭ pre Dumnezeu cinstescŭ și altui oarecui închină-se, nu lu Dumnezeu, și fără folosŭ jărtva lorŭ fi-va. Nescrisă amu să înțeleajemŭ dumnezeiia a fi, ce întru a sa fire că iaste Dumnezeu, și pretutindinea a fi și către toți a venì, și de nimea apărându-se. Duhu e Dumnezeu, în numele duhului arătă Domnulŭ, neîntrupatulŭ părinte, și adause, că duhului și adevărului cade-se lui a se închinà. Că cumŭ (178) amu întru fiiulŭ | închinăciune grăimŭ, că cumŭ în chipulŭ lui, Dumnezeu părintelui, așa și în duhulŭ, că întru sine arată dumnezeiasca dumnezeie. Dereptŭ aceaia și întru închinăciune neîmpărțitŭ să fie, den tatălŭ și fiiulŭ, duhulŭ sfântŭ. Și acestora să ne închinămŭ, că nu fǎpturilorŭ cade-se a se închinà, ce, închinându-ne Domnului, făpturilorŭ cade-se a ne închinà. Iară Hristosŭ nu se desparte, ce acela ce grăiià către muiare unulŭ erà, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ. Închinatulŭ ce e dentru oameni, și acelui, ca lu Dumnezeu, a se închinà tocmeală nespusă·e. Că cela ce se închină împreună cu noi omenește, și închinatŭ erà ca Dumnezeu, nu la pământŭ numai, ce și în ceriu. Cumŭ și Iudeaninulŭ Samareaninei grăiià, unde grăiaște că ne închinămŭ, și pre sineșŭ socotiià-se ca un omŭ cela ce ca Dumnezeu tatălŭ închinatu e.

Că derep'ce amu luò Domnulŭ chipŭ omenescŭ și de slugă, și slujbă în chipulŭ omului și robului să săvârșì, nu erà pierdutŭ, ce erà Dumnezeu și Domnŭ, ce și închinatŭ lăcuiaște, vare să au fostŭ și omŭ.

Să fimŭ și noi, fraților, sufletește, și adeveriți în toate. Și să ne închinămŭ și să creademŭ cu totŭ sufletulŭ și totŭ cugetulŭ și cu toată tăriià noastră. Și cu duhŭ adeveritŭ să slăvimŭ și să ne închinămŭ Domnului. Și să grăimŭ cu adevărŭ cineșŭ către vecinulŭ său. Și să nu mințimŭ înaintea

---

25 *Tip.* дꙋмнзеꙋ   26 *Tip.* ïѹдеáнинлъ.

lu Dumnezeu şi oamenilorŭ, unele să grăimŭ, iară altele să avămŭ întru inimile noastre, să nu perimŭ, că piiarde Dumnezeu toţi carei grăescŭ minciuni. Că minciuna amu dela vrăjmaşulŭ iaste. Şi cumu se curăţeaşte gura nehitleană den adeveritulŭ Hristosŭ, Dumnezeu nostru, aşa şi gura ceaia mincinoasa spurcă-se dela tată-său, diavolulŭ. Că cine iubeaşte adevărulŭ, pre Dumnezeu iubeaşte; şi cine se bucură de minciuni, voia diavolului iubeaşte. Şi să nu | mărturiseşti (179) minciuni spre vecinulŭ tău, că mărturisetoriulŭ mincinosŭ, grăiaşte leagea, şi de toţi carei grăescŭ cu hitlenie, delungă. Că gura ceaia mincinoasa, ucidere e sufletului; sparge mărturisitoriulŭ nedereptŭ, de-lŭ tremite osândă pre mijlocŭ de fraţi. Isaia grăiaşte că «pusemŭ în minciună nădeajdea noastră, şi cu minciuni, nu cu adevărŭ, întări-se pre pământŭ». Grăiaşte Eremiia: «Fiii striini învechiră şi şchiupară den cărările sale». Cumŭ şi sfântulŭ Davidŭ grăiaşte: «Viu Domnulŭ şi blagoslovitŭ Dumnezeu! E vrăjmaşii Domnului minţiră lui; şi fi-va vreamea lorŭ în veacŭ». Şi urît-ai toţi făcătorii fără-de-leage, şi minţiră nedereptate în eişŭ. Usnele înşelătorilorŭ întru inimi; şi întru inimile loruşŭ grăiră rău. Urîte sântŭ lu Dumnezeu usnele hitleanilorŭ, şi limba mincinoasă uraşte adevărulŭ. Şi carei se întărescŭ spre minciuni, aceia pascŭ vânturile. Şi mărturisitoriulŭ mincinosŭ nu va fi fără de muncă, că cine va ponoslui dereptŭ, nu va fi spăsitŭ. Mărturisitoriulŭ mincinosŭ cu spurcăciunea şi cu hitleniia minciunilorŭ lui piiarde oamenii. Şi apostolulŭ grăiaşte: «Nu vă lăudaţi şi nu minţireţi spre adevărŭ». Iară Domnulŭ grăiaşte de diavolulŭ: Cândŭ grăiaşte minciună, de eluşŭ grăiaşte, derep'ce că iaste mincinosŭ, ca şi tată-său. Iară noi amu, cu adevărŭ şi cu curăţie să ne apropiemŭ cătră Dumnezeu (că acesta iaste adevărulŭ şi viaţa), ca şi noi vii să fimŭ, aceii adeverite şi vie apă să ne săturămŭ, şi seatea ce arde întru noi să o stâmpărămŭ, şi de realele aceştii lumi să ne slobozimŭ, şi vieţiei ceaia dulcea să ne spodobimŭ cu dulceaţa adeveritului Dumnezeu şi mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată cinstea şi închinăciunea întru veacii de veacŭ, aminŭ!

---

10 *Tip.* гръискь кȣ   15 *Tip.* шкюраръ   26 *Tip.* ȧпóстȣль   33 *Tip.* вїецїь
35 *Tip.* кȣ лоу́нсе.

Dumineca a şasea, a orbului.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 34.

(180) (Ioan IX, 1). *In vreamea aceaia, mergândŭ Isusŭ, văzù omŭ orbŭ den născută. (2) Şi întrebară elŭ ucenicii lui, grăiră: „Învăţătoare, ce-au greşitŭ acesta, sau părinţii lui, de-au născutŭ orbŭ?“ (3) Răspunse Isusŭ: „Nece acesta au greşitŭ, nece părinţii lui, ce să se ivească lucrulŭ lu Dumnezeu spr'insulŭ. (4) Mie mi se cade a lucrà lucrulŭ celuia ce m'au tremesŭ, până iaste zio. Venì-va noaptea, cândŭ nimea nu poate lucrà. (5) Cândŭ întru lume sântŭ, lumină sântŭ lumiei“. (6) Aceasta zise, scuipì la pământŭ, şi făcù tină de scuipitŭ, şi unse ochii orbului. (7) Şi zise: „Du-te de te spală în fântâna Siluamului (ce se spune ‚tremesŭ‘)“. Duse-se, şi se spălă, şi vine, văzù. (8) Vecinii lui văzură elŭ mainte că erà orbŭ, grăiră: „Nu iaste acesta ce şedeà de cereà?“ (9) Aceştea grăiră că „acesta iaste“, iară alţii că „iaste de seamănă lui“. Elŭ grăì că „eu sântŭ“. (10) Grăiră lui: „Cumu ţi se-au deşchisŭ ochii tăi?“ (11) Răspunse acela şi zise: „Un omŭ, ce-lŭ cheamă Isusŭ, tină făcù şi unse ochii miei, şi zise: Du-te în fântâna Siluamului şi te spală. Duşu-mă de mă spălai, văzŭ“. (12) Ziseră lui: „Unde iaste acela?“ Grăì: „Nu ştiu“. (13) Duseră-lŭ elŭ către farisei, ce erà mai de nainte orbŭ. (14) Erà*

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, ѕ҃. о слѣпомь. Єѵ҃аліє, ѿ Ιѡ҃. глава, л҃д.
Variante: **4** omŭ] *ABC* un omŭ **5** Învăţătoare] *T* Doamne **8** spr'insulŭ] *T* spre elŭ | a lucrà] *T* să lucrezŭ **9** tremesŭ] *C* trimesŭ **9** Venì-va] *T* că va veni **10** poate] *T* va puteà **12** unse] *ABC* unse cu tină *T* unse cu tina **13** zise] *ACT* zise lui **13-14** Siluamului] *AC* Siloamului **14** tremesŭ] *ABC* trimesŭ **15** lui] *AC* lui şi *T lipseşte* | văzură elŭ mainte că] *T* vedeà pre elŭ că mai de nainte **16** Nu] *T* Au nu | ce] *T* cela ce | Aceştea] *T* Alţii **17** iară] *AC* E | alţii că «iaste] *T* alţii grăiră: «Ba, ce iaste **18** Elŭ] *T* Iară elŭ | Grăiră lui] *T* Întrebară elŭ, grăiră **19** *ABCT lipseşte* tăi] **19-20** şi zise] *ABC* şi-mŭ zise *T* şi-mi zise **22** Duşu-mă] *T* Şi merşŭ | văzŭ] *T* şi văzŭ **23** Grăì] *T* Şi grăì | Duseră-lŭ] *T* Şi-lŭ duseră **24** farisei] *T* farisei atunce | ce erà mai de nainte orbŭ] *T* orbulŭ.

Sâmbătă, cândŭ făcù tină Isusŭ şi deşchise ochii lui. (15) Iară întrebară elŭ fariseii: „Cumŭ vezi?“ Elŭ zise lorŭ: „Tină puse mie la ochii miei, şi mă spălai, şi văzŭ“. (16) Grăiră amu unii den farisei: „Acestŭ omŭ nu e dela Dumnezeu, că Sâmbăta nu păzeaşte“. Alţii grăiră: „Cumŭ poate omŭ păcătosŭ aceaste seamne să facă?“ Şi pâră erà întru ei. (17) Grăiră amu orbului iară: „Tu ce grăeşti de elŭ, cumŭ deşchise ochii tăi?“ Elŭ zise că „prorocŭ iaste“. (18) Nu crezură amu Iudeii de elŭ, că orbŭ erà şi veade, până chemară părinţii aceluia ce vedeà, (19) şi întrebară ei, grăiră: „Acesta iaste fiiulŭ vostru, ce voi grăiţi c'au născutŭ orbŭ? Cumŭ amu acmu veade?“ (20) Răspunseră lorŭ părinţii lui | şi ziseră: „Ştimŭ că (181) *acesta iaste fiiulŭ nostru, şi orbŭ au născutŭ; (21) cumŭ acmu veade, nu ştimŭ, sau cine i-au deşchisŭ lui ochii, noi nu ştimŭ. Însuşŭ crescutŭ are, însuşŭ de eluşŭ să grăiască“. (22) Aceasta ziseră părinţii lui, că se temeà de Jidovi, că aşa se băgase Jidovii, cine va ispovedì Hristosŭ, lepădatŭ să fie de beseareсă. (23) Dereptŭ aceaia părinţii lui ziseră că „însuşŭ crescutŭ are, însuşi-lŭ întrebaţi!“ (24) Strigară amu adoara omului ce-au fostŭ orbŭ, ziseră lui: „Dă slavă lu Dumnezeu! Noi ştimŭ că*

---

8 *Tip.* коⷨ **20** *Tip.* ꙟсѹша.

Variante: 1 *T lipseşte* Isusŭ | ochii lui] *AB* lui ochii **2** Iară] *AC* iarăşŭ | elŭ fariseii] *C* fariseii pre elŭ **3** ochii miei] *ABC* ochi **4** *T lipseşte* amu | e] *T* iaste **5** grăiră] *T* grăiià **6** aceaste] *ABC* aceastea | seamne] *T* ciudese | pàră] *T* sfara **7** întru ei] *T* într'înşii **8** cumŭ] *ABC* că **9** *T lipseşte* amu | că orbŭ erà] *T* c'au fostŭ orbŭ **10** veade] *AC* vedeà | aceluia ce vedeà] *T* lui **11** fiiulŭ] *T* feciorulŭ **12** grăiţi] *ABCT* grăiiaţi **14** *T lipseşte* acesta | fiiulŭ] *T* feciorulŭ | orbŭ] *AC* ca u orbŭ **15** cine i-au] *T* cine-au | lui ochii] *T* ochii lui **16** Însuşŭ] *T* Şi | are] *T* are acesta | însuşŭ de *ABCT* însuşi-lŭ întrebaţi, însuşŭ de **16-17** eluşŭ să grăiască] *T* elŭ să răspunză **18** Jidovi] *T* Iudei | Că aşa se băgase Jidovii] *ABC* Aşa amu erà de se băgase Jidovii *T* Că mai denainte sfătuise Iudeii, că **19** Hristosŭ] *T* elŭ | lepădatŭ să fie de beseareсă] *ABC* lepădatŭ de beseareсă să fie *T* den beseareca să fie lepădatŭ **20** *T lipseşte* însuşŭ **21** Strigară amu] *T* Chemară | omului] *ACT* omulŭ | ce-au fostŭ] *T* ce erà **22** ziseră] *ACT* şi ziseră.

omulŭ acesta păcătosŭ iaste". (25) Răspunse acela și zise: „De iaste păcătosŭ, nu știu; una știu, că orbŭ erà, acmu văzŭ!" (26) Ziseră lui iară: „Ce făcù ție? Cumŭ deșchise ochii tăi?" (27) Răspunse lorŭ: „Spușu voao, și nu auzitŭ. Ce iară veți să auziți? Au doară și voi ucenici lui veți să fiți?" (28) Ocărîră elŭ și ziseră: „Tu ucenicŭ ești aceluia, noi lu Moysi săntemŭ ucenici. (29) Noi știmŭ că Moysi au grăitŭ cu Dumnezeu; acesta nu știmŭ de unde iaste". (30) Răspunse omulŭ și zise lorŭ: „De aceasta amu minune iaste, că voi nu știți de unde iaste, și deșchise ochii miei. (31) Știu că păcătoșii Dumnezeu nu-i ascultă, ce cine iaste lu Dumnezeu cătitoriu și voia lui face, acela ascultă. (32) Den veacŭ nu iaste auzită că cine deșchise ochii orbului den născută. (33) De n'ară fi acesta fiindŭ dela Dumnezeu, n'ară puteà face nemică". (34) Răspunseră și ziseră lui: „Întru păcate tu născutŭ ești totŭ, și tu ne veri învăță?" Și scoaseră elŭ afară. (35) Auzì Isusŭ că scoaseră elŭ afară, și află elŭ, zise lui: „Tu creade-veri în fiiulŭ lu Dumnezeu?" (36) Răspunse acesta și zise: „Și cine iaste, Doamne, de să crezŭ întru elŭ?" (37) Zise lui Isusŭ: „Și-lŭ vezi, și grăiaște cu tine; acesta iaste!" (38) Elŭ zise: „Crezŭ, Doamne, și mă închinŭ lui".

Sfârșitul Duminecii.

---

15 пȣнѣ **24** кóнецъ недѣлѣ.

Variante: **1** omulŭ acesta] *T* omŭ | Raspunse] *T* Și răspunse **2** De] *T* Să | acmu] *T* e acmu **4** Spușu] *AC* Zișu *T* Spus-amŭ nu auzitŭ] *AC* nu auzîți *T* încă n'ați auzitŭ **5** ucenici] *C* ucenicii **5-6** ucenici lui veți să fiți] *T* veți ucenici să fiți lui **6** Ocărîră elŭ] *T* Ei ocărîră pre elŭ **7** Noi știmŭ] *T* și noi știmŭ **8** Moysi] *T* lu Moysi | *T lipsește* cu | acesta] *T* E acesta **9** omulŭ] *T* omulŭ ce erà mai denainte orbŭ **9-10** De aceasta amu minune iaste] *T* Una amu aceasta mare minune iaste **11-12** Știu că păcătoșii Dumnezeu nu-i ascultă] *T* Știmŭ că pacătosulŭ nu-lŭ aude Dumnezeu **12** iaste lu Dumnezeu cătitoriu] *T* va fi cinstitoriu de Dumnezeu **13** acela] *T* pre acela | Den] *T* Că den **14** că cine deșchise] *T* ca să deșchiză cineva **15** *T lipsește* fiindŭ | puteà face nemică] *T* fi pututŭ nemică să facă **18** zise] *T* și zise **20** acesta] *ABCT* acela | Și cine] *T* Cine **21** întru el] *T* într'însulŭ | *T lipsește* lui | vezi] *T* vezi pre elŭ **22** acesta] *T* acela.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 18.

Domnulŭ Dumnezeu şi mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ (182)
grăindŭ Iudeilorŭ, şi sineşi se arătà tocma cu Dumnezeu tatălŭ, şi grăiià că «mai de nainte, până Avraamŭ n'au fostŭ, eu săntŭ». Şi cu îndrăznire fariseii obliciià, şi cărtularii împreună, iară ei cu urgie şi cu mânie împlură-se, şi dârji arătară-se, şi turburară-se, şi luară pietri să arunce într'însulŭ. Iară Hristosŭ ferì-se de acolo, şi pre mijlocŭ de ei nevăzutŭ eşì den beseareсă, aşa prostŭ; nici o năpaste aveà de cei ce goniià pre elŭ, Iudeii. Că spre vindecarea orbului veniià, ca să se încredinţeaze ce erà grăită de elŭ, ca a fariseilorŭ şi a cărtularilorŭ graiure să le moae, şi iuţimea lorŭ şi necredinţa, cu această znamenie. Iară ucenicii fură spământaţi, că nu ştiià de vedearea orbului, ce întrebà:

(Evanghelie) *«Doamne, ce-au greşitŭ acesta, sau părinţii lui, de-au născutŭ orbŭ?»*

(Tâlcŭ) Că auzise amu pre Hristosŭ cătră celŭ bolnavŭ grăindŭ: «Iată că eşti sănătosŭ, şi de acmu să nu mai greşeşti!» Că văzură orbulŭ, şi ştiià că aş'au născutŭ. Mirà-se, şi pururea ispitiià să înţeleagă. Iară Domnulŭ desfăcù lorŭ neştiinţa, răspunse şi zise: «Nici acesta au greşitŭ», — că den născută amu erà orbŭ, şi cumŭ iaste să poată să greşască încă nenăscutŭ? — «nice părinţii lui n'au greşitŭ», — ca dereptŭ aceaia orbŭ să se nască. Feciorii amu dereptŭ părinţii nu iau osândă, că nedereptŭ iaste, unii să greşască, iară alţii să ia osânda. Şi feciorii, nemică greşindŭ, şi să pue greşalele părinţilorŭ pr'înşii, nu iaste dereptŭ. Că grăiaşte proroculŭ Ezechiilŭ: «Nu va fi de acmu împreunare cuvintelorŭ, ca părinţii să mănânce mearele, şi dinţii feciorilorŭ să strepezească. Ce, viu Domnulŭ, şi viu sufletulŭ mieu, că de acmu n'are a fi aceasta, unii să greşască, iară alţii să fie munciţi, ce cela ce gre|şaşte, acela va fi muncitŭ». Şi lu Moysi puse (183)
Dumnezeu leage, grăi că «n'are a murì părintele dereptŭ feciori, ce sufletulŭ ce-au greşitŭ, acela are a murì».

(Evanghelie) *«Ce să se ivească lucrulŭ lu Dumnezeu spre elŭ».*

---

2 слово, ӟї. *tipărit cu roşu şi de-asupra tipărit cu negru* нї, *îndreptându-se astfel cifra greşită.*

(Tâlcŭ) Acestŭ cuvântŭ alŭ evangheliei, nu după vina aceasta grăiaşte-se aşa, ce arată, că nici amu dereptŭ aceasta acelŭ omŭ născù-se orbŭ, ce să se ivească lucrulŭ lu Dumnezeu spr'insulŭ. Ce cu făptura lucrului aşa se tâmplă, că cu vindecarea amu, a orbului, proslăvì-se Dumnezeu, şi se iviră lucrurile lui. Depre sineşŭ zise aceasta Hristosŭ, nu de Dumnezeu tatălŭ, că a aceluia slavă ivită erà. Dereptŭ aceaia şi grăiaşte:

(Evanghelie) *«Mie mi se cade să lucrezŭ lucrulŭ celuia ce m'au tremesŭ».*

(Tâlcŭ) Nu iaste amu mărie puţină, ca ziditoriulŭ cunoscutŭ să fie, pentru unulŭ feciorŭ, fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, şi lucrulŭ să lucreaze celuia ce l-au tremesŭ, cela ce cu elu e întru o fire şi nevăzutulŭ părinte.

(Evanghelie) *«Până iaste zio, că va venì noaptea, cândŭ nimea nu va puteà lucrà».*

(Tâlcŭ) Până stă amu această viaţă, lucrat-au dereptŭ noi Domnulŭ. Cu seamne şi cu ciude sântŭ lucrurele lui, ca şi noi să creademŭ întru elŭ, şi viaţă să avămŭ în numele lui. Că va venì noaptea, oprirea lucrului (ce se zice, sfârşitulŭ vieţiei fieşŭ-căruia de noi), şi va venì acelŭ veacŭ ce va să fie, cândŭ nici credinţa va biruì, nici lucrulŭ. Acicea amu iaste lucrurele a toate znameniile şi credinţei şi cugetelorŭ şi nevoinţa spăseniei noastre, iară acolo numai răspunderea a dereptului judeţŭ, de va grăì: «Veniţi, blagosloviţii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, şi a veacilorŭ dulceaţă!» şi va zice: «Duceţi-vă, blăstemaţi-
(184) lorŭ, în foculŭ de vecie şi întru nesfârşită mu|ncă şi chinŭ!»

(Evanghelie) *«Cândŭ întru lume sântŭ, lumină sântŭ lumiei».*

(Tâlcŭ) Lumină a fi pre eluşŭ grăiaşte Hristosŭ, derep'ce luminează cu cugetulŭ inimilorŭ credincioşilorŭ, şi lumină ochilorŭ oamenilorŭ dăruiaşte.

(Evanghelie) *Aceasta zise, scuipì la pământŭ, şi făcù tină de scuipitŭ, şi unse cu tina ochii orbului, şi zise lui: «Du-te de te spală în fântâna Siluamului».*

(Tâlcŭ) Ţărână luò den pământŭ Hristosŭ, de zidì, nefiindŭ ochii orbului. Arată şi iveaşte, că a sufletului tărie acesta iaste, de dă cu fire. Şi acesta iaste ce dentâi au ziditŭ omulŭ den ţărână. N'au mestecatŭ cu apă, ce cu scuipitŭ, ca să se cu-

noască că dulceața toată den scuipirea preacuratului și dumnezeescŭ rostŭ au fostŭ. Tremease-lŭ și în fântâna Siluamului, ca să arate prostiia și bună mintea orbului, cu vrearea acestuia și nu cu vreo păreare, ca să aibă mulți spre mărturiia vindecareei, că mulți timpinară orbulŭ, ducându-se la Siluamŭ: ochii erà unși cu tină. Această fântână a Siluamului, afară de cetatea Ierusalimului erà. Și de această spunere, așa spunŭ:

Oarecândŭ, proroculŭ Isaia boliià și erà cu puținŭ sufletŭ. Rugă-se să bea apă, și aciiașŭ tremeasă fu lui apă dela Dumnezeu. Fu aceasta în zilele lu Ezechia împăratŭ, că încungiurase păgânii cetatea Ierusalimului, și oamenii iudeești periià de scădearea apei. Iară proroculŭ rugă-se, și eșì apă. Cândŭ mergeà Jidovii tremeși de proroculŭ, eșiià apa, iară cândŭ mergeà păgânii, nu se aflà apă nemică. Și murì Isaia proroculŭ. Îngrupară elŭ Jidovii acolo, ca dereptŭ ruga lui, apa să nu scază.

(Evanghelie) *Vecinii vedeà pre elŭ că mai de nainte erà orbŭ, grăiră: «Au nu iaste acesta cela ce ședeà de cereà?» Alții grăiră că «acesta iaste», iară alții grăiră: «Ba, ce iaste de seamănă lui». Iară elŭ grăì că «eu sântŭ!»*

(Tâlcŭ) Știià pre or|bulŭ și chipulŭ obrazului lui, cumŭ (185) erà mai den nainte, și-șŭ aduceà aminte. Ochii lui acmu văzură deșchiși, și nu crezură că iaste elŭ. Preaslăvită e această ciudă, și spre necredință purtà pre ei. Și vecinilorŭ amu așa le se păreà. Atunce orbulŭ acesta darulŭ cela bunulŭ nu ascunse, ce cu îndrăznire grăiià că «eu sântŭ!» și vindecarea aiavea propoveduiià.

(Evanghelie) *Întrebară elŭ, grăiră: «Cumu ți se-au deșchisŭ ochii?» Răspunse acela și zise: «Un omŭ, ce-lŭ cheamă Isusŭ, tină făcù și unse ochii miei, și-mi zise: «Du-te în fântâna Siluamului și te spală. Și merșŭ de mă spălai, și văzŭ».*

(Tâlcŭ) Mirară-se Iudeii și se spăimântară auzindŭ orbulŭ. Și cu adevărŭ întrebară elŭ, ce grăește de acelŭ omŭ ce-au lucratŭ așa. Iară elŭ cu adevărŭ mărturisì, cu îndrăznire, adevărŭ zise. Omŭ pre glasŭ și pre țărână ce unse, păreà-i-se că va fi. «Ce, cumu-mŭ zise, eu și făcui, și iacătă că văzŭ!»

(Evanghelie) *Ziseră lui: «Unde iaste acela?» Și grăì: «Nu știu».*

Și-lŭ duseră elŭ cătră farisei atunce, orbulŭ. Erà Sâmbătă, cândŭ făcù tină și deșchise ochii lui.

(Tâlcŭ) Că urîse Iudeii pre Hristosŭ, și iară râvniià de bunŭ darŭ ce dăruise orbulŭ și de ciudese ce erà spr'insulŭ. Căutà pre elŭ să-lŭ afle și cătră arhierei să-lŭ ducă. Ce nu aflară elŭ, derep'ce că Hristosŭ nu vrea să fie aproape de cei ce vindecà, să se afle. Că nu erà iubitoriu de slavă, nici iubiià să-lŭ cinstească, ce tutindinea, întru toate, cu mândrie se arătà. Dusără acesta, ce erà oarecândŭ orbŭ, cătră farisei, și întrebară elŭ fariseii: «Cumŭ vezi?» Iară elŭ cătră ceia ce auzise mai den nainte, curândŭ iară grăì: «Tină puse spre ochii miei, și mă spălai, și văzŭ». Fariseii ziseră:
(186) «Vedeți Isusŭ, ce lucrează Sâmbăta! Cu tină | unge, ca orbulŭ să vindece». Nu cugetà fariseii, derep'ce făcù tină; judecă-lŭ și-lŭ osândescŭ, cu fără-minte și cu nedereptŭ urăscŭ pre elŭ.

(Evanghelie) *Grăiră unii den farisei: «Acestŭ omŭ nu iaste dela Dumnezeu, că Sâmbăta nu păzeaște». Alții grăiià: «Cumŭ poate omŭ păcătosŭ aceaste ciudese să facă?» Și sfară erà într'înșii.*

(Tâlcŭ) Și de pâră ce erà între ei, nimea nu cutezà aiavea să zică ce va vrea. Și spre orbulŭ iară se adunară, și întrebară elŭ câți bună-slăvire în Hristosŭ aveà: «Tu ce grăești de tineșŭ, c'au deșchisŭ ochii tăi?» Elŭ zise că «prorocŭ iaste». Acestŭ nume întru Iudei cinstitŭ erà.

(Evanghelie) *Nu crezură Iudeii de elŭ, c'au fostŭ orbŭ și veade, până chemară părinții lui, și întrebară ei, grăiră: «Acesta iaste feciorulŭ vostru, ce voi grăiiați c'au născutŭ orbŭ? Cumŭ amu acmu veade?»*

(Tâlcŭ) Iară nu crezură fariseii că orbŭ au fostŭ și vindecare lui Hristosŭ dăruise. Și părinții lui întrebară; nu crezură pre vecini. Mai vârtosŭ vrea ei să ascunză ciuda; ce mai multu o iviià. Și părinții aiavea spuneà-le. Nu ziseră fariseii cătră părinții lui, că «acesta iaste feciorulŭ vostru, cela ce voi grăiiați că voi l-ați făcutŭ orbŭ. Și până acmu ați spusŭ cuvântulŭ acesta, și cumŭ acmu veade?» Că făceà mincinoși pre părinții orbului, înșelà-i și nevoiià pre ei să se leapede de fecioru-șŭ și să nu grăiască că «veade acmu feciorulŭ nostru». Minciuna amu vrea fi aiavea, că «orbŭ erà întâi» răspunseră părinții lui și ziseră.

(Evanghelie) *Știmŭ că iaste feciorulŭ nostru, și orbŭ au născutŭ; cumŭ acmu veade, nu știmŭ, sau cine-au deșchisŭ ochii lui, noi nu știmŭ. Și crescutŭ are acesta, însuși-lŭ întrebați, însușŭ de elŭ să răspunză. Aceasta ziseră părinții lui, că se temeà de Iudei. | Că mai denainte sfătuì-se Iudeii, că cine va* (187) *ispovedì elŭ că e Hristosŭ, den beasearecă să fie lepădatŭ. Dereptŭ aceaia părinții lui ziseră că «crescutŭ are, însuși-lŭ întrebați».*

(Tâlcŭ) Trei întrebări întrebară Iudeii părinții orbului: de iaste feciorulŭ lorŭ, și se-au născutŭ orbŭ, și cumŭ veade? Iară părinții doao întrebări spuseră, că feciorulŭ lorŭ iaste și orbŭ au născutŭ. «Cumŭ veade, nu știmŭ» grăiră, ce feciorulŭ înainte puseră-lŭ, destulŭ credincioasă mărturie. Ziseră: «Cumŭ veade? Au doară iaste tânărŭ sau nesfârșitŭ» ziseră, «să nu înțeleagă cumu se-au vindecatŭ?»

(Evanghelie) *Chemară adoara omulŭ ce erà orbŭ, și ziseră lui: «Dă slavă lu Dumnezeu! Noi știmŭ că omŭ păcătosŭ iaste».*

(Tâlcŭ) Aiavea și fără rușine nu grăiră orbului să se leapede că Hristosŭ pre elŭ vindecă; pre ascunsŭ aceasta feaceră. Cu bună cinste și cu obrazŭ curatŭ ziseră: «Dă slavă lu Dumnezeu», grăiià (ce se zice, «spune că nemică nu făcù Hristosŭ pre mine!»). Iară orbulŭ atunce, cu multă îndrăznire răspunse și zise:

«*Să iaste păcătosŭ, nu știu*, nici acmu ispitì-vă-voiu, nici voiu răspunde de aceaia. *Una știu, că orbŭ erà, e acmu văzŭ!* Și cu ciudă spre mine lucră, că den veacŭ nimea n'au făcutŭ așa». Acestŭ lucru însușŭ întru sine să socotească, și să înveațe voi cu adevărŭ. În multe, în toate chipurile începură a acoperì acea ciudă; ce însășŭ aceasta adeveritŭ den elŭ pare-mi-se și alții să se sfătuiască; dentru aceastea mai vârtosŭ cu tărie fi-vorŭ și curatŭ luminà-vorŭ.

(Evanghelie) *Ziseră lui iară: «Ce făcù ție? Cumŭ deșchise ochii tăi?» Și răspunse lorŭ: «Spus-amŭ voao, și încă n'ați auzitŭ. Ce iară veți să auziți? Au doară și voi veți ucenici să fiți lui?» Ei ocărîră pre elŭ și ziseră: «Tu ucenicŭ ești aceluia, noi lu Moysi sântemŭ ucenici, și noi știmŭ că lu Moysi au | grăitŭ* (188) *Dumnezeu. E acesta nu știmŭ de unde iaste».*

---

9 *Tip.* тѣ *în loc de* tâlcŭ | *Tip.* іюдеин.

(Tâlcŭ) Şi de aceasta mântŭ Iudeii. Că pre Moysi amu nu văzuse, ce den strămoşŭ auzise; iară de Hristosŭ nu auzise, ce văzură. Că cu ochii amu carii vădŭ, mai credincioşi sântŭ decâtŭ ceia ce audŭ. Şi de-ară fi fostŭ lu Moysi ucenici, şì lu Hristosŭ ară fi fostŭ, cumŭ şì însuşŭ grăì lorŭ: «De-aţi fi crezutŭ lu Moysi, fi-vreaţi crezutŭ şì mie».

(Evanghelie) *Răspunse omulŭ ce erà mai den nainte orbŭ şi zise lorŭ: «Una amu aceasta mare minune iaste, că voi nu ştiţi de unde iaste, şi deşchise ochii miei. Ştimŭ că păcătosulŭ nu-lŭ aude Dumnezeu, ce cine va fi cinstitoriu de Dumnezeu şi voia lui face, pre acela ascultă. Că den veacŭ nu iaste auzită, ca să deşchiză cineva ochii orbului den născută. De n'ară fi acesta dela Dumnezeu, n'ară fi pututŭ nemică să facă». Răspunseră şi ziseră lui: «Întru păcate tu născutŭ eşti totŭ, şi tu ne veri învăţà?» Şi scoaseră elŭ afară.*

(Tâlcŭ) Părea-le că se va lepădà, şi întrebară elŭ. Şi că nu se lepădă, ce mai vârtosŭ propoveduiià şi obliciià pre ei, atunce osândiră elŭ de orbiciune-i, şi împutară lui, şi-lŭ scoaseră afară. Că-lŭ urîră, unde oblicì pre ei întru porţi, şi cuvântulŭ dereptŭ urîtu le fu, şi nu putură să rabde a mişelului şi a săracului oblicire, că se arătă cu îndrăznire pentru adevărŭ. Ce se ruşinară de cuvinte ce grăiră. Aşa e mare adeveritului tăriia, ca şì minciuni multe îngrupate şi neîndrăznite.

(Evanghelie) *Auzì Isusŭ că scoaseră elŭ afară, şi află elŭ, şi zise lui: «Tu creade-veri în fiiulŭ lu Dumnezeu?» Răspunse acela şi zise: «Cine iaste, Doamne, de să crezŭ într'însulŭ?» Şi zise Isusŭ: «Şi-lŭ vezi pre elŭ, şi grăiaşte cu tine; acela iaste!» Elŭ zise: «Crezŭ, Doamne, şi mă închinŭ lui».*

(189) (Tâlcŭ) | Aşa amu întrebă Hristosŭ pre orbulŭ, ca şì carei vorŭ fi cu nusulŭ să priimească cuvântulŭ den elŭ, Iudeii, derep'ce amu ziseră lui Iudeii: «Dă slavă lu Dumnezeu». Şi aşa de aceasta elŭ tăcù. Şi lăudă pre elŭ Hristosŭ, şi-lŭ priimì. Dereptŭ aceaia nu zise lui cumŭ nu deade slavă lu Dumnezeu, ce-i grăì: «Tu creade-veri în fiiulŭ lu Dumnezeu?», ca să ne învăţămŭ toţi, ca, cine va creade în fiiulŭ lu Dumnezeu, acesta iaste ce dă slavă

---

25 Evanghelie *e tipărit înainte de* şi află elŭ **27** *Tip.* доа́мне.

lu Dumnezeu; tocma cu cinste cine va cinstì fiiulŭ, acela iaste de cinsteaşte şì părintele.

Să creademŭ şì noi, fraţi, întru ziditoriulŭ şi lucrătoriulŭ şi Domnŭ. Şi să ne închinămŭ lui, că dentru untunearecŭ şi den rătăcire şi den blăstemŭ pre noi au slobozitŭ, ş'au luminatŭ sufletele şi trupurele noastre. Că această lumină întru lume venit-au, să lucrămŭ lucru luminatŭ la vreamea, până iaste zio să lucrămŭ. Iară lucrurile întunecate să le urîmŭ, şi să luomŭ întru minte judecata ceaia ce va să fie. Că va venì noaptea (ce se zice, moartea), cândŭ nimea nu poate lucrà. Că nu iaste întru iadŭ ispoveadănie, nici iaste acolo pocaanie, nice iaste de-aciia spăsenie, ce de acicea iaste să câştigămŭ.

Acmu e vreamea de-a lucrarea şi de-a semănarea, şi să neguţămŭ până stă târgulŭ. Şi acmu, cu bună nevoinţă să ne nevoimŭ, cu multă trudă şi cu postulŭ. Să semănămŭ cu toată inema, ca după aceasta să ne răposămŭ, cu veselie să secerămŭ. Că adunare iaste într'aceaia vreame, nu de-a lucrarea. Că cine va semănà acicea, acela va aveà a secerà întru veacii ceia ce vorŭ să fie. Să semănămŭ sufletului sămânţă sufletească, să semănămŭ cu inimi milostivnice blânzie şi umilenie, dragoste şi lungă răbdare, îndrăgirea oamenilorŭ cu dulce milostenie şi miluirea, | pace, bucurie şi sfinţie. Că (190)
fără de aceastea, nimea nu va aveà a vedeà Dumnezeu.

Să nu ne lenimŭ, ce să învăţămŭ pre toţi. Şi la lumină să dereptaţi ceia ce-au orbitŭ, spre lucrurele cealea bunele şi spre adeveritură şi spre creştinătate, şi mai vârtosŭ spre această slujbă sufletească să-i tocmiţi. Că datori sânteţi să daţi răspunsŭ lu Dumnezeu şi pururea să lucraţi lucrulŭ lu Dumnezeu. Şi de ce cui ce trebuiaşte, să daţi pururea, şi să cugetaţi de ce nu le soseaşte, şi să miluiţi pre ei. Şi cu totŭ lucrulŭ cela bunulŭ să ogodimŭ lu Dumnezeu şi să facemŭ, şi de realele amu cealea multele să ne ferimŭ. Pururea amu să ne învăţămŭ de ceale bune, ca realelorŭ să nu ne învăţămŭ, ca mintea să nu răpause, ce pururea să fie rădicată. Şi datori sântemŭ, totŭ bine să lucrămŭ. Marele apostolŭ

---

20 *Tip.* не вѡ͂ ͞р съ фїє 23 *Tip.* кѕ 34 *Tip. la sfârşitul rândului,* рѣлелѡ͂ ͞р, съ, *iar la inceputul rândului următor* съньне 36 *Tip.* сѕлѕкржль.

Pavelŭ aşa ne zice: «Cela ce nu va lucrà, să nu mănânce». Iară de ne va aflà noi Domnulŭ pururea lucrândŭ bine, şi vămŭ îndrăznì spre adevărŭ, să ştiţi că vămŭ fi priimiţi şi va ajutà noao şi va izbăvì pre noi de năpăşti şi de cuvintele ceale realele şi de cei ce ne dosădescŭ şi urăscŭ pre noi, văzuţi şi nevăzuţi vrăjmaşi. Şi la judecată da-va noao frâmseaţea lui ceaia neputreda. Şi întru dumnezeescul răpausŭ duce-va noi, şi cu a lui împărăţie şi dulceaţă dăruì-va noi. Ce lui să ne spodobimŭ toţi noi, şi destoinici să fimŭ, cu dulceaţă şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ părintele împreună şi sfântulŭ duhŭ, slava şi ţinearea şi închinăciune, şi acmu şi pururea şi întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Cuvânt la Înălţarea Domnului, din proroci arătat.

Vino acmu cu duhulŭ, luminate proroce Zaharie! Începutulŭ cuvântului dă noao, dentr'a ta prorocie, de suirea la ceriu a Domnului şi mântuitoriului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ,
(191) nu cu pildă, ce aiavea | de ce-ai spusŭ noao grăindŭ: «Adecă, Dumnezeulŭ nostru vine întru slavă den războiu, den stolulŭ lui, şi toţi sfinţii lui cu nusulŭ. Şi sta-vorŭ picioarele lui spre codrulŭ Eleonului, dereptŭ Ierusalimŭ, spre răsăritŭ». Vămŭ de-aciia dela tine să ştimŭ; iară de războae ce-au fostŭ spre draculŭ diavolulŭ, dela Isaiia văzătoriulŭ de Serafimi să înţeleagemŭ, că însuşŭ Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, singurŭ îngloti-se spre toate tăriile drăceşti şi puterile untunearecului surpă. Că «călcai», zice, «în măniia mea, şi stricai eale întru mâniia mea, şi toate veşmintele meale cruntai cu biruirea. Deştinşŭ şì până în vistiiariulŭ vrăjmaşului mieu, şi cu toată tăriia izbăvii-i cu braţulŭ mieu; dară nu oamenii miei, aceia sântŭ feciorii miei!» Aceastea toate de munca Domnului şi de deştingerea lui întru iadŭ zise-au fostŭ, că acolo biruì putearea untunearecului cu crucea, şi scoase totŭ nărodulŭ a lu Adamŭ, cu toate, moşiia limbilorŭ. Că oamenii, cheamă-se toate limbile, dereptŭ păcatele lorŭ

---

13 *Titlul slavon:* Слóво на възнесéніе г҇не ѿ пророческих оуказаніе.

surpaţi în iadŭ, iară feciorii, cheamă-se carei întru leage sfârşitu-se-au, ce prespre toţi se erà împărăţitŭ păcatulŭ, cu putearea morţiei, dela Adamŭ până la Hristosŭ. Surpă ei întru fundulŭ iadului, de-i puse ei cu ferecăciunea sărăciei şi a fiarălorŭ. Că pentru fără-legile lorŭ smeriră-se. Ce sfărâmă uşa iadului Hristosŭ, şi den nevoia lorŭ izbăvì pre ei, şi legăturile lorŭ rupse. Scoase-i den untunearecŭ şi den umbra morţiei. Şi de patruzeci de zile aceasta împărţit-au, pentru dobânda, bucuriia sa. «Bucuraţi-vă», zice, «cu mine, că aflai scula ceaia pierduta» (ce se zice, sufletele a totŭ omulŭ). După moşiia-şŭ limbilorŭ, şì în loculŭ cela frumosulŭ ale lui lăcuite băgă-i: unii în rai | cu razboiniculŭ, e alţii cu Adamŭ în piştea Edemului, (192)
iară alţii cu Avraamŭ, întru viaţa lăcuirei de vecie. Şi toate limbile întru a lui lumină, la apa de răpausŭ sălăşuì-i. Pentru toţi carei cu trupulŭ au căzutŭ înşelăciunei şarpelui, dereptŭ aceştea, trupulu-şŭ Isusŭ muncì. Iară după lucru, fiecăruişŭ în zioa de apoi va plătì, cândŭ va venì să judece toată lumea. Aceastea de îngerŭ cătră apostoli, la codrulŭ Eleonului, zise fură, că zise: «Bărbaţii Galileiului, ce staţi de căutaţi la ceriu? Şi acesta iară va venì întru slava dumnezeiei sale, să judece a toată lumea şi să plătească cuişŭ după lucrulŭ lui». Iară sfinţii proroci şi preapodobnicii şi dereptii, cu eluşŭ la ceriu, întru sfânta cetate, duce-i-va.

Şi ce-amŭ scosŭ, dentru a lu Dumnezeu carte spunemŭ, că noi nu sântemŭ făcători de cuvântŭ, ce după alŭ prorocescului şi apostolescului cuvântŭ meargemŭ, ceia ce-au slujitŭ Dumnezeului cela viulŭ. Că lorŭ duhulŭ sfântŭ întru scriptură aşa le-au zisŭ, credincioşilorŭ spre spăsenie, iară necredincioşilorŭ spre piiardere. Să meargemŭ şì noi, fraţilorŭ, la codrulŭ Eleonulŭ, cu mintea, şi să vedemŭ toate preaslăvitele câte se-au făcutŭ spre elŭ, că spre acelŭ codru însuşŭ Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, venit-au astăzi. Şi toate sfintele cinuri acolo adunatu-se-au, săboruri de preaoteţi, mulţime de patriarşi, stoluri de proroci, stoluri de apostoli şi credincioşi tari, cu şaptezeci de ucenici ai lu Hristosŭ. Că de ei zice Pavelŭ: «Mai mulţi de a cinci sute de fraţi arătă-se Domnulŭ».

Aceasta se-au grăitŭ ce-au fostŭ la codrulŭ Eleonului,

---

8 *Tip.* ,кпарцитъ8   20 *Tip.* ,д8мнезене.

înaintea lorŭ suì-se Domnulŭ, iară ceia ce-i scoase la ceriu Hristosŭ, în Ierusalimulŭ de susŭ, auzi Matthei ce grăiaşte
(193) de aceia: «Şi multe trupuri răpo|sate ale sfinţilorŭ sculară-se şi întrară după înviere întru sfânta cetate» (ce se zice, întru alŭ ceriului Sionŭ). Văzătoriu acelorŭ fost-au Pavelŭ, cândŭ până la alŭ treilea ceriu răpit au fostŭ.

Ce acealea să lăsămŭ, ce de văznesenie să grăimŭ şi de ce-au fostŭ la codrulŭ Eleonului. Acolo amu îngereştile tării şi voinicamea arhanghielilorŭ, unii nuori, cu arepile vânturi aduceà la rădicarea de pre pământŭ a lu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, iară alţii scaunulŭ de heruvimi gătiià. Dumnezeu tatălŭ aşteptà-lŭ, cela ce elu-lŭ aveà mai de nainte întru sine cu eluşŭ. Iară duhulŭ sfântŭ ziceà tuturorŭ îngerilorŭ lui: «Luaţi uşa ceriului, de să între împăratulŭ slaveei. Ceriulŭ să se bucure, a saşŭ lumină înfrâmseţându-şŭ, de să se blagoslovească de alŭ săŭ făcătoriu, cu trupulŭ pren lăuntrulŭ aceii uşi spre nuori suindŭ». Pământulŭ să se bucure văzândŭ spre elŭ aiavea Dumnezeu îmblândŭ, şi toată lumea să se înfrâmseţeaze, de ai Eleonului codri luminându-se. Că spre acela îngerii cu sfinţii apostoli, pre zisa lu Dumnezeu tatălŭ, împreunară-se, de aşteptà a fiiului venire.

Dereptŭ aceaia, acestŭ praznicŭ mai vârtosŭ de alalte cinstitŭ fu noao, şi acestŭ codru mai luminatŭ fu decâtŭ codrii Sinaei. Că spre acela amu nevăzutŭ deştinse, iară spre acesta aiavea se arătă. Că pre alŭ Sinaei cândŭ deştinse, pre toţi-i spărè, derep'ce că codrulŭ totŭ ardeà cu focŭ, cu fulgere şi cu tunete. Cine se apropiià cătră codru, elŭ muriià; numai cu unulŭ singurŭ, Moysi, grăiià Dumnezeu. Iară spre alŭ Eleonului, cu untunearece de sfinţi deştinse Hristosŭ, toţi-i sfinţì, şi pre toţi mângâià. Că se lumină Eleonulŭ ca soarele. Sfintele cinuri spre ei Hristosŭ aveà. Şi într'aceale tunete şi fulgere, glasurile
(194) proroceşti auziià-se, şi cu bucurie | cântà, grăindŭ: «Înalţi-te cu tăriia ta, Doamne! Cântămŭ şi preacântămŭ slava ta!» Îngerii toţi ascuţiră-se grăindŭ: «Strigaţi lu Dumnezeu totŭ pământulŭ! Cântaţi şi preacântaţi numelui lui!» Patriarşii începŭ cântare: «Adecă, Dumnezeulŭ nostru înălţă-se, că împăcă amândoi într'una, şi împreună amândoi, pământulŭ cu ce-

28 *Tip.* доунезеу.

riulŭ!» Iară preapodobnicii strigă: «Înalţă-te la ceriu, Doamne, şi prespre totŭ pământulŭ slava ta!» Derepţii, cu mare glasŭ, strigà: «Înalţă-te, judecătoriulŭ pământului, ca şì noi în lumina feaţeei tale să îmblămŭ!» Iară Davidŭ, ca un mai bătrânŭ, tocmeaşte cinurele, cântările, cuvintele, grăiaşte: «Toate limbile bateţi cu mânile, strigaţi lu Dumnezeu cu glasŭ de bucurie», ca să se înalţe întru strigări Domnulŭ, şi glasuri de buciune! Toate glasurile săvârşaşte-le Pavelŭ, grăindŭ: «Cine sui la ceriu, pre Hristosŭ să deştingă?» Ce acesta iaste ce-au deştinsŭ, şi iară se suì desupra tuturorŭ ceriurelorŭ, că acolo erà beseareca limbilorŭ, ce se obricise lu Hristosŭ. Şi acela acmu suindu-se la ceriu cine-lŭ văzură, scârbiià şi suspinà dela inimă cu a lu Solomonŭ strigare: «Rănită iaste dragosteei tale, ginere alŭ ceriului. Nu mă ustenii după tine, şi zile de răpausŭ nu iubii. Şi ca un adusŭ dragŭ strigŭ să mă sărute den sărutarea rostului lui». Cu nuşii şi apostolii, câţi căutà spre alŭ lorŭ învăţătoriu şi Domnului, ca feciorii beseareciei, cu jale grăià: «Doamne Dumnezeu, nu lăsà noi săraci, ceia ce-ai iubitŭ, ca un milostivŭ, ce tremite, cumu te-ai făgăduitŭ noao, preasfântulŭ alŭ tău duhŭ!» Cătr'înşii răspunse Isusŭ, cu milă mângâià-i: «Şădeţi în Ierusalimŭ, că eu mă ducŭ cătră părintele mieu şi Dumnezeulŭ vostru, şi voiu tremite, cum m'amŭ făgăduitŭ voao, altŭ mângâitoriu, duhulŭ mieu | (195) şi alŭ părintelui». Şi rădică mânile şi blagoslovì ei. Şi aceasta zise, înălţă-se la ceriu, şi aceia închinară-se lui. Şi nuorŭ luminatŭ luò pre elŭ den ochii lorŭ. Suì-se amu, zice, spre heruvimi, şi zburà spre arepile vântului. Că aveà cu elŭ Domnulŭ şì suflete omeneşti, de le suì la ceriu în darŭ părintelui său. Şi în Ierusalimulŭ-de-susŭ sălăşuì-i. Aceastea den ale Ieremiei înţeleage-vămŭ, grăindŭ: «Sufletele cealea ce draculŭ dusease-le întru fără-fundŭ, acealea Domnulŭ la ceriu scoase-le». Zise: «Sculaţi-vă, să ne suimŭ la Sionulŭ-de-susŭ». (Acesta iaste alŭ ceriului Ierusalimŭ). E înainte-i curà tăriia îngerească, cu frică şi cu bucurie vrea să deşchiză uşa ceriului. Ce uşarii de susŭ apărară, strigândŭ: «Aceasta e uşa Domnului, ca nimea de pre pământŭ să nu vie acicea,

---

17 *Tip.* кѣоүтà **18** *Tip.* кıсѣчїӥн **20** *Tip.* кътрҗшнїи **23** *Tip.* коѵ҄ | мамь | *Tip.* мҗрГҗторю.

că noao au pusŭ Dumnezeu, ca să nu treacă. Iară acmu ne
mirămŭ văzândŭ omŭ spre scaunulŭ heruvimescŭ şezândŭ,
şi mainte de serafimi». Sârguiià-se această uşă să treacă. Iară
îngerii spuseră a fiiului lu Dumnezău tăriia şi cinstea, cu
trupŭ omenescŭ îmbrăcatŭ, şi: «Să nu porecliţi voiei lu Du-
mnezeu! Toate cu mândrie-le au fostŭ, când au deştinsŭ
pre pământŭ». Ziseră: «Nemică n'amŭ sâmţitŭ. Şi adecă, că
poartă chipŭ de robŭ de se sue», aceia ziseră; «nu vămŭ fi
plecaţi, de nu vămŭ auzì cuvântulŭ lu Dumnezeu». Atunce
strigă Hristosŭ: «Deşchideţi mie uşa dereptăţiei, şi să întru
pren ea, să spui părintelui mieu de ce-amŭ lucratŭ pre pă-
mântŭ ş'amŭ chinuitŭ». Şi cunoscură toate tăriile ceriului
glasulŭ Domnului, căzură de se închinară, grăiră: «De nu
te-amŭ văzutŭ, Doamne, pre tine deştingândŭ, acmu ne în-
chinămŭ suindu-te întru slavă!». Şi duhulŭ sfântŭ eşì la tim-
(196) pinare, petrecândŭ sineşŭ întocma fiiu | lu Dumnezeu. Şi
cinste-i făcù, grăì: «Să se închine lui toţi îngerii lu Dumnezeu!»
Iară însuşŭ Dumnezeu tatălŭ strigă celui ce veniià cu trupŭ:
«Fiiulŭ mieu eşti tu. Şezi de-a dereapta mea. Adecă, scaunulŭ
tău, Dumezeu în veaci de veacŭ. Ale tale sântŭ ceriurile şi
alŭ tău e pământulŭ lumiei, şi sfârşitulŭ ei tu întemeiaşŭ».
Şi-lŭ puse în scaunŭ părintele, şi cu a sa dereaptă cunună-lŭ,
cântândŭ heruvimii aşa: «Pus-ai în capulŭ lui cunună de pie-
trile cealea bunele, cu slavă şi cu cinste cununaşŭ elŭ, slavă
şi mare frâmseaţe puseşi spr'insulŭ». După aceaia săvâr-
şaşte: «Unse-te cu untulŭ fireei dumnezeeşti», cumŭ zice şi
slujaşte Davidŭ: «Dereptŭ aceaia unse-te, Doamne, Dumne-
zeulŭ tău cu untulŭ bucuriei, mai vârtosŭ de soţii tăi». Pre
adevărŭ, acestŭ praznicŭ plinu e de bucurie şi de veselie:
bucurie la ceriu, suindu-se Hristosŭ cătră tatălŭ; pre pă-
mântŭ veselie a toate făpturile, că se înnoiră den putrejune.

Aşijderea şi noi, fraţilorŭ, veniţi, să ne bucurămŭ Do-
mnului, înălţatului la ceriulŭ ceriurilorŭ, la răsăritŭ, şezândŭ elŭ
a dereapta tatălui. Să ne închinămŭ, c'au priimitŭ toată pu-
tearea în ceriu şi pre pământŭ, să ne rugămŭ împărăţi-
toriului cu tatălŭ, să-i aducemŭ credinţă ca darurile, să nu
ne arătămŭ înaintea lui deşărţi în zioa de praznicŭ, ca să
priimimŭ dulceaţa lu Dumnezeu. Astăzi amu Hristosŭ alŭ
său tuturora împarte, daruri dândŭ tatălui, aducândŭ lui

întru jărtvă trupu-şulŭ, trimeţindŭ apostoliloră sfântulŭ duhŭ, ducândŭ sufletele sfinţilorŭ proroci întru împărăţie ceriului, împărţindŭ ucenicilorŭ a susului cetate sălaşuri, deşchizândŭ derepţilorŭ raiulŭ, cununândŭ ceia ce se-au muncitŭ legiu-| itorii, tremeţindŭ răbdătorilorŭ de muncă dulceaţă, dândŭ ar- (197) hiereilorŭ ce cereà de alŭ sufletului folosŭ. Şi lasă păcătoşilorŭ păcatele, miluiaşte toţi carei facŭ voia lui şi păzescŭ învăţătura lui, tremeate domnilorŭ noştri sănătate trupurelorŭ şi sufletelorŭ spăsenie şi spre vrăjmaşi biruire, întăreaşte besearecile, înmulţeaşte ai besearecei, cinste face cărorŭ slujăscŭ ei şi preuţilorŭ şi diaconilorŭ, osfinţeaşte mănăstirele şi proslăveaşte egumenii, şi întăreaşte spre răbdare monahii, blagosloveaşte creştinii, micii şi marii, measerii cu bogaţii, robii şi slobozii, bătrânii cu tinerii şi muerile cu featele.

Să venimŭ şi noi, fraţilorŭ, întru sfânta beseareсă, să mărimŭ Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, cela ce dă noao viaţă, să-lŭ proslăvimŭ! Şi după acealea ne-au făgăduitŭ împărăţiia ceriului. Să înălţămŭ numele lui împreună, ca să tremeaţă noao sfântulŭ alŭ său duhŭ, că aceluia amu sântemŭ robi, şi aceluia slava şi cinstea şi închinăciune să-i tremitemŭ, cu tatălŭ şi preasfântulŭ dulcelui şi de viaţă făcătoriu duhului, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a şaptea, a sfinţilor părinţi.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 56.

(Ioan XVII, 1). *În vreamea aceaia, rădică Isusŭ ochii lui la ceriu şi zise: „Părinte, vine ceasulŭ; proslăveaşte fiiulŭ tău, ca şi fiiulŭ să te proslăvească. (2) Că ai datŭ lui puteare a toate trupurile, de toate ce-ai datŭ lui,*

---

12 *Tip.* мни́хїи 16 *Tip.* но́ща 23-24 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, ꙁ҃, стыхъ ѿцъ. єѵ҃лїє, їѡ҃. гла҃, нѕ҃. 28 a *îndreptat în* spre.

Variante: 26 ceriu] *ABC* ceri 27 tău] *T₃* său | fiiulŭ să] *T* fiiulŭ tău să | să te proslăvească] *T₃* să proslăvească tine | Că ai] *T* Şi cum ai 28 a toate] *T* spre toate | trupurile. De] *T* trupurile, ca de.

dă lorŭ viața de veaci. (3) Aceasta iaste viața de veaci, de să știe tine unulŭ adeveritŭ Dumnezeu și acela ce-ai tremesŭ, Isusŭ Hristosŭ. (4) Eu te proslăvescŭ la pămândŭ, lucrulŭ sfârșii ce-ai datŭ mie de să facŭ. (5) Și acmu proslăvească-mă tu, părinte, la tine însuți, cu slava
(198) *ce amŭ la tine, mai de nainte, | până lumea n'au fostŭ. (6) Arătai numele tău oamenilorŭ ce-ai datŭ mie den lume. Ai tăi erà și mie i i-ai datŭ, și cuvântulŭ tău păziră. (7) Acmu înțeleaseră că toate câte-ai datŭ mie, dela tine sântŭ. (8) Că graiurele ce-ai datŭ mie, dau lorŭ; și aceștea priimiră, și înțeleaseră adevărŭ că dela tine eșii, și crezură că tu m'ai tremesŭ. (9) Eu de aceștea rogŭ; nu de lume rogŭ, ce de aceștea ce-ai datŭ mie, că ai tăi sântŭ. (10) Și ale meale toate, ale tale sântŭ, și ale tale, ale meale. Și mă proslăvii întru ei. (11) Și de acmu nu sântŭ întru lume, și aceștea în lume sântŭ, și eu cătră tine vii. Părinte sfinte! păzească ei în numele tău, ce-ai datŭ mie. (12) Păzii și nimea dentr'înșii nu perì, numai fiiulŭ pierdură, ca scriptura să se izbândească. (13) E acmu cătră tine vii, și aceasta grăescŭ în lume, ca să aibă bucuriia mea împlută întru eișŭ".*

Sfârșitul Duminecii.

1 dă *îndreptat de două ori: întâi în* deade, *apoi, mai târziu, cu altă cerneală, în* deade-lŭ 2 *Între* știe *și* tine, *scris de-asupra* pre | acela *îndreptat în* acesta 3 proslăvescŭ *îndreptat în* proslăvii 5 *Între* părinte *și* la *scris de-asupra* de 6 *Între* amŭ *și* la, *scris de-asupra* avutŭ 7 ce-ai *îndreptat în* ceia ce me-ai 8 mie i i-ai *îndreptat în* mie mi i-ai 10 dau *îndreptat în* dedi 12-13 de lume rogŭ *îndreptat în* rogŭ de lume 15-16 *Între* întru *și* lume, *scris de-asupra* această 17 păzească *îndreptat în* păzească-i pre 18-19 pierdură *îndreptat în* pierderei *(cfr. 187/36)* 19 *Între* acmu *și* cătră, *scris de-asupra* eu 21 împlută *îndreptat în* deplinŭ 22 кóнецъ недѣлѣ.

Variante: 1 dă] *T* deade | viața de] *A* viață în *B* viață de *C* viața în 2 ce-ai] *T* ce-au 3 Eu te proslăvescŭ] *T* Cu *(îndreptat în* Că eu) tine proslăvii 5 la] *T* dela 6 *T lipsește* mai de nainte 8 i i-ai] *ABCT* i-ai 9 mie] *B* miei 10 graiurele] *AC* graiurile 12 rogŭ] *T* rogu-mă 17-18 *Între* mie *și* Păzii *lipsește în Cazania noastră și în B sfârșitul versetului 11, și o parte din versetul 12; după AC:* să fie într'una cumŭ noi. (12) Cândŭ erà cu nușii în lume, eu păzit-amŭ ei în numele tău. Ce-ai datŭ mie 18 nimea] *C* nimenea 21 eișŭ] *T* ei.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 20.

După praznicŭ preaslăvitulŭ Văzneseniei Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, pametea să prăznuimŭ întru această Duminecă sfinţilorŭ şi de Dumnezeu purtători părinţi ai noştri, 318, ce-au fostŭ în zilele lu Constandinŭ cela Marele, împăratŭ creştinescŭ, de se-au adunatŭ spre Aria cela răulŭ; fost-au preutŭ în Alexandriia, de huliià fiiulŭ lu Dumnezeu, Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, adeveritulŭ Dumnezeu. Că e făcutŭ, grăiià necuratulŭ Aria, nu întru o fire cu Dumnezeu şi tatălŭ, şi cum au fostŭ atunce şi cândŭ n'au fostŭ. De acolo, ca un vrăjmaşŭ adeveritŭ, împreună carei ascultase de elŭ, sfântulŭ săborŭ procleţiră-i şi-i lepădară. Mai nainte de aceştea, procleţise pre elŭ sfântŭ Pătru, arhiepisco-|pulŭ Alexandriei măcenicŭ. Şi nemica nu vrea să priimească (199) elŭ, nici în vreamea de munca lui. Mulţi amu plecà genuchele la sfântulŭ, iară sfântulŭ Pătru măcenicŭ grăì că «mi se-au ivitŭ Domnulŭ, de purtà o cămaşe spartă şi-lŭ întrebai: cine ţe-au spartŭ cămaşa? E Domnulŭ zise: Aria mi-o au spartŭ; ce să te păzeşti, să nu priimeşti elŭ, că spurcatŭ iaste», grăiià, «şì în cestŭ veacŭ şì în cela ce va să fie. Şi tuturorŭ zicŭ să se întoarcă dela elŭ. Şi să nu aveţi nici o împreunare cu nusulŭ».

Ruşină amu pre aceasta sfântulŭ săborŭ, şi-lŭ procleţiră, şi toţi carei ascultà de elŭ. E dereapta credinţă creştinească învârtoşară şi întăriră. Întru o fire tatălŭ fiiulŭ propoveduiră, şi făcătoriulŭ a toate, nu făcutŭ, ce Dumnezeu adeveritŭ, ce mai den nainte de veacŭ den tatălŭ născutu-se-au, însă nefăcutŭ, Dumnezeu şi Domnŭ, cumu e sfântulŭ semnŭ

---

2 слово, к. **3** Vazneseniei *îndreptat în* Înălţăreei **4** pametea *îndreptat în* pamentea **5** *Tip.* пъртѫтори, *îndreptat în* purtători *(cfr. 183/37)* **6-7** *Înainte de* împăratŭ, *scris, la margine* întâiulŭ **8** fost-au *îndreptat în* ce au fost[ŭ] | *Între* huliià *şi* fiiulŭ, *scris de-asupra* pre **9-10** Că e făcutŭ, grăiià necuratulŭ Aria *îndreptat în* grăiià necuratulŭ Aria că e făcutŭ **11** şi cum au fostŭ atunce şi cândŭ n'au fostŭ *îndreptat în* că erà oarecândŭ, cândŭ n'au fostŭ **15** să *îndreptat în* să-lŭ **15-16** *Între* priimească *şi* elŭ, *scris de-asupra* pre **16** *Între* lui *şi* Mulţi, *scris de-asupra* că **26** tatălŭ *îndreptat în* tatălui **27** *Tip.* фъкѫтóрюла **28** ce *şters de adnotator* **29** nefăcutŭ *îndreptat în* nu făcutŭ | *Între* nefăcutŭ *şi* Dumnezeu, *scris* ce.

alŭ credincioşilorŭ dereapteei credinţe, de ispovedescŭ ce iaste вѣроуѫ въ ıединого бга, wца въсєдръжителѣ. Aceşti sfinţi şi Dumnezeu-purtători 300 şi 18, cu suflarea sfântului duhŭ grăiră. Patriarşii carei erà purtători sfântului săborŭ a toată lumea, erà aceştea: Silivestru, papa den Roma, Alexandrŭ den cetatea lu Costandinŭ, Alexandru den Alexandrie, Evstatie den Antiohie, Macarie den Ierusalimŭ.

Acestŭ amu praznicŭ prăznuiaşte beseareca lu Dumnezeu astăzi, şi dereptii sfinţi oteţi, că dereptŭ creştinătatea nevoiră-se. Şi de dereapta şi sfintei credinţe pomeană să aibă în veaci, că curatŭ şi cu mulţemită proslăviră. Iară Aria şi Savelia şi Fotina, şi toţi depreună ereticii, procleţiră-i şi-i lepădară, ca să ştie ereticii, că de însuşŭ cuvântulŭ Domnului grăise-se, că striinaţi făcură-se de fiiulŭ lu Dumne- |
(200) zeu. Despărţiră-se şi se tăiară şi se lepădară de sfântulŭ trupŭ beseareciei lu Hristosŭ, ca neşte şodolane împuţite şi urîte. Dereptŭ aceaia şi cuvintele ceştii evanghelii cetescu-se astăzi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, rădică Isusŭ ochii lui la ceriu şi zise: «Părinte, vine ceasulŭ; proslăveaşte fiiulŭ tău, ca şi fiiulŭ tău să te proslăvească».*

(Tâlcŭ) Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ şi Dumnezeu, mergândŭ la muncă, ale îngrupăturiei cuvinte răspunde, şi către dragi ucenicii lui grăiaşte că «în lume scârbă veţi aveà; ce îndrăzniţi, că eu biruii lumea». Multe şi alte grăì lorŭ, şi către nevoia lorŭ învăţă-i să se nevoiască, şi-i îmbărbătă să îndrăznească şi tare să rabde de ce va venì nevoe spr'inşii, şi la rugă să vie, după învăţătură să înveaţe noi, întru năpăşti toate să le lase şi către Dumnezeu a alergà. Rădică ochii lui la ceriu, de învaţă şi pre noi aşa să facemŭ şi să căutămŭ acolo de toate realele dezlegătură şi slobozenie.

(Evanghelie) *«Părinte, vine ceasulŭ; proslăveaşte fiiulŭ tău, ca şi fiiulŭ tău să te proslăvească!»*

(Tâlcŭ) Nu caută să ia slavă dela Dumnezeu tatălŭ preaslăvitulŭ fiiulŭ şi Dumnezeu, celŭ ce cu tatălŭ într'una-lŭ

---

2 *Scris, la marginea stângă,* crezŭ întru unulŭ Dumnezău, părintele a-totŭ-ţiitori, *traducerea cuvintelor slavoneşti din text* 3 *Tip.* пъртѫтори *(cfr. 182/31)* | *Între* 18 *şi* cu, *scris* ce 16 *Între* trupŭ *şi* beseareciei, *scris de-asupra* alŭ.

slăvimŭ, întru o cinste şi întru un scaunŭ. Că are pururea toate ale tatălui şi tuturorŭ de toate are a dărui, nu pre vremi şi pre ceasuri, că iaste veacilorŭ făcătoriu şi vremile şi anii întru a lui puteare puse, ce «ceasulŭ» zice cuviinţa vreamiei, ce întru ea socotì să se muncească, şi cu a lui muncă să omorască moartea, şi morţii să învie cu învierea lui ceaia den moarte.

«Vine ceasulŭ», grăiaşte, «vreamea iaste, părinte, să-mi vii | la muncă», şi «proslăveaşte fiiulŭ tău!» Slavă elu se (201) cheamă crucea şi învierea. Că rădică ochii la ceriu şi aşa grăiià, blânzie aceasta făceà. Pre apostoli omeneaşte-i mângâià, derep'ce amu că zise lorŭ: «Întru lume scârbă veţi aveà». Şi tremurà inema lorŭ, şi rădică pre ei iară cu ruga. Că învaţă şi pre noi să nu ne slăbimŭ de sufletŭ întru năpăşti şi în nevoi, ce să alergămŭ cătră Dumnezeu, şi dela elŭ să cearemŭ ajutoriu şi puteare. Că de voe să se amu muncì despuitoriulŭ — şi, ca lu Dumnezeu, nu-i trebuià ajutoriu, ce ca un omŭ făcù aceasta — chip au datŭ noao şi dereptate, să-i biruimŭ cu ruga carei scârbescŭ şi obidescŭ pre noi, văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşi. Că venì amu Hristosŭ nu numai sine să arate, ce şi pre noi să înveaţe în toate lucrurile cealea bunele. Şi cine învaţă, nu numai cuvântŭ să înveaţe datoriu iaste, ce şi cu lucrulŭ.

(Evanghelie) «*Proslăveaşte fiiulŭ său, ca şi fiiulŭ tău să proslăvească tine*».

(Tâlcŭ) Ce se zice: «Descoapere şi arată, părinte, oamenilorŭ, carei nu ştiu şi nu credŭ întru mine, şi arată lorŭ slava ceaia ce amŭ, şi pururea o amŭ dela tine, ca un fiiu adeveritŭ şi Dumnezeu den Dumnezeu adeveritŭ şi den tatălŭ, ca şi fiiulŭ tău să proslăvească tine, ca să facŭ şi eu oamenii să crează şi să cunoască, că aşa iaste tatălŭ mieu şi Dumnezeu, cumŭ sântŭ şi eu, unulŭ născutŭ fiiulŭ tău şi Dumnezeu, întru o fire şi întru o cinste şi întru slavă, că cine-au văzutŭ amu fiiulŭ, văzut-au părintele. Eu amu proslăviiu-mă, că fiiulŭ tău cunoscui-mă; e tu iară proslăvişti-te, că părintele mieu crezuşi-te. Slava adeverită părintelui iaste, | să se crează fiiulŭ lui; iară (202) fiiului iarăşŭ slavă, să fie cunoscutŭ părintelui lui».

(Evanghelie) «*Şi cum ai datŭ lui puteare spre toate trupurile, ca de toate ce-ai datŭ lui, deade lorŭ viaţa de veaci*».

(Tâlcŭ) Slava lu Dumnezeu iaste ceaia ce tuturora şi pururea bunătate dă-le. Nu numai amu întru Iudei venì propoveadaniia, ce prespre toată lumea. Dereptŭ aceaia grăiaşte şì «puteare spre toate trupurile», că propoveadaniia evangheliei spre totŭ omulŭ arată-se cu darŭ bunŭ. Şi dentr'aceasta fi-va viaţă şi spăsenie în vecie. Şi iară, să nu crezură toţi, cu a lorŭ vreare ţinură-se şi întoarseră-se.

(Evanghelie) *«Aceasta iaste viaţa de veaci, de să ştie tine unulŭ adeveritŭ Dumnezeu şi acela ce-au tremesŭ, Isusŭ Hristosŭ».*

(Tâlcŭ) «Adeveritulŭ Dumnezeu» grăiaşte, derep'ce amu că ceia ce se închinà idolilorŭ, dumnezei se chemà aceia, de minţiià, ce dumnezei nu erà, ce hitleanilorŭ şi oamenilorŭ celora răilorŭ şi a drăceascăi oblicire. Iară «unulŭ adeveritŭ Dumnezeu», zicŭ, părintele grăiaşte. A lu Dumnezeu şi a părintelui cunoaştere nu o priimiră niminea, ce numai a fiiului. Cunoaşterea adeverită iaste lucrurele bune şi credinţa, iară credinţa dereptilorŭ, cunoaştere lu Dumnezeu fi-va.

(Evanghelie) *«Cu tine proslăvii la pământŭ, lucrulŭ sfârşii ce-ai datŭ mie de să facŭ».*

(Tâlcŭ) Pre pământŭ, zice, proslăvit-au părintele Hristosŭ, derep'ce amu că în ceriu proslăvitŭ erà şi de îngeri închinatŭ. Iară această slavă, grăiaşte, ce e den oameni slujbă şi închinăciunea ce va fi să aducă lui.

(Evanghelie) *«Şi acmu proslăveaşte-mă tu, părinte, dela tine însuţi, cu slava ce amŭ la tine până lumea n'au fostŭ».*

(Tâlcŭ) Ca să arate noao Hristosŭ taina tocmealei trupului lui, slavă cerşù dela Dumnezeu şi părinte. Că încă |
(203) firea trupului nu se erà proslăvită, nici neputredire erà luată, nici scaunului împărătescŭ nu se erà împreunatŭ; ce după înviere şi după ce se înălţă în ceriu, şì slavei şi neputredului scaunului împărătescŭ împreună-se, şi-lŭ luò. Şi toată lumea închină-se lui.

Arătai numele tău oamenilorŭ: eu de tine spusŭ arătatŭ tuturorŭ oamenilorŭ făcui, şi nici unui omŭ pizmit-amŭ de să nu spuiu învăţătura. Iară să n'au crezutŭ toţi, nu iaste den mine vina, ce pre vrearea celora ce n'au crezutŭ.

---

19 Cu *îndreptat în* Că eu   23 *Tip.* дѣт.

(Evanghelie) *«Ce-ai datŭ mie den lume, ai tăi erà și mie i-ai datŭ, și cuvântulŭ tău păziră».*

(Tâlcŭ) Spre vestire şi tărie grăì ucenicilorŭ aceasta. Arată că cine se va rugà cătră elŭ cu adevărŭ, şi vorŭ creade dereptŭ, şi vorŭ săvârşì sfânta a lui învăţătură, ai lui pururea i va aveà, şi părintele îndrăgì-va pre ei şi-i va miluì şi va grijì d'inşii. Că toate amu ale fiiului, ale tatălui sântŭ; aşijderea ale tatălui, ale fiiului sântŭ. Nu amu acmu le-au luatŭ aceastea fiiulŭ, ce tatălŭ avutu-le-au şi ale fiiului erà.

Că ivii amu numele tău oamenilorŭ: că arătă amu numele tatălui fiiulŭ, derep'ce amu că să şì ştiià elŭ, ce nu ca tatălŭ ştiià, ce ca făcătoriulŭ numai. Şi Jidovii numai ştiià pre elŭ; ce nici aceia toţi. Iară unulŭ născutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, tatălui, pre pământŭ deaca se ivì, pre tatălŭ lui arătă, şi cuvintele şi lucrurile a cunoaşte pre elŭ oamenilorŭ feace. Că pre eluşi se arătă că e fiiulŭ lu Dumnezeu, aiavea amu şì tatălŭ arătà.

(Evanghelie) *«Eu de aceştea»,* zice, *«rogu-mă; nu de lume rogŭ, ce de aceștea ce-ai datŭ mie, că ai tăi sântŭ. Și ale meale toate,* | *ale tale sântŭ, și ale tale, ale meale. Și mă proslăvii* (204)
întru ei».

(Tâlcŭ) Iarăşŭ de ucenici grăiaşte. Multe şi în toate chipurile pre aceştea mângâe, ca să cunoască şì dragostea ce are spr'inşii. Nu numai de aceştea aceasta grăiaşte, ce de toţi carei credŭ în elŭ şi întru învăţătura ucenicilorŭ lui.

Lumea se cheamă oamenii necredincioşi, ce nu sântŭ dumnezei. «Că se striinară», zice, «păcătoşii den maţe. Nu mă rogŭ de aceştea, ce se-au înşelatŭ aceştii lumi, ce de ceştea ce mi i-ai datŭ», ca să nu le pare unora, că curândŭ dată fu lui domnia şi putearea, sà grăiască că «ai tăi erà şi ai miei erà, ale tale amu toate ale meale sântŭ, că şi eu amŭ pre ei, şì tu ai, şi neluaţi vorŭ fi, că ale meale toate ale tale sântŭ». Cine va vedeà ceva întru tatălu, aceaia va vedeà şì întru fiiulŭ, nu pre luatulŭ fireei, ce după fire, că cui e tăriia tocma, tocmaşŭ ştie şi firea. Hristosu e amu tăriia lu Dumnezeu şi a lu Dumnezeu mândrie. «Părinte sfinte! păzeaşte ei în numele său» (ce se zice, «cu alŭ tău ajutoriu şi cu firea

---

1 Ce-ai *îndreptat în* ceia ce-ai.

dumnezeiască păziţi să fie)». Ce-ai datŭ mie păzii, şi nimea dentr'înşii nu perì, numai fiiulŭ pierdură».

«Câţe-au fostŭ după mine», grăiaşte Hristosŭ, «nemică nu scăzui, ce păzii pre ei, şi în toate chipurele nevoitu-m'amŭ de a lorŭ tărie. Iară s'au dentru ei peritŭ Iuda, şi alţii mulţi după aceaia, ce se-au lepădatŭ spre piiardere, nimică aceasta până la mine. Nu de mine amu goniţi sântŭ, şi să-i lasŭ delungaţi să fie de calea ceaia dereapta. Ce mi se cădeà amu să facŭ întru ei şi nu feci? Cu sila nu tragŭ eu, nici nevoescŭ! Iară cine va venì către mine cu voia lui, nu-lŭ voiu scoate
(205) afară, nici-lŭ voiu împinge, nici-lŭ voiu lăsà carele va | lăcuì bine întru învăţăturile meale. Iară răii şi hitleanii lăsà-i-voiu, să îmble înşişŭ în voia lorŭ».

(Evanghelie) «*E acmu către tine vii, şi aceasta graescŭ în lume, ca să aibă bucuriia mea împlută întru ei.* (Ca de suflatulu-i duhului sfântŭ să fie în lume ucenicii fără frică şi fără grije, aceasta grăescŭ întru lume, spre mângâiarea acestora, ca să aibă bucuriia mea împlută întru ei)».

(Tâlcŭ) Aceasta amu bucurie şi veselie să avămŭ, fraţilorŭ, întru noi, în toate chipurele să ne nevoimŭ. Şi ce e întru noi de se drăceaşte şi se nebuneaşte draculŭ, să-lŭ surpămŭ, cumŭ şì aceşti sfinţi şi de Dumnezeu purtaţi oteţi, pre Aria şi Savelia, şi carei ajutà acestora.

Să păzimŭ tare, fraţilorŭ, ce sfinţii oteţi aceştea sfătuit-au dumnezeiasca dereapta slăvită învăţătură, şi de aceştea ce-au osânditŭ pre ceia ce-au hulitŭ şi i-au lepădatŭ, să ne întoarcemŭ dela ei, şi să-i urîmŭ. Aceasta iaste viaţa veacilorŭ, ca cu sufletulŭ să înţeleagemŭ şi cu inema să creademŭ şi cu gura să ispovedimŭ unulŭ adeveritulŭ Domnulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, ce noi, pentru elŭ, Dumnezeu şi tatălŭ cunoscumŭ, şi de viaţă făcătoriulŭ duhulŭ sfântŭ către noi vine.

Părinte sfinte, păzeaşte ei, în numele iubitului fiiului tău, cela ce-ai datŭ noao, şi cu dulceaţa viului făcătoriu şi prea sfântulŭ alŭ tău duhŭ. Şi nici unulŭ den noi să piară, den adeveriţii tăi închinătorii sfintei preaputearnică troiţă

---

2 pierdură *îndreptat în* pierderei *(cfr. 181/29-30)* 8 *Tip.* дєрєпта; *între acesta şi* Ce *următor scris de-asupra* că 9 *Între* feci *şi* Cu, *scris de-asupra* ce 22 *Tip.* ѿцн.

întru o fire, ce dracii noştri ceia neadurmiţii şi vrăjmaşii ceia iuţii suptŭ picioarele noastre neputincioşi să cază, ca scriptura legiei tale şi porâncile întru noi să se lucreaze şi să se sfârşască. Iară den munca diavolului şi den presurarea şi de cei ce urăscŭ noi, | vrăjmaşii, izbăvimŭ. Şi nevătămaţi să viẹmŭ, şi în tine să (206)
ne întărimŭ. Şi aşa vieţuindŭ, aveà-vămŭ bucuriia ta împlută întru noi, şi de aceasta împleà-ne-vămŭ. Fără de năpaste şi multă grije aceştii lumi să-i treacemŭ aduncul, şi la al tău răpausŭ linŭ să venimŭ, că dela tine dau-se toate bunătăţile şi spăsenie, şi ţie slavă dămŭ, tatălui şi fiiului şi sfântului duhŭ, şi acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca Rusaliilor.

Evangheile de la Ioan, zaceala 27.

(Ioan VII, 37). *În zioa de apoi, mare praznicŭ, stătù Isusŭ şi strigà grăindŭ: „Cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine, să bea. (38) Cine va creade întru mine, cumŭ zice scriptura, râuri den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii“. (39) (Aceasta zise de duhulŭ, cine vrea să priimească cine credeà întru elŭ. Nu erà amu duhulŭ sfântŭ, că Isusŭ nu erà proslăvitŭ). (40) Mulţi amu den närodŭ auziră cuvântulŭ, grăindŭ: „Acesta iaste adeveritŭ prorocŭ!“ Unii grăiră: „Acesta iaste Hristosŭ!“ (41) Alţii grăiră: „Au doară den Galilei Hristosŭ va veni? (42) Dară nu grăiaşte scriptura că den sămânţa lu Davidŭ, şi den oraşulŭ Vithleaemului, unde erà Davidŭ, Hristosŭ va*

---

2 *Tip.* нонoâстрї, *fiind* no *la sfârşitul rândului, şi* noastre *la începutul celui următor* 4 *Tip.* дїáвωлоулоу *şi îndreptat în* diavolului 12-13 *Titlul slavon:* нєд'kлѣ, ні цѕ. єѵлїє, їѡ. глáва, кз.

Variante: 15 *T lipseşte* şi | grăindŭ] *AC* grăi *T* și graiià 16 să bea] *ABCT* și să bea | întru] *T₁* în 17 den zgăulŭ lui cură-vorŭ] *AC* den maţele lui cură-vorŭ *T₂* vorŭ cură den maţele lui *T₃* cură-vorŭ den maţele lui 19 cine credeà] *AC* cine creade *T* crezândŭ | Nu erà amu] *T* Că încă nu erà datŭ | că] *T* derep'ce că 20 proslăvitŭ] *T* încă proslăvitŭ 21 cuvântulŭ, grăindŭ] *T* acestŭ cuvântŭ, grăiră 23 *ABC lipseşte* Dară 24 grăiaşte] *T* zice 25 oraşulŭ] *T* satulŭ | Vithleaemului] *AC* Vitleemului *BT* Vithleemului | Hristosŭ] *T* şi Hristosŭ.

veni?“ (43) Sfară fu întru nărodŭ dereptŭ elŭ. (44) Unii dentr'înşii vrea să prinză elŭ, ce nimea nu puse mânile spr'insulŭ. (45) Vineră slugile cătră mai marii preuţi şi fariseii, şi ziseră lorŭ aceia: „Pentru ce nu l-aţi adusŭ elŭ?“ (46) Răspunseră slugile: „Nece un omŭ iaste să grăiască aşa ca acestŭ omŭ“. (47) Răspunseră amu lorŭ fariseii: „Au doară şi voi sânteţi prilăstiţi? (48) Doară cineva creade den judeci întru elŭ, sau den farisei? (49) Ce nărodulŭ acesta, ce nu ştie leagea, blăstemaţi sântŭ“. (50) Grăi Nicodimŭ cătr'înşii, ce venise noaptea cătră elŭ, unulŭ acesta dentr'înşii: (51) „Au doară leagea noastră ju-
(207) *decà-va omulŭ, | de nu va fi auzitŭ mai de nainte, şi să înţeleagă ce va face?“ (52) Răspunseră şi ziseră: „Au şi tu den Galilei eşti? Ispiteaşte şi vezi că prorocŭ den Galilei nu se va sculà“.* (Ioan VIII, 12) *Iarăşŭ zişe lorŭ Isusŭ, grăi: „Eu sântŭ lumină lumiei: Cine va veni după mine, n'are a mearge întru untunearecŭ, ce aveà-vorŭ lumina veacilorŭ“.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 19.

În zioa de apoi, mare praznicŭ, stătù Isusŭ, strigà şi grăiià: «Cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine şi să bea. Cine va creade în mine, cumŭ zice scriptura, râuri den zgăulŭ lui cură-vorŭ ape vii». (Aceasta zise de duhulŭ, cine vrea să prii-

---

18 коц недѣлѣ **20** слово, ӏѳ.

Variante: 1 Sfară] *T* Împărţire | Unii] *T* Iară unii **2** nimea] *C* niminea **2-3** mânile spr'insulŭ] *T* spr'insulŭ mânile **3** mai marii preuţi] *AC* mai marii preoţi *T* arhierei **4** fariseii] *T* cătră farisei | elŭ] *T* pre elŭ **5** Nece un *(tip.* оүф)] *AC* Nece фоү *T* Nici un **5-6** iaste să grăiască aşa] *T* aşa n'au grăitŭ **6** Răspunseră amu] *T* Ziseră **7** *T lipseşte* doară | sânteţi prilăstiţi] *T* v'aţi prilăstitŭ | Doară] *T* Au **8** creade den judeci întru elŭ] *T* den boiari crezura în elŭ | farisei] *BT* fariseii **9** acesta] *T (greşit)* aceasta | *AC lipseşte* ce | ştie] *ABC* ştiù *T* ştiià ei | blăstemaţi sântŭ *T* procleţiră fariseii **10-11** cătr'înşii, ce venise noaptea cătră elŭ, unulŭ acesta dentr'înşii] *T* celŭ ce mersease noaptea la Hristosŭ, cătră farisei, zise **11-12** judecà-va] *T* ară judecà **12** nu va] *T* n'ară | de nainte] *T* den nainte **13** *T lipseşte* va | Răspunseră şi ziseră] *T* Şi ziseră lui fariseii **14** Ispiteaşte] *T* Caută **15** se va sculà] *T* se-au sculatŭ.

mească crezândŭ întru elŭ. Că încă nu erà datŭ duhulŭ sfântŭ, derep'ce că Isusŭ nu erà încă proslăvitŭ).

(Tâlcŭ) Trei praznice prăznuiià Iudeii: praznicul Paştilorŭ, de pomenirea eşitului den Egypetŭ şi de slobozirea lorŭ, cândŭ trecură Marea-neagră şi nu se udară, şi cându-şi făcură căşcioare de pomenirea lăcuirei den pustie şi de acea muncă a lorŭ de acolo. Întru căşcioare amu lăcuiià atunce, ce se cheamă colibi; patruzeci de ani făcură acolo. Iară acestŭ praznicŭ alŭ Rusaliilorŭ, de pomenirea cândŭ luară leagea, şi venirea în ţara ceaia ce le erà făgăduită. Derep'ce că atunce gustară de rodulŭ grâului şi vinŭ şi de alalte, că în pustii amu nearatŭ şi fără sămânţă pâine mâncà, că deştingeà den ceriu, şi cu mânile luà, aduceà den pământuri la praznicŭ, dereptŭ aceaia amu acestŭ praznicŭ cheamă-se rodŭ nou şi cu mâna luatŭ. Iară după Paşti, şapte săptămâni numărà Iudeii, şi acestŭ praznicŭ făceà cu mâna luatŭ, ce sântŭ Rusaliile.

După ce trecuse Marea-neagră, cincizeci de zile trecuse, dată fu lorŭ leagea dela Dumnezeu. |

Dereptŭ aceaia grăescŭ, şi se adunà toţi în besearecă (208) întru aceaste trei praznice (că leagea le zisease lorŭ aşa, să se adune), ca şi dumnezeiasca şi marea taină a lu Dumnezeu să pomenească, şi întru împreunare şi cu dragoste unulŭ cu alaltŭ să se împreuneaze.

Intru acestŭ praznicŭ ivì-se şi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ. Adună-se cu nuşii împreună să prăznuiască, să nu se arate că se protiveaşte legiei (că acesta iaste dătătoriu de leage), ca mai mulţi de ei cu seamnele şi cu învăţătura să aducă. Stătù amu Isusŭ Hristosŭ şi Dumnezeulŭ nostru şi strigă, grăì: «Cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine şi să bea».

Niminilea de nevoia sau cu sila trage Hristosŭ, ce cine are usârdie multă şi tare, pre acela cheamă şi pre acela va să adape; iară cine nu va vrea, nu-lŭ va nevoì, nici-lŭ va silì, ce «cine va fi însetoşatŭ, să vie cătră mine, şi să bea!»

---

5 Marea-neagră, *îndreptat în* Marea-roşie *(nu însă în rândul 18).* | *Al doilea* şi, *îndreptat, la margine, în* al doi[lea] 8 Iară *îndreptat la margine, în* al trei[lea] 28 *Între* leage *şi* ca, *scris de-asupra* ce 32 *Între* sila *şi* trage, *scris de-asupra* nu.

Acesta amu iaste mândria lu Dumnezeu şi tăriia, ce cu alŭ lui vinŭ împle păharăle lui şi zice cu linŭ: «să bea cine va vrea». Acesta iaste den vecie şi pururea cu fire cuvântulŭ tatălui, ce şì atunce şì acmu stă şi la beare setoşii cheamă. Acesta iaste domnŭ a toate făpturile, şi iaste a toată dulceaţa şi voia ceaia buna beare adeverită, vie şi curătoare, mare şi adeverită, şi pururea râu curătoriu, Isusŭ, preaslăvitulŭ Dumnezeulŭ nostru; dentr'însulŭ toate râurele şi toată dulceaţa a măriei şi izvoarăle şi iazerele şi fântânile cură.

Să gustămŭ amu, fraţilorŭ, să gustămŭ şi să cunoaştemŭ şi să vedemŭ, că dulce e Domnulŭ! Dulceţiei lui iaste fără fundŭ şi fără moarte şi nescăzută adâncătura. Apă dulce şi vie şi curătoare, şi preaîmple-se şi preavarsă-se: cine va bea aceasta apă nu se va însetoşà în veaci. Toţi setoşii veniţi la această apă şi adăpaţi-vă şi viaţă priimiţi! Cumŭ je-| (209) luiaşte cerbulŭ setosŭ la eşitulŭ apeei, aşa amu şì noi să jeluimŭ. Datori sântemŭ să însetoşemŭ de aceasta dumnezeiască apă: de învăţătura mântuitoriului nostru şi Dumnezeu. Şi dragoste nesăţioasă să avămŭ cătr'însulŭ, cumŭ să grăimŭ cineşŭ de noi după părintele lu Dumnezeu, sfântulŭ Davidŭ: «Doamne, Dumnezeulŭ mieu, cătră tine mânecai, însetoşă cătră tine sufletulŭ mieu!» Setosulŭ amu, cândŭ apucă păharulŭ în mână şi e plinŭ, cu toată inima acela tragemŭ şi bea de se veseleaşte. Aşa şì cine aude cuvintele dumnezeeşti, să e setosŭ, priimeaşte; până-l va bea, nemică nu se opreaşte. Că zice amu: «Fericaţi flămânzii şi însetoşaţii, că aceia săturà-se-vorŭ!»

«*Cine va creade întru mine, cumŭ zice scriptura, râuri vorŭ cură den maţele lui ape vii*».

Maţele amu acicea inemă se grăiaşte (ce se zice, cugetele cuvintelorŭ sufletului), ca şì într'altŭ psalomŭ, grăiaşte: «Leagea ta pre mijlocŭ de maţele meale». Den maţele amu celora ce credŭ dereptŭ, zice scriptura, apă vie, grăiaşte Hristosŭ, că le cură (ce se zice, sufletească învăţătură), că adapă sufletele celora ce ascultă. Şi multŭ şi de destulŭ

---

11 Dulceţiei *îndreptat în* dulce[a]ţa 12 nescăzută *îndreptat în* nescăzută-i 23 tragemŭ *îndreptat în* trage-lŭ 28 *Scris, la marginea dreaptă,* zice Hristosŭ *(a se adăogà înainte de* cine va creade).

dulceaţa darului, apă cheamă-se (ce se zice, că pururea e lucrătoare). Apă vie iaste, picătură, învăţătura lu Hristosŭ, derep'ce că apa curăţeaşte spurcăciunea păcatelorŭ şi stinge văpaia realelorŭ şi fără-credinţa şi uscăciunea, şi ceia fără plodŭ vindecă-i.

Apă vie iaste dulceaţa sfântului duhŭ. În toate chipurele cheamă-se, pre chipŭ şi pre firea ei, acmu apă cheamă-se, aorea focŭ. Însă apă se cheamă, derep'ce că apa den ceriu deştinge, de hrăneaşte şi adapă. Şi întru o vedeare fiindŭ, şi în multe chipure are firi, că înălbeaşte şi negreaşte, ruşaşte şi mohoraşte, îndulceaşte şi amăraşte. Aşa şi sfântulŭ duhŭ den ce|riu deştinge, adapă şi hrăneaşte sufletulŭ; şi (210) într'una fiindŭ, şi iară în multe chipure se desparte, cu dulceaţă şi cu tărie. Iară foculŭ încă se cheamă duhulŭ sfântŭ, că foculŭ întru un chipu se veade, iară elŭ în multe chipure lucrează, că încălzeaşte şi arde, luminează şi curăţeaşte. Aşa şi duhulŭ sfântŭ, împărţite i sântŭ amu daruri, după apostolŭ: «Dentr'acelaşŭ duhŭ împărţirea slujbelorŭ sântŭ». Acestaşŭ Domnŭ lucrează totŭ şi întru toate; şi împărţirea firilorŭ sântŭ dentr'acelaşŭ Dumnezeu.

Fiecăruia dă-se arătarea duhului sfântŭ spre folosŭ: unuia amu duhulŭ datu i-e cuvântŭ de mândrie; altuia cuvântŭ cu înţelegătură dentr'acelaşŭ duhŭ; altuia credinţa dentr'acelaşŭ duhŭ; altuia darŭ de vindecare dentr'acela duhŭ; altuia ciude a face; altuia prorocitura; altuia duhure a despărţi; altu e în multe limbi a înţeleage. Toate acealea lucrează într'una şi într'acela duhŭ: împarte spre puteri cuişŭ cum va elŭ. Că iaste lumină şi viaţă şi izvorŭ viu cugetelorŭ, duhŭ preamândru, duhŭ înţeleptŭ, bunŭ, dereptŭ cugetătoriu, domnitoriu, curăţează păcatele, Dumnezeu şi Dumnezeufăcătoriu, focŭ den focŭ scoate, grăiaşte cu fire, împarte daruri.

Dulceaţa amu duhului sfântŭ, cândŭ întru curate inimi vine şi întru eale locŭ află, mai vârtosŭ de toate izvoarăle mai multŭ cură; nici se opreaşte nici dinioară, şi nici dinioară stă. Aceasta ştimŭ că cu pază erà întru apostoli, că nu

1 *După* darului, *scris* dăruiaşte **2** picătură *îndreptat în* picătura **4-5** *Tip.* фь́, *iar la începutul rândului următor* пло́дь **8** *Tip.* а҆ѿрж **13** Şi *şters de adnotator.* **17** daruri *îndreptat în* darurile **31** scoate *îndreptat în* iase.

se temeà apostolii a învăţà şi bine să vestuiască cuvântulŭ lu Dumnezeu, ce a muncitorilorŭ rădicarea şi sfeaturile, pren multe cetăţi, şi urgiia nărodului întărâtatŭ întru nemică o aveà. Şi râuri curseră, a învăţăturici ape vii. Aceasta dulceaţa duhului sfântŭ erà, cumŭ grăiaşte evanghelistulŭ. Aceasta
(211) zice de duhŭ, | cine vrea să priimească carei credeà întru elŭ. Că încă amu nu erà duhulŭ sfântŭ datŭ, derep'ce că Isusŭ încă nu se erà proslăvitŭ, nici mai nainte de cruce şi de muncă şi de sculare. Că bunătate de demultŭ luat-amŭ, ce aceaia pentru călcarea pierdumu-o. Că den începută omulŭ neputredŭ fost-au făcutŭ; ce călcă zisa şi cu alalte daruri şì de sfântulŭ duhŭ luò lipsă. Că grăiaşte dumnezeesculŭ Moysi: «Zidì Dumnezeu omulŭ; ţărână luò den pământŭ, şi suflă spre faţa lui cu suflarea vieţiei». Dereptŭ aceaia către moarte căzù, dereptŭ călcarea, şi acea cinste de demultŭ pierdù. Iară Hristosŭ iară înnoì pre elŭ şi la cinstea ceaia dentâi duse-lŭ. Că cu suflarea vru să noiască iară pre toţi, ca ŭn ziditoriu a toate şi domnŭ şi părinte.

Dereptŭ aceaia, cu toţi alalţi făgăduì-se să dea ucenicilorŭ duhulŭ sfântŭ, ce-lŭ şì deade. Că după înviere suflă, şi zise lorŭ: «Priimiţi duhulŭ sfântŭ!» De trei ori fu datŭ duhulŭ ucenicilorŭ de Hristosŭ. Mai den nainte de răstignire foarte nu aiavea, e după înviere, după suflare-i, ivì-se; iară după ce se suì în ceriu, elŭ tremease şì mai cu fire, mai vârtosŭ însuşŭ acestŭ duhŭ sfântŭ deştinse, desfârşitŭ lumină pre ei şi-i sfinţì. Erà amu şì mai den nainte întru proroci luminare dumnezeiască şi bogată a duhului sfântŭ. Învăţà şi dereptà aceştea spre ceaia ce va să fie viaţa ceaia buna, să o ajungă. Oprită fu bunătatea de pre pământŭ dentr'acealea zile de ce fusease zisŭ: «Adècă, că se vorŭ lăsà casele voastre pustii». De-aciia nu erà prorocie întru Iudei, nici pre aceaia sfinţie căutà.

Însă şì apostolii mai den nainte de răstignire draci-i goniià şi vindecăre a toţi oamenii făceà cu ajutoriulŭ duhului

9 Că bunătate... luat-amŭ, *îndreptat în* Însă bunătatea... luasemŭ 10 pierdumu-o *îndreptat în* pierdusemu-o 16 *Tip.* чіѧ 25 *Între* deştinse *şi* desfârşitŭ, *scris de-asupra* şi 27 *Între* sfântŭ *şi* Învăţà, *scris de-asupra* de 28 aceştea *îndreptat în* aceia | va *îndreptat în* vrea 29 Oprită fu, *îndreptat în* ce fu oprită | de ce *îndreptat în* derep'ce 31 *Tip.* дѣлчїѧ 32 Însă şì apostolii *îndreptat în* Iară apostolii şì.

sfântŭ şi dulceaţa. Mai mai de apoi, după înviere, cu bogăţie vărsă-se dulceaţa sfântului duhŭ, și nu nu | mai întru apo- (212) stoli fire făceà, ce mii şi untunearece de aceaia împlură-se, derep'ce amu că aceasta dulceaţă vrea să priimească carei credeà. Încă amu nu erà dată dulceaţa. Dereptŭ aceaia zice că nu erà datŭ duhulŭ sfântŭ, că Isusŭ încă nu se erà proslăvitŭ. Slava amu cruce cheamă-se şi învierea, că încă nu erà datŭ duhulŭ sfântŭ ucenicilorŭ şi cine crezuse într'însulŭ. Slava cruce cheamă-se, derep'ce că întru toţi ponosŭ erà şi fără cinste crucea. Că a păcatelorŭ cealea marile şi a legiei, a singurŭ Hristosŭ slavă fu. Că dragostea ceaia marea către noi îmblătoare iaste, cine amu va aveà de pomeana sufletului. Auzit-aţi bine de toată cinstea: atâta ruşine priimì Hristosŭ, nu-şŭ proslăvì nenumărata a lui milă şi imbletele. Mai den nainte de răstignire nu deade Hristosŭ duhulŭ ucenicilorŭ, ce puteare spre duhurile necurate, ca să gonească eale şi să vindece toate nevoile şi toate boalele. După răstignire-i şi după înviere-i duhulŭ sfântŭ dăruì lorŭ, nu ca morţii să învie, sau alte ceva să facă, ce păcatele să lase. Suflă amu, zise şi grăì lorŭ: «Priimiţi duhulŭ sfântŭ! Și cui veţi lăsà păcatele, lăsate vorŭ fi lorŭ; cui le veţi ţineà, ţinute vorŭ fi!»

După ce amu greşisemŭ, vătămămu-ne şi vrăjmaşi fumŭ lu Dumnezeu. Iară dulceaţa duhului sfântŭ darŭ iaste, şi darulŭ celora dragilorŭ dă-se. Cade-se amu mai nainte să aducemŭ jărtvă, ce e dereptŭ noi împăcare şi spargerea vrăjmăşiei (ce erà junghearea a mielului lu Dumnezeu, moartea lu Hristosŭ). Şì atunce, după aceasta, dată fu dulceaţa. Iară după suirea, de destulŭ vărsă-se dulceaţa duhului sfântŭ, ca şì celora ce crezusemŭ în Hristosŭ, şì cu învăţătura lui să ne curăţimŭ. Nu ca o zare sau ca o luminare iaste aşa prostŭ duhulŭ, ce însuşŭ acesta duhŭ sfântŭ lăcuitoriu să creademŭ, cum au zisŭ că «voiu lăcuì întru | ei şi voiu îmblà, că împă- (213)

---

1 Mai mai *îndreptat în* Iará mai 3 *Între* făceà *şi* ce, *scris de-asupra* şi lucru | de *îndreptat în* den 7 că *îndreptat în* ce 8 cine *îndreptat în* celorŭ ce 10 Că *îndreptat în* Însă 11 *Tip.* чіѧ 16 *Între* puteare *şi* spre, *scris de-asupra* deade 26 *Tip.* че дерептъ, *îndreptat de adnotator în* ce e dereptŭ 30 şì, *după* Hristosŭ, *şters de adnotator* 31 *Între* curăţimŭ *şi* Nu, *scris de-asupra,* ce.

rățiia ceriului înlăuntru de voi iaste». Că împărățiia ceriului slava duhului sfântŭ grăiaşte, că se sălăşuiaşte întru noi duhŭ de credință.

Cine va creade întru mine, cumŭ zice scriptura, râuri curăvorŭ den mațele lui.

După aceaia, mulți crezuse ciudesele. Dereptŭ aceaia grăiaşte Hristosŭ «cumŭ zice scriptura», ca să ne învățămŭ că isprava credinței den scriptură iaste, nu den ciudese, şi aşa amu cade-se a creade. Că den scriptură mărturiseaşte scriptura, că unulŭ născutŭ fiiu a lu Dumnezeu iaste Hristosŭ, şi ca un făcătoriu şi despuitoriu, ca domnŭ tuturora şi de dulceața dătătoriu, şi mântuitoriu alŭ lumiei, şi scumpărătoriu.

Mulți le se părù că credŭ, ce nu dereptŭ, nici cumŭ zice scriptura, căce că aceia după ale sale eresure îmblară. Dereptŭ aceaia şi periră. «Nu amu toți carei-mi grăescŭ: Doamne, Doamne», zice că «vorŭ întrà în împărățiia ceriului, ce carei facŭ voia părintelui mieu alŭ ceriului». Şi iară: «Mulți-mi vorŭ zice în zioa aceaia: Doamne, Doamne, au nu cu numele tău prorociiamŭ, şi cu numele tău dracii scoteamŭ, şi cu numele tău multe tării făceamŭ? Şi spune-voiu lorŭ că nici dinioară cunoscut-amŭ voi, delungați-vă de mine toți făcătorii fără-leage!» Aceaia amu sântŭ toți ereticii. Mulți amu mincinoşi proroci şi mincinoşi învățători arătà-se a fi oi, şi lupi erà: ei omorîià cu cuvintele cealea mincinoasele turma lu Hristosŭ. De aceştea de toți leapădă-se Domnulŭ şi grăiaşte: «Nu ştiu pre voi, delungați-vă dela mine toți lucrătorii nedērepți!»

Mulți amu den närodŭ auzìră acestŭ cuvântŭ, grăiră: «Acesta iaste adeveritŭ prorocŭ!»

De acesta şi Moysi scrise că «prorocŭ voao va rădicà Dumnezeu!»

Şi adevărŭ că acesta erà. Ei, prorocululŭ păreà-le că va
(214) fi prostŭ, ca şi Moysi, nu ca Dumnezeu. Alții grăi | ră că
«acesta erà», ce aceia grăiià aceasta, că le păreà că va fi omŭ prostŭ. E alții grăiià: «Au den Galilei Hristosŭ va

---

2 grăiaște *îndreptat în* gráiaște-se 6 *Între* ciudesele *și* Dereptŭ, *scris de-asupra,* ce 11-12 dulceața *îndreptat în* dulceață 22 *Între* ereticii *și* Mulți *scris de-asupra,* că 32 *Tip.* пърѣлѣ.

venì ? Ce însă acesta nici în Galilei născuse-se, nici în Vithleemŭ».

Dară nu zice scriptura că den sămânța lu Davidŭ, și den satulŭ Vithleemului unde erà Davidŭ, și Hristosŭ va venì?

Amu şi Hristosŭ de acolo erà, den sămânţa lu Davidŭ şi den satulŭ Vithleemului. Întru acestŭ amu satŭ născù elŭ, Nazaretŭ hrănì pre elŭ, iară Capernaumŭ avcà pre elŭ întru elŭ de lăcuiià pururea. E cărtularii şi fariseii cu rea vreare moşiia lui Hristosŭ grăiià Nazaretŭ, de unde erà muma şi tată-său, păreà-le-se. Iară den Vithleemŭ de-ară fi menindŭ pre Hristosŭ, crezutŭ ară fi, dereptŭ prorocirea. Că zice proroculŭ Mihea: «Şi tu Vithleeme, pământulŭ Iudei, că de acmu săracŭ nu veri mai fi întru domniia Iudei! Den tine amu eşì-va purtătătoriu ce va paşte oamenii săi, Izrailii».

Împărțire fu întru nărodŭ dereptŭ elŭ (cineşŭ întru partea luişŭ împărţiià-se). *Iară unii dentr'înșii vrea să prinză elŭ* (ca un prilăstitoriu şi călcătoriu legiei), *ce nimea nu puse spr'insulŭ mânile.* (Că-i ţineà ei nevăzutŭ şi apărà, derep'ce amu încă nu vrea Hristosŭ să se dea). *Vineră slugile cătră arhierei și cătră farisei, și ziseră lorŭ aceia: «Pentru ce nu l-ați adusŭ pre elŭ?» Răspunseră slugile: «Nici un omŭ așa n'au grăitŭ ca acestŭ omŭ».*

Duseră-se amu slugile să leage pre Hristosŭ. Ei se întoarseră, aceia, legaţi fiindŭ de ciudesele cuvintelorŭ lui. Şì ceia ce-i erà tremeşi ei, arhiereii şi cărtularii şi fariseii, multe cuvinte auziră ale lu Hristosŭ şi multe ciudese văzură, şi ce erà de elŭ prorociia cetiià-se; şi ei se ţineà preamândri şi nemică nu înţelegeà, că se întunecară cu realele lorŭ şi cu pizma. 'Iară ceia ce erà tremişi, ei se aflară că nu aveà cugetŭ făţarnicŭ, şi aceştea nu avură pizmă ca alalţi.' Ce să nu ne | mirămŭ noi numai de înţelepciunea acestorŭ (215)
slugi, ce şi de îndrăznirea lorŭ. Nu ziseră ei amu că «nu face Hristosŭ voroavă întru oameni, pentru aceaia l-amŭ lăsatŭ», nici ascunseră ei vreun sfeatŭ sau vreun cuvântŭ a lu Hristosŭ, ce aceaste slugi adevărŭ grăiià şi spuneà preamarea mândrie şi putearea lu Hristosŭ.

---

10 păreà-le-se *îndreptat în* care le se păreà **12** că *șters de adnotator.*

Ziseră lorŭ fariseii: «Au și voi v'ați prilăstitŭ?» Căutați amu ce pizmă și nebunie și hitlenie! Că nu-șŭ vrură nici să întreabe ce cuvinte au grăitŭ Hristosŭ, ce și prinseră a-i șutilì, ca altora să nu mai spue așa cu hrăborie. Că se temeà fariseii să nu cumva crează toți în Hristosŭ. *Ziseră fariseii: «Au cineva den boiari crezură în elŭ, sau den fariseii?» Ce nărodulŭ acesta, ce nu știià ei leagea, procleţiră fariseii.*

Ce mai mare osândă și mai vârtosŭ erà fariseilorŭ și arhiereilorŭ și cărtularilorŭ aceasta, căce credeà năroadele în Hristosŭ, ei nu credeà. E leagea grăiaște aicea, în toată scriptura împreună: «ce nărodulŭ acesta ce nu știe leagea procleți sântŭ!» Și de leage procleți sântŭ carei calcă leagea. Iară arhiereii jidovești și cărtularii și fariseii procleți sântŭ, că ei călcară leagea, că nu crezură în Hristosŭ. Nărodulŭ nu fu procletŭ, că păzìră leagea, crezândŭ în Hristosŭ. Că leagea învață să creademŭ în Dumnezeu.

Grăì Nicodimŭ, celŭ ce mersease noaptea la Hristosŭ, cătră farisei, zise: «Au doară leagea noastră ară judecà omulŭ de n'ară fi auzitŭ mai den nainte, și să înțeleagă ce face?»

Unulŭ den boiari erà și Nicodimŭ. Nu căce ziseră ei că nimea den boiari creade în elŭ, precepù pre ei Nicodimŭ că sântŭ călcători legiei. Și arătă lorŭ, însă cu coperimântŭ și cu mălcomișare. Să amu, cumu i se cădeà lu Nicodimŭ să grăiască nu îndrăzniià, și elŭ leagea nu osândiià, că mainte auzise și înțeleguse, că dentru eișŭ fariseii judecà pre Hristosŭ încă până nu-șŭ luase ei aminte cuvântulŭ lu Hristosŭ sau înțelesulŭ
(216) lui. Pentru aceaia precepù Nicodimŭ că ei calcă | leagea.

Și ziseră lui fariseii: «Au și tu den Galilei ești? Sau ți-e și ție moșiia de acolo, de pentru aceaia ajuți lui? *Caută și vezi, că prorocŭ den Galilei nu se-au sculatŭ!»*

Și cu mânie și cu urgie ziseră lui aceasta. Însă nu zise Nicodimŭ că «prorocŭ iaste», ce zise să nu-lŭ judece fără de întrebare, cumŭ nu se cade. Iară ei cu ocară grăiră: «Ispitească și vezi, să nu știi scriptura!» Iară, de n'ară fi știutŭ Nicodimŭ scriptura, cum ară fi preceputŭ că calcă ei leagea? Ce bine

---

7 *Tip.* ἀчάста   22 крѣдѣ   25 *Tip.* мйнте. *Această greșală de tipar, nefiind înțeleasă de adnotator, el a îndreptat pe* că minte *în* ce cu minte.

grăiaşte cartea pildei: «Nu ispitì răii, să nu te urască pre tine, ce ispiteaşte înţeleptulŭ, şi te va îndrăgì». Dă înţeleptului învăţătură, şi înţeleptŭ va fi, învaţă cela dereptulŭ şi cu dulce va priimì.

Iarăşŭ Isusŭ zise lorŭ, grăiaşte: «Eu sântŭ lumină lumiei, cine va venì după mine, n'are a mearge în untunearecŭ».

După aceaia şì susŭ şì josŭ întoarceà-se Galileanii şi Iudeii, şi prorocŭ meniià a fi Hristosŭ. Iară acesta izbăviià greşalele ce se păreà lorŭ, şi alăltorŭ arătà-şŭ slava aiavea, cumŭ elŭ nu iaste unulŭ den proroci, şi cumŭ loru le se păreà, ce elŭ iaste prespre toată despuetoriu, cumŭ grăiià că «eu, sântŭ lumină lumiei, nu Galileilorŭ numai, sau Jidovilorŭ, ce prespre toată lumea sântŭ lumină!»

Că Hristosŭ cheamă-se pre sineşŭ lumina lumiei, semnândŭ luminata dumnezeiasca mărie şi ca a luminaţilorŭ înţelepciune curăţie. Că sufleteaşte luminândŭ celora întunecaţilorŭ, neştiutorilorŭ celora ce le erà inimile întunecate, elŭ erà luminătoriu. Că lumină iaste Hristosŭ şi sufletelorŭ luminătoriu, ce şì viaţa noastră cu cuvântulŭ lui curăţimu-ne. Să sântemŭ şì întunecaţi în păcatele neînţelease, luminătoriu ştimŭ | (217) că iaste a înţelepciunei şi a vieţiei, după Dumnezeu fiindŭ. Lumina cheamă-se Hristosŭ, că luminează toată mintea spre ştiutură neştiitorilorŭ, şi arătătoriu iaste celorŭ cu inimă curată această taină ce vedemŭ c'au fostŭ. Dumnezeu iaste soarele cela dereptulŭ, cumŭ iaste scrisŭ, că tuturora blândŭ luminează lumină cu dulceaţă, pre pohta sufletului.

Ca neşte ceară să ne plecămŭ cătră dragostea lu Dumnezeu, şau ca neşte lutŭ moale cându-lŭ pleci în voia ta, aşa să ne plecămŭ noi pre învăţătura lu Dumnezeu. Că lumea aceasta ca neşte lutŭ iaste, muiatŭ după fire, ce soarele-lŭ usucă. Aşa amu şì toate sufletele cealea ce iubescŭ plecarea şi sântŭ iubitoare de dragoste, dela Dumnezeu sântŭ învăţate. Că inima omului, ca lutulŭ, după vreare iaste în chipŭ să se moae. Că de te veri iuţì şi te veri înălţà, cădeà-veri în perire, ca şì Faraonŭ cu iuţimea şi cu măriia lui. Iară sufletele cealea ce iubescŭ dulceaţa, ca ceara muae-se, priimindŭ învăţătura dumnezeiască, şi vorŭ fi casa duhului sfântŭ, a lu Dumnezeu.

---

9 şi *şters de adnotator* **10** *Între* toată *şi* despuetoriu, *scris deasupra* lumea; *tot aşa* însuşŭ, *între* cumŭ *şi* graiià **13** Că *şters de adnotator.*

Că iară zice Hristosŭ: «Cine va venì după mine, n'are a mearge în întunearecŭ, ce aveà-va lumina de viaţă (ce se zice, n'are a lăcuì întru rătăcire şi în păcate, şi n'are a mearge în întunearecŭ, ce în lumina vieţiei şi în adevărŭ şi în dereptate). Cine iaste cela ce mearge după Hristosŭ? Sântŭ ceia ce lăcuescŭ cu dereptate şi cu bună cinste şi cu bună fire pre învăţătură lu Dumnezeu, ca în zioa ceaia cinstita.

Şì noi, fraţilorŭ, cu bună cinste cade-ne-se şi cu dereptate şi nevinovaţi să lăcuimŭ şi să îmblămŭ în năravulŭ cela bunulŭ.
(218) După lumină să meargemŭ, cu credi|nţă, după învăţătura lu Hristosŭ, să nu fără de lumină întru untunearecŭlŭ neluminatŭ şi întru întunearecŭlu-i păcatelorŭ şi alŭ realelorŭ să nu fimŭ rătăciţi, ce să aveţi lumina veacilorŭ şi viaţa neîntunecată şi nepierdută. Şi spre toate bunătăţile să ne tindemŭ, fraţilorŭ, şi cu tărie să curămŭ, să ne deşteptămŭ den slăbiciune şi den răpausŭ, spre trudă să meargemŭ. Destulŭ amu prăznuit-amŭ bucurie, şi cu închinăciuni şi cu trudă şi cu altă viaţă iute; iară răpaosŭ amŭ aflatŭ in prăznuirea zilei de înviere, iară într'această zi, nici să suspinămŭ, nici să facemŭ închinăciuni, zice noao, derep'ce amu că Domnulŭ Hristosŭ trupulu ş'au muncitŭ cu voe, dereptŭ noi, ca un omŭ, Domnulŭ Dumnezeu, şi învise den mormântŭ a treia zi, şi noi, ce-amŭ fostŭ muriţi în păcate, cu nusulu ne-au înviatŭ. Aşa vrăjmaşii noştri, dracii, surpară-se. Aceia împiedecaţi fură şi căzură; iară noi sculămu-ne, şi ertaţi fumŭ!

Sfârşindŭ această zi a Rusaliilorŭ, ce cu limbi de focŭ preasfântulŭ duhŭ noao se-au ivitŭ, genuchele să închinămŭ toţi. Aceştii vedeare să nu îndrăznimŭ a răbdà, arătândŭ ca cu duhulŭ sfântŭ. În troiţă desfârşită închinăciune învăţămu-ne, că duhŭ iaste Dumnezeu, şi cine se va închinà lui, duhului şi adevărului cade-i-se să se închine. În genuchele închinândŭ cu inimă curată, şi închinându-ne sfintei şi viaţă-făcătoriu şi neîmpărţitei troiţă, cu bărbăţie amu şi mai desŭ datori sântemŭ după această Duminecă să alergămŭ şi să ne adunămŭ întru dumnezeiasca şi sfinţită beseareca şi cu pază şi cu nevoinţă dumnezeiasca cântare şi ceteniia să ascultămŭ. De rodulŭ acestora folosì-ne-vămŭ, că cuvintele Domnului sântŭ cuvinte

---

35 *Tip.* сфнцитъ.

curate, mai dragi decâtŭ aurulŭ şi de argintulŭ şi de pietrile ceale scumpele, şi sântŭ mai dulci decâtŭ mieareа şi srediia. Să ne învăţămŭ amu, fra | ţilorŭ, den dumnezeiasca scriptură, ceia (219) nemilostivii să fimŭ milostivi, ceia nepostitorii să fimŭ postitori, ceia curvarii să nu fie curvari, ceia ce sântŭ mânioşi, să fie blânzi, ceia ce sântŭ cu puţinŭ sufletŭ, îndelungŭ să fie răbdători, ceia ce iubescŭ argintulŭ, avuţiei să nu se blăznească, ceia ce se ţinŭ mari, să fie plecaţi. Toate aceastea den dumnezeeştile scripturi să ne învăţămŭ, că câtu-sŭ de folosŭ şi câtu-sŭ spre spăseniia sufletelorŭ noastre. Şi să ne plecămŭ suptŭ tarea mâna lu Dumnezeu, ca să nu curămŭ în deşertŭ, ce cu frică şi cu cutremurŭ, şi cu lacrămi şi cu suspini să rugămŭ pre milostivulŭ şi lungŭ-răbdătoriulŭ Dumnezeu. Şi să vămŭ vedeà pre elŭ că se mânie pre noi, şi ne răneaşte de pururea şi rane spre rane pune-ne, atunce va să ne mândrească şi să ne facă întregi. Să nu ne pizmimŭ, fraţilorŭ, nici cu leane să ne adaugemŭ. Iară de nu ne vămŭ întoarce, temu-mă şi mă fricoşezŭ că ne vămŭ păgubì în toată piiarderea şi osândiţi fi-vămŭ.

Ce să ne pocăimŭ de acmu, rogu-vă. Şi să ne nevoimŭ să facemŭ bine, ca de cea mânie ce e gătită spre noi, mâniia să o întoarcemŭ, şi de munca veacului să putemŭ scăpà. Şi să ne dea Dumnezeu să putemŭ dobândì dulceaţa de vecie, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că a lui e slava şi ţinearea, cinstea şi închinăciunea cu împreună cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, şi acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca întâia, a tuturor Sfinţilor.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 38.

(Mateiu X, 32). *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ lui: „Toţi amu ce mă mărturisescŭ înaintea oamenilorŭ, mărturisìvoiu elŭ şì eu înaintea tatălui mieu ce e în ceriure. (33) Iară cine se va lepădà de mine înaintea oamenilorŭ,*

---

1 *Tip.* скоўмоеле **20** *Tip.* фа́челъ **26-27** *Titlul slavon:* нє, д. въсѣхъ стъ. єv. ма́ѳен. гла, ли. **28** *Tip.* домнълъ.

Variante: 28 *T lipseşte* ucenicilorŭ lui **29** înaintea] *ABC* naintea **31** *T lipseşte* Iară **31** înaintea] *ABC* naintea.

lepădà-mă-voiu de elŭ și eu înaintea tatălui mieu ce e în ceriure. (37) Cine iubeaşte tatălŭ sau muma mai vârtosŭ
(220) *de mine, nu e mie destoinicŭ; ci|ne iubeaşte feciorulŭ sau fata mai vârtosŭ de mine, nu e mie destoinicŭ. (XIX, 27) Atunce răspunse Pătru, zise lui: „Adecă, noi lăsat-amŭ totŭ şi pre urma ta meargemŭ. Ce va amu fi noao?“ (28) Isusŭ zise lorŭ: „Adevărŭ grăescŭ voao, că voi mergătorii pre urmă-mi într'altă fire, cândŭ va şedeà fiiulŭ omenescŭ spre scaunulŭ slaveei lui, şădeà-veţi şi voi spre doaosprăzeace scaune. Şedeà-veţi a judecà doaosprăzeace rude ale Izraililorŭ. (29) Şi toţi cei ce vorŭ lăsà casele-şŭ, sau fraţii, sau surorile, sau tatălŭ, sau muma, sau muiarea, sau satele, dereptŭ numele mieu, cu o sută de ori va priimì şi viaţa de veacŭ dobândì-va. (30) Mulţi vorŭ fi întâii apoii şi apoii întâii“.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 21.

Zise Domnulŭ: «Toţi amu ce mă mărturisescŭ înaintea oamenilorŭ, mărturisì-voiu elŭ şi eu înaintea tatălui mieu ce e în ceriure».

(Tâlcŭ) Spre muncă acicea îmbărbătează ucenicii lui, Hristosŭ. Şi inema lorŭ ascute-o şi-i îmbărbătează de toate de ce le se va tâmplà lorŭ, să se pleace de ce le va venì reale şi nevoi, griji şi ocări, de venirea ce va venì: de toate scârbile şi năpăşti şi nevoile. Încă şi spre moarte învaţă-i să se pleace, şi-i învaţă şi-i întăreaşte grăindŭ:

(Evanghelie) *«Nu vă teameţi de ceia ce ucigŭ trupulŭ, că su-*

---

3 *Tip.* дестоинин | *Tipărit în josul paginei 219* глас, н. еулїе а. 16 ко не. 18 слово, ка. 26 *Tip.* крькнле *(Cfr. 202/10).*

Variante: 1 de elŭ și eu] *T* și eu de elŭ | înaintea] *ABC* naintea | tatălui] *T* părintelui 1-2 ce e în ceriure] *T* den ceriu 2 iubeaște tatălŭ] *T* va iubì tată-său 8 mergătorii] *AC* mărgători *B* mergătoti | ședeà] *ABC* șădeà 10 doaosprăzeace] *B* doasprăzeace | Ședeà-veți] *ABC* Șădeà-veți 13 muiarea] *ABC* muiarea, sau feciorii, | satele] *AC* satulŭ 15 întâii apoii și apoii întâii] *AC* întâiu apoi și apoi întâiu *B* întâii și apoii întâii.

fletulŭ nu-lŭ potŭ piiarde! Iată că eu tremeţŭ voi, ca oile, pren mijloculŭ lupilorŭ».

(Tâlcŭ) În toate chipurile găteaşte-i, ca cu neşte arme-i încinge, spre năpăşti a mearge. Şi de toate de ce le se vorŭ tâmplà lorŭ spuneà-le şi grăiià (cândŭ vorŭ propovedui de aceastea de toate, să se mângâe, cândŭ vorŭ vrea să se muncească): «Eu amu, Hristosŭ, tare şi slăvitŭ şi de toate ştiutoriu, tremeţŭ pre voi. Dereptŭ aceaia îndrăzniţi, ca neşte tari şi neclătiţi. Şi prinde-vă-vorŭ; ce mai vârtosŭ vă gătiţi a răbdà tare scârbile şi nevoile. Că cumŭ nu potŭ oile a treace pren mi|jloculŭ lupilorŭ, şi să nu le vatăme, aşa şi voi, pren (221) mijloculŭ necredincioşilorŭ şi vrăjmaşilorŭ voştri, nemunciţi nu veţi fi. Ce, să vă veţi şi munci, fiţi şi gata a nu vrăjmăşi, nici a vă slăbi sufletele. Ce ca neşte oi blânde şi lini să fiţi, voiu. Şi aşa amu mai tare veţi puteà birui vrăjmaşii voştri, s'ară fi şi trupurile voastre ucise; ce sufletele voastre vii vorŭ fi, în vecie în veselie şi în bucurie veselindu-se!»

(Evanghelie) *«Fiţi înţelepţi ca şarpele şi întregi ca porumbii!»*

(Tâlcŭ) Înţelepţi-i va Hristosŭ să fie ucenicii, întru toată înţelepţiia şi mândriia să îmble, ca să nu ia pildă vrăjmaşii voştri de voi. De acmu cade-ne-se să ştimŭ, să fimŭ şi noi blânzi ca oile, cumŭ învaţă şi Hristosŭ pre apostoli, şi să fimŭ răbdători şi nemăreţi, şi înţelepţi şi noi, creştinii. Că dereptŭ aceaia zice că mândri cade-ne-se a fi, şi a şti cumu se cade a vie pre mijlocŭ de vrăjmaşi mulţi, necredincioşi. Ce, ca şi şarpele ce-şŭ dă totŭ trupulŭ să-lŭ ucigă, iară capulu-şŭ păzeaşte câtŭ s'ară puteà, şi se nevoiaşte în totŭ chipulŭ să şi-lŭ păzească, aşa şi creştinulŭ, totŭ alŭ lui să-şŭ dea, aurulŭ şi strânsura şi măriia, şi după aceaia şi trupulŭ încă să dea pre rane, iară capulŭ săŭ, ce iaste Hristosŭ, să-lŭ păzească cu toată tăriia, pentru dragostea credinţei lui. Şi ca şarpele, cândŭ treace prentru o gaură strimtă şi se prinde de se despoae de cea piiale veache, aşa şi noi, în cărările cealea îngustele să îmblămŭ, şi de omulŭ cela vechiulŭ să ne dezbrăcămŭ (ce sântŭ păcatele), şi cu Hristosŭ să ne îmbrăcămŭ. Că după aceaia, şarpele veninatŭ iaste şi îmblă a omorî oamenii de multe ori. Pentru aceaia ne învaţă Hristosŭ să fimŭ întregi (ce se zice, proşti şi ne-

hitleani), şi să nu fimŭ veninaţi şi răi ca şarpele, ce să fimŭ întregi mai vârtosŭ decâtŭ porumbii. Că lorŭ, cându le iai
(222) puii lorŭ, ei se izgonescŭ, şi iară se | întorcŭ cătră domnu-său.

Aşa să fimŭ şì noi, fraţilorŭ, mândri ca şarpele, nerâzători şi neprepuşi în viaţa aceasta. Ce toate ce-sŭ dentru noi, curate să fie şi nevinovate şi fără de greaţă. Să ne păzimŭ în toate chipurele şi să ne nevoimŭ şì spre tăriia altora, şi să fimŭ ca porumbii (ce se zice, proşti şi neînşelători), şi nemunuia rău dereptŭ rău să nu dămŭ!

(Evanghelie) «*Păziţi-vă de oameni*», *zice*, «*că da-vă-vorŭ la săboară şi în gloate, şi vorŭ rănì pre voi. Şi vă vorŭ duce înaintea domnilorŭ şi a împăraţilorŭ; duşŭ veţi fi pentru mine, spre mărturiia lorŭ şi a toate limbile!*»

(Tâlcŭ) Nu numai cătră Jidovi tremease Dumnezeu apostolii, ce şì limbilorŭ. Pentru aceaia grăiaşte «spre mărturie lorŭ şi limbilorŭ» (ce se zice, spre oblicirea lorŭ, celora ce nu credeà). Să se păzească, învăţà Domnulŭ ucenicii lui, şi să nu dea pildă celora ce vrea să-i vatăme, ce cu mândrie să tocmească şi să dereagă ce e d'inşii. «S'ară vrea aurŭ dela voi ceia ce vă vorŭ gonì, daţi câtŭ aveţi, totŭ, şi nu căutareţi; să vorŭ vrea cinste dela voi, daţi lorŭ. Iară de se vorŭ nevoì să vă leapede den credinţă, voi vă păziţi în totŭ chipulŭ capulŭ, ce iaste credinţa voastră! Că toţi ceia ce vorŭ mărturisì de mine, mărturisì-voiu şi eu de ei înaintea părintelui mieu den ceriu».

Nu numai cu sufletulŭ va Hristosŭ să creademŭ, ce şì den gură mărturisitură ispiteaşte. Că inema amu, zice că creade în dereptate, iară gura mărturiseaşte întru spăsenie. Nu zice că «cela ce va mărturisì mine», ce «cu mine» (ce se zice, a mea puteare şi dulceaţă). Şi cu ajutoriulŭ de susŭ şi cu lucrurele cealea bunele îmblămŭ să spunemŭ. Că ceia ce spunŭ cu ajutoriulŭ Domnului, îndrăznire au şi ajutoriu, toţi ceia ce vorŭ creade dereptŭ. «Şi voiu mărturisì şi eu de ei» (ce se zice, cine mă va mărturisì cu credinţă şi
(223) cu nevoinţă, acealc lucrure bune | ale lorŭ şi îndrăznirile lorŭ ce-au îndrăznitŭ ş'au grăitŭ de mine cătră ceia ce-i

---

13 *Tip.* мъртрѹїа 29 *Între* mărturisì *şi* mine, *scris de-asupra* cu, *iară* cu mine *îndreptat în* pre mine 31 *Între* bunele *şi* îmblămŭ, *scris de-asupra* sa.

gonescŭ, mărturisì-voiu și eu) grăiaște Hristosŭ. Că fără putearea lu Dumnezeu și ajutoriu, nu putemŭ nicì întru un chipŭ să ne dereptămŭ. Nici Dumnezeu fără nevoința noastră și voia, nu ne ajută noao.

Trebuiaște și noao, mainte de toate, a lu Dumnezeu ajutoriu și tăriia. Că fără acela nemică nu putemŭ noi săvârșì. Că Dumnezeu întreabă și de nevoința noastră. Să noi amu nu vămŭ vrea să ne nevoimŭ, nici Dumnezeu nu ne va ajutà. Iară de vămŭ ispovedì noi întru Dumnezeu (ce se zice, ajutoriu și lucru bunŭ), acela încă va fi întru noi, că a noastră usârdie aiavea iaste și nevoința și credința curată. E să nu vămŭ da noi lu Dumnezeu pildă, nici vămŭ mărturisì, nici Dumnezeu n'are a mărturisì de noi, ce mai vârtosu ne va lepădà.

Zice: *«Cine se va lepădà de mine înaintea oamenilorŭ, lepădà-mă-voiu și eu de elŭ înaintea părintelui mieu den ceriu!»*

Cine se va lepădà și va urî pre Dumnezeu, lepădați vorŭ fi de elŭ, cumŭ vorŭ auzì ei. Zice-va: «Cum ați făcutŭ, așa va fi voao și plata voastră; plătì-se-va voao spre capetele voastre!» Că va zice Hristosŭ: «Delungați-vă de mine, toți lucrătorii nederepți și fără-de-leage, că nu știu pre voi!»

Lucrătorii fără-leage, întâi sântŭ, carei de credință lepădară-se, și de Hristosŭ leapădă-se în vreame de nevoe și de gonire. După aceaia și toți ereticii sântŭ lucrători fără-leage. Așa amu și acei carei se leapădă de Hristosŭ, nu zice numai «cela ce se va lepădà de mine», ce și de «mărturisitură» zice, derep'ce că nu cu putearea lu Dumnezeu leapădă-se, ce den putearea lu Dumnezeu, și de dulceață lăsatŭ va fi cela ce se leapădă. Să, amu, n'ară fi destoinicŭ pre sine făcutŭ, | iară ajutoriulŭ lu Dumnezeu nu ară fi lăsatŭ (224)
de Dumnezeu să se leapede elŭ. Aceasta amu nu numai cătră ucenici grăiaște Hristosŭ, ce împreună cătră toți credincioșii; camai la multă îndrăznire îndeamnă-ne, și la mai mare dragoste nevoiaște pre noi, și mari face-ne, și tocmeaște pre noi să fimŭ tari și hrăbori în credință a sta. Că toți carei vorŭ ispovedì

---

1 *După* eu, *scris, la marginea dreaptă* de ei | Că *îndreptat în* însă 2 ajutoriu *îndreptat în* ajutoriulŭ 10 *Tip.* зйсі 29 destoinicŭ *îndreptat în* nedestoinicŭ.

înaintea oamenilorŭ că Hristosŭ iaste Dumnezeu, şi carei vorŭ urî toate grijile aceştii lumi, şi vorŭ răbdà năpăştile prentru dragostea lui şi pentru credinţa, aceia au aflatŭ pre Hristosŭ mărturisindŭ lu Dumnezeu, părintelui, că «de pururea au fostŭ aceasta slugă bună» — aşa va zice Hristosŭ către tatălŭ, şi priimì-va pre elŭ în răpausulŭ de vecie, şi va fi totŭ în veselie. Iară ceia ce se vorŭ lepădà, aşa vorŭ auzì: că «nu ştiu pre voi! Păsaţi dela mine, în lumina focului vostru şi în văpaia ceaia ce v'aţi aprinsŭ!» Şi vorŭ mearge aceia în munca veacilorŭ.

(Evanghelie) «*Aduceţi-vă aminte*», zice Hristosŭ, «*că n'amŭ venitŭ să bagŭ pace pre pământŭ, ce spată, a împărţì feciorulŭ de tată-său şi fată de mumă-sa şi norŭ de soacră-sa, şi vrăjmaşii omului căsătoriei lui!*»

(Tâlcŭ) Nu iaste amu pretutindinea împreunarea bună, ce va fi aorea şì despărţirea bună. Nici de toată pacea ceaia buna iaste laudă, ce va fi de multe ori pacea spre vătămătură. Şi departe dumnezeiasca dragoste de gonitori, cândŭ amu împăcămu-ne de spargerea adevărului, prea greşitŭ iaste şi necuviosŭ foarte. Că aceaia amu pace n'au venitŭ Hristosŭ să bage, ce mai vârtosŭ protivire. Că va pre noi unulŭ de către alaltŭ, pentru binele, să ne desparţă. Că nu e toată pacea şi împreunarea bună, ce va fi şì cându e pâră şi împărţire lucru mare şi a lu Dumnezeu. Nimea amu în cestŭ chipŭ să se apropie cu dragoste către hitleanulŭ, nici |
(225) pace să avămŭ cu nuşii, ce să ţi-ară fi şì tată şi mumă macară, feciorii macară să ţi-ară fi, şì fraţi, deaca se află pizmaşi legiei lu Hristosŭ, să ne protivimŭ şi noi lorŭ, ca unorŭ vrăjmaşi adeveriţi.

(Evanghelie) Că zice Hristosŭ: «*Cine va iubì tată-său sau muma mai vârtosŭ de mine, nu e mie destoinicŭ. Şi cine nu-ş va luà crucea sa, şi să vie după mine, nu e mie destoinicŭ*».

---

9 *Tip.* мѣрџє ѧчѣѧ   15-19 *Pentru* Nu iaste amu *până la* adevărului, *adnotatorul dă în josul paginei următoarea nouă redactare:* Că iată că iaste pretutindinea bună împrunarea (=*împreunarea*), ce va fi şì oareunde şi despărţirea bună. Nici e de toate bună împăcătura lăudată, ce va fi de multe ori şì pacea spre întărire. Şi departe gonindŭ dragostea dumnedzeiască (*scris:* дѕѣѧскѫ) cându ne împăcămŭ spre răsipirea adevărului   25 *Tip.* ѧпроѧїє.

(Tâlcŭ) Nu de cătră rude striinare și urîciune aduce Domnulŭ acestŭ cuvântŭ, nici părinții, nici feciorii sau frații să ne urîmŭ învață Dumnezeu, ce să nu iubimŭ pre ei mai vârtosŭ de câtŭ pre Dumnezeu. Că zice Dumnezeu: «Cine va venì cătră mine, și nu va urî tată-său și muma și muiarea și feciorii și frații, nu poate fi mie ucenicŭ». Nu învață amu Hristosŭ aceasta pre toți să urîmŭ, căce că aceasta încă foarte iaste un lucru tare, ce numai să nu iubimŭ pre ei mai multŭ decâtŭ pre Hristosŭ. Ce, de vorŭ fi părinții necredincioși și ne vorŭ muncì ca să ne despartă de Hristosŭ, atunce ne se cade să-i urîmŭ.

Cândŭ amu vămŭ iubì părinții și feciorii mai vârtosŭ decâtŭ Hristosŭ, întru nevoi pre noi va duce, și întru adânculŭ piiarderei. Nu zice amu «cine nu va iubì mine mai vârtosŭ decâtŭ tată-său sau mumă-sa», ce «cine va iubì pre ei mai vârtosŭ de mine, nu e mie destoinicŭ». După aceaia amu, nu tânjireți de aceastea, voi părinților sau voi feciorilorŭ, auzindŭ aceastea! Că și mai bine grăiaște că «cine nu va luà crucea sa, și după mine nu va venì, nu e mie destoinicŭ». Că mai vârtosŭ de sufletulŭ, n'are alta mai depururea omulŭ, că zice: «De nu-șŭ vorŭ urî oamenii și sufletele sale pentru mine, sau să le împarță și cu moarte, sau cu viață grea și cu grije, nu potŭ fi mie ucenici!» Cine amu nu se va lepădà de viața aceasta, și să se dea spre ucidere și spre dosadă, și spre junghea|re să-șŭ vearse sângele, și spre moarte cu (226)
nevoe pentru Hristosŭ, acela nu iaste slugă bună, nici va fi destoinicŭ ucenicŭ lui.

Ce pentru aceaia mulți se-au datŭ cu trupurele spre moarte, ca și furii și ca tâlharii. Ce adauge Hristosŭ și zice: «Cine va venì după mine (ce se zice, cine va lăcuì după învățătura mea), cade-se amu nu numai in goniri a spune cu bărbăție cuvântulŭ, ce și înțelepciune întreagă și blândeațe s'aibă, și toate alalte lucrure bune să le lucreaze». Cine nu va îmblà pre urma marelui Domnŭ și ispăsitoriului nostru Isusŭ Hristosŭ, cumŭ iaste scrisŭ, afară de împărăție gonitŭ va fi, și în foculŭ de vecie osânditŭ va fi.

---

16 *Tip.* дестойни 19 *Tip.* дестоинъ 27 *Tip.* дестóникъ 32 *Tip.* ѫце-лепчюне.

(Evanghelie) *«Că cine va vrea să-şŭ afle sufletulŭ său, piiarde-lŭ-va elŭ; iară cela ce-şŭ va piiarde sufletulŭ său pentru mine, dobândì-şi-lŭ-va».*

(Tâlcŭ) Cine-şŭ tocmeaşte viaţa trupului, pare-i-se că-şŭ află sufletulŭ; iară acela mai vârtosu-lŭ piiarde şi munciei de veacŭ şi chinului dă-lŭ. Iară cine-şŭ va piiarde sufletulŭ său şi-lŭ va omorî, nu ca tâlharii şi ca furii sau ca făcătorii de rău, sau ca ceia ce se omoară înşişŭ, ce pentru Hristosŭ, aceia sântŭ carei-şŭ spăsescŭ sufletele lorŭ.

(Evanghelie) *«Că cine va priimì pre voi, mine priimì-va; iară cine va priimì, priimì-va cela ce m'au tremesŭ. Cine va priimì proroculŭ în nume de prorocŭ, plată de prorocŭ priimì-va. Şi cine va priimì dereptulŭ în nume de dereptŭ, plata dereptului va priimì».*

(Tâlcŭ) Nevoiaşte pre noi Hristosŭ, ca să priimimŭ aleşii şi învăţători spre a noastră sufletească certare, cugetătură şi grije. Că cine va cinstì amu ucenicii, pre Hristosŭ cinsteaşte, şi cine va cinstì acesta, pre Dumnezeu tatălŭ cinsteaşte. Cade-ne-se amu noao a cinstì dereptii în nume de dereptŭ (ce se zice, că
(227) închipuiţi sântŭ şi oamenii lu Dumnezeu), ce dere| ptŭ o călcare şi o stare den nainte, ce au de împăratulŭ. Ce să ară aveà chipŭ de dereptŭ numai, iară lucru nu vorŭ aveà, noi ca dereptii să-i priimimŭ pre ei, şi Dumnezeu va plătì noao. Că s'amŭ fi priimitŭ dereptulŭ cu adevărŭ, aceasta amu semnează grăindŭ că «plata dereptului va priimì», şi aimintrea amu mai vârtosŭ să înţeleageţi, că dereptu se cheamă acela. Cine va priimì dereptulŭ şì plată priimì-va, că dereptul au priimitŭ.

Şi cine va adăpà unulŭ de aceşti mici cu un păharŭ de apă reace, în nume de ucenicŭ, adevărŭ grăescŭ voao, nu-şŭ va piiarde plata lui.

Sărăciia şi meserătate să nu o punemŭ înainte, pentru aceaia grăiaşte Dumnezeu. Să vămŭ amu şi păharŭ de apă reace da, ca ucenicii lu Hristosŭ aceia fi-vorŭ. Pentru aceaia vămŭ aveà a luà şi plată. Păharŭ de apă reace dă şi cela ce învaţă cu tăriia duhului lu Dumnezeu pre ceia setoşii şi aprinşii în lucrurile cealea realele şi pohtele cealea realele, şi face pre ei ucenici lu Hristosŭ. Nu-şŭ va piiarde nici acela plata sa, căce că întoarce păcătosulŭ cătră Hristosŭ şi necredincioşii cătră credinţă.

Aceasta amu auzindŭ, fraţii miei, să meargemŭ după învăţătura Domnului, şi cu năravuri bune să ne înfrâmseţămŭ, şi cu toate bunătăţile cu cinste să ne nevoimŭ. Să fugimŭ de a trupului pohtire şi de lucrulŭ lumiei aceştiia trecătoare! Să fugimŭ de tocmealele înşălătoriului, şi să-lŭ urîmŭ den totŭ sufletulŭ! Tare şi bărbătează să ne protivimŭ spre ferecătura şi spre sfeatulŭ alŭ răului începătoriu, draculŭ! Până avămŭ vreame, bine să lucrămŭ. De lucru amu iaste vreamea aceasta, iară în ceaia lume, plata. Ce ca întru o zi luminată să îmblămŭ, ca feciorii luminei şi | ai zilei să fimŭ, (228)
şi după slobozitulŭ vieţiei aceştiia şi ale trupului pohte să părăsimŭ. Cătră cea dumnezeiască pururea ce iaste lumină să meargemŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui se cade toată slava, cinstea şi închinăciune, tatălui şi fiiului şi sfântului duhŭ, şi acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a doua după Toţi sfinţii.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 9.

(Mateiu IV, 18). *În vreamea aceaia îmblà Isusŭ pre marea Galileiului, văzù doi fraţi, Simonŭ, ce se chemà Pătru, şi Andrei, fratele lui, aruncândŭ mreaja în mare (erà amu păscari). (19) Şi zise lorŭ: „Păsaţi după mine, şi face-voiu pre voi vânători de oameni“. (20) Ei amu lăsară mreaja, după elŭ mearseră. (21) Şi trecù de aciia, văzù alţi doi fraţi, Iacovŭ a lu Zevedeiu, şi Ioanŭ, fratele lui, în corabie cu Zevedeiu, tatălŭ lorŭ, legândŭ mreaja lorŭ; şi chemă ei. (22) Ei amu lăsară corabiia şi tatălŭ lorŭ, după elŭ mearseră. (23) Şi îmblà toată*

---

3 *Tip.* веконлик **16-17** *Titlul slavon:* нед҃ѣлѧ. в҃, по въсѣхъ с҃тыхъ еѵ҃лїе. матѳе, гл҃а, д҃. **18-19** *Între* pre *şi* marea, *scris de-asupra* làngă **20-21** *Între* mare *şi* erà, *scris de-asupra* că.

Variante: 18 îmblà Isusŭ pre] *AC* îmblà pre *T* îmblàndŭ Isusŭ pre lángă **19** ce se] *T* ce-lŭ **20** Pătru] *T* Petrŭ | aruncàndŭ] *T* băgàndŭ **21** erà] *T* că erà | zise] *T* grăì | Păsati] *T* Veniţi **22** face-voiu] *T* să facŭ | Ei amu] *T* Iară ei aciiaşŭ **23** după elŭ mearseră] *T* de mearseră după elŭ | trecù] *T* trecàndŭ **25** fratele lui] *T* frate-său | *T lipseşte* în corabie] **25-26** legàndŭ mreaja lorŭ] *C lipseşte* *T* deregàndu-şŭ mreaja sa **27** Şi îmblà] *T* Şi îmblàndŭ Isusŭ prespre.

Galileia, învăță în gloatele lorŭ și propoveduiià evangheliia împărăției, și vindecà toate neputințele și toate boalele întru oameni.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 22.

După ce amu de dumnezeiasca și ceaia dentâi și fericita viață despărțitu-ne-amŭ, dereptŭ greșala strămoșu-nostru lepădați fumŭ întru viață fără de cinste și morției osândiți fumŭ. Iubireei de dulceață și păcatelorŭ trupului, vrăjmașulŭ diavolului, învățară-se. Dereptŭ aceaia trebuiià Dumnezeu să se întrupească, că nu vru să-i piară zidirea mânilorŭ lui și să-i vază pierduți. Că dentru elŭ zidire avut-amŭ, |
(229) dentr'însulŭ și noire priimimŭ.

Dereptŭ aceaia unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu, și cuvântŭ depururea fiindŭ, cu părintele lăcuindŭ, fără de ai acesta, dereptŭ a lui milă a noastră fire miluì, ce se lunecase den dulceață, și spre piiardere se surpă și, dereptŭ greșala lui Adamŭ, în propăstii deștinse-se. Că vru și-i fu voia pre a noastră fire să fie oarecândŭ, și la sfârșitulŭ ailorŭ să vie, și de totŭ noao să se închipuiască fără de păcate. De-aciia și în pântecele feateei încăpuse neîncăputulŭ, și cu trupŭ scrise-se nescrisulŭ, și sărăcì împreunăriei luândŭ trupŭ. Dereptŭ aceaia cu venirea a trupului său, Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru lucră tuturorŭ spăsenie.

Că se cădeà amu să aibă și mărturii nespuseei și dumnezeeștiei tocmeale, și soți taineei și învățăturiei, și lucrului tocmitori și propoveadnici. Ca cu aceaia a totŭ nărodulŭ să le dea întoarcere, îmblà amu pre pământŭ împreună și pre mare. Că nu se cădeà amu celuia ce erà deștinsŭ den ceriu și dereptŭ noi omŭ fu, întru un locŭ să șază, ce pământulŭ

---

4 ко́нецъ недѣлѣ   6 Слѡко. кв.   *Tipàrit cu roșu în josul paginei:* гл҃а, а҃. ѥ̓ѵлі́е, к҃   18 *Tip.* пїа́дере   22 pântecele *îndreptat în* zgăulŭ   24 *Tip.* а̂чѣ | коу́.

Variante: **1** învăță în] *T* învățândŭ pren **1-2** *T lipsește* și prepoveduiià evangheliia împărăției | evangheliia] *AC* evanghelie **2** neputințele] *AC* neputențile *T* boalele **3** boalele întru] *T* nevoile dentru.

și marea să sfințească cu îmbletulŭ picioarelorŭ lui; dereptŭ aceaia și la marea Galileiului mearse. Aleagere vrea să facă ucenicilorŭ săi și apostolilorŭ, cumŭ răspunde dumnezeesculŭ glăsitoriu Matthei astăzi:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *îmblândŭ Isusŭ pre lângă marea Galileiului, văzù doi frați, Simonŭ, ce-lŭ chemà Petrŭ, și Andrei, fratele lui, băgândŭ mreaja în mare (că erà păscari). Și grăì lorŭ: «Veniți după mine, și să facŭ pre voi vânători de oameni». Iară ei aciiașŭ lăsară mreaja, de mearseră după elŭ.*

(Tâlcŭ) Marele apostolŭ Petrŭ și Andrei, fratele lui, rudă | de Jidovi amu erà. Pre loculŭ Palestinei lăcuiià întru Galilei. (230)
Și moșiia lorŭ, Vithsaida, erà o cetate săracă și micșoară, iară tatălŭ lorŭ Iona (nu cela ce fu izbăvitŭ den chitŭ, ce altulŭ, mai apoi, și dereptŭ apostolŭ mai vârtosŭ de feciorii lui, dela vrăjmașulŭ, chitulŭ și fiara, diavolulŭ, scoase mulți).

Petrŭ amu luò fata lu Aristovulŭ, fratele Varnavei, apostolulŭ. Născù dentru ea un feciorŭ și o fată. Și erà acesta bărbatŭ și sprintenŭ și de hrana vieției grijiià-se. Că și cu muiare erà, și de feciori-șŭ încă grijiià, și pre bătrânulŭ tată-său hrăniià. Iară Andrei, fără de avuție și fără de muiare aveà viața-șŭ, și lu Ioannŭ preaditece erà ucenicŭ, propoveduindŭ de pocaanie și botejune. Și dela elŭ auzì «iată mielulŭ lu Dumnezeu!», pre Hristosŭ cu deagetulŭ arătă-lŭ. Îmblà după elŭ cu alalți ucenici. Și cândŭ întrebă pre elŭ grăindŭ: «Învățătoare, unde lăcuiaști?» iară Isusŭ zise lorŭ: «Veniți și vedeți!» Și într'acea zi fură la elŭ. După aceaia și frate-său Petrŭ aduse Andrei cătră Hristosŭ. Și pre elŭ deaca-lŭ văzù Hristosŭ, zise-i: «Tu ești Simonŭ, tu te chemi Chifa, ce se zice Petrŭ». Tăriia minției lui acestŭ nume arătă-i Domnulŭ.

Așa amu mearseră după Hristosŭ dentâi acești apostoli, Andrei și Petrŭ, și știuți lui fură; ce încă că nu fură priimiți atunce ca ucenicii de Hristosŭ. După prinsoarea botezătoriului, lu Ioannŭ, în temniță, Andrei se întoarse întru alŭ lui meșterșugŭ iarăși, și cu frate-său Petrŭ făceà vânătoare. Află iară pre aceștea Hristosŭ, chemă pre ei grăindŭ: «Veniți după mine și să facŭ pre voi vânători de oameni». După aceaia, ca știuți erà lui, pentru aceaia mai denainte de ce

---

26 *Tip.* доу́дж.

(231) zise lorŭ Hristosŭ, gata lui fu|ră a mearge după elŭ. Şi ascultare şi bună-minte multă arătară.

(Evanghelie) *Şi trecândŭ de aciia, văzù alţi doi fraţi, Iacovŭ a lu Zevedei, şi Ioannŭ, frate-său, cu Zevedei, tatălŭ lorŭ, deregându-şŭ mreaja sa.*

(Tâlcŭ) Şi aceasta amu să ştiţi, că mare bunătate iaste carei-şŭ hrănescŭ tată-său bătrânŭ, şi dentr'a loruşŭ muncă a lăcuì! Şi erà săraci câtŭ nu-şŭ puteà cumpărà mreaje noao, cea veache o coseà. Iară ei lăsară mreaja şi pre tată-său, şi după Hristosŭ mearseră.

Zevedei acesta, tatălŭ acestorŭ apostoli, lu Iacovŭ şi lu Ioannŭ, arată-se că nu crezù lu Hristosŭ. Dereptŭ aceaia lăsară pre elŭ. Că cându se drăceaşte spre bunătăţi şi creştinătăţiei, ori tatălŭ, ori muma, sau feciorii, sau fraţii, sau şì sòţii, atunce se cade să lase pre ei. Şi nu numai să-i lase, ce să-i şì urască ca neşte vrăjmaşi ai adevărului, şi ca neşte protivitori legiei lu Hristosŭ. Moşiia amu lu Petrŭ şi a lu Andrei, Vithsaida. Erà şì aceştea feciori lu Zevedei, Iacovŭ şi Ioannŭ. Şi văzură Petrŭ şi Andrei mergândŭ după elŭ. Deci fură gata şì aceştea a mearge după elŭ, să se închipuiască lorŭ.

(Evanghelie) *Şi îmblândŭ Isusŭ prespre toată Galileia, învăţândŭ pren gloatele lorŭ, şi vindecà toate boalele şi toate nevoile dentru oameni.*

(Tâlcŭ) Ca să arate Hristosŭ că nu iaste protivitoriu legiei, că acesta iaste dătătoriu de leage, îmblà întru gloatele Iudeilorŭ şi învăţà întru ei, şi ciudese începù a face spre credinţa lorŭ. Dereptŭ aceştea făceà şi învăţà.

Boala amu iaste în multă vreame chinuire, iară betejala în puţineà vreame e slăbire trupului.

(232) (Evanghelie *Eşì auzirea lui prespre toată Siriia.* | *Şi aduseră lui toţi ce se munciià cu de toate betejalele, şi de chinuri ţinuţii, şi ceia ce se luniià, şi răslăbiţii.*

(Tâlcŭ) Nu întrebà Hristosŭ, nici căutà de cine e adusŭ bolnavulŭ şi carii mergeà cătr'însulŭ cu credinţă, derep'ce că numai aceasta puteà fi credinţă: carii veniià de departe, că cu credinţă veniià. Iară ceia ce se lunescŭ, spune-se că

---

9 *Tip.* чѣ́ѡ вѣ́кє косѣ̀.

se drăceaşte, că va draculŭ să seamene întru oameni, să zică că sântŭ steale de facŭ rău, că păziià luna cându e plină, şi atunce împresurà pre cela ce-lŭ drăciià, ca să arate pre luna că e vinovată boaleei şi betejaleei, şi să fie ocărîtă zidirea lu Dumnezeu, ca şì unii manihiiani, ce se prilăstiră, de căzură întru propastea piiarderei, că aceia aşa credeà şi slăviià.

(Evanghelie) *Şi mergeà după elŭ nărodŭ multŭ den Galileia şi den Decapoliia, şi Ierusalimleanii şi Iudeii, şi ceia ce erà den ceaia parte de Iordanŭ. Văzură-lŭ nărodulŭ suindu-se în codru. Şi şezù elŭ, şi se apropiară cătră elŭ ucenicii lui. Şi-şŭ deşchise gura sa, învăţà pre ei.*

(Tâlcŭ) Nărodulŭ văzură Hristosŭ în codru suindŭ. Că învaţă pre noi nu în ivire cevaşŭ să facemŭ şi dereptŭ ogoada oamenilorŭ. Derep'ce amu că vrea să şì înveaţe, învaţă pre noi den mijlocŭ şi den voroavă să ne ferimŭ, cândŭ învăţămŭ. Nărodulŭ amu mergeà dereptŭ ciudesele, iară ucenicii dereptŭ învăţătura. După facerea ciudeselorŭ şi vindecările trupului, vindecà şì sufletulŭ cu învăţătura.

Că nu zice aşa prostŭ evanghelistulŭ c'au deşchisŭ gura sa învăţândŭ ei, derep'ce că şì nu deşchizândŭ învăţà pre toţi Hristosŭ, cu viaţa şi cu ciudese | le. Aşijderea şi pre noi, pentru (233)
apostoli, evangheliei ne cheamă şi ne trage Domnulŭ grăindŭ: «Veniţi după mine!»

Nu în putredire şi în ceaia ce treace să rămânemŭ, fraţilorŭ, nici lumiei aceştiia ce e până la o vreame să fimŭ biruiţi, ce cătră ceaia ce va să fie în veaci să ne răstignimŭ. Iară de aceştii vieţi voroavă să ne ferimŭ, şi să fugimŭ de chinuri şi de multe griji ale măriei vieţiei aceştiia, temându-ne de valure-i ce-sŭ întru ea, de ne vine pre urmă făcătoarea de moarte, potopirea. Să lăsămŭ amu mulţimea păcatelorŭ vieţiei aceştiia şi grijile turburealei şi vorovile. Şi ca altă mare, iubirea celorŭ cugete cu dulceaţă împletite şi cu gândure hitleane, ca o mreajă să le descurcămŭ. Că cu aceaia a noastră minte ca peştii o vânează hitleanulŭ şi începătoriulŭ realelorŭ, vrăjmaşulŭ nostru, diavolulŭ. Ce ale noastre cugete ale trupului, ca o cârmă de corabie să o socotimŭ;

---

26 *Tip.* ѽвр́кміа.

și Hristosŭ chemându-ne, gata să fimŭ pre urma învățăturiei lui să meargemŭ. Că așa amu de vămŭ face, nu Galileia și Iudeia încungiurà-vămŭ cu nusulŭ, ce toate cetățile cu bunătăți cu bună cinste cercetà-vămŭ, și vămŭ lăcuì întru eale, cumŭ iaste pre ogoada lu Dumnezeu. Și nu numai noi lucrători evangheliei fi-vămŭ, ce șì altora vămŭ fi dereptători și învățători, și pre a noastră râvnire rădicà-vămŭ.

Să înțeleagemŭ, frațilorŭ, răutatea și prădarea și putrejunea și piiarderea ceaia ce o au luatŭ și o iau, după slobozirea lu Dumnezeu dereptŭ păcatele noastre, și ce e spre noi
(234) vrăjmașulŭ nostru, | cu pornire și cu răotate. Acea vătămătură să ne o aducemŭ aminte și nu cu leanea și cu mâhnirea de acmu să ne mai adaugemŭ, ce să ne rădicămŭ și să ne nevoimŭ, și realele noastre și păcatele noastre să desfacemŭ, și cu lacrămi și cu suspini să rugămŭ bunulŭ, milostivulŭ și în-lungŭ-răbdătoriu Domnulŭ, și în toate năravurile să isprăvimŭ noișŭ și să ne gătimŭ spre protivitoriulŭ vrăjmașulŭ nostru. Că de nu ne vămŭ pocăì, și de nu ne vămŭ delungà de hitleniile noastre și de nedereptăți, și bunătățile nu ne vămŭ nevoì să le facemŭ, avămŭ a perì dereptului judecătoriu și mâniei lu Dumnezeu.

Dumnezeu mânie-se și opreaște noao, derep'ce că greșimŭ și uitămŭ învățătura lui. Iară de ne vămŭ întoarce, nu va aduce spre noi munca și realele. Și aceasta proroculŭ Ieremiia spune grăindŭ: «La sfârșitŭ voiu grăì limbilorŭ și împăraților, și să-i scoțŭ și să-i lasŭ. Și de se vorŭ întoarce aceale limbi den realele sale, amŭ a mă întoarce șì eu de rău ce-amŭ cugetatŭ să facŭ lorŭ». Așijderea și bunătate făgăduit-au Domnulŭ, carei se roagă și lucrează lui. Iară de nu se vorŭ întoarce și nedestoinici fi-vorŭ, luà-va aceasta dela ei. Iară grăiaște acelŭ prorocŭ: «La sfârșitŭ grăì-voiu spre limbi, și împărățiia să zidească și să sădească. Și de veți face hitlenie înaintea mea, de să nu auziți glasulŭ mieu, întoarce-mă-voiu și eu de bunătăți, de ce-amŭ grăitŭ să facŭ». Că acestașŭ năravŭ păzeaște Dumnezeu și de buni. Că de va zice că va zidì, iară ei nedestoinici sine arătà-se-vorŭ făgăduitei, de-aciia

---

22 opreaște noao *îndreptat la marginea stângă în: ...* ă laudă *(începutul tăiat la legare).* **28** *Tip.* чѣлиь коуџеталиь **36** *Tip.* ѫрàтж сѣкwрь.

nu va face. Ca nu osânditei munci să se mâhnească, că mai amarŭ va fi, nici făgăduinței | ceaia buna îndărătnicitori să fie! (235) Că amândoao le vindecă și scurtează cu cuvintele de mainte Domnulŭ ce grăiaște: «Să oprescŭ, nu vă mâhnireți! Că poate, cine se pocăì, și a dezlegà judecata mea. Iară de voi făgăduì vreun bine, să nu fiți fără de grije pentru făgăduința. Că de vă veți arătà nedestoinici, nu va venì spre voi făgăduința mea, ce mai vârtosŭ amŭ a vă muncì. Că eu celora ce-sŭ destoinici făgăduescŭ, iară păcătoșilorŭ aducŭ muncă și chinŭ».

Să ne teamemŭ amu, fraților, și să ne cutremurămŭ auzindŭ aceasta, și să ne nevoimŭ să păzimŭ zisa lu Dumnezeu. Și carei sântemŭ întru reale, să ne întoarcemŭ, iară carei sântemŭ întru bunătăți și în dereptate stândŭ, să nu ne lenimŭ nici să zăcemŭ, ca de aceaste reale și nevoi și scârbi și de ce ne vine dela vrăjmașulŭ nostru să ne izbăvimŭ. Și cu a veacilorŭ bunătate să ne spodobimŭ, cu dulceața adeveritului Dumnezeu și mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată slava și cinstea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treia.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 18.

(Mateiu VI, 22). *Zise Domnulŭ: Lumina trupului iaste ochiulŭ. Să amu ochiulŭ tău prostŭ fi-va, totŭ trupulŭ tău luminatŭ va fi; (23) e să ochiulŭ tău hitleanŭ fi-va, totŭ trupulŭ tău întunecatŭ va fi. E să amu lumina ce e întru tine întunecată iaste, aciia întuneareculŭ cu câtu e! (24) Nimea nu poate a doi domni lucrà:*

---

14 *Tip.* коу҃ | тжци **20-21** *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. г҃, єѵⷢ҇лїе. ѿ мáтѳеа. глáва, ӣ҃ї.

Variante: 23 Să amu ochiulŭ tău prostŭ fi-va] *ABC* sa amu fure ochiulŭ tău prostŭ *T* De va fi ochiulŭ tău luminatŭ **24-25** e să ochiulŭ tău hitleanŭ fi-va] *ABC* să ochiulŭ tău hitleanŭ fure *T* iară de iaste ochiulŭ tău hitleanŭ **25** *B lipsește* tău | *ABCT lipsește* E **26** ce e întru tine întunecată iaste] *T₂* e întunecată | aciia] *T₂* mai vârtosu | întuneareculŭ] *B* untuneareculŭ **27** Nimea] *C* Nimenea | lucrà] *BT* slujì.

că să unulŭ va iubì, iară alaltulŭ va urî, şi unulŭ va ţineà,
iară altulŭ a nu-lŭ socotì va înceape. Nu puteţi lu Du-
mnezeu lucrà şi lu Mamonŭ. (25) Dereptŭ aceaia grăescŭ
voao: Nu vă grijireţi sufletele voastre ce vorŭ mâncà sau
(236) *ce vorŭ | bea; nece trupurele voastre în ce vă veţi îmbrăcà.*
Au nu sufletulŭ mai bunu e de hrană, şi trupulŭ de veşmin-
tele? (26) Căutaţi spre pasările ceriului, că nu seamănă,
nece seaceră, nece adună în jitniţe, şi tatălŭ vostru den ceri
hrăneaşte eale! Au nu seţi voi mai buni de eale? (27) Cine
de voi grijindu-se poate-şŭ adauge crescutulŭ lui un cotŭ?
(28) Şi de veşminte ce vă grijiţi? Socotiţi crinulŭ satelorŭ
cumŭ creaşte neustenindu-se, nece toarce! (29) Grăescŭ
voao, că nece Solomonŭ, întru toată slava lui, înveştì-se ca
unulŭ de acealea. (30) E să fânulŭ seliştilorŭ — astăzi
fiindŭ, e demâneaţă în cuptori aruncă-se — Dumnezeu
aşa-lŭ înveaşte, cu câtŭ mai vârtosŭ voao, puţină credinţă?
(31) Nu vă câştigareţi amu grăindŭ: ce vremŭ mâncà?

6-7 *Tip.* вешмнтеле **15** *Tip.* доумнезѹ.

Variante: 1 că să] *ABCT* sau amu | alaltulŭ] *T* altulŭ | și] *ABC* și amu | ţineà] *C* ţine | și unulŭ va ţineà] *T* sau unuia se va plecà **2** a nu-lŭ socotì va înceape] *T* nu va socotì | Nu] *T* Că nu | puteţi lu] *AC* poate **3** lucrà] *B* slujì *T* să lucraţi | lu Mamonŭ] *AC* lui Mamonŭ **4** *T lipsește* vă | sufletele voastre] *B* sufletului vostru *T* de sufletele voastre | vorŭ mâncà] *BT* veţi mâncà **5** vorŭ beà] *BT* veţi bea | nece trupurele voastre] *B* nece trupului vostru *T* nici de trupuri **6** Au nu] *AC* Nece *B* Au nu nece **7** pasările] *B* paserile | nu] *T* nici | seamănă] *C* samana **8** nece seaceră, nece] *T* nici seaceră, nici **8-9** ceri hrăneaște] *C* ceriu hrănește **10** grijindu-se poate-șŭ adauge crescutulŭ lui] *AC* grijindŭ și poate adauge trupului lui *B* grijindu și poate adauge în vârsta trupului lui *T* grijindŭ puteà-va adauge crescutulŭ său de **11** veșminte] *C* veșmintŭ | vă grijiţi] *AC* te câștigi *B* vă câștigaţi | crinulŭ satelorŭ] *B* crinulŭ câmpului *T* florile câmpilorŭ **12** creaște] *T* crescŭ | neustenindu-se] *C* neustinindu-se *T* netrudindu-se | nece toarce] *T* nici torcŭ **13** nece Solomonŭ] *T* nici Solomonŭ îmbrăcà-se | înveștì-se] *AC* înveștì *B* îmbrăcatŭ *T lipsește* **14** unulu] *T* una | seliștilorŭ] *B* câmpului **15** demâneaţă] *T* demâneaţa | cuptori] *C* coptori *T* cupturi | aruncă-se] *AC* aruncaţi *B* arunca *T* aruncată e **16** așa-lŭ] *T* așa | înveaște] *AC* învește *B* îmbracă **17** câștigareţi amu] *T* grijireţi | vremŭ mâncà] *C* vreamŭ mâncà *T* vămŭ mâncà.

sau: ce vremŭ bea? sau: în ce ne vemŭ îmbrăcà? (32) Toate amu acealea limbile cerŭ; ştie tatălŭ vostru den ceriu că trebuiaşte-vă de acealea. (33) Ceareți mainte împărățiia Domnului şi dereptatea lui, şi acealea toate adauge-se-vorŭ voao.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 23.

Mai vârtosŭ de iubirea argintului nemică nu iaste alta mai rea, şi de iubirea avuției nemicŭ mai iute nu iaste. Că multe case pierdù şi cetăţi den temeiu le sparse, şi multe războae mari rădică, şi frați unulŭ pre alaltŭ mânie, şi tatălŭ spre feciorŭ rădică, şi blânziia firei omenească sălbătăceaşte-o, şi mii şi de alte reale face. Iubirea argintului, marele Pavelŭ zice-i, că e rădăcina a tuturorŭ realelorŭ, şi a doa slujire de idoli meneaşte-o, că face oamenii spre avuţie să nădăjduiască, nu spre dumnezeiasca nădeajde să se nădăjduiască. Ca şi închinătorii de idoli, de se închină făpturilorŭ, nu lu Du-| mnezeu, aşijderea şi iubitorii de argintŭ spre aurŭ nădăjdu- (237)
escu-se, nu spre Dumnezeu. Ce însă, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ de acea neputinţă, ca o rădăcină a tuturorŭ realelorŭ, den rădăcină să o tăemŭ den sufletele noastre, ca şi dentru viaţa aceasta, de toate ce-au crescutŭ reale, dentru ea să putemŭ scăpà, şi de ale veacilorŭ ce vorŭ să fie chinuri şi munci să ne izbăvimŭ. Că dentr'această iubire de argintŭ, şi de toate ce-sŭ dentr'aceasta reale, va să ne izbăvească pre noi Domnulŭ. Şi în ceaste cuvinte ce zacŭ înainte, pune aceastea:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: Lumina trupului iaste ochiulŭ. De va fi ochiulŭ tău luminatŭ, totŭ trupulŭ tău luminatŭ va fi;*

---

2 *Între* cerŭ *şi* ştie, *scris* că **3** *Între* acealea *şi* Cearcți, *scris* ce **6** кóнецъ, недѣ́лѣ. **8** слóво, кг. **16-17** *Tip.* нѣдѫждꙋ́ѥскѫ.

Variante: **1** vremŭ bea] *T* vămŭ bea | vemŭ îmbrăcà] *A* vremŭ îmbrăcà *BT* vămŭ îmbrăcà *C* vreamŭ îmbrăcà **1-2** Toate amu acealea limbile cerŭ] *T* Aceastea amu toate păgânii cerŭ **2** ştie tatălŭ vostru den ceriu] *T* Că ştie părintele vostru alŭ ceriului **2-3** că trebuiaşte-vă] *T* că vă trebuescŭ **3** de acealea] *B* acealea *T* acealea toate | Ceareți mainte] *T* Căutați mai nainte **3-4** *C lipseşte* împărăţiia Domnului şi dereptatea **4** Domnului] *B* lu Dumnezeu *T* ceriului **4-5** adauge-se-vorŭ] *BT* se vorŭ adauge **5** *T lipseşte* voao.

iară de iaste ochiulŭ tău hitleanŭ, totŭ trupulŭ tău întunecatŭ va fi. Să amu lumina ce e întru tine întunecată iaste, aciia întuneareculŭ cu câtu e!

(Tâlcŭ) Va Domnulŭ să slobozească pre noi den păcatele iubirei de argintŭ, mai vârtosŭ den nedereptate şi ce e dentr'aceaia păcate. Şi de nestrânsură cuvântŭ învaţă şi de multe pricăjiciuni pre credincioşi, să-i aducă spre ascultarea cuvintelorŭ şi plecăriei, c'au zisŭ mai denainte: «Să nu adunaţi voaoşŭ comoară în pământŭ, ce să vă adunaţi comoară la ceriu!»

Că arată amu că ceaia ce e la ceriu comoară, iaste neputredă şi nesfârşită, şi de pururea iaste; iară comoara ceaia den pământŭ întru puţinu e ivită, şi putreditoare şi peritoare. După aceaia şi altă pildă aduce, grăindŭ că «lumina trupului iaste ochiulŭ». Că cumŭ iaste ochiulŭ în trupŭ, aşa iaste şi mintea întru sufletŭ. Că de iaste ochiulŭ sănătosŭ, (238) luminează trupulŭ, iară de e beteagŭ, întunecă-lŭ. Aşa şi mintea, de iaste curată, şi spre una dumnezeie şi dereptate caută şi de pururea se trezveaşte cătră acealea să lăcuiască, şi sufletulŭ ce e întru elŭ luminare priimeaşte, de se luminează şi se curăţeaşte. Iară de se va întoarce mintea spre hitlenie şi spre grija avuţiei, sau de pohtele păcatelorŭ de va fi ţinutŭ şi se va răstignì lorŭ, orbeaşte-se şi se întunecă. Iară de va fi mintea întunecată, şi sufletulŭ întunecatŭ va fi, mai vârtosŭ şi mai multŭ decâtŭ a trupului. Că cine ş-va piiarde mintea cu grija lumiei, şi pohtelorŭ păcatelorŭ întunecà-o-va, toate ale sale lucruri ce-sŭ în viaţa aceasta întunecà-le-va şi le va stinge, şi de-aciia şi de alalte în deşertŭ face-şŭ spăseniia sa de pururea. Dereptŭ aceaia grăiaşte Hristosŭ: «Să amu lumina ce e întru tine întunecată iaste, aciia întuneareculŭ cu câtu e mai vârtosŭ?» (Ce se zice, că să va zice mintea că luminează sufletulŭ tău, şi trupulŭ întunecatŭ va fi cu grija avuţiei, şi pohtelorŭ necuvioase ale păcatelorŭ orbitŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ are a se întunecà sufletulŭ şi trupulŭ, cându se va stinge luminarea a sufletului şi a trupului, ce se zice mintea?).

De-aciia amu cu ce nădeajde şi spăsenie fi-va? Că lumină amu sântŭ şi minte curată şi carei-sŭ întru puteri şi mai marii sufleteşti. Şi mireanilorŭ tocmitori întru lume

datori sântŭ să fie, ca să lumineaze şi să derepteaze oamenii spre bunătăţi şi spăseniei, şi să-i ferească şi să păzească pre ei de toată vătămătura şi de ce vinŭ spre ei şi reale. Iară aceştea de se vorŭ bucurà de nedereptate şi de răpiri, şi cametei şi | asupriciunilorŭ vorŭ lucrà, şi cu leane şi cu (239) negrije adauge-se-vorŭ de ce sântŭ datori, ce chinŭ au a se chinuì oamenii carei vorŭ fi suptŭ ei!? Iară noi, şi cine va venì spre bine şi la mai mare dereptare, şi bunelorŭ şi vieţiei ceaia dereapta, şì domnilorŭ şi putearnicilorŭ păstoriu şi învăţătoriu iaste. Că aşa şì sfinţii şi dumnezeeştii apostoli, ochi şi lumini a toată lumea puşŭ fură.

Dereptŭ aceaia învaţă Domnulŭ grăindŭ cătr'înşii: «De veţi amu voi sta şi nu vă veţi schimbà, lumină fiindŭ trupului (aceasta iaste a totŭ trupulŭ lumiei), luminatŭ fi-va. Iară voi fiindŭ sare, de vă veţi împuţì, şi lumină fiindŭ, întunecà-vă-veţi, întuneareculŭ cu câtŭ mai vârtosŭ fi-va, ce iaste lumea?»

Marele Grigorie bogoslovŭ, părintele nostru după Dumnezeu, aşa grăiaşte de preuţii lu Dumnezeu: «Voao amu mai vârtosŭ grăescŭ ce sânteţi ai beseareciei: Ochiulŭ să vă fie nu cu untunearecŭ împlutŭ, nici să ne arătămŭ învăţători răi».

(Evanghelie) *Să amu lumina e întunecată, mai vârtosŭ întuneareculŭ cu câtu e! Nimea nu poate a doi domni slujì: sau amu unulŭ va iubì, iară altulŭ va urî, sau unuia se va plecà, iară altulŭ nu va socotì. Că nu puteţi lu Dumnezeu să lucraţi şi lu Mamonŭ.*

(Tâlcŭ) A doi domni protivire, zice-le-se, că nimea nu poate slujì. Ce pre unulŭ să îndrăgească şi acestuia voia să o săvârşască, că altulŭ, să ştie, că are a-lŭ părăsì, şi unulŭ a-lŭ iubì. De nu va urî pre alaltŭ, nu va nici puteà are lu Dumnezeu a slujì şi avuţiei. Derep'ce că iubirea aurului nu numai de Dumnezeu desparte pre noi, ce şi lu Mamonŭ învaţă pre noi, că Mamonŭ iaste toată nedereptatea, că den nedereptate amu mai vârtosŭ adună-se avuţiia; | dereptŭ (240) aceaia nu iaste puteare a slujì lu Dumnezeu şi nedereptăţiei. Că nedereptatea amu pohteaşte să răpească marha striinului

---

10 *Tip.* доўмнезеѧ̀ıшїн **36** *Tip.* недéреıттѫцїене **37** *Tip.* недерѣптатѣ.

şi caută să curvească şi prea să curvească, să se îmbeate şi să se sature şi dulceaţa lumiei să pohtească, şi iubeaşte ceastă neşchită vreame, iară Dumnezeu şì cealea ce sântŭ ale noastre şi alŭ nostru, zice să le dămŭ celora ce le trebuiaşte. Şi învaţă pre noi să ne facemŭ întregi de minte şi să părăsimŭ saţiulŭ pântecelui şi ceastă lume toată să o urîmŭ, să iubimŭ şi să cinstimŭ şi să slujimŭ dereptăţilorŭ. Dereptŭ aceaia nu iaste puteare, fiindŭ noi prinşi păcatelorŭ şi adăugândŭ-ne lucrului dracului, să ne lipimŭ atunce de Dumnezeu. Însă amu până vămŭ slujì păcatelorŭ şi nedereptăţiei, şi iubirei de aurŭ şi fără-cinstei vămŭ lucrà, protivitoriu lu Dumnezeu şi vrăjmaşi fi-i-vămŭ.

Să lepădămŭ amu, fraţilorŭ, rogu-mă voao, greimea cametei şi asupriciunei, şi nedereptatea şi iubirea argintului, şi păcatele să le urîmŭ. Să împărţimŭ bogăţie de câtu ne e putearea şi să dămŭ mişeilorŭ, ca dereptatea noastră să fie întru veaci.

Domnŭ zis-au lu Mamonŭ. Ce nu pre acea fire fiindŭ aşa, ce dereptŭ plecarea carei se lipescŭ lucrului hitleanului dracului şi carei slujescŭ lui şi pântecele Dumnezeu-lŭ menescŭ. Nu căce că are vreo fire dumnezeiască, ce derep'ce că carii lucrează pântecelui şi se satură, ca lu Dumnezeu acestuia pleacă-se şi-i slujescŭ. Că unde amu pohta să va trage pre omulŭ la fiece lucru, şi cu inima cărui se va legà, acela iaste aceluia Dumnezeu.

(Evanghelie) *Dereptŭ aceaia grăescŭ voao: Nu grijireţi de sufletele voastre, ce veţi mâncà sau ce veţi bea; nici de trupuri, în ce vă veţi îmbrăcà.*

(241) (Tâlcŭ) Derep'ce amu că avuţiia | desparte pre noi de Dumnezeu, dereptŭ aceaia grăiaşte noao Domnulŭ să nu ne grijimŭ, nici grijiei iubirei de aurŭ şi pohteei să ne topimŭ, că sufletulŭ nu mănâncă. Iară după năravŭ împreună grăiaşte aceasta, că cu bucatele strânge-se trupulŭ şi întru elŭ ţine-se sufletulŭ: aiavea e amu, că nu iaste puteare sufletului în trupŭ a se ţineà, de nu se va hrănì trupulŭ. Nu vă grijireţi de sufletele voastre, ce veţi mâncà şi să beaţi! Aiavea amu iaste, că fără sufletŭ nu iaste puteare omului a se hrănì,

8 *Tip.* ảлжⱀгжндȣнє.

că trupulŭ mortŭ îmbracă-se numai, nu se hrăneaşte; cândŭ iaste viu, hrăneaşte-se. Că nu numai aurŭ şi de toată dulceaţa aceştii lumi cade-se să lăsămŭ, ce nici de acea hrană cu nevoe să te grijeşti. Că nu ne goneaşte pre noi, nici ne apără de-a lucrarea (că «în deşertŭ amu a mâncà» nu zice sfântulŭ apostolŭ, ce: «să nu vă daţi până în sfârşitŭ spre grije» şi a părăsì Dumnezeu, aceasta apără) că se cade noao a lucrà împrotiva puteriei: ce de spăseniia sufletelorŭ noastre să grijimŭ cu toată nevoinţa şi cu bărbăţiia, şi cătră unulŭ Dumnezeu să căutămŭ, celŭ ce dă hrană flămânzilorŭ şi ne satură cu dulceaţă viaţa noastră.

(Evanghelie) *Au nu sufletulŭ mai bunu e de hrană, şi trupulŭ de veşmintele?*

(Tâlcŭ) Ce se zice: celŭ ce dă mai multŭ şi trupului şi sufletului ce l-au făcutŭ, dară nu va da hrană şi veşminte.

(Evanghelie) *Căutaţi,* zice, *spre pasările ceriului! Că nici seamănă, nici seaceră, nici adună în jitniţă, şi tatălŭ vostru den ceriu hrăneaşte eale. Au nu seţi voi mai buni de eale?*

(Tâlcŭ) Pasările pomeneaşte Domnulŭ, ca să ne arate, că şì decâtŭ acealea fără de minte sântemŭ; şi ruşinează pre noi. De-aciia iară ce au şì pasările pre fire-şŭ, de nu se grijescŭ, iară aceasta noi cu vrearea noa|stră strângemŭ. De amu (242) şì de ceale pasări mici grijaşte-se, cu câtŭ mai vârtosŭ de cinstiţii oameni are a grijì! Dereptŭ aceaia aduce aminte noao Domnulŭ de acea viaţă dentâi, cândŭ hrăniià Dumnezeu pre Adamŭ în rai. Nu semănà; pământulŭ dedease lui de hrană. Pasările hrăneaşte Dumnezeu; fire cu înţelesŭ dat-au lorŭ spre adunarea hranei, spre tocmeala loruşŭ.

(Evanghelie) *Cine de voi grijindŭ, puteà-va adauge crescutulŭ său de un cotŭ?*

(Tâlcŭ) Că arată amu Hristosŭ, că trupulŭ ce creaşte, nu den hrană creaşte, ce cu tocmeala lui şi dulceaţa-i. Nici poate cineva să-şŭ adaugă crescutulŭ trupului, nici de hrană să-lŭ grijască, ce numai Dumnezeu întru ei să ne se pare să lucreaze toate; şi cumŭ va, aşa să săvârşaşte. Că cui câtu i-e datŭ parte dela Dumnezeu, nimea nu o poate să adaugă sau să scază. Că nu mâncarea multă creaşte trupulŭ, ce şi

---

1 *Tip.* трҍпоулк   8 *Tip.* коаш   12 *Tip.* троутѹлк.

neputinciosŭ mai vârtosŭ face-lŭ. De iaste amu de o zi greu a te grijì şi rău, dară cumŭ amu de mai multe să nu fie cu greu? Adevărŭ amu cu reale şi boale şi cu trude şi chinure împlute-sŭ aceale zile. Aşijderea amu de te şì grijeşti, ome, şi să şì socoteşti, nemică nu veri face, deaca nu va vrea Dumnezeu. Ce amu în deşertu te munceşti şi te sfărâmi pre tine mai multŭ, întru neputinţe şi în necuviinţe răsipindu-ţi viaţa ta!

(Evanghelie) *Şi de veşminte ce vă grijiţi?* (Că cela ce-au datŭ bună frâmseaţe şi mărie trupului, acela şì de veşminte-lŭ grijaşte). *Socotiţi florile câmpilorŭ cumŭ crescŭ netrudindu-se, nici torcŭ! Grăescŭ voao, că nici Solomonŭ îmbrăcà-se întru toată slava lui, ca una de acealea.*

(Tâlcŭ) Nu numai cu pasările ruşinează pre noi Domnulŭ,
(243) ce şì cu florile ce veştejăscŭ. Că să amu acealea Du mnezeu înfrâmseţatu-le-au, de nici o treabă fiindŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ de trebuinţa noastră şi de veşminte au n'are a săvârşì? Iară noi, câtŭ să ne vămŭ grijì de multŭ, fraţilorŭ, încă nu ne vămŭ puteà înfrâmseţà ca florile. Că şì preamândrulŭ Solomonŭ multu se hrăniià şi se păziià întru toată împărăţiia sa, şi nu se puteà să se îmbrace ca într'unele de acealea.

(Evanghelie) *E să fânulŭ seliştilorŭ — astăzi fiindŭ, e demâneaţa în cupturi aruncată e — Dumnezeu aşa înveaşte, cu câtŭ mai vârtosŭ voao, puţină credinţă?*

(Tâlcŭ) De aceasta amu noi să ne înţelepţimŭ, că nu ne se cade noao să ne grijimŭ de bune frâmseţi. Că aceasta amu ca o floare în neşchită vreame iaste. Dereptŭ aceaia totŭ omulu e ca iarba şi toată slava omenească ca floarea. Şi seacă iarba şi floarea-i cade. Iară noao cu cuvântulŭ iaste-ne zisŭ, cela ce sufletulŭ şi trupulŭ au ziditŭ, să nu ne înfrâmseţămŭ trupeaşte, ce sufleteaşte prea să ne înfrâmseţămŭ, că trupeaşte carei se înfrâmseţează, trupeaşte se mândrescŭ, iară carei pre duhŭ, sufleteaşte.

Că cei cu puţină credinţă, sântŭ toţi carei se grijescŭ. Că de-ară aveà credinţă desăvârşitŭ cătră Dumnezeu, n'ară fi aşa grijindu-se neîncetatŭ. Dereptŭ aceaia zice: «*Nu vă grijireţi grăindŭ: ce vămŭ mâncà? sau: ce vămŭ bea? sau: în ce ne vămŭ îmbrăçà? Aceastea amu toate păgânii cerŭ*». Iară

---

30 *Tip.* ꙟфꙟрмсецъмь.

de-a mâncarea şi de-a bearea şi a ne îmbrăcà noao nu apără Domnulŭ; iară a grăì de aceastea şi a grijì, aceaia apără. Că de multe ori grăescŭ bogaţii: «Ce avămŭ a mâncà demâneaţa?» Că aiavea e amu, că preamâncarea şi dosada apără, şi ce den acealea griji şi voroave.

(Evanghelie) *Că ştie părintelė vostru alŭ ceriului, că vă trebuescŭ acealea toate. Căutaţi mai nainte împărăţiia ceriu|lui* (244) *şi dereptatea lui, şi acealea toate se vorŭ adauge.*

(Tâlcŭ) Împărăţiia ceriului dulceaţă bunilorŭ iaste, că acea împărăţie pentru dereptatea dobândeaşte-se. Cine o va căutà sufleteaşte, adauge-se lui şi trupeasca cu cinstea ceaia draga a lu Dumnezeu. Nu v i grijireţi amu demâneţiei! Că demâneţiei ai a te grijì de al tăuşŭ; destulu-ţi amu iaste realele aceii zile.

Răulŭ zileei zdrobitură grăiaşte-se şi amărăciune, ce avămŭ noi oamenii încleştitură, de ce ne vine noao dela nepriitoriulŭ. Destulŭ amu iaste noao că ne grijimŭ de a zileei de astăzi. Că de ne vămŭ grijì şi de a demâneţiei, dară cândŭ vămŭ aveà a ne deşertà cătră Dumnezeu, cândŭ vămŭ aveà a lucrà lui? Cândŭ, de pururea zdrobindu-ne şi grijindu-ne de ale trupului? Ce însă să ne rădicămŭ, fraţilorŭ, şi să ne nevoimŭ şi să ne trudimŭ spre sfârşirea învăţăturiei Domnului. Şi să ne grijimŭ de spăseniia sufletelorŭ noastre. Să ne întoarcemŭ de a lumiei şi de lucrurile hitleane, şi spre lucrarea lucrurilorŭ ceale bunele să ne rădicămŭ, ca cea bunătate ce e făgăduită să dobândimŭ dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui slava şi putearea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a patra după Rusalii.

Evanghelie dela Mateiu, zaceala 25.

(Mateiu VIII, 5). *În vreamea aceaia, întră Isusŭ în Capernaumŭ, apropiė-se cătră elŭ sutaşulŭ, rugà elŭ, (6) grăiià: „Doamne, coconulŭ mieu zace în casă*

27-28 *Titlul slavon:* недѣлѣ. д҃. Єѵ҃лїа ѿ матѳеа глава, кє҃.

Variante: 29 întră] *T* mergândŭ | Isusŭ] *AC* elŭ **30** apropiė-se] *B* apropià-se *T* vine | cătră elŭ] *T* cătr'însulŭ | sutaşulŭ] *AC* sutariulŭ **30-31** rugà elŭ] *T* rugà-se lui **31** grăiià] *B* griià *T* şi grăiià | Doamne, coconulŭ] *T* Feciorulŭ.

slabŭ iute foarte". (7) Grăì lui Isusŭ: „Eu voiu venì şi-lŭ voiu vindecà". (8) Şi răspunse sutaşulŭ, zise: „Doamne, nu sântŭ destoinicŭ, ca suptŭ coperimântulŭ mieu să mergi. Ce zi cu cuvântulŭ, şi se va vindecà coconulŭ mieu. (9) Că amu eu omŭ sântŭ suptŭ despusŭ, amŭ suptŭ mine voini- |
(245) *ci, şi grăescŭ unuia să meargă, şi mearge, şi altuia să vie, şi vine, şi robulŭ mieu să facă aceasta, şi face". (10) Auzì Isusŭ şi se miră, şi zise mărgătorilorŭ după elŭ: „De-adevărŭ grăescŭ voao, că nece în Izraili atâta credinţă aflai. (11) Grăescŭ voao, că mulţi den răsăritŭ şi dela apusŭ venì-vorŭ şi vorŭ răposà cu Avraamŭ şi cu Isaacŭ şi cu Iacovŭ întru împărăţiia ceriului. (12) E fiii împărăţiei goniţi vorŭ fi în întuneareculŭ de afară; aciia va fi plângere şi scrâşnirea dinţilorŭ". (13) Şi zise Isusŭ sutaşului: „Pasă, şi ca crezi, fie ţie". Şi vindecă coconulŭ lui în acela ceasŭ.*

Sfârşitul Duminecii.

---

1 *Scris în josul paginei* şi să chinuiaşte *(a se adăugà după* slabŭ) | *Între* foarte *şi* Grăì, *scris de-asupra* şi-i **2** *Între* sutaşulŭ *şi* zise, *scris de-asupra* şi-i, *tot aşa* lui, *între* zise *şi* Doamne **5** amu eu omŭ sântŭ *îndreptat în* şi eu încă sântŭ omŭ | *Între* despusŭ *şi* amŭ, *scris de-asupra* de | *Tip.* минте *(ABCT:* mine) | *Tip. în josul paginei 244:* гла, г. ѵлїе, ѧ. **9** *Tip.* дѣдевъръ .... зрайлн **10** *Între* aflai *şi* Grăescŭ, *scris de-asupra* iară | *Tip.* моуци *îndreptat în* mulţi **13** aciia *îndreptat la margine în* acolo **15** ca *îndreptat în* cumŭ **17** конецъ. недѣлѣ.

Variante: **1** slabŭ] *T* slăbitŭ | iute foarte] *ABC* iute păţitŭ *T* foarte | Grăì] *ABC* Şi grăì **3** sântŭ] *C* sintŭ | ca suptŭ coperimântulŭ mieu] *AC* la coliba mea *B* la casa mea *T* ca suptŭ coperitulŭ mieu | mergi] *T* întri **4** zi] *ABC* trecândŭ zi | coconulŭ] *T* feciorulŭ **4-5** Că amu eu omŭ sântŭ suptŭ despusŭ] *T* Şi eu amu sântŭ omŭ suptŭ deregătorie **6** unuia să meargă, şi mearge] *T* cestuia, du-te, şi se duce | altuia] *C* altue **6-7** să vie] *T* vino **7** robulŭ mieu] *T* robilorŭ miei | face] *T* facŭ **8** şi se miră] *T* miră-se | mărgătorilorŭ] *T* celora ce mergeà **9** De-adevărŭ] *T* Adevărŭ | că nece] *ABC* nece *T* că nici | în] *T* întru | Izraili] *AC* creştini **9-10** credinţă] *ABC* credinţă nu **10** den] *T* dela **11-12** cu Avraamŭ şi cu Isaacŭ şi cu Iacovŭ întru împărăţiia cerului] *T* în poala lu Avraamŭ **12** împărăţiia] *AC* părăţiia **13** întuneareculŭ] *B* untuneareculŭ **14** Isusŭ] *T* Domnulŭ **15** ca] *T* cumŭ | fie] *T* să fie.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 24.

Nemică amu nu iaste mai tare și mai vârtosŭ de câtŭ credința curată și fără păreare, nici upovăința de cătră Dumnezeu, nici nădeajde ce e cătr'însulŭ, mai tare. Că carele creade dereptŭ, multă îndrăznire are cătră Dumnezeu. Și cu îndrăznire cine se va apropiià cătr'însulŭ, aflà-va câtŭ să va ceare spre folosŭ.

Întru credință viu derepții, cumŭ prorocul grăiaște: «Dereptulŭ amu dereptŭ credința viu va fi», că fără credință nu iaste puteare bine să ogodimŭ lu Dumnezeu.

Credința amu ce e cătră Dumnezeu, mumă se cheamă bunătăților și începutului săvârșitŭ. Că pentru credință strămoșu-nostru, patriarhulŭ Avraamŭ, dereptă-se, cumu se grăiaște, că: «Crezù Avraamŭ lu Dumnezeu și se socotì lui în dereptate». Pentru credința însușŭ acesta Avraamŭ întru adânculŭ bătrâneațelorŭ den pântece fără plodŭ născù pre Isaacŭ și părinte a multe limbi fu, după dumnezeiasca prorocie. Anna nerоditoarea cu credință vine cătră Dumnezeu și tare pre acesta rugà. Alŭ ei pântece neroditoriu multŭ plodŭ arătă, și den cea | (246) rușine dentâi izbăvì-se. Și împutăciunea de fără feciori lepădă-o și plodŭ frumosŭ priimì, pre Samuilŭ. Și după făgăduită darŭ aduse pre elŭ, de-lŭ deade lu Dumnezeu. Că cine va căutà cu credință pre milostivulŭ Dumnezeu, are a-lŭ aflà. «Iară de iaste amu cineva făcândŭ judecată, și va căutà cu credință, milostivŭ fi-voiu lui» grăiaște Domnulŭ.

Aceasta amu și noi, fraților, să ne nevoimŭ a strânge, și să ne închipuimŭ, rogu-mă voao, celora ce-au ogoditŭ lu Dumnezeu cu credință și i-au slujitŭ, ca și noao Dumnezeu să ajute. Că cine va creade, zice, lu Dumnezeu, și Dumnezeu ajutoriu fi-i-va, și nu-l va numai proslăvì Dumnezeu pre cela ce i-au slujitŭ bine, ce și viața de veaci da-i-va. Și de toate câte să vămŭ ceare, pre iușorŭ aveà-vămŭ a priimì, însă de vămŭ mearge cu credință cătră Dumnezeu, și mai vârtosŭ amu cu destoinicie ce e pre voia lu Dumnezeu să ceremŭ și ceastă lume să o uitămŭ. «Că cereți amu», zice,

---

2 сло́во, кд҃. 27 *Tip.* доу́линоулъ.

«şi nu veţi priimì, derep'ce că rău cereţi». Şi iară: «Cereţi, şi da-se-va voao; căutaţi, şi veţi aflà; bateţi, şi deşchide-se-vă voao. Că cine ce va căutà, aflà-va; şi cine va ceare, priimì-va; şi bătătorilorŭ deşchide-le-se-va».

Dereptŭ aceaia cu credinţă să meargemŭ, fraţilorŭ, şi dereptatea şi folosulŭ să cearemŭ dela Dumnezeu, şi nu vămŭ aveà a greşì de cearerea noastră. Cu aceastea să vă înveaţe voi şì celŭ sătnicŭ ce mearse cătră Isusŭ cu credinţă fără de păreare, cela ce nu numai cu cearerea nu greşì, ce şì dela însuşŭ Domnulŭ lăudare dobândì, cumŭ astăzi ale evangheliei cuvinte cetescu-se, că au a se pune înainte-ne mai arătate, aşa grăescŭ:

(247) (Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *mergândŭ | Isusŭ în Capernaumŭ, vine cătr'însulŭ sutaşulŭ, rugà-se lui şi grăiià: «Feciorulŭ mieu zace în casă slăbitŭ foarte».*

(Tâlcŭ) Vrea să înveaţe uceninii Hristosŭ, că în codru se duse. Învaţă şì noi, den mijloculŭ voroaveei să eşimŭ cândŭ învăţămŭ. Iară dereptŭ să nu vatămi cu învăţătura, pre ceia ce aveà beteagi, nu-i duceà ei Domnului în codru. Iară după învăţătura ucenicilorŭ, ce le deade lorŭ dumnezeiasca frâmseaţe a sa învăţătură şi-i învăţă minunata şi preaciudată a sa taină, şì nărodului puneà înainte cuviinţă şi spăsenie.

(Evanghelie) *Timpină stricatulŭ pre elŭ, deştingândŭ elŭ den codru, şi zise: «Doamne, de-ai vrea tu, puteà-m'ai curăţì». Hristosŭ zise lui: «Voiu, curăţeaşte-te!» Şi aciişŭ curăţì-se stricăciunea de spre elŭ.*

(Tâlcŭ) Mergândŭ elŭ în Capernaumŭ, sutaşulŭ vine, rugà-se lui de un adeveritŭ şi credinciosŭ slugă a lui. Că cu grea boală şi iute munciià-se şi se chinuiià, încă şì până la uşa morţiei apropiiase-se. Cu rugă şi cu multă mândrie şi cu smerenie şi cu bună-govire de bolnavŭ lu Hristosŭ spuneà şi foarte tare cereà vindecare, că nici se socotì a fi dereptŭ sutaşulŭ. Dereptŭ aceaia aciiaşŭ şì bunulŭ vraciŭ lângă uşă fiindŭ, nici cu tăiare, nici cu ardere, nici cu iarbă să adape, să vindece pre elŭ, ce cu cuvântulŭ numai vindecare-i deade, ca să nu se mai roage de acea slugă ce o aveà de pururea şi credincioasă a lui, ce aşa rău ce boliià şi se chinuiià.

Auziţi câţi sânteţi domni şi slugi, cumŭ acestŭ sutaşŭ cătră a sa slugă nevoiià-se, şi sluga cătră alŭ lui domnŭ cu

câtă bună-înţelepţie arătă-se, şi încă cu necredincioşii fiindŭ, nece neplecaţi | legiei lu Hristosŭ! Şi câţi amu biruitori sânteţi, (248) acestui sutaşŭ să vă închipuiţi; şi câţi sânteţi slugi, aceştii slugi a lui să râvniţi! Că nu zise sutaşulŭ că «vino Doamne curândŭ», nici zise: «vindecă-mi sluga mea», ce numai ce pomenì, cu multă bună-govire şi cu credinţă grăì: «Sluga mea răsturnatŭ iaste în casă, slăbitŭ şi iute muncitŭ». Dereptŭ aceaia şì Hristosŭ grăì lui: «Eu voiu venì şi voiu vindecà elŭ». Ce Domnulŭ nici dinioară mainte făcuse, aceasta acicea făcù.

Că pretutindinea arată-se că erà pre voia celorŭ ce se rugà şi mergeà după elŭ. Iară acicea amu, şì înainte apucă şi se făgăduiaşte nu numai să vindecĕ, ce şì în casă a mearge. Că făcù aceasta, că vrea să arate credinţa sutaşului şi bunătăţile-i. Că de nu se vrea fi făgăduitu-se Domnulŭ, čă vrea fi zisŭ că «te du, că e vindecatŭ feciorulŭ tău», n'amŭ fi ştiutŭ credinţa sutaşului. Dereptŭ aceaia se făgăduì Domnulŭ a mearge să sfinţească casa lui şi să vindece şì chinuitulŭ şi muncitulŭ feciorulŭ pentru acea cearere şi credinţă a aceluia. Că blăstemulŭ Domnului, zice, spre casele necuraţilorŭ, iară dereptilorŭ nu numai casele, ce şì curţile blagoslovite sântŭ. Că văzù ca un preavăzătoriu Dumnezeu inema ceaia buna şi deşchisa a sutaşului de slugă-i, şi lărgì ca un milostivŭ ziditoriu uşile milosârdiei sale. Că dereptŭ aceaia venise, ca neputinţele noastre şi nevoile să poarte cu bună milă. Unde iaste amu cu dereptŭ vreun protivitoriu sutaşului, ca de sănătatea slugiei să se roage şi să i se facă milă? Iară bunulŭ cu firea şi iubitoriulŭ de oameni Domnulŭ, şi făcătoriulŭ a toate, au nu se va rădicà spre miluire şi milostivnicie?

Şi de-aciia | şì grăì că «voiu venì şi voiu vindecà elŭ». (249) Nu amu că nu ştiià cearerea sutaşului grăiaşte aşa Hristosŭ, ce şì locŭ să dea lui dereptŭ acea cearere cu bună-înţelepţiia-i, şì pre voia inimiei sănătate slugiei, celuia ce cereà, de departe vrea să-i dea.

Aşa sântŭ amu ale lui Hristosŭ, blândului Domnului nostru, spăsitoriului, lu Isusŭ ciudesele, că mai mare minune iaste tuturorŭ de aceasta, decâtŭ de vindecarea neputinţei.

---

11 *Tip.* мѣрџе 36 *Tip.* спнтóрюлѹи.

(Evanghelie) *Şi răspunse sutaşulŭ, zise: «Doamne, nu săntŭ destoinicŭ, ca suptŭ coperitulŭ mieu să întri. Ce zi cu cuvântulŭ, şi se va vindecà feciorulŭ mieu».*

(Tâlcŭ) Nedestoinicŭ pre eluşŭ meneaşte sutaşulŭ de a Domnului venire. Ce den cuvântŭ cereà dulceaţă, că se temeà de a Domnului venire: «Zi amu cu cuvântulŭ, şi se va vindecà feciorulŭ mieu, că nu sântŭ destoinicŭ, ca suptŭ coperitulŭ mieu să întri».

Aşa erà şi a lu Simonŭ Petru răspunsulŭ cândŭ zise: «Eşi dela mine, Doamne, că bărbatŭ greşitŭ sântŭ». Nu zise lu Hristosŭ sutaşulŭ: «Roagă-te» sau «roagă», ce numai «ce zi». Că domnŭ şi împăratŭ precepù că e Domnulŭ: nu să ceară şi să priimească de ce-i trebuià, ce avutŭ şi putearnicŭ a da, şi învăţătoriu, nu de-a-lŭ învăţarea. Dereptŭ aceaia-i grăì: «Destulu-mi iaste un cuvântŭ alŭ tău, Doamne, că te ştiu că cu un cuvântŭ stricatului stricăciunea-i curăţişŭ, orbilorŭ vederile luminaşi, surzilorŭ urechile destupaşi, şi mii de alte boale ce nu erà pre lesne să se vindece şi nevindecaţii numai cu un cuvântŭ vindecaşŭ. De amu aceale multe şi nevindecate boale plecară-se ţie, Domnŭ a toate, cu câtŭ mai vârtosŭ aceştii neşchită şi mai mică? Zi amu cu cuvântulŭ, şi se va vindecà feciorulŭ mieu. Că alŭ tău cuvântŭ cu tărie e, Doamne. Că apa în vinŭ schimbaşi-o la nuntă, şi (250) cinci | pâini blagoslovişi şi mulţime fără numărŭ săturaşŭ. Dară cumŭ şi feciorulŭ mieu cu cuvântulŭ tău să nu se scoale? Că câtŭ veri, tu faci, şi alŭ tău cuvântŭ lucru fi-va, şi cuvântului lucrulŭ ajută. Că Dumnezeu te propoveduescŭ, de seamne şi ciudese ce faci». (Şi de zisa cu puteare Domnulŭ şi făcătoriulŭ arătă-lŭ). «De amu sântŭ acealea aşa, destulŭ iaste a ştì un cuvântŭ spre vindecarea feciorului mieu».

Să auzimŭ şi noi, fraţilorŭ, câţi vămŭ vrea Hristosŭ să priimimŭ (că puteare amu iaste şi acmu a priimì elŭ), să auzimŭ şi să râvnimŭ, şi cu multă nevoinţă şi credinţă să priimimŭ elŭ. Că cândŭ vămŭ priimì mişelulŭ şi golulŭ, pre însuşŭ acela Hristosŭ priimì-vămŭ. Şi iară, cândŭ vămŭ priimì trupulŭ şi sângele lu Hristosŭ, acela însuşŭ Hristosŭ priimì-

---

2 *Tip.* копєрнтꙋлъ *(cfr. 227/7-8* şi *228/11-12).* 31 *Între* vrea *şi* Hristosŭ, *scris de-asupra* pre.

vămŭ. Dereptŭ aceaia să ne teamemŭ şi să ne cutremurămŭ câţi nedestoinici pre elŭ priimimŭ. Că de ceia ce priimescŭ pre elŭ cu nedestoinicie dumnezeescului apostolŭ grăiaşte: «Dereptŭ aceaia întru noi mulţi neputincioşi şi necredincioşi, şi dormŭ destulŭ», şi iară: «cela ce e nedestoinicŭ şi mănâncă trupulŭ şi sângele lu Dumnezeu, întru păcatŭ luişŭ mănâncă şi bea».

Grăiască amu şi den voi cineva, până încă nu e curăţitŭ (ce iaste încă sutaşŭ, întru multe reale ţinutŭ şi se voiniceaşte lu chesariu celuia ce ţine lumea), întru cealea de josŭ târîndu-se, să zică: «Nu sântŭ destoinicŭ ca suptŭ coperitulŭ mieu să întri!»

Tărie amu ispitiià, iară de venire-i lepădà-se, dereptŭ frica laudei, că nu va încăpeà în coperemântulŭ lui dumnezeiasca slavă şi mărie, cu ochiulŭ amu neputinţeei soarele să arate, sau a sufletului nesănă | tate, îmbletulŭ lui: că (251) unora le va fi lumină, e altora focŭ, cuişŭ cumu i-e lucrulŭ pre ceastă lume şi bunătatea. Dereptŭ aceaia vă curăţiţi mai nainte, de-aciia curatului să grăiţi, aceasta zice sutaşulŭ. Că se temù, să nu cumva pentru nedestoiniciia lui să se întoarcă Domnulŭ, adause şi aceasta:

(Evanghelie) *Şi eu amu sântŭ omŭ suptŭ deregătorie, amŭ suptŭ mine voinici, şi grăescŭ cestuia «du-te», şi se duce, şi altuia «vino», şi vine, şi robilorŭ miei să facă aceasta, şi facŭ.*

(Tâlcŭ) Dentr'a lui arătare şi den năravŭ şi deregătorie feace sutaşulŭ arătare, că şi cu cuvântulŭ numai poate Hristosŭ. Că zice lui că «zi cu un cuvântŭ numai, şi se va vindecà feciorulŭ mieu». Atunce grăì că «eu încă sântŭ omŭ suptŭ deregătoriia lui voivodă, sau robŭ împărătescŭ şi lu chesarŭ, de amŭ suptŭ mine voinici şi robi. Deci fiecăruişŭ de ce grăescŭ, fără răspunsŭ face. E să sântŭ eu omŭ fiindŭ suptŭ deregătorie, sau sluga ceaia mai marea dereptŭ cealea micile, şi den deregătorie numai să pociu cu cuvântulŭ, cu câtŭ mai multŭ şi mai vârtosŭ tu, fiindŭ Dumnezeu şi a toate biruitoriu şi prespre toate putearnicŭ şi prea mare! Şi de-ai zice morţiei să se ducă, ştiu că se-ară duce; iară de veri zice să vie, ea are a venì. Că nu iaste numai

---

25 *Tip.* дє́ѫнтра а̂лоѵ́и.

ascultătoriu, ce şì robŭ, că carele iaste mai mare, elu i se ascultă».

(Evanghelie) *Auzì Isusŭ, miră-se şi zise celora ce mergeà după elŭ: «Adevărŭ grăescŭ voao, că nici întru Izraili atâta credinţă aflai!»*

(Tâlcŭ) Miră-se amu Hristosŭ, că nefiindŭ sutaşulŭ izrail-
teanŭ, nici scriptura jidovească de elŭ ştiindŭ, şi pre iuşorŭ
(252) aşa | crezù. Şi nu numai aşa se miră, ce şì credinţa sutaşului
propoveduì, ca şì alţii acestuia să râvnească. Dereptŭ aceaia
grăiaşte că «nici întru Izrailteani atâta credinţă aflai, ce
cetescŭ prespre toate zilele ce e de mine scriptura mărturiei».

(Evanghelie) *«Grăescŭ voao, că mulţi dela răsăritŭ şi dela apusŭ venì-vorŭ şi vorŭ răposà în poala lu Avraamŭ».*

(Tâlcŭ) «Mulţi amu aşa, ca şì acestŭ sutaşŭ, au a creade întru mine: dela răsăritŭ şi dela apusŭ venì-vorŭ şi vorŭ răposà în poala lu Avraamŭ». Că răsăritulŭ şi apusulŭ toate locurile lumiei arătà, iară poala lu Avraamŭ grăiaşte îndulcirea şi răpausulŭ dereptilorŭ şi ce e cu nuşii viaţă şi împreunare. Iară de împărăţiia ceriului grăiaşte (ca şi cătră Izrailteani) carei vorŭ creade după venitulŭ lu Hristosŭ (că mulţi sântŭ păgâni de-au crezutŭ, şi vorŭ răposà cu Avraamŭ şi cu Isaacŭ şi cu Iacovŭ întru împărăţiia ceriului), ca să se arate amu Domnulŭ că nu se protiveaşte vieţiei ceaia veachea. Că pre Avraamŭ pomenì, derep'ce amu că şi den păgâni credincioşii lu Avraamŭ zicu-i părinte şi pre credinţa lui închipuescu-se. Dereptŭ aceaia îndulciriei şi cinsteei lui au a se împreunà, iară fiii împărăţiei aruncaţi vorŭ fi întru untuneareculŭ cremenitŭ. Acolo iaste plângere şi scrâşnirea dinţilorŭ.

Fiii împărăţiei chemà-se Jidovii, derep'ce că dentâi zisu-i
fu Izrailŭ, cumŭ grăiaşte prorocul şi dereptŭ făgăduita pă-
rinţilorŭ, că dentru ei fu Hristosŭ cu trupŭ. Iară unii gră-
escŭ că nu cătră oamenii izrailteani făcù Hristosŭ a suta-
şului pildă întru cuvântŭ ce e de credinţă. Că ce credinţă au
fostŭ întru oamenii Izraililorŭ de să ia pietri spre Domnulŭ şi
(253) să dosădească | lui? Şi mâncătoriu şi beţiţŭ şi Samareaninŭ
şi drăcitŭ ziceà-i! Nu socotì pre sutaşulŭ Hristosŭ cătră oa-
meni izrailteani, ce Izrailŭ zise acela şi Iacovŭ, că credin-

9 *Tip.* жзраилкте̑нн 18-19, 32 şi 37 *Tip.* израилкте̑нн 31-32 *Tip.* гръаскь.

ciosŭ erà acesta şi mare den Avraamŭ. Şi toţi amu careĭ cu mintea vădŭ pre Dumnezeu, Izraili cheamă-se. Ce elŭ, Izrailŭ, s'au fostŭ şì credinciosŭ, ce însă cândŭ văzù scara, elu se miră şi zise: «Că iaste Dumnezeu spre loculŭ acesta, eu n'am ştiutŭ». Că în moşiia lui numai părea-i că va fi Dumnezeu, nu pretutindinea. Iară acestŭ sutaşŭ pretutindinea credeà a fi, şi cu un cuvântŭ toate a le săvârşì, că crezù foarte.

Că Iudeii, păreà-le-se fiii că sântŭ, şi nu crezură că vorŭ să cază den împărăţiia ceriului, şi vorŭ să fie cu derepţii şi cu patriarşii, cumŭ zice Domnulŭ: «dulceaţa ceaia ce va să fie credincioşilorŭ; iară ceaia ce va să fie cu rău aflà-o-vorŭ necredincioşii». Ca neşte lepădaţi fi-vorŭ şi goniţi dereptŭ necredinţa lorŭ întru untunearecului de afară. Că untunearecului de afară iaste loculŭ alŭ muncilorŭ cealea prea iuţile, iară munca nesfârşită şi de pururea şi fără moarte a sufletelorŭ necuraţilorŭ şi necredincioşilorŭ! Ce ară fi lorŭ mai bine să nu fie neputrezi, decâtŭ munciţi să fie în foculŭ nestinsŭ şi întunearecului de afară, şi scrâşnitului dinţilorŭ şi viermilorŭ şi nesfârşitului chinŭ, şi să nu moară de răulŭ lorŭ, şi sfârşitŭ neavândŭ a luà!

Aceasta zise Domnulŭ, împresură trufa iudeiască, trufindu-se derep'ce că se ţineà de ruda lu Avraamŭ. Şi mângâià carei erà den păgâni şi cătră a lui credinţă trăgeà-i. Că mergeà amu mulţi după elŭ fiindŭ den păgâni, dereptŭ | ciudesele şi znameniile ce făceà. Şi acelorŭ amu şi altora (254)
tocmì-le folosŭ, şi de spăsenie le cugetà, ca nici aceia să se nădăjduiască ceştii lumi, şi nici ei să se mâhnească zăcândŭ.

(Evanghelie) *Şi zise Domnulŭ sutaşului: «Pasă, şi cumŭ crezi, să fie ţie».*

(Tâlcŭ) Arătă Domnulŭ, derep'ce că cu cuvântulŭ vindecă feciorulŭ, că după lepădarea iudeiască să fie adusă păgânilorŭ să adevereaze că acesta iaste cale şi adevărŭ şi viaţă. Dereptŭ aceaia mai nainte aceştea chemă, atunce răslăbitulŭ robŭ alŭ sutaşului sculă, ca ceaia ce e să fie den ceasta ce iaste să încredinţeaze.

---

5 *Tip.* мо́шїж 16 *Tip.* несфрътж 22 *Tip.* ї҃чиста 24 *Tip.* трфуѣи.

Că nu puţină credinţă aduse sutaşulŭ de vindecarea feciorului. Că acesta crezù, iară robulŭ vindecare dobândì. Nu numai trupulŭ feciorului dereptă Hristosŭ, ce şì sufletulŭ sutaşului mai spre multă credinţă, dereptŭ ciudesele, aduse-lŭ. Şi vindecă robulŭ lui într'acelŭ ceasŭ, ca şì stricatulŭ. Că şì stricatulŭ aciiaşŭ curăţì-se. Aşa şì feciorulŭ sutaşului într'acelŭ ceasŭ vindecă-lŭ. Că nu numai preaminunate făceà Hristosŭ, ce şì întru ceastă neşchită vreame luminată a sa tărie şi de oameni iubire arată.

Că acesta e sufletului şi trupului vraciŭ, Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ce arată întru noi prea multă milostivnicie a sa şi dulceaţă. Şi de ce zace spre sufletele noastre den păcate stricăciune să rază şi să ne curăţească, cu alŭ său totŭputearnicŭ glasŭ să zică: «Voiu, curăţeaşte-te!» şi să izbăvească noi de toată mâniia şi de prade şi de scârbe. Şi pace şi mângâiare să ne dea care se cufundă, şi chinuiţii de ale vrăjmaşului năpăşti şi de alcamuri-i, şi de ce e spre noi mâniia şi răulŭ să întoarcă, şi de betejală ce ne chinuimŭ. |

(255) Că una amu de oameni iubirea a lu Dumnezeu şi tăriia şi milostea lucru iaste, a ne izbăvì de atâta rău şi de nevoi şi de scârbe. Şi să vomŭ să ne vindece de ale noastre întunecări, noi cătr'însulŭ să alergămŭ şi să cădemŭ şi să plângemŭ. Şi răslăbiţi fiindŭ şi întru adânculŭ realelorŭ zăcândŭ, cu credinţă multă, ca şì sutaşulŭ, şi cu smerenie şi cu înfrângere şi rugă, şi rugăciuni a aduce lui să ne spodobimŭ. Şi să ştiţi, că cu mâna are a ajutà şi cu bună milosârdie. Şi va venì de va vindecà pre noi şi ne va învie den păcate Domnulŭ. Şi pre voia dumnezeeştiei a lui învăţătură dereptà-ne-va a îmblà şi spre cărările lui cealea nelunecoasele. Şi neajunsei împărăţiei lui pre noi va întărì a alergà, şi cu a veacilorŭ dulceaţă spodobì-ne-va, ca prea un dulce şi în lungŭ răbdătoriu. Că acestuia se cade slava şi ţinearea, lu Hristosŭ adeveritului Dumnezeului nostru, cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

8 *Tip.* врѣмѧ.

Dumineca a cincia.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 28.

(Mateiu VIII, 28). *În vreamea aceaia, şi trecù Isusŭ în aceaia parte în laturea Gherghesinului. Şi timpinară elŭ doi drăciţi; den mormântŭ eşiră iuţi foarte, că nu puteà nimea treace pre calea aceaia. (29) Şi iată, strigară grăindŭ: „Ce e noao şi ţie Isuse, fiiulŭ Domnului? Venit-ai încoace, ainte de vreame a muncì noi?“ (30) Erà departe de ei o turmă de porci mulţi, păşteà. (31) E dracii se rugà lui, grăiià: „Să ne goneşti, zi noao să meargemŭ în cea turmă de porci!“ (32) Şi zise lorŭ: „Păsaţi!“ Ei se duseră şi întrară în turma porcilorŭ. Şi aciia se pornì turma toată den ţărmure în mare şi se afundară într'apă. (33) E păstorii fugiră şi mearseră în cetate, spuseră totŭ, şi de draci. (34) Şi iată, toată cetatea eşiră | în timpinatulŭ lu Isusŭ. Şi văzură elŭ şi ziseră să fii* (256) *trecutŭ de hotarulŭ lorŭ.* (IX, 1). *Şi întră Isusŭ în corabie, trecù, şi vine întru a lui cetate.*

Sfârşitul Duminecii.

1-2 *Titlul slavon :* недѣлѧ, є. Єѵ҃лїе. ѿ матѳеа. глава, кн҃. **3** начѧло **15** *Tip. în josul paginei 255:* гласъ, д҃. є҃ѵлї, є. **19** конець, недѣлѧ.

Variante : 3 Isusŭ] *AC* elŭ **3-4** În vreamea aceaia, şi trecù Isusŭ în aceaia parte în laturea Gherghesinului] *T*1 În vreamea aceaia mergândŭ Isusŭ în partea Gadarinului *T*2 Viindŭ elŭ amu în ceaia parte, în laturea Gherghesinului **4** *T lipseşte* Şi **5** elŭ] *T*1 pre elŭ | eşira] *T* eşise | că] *T* câtŭ **6** nimea] *C* nimenea *T* niminilea | treace] *B* trece | calea aceaia] *T* acea cale **7** Domnului] *T* lu Dumnezeu **8** încoace, ainte] *T* cicea, mainte | a munci] *T* să munceşti **8-9** Erà departe de ei] *T* erà d'inşii departe **9** păşteà] *T* de păşteà | E] *T* Iară **10** se rugà lui, grăiià: «Să ne goneşti] *T* rugà pre elŭ grăindŭ: «De scoţi pre noi | meargemŭ] *T* întrămŭ **11** cea turmă de porci] *T* turma porcilorŭ | Păsaţi] *T* Duceţi-vă **12** se duseră şi] *T* eşiră de | Şi aciia] *T* Şi iată că **13** turma toată] *T* toată turma porcilorŭ | ţărmure] *AC* ţermure *T* ţărmurile | în mare şi se afundară] *T* mariei şi muriră **14** E] *T* Iară | mearseră] *T* se duseră **15** totŭ] *T* tuturora | draci] *T* cei drăciţi | iată] *T* iara | cetatea] *C* cetate **15-16** eşiră în] *T* eşì la **16** timpinatulŭ] *B* tipmpinatulŭ | Şi] *T* Şi-lŭ | elŭ şi ziseră] *T* rugară elŭ ca **16-17** fii trecutŭ] *B* treacă *T* treacă elŭ **17** de hotarulŭ] *ABC* de hotarăle *T* den hotarulŭ | Isusŭ] *T* elŭ.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 25.

Izvorŭ sufletescŭ și spăsitoriu izvorăște noao, frațilorŭ, alŭ evangheliei izvorŭ, apă dulce, iarășŭ izvorăște noao. Nu seate, să o lașŭ și să o stâmperi, ce seate mai vârtosŭ aprinsă. Și către această pută pururea să ne tindemŭ. Și cumŭ pohtimŭ noi să mâncămŭ cândŭ sântemŭ flămânzi, așa amu și noi datori sântemŭ a ascultà cuvântulŭ lu Dumnezeu. Că den ascultare folosì-ne-vămŭ și mare dobândă priimì-vămŭ. Și de sântemŭ negrijnici, să părăsimŭ negrija. Și să sântemŭ fără usârdie, să fimŭ cu usârdie. Și de-aciia să lărgimŭ brazdele inimiei noastre și să priimimŭ întru aceastea de viață purtătoare și spăsitoarea apă a sfinteei scripturi să adăpămŭ inimile noastre, ca să crească și să rodească dereptăți și adeverite roduri. Și să adunămŭ aceastea întru a ceriului comoară, și să ne hrănimŭ acolo cu hrană nesfârșită, și de foamea veacilorŭ să scăpămŭ.

Că cumu-sŭ amu trupurele noastre în toată vreamea, de aduce pământulŭ rodurile-șŭ de pururea și de toată hrana, de le întărească și le îngrașă, așa și sufletele noastre de cuvintele sufletești hrănescu-se și cu veselie și cu dulceață împlu-se. Însă a trupului hrană sfârșaște-se și întru putredire mearge, iară hrana sufletului (ce se zice, învățătura sfinteei scripturi și dojana) nesfârșită are veselie, și în neputredire duce pre noi și în viața de veaci și în bunătate.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *mergândŭ Isusŭ în partea*
(257) *Gadarinului, timpinară pre elŭ doi dră|ciți; den mormântŭ eșise iuți foarte, câtŭ nu puteà niminilea treace pre acea cale.*

(Tâlcŭ) În vreamea aceaia, grăiaște evanghelistulŭ, după ce ai săi ucenini Hristosŭ, potopindu-se în mare și chinuindu-se, de voroave și de nevoe izbăvì-i, întră elŭ, zise, în corabie. Mergeà după elŭ ucenicii lui. Și adecă, cutremurŭ mare fu pre mare, câtŭ corabiia acoperită erà cu valurile. Elŭ durmiià.

Singuri numai ucenicii săi lăsă Hristosŭ să vie după elŭ și să vază ciudesa ce vrea să facă potopindu-se ei. Ca să înțeleagă ucenicii ispita și năpastea, și ca și dentr'această znamenie mai multŭ să crează, lăsă pre ei să se învăluiască.

---

2 слόво, кв҃. **12** *Tip.* прїимими.

Durmiià Hristosŭ, ca să se spământeaze apostolii, să-şŭ înţeleagă a lorŭ neputinţă şi să se roage lui, să-i slobozească şi să mântuiască pre ei den nevoe. Dereptŭ aceaia şì veniră ucenicii, sculară pre elŭ grăindŭ: «Doamne, mântuiaşte noi, că perimŭ!» Şi zise lorŭ: «Pentru ce sânteţi spăreaţi, puţină credinţă?» Nu zise ucenicilorŭ săi Hristosŭ «necredincioşi», ce «puţinŭ credincioşi», că ca ziseră «Doamne, mântuiaşte-ne!», credinţă arătară, iară ce ziseră că «perimŭ», nu erà credinţă. Înnotândŭ amu cu nuşii Hristosŭ, nu le se cădeà lorŭ să se teamă şi să se înfricoşaze. Dereptŭ aceaia şi împută lorŭ Hristosŭ, ca unorŭ fricoşi, şi le arătă că frica şi puţina credinţa a lorŭ aduse-le nevoi şi scârbi şi năpăşti. Că mai nainte potoleaşte voroava sufletelorŭ noastre, după aceaia slobozeaşte potopirea şi vreava vântului şi a măriei. Că se sculă amu, zice, de oprì vântului şi măriei; şi fu linie mare. Iară oamenii se mirară grăindŭ: «Ce omŭ iaste acestŭ omŭ, că şì marea şi vântulŭ ascultă pre elŭ?»

Pre vedeare amu omŭ arătà-se, iară lucrulŭ însuşŭ alŭ putearnicului Dumnezeu. Că de acesta grăiaşte pro|roculŭ (258)
Davidŭ: «Tu biruești ţinearea măriei, bura valurilorŭ ei tu îmblânzeşti!» Şi iară zice: «Şi stătù duhulŭ buriei şi se înălţară valurile ei». Spământară-se ucenicii şi se cutremurară. Și toată mândriia lorŭ perì (ce se zice, meşterşugulŭ lorŭ alŭ măriei). Dereptŭ aceaia şi strigară cătră Domnulŭ. Şi den nevoia lorŭ scoase pre ei. Zise vântului, şi stătù întru linŭ şi se potoliră valurile măriei. Şi se veseliră ucenicii, derep'ce că încetă. Şi dereptă pre ei Hristosŭ spre dereptarea vreriei lui.

Să înţeleagemŭ şi noi, fraţilorŭ, că corabie iaste şi beseareca lu Hristosŭ întru marea vieţiei ceştii lumi aflându-se, avândŭ cârmaşi preuţii şi credincioşii ceia ce de pururea au Hristosŭ fiindŭ cu nuşii. Însă şi pre aceaia de multe ori cadŭ vremi iuţi şi bure. Şi mii de valuri şi nevoi protivitoare spre această sfântă corabie cadŭ şi, ca picăturile fără de numărŭ, nevoi şi năpăşti. Şi duhulŭ vrăjmaşului celŭ iute scoală-se, cătră însăşŭ frica morţiei duce-i. Iară Hristosŭ împreună se aflà cu ceia ce-lŭ cunoscŭ şi credŭ întru elŭ, însă lasă pre ei de multe ori să se chinuiască: cu tocmeala iubireei de

---

2 *Tip.* непо́тинцѫ 13 *Tip.* слоу́флетелѡ҇̑.

oameni a sa ca în chipŭ de durmitare închipuiaşte-se. Iară cândŭ prea multă voroavă pre adevărŭ fi-va şi la sfârşitulŭ năpăştilorŭ şi realelorŭ caută, şi de-aciia înnotătorilorŭ nu le e a răbdà potopirea, atunce amu cade-ne-se noao cătră mare putearniculŭ şi milostivulŭ Domnŭ cu rugăciune să ne adaugemŭ, şi cu lacrămi fierbinţi să strigămŭ cătr'însulŭ şi să grăimŭ: «Scoală! Derep'ce dormi, Doamne? Învii şi nu ne surpà până în sfârşitŭ! Derep'ce faţa ta întorci şi sărăciia noastră şi scârba noastră uiţi?» Că ştiu că are a se sculà Dumnezeu gata, şi toată frica are a gonì până în sfârşitŭ, şi (259) are a oprì năpăstu|itorilorŭ. Şi va schimbà plângerea spre bună-voe şi va tinde noao lina şi fără voroavă şi fără de nevoe. Şi nici dinioară mila lui n'are a uità despre ceia ce nădăjduescŭ spr'însulŭ. Că aceasta zice prorocului: «Cheamă-mă în zi de grija ta, şi izbăvì-te-voiu şi proslăvì-mă-veri». Că nimea aşa pre eluşŭ cruţă-se, cumŭ Dumnezeu pre noi toţi. Şi de multe ori preaslăvită şi spăsenie face, de ne derepteazä spre iubirea de oameni,•cu a lui tocmeală mângâe-ne.

(Evanghelie) *Viindŭ elŭ amu în ceaia parte,* zice, *în laturea Gherghesinului, timpinară elŭ doi drăciţi.*

(Tâlcŭ) După aceaia amu grăiră Iudeii, că văzură de ce se lucră în mare: «Cumŭ iaste acesta, că şi vânturile şi marea ascultă pre elŭ?» Că o tocmeală fu, dracii să îmble, să spue şi să propoveduiască dumnezeiia şi putearea, şi fiiulŭ lu Dumnezeu ziceà-i lui. Cu aceasta şi mai la înţelesulŭ de susŭ aduse ucenicii şi mai multŭ aceia spre credinţă-i întărì. Însuşŭ cu vrearea-şŭ vine Hristosŭ cătră ceia ce se drăcise, derep'ce amu că groaznici erà aceia şi sireapi foarte. Nimea nu cutezà cătră Hristosŭ să aducă pre ei. Că în morminte amu erà lăcuindŭ şi nu puteà nimea pre acea cale să treacă.

Învăţătură vrea să pue dracii, ca să zică că sufletele celora ce morŭ că sântŭ draci. Dereptŭ aceaia în morminte lăcuiià, că vrea să-şŭ tocmească minciunile lorŭ şi prilăstiturile şi blăzniile. Iară aceasta nu iaste nici va fi, nici să cugete

---

20 *După* drăciţi, *adăogat la marginea dreaptă:* din [mor]mint[e] iuţi fo[arte], câtŭ nu pu[teà] nimea tr[eace] pre acea c[ale], şi strig[ară] grăindŭ: «Ce e noa[o şi] ţie, Is[use], fiiulŭ lui D[umnezeu]. **21** că *îndreptat în* căci **23** Că o tocmeală fu, *îndreptat în* Fu o tocmeală ca şi **26** *Între* întărì *şi* Însuşŭ, *scris de-asupra* că.

cineva aceasta, că sufletele deaca esŭ den trupuri nu se mai înşală în ceastă lume, ce ale dereptţilorŭ suflete-sŭ în mâna lu Dumnezeu. Că «ale dereptţilorŭ suflete», zice, «în mâna lu Dumnezeu sântŭ, şi nu se atinge lorŭ munca». Că se ivì înaintea ochilorŭ omulŭ a murì. Şi se | socotì răotate eşirea lui, şi ce e (260) den noi eşire, înfrângere. Iară ei sântŭ întru pace. Şi amu să înaintea ochilorŭ omeneşti să ară fi şi munciţi, nădeajdea lorŭ fără de moarte e împlută. Şi puţinŭ cin' se va muncì, mari daruri priimì-vorŭ, că Dumnezeu ispitì pre ei, şi află ei destoinici luişŭ. Ca un aurŭ vărsatŭ ispitì pre ei, şi ca o jărtvă cu de toate rodurile priimì ei, şi în vreamea de cercetatulŭ lorŭ lumină-le. Aşijderea şi sufletele coconilorŭ cei nezlobivi, ce nu se-au spurcatŭ după botejune, în mâna lu Dumnezeu sântŭ. Că sufletele amu ce se împartŭ den trupuri, de se vorŭ aflà cu credinţă şi dragoste avândŭ cătră Dumnezeu, în poala lui lăcuescŭ fără de moarte. Că în vreamea de gerŭ, para gerului raza soarelui trage-le, de vine cătr'înşii. Iară ale păcătoşilorŭ suflĕte duse sântŭ şi acealea, ca şi celŭ bogatŭ, în loculŭ de muncă. Că fără de moarte sântŭ toate sufletele, şi ale necuraţilorŭ: ce le-ară fi mai bine să nu fie fără de putredire! Că munciţi amu sântŭ focului nestinsŭ şi chinuiţi fără de sfârşitŭ muncilorŭ, şi nemurindŭ, spre amarulŭ lorŭ, şi sfârşitŭ n'au a luà.

(Evanghelie) *Şi iată, strigară grăindŭ: «Ce e noao şi ţie Isuse, fiiulŭ lu Dumnezeu? Venit-ai cicea, mainte de vreame să munceşti noi?»*

(Tâlcŭ) Fără de vrearea lorŭ spunŭ dracii nebiruita tăriia a Domnului şi cuvântulŭ lu Dumnezeu. Că de ce grăiră ei: «ce e noao şi ţie», a spaimei şi a fără-de-ruşine iaste semnŭ; iară de ce ziseră «c'ai venitŭ mainte de vreame să munceşti noi», de muncire şi de teamere iaste semnŭ. Că se protiviià dracii, însă se şi temeà; porniià-se, însă şi tremurà. Şi căce nu-şŭ nici vrea dracii puteare Hristosŭ să aibă, ei-lŭ şi propoveduiià şi se cutremurà de elŭ, cădeà şi cinstiià grăindŭ: «Venit-ai cicea mainte de vreame să munceşti noi?» | Că a zice ei că «nu sântemŭ greşiţi», nu puteà să zică. Ce se (261)

---

2 *Tip.* ꙟ | ꙟшáлѫ 3 *Tip.* дерептцилѡр 8 *Tip.* чи́нсева 32 *Tip.* порнїѐсе 35 *Tip.* моучеши.

rugà şi cădeà, ca nu mainte de vreame munciţi să fie şi să priimească osândă de greşalele lorŭ. Că le păreà dracilorŭ că nu va aşteptà Hristosŭ vreamea munciei, ce mai nainte acesta muncì-va pre ei. Şi le păreà că nu va răbdà preamulţimea realelorŭ de ce lucrează ei spre oameni. Aceasta amu nu iaste, că până la sfârşenie, fraţilorŭ, lăsaţi sântŭ dracii de Dumnezeu să lupte pre noi. Că şi aceştea, vrăjmaşii noştrii, încă au munci, de ce nu le e lăsatŭ dela Hristosŭ să dosădească noao cumŭ vorŭ ei.

(Evanghelie) *Erà d'inşii departe o turmă de porci mulţi, de păşteà. Iară dracii rugà pre elŭ grăindŭ: «De scoţi pre noi, zi noao să întrămŭ în turma porcilorŭ». Şi zise lorŭ: «Duceţi-vă!» Ei eşiră de intrară în turma porcilorŭ.*

(Tâlcŭ) Dracii amu cerşură dela Hristosŭ să se ducă în turma porcilorŭ, ca aceaia să-i neace, să strice şi să scârbească inimile stăpânilorŭ lorŭ, ca să nu priimească pre Hristosŭ. Iară Hristosŭ lăsă şi grăì lorŭ: «Duceţi-vă!» Că arătă câtă răotate şi amărăciune avut-au dracii spre oameni. Şi încă de vrea fi avutŭ puteare dracii, şi nu vrea fi apăraţi de Dumnezeu, mai mare rău fi-vrea făcutŭ noao, decâtŭ atunce porcilorŭ. Iară Hristosŭ păziià cei ce se drăcise, ca să nu se ucigă, sau şi slobozì ei den piiardere de ce le veniià dela hitleanii draci, ca să ştie de ce muncă şi chinuire şi de ce reale izbăviţi sântŭ. Cătră aceştea să şi înţeleagemŭ, că nici spre porci n'ară fi avutŭ dracii puteare, de nu-i vrea fi lăsatŭ Dumnezeu lorŭ. Că multă iaste a lu Dumnezeu grija de noi, şi nu iaste nemică nesocotitŭ şi uitatŭ dela Dumnezeu, ce toate socoteaşte cu neadurmitŭ ochiu, tuturorŭ de nainte le stă, de le dă fiecăruişŭ spăsenie. Şi nu iaste niminea să
(262) nu-i priimească socotirea lui şi dulceaţa, | şi fiecăruişŭ şi folosire şi socotire arată de oameni iubitoriu Dumnezeu.

(Evanghelie) *Şi iată că se pornì toată turma porcilorŭ den ţărmurile măriei şi muriră într'apă. Iară păstorii fugiră şi se duseră în cetate, spuseră tuturora, şi de cei drăciţi. Şi iată, toată cetatea eşì la timpinatulŭ lu Isusŭ. Şi-lŭ văzură, rugară elŭ ca să treacă elŭ den hotarulŭ lorŭ.*

(Tâlcŭ) A păstorilorŭ fugire şi spunere, deala spăseniei, ză-

---

27 *Tip.* оуитатъ.

ceà-le înainte Ghergheseanilorŭ; iară ei nu înțelegeà, nici crezură. Că cu necuratulŭ năravŭ alŭ vreamiei ținuți fură, că leagea păzită erà lorŭ. Însă nevoia pagubei multŭ făcù pre ei să vie cătră Hristosŭ și să se roage lui. Că de vrea fi fără de pagubă fiindŭ, nu vrea fi timpinatŭ pre elŭ, nici rugatŭ. Că așa amu de multe ori face nărodului omenescŭ socotitoriulŭ nostru, Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ.

Că cu pierderea amu avuției și și alte năpăști, cătră elŭ trage pre noi, și să n'amŭ vrea noi, dulcele Dumnezeulŭ nostru și Domnŭ. Mai multŭ nemică nu știe alta a întoarce cătră Dumnezeu oamenii, ca scârba și ca năpastea. Că ca o vătămătură ascuțită vine dela Dumnezeu spre oameni, scârbi și piiardere, ca ceia ce sântŭ întru negrije den leane să-i rădice. Dereptŭ aceaia Isaia au grăitŭ: «Doamne întru grije pomenit-amŭ tine!» Și Domnulŭ însușŭ grăiaște: «Cu multe scârbi cade-ne-se noao a întrà în împărățiia ceriului».

Iară Ghergheseanii nici așa nu fură dereptați. Că nu iaste puteare, să fie lesne năravulŭ celŭ de demultŭ întru puținea vreame a slobozì. Că se întristară și le păreà că cu altŭ rău și mai mare după aceasta au a se chinuì. Deci se rugară lu Hristosŭ să treacă den hotarulŭ lorŭ. Că după ce-șŭ pierdură porcii, temură-se să nu cumva și cu altă vătămătură să se chinuiască. Și dereptŭ frica aceștii | vremi (263)
și dereptŭ acea pagubă, de a veacilorŭ bunătate ei se lăsară, și piiarderei nesfârșite osândiți fură. Iară elŭ lăsă pre ceia ce se izbăvise de draci și ceia ce păscuse porcii să grăiască și să propoveduiască ciudesa ceaia ce fu. Să ne învățămŭ și noi, zice, că unde e viața porcească și cu putoare și întinătură, Hristosŭ nu iaste acolo.

(Evanghelie) *Și întră elŭ în corabie, trecù, și vine întru a lui cetate.*

(Tâlcŭ) Cetatea amu a lui, Capernaumŭ chemà-se. Că acolo lăcuiià Hristosŭ. Vithleemulŭ aduse pre elŭ, e Nazaretŭ crescù pre elŭ. Că Capernaumŭ de pururea aveà pre elŭ, că lăcuiià întru elŭ.

Ce însă, fraților, iată că înțeleasemŭ, câtŭ rău și câtŭ chinŭ chinuescŭ de draci carei se pleacă lorŭ și-sŭ prinși

---

9 *Tip.* дѹмнзеѹль 16 *Tip.* ҆пъраржрїа 22 *Tip.* пїардѹрж 31 *Tip.* ꙋ | амѹ
36 *Tip.* кáреие.

d'inşii. Încai noi să ne nevoimŭ să nu fimŭ prinşi de acelŭ chinŭ, ca să nu mai cu amarŭ şì noi decâtŭ cei drăciţi să ne muncimŭ. Iară cu ce nu-i va fi mai rău decâtŭ celora ce se drăcescŭ, carii cu pohta necuvioasă şi în aprinderea curviei nebunescu-se şi spre toată spurcăciunea sălbătăcescu-se? Că golŭ amu şì acela îmblă, ca şì cela ce se drăceaşte. Însă nu de veşmântulŭ trupului iaste lipsitŭ, celŭ den nafară, carele greşaşte, ce de dumnezeesculŭ veşmântŭ şi de luminata a lui slavă. Şi de cinste golŭ şi descoperitŭ află-se. Şi mai vârtosŭ şi mai rău de ceia ce se drăcescŭ află-se goli curvarii şi iubitorii păcatelorŭ, derep'ce că trupulŭ mai micŭ iaste decâtŭ sufletulŭ. Că trupulŭ, de e şì golŭ, de multe ori şì nevătămatŭ fi-va, iară sufletulŭ de va fi golŭ, foarte vătămatŭ fi-va. Că de nu se va întoarce, lăsatŭ va fi de Dumnezeu şi spre piiarderea propăstiei surpà-se-va. Că nu se ucigŭ cu pietri carii greşăscŭ, ce cu păcatele cu (264) multŭ mai multŭ de câtŭ cu pietri | le şi mai iute ucigu-se. Şi nu în mormintele amu morţilorŭ lăcuescŭ carii nu vieţuescŭ cu minte întreagă, ce de pururea în păcatele curviei lăcuescŭ ceia ce în multe putrejuciuni şi cu împuţiciuni împluţi sântŭ. Încă şì alalţi toţi câţi cu alte păcate prinşi sântŭ şi vinovaţi, aşa şi în chipulŭ acelora chinuescu-se.

Iară noi amu, fraţilorŭ, să meargemŭ pre urma învăţăturiei Domnului şi cu bunele năravuri să ne înfrâmseţămŭ. Şi cu toate bunătăţile cealea cinstitele să ne nevoimŭ, să ne curăţimŭ, şi să fugimŭ de ale a trupului pohte şi de lucrulŭ fără de dumnezeie. Să fugimŭ de ceaia ce ne apropie cătră înşelăciunea lumiei şi cătră dragoste-i, şi să o urîmŭ den totŭ sufletulŭ. Şi tare şi bărbăteaşte împrotivă să stămŭ măestriilorŭ ce vinŭ dela începătoriulŭ de rău, draculŭ, până vreame avămŭ să lucrămŭ bine. Că de lucru iaste vreamea aceasta, iară ceaia ce va să fie, de plată. Şi cu chipŭ bunŭ ca întru zua ceaia luminata să îmblămŭ, şi ca feciorii lumineei şi ai zileei să fimŭ. Şi după sfărâmirea legătureei lumiei aceştiia, şi după părăsirea greimei trupului cătră cea lumină fericită şi dumnezeiască să meargemŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui e slava şi cinstea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

---

5 *Tip.* тоâтє   7 *Tip.* вéшьмѫнтꙋлъ.

Dumineca a şasea.

Mateiu, zaceala 29.

(Mateiu IX, 1). *În vreamea aceaia întră Isusŭ în corabie, trecù şi vine întru a lui cetate. (2) Şi aduseră lui slăbitulŭ de vine în patŭ zăcândŭ. Şi văzù Isusŭ credinţa lorŭ şi zise slăbitului: „Îndrăzneaşte, fiiu! Lasă-ţi-se păcatele tale“. (3) Şi iată, alţii den cărtulari ziseră întru ei: „Acesta huleaşte!“ (4) Şi văzù Isusŭ cugetulŭ lorŭ, zise: „Derep'ce voi cugetaţi hitlea|nindŭ în inimile* (265) *voastre? (5) Ce amu iaste pre lesne, a zice: „să ţi se lase păcatele“, sau a zice: „scoală-te şi îmblă“? (6) Ce să ştiţi, că puteare are fiiulŭ omenescŭ spre pământŭ a lăsà păcatele!“ Atunce grăì slăbitului: „Scoală şi ia patulŭ tău şi pasă în casa ta!“ (7) Şi se sculă de luò patulŭ şi se duse la casa lui. (8) Văzură gloatele, mirară-se, slăviră Dumnezeu, că deade aşa puteare oamenilorŭ.*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 26.

Câţi amu tocmealei lu Dumnezeu cu dragoste nevoescu-se, trudei ceaia draga a albinelorŭ închipuescu-se. Că cumŭ zboară acealea pre câmpure şi den toate erbile şi den toate florile adună carea e cu frâmseaţe şi cu folosŭ, aşa şi aceştea cu dulceaţa

---

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѣ. ѕ҃. матѳеи, глава. к҃ѳ. **5** *Tip.* вьіне **17** конецъ недѣлѣ. **19** слово, к҃ѕ.

Variante: 3 aceaia] *AC* aceaia şi **4** vine] *T* întră | Şi] *T* Şi adecă **5** slăbitulŭ] *T* răslàbitulŭ | de vine] *AC* de vene *T lipseşte* | zăcàndŭ] *T₂* răsturnatŭ **5-6** credinţa] *C* credenţa **6** *T lipseşte* şi **6-7** fiiu! Lasă-ţi-se] *T* fiiule, că ţi se lăsară ţie **7** alţii] *T* unii | den] *AC* de **8** ei] *T* eişŭ | huleaşte] *T* hulă grăiaşte | *T lipseşte* Şi | cugetulŭ] *T* cugetele **9** Derep'ce] *T* Pentru ce | hitleanindŭ] *ABCT* hitlenindŭ | în] *T* întru **10-11** pre lesne, a zice: «să ţi se lase păcatele»] *T* mai iuşorŭ de càtŭ a zice: «lasă-ţi-se ţie păcatele tale» **11** scoală-te] *T* scoală | *ABC lipseşte* şi **12** puteare] *AC* despusu | *B* [p]ământŭ] **13** grăi slăbitului] *T* zise răslabitului **13** şi ia] *T* ia-ţi **14-15** Şi se sculă de luò patulŭ şi se duse la casa lui] *T* Sculă-se şi mearse în casa sa **15** gloatele] *A* gloate *C* gloatele şi *T* naroadele | slăviră] *ABC* şi slăvìră *T* şi proslăviră **16** că] *T* ce.

dumnezeeştiloră cuvinte îndulcescă sufletulă. Den toate cuviinţele şi cu folosă adună: dentr'unii amu mândrie întreagă flori adună, iară dentr'alţii dereptate, e dentr'alţii mândrie, iară dela alţii bărbăţie, e dentr'alţii milostenie şi cătră vecini de oameni iubire, blândeaţe şi mâlcomişare, iară dentr'alţii răbdare şi întru nevoi iuţi aşteptare,— să zicemă mai prostă, den toţi de toate ce-să spre spăseniia sufletului cu adausă, ca neşte flori adunândă. Şi în lăuntrulă inimiei pună aceastea şi, ce e mai vârtosă de miiarea şi de fagurulă şi de mierea ceaia dulcea, bunătăţi lucrează şi rodurile veciei adună.

Aceloră amu şì noi, fraţiloră, să ne închipuimă, cândă amu cătră dumnezeesculă şi frâmseţatului acestui adăpostă ală beseareciei venimă. Nu dereptă dumele să dumăimă unulă cu alaltă să meargemă, ce să socotimă cuvintele dumnezeeşti, cealea ce dereptă spăseniia noastră cetescu-se, şi ce e dentr'acealea ale sufletului folosuri să căutămă cu pază,
(266) cu grija inimiei ispitindă sfătuindu-ne. | Că cândă amu vămă lăcuì aşa, aorea amu de aceaste bunătăţi învăţà-ne-vămă, aorea şì pre alalţi învăţà-i-vămă, aorea şì de alte grăindă şi de pururea de aceastea învăţându-ne şi fericindu-ne, puteàvămă sì înşine bunătăţile isprăvì. Şi ce dentr'aceastea naşte-se-voră întru sufletele noastre îndulcire şi luminare, ca şì un fagură de miiare avămă a aduce cătră Dumnezeu. Că pururea amu dumnezeiasca scriptură de dragostea lu Dumnezeu şi de spăsenie învaţă şi pune înainte-ne. Că nu iaste nemica alta mai bună de aceasta cătră ale sufletului folosuri.

Dereptă aceaia amu aceastea aşa sântă, că şì den ală evangheliei cuvântă de astăzi înţeleagemă câtă iaste de rău păcatulă. Că şì sufletulă betejaşte-lă foarte, şì ale trupului boale dentr'acesta de multe ori vină fi-i-va. Că are pusă înainte aşa:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia întră Isusă în corabie, trecù şi întră întru a lui cetate. Şi adecă, aduseră lui răslăbitulă în pată zăcândă.*

(Tâlcă) Eşì amu Domnulă den hotarulă Gherghesinului, că de aceia rugată fu. Că se temură Gherghesceanii, deaca-şă pierdură porcii loră, să nu cumva şì cu altă vătămătură să-i

---

17 *În josul paginei 265 tipărit:* гласъ, ѕ҃. єѵ҃лїе, ѕ 32 *Tip.* врѣме.

betejască. Dereptŭ aceaia se rugară lu Hristosŭ și-lŭ cerșură, să se ducă de pre hotarulŭ lorŭ. Că nici destoinici fură învățăturiei Domnului. Iară Hristosŭ nu se protivì, ce eșì cu toată blânziia și mâlcomișarea, că unde e viață porcească și putoare și întinătură și părăsire lucrurilorŭ cealea bunele, Hristosŭ nu lăcuiaște acolo. Însă lăsă acolo cei ce se izbăvise de draci și păstorii porcilorŭ, să grăiască și să propoveduiască de cea ciudesă ce fusease.

(Evanghelie) *Și adecă, aduseră lui răslăbitulŭ în patŭ răsturnatŭ.*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că de a bolnavului betejală alŭ vracilorŭ meșteršugŭ neputinciosŭ arătă-se. Ce | către cela de (267) susŭ și alŭ ceriului vraciŭ, Domnulŭ nostru, lu Isusŭ Hristosŭ de ale lui rude adusŭ fu acestŭ răslăbitŭ. De unulŭ de acestŭ răslăbitŭ, a mulți se pare, că de elŭ grăescŭ toți patru evanghelistii: pare-le amu celorŭ ce cetescŭ numai așa prostŭ dumnezeiasca scriptură, fără de întrebare și fără de socotință. Și impută unii evanghelistilorŭ că se-au protivitŭ unulŭ alăltui și nu se-au sfătuitŭ. Ce nu iaste aceaia, nici va fi. Că într'una amu iaste ce e întru ei firea ceaia buna, dulceața dată a sfântului duhŭ. Și unde e dulceața duhului sfântŭ, acolo iaste dragostea și bucuriia și pacea. Și unde e pacea, de acolo toată cearta și protivirea goneaște-se, și toată părearea și nesfătuirea piiare. Că loculŭ și vreamea și zioa și lucrulŭ vindecăriei, șì una șì alta arată, cine va socotì cu pază, că altulŭ iaste acestŭ bolnavŭ, iară altulŭ iaste de cela ce grăiaște Ioannŭ bogoslovŭ și ievanghelistŭ. Că acelŭ bolnavŭ întru Ierusalimŭ vindecat au fostŭ, iară acesta în Capernaumŭ. Acela lângă lacŭ, e acesta întru o casă, cumŭ șì Luca și Marco grăescŭ, că acelŭ amu bolnavŭ în praznicŭ vindecare luò, iară acesta nu în praznicŭ. Acela amu treizeci și optŭ de ai aveà întru boală, iară de acesta nemică nu grăiaște evanghelistulŭ. Acela amu întru o Sâmbătă vindecatŭ fu, e acesta nu în Sâmbătă. Că de vrea fi în Sâmbătă acesta vindecatŭ, nu vrea fi tăcutŭ de acesta evanghelistulŭ, nici Iudei fără voroavă fi-vrea. Că acestŭ bolnavŭ către Hristosŭ adusŭ fu purtându-lŭ, iară către cela alaltŭ însușŭ Hristosŭ mearse. Și aceluia bolnavŭ nu erà

---

11 *Tip.* непоꙋнчос, *îndreptat în* neputinciosŭ   14 *Tip.* тꙋте.

nimea să-i ajute, că grăiià: «Doamne, omŭ n'amŭ», iară
acesta mulţi aveà ai lui, ceia ce-lŭ purtà şi-lŭ aduseră. Însă
vindecarea lorŭ amândurora schimbare arătă-se. Că aceluia
amu trupulu-i vindecă Hristosŭ mainte, că bolnăvìia lui mainte
(268) întărì-i, şi atunce-i grăì: «Iată că eşti sănătosŭ. | De acmu
să nu mai greşeşti!» Iară aicea nu aşa, ce mai nainte sufletulu-i vindecă, că zise: «Lăsară-ţi-se păcatele tale», şi atunce slăbirea trupului vindecă-i. Şi de acestŭ bolnavŭ cărtularii şi fariseii tăcură, iară de cela alaltŭ începură a gonì pre elŭ, şi bătjocuriià. Că altŭ bolnavŭ iaste aceasta, iară acela iaste altulŭ, că dentr'aceastea toate aiavea şi curatŭ arătă-se.

(Evanghelie) *Şi văzù Isusŭ credinţa lorŭ, zise slăbitului.*

(Tâlcŭ) Priimită amu, adevărŭ, fu credinţa celora ce aduseră răslăbitulŭ cătră bunulŭ vraciŭ şi mântuitoriulŭ nostru, cela ce căutà inima lorŭ. Iară unii grăescŭ că văzù Domnulŭ credinţa celora ce-lŭ aduseră, nu a răslăbitului. Că va fi şì aceasta, că unii dereptŭ alalţi, dereptŭ credinţa, vindecare priimescŭ: ca şì la botejune ce se dă tinerilorŭ, că cei ce aducŭ, părinţii, credinţa lucrează; ca şì Hananeia, că dereptŭ credinţa ei, fata ei vindecare luò; şi sutaşulŭ deaca crezù, feciorulŭ lui se sculă. Aşa amu şì acicea grăiaşte, că dereptŭ credinţa celorŭ ce-lŭ aduseră, iară răslăbitulŭ vindecare luò. Însă nu iaste numai aşa. Că văzù, zice, credinţa lorŭ, nu numai a celora ce-lŭ aduceà, ce şì a răslăbitului. Că nu e amu să crează unulŭ, altulŭ să se spăsească, fără, cum amŭ zisŭ de tineri, că-sŭ fără crescutŭ şi fără vreame, sau dereptŭ boalele ce-sŭ a-vreami, carii sântŭ întru boală fără de minţi ţinuţi. Pentru acea boală nu le iaste lorŭ puteare a creade, ca şì fata Hananeiei, că grăì aceaia că «fata mea rău se drăceaşte, şi aorea cade în apă, iară aorea în focŭ drăcindu-se», şi nu-şŭ mai puteà fi în minte. Şi nici dinioară aşa cineva să poată creade.

Aşijderea şì sutaşulŭ. În casă feciorulŭ zăcândŭ erà,
nici ştiià acesta pre Hristosŭ, cine iaste, nici dinioară. Cumŭ
(269) vrea puteà întru cela | ce nu-lŭ ştiià să crează? Pentru
aceasta şì unii dereptŭ credinţa altora spăsescu-se. Iară acicea nu iaste aceasta a zice, că şì răslăbitulŭ fără de păreare crezù. Şi aceasta aiavea iaste de mulţi.

Să înțeleagemŭ amu, câtŭ iaste fiecărui bolnavŭ atâta a chinuì și a răbdà. Că știu că știți că atâta e slăbiciunea și răulŭ cui e prinsŭ de boală, câtŭ șì spre așternutŭ de-i iaste vindecarea, elu o gonească și o pinge, și de multe ori pare-i că i-e mai bine boala și durearea a răbdà, decâtŭ a răbdà nevoia beriei de vindecare și dulceața.

Iară acestŭ răslăbitŭ șì den casa lui vru să iasă, și pre mijloculŭ târgului purtându-lŭ să-lŭ treacă răbdà, și tuturorŭ pre elușŭ a se arătà nu se feriià. Că șì acestŭ năravŭ au bolnavii, că nu vorŭ niminea să aibă mărturie de boala lorŭ. Și mulți mai vârtosŭ ară vrea întru boala lorŭ să moară, decâtŭ a lorŭ nevoe să o descoapere să o arate. Iară acestŭ răslăbitŭ nu așa, ce nici cătră ceia ce purtà pre elŭ nu zise cu răstitŭ: «Ce iaste aceasta?» sau «ce vorovițì?», sau «ce vă înșirați?», sau să zică: «Să răbdămŭ și să așteptămŭ, nărodulŭ să se răsipească, și atunce de noișŭ să ne apropiemŭ cătră vraciulŭ și să spunemŭ lui de această boală iute a mea». Nici zise elŭ că «ce-mŭ va folosì, fiindŭ toți împreună previndŭ», sau «înaintea tuturorŭ să-mi pue nevoia mea?» Ce de aceastea amu nemică nu zise elŭ, ce frâmseațe și bunătate păreà-i-se lui de atâtea mărturie ce erà neputinței lui și vindecare ce vrea să-i facă.

Nu dentr'aceasta numai iaste a ști credința răslăbitului, ce șì den înseșŭ aceale cuvinte ale lu Hristosŭ. Derep'ce că deaca fu adusŭ și zise lui Hristosŭ: «Fiiule, lasă-ți-se ție păcatele tale», nu împută acesta, nici se scârbì nemicŭ. Că nice zise cătră bunulŭ vraciŭ: «Ce iaste aceasta Doamne? Că eu venii de alte chinuri să mă vindecŭ, iară tu al|te le (270) vindeci. O tocmeală iaste aceasta și o păreare și neputinței acoperire, că păcate ce-sŭ nevăzute lași». Nemică de aceaste acela nu zise, nici grăì, nici cugetă. Ce așteptà și lăsà pre vraciulŭ și spăsitoriulŭ den mila lui și den iubirea lui de oameni să-lŭ vindece. Iară Domnulŭ arătă că peirea păcatului credința iaste, că strigă răslăbitului: «Indrăznească, fiiule, că ți se lăsară ție păcatele tale!»

Nu aciiașŭ amu spre vindecarea răslăbitului, ce cealea ce știià mai de nainte vindecă (ce se zice, că ale sufletului păcate lăsă-i Domnulŭ). E căce spăsì slăbitulŭ, de aceaia nici laudă multă aduceà, nici vrea în ivire și dereptŭ ogoada

oamenilorŭ să facă cevaşŭ. Că mai nainte amu lasă bolnavului păcatele, după aceaia-i vindecă şì trupulŭ. Că învaţă şi arată, că mai multe boale den păcatŭ răsarŭ. Şi acealea se cade pururea mai nainte a vindecà. Şi se arată că Dumnezeu iaste şi de toate face cum va. Însă vindecători a vindecà ale trupului boale şi sfinţii erà, iară de a lăsarea păcatele unulŭ Dumnezeu iaste. Dereptŭ aceaia şì celuia ce erà la lacŭ, răslăbitului aşa-i grăì: «Iată că eşti sănătosŭ! De acmu să nu mai greşeşti, ca mai rău ţie ceva să nu-ţi fie!» Că izvorulŭ şi rădăcina şi muma a tuturorŭ realelorŭ păcatulŭ iaste. Că acesta amu trupurile noastre răslăbeaşte, şi acesta amu boala aduce. Şi aceasta arătă Domnulŭ răslăbitului, grăiià: «Lasă-ţi-se ţie păcatele tale». Iară celuia ce zăcuse în treizeci şi optŭ de ai grăì-i: «Iată că eşti sănătosŭ! De acmu să nu mai greşeşti!» Că den începutulŭ lumiei den păcatŭ boala întră în trupulŭ lu Cainŭ. Că după uciderea fraţini-său, elu se răslăbì trupulŭ aceluia. Şi erà suspinândŭ şi tremurà pre pământŭ. Şi de ce-i tremurà,
(271) nemică nu | erà alta, ce răslăbire. Că cândŭ amu tărie vieţiei ce iaste tocmită slăbeaşte, de-aciia nu poate totŭ trupulŭ să-şŭ poarte, ce-şŭ lasă aceştea toate grijile lorŭ pustii. Aşa şì trupulŭ, cui va fi răslăbitŭ, cutremură-se şi se ticăiaşte.

Aceasta şì dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ arată, că dereptŭ păcatele unora împută cătră Corinteani şi grăiià: «Dereptŭ aceaia-sŭ în voi mulţi neputincioşi şi nesănătoşi, şi dormŭ multŭ». Şi Hristosŭ dereptŭ aceaia zice: «Lăsară-ţi-se ţie păcatele tale», ca să înţeleagemŭ că cu tăceare şi fără preceapere ca Dumnezeu cearcetă omeneştile şi caută fieşŭcărui calea vieţiei. Că iaste scrisŭ că înaintea ochilorŭ Domnului sântŭ căile bărbatului. Spre toate cărările lui caută, că bunu e acesta şi toţi va să-i spăsească. Şi ca Dumnezeu de multe ori lasă în boală a cădeà oamenii, ca să se şteargă şi să se curăţească de păcate, de ce păcate sântŭ ţinuţi. Aşa amu şì glasulŭ Ieremiei prorocŭ grăiaşte: «Cu boală şi cu rane pedepsì-te-veri, Ierusalime». Şi pritcee ceteniia grăiaşte: «Fiiule, nu te slăbì de învăţăturile Domnului, nici te răslăbì de ce eşti oblicitŭ de elŭ! Că cine-lŭ iubeaşte

---

17 *Tip.* оу҆чи́дѣрѣ.

Domnulŭ, pre acela-lŭ dosădeaşte, că toţi-şŭ batŭ feciorulŭ pre carele-lŭ priimeaşte şi i-e dragŭ». Că a chinului rădăcină (ce se zice, alŭ păcatului) mainte-lŭ rupse Hristosŭ, carele se înrădăcinează nainte într'însŭ. Că cu nevoe iaste amu boala împreună cu păcatele să se dezrădăcineaze. Că «fiiule», zise, «lăsară-se ţie păcatele tale». Că sculă amu a răslăbitului mândrie, sculă vătămătura sufletului lui. Că cuvântulŭ amu lucru fu, şi întru minte-şŭ vine. Că de însuşŭ sufletulu-i atinse-se şi toată frica gonì-i.

Nemică altă nu face ca frica ştiinţa păcatului, şi nemica iarăşŭ aşa dulceaţă dă. ¦ Şi iară a nădăjduì nemicŭ (272)
nu face, ca cândŭ întru nemică cinevaşŭ pre sineşŭ socoteaşte. Iară fiiu menì Domnulŭ pre răslăbitulŭ, sau după zidire acestŭ cuvântŭ, sau căce crezù, sau dereptŭ căce păcatelorŭ lui vrea să le dea lăsare, că acolea e nume de fiiu. Aşa amu şì noi, fraţilorŭ, nu putemŭ mai nainte să chemămŭ noao părinte Dumnezeu, până nu ne vămŭ scăldà cu botejunea, şi cu pocaaniia păcatele să spălămŭ. Iară cândŭ de acolo vămŭ eşì, şì acea sarcină hitleană o vămŭ fi şì scuturatŭ.

Atunce să şì grăimŭ: «Tatălŭ nostru ce eşti în ceri».

(Evanghelie) *Şi iată, unii den cărtulari ziseră întru eişŭ: «Acesta hulă grăiaşte».*

(Tâlcŭ) Blăzniià-se cărtularii şi se turburà, şi de pizmă şi de râvnire topiià-se. Că de multe ori vedeà pre Hristosŭ cu puteare boalele vindecândŭ şi dracii gonindŭ şi vântului şi măriei oprindŭ. Şi aceastea toate făceà-le mai vârtosŭ de omulŭ. Însă aceia cu chinurile lorŭ chinuri învrăjbiià,— neplecaţii şi nebunii!— păreà-le că lu Dumnezeu vrăjbescŭ încă şì alalte daruri îngrupândŭ, turburându-se şi împutândŭ aceştea, răpştindŭ şi cu hulă bătjocurindŭ pre mântuitoriulŭ şi Domnulŭ.

(Evanghelie) *Văzù Isusŭ cugetele lorŭ, zise: «Pentru ce voi cugetaţi hitlenindŭ întru inimile voastre?»*

(Tâlcŭ) Adecă amu şì acicea fără de răspunsŭ şi ivită ciuda arătă Hristosŭ cu a sa dumnezeie şi ce-i erà cătră părintele întocmirea. Că celŭ ce ştie cugetele inimiei, unulŭ

---

6 *Tip.* пънáтеле 27 *Tip.* фъчѣлѣ.

Dumnezeu iaste. Aşijderea şì de a lăsarea păcatelorŭ, că scrisŭ iaste: «Tu unulŭ ştii inimile», şi iară: «Ispiteşti inima şi zgăululŭ, Doamne». Şi şì aiurea grăiaşte că «omulŭ caută în faţă, iară Dumnezeu caută într'înimă». Iară cărtularii, dereptŭ căce lăsà păcatele, ca un neputinciosŭ lorŭ arătă-se
(273) şi nu-|lŭ priimiià. De-aciia grăì şì aceasta Hristosŭ, că fără de răspunsŭ erà: «Derep'ce cugetaţi hitlenşugŭ întru inimile voastre?» Cu aceasta şì pre aceia încredinţà-i şi-i întăriià, şi cu un năravŭ grăiià cătră cărtulari, că adevărŭ nimea nu poate lăsà păcatele, fără singurŭ cela ce ştie cugetele omeneşti.

(Evanghelie) *Ce amu iaste mai iuşorŭ decâtŭ a zice: «lasă-ţi-se ţie păcatele tale», sau a zice: «scoală şi îmblă?»*

(Tâlcŭ) «Derep'ce amu hulnicŭ arătai-mă voao, o cărtularilorŭ? Căce lasŭ păcatele, şi căce mă facŭ tocma lu Dumnezeu? Răspundeţi-mi: Ce iaste mai iuşorŭ şi mai cu sârgŭ, a face de aceasta, sau a zice scoală şi îmblă?» Că erà şi amândoao aceastea de ce întrebà pre ei. Că lu Dumnezeu i-e puteare, iară omului nu i-e puteare. Că cela ce lasă păcatele, Dumnezeu unulŭ iaste. Aşa şì cela ce cu puteare rădică şi scoală şi întăreaşte răslăbitura, a lu Dumnezeu puteare iaste, ce munceaşte robulŭ ce-au greşitŭ. Iară muncindŭ Dumnezeu, mai vârtosŭ iarăşŭ cătră iubirea de oameni, iarăşŭ mângâe a lăsà den rane. Iară carele e lăsatŭ den rane, să ştie că e lăsatŭ de păcate, că dereptŭ aceaia rana lăsată fu. Că de va vindecà Hristosŭ, să ştie că de acela pedepsitŭ iaste. Iară să pedepseaşte, aiavea iaste că puteare are pedepsa şì a dezlegà. Iară să aceasta ştiindŭ, şì păcatele şi pedepsa de e de elŭ lăsată, mai vârtosŭ să ştiţi, că puteare are fiiulŭ omenescŭ pre pământŭ a lăsà păcatele.

Ca să cunoaşteţi, zice, că voao e văzutŭ ca un omŭ, iară puteàre are ca Dumnezeu, căutaţi şi înţeleageţi fărăde-ştiinţa şi nevăzătura de acestŭ arătatŭ. Că a lu Dumnezeu e cuvântŭ acesta: «Omŭ fuiu pentru tocmeala, şi pre pământŭ lăcuii şi îmblu, şi lăsare păcatelorŭ dau cărora credŭ întru mine». Dereptŭ aceaia zice că pre pământŭ arătă-se
(274) Dumnezeu pre fire. De acmu | înţeleagemŭ că pre pământŭ

---

23 *Tip.* доу́мнзеу.

lasă-se păcatele, şi până sântemŭ pre pământŭ putemŭ curăţì păcatele noastre, fraţilorŭ, iară cându ne pristăvimŭ de acicea, de-aciia nu vămŭ puteà eale spălà cu ispoveadaniia, că se-au încuiatŭ uşile.

(Evanghelie) *Atunce zise răslăbitului: «Scoală, ia-ţi patulŭ ţău şi pasă în casa ta!» Sculă-se şi mearse în casa sa.*

(Tâlcŭ) După aceaia amu, ce e a lăsà păcatele nevăzută arătare aveà. Iară cu putearea a rădicarea bolnavulŭ, ivită arătà trebuinţa. Şi feace Hristosŭ ivită znameniia şi arătarea. Dereptŭ aceaia ivită spune arătarea şì de alaltă. Şi cumŭ are puteare de aceasta, aşa are puteare şì de alaltă. Iară pentru credinţa şi pentru veastea tăriei trupului răslăbitului zise să-şì ia patulŭ, ca să nu se arate că de o păreare au fostŭ ce-au fostŭ. Tremise răslăbitulŭ în casa sa Domnulŭ, una amu, ca nu carei au fostŭ acolo şi l-au văzutŭ laudă să aducă lui, iară alta iară, ca să aibă mărturii şì de aceaia şi de pildă lorŭ să fie a creade.

(Evanghelie) *Văzură năroadele, mirară-se şi proslăvìră Dumnezeu, ce deade aşa puteare oamenilorŭ.*

(Tâlcŭ) Mirară-se amu năroadele, derep'ce că ca Dumnezeu seamne făcù, însă omu le păreà lorŭ a fi, avândŭ puteare mai vârtosŭ de omulŭ.

Şì noi amu, fraţilorŭ, răslăbiţi fiindŭ şi ale a sufletului tării fără de fire bună avândŭ, noi încă ne putemŭ vindecà şi dereptà, numai de vămŭ vrea şi ne va fi voia. Că iaste şì acmu Hristosŭ în cetatea lui, în Capernaumŭ, ce se cheamă casă de mângâiare (ce se zice în beseareca, că casa mângâitoriului beseareca iaste). Că sântemŭ şì noi răslăbiţi cu sufletele, fără de firi şi nerădicate spre bine sufletele avândŭ. Ce însă de vămŭ fi rădicaţi cu pocaanie şi cu ispoveadanie, şi ne vămŭ aduce că|tră Hristosŭ, atunce aveà-vămŭ a auzì (275)
glasulŭ cela dulcele alŭ aceluia ce e prespre toate putearnicŭ grăindŭ: «Fiilorŭ, lăsară-se voao păcatele voastre». Şi atunce feciori lu Dumnezeu fi-vămŭ, cândŭ cătr'însulŭ ne vămŭ întoarce cu pocaanie curată şi cu ispoveadanie. Atunce amu aciiaşŭ avămŭ a ne vindecà. Şi să luomŭ patulŭ nostru (ce se zice, trupulŭ nostru) spre lucrarea învăţăturiei nevoindu-ne. Că nu se cade noao numai a ne sculà den păcate, sau să înţeleagemŭ numai că greşimŭ, ce patulŭ să purtămŭ (ce se

zice, trupulŭ să rădicămŭ), şi să purceademŭ spre lucrarea celorŭ lucrure bune. Că atunce şì cugetele ce-sŭ întru noi vedeà-vorŭ şi vorŭ înţeleage sufleteaşte câtŭ de multŭ dereptŭ noi au lucratŭ făcătoriulŭ de toate, despuetoriulŭ Dumnezeu. Şi spre acea vedeare cine va ajunge, proslăvì-va Dumnezeu ce-au făcutŭ aceastea ciudese. Că aceluia se cade slava şi ţinearea, acmu şi pururea şi în veacii veciilorŭ, aminŭ.

Dumineca a şaptea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 33.

(Mateiu IX, 27). *În vreamea aceaia trecù de-aciia Isusŭ; după elŭ mergeà doi orbi chemândŭ şi grăiià: „Miluiaşte-ne Doamne, fiiulŭ lu Davidŭ!" (28) Venitulŭ lui în casă, apropiiară-se cătr'însulŭ orbii. Şi grăì lorŭ Isusŭ: „Creadeţi că pociu aceasta face?" Grăiră lui: „Adevărŭ, Doamne!" (29) Atunce se pipăì de ochii lorŭ şi grăì: „După credinţa voastră fie voao!" (30) Şi deşchiseră-se ochii lorŭ. Şi zise lorŭ Isusŭ şi grăì: „Feriţi-vă, nimea să nu ştie!" (31) Ei se duseră şi spuseră elŭ prespre totŭ pământulŭ acela. (32) Aceia eşiră, adecă, aduseră cătr'însulŭ omŭ mutŭ şi turbatŭ. (33) Şi gonì turbatulŭ, a grăì mutulŭ. Şi mirară-se năroadele şi grăiră că nece dinioară nu se-au ivitŭ aşa în Izraili. (34) Fariseii*

---

5 *Tip.* чи́невє ѧ҆жѹ҄дѹє 8-9 *Titlul slavon:* нє, ѕ҃. є҆ѵ, ѿ ма́тѳеа гл҃а, л҃г 13 *Tip.* ѧ҆про | дрѫсє 19 *Între* aceia şi eşiră, *scris de-asupra* deaca. *În josul paginei 275 tipărit:* гласъ, ѕ҃. є҆ѵлі҆є ѕ҃.

Variante: **10** trecù] *AC* şi trecù *T* mergândŭ | *T lipseşte* de-aciia **11** după elŭ mergeà] *T* mergeà după elŭ | chemândŭ şi grăiià] *T* strigândŭ şi grăindŭ **12** Miluiaşte-ne Doamne] *T* Miluiaşte noi | Venitulŭ lui] *B* Deaca vine elŭ *T1* Şi mearse elŭ *T2* mearse elŭ **13** apropiiară-se cătr'însulŭ] *T1* veneră cătră elŭ *T2* veneră cătr'însulŭ **14** face] *T* să facŭ | Adevărŭ] *AC* Ei **15** pipăì] *T* atinse | *T lipseşte* şi **16** credinţa] *C* credenţa | deşchiseră-se] *T* se deşchiseră **17** zise] *AC* şintiè *T* oprì | Isusŭ şi] *T* Hristosŭ | Feriţi-vă] *T* Căutaţi | nimea] *C* niminea *T* ca nimea **18-19** Ei se duseră şi spuseră elŭ prespre totŭ pământulŭ acela] *T* Iară ei eşiră, propoveduiră pre elŭ prespre toată ţara **18** prespre] *A* pespre **22** în] *B* întru | Izraili] *AC* creştini.

grăiià: „De judecii dracilorŭ goneaşte dracii“. (35) Şi îmblândŭ Isusŭ în cetăţile toate şi oraşele, învăţà în gloatele lorŭ, şi mărturisiià evanghelie împărăţiei, şi | vendecà toate boalele şi toate durerile den oameni. (276)

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 27.

În vreamea aceaia mergândŭ Isusŭ, mergeà după elŭ doi orbi strigândŭ şi grăindŭ: «Miluiaşte noi, fiiulŭ lu Davidŭ».

(Tâlcŭ) Ştiură orbii de ciudese ce făcù Domnulŭ şi crezură că acesta iaste cela ce aşteptà, Hristosŭ; că de elŭ de multe ori auziià grăindŭ leagea şi prorocii de elŭ. Că întru Iudei şì aceia crescuse. Şi auziră şi vineră şi mergeà după elŭ strigândŭ şi grăindŭ: «Miluiaşte noi, fiiulŭ lu Davidŭ» (ce se zice, «vindecă şi mângâe chinuirea şi bolnăviia noastră, putearnice Doamne»). Fiiulŭ lu Davidŭ pre acesta ziceà-i, derep'ce că acestŭ nume cinste mare aveà. Că de multe ori amu proroci şi împăraţi carei vrea să fie, aşa le ziceà şi cu acelŭ nume proslăviià-i. Că întru împăraţi, întâi Davidŭ bine-ogodì lu Dumnezeu, şi făgăduita priimì că den sămânţa lui are a se sculà Hristosŭ. Dereptŭ aceaia orbii, spre cinstea aceaia, numele acesta grăiià, derep'ce amu că întru Jidovi cinstitŭ erà acestŭ nume. Şi de totŭ amu putearnicului, lu Hristosŭ, crezură orbii, cumŭ iaste elŭ şì Dumnezeu, ce încă nu se domiriià. Dereptŭ aceaia şì cu frâmseaţe omenească cinstiià pre elŭ, ca şì alţi mulţi.

(Evanghelie) *Şi mearse elŭ în casă, vineră cătră elŭ orbii.*

(Tâlcŭ) Trase pre ei Domnulŭ şi-i aduse în casă, ca să nu se ivească pizmaşilorŭ şi cu ponosŭ cinstiţilorŭ, Iudeilorŭ, că îndrăzneaşte spre facerea ciudeselorŭ, ca un ogoditoriu de oameni şi iubitoriu de slavă. Iară toate cu preamândrie şi cu minune tocmiià-le Domnulŭ, că le luà şi le tăià toată vina şi împutarea şi răpştirea.

A unui omŭ credinciosŭ erà acea casă, ce întru ea

---

5 кόнецъ не[д] **7** слόво, кз҃, *tipărit în josul paginei* **9** *Tip.* грънйдь.

Variante: 3 evanghelie] *B* evangheliia **4** vendecà] *BC* vindecà | durerile] *B* durorile *C* dorurile.

întră Domnulŭ. Că nu aveà lăcaşŭ, cumŭ însuşŭ aceasta
(277) grăiaşte aiurea, că «vulpile au viezuini | şi pasările ceriului
cuibure, iară fiiulŭ omenescŭ n'are unde-şŭ plecà capulŭ».
Că mearse cătr'însulŭ oarecândŭ un cărtulari şi grăì: «În-
văţătoare, mearge-voiu după tine unde s'ai mearge». Iară
Domnulŭ arătă că şì de vulpile şi de pasările mai săracŭ
iaste. E acesta iubitoriu de aurŭ şi cărtulariulŭ, păreà-i că
den ciudese aurŭ multŭ adună Hristosŭ. Şi-i păreà că, de va
fi ca unulŭ den ucenicii lui, să meargă după elŭ, are a adunà
bogăţie multă. Iară Isusŭ înţelease ce cugetà şi împrotiva
socotinţeei lui răspunse grăindŭ: «Vulpile viezuini au şi pasă-
rile ceriului cuiburi, iară eu lăcaşŭ nu amŭ, nici câtŭ să-mi
plecŭ odinioară capulŭ. Aşa voiu să fie şì ai miei, carele va
venì după mine. Iară de aceaia amu în deşertŭ pare-ţi-se,
ome, şi spre deşertŭ nădăjduit-ai bogăţie putredă a adunà.
Că carele va mearge după mine, cu voe să se sărăcească şi
sărăciia să fericeaze».

Aşa amu cu asupră folosì-lŭ pre elŭ Hristosŭ. Arătă-i
că ştie neştiinţa inimiei lui, că în deşertu se grijaşte căutândŭ
bogăţie ca aceaia. Nu oblicì pre elŭ aiavea, ce numai această
oblicire-i puse, ca şì de o ajungere să fugă. Sau iară, de va
vrea să se derepteaze, elŭ să meargă sufleteaşte după elŭ.
Aceasta amu zise Domnulŭ, nu apără lui a mearge după
elŭ, ce învăţă că n'are a aflà folosŭ de ce caută, că cine
mearge după elŭ, de iubirea sărăciei învăţà-i. Elŭ amu
de-aciia înţelease că cunoscutŭ fu şi greşì foarte, de ce căutà,
că tăcù. Iară unii grăiră că-lŭ spuse pre elŭ Hristosŭ că
nu e numai iubireei de argintŭ învăţatŭ, ce şì altorŭ păcate.
Cu măestrie-i răspunse. Vulpile şi pasările dracii cheamă-se
dereptŭ hitleniia lorŭ şi derep'ce că pierdŭ sămânţa şi ro-
durile bunătăţiei, cumŭ grăiaşte că «dracii au întru tine
(278) viezuini | şi cuiburi, iară eu nici neşchitŭ răpausŭ nu aflai
întru alŭ tău sufletŭ». Că cuiburile şi viezuinile dracilorŭ
păcatele sântŭ; întru eale ascundu-se şi răpausă. Iară fiiulŭ
omenescŭ pre sine cheamă-se Domnulŭ; încredinţază că
adevărŭ trupŭ au luatŭ, nu cu vreo păreare, cumu se părù
unora. Iară omŭ grăiaşte acmu şi pururea alŭ feateei şi
preablagosloviteei maicăi sale. Omŭ amu cheamă-se nu numai
bărbatŭ, ce şì muiare.

(Evanghelie) *Mearse elŭ în casă,* zice, *vineră cătr'însulŭ orbii. Și grăì lorŭ Isusŭ: «Creadeți că pociu aceasta să facŭ?»*

(Tâlcŭ) Nu căce că nu știià, Domnulŭ întrebà pre orbi grăindŭ: «Creadeți că pociu aceasta să facŭ?» (ce se zice: «ce ceareți și ce căutați?»), că știià amu că de vorŭ creade aceaia, puteare iaste lui. Cumŭ amu mergândŭ după elŭ rugatŭ vrea fi, de nu vrea fi crezutŭ? Însă-i întrebă Domnulŭ, ca șì credința acelora să arate, și adușŭ să fie dereptŭ aceștea șì alții. Că ciudesele nu numai dereptŭ ceia ce se chinuiià făceà, ce mai multŭ dereptŭ ceia ce priviià și auziià făceà Hristosŭ.

Grăiră lui: «Adevărŭ, Doamne!»

De-aciia nu fiiulŭ lu Davidŭ, ce Domnŭ și Dumnezeu chemà-lŭ orbii pre Hristosŭ. Că den întrebarea lui încredințară-se, că să iaste o credință, ea se șì mărească și micșurează, den vedeare și den nevedeare, că decâtŭ credința fără păreare, nimica alta nu e mai tare. Și cine 'va căutà aceasta, milostivŭ aflà-va pre Domnulŭ. «Iară amu de iaste cineva», zice, «să facă judecată și caută credința, milostivŭ fi-voiu lui», grăiaște Domnulŭ.

Atunce se atinse de ochii lorŭ, grăì: «După credința voastră fie voao!» Și se deșchiseră ochii lorŭ.

Spre credința lorŭ vindecare pune Hristosŭ, cumŭ șì pre aiurea au făcutŭ, de-i îmbărbătà și-i plecà șì alții | pre (279)
credință. Atingeà-se cu mâna, de arătà că șì preasfântŭ trupulŭ lui viață și lumină dă. Că acesta iaste dătătoriu de viață și lumină, și comoara bunătățilorŭ.

Mare împutăciune Jidovilorŭ iaste, derep'ce că orbii de o auzire crezură întru Hristosŭ, iară aceia și ciudese văzândŭ nu crezură lui, văzându-lŭ amu, nu cunoscură fiiulŭ lu Davidŭ. Iară orbii cunoscură pre elŭ, ca să se săvârșască ce e zisŭ de elŭ: «Că eu spre păcatulŭ lumiei venii, ca ceia ce nu vădŭ să vază și orbii să prevească». Cumŭ vrea fi cunoscutŭ orbii, de nu vrea fi avutŭ dereptătoriu mintea lorŭ, să meargă după bunulŭ păstoriu Hristosŭ?

Și oprì lorŭ Hristosŭ, grăì: «Căutați ca nimea să nu știe!»

Oprì, zice, ca în locŭ de mânie, că căută spr'înșii, împăinjină-șŭ geanele și clătì capulŭ, cumŭ au avutŭ năravŭ a face. Că opriià de multe ori unora de păzirea tainei.

(Evanghelie) *Iară ei eşiră, propoveduiră pre elŭ prespre toată ţara.*

(Tâlcŭ) Dereptŭ smereniia zise Domnulŭ orbilorŭ, nemunuia să spue. Că nu vrea nici să grăiască de vindecarea lorŭ ce fu, că e de elŭ, ce văzută numai să fie tuturorŭ. Iară aceaia, nu ca ascultătorii, ce blagodărindŭ vraciulŭ propoveduiià cuvântulŭ, să şi însuşŭ nu vrea. E aiurea să se şi arătă Domnulŭ, de grăiià vindecatului: «Pasă şi spune slava lu Dumnezeu», nu iaste nemică protivire. Şi va noi de aceaia nemică a grăì, nici-i trebuiaşte bunătatea noastră, celŭ ce e preaîmplutŭ cu dulceaţă, Dumnezeu. Iară carei au luatŭ dăruirea, nu va să tacă, de vorŭ întru slava lu Dumnezeu rădicà cuvântulŭ. Iară cu ce învaţă mântuitoriulŭ pre noi nemică, orbilorŭ zise nemunuia să spue ce fu. Că nu i-erà lu Dumnezeu mărie şi laudă, pre adevărŭ a se grăì de elŭ. |
(280) Iară să va şi grăì aşa de sineşŭ şi va mărturisì că are puteare, nici o mărie nu-i iaste, nici lăudare. Dereptŭ aceaia şi vindecaţilorŭ de spunerea vindecareei nu aduse lorŭ păcatŭ, ce înţelepţiia ceaia buna mărturisì.

Că de n'are cineva pre fire de să poată, ce den bunătate priimeaşte a grăì că «nu pociu», aceaia e mărie şi laudă. «Ce amu ai, ce n'ai luatŭ?» grăiaşte dumnezeescŭlŭ apostolŭ. «Iară s'ai luatŭ, ce te lauzi că n'ai luatŭ?» Că se arată amu că fuge de ce e de a oamenilorŭ lăudare Hristosŭ, dereptŭ să înveaţe pre ceia ce facŭ bine să urască dragostea cinstei. Ştiià elŭ bine că n'au a tăceà orbii, ce chearŭ mai vârtosŭ pre dătătoriulŭ de bine au a-lŭ propoveduì, însă a lui săvârşì şi zise nemunuia să spue ce fu. Că se cade amu făcătoriului de bine să înveaţe să tacă pentru smereniia mândriei. Iară ceia ce iau bunătate, pentru înţelepţiia ceaia buna să propoveduiască dătătoriulŭ cela bunulŭ şi să nu ascunză dăruirea.

Nu numai deşchise ochii orbilorŭ Domnulŭ, ce înlăuntrulŭ sufletului mai vârtosŭ. Dereptŭ aceaia-lŭ propoveduiră şi-lŭ proslăviră pretutindinea de această ciudesă mare. Şi tuturorŭ oamenilorŭ lumină de înţeleagerea lu Dumnezeu a dăruì venise Hristosŭ, derep'ce că învăţà şi ciudese făceà cu puteare, ca un putearnicŭ de toate. Că prorocii câte

---

1 *Tip.* проповедѹрж 6 *Tip.* ѝсѹшк 23 *Tip.* дѐ а̀ѿменилѡ.

ciudese făceà, rugà-se lu Dumnezeu şi dela elŭ ajutoriu cereà; de-aciia preaslăvite seamne făceà. Aşijderea şì apostolii mai apoi închinà-şŭ genuchele la pământŭ şi pre Dumnezeu rugà, şi semnulŭ lui Dumnezeu făceà. Iară Hristosŭ, însuşŭ Dumnezeu acesta şi domnŭ prespre toate, toate făpturile opriià-le: aorea amu cătră mare grăiià: «Înceată mâlcomŭ!»; iară aorea cătră stricatulŭ: «Voiu, cură | ţeaşte-te!» (281) Şì necuratului dracului opriià-i şi ziceà: «Şi ţie grăescŭ, eşŭ din omulŭ acesta!» Şì acmu câtŭ amerinţă cu tăriia-şŭ, toate câte să va elŭ, lucrează. Şi orbilorŭ dăruiià, cum amŭ zisŭ, şì lumina fireei şì lumina înţelegutului şi adevărului. Şi den aceasta aiavea fu, că acesta iaste firea începutului lumiei, cela ce-au despărţitŭ întuneareculŭ den lumină şi feace lumină, cumŭ însuşŭ au grăitŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, însuşŭ adeveritulŭ: «Eu lumină venii în lume», şi iară: «Eu sântŭ lumină lumiei». Că sufletelorŭ a da a sa frâmseaţe arătà-se, câţi se făceà pre ei destoinici aceii dumnezeeşti lumine şi frâmseaţe. Iară carii de ai trupului ochii să erà şì lipsiţi şi de vedearea lumiei aceştiia, ca un ziditoriu şi făcătoriu lumină da-le. Dereptŭ aceaia mainte credinţa ispiteaşte, şi cândŭ veade pre cineva că are credinţă, atunce ca un iubitoriu de oameni vindecă-lŭ. Iară carii nu credeà şi nu se rugà, nu-i vindecà, ca să nu se arate că dereptŭ iubirea cinsteei şi dereptŭ ogoada oamenilorŭ că face.

Şì noi amu, fraţilorŭ, crezândŭ întru ziditoriulŭ şi făcătoriulŭ şi tocmitoriulŭ şi Domnulŭ, cumŭ den untuneareeŭ şi den înşelăciune şi den blăstemŭ pre noi au scumpăratŭ ş'au luminatŭ sufletele noastre, şi cumŭ lumină însuşŭ întru lume venitŭ iaste, lucru luminatŭ să lucrămŭ, iară lucrulŭ întunecatŭ să-lŭ urîmŭ. Şi să luomŭ întru minte judecata ceaia ce va să fie, că vine amu şi se apropie moartea, cândŭ nimea nu poate lucrà. Că nu iaste în iadŭ ispovedire, şi nu e spăsenie celorŭ ce acicea nu o câştigă. «Că în vreamea priimită auzì-te-voiu», grăiaşte Domnulŭ, «şi în zioa de spăsenie ajutà-voiu ţie». Că întru această vreame ce stă şi în | viaţa (282) noastră aceasta priimì-va pre noi Dumnezeu, şi auzì-va noi şi va spăsì pre noi, scăpândŭ cătr'însulŭ şi sfârşindŭ învăţătura lui şi vrearea-i. Iară în ceaia lume, ceaia ce va să fie înfricoşata judecata lui, n'are cine a ascultà, nici a spăsì,

nici va ajutà noao, carii amŭ urîtŭ acicea învăţătura lui şi lucruri reale amŭ lucratŭ.

Bine amu să ne nevoimŭ să facemŭ în toate năravurile, rogu-mă voao, în vreamea aceasta, ca pre iuşorŭ să dobândimŭ noao cea lume ce e acolo şi a dereptilorŭ viaţa de veaci, şi la chemarea nunteei ceaia de susŭ. Că acmu e vreamea lucrăriei şi semănarea şi târgulu-i stă. Acmu cu multă nevoinţă, şi apoi să semănămŭ cu usârdie, ca după aceasta răpausŭ şi veselie să secerămŭ. Că strânsoare iaste în ceaia lume ce va să fie, nu lucrare; şi cine ce va semănà acicea, aceaia are şì a secerà în ceia veaci ce vorŭ să fie. Ce noi să semănămŭ spre duhŭ seminţe sufleteşti, şi să semănămŭ a inimiei ceaia buna eftiniia, blândeaţele, mălcomişare, lungă răbdare, de oameni iubire, bună milostivnicie, milostenie, miluire, pace, bucurie, dragoste, ţineare şi sfinţie, că fără de aceastea n'are nimea a vedeà pre Domnulŭ. Şi pururea să ne învăţămŭ bunătăţilorŭ, ca realelorŭ să nu ne învăţămŭ. Că mintea nici câtu e mai puţinŭ nu va să stea, ce pururea nevoită iaste, şi bine a lucrà datoare iaste. Şi de ne va aflà noi Domnulŭ aşa făcândŭ, să ştiţi că are a ne priimì. Şi va ajutà noao, şi va izbăvì noi dentru întunearecul păcatelorŭ şi de ispită şi de voroavă şi de cei ce luptă pre noi văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşi. Şi la adunare da-ne-va frâmseaţe şi fără-de-moarte. Şi va luminà sufletele noastre,
(283) şi cătră dumnezeescul sălaşŭ duce-ne-va, şi | cu dulcea a lui împărăţie dăruì-ne-va. Aceaia să fie tuturorŭ noao să o dobândimŭ cu dulceaţa şi de oameni iubirea a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Cu nusulŭ tatălui împreună şi sfântului duhŭ cuvine-se slava şì ţinearea în veacii veacului, aminŭ.

---

7 *Tip.* сѣмнарѣ   24 *Tip.* соуфлеле.

Dumineca a opta.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 58.

(Mateiu XIV, 14). *În vreamea aceaia văzù Isusŭ multŭ nărodŭ, şi se milostivì d'inşii şi vindecă nevoile lorŭ. (15) După aceaia fu, apropiară-se cătră elŭ ucenicii lui, grăiră: „Pustii iaste loculŭ, şi ceasulŭ acmu treace; lasă gloatele să meargă împrejurulŭ satelorŭ, să cumpere lorŭ hrană". (16) Isusŭ zise lorŭ: „Nu trebuiaşte să se ducă; daţi-le lorŭ voi mâncare!" (17) Ei grăiră lui: „Nu avemŭ acicea, numai cinci pite şi doi peşti". (18) Elŭ zise: „Aduceţi-le încoace!" (19) Şi zise gloatelorŭ să şază spre iarbă, şi luò ceale cinci pite şi amândoi peştii, şi căută în ceriu şi blagoslovi şi le frâmse, şi deade ucenicilorŭ pitele, e ucenicii gloatelorŭ. (20) Şi mâncară toţi şi se săturară, şi luară den rămăşiţele bucatelorŭ 12 coşure pline. (21) Mâncători erà ca cinci mie de bărbaţi, fără mueri şi feciori. (22) Aciia îndemnă Isusŭ ucenicii lui să între în corabie şi să treacă în ceaia parte, până cândŭ lăsă gloatele.*

Sfârşitul Duminecii.

1-2 *Titlul slavon:* нѣ, н. ѯѵ, ѿ матѳеа, гла нн **4** nevoile lorŭ *îndreptat, la marginea dreaptă, în* neputinţele lorŭ **16** *Între* fără *şi* mueri, *scris de-asupra* de; *tot ast-fel* şi, *între* feciori *şi* Aciia **18** să treacă *îndreptat, la marginea dreaptă, în* să-lu aşteapte | lăsă *îndreptat în* va lăsà **19** конецъ нѣ.

Variante: 3 *AC lipseşte* Isusŭ **3-4** multŭ nărodŭ] *T* nărodŭ multŭ **4** d'inşii] *T* de ei | nevoile] *T* bolnavii **5** După aceaia fu, apropiară-se *T* În deseară fiindŭ, apropiiară-se **6** ceasulŭ acmu] *AC* ceasulŭ amu *T* vreamea încă **7** gloatele] *T* năroadele | meargă] *AC* margă | împrejurulŭ satelorŭ, să] *T* pren oraşe, să-şŭ **7-8** lorŭ hrană] *T* bucate | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **9** daţi-le lorŭ voi mâncare] *ABC* daţi-lă lorŭ voi mâncare *T* ce le daţi voi lorŭ să mănânce | grăiră] *T* ziseră | avemŭ] *T* avămŭ **10** numai] *T* fără | pite] *ABC* pâini **10-11** Elŭ zise: «Aduceţi-le încoace!»] *T* Şi zise lorŭ: «Aduceţi-mi acealea cicea!» **11** gloatelorŭ] *T* nărodului | spre] *T* pre **12** *T lipseşte* ceale | pite] *ABC* pâini | amândoi peştii, şi] *T* doi peşti, **12-13** în ceriu şi] *T* la ceriu, **13** *T lipseşte* şi le frâmse **13** şi deade] *T* deade-le | pitele, e] *ABC* pâinile, e *T* pitele Hristosŭ, iară **14** gloatelorŭ] *T* nărodului **15** den rămăşiţele bucatelorŭ] *ABC* den rămăşiţe bucate T_1 ce rămăsease fărâme T_2 ce rămăsease sfărămituri **15** 12 *(Tip.* ві)] CT_1 doaosprăzeace | coşure] T_2 coşuri **16** ca cinci mie de bărbaţi] *T* bărbaţi ca la cinci mii | mueri şi feciori] *T* muerile şi feciorii **17** Aciia] *AC* În vreamea aceaia *B* Şi aciia.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 28.

Ce e de a noastră spăsenie grijaşte-se, şi altă cugetă Domnulŭ, şi multe şi în toate chipurele noao de a sufletului învăţătură mease de pururea tinde înainte-ne. Şi cătră aceastea pre toţi strigă cu alŭ evangheliei şi dumnezeesculŭ glasŭ. Şi carii vorŭ, elu-i cheamă la uspăţŭ. Şi cu bogăţie şi cu de destulŭ, cu de ce e pusŭ înainte, satură pre ceia bunii. Însă de cei ce vinŭ puţini-sŭ, şi ceia ce se nevoescŭ şì să
(284) alcarge, lesne a-i numărà. Că mulţi | sântŭ chemaţi, mai vârtosŭ că şì toţi sântŭ chemaţi, derep'ce amu că totŭ omulŭ cheamă spre spăsenie dereptŭ a lui dulceaţă milostivulŭ şi de oameni iubitoriu Domnulŭ, şi puţinei sântŭ carei ascultă şi de a lorŭ spăsenie grijăscu-se. Şi aceasta amu cu lacrămi multe şi cu suspinare cade-se, că dereptŭ leanea şi negrija acea dulceaţă o uitămŭ şi de a noastră spăsenie nici un cuvântŭ nu facemŭ; iară cătră aceasta nici dureare nici trudă trebuiaşte-ne, fraţilorŭ. Nici de îmblare multă întrebaţi sântemŭ, ca la această sufletească masă să venimŭ, nici sântemŭ nevoiţi să aducemŭ aurŭ, de să scumpărămŭ cea mai de folosŭ, ce fără trudă şi durearea, a toţi carei vorŭ vrea, puteare le iaste sufletului uspăţŭ să se îndulcească, şi fără de aurŭ spodobì-se-vorŭ darului.

Însă de vămŭ fi întrebaţi şì de usteneale şi de trude şi de avuţie, nici aşa nu se cade noao a ne lenì şi a nu grijì, ce toate a face şi a răbdà, ca să săturămŭ sufletele noastre de dumnezeiasca pâine, cu blagosloveniia lu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru.

E acmu nici unulŭ nu sântemŭ aşa, că uitămŭ şi nu grijimŭ şi ne protivimŭ, şi de a sufletului pişte pentru leanea lipsimu-ne. Ce încai să fie leniia nu până la sfârşitŭ, ce oarecândŭ să ştimŭ şì folosulŭ şi cea leane multă să o lepădămŭ, şi dumnezeiasca şi spăsitoarea pişte să pohtimŭ. Şi această bunătate cine va vrea să o ia, cu multă usârdie şi cu credinţă şi cu fierbinte pohtire şi cu dragoste nesăţioasă cade-se. Insă acmu cu usârdie şi cu nevoinţă celorŭ ce-au venitŭ şi

---

2 слóво. кн҃. **10** *Tip. în josul paginei 283:* гла́съ, ѕ҃. є҆ѵаїє н҃. **12** cheamă *îndreptat în* cheamă-lŭ **30** *şi* **33** pişte *îndreptat, la marginea stângă, în* hrană.

se-au adunatŭ, şì noi cu multă usârdie şi cu sfătuire astăzi alŭ evangheliei cuvântŭ punemŭ înainte masă. Deci celŭ ce dă hrană | flămânzilorŭ, Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru, (285) să-lŭ chemămŭ şi cu fierbinţeală să-lŭ rugămŭ, ca să hrănească şi şă sature sufletele noastre, ca şì ceale cinci mii oarecândŭ cu cinci pite hrănì şi sătură.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia*, zice, *văzù Isusŭ nărodŭ multŭ, şi se milostivì de ei şi vindecă bolnavii lorŭ.*

(Tâlcŭ) Ştiù amu Hristosŭ că lui Ioannŭ botezătoriulŭ tăiatu-i fu capulŭ, şi Irodŭ auzì de însuşŭ de acelŭ Hristosŭ şi zise că «Ioannŭ cela ce-lŭ tăiai eu, acela iaste sculatŭ den moarte, şi dereptŭ aceaia tării făcuse întru elŭ». Şi se duse de-aciia în corabie întru un locŭ pustii de eluşŭ. Duse-se amu totŭ-putearniculŭ Domnulŭ pentru spurcata uciderea a lu Irodŭ, de învaţă şì pre noi să nu ne aruncămŭ pre noişŭ întru năpăşti aiavea; după aceaia, să n'aibă a ne se arată că vreo nălucitură întrupitu-se-au de-au fostŭ omŭ. Că de vrea fi pre elŭ prinsŭ Irodŭ, început-ară-fi a ucide pre elŭ acelŭ nedereptŭ şi bezaconicŭ. Iară de-lŭ vrea începe a-lŭ ucide, şi să vrea şì fi den mijloculŭ năpăştiei răpitŭ pre sineşŭ Domnulŭ, derep'ce că nu vrea fi ajunsŭ vreamea munciei lui, fi-le-se-vrea părutŭ amu că o nălucitură iaste, nu pre adevărŭ trupulŭ nostru luat-au. Dereptŭ aceaia deaca auzì, elu se duse, Hristosŭ, cu frâmseaţe omenească, şi-şŭ tocmiià ce e de alŭ luişŭ, că ca Dumnezeu amu ştiià toate şi nu-i trebuiià să fugă. Dereptŭ aceaia duse-se Hristosŭ şi nu mearse în cetate, ce în pustie, ca niminilea să meargă după elŭ.

Iară nărodulŭ nici aşa nu se delungară de elŭ, ce cu multă dragoste mergeà după elŭ. Şì moartea lu Ioannŭ nemică nu spăreà pre ei. Derep'ce amu că aceaia credinţă arătară năroadele şi aşa mergeà după Hristosŭ, dereptŭ aceaia plată credinţeei lorŭ priimiră vindecarea bolnavilorŭ lorŭ şi a neputincioşilorŭ. Că a mearge pedestri după elŭ şi fără bucate | a răbdà atâta, multă şi mare credinţă erà. (286) Pentru aceaia se şi milostivì d'inşii preamilostivulŭ Domnulŭ şi bolnavii lorŭ vindecă.

---

6 *Între* pite *şi* hrănì, *scris de-asupra* ce-i   12 întru elŭ *îndreptat, la marginea dreaptă, în* densulŭ   19 bezaconicŭ *îndreptat, la marginea dreaptă, în* fără de leage.

(Evanghelie) *În deseară fiindŭ, apropiiară-se cătră elŭ ucenicii lui, grăiră: «Pustii iaste loculŭ și vreamea încă treace; lasă năroadele să meargă pren orașe, să-șŭ cumpere bucate». Iară Isusŭ zise lorŭ: «Nu trebuiaște să se ducă; ce le dați voi lorŭ să mănânce».*

(Tâlcŭ) Grijiià-se apostolii să miluiască năroadele, ca milostivii şi iubitorii de oameni şi ai milostivului şi de oameni iubitoriului ai lu Hristosŭ ucenici, şi nu vrură flămânzi să fie aceia. Dereptŭ aceaia grăiră lu Hristosŭ: «Lasă năroadele, derep'ce că vreamea vine ca să-şŭ cumpere loruşŭ bucate». Zioa amu începeà a se plecà, e nărodulŭ erà flămândŭ şi cu dragostea ascultarei nevoiià-se să biruiască nevoia foameei. Iară Hristosŭ dereptŭ aceaia vrea prea cu ciudă să sature pre ei, însă aşteptà de alţii de acea vină să priimească. Dereptŭ aceaia ucenicii căutară şi se grijiià de nărodŭ. Grăì cătr'înşii Hristosŭ: «Daţi-le voi lorŭ să mănânce». Zice aceasta, nu căce că nu ştiià câtă lipsă şi scădeare aveà apostolii, ce ca zisără aceia că «nu avămŭ», arătă-se nevoindu-lŭ să vie la facerea ciudeei. Nu pre iubirea de slavă şi pre ogodirea oamenilorŭ arătă-se aceasta să facă, că nu zise că «eu voiu săturà pre ei». Că aceasta păreà-le-se-vrea că iaste o nălucitură. Ce ucenicilorŭ zise: «Daţi-le voi lorŭ să mănânce», ca să le pue înainte acelora neaveare. Deaciia atunce pre elŭ nevoì-şŭ a face alŭ său lucru.

(Evanghelie) *Ei ziseră lui: «Nu avămŭ acicea fără cinci pite și doi pești». Și zise lorŭ: «Aduceți-mi acealea cicea». Și zise nărodului să șază pre iarbă, și luò cinci pite și doi pești, căută la ceriu, blagoslovì.*

(Tâlcŭ) Zise Isusŭ ucenicilorŭ: «Aduceţi pitele acicea». Ei cu multă usârdie şi cu bună înţelepţie ascultară, că ştiià amu
(287) (că mai | denainte învăţaţi erà de Hristosŭ) folosulŭ ce e de iubirea stranicilorŭ. Aşa erà uitate apostolilorŭ ce erà ale trupului, şi a sufletului mai vârtosŭ să priimească, că acei doisprăzeace numai ce vrea să se sature cu aceale cinci pite.

Şi cu această învăţătură să ne învăţămŭ şi noi de acestŭ lucru, că s'amŭ aveà şi puţinŭ, a împărţì den ceasta datori sântemŭ dereptŭ iubirea striinilorŭ şi pentru ogodirea cui trebuiaşte. Că şi apostolii puţinŭ avândŭ şi nici lorŭ înşişŭ dedestulŭ fiindu-le, ei deaderă nărodului totŭ. Însă amu

cumu se-au înmulţitŭ acolo den puţinelŭ, aşa şì alŭ vostru, să ară fi şì puţinelŭ, are a se înmulţì cu a lu Dumnezeu blagoslovenie şi cu dulceaţa-i. Că puse Domnulŭ nărodulŭ pre iarbă, de învaţă pre noi smereniei şi sărăciei, ca nu în pature şi în aşternuturi a căutà să ne răposămŭ de pururea, ce şì pre pământŭ şi cumu ne va aduce şì pre noi vreamea aceasta şi loculŭ şi ceasulŭ.

Căutà la ceriu şi blagoslovì pitele Hristosŭ, ca să se încredinţeaze şi să arate că nu iaste protivitoriu lu Dumnezeu, ce den părintele vine şi den ceriu, şi ca să înveaţe pre noi, apropiindu-ne de masă, să blagodărimŭ şi să blagoslovimŭ Dumnezeu, dătătoriulŭ de pişte, şi den ceriu a chemà blagoslovenie la sine şi aşa a mâncà.

(Evanghelie) *Deade-le ucenicilorŭ pitele Hristosŭ, iară ucenicii nărodului. Şi mâncară toţi şi se săturară, şi luară ce rămăsease fărâme, doaosprăzeace coşure pline. Mâncători erà bărbaţi ca la cinci mii, fără muerile şi feciorii.*

(Tâlcŭ) Deade ucenicilorŭ pitele Domnulŭ, că aceştea socotiià că sântŭ ai lui, alta iarăşŭ, ca să nu uite ciuda ce slujise cu mânile lorŭ. Şi mâncară toţi şi se săturară. Mainte cu sufletească pişte sătură pre | ei Hristosŭ, învăţà-i şi grăiià (288)
lorŭ de împărăţiia lu Dumnezeu, e acmu sătură ei şì de a trupului pişte. Şi nu numai aceasta, ce şì învăţà pre ei de şedearea ce e de pre iarbă să se mândrească cu smereniia. Şi mai multŭ de pită şi peaşte nemică altă nu deade, că de postŭ învăţà. Iară tuturorŭ aşijderea să împarţă, de tocmeală învaţă.

(Evanghelie) *Şi luară ce rămăsease sfărămituri, 12 coşuri pline.*

(Tâlcŭ) Cinci pite amu sfărămì, de deade Hristosŭ aceale sfărămituri în mânile ucenicilorŭ. Înmulţiră-se, şi e o ciudă mare! Că nu stătură până se va săturà nărodulŭ, ce şì mai multŭ înmulţiră-se. Şi de rămăşiţe 12 coşure erà pline, ca 12 apostoli să poarte coşurile. Cumŭ aveà mânile mărturii, aşa şi umerele lorŭ aveà slugi şi mărturie ciudeseei.

Împărţì lorŭ şì doi peşti. Şi dentr'aceia aşijderea luară apostolii rămăşiţe. E mâncători erà ca cinci mii, fără muerile şi feciorii. Aceasta amu şì înmulţirea ciudeseei iaste, şì

---

11 *Tip.* бла́словимь 12-13 *Tip.* бла́словенїе 16 *Tip.* мѫ̆ркѫ̆рорн.

nărodului laudă, că cu muerile şi cu feciorii mergeà după elŭ şi derep'ce că toţi căsătorii erà cu toată casa. Şi bunătatea priimiră, să aibă să-şŭ aducă aminte ucenicii de ciudesă şi să nu uite şi să gonească aceasta den cugetele saleşŭ.

Deade lorŭ pitele lui Hristosŭ, şi se înmulţiră pitele, ca să nu se arate ca o păreare ciuda ce făcù. Că doaosprăzeace coşure împlute fură, ca şi Iuda să poarte şi să nu se pornească spre vindere, ce să-şŭ aducă aminte de această ciudă. Însă elŭ uită, şi pre Domnulŭ vândù, nemulţemitoriulŭ şi nebunulŭ şi nedereptulŭ.

Nu numai pitele înmulţì Domnulŭ şi Dumnezeu, ce şì peştii, ca să arate că acesta iaste pământului şi măriei ziditoriu. Şi câtŭ mâncămŭ în toate zilele, acesta dă şi dăru-
(289) iaşte de mâncămŭ. Şi de elŭ înmulţescu-se şi | mai multŭ fi-va, ca să ne săturămŭ de destulŭ şi să mulţemimŭ lui.

În pustie făcù Hristosŭ ciudesa, ca să n'aibă a le se păreà vreunora că de cetate aproape au fostŭ, de-au cumpăratŭ pite ş'au săturatŭ atâta mulţime. Pustii erà acelŭ locŭ şi departe de toate cetăţile delungatŭ. Cum au eşitŭ nărodulŭ acela dentru ale lorŭ cetăţi şi mergeà după Hristosŭ mergândŭ în pustie, să eşimŭ şì noi, fraţilorŭ, den mijloculŭ vorovilorŭ, şi de rău şi de năravulŭ cela hitleanulŭ să ne lăsămŭ, şi mândriile trupului sufletului să le plecămŭ. Că totŭ trupulŭ, zice, ca iarba. Ce să ne nevoimŭ amu, ca trupulŭ să omorîmŭ, şi, omorîndu-se, în loculŭ cela bunulŭ veselì-ne-vămŭ şi vămŭ mâncà pite cu blagosloveniia lu Dumnezeu: slobozire de mulţimea păcatelorŭ noastre cealea iuţile priimì-vămŭ. Că de n'ară fi lăsatŭ acelŭ nărodŭ cetăţile sau casele şi pren pustie să îmble, nu vrea fi dobânditŭ vindecare şi sănătate bolnavilorŭ loruşŭ şi blagosloveniia piteei.

Datori amu sântemŭ şì noi cătră masă ca aceasta să ne apropiemŭ, şi multă socotire a arătà, şi sufleteasca învăţătură a ascultà cu multă usârdie, şi a alergà de pururea şi a lăcuì în beseareca lu Dumnezeu cu totŭ sufletulŭ şi cu toată inima şi cu vreare şi cu voe, căutândŭ şi pohtindŭ şi

---

14 de elŭ *îndreptat în* dela dinsulŭ 22 *Tip.* щѝ (*în loc de* şi *înainte de* de năravulŭ) 28 *Tip.* прїимъмк, *îndreptat în* priimì-vămŭ.

nevoindu-ne şi îndemnându-ne, ca a noastră rugăciune şi răbdare să vază Domnulŭ, să se milostivească de noi şi nesănătatea noastră şi boala să vindece, nu numai a trupului, ce şi a sufletului, ca un Domnŭ şi vraciŭ sufletului şi trupului nostru. Şi acmu amu da-va noao bucatele noastre în bună vreame dătătoriulŭ de pişte a totŭ trupulŭ şi va izbăvì pre noi de toate nevoile, şi den năpăşti şi de mânie şi de | scârbă; (290)
şi în veacii ceia ce vorŭ să fie viaţa veacilorŭ ceaia neputreda dăruì-va noao şi îndulcirea bunătăţiei ceaia neputreda, ce să o dobândimŭ toţi de Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea întru nesfârşiţii veaci, aminŭ.

Dumineca a noua.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 59.

(Mateiu XIV, 22). *În vreamea aceaia îndemnă Isusŭ ucenicii lui să între în corabie şi să treacă în ceaia parte până cândŭ va lăsà gloatele. (23) Şi deaca lăsă gloatele, suì-se în codru însuşŭ a se rugà. După aceaia fu, însuşŭ erà aciia. (24) E corabiia erà în mijloculŭ mării, învăluiià-se cu undele; erà amu împrotiva vântului. (25) În a patra straje ce e de noapte mearse cătr'înşii Isusŭ, îmblà pre mare. (26) Şi văzură elŭ ucenicii pre mare îmblândŭ, spământară-se grăindŭ că nălucitură iaste, şi de frică strigară. (27) E aciiaşŭ zise lorŭ Isusŭ şi grăì:*

12-13 *Titlul slavon:* нє҃д, ѕ҃. і҃г, мáтѳеа. гл҃в, н҃ѳ.

Variante: 15 lui] *T* săi | treacă] *T* aşteapte pre elŭ **16** *T lipseşte* cândŭ | va lăsà] *ABC* lasă | gloatele] *T* nărodulŭ | deaca] *AC* deca | lăsă] *C* lăsà | *T lipseşte* Şi deaca lăsă gloatele **17** a se rugà] *T* să se roage **17-18** După aceaia fu, însuşŭ erà aciia] *T* Seară amu fu, şi singurŭ erà **18** corabiia] *AC* corabie **18-19** învăluiià-se cu undele;] *T* chinuindu-se de valuri, că **19** *T lipseşte* amu | vântului] *B* vânduli **19-20** În a patra] *C* În a a patra *T* Iară în a patra **20** straje ce e de] *T* strajă de | cătr'înşii] *AC* cătr'înşi **21** elŭ] *T* pre elŭ **21-22** pre mare îmblândŭ] *T* îmblândŭ pre mare **22** spământară-se grăindŭ] *B lipseşte* *T* şi se spământară grăindŭ | *ABC lipseşte* că nălucitură iaste **23** strigară] *T* ei strigà | E aciiaşŭ] *ABC* Aciia | E aciiaşŭ zise lorŭ Isusŭ şi grăì] *T* Iară Isusŭ aciiaşŭ zise lorŭ grăindŭ.

„Îndrăzniți, eu sântŭ, nu vă teamereți!“ (28) Răspunse Pătru, zise: „Doamne, să ești tu, zi-mi să viiu cătră tine prespre apă“. (29) Elŭ zise: „Vino!“ Și eșì den corabie Pătru și îmblà pre apă, să vie cătră Isusŭ. (30) Văzù vântŭ mare, temù-se, și începù a se afundà; strigă, grăì: „Doamne, mântuiaște-mă“. (31) Și aciia tinse mâna Isusŭ, luò elŭ și grăì lui: „Puțină credință, derep'ce te spăreașŭ?“ (32) Și întrară ei în corabie, stătù vântulŭ. (33) Cine erà în corabie vineră, închinară-se lui, grăiră: „Adevărŭ, Domnului fiiu ești“. (34) Și trecură, vineră în pământulŭ Ghenisaretului.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 29.

Câți amu iubitori sântŭ de alŭ lorŭ trupŭ, de vorŭ să-lŭ hrănească și trupească lorŭ a-șŭ tinde masă, nu întru un chipŭ au bucate, ce în multe chipure și de toate. Și acea pohtă a trupului spre gustare nevoescu-se, că a mulți nu le se arată dulci un chipŭ de bucate. Iară să e a trupului (291) așa, cu câtŭ mai vâr|tosŭ și mai multŭ a sufletului cade-se aceasta a-i face și masă de învățături sufletești a tocmì, masă, nu de pururea una sau aceaiașŭ învățătură a pune înainte, ce șì altele, schimbândŭ, spre mai multă pohtă de ale sufletului sfătuiri rădicândŭ. Însă în masa trupească să șì bucate multe în multe chipure sântŭ, ce den ceale dentâi și de al doilea rândŭ ei se satură, carii șădŭ, iară cătră alalte de-acii mai nu se tindŭ cu dulce. Și acealea le se parŭ a fi mai dulci și mai bune, iară căce nu mai potŭ mâncà, acelŭ

---

12 конєць нєдѣлѣ **14** слово, кд. **20** *Tip. în josul paginei 290:* гласъ, н. єѵлїє д.

Variante: 2 Pătru] *T* lui Petrŭ și | să ești tu] *T* de ești tu | viiu] *ACT* vii **3** prespre] *ABC* pespre *T* pre **4** Pătru și îmblà] *T* Petrŭ și mergeà **6** Și] *T* Iară Isusŭ | aciia] *A* acie *T* aciiașŭ **7** Isusŭ, luò elŭ și grăì] *T* de apucă pre elŭ și zise **8** spăreașŭ] *C* spăreașe | întrară] *T* întrândŭ **9** Cine] *T* Iară carei | corabie] *T* corabiia | închinară-se lui, grăiră] *T* de se închinară lui grăindŭ **10** Adevărŭ, Domnului fiiu ești] *ABC* Adevărulŭ Domnului fiiu ești *T* Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu ești tu | *T lipsește* vineră **11** Ghenisaretului] *B* Ghenesaretului.

saţiu vrăjmaşŭ iaste dulceţiei acelorŭ. Iară la uspăţulŭ sufletescŭ nu iaste aşa, ce câtŭ amu de multe în toate chipuri înţelegături fi-vorŭ şi multe înţelegute sântŭ, cu atâta se mai rădică pohta şi încă de-aciia mai pohteaşte. Nici poate priimì saţiu de sufleteasca masă cine va să se sature. Acolo amu la masa trupească saţiulŭ goneaşte dulceaţa, iară acicea câtu se va sufletulŭ de piştea sufletească, mai multŭ încă va jăluì. Şi acolo iară să şì bucate multe şi în multe chipure să sântŭ, însă puţinŭ stau înainte, iară mai apoi scadŭ. Iară la masa sufletească varecâte să vorŭ fi puse, mai multŭ nu ajungŭ, că nu scade neci dinioară înţeleagerea aceii mease, ce cu multŭ mai multu se înmulţescŭ şi crescŭ. Şi pururea darurile-i şi darea-i şi destulŭ nu scade, că nescăzută amu iaste bunătatea, şi de ce o zleeşti, atâta se mai înmulţeaşte, şi de ce se varsă, în totŭ mai sporeaşte, şi nici dinioară scădeà-va.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zise, *îndemnă Isusŭ ucenicii săi să între în corabie şi să aşteapte pre elŭ în ceaia parte, până va lăsà nărodulŭ. Suì-se în codru însuşŭ să se roage.*

(Tâlcŭ) Îndemnă ucenicii Hristosŭ, derep'ce că nu vrea să se delunge de elŭ, şi | să între în corabie, şi să-lŭ aşteapte (292)
elŭ de ceaia parte. Că le păreà amu că va lăsà nărodulŭ, e acesta încă mai vârtosŭ vrea în codru să se sue. Şi aceasta amu făceà, de învaţă pre noi, nici cu nărodulŭ să ne mestecămŭ de pururea, nici să fugimŭ pururea de oameni, ce amândoao să le păzimŭ cu vreame şi spre folosŭ să le facemŭ. Că lăsă nărodulŭ Domnulŭ, în codru suì-se însuşŭ să se roage, ca să ştimŭ că iaste bună şi pustiia şi singurătatea cândŭ vămŭ vrea să ne rugămŭ lu Dumnezeu. Dereptŭ aceaia de pururea mergeà Domnulŭ în pustie şi mâneà noaptea de multe ori rugându-se acolo, de învaţă pre noi, şi den vreamea şi den locŭ, fără-de-voroava şi singurătatea în vreamea de rugă să iubimŭ şi să căutămŭ. Că fără-voroaveei muma-i iaste pustiia şi liniia şi adăpostulŭ, că de toată voroava şi grija izbăveaşte şi slobozeaşte noi.

Rugă-se Hristosŭ, nu că-i trebuiià ceva, ce ca un arhiereu dereptŭ şi mare, ce de noi rugă face, că [1]grăiaşte

1 *Tip.* крѣжьмашѣ.

marele apostolŭ: «Avămŭ Isusŭ Hristosŭ, dereptulŭ, rugătoriu şi mângâitoriu cătră tatălŭ, şi acesta iaste curăţitoriu de păcatele noastre». Şi iară ca un milostivŭ iaste şi credinciosŭ arhiereu, şi cătră Dumnezeu spre curăţirea păcatelorŭ a oamenilorŭ şi întru eluşŭ amu chinuì şi însuşi se ispitì, că poate şì celorŭ ce se muncescŭ a ajutà.

Până seara rugă făceà Domnulŭ, ca să arate noao că nu se cade noao cu leane şi cu negrije să ne adaugemŭ cătră rugăciune, ce răbdare şi aşteptare a arătà. Însă mainte învăţă şi sătură nărodulŭ, şi de-aciia la rugă se duceà. Că arată şì aceasta, că unde iaŝte de trebuiaşte, cade-se mainte ce e de folosŭ a grăì şi a învăţà pre toţi împreună carei se vorŭ tâmplà, şi după aceaia la rugă să se ducă. Că şi
(293) după mâncare cade-se a | rădicà mânile spre rugăciune şi spre blagodarenie.

(Evanghelie) *Seară amu fu, şi singurŭ erà. E corabiia erà în mijloculŭ măriei chinuindu-se de valuri, că erà împrotiva vântului.*

(Tâlcŭ) Domnulŭ amu până noaptea rugă făceà. Învaţă pre noi nu curândŭ dela rugă să ne ducemŭ, ce încă mai vârtosŭ noaptea să facemŭ aceasta, că atunce iaste fără-voroavă şi cu mâlcomişare multă. Iară ucenicii iară învăluiţi de bură chinuiià-se, şì voroavă făcândŭ ca şi mainte. Însă atunce erà Hristosŭ în corabie, şi aşa se chinuiià. E acmu de eişŭ fiindŭ singuri învăluiià-se şi se turburà, ca să se înveaţe cu tărie să rabde ce le se va tâmplà şi să fie răbdători.

(Evanghelie) *Iară în a patra strajă de noapte mearse cătr'înşii Isusŭ, îmblà pre mare. Şi văzură pre elŭ ucenicii îmblândŭ pre mare, şi se spământară grăindŭ că nălucitură iaste, şi de frică ei strigà.*

(Tâlcŭ) Nu aciiaşŭ cercetă şi ajută ucenicilorŭ Hristosŭ, nici curândŭ dezleagă elŭ greaţa şi voroava şi turbureala ce aveà, ce în a patra strajă de noapte vine cătr'înşii, să înveaţe pre ei, ca să nu caute ei curândŭ slobozie de iuţimi şi de venitulŭ răului, ce să rabde tare şi foarte ce le se va tâmplà.

Vru să-i aducă pre ei ca să-şŭ aducă şì aminte de ce-au

fostŭ darulŭ dela elŭ iară în mare mai denainte, cumŭ amu, chinuindu-se şi potopindu-se, iară cu un cuvântŭ mântuì pre ei. Că den grija amu ceaia marea şì jelanie multă creaşte ca den grijă a se izbăvì. Şi de multă vreamea trage scârbe, şi nu numai ce e cu puţinŭ mai denainte curândŭ aduce aminte, ce şì cealea ce-au fostŭ mai de multŭ darure dulci înnoiaşte-le cu pametea (ce se zice, cu ce aduce aminte). Că aşa iaste mintea omenească, că în bucurie scârba o uită, şi iară întru scârbe cealea ce-au fostŭ în bucurie mul|tu le (294) aduce aminte. Dereptŭ aceaia nu în deşărtŭ fi-vorŭ venite năpăştile, ce ca o săgetare sântŭ, ce împungŭ ascuţitŭ şi lenivoşii den nesocotinţă rădică..

Nu aciiaşŭ amu vine către ucenici Hristosŭ, ce a patra straje de noapte. Iară a patra strajă, grăiaşte 3 ceasure ce-sŭ după alŭ noaole ceasŭ de noapte. Că năravŭ au în cetăţi, pentru săpătorii de case şi de groape şi pentru furii şi ucigătorii, să străjuiască, şi pren oşti pentru împresurarea vrăjmaşilorŭ să preveaghe noaptea, şi straja să păzească schimbându-se. Că în patru părţi împartŭ noaptea străjuitorii. Unii amu întâia strajă de noapte (ce se zice, ceale trei ceasuri dentâi) preveaghe şi îmblă ocolindŭ cetatea sau oastea, alţii iară în a 2-a strajă de noapte (ce se zice, ce e după aceaia alte 3 ceasure), iară alţii în a treia strajă, iară alţii în a patra; şi fiecare de strajă are trei ceasure. Iară după alŭ noaole ceasŭ de noapte vine Hristosŭ către ucenici îmblândŭ pre mare, cela ce îmblă spre arepile vântului.

Ca lu Dumnezeu aşternù-i-se lui marea şi îmblà pre desupra apei, ca să înţeleagă ucenicii către cine sântŭ datori să-şŭ rădice ochii şi de acolo ajutoriu să ceară de toate nevoile şi năpăştile. De-aciia să şì ştie că poate învăţătoriulŭ lorŭ şi în mare şi pre pământŭ a face ciude. Şi acesta iaste ce de cela ce-i zice Davidŭ: «Tu birueşti ţinutulŭ măriei, şi turburarea undelorŭ ei tu îmblânzeşti».

Că Domnulŭ amu aşa vine către ucenici, iară ucenicii, dereptŭ premenirea lui, nălucitură păreà-le că iaste. Păreà-le că iaste un duhŭ de văzduhŭ. Nici amu pre vedeare cunoscură elŭ, împreună amu şì dereptŭ noaptea, împreună

17-18 *Tip.* врѣжьмашилѡ̃ 22 *Tip.* .ӻна ĕ, 30-31 *Tip.* ӻвъцѫтѹрюль.

și de frică ce aveà de bura vântului. Însă uitară și bura vântului și frica de ce erà ținuți, ce mai multu se spăreară și |
(295) se rădicară atâta, câtŭ și strigară. Cândŭ amu așteptà să se mântuiască și să se slobozească, atunce se mai adause lorŭ frica.

(Evanghelie) *Iară Isusŭ aciiașŭ zise lorŭ grăindŭ: «Îndrăzniți, eu sântŭ, nu vă teamereți!»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că pre vedeare nu cunoscură ucenicii pre Hristosŭ, și dereptŭ preaslăvita-i îmblare, și dereptŭ vreamea nopției, arătă-șŭ elŭ glasulŭ, de zise: «Îndrăzniți, nu vă teamereți, că eu sântŭ». Și cu glasulŭ frica lorŭ gonì și a drăznì pre ei făcù-i. Și dece amu zise «îndrăzniți», credința le ispitì, ce pentru ea fiecarele spăseaște-se carii credŭ chearŭ și curatŭ întru Hristosŭ. De-aciia aduse de zise că «eu sântŭ», ca de toată frica să slobozească și să gonească. Și cu aceasta arătă-se (grăindŭ că «eu sântŭ») cela ce poate toate a face și a schimbà ca Dumnezeu, celŭ ce-au pusŭ măriei hotarŭ năsipulŭ și ușilorŭ aceștiia cu zisa aceasta îngrădì, cândŭ născù den mațele mumâniei sale, eșiià, și-i puse îmbrăcământŭ nuorŭ și cu negură învălii ea, și puse ei cheae și uși zicândŭ ei: «Până cicea venì-veri și nu veri mai treace; și însŭ întru tine fi-vorŭ zdrobite valurile tale». «Eu sântŭ, ce mai nainte puținŭ cu voi îmblai. Acestuia zicŭ: taci și te închide! Și de pripă întru lină schimbai și mântuii pre voi».

(Evanghelie) *Răspunse lui Petrŭ și zise: «Doamne, de ești tu, zi-mi să vii cătră tine pre apă». Elŭ zise: «Vino!» Și eșì den corabie Petrŭ și mergeà pre apă, să vie cătră Isusŭ.*

(Tâlcŭ) Aceasta amu zise Petrŭ, ca să se slobozească părearea lui și să cunoască tare că nu iaste nălucitură, ce însușŭ Hristosŭ iaste celŭ ce poate îmblà pre apă și șì altora aceasta a face dăruiià. Că dereptŭ aceaia șì grăiià: «Zi-mi să vii cătră tine pre apă». Că pohtiià mai vârtosŭ și mai curândŭ să se afle lângă Hristosŭ, mainte de alalți, Petrŭ.
(296) A | ceasta amu și după înviere făcù. Mai cu inimă fierbinte fiindŭ elŭ, nu vrea cu alalți să meargă, ce mai nainte. Dereptŭ aceaia șì Domnulŭ zise lui să vie și-i tinse lui marea, de

---

23 *Tip.* а̀естꙋѧ 30 *Tip.* кꙋ́но | скѫ 35 фїрєннтє.

arătă lui dumnezeiasca-șŭ frâmseațe și mare tăriia sa. Iară Petrŭ îndrăznì de a Domnului zisă, eșì den corabie, mergeà cătr'însulŭ. Văzù vântŭ tare, și se temù.

Ce e mai mare biruì Petrŭ, iară de mai ticălosulŭ chinuiià-se. Că elŭ la mare îndrăznire luò, e de vântu se temù. Că așa iaste firea omenească, că de multe ori cealea mai mari biruiaște, iară cu cealea micile obliceaște-se și se iveaște. Incă fiindu-șŭ valurile silnice, Petru îndrăznì de eșì spre apă, iară cătră bura vântului de-aciia nu mai putù să stea, și fiindŭ aproape de Hristosŭ. Însă așa iaste folosŭ aproape de Hristosŭ a fi, cu necredință aproape a fi. Că și fericitulŭ Petru până se pomeniià și căutà cătră Hristosŭ, elu-lŭ ținеà marea — după aceaia elŭ aveà și trupŭ greu,— că biruiià tăriia cuvântului firea greimei trupului. Că cândŭ amu cătră vântŭ întorceà-și ochii, atunce — e amu și puținelŭ — cufundatŭ de totŭ fi-vrea, de nu vrea iarășŭ căutà și să roage pre Hristosŭ.

Aceasta și acesta pre însușŭ Petrŭ făcù-lŭ cu smerenie să înțelepțească și și alalți ucenici mângâè-i. Iară să amu de cei doi frați să tânjiră aceștea, de Ioannŭ și de Iacovŭ, măriia cea mai mare cerândŭ, cu câtŭ vârtosŭ mai multŭ de aceasta? Că încă-șŭ aveà pizmă apostolii unulŭ spre alaltŭ, că încă duhului sfântŭ nu se erà spodobiți. Iară după aceasta pretutindinea măriia lu Petrŭ o deade și de-a răspunderea înainte nărodului pre acesta puse. Că erà și mai prostŭ mai vârtosŭ de câtŭ alalți.

Iară Isusŭ aciiașŭ tinse mâna de apucă pre elŭ și zise lui: «Puțină credință, derep' | ce te spăreașŭ?» (297)

Nu oprì amu Hristosŭ atunceșŭ vântulŭ să stea, ce însușŭ tinse mâna de apucă pre Petrŭ, derep'ce că credința aceluia cuveniià-se de aceasta. Că cândŭ cuviința nu aducemŭ, și dumnezeiia pesteaște și se opreaște.

Arată amu Hristosŭ că nu a vântului sunetŭ și vreava iaste vina necăturiei lu Petrŭ, ce neputința și cea puțină credință aceluia însușŭ schimbare făcù, că nu putù marea să poarte a neputinciosului necredința. Că nu oprì vântului, ce neputinciosului, lu Petrŭ, împută dereptŭ credință puțină. Că-i zise: «Puțină credință, pentru ce te spăreașŭ?» Că de-i vrea fi credința nescăzută, și împrotiva vântului pre lesne vrea fi stătutŭ Petrŭ, și nice o frică nu vreà fi prinsŭ elŭ. Dereptŭ

aceaia, şì deaca-lŭ apucă elŭ de mâna lui, Hristosŭ, şi-lŭ scoase de-lŭ puse desupra apeei, e vântulŭ lăsă să-şŭ sufle, ca să arate că nu-i strică acestuia vântulŭ, ce necredinţa afundă-lŭ. Că cândŭ amu iaste credinţa închegată şi tare şi vârtoasă, nici unulŭ nu va puteà betejì pre noi, de ce ne vinŭ reale şi nevoi iuţi. Iară aceasta amu, ce se tâmplă lu Pătru în mare, lepădarea lui, de-aciia şì întoarcerea şi pocaaniia semnà. Că cumŭ acolo grăì cu trufă că «n'amŭ a mă lepădà de tine», aşa şì acicea zice: «Zi-mi să vii cătră tine pre apă». Că cumŭ atunce lăsatŭ fu să se leapede, aşa şi acmu lăsatŭ fu să se afunde; acicea amu mâna deade Hristosŭ lui şi nu-lŭ lăsă pre elŭ să se afunde, iară acolo cu pocaaniia lui den adânculŭ lepădăriei scoase-lŭ.

(Evanghelie) *Şi întrândŭ ei în corabie, stătù vântulŭ. Iară carei erà în corabiia, vineră de se închinară lui grăindŭ: «Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu eşti tu». Şi trecură în pământulŭ Ghenisaretului.*

(298) (Tâlcŭ) | Nu numai amu Petrŭ den frică lăsatŭ fu, ce şì ceia ce erà în corabie, şì aceaia den vreavă şi den bură şi den frică lăsaţi fură, că oprì, zice, vântulŭ şi cunoscură pre Isusŭ. Mai vârtosŭ şi de toate de ce-au fostŭ, adevărată şi curată luară arătarea, că de ce i se plecă lui vântulŭ şi de ce îmblà elŭ pre mare, spune dumnezeiia lui. Şi se închinară lui ca lu Dumnezeu. Că nu iaste omŭ cela ce îmblă pre mare, ce Dumnezeu, cumŭ şi Davidŭ au grăitŭ: «Întru mare căile tale, şi cărările tale întru ape multe». Că şi mai de nainte de aceasta grăiră: «Cumu-i iaste acestŭ omŭ, că şi vântulŭ şi marea ascultă de elŭ?» Că ca un omŭ amu păreà-le atunce că e Hristosŭ, avândŭ puteare mai vârtosŭ de omulŭ. Iară acumŭ nu aşa; carei erà în corabie, zice, vineră de se închinară lui grăindŭ: «Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu eşti tu».

Aşa amu câte puţinelŭ spre mai susŭ de toate aduceà-i Domnulŭ, ca şì pre mare să îmble. Şi unde zise lui Petru aceasta să facă, şi de chinuire mântuì-lŭ. Multă erà credinţa de-aciia alăltorŭ, că atunce amu oprì măriei. E acmu nu opreaşte, ce amintrilea-şŭ tăriia sa arată mai mare. Dereptŭ aceaia şi grăiră: «Adevărŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu eşti tu». Aceasta cândŭ grăiià, nu opriià lorŭ Hristosŭ, nici-i apără,

33 de *îndreptat în* denŭ | *Tip.* крєди́нда.

ce mai vârtosu-i priimì și-i întărì. Trecură amu, zice, și vineră în pământulŭ Ghenisaretului, unde amu cu multă puteare carii mergeà bolnavii vindecă.

De-aciia și noi, fraţilorŭ, să venimŭ și ceastă mare sărată și amărîtă și cu multă grije, viaţa aceasta, să treacemŭ. Şi întru întunearecŭ fiindŭ noi, să ne venimŭ în minte; și întru păcate fiindŭ afundaţi și întru amărăciunea gustărei păcatelorŭ chinuindŭ a ne necà, să nu ne delungămŭ și de rugă | și de rugăciune ce e de către Hristosŭ. Și de ce sântŭ (299) dela draculŭ și dela hitleanele duhurile bure rădicate (și cu acealea ispitescu-se a clătinà și a întoarce pre noi), de acealea amu să nu, cu leanea, pre noișŭ să ne afundămŭ. Ce să va fi și până la a patra strajă, ce iaste iuţimea sfârșitului vieţiei noastre de se tinde, cu nădeajde să opovăimŭ, că n'are a ne lăsà pre noi ispitiţi a fi mai vârtosŭ neputinţeei noastre milostivulŭ și de oameni iubitoriu Dumnezeu, ce are a face împreună cu ispitele și scoatere. Şi de vămŭ puteà răbdà, atunce aveà-vămŭ a auzì strigându-ne și grăindu-ne: «Îndrăzniţi, eu sântŭ, nu vă teamereţi!» Și cine amu de iaste așa, și acea înţeleagere are, cumŭ spaimă ce va fi și iuţimea, că va treace. Și va fi, și se va și luà. «Dereptŭ aceaia nu vă teamereţi de ce treace și se răsipeaște, că eu sântŭ (ce se zice, de pururea lăcuindŭ și ca Dumnezeu eu sântŭ, acesta), derep'ce amu că ceaia ce iaste acicea înfricoșată și iute, în puţină vreame e și pre adevărŭ ca cândŭ n'ară fi fostŭ, iară eu sântŭ, cum amŭ zisŭ, de pururea lăcuindŭ, și adevărŭ sântŭ, și nici dinioară nu voiu treace. Deci nu vă slăbiţi de ce e de către mine credinţa», zice, «și dragostea, pentru această lume ce stă și până la o vreame».

Iară de se va și după acesta glasŭ rădicà ispita și năpastea și duhulŭ hitleanului, și să și foarte suflă cu turbureală, și ceia ce scârbescŭ de se sirepescŭ și se de pururea turbă, deci și noi amu cevașŭ puţinelŭ de sirepiia lorŭ de ne turburămŭ, iară acea puţină credinţă a noastră are a o purtà Domnulŭ și mâna are a tinde. Și toată adăpostitura

---

9 *Tip.* ѹ҄гѫ, *îndreptat în* rugă 14 opovăimŭ *îndreptat în* nădajdu[imŭ] 19 *În cuvântul* вѫ, в *e scris cu mâna, fiind probabil sărit la tipar.*

până în sfârşitŭ da-ne-va noao şi varece să vămŭ pohtì a dobândì sufletului împreună şì trupului. Însă nu de toate
(300) vânturile ce-sŭ de năpaste să ne ivimŭ de toate | turburaţi, ce viaţa măriei aceştiia să ştimŭ, fie-de-ce grije şi de toate realele ce rădică, şì a ne răstignì. Iară ce e cătră Dumnezeu credinţă şi nădeajde, să nu o lăsămŭ nice dinioară. Iară mintea noastră în glasulŭ lu Pătru chearŭ să fie strigătoare, să strigămŭ: «Doamne spăseaşte noi». Iară să vămŭ vrea în corabiia noastră să luomŭ pre Hristosŭ (ce se zice, să se sălăşuiască Hristosŭ întru inimile noastre), aciiaşŭ avămŭ a ne aflà în pământulŭ cela ce cătră elŭ sârguimu-ne. Care pământŭ iaste acela? Să ştiţi că e pământulŭ făgăduitŭ şi ceriulŭ, pământulŭ blânzilorŭ carei se-au împăcatŭ de toate realele. Cu nuşii şì noi să ne spodobimŭ la acela să suimŭ şi moşteani dulceţiei aceiia să fimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a zecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 72.

(Mateiu XVII, 14). *În vreamea aceaia, apropiè-se cătră elŭ omŭ neştine şi se închină lui, (15) şi grăì: „Doamne, miluiaşte fiiulŭ mieu, că în lună noao drăceaşte-se, rău chinuindŭ: de multe ori cade în focŭ şi de multe ori într'apă. (16) Şi aduşŭ elŭ la ucenicii tăi, şi nu putură elŭ vindecà". (17) Răspunse Isusŭ, zise: „O, rudă necredincioasă şi răzvrătită! Până cândŭ voiu fi cu voi? Până cândŭ răbdà-voiu voi? Aduceţi-mi elŭ încoace!" (18) Şi contenì lui Isusŭ, şi eşì den elŭ dracŭ,*

---

1 *Tip.* сфъшнтъ **17-18** *Titlul slavon:* нє҃, і҃. єѵⷢ҇лїє. ѿ мáтдеа. глáва, о҃в. **20** *De-asupra lui* cătră, *scris* Isusŭ.

Variante: 19 apropiè-se] *C* apropiià-se **19-20** apropiè-se cătră elŭ omŭ neştine şi se închină lui, şi grăì] *T* un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, genunchele plecă lui, grăì **21** fiiulŭ] *T* feciorulŭ **21-22** în lună noao drăceaşte-se] *T* se luneaşte şi **22** chinuindŭ] *ABC* păţitŭ *T* chinuiaşte | de] *T* că de **23** la] *T* cătră **24** elŭ vindecà] *T* vindecă pre elŭ **25** necredincioasă] *B* necredinciosă | răzvrătită] *T* întoarsă **26** Până cândŭ răbdà-voiu voi] *C lipseşte T* Până cândŭ voiu răbdà pre voi **27** T_1 *lipseşte* Şi | contenì] *T* opri | den elŭ] T_2 dentr'însulŭ.

și se vindecă feciorulŭ den ceasulŭ acela. (19) Atunce mearseră ucenicii cătră Isusŭ, însușŭ ziseră lui: „Derep'ce noi nu putumŭ gonì elŭ?“ (20) Isusŭ zise lorŭ: „Dereptŭ necredința voastră. Dereptŭ grăescŭ voao, de-ați aveà credință câtŭ un grăunțŭ de muștariu, zicere-ați codrului acestui: treci de acicea încolo, și ară treace; și nemică n'ară fi voao să nu se poată. (21) Această rudă nu iase, numai cu rugăciuni și cu postŭ“. (22) Lăcuindŭ ei în Galilei, zise lorŭ Isusŭ: „Vândutŭ are a fi fiiulŭ omenescŭ în mânile oamenilorŭ, | și ucide-vorŭ elŭ, și a (301) *treia zi sculà-se-va“.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 30.

De spăseniia sufletelorŭ voastre datori sântemŭ a ne nevoì, frațilorŭ, și spre nevoința aceasta a ne rădicà de câtu ne e putearea. Că și astăzi a năravului învățătură facemŭ învățândŭ împreună și înainte puindŭ ale părinților̆. Deci nu cu greu, nici în nălucitură, dumnezeeștile cuvinte să ascultămŭ. Nici numai deșertŭ ascultarea cuvintelorŭ să treacă, ce să le înțeleagemŭ în lăuntrulŭ auzitului inimilorŭ noastre, și, ce ne stă înainte, cu socotire a le întrebà și în adâncululŭ cugetelorŭ a le socotì cu pază și cu usârdie tare și

---

13 *Tip. în josul paginei 300:* гла́съ а҃ є҆ѵⷢ҇лїе ї **14** сло́во, л҃. **15** voastre *îndreptat în* noastre **17** *Tip.* ѧ҆вътѹрж, *îndreptat în* învățătură **20** *Deasupra lui* deșertŭ *scris* în.

Variante: **1** se vindecă feciorulŭ den ceasulŭ acela] *T1* vindecă feciorulŭ într'acelŭ ceasŭ *T2* vindecă feciorulŭ într'acela ceasŭ **2** mearseră] *T* vineră | cătră Isusŭ, însușŭ ziseră lui] *T* și de eișŭ ziseră lu Isusŭ **2-3** Derep'ce] *T* Pentru ce **3** gonì elŭ] *T* vindecà pre elŭ | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **4** necredința] *B* necredița **4** Dereptŭ grăescŭ] *T* Adevărŭ amu grăescŭ **4-5** de-ați aveà] *AC* să aveți *T* că de-ați aveà **5** câtŭ un grăunțŭ de muștariu, zicere-ați] *T* ca o grăunță de muștari, aveare-ați a zice **6** acestui] *T* acestuia | încolo, și ară] *T* în ceaia parte, ș'ară **7** voao să nu se poată] *T* să nu se poată voao | Această] *T* Că această | rudă] *C* rugă **8** numai cu rugăciuni] *T* fară de cu rugă **8-9** Lăcuindŭ ei] *T* Întorcându-se amu elŭ **9** Vândutŭ] *ABC* Pridăditŭ **9-10** Vândutŭ are a fi fiiulŭ omenescŭ] *T* Va fiiulŭ omenescŭ vândutŭ să fie **10** ucide-vorŭ] *T* să ucigă pre **11** sculà-se-va] *T* să învie. Și se întristară foarte.

cu grija înţelesului. Dereptŭ aceaia şì dumnezeesculŭ Davidŭ de multe ori în psalomii lui înainte pune-ne, şi pune ce e de înţeleagere, şi iară grăiaşte: «Descoaperi ochilorŭ miei, şi să înţelegŭ ciudesele den leagea ta».

Preamândrulŭ Solomonŭ ca argintulŭ şi aurulŭ să căutămŭ mândriia zice, şi ca de o comoară de aceasta a'ntrebà. Şì Domnulŭ pre Iudei învăţà grăindŭ a căutà scriptura. Nemica alta să ştii că nu se arată şi că semnează, fără câtŭ că nu e putearea şi aşa pre iuşorŭ aceaia a ajunge. Că ceaia ce zace a mijlocŭ şi aiavea, nimea n'au vrutŭ întrebà nici dinioară, iară de ceaia ce e acoperită, cu multă căutare aflămu-o şi multŭ cugetŭ şi cu tocmeală treabă are. Că de unde şì comoară ascunsă dumnezeiasca scriptură meneaşte-se, cade-se spre căutarea aceiia cu multă dragoste să ne nevoimŭ. Şi după aceaia amu şì aceastea sântŭ aşa, carea e astăzi ceteniia a evangheliei. Încă în mijlocŭ puindu-o să o întrebămŭ şi cu socotinţă să o ispitimŭ, ca nemica noao să nu scape de ce zace întru adânculŭ scriptureei. De-aciia, mă rogŭ voao,
(302) să ascultaţi şi | cuvintele să înţeleageţi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, genunchele plecă lui, grăì: «Doamne, miluiaşte feciorulŭ mieu, că se luneaşte, şi rău chinuiaşte. Că de multe ori cade în focŭ şi de multe ori într'apă. Şi aduşŭ elŭ cătră ucenicii tăi, şi nu putură vindecà pre elŭ». Răspunse Isusŭ, zise: «O rudă necredincioasă şi întoarsă! Până cândŭ voiu fi cu voi? Până cândŭ voiu răbdà pre voi? Aduceţi-mi elŭ încoace». Şi oprì lui Isusŭ, şi eşì den elŭ dracŭ, şi vindecă feciorulŭ într'acelŭ ceasŭ.*

(Tâlcŭ) Totŭ amu sufletulŭ iaste în scârbă nevindecată, carele cade în chinuri şi în nevoe. Teame-se şi se ohileaşte, şi cu frica şi cu cutremurulŭ şi în cebăluitură de totŭ va fi. E să e şi vreun tată, de-şŭ veade un feciorŭ vreo nevoe iute tâmplându-i-se şi n'are nimea să-i poata ajutà şi ceva odihnă a-i da, cu multŭ mai vârtosŭ boleaşte şi den lăuntru elu se înfrânge şi-şŭ răneaşte inima. Cu acea scârbă şi inimă rea erà ţinutŭ şi acelŭ omŭ ce-şŭ vedeà fiiulŭ său cu hitleanulŭ dracŭ necându-se şi fără vindecare chinuindŭ.

---

4 *Tip.* ꙟцечегь, *îndreptat în* înţelegu   8 *Tip.* съ сѣмнѣзѫ   9 *Tip.* ѫлѹжоѹнџе   10 *Între* vrutŭ *şi* întrebà *scris de-asupra* a.

Pentru aceaia și vine cătră Hristosŭ și acea boală nerăbdată a feciorului-șŭ spuneà. Și spuse pre-a-măruntŭ de acea boală iute ce se chinuiià, și spuneà chinulŭ, ca spre milostivnicie și milostivulŭ vraciŭ să tragă. Și grăiià amu că se luneaște feciorulŭ lui și foarte se chinuiaște, că de multe ori în focŭ cade și de multe ori într'apă, și toată zdrobitura răului rabdă. Iară pre apostolii ucărîià și-i vinuiià că nu putură să vindece boala. Iară nu iaste acea boală den lună, ce draculŭ hitleanulŭ socotește oarece împlearea luniei și spre cela ce se chinuiaște cade, ca hulitŭ | să fie cela (303)
ce-au făcutŭ luna, Dumnezeu.

Că se înșelà tatălŭ celuia ce se luniià, că «se luneaște feciorulŭ mieu», că necredinciosŭ erà foarte și cu multă păreare vine cătră ucenici. Dereptŭ aceaia nu luò pre tocmeală vindecare dela apostoli și ucenicii lu Hristosŭ acela ce se drăciià, pentru fără-multa-necredință a ucenicilorŭ lui și pentru fără-necredința celorŭ ce-lŭ aduseră. Că de multe ori pentru dulceața sfințilorŭ tocmiià. Că acesta ale sale greșale și ne-acredințeei elu o lăsă, și ucenicilorŭ împută și ocărîià pre ei, înaintea tuturora, că nu putură să vindece. Dereptŭ aceaia și Domnulŭ, pentru-că împută înaintea nărodului ucenicilorŭ, înaintea tuturora acelora oblicì-le fără-necredința lorŭ, că zise: «O rudă necredincioasă și întoarsă!» Împreună tuturorŭ împută, nu numai celui tată ce i se luniià feciorulŭ, ce și celui nărodŭ ce sta înainte-i de nu credeà. Că și mii ca aceastea văzură, nu numai de Hristosŭ, ce și de ucenicii lui ciude făcându-se.

Iară «rudă întoarsă» (ce se zice, rudă hitleană) și nu înțelegeà dereptulŭ și dereptatea. Că zise: «Până cândŭ voiu fi cu voi?», arată că pohtiià răstignirea și munca și ce e eșire-i den trupŭ. Că i se supărase de aceia și cereà moarte, dereptŭ căce erà nevindecați fără-credințeei. «Până cândŭ amu» zice, «împreună lăcuì-voiu cu voi, așa dosădindu-mi și necrezându-mi?» Iară ca un milostivŭ acesta, fiindŭ și de oameni iubitoriu, iarășŭ grăiià: «Aduceți-mi-lŭ elŭ acicea!» Ca

---

4 *Tip.* мйостивѹлк 13 mieu *îndreptat în* lui 16 ucenicilorŭ *îndreptat în* lui 21 pentru-că *îndreptat în* pentru căc[e] 24 *Între* împută *și* nu *scris de-asupra* le 27 *După* făcându-se, *adăogat* și nu cred[u].

să nu se arate și acesta neputinciosŭ, să aducă, zise, drăcitulŭ, ca să fie arătată tăriia lui. Că le se păreà elŭ că va fi în chipulŭ ucenicilorŭ, de nu va puteà vindecà boala.

(Evanghelie) *Oprì lui Isusŭ, și eșì dentr'însulŭ dracŭ, și vindecă |*
(304) *feciorulŭ într'acela ceasŭ.*

(Tâlcŭ) Marco amu și Luca grăescŭ că oprì duhului necuratŭ, iară cicea, acestuia ce se luniià grăiaște Matthei că oprì. Însă și amândurora oprì Domnulŭ: drăcitului amu, să se întregească de minte, iară dracului, să fugă. Că arătă amu că dereptŭ păcatele ce se chinuiià opreaște, ca să priimească învățătură, să ajute spre eșirea dracului. Și deaca eșì, aciiașŭ dentr'acela ceasŭ vindecă-se. Nu numai amu vindecà Hristosŭ, ce și minune preaslăvită, câtu e vreamea unii certe, făceà dumnezeiasca frâmseațe și marea tărie a sa. Iară unii zicŭ că lunie o boală iaste, tocmită den stricarea sâng lui, derep'ce că luna, cându i-e lumina plină, fire are, ce e de acolo tremeasă, e zarea, a turburà ce-sŭ în trupŭ udăturile. Deci se turbură atunce, și acealea, de-aciia pară iute dentr'aceale udături eșindŭ, clătescŭ crierii capului și întorcŭ omulŭ. Deci așa se boleaște den lună, de se cheamă boală den lună. Și aceasta ziceà unii cu adevărŭ drăcitului că-i iaste, ce n'au fostŭ cu adevărŭ. Că a lu Dumnezeu oprire nu lasă pre noi să priimimŭ aceasta, că nu zise: «Voiu, vindecatŭ fii!» — ce după Matthei amu oprì lui Isusŭ, și eșì dentr'însulŭ dracŭ, iară după Marco «duhule», zice, «mutŭ și surdŭ, eu-ți zicŭ, eși dentr'însulŭ și de acmu să nu întri întru elŭ!»

Duhulŭ amu zice-se dracŭ, că aiavea erà arătatŭ că elŭ turburà acela. Că de i se-ară fi tâmplatŭ neputință den turburatulŭ ceii mestecături rea a mocrotelorŭ, n'ară fi zisŭ Domnulŭ: «Eu-ți oprescŭ». Aceasta amu la față a ști grăiaște-se, iară boala nu iaste față. Și zisa învățătoriului să o pue înainte. Iară după unde zice să iasă și de-aciia să nu mai între într'însulŭ, încă și mai curatŭ încredințează

---

2 *Între* păreà *și* elu *scris* și 11 să *îndreptat în* să-i 13 *Tip.* мин не, *îndreptat în* minune 14 *Între* facea *și* dumnezeiasca *scris* cu 17 *Tip.* тоүбѫра, *îndreptat în* turburà 29-30 *Tip.* ді | ѱтроүрѫбратѫлк 30 *Scris, la marginea stângă,* udăturiloru *(pentru* mocrotelorŭ).

că nu erà boala aşa, ce | o ispită drăcească. Că boala amu (305) să va şì fi, ea şì înceată. Că nici întră, nici iase, că den lăuntru are tocmeală, de nu întră den afară. Şi şì ce e den hitleanulŭ putrejunea mocrotelorŭ, de se tâmplă neputinţă, încă înceată, ce nu iase. Iară o betejală, oarecarea iaste, de întră den nafară în lăuntru, şì iară iase. Ce scădearea-i pre firea năravului iaste şi sănătatea. Că de draculŭ ţinutŭ iaste, fraţilorŭ, totŭ omulŭ, cela ce nu ascultă, nici dumnezeeştile cuvinte grăiaşte. Şi-lŭ aruncă pre elŭ draculŭ aorea în focŭ, aorea într'apa mâniei şi a pohteei, aorea într'apa turburealei şi bureei, încă şì a altorŭ chinuri.

(Evanghelie) *Atunce vineră ucenicii şi de eişŭ ziseră lu Isusŭ: «Pentru ce noi nu putumŭ vindecà pre elŭ?» Iară Isusŭ zise lorŭ: «Dereptŭ necredinţa voastră».*

(Tâlcŭ) Întrebară ucenicii, derep'ce că den lucru mare şi neştiutŭ întrebară. Că se temură, au doară cumva pierdură ce luase puteare şi lucru bunŭ, spre duhuri necurate a gonì. Iară Hristosŭ înaintea năroadelorŭ fără-de-credinţa celui tată ce-şŭ aduse feciorulŭ, vina-i arătă; că pre singuri ucenicii fără-de-credinţă-i vinuiià şi ca unorŭ nesăvârşiţi împută lorŭ. Însă se ruşină, căce-şŭ tinse sine spre săvârşitulŭ credinţeei. Că ucenicii amu, mainte de ce începură draculŭ a gonì, nu crezură că vorŭ puteà şi nu se încredeà spre vindecarea drăcitului. Şi mai mulţi, fără acesta, vindecà ei. Dereptŭ aceaia şi după înceapere nu putură să scoaţă elŭ. Iară Hristosŭ bine şi prea cu mândrie, înaintea tuturora, tatălui celuia ce se luniià şi nărodului jidovescŭ necredinţa le oblicì şi împută. Iară ucenicilorŭ lui de eişŭ împută-le, că nu vrea Domnulŭ înaintea a mulţi ruşinaţi să fie învăţătorii ce-sŭ împreună a toată lumea. |

(Evanghelie) *«Adevărŭ amu grăescŭ voao»*, zise, *«că de-aţi aveà* (306) *credinţă ca o grăunţă de muştari, aveà-reaţi a zice codrului acestuia: treci de acicea în ceaia parte, ş'ară treace».*

(Tâlcŭ) Credinţă grăiaşte acicea Hristosŭ, nu ca să crează întru elŭ fără păreare şi cu adevărŭ Dumnezeu să-lŭ ştie, ce credinţă zice a face ciudese. «Că de-aţi aveà amu cre-

---

7 Ca *îndreptat în* însă să [ştiţi] fraţilorŭ că 22 credinţeei *îndreptat în* necredinţeei | că *îndreptat în* însă 29 că *îndreptat în* căce.

dinţă», zice, «aşa iute şi întreagă şi tare ca o grăunţă de muştari» (că aceiia aşa-i iaste grăsimea) şi care iaste credinciosŭ fără părearea, că are a face znamenie. Şi tărie priimiţi sântŭ atâta, ca şì codrii înşişŭ, de vorŭ vrea, că-i vorŭ mutà. Cine va aveà credinţă ca aceasta, arată-se amu şì mai pre iuşorŭ că-i iaste, şi mai naltŭ foarte, şì alte multe ce nu-sŭ pre lesne a le isprăvì. Că credinţa ca aceasta, ea se naşte den îndrăznire ce e către Dumnezeu, iară această îndrăznire iarăşŭ den cea bună ogodirea ce va fi către Dumnezeu. Iară cu mare nevoinţă treaba iaste, dragii miei, ca cu buna ogodire a strânge aceaia îndrăznire ce e către Dumnezeu, şi iarà a creade cu tărie că are a da de toată cearerea: «Ceareţi», zice, «şi da-se-va voao». Iară şì să nu mutară hotarăle şi munţii apostolii, nu e minune. Nu amu căce că nu putură, ce căce nu vrură. Că ca o nemică nu fu lorŭ treabă ca aceaia. Iară după aceia şì oarecare sfinţi, cu multŭ mai ticăloşi decâtŭ apostolii şi mai săraci, după treabă mearseră, şi mutară şì codrii după despuitoriulŭ dumnezeesculŭ glasŭ. Că se cheamă şì diavolulŭ munte pentru prea înălţarea trufei lui. Şi acestŭ pre iuşorŭ sfinţii mută-lŭ cândŭ vorŭ.

«*Şi nemică n'ară fi, să nu se poată voao*».

«Nu numai codrii aveţi a mutà», grăiaşte Domnulŭ, «ce şì de alta nemică să fie, să nu se poată voao, o soţi şi ucenici».

(307) «*Că această rudă nu iase, fără | de cu rugă şi cu postŭ*».

Ruda drăcească a toată, zice Domnulŭ, nu iase într'altŭ năravŭ, fără de cu ruga şi cu postirea. Nu numai cela ce vindecă să se postească, ce şì celuia ce va să se vindece beteagulŭ. Că ruga amu foarte înfricoşată iaste dracilorŭ. Şi aceasta învârtoaşă şi întăreaşte foarte postulŭ, că nu lasă saţiulŭ bucatelorŭ să răsipească tăriia trupului, nici aprinderea ce e dentr'aceasta lasă să turbure crierii capului şi să-i căbăluiască mintea. Şi trupulŭ amu fiindŭ tare într'aceastea, şi mintea fără voroavă lucrândŭ aceastea, mai vârtosŭ de foculŭ şi mai înfricoşată de toată înalţă-se ruga. Dereptŭ aceaia se şì cade înjugaţi să fimŭ de pururea acestorŭ doao

7 *De-asupra lui* Că, *scris* însă   19 *Tip.* дїавълъ *îndreptat în* diavolulŭ
34 *între* voroavă şi lucrândŭ *scris de-asupra* fi-va.

bunătăţi. Iară carele se satură şi slujaşte pântecelui, aceluia a se izbăvì de nebuniia dracului nu-i iaste iuşorŭ, şi totŭ cu rău adausu e de toaţe.

Iară cine se roagă şi se posteaşte, nu-i trebuiaşte multŭ. Şi cui nu trebuiaşte multŭ, nu poate fi iubitoriu de aurŭ. Iară către rugă foarte e îndemnosŭ, că ruga mestecată cu postulŭ den moarte izbăveaşte omulŭ. Că cine-şŭ întristează pântecele, smereaşte-şŭ inima, iară cine ogodeaşte pântecelui, sălbătăceaşte-se cu cugetele. Şi postulŭ amu aduce sănătate şi tărie, iară nepostulŭ neputinţă şi boală aduce, încă şi moarte apropie.

(Evanghelie) *Întorcându-se amu elŭ în Galilei, zise lorŭ Isusŭ: «Va fiiulŭ omenescŭ vândutŭ să fie în mânile oamenilorŭ, şi să ucigă pre elŭ, şi a treia zi să învie». Şi se întristară foarte.*

(Tâlcŭ) Acicea iară, după minune ce feace Hristosŭ, eşindŭ de-aciia şi de munca sa spuneà, şi învăţà ucenicii săi şi le arătà, ca să nu le se arate lorŭ şi să le pare că pentru neputinţa se chinuiaşte ca un neputinciosŭ. Pren Gali|lei (308) îmblà, căce că de munca lui auzindŭ ucenicii, nu-şŭ vrea nici Ierusalimulŭ să vază ei; mai vârtosu se şi feriià şi se despărţiià de alţi. Că ei numai vrea Hristosŭ să ştie ce vrea să se tâmple lui, ca să nu se spământează ei în vreamea chinului lui, şi să cugete şi să grăiască ei întru sineşŭ aşa şi să zică: «Câtŭ erà elŭ de putearnicŭ, cândŭ şi morţii sculà-i cu tărie şi cu frâmseaţe dumnezeiască! Şi cela ce marea şi duhurelorŭ necurate opriià şi cu cuvântulŭ zdrobiià dracii, cumŭ acmu prinsŭ fu şi căzù în clucsele pierzătoriului şi nepriitoriului!» Pentru aceaia grăiià Hristosŭ ce vrea să se tâmple lui, şi aiavea de toate spuneà ucenicilorŭ, ca cândŭ va venì vreamea chinului, să n'aibă a zice vreunulŭ dentr'înşii, că n'au ştiutŭ că are a cădeà în mânile vrăjmaşilorŭ. Ce-i tocmì, ca să ştie şi să înţeleagă că de nimea nu e nevoitŭ, ce de bună voia lui mers-au spre muncă.

Ce-i vrea fi lui a fugì şi a se apărà? De ce spuneà elŭ că va să se tâmple lui? Sau să se leapede a nu se chinuì? Ce ca să spăsească toată lumea de suptŭ ceriu, deade-şŭ sineşŭ spre moarte Hristosŭ. C'au deştinsŭ den ceriu pentru nenu-

---

7 *Tip.* ѫтрйстѫзѫ   13 *Tip.* ѡменилѡр.

mărată milosârdiia lui, cumŭ şì aiurea învaţă şi grăiaşte Hristosŭ: «Nimea nu va luà sufletulŭ mieu dela mine, ce eu pune-l-voiu de mineşŭ. Şi puteare amŭ a pune elŭ, şi puteare amŭ iară a luà elŭ». Şi spuse ucenicilorŭ scârbă şi tristă, că iaste a-lŭ ucide şi a-lŭ răstignì. Şi-i văzù trişti şi scârbiţi. Dereptŭ aceaia şì în bucurie aduse-i, că zise că a treia zi va învie şi nu va fi multŭ în moarte. Pentru aceaia învaţă şì pre noi şi ne mângâe, că pururea vine după scârbă şi bucurie. Că nu iaste în deşertŭ noao suspinarea de scârbă. Că aşteptă şi dulceaţă sufletului şi bucurie. Cându ne cu-
(309) prinde vreo năpa|ste fără de nădeajde, atunce ne nădăjduimŭ şì spre dulceaţă mare. Şi iară cândŭ săvârşimŭ totŭ lucrulŭ nostru, nădăjduimu-ne şì dobândei.

Pentru aceaia să ne nevoimŭ, fraţilorŭ, cu postulŭ şi cu rugăciunea, cumŭ însuşŭ Hristosŭ zis-au, ca pre cei draci ce se batŭ cu ispită spre noi a ne turburà şi a chinuì pre noi departe să-i gonimŭ dela noi. Că cine se posteaşte, iuşorŭ iaste şi deşteptatŭ. Şi şì rugăciunea treazvă mai bune arepi are decâtŭ însuşŭ vântulŭ. Şi mai iuşoare arepi au aceastea şi bunătăţi. Că de aceaste arepi şì dumnezeesculŭ Davidŭ-prorocŭ rugà să i se dea lui, cândŭ grăiià: «Cine-mŭ va da arepi ca porumbilorŭ, şi să zborŭ să răpausŭ?» Iară oarecine de nu va aveà aceaste arepi, nu se poate rădicà de lucrurile pământului să ajungă la celŭ răpaosŭ fără de moarte. Dereptŭ aceaia şi sfinţii apostoli pururea se postiià şi rugăciune făceà.

Aşa şì noi postulŭ şi rugăciunea să iubimŭ, ca în scârbe să nu cădemŭ, ce să ne nădăjduimŭ spre dulceaţă mai vârtosŭ, şi de dulceţi şi de frâmseţi să nu ne prea înălţămŭ, şi să lăcuimŭ fără grije. Ce pururea să ne nădăjduimŭ spre mila lu Dumnezeu, ca de acmu să fimŭ întregi în mândrie şi înţelepţi şi blânzi şi smeriţi, ca să putemŭ şì noi a dereptà toate lucrurile cealea bunele, şi cea dulceaţă ce va să fie să o putemŭ dobândì dela Hristosŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cuvine toată slava şi cinstea şi închinăciunea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

4 *Tip.* ѹченилѡ҇^{р}.

Dumineca a unsprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 77.

(Mateiu XVIII, 23). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Podobeaşte-se împărăţiia ceriului omului împăratŭ ce vru a se întrebà în cuvinte cu robii lui. (24) Începù elŭ a se întrebà, aduseră lui un datornicŭ untunearecŭ de talanţi. (25) Nu avù elŭ să plătească, zise domnulŭ* | *lui să vânză şi muiarea şi feciorii şi totŭ câtŭ aveà,* (310) *şi să dea lui. (26) Căzù amu robulŭ acela, închină-se lui, grăì: „Doamne, rabdă mie, şi totŭ ţie voiu da". (27) Milostivì-se domnulŭ robului acelui, ertă lui, şi datoriulŭ lăsă lui. (28) Duse-se robulŭ acela, află unulŭ de megiiaşi ai lui ce erà datoriu lui o sută de bani, şi-lŭ prinse şi-lŭ suguşă elŭ, grăiià: „Dă-mi câtu-mi eşti datoriu!" (29) Căzù amu megiiaşulŭ lui la picioarele lui, rugà-se şi grăiià: „Rabdă mie, şi totŭ da-ţ-voiu". (30) Elŭ nu vru, ce-lŭ duse şi-lŭ băgă elŭ în temniţă, până cândŭ deade datoriulŭ lui. (31) Văzură megiiaşii lui ce*

1-2 *Titlul slavon:* нє҃, аі ѥ҃ѵлїє. ѿ матѳеа, главѣ. оз҃. **5** *Între* lui *şi* Începù *scris de-asupra* şi deaca **6** *Între* datornicŭ *şi* untunearecŭ *scris de-asupra* cu **7** *Între* talanţi *şi* Nu *scris de-asupra* şi | *Tip. în josul paginei:* гласъ в҃. ѥ҃ѵлїє аі҃, **13** *Scris, la marginea stângă,* priiatenii lui *(pentru* megiiaşi ai lui).

Variante: **5** vru a se întrebà în cuvinte] *T* vrea să facă întrebare **6** a se întrebà, aduseră lui] *T* a face, adusŭ fu | untunearecŭ] *B* zeace mie *T* de o mie **7** talanţi] *A* somi *B* galbeni | Nu avù] *T* şi nu aveà **7-8** domnulŭ lui] *T* lui domnu-său **9** şi să dea lui] *B* şi să plăteasca lui *T* să plătească | *T lipseşte* amu | închină-se] *T* închinà-se **10** grăì] *T* grăiià | mie, şi totŭ ţie voiu da] *T* de mă mai aşteaptă, şi totu-ţi voiu plătì ţie **11-12** acelui, ertă lui, şi datoriulŭ lăsă lui] *T* aceluia, şi lăsă pre elŭ, şi datoriulŭ ertă-i **12** Duse-se robulŭ acela,] *T* Eşì robulŭ ce luase ertare de o sută de talanţi, şi **13** de megiiaşi ai lui ce] *T* den soţii lui ce-i **14** şi-lŭ suguşă elŭ, grăiià: «Dă-mi câtu-mi] *T* elŭ de-lŭ sugrumà, şi-i grăì: «Plăteaşte-mi ce-mi **15** amu megiiaşulŭ lui] *B* amu megicaşulŭ (?) lui *T lipseşte* **16** şi grăiià: «Rabdă mie, şi totŭ da-ţ-voiu.»] *T* grăindŭ: «Mai aşteaptă mine, şi-ţi voiu platì totŭ.» **17** vru] *ABCT* vrea | ce-lŭ duse şi-lŭ] *B* ce-lŭ duse şi *T* ce mearse de-lŭ | *T lipseşte* elŭ **17-18** până cândŭ deade] *T* până-i plătì **18** datoriulŭ lui] *C* dariulŭ lui *T* datoriulu megiiaşii] *T* soţii.

fu și se jelui vârtosŭ. Și vineră, spuseră domnului totŭ ce fu. (32) Atunce-lŭ chemă domnulŭ lui, grăi lui: „Robŭ hitleanŭ! Totŭ datoriulŭ lăsai ție, dereptŭ că mă rugași. (33) Nu ți se cade și ție a milui megiiașulŭ tău, ca eu tine miluiiu?“ (34) Și se mânie domnulŭ lui, deade elŭ muncitorilorŭ, până cândŭ deade totŭ datoriulŭ lui. (35) Așa și tatălŭ mieu den ceri face voao, să nu lăsaretu, cineșŭ cu fratele lui, din inima voastră greșalele lorŭ.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 31.

Aorea amu aiavea au grăitŭ întru evanghelie Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, aorea în pildă, e aorea cu dojană și cu poveaste învăță. Face aceasta, ca mintea ascultătorilorŭ să rădice, și înainte a pune lucruri și mai cinstite, și de-a aducerea aminte de ce au grăitŭ, să bage întru sufletŭ de pururea să lăcuiască, ca den dojana cuvântului mai arătată și mai cinstită să facă învățătura, și lenivoșii și ceia ce zacŭ să-i rădice mai vârtosŭ spre ascultare, cumŭ și astăzi ceteaște-se această evanghelie:

Zise Domnulŭ pilda această: Podobeaște-se împărățiia ceriului omului
(311) *| împăratŭ ce vrea să facă întrebare cu robii lui. Începù elŭ a face, adusŭ fu un datornicŭ de o mie de talanți. Și nu aveà elŭ să plătească, zise lui domnu-său să vânză și muiarea și feciorii și totŭ câtŭ aveà, să plătească.*

---

9 кóнецъ недѣлѣ **11** слóво, лā. **15-16** *Tip.* дѣ аалоучерѣ.

Variante: 1 și se jelui vârtosŭ] *BC* și se jeluiră vârtosŭ *T* scărbiră-se foarte | vineră] *T* mearseră **1-2** domnului totŭ ce fu. Atunce-lŭ chemă domnulŭ lui, grăi lui] *T* toate domnu-său. Atunce amu chemă elŭ, zise] **3** datoriulŭ] *T* datoriulŭ acesta | dereptŭ că mă rugași] *T* derep'ce mă rugașŭ. **4** Nu] *BT* Dară nu | cade] *T* cădeà **4-5** a milui megiiașulŭ tău, ca eu tine miluiiu] *T* să miluești soțu-tău, cumŭ și eu pre tine miluii **5** deade] *T* Că-lu deade **6** cându deade] *T* va plăti **7** și tatălŭ mieu den ceri face voao] *T* are a face voao părintele mieu alu ceriului | face] *BC* face-va **7-8** să nu lăsaretu, cineșŭ cu fratele lui, din inima voastră greșalele loru] *T* de nu veți lăsà cineșu vecinului său den inimile voastre greșalele lui **8** tu, cineșŭ cu] *B* cineșŭ | din inima] *B* den inema.

(Tâlcŭ) Înfricoşată amu iaste adevărŭ, fraţilorŭ, pilda aceasta, înfricoşate-sŭ şi cuvintele ei, înfricoşată-i iaste şi răspunderea. Că înfricoşată şi cutremurată e celora ce calcă leagea lu Dumnezeu. Iară carei o păzescŭ aceasta, şi dulce le iaste, şi cu bunătate împlutŭ. Însă să cunoaştemŭ den pilda aceasta, să ertămŭ celorŭ ce se întărâtă, fraţilorŭ, ce e către noi datoriulŭ lorŭ. Că de vămŭ lăsà datornicilorŭ noştri, şi Dumnezeu are a lăsà noao greşalele noastre. Iară de nu vămŭ lăsà, nici vămŭ ertà lorŭ, cu multŭ mai vârtosŭ chinŭ şi muncă înfricoşată aduce-ne-vămŭ noao.

(Evanghelie) *Podobeaşte-se împărăţiia ceriului omului împăratŭ.*

(Tâlcŭ) Împărăţiia ceriului, omulŭ împăratŭ ce i se podobeaşte, Hristosŭ iaste. Că i se podobeaşte aceştiia omulŭ împăratŭ, celui ce se întrupì dereptŭ noi şi pre podobie omŭ fu fără păcate, şi dereptŭ noi păcătoşii. Iară robii lui sântŭ toţi oamenii, mai marii şi începătorii. Şi grăiaşte cu noi nezlobivulŭ Domnŭ în viaţa aceasta, pren mijlocŭ de îngeri ce e de noi tocmeaşte şi de a noastră fire judecă noao. Cu oblicire obliceaşte fiecăruişŭ omŭ cu a lui ştiinţă şi pre fiecine de ce-au lucratŭ, oarece lucru. Cu judecată întrebatŭ va fi şi aminte-i va venì folosulŭ.

Iară o mie de talanţi datori-i sàntemŭ toţi oamenii, derep'ce că multă dulceaţă luat-amŭ dela Dumnezeu. Şi multŭ a iubì pre elŭ datori sântemŭ, iară noi mai vârtosŭ greşimŭ lui. După aceaia şi mai- măriia spre oameni carii (312)
o au luatŭ, şi a mulţi oameni grija şi tocmeala, şi n'au ţinutŭ bine mai-măriia şi puterniciia, aceia mii de talanţi datori sântŭ.

Că darurile amu cine le-au luatŭ dela Dumnezeu, plată datori sântŭ să dea lui cu păzirea dumnezeeştiei învăţătură a lui. Iară ceia ce nu păzescŭ învăţătura ziditoriului, ce lucrează lucru necuviosŭ, adevărŭ întru dureare şi în neştiinţe sântŭ pururea, şi întru mii de vine şi nespuselorŭ munci. Că robulŭ celŭ rău ce ia dela domnu-său şi alŭ domnu-său elu-lŭ răsipeaşte, pierdutŭ datoriu iaste şi şi spre vânzare datŭ iaste să fie de domnu-său, cu muiarea împreună şi cu feciorii-şŭ vândutŭ şi altui domnŭ robŭ a fi.

---

26 *Tip.* ѧ̀ѧмоу́лци.

Aceasta arată ce e de Dumnezeu depărtare, că se grăiaşte muiarea trupulŭ, că împreunatŭ iaste sufletului, iară feciorii, lucrurile ce sântŭ lucrate rău sufletului şi trupului. Că zice Domnulŭ trupulŭ să-lŭ dea satanei spre muncire (ce se zice boalelorŭ sau chinurilorŭ drăceşti să-lŭ dea), iară feciorii, ce se zice, fireei chinului să se strămuteaze, ca de-i va fi vreo mână furătoare, să o usuce ea Domnulŭ, sau cu vreun dracŭ să-lŭ strămuteaze, ca sufletulŭ să i se spăsească, ca de-aciia furtişagulŭ să nu mai aibă a-lŭ lucrà acelŭ omŭ.

(Evanghelie) *Căzù*, zice, *robulŭ acela, închinà-se lui, grăiià: «Doamne, rabdă de mă mai aşteaptă, şi totu-ţi voiu plătì ţie».*

(Tâlcŭ) Văzù robulŭ nevoia, că înţelease măriia datoriei. Şi ştiù prea-înmulţimea datoriului, ce nu avù ce răspunde. Însă către cela ce-lŭ dezbăteà curse, căzù de se închină, şi vreame cereà de aşteptare, şi făgăduì că va plătì datoriia.

(313) (Evanghelie) | *Milostivì-se domnulŭ robului aceluia, şi lăsă pre elŭ, şi datoriulŭ ertă-i.*

(Tâlcŭ) Văzù în-lungŭ-răbdătoriulŭ înfrângerea robului aceluia, şi se milostivì rugăciuneei datornicului nezlobivulŭ. Slobozì pre elŭ den cea nevoe iute şi-i lăsă lui datoriulŭ de totŭ până în sfârşitŭ (ce se zice o mie de talanţi). Că câtŭ iaste la noi o litră de aurŭ, aceasta iaste talantulŭ Jidovilorŭ. Că măsura i-erà de multŭ preţŭ de florinţi şi cu multŭ trăgeà mai multŭ de alalte măsuri. Nu amu cu nemilostivnicie zise domnulŭ să-i fie plătitŭ dela robŭ datoriulŭ, ce cu milă, ca să se teamă acela accii osânde, să se roage şi să dobândească ertare. Că de nu vrea fi acesta pentru această judecată zisŭ, nu se vrea fi rugatŭ şi să cază, şi datoriulŭ să-i lase. Că nu face amu aceasta domnulŭ mainte de judecată, derep'ce că de vrea fi aşa pre iuşorŭ ertare luatŭ acelŭ robŭ, nu vrea aveà a şti să mulţemească măriei lui şi darului. Dereptŭ aceaia amu în nevoe mare aduse pre elŭ, ca să aibă a-şŭ aduce aminte mai apoi den ce osândă lăsatŭ fu, şi să fie învăţatŭ ca să fie milostivnicŭ şi elŭ datornicului său, cine i-e datori.

(Evanghelie) *Eşì robulŭ ce luase ertare de o sută de talanţi, şi află unulŭ den soţii lui ce-i erà datoriu lui o sută de bani, şi-lŭ prinse elŭ de-lŭ sugrumà, şi-i grăì: «Plăteaşte-mi ce-mi eşti datoriu*

(Tâlcŭ) Multă de oameni iubire a Domnului ce-i fu cătră robŭ! Şi mare fu şi presusŭ şì a robului iuţimea şi nemilo|stivie cătră alŭ său soţŭ, şi uitarea-i, şi nemila-i şi fără- (314)
de-omenie-i. Că elŭ amu vreamea cu sorocŭ cerşù numai, iară domnulŭ datoriulŭ ertă lui, şi mai multu-i deade cu multŭ decâtŭ ce cerşù elŭ rugându-se. De-aciia elŭ eşì şi aciia şì-şŭ arătă a lui iuţime: încă nu erà să fie trecută ceva vreame. Ce-i fu amu acelui robŭ amărîtŭ, crezŭ, aceasteaşŭ cuvinte-i grăì, cealea ce grăì şì acestŭ fără de milă şi dobândì ertare.

(Evanghelie) *Căzù*, zice, *la picioarele lui, rugà-se grăindŭ: «Mai aşteaptă mine, şi-ţi voiu plătì totŭ». Elŭ nu vrea, ce mearse de-lŭ băgă în temniţă, până-i plătì datoriulŭ.*

(Tâlcŭ) De o mie de talanţi rugă-se nebunulŭ, şi ertare desfârşitŭ de ce cereà priimì. Iară soţulŭ lui numai o aşteptare cerşù, şi nici aceasta nu-i deade lui rău-nărăvitoriulŭ şi nesocotitoriulŭ. Nici de chipulŭ rugăciuniei ruşină-se, de carea fu şì elŭ miluitŭ, nici de cuvântu se milostivì, de care şì elu se rugă şi se mântuì, nici-şŭ aduse aminte de grija în ce-au fostŭ şì elŭ pentru chipulŭ soţu-său, ce fu mai rău şi mai fără de milă de toate fierăle. Încă nici datoriulŭ nu-i erà tocma alŭ celuia ce se rugà cu alŭ lui. Că acela amu pentru talanţi rugà-se, iară acesta pentru dinari, acela de o mie de talanţi, iară cesta de o sută de bani. Şi acela amu domnu-său rugà-se, iară cesta soţu-său. Domnulŭ amu de totu-i ertă atâta datoriu, iară elŭ nici o aşteptare soţu-său nu deade.

(Evanghelie) *Văzură soţii lui ce fu, scârbiră-se foarte. Şi mearseră, spuseră toate domnu-său. Atunce amu chemă elŭ, zise: «Robŭ hitleanŭ! Totŭ datoriulŭ acesta lăsai ţie, derep'ce mă rugaşŭ. Dară nu ţi se cădeà şì ţie să miluești soţu-tău, cumŭ şì eu pre tine miluii?»*

(Tâlcŭ) | Judecă-se cu robulŭ hitleanŭ dulcele Dumnezeu (315)
şi împăratŭ, şi-şŭ întoarce darulŭ său. Însă nu-lŭ întoarse elŭ, că necăite sântŭ lu Dumnezeu darurile lui. Iară acesta, căce nu miluiià soţulŭ său, însuşi-şŭ întoarse aceasta. Şì robŭ hitleanŭ grăì-i. Iară cândŭ erà datoriu o mie de talanţi, hitleanŭ nu-i zise lui, nici-lŭ dosădì, ce-lŭ miluì. Iară cândŭ fu nemilostivŭ soţu-său, atunce-i grăì robŭ hitleanŭ. O,

---

20 *Tip.* фїе ржлє 22 *Tip.* нѣптрꙋ тáланцн 23 *Tip.* тáлалцн 25 *Tip.* дотóрю.

multe-sŭ blândeaţele Domnului, că face cuvântŭ şi către cela ce nu e destoinicŭ a totŭ cuvântulŭ! Şi cu lungă răbdare obliceaşte pre cela ce însuşŭ osânditu-se-au, şi arată că acesta însuşŭ de sineşŭ şi darulŭ întâi întoarse, şi după aceasta şi muncă câştigă-şŭ luişŭ. Iată amu, cândŭ nu avù să plătească datoriulŭ, nu menì pre elŭ hitleanŭ, ce şi mai vârtosu-lŭ miluì. Iară cândŭ către soţu-şŭ fu nemilostivŭ, atunce şì hitleanŭ zise-i şi-lŭ şì menì. Că nemilostiviia nu numai lu Dumnezeu iaste urîtă, ce nici îngerilorŭ nu e pre ogoadă, nici oamenilorŭ celora dulcii şi blânzii.

Să auzimŭ nemilostivii, şi să ne spământămŭ şi să tremurămŭ, şi să înţeleagemŭ şi să ştimŭ că înşine pre noişŭ osândimŭ întorcândŭ ce e spre noi milostea, şi a veacilorŭ munci înşi ni le tragemŭ. Iani să auzimŭ camatnicii, să auzimŭ câţi sântemŭ către soţi şi vecinilorŭ săi sălbateci şi fără de omenie! Să auzimŭ de a datornicului fără-de-omenie cametele ispitindŭ. Că rău lucru e şi hitleanŭ, şi camete pre camete şi asupriciunile prea iaste lucru urîtŭ şi spurcatŭ. O nevoia asta, o nemilostiviia, o fără-de-omeniia! Şì ştiindu-ne chinurile acestorŭ, şi ne sugrumămŭ şi necămŭ. Că ia să auzimŭ învrăjmăşitorii şi pomenitorii de rău, să ne fricoşămŭ şi să înţeleagemŭ că cu ale noastre păcate legămu-ne, |
(316) cându ne aducemŭ aminte a face rău, fraţilorŭ! Şi noi sàntemŭ ca neşte oameni în viaţa aceasta, şi întru puţinea vreame întoarcemŭ, fraţilorŭ, şi ne îngreoemŭ spre ceia ce puţinelŭ greşăscŭ noao, şì puţinelŭ datoriu fiindŭ ei noao. Iară Dumnezeu nu aşa numai, ce mai multŭ are a muncì pre noi. Şi munca adevărŭ nencetată iaste şi fără de sfârşitŭ! Aceasta amu bine să înţeleagemŭ, că ce-sŭ către Dumnezeu păcatele noastre, mii sântŭ, iară greşalele fraţilorŭ noştri, ce-sŭ către noi, o sută sântŭ. Şi fieşŭ-carele de noi datoriu iaste lu Dumnezeu mii de talanţi (ce se zice că vinovaţi sântemŭ multului şi marelui datoriu). Că datori sântemŭ lu Dumnezeu multe şi mari datoare, multe şi de mari păcate. Iară fieşŭ-cine carele au greşitŭ noao, datoriu iaste noao o sută de bani (ce se zice puţinea şi micşoară datorie către seama miei de talanţi).

13 *Tip.* ꙟцелѣцелѣ   21 necamŭ. Că ia *îndreptat în* necămŭ cu ea
30 *Tip.* фрацилилѡр   34 *Tip.* доꙋлиезѕ.

Ca şi noi atâta datori sântemŭ lu Dumnezeu, de ne vămŭ arătà nemilostivi şi cătră cela ce vămŭ noi puţinelŭ datoriu să întoarcemŭ, şi cât au ertatŭ noao Dumnezeu, de ne-amŭ rugatŭ lui şi-lŭ rugămŭ, şi de-aciia fără de milă de toate păcatele judecaţi fi-vămŭ de vină.

Că-lŭ deade elŭ, zice, *muncitorilorŭ, până va plătì totŭ datoriulŭ lui.* (Ce se zice, pururea şi fără de sfârşitŭ judecă-lŭ să se muncească, şi nici dinioară a aveà a se plătì, derep'ce amu că nu iaste în iadŭ ispoveadanie). *Aşa are a face voao părintele mieu alŭ ceriului, de nu veţi lăsà cineşŭ vecinului săŭ den inimile voastre greşalele lui.*

Dereptŭ aceaia cuvintele-şŭ tocmitu-le-au în pildă toate Hristosŭ şi mântuitoriulŭ nostru, să se întărească cu pilda, ca mai vârtosŭ iuşorŭ să-i fie. Că şi începutulŭ amu pildeci, pre sineşŭ zice-şŭ Domnulŭ împăratŭ şi de cuvântŭ tocmi- (317)
toriu, iară după sfârşitŭ, spre a părintelui puteare puse muncile, ca să nu le se pare că se laudă elŭ şi se preaînalţă. Şi împreună şi arată că amândoi au o puteare şi o vreare spre noi. Iară ce «den inimile voastre» zice (ce zice den inimă, nu numai den gură să ertămŭ fraţilorŭ noştri ce-sŭ cătră noi greşalele lorŭ), doao ceare acicea Dumnezeu: şi ale noastre greşale să ne căutămŭ noi, şi altora să lăsămŭ greşalele. Că cine-şŭ înţeleage amu greşalele sale, mai milostivŭ va fi vecinului său. Şi nu numai amu aşa să lase den gură caută, ce den inimă învaţă ertare să se dea. «Aceasta amu», zice că «şi părintele mieu are a face voao». Nu zice părintele vostru, ce părintele mieu, derep'ce că nu erà destoinici părinte să zică milosârdului şi milostivului, hitleani fiindŭ aceia şi cu pizmă omenească.

Să vedemŭ şi noi, fraţilorŭ, cumŭ sântemŭ şi ce păcătuimŭ, ce-amŭ lucratŭ şi câtă bunătate luat-amŭ dela Dumnezeu, cumŭ amu adaugenemŭ prespre toate zilele leagiei lu Dumnezeu călcândŭ, şi a lui leage uitândŭ şi zisa-i. Toate vârstele, şi toţi robii şi slobozii, proştii şi voinicii, mai marii şi începătorii, bărbaţii şi mueri, coconi şi bătrâni, călugări şi mireani, preuţii, arhiereii şi diaconii, toţi împreună întoar-

---

29 *Tip.* ми́сръдѹлѹи.

semu-ne şi netreabnici fumŭ, şi ne stricămŭ şi urîţi fumŭ, cineşŭ de a luişŭ începătură. Şi de pururea greşimŭ dosădindŭ, obidindŭ, minţindŭ şi nebunindu-ne, asuprindŭ, ocărîndŭ, argintulŭ în camătă dândŭ şi camătă pre camătă cerşindŭ, prea-fără-dumnezeindŭ şi năpaste vecinilorŭ adu-
(318) cândŭ, lupilorŭ ce mănâncă crudŭ închipuindu-ne, şi | gadinelorŭ şi corbilorŭ mâncători de stârvŭ semănându-ne, şi a tuturorŭ dobitoacelorŭ neînţeleapte şi nesăţioase închipuindu-ne, preamâncândŭ şi îmbătându-ne, şi curvindŭ, preacurvindŭ, către săraci de ce le trebuiaşte fără de milă arătându-ne. Dară încă ceale cuvintele cu nebunie cine le-ară spune: spurcăciunea cuvintelorŭ, clevetele, jurământulŭ mincinosŭ şi călcarea jurământului, fără-de-omeniia, nepurtarea nedereptăţiei, şi cu multe precupii împluţi fiindŭ şi schimbăriei cu multe jurăminte, şi împluţi fiindŭ de scriptură.

Însă, fraţilorŭ, să ne lăsămŭ de această nebunie şi în minte înşine să ne venimŭ. Să plecămŭ urechile noastre către cuvântulŭ rostului Dumnezeului nostru, şi spre lucrarea acelorŭ cuvinte ale lui să ne nevoimŭ să ne iuşurămŭ, şi să cunoaştemŭ Dumnezeu, şi în rugă şi în rugăciune să fimŭ. În casa lu Dumnezeu să lăcuimŭ, către bărbaţii sufleteşti să meargemŭ, şi să lăsămŭ celŭ puţinŭ alŭ vecinilorŭ, unuia amu aurŭ, iară altuia uitarea, iară altuia dosădirea, iară altuia fieşŭ-ce, ca mai multă ertare dela Dumnezeu să priimimŭ şi împărăţiei lui moşteani să fimŭ, să ne spodobimŭ toţi de Hristosŭ Isusŭ Domnulŭ nostru. Că a lui e slava şi putearea, împreună cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

10 *Tip.* прѣ коурвїннды   24 *Tip.* ал҄тѹж досъдирѣ.

Dumineca a douăsprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 79.

(Mateiu XIX, 16). *În vreamea aceaia, şi adecă, unulŭ neştine apropiè-se cătră Isusŭ şi zise lui: „Învăţătoare dulce, ce bine voiu face, să aibŭ viiaţa de veacŭ?" (17) Elŭ zise lui: „Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, numai unulŭ Dumnezeu. Să veri să mergi în viiaţă, păzeaşte porâncitele". (18) Grăì lui: „Carele?" Isusŭ zise lui: „Nu ucide; nu preaiubire face, nece furà; nu mărturisì minciuni; (19) cinsteaşte tatălŭ şi muma, şi iubeaşte vecinulŭ tău ca însă tine". | (20) Grăì lui tânărulŭ:* (319)
„Toate acealea ferescŭ den tinereaţele meale; şi ce încă n'amŭ sfârşitŭ?" (21) Zise lui Isusŭ: „Să veri desfârşitŭ să fii, du-te şi vinde avuţiia ta şi dă mişeilorŭ, şi avuţie veri aveà în vistiiariu în ceriure; şi vino după mine!" (22) Auzì tânărulŭ cuvântŭ, şi se duse oscârbitŭ; erà amu de aveà agonisitŭ multŭ. (23) Isusŭ zise ucenicilorŭ lui: „Dereptŭ grăescŭ voao că nu e lesne a întrà bogatulŭ în împărăţiia ceriului. (24) Iară grăiascŭ voao,

---

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, в҃і. ѐѵⷢ҇лїе. ѿ матѳеа. о҃ѕ. **10-11** *Tip.* жєкїше *Tip. în josul paginei 318:* гласъ ѕ҃ ѐѵⷢ҇лїе а҃.

Variante: **3** şi adecă, unulŭ neştine apropiè-se] *T* u tânărŭ oarecine vine **4** și zise lui] *T* genuchele plecă lui și grăì **5** dulce] *B* bune | voiu face] *ABCT* să facŭ | să aibŭ viiața de veacŭ] *T* ca să aibŭ a veacilorŭ viață **6** grăești dulce] *B* grăește bunŭ] *C* grăeștea dulce *T* grăiaști dulce | e dulce] *B* e bunŭ **6-7** numai] *T* fară **7** unulŭ Dumnezeu] *ABC* Dumnezeu unulŭ | Să] *T* De | mergi în viiață] *T* întri în viață **7-8** păzeaște] *AC* fereaște **8** porâncitele] *T* porâncile | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **9** preaiubire face] *B* face curvie *T* curvì | nece] *T* nu **9-10** mărturisì minciuni] *ABC* minciuni mărturisì *T* mărturisì strâmbŭ **10** tatălŭ] *BT* tată-tău | muma] *B* mumă-ta **11** însă] *BC* însŭ *T* însuți | tânărulŭ] *C* tânariulŭ **12** ferescŭ] *B* amŭ păzitŭ *T* păzit-amŭ **13** Să] *T* De **14** fii] *T* fie | du-te și] *T* pasă de] | mișeilorŭ] *AC* mișăilorŭ **14-15** și avuție veri aveà în vistiiariu în ceriure] *T* și aveà-veri comoara la ceriu **16** cuvântŭ, și se duse oscârbitŭ] *T* cuvântulŭ, duse-se scârbitŭ **17** agonisitŭ multŭ] *B* câstigat[ŭ] multŭ *T* avuție multă | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ **18** lui] *T* săi | Dereptŭ] *T* Adevărŭ | e lesne] *B* e lisne *T* iaste pre iușorŭ **18-19** a întrà bogatulŭ în împărațiia ceriului] *T* bogatului în împărățiia ceriului sa între **19** Iară grăiascŭ] *ABC* Iara grăescŭ *T* Iarășŭ grăescŭ.

că mai lesn'i iaste cămileei pren lăuntrulŭ urechile acului a treace, decâtŭ bogatulŭ în împărăţiia ceriului întrà". (25) Auziră ucenicii lui, mirară-se foarte şi grăiră: „Cine amu poate mântuitŭ să fie?" (26) Văzù Isusŭ, zise lorŭ: „Dela omŭ ce neputinţă iaste, dela Domnulŭ totu se poate!"

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 32.

Nemica amu alta aşa nu poate, fraţilorŭ, să turbure cugetele omeneşti, ca cela ce se apropie ceştii lumi cu totŭ sufletulŭ, şi cu pohta şi cu iubirea aurului cine va fi ţinutŭ. Că dentr'aceasta amu mii de reale nascu-se, întâi ce e cătră vecini urâciune şi cătră iubiţi fărăcredinţă şi cătră vrăjmaşi neîmpăcare — că şì însuşŭ acesta firea-şŭ uraşte, şi în mii de griji slăbeaşte-şŭ sufletulŭ — şi apoi şì a sufletului piiardere şi den împărăţiia ceriului cădeare. Că niminea amu, cine-au luatŭ desfârşitŭ frâmseaţea şi dulceaţa aceştii vieţi ce stă şi lucrează avuţiei, are puteare oarecândŭ, cu prilejŭ a înceape spre a ceriului dulceaţă şi acea frâmseaţe de acolo a o dobândì. Că cine se rădică şi se îndeamnă şi se nevoiaşte spre ale ceştii lumi trecătoare şi putreditoare, iară den ceaia alaltă dulceaţă a veacilorŭ cade şi se lipseaşte. |

(320) «Nu puteţi amu», zice, «lucrà lu Dumnezeu şi lu Mamonŭ (ce se zice, nu puteţi lu Dumnezeu lucrà şi nedereptăţiei). Că de te va iubì un domnŭ, iară alaltŭ să ştii că are a te urî; şi veri fi priimitŭ unulŭ, alaltŭ are a nu te socotì».

---

1 *Tip.* лъѹтрѹлѹ ѹрекиле 7 конецъ недѣлѣ. 9 Слово лв. 18 *Tip.* лоѹатъ 19 *Tip.* авѹціеи 27 *Între* Şi *şi* veri *scris de-asupra* de, *tot aşa* de *între* priimitŭ *şi* unulŭ.

Variante: **1** că mai lesn'i] *BC* că mai lesne *T* mai pre iuşorŭ | *T lipseşte* lăuntrulŭ **2** bogatulŭ] *T* bogatului | întrà] *ABC* a întrà *T* să între **3** mirară-se foarte şi grăiră] *C* mirară-se foarte *T* minunară-se foarte grăindŭ **4** mântuitŭ să fie] *T* să se spăseasca | Văzù] *BT* Căută **5** Dela omŭ ce neputinţă iaste, dela Domnulŭ] *B* La oameni aceasta nu se poate, iară la Domnulŭ '*T* Dela omŭ aceasta nu e puteare, iară dela Dumnezeu | neputinţă] *AC* neputenţă | totu se] *AC* totŭ se *T* toate se.

Acesta amu și însușŭ acestui lucru ispita-i strigă că: ceia ce de pohta avuției râdu-șŭ, aceia amu sântŭ mai vârtosŭ de carii iubescŭ pre Dumnezeu. Iară carii se-au năimitŭ ei, aceia mai vârtosŭ sântŭ ceia ce cu negrijă adaugu-se către Dumnezeu avândŭ.

Sufletulŭ amu, de va fi cu avuțiia aurului ținutŭ, nici dinioară nu-lŭ lasă nici ceva să facă, nici zice că va mâniià pre Dumnezeu, de va fi altui domnŭ robŭ (ce se zice lu Mamonŭ, cela ce totŭ învață lu Dumnezeu să se protivească). Dumnezeu amu tuturorŭ oamenilorŭ învață să se iubească unulŭ cu alaltŭ și să se zdrăvuiască, iară Mamonŭ învață, cine se lipeaște lângă elŭ, să fie tuturorŭ vrăjmașŭ. Și iubitorii lu Mamonŭ de tină mâncați sântŭ; și cine iaste răstignitŭ aurului, elŭ nici noaptea nu-lŭ lasă să răpause. Iară Dumnezeu de a asupriciuniei avuție, și de grija fără de folosŭ, să ne izbăvimŭ și să ne slobozimŭ învață; și să adunămŭ va comoară la ceriu, nu dentr'alte nedereptăți, ce cineșŭ dentru a luișŭ dereptate. Și derep'ce aceastea așa să sântŭ, să ne întoarcemŭ, frațilorŭ, den pohta aurului. Că cine va fi ținutŭ de aceasta, de toate de alalte desparte-lŭ, și robi face-și-i luișŭ. Că acesta pre Ghieziia, în locŭ de ucenicŭ și de prorocŭ, de stricăciune împlù-lŭ; și acesta pre Ananiia și Samfira pre moarte-i deade; și acesta și pre Iuda vânzătoriu-lŭ făcù și piiarderei moștenitoriu, și mài-marii Iudeilorŭ strică, și furilorŭ soțŭ făcù-lŭ. Aceasta mii de războae în lume aduse, cruntă căile, și | plângere și cu suspini cetățile împlù. (321) Aceasta amu și tânărulŭ ce venise către Hristosŭ, și în toate învățăturile legiei ce erà întăritŭ a le isprăvì, și spre sfârșirea vieției evangheliei a ajunge, și după Hristosŭ a mearge, apără-lŭ, cumŭ și astăzi ceteniia evangheliia arată așa grăindŭ:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, u tânărŭ oarecine vine către Isusŭ, genuchele plecă lui și grăì: «Învățătoare dulce, ce bine să facŭ, ca să aibŭ a veacilorŭ viață?»*

(Tâlcŭ) Tânărulŭ acesta ce vine către Hristosŭ ca un acoperitŭ și hitleanŭ, și ispitiià pre Hristosŭ înșelândŭ. Că

15 asupriciuniei *îndreptat în* asupriciunea 17 *Tip.* нєдєрптъцн 24 *De-asupra lui* moștenitoriu *scris* și munciei veacilorŭ 25 *După* Aceasta *adăogat* iubire a avuții 26 *Înainte de* plângere *scris* cu 35 *Între* hitleanŭ *și* și *scris de-asupra* vine.

adevărulŭ nu iaste aşa, ce a iubitoriului de argintŭ şi a robului avuţiei e. Că de va zice cineva că bine are a zice, acoperitu e şi hitleanŭ. Şi a ispitì nu de totŭ apucă, că Hristosŭ pre acestŭ iubitoriu de argintŭ oblicì. Iară evanghelistŭ Luca, domnŭ acesta Iudeilorŭ grăiaşte; şi evanghelistŭ Marco grăiaşte că ca văzù pre elŭ Isusŭ, elu-lŭ iubì pre elŭ. Că se arătă den aceasta că într'altele erà bunŭ acestŭ tânărŭ, şi viaţa veacilorŭ pohtiià, iară mărăcinii ai iubireei de argintŭ coperiţi i erà brazda inimiei lui, de-lŭ vătămà.

(Evanghelie) *Elŭ zise lui: «Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu».*

(Tâlcŭ) Cu fire amu dulce numai unulŭ Dumnezeu e; cu voe bună unulu e. Şi cu podoabă să-i fie, niminea e: nici care e cu fire, nici fără fire dulce iaste întru adevărŭ, ce numai unulŭ Dumnezeu, derep'ce amu că Dumnezeu iaste ce e bunŭ a fi pre fire. Şi dereptŭ aceaia nemutatŭ iaste, şi tuturorŭ alăltorŭ, văzutelorŭ şi nevăzutelorŭ, după voe. Şi pentru aceaia schimbă, derep'ce amu că acestui tânărŭ omŭ prostŭ părea-i a fi Hristosŭ, şi dulce-i zicea lui, nu ca Dumnezeu, ce ca un omŭ şi ca unui învăţătoriu de ai Ovreailorŭ.
(322) De-aciia şi Hristosŭ, împrotiva părereei a|celuia, ca un omŭ grăì lui: «Pentru ce-mi zici dulce omŭ a fi pre a ta părearea, iară ca Dumnezeu fără de numărŭ adâncătură de bunătăţi avândŭ? Unulŭ amu adevărŭ dulce e Dumnezeu». Aceasta zise Hristosŭ, nu omŭ cu mai multă dulceaţă, ce de dulceaţa ce stă învăţă. Împreună şi şutilitura lepădă, de învăţă şi pre noi a nu priimì lauda.

(Evanghelie) *«De veri să întri în viaţă, păzeaşte porâncile». Grăì lui: «Carele?»* (Părea-i amu că-sŭ alte mai mari învăţături decâtŭ ale legiei, de ducŭ în viaţa veacilorŭ). *Iară Isusŭ zise lui: «Nu ucide; nu curvì; nu furà; nu mărturisì strâmbŭ; cinsteaşte tată-tău şi muma, şi iubeaşte vecinulŭ tău ca însuţi*

---

4 *După* oblicì *scris, la marginea dreaptă,* şi-lŭ arătă **6** ca *îndreptat în* deaca *Tip.* гръмџн **14** niminea *îndreptat în* nimea nu **16** *Între* că *şi* Dumnezeu *scris de-asupra* unulŭ **17** *Între* iaste *şi* şi *scris de-asupra* dulceaţa lui **23** *După* dulce, *scris la marginea dreaptă,* zise Hristosŭ **27** stă *îndreptat în* iaste **28** învăţă *îndreptat în* învaţă **29** *Între* viaţă *şi* păzeaşte, *scris de-asupra,* zise Hristosŭ.

tine». Grăì lui tânărulŭ: «Toate acealea păzit-amŭ den tinereațele meale».

(Tâlcŭ) Ceale porânci mai mari ale legiei puse înaintea tânărului Hristosŭ cu tocmeală, şi împreună le şì cinstì acealea, ca să nu se arate protivitoriu legiei. Că împreună şì arătă că întru leage păreà-i pre sineşŭ că e desăvârşitŭ, iară întru începutulŭ a evangheliei leage nesăvârşitŭ iaste. Că ştiià amu, ca preavăzătoriu Dumnezeu, că aşa are a răspunde, c'au sfârşitŭ porâncile şi le-au păzitŭ den tinereaţe. Dreptŭ aceaia una de a evangheliei porânci puse-i înainte tânărului Domnulŭ, ce se zice, părăsirea bogăţiei; iubitoriu de argintŭ oblicì pre elŭ a fi. Cu iuşoară pildă şi curată arătă că iubirea argintului toate bunătăţile vatămă, şi dereptŭ aceaia a fugì şi a gonì acelŭ chinŭ învăţă. Că tânărulŭ de vrea fi păzitŭ porâncile legiei, mare lucru vrea fi isprăvitŭ. Iară cumŭ amu aceasta să poată să isprăvească, de să iubească vecinulŭ său ca şì sineşŭ, cândŭ acesta erà bogatŭ, iară vecinulŭ săracŭ? Că nimea nu iubeaşte vecinulŭ ca pre sineşŭ, de|rep'ce că iubeaşte să fie mai bogatŭ şi mai (323) vârtosŭ decâtŭ vecinu-său. Că toţi oamenii vecini cheamă-se. Şi de vrea fi fostŭ iubitŭ acestŭ tânărŭ pre vecinulŭ său, fi-vrea împărţitŭ totŭ câtŭ aveà cu cela ce aveà mai puţinelŭ sau cela ce nemică nu aveà.

Ce iaste a zice c'au isprăvitŭ tânărulŭ această porâncă şi alalte, câtu-i erà putearea atunce a isprăvì aceasta. Că iubiià amu vecinulŭ ca pre sineşŭ, ca mică vătămătură lui să-i arete, nu ca să împarţă cu nusulŭ a lui bogăţie. Că aceasta iaste susŭ şi mai mare şì Iudeilorŭ mai de josŭ, şi cu pizmă mai pre susŭ. Să căutămŭ şì noi, fraţilorŭ, şì mai vârtosŭ ale evangheliei cuvinte! Că a iubì vecinii ca pre sine şi a împărţì cu toţi de ce avămŭ bunătate dela Dumnezeu, puţini sântŭ, cumu mi se pare, a o săvârşì astăzi această porâncă. E cândŭ noi nici această porâncă nu facemŭ, ce şì a vecinilorŭ aveare răpimŭ, şi obidimŭ şi-i asuprimŭ, şi-i înşelămŭ şi-i dosădimŭ, cării munci şi osânde nu sântemŭ atunce destoinici? Ce încă-i lipsise, şi ce nu-i ajunse să

1-2 *Tip.* тѝ | рѣцеле 14 *După* învăţă *scris* pre elŭ 21 *Tip.* юбитѫ 30 *Tip.* ѐѵліѣ.

grăiască tânărului, iată că zise şi ivì şi arătă, că mai mare bunătate pohteaşte şi va.

(Evanghelie) *Zise lui Isusŭ: «De veri desfârşitŭ să fie, pasă de vinde avuţiia ta şi dă mişeilorŭ, şi aveà-veri comoară la ceriu; şi vino după mine!»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că avuţiia (ce se zice, bogăţiia) vătămătoare erà meargerei după elŭ, ce-i zise Hristosŭ tânărului să vânză aceaia şi să o dea mişeilorŭ, şi aşa se va slobozì a mearge după elŭ. «Aveà-veri avuţiia», zise tânărului Domnulŭ, de mângâià iubirea de aurŭ a lui şi i se făgăduì că are a dobândì iarăşŭ avuţiia, nu numai aceasta, ce mai (324) mare avuţie. Iară la ceriu zi|se a aveà avuţie, de-i arătă acestuia şi ceaia ce e lăcuitoare de pururea a destoinicilorŭ plată şi ispràvire. Iară ce zise: «Vino de pasă după mine», aceasta zice: «Îmblă după urma vieţiei meale şi pasă pre urma învăţăturiei meale, că aceasta nu-ţi ajunge ţie, a legiei învăţătură de să ispràveşti».

(Evanghelie) *Auzì tânărulŭ cuvântulŭ, duse-se scârbitŭ; erà amu de aveà avuţie multă.*

(Tâlcŭ) Câtŭ amu aveà de multŭ tânărulŭ, atâta se mai câştigà, că adaugerea bogăţiei adaugere face iubiriei de argintŭ. Fu-i amu vinovată scârba şi neplecarea strânsuriei ceaia multa, derep'ce amu că nu putù să meargă după elŭ, că se duse scârbitŭ.

(Evanghelie) *Iară Isusŭ zise ucenicilorŭ săi: «Adevărŭ grăescŭ voao, că nu iaste pre iuşorŭ bogatului în împărăţiia ceriului să între».*

(Tâlcŭ) Să amu bogatului de nu i-e lesne şi pre iuşorŭ a întrà întru ea, dară camatniculŭ cumŭ va întrà? Că bogatulŭ de e osânditŭ, căce nu-şŭ împarte avuţiia lui, cu câtŭ mai vârtosŭ fi-va osânditŭ cela ce răpeaşte şi dela alalţii.

(Evanghelie) *«Iarăşŭ grăescŭ voao, mai pre iuşorŭ iaste cămileei pren urechile acului a treace, decâtŭ bogatului în împărăţiia ceriului să între».*

(Tâlcŭ) Zise amu Hristosŭ de acestŭ lucru că nu iaste pre

---

7 *După* elŭ *scris de-asupra* şi nu-lŭ lăsà să meargă 12 *După* avuţie *adăogat, în josul paginei,* şi comoară la ceriu dobândì-veri zise 21 *Tip.* гъщнга 31 *După* alalţii *scris* ia 32 *Între* voao *şi* mai *scris de-asupra,* zise Hristosŭ.

iușorŭ; după aceaia grăiaște aceasta că nu i-e puteare, că mai vârtosŭ decâtŭ aceaia ce nu i-e puteare, neputinciosu e. Că cumŭ nu i-e puteare cămileei pren lăuntrulŭ urechilorŭ acului a treace, mai neputință i iaste aceasta: a întrà bogatulŭ întru împărățiia ceriului. Iară unii grăescŭ cămila a fi funea ceaia mai groasa ce e la corabie, ceaia ce cu nusa leagă cătușile de o țepenescŭ. Aceasta grăește Hristosŭ; nu ceartă bogățiia, ce pre cela ce se face robŭ bogăției.

Preabună amu și minunată iaste pil|da aceasta. Cumŭ (325) nu poate încăpeà cămila pren urechile acului dereptŭ multă strimtură și pentru multa grosimea a cămileei, așa și calea ceaia ce duce în viață nu poate încăpeà pre bogatulŭ pentru strimtura ei și pentru multa grăsime a bogatului. Ce se cade amu, fraților, toată grăsimea trupului să lepădămŭ după dumnezeesculŭ apostolŭ și să ne supțiemŭ cu voe meserătăției, ca să putemŭ pre cea cale strimtă să întrămŭ întru împărățiia ceriului. Că cea cale strimtă și scârbită duce-ne întru viață, și puțini sântŭ carei o află ea.

(Evanghelie) *Auziră ucenicii lui, minunară-se foarte grăindŭ: «Cine amu poate să se spăsească?»*

(Tâlcŭ) Minunară-se amu (ce se zice că se spământară), însă nu dereptŭ eișŭ, derep'ce că ei erà săraci, ce pentru bogații. Că începù amu milosârdiia și milostea a priimì pre apostoli și a-i dureà de piiarderea oamenilorŭ, grăindŭ: «Dară cine amu den bogați puteà-se-va spăsì?»

(Evanghelie) *Căută Isusŭ, zise lorŭ: «Dela omŭ aceasta nu e puteare, iară dela Dumnezeu toate se poate».*

(Tâlcŭ) Mainte amu de cugetulŭ ucenicilorŭ, de ce se temŭ și se spământà, cu căutare blândă mângâe-i Hristosŭ. După aceaia zice că dela oameni bogați aceasta nu iaste puteare, a se spăsì, legați fiindŭ foarte tare cu prădarea iubirei argintului. Și puteare nu iaste lorŭ de eișŭ numai să se slobozească de acelŭ chinŭ. Iară Dumnezeu nu numai aceia poate spăsì, ce

---

1 *După* puteare *adăogat, la marginea stângă, tăiată la legare,* [bogat]ului în împă[rățiia] ceriului [să într]e **11** *Scris în susul paginei,* urechilorŭ acului *(de adăogat după* strimtură) **12** *Între* ce *și* duce, *scris de-asupra,* ne **15-16** *Între* meserătăției *și* ca, *scris de-asupra* și cu postulŭ **21** *Între* amu *și* ce *scris de-asupra* ucenicii **24** *Între* dureà *și* de, *scris de-asupra,* inima **28** temŭ *îndreptat în* temeà

şì alte toate le poate. Şi are a spăsì Dumnezeu şì bogaţii, de se vorŭ de eişŭ stăjì şi se vorŭ îndemnà să cheame acesta ajutoriu şi ajutătoriu slobozieì lorŭ, şi de-ş vorŭ deşărtà den bogăţie săracilorŭ, şi de-ş vorŭ stinge foculŭ pohteei iubirei de aurŭ.

Aceasta amu învăţatu-ne-amŭ şi înţeleasemŭ, fraţilorŭ,
(326) că nu i iaste pu|teare să se spăsească iubitoriulŭ de argintŭ, de nu-ş va aduce nevoinţa sa şi să aibă şì pre Dumnezeu ajutoriu de izbăvirea acelorŭ chinure reale. Că grăescŭ unii, că de sântŭ toate puterile lu Dumnezeu, în putearea lu Dumnezeu iaste şì răulŭ. Iară grăiaşte cătr'înşii că răului nu i-e să aibă tărie, ce mai vârtosŭ neputinţă. Dereptŭ aceaia şì Davidŭ păcatele cheamă-le, de zice că se înmulţiră neputinţele lorŭ. Iară dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ grăiaşte, fiindŭ noi neputincioşi (ce se zice, păcătoşi), că Hristosŭ dereptŭ păcătoşi au muritŭ. Şi iară, după de dumnezeesculŭ glăsitoriulŭ Grigorie, începutulŭ răului iaste cela ce nu grijaşte de bunătăţi, iară oprirea amu binelui începătoriu răului fi-va. Cumŭ amu au a se lenì de bunătatea aceii dulceţi? Că poate Dumnezeu de toate, că va binele şi bunătatea lui.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, totŭ-putearnicului, lu Dumnezeu, neputincioşi noi fiindŭ, să ne apropiemŭ pentru ajutoriulŭ. Şi de nu vămŭ aveà avuţie să dămŭ, noi cu frângerea inimiei să cădemŭ. Şi ce e den bogăţie păcatulŭ, să ne rugămŭ să ne iuşureaze, ca de păcate measeri să ne arătămŭ, şi bogăţiei bunătăţilorŭ să ne îmbogăţimŭ, şi aşa, îmbogăţindu-ne, în mânile lu Dumnezeu avuţiia să o dămŭ, în mânile săracilorŭ aceaia puindŭ. Şi la ceriu de vomŭ strânge, atunce adevărŭ aflà-ne-vămŭ bogaţi, şi nemică nu ne va stricà pizmaşulŭ într'acea nescăzută şi lăcuitoare bogăţie. Şi dentr'această comoară dulce nescăzuta şi nerăsipita pişte şi dulceaţă priimì-vomŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea în veciia veacului, aminŭ. |

3-4 *Între* bogăţie *şi* săracilorŭ, *scris de-asupra* să dea **6** *Tip.* ἀρџнтъ **15** de *îndreptat în* aceştea **15-16** *După* Grigorie *scris* zice **24** *Între* arătamŭ *şi* şi *scris de-asupra* cătră D-zeu **26** *Între* dămŭ *şi* în, *scris de-asupra*, ce se zice **27** *După* puindŭ *adăogat* Dumnezeu rugândŭ | *Între* strânge *şi* atunce, *scris de-asupra*, comoară **28** bogaţi *îndreptat în* mai bogaţi | *După* pizmaşulŭ, *scris de-asupra*, nostru diavolulu **30-31** *Între* dulceaţă *şi* priimì-vomŭ, *scris de-asupra*, raiului.

Dumineca a treisprezecea.

Evangheli e de la Mateiu, zaceala 87. |

(Mateiu XXI, 33). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Omŭ neştine erà căsătoriu ce-şŭ sădì viia. Şi cu gardŭ îngrădì, şi săpă într'însa tocitoare, şi zidì turnŭ. Şi o deade elŭ a lucrători, şi se duse. (34) Cându se apropiè vreamea rodului, tremease robii lui cătră lucrători, să ia rodulŭ lui. (35) Şi prinseră lucrătorii robii lui, bătură-i amu, alţii uciseră, alţii cu pietri-i uciseră. (36) Iară tremease alţi robi mai mulţi de întâiu, şi feaceră lorŭ aşijderea. (37) Mai apoi tremease cătră ei fiiulŭ lui, grăì: „Ruşinà-se-vorŭ de fiiulŭ mieu“. (38) Lucrătorii văzură fiiulŭ, ziseră întru ei: „Acesta iaste moşteanulŭ; veniţi să ucidemŭ elŭ, şi vremŭ ţineà moşteniia lui“. (39) Şi prinseră elŭ, şi-lŭ scoaseră afară den vie, şi-lŭ uciseră. (40) Cândŭ amu va venì domnulŭ viei, ce va face lucrătorilorŭ aceia? (41) Grăiră lui: „Răii rău să piară! Şi viia o va da altorŭ lucrători, ce vorŭ da lui rodŭ în vreamea* (327)

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѧ, гі. єѵлїє, ѿ матѳеа. глава, пз. | *Tipărit în josul paginei 326:* гласъ, д єѵлїє. в. **4** *Între* gardŭ *şi* îngrădì *scris de-asupra* o **6** *Între* duse *şi* Cându *scris de-asupra* iară **8** *De-asupra lui* lui, bătură-i *scris* deci pre unii **8-9** *Între* amu *şi* alţii *scris de-asupra* pre **9** *Între* uciseră *şi* alţii *scris de-asupra* iară **9-10** *Între* tremease *şi* alţi *scris de-asupra* şi **12** *Între* mieu *şi* Lucrătorii *scris de-asupra* iara.

Variante: 3-4 Omŭ neştine] *T* Un omŭ oarecine **4** viia] *T* vie | gardŭ] *T* gardu o **5** turnŭ] *ACT* stâlpŭ **5-6** elŭ a lucrători] *T* lucrătorilorŭ **6** Cându] *T* E cându | apropiè vreamea] *C* apropiià vreame **7** lui] *T* săi **7-8** rodulŭ lui] *T* rodulŭ dela ei **8** bătură-i amu] *ABC* amu bătură *T* unii bătură, e **9** Iară tremease] *T* Şi iară tremise **10** feaceră] *T* făcură | aşijderea] *AC* aşijdere **11** cătră ei] *T* cătr'înşii | lui] *T* său **11-12** «Ruşinà-se-vorŭ] *T* că «au a se ruşinà **12** Lucrătorii] *T*1 Iară lucrătorii | fiiulŭ] *T*1 fiiulŭ lui şi **12-13** Lucrătorii văzură fiiulŭ, ziseră întru ei] *T*2 Că văzură amu pre elŭ lucrătorii, şi ziseră **13** ei] *T*1 eişŭ **14** vremŭ ţineà moşteniia lui] *T* să ţinemŭ moşiia **15** den vie] *AC* din viea **15-16** Cândŭ amu va venì] *C* Cândŭ va venì amu *T* Dereptŭ aceaia amu cândŭ venì-va **16-17** aceaia? Grăiră lui] *T* acelora? Şi zise lui **17** să piară] *T* i va piiarde | va] *AC* vorŭ **18** rodŭ] *T* roduri.

sa". (42) Grăì lorŭ Isusŭ: „Au n'ați cetitŭ nici dinioară în cărți: Piatra ce nu în rândŭ feaceră ziditorii, aceaia fu în capulŭ unghiului. Dela Domnulŭ fu aceasta, şi iaste minune între ochii noştri?"

Sfârşitul Duminecii.

Invățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 33.

Ce e den învățătură folosŭ, strânge oamenilorŭ Domnulŭ nostru şi Dumnezeu în multe năravuri şi în multe chipuri, cuvântŭ întru evanghelie de multe ori face. Că aorea amu aiavea au grăitŭ, iară aorea în pildă, şi aorea cu măestrìi; şi cu certare încă învăță Domnulŭ. Că feace aceasta, nu numai dereptŭ vindecarea proştilorŭ şi pentru nehitleniia acelui nărodŭ ce se strângeà, ce dereptŭ cărtularii şi fariseii, căce că aveà în totŭ chipulŭ înțelepțiia şi înțelesŭ, şi nu
(328) puteà răbdà curatele şi dereapte ale | Domnului cuvinte, pentru oblicirea şi iuțimea şi tăriia cuvântului. Că învățătura amu aorea are cuvântulŭ cu mângâiare şi cu învățătură şi cu sfătuire, iară aorea cu oblicire şi cu oprire şi cu iuțime. Şi şì aimintrea iară grăiaşte cu pildă Hristosŭ, ca de certare mintea ascultătorilorŭ să o rădice şi înainte să pue lucruri şì mai cinstite, şi de-a aducerea aminte de ce le-au grăitŭ să le bage în sufletŭ ascultătorilorŭ, ca de pururea să lăcuiască. Că cuvintele cu pildă aiavea şi curată învățătură facŭ, şi nesocotitorii şi zăcătorii rădică-i mai vârtosŭ spre ascultare. Iaste pilda aceasta, cumŭ răspunde dumnezeesculŭ glăsitoriu Matthei astăzi:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ oarecine erà căsătoriu ce-şŭ sădì vie. Şi cu gardu o îngrădì, şi săpă într'însa tocitoare, şi zidì stâlpŭ. Şi o deade lucrătorilorŭ, şi se duse.*

(Tâlcŭ) Ziditoriulŭ a toate Domnulŭ, celŭ ce den ce n'au fostŭ aduse toată lumea, omŭ pentru iubirea oamenilorŭ

5 конець недѣлѣ. **7** слово̀ лг. **19** oprire *îndreptat, la marginea stângà, în* laudă **26-27** *Tip.* доүмнезеѧскꙋлъ.

Variante: 1 sa] *T* lorŭ | Au] *T* Dară | nici dinioară] *AC* nece dinioară *T lipseşte* **2** în cărți: Piatra ce nu în rândŭ feaceră] *T* în scriptură că piatra ceaia ce nu o socotiră.

cheamă-se, şi ca un ziditoriu de toţi oamenii; iară domnulŭ casei, ca un biruitoriu că oblăduiaşte lumea; şi lucrătoriu viei, că mai vârtosŭ şi mai multŭ grijiià de oamenii izrailteani decâtŭ de alalţi oameni. Viia amu iaste nărodulŭ iudeescŭ, că den Egypetŭ amu adusŭ fu şi în ţara făgăduită săditŭ de Dumnezeu, cumŭ şì sfântulŭ Davidŭ grăiaşte: «Viia den Egypetŭ aduse, şi gonì limbile, şi sădì ea». Şi iară aiurea grăiaşte: «Aduse-i de-i sădì ei în codrulŭ moşteniei lui». Iară gardulŭ viei iaste leagea lu Moysi, de nu lăsà Jidovii să se meastece păgânilorŭ şi să cază întru necuviinţe. Gar|dulŭ (329) iaste şì ce erà de însuşŭ Dumnezeu întărire, de apărà limbilorŭ să nu se scoale să biruiască Jidovii. Însă pentru fărăde-legile lorŭ surpă gardulŭ viei Domnulŭ, şi o ciupiià pre ea toţi câţi treceà pre cale (ce se zice că fu întru răsipire nărodulŭ iudeescŭ), şi se răsipiră pren toate limbile. Iară tocitoarea iaste altariulŭ (ce se zice, locŭ de jărtvă, unde făceà jungheare). Iară suptŭ tocitoare erà suptŭ-jărtăvnicŭ, ce întru elŭ sângele jărtveei prijeniià-lŭ. Iară stâlpulu e cetatea Ierusalimului şi hramulŭ ce erà întru elŭ, de erà mai nărocitŭ şi prea mai înaltŭ întru oameni. Iară lucrătorii dentâi, bătrânii oamenilorŭ şi arhiereii şi cărtularii, ceia ce le se păreà că sântŭ preamândri şi legiei învăţători. Ce ei se arătară răi şi hitleani şi ucigători. Acestora viia de Domnulŭ Savaothŭ dată fu. Iară ducerea domnului viei acasă, vreamea, că nu se arătă lorŭ în zioa a stâlpului de nuorŭ şi în noaptea stâlpului de focŭ. Iară ducerea, dumnezeiasca lungă răbdare şi mila. Căce că nu curândŭ întrebă Jidovii de păcatele munciei şi a plateei, păreà-le-se că departe se-au dusŭ şi doarme Domnulŭ răbdăriei ceaia lunga şi alŭ ogodireei, şi nu va întrebà curândŭ judecătorii nedereрţi.

(Evanghelie) *E căndu se apropiè vreamea rodului, tremease robii săi cătră lucrători, să ia rodulŭ dela ei. Şi prinseră lucrătorii robii lui, unii bătură, e alţii uciseră, alţii cu pietri-i uciseră. Şi iară tremise alţi robi mai mulţi de întâi, şi făcură lorŭ aşijde|rea.* (330) *Mai apoi tremease cătr'înşii fiiulŭ său, grăì că «au a se ruşinà de fiiulŭ mieu». Iară lucrătorii văzură fiiulŭ lui, şi ziseră întru eişŭ: «Acesta iaste moşteanulŭ; veniţi să ucidemŭ elŭ,*

3-4 *Tip.* ѝзраи́льтѣни.

și să ținemŭ moșiia». Și prinseră elŭ, și-lŭ scoaseră afară den vie, și-lŭ uciseră.

(Tâlcŭ) A rodului întrebare, mai vârtosŭ și a lucrului, iaste a legiei viață, de ascultarea lucrului arătare și de sfârșitulŭ învățăturiei sfârșire. Iară vreamea adunatului și ascultăriei rodului acestuia, venirea prorocilorŭ iaste. Că robii dentâi și ai doilea, vârstele prorocilorŭ sântŭ, carii erà tremișŭ de Dumnezeu să ceară rodulŭ (ce se zice, lucrurile omenești). Iară ei de acei lucrători, ce nu se cădeà, aceaia pățiră. Că unii amu bătură-i, cumŭ și pre Mihea prorocŭ pre falci-lŭ bătù Sedechiia; e alții uciseră, ca și pre Zahariia, fiiulŭ lu Varahiinŭ, între besearecă și oltariu uciseră-lŭ; iară alții cu pietri-i uciseră, ca și pre altŭ Zaharie, feciorulŭ lu Ioada arhiereulŭ, și alți mulți. Iară mai apoi tremesŭ fu fiiulŭ lu Dumnezeu; cu trupŭ arătă-se, și nu numai că nu priimiră elŭ Iudeii, nici se rușinară de fiiulŭ lui, ce și pre moarte-lŭ deaderă, că afară den vie răstigniră-lŭ.

(Evanghelie) *Că văzură amu pre elŭ lucrătorii, și ziseră: «Acesta iaste moșteanulŭ; veniți să ucidemŭ elŭ».*

(Tâlcŭ) Că Iudeii ceia ce grăiră că acesta iaste Hristosŭ, aceștea-lŭ răstigniră pre elŭ și-lŭ scoaseră afară den cetatea Ierusalimului, bătrânii omenești și arhiereii și cărtularii și fariseii, lucrători hitleanii și călcătorii de leage.

Dereptŭ aceaia amu cândŭ venì-va domnulŭ viei, ce va face
(331) *lucră|torilorŭ acelora? Și zise lui: «Răii rău i va piiarde, și viia o va da altorŭ lucrători, ce vorŭ da lui roduri în vreamea lorŭ».*

Că se sculă Domnulŭ den moarte și se suì în ceriu, și șezù cu Dumnezeu și tatălŭ și cu luarea (ce se zice, cu trupulŭ ce luò). Și răii rău i pierdù ca nește călcători de leage și ucigători, lucrătorii hitleani, Iudeii. Și mai nainte amu de munca ce va să fie osândì pre ei și-i muncì cu pustiirea cetăției, cu săpatulŭ hramului și cu alalte reale, și cu răulŭ ce pățiră de Rimleani. Că cine i e afară de elŭ Dumnezeu și pre Dumnezeu afară de sine-lŭ face; cărorŭ amu chinuri și munci și osânde nu i se dostoiaște, și în ceastă lume, și în ceaia ce va să fie? Iară alalți lucrători, ce le fu dată după

28 și tatălu *îndreptat în* cu tatălŭ   32 hramului *îndreptat, la marginea dreaptă, în* besearecei.

aceaia viia, apostolii sântŭ, şi ceia ce-sŭ den limbi învăţători, şi toţi credincioşii, şi arhiereii ceia bunii şi înţelepţii, şi păstorii ceia ce-au luatŭ viia lu Hristosŭ cu bună ogodire vieţuindŭ. Şi aceasta o grijiră cu bună vreamea, şi prea multe roduri deaderă.

(Evanghelie) *Grăì lorŭ Isusŭ: «Dară n'aţi cetitŭ în scriptură că piatra ceaia ce nu o socotiră ziditorii, aceaia fu în capulŭ unghiului. Dela Domnulŭ fu aceasta, şi iaste minune între ochii noştri? Dereptŭ aceaia grăescŭ voao că se va luà dela voi împărăţiia lu Dumnezeu, şi dată fi-va limbilorŭ carei vorŭ face rodurile lui. Şi cine va cădeà spre piatra aceasta, sparge-se-va, iară spre cine va cădeà, struncinà-va pre elŭ.*

(Tâlcŭ) Piatra ce nu o socotiră ziditorii, Iudeii, fu în capulŭ unghiului spre adunare şi împreunare amândurorŭ păreţilorŭ, ceia ce se-au răsipitŭ mai denainte. Acesta iaste Hristosŭ, împăcarea noastră, de-au | împreunatŭ ceia ce se-au (332)
răsipitŭ şi adunatŭ amândoi într'una. Căce puse în capulŭ unghiului (ce se zice, capŭ beseareciei fu) împreunândŭ Jidovii şi păgânii întru o credinţă. Că cumu e piatra în unghiulŭ zidului dedesuptŭ, de ţine amândoi păreţii, aşa şi Hristosŭ întru o credinţă toţi-i împreună. Iară acestŭ unghiu minunată iaste şi dela Domnulŭ fu. Că cine ţine pre noi besearecă şi ne face o credinţă, dela Domnulŭ fu. Şi-i iaste cu minune multă dostoiniciia, derep'ce că bine fu zidită. Şi aimintrea iară iaste minunată, derep'ce că cu ciudesele întărì-se şi se învârtoşă cuvântulŭ lu Hristosŭ. Că tocmeala beseareciei minunată iaste şi mare şi înaltă, că n'are a puteà nimea cu rău spre nevinovata şi curata a noastră credinţă şi spre dereapta învăţătură, besearecа lui Hristosŭ.

Luată fu împărăţiia lu Dumnezeu dela Iudei (ce se zice, împreunarea ce aveà către Dumnezeu) şi dată fu cărorŭ crezură. Că carei se întărâtară pietriei săblăznindu-se de Hristosŭ, struncinaţi vorŭ fi amu întru alŭ doilea venitŭ a lu Hristosŭ. Însă şi acicea mai nainte struncinaţi fură de însuşŭ de acesta Hristosŭ (ce se zice că răsipiţi fură prespre totŭ pământulŭ), cumu-i vedemŭ blăstemaţii Iudeii răsipiţi şi

1-2 *Tip.* ꙟвъцѫтꙋри 18 *Tip.* кáпъ 30 împărăţiia *îndreptat, la marginea dreaptă, în* crăiia.

chinuindu-se nu puţinei. Aceasta au amu, de le zace înainte lucru şî precepătură ce-aţi auzitŭ, fraţii miei. Ce nu numai pre Iudeii obliceaşte această pildă, ce şì credincioşii carei nu socotescŭ dumnezeiasca învăţătură şi zisa lu Hristosŭ. Că carei greşescŭ şi le se pare că Dumnezeu nu veade ce facŭ ei, şì aceia pre Domnulŭ răstignescŭ. Aşijderea amu cândŭ va venì, întru a doao a lui şi înfricoşată venire, să judece tuturorŭ,
(333) săditoriu viei şi Domnŭ, răii rău i va piiarde, şi-i va | tremite întru celŭ întunecatŭ focŭ nestinsŭ şi unde vorŭ fi afară de lumină. Acolo zice că iaste plângere şi scrâşnitulŭ dinţilorŭ.

Ce să nu fie nimea den noi aşa, fraţilorŭ, ce să ne nevoimŭ în viia lu Hristosŭ să lucrămŭ, ca în vreamea de judecată, şi adusulŭ rodului în bună vreame avândŭ, să ne aflămŭ ca un pomŭ prisăditŭ lângă eşitulŭ apeei şi rodulŭ nostru şi noi la vreame să-lŭ dămŭ; şi frunzele noastre (ce e în Hristosŭ nădeajdea spăseniei noastre) să nu cază, nici ca lemnulŭ fără rodŭ în adânculŭ focului tremişŭ să fimŭ, ce dumnezeeştiei fericire să ne spodobimŭ, şi în viia ceaia de susŭ, împărăteasca, să întrămŭ, şi struguri frumoşi să culeagemŭ, şi taina aceasta în tocitorile inimilorŭ noastre să mustimŭ, şi dentr'acea dulceaţă să ne săturămŭ şi să ne îndulcimŭ, şi noei şi fără moartei şi de a adeveritei vie băutură să ne îndulcimŭ. Şi aceasta să fie noao tuturorŭ să o dobândimŭ dela Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea, cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Duminecа a patrusprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 89.

(Mateiu XXII, 2). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Podobeaşte-se împărăţiia ceriului omului împăratŭ ce feace nuntă fiiului său. (3) Şi tremease robii lui a chemà la nuntă; şi nu vrură să vie. (4) Iară tremease alţi robi şi grăì: „Ziceţi chemaţilorŭ: adecă, prânzulŭ mieu gătiiu,*

27-28 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, д҃ı. єѵ҃лїє, ѿ мáтѳєа. глáва, п҃ѳ.

Variante: 31 săŭ] *ABC* lui | chemà] *T* chemà chemaţii **32** Iară] *T* Şi iară | *T lipseşte al doilea* şi.

juncii miei ceia hrăniții jungheați, și totu e gata; veniți la nuntă!" (5) Ei nu pristănira; unii amu la satele lorŭ, e alții la negoațe. (6) Alții prinseră robii, dosădiră lorŭ și-i uciseră. (7) Și auzì împăratulŭ acela, mâniè-se și tremease voinicii lui, și pierdură ucigătorii aceia, cetățile lorŭ arseră. (8) Atunce | grăì robilorŭ lui: „Nunta (334) *amu gata iaste, chemații nu fură destoinici. (9) Duceți-vă amu în eșitulŭ drumurelorŭ, și câți veți aflà, chemați-i la nuntă". (10) Și eșiră robii acei în răspântii, adunară toți câți aflară, răii și bunii. Și se împlù nunta șezândŭ ei. (11) Și intră împăratulŭ și-i văzù șezândŭ, văzù aciia un omŭ neîmbrăcatŭ în veșminte de nuntă. (12) Și grăì lui: „Soațe, cum ai venitŭ încoace neavândŭ veșminte de nuntă?" Elŭ tăcù. (13) Atunce zise împăratulŭ slugilorŭ: „Legați lui mânile și picioarele, și-lŭ luați elŭ de-lŭ aruncați elŭ în untuneareculŭ de afară. Aciia va fi plângere și scrâșnire dinților. (14) Mulți sântŭ chemați, și puțini aleși.*

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 34.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Podobeaște-se împărățiia ceriului omului împăratŭ ce feace nuntă fiiului său. Și tremease robii lui a chemà chemații la nuntă; și nu vrură să vie. Și iară tremease alți robi, grăì: «Ziceți chematilorŭ: adecă,*

---

6 *Tip. în josul paginei 333:* гла́съ, г҃ єѵаⷢ҇і є҃. **18** ко́нец недѣлѣ. **20** сло́во, л҃д҃.

Variante: 1 miei] *B* mie | ceia hrăniții] *AC* și hrăniți *T* și grași | jungheați] *T* înainte-sŭ pușŭ **2** pristănira] *AC* pristănira să margă *B* pristănira să meargă *T* pristănira, ce să duseră **3** dosădiră lorŭ] *T* dosădiră-i **4** Și auzì] *T₁* Auzì *T₂* Că auzì amu | mâniè-se] *C* mânii-se *T₂* și se mâniè **5** voinicii] *T₂* oastea | și pierdură] *ACT₁* și pierdù *T₂* de pierdù | aceia] *ABCT₁* acei, și *T₂* aceia, și **6** arseră] *T₁* aprınse *T₂* arse | grăì] *T₁* zise | lui] *T₂* săi **6-7** Nunta amu] *T₂* Adecă, nunta **7** chemații] *T* iară chemații **8** amu în eșitulŭ drumurelorŭ] *T₂* de-aciia pren răspântiile căilorŭ | veți] *T₂* să ați **9** răspântii] *C* răspântiia **10** șezândŭ] *AC* șăzândŭ **12** *AC lipsește* un **13** încoace] *T* acicea **14** Legați] *T* Legați-i **15** luați elŭ] *T* luați pre elŭ | aruncați elŭ] *T* aruncați **15-16** în untuneareculŭ] *A* în tuneareculŭ *C* în întuneareculŭ *T* întru întuneareculŭ **17** puțini] *ABC* puțini-sŭ.

prânzulŭ mieu gătiiu, juncii miei și grași înainte-sŭ pușŭ, și totu e gata; veniți la nuntă!» Ei nu pristăniră, ce să duseră unii amu la satele lorŭ, e alții la negoațe. Alții prinseră robii, dosădiră-i și-i uciseră. Auzì împăratulŭ acela, mâniè-se și tremease voinicii lui, și pierdù ucigătorii acei, și cetățile lorŭ aprinse. Atunce zise robilorŭ lui: «Nunta amu gata iaste, iară chemații nu fură destoinici. Duceți-vă amu în eșitulŭ drumurelorŭ, și câți veți aflà, chemați-i la nuntă».

(Tâlcŭ) Omŭ și împăratŭ cheamă-se Dumnezeu și tatălŭ, iară ginere fiiulŭ și cuvântulŭ lui; nevasta, beseareca lu
(335) Dumnezeu, noi oamenii ce ne chemămŭ | pre numele lu Hristosŭ, iară nunta, arvuna fiiului cătră beseareсă și împreunarea, ce dereptŭ ea dumnezeeștiei fire soțiți fumŭ. Iară nunta lucru se cheamă pentru luminarea și dragostea ce are cătră noi Dumnezeu. Însă nu zice nuntă, ce nunte, çă multe în multe chipuri beseareci arată cătră fiiulŭ și Dumnezeu împreunare și adunare și tocmeală. Nu întru un chipŭ amu, ce în multe chipure ce e cătră Dumnezeu împreunare și adunare fi-va. Unii amu cu feție și cu curăție neprepusului ginere, lu Hristosŭ, împreună-se, e alții cu bune fapte a mulți și cu lină dăruire, iară alții amu învățândŭ, e alții ascultândŭ; unii amu lucrândŭ, e alții împăcându-se; unii amu îmblândŭ, iară alții deșărtându-se și fără-voroavei dându-se. Unii amu roduri de o sută aducŭ, alții de șasezeci, iară alții de treizeci. Că de oameni iubitoriu e acesta Domnŭ, și multe cărări dat-au noao spre spăsenie, nu una. Nici zice în pilda semințelorŭ că cine nu va face o sută, căzutŭ iaste, ce și șasezeci carii facŭ, spăsì-se-vorŭ; treizeci carii vorŭ aduce rodŭ, spăsenie priimì-vorŭ.

Carii sântŭ cei ce facŭ o sută? Sântŭ ceia ce nu strângŭ avuție și curățiia de feție au iubitŭ. Iară ceia ce-au iubitŭ pre șasezeci, sântŭ ceia ce cu leage viețuescŭ cu muerile-șŭ, și cu mândrie întreagă, și jumătate den avuțiia lorŭ împartŭ. Iară cei ce aducŭ roduri de treizeci, sântŭ cei ce dau den avuțiia lorŭ a treia parte săracilorŭ, și carii nemica rău n'au făcutŭ.

Iară tatălŭ și Dumnezeu grăiaște că feace nuntă fiiului

---

14 *Tip.* пінтрꙋ.

său, ca să n'aibă a zice Jidovii că se-au lepădatŭ ca un protivitorŭ lu Dumnezeu, de nu vorŭ creade lui. Şi tată lorŭ pre acela chemà-lŭ, şi li se părea | o păreare, nepăreare. (336) Unii amu dereptŭ a boilorŭ înjugare, iară alţii dereptŭ sate şi de mueri, iară alţii prinseră robii lui, dosădiră-i şi-i uciseră. E robii ce chemà la nuntă, întâii erà cei ce întru venirea Domnului apucară, apostolii, ai doii, după înviere şi suire, după aceaia tocmitorii şi priimitorii apostolilorŭ şi toţi învăţătorii şi păstorii şi slujitorii cuvântului. Iară chemaţii sântŭ Iudeii, că mainte fură aceştea chemaţi, nu o dată sau de doao ori, ce de multe ori, cu legea şi cu prorocii, cumŭ şi Ioannŭ botezătoriulŭ graiià-le: «Gătiţi calea Domnului, dereapte faceţi cărările lui!» Şi iară: «Adecă mielulŭ lu Dumnezeu ce luò păcatele lumiei!»

Iară juncii şi grăsimea, înmulţimea piştei, iaste darurile sufleteşti ce sântŭ cinstite mai vârtosŭ de toate ale vremilorŭ şi putredele, cu cuvinte şi preaînaltă hrană, cu învăţătură dumnezeiască. Iară grăsimea, însuşŭ acesta e viţelulŭ hrănitŭ, şi dulceaţa-i vedeare sufletească, că e grasă şi preadulce, nu nimoaşte şi răslăbită. Acea mâncare totŭ bucate sufleteşti şi pişte cheamă-se, încă şi în a legiei veache şi în a noiei taine. Că cumŭ juncii, aşa şi grăsimea. În leagea veache junci arată-se, că dobitocŭ în jărtvă aveà, iară în leagea noao grăsimea, că pite acmu aducemŭ la oltarŭ; şi căce e den grâu strânsă, ea se cheamă grasă.

Cheamă amu pre noi Dumnezeu, ca să mâncămŭ a vechiei şi a noiei leage dulceaţa. Şi de-aciia, cândŭ vămŭ vedeà cineva spuindŭ aiavea şi curatŭ dumnezeeştile cuvinte, vedemŭ aceasta grasă mâncare dândŭ, cândŭ ară îngrăşà şi să sature proştii, cine învaţă aiavea şi spune dumnezeiasca scriptură.

Satulŭ amu cheamă-se a trupului grije şi mândriia iubirei de dulceaţă, şi tru|peasca toată, şi a lumiei şi a fireei (337) lumiei vătămătură. Că iubirea avuţiei şi iubirea aurului şi iubirea de slavă, aceastea iubiră Iudeii, iară nunta împărătească nu grijiră, ce şi pre ceia ce-i chemară ei, dosădiră şi-i uciseră. Dereptŭ aceaia şi a lu Dumnezeu mânie luară,

27 *Tip.* нóн ѐн 31 *Tip.* скрѝпттрѫ.

că răii rău cumpliră şi piiarderei daţi fură. Că pre çine cheamă Dumnezeu, nu-i ia nemică a menì cu podoabă să se leapede. «Că cine va iubì», zice, «tatălŭ sau muma mai vârtosŭ de mine, nu iaste mie destoinicŭ». Iară ei nu numai a venì nu vrură, ce şì pre ceia ce venise pentru ei uciseră. Dereptŭ aceaia arse cetăţile lorŭ Dumnezeu şi oşti tremease de uciseră ei.

(Evanghelie) *Că auzì amu*, zice, *împăratulŭ acela, şi se mâniè şi tremease oastea lui, de pierdù ucigătorii aceia, şi cetăţile lorŭ arse.*

(Tâlcŭ) Aceastea grăì Domnulŭ, de arătă mai nainte ce va fi după patruzeci de ai den a lui suirea, în zilele lu Uespesiianŭ şi lu Titŭ vrea să fie. Că spuse aceasta ca cândŭ fu, că înaintea lu Dumnezeu şì ceaia ce va să fie, şi încă şì ceaia ce n'au fostŭ, ca cealea ce-sŭ aciia sântŭ. Iară această oastea a lu Dumnezeu, cheamă-se a ceriului voinicame şi îngerii ce-sŭ pre munci, şi şì aceia însişŭ Rimleanii ce şì Ierusalimulŭ arseră şi ce erà în cetate luară. Că se mâniè, zice, împăratulŭ acela. Că mâniiară pre Dumnezeu şi tatălŭ nebunii de ei, că fiiului şi lu Dumnezeu nu crezură, ce-lŭ deaderă spre moarte mai vârtosŭ. Şi încă nu aciiaşŭ după răstignirea lu Hristosŭ au fostŭ prădarea şi săparea a Ierusalimului, şi a totŭ nărodulŭ iudeescŭ toată pierderea ceaia reaoa, ce după patruzeci de ai, ca să-şŭ arate a lui multa în-lungă-răbdare Dumnezeu. Iară după ce uciseră
(338) întâiulŭ măcenicŭ Ştefanŭ, şi după ce uciseră şì pre Ia|covŭ, fratele lu Ioannŭ, cu spata, şi după ce dosădiră apostolii şi-i goniră, atunce chinuirea şi piiarderea acelora desfârşitŭ lăsată fu. Şi mărturii fost-au acestorŭ ce-au fostŭ mai apoi, ceia ce-au auzitŭ aceaste mainte, de Hristosŭ. Încă au fostŭ viu Ioannŭ bogoslovŭ şi alţi mulţi ce-au fostŭ cu Hristosŭ. Aceştea toţi deaca se săvârşiră, cumŭ prorocì Dumnezeu şi Domnulŭ — că mare e şi nespusă e a lui milă — şì aceastea toate le feace, şi aşa lungă-răbdarea arătă-şŭ. Că încă aşteaptă pre nebunii şi nemulţemitorii Jidovi să se întoarcă. Că viia sădì, vreame lorŭ deade-le spre lucrare. Robii lui tremease să ia rodulŭ în vreame de strânsoare, iară de

---

9 *Tip.* оу҆|гѫторїи, *îndreptat în* ucigătorii   30 *Tip.* мѧнтє.

ei fură ucişŭ. Şi tremease alți robi, şi de aceaia jungheați fură. După aceaia tremease fiiulŭ său, şi şì acesta ucisŭ fu. Şi iarăşŭ pre aceia la nuntă chemă-i după învierea lui şi înălțarea în ceriu; şi nici atunce nu vrură să vie. Aşijderea tremease alți robi; ei şì pre aceia uciseră. De-aciia atunce pierdù pre ei. Răii cu rău i pierdù şi-i chinuì, ca cu o dureare şi boală fără vindecŭ.

Dentr'aceasta să înțeleagemŭ, ca de vorŭ fi şi nescari nevoi ţiindŭ pre noi, cuviinţă ne iaste a face cinste mai vârtosŭ de toate duhovnicilorŭ, şi de tremişii dela Dumnezeu, carii-sŭ tocmiţi spre a noastră sufletească cercetare şi socotire, şi grije a aveà şi a-i ascultà şi a ne plecà, nu să-i rânjimŭ, nici să ne întărâtămŭ spr'inşii, nici a-i urî sau a-i dosădì, nici a-i gonì sau a-i ucide, ca să nu măniemŭ pre Dumnezeu şi daţi să fimŭ piiarderei.

(Evanghelie) *Atunce grăì robilorŭ săi: «Adecă, nunta gata iaste, iară chemații nu fură destoinici. Duceți-vă de-aciia pren răspântiile căilorŭ, și câți să ați aflà, chemați-i la nuntă».*

(Tâlcŭ) De ceia ce se vorŭ tâmplà şi uitaţii chemaţi-i, că nu se strâ|mtează beseareca lu Dumnezeu, nici auzimŭ (339)
noi să zică acmu că nu va întrà Moaviteanŭ (că nu întră Moaviteanii în beseareca lu Dumnezeu), ce mai vârtosŭ auzimŭ aceasta, de zice «veniţi toţi», unde nu sântŭ Ellini, nici Iudei, nici Varvari, nici Schifini, nici robi, nici slobozi. Şi eşiră robii (ce se zice, apostolii) şi de beseareca limbilorŭ carii sântŭ tocmiţi îngerii, adunară toţi câţi aflară. Şi vinŭ şi până în zioa de astăzi şì hitleanii şì bunii, şi se spodobescŭ taineei şi cu dumnezeeştile daruri îndulcescu-se. Iară pentru să nu numai spre o credinţă să nădăjduiască limbile şi cu leane şi cu negrije să îmble, şì de judecată voroveaşte lorŭ Dumnezeu, şi de viaţă şi de lucrure foarte cu socotinţă face cuvântŭ.

(Evanghelie) *Soațe,* zice, *«cum ai venitŭ acicea neavândŭ veșminte de nuntă?» Elŭ tăcù. Atunce zise împăratulŭ slugilorŭ: «Legați-i lui mânile și picioarele și-lŭ luați pre elŭ, de-lŭ aruncați întru întunearecul de afară».*

(Tâlcŭ) Că chemaţi a fi, şì a ne curăţi den bunătate iaste; iară cine fu chematŭ şi fu îmbrăcatŭ cu veşminte curate, iaste cela ce lăcuiaşte de pururea păzindu-se în curăţie; şi

spre chemare iaste-i cu voe şi cu nevoinţă şi cu vreare. Iară cu spurcate veşminte omulŭ ce întră la nuntă (ce se zice, împărăţiia ceriului), necuratŭ avându-şŭ sufletulŭ, nu i-e puteare. Dereptŭ aceaia se încuè (ce se zice, tăcù), că cine nu are ce răspunde, de eluşŭ osânditŭ iaste. Dereptŭ aceaia către neîmputatei şi şì netreabnicei boale şi chinuirei şi neîncetatei muncă trasŭ iaste şi osânditŭ, unde e plângerea şi scrâşnirea dinţilorŭ. Că munca amu nu fu pentru omulŭ, ce pentru dracii. Iară împărăţiia şi îndulcirea şi neputreda dulceaţă den începutulŭ lumiei gătită fu pentru omulŭ, |
(340) iară noi ne facemŭ înşine pre noişŭ osândiţi munciei. Iară încă mai nainte de îndulcirea nunteei judecă dereptulŭ judecătoriu, ca să se ştie că destoinicii îndulcì-se-vorŭ nunteei, iară nedestoinicii scoşŭ vorŭ fi. Şi de fieşŭ-ce lucru, ori osândire, ori dereptare fi-va.

Să auzimŭ amu, câţi dumnezeeştiei taine îndulcitu-neamŭ şi la dumnezeiasca nuntă venit-amŭ, cu lucrure spurcate sufletele îmbrăcate fiindu-ne. Să înţeleagemŭ cu ce chinŭ vorŭ să se muncească care vorŭ fi îmbrăcaţi cu veşminte spurcate. Să ne teamemŭ de tăriia acestui cuvântŭ, să ne cutremurămŭ de oprirea şi de neîncetata osândă a aceştiia. Şi nu numai năemniciei să ne nedăjduimŭ, că mulţi sântŭ chemaţi, iară puţinei-sŭ aleşi.

Chemaţi după dulceaţă fumŭ, ce rogu-mă, fraţilorŭ, să fimŭ şi vreriei aleşi, ca să nu ne arătămŭ nedestoinici chemăriei. Nece purtândŭ veşminte spurcate la a despuetoriului masă să îndrăznimŭ, s'amŭ vrea să ne apropiemŭ, nici să ne aflămŭ la dumnezeiasca nuntă veşminte de nuntă neavândŭ, ca să nu zică şi de noi împăratulŭ slugilorŭ: «Legaţi-le lorŭ picioarele şi mânile, de luaţi pre ei şi-i aruncaţi ei întru întuneareculŭ de afară». Dereptŭ aceaia să ne ruşinămŭ chemăriei şi de cela ce ne-au chematŭ la nuntă, ca nimea de noi să nu fie cu veşminte spurcate îmbrăcatŭ, ce să socotimŭ, cineşŭ de noişŭ, înfrâmseţarea sufletului-şŭ său. Că auzitŭ amu, bărbaţilorŭ şi muerilorŭ, şi tinerii şi bătrânii, că nu iaste de trebuinţă noao veşmintele trupului în multe chipure şi de multŭ preţŭ, ce sufletulŭ nostru den

---

25 *Tip.* вре́рїє **27** *Tip.* ꙟдръзнимь.

lăuntru să înfrâmseţămŭ. Că până nu vămŭ aveà aceasta, iară acelŭ veşmântŭ nu-lŭ putemŭ aveà. Că nu e împreună şì sufletulŭ şì trupulŭ să | îmfrâmseţămŭ, că nu iaste împreună dulceţiei şi păcatelorŭ a lucrà şi Hristosŭ a ascultà cumu se-ară cădeà. Ce să părăsimŭ noi aceaste chinuiri reale, şi spurcatele şi ruşinatele veşminte să le lepădămŭ. Carele-sŭ acealea? Iaste curviia şi necurăţiia, pohta păcatelorŭ cealea realele şi asupriciunile, cametele, ce iaste a dooa slujire de idoli. Ce să ne încămătămŭ nevoinţeei de susŭ şi împărăţiia să răpimŭ, ca neputredei dulceţi să ne îndulcimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cade slava şi cinstea întru veacii de veacŭ, aminŭ. (341)

Dumineca a cincisprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 92.

(Mateiu XXII, 35). *În vreamea aceaia, un învăţătoriu de leage apropiè-se cătră Isusŭ, ispitiià elŭ şi grăì: (36) „Învăţătoare, care porâncită mai bună iaste în leage?“ (37) Isusŭ zise lui: „Iubeaşte Domnulŭ Dumnezeulŭ tău cu toată inima ta şi cu totŭ sufletulŭ tău şi cu totŭ cugetulŭ tău. (38) Aceasta e întâia şi mai mare porâncită. (39) A doa, în chipulŭ ei: Iubeaşte vecinulŭ tău ca însuţi tine. (40) Spre acealea doao porâncite toată leagea şi prorocii spânzură“. (41) Adunatele fariseilorŭ întrebă Isusŭ, (42) grăì: „Ce se pare voao de Hristosŭ? Al cui fiiu iaste?“ Grăiră lui: „A lu Davidŭ“. (43) Grăì lorŭ Isusŭ: „Cumŭ amu Davidŭ cu duhulŭ Domnului chemà*

13-14 *Titlul slavon:* нє҃, бі. єѵаліє, ѿ матѳеа. глава, ҁв. 20 *Tip.* ачасте (= aceasta e).

Variante: *Citaţiile din tâlc nu fac parte din evanghelia aceasta, fiind luate din Mateiu XIX, 16-26, versete cari aparţin evanghelii pentru Dumineca a 12-a (pag. 288-289); numai ultima citaţie este luată din Mateiu V, 28.* 15-16 un învăţătoriu de leage] *AC* leage-învăţătoriulŭ 16 *ABC lipseşte* apropiè-se cătră Isusŭ 18 Iubeaşte] *C* iubeşte | Domnulŭ Dumnezeulŭ] *ABC* Dumnezeu Domnulŭ 19 inima] *B* inema 20 Aceasta] *B* acesta 21 în chipulŭ] *AB* cuviinţă *C* cuviinţa 22 acealea] *ABC* acele 23 întrebă] *ABC* întrebă ei 24 pare voao] *ABC* voao pare 25 Grăiră] *AC* Grăì.

elŭ și grăiià: (44) Zise Domnulŭ Domnului mieu: șezi de-a dereapta mea, până voiu pune toți vrăjmașii tăi perină picioarelorŭ tale? (45) Sau amu Davidŭ cu duhulŭ Domnului elŭ chemà, cumŭ fiiulŭ lui iaste?" (46) Și nimea nu putù lui răspunde cuvântŭ, nici cutezà cineva den aceaia zi să întreabe elŭ de-aciia.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 35.

Cei lucrători ce satele omenești păzescŭ și câți-sŭ de au întru eale grădini cu flori frumoase și cu bună myro-
(342) seală și după vreame adună, stăpâni|loru-șŭ sau oaspețilorŭ iubiți cu dragŭ aducu-le, iară ei cu bucurie le priimescŭ și mulțemită lucrătorilorŭ dau-le. Iară altŭ nemică den flori nu priimescŭ, numai întru neșchită vedeare îndulcescu-se și miroseală dentr'însele mirosescŭ. Iară noi, lucrătorii și învățătorii sufletești, cei ce de pururea înfluritoarea sfintei evanghelie amŭ luatŭ și a o păzì datori fiindŭ, nu numai întru o vreame a anului florile primăveriei, cealea ce pre iușorŭ veștejescŭ, aducemŭ oaspețilorŭ noștri ceia bunii și iubiții și feciorilorŭ depre Dumnezeu, ce cuvinte sufletești și învățătură și dojană în toată vreamea cu frâmseți și cu folosuri, ca dentru o grădină și dentr'un rai ce de pururea înflurească, florile ce-sŭ de pururea viețuitoare ale sfinteei evanghelie strângândŭ aducemŭ, spre buna miroseală a spăseniei sufletelorŭ noastre. Deci cu bucurie de-aciia, frațilorŭ, să priimimŭ aceastea, și cu miroseala și cu buna miroseniia a duhului sfântŭ împuțiciunea ceaia reaoa a păcatelorŭ den sufletele noastre să gonimŭ și curați să fimŭ, și beseareci lu Dumnezeu fi-vămŭ și sălașuri dulceției lui.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice, *un tânărŭ oarecine vine către Isusŭ și zise lui: «Învățătoare dulce, ce să facŭ ca să aibŭ*

---

8 слово, л҃є   11 *Tip. în josul paginei 341:* гласъ ѕ҃ єѵлїє д҃,   16 ѿфлꙋрнтоа | арѣ   26 *Tip.* прїимаь.

Variante: 2 vrăjmașii] *ABC* dracii   4 fiiulŭ lui] *ABC* alŭ Domnului | nimea] *C* nimenea   5 nici] *AC* nece | cineva] *AC* cine.

viața veacilorŭ?» Elŭ zise lui: «Ce mă grăești dulce? Nimea nu e dulce, numai unulŭ Dumnezeu».

(Tâlcŭ) Tânărulŭ acesta, nu ca să ispitească vine către Isusŭ, nici socotiià aceaia, ce întrebà să înțeleagă, că-i păreà că alte porânci sântŭ mai mari, mai vârtosŭ decâtŭ ale legiei, de-i vorŭ puteà mai ajutà lui la viața veacilorŭ. Iară Hristosŭ zise lui: «Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, numai unulŭ Dumnezeu». E amu zice ca unulŭ de învățătoriu: «De mă chemi dulce, rău grăeşti», că nimea nu e | den oameni pre adevărŭ dulce, împreună că şì pre iuşorŭ (343) oamenii pleacă-se den bine spre rău, că împreună şì oamenii ce se premenescŭ către dumnezeiasca dulceață, hitlenie mai vârtosŭ şi zloabă pare-le-se a fi.

(Evanghelie) *«Iară de veri să întri întru viață, păzeaște porâncile». Grăì lui: «Carele?» Isusŭ zise lui: «Nu ucide, nu preacurvì, nu furà, nu mărturisì strâmbŭ, cinsteaște tată-tău și muma, și iubeaște vecinulŭ tău ca însuți pre tine».*

(Tâlcŭ) La ale legiei porânci tremease pre celŭ legiuitoriu ce întrebà pre Domnulŭ, ca să n'aibă a grăì Jidovii că treace leagea.

(Evanghelie) *Grăì lui: «Aceastea toate păzit-amŭ den tinereațele meale. Ce încă-mi lipseaște?»*

(Tâlcŭ) De vrea fi păzitŭ porâncile acestŭ tânărŭ, cumŭ zise, mare lucru fi-vrea ştiutŭ c'au isprăvitŭ. Unii amu, ca un mărețŭ şi ca un trufaşŭ păreà-le acesta. Cumŭ amu isprăvit-au de să iubească vecinulŭ, cândŭ acesta erà bogatŭ, iară vecinulŭ săracŭ? Că nimea nu e să iubească vecinulŭ ca şì pre eluşŭ, că va să fie mai bogatŭ decâtŭ vecinu-său. (Că toți oamenii vecini cheamă-se.) Unii le pare că aşa zise tânărulŭ: «Fi-m-va amu, că toate acealea păzit-amŭ, Doamne? Au ce-mi încă-mi lipseaşte, de nu-mi ajunge?»

(Evanghelie) *Și zise lui Isusŭ: «De veri să fii desfârșitŭ, pasă și vinde avuțiia ta și dă mișeilorŭ, și să priimești avuție la ceriu, și vino după mine». Auzì tânărulŭ cuvântulŭ, și se duse oscârbitŭ; erà de aveà avuție multă.*

(Tâlcŭ) «De veri să fii desfârşitŭ, o tânărule» (ce se zice, alŭ mieu să fii şi creştinŭ adevărŭ) grăì Domnulŭ, «pasă şi

---

17 *Tip.* вєчи́нꙋла.

vinde avuţiia ta şi o dă aciia toată împreună şi nu ţineà nemunuia, ca de pururea milostenie să faci». Nu zise amu: «Dă-o mişeilorŭ», ce «o dă cu o dată» descoapere, derep'ce amu că sântŭ unii de miluescŭ amu, iară cu de toate spurcăciu-
(344) nile şi realele viaţa împlută le iaste. | Şi dereptŭ aceaia grăì Hristosŭ: «Vino de pasă după mine» (ce se zice, ca şì de alalte bunătăţi, de toate să aibi). Iară elu se întristă deaca auzì aceasta, că jăluiià amu ce i erà adâncŭ pământulŭ inimiei lui cătră sămânţa învăţăturiei, însă mărăcinii bogăţiei şi grijiei necà-lŭ pre elŭ. Că erà, zice, de aveà avuţie multă. Că cine are strânsoare şi avuţie puţină, nu iaste aşa prinsŭ şi ţinutŭ de aceaia, iară cine va fi întru multă avuţie şi în strânsoare, cu mai mare legătură fi-va şi mai tare. Derep'ce amu că cătră bogatulŭ şi iubitoriulu de aurŭ grăiià Hristosŭ, că dereptŭ aceaia zise lui că «ai a luà comoară la ceriu». Că cine iubeaşte pre cinevaşŭ, aceluia caută şì pre voe să-i facă şi-lŭ aude, că zice: «Cine de carele va fi biruitŭ, aceluia-i şì slujaşte».

(Evanghelie) *Iară Isusŭ zise ucenicilorŭ săi: «Adevărŭ grăescŭ voao că nu e pre lesne să între bogatu'n împărăţiia ceriului. Iară grăescŭ voao că mai lesne i iaste cămileei pren lăuntrulŭ urechilorŭ acului a treace, decâtŭ bogatulŭ în împărăţiia lu Dumnezeu să între».*

(Tâlcŭ) Că până iaste ţinutŭ bogatulŭ de bogăţie şi însuşŭ elŭ are multŭ, şi de n'au nici o nevoe de alţii, n'au a întrà întru împărăţiia lu Dumnezeu. Iară cândŭ va lepădà totŭ dela sineşŭ, atunce bogatŭ iaste şi de-aciia are a întrà. Că erà bogatŭ şì Avraamŭ, ce nu-lŭ vătămă bogăţiia, sau pre Iovŭ, sau pre Iacovŭ, şi alţi în chipulŭ acelora, ce mai vârtosu-i folosì, derep'ce că numai câtu le trebuiià şi le erà destulŭ ţineà, de-aciia alaltŭ da fiecarele cui trebuiià, şi aşa se-au spăsitŭ. Că nu vatămă amu bogăţiia, ce pohta şi grija bogăţiei. Că mulţi amu den bogăţie folosŭ aflară, că o băgară în maţele mişeilorŭ. Ce nu iaste puteare celui ce are multŭ să între în împărăţiia ceriului, cumŭ şì cămilei nu i-e puteare pren lăuntrulŭ urechilorŭ acului. (Însă cămila nu o
(345) grăiaşte dobi | tocŭ, ce funea ceaia groasa ce iaste în corabie,

13 *Tip.* стржсоаре 21 *Tip.* гръласкь.

de leagă cătuşile ceale de fierŭ ce întărescŭ corabiia.) Mainte, nu pre iuşorŭ zise Domnulŭ, de-aciia şi neputinţă puse înainte, că nu e să între bogatulŭ în împărăţiia lu Dumnezeu. Şi pentru acela e şì certarea şi cuvântulŭ.

Iară de iaste aşa neputeare şi nu e pre iuşorŭ bogatului acolo să între, cu câtŭ mai vârtosŭ camatniculŭ şi răpitoriulŭ şi obiditoriulŭ? Că să amu cela ce nu-ş va să-şŭ împarţă avuţiia lui, iaste-i vătămătură a întrà în împărăţie, dară încă ceia ce pradă alŭ striinilorŭ şi adună cu nedereptŭ? Iani socoteaşte şi înţeleage câtŭ focŭ nestinsŭ adună-şŭ asupră, ori să iaste săracŭ, ori bogatŭ, celŭ ce a striinului pohteaşte?

(Evanghelie) *Auziră ucenicii lui, mirară-se foarte grăindŭ: «Cine poate să se spăsească?» Căută Isusŭ, zise lorŭ: «Den omŭ aceasta nu e puteare, dela Dumnezeu toată putearea e».*

(Tâlcŭ) Milostivi erà şi de oameni iubitori ucenicii, şi întrebară nu de ei, ce pentru toţi oamenii. Iară Domnulŭ învaţă că nu e den a noastră neputinţă să se adaugă spăseniia, ce den dumnezeiasca tărie şi bunătate. Că cine va înceape a nu luà camătă şi a nu asuprì, elŭ are a se îndemnà mai multŭ a împărţì, şi de unde va înceape dentr'aceaia a se deşertà şi a împărţì, den nevoe încă eşì, şi aşa cu dulceaţă spodobitŭ fi-va cu ajutoriulŭ lu Dumnezeu. Că cine e cu nărocŭ rău şi neputinciosŭ, de-i va ajutà Dumnezeu, iară elŭ va fi cu puteare. Că cumŭ ştie dulceaţa lui şi mila-i şi miluirea-i lui, elŭ unulŭ grijaşte, ca un ziditoriu şi făcătoriu, de spăseniia noastră. Şi de vămŭ mearge cătr'însulŭ cu totŭ sufletulŭ şi ne vămŭ rugà, ajutoriu vomŭ aflà, şi neputearea cu puteare fi-va noao, cu vrearea lui şi cu ajutoriulŭ lui.

Aceastea toate înţelegându-le, fraţilorŭ, şì a Domnului judecată să o pomeniţi de pururea, ce grăiaşte că nu i-iaste puteare bogatului | să între în împărăţiia ceriului. Să fugimŭ (346)
amu de chinulŭ şi de pohta bogăţiei, să ne învăţămŭ a râvnì pohteei ceiia ce se cuvine. Nu înfrâmseţate ziduri a aveà şi case de multŭ preţŭ şi de multŭ venitŭ alŭ satelorŭ, nici luminaţilorŭ domni şi celorŭ cu bogăţiia multă să ne închipuimŭ, ce celorŭ ce multă îndrăznire cătră Dumnezeu au, acestora să râvnimŭ, şi celorŭ ce-au lăsatŭ totŭ şi după

3 *Tip.* кънѫе ꙟнтре.

Hristosŭ au mersŭ. Mai vârtosŭ acestuiaşŭ însuşŭ, fiiului lu Dumnezeu, ce n'au avutŭ unde nici capulŭ să-şŭ aciuo, acestuia şi robilorŭ lui râvnitori să fimŭ, şi multeei şi nespuseei bogăţiei a lui să jeluimŭ întru inimile noastre, pentru a noastră nădeajde şi credinţă. Nu scârbiţi să fimŭ a ne a vinde avuţiia, cumu ne e zisŭ, şi a da mişeilorŭ, ce mai vârtosŭ să ne bucurămŭ auzindŭ aceasta şi să sfârşimŭ cu usârdie şi cu bună înţelepţie. Cătră aceastea să nu nici curvimŭ, nice să nu ucidemŭ, să nu mărturisimŭ strâmbŭ, şi, după scriptura legiei, mai multŭ să nu mai căutămŭ cu hitlenie, nici cu chipzuială hitleană, spre bunătatea striinului.

(Evanghelie) *Că cine va căutà spre muiare spre pohta ei,* zice Domnulŭ că *curveaşte cu ea întru inema lui.*

(Tâlcŭ) Să nu ne mâniemŭ pre niminea, că cine se mânie spre fratele său, vinovatŭ iaste judecatei. Să nu răpimŭ a strinilorŭ, nici alŭ-său de cine va fi luatŭ să nu întrebămŭ, că zice: «Cine de ce-ţi va luà, nu întrebà!» Să nu mărturisimŭ minciună, nici să grăimŭ cuvinte deşarte, nici să ţinemŭ cuiva simbriia lui, că cine ţine simbriia năemnicului, ca şì cela ce varsă sânge judecă-se. Să cinstimŭ tatălŭ şi muma, şi mândrii păstori şi părinţii şi învăţătorii, ce dentr'înşii luomŭ duhulŭ ce e după naştere, şi dereapte slăvite cuvinte şi creştinătăţiei învăţămu-ne. Şi să nu ne lepădămŭ, nici să uitămŭ cea slavă
(347) a ne|putredei viaţă şi adeverita bunătate ce va să fie, că ceastă lume ce stă, ea ne minte în toate zilele. Să nu ne ascultămŭ pre noişŭ că iaste pre adevărŭ, ce ca o nemică să o uitămŭ şi ca o trecătoare, şi ceaia ce va să fie să păzimŭ. Şi necuvioasa şi ce nu se cuvine să nu lucrămŭ, pentru care toată lumea nu caută Dumnezeu, nice judecata ce va să fie cu plată.

Să ne teamemŭ, fraţilorŭ, şi să ne ferimŭ de toate realele şi de nedereptate şi de păcate, şi Dumnezeu să proslăvimŭ, cineşŭ cu ale luişŭ făpturi, şi pre părinţi ce ne-au născutŭ să-i cinstimŭ, şi în Domnulŭ să-i ascultămŭ pre ei, şi den ce avămŭ cu de ce le trebuiaşte să le împărţimŭ, că aceasta iaste pre ogoadă lu Dumnezeu, că zice: «Cinsteaşte tată-tău şi muma, ca bine să fie ţie, şi veri fi în ai mulţi pre pământŭ, şi la ceriu dobândì-veri viaţa veacilorŭ. Iubeaşte vecinulŭ tău ca însuţi pre tine; împarţi avuţiia ta

mişeilorŭ, şi aşa veri aveà comoară întru împărăţiia ceaia de susŭ». Să meargemŭ după urma ucenicilorŭ şi apostolilorŭ Domnului, lu Hristosŭ, plecându-ne întru toate ziselorŭ şi învăţăturiei. Să râvnimŭ buneei şi dulciei cale şi viaţa sfinţilorŭ părinţilorŭ şi a învăţătorilorŭ noştri, ca cu toţi sfinţii şi cu derepţii să ne spodobimŭ să ne împreunămŭ, şi de acea neputredă şi nespusă dulceaţă·să ne îndulcimŭ, cu dulceaţa adeveritului Dumnezeu şi mântuitoriulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ tatălŭ împreună şi sfântulŭ duhŭ. Slavă şi cinste întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a şasesprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 105.

(Mateiu XXV, 14). *Zise Domnulŭ pilda aceasta, omŭ neştine ce se duse de chemă ai lui robi şi deade lorŭ avuţiia lui. (15) Unuia amu deade cinci talanţi, altuia doi, altuia unulŭ, cineşŭ împrotiva sileei lui, şi se duse* | *de-aciia. (16) Mearse cela ce luò cei cinci talanţi, lucră* (348) *cu nuşii şi făcù alţi cinci talanţi. (17) Aşa şi cela·cu cei doi, dobândì alţi doi. (18) E cela ce luò unulŭ, duse-se de săpă în pământŭ şi ascunse argintulŭ domnului lui. (19) După multă vreame vine domnulŭ robilorŭ acelorŭ, şi să se întreabe cu nuşii de cuvinte. (20) Şi se apropiè cela ce priimì cei cinci talanţi, grăì: „Doamne, cinci talanţi datu-mi-i-ai, adecă, alţi cinci talanţi dobândit-amŭ*

11-12 *Titlul slavon:* недѣлѧ, ѕ҃і. єѵⷢ҇лїе, ѿ матѳеа. главa, р҃є. **16** *Tip. în josul paginei 347:* главь, ѕ҃ єѵⷢ҇лїе є҃. **24** *Tip.* дарꙋмїен.

Variante: 13 Omŭ] *T* Un omŭ **14** ce se duse de chemă] *T* duse-se și chema **15** lui] *T* sa | Unuia] *T* Şi unuia | talanţi] *A* somi *C* galbeni **16** altuia] *T* e altuia | cineşŭ] *T* cuișŭ | sileei] *B* silei *T* tăriei **17** de-aciia] *ABC* aciia | cela ce] *AC* de *T* celŭ ce | *T lipsește* cei | talanţi] *A* somi *C* galbeni **18** cu nuşii] *A* cu nuși | talanţi] *A* somi *C* galbeni **18-19** Aşa și cela cu cei doi, dobândì alţi doi] *T* Așijderea și celŭ cu doi **19** E] *T* Iară | luò] *AC* priimì *T* luase | duse-se] *T* mearse **20** lui] *T* său **21** După] *T* Iară dupa | acelorŭ] *T* acelora **22** să se întreabe cu nușii de cuvinte] *T* facù cu nușii samă | apropiè] *C* apropiià **23, 23-24** talanţi] *A* somi *C* galbeni.

cu ei". (21) Zise lui domnulŭ lui: „Bunŭ robŭ și dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!" (22) Mearse și cela ce priimì doi talanți, zise: „Doamne, doi talanți dedeși-mi, și alți doi talanți dobândiiu cu ei". (23) Zise lui domnulŭ lui: „Bună slugă și dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!" (24) Mearse și cela ce priimì un talantŭ, zise: „Doamne, știià-te că rău omŭ ești; seaceri de unde n'ai semănatŭ, și aduni de unde n'ai răsipitŭ. (25) Și mă temuiu, dușu-mă de ascunșŭ talantulŭ tău în pământŭ; și adecă, alŭ tău!" (26) Răspunse lui domnulŭ, zise lui: „Hitleanŭ robŭ și leanivŭ, știiai-mă că rău omŭ sântŭ: seacerŭ de unde n'amŭ semănatŭ, și adunŭ de unde n'amŭ răsipitŭ. (27) Cuveniià-ți-se ție să dai argintulŭ mieu târgarilorŭ, și să viiu, să-mi fiu luatŭ alŭ mieu cu asupră. (28) Luați amu dela elŭ talantulŭ și dați celuia ce are zeace talanți! (29) Avutulŭ amu, da-i-se-va și i se va preaizbândì, iară dela neavutulŭ și ce i pare că are, luà-se-va dela elŭ. (30) Și ponetreabniculŭ robŭ aruncați-lŭ întru întuneareculŭ de afară; aciia va fi plângere și scrâșnire dinților ŭ". Aceaia grăindŭ glăsì:
(349) *„Cine are urechi de auzire, să auză!"*

Sfârșitul Duminecii.

---

22 *Tip.* гръйдь 24 кѡнецъ недѣлѣ.

Variante: 1 Zise] *C* Zice | și dulce] *AC* dulce și *T* dulce **2** multu] *C* multŭ **4** talanți] *A* somi *C* galbeni **5** dobândiiu] *T* dobândii **6** credinciosŭ] *C* credenciosŭ **7** multu] *C* multŭ **9** talantŭ] *A* somŭ *C* galbenŭ **11** ascunșŭ] *AC* ascunșu | talantulu *A* somulŭ *C* galbenulŭ **12** adecă, alŭ] *B* aducà al | alŭ tău] *AC* ai lui | Răspunse] *B* Răspuse **13** leanivŭ] *C* lenivŭ | *ABC lipsește* omŭ **15** Cuveniià-] *ABC* Cuvine- **15-16** argintulŭ] *T* argintu **16-17** alŭ mieu] *AC* al miu **17** talantulŭ] *A* somulŭ *C* galbenulŭ **18** talanți] *A* somi *C* galbeni | da-i-se-va] *A* dase-va **19** *AC lipsește* va | iară] *AC* e | *AC lipsește* șì **20** are, luà-se-va] *A* luatъ va fi *C* luatъ fi-va | ponetreabniculŭ] *A* nepotreabnicŭ *B* nepotreabniculu *C* nepotreabnică *T* netreabniculŭ **21** întuneareculŭ] *B* untuneareculŭ | afară] *T* fară **22** scrâșnire] *T* scrâșnirea | dinților ŭ] *C* denților ŭ.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 36.

Ce e den învăţătură folosŭ strânge oamenilorŭ Domnulŭ nostru şi Dumnezeu; în multe năravuri şi în multe chipuri, cuvântŭ întru evanghelie de multe ori face. Că aorea aiavea au grăitŭ, iară aorea în pildă, şi aorea cu măestrìi şi cu certare. învăţà. Făcù aceasta, ca mintea ascultătorilorŭ să o rădice, şi înainte să pue lucruri şì mai cinstite, şi de-a aducerea aminte de ce-au grăitŭ, să le bage în sufletŭ ascultătorilorŭ, de pururea să lăcuiască. Că cu pilda amu mai aiavea şi mai curată învăţătură face, şi lenivoşii şi zăcătorii rădică-i mai vârtosŭ spre ascultare. Iaste cuvântulŭ acesta înainte de grăiaşte aşa:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ neştine duse-se şi chemă ai lui robi, şi deade lorŭ avuţiia sa. Şi unuia amu deade cinci talanţi, altuia doi, e altuia unulŭ, cuişŭ împrotiva tăriei lui, şi se duse de-aciia. Mearse celŭ ce luò cinci talanţi, lucră cu nuşii şi făcù alţi cinci talanţi. Aşijderea şì celù cu doi. Iară cela ce luase unulŭ, mearse de săpă în pământŭ şi ascunse argintulŭ domnului său. Iară după multă vreame vine domnulŭ robilorŭ acelora şi făcù cu nuşii samă.*

(Tâlcŭ) Vru Dumnezeu şi Domnulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ, să arate de năprasna a lui a dooa venire, de pune înainte această pildă. Şi zise mai nainte: «Preveghеaţi, că nu ştiţi zioa, nici ceasulŭ, în care va venì fiiulŭ omenescŭ». Însă alătură şì aceasta, de grăì că ca un omŭ ce se duce, aşa şì Domnulŭ amu cheamă ai lui robi. Şi deade lorŭ avuţiia sa, şi aşa feace. Iară ducerea se grăiaşte ce fu dereptŭ noi omŭ Hristosŭ. Iară pentru multa răbdare a lui, | nu aciiaşŭ (350)
întreabă de lucrulŭ fieşŭ-cărui de noi, ce pesteaşte şi aşteaptă.

Ducerea grăiaşte-se ce e, după sfânta învierea, la ceriu suirea lui, cândŭ şì deade ucenicilorŭ a ceriului şi dumnezeiasca taină. Iară robii lui sântŭ ai beseareciei învăţători (ce se zice arhiereii, preuţii, diaconii) încredinţaţi cuvântului întru slujbă, şi dulceaţa duhului carii au luatŭ, unii amu mai multŭ, alţii mai puţinŭ. «Că împărţirea darurilorŭ sântŭ», cumŭ grăiaşte dumnezeesculŭ apostolŭ, «acestaşŭ duhŭ iaste de

2 слóво, л҃ѕ. 16 *Tip.* тáланци 33 *Tip.* ꙟвѣцѫтѹри

împărţirea slujbelorŭ; acestuiaşŭ Domnŭ împărţirea lucrurilorŭ sântŭ; acestaşŭ Dumnezeu lucrează cu firea întru toţi de toate. Că fieşŭ-căruişŭ dă-se arătarea duhului sfântŭ spre folosŭ. Unuia amu duhulŭ datu i-e cu cuvântŭ de mândrie, altuia de cuvântŭ cu înţelegătură dentr'acelaşŭ duhŭ, altuia credinţa dentr'acelaşŭ duhŭ, altuia darŭ de vindecare dentr'acela duhŭ, altuia ciude a face, altuia prorocitura, altuia duhuri a gonì, altuia în multe limbi a înţeleage. Toate acealea lucrează într'una, şi acelaşŭ duhŭ împarte usebi, spre puteri, cuişŭ cum va elŭ».

Şi iară: «Voi seţi trupulŭ lu Hristosŭ şi noduri den parte-i, carii puse Dumnezeu în beseareca lui: întâi apostolii, ai doilea prorocii, ai treilea învăţătorii, după aceaia ceia ce facŭ ciudă, de-aciia darulŭ de vindecare, ajutătoriia, ceia ce domnescŭ, ceia ce în multe limbi înţelegŭ. Au doară sântŭ ei toţi apostoli? Au doară sântŭ toţi proroci? Au doară toţi sântŭ învăţători? Au doară sântŭ toţi ciude făcândŭ? Au doară toţi darŭ au de vindecare? Au doară toţi grăescŭ în multe limbi? Au doară toţi spunŭ?» Ce cineşŭ împrotiva tăriei lui, priimescŭ darŭ (ce se zice, pre măsura credinţeei şi curăţiei). Că ce vasŭ amu vămŭ da noi lu Dumnezeu, |
(351) într'acelaş va băgà bunătatea sa. E să vămŭ da vasŭ micŭ, puţineà bunătate priimì-vămŭ; iară de vămŭ da vasŭ mare, multŭ vămŭ priimì. Că cela ce luò cinci talanţi, aciiaşŭ mearse de lucră alţi cinci talanţi.

Adevărŭ amu îndrăznirea robului acestuia dulce e şi lăudată, derep'ce că nu se lenì, ce aciiaşŭ lucră, de plătì ce luase. Că cine nu-şŭ caută numai luişŭ folosŭ, sau numai de eluşŭ cuvântŭ să aibă, sau bogăţie, sau tărie dela împăratulŭ, sau dela altulŭ, fieşŭ-cu-ce tărie şi mândrie, ce şì altora va să folosească, acesta amu iaste de-şŭ plăteaşte ce e dată lui bunătate. Iară cela ce îngroapă talantulŭ, iaste cela ce numai de alŭ lui folosŭ grijaşte-se, iară de spăseniia altora nici un cuvântŭ nu face. Dereptŭ aceaia şi osânditŭ va fi acela, c'au ascunsŭ întru elŭ bunătatea ce-au luatŭ dela Dumnezeu. Deci şì noi, de vămŭ vedeà cineva limpezitŭ şì omŭ meşterŭ negoaţelorŭ şi precupiei şi hitleniei, şì spre ale

4 *Tip.* ѹ҆ꙋнѧ   17 *Tip.* дѡ҆ | а҆рж   24 *Tip.* .ꙑж (*pentru* Că).

pământului lucrure schimbându-șŭ mintea, să înțeleagemŭ pre acela c'au îngrupatŭ talantulŭ în pământŭ (ce se zice, că spre ale pământului lucrure întorsu-se-au, nici un folosŭ avândŭ).

Iară după multă vreame vine Domnulŭ ce-șŭ dedease argintulŭ, sau cuvântulŭ său. Că argintulŭ lămuritŭ iaste cuvântulŭ lu Dumnezeu sau, mai vârtosŭ de toate bunătățile, șì darulŭ; argintulŭ amu cheamă-se frâmseațe, și preaslăvitu-lŭ face cine-lŭ are elŭ. Și face cuvântŭ Dumnezeu de'ntreabă, și cuvântŭ face cătră cei ce-au luatŭ, ca șì plata să-șŭ ia de fiecare de ei cu mai multŭ adausŭ și dobândă. Dereptŭ aceaia toți carei au luatŭ bunătate, datoriu iaste să se nevoiască să-lŭ înduiaze, că îndoirea iaste ce e cătră vecinŭ folosulŭ. Sau vecinulŭ să se nevoiască | să înveațe, sau într'altŭ chipŭ să-lŭ folosească, (352)
încă nu-l va folosì pre acela atâta, càtŭ folosŭ de multŭ va dobândì luișŭ. Că și mai mare dobândă priimì-va.

(Evanghelie) *Și se apropiè cela ce priimì cei cinci talanți, grăì: «Doamne, cinci talanți datu-mi-i-ai, adecă, alți cinci talanți dobândit-amŭ cu ei». Zise lui domnulŭ lui: «Bunŭ robŭ, dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!» Mearse și cela ce priimì doi talanți, zise: «Doamne, doi talanți dedeși-mi, și alți doi talanți dobândii cu ei». Zise lui domnulŭ lui: «Bună slugă și dulce credinciosŭ, spre puținŭ fuseși credinciosŭ, spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău!» Mearse șì cela ce priimì un talantŭ, zise: «Doamne, știià-te că rău omŭ ești: seaceri de unde n'ai semănatŭ, și aduni de unde n'ai răsipitŭ. Și mă temuiu, dușu-mă de ascunșŭ talantulŭ tău în pământŭ; și adecă, alŭ tău!» Răspunse lui domnulŭ, zise lui: «Hitleanŭ robŭ și leanivŭ, știiai-mă că rău omŭ sântŭ: seacerŭ de unde n'amŭ semănatŭ, și adunŭ de unde n'amŭ răsipitŭ. Cuveniià-ți-se ție să dai argintu mieu târgarilorŭ, și să viiu, să-mi fiu luatŭ alŭ mieu cu asupră. Luați amu dela elŭ talantulŭ și dați celuia ce are zeace talanți!» Avutulŭ amu, da-i-se-va și i se va prea izbândì, iară dela neavutulŭ șì ce i pare că are, luà-se-va dela elŭ. Și netreabniculŭ robŭ aruncați-lŭ întru întuneareculŭ de fară. Aciia va fi plângere și scrâșnirea dinților̆ŭ.*

4-5 *Tip.* ȁурннтȣлк   8 *Tip.* дȣмнезȣ   14 *Tip.* ȁчїлє   23 *Tip.* фоүсєшн крѣдинчо̑   33 *Tip.* дáнсєва.

(Tâlcŭ) Cei robi ce se nevoiră şi dobândiră cu ce le dedease, lăudaţi fură de Dumnezeu. Şi priimireei amândoi spodobiră-se, şì cela ce luò cinci talanţi, şì cela ce luò doi, aceiaşŭ auzire spodobiră-se dela Dumnezeu: «Dulce robŭ şi credinciosŭ | (353) voiu pune. Pasă în bucuriia domnului tău». «Dulcele» acicea să ştiţi, să-lŭ înţeleagemŭ: cela ce are răspunsŭ bunŭ şi cu dragŭ şi-şŭ tinde a sa dulceaţă fără de pizmă vecinilorŭ. Că aceia spre puţinŭ arătară-se credincioşi, iară spre multŭ puşŭ fură de Dumnezeu. Nu ca ceia ce se-au spodobitŭ darului de acicea, că ca o nemică sântŭ aceastea către cealea dulceţi ce vorŭ să fie. Că bucuriia lu Dumnezeu, neîncetată i-e veseliia, şi fericirea-i de pururea lăcuitoare, ceaia ce are Dumnezeu de se veseleaşte de lucrure-şŭ, şi cu acea veselie veselescu-se sfinţii, de se veselescŭ de lucrurile loruşŭ, cumŭ şì păcătoşii scârbescu-se de ale loruşŭ lucrure şi se căescŭ. Însă Domnulu se bucură de bogăţie ce au sfinţii, că cei ce iau cinci talanţi şi cei ce iau doi, unii dulceţi şi unii cinste spodobescu-se. Iară cândŭ să va luà cineva şì mai puţinŭ, iară de ce i-e datŭ lui să iaste şì mai micŭ, şi-l va tocmì bine, întocma va priimì cinstea ca şi ceia ce se-au spodobitŭ a tocmì lucrulŭ cela mai marele şi mai multulŭ. Că cine ce-au luatŭ, după aceaia şì grije desfârşitŭ are să isprăvească. Macară să sântŭ şi în multe chipuri daruri, iară cinstea le iaste întocma, derep'ce că şì nevoinţa acestora întocma iaste, că fieşŭ-care de ei ce-au luatŭ ei au înmulţitŭ.

Sau iară, şì aimintrea a zice, să sântŭ întocma amu lăudaţi şi întocma aduşŭ, în multe chipuri de plate spodobescu-se, după seama dobândeei. Că alţii sântŭ robi cu bună înţelepţie ca şì aceia, şi acelora spodobescu-se; iară celŭ robŭ hitleanŭ şi lenivosŭ, aimintrea răspunse, şi, împrotiva hitleniei lui, iute menì pre despuitoriulŭ, cumŭ şì acmu a mulţi den învăţători grăescŭ că iaste iute a căutà den omŭ ascultare, ce cui n'au făcutŭ Dumnezeu ascultare, nice-au (354) semănatŭ lorŭ | bună plecare. Aceasta [1]arată, că seaceri de unde n'ai semănatŭ, ce se zice: cui n'ai semănatŭ bună plecare, dela acela strângi bună plecare.

Zicândŭ amu robulŭ despuetoriului că e iute, pre eluşi

---

1 *Tip.* дєдѣдє.

se osândeaşte, derep'ce amu că de unde erà iute, mai vârtosŭ erà elŭ datoriu să poarte grijă, căce aveà elŭ domnŭ iute şi mâniosŭ. Şi deaca adună elŭ den avuţiia altuia, cu câtŭ mai vârtosŭ de a sa are a'ntrebà? De unde ţi se cădeà a înmulţì şì ţie ce-ai luatŭ, ome, şi a face ucenici. Şì dela ei ară fi cerşutŭ despuitoriulŭ datoriia, că târgarii cheamă-i ucenici, că şi au, ispitindŭ şi fără de ispită, arată, cuvântŭ. Iară cu asupră, ce ceare dela ucenini arătarea lucrului, iaste, că şì ucenicŭlŭ ce priimeaşte dela dascalulŭ său, are şi elŭ, şi dă altuia cuvântŭ desăvârşitŭ, ca să ia cu aceaia mai multŭ (ce se zice, lucru bunŭ). Iară dela hitleanulŭ robŭ, elu se ia, darulŭ. Că cine-au luatŭ vreun darŭ să folosească pre alalţii, şi nu grijaşte şi de folosulŭ alăltorŭ, ce numai de alŭ lui grijaşte şi face, acela-şŭ piiarde cât au luatŭ. Iară cela ce va face mai multă nevoinţă şi dobândă cu ce-au luatŭ dela Dumnezeu, şì mai multŭ darŭ luà-va dela elŭ. Că cela ce se va nevoì şi va aveà grije, mai multă fi-i-va bunătatea şi mai cu destulŭ. Iară dela cela ce nu are nevoinţă să se nevoiască, şì darulŭ ce i se pare că are, luà-se-va dela elŭ. Că cine nu are nevoinţă, nice lucrează să mai dobândească cătră ce-au luatŭ, acela n'are darŭ; ce-i pare numai că are, iară cu leanea elu l-au întunecatŭ.

Dereptŭ aceaia şi noi, fraţilorŭ, să nu ne lenimŭ, nici să părăsimŭ a lucrà noao bine, ce cu mai asupră să facemŭ aceasta, cineşŭ cu slujba sa. Şi darurile ce-amŭ luatŭ dela Dumnezeu să nu le ascundemŭ, şi, | numai de alŭ nostruşŭ (355)
folosŭ grijindu-ne, să îngrupămŭ acesta întru noişŭ, e de spăseniia şi de ajutoriia fraţilorŭ nici un cuvântŭ făcândŭ, ca să nu fimŭ osândiţi, ca celŭ robŭ ce ascunse talantulŭ, şi aruncaţi să fimŭ întru întuneareculŭ de afară, unde e plângere şi scrâşnirea dinţilorŭ. Ce să ne nevoimŭ, rogu-vă, şi să ne sârguimŭ să lucrămŭ cu usârdie lu Dumnezeu, cu de ce-au datŭ noao bogăţie a dumnezeeştiei dulceaţă. Şi cineşŭ de noi, împrotiva puteriei să înmulţimŭ ce-amŭ luatŭ dela elŭ dumnezeeştile daruri. Şi unii amu înţelepţie să priimească lucrurilorŭ cealea bunele, iară altulŭ slujire sfinţită şi frâmseţi să facă, iară cu cuvântulŭ de bună cinste neînvăţaţii să-i pricestuiască, ca un credinciosŭ şi dumnezeeştiei învăţatŭ. Iară alţii bogăţie să împarţă săra-

cilorŭ, unulŭ amu aurŭ dăruindŭ, şi altulŭ argintŭ, e altulŭ pâine, iară altulŭ îmbrăcăminte, e altulŭ păharŭ de apă reace; unulŭ ajutoriu, iară altulŭ cu ajutoriia cuvântului, de câtŭ va puteà; e altulŭ de slujirea trupului, cineşŭ împrotiva credinţeei ce-au luatŭ dela Dumnezeu. Ca neşte tocmitori credincioşi bunătăţiei spre mai multŭ să ne pue pre noi Domnulŭ, şi fericiteei şi nespusei bucurie să ne spodobească şi moşteniei ceaia dulcea a ceriului. Aceaia să o dobândimŭ noi toţi, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui e slava şi ţinearea, în veciia veacului, aminŭ!

Dumineca a şaptesprezecea.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 62.

(Mateiu XV, 21). *În vreamea aceaia vine Isusŭ în laturea Tirului şi Sidonului. (22) Şi adecă, o muiare den Hananeiu den hotarăle acealea eşì şi strigă cătră elŭ,*
(356) *grăì: „Miluiaşte-mă, Doamne, fiiulŭ lu Davidŭ, | că fata mea rău se drăceaşte“. (23) Elŭ nu răspunse ei cuvântŭ. Şi se apropiiară ucenicii lui, rugà-lŭ şi grăiià: „Lasă ea, că strigă pre urma noastră!“ (24) Elŭ răspunse, zise: „Nu sântŭ trimesŭ, numai cătră oile ce-sŭ perite den casele Israililorŭ“. (25) Ea vine şi se închină lui şi grăì: „Doamne, ajută-mi“. (26) Elŭ răspunse, zise ei: „Nu e bine să iai pâinea feciorilorŭ, să dai câinilorŭ“.*

---

1 *Tip.* а҃ѵрь **11-12** *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, з҃і. єѵⷢ҇лїє. ѿ матѳеа. глава. ѯ҃в. **16** *Tipărit în josul paginei 355:* гласъ и҆ єѵⷢ҇лїє ѕ҃,

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **13** vine] *T* intră **14** şi Sidonului] *T* şi a Sidonului | adecă] *T* iată | o muiare] *AC* muiarea **14-15** den Hananeiu] *T* Hananeia **15** acealea] *T* aceale **15-16** şi strigă cătră elŭ, grăì] *T* strigândŭ şi grăindŭ **16** *T lipseşte* Doamne **17** mea] *C* me | *AC lipseşte* nu **18** se apropiiară ucenicii] *T* mearseră ucenicilorŭ | rugà-lŭ şi grăiià] *T* rugară elŭ grăindŭ **19** ea] *T* ei | că] *T* derep'ce | pre urma noastră] *T* după noi **20** trimesŭ] *T* tremesŭ | numai] *T* fără | cătră] *C* că | ce-sŭ perite] *T* pierdute **20-21** den casele Izraililorŭ] *T* a casei lu Izrailŭ **21** Ea] *T* Iată muiarea că | şi se] *T* de se **22** ei] *T* că **23** pâinea feciorilorŭ] *T* pita dela feciorŭ | să dai] *T* şi să o arunci.

(27) Ea zise: „Adevărŭ, Doamne! Şi însă câinii încă mănâncă de fărâmele ce cadŭ den measele domnilorŭ lorŭ“. (28) Atunce răspunse Isusŭ, zise ei: „O muiare, mare credinţa ta! Fie ţie ca veri!“ Şi se vindecă fata ei dentr'acela ceasŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 37.

Mare bunătate iaste ruga, de va fi cu cugetŭ şi cu bună mulţemită, şi de ne vămŭ învăţà noişŭ, nu numai cândŭ priimimŭ, ce şì cândŭ nu priimimŭ, să mulţemimŭ lu Dumnezeu. Că aorea dă, iară aorea nu dă. Amândoao-sŭ cu trebuinţă, oare să priimeşti, oare să nu priimeşti, oare-i luatŭ, oare n'ai luatŭ, s'ai dobândì, să n'ai dobândì. Şi s'ai dobânditŭ, să n'ai dobânditŭ, fi-va amu aorea bine şì cândŭ nu veri priimì. Că de ne-ară fi spre folosŭ noao de ce-amŭ vrea să priimimŭ, ştiu că ne-ară da noao; iară folosulŭ iaste pentru greşală ce ne se va tâmplà. Insă cine va vrea să fie auzitŭ rugându-se, întâi amu să fie destoinicŭ aceiia ce va să priimească; iară a doa, de va fi ruga pre leagea dumnezeiască; iară a treia, de ne vămŭ rugà de pururea; a patra, de nu vămŭ ceare nici una den ale vieţiei aceştiia; iară a cincea, ce e dentru noi, a le aduce toate, şi iară ce e cu folosŭ, să cearemŭ. Că cumŭ dentr'aceastea auziţi fi-vămŭ, aşijderea şì fără aceastea neauziţi fi-vă-|mŭ, să vorŭ fi şì (357)
sfinţi şi derepţi cerşândŭ.

Cine amu fu mai dereptŭ decâtŭ Pavelŭ, ce, dereptŭ căce cerşù ce erà fără de folosŭ, neauzitŭ fu? Că de aceasta zice: «De trei ori pre Domnulŭ rugai, şi-mi zise: Destulu-ţi ajunge ţie bunătatea mea!» Sau cine fu iară mai vârtosŭ de Moysi dereptŭ, ce nici elŭ ascultatŭ erà, grăindŭ Dumnezeu: «Destulu-ţi iaste!» Derep'ce că cereà în ţara făgăduită să între, ce fără folosu i erà aceaia, pentru aceaia nu-i

---

6 кѡнєцъ нєдѣлѣ. **8** сло́во, лз. **14** *Tip.* нли до́лжнии **21** *Tip.* доу́м | зєлскѫ.

Variante: 1 Ea] *T* Iară ea | Adevărŭ] *AC* Ei | Şi însă câinii încă] *T* ce şì câinii **2** de fărâmele] *T* den fărâme **3** lorŭ] *T* săi **4** mare] *T* mare iaste | ca] *T* cumŭ | *T lipseşte* se | *T lipseşte* ei.

zise Dumnezeu. Iară după aceastea şì altŭ-oarece iaste ce face să nu fimŭ ascultaţi: cându ne rugămŭ întru păcate lăcuindŭ. Cumŭ şì de Jidovi grăiià Dumnezeu Ieremiei: «Nu te rugà de aceşti oameni. Dară nu vezi ce facŭ, că nu se delungă», zice «de necurăţie? Iară tu de ei rugăciuni aduci; ce nu te voiu auzì pre tine!» Şi iarăşŭ, cândŭ ceaŕemŭ rău vrăjmaşiloru-ne, nu numai neascultaţi fi-vămŭ, ce şì pre Dumnezeu mâniemŭ. Că ruga iaste legătură. Deci, de nu vămŭ şti cumŭ vămŭ dereage legătura, nici folosŭ nu vomŭ priimì den ea nici dinioară.

Deci mă rogŭ tuturorŭ credincioşilorŭ carei vorŭ să se spăsească, rugăciunea pravilei să nu o uitaţi nici dinioară, ce oare mâncândŭ, oare bândŭ, oare lucrândŭ, oare cale făcândŭ, oare stândŭ, oare şezândŭ, sau şì altŭ-ceva făcândŭ, nepărăsitŭ să strigaţi fieşŭ-care de voi: «Doamne, Isuse Hristoase, fiiulŭ lu Dumnezeu, miluiaşte noi!» Că grăiaşte apostolulŭ: «Nencetatŭ să vă rugaţi!», şi Domnulŭ nostru: «Preveghe̦ţi şi vă rugaţi în toată vreamea!» Că atâta iaste de bună rugăciunea cu adausŭ şi den toată inima, cumŭ şì dentr'această muiare Hananeia cunoaşte-vămŭ. Căce cereà apostolii şi nu-i socotì, e aceasta dobândì şi răbdarea spre lucru-i eşì. Că şì de înşine, de noişŭ vinovaţii, mai va Dumnezeu să fie rugatŭ, decâtŭ de alţii dereptŭ noi. Nu căce amu
(358) că ne uraşte, nici că se în|toarce de noi, de nu ne ascultă Dumnezeu, ce va ca pururea cătr'însulŭ să scăpămŭ, că ca neşte părinţi ce-şŭ iubescŭ feciorii face. Că ei încă, nepreceputii feciori, ce de pururea le e a le da, cu darea întoarcere meşterşugeşte. Iară de veri fi auzitŭ de aceasta, mulţemeaşte, dereptŭ căce auzitŭ fuseşi; iară de nu veri fi auzitŭ, aşteaptă până veri fi auzitŭ. Că nu ţi-e cu iscodire trebuinţa, nici cu multă alergătură, nici a şutilì alţii, ce, de eşti şi pustii, sau şì fără de ajutătoriu, tu însuţi de tineşŭ roagă pre Dumnezeu, că să ştii că veri dobândì. Că nu va fi aşa de rugatŭ de alţii Dumnezeu pentru noi, ca cumu ne înşine rugămŭ pentru noi a ne amerinţà dulceaţa. Şi sântŭ adeverite aceale cuvinte, cumŭ înseşŭ ale aceştii evanghelii cuvinte au a arătà grăindŭ aşa:

---

11 *Tip.* Дє́мѫ **22** *Tip.* дє ꙟшинє дє́ꙟно́ишѫ.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia întră Isusŭ în laturea Tirului și a Sidonului. Și iată, o muiare, Hananeia, den hotarăle aceale eșì, strigândŭ și grăindŭ: «Miluiaște-mă, fiiulŭ lu Davidŭ, că fata mea rău se drăceaște!»*

(Tâlcŭ) Ucenicilorŭ apără-le Domnulŭ în calea păgânilorŭ a nu mearge, iară elŭ însușŭ în Tirŭ și în Sidonŭ întru ale păgânilorŭ cetăți mearse, ca cu aceia să osândească a Jidovilorŭ fărăcredință. Că știià amu, ca un preavăzătoriu Dumnezeu, ce vrea să fie. Dereptŭ aceaia șì Hananeia de demultŭ auzise de preaslăvitele ale Domnului. E acmu, deaca știù că mersease elŭ acolo, ea eșì strigândŭ: «Miluiaște-mă, Doamne, fiiulŭ lu Davidŭ, că fata mea rău se drăceaște!» Dentr'aceaste amu cuvinte foarte bine spune credința a Hananeiei. Că osândì și rușină pre Iudeii cei ce nu credeà cuvintelorŭ lu Hristosŭ. Că «Domnŭ» zise-i lui, ca Dumnezeu, iară «fiiulŭ lu Davidŭ» pentru chipulŭ omenescŭ zise-i, nefiindŭ ea nici legiei, nici prorocilorŭ învățată. Și dela elŭ cereà milă, nu zise: | «Vino, Doamne, și vindecă fata mea!», (359)
ce: «Pre mine miluiaște!» Că așa o dureà inema pentru boala featei-șŭ. Și: «Cătră tine, Doamne», zise, «alergŭ; însă fată-mea, aceaia ce se drăceaște, eu o lăsai acasă». (Derep'ce că de totŭ, până în sfârșitŭ, fără de minte erà). Și de eașŭ mai vârtosŭ rugà-se, de acea boală fără minte, și pentru căce se chinuiià șì mii de reale.

Elŭ nu răspunse ei cuvântŭ.

Nu că o uità pre ea, de nu-i răspundeà ei Domnulŭ, ce leagea săvârșiià, după aceaia să șì arate că pentru Iudeii vine mai nainte, și să încue minciunile lorŭ, ca să n'aibă ei mai apoi a grăì că păgânilorŭ face bine și calcă leagea. Și împreună iarășŭ, ca șì de pururea să lăcuiască, credința mueriei arătă și multa răbdarea ei.

(Evanghelie) *Și mearseră ucenicilorŭ lui, rugară elŭ grăindŭ: «Lasă ei, derep'ce strigă după noi!» Elŭ răspunse, zise: «Nu sântŭ tremesŭ, fără cătră oile pierdute a casei lu Izrailŭ».*

(Tâlcŭ) Îngreoiară-se ucenicii de glasulŭ mueriei, și rugà pre elŭ să lase pre ea. Iară Hristosŭ grăì: «Nu fuiu tremesŭ, fără cătră oile pierdute!» (Ce se zice, cătră Iudei, ce erà ei

---

11 *Tip.* сргжндь 27 *Tip.* съсфрьшїа | *Tip.* пѣтрꙋ 37 *Tip.* пїредꙋте.

oaia pierdută, că afară de leagea lu Dumnezeu şi den îngrădirea lui afară rămăsease, de reale ce erà ţinuţi ei, arhiereii şi preuţii şi alalţi). Iară cu acestŭ cuvântŭ mai multŭ arată credinţa mueriei aceştiia Domnulŭ, căce nu răspundeà ei cuvântŭ de acea boală, ce mai vârtosŭ tăceà. Că destulu-i erà întru aşteptare să o arunce pre ea. Iară căce răspunse şì ucenicilorŭ ce se rugà pentru ea aşa, de zice că «nu sântŭ tremesŭ, fără cătră oile pierdute caseei lu Izrailŭ», mai multŭ încă cu multŭ aşteptare tinse. Ce feace atunce muiarea, deaca se văzù pre ea că e uitată, şi întorşi şì ceia ce se rugà pentru dinsa? Şi ea nu se mâhnì (multă credinţă şi înţelepţie aveà, (360) însă se fără-de-ruşină cu bună fără-de-ru|şine, că lăsă de-a strigarea ea de departe), ce vine aproape şi să se închine lu Hristosŭ. Iară noi nu facemŭ aşa, ce cândŭ nu dobândimŭ, noi ne întoarcemŭ, şi stămŭ departe. Iară ne se cade atunce şi mai aproape să apropiemŭ şi mai cu osârdie a ne rugà.

Iată muiarea că vine, zice, *de se închină lui şi grăi: «Doamne, ajută-mi!»*

Însă până într'acelŭ ceasŭ nu cutezà Hanancia nice împrotiva lu Hristosŭ să iasă, căce că se judecà însăşŭ pre eaşŭ că e nedestoinică.

(Evanghelie) *Elŭ răspunse, zise că «nu e bine să iai pita dela feciorŭ, şi să o arunci câinilorŭ».*

(Tâlcŭ) Câtŭ amu această muiarea tindeà-şŭ cearerea, atâta şì Hristosŭ întoarcerea. Că pretutindinea arătà a Jidovilorŭ împreunare şi ce i-e cătr'înşii dragostea şi cinstea şi socotirea, şi «feciori» zice lorŭ, ca unii de pururea şì iubiţi. Iară «câinii» păgânii cheamă-se, ca neşte necuraţi şi spurcaţi, şi întru crovulŭ jungheriei idolească lăcuindŭ. Iară «pâinea» grăiaşte-se vindecarea, nu a trupului numai, ce şì a sufletului.

Vedeţi înţelepţiia mueriei, că răpì ale lu Hristosŭ cuvinte, şi den elŭ împletiià-şŭ ei răspunsŭ:

(Evanghelie) *Iară ea zise: «Adevărŭ, Doamne! Ce şì câinii mănâncă den fărâme ce cadŭ den measele domnilorŭ săi».*

(Tâlcŭ) «Derep'ce amu că să sântŭ câine», zise, «încă nu-sŭ striină sau a altuia, ce a dumnezeiei tale şi a despueturiei tale. Dereptŭ aceaia neapărată sântŭ de fărâme a gustà şi

---

8 *Tip.* пїрдѹте **15** *Tip.* сепжмь, *îndreptat în* slămŭ.

de ce cadŭ dentr'a ta masă! Că cine mănâncă pita, nu au vreun lucru mare; iară câinii iaste un lucru mare ce au den fărâme mâncare, derep'ce că dentr'acealea se hrănescŭ». Iară fărâmele să înţeleageamŭ ce e pre tâmplare vindecarea-i, de ceaia ce nu se delungă Hananeia. Şì atâta ocărîtă fiindŭ, credinţă erà aceiia. Iară de ce se spuse ea a fi câine, chipŭ de smerenie | erà. Iară de ce împletiià răspunsŭ den cuvin- (361)
tele Domnului, înţelepţie erà. Dereptŭ aceaia nu vrea să-i dea Hristosŭ aciiaşŭ vindecare, ca aceastea toate să fie ivite, ca să arate tuturorŭ mândriia şi înţelepţiia mueriei, şi ca să se ruşineaze Iudeii, căce că cu atâta credinţă şi cu atâta mândrie smerită biruiţi fură de o muiare păgână, şi să vază aceasta apostolii, ca să aibă îndrăznire mai apoi, cându i va tremite întru păgâni, să propoveduiască pre Hristosŭ.

(Evanghelie) *Atunce răspúnse Isusŭ, zise ei: «O muiare, mare iaste credinţa ta! Fie ţie cumŭ veri!» Şi vindecă fata dentr'acela ceasŭ.*

(Tâlcŭ) Miră-se Hristosŭ şi priimì credinţa mueriei aceaia, şi zise: «fie ţie cumŭ veri», şi vindecă fata ei dentr'acela ceasŭ. Că împărăteaşte zise, şi cuvântulŭ lucru fu. Nu cu rugă lucrulŭ făcù, ce cu frâmseaţe dumnezeiască, cu a lui puteare. Şi vindecă fata ei den ceasulŭ acela, pre voia mumânie ei. Că ca vine cuvântulŭ, nu pestì lucrulŭ. Că Dumnezeu zise, şi cuvântulŭ lucru fu şi tărie pretutindinea.

Iară noi să socotimŭ cumŭ apostolii rugară-se dereptŭ Hananeia şi nemică nu priimiră, iară ea însăşŭ mai vârtosŭ priimì. Şi dentr'aceasta să ne învăţămŭ că va Dumnezeu mai vârtosŭ noi înşine de noişŭ să ne rugămŭ. Ucenicii amu mai mare îndrăznire aveà; însă şì muiarea multă răbdare arătă. Că adevărŭ iaste, că multŭ poate ruga cu usârdie!

Dereptŭ aceaia nencetatŭ să ne rugămŭ ca şì acea Hananeia ce grăiià: «Miluiaşte-mă, Doamne, că fata mea rău se drăceaşte». Aşa şì noi să grăimŭ, cineşŭ de noişŭ: «Miluiaşte-mă, Doamne, că sufletulŭ mieu rău drăceaşte-se!» Că mare dracŭ iaste păcatulŭ! Că drăcitulŭ amu miluitŭ fi-va, iară cela ce greşaşte urîtŭ iaste! «Miluiaşte-mă, Doamne!» micŭ cuvântu e, iară a lu Dumnezeu iubirea de oameni

3 *Tip.* хрънѣскь 14 *Tip.* проведȣáскѫ 21 *Tip.* моүмѫнїе ін
35 *Tip.* грешáще.

(362) multă e. Că u | nde e milostea, toate bune şi spăsitoare sântŭ. Însă întră mulţi în besearecă şi sfârşescŭ cu limba o mie de stihuri de rugă, şi cândŭ esŭ ei nu ştiu ce-au zisŭ, că usnele-şŭ rădică, e cu auzulŭ nu ascultă. Deci tu însuţi nu asculţi rugăciunea ta, ome, iară Dumnezeu tu veri să o auză? Şi-ţi închini genunchele şi grăeşti, iară cugetele tale ardŭ trupulŭ tău den lăuntru, iară voia ta den nafară! Gura ta grăiaşte rugăciune, iară cugetulŭ tău numără cametele şi schimbarea avuţiei, şi împreunare cu strânsura iubiţilorŭ să împreunezi precupiia şi hitleaniia! Că diavolulŭ cumu e hitleanŭ, elŭ ştie că în vreamea de rugă multŭ folosŭ dobândimŭ. Deci atunce cade elŭ şi sileaşte, ca de aceaia deşerţi şi fără de lucru să ne facă, şi fără de folosŭ ruga.

Iară de va aveà a ispitì Dumnezeu leniile noastre şi negrija de rugă şi cumŭ stămŭ înaintea lui de ne rugămŭ lui? Nici atâta nu dămŭ lui cinste câtŭ domnilorŭ robii, nici câtŭ voinicii voivozilorŭ, nici câtŭ liubovnicii iubiţiloru-şŭ! Deci au doar'amŭ puteà cineva răspundere să nemerimŭ? Că iubitului de-i grăiaşte cineva, cu socotire aceaia o face. Iară noi lu Dumnezeu grăindŭ de păcate, şi de greşale atâta ertare cerşândŭ, şi ertare noi amŭ vrea să dobândimŭ, — şi iară, ne lenimŭ şi nu grijimŭ. Dară miluire cumŭ să avămŭ a priimì?

Iară pre de socotinţa vederiei noastre Dumnezeu de-ară întrebà şi de pohtele, hitlenie ce avămŭ întru inimi, spurcate şi necurate cugete priimindŭ, şi de-ară aduce Dumnezeu înaintea noastre împutăciunile şi osândele fără vreame ce osândimŭ vecinii noştri, şi hitleniia ce încurcămŭ unulŭ spre alaltŭ? Iară noi acmu deaca vedemŭ fratele, în faţă noi-lŭ
(363) lăudămu-lŭ şi ca cu liu | bovnicŭ grăimŭ; iară deaca se duce elŭ de lângă noi, noi-lŭ clevetimŭ şi ocărîmŭ pre elŭ. Au doară nu vomŭ aveà a luà osândă şi muncă pentru aceastea? Încă cine poate băgà samă de pizme ce pizmimŭ de multe ori cu bună vreamea lăcuitorilorŭ? Şi nu numai cătră vrăjmaşŭ facemŭ aceasta, ce şì cătră ceia iubiţii! Şi ne bucurămŭ de alţii unde se muncescŭ rău şi ne pare mângâiare a aveà de ale sale reale, pentru chinulŭ ce pătimeaşte cu rău altulŭ.

---

3 *Tip.* єсъ   28 *Tip.* хитленїѣ   37 *Tip.* алтѹлъ.

Iară să de ale ceştii vieţi ce stă de-au zisŭ noao să ne ferimŭ, să nu fimŭ ocaanici, şì păcătoşii aceasta cerândŭ dela Dumnezeu. Şi de ce iaste zisŭ, s'amŭ şì aveà, să lepădămŭ, şi iară, nu de credincioşi numai, ce şi de necredincioşi să ne rugămŭ, zis-au noao. Să înţeleagemŭ câtŭ de rău iaste blăstemulŭ vecinilorŭ şi fraţilorŭ săi. «Că omŭ eşti», zice, «deci nu borî veninŭ de aspidă! Omŭ eşti, nu fii fiiară! Că dereptŭ aceaia făcută e ţie gura, nu ca să muşci, ce să vindeci. Adu-ţi aminte ce te-amŭ învăţatŭ», grăiaşte Domnulŭ, «a ertà şi a lăsà. Iară tu şì pre mine rogi încetitŭ să-ţi fiu şi întoarcere să facŭ ziseei meale, şi-ţi mănânci fratele, şi limba ta o cruntezi!» Ca şì ceia ce se drăcescŭ den alŭ luişŭ trupŭ, rogi-te lu Dumnezeu milostivŭ să-ţi fie ţie, şi spre altulŭ cu blăstemŭ rogi-te! Că de nu veri lăsà, nu va fì lăsatŭ ţie! Şi nu numai amu tu însuţi nu laşi, ce şì Dumnezeu rogi să nu lase. Că de nu laşŭ lui, nu ţi se vorŭ lăsà. Şi încă deaca roagă şi pre Dumnezeu să nu lase, cumŭ va fi lăsatŭ lui? Că de iaste cândŭ ai vrăjmaşi împutăciunei, dară cându te rogi şì cu blăstemŭ spr'inşii, câtŭ rău iaste, de-amŭ socotì, fraţilorŭ! Iară ţi se cade, ome, a da răspunsŭ: pentru-ce ai vrăjmaşi, şi tu pre aceaia-i urăşti şi-i ocărăşti? Dară ce milă veri aveà a dobândì tu?

Iani zi tu de întreabă: «dară ce voiu face? că mă obidescŭ, deci mă întristezŭ». | (364) De acealea spre diavolulŭ roagă-te cu urgie, mai vârtosŭ decâtŭ spre cela ce obideaşte pre noi, că elŭ naşte vrăjmaşii şi cugetele hitleane. Iară de te veri rugà spre vrăjmaşi, iară tu te rogi cea rugăciune ce va diavolulŭ. Iară de veri să te rogi spre vrăjmaşi, aceaia să o faci spre diavolulŭ. Că acela iaste neîmpăcatulŭ vrăjmaşulŭ nostru şi protivitoriu, iară omulŭ, oarecâtŭ să va face, încă şi-e soţŭ şi frate. Deci dară, pentru căce acelŭ vrăjmaşŭ noi-lŭ lăsămŭ, iară trupurile noastre ne mâncămŭ.

Ce aceastea toate ştiindŭ, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ ca pre învăţătura şi pre voia lu Dumnezeu să lăcuimŭ, ca şi dulceţiei de vecie să ne spodobimŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea şi cinstea, întru veacii de veacŭ, aminŭ!

---

5 *Tip.* ⷬнелѣцеᴹ 6 *Tip.* ѿмъ 23 *Tipărit, la marginea dreaptă* вънр... 32 *Tip.* немеⷬкъмь,

Dumineca a optsprezecea.

De la Luca, zaceala 17.

(Luca V, 1). *În vreamea aceaia sta Isusŭ pre ezerulŭ Ghenisaretului. (2) Și văzù doao corabii, sta pre ezerŭ; păscarii erà eșiți dentr'însele, spălà mreaja. (3) Întră într'una de corabii, ce erà a lu Simonŭ, rugă elŭ de pământŭ să o delunge puținelŭ; și șezù, învățà den corabie nărodulŭ. (4) Ca stătù de-a grăì, zise către Simonŭ: „Păsați întru adâncŭ și aruncați mreaja voastră în vânătoare!" (5) Și răspunse Simonŭ Pătru, zise lui: „Învățătoare, toată noaptea ne-amŭ muncitŭ, nemică n'amŭ prinsŭ; pre cuvântulŭ tău aruncà-vămŭ mreaja". (6) Și așa făcură, prinseră peaște multŭ: rupeà-se mreaja lorŭ. (7) Și chemară soțiia-și ce erà într'altă corabie, să vie, să ajute lorŭ; și vineră, și împlură amândoao corabiile, câtŭ nu se afundà eale. (8) Văzù Simonŭ Pătru, căzù către genuchele lu Isusŭ, grăì: „Eși dela mine, că bărbatŭ păcătosŭ sântŭ, Doamne!" (9) Un teamătu-lŭ ajunse elŭ și toți cine erà cu nusulŭ, de vânătoarea peaștelui ce prinseră, (10) așijderea Iacovŭ și Ioannŭ, feciorii lu Zevedei,* |
(365) *ce erà soție lu Simonŭ. Și zise către Simonŭ Isusŭ: „Nu*

1-2 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. ӥ҃і, є҆ѵⷢ҇лїє, ѿ лоѹ́кы. глава, з҃і. **3** *Tip* а҆чѧ **20** *În josul paginei, tipărit* гласъ а҆ є҆ѵⷢ҇лїє ѕ҃.

Variante: **3** ezerulŭ] *BT* iazerulŭ **4** Ghenisaretului] *C* Ghenisarietului | *T lipsește* Și] | sta] *BT* s[t]ândŭ | ezerŭ] *BT* iazerŭ **5** păscarii] *T* iară păscarii | spălà mreaja] *T* de-șŭ spălà mrejile sale. Și **5-6** într'una] *BT* întru una **6** elŭ] *T* pre elŭ **8** Ca stătù de-a grăì] *AC* Ca stătură de-a grăì *B* Ca stătù de-a grăirea *T* Iară deaca încetă de-a grăirea **9** Păsați] *T* Pasă **10** *T lipsește* Pătru **10-11** Învățătoare] *T* Năstăvitoriule **11** toată noaptea ne-amŭ muncitŭ] *T* întru această noapte totu ne-amŭ truditŭ, și **12** pre] *T* iară pre | aruncà-vămŭ] *T* aruncà-voiu **13** așa făcură, prinseră] *T* aceasta făcù, adunară mulțime de | rupeà-se] *B* câtŭ nu se rupeà *T* câtu se rupeà **14** chemară soțiia-și] *T* amerințară soții lorușŭ | să] *T* ca sa **15** și împlură] *T* de împlură **16** nu se] *T* nu le se | *T lipsește* eale | Văzù Simonŭ Pătru] *T* Iară Simonŭ Petru văzù și **17-18** *B* [păc]ătosŭ **18** Un teamătu-lu ajunse] *B* Un teamă[tu-lu aj]unse *T* Ca o ciudă prinse **19** *B* cu n[usulu] | vânătoarea] *T* vânarea **20** Iacovŭ] *T* și Iacovŭ | Ioannŭ] *B* Ioanŭ **21** soție] *B* soții *T* soți.

te teame, de acmu vânătoriu de oameni veri fi“. (10) Şi scoaseră amândoao corabiile la pământŭ, lăsară totŭ, după elu se duseră.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 38.

În vreamea aceaia sta Isusŭ pre iazerulŭ Ghenisaretului. Văzù doao corabii stândŭ spre iazerŭ; iară păscarii erà eşiţi dentr'însele, de-şŭ spălà mrejile sale. Şi întră Isusŭ întru una de corabii, ce erà a lu Simonŭ, rugă pre elŭ de pământŭ să o delunge puţinelŭ; şi şezù, învăţà den corabie nărodulŭ.

(Tâlcŭ) La iazerulŭ Ghenisaretului vine Domnulŭ, ca şi nărodulŭ să înveaţe şi păscarii cu cuvântulŭ, ca cu o mreajă să-i tragă. Că văzù acolo doao corabii stândŭ pre iazerŭ, una amu a lu Petrŭ şi a lu Andrei, iară alta a lu Iacovŭ şi a lu Ioannŭ (că-şŭ erà soţi aceii vânătoare de peaşte). Şi-i află vânândŭ şi eşiţi den corabie, şi mrejile spălândŭ, că se mâhnise a vânà desăvârşitŭ. Întru a lu Pătru corabie întră Domnulŭ, şi puţinelŭ de pământŭ să o delunge zise lui, ca să poată fi tuturora bine de pre lângă mare învăţătura să asculte, de-aciia şi să nu împresoare nărodulŭ pre elŭ, ce toţi să vază şi împreună împrotiva feaţeei lui să fie, şi nimea dendărătulŭ lui să fie. Şedeà de-aciia şi învăţà nărodulŭ den mare, ca să fie ca un păscari, că tuturorŭ deştinse Domnulŭ, să-i vineaze şi să-i tragă cei ce erà pre pământŭ cu mreaja, ca dentr'adâncŭ să scoaţă peaştele celŭ ce înnotà întru nestătătoarea şi în sărata undă a vieţiei, omulŭ. Şi elŭ prea cu slavă, ca un păscariu în mare aflà-se, iară peştii pre pământŭ.

(Evanghelie) *Iară deaca încetă de-a grăirea, zise cătră Simonŭ: «Pasă întru adâncŭ şi aruncaţi | mreaja voastră în vânătoare!»* (366)
Şi răspunse Simonŭ, zise lui: «Năstăvitoriule, întru această

---

1 *Tip.* не тѣме (cfr. şi *332/6, însă 332/18, unde se tipăreşte, ca în ABC* te teame) **4** кóнецъ недѣлѣ. **6** слóво. л҃и. **31** *Tip.* ȃдъндъ.

Variante: 1 de acmu] *T* că de acmu | vânătoriu de oameni veri (A веȓ B вере C верь) fi] *T* oameni ai a vânà **1-2** Şi scoaseră amândoao] *T* Scoaseră-şŭ **2** lăsară totŭ] *T* şi lăsară toate **2-3** după elu se duseră] *T* şi mearseră după elŭ.

noapte totu ne-amŭ truditŭ, și nemica n'amŭ prinsŭ; iară pre cuvântulŭ tău aruncà-voiu mreaja». Și aceasta făcù, adunară mulțime de peaște multŭ, câtu se rupeà mreaja lorŭ. Și amerințară soții lorușŭ ce erà într'altă corabie, ca să vie, să ajute lorŭ; și vineră, de împlură amândoao corabiile, câtŭ nu le se afundà.

(Tâlcŭ) Nu numai propoveduiià și să înveațe Domnulŭ, ce și znamenii arătà: cu seamne da tăriia sa și cu ciudese aiavea încredințà ce grăiià. Că după ce voroviià câtu i erà destulŭ cu nărodulŭ, iară se întorceà, cumu i erà năravulŭ, de facerea ciudeselorŭ. Și cu meșteșugulŭ păscăriei vânà ucenici, ca să înțeleagă că putearea toată o are cu vrearea-șŭ, și cu frâmseațea dumnezeiasca amerințarei lui făpturile toate-i slujescŭ. Și cumŭ pre vâlsvi cu steaoa chemà-i și le mergeà înainte foarte tare, așa și pre ucenicii cu meșteșugu-i trase. Că vru să facă pre ei vânători de oameni, să-i știe vânà. Că iaste scrisŭ: «Adecă, eu tremeate-voiu păscari mulți», grăiaște Domnulŭ, «și să vâneaze ei; și după aceia voiu tremeate mai mulți vânători, și vorŭ vânà pre ei». (Iară păscarii grăiaște sfinții apostoli și ucenicii; iară vânătorii, ce-sŭ după apostoli, pre vremi, dereptătorii besearecіei sfinți și învățători).

Zise lu Petru Domnulŭ să arunce spre vânare mreaja. Elŭ pre zisă-i făcù. Iară ca adunară mulțime de pești mulți și mreaja spărgeà-se de multă greime, chemà-i spre ajutoriu și ceia ce erà întru corabiia mai de aproape. De-aciia scoaseră peștii, de împlură amândoao ale lorŭ corabii, câtŭ nu se cufundà cu eale.

(367) (Evanghelie) | *Iară Simonŭ Petrŭ văzù, și căzù cătră genuchele lu Isusŭ, grăì: «Eși dela mine, că bărbatŭ păcătosŭ sântŭ, Doamne!» Că o ciudă prinse elŭ și toți cine erà cu nusulŭ, de vânarea peaștelui ce prinseră, așijderea și Iacovŭ și Ioannŭ, feciorii lu Zevedei, ce erà soți lu Simonŭ.*

(Tâlcŭ) Văzù amu Petrŭ că de fără-de-numărulŭ peaștelui mrejile spărgându-se și corăbiile afundându-se, înțelease că cu a Domnului zisă ajutară-se. Și de-aciia pre elușŭ nedestoinicu se socotì, și foarte pentru multa bună-govirea și smereniia a lui elu se lepădà de-a se apropiiarea lu Hristosŭ, și păcătosŭ pre eluși meniià și nedestoinicŭ a fi cu nusulŭ. Nu numai Petru și Andrei prinse-i minune, ce și pre cei ce erà

cu nuşii. Că iaste cu nevoe şi cu neputeare doi inşŭ să vâneaze, ce alţii a aveà cu sine. Aşijderea şì Iacovŭ şi Ioannŭ erà de se minunà, că prespre fire şi cu multă minune sântŭ aceastea carele-sŭ dela Dumnezeu, şi spre minune scotŭ pre carii vădŭ.

(Evanghelie) *Şi zise cătră Simonŭ Isusŭ: «Nu te teame, că de acmu oameni ai a vânà!»*

(Tâlcŭ) Glasulŭ cuvântului lu Dumnezeu de pururea iaste glasŭ cu tărie, cumŭ grăiaşte Davidŭ: «Adecă, deade glasulŭ său, glasŭ cu tărie». Cumŭ şì den întâia zidire luminà luminà împreună cu zisa, şi împreună vine cu zisa glasului ceriulŭ, şi şì alalte făpturi aşijderea cu cuvântulŭ făcătoriului împreună arătà-se, într'acelaşŭ chipŭ şì acmu zise Domnulŭ să arunce mreaja, şi atâta vânătoare au fostŭ, câtă vru însuşŭ făcătoriulŭ mării şi alŭ pământului. De aceastea amu Petrŭ minună-se, şi pre Isusŭ cu multă bună-govire şi smerenie rugà-lŭ să iasă dela elŭ. Iară Domnulŭ, că arată lu Petrŭ chipulŭ ce fu, grăì cătr'însulŭ: «Nu te teame, de acmu oameni ai a vânà». Şi cătră toţi ucenicii: «Veniţi după mine», grăì-le |
Domnulŭ, «şi voiu face pre voi vânători de oameni». (368)

Galileanii, bărbaţi săraci şi preaproşti erà, şi nemica alta nu ştiià, decâtŭ de limba sirineiască. Şi le erà şì meşterşugulŭ lorŭ smeritŭ, că a păscuì amu începură. Iară spăsitoriulŭ nostru făgăduì-se vânători de oameni şi propoveduitori învăţăturiei lui a face pre ei. Şi-i făcù amu, nu-şŭ întoarse făgăduita. Că a lu Dumnezeu tărie pune înainte cu fire lucrulŭ, şi toată bunătatea oamenilorŭ împresoară. Iară de vrea fi amu vreunii cu cuvinte şi preamândri, sau de ceia ce erà dentru Iudei slăviţi şi bogaţi bărbaţi adusŭ Hristosŭ, şi aceia de vrea fi avutŭ învăţători cuvintelorŭ lui, părea-le-se-vrea lucru omenescŭ a fi. Şi mai mulţi amu dentru oameni ară fi socotitŭ că se pleacă, sau cu avuţiia dela bogaţi prilăstindu-se, sau cuvântului şi îmbrăcămintelorŭ, şi cu nălucitura preamândriei înşelându-se, sau de preamăriia chipului marilorŭ minunându-se. Ce n'au luatŭ ucenici ca aceia Domnulŭ, ce, de protivă, săraci şi

---

1 *Tip.* доннш҄ь 6 *Tip.* не тѣме (*cfr. 330/33*) 12 *Tip.* фѣкѫтрюль
18 *Tip.* кътрѫ нсѹль 26 *Tip.* ꙟтоаре.

neslăviți și preaproști fiindŭ, cu glasulŭ sărăcescŭ și cu chipŭ smeritŭ și ticăloșŭ fiindŭ.

Iară cu lucrurile-șŭ lui însușŭ arătatŭ erà. Că numai cu o tărie a lu Dumnezeu amerințà, și preaslăvite ciude făceà. Și iată amu cu un cuvântŭ numai chemă pre ei, și după elŭ a mearge făcù-i. De-aciia elu se făgăduì vânători de oameni să facă pre ei. Și în locŭ de mreji ce aveà, deade lorŭ den toate cuvintele legiei și proroceștile, încă și den dumnezeiasca învățătură a lui mreajă împletită, ca să o arunce în marea vieției omenească și să prinză varecâți s'ară aflà, să-șŭ împlă ale lorŭ cuvântătoare mreaji de totŭ fealiulŭ pești cuvântători, Ellini și Varvari, și să tragă pre ei den moarte la viață. |

(369) Peștii amu den afundŭ, ceia ce-sŭ lăcuiți mai de nainte întru adânculŭ întunearecului, aceia lumina deaca-i scotŭ de o vădŭ și-i suflă vântulŭ, aciiașŭ pierŭ. Iară câți dentru oameni de ucenicii lu Hristosŭ sântŭ vânați și den întunearecului nevederosŭ scoși, spre viața dumnezeiască sântŭ scoși. Dereptŭ aceaia și aceștea morŭ ca dentâi, în păcatele vieției. Pentru aceaia ca o vânare de peaște adause pre ei Domnulŭ vânăriei omenești, și apostolii vânători de oameni să-i facă făgăduì-se. Aceasta amu cu dumnezeiasca tărie proroci mântuitoriulŭ Domnŭ, aceasta amu cu lucrulŭ credinciosŭ și adevăratŭ arătă-lŭ Domnulŭ. Că acestŭ părearnicŭ și vânătoriŭ săracŭ, în locŭ de vânarea peștilorŭ, mii de oameni vână, câtŭ nu iaste puteare numărului să-i iai seama. Iară cu vedearea spusulu le iaste ce vedemŭ. Și celorŭ ce-au viețuitŭ în celŭ veacŭ lungŭ, mainte de arătarea lui, Dumnezeu, spăsitoriulŭ nostru, nu arătă, cumŭ au fostŭ și Moysi, celŭ ce da Jidovilorŭ leagea, și cum au fostŭ și după Moysi prorocii lu Dumnezeu: multu se-au truditŭ și nu putură face ce feace acestŭ Galileianŭ săracŭ și cu graiu varvarescŭ, însușŭ acestŭ Petru. Că arătarea ce-aŭ făcutŭ atunce Petru, și până astăzi iaste ceale beseareci ce se luminează, cealea ce-sŭ în Chesariia Palestineei și în Antiohiia Siriei și întru însășŭ cetatea Rimului. Că aceale beseareci ce-sŭ dentr'aceastea toate, însușŭ acesta Petrŭ pomeneaște-se că le-au rădicatŭ. Și cealea

12 *Tip.* коувжнтwтори.

ce-sŭ și pren Egypetŭ și pren însășŭ Alexandriia, iarășŭ acestașŭ, însă nu însușŭ de elușŭ, ce cu Marco ucenicul̆ lui, tocmì eale. Iară acesta însușŭ, dumnezeesculŭ Petru, pren Italiia și de toate limbile ce erà acolo grijiià-se, iară ucenicul̆ său Marco pre Egypetŭ învățătoriu și | vânătoriu (370) puse-lŭ și pre alalți ucenicŭ și apostolŭ; cumŭ făgăduì-se Domnulŭ, vânători oameni să-i facă, cu lucrulŭ cuvântulŭ săvârșì. Și încă și până acmu acesta însușŭ lucrează și-șŭ face apostoli și păstori și învățători și ucenici ai săi prespre toate țărîle acealea și pretutindinea oamenii de pre lume, că acealeașŭ cuvinte mreajele împle, și den toată ruda Varvarilorŭ și a Elinilorŭ scoate den adânculŭ răului și den întunearecul̆ fără de dumnezeie sufletele omenești, și scoate aceastea la lumină cu ce e dentru elŭ dată dumnezeiasca înțelegătură.

După aceaia și Ioannŭ, fiiulŭ lu Zevedeiu, ce erà la vânătoare împreună cu tată-său și cu frate-său, de-șŭ deregeà mrejile, văzù-i Domnulŭ, și de-aciia-i spodobì chemăriei și și făgăduitei. Și prespre toată lumea luminează-se numele lui și cuvintele lui, că sufletele oamenilorŭ luminează cu ce fu dată lui a evangheliei scriptură.

Scoaseră-șŭ corabiile la pământŭ, și lăsară toate, și mearseră după elŭ.

Ia socotiți credința ucenicilorŭ lu Hristosŭ și ascultarea! Că ei în mijlocŭ de lucrure-șŭ fiindŭ, și deaca auzirà Hristosŭ zicându-le, nu pestiră, nice se lepădară, nici ziseră: «să ne întoarcemŭ în casele noastre, să ne sfătuimŭ cu ai noștri și cu rudele noastre și cu vecinii», ce lăsară totŭ, de mearseră după elŭ, cumŭ feace și Ielisei după Ilie. Ia ascultați alții, cumŭ acela făgăduì-se dascalului, de se lepădă de lume. Că arà, zice, cu boii, și doisprăzeace boi înjugători înaintea lui, și junghè boii și fiiarse ei în vasele boilorŭ. Fierbințeala usârdiei lui arătă-șŭ. Nu zise amu: «să vânzŭ vasele boilorŭ, și cumu mi se va cădeà, eu voiu face», nice zise: «să fie vândute aceastea, că mai multă treabă mi-aducŭ», ce cu de totŭ | spre vrearea învățătoriului întoarse-se, și (371) lăsă toate câte se vădŭ. Că de cumuși se zmulse, den întâia

6 *Tip.* а̀пⷭлъ,

sfătuire a se isbăvì de aceastea nevoiià-se, ştiindŭ că întoarcerei şi căirei de multe ori iaste-i vina. Că şi Domnulŭ bogatului desăvârşire ce e după Dumnezeu viaţa nu-i vrea fi pusŭ înainte, să zică să vânză avuţiia şi mişeilorŭ să o dea, şi nemică lui să lase. Ce ştiià că de aceaia tuturora grija vina le iaste.

Ascultare ca aceasta caută dela noi Hristosŭ, şi nici un ceasŭ a pestì, macarŭ şì vreo nevoe grea s'ară îngreoià pre noi. Că aşijderea amu şi altuia oarecui ce venise cătră elŭ şi se rugà să îngroape tatălŭ său, nici aceaia nu lăsă Domnulŭ să facă, de arată că, prespre toate, meargerea ce e după elŭ cade-se mai vârtosŭ a cinstì. Că nemică nu iaste alta cu sârguire lu Hristosŭ ca dragostea, că pentru aceaia şì omŭ fu, încă şi până la moarte poslușnicŭ. Dereptŭ aceaia şi întâii chemaţi ucenici cei doi fraţi Petrŭ şi Andrei, şi iară cei doi fraţi Ioannŭ şi Iacovŭ fost-aŭ, de arătă dentâişŭ însuşŭ Domnulŭ că toţi ucenicii săi frăţeaşte va să se împreuneaze. Aşa chemă Hristosŭ uceninii, şi aşa ucenicii toate ca întru o nemică socotiră, dereptŭ să meargă după elŭ. Că cu aceale cuvinte ce fură vânaţi, crezură că şì alţii cu acealea vorŭ puteà vânà.

Dereptŭ aceaia amu şì noi, pentru apostolii, cătră elŭ trage-ne Domnulŭ grăindŭ: «Veniţi cătră mine!» Deci nu în putrejuni şi în topiciune să fimŭ, nice întru a pământului grijă, ce cătră ceaia ce va să fie să ne răstignimŭ sineşŭ. Şi de a vieţiei voroavă să fugimŭ, şi de chinulŭ aceştii mări ce e cu multă sirepie şi cu multă grijă şi greu. Şi să ne teamemŭ de burele
(372) ce-sŭ den | tru aceasta şi de meargerea ceaia ce face moarte, potopirea. Şi să lăsămŭ cugetulŭ ce e de dragostea dulceţiei împletitŭ ca o mreaje, cu carea a noastră minte vânează-o ca un peaşte hitleanulŭ. Şi ale trupului nostru griji, ca pornirea unii corabie să le lăsămŭ. Şi aşa Hristosŭ chemându-ne, şì gata vomŭ puteà fi de-a meargerea. Şi aşa după elŭ să meargemŭ, şi aşa amu cu nusulŭ, nu Galileia şi Iudeii să încungiurămŭ, ce cetăţile cu bunătăţi să încungiurămŭ. Şi nu numai înşine legiei lu Dumnezeu lucrători să fimŭ, ce şi altora să fimŭ dereptători şi învăţători. Şi spre acea râv-

---

19 *Tip.* ѿнемй   28 *Tip.* чїѧ   32 *Tip.* оунїи ѡкора́бїе   36 *Tip.* доумнезеі.

nire să rădicămŭ ei, şi mari atunce întru împărăţiia ceriului fi-vămŭ. Că zice: «Cine va face şi va învăţà, mare chemà-se-va întru împărăţiia ceriului». Şi aceiia să fimŭ să ne spodobimŭ noi toţi, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea, întru veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a nouăsprezecea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 26.

(Luca VI, 31). *Zise Domnulŭ: Cumŭ veţi să facă voao oamenii, şì voi faceţi lorŭ aşijderea. (32) Şi să aţi iubì ceia ce iubescŭ voi, ce folosŭ iaste voao? Şì amu păcătoşii iubescŭ ceia ce-i iubescŭ. (33) Şi să aţi face bine celora ce facŭ voao bine, ce folosŭ iaste voao? Şì amu păcătoşii aceaia facŭ. (34) Şi să aţi împrumutà dela ceia ce aşteptaţi să luaţi, ce folosŭ iaste voao? Şì amu păcătoşii păcătosulŭ împrumutează, ca să priimească tocma. (35) Însă iubiţi vrăjmaşii voştri, şi binefaceţi şi împrumutaţi, nemică nu aşteptaţi! Şi va fi plata voastră multă, şi fi-veţi fiii de susŭ. Că acela dulce iaste prespre ceia nedulcii şi răii. (36) Fiţi amu milosârzi, că tatălŭ vostru milosârdŭ iaste.*

Sfârşitul Duminecii.

6-7 *Titlul slavon:* нє. ѕ҃і, є҃г. Ѿ лоу́кы гла́ка к҃ѕ. **13** *Tip.* ꙁчі́ѧ ѳа́кь *(tot aşa în AC, dar* aceaia *în B)* **21** конєцъ нєдѣлѣ *(tipàrit cu negru).*

Variante: 8 *T lipseşte* Zise Domnulŭ | Cumŭ] *T* Iară cumŭ **9** Şi să aţi] *T* Iară să veţi **10** voi] *T* pre voi **10-11** Şì amu păcătoșii] *T* Că amu şì păcătoșii încă **11** ceia ce-i] *ABC* ei *T* pre ceia ce-i | să aţi] *T* s'aţi **12** Şì amu *T* Că amu şì **13** aceaia] *T* aşa **14** Şì] *T* Că **15** împrumutează] *T* împrumutŭ dau-le | priimească] *C* primească *(probabil greşală de tipar)* | tocma] *T* întocma **16** Însă] *T* Ce | vrăjmaşii] *AC* dracii **16-17** bine-faceţi și împrumutaţi] *T* bine să faceţi, împrumutŭ să daţi și **17** nu așteptaţi] *T* aşteptàndŭ **18** de susŭ] *T* susului **19** vostru] *T* vostru den ceriu.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie. |

(373) Den toate bunătățile, mai mare iaste dragostea, și pre mai susŭ. Că cine are dragoste, elŭ păzeaște leagea lu Dumnezeu. Că acesta însușŭ au grăitŭ: «Cine mă va iubì, leagea mea păzeaște». Și iară: «Cine va aveà», zice, «învățăturile meale și le va păzì, acela iaste de iubeaște mine. Și cine va iubì», zice, «învățăturile meale să păziți! Că aceasta iaste a mea învățătură: să vă iubiți unulŭ cu alaltŭ». Că cine nu iubeaște vecinulŭ, leagea nu păzeaște; iară cine nu iubeaște leagea, nici Dumnezeu nu poate iubì. Iară cine iubeaște pre Dumnezeu, și vecinulŭ să știe să iubească. Că lucrulŭ dragostei iaste ce e cătră vecinŭ den voia inimiei dăruire și bună înțelepție și răbdare. Că cine iubeaște pre Dumnezeu, nu scârbeaște (nici se scârbeaște) pre nimea den oameni pentru aceaste până la o vreame lucrure putrede, ce îngerească viață are pre pământŭ, postindu-se și preveghindŭ și rugându-se, și cântă, și de toți oamenii de pururea bine cugetândŭ. Că cine iubeaște Dumnezeu, iubeaște și vecinulŭ său; iară de va grăì cineva că iubeaște pre Dumnezeu, iară fratele său urăște, minciună iaste, după dumnezeeesculŭ apostolŭ: că «cine iubeaște fratele său ce-lŭ veade, e Dumnezeu, ce nu-lŭ veade, cumŭ să poată iubì?» Dumnezeu dragoste iaste, și cine lăcuiaște în dragoste, întru Dumnezeu lăcuiaște, și Dumnezeu întru elŭ. E cine-șŭ iubeaște fratele său, nici o vătămătură spr'insulŭ să nu cugete, ce și alŭ său sufletŭ pentru elu-șŭ pune. «Că cine-șŭ iubeaște soțulŭ», zice, «leagea iaste de sfârșaște, și ce e: să nu curvești, nu ucide, nu furà, nu mărturisì strâmbŭ, nu pohtì». Încă și cu altă învățătură aceaste cuvinte sfârșăscu-se, cu ce zice: «Să
(374) iubești vecinulŭ tău ca însuți tine!» Că sfâr|șeniia legiei dragostea e, și una de ale· legiei dragostea toate învățăturile săvârșaște-le. Și începutulŭ și sfârșitulŭ legiei iaste dragostea, derep'ce amu că și a răului ferire și lucrurilorŭ bune dragostea le dăruiaște. Că zice: «Să cu limbi omenești și îngerești așŭ grăì, și dragoste n'așŭ aveà, fire-așŭ ca o

---

1 *Tipărit în josul paginei,* гла́съ є҃. є҆ѵлі́е. н҃ 18 *Tip.* коу́ютжндъ
21 iubeaște *îndreptat în* nu iubeaște 22 *Tip.* вѣдѣ 25 *Tip.* чи́нн
29 *Tip.* зи́це, *îndreptat în* zice.

arame sunândŭ, sau ca un glasŭ de clopotŭ răsunândŭ. Și s'așŭ aveà prorociia, și să știu ascunsele toate și totŭ înțelesulŭ, și s'așŭ aveà toată credința ca munții a mutà, dragoste nu voiu aveà, întru nemică nu mi-iaste! Și să mi-așŭ împărțì toată avuțiia mea săracilorŭ, și să mi-i-așŭ da trupulŭ mieu de să-lŭ arză, dragoste nu voiu aveà, nici un folosu mi-iaste!» Dragostea îndelungŭ rabdă, fericează; dragostea nu urăște; dragostea nu e înșelătoare, nu se mărească, nu cu rău arătă-se și nu caută ce e alŭ ei, nu se ciumărează, nu cugetă rău și nu se bucură de nedereptate, ce se bucură de adevărŭ; toate le priimește, toate le creade, în toate are nădeajde și toate obicnește. Dragostea nici dinioară nu cade, că temeiulŭ și capulŭ iaste tuturorŭ bunătățilorŭ dragostea. De aceasta învățà ucenicii săi Hristosŭ grăindŭ:

(Evanghelie) *Iubiți vrăjmașii voștri, binefaceți celora ce urăscŭ voĭ, blagosloviți cei ce blastemă pre voi, și vă rugați dereptŭ ceia ce năpăstuescŭ pre voi!*

(Tâlcŭ) Aceastea toate au zisŭ și ne-au pusŭ înainte Domnulŭ, ca pre noi den urîciuni și den mânii și den pomenirea de rău să ne slobozească, și maimăriei strânsură și dragostei să ne spodobească, ce aceaia puteare e a o strânge celui ce va iubì toți oamenii întocma după chipulŭ lu Dumnezeu, celŭ ce va toți oamenii să-i spăsească și spre știința adevărului să vie.

(Evanghelie) | «*Cine te va lovì*», zice, «*pre o bucă, întoarce și* (375)
alaltă. Și de cine-ți va luà veșmântulŭ tău, și cămașa nu-i apărà. De totŭ ce va ceare ție, dă, și den ce-ți va luà dentr'alŭ tău, nu întrebà».

(Tâlcŭ) Va pre noi fără de mânie și fără de scârbi și fără turbureală să ne păzească Domnulŭ, și de ceia ce năpăstuescŭ și turbură noi a-i învățà cu nerăulŭ nostru; și amândoao suptŭ jugulŭ dragostei să le punemŭ. Că Dumnezeu aceastea toate au învățatŭ, că nu va noi urîciune să avămŭ către oameni, scârbă sau mânie sau pizmă rea, fieșŭ cu ce năravŭ, sau cu altŭ fieșŭ-ce lucru ce e trecătoriu. Că cine va aveà urmă de pizmă întru inema lui către vecinulŭ său, fieșŭ de ce lucru, striinŭ fi-va până în sfârșitŭ de a lu Du-

---

21 *Tip.* поўтѣрє а̀ 23 *Tip.* а̀ршїница.

mnezeu dragoste, derep'ce că dragostea lu Dumnezeu către vecinulŭ urîciune nu va. Dereptŭ aceaia ne-au datŭ noao Dumnezeu tuturora casă împreună lumea, şi o lumină tuturorŭ, de ne luminează împreună, soarele, şi împreună un coperemântŭ tinse ceriulŭ, şi împreună tuturorŭ o masă puse înainte pământulŭ — şi nu mai multŭ bogaţilorŭ şi slăviţilorŭ şi celorŭ de rudă bună şi cinstiţilorŭ deade, iară săracilorŭ şi neslăviţilorŭ şi ticăloşilorŭ puţinelŭ să le fie dăruitŭ, ce tuturorŭ întocma datu-le-au — ca mai multă şi nespartă unulŭ către alaltŭ împreunare şi dragoste să avămŭ!

(Evanghelie) *Iară cumŭ veţi să facă voao oamenii, şi voi faceţi lorŭ aşijderea.*

(Tâlcŭ) De vămŭ amu vrea să nu auzimŭ rău, rău să nu facemŭ, nici să grăimŭ. Şi de pohtimŭ lăudaţi să fimŭ, deaciia şi noi să lăudămŭ pre toţi. Iară de vămŭ să fimŭ mi-
(376) luiţi, de-aciia să miluimŭ şi noi. Şi erta|re de vămŭ să dobândimŭ, aceaia şi noi să dămŭ altora. Şi de vomŭ neobidiţi să fimŭ, nici noi să nu răpimŭ. Aşa amu către vecini să fimŭ noi, cumŭ vomŭ şi noi aceia către noi să fie. Că cumŭ sufletulŭ fără trupŭ nu se cheamă omŭ, nici trupulŭ fără sufletŭ, aşa nici dragostea către Dumnezeu, de nu va aveà către vecinulŭ său dragoste.

(Evanghelie) *Iară să veţi iubì ceia ce iubescŭ pre voi, ce folosŭ iaste voao? Că amu şi păcătoşii încă iubescŭ pre ceia ce-i iubescŭ. Şi s'aţi face bine celora ce facŭ voao bine, ce folosŭ iaste voao? Că amu şi păcătoşii aşa facŭ. Şi să aţi împrumutà dela ceia ce aşteptaţi să luaţi, ce folosŭ iaste voao? Că amu păcătoşii păcătosulŭ împrumutŭ dau-le, ca să priimească întocma. Ce iubiţi vrăjmaşii voştri, şi bine să faceţi, împrumutŭ să daţi şi nemică aşteptândŭ! Şi va fi plata voastră multă, şi fi-veţi fiii susului. Că acela dulce iaste prespre ceia nedulcii şi răii. Fiţi amu milosârzi, că tatălŭ vostru den ceriu milosârdŭ iaste!»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că vrea Domnulŭ să tremeaţă ucenicii la propovedanie, şi aşteptà să fie lorŭ văditori mulţi şi muncitori şi gonitori, ca de goniri şi de năpăştile cu scârbă să se blăznească apostolii, şi vorŭ vrea să-şŭ întoarcă spre ceia ce scârbescŭ pre ei, şi să tacă, să nu înveaţe ale evangheliei taine, şi aşa să stingă lumina spăseniei, dereptŭ aceaia apucă înainte Domnulŭ, de învaţă şi doje-

neaşte, să nu cu plată şi cu rău spre vrăjmaşi să se rădice, şi să rabde toate cu tărie de ce le va venì, şi să ară dosădì cineva, şi cumŭ nu se cade vrăjmăşindŭ, sau să i vor şì urî şi bătjocurì, să nu împute acelora, nici să se scârbească, nici să se răoiaze, ce şì dragoste | mai vârtosŭ (377) să arate către vrăjmaşi şi de ei să se roage.

Aşa amu şì Hristosŭ făceà. Spre cruce grăiià: «Părinte, iartă lorŭ, că nu ştiu ce facŭ!» Şi ca să n'aibă ucenicii a zice că cu neputinţă sântŭ aceale învăţături, şi neiuşoru le e multŭ şi cu nărocŭ rău să iubească vrăjmaşii, ce şì d'inşii să se roage, arătă lorŭ Domnulŭ den a fireei urmuire că nu sântŭ nemică dentr'acealea cu neputinţă, nici năravŭ rău. Că zise: «Câtŭ amu să veţi să facă voao oamenii, şì voi faceţi lorŭ aşijderea!» Aceaia amu ce vămŭ să fie noao, aceaia şì noi altora să arătămŭ, şi aşa altora să fimŭ şì noi, cumŭ vămŭ alţii către noi să fie. Şi de vămŭ vrea să nu fie aceia spre noi iuţi şi nemilostivnici şi răi, pizmitori şi hitleani, să fimŭ şì noi aşa acelora. Iară de vămŭ vrea dulci şi milostivi şi necugetători-răi să ne fie vrăjmaşii noştri către noi, să nu ni se pare că nu e puteare cu acealea şì noao a fi către alalţi. Că şì această fire mai den nainte încă erà întru leage: ce noao ne e urîtŭ, nici altuia să nu facemŭ. Că ce vămŭ semănà fieşŭ-carele de noi, aceaia avămŭ şì a secerà. E de vămŭ să fimŭ dăruiţi de cineva, să dăruimŭ şi noi împrotiva puteriei alţii, nu numai carei ne iubescŭ, ce şì cei ce se adaugŭ cu vrăjmăşie către noi. Că nu sântŭ aceastea bunătăţi, nici isprăvire, a iubì şi a face bine celorŭ ce ne facŭ bine şi ne iubescŭ, derep'ce amu că şì păgânii aşa facŭ şi tâlharii şi camatnicii şi răpitorii (ce se zice, împreună toţi, carii nici o urmă de bunătăţi au). Că de vămŭ iubì vecinii şi cunoscuţii ceia ce ne iubescŭ, nemică mai multŭ nu avămŭ decâtŭ păgânii. Ia să socotimŭ amu cumŭ are a ne fi, cândŭ nici cunoscuţii, nici liubovnicii iubimŭ, ce şì mai vârtosu-i urîmŭ ei, şi ne întoarcemŭ | şi-i clevetimŭ, (378) şi în toate năravurile şi în totŭ chipulŭ arătămŭ ca să-i scârbimŭ aceia şi să-i ocărîmŭ, şi blăstemulŭ a călcà prea cu lucru fără leage, ca a noastră voe numai să săvârşimŭ şi să ne împlemŭ!

Iară Dumnezeu va pre toţi să împreuneaze. Nevoinţă

cu aceaia puse întru lucrure, ca întru folosurile vecinului ale sale folosuri să se împreuneaze. Că lucrătoriulŭ nu seamănă atâta grâu, câtŭ să fie lui destulŭ să-i ajungă, ce atâta ca şì alţi mulţi să hrănească. Şi voiniculŭ, nu numai pre eluşŭ să se mântuiască de bate războiu şi se chinuiaşte, ce şì cetăţile întru tărie să pue. Şi neguţătoriulŭ aşijderea nu aduce atâta câtŭ numai să fie lui de destulŭ, ce atâta, câtŭ şì altorŭ a mulţi să le fie. Derep'ce amu că într'altŭ chipŭ nu vrea oamenii folosulŭ vecinului căutà, de n'ară fi într'aceasta nevoe ajunşi, dereptŭ aceaia aşa împreunează Dumnezeu, şi nu lasă mainte spre alŭ său folosŭ a mearge oamenii. Că de nu vomŭ pentru folosulŭ striinului face cale, nu e nemănuia puteare spăsitŭ să fie neavândŭ aceasta. Ce de e şì cu o mândrie mare de se învaţă cineva, iară de alalţi fraţi ce pierŭ uită-şŭ, nici o drăznire n'are a strânge cătră Dumnezeu.

Dereptŭ aceaia să nu avămŭ noi ascunsŭ aceasta ce trebuiaşte alăltora, sau ce e a căutà unulŭ alăltui folosulŭ. Că den nespusa amu preamândriia a lu Dumnezeu iaste acestŭ lucru, ce e de toate unulŭ alăltui a-i trebuì. Că de trebuimŭ unulŭ alăltui şì cu alte treabe, cu nevoi strânge pre noi în liubovŭ. Că de-amŭ fi fostŭ de destulŭ fiindŭ, n'amŭ fi fostŭ mai sireapi decâtŭ fierile cealea sălbatecile?
(379) Ce cu nevoe şi cu silă | au plecat-au pre noi Dumnezeu unulŭ alăltui. Că în toate zilele ne rânjimŭ şi ne certămŭ, şi de ară fi luatŭ acestŭ frâu dela noi, cine amu mai curândŭ fi-vrea vrutŭ a vecinului dragostea şi pacea? Niminea amu nimănui să nu grăiască că «acesta nu mi-iaste iubitŭ, nici soţŭ, nici vecinŭ, nici amŭ împreunare cu nusulŭ», şi «cumu mă voiu apropiià?» sau «cumŭ voiu aveà a-i grăì?». Dereptŭ aceaia, câtă apropiiare cade-se să arătămŭ liubovnicŭ cătră liubovnicŭ, atâta să ni se cază a aveà noao unulŭ cătră alaltŭ împreunare. Ce câtu e nodŭ cătră nodŭ, şi cumŭ nu putemŭ grăì de unde e împreunarea şi apropiiare cătră nodurile noastre, aşa nici de fraţii noştri să putemŭ aceasta a zice. Că cumu e trupulŭ, zice unulŭ, şi noduri are multe,

---

16 *Tip.* доўмнезе|зеѹ 19 *Tip.* дѧ 21 *Tip.* ѧлъль|тѹи 36 *Tip.* троўпѹле.

iară toate nodurile unui trupŭ să sântŭ multe, un trupŭ iaste, aşa şì Hristosŭ, şi amu întru un duhŭ noi toţi sântemŭ. Întru u trupŭ botezatu-ne-amŭ, să-sŭ Ovreai, să-sŭ Ellini, să-sŭ Iudeii, să-sŭ slugi, să-sŭ slobozi, şi toţi întru un duhŭ adăpatu-ne-amŭ. Şi amu trupulŭ nu e un nodŭ, ce multe. De unde-ară grăì piciorulŭ că «nu sântŭ mână, nu sântŭ den trupŭ», au doară pentru aceaia nu iaste den ale trupului? Iară să va zice ureachea că «nu sântŭ ochiu, nu sântŭ den trupŭ», au dereptŭ aceaia nu iaste den trupŭ? Că de-ară fi totŭ trupulŭ ochiu, unde ară fi auzulŭ? Iară de-ară fi totŭ auzŭ, unde i-ară fi apuţitulŭ?

E acmu pus-au Domnulŭ nodure însuşŭ cuişŭ întru trupure, cumŭ el au vrutŭ. Că de-ară fi toate un nodŭ, unde-ară fi trupulŭ? E acmu multe nodure sântŭ, ce e un trupŭ, şi nu va puteà zice ochiulŭ cătră mână că «tu nu-mi trebuieşti!» sau iară capulŭ picioarelorŭ, că «voi nu-mi trebuiţi!» | Ce mai (380)
vârtosŭ mulţi, cărora le se pare den nodurile trupului mai slabe a fi, mai de josŭ sântŭ. Iară cealea ce ne parŭ noao că-sŭ mai fără-de-cinste den nodurile trupului a fi, acestora mai multă cinste le adaugemŭ, şi cealea ce sântŭ fără-de-obrazŭ den trupurile noastre, mai multă cinste au. Că cealea ce-sŭ cu obrazŭ bunŭ în nodurile noastre, acealea n'au treabă. Că Dumnezeu aş'au mestecatŭ trupulŭ: nodului cela ce se mai lasă, mai multă cinste-i dea, ca să nu fie despărţeală întru trupŭ, ca toate nodurile o grije să poarte. Că de chinuiaşte un nodŭ, cu acela toatele dorŭ, e de se va slăvì un nodŭ, cu nusulŭ bucurà-se-vorŭ toate nodurile.

Ce să ne plecămŭ alţii, şi să împreunămŭ sineşŭ unulŭ cu alaltŭ! E de va vrea cineva să ni se apropie, tu nu te sfiì, nici cuvântulŭ aceluia cu ruşine să zici, că «de mă va iubì, iubì-voiu pre elŭ, iară de nu mă va iubì, nu voiu iubì pre elŭ», ce cândŭ nu va vrea să te iubească, atunce mai multu-i arată liubovŭ, ca elŭ să tragi, derep'ce amu nodŭ iaste. Şi nu zice derep'ce că iaste beteagŭ, că, uitându-lŭ, betejală iaste liubovului; însă tu încălzeaşte betejala-i.

Amărîtoriulŭ frate, nu numai cândŭ laudă, ce şì cândŭ impută, cade-se a-lŭ dereptà. Şì atunce datori sântemŭ a-i iubì.

3 *Tip.* бóтєзатѹнѣм̓ 15 *Tip.* трєбѹмщи 20 *Tip.* чйнстє | тєлє.

Că cine aşa prostŭ laudă, ori bine fiindŭ, ori nefiindŭ bine, nu iaste acela iubitori, ce prilăstitoriu şi râzătoriu. Iară cine laudă câtu e de se cade, cu podoabă, şi ceartă de câte greşite sântŭ, aceasta iaste cela ce iubeaşte şi socoteaşte lucrulŭ. Vrăjmaşulŭ amu de nu se cade a priimì, iară iubitulŭ, şì celŭ ce ocăraşte, a-lŭ priimì, de iaste pre dereptŭ; şi vrăjmaşulŭ să iubeaşte, nu iaste dulce, iară cela iubitulŭ, să şì răneaşte, încă şì e iubitŭ. Destui mai credincioşi sântŭ. De (381) vătămătura nu va a iubi | tului, decâtŭ ce ne-ară vrea zărvuirea vrăjmaşului.

Trei legi sântŭ: ale fireei, scripturile, evangheliei. Că fireei amu iaste: «Ce ţie nu place, altuia să nu faci!», iară a lu Moysi leage: «Să iubeşti Domnulŭ Dumnezeulŭ tău den totŭ sufletulŭ tău, şi vecinulŭ tău, ca însuţi tine!», şi iară alŭ evangheliei: «Iubiţi vrăjmaşii voştri, ca fiii susului să fiţi». De veţi iubì vrăjmaşii voştri, închipuiţi fi-veţi lu Dumnezeu. Ce însă veţi: închipuiţi a fi păcătoşilorŭ, au lu Dumnezeu? Că să veţi iubì ce iubescŭ pre voi, şi păcătoşii facŭ aşa, şi de-aciia amu închipuiţi fi-veţi păcătoşilorŭ; ce să vă întoarceţi den nebuniia voastră a fi fiii celuia de susŭ. Şi să fimŭ amu milostivi, cumŭ şì părintele nostru alŭ ceriului milostivŭ iaste, şi multŭ liubovŭ spre vrăjmaşii noştrii să arătămŭ, că cine iubeaşte vrăjmaşii, bunătatea iaste, şi iaste lucru dumnezeescŭ. Iară cei ce iubescŭ pre ceia ce-i iubescŭ, omenescŭ iaste şi împreună tuturora. Iară să şì cei ce iubescŭ noi să-i vomŭ urî, nici a fiiarălorŭ nu iaste năravŭ. Ce să iubimŭ vrăjmaşii noştri, cum amŭ fostŭ şi noi iubiţi. Dumnezeu amu, fiindu-i noi vrăjmaşi, elu ne-au iubitŭ, şi fiiulŭ său pentru noi spre moarte-lŭ deade.

Să ne închipuimŭ lu Dumnezeu şi să miluimŭ cum amŭ fostŭ miluiţi, că aşa e adevărulŭ. Ce e după Dumnezeu iubovŭ cunoaşte-se. Şi nu numai cei ce iubescŭ pre noi să iubimŭ şi den bunătate ce avămŭ dela Dumnezeu să le dămŭ, ce, mai vârtosŭ, şì celorŭ ce urăscŭ pre noi să le dămŭ, şi să nu întrebămŭ.

Să fugimŭ de nemilosârdie şi ce e cătră vecinŭ urîciune! Să fugimŭ de luarea cametei şi de asupriciune! Să (382) iubimŭ oamenii, nu argintulŭ, ca să putemŭ aveà | partea întru împărăţiia lu Dumnezeu. Că sântŭ ca o rudă de şarpe

luotorii de camătă. Şi piiardere fi-va celorŭ ce o iau, că-şŭ închidŭ uşile împărăţiei şi-şŭ astupă calea vieţiei. Puţinu se îndulcescŭ, şi a veciei scârbi dobânditori fi-vorŭ. Că dereptŭ meserătatea roagă-se şi cadŭ, de să ia aceasta, ca să le fimŭ ajutori, iară noi le sântemu vrăjmaşi, că adaogemŭ piiarderea cătră mesărătate, ca şì când ai vrea cu neşte untŭ să stingi văpaia. Că nu mângâemŭ cu împrumutarea meserătatea, ce adaugemŭ mai vârtosŭ şì năpăşti vecinilorŭ ce vorŭ să-i scumpărămŭ, cu cugetele cametelorŭ cealea hitleanele, ce iaste a dooa tâlhărie şi vărsare de sânge şi ucidere, ce şì leagea şi prorocii leapădă. Şi întru realele cealea marile Ezechiia prorocŭ pune aceştea, ceia ce iau camătă şi asuprescŭ. Că leagea grăiaşte: «Să nu dai în camătă fratelui tău şi vecinului tău!» Şi iară: «Înşălăciune spre înşelăciune, şi camătă spre camătă!» Şi sfântulŭ Davidŭ: «Argintulŭ său», zice, «să nu-lŭ dai în camătă». Şi iară, de cetatea ce cu multe reale împle-se: «Nu va scădeà», zice, «den căile lorŭ camăta şi hitlenşugŭ». Şi iară: «Adecă, carii bolescŭ nedereptăţiei, începŭ dureare şi nascŭ fărălegi». De-aciia şì zălogulŭ săracului cine nu-lŭ întoarce, urîtŭ iaste de Dumnezeu, şi urgie spre acela fi-va, derep'ce amu zice că «strigà-vorŭ cătră mine dereptŭ căce nu ş'au luatŭ zălogulŭ său, şi auzì-voiu elŭ, că milostivŭ amu sântŭ». Ce noi, să dămŭ împrumutŭ, fraţilorŭ, şi dela ei să nu nădăjduimŭ a luà, cum au zisŭ Hristosŭ, ca dela elŭ cu mai multă plată datoriia să priimimŭ, şi a veacilorŭ ce va să fie dulceaţă. Şi împărăţiei ceriului moşteani fi-vămŭ, de însuşŭ Hristosŭ Domnulŭ nostru, ce lui e slava cu tatălŭ | şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în (383)
veacii de veacŭ, aminŭ.

---

1 *Tip.* пїрдере (*cfr. rândul 6*) 10 *Tip.* тлѣрїе 16 *Tip.* дѣдъ
20 *Tip.* фѣрж лѣџи 21 *Tip.* оурїе.

Dumineca a douăzecea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 30.

(Luca VII, 11). *În vreamea aceaia mergeà Isusŭ în cetate ce se cheamă Nainŭ, şi cu nusulŭ mergeà ucenicii lui mulţi şi nărodŭ multŭ. (12) Şi ca se apropiiară cătră poarta cetăţiei, şi iată, purtà un mortŭ, feciorŭ născutŭ unulŭ mumâniei lui, şi aceaia erà văduo; şi nărodulŭ cetăţiei multŭ cu ea. (13) Şi văzù ea Domnulŭ, milă i fu de ea, şi zise ei: „Nu plânge!" (14) Şi se apropiè, pipăì-se de patŭ, purtătorìi stătură, şi zise tânărului: „Ţie grăescŭ, scoală!" (15) Şi şezù mortulŭ şi începù a grăì; şi-lŭ deade elŭ mumâniei lui. (16) Luară frică toţi, şi slăviià Dumnezeu, grăiià că „prorocŭ mare sculă-se întru noi", şi „cercetă Dumnezeu oamenii lui".*

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 40.

Ce e de înviere, mare taină e, fraţilorŭ! Nu cu atâta cuvântŭ, câtŭ lucruri de spăsitoriulŭ nostru şi Dumnezeu învăţămu-ne, şi den porânci şi de învăţăturile lui şi de facerea ciudeselorŭ. Den cei mai de josŭ înceape Domnulŭ, de se sue spre mai marile, şi ca pre neşte treapture den ceale mici spre cealea mai de susŭ sue-se. Şi câte puţinelŭ sue

---

1-2 *Titlul slavon:* нѣ̑ к. є̑ѵⷢ҇лїє. ѿ лоѵ́кы глава̀ л҃. **10** *Tip.* пѹртѧтоа́рїи (*în ABC* -torii) **15** ко̑ нѣ̑ **17** слово м҃ ‖ *În josul paginei 383, tipărit* гла́ск. г҃ є̑ѵⷢ҇лїє д҃.

Variante: **4** cetate] *T* cetatea | cheamă] *ABCT* chemà | cu nusulu mergeà] *T* mergeà cu nusulŭ **5** Şi] T_1 *lipseşte* T_2 Că | apropiiara cătră] T_1 apropiè cătră T_2 apropiè amu la **6** şi iată, purtà un mortŭ] T_1 adecă, scoteà un bărbatŭ mortŭ T_2 adecă, un bărbatŭ scosŭ erà mortŭ **6-7** feciorŭ născutŭ unulŭ] *B* feciorulŭ născutŭ dentâiu *T* feciorŭ unulŭ nascutŭ **7** aceaia] *T* aceasta **7-8** nărodulŭ cetăţiei] *T* nărodŭ den cetate **8** cu ea] *T* cu nusa **8-9** văzù ea Domnulŭ, milă i fu] *T* o văzù pre ea Isusŭ, şi se milostivì **10** pipăì-se de patŭ] *T* atinse-se de trupŭ | Purtătorii] *T* iară cei ce-lŭ purtà | tânărului] *T* «Voinice, **11** şezù] *T* şezù prostŭ **12** *T lipseşte* elŭ | Luară frică] *T* Şi-i prinse frică pre **13** slăviià] *T* slăvirà | grăiià] *T* grăindŭ **14** şi] *T* şi că | lui] *T* săi.

nărodulŭ omenescŭ la dumnezeiasca slava a sa, şi cu înţelesŭ şi cu cugete. Şi va fi de multe ori aceasta şì de alţii a aflà, şi mai întregŭ den aceaste lucrure ce ne-sŭ puse noao înainte. Mai nainte amu celorŭ mâhniţi şi cu grea boală tăriia învierei întâi arată-o Domnulŭ. Că oprì aprinderea focului de friguri, celŭ iute alŭ soacrei lui Pătru, ce o aprindeà foarte, şi atâta făcù boalei delungare, câtu se tâmplă de-i şì slujiià,—şi o aşteptà preste neşchitŭ să moară. Deci se adaose oarece puţinelŭ spre tărie, şi spre mai mari ciude eşì de oameni iubitoriulŭ. |

Că către celŭ feciorŭ alŭ sutaşului ce boliià iute, şi erà (384) foarte slabŭ şi în odihnirea ceaia mai de apoi şì către uşa iadului apropiiatu-se, chematŭ fu Domnulŭ, despuitoriulŭ, şi să vie cătr'însulŭ cu usârdie, cumu i erà tocmeala. Însă dereptŭ cearerea şi credinţa sutaşului, ce zise lui «Doamne, zi cu cuvântulŭ, şi se va vindecà feciorulŭ mieu», cu zisa amu a lui împreună-lŭ sculă, şi acela încă fiindŭ aproape de moarte, că se credeà că va murì. Elŭ nu se nici apropiiase de totŭ către locŭ, ce de departe tremise bolnavului sănătate, şi într'acela ceasŭ ce fu zisa, şì sluga slobozì-se den boală, şi către ceaia dentâi şi mai marea sănătate şi tocmire eşì. O, zisa cu tărie, adevărŭ glasŭ cu tărie, glasulŭ lu Dumnezeu! Cumŭ grăiaşte Davidŭ: «Acesta dă glasulŭ său, glasŭ cu tărie!» Că zise Domnulŭ sutaşului: «Pasă, şi cumŭ crezi, fie ţie», şi boala aciiaşŭ împreună den feciorŭ eşì. Aşijderea şì alte mai mari, cu facerea ciudeselorŭ, a sa tărie Domnulŭ pune-o înainte. Că în cetatea Nainului mearse şi un feciorŭ alŭ unii văduo murise, şi multe ceasuri erà trecute, şi la mormântu-lŭ duceà; prea cu slavă învise-lŭ şi-lŭ deade mumâniei lui, cumŭ ale evangheliei cuvinte ce-sŭ puse înainte au a arătà astăzi mai luminatŭ. Şi aşa grăescŭ:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia,* zice de Dumnezeu glăsitoriu Luca, *mergeà Isusŭ în cetatea ce se chemà Nainŭ, şi mergeà cu nusulŭ ucenicii lui mulţi şi nărodŭ multŭ. Ca se apropiè către poarta cetăţiei, adecă, scoteà un bărbatŭ mortŭ, feciorŭ unulŭ născutŭ mumâniei lui, şi aceasta erà văduo; şi nărodŭ den cetate multŭ cu nusa. Şi o văzù pre ea Isusŭ, şi se milostivì de ea, şi zise ei: «Nu plânge!» Şi se apropiè, atinse-se*

de trupŭ, iară cei ce-lŭ purtà, stătură, şi zise: «Voinice, ţie
(385) *grăescŭ,* | *scoală!» Şi şezù prostŭ mortulŭ şi începù a grăì; şi-lŭ deade mumâniei lui. Şi-i prinse frică pre toţi, şi slăviră Dumnezeu, grăindŭ că «prorocŭ mare sculă-se întru noi», şi că «cercetă Dumnezeu oamenii săi».*

(Tâlcŭ) Marele lucrătoriu, Dumnezeu, despuitoriulŭ şi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, mare ciudă făcù: viaţă. Şi învise învierea, şi mortulŭ învise cătră îngrupare purtându-lŭ. Şi den ciudese aceasta încredinţează şi spune: învierea ce aşteptă toată lumea, împreună şi sularea morţilorŭ. Şi a sa purtătoare de viaţă şi dumnezeiască înviere înainte o arată, şi ce e într'acesta, mântuirea şi slobozirea noastră şi spăseniia a vieţiei veacilorŭ.

(Evanghelie) *Că ca se apropiè amu,* zice, *la poarta cetăţiei, adecă, un bărbatŭ scosŭ erà mortŭ, feciorŭ unulŭ născutŭ.*

(Tâlcŭ) Apropiè-se cătră poarta cetăţiei Nainului Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, uşa vieţiei şi afară-de-morţiei. Şi plângerea dătătoriulŭ de viaţă oprì, că apucă patulŭ mortului de-lŭ timpină Domnulŭ, şi mumâniei celui ce zăceà zise-i: «Nu plânge, o, muiare, ce dă fărăvoroavă plânsului: eu amu sântŭ înviere şi viaţă. Opreaşte-te de plânsŭ şi lasă lacrămele, că ţi se-au slobozitŭ lacrămile părearei şi ţi se-au schimbatŭ plânsulŭ tău spre bucurie!» Şi se apropiè, atinse-se de coşciugŭ, şi stătură purtătorii minunaţi şi spământaţi. Şi nu ştiià cine iaste acesta şi cu ce tocmeală atinse-se de coşciugŭ, însă cu multă minunare aşteptà să vază ce vrea să fie. Iară Hristosŭ strigă mortului: «Ţie grăescŭ, voinice, scoală!» Şi aşa, cu cuvântulŭ şi cu atinsulŭ, învise mortulŭ.

Aciişŭ amu, cu tăriia cuvântului şi atingerea, mortulŭ prostŭ şezù, şi grăì înaintea tuturora. Că puteà şi cu un cuvântŭ să facă ciudesă Hristosŭ, însă se atinse şi de patŭ, ca să
(386) înţeleagemŭ că trupulŭ lu Hristosŭ, | Dumnezeulŭ nostru, trupŭ iaste de viaţă şi alŭ fărămorţiei. Şi acesta iaste ce dentâi cu mânile preacurate, den ţărână, cu zidire dumnezeiască zidì omulŭ şi cu dumnezeescŭlŭ şi socotita suflare însufletă omulŭ şi-lŭ înviè. Şi acesta iarăşŭ la sfârşitŭ cu bucinulŭ firea omenească va să o învie şi să scoale, şi să

---

2 *Tip.* грѣлскь.

plătească cuişŭ după lucrulŭ lui. Că iaste judecătoriu viilorŭ şi morţilorŭ, şi acesta iaste calea şi adevărulŭ şi viaţa. Iară de iaste Hristosŭ calea, n'au a le trebuì povaţă mergătorilorŭ după elŭ. Că fericiţi sântŭ carii ştiu acesta şi credŭ cu adevărŭ; nu le se pare minciună ce e grăitŭ lorŭ. Că să vorŭ şì vieţuì, şi să ară şì murì, vii vorŭ fi carii împlu sfânta învăţătură a lui, cumŭ iară şì aiurea grăiaşte: «Cine va creade întru mine, să ară murì, viu va fi!»

(Evanghelie) *Şi varecine va păzì cuvântulŭ mieu, moarte n'are a vedeà în veaci.*

(Tâlcŭ) Priimescŭ amu întru auzŭ a lu Dumnezeu cuvântŭ şì dracii, şì oamenii ceia răii, însă nu întru singură ascultare e numai spăseniia şi den cuvântŭ. Nici numai den înţeleagere viià-vorŭ, ce cine va păzì şi cine va săvârşì ce-au auzitŭ, că moarte n'au a vedeà în veaci păzitorii ce-au păzitŭ tare dumnezeiasca învăţătură şi zisa lu Hristosŭ. Nu amu să ştie să se leapede a nu murì trupulŭ, ce morţiei mortŭ să fie, să nu se socotească ca Dumnezeu. Că lu Dumnezeu nu i-e nemică mortŭ (cumŭ iaste şì den ce n'au fostŭ de-au adusŭ întru ce iaste), şi putrejiciunea pre iuşoru i-e a o învie. Dereptŭ aceaia şì grăì: «Voinice, ţie grăescŭ şi ţie-ţi zicŭ, scoală! Ţie, mortule, grăescŭ, nu altŭ sufletŭ dereptŭ sufletŭ aducu-ţi, ce însŭ sufletŭ ce-au eşitŭ den tine chemu-lŭ cu a mea dumnezeiască tărie, să se întoarcă | şi să se învie, (387)
şi să te scoli!»

Zise despuitoriulŭ, şi robulŭ auzì a lu Dumnezeu zicere. Şi se învìè şi se rădică de şezù prostŭ, şi începù a grăì înaintea a totŭ nărodului, ca cuiva să n'aibă a i se păreà că un duhŭ hitleanŭ întră de rădică trupulŭ, şi cu o păreare de-aciia şi înşelăciune lucrulŭ să li se arate. Dereptŭ aceaia prostŭ şezù mortulŭ şi grăiià, spre spunerea ce e depreună a toată lumea scularea morţilorŭ. Că acestŭ semnŭ vârtosu e şi tare învierei, că trupulŭ fără de sufletŭ nice poate şedeà prostŭ, nici a grăì adevărŭ. De-aciia-lŭ deade şì mumâniei lui, spre mai multă încă ştire şi încredinţare. Dereptŭ acea amu preaslăvită măriia aceştii ciudese întru frică şi în minunare carei erà acolo atunce aduse-i toţi. Şi proslăvìră Dumnezeu grăindŭ că

---

7 *Tip.* грѣюще 16 *Tip.* ꙟкъцтѫърѫ.

«mare prorocŭ sculă-se întru noi, că cercetă Dumnezeu oamenii săi». Incă amu nu aveà cugetŭ ca de Dumnezeu de spăsitoriulŭ Hristosŭ, însă nici aceasta nu erà mică, de ce-i grăiià prorocŭ mare şi vârtosŭ mai mare de alalţi proroci. Şi însuşŭ aceasta, dătătoriulŭ de leage Moysi păreà-le Domnulŭ. Şi câte puţinelŭ pre cale îmblândŭ, spre mai susŭ rădicà-le-se înţelesulŭ, şi Dumnezeu adeveritŭ a fi crezură elŭ. Şi eşì cuvântulŭ ciudeseei întru toată ţara Iudeilorŭ şi pren toate părţile. Şi dereptŭ aceaia multe mărturii aveà acestui lucru, ca de vorŭ vrea nepreceputii şi pizmaşii Iudeii a ocărî şi să ascunză ciudesa, să nu poată. Că atâta se de tinse cuvântulŭ acesta de scularea mortului şi ştire de acestŭ lucrulŭ întru toate ţinuturile Iudeilorŭ fu, câtŭ şì întru auzitulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ vine, fiindŭ în pustie.

(388) Trei învieri au fostŭ den proro|ci mainte de venirea lu Hristosŭ, şi patru den însuşŭ Hristosŭ. Întâia amu înviere feciorulŭ Somanteaniniei, de elŭ Elisei ciudesă făcù. A dooa feciorulŭ văduoei, proroculŭ Ilie, cu ruga. A treia, ce şì mortŭ trupulŭ lu Elisei făcù. Cu mai multă bunătate luò Elisei suindu-se Ilie, dereptŭ aceaia şì mortu fiindŭ, mortulŭ învise, cândŭ fu pusŭ spre trupulŭ lui. Iară a patra înviere, feciorulŭ acesta ce-au fostŭ întâi de spăsitoriulŭ Hristosŭ. Ce nu ca Ilie şi ca Elisei, cu ruga şi cu rugăciunile, învise mortulŭ acesta Hristosŭ, ce domneaşte şi cu zisa. Iară a cincea înviere fata lu Iairŭ. A şasea a lu Lazarŭ. Iară a şaptea întru munca Domnului, că multe amu trupure atunce ale sfinţilorŭ sculară-se, de mergeà după elŭ. Iară a opta, a Domnului înviere. Însă împreună den aceale şapte învieri moarte iară au luatŭ, iară a opta mai pre susŭ de moarte fu. Că întru alŭ optulŭ veacŭ va să fie învierea morţilorŭ, de-aciia moartea nu necurmată va fi, ce şì nespartă fi-va şi în veaci.

Să ne nevoimŭ şì noi, fraţilorŭ, să învie şi să ne înviemŭ sufletele noastre ce-sŭ omorîte în păcate. Să ne apropiemŭ cătră cela ce înviiază morţii şi cătră făcătoriulŭ de viaţă Domnŭ, şi să cădemŭ cătră elŭ, şi să ne preaplângemŭ. Că acmu iaste treaba ispoveadaniei întru această viaţă, acmu e vreamea lacrămelorŭ şi a suspinarei şi a plânsului. Şi să sfărâmimŭ inema noastră pre Dumnezeu chemândŭ, că acesta iaste izbăvirea scârbei şi bucuriia şi slobozirea şi viaţă şi înviere.

Să proslăvimŭ, fraţilorŭ, Dumnezeu, cela ce-au aşa iubitŭ noi, că şì sângele său dereptŭ noi l-au vărsatŭ şi cu moartea lui de putrejune şi de moarte pre noi au izbăvitŭ. Să proslăvimŭ Dumnezeu, | nu cu cuvinte numai şi cu gura, ce şì cu inimă (389) curată, şi afară toate păcatele, şi cu viaţă bună şi cu lăcuită fără de greaţă, derep'ce că «aşa se proslăveaşte Dumnezeu, ca să vază», zice, «ale voastre lucrure bune, şi să proslăvească părintele vostru den ceriu», şi toate amu întru slava lu Dumnezeu să facemŭ. Cu inimă înfrâmtă şi smerită cătră elŭ să strigămŭ şi să grăimŭ cineşŭ dentru noi: «Izbăveaşte, Doamne, de armă sufletulŭ mieu, şi den mânile câinilorŭ unulŭ născutului mieu!» Şi aşa va auzì Domnulŭ, şi nu-şŭ va delungà ajutoriulŭ său de noi nezglobivulŭ Dumnezeu, ce va slobozì noi de toată năpastea şi mâniia, şi den greaţă şi de scârbe, şi ne va izbăvì de muncă şi de venirea vătămăriei ce vine dela văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşii noştri. Şi va izbăvì noi de moarte rea şi de păcate, şi părtaşi face-ne-va împărăţiei lui den ceriu. Că acesta iaste învierea şi viaţa, Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru, şi acestuia slavă să-i tremeatemŭ, cu tatălŭ şi sfântului duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi una.

Evanghelie de la Luca, zaceala 35.

(Luca VIII, 5). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Eşì semănătoriulŭ a semănà sămânţa lui. Şi cândŭ semănă, una căzù pre cale, şi călcată fu, şi pasările ceriului ciumeliră ea. (6) Iară alta căzù spre piatră, şi răsări, şi secă, derep'ce nu avù vlagă. (7) Şi alta căzù în mijlocŭ de mărăcini, şi crescură mărăcinii, necară ea. (8) Şi alta căzù spre pământŭ bunŭ, şi crescù, făcù rodŭ cu o sută.*

21-22 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. ка҃, єѵⷢ҇лїє. ѿ лоукы. глава. л҃г *(sic!)*.

Variante: *Fiind ruptă foaia, în B nu s'au păstrat din această evanghelie decât câteva cuvinte, care corăspund însă întocmai cu textul nostru, deosebindu-se uneori de A, C şi T* 28 necară] *T* şi necară 29 bunŭ] *AC* dulce.

Aceasta grăindŭ, glăsì: „Cine are urechi de ascultare, să auză“. (9) Întrebară elŭ ucenicii lui, grăiră: „Ce iaste pilda aceasta?“ (10) Elŭ zise: „Voao iaste dată să ştiţi
(390) *ascunsele împărăţiei | lu Dumnezeu; altora în pildă: de vădŭ, să nu vază, şi audŭ, nu înţelegŭ. (11) Iaste aceasta pildă: Sămânţa iaste cuvântulŭ lu Dumnezeu. (12) Iară ceaia de pre cale, sântŭ ceia ce audŭ cuvântulŭ; după aceaia vine diavolulŭ şi ia cuvântulŭ den inima lorŭ, să nu crează să se spăsească. (13) Iară ceaia de pre piatră, şi cândŭ audŭ, cu bucurie priimescŭ cuvântulŭ, şi aceia rădăcină n'au, şi în vreame credŭ, şi în vreame de năpaste cadŭ. (14) Iară ceaia den mărăcini căzută, aceia sântŭ ce audŭ cuvântulŭ, şi de grija bogăţiei şi în dulceaţa vieţiei îmblă, neacă-se şi nu sfârşescŭ rodulŭ. (15) Iară ceaia de pre pământŭ bunŭ, cei cu inemă bună şi dulce, audŭ cuvântulŭ şi-lŭ ţinŭ, şi rodŭ facŭ în răbdare“. Aceasta grăindŭ glăsì: „Cine are urechi de ascultare, să auză“.*

Sfârşitul Duminecii.

---

4 *Tipărit în josul paginei 389* гла́съ. д҃. є҆ѵⷢ҇ле. і҃. | *De-asupra lui* altora, *scris* iară 5 și audŭ, nu înțelegŭ *îndreptat în:* și ceia ce audŭ să nu înțeleagă 16 *Tip.* кȣ́вжнттȣль 18 кѡнець недѣ́лѣ.

Variante: 1 grăindŭ, glăsì] *AC* grăescŭ, glăsescŭ 2 elŭ *T* pre elŭ | *T lipseşte* lui 3 pilda aceasta] *T* această pildă | Voao] *C* Voo 3-4 ştiţi ascunsele] *T* înţeleageţi taina 4 lu Dumnezeu, altora] *T* ceriului, iară altora 4-5 de văd] *T* ca să caute 5-6 audŭ, nu înţelegŭ. Iaste aceasta pildă] *T* auzindŭ, să nu înţeleagă ce iaste pilda aceasta 7 ceaia] *AC* ceia | ceia ce] *AC* ce *T* carei | *T lipseşte* cuvântulŭ 7-8 după aceaia vine] *T* aşijderea mearge 8 inima] *T* inimile | să] *T* ca să 9 să se spăsească] *AC* să se mântuiască *T* spăsiţi să fie | ceaia] *AC* ceia 10 şi cândŭ] *T* cei ce cândŭ | şi aceia] *C* ci aceia 11 n'au] *AC* nu au | în vreame credŭ] *T* până la o vreame credŭ | în vreame de] *T* întru vreamea de 12 cadŭ] *T* ei se delungă | ceaia] *AC* ceia *(cu toate acestea, în amândouă textele urmează, ca aici,* cazută) | ce] *T* carii 13 *ACT lipseşte* cuvântulŭ | şi de] *T* iară de | bogăţiei] *A* bogătăţiei *T* bogăţieei | şi în] *T* şi de | vieţiei] *A* viiaţeei *C* viaţeei *T* lumiei 14 îmblă] *T* ei sântŭ prinşi | neacă-se] *T* şi acelora se închipuescŭ | rodulŭ] *T* învăţătura lu Dumnezeu | ceaia] *AC* ceia 15 cei cu inemă bună] *A* aceia sântŭ cei cu inimă bună *C lipseşte* *T* aceştea sântŭ cei cu inimi bune | dulce] *T* dulci, ce 16 şi-lŭ] *AC lipseşte (probabil, trebue transcris în AC:* audŭ, cuvântulŭ ţinŭ) | rodŭ facŭ în răbdare] *T* roduri aducŭ 17 grăindŭ, glăsì] *AC* grăescŭ, glăsescŭ *T* amu, grăì, strigă | ascultare] *T* auzire, elŭ.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 41.

Cumŭ amu iaste altŭ rai, multŭ înfluritŭ şi cu bună myrosenie, aşa sântŭ şì ceteniile cuvinteiorŭ dumnezeeşti. Dentr'aceastea amu dobândì-vămŭ spăsenie sufletului, bunătăţile cu bună myrosenie adunà-vămŭ, şi spre aducerea sufletească luà-le-vămŭ, şi spre tăriia sufletească adunà-vămŭ, şi spre mai mare bunătate schimbà-ne-vămŭ, şi cu ale cugetului flori încungiurà-ne-vămŭ. Că sufleteasca şi spăsitoarea miiare, stredie face sufletelorŭ noastre. Domnulu ne grăiaşte fiiaşŭcărui de noi cu dumnezeesculŭ Davidŭ: «Câtu e dulce grumazulŭ mieu, cuvintele tale mai vârtosŭ de miiarea şi strediia!»

Că cu cetitulŭ cuvintelorŭ dumnezeeşti, ale sufletului boale dă-le iarbă de vindecare, şi sufletească sănătate dă. Şi chinulŭ, păcatelorŭ omeneşti curăţeaşte-le împuţiciunea. Şi atâta vindecare dă, câte | neputinţe păcatulu le naşte, cum (391)
ai zice că nu sântŭ alte mai bune den bunătăţi să ne dea vindecare, ca cândŭ căutămŭ ceteniile cuvintelorŭ dumnezeeşti. Dereptŭ aceaia cu scriptura au învăţatŭ noi Dumnezeu să întrebămŭ şi să ispitimŭ, ca cu pază şi cu ispită să cetimŭ, că multŭ folosŭ dobândimŭ, că cu ruga şi cu cinstea rugăciuniei mare spăsenie vămŭ aflà. Că cine nu se va întărì den credinţă şi cine nu se va dereptà, deaca va priimì cuvântulŭ lu Dumnezeu cu credinţă? Că cuvântulŭ lu Dumnezeu învaţă pre ceia curvarii să nu curvească, ce să se înţelepţească, şi pre carei-sŭ fără de leage, spre leage bună-i învaţă, înţelepciune neînţelepţilorŭ, să fie cu mare minte, şi celorŭ slabi de minte împăcare, trufaşilorŭ bogaţi îndurătură, mulţemită mişeilorŭ, răbdare celora ce se chinuescŭ, ceia ce au avuţie, multă bună avuţie, ceia nemilostivii spre bună milostivnicie să se schimbe, ceia ce răpescŭ de iau dela alţii, să răsipească bine şi cu ce e alŭ lorŭ să se făgăduiască.

Cu aceastea bunătăţi, fraţilorŭ, nu ne vămŭ puteà aimintrea curăţì, de nu vămŭ de pururea alergà cătră dumnezeiasca besearecă spre cinste. Şi întru această adunare lucru cu dragŭ să avămŭ, şi nu curândŭ de acolo şi mai nainte de lăsare să eşimŭ, ce în besearecă să ne adunămŭ,

---

2 сло́во, ма҃. 24-25 *Tip.* доумезеꙋ.

de pururea spre cinste şi sufleteştile cuvintele ale lu Dumnezeu ascultândŭ, că de proroci certaţi sântemŭ şi de apostoli învăţaţi semŭ. Şi cineşŭ de noi cu podoabă vindecare să priimimŭ, şi cu bucurie nespusă să ne întoarcemŭ pren case-ne. Dereptŭ aceaia rogu-mă voao, fraţilorŭ, să nu rămâneţi de dumnezeesculŭ săborŭ, şi nemică altă să aveţi mai vârtosŭ decâtŭ aceasta mai cinstitŭ şi mai cu folosŭ. Ce cu tare
(392) usârdie şi | cu dragă învăţătură cătră sufletesculŭ uspăţŭ să meargemŭ, şi să nu ne astupămŭ urechile, ascultândŭ cuvintele lu Dumnezeu, ce întru adânculŭ inimiei să scriemŭ acestea, şi nemică să ne treacă. Aşa amu şì multŭ şi de destulŭ aveà-vămŭ a creaşte şi dumnezeeştiei are fi-vămŭ destoinici. Iară de vămŭ fi acolo cu trupulŭ numai, e inimile departe vorŭ sta, şì de folosulŭ sufletului slăbì-vă-veţi, întru voroava lumiei şi în grijă pre voi băgà-vă-veţi şi vă veţi turburà. Că văzŭ amu şì pre voi, că nemică mai multŭ nu aveţi decâtŭ ceia ce nu mergŭ în beseareca: şi în chipulŭ acelora fi-veţi osândiţi de Dumnezeu. Că cuvântulŭ amu alŭ lui şi sămânţa voi o priimiţi, şi nici un rodŭ nu arătaţi, cumŭ şì dentr'această evanghelie de astăzi mai curatŭ vămŭ înţeleage, aşa grăindŭ:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Eşì semănătoriulŭ a semănà sămânţa lui. Şi cândŭ semănă, una căzù pre cale, şi călcată fu, şi pasările ceriului ciumelìră ea. Iară alta căzù spre piatră, şi răsărì, şi secă, derep'ce nu avù vlagă. Şi alta căzù în mijlocŭ de mărăcini, şi crescură mărăcinii şi necară ea. Şi alta căzù spre pământŭ bunŭ, şi crescù, făcù rodŭ cu o sută.*

(Tâlcŭ) Cu pilde au grăitŭ Domnulŭ, ca ceia ce vorŭ ascultà, cu socotinţă să-i facă, şi să rădice mintea lorŭ spre căutarea cuvintelorŭ dumnezeeşti, să le ispitească şi să le socotească. Că năravŭ amu avămŭ noi oamenii, de ceale cuvinte ce sântŭ coperite a socotì şi multŭ a ispitì, iară carele sântŭ ivite şi ştiute, noi le lăsămŭ şi nu întrebămŭ d'insele. Derep'ce amu că pilda are acoperitŭ înţelesŭ, unele după
(393) arătare grăescŭ, iară altele după înţe|lesŭ. Şi aceasta de mult au zisŭ sfântulŭ Davidŭ de Hristosŭ, că «deşchide-voiu

7 *Tip.* ϕόλοcô[ε].

în pildă rostulŭ mieu şi voiu spune măestriile meale dentâi». Că pildele amu ca neşte chipure sântŭ şi tocmeale lucrurilorŭ nevăzute, minteei mai vârtosŭ şi sufletelorŭ. Câte nu le putemŭ vedeà cu ochii trupului, elu ne arată în pildă.

Eşì semănătoriulŭ a semănà sămânța lui.

Semănătoriulŭ iaste unulŭ-născutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu. Ş'au eşitŭ den sânulŭ părintelui, ce de elŭ nici dinioară nu se despărţì. Şi vine către noi, şi pretutindinea iaste acesta, şi toate le-au împlutŭ. Că erà amu întru sânulŭ părintelui mai de nainte de toate veacurile, şi nu amu când au semănatŭ numai, atunce iaste, nici cându se-au născutŭ den sfânta Mariia, preacurata şi preablagoslovita maica lui, atunce numai începutulŭ au luatŭ, ce mai nainte de veacŭ născutu-se-au şi în lume erà. Şi lumea aceluia fu, şi lumea lui nu-lŭ cunoscù. Ce eşì iară, nu den locŭ şi să se mute, nici îmblă Dumnezeu den locŭ pre altŭ locŭ, ca trupulŭ, ce pretutindinea iaste, însă cu sfeatulŭ şi cu cugetulŭ ce e către noi tocmeala, mai aproape de noi fu cu a trupului îmbrăcămândŭ, derep'ce că noi n'amŭ puteà întrà către Dumnezeu, că păcatele noastre oprescu-ne şi ne împartŭ. Ce însuşŭ acesta venit-au către noi, cu venitulŭ trupului, fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu şi alŭ părintelui. Cumŭ amu sântŭ neşte legaţi de-au greşitŭ cetăţiei împăratului şi afară den loculŭ împărătescŭ stau, şi va să-i împace pre ei, ce aceştea nu-i lasă să între înlăuntru, ce însuşŭ iase şi grăiaşte cu nuşii, până-i face destoinici şi derepţi, | împărătească aşa (394)
şi Hristosŭ au făcutŭ, ş'au deştinsŭ către noi (ce se zice, că luò trupŭ şi fu nespusŭ, cumŭ şi noi semŭ). Şi au vorovitŭ ca de o împărăţie, şi aşa pre noi au adusŭ, ş'au curăţitŭ noi den păcate şi ne-au împăcatŭ lu Dumnezeu, părintelui.

Că eşì Domnulŭ, nu ca să piarză mărăcinii pământului, plinŭ fiindŭ, sau lucrătorii să muncească, ce să seamene sămânţă creştinească şi să rodească spăseniia noastră.

Sămânţa amu, acicea, învăţătură zice, e pământulŭ, inima omenească. Nu zice că «voiu să seamănŭ», ce «seamănă», derep'ce amu că neîncetatŭ fiiulŭ lu Dumnezeu pururea seamănă întru sufletele noastre învăţătură cu folosŭ

---

6 *Tip.* Сѣмѫнторѫюль 24 *Tip.* ѧпъръѫтѣскъ 32 *Tip.* фїиндь.

şi spăsitoare, nu atunce numai cândŭ învaţă. Ce şì cu aceaste făpturi, cu ceriulŭ şi şì cu pământulŭ, şi cu ce e întru noi în toate zilele, seamănă întru inimile noastre sămânţa ceaia buna a noastră. Iase amu lucrătoriulŭ de multe ori şì dereptŭ altele: sau să înnoiască, sau să plevească de cea pleavilă rea şi să o rupă, sau să tae mărăcinii şi să curăţească pământulŭ, sau altŭ-ceva să lucreaze. Iară Hristosŭ spre semănare eşì, că erà amu den începutu-şŭ semănătoriu şi făcătoriu a toate şi Domnŭ. Şi după ce semănă, deade în lăuntru cuvântulŭ, tuturorŭ oamenilorŭ. Aşijderea semănă, că deade Iudeilorŭ a lu Moysi leage; iară mai apoi, cândŭ vru dereptŭ a noastră spăsenie să fie omŭ, prespre totŭ pământulŭ eşì semănătura, cuvântulŭ învăţăturiei lui. Prorocii amu mai den nainte au grăitŭ den duhulŭ sfântŭ, iară Hristosŭ cuvântulŭ luişŭ au grăitŭ. Dereptŭ aceaia n'au grăitŭ că «aşa grăiaşte Domnulŭ», ce «eu grăescŭ voao», ca să înţeleagemŭ că firea lui iaste sămânţa şi acesta iaste
(395) tuturorŭ dătătoriu de bunătăţi. Iară noi sâ|ntemŭ lucrarea lui, şi dentr'însulŭ şì acelora tuturoru e rodŭ şi prinosŭ sufletescŭ. Şi semănândŭ elŭ nu zice că «voiŭ semănà», ce semănă, derep'ce amu că şì apostolii şi, după aceia, carii fură învăţători şi păstori lăcuiră. Semănă-şŭ cuvintele-şŭ şi învăţătura Domnulŭ. Şi una căzù pre cale. Ce nu zice că «aceasta o aruncă semănătoriulŭ», ce «căzù ea», derep'ce că cela ce seamănă, seamănă şi învaţă, şi cade cuvântulŭ spre ceia ce audŭ. Şi aceştea se află sau cale, sau piatră, sau mărăcini, sau pământŭ bunŭ.

Iată amu că trei părţi, semănătura piiarde, şi carea spăseaşte una iaste. Trei amu părţi sântŭ de nu se sfârşescŭ, nici dau rodŭ cândŭ audŭ pre Domnulŭ: Unii amu, aciiaşŭ cândŭ audŭ, părăsescŭ ce-au auzitŭ; e alţii deaca audŭ, bucură-se de ce-au auzitŭ, ce iară rădăcina n'au, ce după la o vreame, de-i găseaşte vreo ispită, ei uită ce-au auzitŭ; iară alţii şì mai buni sântŭ decâtŭ ceale doao părţi dentâi: ceia ce audŭ şi priimescŭ şi ţinŭ, însă nu aducŭ roduri, derep'ce că nu e slobodă să crească întru ei sămânţa, ce o neacă cu voroava şi cu grija ceştii lumi. Că pământulŭ, spre

3 *Tip.* сѣмѫнѣ.

mai multŭ sufletŭ cuvântŭ, cheamă-se carei priimescŭ cuvântulŭ semănăturiei, cumu ne învăţămŭ acicea den ceastă pildă, derep'ce amu că acealea căzură spre pământŭ bunŭ că luară priimire de învăţătura lu Dumnezeu şi spre adusulŭ rodurilorŭ cu dereptŭ, iară aceasta alaltă spre colţuroasa şi protivitoarea, ce şi pustie cheamă-se, că de nu vorŭ aveà înţelepciune şi cuvântŭ, nici pre dereptate lăcuescŭ, nici pre adevărŭ îmblă.

(Evanghelie) *Întrebară pre elŭ ucenicii, grăiră: «Ce iaste această pildă?» Elŭ zise: «Voao iaste dată, să înţeleageţi taina împărăţiei ceriului, iară altora în pi|ldă, ca să caute, să nu vază,* (396)
şi auzindŭ, să nu înţeleagă ce iaste pilda aceasta.

(Tâlcŭ) Jeluiià amu apostolii cu minte să înţeleagă pilda aceasta, şi nu înaintea tuturora întrebară, ce mearseră cândŭ erà singurŭ. Domnulŭ zise lorŭ: «Voao dată iaste, să înţeleageţi taina împărăţiei ceriului» (ce se zice, că destoinici fură). Şi căută şi vrea să afle, că toţi carei ce cerŭ priimescŭ, şi cine caută, elŭ află. Iară alalţi carei-sŭ nedestoinici taineei, şi nice caută, nici vorŭ să ştie, întunecatu le se grăiaşte, şi le pare că caută, şi nu vădŭ, şi audŭ, şi nu înţelegŭ. Ce încă şi aceasta e spre bine lorŭ, ca mai multŭ să nu fie osândiţi, că pentru înţelesulŭ tainei pre elŭ ei l-ară urî. Dereptŭ aceaia se acoapere lorŭ cu pildă, că ceia ce înţelegŭ, şi de-aciia se părăsescŭ, munciei ceiia mai greaoa destoinici sântŭ. Însă le spune pre-a-măruntulŭ, şi le arată pilda Domnulŭ şi aşa grăiaşte:

Sămânţa iaste cuvântulŭ lu Dumnezeu. Iară ceaia de pre cale, sântŭ carei audŭ; aşijderea mearge diavolulŭ şi ia cuvântulŭ den inimile lorŭ, ca să nu crează spăsiţi să fie. Iară ceaia de pre piatră, cei ce cândŭ audŭ, cu bucurie priimescŭ cuvântulŭ, şi aceia rădăcină n'au, şi până la o vreame credŭ, şi întru vreamea de năpaste ei se delungă.

(Tâlcŭ) Trei chipure zice că nu se spăsescŭ. Şi ceia ce-i cheamă «cale» şi «pre cale», arată toţi lenivoşii şi toţi iuţii, şi cei ce nu vorŭ să se pleace, şi toţi carii nu priimescŭ cuvântulŭ dumnezeescŭ, nici-lŭ ascundŭ elŭ întru inimile. Că cumu-sŭ amu toate căile-acealea iuţile şi nearate şi călcate,

14 *Tip.* ꙟнантѣ **37** *Tip.* кънлѣ чѣлѣ.

că suptŭ picioarele tuturorŭ zăcătoare iaste, că nici una den seminţe înlăuntru-i nu se îngroapă, că zacŭ desupra pământului ivite şi tuturorŭ pasărilorŭ iaste gata spre răsi-
(397) pire-i, aşa şì ceia ce sântŭ cu inimile mânioase | şi au minte întunecată, şi ca o bătătură călcată şi iute, şi cale înşişŭ de voia lorŭ fură necuraţilorŭ draci şi aceia ce de satana sântŭ călcaţi, că nemică dumnezeesculŭ cuvântŭ nu priimescŭ, că nu întră între ei luminata învăţătură şi dojana şi sfătuirea, de câtu le e putearea, roduri să aducă a bunătăţilorŭ ispràvire.

Dereptŭ aceaia amu şì semănătura dentru inimile lorŭ, cea puţină ce e pospită, desupra zace, nu în adâncŭ ascunsă, şi o iau pasările ceriului cealea ce zboară (ce se zice, ceia ce sântŭ pre suptŭ aerŭ dracii) şi o pierdŭ aceaia. Iară «ceriulŭ» acicea văzduhulŭ cheamă-se. Şi un chipŭ iaste acesta den cealea ce nu se spăsescŭ, iară altulŭ ceaia ce e spre piatră. E pietriei chipuiaşte, ceia ce fără păreare priimescŭ cuvântulŭ dumnezeescŭ întru ei şi-sŭ gata a creade lu Dumnezeu, ce n'au pământŭ multŭ (ce se zice tărie), şi întru eişŭ aciiaşŭ răsare credinţa, şi nu ajunge de-aciia până în sfârşitŭ să se rădăcineaze. Dereptŭ aceaia şì curândŭ seacă, derep'ce că n'are pământŭ multŭ (ce se zice, tare şi vârtoasă înţelepciune). Că cumu e pre piatră pământŭ puţinelŭ, şi ce e acolo pre ea sămânţă ascunsă şì curândŭ răsare, e soarele luminează şi, puţinea căldură viindŭ, aciiaşi se usucă, dereptŭ căce n'are rădăcină să o învie, aşa şì aceştea, deşerţi sântŭ şi fără rădăcină au ce le e cătră Dumnezeu bunătatea. Şi iară, cu toată usârdiia sfânta taină cei ce o priimescŭ şi nu se socotescŭ, nici se ispitescŭ mainte, ce-sŭ cu voe slabă (dereptŭ aceaia şì cu puţinea căldură), năpastea deaca vine, ei seacă şi credinţa-şŭ pridădescŭ, cu neputinţă omenească slăbindu-se.

(398) (Evanghelie) | *Carii audŭ, iară de grija bogăţieei şi de dulceaţa lumiei ei sântŭ prinşi, şi acelora se închipuescŭ şi nu sfârşescŭ învăţătura lu Dumnezeu.*

(Tâlcŭ) Ceaia ce căzù în mărăcini sămânţa, aceia sântŭ

---

4 *Tip.* мънивасе. | cf. 33 *Adnotatorul adăugă la sfârşitul paginei 397 începutul frazei:* Iară ceaia din mărăcini căzută, aceia sântŭ.

carei audŭ cuvântulŭ lu Dumnezeu şi-lŭ iau întru sufletele lorŭ, şi rădăcină făcândŭ şì puţinelŭ răsare. Iară pentru grija lumiei şi dulceaţa, noi sântemŭ ca mărăcinii, şi înghimpă inimile noastre, şi sămânţa lu Dumnezeu neacă-o, şi a se sfârşì şi să crească nu o lasă. Că aruncă amu sămânţa sufletească să lăcuiască întru sufletele celorŭ ce o priimescŭ, ca să se arate că creaşte sămânţa întru ei, şi iară de o neacă cu dulceaţa lumiei şi în voroava bogăţiei şi în turbureala aceştii lumi, cumŭ grăiaşte Ieremiia prorocŭ că «vorŭ fi de vorŭ adunà şi cu mânile vorŭ apucà, şi nu vorŭ aveà tărie să-şŭ facă bucate».

Vedeţi cumu e ceia ce neacă sămânţa! Nu zice că cu bogăţiia necaţi sântŭ, ce cu grija ei. Că nu se betejescŭ ei de bogăţie, ce pentru grija ei, derep'ce amu că mulţi den bogăţie folosiră-se, că o aruncară aceasta întru pântecele mişeilorŭ. Însă-i zise «grija lumiei» şi adause şì «dulceaţa», de arată că doao dulceţi sântŭ den bogăţie, iubirea de argintŭ şi bucatele. Şi iubirea de argintŭ cu grija topeaşte sufletulŭ, iară hrana, dulceţici slăbiciune face aceasta. Că nu aşa prostŭ hrana şi grija mărăcinii zice-i, ce derep'ce amu că mai multŭ şi mai vârtosŭ înghimpă decâtŭ mărăcinii, şi pierde sufletulŭ. Că deaca veri apucà mărăcinii de-i veri strânge în mâni, ei te vorŭ înghimpà şi te veri cruntà. Aşa şì hrana şì picioarele şi capulŭ şi ochii, şi împreună toate nodurile vatămă, şi uscată e, fără rodŭ, ca şì mărăcinii.
Unii amu, ce e sămânţa pre cale, de bogaţi înţelegu-o, iară (399)
ceia de pre piatră, de iubirea aurului, iară ceia ce e den mărăcini, necată de iubirea dulceţiei. Că de susu şi-e şi de începutŭ, întâi, mai rea, iubirea dulceţiei, că nu lasă nici cuvântulŭ lu Dumnezeu să asculte; a dooa, iubirea de argintŭ: în neşchitŭ priimeaşte cuvântulŭ, iară în vreame de năpaste a delungà den credinţă face omulŭ; a treia iaste rea iubirea dulceţiei, că şì celora ce le-ară creaşte sămânţa şi spre sfârşitŭ ară fi, ea nu lasă pre noi până la sfârşitŭ să meargemŭ.

Trei sântŭ şi mari căderi omului: iubirea măriei şi iubirea de argintŭ şi iubirea de dulceaţă. Că dereptŭ aceaia şì

---

5 к *din* că *n'a ieşit la tipar.* **27** *Tip.* ἀρογλѢн **29** *Tip.* доγл | лчецн ѐн.

îngerulŭ cela marele căzù; atunce erà lumina-i ca un luceafărŭ, iară acmu iaste întunecatŭ. Aşa şì Adamŭ, omulŭ dentâi, ruda noastră. Încă şì unulŭ den numărulŭ a doisprăzeace apostoli. Acesta amu, Satana, dereptŭ iubirea de slavă; iară Adamŭ, dereptŭ iubirea de dulceaţă; iară Iuda, pentru iubirea de argintŭ.

Spuse amu chipulŭ piiarderei. Iară ceia ce punŭ pre pământŭ bunŭ, nu-i lasă de să se mâhnească, ce le dă nădeajde de pocaanie, şi arată că putearnicŭ iaste dentr'aceasta spre ceaia alaltă a se schimbà. Şi spune:

Iară ceaia de pre pământŭ bunŭ, aceștea sântŭ cei cu inimi bune și dulci, ce audŭ cuvântulŭ și-lŭ ţinŭ, și roduri aducŭ.

Pământŭ bunŭ şi grasŭ şi cu bunŭ rodŭ, şi făcândŭ roduri cu o sută de ori! Sufletului iaste bine să-lŭ ferimŭ de toate păcatele cealea necuvioasele, şi să-lŭ aducemŭ spre rodurile bunătăţilorŭ. Socoteaşte cumŭ de puţini sântŭ ce se spăsescŭ, şi mai mulţi de pierŭ!

Trei părţi sântŭ ale pierduţilorŭ, e una e spăsiţilorŭ.
(400) Că celŭ ce seamănă, elŭ seamănă tuturora întocma, ia|ră sămânţa întru unii piiare, e întru alţii multu se înmulţeşte. Aceasta fu, nu dereptŭ firea seminţeei, ce după sfătuirea şi voia omului. Că întocma seamănă Dumnezeu prespre toţi multa a sa dulceaţă, şi învaţă pre noi să nu ne lenimŭ, derep'ce amu că mai mulţi aflămŭ perindŭ, decâtŭ spăsindu-se. Ce, de pururea să ne venimŭ în minte, să semănămŭ şi să propoveduimŭ cuvântulŭ lu Dumnezeu.

Evanghelistŭ Mathei, capulŭ aceştii evanghelii, tâlcuiaşte pământului bunŭ; în trei părţi au împărţitŭ. Că cumŭ amu împărţire au ceia ce pierŭ, aşa şì ceia ce se spăsescŭ. Unii amu aducŭ roduri de treizeci, e alţii de şasezeci, iară alţii de o sută, derep'ce amu cineşŭ cu darulŭ său ce are dela Dumnezeu, unulŭ aşa e, altulŭ aimintrea, şi nu le se află întocma numărulŭ tocmealeei ceaia buna a sfinţilorŭ, ce unii amu sântŭ desfârşitŭ, şi alţii mijlocii, e alţii mai mici.

Şi ceia ce aducŭ roduri de o sută, aceia sântŭ ceia ce ş'au păzitŭ sufletulŭ şi trupulŭ întru curăţie, feţiia-şŭ, şi fără păcate, şi cu aceastea împreună toată avuţia lorŭ lu Du-

---

9 *Tip.* покáнїє 17 *Tip.* спъсеекъ 19 *Tip.* єлъ сѣ́менѫ 36 *Tip.* фѣціїжшь.

mnezeu o au datŭ, şi de toată strânsoarea, ce e pre totŭ pământulŭ, lepădatu-se-au, şi totŭ, până în sfârşitŭ, spre Dumnezeu nădeajdea ş'au pusŭ, şi curatŭ şi neprepusŭ au preuţitŭ ş'au slujitŭ, sau aimintrea au lucratŭ lui.

Iară ceia cu şasezeci, sântŭ ceia ce se-au împreunatŭ cu nuntă şi cu curăţie, şi de totŭ ale lorŭ lu Dumnezeu n'au datŭ, ce întocma cu Hristosŭ au împărţitŭ aceastea, şi soţu-lŭ au pre elŭ, şi jumătate de avuţie loruşŭ, iară jumătate lu Dumnezeu împartŭ.

Iară ceia cu treizeci, ceia ce se-au împreunatŭ cu nuntă şi cu curăţie, aceia nici jumătate de avuţiia lorŭ lu Dumnezeu nu dau, ce mai puţinelŭ de aceştea. Şi aimintrea iarăşŭ de treizeci, | de credinţă, înţeleage-se. Că cisla amu (401)
acestorŭ zeci, pre troiţă săvârşescu-se, iară şasezeci se înţeleage de lucrure bune. Că şase lucruri bune au număratŭ Hristosŭ întru evanghelie, şi întru eale grăiaşte: «Datu-mi-i-aţi mâncare, adăpatu-m'aţi, adusu-m'aţi, îmbrăcat-aţi, cercetat-aţi, venit-aţi cătră mine». Aceaste şase bunătăţi sântŭ zecile celorŭ şasezeci. Iară a suta, spre săvârşitulŭ lucrurilorŭ cealea bunele înţeleage-se. Că în zeace zeci cine e desăvârşitŭ, acestŭ numărŭ mai multŭ adausŭ tocmeaşte.

(Evanghelie) *Aceasta amu grăi, strigă: «Cine are urechi de auzire, elŭ să auză».*

(Tâlcŭ) Urechile, acicea nu de-ale trupului grăiaşte, nici împreună ale nodurilorŭ firi, ce minţiei şi cuvintelorŭ sufletului, carele sântŭ ale sale. Şi de aceastea grăiaşte proroculŭ: «Adauge-mi, Doamne, urechiei, să auzŭ!» (ce se zice, să înţelegŭ înlăuntrulŭ urechilorŭ inimiei, pren lăuntrulŭ omului).

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, nu înţelegutulŭ auzului nostru să-lŭ astupămŭ, ca şi aspida ce-şŭ astupă auzulŭ urechilorŭ sale, ce cuvântulŭ lu Dumnezeu cu înţelesŭ să-lŭ auzimŭ, şi cu lărgimea inimiei a ceriului sămânţă să o priimimŭ. Nu cu leanea aceasta să o pierdemŭ, sau dereptŭ nebuniia noastră să o pridădimŭ, sau cu grija aceştii lumi, sau pentru dulceaţa, sau cu înşelăciunea bogăţiei să o necămŭ, ce mai nainte amu de această dumnezeiască sămânţă să ne nevoimŭ să o priimimŭ, ca să nu fie călcată sau răsipită de dracii vă-

6 *Tip.* доѵ́мнезе.

zduhului. Aşijderea să o răsădimŭ într'adâncŭ, să ne nevoimŭ ca să se înrădăcineaze, ca să nu de alcamurile năpăştilorŭ să se usuce. După aceaia şi grija toată a ceştii lumi şi dulceaţa dentru noi să o zmulgemŭ, ca să nu fie necată bunătatea şi
(402) a lu Dumnezeu cuvântŭ şi sământa credinţe|ei, ce aşa amu, ca un pământŭ bunŭ, roduri să aducemŭ, cineşŭ împrotiva tăriei lui, sau până în sfârşitŭ, sau mijlocii, sau mai puţinelŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui e slava şi ţinearea, cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi doua.

Evanghelie de la Luca, zaceala 83.

(Luca XVI, 19). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ erà bogatŭ şi se îmbrăcà în cânfi şi în firure, veseliià-se în toate zile luminatŭ. (20) Un mişelŭ erà, numele-i Lazarŭ, ce zăceà înaintea porţiei lui plinŭ de puroi, (21) şi jeluiià să se sature de fărâme ce cădeà den masa bogatului, ce şi câinii lingeà puroile lui. (22) Fu de murì mişelulŭ, şi-lŭ duseră îngerii în poala lu Avraamŭ. Murì şi bogatulŭ, şi îngrupatŭ fu. (23) Şi întru iadŭ deşchise ochii lui acesta den muncă, văzù Avraamŭ de departe şi Lazarŭ în poala lui. (24) Şi acesta strigă, zise: „Părinte Avraame, miluiaşte-mă şi tremeate Lazarŭ să-şŭ ude celŭ deagetŭ mai micŭ într'apă şi să răcească limba*

11-12 *Titlul slavon:* недѣлѧ, кв. еѵаліе, ѿ лоѵкы, глава, пг.

Variante: 14 cànfi și în] *T* canfe și | Veseliià-se] *AC* veseliè-se **15** Un] *AC* U **16** înaintea porției] *AC* naintea ușiei | plinŭ de] *AC* cu **17** de fărâme] *AC* den fărâme **18** lingeà] *AC* mergeà, lingeà | *B* ф҃о[ѵ] **19** și-lŭ duseră îngerii] *T* dusŭ fu de îngeri | în] *AC* la **19-20** Murì și bogatulŭ, și îngrupatu fu] *T2* Iara bogatulu fără credință murì, și se îngrupă **20** întru] *T* dentru | deșchise] *T* rădică-șŭ **21** lui acesta den] *T* săi, fiindŭ întru | văzù] *T* și văzù **23** tremeate] *C* treamete *(greșală de tipar)* *T* tremite | Lazarŭ] *T2* pre Lazarŭ **23-24** sa-șŭ ude] *T1* ca să-mi ude cu *T2* ca sa-șŭ ude **24** într'apă] *T1* cu apă *T2* alŭ lui în apa | raceasca] *T* stâmpere.

mea, că mă chinuescŭ în ceastă văpae“. (25) Zise Avraamŭ: „Fiiule, adu-ți aminte că țe-ai luatŭ tu dulceața ta în viața ta, e Lazarŭ aşijderea rău; acmu cicea mângâe-se, tu te munceşti. (26) Şi prespre toate acealea, între noi şi între voi propaste mare întărì-se, că de-ară vrea să vie de acicea cătră voi, nu potŭ, nici de acolo cătră noi să vie“. (27) Şi acesta strigă: „Rogu-te amu, părinte, să tremiți elŭ în casa tatălui mieu, (28) amŭ amu cinci frați, ca să le mărturisească, să nu şi aciia să vie la cestŭ locŭ cu muncă“. (29) Grăì lui Avraamŭ: „Au Moysi şi prorocii; să asculte de ei!“ (30) Elŭ zise: „Ba, părinte Avraame; ce de-ară mearge cineva den morții cătr'înşii, pocăì-se-ară“. (31) Zise lui: „De Moysi şi prorocii nu vorŭ | ascultà, nece să ară cineva den morți învie, nu (403)
va aveà credință“.

Sfârşitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 42.

Dulci amu sântŭ pururea şi de folosŭ dumnezeeştile cuvinte celora ce le socotescŭ. Aceaia e mai vârtosŭ de toate şi mai multŭ minunată şi de folosŭ, că câte năravuri ale sufletului dereptează, şi spre lucrurile cealea bunele cu usârdie şi cu dragoste rădică-le, şi vătămăturilorŭ cealea realele adauge-le vindecare! Pentru aceaia nencetatŭ Dumnezeu pururea de ce e folosŭ pre noi învață și ne ceartă ce e spre

---

14 *Tipărit în josul paginei 402:* гла́съ ѕ҃ є҆ѵⷢ҇лїе а҃і. **16** конецъ недѣ́лѣ **18** сло́во, м҃в.

Variante: **1** chinuescu] *T*ı muncescŭ **2** Fiiule] *ABC* Fii | *T lipsește* tu **3** e] *ABC lipsește* *T* și | rău] *T* răulŭ | cicea mângâe-se] *T* elu se mângâe **4** tu te muncești] *T* iara tu rău chinuești | Și prespre] *A* Și pespre *T* Ce și prespre | toate acealea] *T* aceastea toate **5** întărì-se] *T* e întărită | că de-ară] *T* ca cine-ară **5-6** să vie de acicea cătră voi] *AC* să vie de icea cătră voi *B* să vie de aice cătră voi *T* de încoace cătră voi sa vie **6** nici] *AC* nece | de acolo] *T* dentr'acolo **7** Și acesta strigă] *AC lipsește* *T* zise **9** aciia] *ABCT* aceia **12** morții] *T* morți **13** pocăì-se-ara] *B* pocăì-rea-să | Zise lui] *T* Zise lui că **13-14** De Moysi și prorocii nu vorŭ ascultà] *T* de Moysi nu vorŭ ascultà și de proroci **14** învie] *T* sculà-se **14-15** nu va] *T* nu vorŭ.

spăsenie cuviință. Și ne arată și ceaia ce ne duce spre pierzare, și iară ceaia ce spre spăsenie dă-ne, și câte și spre năravuri reale întorcu-ne, ca de amândoao părțile să ne vie spăsenie, și ca să nu avămŭ a grăì că de bine învățatu-ne-au, iară de ceale reale tăcut-au, și pentru aceaia amŭ căzutŭ întru reale, căce n'amŭ avutŭ știutură. Pentru aceaia amu și lucrurile cealea bunele și realele spuse, amândurora puse-le împrotivă și de toate. Și aceastea așa sântŭ. Că și această ce înainte ne iaste pusă astăzi evanghelie, mai chearŭ arată-ne și ne spune, a bogatului și a mișelului cu cuviință învățândŭ. Și bogațilorŭ amu întru sațiu, alta înșelăciunea vieției, de-aciia și fără-de-omenie a urî învață, destulŭ iară și dragostea oamenilorŭ a săruta. Iară neavuții și mișeii învață ca să nu cază den meserătate în năpastea ceaia nespusa, ce a răbdà cu tărie și cu mulțemită învață-i, și buna nădeajde și dulceața ce va să fie să aibă mângâiare. Că iaste pusŭ înainte și lucrulŭ bogatului și mișelului, viață spuindŭ
(404) în multe chipuri, cestuia cu sațiulŭ | ce e cufundatŭ, iară cestuia cu suspinile de meserătate. Și amândoi aceștea împrotiva vieției priimì-vorŭ plată, cumŭ înseșŭ ale ceștii evanghelie cuvinte arată așa și grăescŭ:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ erà bogatŭ și se îmbrăcà în canfe și firure, veseliià-se în toate zile luminatŭ. Un mișelŭ erà, numele-i Lazarŭ, ce zăceà înaintea porției lui plinŭ de puroi, și jeluiià să se sature de fărâme ce cădeà den masa bogatului.*

(Tâlcŭ) Vru Domnulŭ soți să fimŭ noi și adeveriți iubitori și îndurători, și învață nemilostivii cumu se va tâmplà lorŭ. Și învață iară carei se chinuescŭ rău, ce bunătate au a luà pentru ce vorŭ răbdà acicea. Bogatului nemilosârdie și multă fărăomenie, și mișelului neavearea și multă răbdare, pildă noao întru cinulŭ bunătăților și realele prea cu mândrie scrise. Și bogatulŭ amu fără de nume puse-lŭ, ca un nedestoinicŭ că Dumnezeu a-i zice pre nume, cumŭ și prorocului au grăitŭ, că «nu va pomenì numele lorŭ rostulŭ mieu», și iară, că «va perì pomeana lorŭ cu chiotŭ». Ce numele mișelului cheamă, derep'ce amu că ale dereptilorŭ

4-5 *Tip.* ·ꙟ ·ꙟвъцатѹнѣѹ   23 *Tip.* лоѹманать.

nume în cartea de viață scriu-se. Erà întru leagea ovreiască un Lazarŭ oarecine, întru Ierusalimŭ, în vreamea împelițarei lu Hristosŭ întru sărăciia ceaia de apoi lăcuindŭ, ce pre elu-lŭ pomenì Domnulŭ, ca un bunŭ mulțemitoriu și răbdătoriu, și ca lungă răbdare lucrândŭ toată dereptatea și bunătățile. Că zice amu: «Ferice ceia ce se temŭ de Dumnezeu, că pomeana lorŭ lăcuì-i-va întru veaci». Și pomeana dereptului cu laudă e, și pomeanitŭ în vecie fi-va dereptului.

Bogatulŭ amu cu cânfi și cu | firure îmbrăcà-se, iară (405) alții mulți erà goli și degerândŭ de gerŭ, și de răceală înghețându-se. Și acesta însușŭ, Lazarŭ, înaintea porției acestui nedereptŭ și cu năravŭ rău și nemilostivŭ și rău la inimă aruncatŭ erà, și împetricitŭ și golŭ fiindŭ. Iară acestŭ bogatŭ în toate zilele veseliià-se înfrâmsețatŭ și cu multă curvie de destulŭ, și de ale pământului și de ale lumiei dobânde îmbogățiià-se și se îndulciià. De aceasta amu erà-i toată nevoința bogatului, de a veșmintelorŭ cealea scumpele și de mease și de uspeațe.

Iară Lazarŭ erà biruitŭ de sărăcie și de boală, și între poarta lui aruncatŭ, și toate le răbdà, nu numai sărăciia, ce și boala. Și jeluiià să se sature de fărâme ce cădeà den masa bogatului. Că nu erà amu nimea să-i dea lui, ce zăceà de fierbeà de multe puroi și mângâiare de necăirea nu priimiià, nici cuvântŭ dela cineva nu se spodobiià de să auză, că de boală ținutŭ erà și de foame erà biruitŭ. Iară bogatulŭ, elu se ospătà în toate zilele, și de curvie și de beție se grijiià elŭ: atâta erà sălbătăciia și sireapiia bogatului. Nici în vreamea vieții ceaia mai buna nu erà mai bunŭ, ce lăcuiià elŭ în năravulŭ fierilorŭ. Și mai rău erà elŭ de toate fierile cealea realele, că și câinii încă mergeà de lingeà puroile lui.

Că mai milostivi și de omŭ iubitori arătară-se câinii mișelului, mai vârtosŭ decâtŭ bogatulŭ. Că câinii amu, puroile și ranele mișelului lingeà-le și nu-lŭ vătămà, nici-lŭ mușcà, ce încă de cea boală ce erà întru elŭ, ei i îndulciià, cu limba vătămăturile și puroaele ranelorŭ curățiià, și-i mai

---

9 *Tip.* дерептꙋлꙋи   28 *Tip.* шѝ сірѣпїѧ.

alinà boala, şi i se mai iuşurà, iară bogatulŭ nemilostivŭ (406) erà şi negrăitoriu. Şi | nici cu ochi buni nu căutà elŭ cătră mişelŭ, nici cuvântu-i da, nici hăinişoare-i aruncà, şi nici o grije nu aveà elŭ d'insulŭ, şi nici o fărâmă de pită nu-i da să guste, ce totŭ în pântecele lui şi gârtanulŭ lui toate le adunà şi le aruncà, ca întru o propastie. Iară Lazarŭ, săracului, câtŭ erà elŭ întru atâta chinŭ şi întru atâta rău, acesta nu huliià, nici împutà, nici răpştiià, nici ocărî bogatulŭ de bucate, nici cineva den oameni osândiià, nici voia lu Dumnezeu ocărîià, ce cu multă mândrie răbdà. Dereptŭ aceaia şi murì luişŭ, îngerii luară pre elŭ. Că de vrea fi răpştitoriu şi hulnicŭ, nu vrea fi întru atâta slavă spodobitu-se, câtŭ şi îngerească slujbă a priimì.

(Evanghelie) *Fu,* zice, *de murì mişelulŭ, şi dusŭ fu de îngeri în poala lu Avraamŭ.*

(Tâlcŭ) De câtă atunce de multă voroavă şi de sărăcie şi de boală mişelulŭ Lazarŭ scăpă, şi la răpausulŭ cela bunulŭ vine! Că cine va aveà nădeajde cătră Dumnezeu, mutare-i va fi şi va scăpà de boale şi de nevoi, deaca va eşì de acicea, cumŭ învaţă şi Solomonŭ, grăindŭ: «Sufletele dereptilorŭ în mâna lu Dumnezeu», şi «n'are a se atinge de ei munca». Că se arătă înaintea ochilorŭ nebunilorŭ omulŭ a murì, şi le se părù răotate eşirea lorŭ şi ce e dentru noi eşire şi sfărâmitură, iară acelora le e în pace, şi nădeajdea lorŭ fără de moarte împlută. Că se va da lorŭ tocma împrotiva trudei măsură de mângâiare, încă şi mai multŭ decâtŭ plata trudei, cumŭ grăiaşte amu Hristosŭ, că «măsură îndesată şi vărsându-se are a se da în poala voastră».

Deci şi Lazarŭ de sfinţii îngeri dusŭ fu în poala lu (407) Avraamŭ. Iară câţi mişei vorŭ fi | răpştitori şi hulnici şi împutători, şi cu rău vorŭ răbdà sărăciia, nu numai dentr'această slavă a dereptilorŭ cădeà-vorŭ şi greşì-vorŭ, ce şi a veacilorŭ chinuri şi muncilorŭ daţi vorŭ fi. Să auzimŭ noi ceia ce sântemŭ mişei şi rău chinuindu-ne, şi să nu ne împutămŭ de sărăciia şi de scârbă, că dereptŭ multe scârbe şi năpăşti cade-ne-se noao să întrămŭ în împărăţiia ceriului. Iară bogaţii şi sătuii nu au a întrà pre iuşorŭ întru ea, că de

14 *Tip.* ӣ оӱ, *îndreptat în* Fu 28 *Tip.* врърсжндȣсе.

nu vorŭ gustà amu amărăciune și năpaste și scârba lumiei aceștiia bogații, dumnezeeștiei vieți nu vorŭ aveà a se ìmpreunà. Fericați sântŭ și bogații ceia ce cadŭ în nevoe și în năpaste, și de ce le se tâmplă lorŭ rău, tare rabdă, și flămânzindŭ și setoșindŭ și scârbindu-se și îngreoindu-se, mulțemindŭ de toate. Derep'ce amu că nu sântemŭ destoinici ispititori a fi lucrurilorŭ, nici știmŭ noi judecata lu Dumnezeu, ce numai a ști datori sântemŭ că toate spre folosŭ noao dela Dumnezeu tocmite sântŭ, și de nu vămŭ puteà răbdà săràciia și dereptŭ aceaia vămŭ împutà, iani să auzimŭ Domnulŭ grăindŭ: «Căutați spre pasările ceriului, că nici seamănă, nici seaceră, și tatălŭ vostru alŭ ceriului hrăneaște eale!» Că știe amu mântuitoriulŭ nostru Dumnezeu că trebuință are a fi tuturora, și spre folosŭ sufletului așa și dă.

(Evanghelie) *Murì, zice, și bogatulŭ, și îngrupatŭ fu.*

(Talcŭ) Nimea ìnainte bogatului nu mergeà, nici-i slujiià lui nimea, ca lu Lazarŭ, derep'ce amu că în viața aceasta mulți aveà bogatulŭ de-i slujiià și ogodiià lui; iară cândŭ ajunse la sfârșenie, golŭ și pustii de toate află-se. Că nici celŭ locŭ mai micŭ | de acealea nu află elŭ răpausŭ. Că 408) toată viața aceasta protivitoare e ceiia ce va să fie, și puținelŭ va fi, și întru munca de veacŭ treace.

Socotiți cumŭ de a bogatului îngrupare, cumŭ fu tocmită, cumŭ grăiaște Davidŭ: «Mormintele lorŭ și casele sântŭ întru veaci!» Că moarte amu iaste acelora ce-sŭ fără de omenie și dârjilorŭ ceia iuții și bogațilorŭ. Că le se desparte trupulŭ, și mergŭ amu den bucate în muncă, den slavă spre necinste, den lumină întru întunearecŭ. Dereptŭ aceaia zice că «ca mormintele arată-se», că sufletele lorŭ fărăfundulŭ și loculŭ cela întunecatulŭ au dobânditŭ. Însă și cândŭ erà viu bogatulŭ, ca întru un mormântŭ, în trupŭ îngrupatŭ aveà sufletulŭ său: în locŭ de mormântŭ, trupulu-șŭ purtà. Dereptŭ aceaia și fericitulŭ Davidŭ grăiaște: «Nu te teame cându se îmbogățeaște omulŭ, sau cându se înmulțeaște slava caseei lui, că deaca moare, elŭ nu le ia toate, nici deștinge cu nusulŭ slava caseei lui, ce acicea amu toate lasă, și golŭ mearge acolo, și muncilorŭ datŭ va fi».

---

19 *Tip.* ѣжоу́нсе   37 *Tip.* моу́.рчило ¦ .

Murì și bogatulŭ, și îngrupatŭ fu, iară mișelulŭ sfârși-se, grăiaște, că sfârșì vreamea ceaia înșelătoarea și se schimbă, în locŭ de viață trupească, în sufletească.

(Evanghelie) *Iară bogatulŭ fără credință murì, și se îngrupă. Și dentru iadŭ rădică-șŭ ochii săi, fiindŭ întru muncă, și văzù Avraamŭ de departe și Lazarŭ în poala lui. Și acesta strigă, zise: «Părinte Avraame, miluiaște-mă și tremite Lazarŭ, ca să-mi ude cu celŭ deagetŭ mai micŭ cu apă și să stâmpere limba mea, că mă muncescŭ în ceastă văpae».*

(409) (Tâlcŭ) | Lazarŭ amu la nălțime suì-se mai pre desupra, iară bogatulŭ întru propaste preaadâncă. Nu amu văzù Lazarŭ pre bogatulŭ, ce bogatulŭ pre Lazarŭ, derep'ce amu că Lazarŭ erà întru lumină, — că cei den lumină nu vădŭ pre cei den untunearecŭ. Pentru aceaia văzù bogatulŭ pre Lazarŭ stândŭ în poala lu Avraamŭ, ca mai multŭ și mai vârtosŭ muncitŭ să fie. Întru nevăzutŭ fu bogatului și iute erà prăjitŭ. Rugăciune rădică cătră Avraamŭ, de grăi: «*Părinte Avraame, miluiaște-mă și tremite pre Lazarŭ, ca să-șŭ ude celŭ deagetŭ mai micŭ alŭ lui în apă și să stâmpere limba mea, că mă chinuescŭ în ceastă văpae*». Destulu i erà lui aceaste cuvinte întru milcuire a aduce pre Avraamŭ, însă nici așa folosŭ nu află, că fără vreame erà-i rugăciunea. Strigă, zice, cela pentru împărțirea propastei, iară cesta pentru durearea. Că Avraamŭ zise că «propaste mare iaste», iară bogatulŭ zise «miluiaște-mă și tremeate Lazarŭ cela mișelulŭ, cela ce eu mainte d'insulu mă scârbiià, ce eu lui nici de fărâmele measeei meale nu-i da; aceluia mă rogŭ».

Căutați amu, cumŭ smerì pre elŭ munca și cumŭ scârba înțeleptì pre elŭ! Și cându i erà Lazarŭ aproape, elu-lŭ urîià și nu-lŭ socotiià, nici-lŭ vedeà, iară acmu de departe-lŭ cheamă. Și elŭ de multe ori eșiià și întrà și nu-lŭ socotiià, nici-lŭ vedeà, iară acmu, acesta de departe-lŭ veade și foarte bine-lŭ previià, și zise: «Miluiaște-mă și tremite Lazarŭ». Acmu cauți milă, cândŭ vreame de milă nu iaste! Au n'ai auzitŭ apostolulŭ grăindŭ: «Județulŭ, nemilostivŭ iaste celuia ce nu face milă!»? Acmu te căești, cândŭ pocaanie nu iaste?
(410) Că nu e în iadŭ ispoveadanie, ni|ci iaste miluire! «Întru

9 *Tip.* моу҆лческа   14 *Tip.* оу҆тоу҆нѣрекъ   30 *Tip.* ѿрѫ а҆ | а҆кмѹ.

iadŭ», amu zice, «cine ţi se va ispovedì ţie?». Limba amu bogatului muncită iaste: ceaia ce priimiià dulceaţă, picătură de apă ceare, derep'ce că nici un păhăruţŭ de apă reace setosului n'au datŭ. Aceasta iaste împrotivă plata, foculŭ acela şi muncile iadului. Cea limbă preasătulă, o picătură de apa micşoară jeluiià, şi în loculŭ fluerelorŭ şi organelorŭ, suspini, în loculŭ ceii beţie fără măsură, pohtiià picătură de apă, în loculŭ căutăriei de curvie, întunearecŭlŭ adâncŭ, în locŭ de nesaţiulŭ somnului, viermii neadurmiţi!

(Evanghelie) *Zise Avraamŭ: «Fiiule, adu-ţi aminte că ţe-ai luatŭ dulceaţa ta în viaţa ta, şi Lazarŭ aşijderea răulŭ; acmu elu se mângâe, iară tu rău chinueşti. Ce şi prespre aceastea toate, între noi şi între voi propaste mare e întărită, ca cine-ară vrea de încoace către voi să vie, nu potŭ, nici dentr'acolo către noi să vie».*

(Tâlcŭ) Să înţeleagemŭ a patriarhului, lu Avraamŭ, dulceaţa. Că nu zise lui: «Neome şi nebune, nu te temi, nu te ruşinezi, ce încă iubire de oameni acmu ţi-aduci aminte, şi de miluire şi de mângâiare?» Ce nici una de aceastea nu-i zise dereptulŭ Avraamŭ, ce «fiiule» zise-i, şi sufletulŭ smeritŭ nu turbură. Că grăiaşte preamândrulŭ Solomonŭ: «Destulu i iaste lui chinulŭ munciei!» Dereptŭ aceaia şi elŭ «fiiule» grăì lui, «adu-ţi aminte amu că tu ţe-ai luatŭ dulceaţa ta, iară Lazarŭ aşijderea răulŭ». Nu zise «bunătatea», ce «toată dulceaţa ta» (ce se zice, «ceaia ce-ţi părea ţie că e aceaia bunătate»), că dulceaţa ceştii lumi zicea-i elŭ bunătate, cumŭ şi acmu mulţi grăescŭ că «multă bunătate avut-amŭ». «Iară Lazarŭ | aşijderea», zice, «răulŭ». Ce nu zice «răotatea lui» (ce (411) se zice, «să i se pare că i e răulŭ den judecata ta»). Şi iară nu-i zice «luat-ai», ce «ţi-o ai luatŭ» (ce se zice că «să şi ceva bine făcut-ai, şi datoriia ţi-era plata, că toată plata aceaia întru aceaiaşŭ lume luatu-ţe-ai»). «Şi Lazarŭ aşijderea, oarecui ce răŭ s'au făcutŭ, toate i se-au plătitŭ întru meserătate şi întru flămânzie, şi până la cela rău mai de apoi chinuit-au. Şi iată, că amândoi goli aicea vinetŭ! Lazarŭ amu golŭ de păcate, iară tu aşijderea, golŭ de dereptate. Pentru aceaia acesta mângâiatŭ iaste, iară tu boleşti şi chinueşti. Că nu iaste puteare cui au fostŭ osânditŭ, ca puţinŭ cevaşŭ să nu

---

4 *Tip.* ꙟпроѹнвѫ **20** *Tip.* со́мѡнь.

dobândească mângâiare şi răpausŭ. Prespre aceastea toate, între noi şi între voi (ce se zice, între derepţi şi între păcătoşi: unora amu iuşorulŭ, şi fericitulŭ răpausŭ dobândit-au, iară alţii cu muncile sântŭ osândiţi), că aşa amu de mare e propastea, câtŭ nici cine stă dencoace nu poate venì cătră voi, nici dentr'acolo cătră noi a treace». Că o vedeare-şŭ erà, că aşa ş'au fostŭ dentru începutŭ viaţa omenească, ce se zice, spre o bunătate numai să caute, iară spre răotate să nu ne mestecămŭ. Că aceasta întâia învăţătură a lu Dumnezeu mărturiseaşte, ca den toate leamnele ce-au fostŭ în rai a mâncà zisease lu Adamŭ, şi iară ţiindŭ şi apărândŭ celŭ ce mestecatŭ erà de firea protivitoriului, însă celŭ răŭ cătră bunŭ mestecatŭ, şi moarte aduse spre piiardere fără-de-legiuitoriului. Că omului amu cu voe i iaste dela protivitoriulŭ a-şŭ mestecà viaţa-şŭ, iară cela ce nu va să se meastece răului, nu lasă elŭ Dumnezeu neisprăvitŭ. Ce după aceaia amu, |
(412) moartea după cela ce călcă mearse. Şi în doao şi viaţa împarte: spre a trupului acestuia, şi celuia ce va să fie. Nu pre măsură tocma în lungŭ, ce vreamea aceştii vieţi mai puţină oarece o au scrisŭ, iară ceaia ce va să fie tinsu-o-au spre fără-de-sfârşenie. Puteare amu dat-au Dumnezeu, dereptŭ dragostea, oamenilorŭ, cine ce va vrea a aveà den aceaste doao, binele sau răulŭ: ori întru această neşchită viaţă şi până la o vreame, ori ceii vieţi ce e nesfârşită şi de pururea. Într'una le iaste, şi binelui, şi răului, şi cătră înţelegătorii şi precepătorilorŭ, amândurora acestora împărţitu-le-au. Şi unora amu precepătura, bunătatea şi dulceaţa mai mare le se pare că iaste, e altora ce întru un cugetŭ crezândŭ, şi le se pare că va fi încă bunătate. Iară celora amu ce le e cugetulŭ neînţelesŭ, şi spre mai multu e nesocotitoriu, că ei cu saţiulŭ şi cu viaţa trupească datoriia fireei şi partea ceaia buna mainte o pierdŭ, şi nemică, după aceasta viaţă, aceiia strângândŭ. Iară câţi cu înţelepciune şi cu bună socotinţă a sa viaţă o tocmescŭ şi firea acelora scârbeaşte-se, răposà-se-vorŭ acelui veacŭ ce va să fie, şi bunătate strânge-vorŭ, că cumu li e lorŭ nădeajdea spre viaţa ceaia ce va să fie de pururea, şi spre mai mare răpausŭ tindu-se.

---

24 *Tip.* ла̀ ѿкрѣ́ма (cfr. 270/29).

Aceasta amu iaste propastea ce nu va fi amu împărţitŭ de pământŭ, ce socotirea vieţiei după protiva vreriei făcândŭ. Cine amu împreună cu viaţa aceasta iubit-au dulceaţa, şi nu se-au vindecatŭ cu pocaaniia, ce cu vrearea delungatu-se-au, loculŭ loruşŭ cela îngerescŭlŭ făcutu-l-au cale netrecătoare şi neîmblată, ca o propaste fără fundŭ şi netrecută loruşŭ înşişŭ au săpatŭ.

(Evanghelie) | *Zise: «Rogu-te amu, părinte, să tremiţi elŭ în casa* (413) *tatălui mieu, amŭ amu cinci fraţi, ca să le mărturisească, să nu şì aceia să vie la cestŭ locŭ cu muncă». Grăì lui Avraamŭ: «Au Moysi şi prorocii; să asculte de ei!» Elŭ zise: «Ba, părinte Avraame; ce de-ară mearge cineva den morţi cătr'înşii, pocăì-se-ară». Zise lui că «de Moysi nu vorŭ ascultà şi de proroci, nece să ară cineva den morţi sculà-se, nu vorŭ aveà credinţă».*

(Tâlcŭ) Vedeţi, fraţii miei, cumŭ munca preceapere vine bogatului. Şi pre Lazarŭ mai nainte-lŭ uitase, şi între poarta lui au fostŭ zăcândŭ şi topitŭ de foame, acmu de alalţi departe fiindŭ, grijaşte-se şi se roagă să fie tremisŭ Lazarŭ den morţi în casa tatălui lui. Şi nu aşa, unulŭ den morţi, ce Lazarŭ, ca să vază pre elŭ că se-au cununatŭ, şi întru slava Izraililorŭ să vază elŭ, ca întru sărăcie şi în nesănătate şi în mişelie ştiindu-lŭ pre elŭ, şi însăşŭ văzătura lorŭ să le fie mărturie.

Ce amu răspunde Avraamŭ: «Şi Moysi şi prorocii», zise, «au» (şi a lu Moysi învăţătură şi scriptura prorocilorŭ şi învăţătură, grăiià); «nu atâta amu tu, bogatule, grijeşti-te de fraţi, că ţe-au făcutŭ lorŭ Dumnezeu, că mii de învăţători amu pus-au înaintea lorŭ». Bogatulŭ răspunse: «Ba, părinte», zise. Derep'ce amu şì acela însuşŭ ascultă scriptura, şi nu credeà şi basne păreà-i-se a fi învăţăturile, aşa i se păreà şì fraţii că-i vorŭ fi. Şi pentru eluşŭ socotiià elŭ aceasta, şi grăiià că «nu vorŭ ascultà scriptura, cumŭ amu şì eu însumi n'amŭ ascultatŭ; ce de-ară învie cineva den morţi, ei ară creade». Aşa sântŭ şì acmu de grăescŭ: «Cine ştie cine sântŭ în iadŭ? Cine va venì de | acolo de să spue noao?» Însă ascultaţi (414) şì pre Avraamŭ, derep'ce àmu că scriptura de nu o vămŭ ascultà, zice, nici den iadŭ s'ară venì cineva, încă n'amŭ creade. Şi aceasta arătară Iudeii, că scriptura nu ascultară. Nici morţii văzândŭ sculaţi nu crezură, ce şì pre Lazarŭ începură a ucide. Că la răstignitulŭ lu Hristosŭ mulţi învisease

lorŭ den morți; așijderea șì spre apostoli căzù-le ucidere. Iară de-ară fi spre folosŭ noao și credinței, șì aceaia ară fi făcutŭ spre cinste Dumnezeu. Ce acmu nemică alta nu folosească noao ca scriptura cu pază a o întrebà și a ispitì. Că morții de ară învie, prea se-ară fi mândritŭ diavolulŭ, și cu aceia ară fi prilăstitŭ ceia neînțelepții, și cu poveștile iadului semănà-ș'ară partea și destoiniciia cea rea a lui. Iară unde e socotirea și întrebarea scripturiei sănătoase, nemică acolea nu se poate mândrì cu drăciile sale diavolulŭ. Că scripturile sântŭ luminare și lumină, și cândŭ luminează aceastea, furulu se iveaște și se află.

Să fugimŭ amu, frații miei, de chipulŭ bogatului, și a lui fără-de-omenie să o urîmŭ, și să râvnimŭ la mândriia lu Lazarŭ și la răbdarea lui. Că dereptŭ acesta prorocite fură aceastea, ca în chipulŭ bogatului să nu ne chinuimŭ. Că de-au vrutŭ vrea amu a muncì, aceasta n'ară fi prorocitŭ. Ce derep'ce că aceasta n'au vrutŭ, dereptŭ aceaia mai nainte grăit-au, ca cu proročiia să ne înțelepțească și de ispitele dealelorŭ (ce se zice, păcatelorŭ) să ne ferimŭ. Pentru aceaia să ne trezvimŭ, fraților̆, și până iaste vreamea de pocaanie, păcatele să ne spălămŭ. Și încă șì de calea ceaia larga și tinsa să ne părăsimŭ, ca mai vârtosŭ pre cea cale strimtă
(415) și oscârbită a bu|nătăților̆ să înceapemŭ a îmblà. Că să iaste ea șì cam largă sau cu răpausŭ, calea realelorŭ, ce iară, cându e la sfârșenie, la strimteală ne întoarce, și spre pierzarea sufletului ne duce, nu ne duce la cea dereaptă. Și iară e împrotivă că strimteala lucrurilorŭ celora bunele la lărgime duce-ne, și largă șì se săvârșaște, și multŭ răpausŭ dându-ne. Și să nu fimŭ cu ceaia dentâi înșălați. Că ce folosŭ iaste, spune-mi, puținelŭ pre calea ceaia larga cine îmblă, și în propastea de perire cade, cum ai zice, ca întru un somnŭ să se îndulcească, și fără de sfârșenie să se muncească? Cumŭ amu iaste somnulŭ pre adevărŭ, așa iaste viața aceasta către veaculŭ ce va să fie. Însă iară la sfârșeniia amândurora căutândŭ, lucrurile cealea bunele să iubimŭ. Și să ne vămŭ cu aceastea tâmplà, de vămŭ șì întru năpăști cădeà, noi să nu ne lenimŭ, ce toate cu tărie

---

10 *Tip.* ѧ҆чꙋ́стѣ 24 *Tip.* ка | ⷬлáргѫ.

să le răbdămŭ, întru nădeajdea şi upovăinţa celui veacŭ dulce, ce va să fie întărindu-ne şi sfătuindu-ne. Că întru năpăşti căzândŭ noi, Dumnezeu iartă greşalele, să cu mulţemită răbdà-le-vămŭ, ca de acmu să ne curăţimŭ şi toate răutăţile să le supunemŭ, ca cu curăţie şi nespurcaţi plata ceaia dulcea să priimimŭ.

Şi să vămŭ vrea aceştii dulceţi să ne spodobimŭ, iară noi să iubimŭ viaţa ceaia cu truda şi cu usteneală şi calea ceaia iutea şi strimta. Şi întru năpăşti să nu ne sfiimŭ, ca dumnezeesculŭ ajutoriu către noi să-lŭ tragemŭ şi să vie, şi în poala lu Avraamŭ să răposămŭ de Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava, măriia şi ţinearea, întru veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi treia.

Evanghelie de la Luca, zaceala 38. |

(Luca VIII, 27). *În vreamea aceaia vine Isusŭ în laturea Gadarinului. Timpină elŭ un bărbatŭ den cetate ce aveà draci de mulţi ani, şi în veşminte nu se îmbrăcà, şi în casă nu lăcuià, ce în groape. (28) Văzù Isusŭ şi strigă, căzù cătr'însulŭ şi cu glasŭ mare zice: „Ce e mie şi ţie, Isuse, fiiulŭ lu Dumnezeu de susŭ? Rogu-te, nu muncì mine!" (29) Zise amu duhului necuratŭ să iasă den omŭ. De mulţi ani răpiià elŭ, şi legà elŭ cu lanţuri de fierŭ, şi căile păziià, şi rumpeà lanţurile: gonitŭ erà de draculŭ înlăuntru în pustie. (30) Întrebă elŭ Isusŭ, grăi: „Ce ţi-e numele?" Elŭ zise: „Legheonŭ" (că draci mulţi întrase întru elŭ). (31) Şi rugară elŭ, să nu zică lorŭ în beznă să se ducă. (32) Erà aciia o turmă de porci mulţi, păşteà în pădure; şi rugară elŭ, să zică lorŭ, într'aceaia* (416)

14-15 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ. кг, єѵлїє. ѿ лоукы. глава, лн. **15** *Tipărit în josul paginei 415:* глаcь ѕ єѵлїє а.

Variante: 16 vine] *A* veniià *C* viniià **20** strigă *C* strigà | zice] *ABCT* zise **21** fiiulŭ] *T* fiiiule **22** Zise] *B* Zice **23** mulţi ani] *AC* mulţi amu ani | lanţuri] *AC* verigi **24** rumpeà lanţurile] *ABC* spărgeà fiarăle *(B* фїєаржлє) **29** *B* [păşt]eà | *B* zi[că l]orŭ | într'aceaia] *A* într'aceia.

să întrе. Şi zise lorŭ. (33) Işiră dracii den omŭ, întrară în porci; şi se pornì turma den ţărmure în iazerŭ, şi se afundară. (34) Văzură păstorii ce fu, fugiră şi spuseră în cetate şi în sate. (35) Eşiră să vază ce fu, şi vineră cătră Isusŭ, şi aflară omulŭ şezândŭ, dentr'însulŭ dracii eşise, îmbrăcatŭ şi cuminte, lângă picioarele lu Isusŭ. Şi se spământară. (36) Spuseră lorŭ, şi văzură cumu se-au mântuitŭ drăcitulŭ. (37) Şi rugară elŭ totŭ nărodulŭ, laturea Gadarinului, să treacă dentr'înşii, că cu o frică mare erà prinşi. Elŭ intră în corabie, întoarse-se. (38) Rugà-se lui bărbatulŭ, dentr'însulŭ dracii eşise, de cu nusulŭ să fie. Lăsă elŭ Isusŭ, grăì: (39) „Întoarce-te în casa ta, şi spune câte ţe-au făcutŭ ţie Dumnezeu!" Şi se duse pren toate čătăţile, propoveduiià câte făcuse lui Isusŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 43.

Cumu-sŭ amu trupurele noastre în toată vreamea, de aduce pământulŭ rodurile-şŭ de pururea, şi de toată hrana
(417) de le întăreaşte şi le îngraşă, a|şa şi sufletele noastre cu cuvintele sufleteşti hrănescu-le, şi cu veselie şi cu dulceaţă împlu-le. Însă a trupului hrană sfârşaşte-se şi întru putredire mearge, iară hrana sufletului (ce se zice, învăţătura sfintei scripturi şi dojana) nesfârşită are veselie şi în neputredire duce pre noi, şi în viaţa de veaci şi în bunătate. Dereptŭ aceaia, cumŭ pohtimŭ noi să mâncămŭ, cândŭ sântemŭ flămânzi, aşa amu datori sântemŭ a ascultà cuvântulŭ lu Dumnezeu. Că den ascultare folosì-ne-vămŭ şi mare dobândă priimìvămŭ. Şi de sântemŭ negrijnici, să părăsimŭ negrija. Şi să sântemŭ cu usârdie, să fimŭ încă mai cu usârdie. Şi de-aciia să lărgimŭ brazdele inimiei noastre, şi să priimimŭ întru

---

15 ко ѱ нѣ. 17 слово л҃г (sic!). 23 *Tip.* зисе 30 *Tip.* сънте.

Variante: 1 Işiră] *ACT* Eşiră *B*.... á 2 porci] *T* turma porcilorŭ | iazerŭ] *T* mare 3 *B* фо[у]ѱирж 6 îmbrăcatŭ] *C* îmbracatŭ *(greşală de tipar?)* | *B lipseşte* şi 9 *ABC lipseşte* cu 10 prinşi] *ABC* ţinuţi | *B* întoarse[se] 11 eşise] *B* şise 14 propoveduiià] *C* spuneà.

aceastea de-viață-purtătoare și spăsitoarea sămânța a sfinteei scripturi și cuvintele. Să adăpămŭ inimile noastre și să le împlemŭ de destulŭ den bogata apa a evangheliei mântuitoriului, lu Hristosŭ, ca să răsare și să crească dereptate, adeveritele dumnezeeștile roduri, și să ne hrănimŭ, întru veaculŭ cela ce va să fie, cu hrană nesfârșită, și de foamea veacilorŭ să scăpămŭ.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia vine Isusŭ în laturea Gadarinului. Timpină elŭ un bărbatŭ den cetate, ce aveà draci de mulți ani, și în veșminte nu se îmbrăcà, și în casă nu lăcuiià, ce în groape. Văzù Isusŭ și strigă, căzù cătr'însulŭ și cu glasŭ mare zise: «Ce e mie și ție, Isuse, fiiule lu Dumnezeu de susŭ? Rogu-te, nu muncì mine!» Zise amu duhului necuratŭ să iasă den omŭ. De mulți ani răpiià elŭ, și legà elŭ cu lanțuri de fierŭ, și căile păziià, și rumpeà lanțurile: gonitŭ erà de draculŭ înlăuntru în pustie. Întrebă elŭ Isusŭ, grăì: «Ce ți-e numele?» Elŭ zise: «Legheonŭ» (că draci mulți întrase întru elŭ). Și rugară elŭ, să nu zică lorŭ în beznă să se du|că. Erà aciia* (418) *o turmă de porci mulți, păşteà în pădure; și rugară elŭ, să zică lorŭ într'aceaia să între. Și zise lorŭ. Eșiră dracii den omŭ, intrară în turma porcilorŭ; și se pornì turma den țărmure în mare, și se afundară.*

(Tâlcŭ) Înnotândŭ oarecândŭ marea Tiveriadului cu ucenicii săi spăsitoriulŭ, întru multă bură fiindŭ, durmiià, ca cu tocmeală să descoapere ucenicilorŭ și să ispitească credința lorŭ, să vorŭ fi neplecați întru năpăști. Însă se oblicì neputința lorŭ, că nu arătară amu credință desfârșită, ce mestecată cu necredința. Crezură amu că-i poate spăsì pre ei Domnulŭ, ce însă ca neşte puținŭ-credincioși grăiră: «Spăseaște-ne, că perimŭ!» Că de vrea fi avutŭ credință desăvârșitŭ, fi-se-ară sfătuitŭ că n'ară fi puteare lorŭ să piară, împreună fiindŭ cu putearniculŭ Hristosŭ. Iară elu se sculă și oprì vântulŭ. Însă lăsă pre ei să se învăluiască și să-i turbure, ca mai ivită să fie tăriia lui. Că așa ni e noao oamenilorŭ năravulŭ, atunce mai vârtosŭ să pomenimŭ spăsitoriulŭ, cându ne de vreo nevoe mare pre noi izbăveaște.

15-16 *Tip.* дрáкрȣлк флъитрȣ 23 *Tipărit, din greșală,* evanghelie, *în loc de* tâlcŭ 30-31 *Tip.* де съсфрькшнть 32 *Tip.* фїинндк.

Dereptŭ aceaia nu den începutŭ, ce den tăriia nevoiei sculă-se de mântuì pre ei Hristosŭ.

Chipŭ amu erà acelora, ce le se tâmplă la sfârşitŭ ucenicilorŭ. Că ezerulŭ erà ţara iudeiască; spr'inşii deştinse bura, ce erà spre Hristosŭ a lorŭ nebunie, că se nebuniră Iudeii răstignindŭ pre Hristosŭ. Turburară-se ucenicii, că toţi lăsară pre elŭ de fugiră. Ce se sculă Domnulŭ den somnŭ (ce se zice, că învise), şi iară ucenicii întru linìe fură, că stătù înaintea lorŭ de zise: «Pace voao!» Grăiră ucenicii unulŭ cătră alaltŭ: «Cine iaste acesta?» Nu că nu ştiià pre elŭ (că-lŭ ştiià ei, Dumnezeu e fiindŭ şi fiiulŭ lu Dumnezeu), ce (419) se minunà de preamulţimea tăriei | lui, şi ciudindu-se grăiià: «Cine iaste acesta?» — cum ai zice: «Câtŭ şi cumŭ cu atâta tărie şi cu puteare?» Că acela însuşi oprì apeei şi vântului, şi ascultară pre elŭ. Nici dinioară aşa n'amŭ văzutŭ, că în vedeare omŭ arătă-se, iară lucrulŭ erà însuşŭ a lu Dumnezeu putearniculŭ. Şi de elŭ grăiaşte prorocŭlŭ Davidŭ: «Tu birueşti ţinearea măriei, bura şi valurile ei tu le îmblânzeşti!» Şi iară zice: «Şi stătù vântulŭ de bură, şi se înălţară valurile ei». Turburară-se ucenicii şi se rădicară, şi toată preamândriia lorŭ înghiţită fu (ce se zice, ce erà în mare meşterşugulŭ lorŭ). Dereptŭ aceaia şì strigară cătră Domnulŭ, şi den nevoia lorŭ scoase ei, că oprì măriei, şi stătù lină. Şi încetară valurile măriei, şi se veseliră ucenicii derep'ce că încetă. Şi dereptă pre ei Hristosŭ spre adăpostulŭ vreriei lui.

Să înţeleagemŭ şì noi, fraţilorŭ, că corabiia iaste beseareca lu Hristosŭ; întru marea vieţiei în ceastă lume aflată e, avândŭ opăcinaşi preuţii şi credincioşii ce de pururea au Hristosŭ fiindŭ cu nuşii. Însă şi pre aceia de multe ori cadŭ vremi iuţi spr'inşii. Şi mii de valuri şi nevoi spre această sfântă corabie cadŭ, şi, ca picăturile fără de numărŭ, nevoi şi năpăşti. Şi duhulŭ vrăjmaşului celŭ iute scoală-se, cătră însăşŭ frica morţiei duce-i. Iară Hristosŭ împreună iaste cu ceia ce-lŭ cunoscŭ şi credŭ întru elŭ, ce lasă pre ei de multe ori să se chinuiască cu tocmeala şi iubirea de oameni ce are elŭ cătră noi, ca în chipŭ de durmitare să se chipuiască. Iară cândŭ prea multă voroavă adeve-

---

20-21 *Tip.* нрѣ ꙟмѫндрїѧ.

rită fi-va, şi la sfârşitulŭ năpăştilorŭ de vorŭ vedeà rău, şi
deacă nu vorŭ mai puteà răbdà înnotătorii bura, atunce |
amu cade-ne-se noao a mearge cătră mare putearniculŭ şi (420)
milostivulŭ Domnŭ, cu rugăciune să ne adaugemŭ şi cu la-
crămi fierbinţi, şi să strigămŭ cătr'însulŭ şi să grăimŭ:
«Scoală! Derep'ce dormi, Doamne? Învii şi nu ne surpà până
în sfârşitŭ! Derep'ce faţa ta întorci şi sărăciia noastră şi
scârba noastră uiţi?» Că ştiu că are a se sculà Dumnezeu
gata, şi toată frica are a o gonì. Şi are a oprì şì năpăstui-
torilorŭ, şi a schimbà plângerea spre bună-voe. Şi noao va
tinde liniia ceaia marea şi fărăvoroavă şi fără-de-nevoe.
Şi nici dinioară mila lui n'are a o uità despre ceia ce nă-
dăjduescŭ spr'insulŭ, că aceasta zice prorocului: «Cheamă-mă
în zi de grija ta, şi izbăvì-te-voiu şi proslăvì-mă-veri!»
Că nimea aşa pre elŭ nu-şŭ cruţă, cumŭ Dumnezeu pre noi
pre toţi. Şi de multe ori preaslăvită şì spăsenie face, de ne
dereptează spre iubirea de oameni cu a lui tocmeală.

Că ajunse Domnulŭ cătră pământulŭ Gadarinului îm-
preună cu ucenicii săi. Nu-i să-i scoaţă pre ei vântulŭ
acolo, că erà încetatŭ vântulŭ, ce Hristosŭ vru ca să
mângâe pre cela ce erà muncitŭ de duhulŭ necuratŭ şi să-lŭ
vindece. Că erà purtatŭ de duhulŭ, nu cu vrearea celuia ce
erà muncitŭ de duhulŭ necuratŭ, ce cu tocmeala lu Hristosŭ.
Că lăsă amu o tocmeală Dumnezeu suptŭ ei să fie, nu ca să
se chinuiască aceia mai vârtosŭ, ce noi mai vârtosŭ să ne
învăţămŭ, cumŭ sântŭ dracii de amegescŭ pre noi şi aşa ne
lepădămŭ de ogodimŭ lorŭ şi ne plecămŭ. Că omulŭ golŭ
vine, şi nu ştie că iaste golŭ. Că cândŭ prindŭ dracii vreun
omŭ, facŭ pre elŭ afară de minte şi de mândrie, şi golŭ de
toate bu | nătăţile. Că luà amu duhurile hitleane pre omulŭ (421)
ce erà drăcitŭ şi-lŭ purtà elŭ pren morminte, că vrea să
seamene învăţătură rea oamenilorŭ şi de totŭ răulŭ împlutŭ,
ca să zică că după moarte sufletulŭ omului mortŭ în mor-
mântŭ lăcuiaşte, şi se lipescŭ de neşte oameni, ca dracii.

Iară evanghelistii vrură înşelăciunea drăcească şi pri-
lăstitura lorŭ den rădăcină să o rupă. Susŭ şi josŭ ziseră
drăcitului să se chinuiască. Văzù draculŭ pre Isusŭ, oame-

5 *Tip.* фїербинци 10 *Tip.* плѫ́нџѣрѣ.

nilorŭ strigă: «Ce e mie şi ţie, Isuse» în locŭ cum ai zice: «Ce ne iaste împreună, mie şi ţie, că ai miei sântŭ oameni câţi mi se pleacă. Şi cu ce cuvântŭ goneşti-mă dentr'înşi?» Aceasta amu zise, nu «făcătoriulŭ lorŭ», ce «cu înşelăciune amŭ prinsŭ pre ei». Iară de ce zise lui: «Ce e mie şi ţie?» — spăreatŭ şi fără de ruşine; iară ce zise: «Rogu-te să nu mă munceşti», — temeà-se şi se erà înfricoşatŭ. Că nu numai numele lu Isusŭ zise, ce şì tăriia şi firea-i: «Fiiulŭ lu Dumnezeu de susŭ, să nu munceşti mine». Pre ceastă lume cerşù răpausŭ vrăjmaşulŭ nostru, nu în vecie. Iară de ce grăì: «Aşa iaste, că vomŭ eşi amu cumŭ zici, Doamne, însă munciţi să nu fimŭ», — acicea cerşură slobozie, hitleanii, ca să vatăme pre noi den calea spăseniei noastre. Că în ceastă vreame iaste spăsenie, iară în cela veacŭ numai plata dereaptă.

Aceasta amu răspunse Legheonŭ oamenilorŭ, că nu putù să stea împrotiva puteriei şi tăriei lu Isusŭ. Şi văzură pre elŭ mulţi scoţândŭ dracii. Rugà-se dracii să nu-i ducă pre ei în bezdnă, ce să-i lase ei încă să îmble pre pământŭ. Iară
(422) Domnulŭ lăsă ei | pre pământŭ, ca să lupte pre oameni şi ispitiţi să facă pre ei. Că de n'ară fi fostŭ protivitori draci, n'ară fi fostŭ nici cununi. Însă-şŭ cerşură în chipulŭ lorŭ turma de porci, iară Hristosŭ văzù hitlenşugulŭ lorŭ şi, nu că nu ştiià de ce se învăţà ei, însă le zise. Nu-i dăruì dracilorŭ, ce aimintrea-i tocmì. Una amu, ca să arate celuia ce se izbăvì, câtă nevoe şi câţi draci au fostŭ avândŭ întru elŭ; alta iarăşŭ, să înţeleagă toţi că nici în porci nu potŭ să între, nici să strice dracii, de nu le va fi zisŭ lorŭ de Domnulŭ; a treia, că mai rău ară fi făcutŭ dracii oamenilorŭ, mai vârtosŭ decâtŭ porcilorŭ, de n'ară fi întru însăşŭ în ceastă muncă ţinuţi de Dumnezeu. Şi nu-i lasă să facă câtŭ vorŭ ei.

Aiavea amu iaste, că mai multŭ şi mai vârtosŭ urîţi le sântŭ dracilorŭ oamenii, decâtŭ dobitoculŭ şi jîgăniile. După aceaia amu şi dobitoacele pierdŭ dereptŭ omŭ. Că se nevoiià şì aceştea cu piiardere să scârbească ei. A patra, ca de moartea porcilorŭ să aibă a creade. Că eşiră dracii, şi se învăţà să strice, iară ei mai multu-şŭ stricară lorŭ,

---

16 *Tip.* потєри ѣн   26 *Tip.* пу́тъ.

că fu ivită acestora neputinţa şi hitleniia, iară tăriia lu Hristosŭ lumină. Şì den oameni, cu cuvântulŭ şi cu bunătăţile cine e ajutatŭ, cu tăriia lu Hristosŭ încă goneaşte dracii. Iară carei se întină ca porcii în tinătura pohteei, întră dracii, ca în neşte delungaţi de Dumnezeu, şi-i surpă pre ei, ca întru o pierdere.

Şi aceia oameni, carei vorŭ aveà întru ei lucrurile drăceşti, întru văşmântŭ nu se îmbracă (ce se zice, de butejunea sfântă frâmseaţe n'au), şi în casă nu lăcuescŭ (ce se zice, în besearecă), ce în | morminte (ce se zice, întru luarea lucrurilorŭ (423) celora moartele, ce se zice, întru curvie şi în mitărnicie şi în cârcimărie şi întru alalte păcate, în toate). Aceia amu toţi, morminte realelorŭ sântŭ. Şi carei sântŭ biruiţi şi învăţaţi într'acealea şi nu se vorŭ pocăì, murì-vorŭ morţiei de veacŭ.

(Evanghelie) *Văzură păstorii ce fu, fugiră şi spuseră în cetate şi în sate. Eşiră să vază ce fu, şi vineră cătră Isusŭ, şi aflară omulŭ şezândŭ, dentr'însulŭ dracii eşise, îmbrăcatŭ şi cu minte, lângă picioarele lu Isusŭ. Şi se spământară. Spuseră lorŭ, şi văzură cumu se-au mântuitŭ drăcitulŭ. Şi rugară elŭ totŭ nărodulŭ, laturea Gadarinului, să treacă dentr'înşii, că cu o frică mare erà prinşi. Elŭ întră în corabie, întoarse-se. Rugà-se lui bărbatulŭ, dentr'însulŭ dracii eşise, de cu nusulŭ să fie. Lăsă elŭ Isusŭ, grăì: «Întoarce-te în casa ta, şi spune câte ţe-au făcutŭ ţie Dumnezeu». Şi se duse pren toate čătăţile, propoveduiià câte făcuse lui Isusŭ.*

(Tâlcŭ) Şi amu, de ce fugiră păstorii, tocmeala spăseniei Gadareanilorŭ fu. Însă aceia nu înţeleaseră că cu destoinicie cădeà-le-se să se minuneaze tărieei Domnului, lu Hristosŭ, şi să crează lui, iară ei mai vârtosŭ rugară pre elŭ să iasă dentr'înşii, că se temeà să nu cumva şi cu altă vreo vătămătură să-i muncească, cumŭ şì porcii pierdù. Şi se duse Hristosŭ, derep'ce amu că unde iaste viaţă porcească şi de bine se leapădă, Hristosŭ nu lăcuiaşte acolo. Iară acelŭ vindecatŭ, nentrebatŭ ivirea vindecarei arătă. Aşa amu sănătoşì-se cu mintea, ca să cunoască pre Hristosŭ, şi să cază şi să se roage lui şì cu nu|sulŭ ca să fie. Că se (424) temeà să nu cumva, deaca se va delungà de elŭ, iarăşŭ pre

35 *Tip.* сънѫтошнсѧ.

lesne să fie prinsŭ de draci. Iară Hristosŭ arătă că, să nu se-ară nici aflà cu nusulŭ, cu puteare i iaste lui, cu dulceaţa lui acoperitŭ iaste, şi mai pre susŭ de ispita drăcească fi-va. Ce «întoarce-te», zise lui, «în casa ta, şi spune câte făcù Dumnezeu spre tine».

Nu zise: «Câte ţe-amŭ făcutŭ eu ţie». Chipŭ deade noao de smerenie cu mândrie, şi ca toată isprăvirea către Dumnezeu să ducemŭ. Iară cela vindecatulŭ aşa erà întregŭ de minte, câtŭ spuse câte-au făcutŭ lui Isusŭ. Că se cade şi noao, cândŭ facemŭ cuiva bine, să nu zicemŭ noi să ne vestească, ce acela ce-au luatŭ binele, să şi noi nu vămŭ vrea, încăş va vestì elŭ. Ce însă, fraţilorŭ, cumŭ şi câtŭ rău de draci priimescŭ carei se pleacă şi-sŭ prinşi d'inşii, să nu şi noi de aceale chinuri prinşi să fimŭ, să nu mai cu amarŭ de celuia drăcitulŭ şi spre noi să se facă! Ce împărţire amu au de cela ce se drăceaşte carii cu pohtele cealea necuvioase şi în nebuniia curviei nebunescŭ, şi spre toate spurcăciunile carii se întărâtă? Dară au nu îmblă goli şi aceia ca şi cela drăcitulŭ? Că nu de veşmântulŭ trupului şi de celŭ de afară lipsitŭ iaste carele greşaşte, ce de dumnezeeştile veşminte şi de chipulŭ slaveei lui şi de cinste golŭ află-se, mai vârtosŭ şi mai cu amarŭ decâtŭ cela ce se drăceaşte! Că se golescŭ curvarii şi iubitorii păcatelorŭ, derep'ce amu că trupulŭ mai slabŭ iaste decâtŭ sufletŭ.
(425) Că trupulŭ de multe ori golŭ fiindŭ, nu se vatămă, | iară sufletulŭ de se goleaşte, foarte se vatămă, şi de nu se va întoarce, lăsatŭ de Dumnezeu fi-va, şi spre piiarderea propastiei surpă-se. Că nu se ucide de pietri carele greşaşte, ce de păcate mai vârtosŭ şi mai iute decâtŭ de pietri. Şi nu în mormintele morţilorŭ lăcuescŭ ceia ce nu lăcuescŭ în mândrie, ce în păcatele curviei îmblă pururea, şi cu multă vătămătură şi cu împuţiciune împluţi sântŭ, aşijderea şi alăltorŭ păcate necuvioase prinşii sântŭ. Aceia şi mai cu amarŭ decâtŭ aceia chinuì-se-vorŭ. Iară noi, fraţilorŭ, să ne nevoimŭ de să ne delungămŭ de toate păcatele, şi de vătămătura lorŭ mai susŭ să fimŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

13 *Tip.* шн́шь   24 *Tip.* гώлъ фїндь.

Dumineca a douăzeci şi patra.

Evanghelie dela Luca, zaceala 39.

(Luca VIII, 41). *În vreamea aceaia, un omŭ apropiè-se cătră Isuşŭ, ce i-e numele Iairŭ, şi acela erà mai-marele beseareciei, şi căzù lângă picioarele lu Isusŭ, rugà elŭ să între în casa lui. (42) Că aveà o fată — una feciorŭ dentâi erà lui fata — ca doisprăzeace ani, şi aceaia murise. Cândŭ se duceà, nărodulŭ împresurà elŭ. (43) Şi o muiare erà, de-i curà sânge de doisprăzeace ani, ce vracilorŭ dedease toată avuţiia ei: nu putù nece de unulŭ să se vindece. (44) Apropiè-se den dărătŭ, atinse-se de marginea veşmintelorŭ lui, şi aciia stătù cursulŭ sângelui ei. (45) Şi zise Isusŭ:* | *„Cine iaste de se atinse de* (426) *mine?“ Lepădară-se toţi. Zise Pătru şi cine erà cu nusulŭ: „Învăţătoare, nărodulŭ ţinu-te şi te împresoară, şi grăeşti: cine iaste de se atinse de mine?“ (46) Isusŭ zise: „Atinse-se de mine oarecine; eu amu simţii, tărie eşì den mine“. (47) E muiarea văzù că nu se va ascunde, tremurà, vine şi căzù înaintea lui; derep'ce pururea apropiià-se de elŭ spuse lui înaintea tuturorŭ oamenilorŭ, şi că se vindecă aciia.*

1-2 *Titlul slavon:* недѣлѣ, к҃д Єѵ҃лїе ѿ лоукы. глава, л҃д. **8-9** *Tip.* ѡмоужарѣ (*ABCT* o muiare) **13** *În josul paginei 425, tipărit:* гласъ, ѕ҃. єѵ҃лїе, к҃.

Variante: **3** apropiè-se] *T* [oarecine vine **4** i-e] *T* i erà | acela] *T* acesta | *C lipseşte* erà **4-5** mai-marele beseareciei] *AC* jude gloatei *T* jude gloateei **5** elŭ] *T* pre elŭ | să între] *B* сѫ | нтре **6-7** aveà o fată — una feciorŭ dentâi erà lui fata —] *T* o fată una născută aveà **7** ca] *ABCT* ca de | ani] *T* ai | murise] *T* muriià **8** Cândŭ se duceà] *T* Mergândŭ elŭ **9** erà] *T* fiindŭ | ani] *T* ai **10** dedease] *T* dedease-şŭ | *T lipseşte* ei | nu putù nece] *T* şi nu se putù nici **11** Apropiè-se den dărătŭ, atinse-se] *T* Mearse pre den dărătŭ de se apropiè, şi se atinse **13** Şi zise Isusŭ] *T* Zise Domnulŭ | Cine] *T* Carele **14** Lepădară-se] *T* Ei se lepădară | Pătru şi cine erà cu nusulŭ] *T* Petrŭ şi ucenicii lui **15** nărodulŭ ţinu-te] *T* năroadele te ţinŭ | împresoară] *C* împresură | grăeşti] *T* zici **16** *B* de [se] | Isusŭ] *T* Elŭ **17** de mine oarecine] *T* oarecine de mine | eu amu] *T* căce că | tărie eşi] *T* că eşi tărie **18** E muiarea văzù] *T* Văzù muiarea | tremurà, vine] *T* vine tremurândŭ **19** căzù] *B* văzù (*greşală de tipar*) | înaintea lui] *AC* naintea lui *B* năintea lui *T* la elŭ | derep'ce] *T* şi derep'ce | *T lipseşte* pururea | apropiià-se *B* apropiè-se *T* vine, atinse-se **20** *T lipseşte* lui | înaintea] *AC* naintea | că] *T* cumu | aciia] *T* de pripă.

(48) Elŭ zise ei: „Îndrăzneaşte, fie, credinţa ta mântuì-te. Pasă în pace!“ (49) Încă elŭ grăindŭ, vine oarecine dela arhisinagoga, grăì lui c'„au muritŭ fata ta; nu pornì învăţătoriulŭ!“ (50) Isusŭ auzì, răspunse lui, grăì: „Nu te teame, numai ce creade, şi mântuită va fi“. (51) Mearseră în casă, nu lăsă niciunulŭ să între, numai Pătru şi Ioannŭ şi Iacovŭ şi tatălŭ featei şi muma. (52) Plângeà-se toţi şi suspinà de ea. Elŭ zise: „Nu plângeţi; n'au muritŭ, ce doarme“. (53) Şi-şŭ băteà jocŭ de elŭ, ştiià c'au muritŭ. (54) Elu-i scoase afară toţi, şi o prinse de mâna ei, strigă, grăì: „Feciuriţă, scoală!“ (55) Şi se întoarse sufletulŭ ei, şi învise aciia. Şi zise: „Daţi ei să mănânce!“ (56) Şi se mirară părinţii ei. Elŭ zise lorŭ: „Nemunuia să spuneţi ce fu!“.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 44.

De multe ori iaste nevoe mare, ce mai rea iaste scârba, cândŭ va cineva să ştie tocmì şi a chemà oamenii cătră credinţă şi pameteei lu Dumnezeu, şi să-i nevoiască, şi să-i îmbăr-
(427) băteaze, | şi necredincioşii şi neplecaţii spre pohtă cu vreare să-i facă buni şi de folosŭ. Şi cu năpăştile vieţiei şi grijile, şi cu grealele şi cu nevoi iuţi, mulţi nevoiaşte, ce mai vârtosŭ lenivoşii şi iuţii spre cuviinţa ceaia buna şi spre spăsenie a cură. Şi

---

15 конєцъ, нєдѣлѣ **16** *Tip.* чѣстж **17** слóво, мд.

Variante: 1 *B* [În]drăzneaște | *B* mântuì-[te] **2** în] *T* cu | elŭ] *T* lui | *B* [vine] **3** arhisinagoga] *T* judele gloateei, de | *B* [lui] | c'au] *AC* că au **4** pornì] *T* trudì | *B* în[văţă]toriulŭ | Isusŭ] *T* Iară Isusŭ | lui] *B* [lui] *T* lui, de-i **5** *B* crea[de] **6** Mearseră] *T* Mergândŭ | niciunulŭ să între] *ABC* neceunulŭ să între *T* să între niciunulŭ | numai] *ABCT* fără **7** featei] *AB* feateei *C* feateiei **8** Plângeà-se] *B* Plânge-se **9** n'au] *T* că n'au | muritŭ] *AC* muritŭ amu | băteà jocŭ] *T* râdeà **10** ştiià c'au muritŭ] *T* că ştiià că iaste moartă | Elu-i] *ABC* Elŭ | afară toţi] *T* toţi afară **10-11** şi o prinse] *T* apucă-o **11** strigă, grăì] *T* şi strigă pre ea **12** învise aciia] *T* se sculă aciiaşŭ **13** «Daţi] *T* să-i dea | mirară] *T* minunară | *C lipseşte* ei **14** lorŭ] T_2 părinţilorŭ ei | Nemunuia să] T_1 Nemănui să nu T_2 Nemănuia să nu.

aceasta amu iaste zicerea prorocului, lu Davidŭ cătră Dumnezeu: «Cu zăbala şi cu frâulŭ falcile lorŭ să le strângi, să nu se apropie de tine!» Derep'ce amu că rău purtaţi sântemŭ noi oamenii, şi n'avămŭ iuşorŭ cătră bunătăţi, şi puţinelu ne grijimŭ de spăseniia sufletelorŭ noastre, dereptŭ aceaia lasă priiatniculŭ nostru Dumnezeu năpăşti şi nevoi şi scârbe şi boale greale să fie noao, de să ne rănească, ca cătr'însulŭ să ne întoarcemŭ şi de a noastră spăsenie în toate chipurile să ne grijimŭ. Şi să ne fie amu de multe laturi de aceasta să ştimŭ, ce mai multŭ şi mai vârtosŭ şi de ceasta vină ce ne e pusă înainte noao a evangheliei de astăzi, cumŭ de Dumnezeu glăsitoriulŭ Luca grăiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, un omŭ oarecine vine cătră Isusŭ, ce i-erà numele Iairŭ, şi acesta erà jude gloateei; şi căzù lângă picioarele lu Isusŭ, rugà pre elŭ să între în casa lui. Că o fată una născută aveà, ca de doisprăzeace ai, şi aceaia muriià.*

(Tâlcŭ) Dereptŭ ciudese ce erà de Domnulŭ Hristosŭ şi dereptŭ învăţătura lui, multe năroade mergeà după elŭ, de cereà vindecare, şi priimiià. Vine şi un jude alŭ gloateei, nu ticălosŭ, nici uitatŭ, ce den cei slăviţi, şi mare şi bogatŭ şi de rudă bună. Şi căzù | de se rugà de treabă ce venise elŭ, (428) şi de nevoe ce aveà. Şi se rugà de-viaţă-dătătoriului, lu Hristosŭ, derep'ce că fata lui muriià, ce erà de doisprăzeace ai şi i erà aceaia lui fată una născută. Aşa-i erà lui scârbă şi grije! Că nevoia şi greaţa şi boala nevoiaşte oamenii şi-i aduce pre ei spre mai mare folosŭ.

(Evanghelie) *Mergândŭ elŭ,* zice, *nărodulŭ împresurà elŭ. Şi o muiare fiindŭ, de-i curà sânge de doisprăzeace ai, ce vracilorŭ dedease-şŭ toată avuţiia şi nu se putù nici de unulŭ să se vindece, mearse pre den dărătŭ de se apropiè, şi se atinse de marginea veşmintelorŭ lui, şi aciia stătù cursulŭ sângelui ei.*

(Tâlcŭ) Mergândŭ amu Hristosŭ în casa celuia ce-lŭ rugase, lu Airŭ, dereptŭ vindecarea feateei lui, mergeà pre mijlocŭ de cale. Iară muiarea ce-i curà sânge, credinţă multă şi mare avândŭ, şi mearse de se apropiè cu mare frică şi se atinse de marginea veşmintelorŭ Domnului, lu Hristosŭ, crezândŭ cu adevărŭ că numai câtu se va atinge, mântuită va fi. Şi

---

14 *Tip.* гла́ѡтєѐн   27 *Tip.* нръѡдꙋлѣ.

stătù aciia cursulŭ sângelui ei, şi se vindecă de rane. Că credinţă aduse den lăuntrulŭ inimiei, că o va puteà vindecà Hristosŭ. Şi dobândì aciiaşŭ vindecare şi sănătate, că nemică nu cugetă acea muiare de ce se muncise mai de nainte, nici căce se-au muncitŭ într'acei ai mulţi, nici căce-au greşitŭ de vraci, nici de altŭ-ceva, ce numai ce crezù, şi mântuită fu. Că grăiaşte Hristosŭ: «Câtŭ s'aţi ceare crezândŭ, aveţi a luà». Şi iară: «Ceareţi, şi da-se-va voao; căutaţi, şi veţi găsì; băteţi, şi deşchide-se-va voao. Că toţi carei vorŭ ceare,
(429) priimì-vorŭ, şi ce vorŭ căutà, | aflà-vorŭ, şi bătătorilorŭ deşchide-le-se-va!»

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ: «Carele iaste de se atinse de mine?» Ei se lepădară toţi. Zise Petrŭ şi ucenicii lui: «Învăţătoare, năroadele te ţinŭ şi te împresoară, şi zici: cine iaste de se atinse de mine?» Elŭ zise: «Atinse-se oarecine de mine, căce că simţii că eşì tărie den mine».*

(Tâlcŭ) Vru Domnulŭ credinţa ceii mueri ce-i curà sânge să o arate cătră toţi, ca şì alţii să se închipuiască ei, şi lu Airŭ nădeajde bună să-i dea de fata lui că are a o vindecà. Intrebă şi multŭ ispitì de taină ce fusease aceii mueri, şi căută cine se atinse de elŭ. Iară Petrŭ amu, cumu-şŭ erà elŭ întru toate mai îndrăzneţŭ, şì acicea făcù aşa. Că după întrebare aciiaşŭ grăì lu Hristosŭ: «Câţi pre tine te împresoară, şi grăeşti: cine iaste de se atinse de mine?» Nu înţelease Petrŭ de ce întrebà Domnulŭ: «Cine iaste de se atinse de mine cu credinţă şi cu vreare fără păreare?» (nu aşa prostŭ ca ceia alalţi ce mergeà dup'însulŭ, de-lŭ ţineà şi-lŭ împresurà). Ca «cine va aveà urechi, să auză» (că alţii au urechi şi nu audŭ)! Aşa amu unii atingeà-se cu credinţă, iară alţii se apropie, e inimile lorŭ departe stau de înţelesulŭ lu Dumnezeu şi de apropiiare. Că întrebă amu Domnulŭ şi află muiarea, ca şì credinţa ei să o arate, şì celŭ jude alŭ gloateei să-lŭ facă bunŭ-nădăjduitoriu de vindecarea feateei lui. Dereptŭ aceaia grăì că «înţeleşŭ că eşì tărie den mine». Că sfinţii proroci nu aveà tărie să iasă dentr'înşii, ce cu dulceaţa lu Dumnezeu ciude făceà, iară Hristosŭ, izvorulŭ a tuturorŭ
(430) bunătăţilorŭ şi a toată pu|tearea, acesta şì puteare are, de

9 *Tip.* дѣ дешкндесєва.

iase dentr'însulŭ, şi vindecă neputinţele şi boalele sufletelorŭ şi trupurilorŭ noastre.

(Evanghelie) *Văzù muiarea că nu se va ascunde, vine tremurândŭ şi căzù la elŭ; şi derep'ce vine, atinse-se de elŭ, spuse înaintea tuturorŭ oamenilorŭ, şi cumu se vindecă de pripă. Elŭ zise ei: «Îndrăzneaşte, fie, credinţa ta mântuì-te. Pasă cu pace!»*

(Tâlcŭ) Mai de ainte amu nu cutezà muiarea, dereptŭ multa a ei înţelepciune, aiavea să-lŭ timpine, să i se roage de vindecare. E acmu, derep'ce că precepù Hristosŭ şi căutà cine iaste de se atinse de elŭ, înfricoşată amu şi cutremurată fu. Timpină-lŭ şi se închină, că se temeà, să nu cumva să-i împute de aceaia Hristosŭ şi să se mânie spr'insa, derep'ce mersease cu ascunsŭ, şi iară să se întoarcă boala şi să se bolnăvească. Dereptŭ aceaia cu toată înţelepciunea se apropiè şi cinste, cu cuviinţă i aduse spunerea vindecarei. Că mai nainte boala ei vindecă, de-aciia şì cutremurulŭ sufletului ei îmblânzì. Dereptŭ aceaia zise: «Îndrăzneaşte, fie, credinţa mântuì-te. Pasă în pace!»

(Evanghelie) *Încă lui grăindŭ, vine oarecine dela judele gloateei, de grăì lui c'«au muritŭ fata ta; nu trudì învăţătoriulŭ!» Iară Isusŭ auzì, răspunse lui de-i grăì: «Nu te teame, numai ce creade, şi mântuită va fi».*

(Tâlcŭ) Auzì amu Isusŭ că zise oarecine judeţului de gloate: «Nu trudì învăţătoriulŭ, nici nevoì pre elŭ». Nu aşteptă pre judele gloateei să răspunză, ce apucă înainte de zise lui: «Nu te teame, numai ce creade, şi mântuì-se-va fata ta». Zise-i: «Caută spre cea muiare ce-i | curà sânge, că se vindecă (431)
înaintea ta, dereptŭ credinţa. Şi aceiia te închipuiaşte, că nu veri greşì!»

(Evanghelie) *Mergândŭ în casă, nu lăsă să între niciunulŭ, fără Pătru şi Ioannŭ şi Iacovŭ şi tatălŭ featei şi muma. Plângeà-se toţi şi suspinà de ea. Elŭ zise: «Nu plângeţi, că n'au muritŭ, ce doarme». Şi-şŭ râdeà de elŭ, că ştiià că iaste moartă. Elu-i scoase toţi afară, apucă-o de mâna ei, şi strigă pre ea: «Feciuriţă, scoală!» Şi se întoarse sufletulŭ ei, şi se sculă aciiaşŭ. Şi zise să-i dea ei să mănânce. Şi se minunară părinţii ei. Elŭ zise lorŭ: «Nemănui să nu spuneţi ce fu!»*

---

12 *Tip.* мьнїа 17 *Tip.* ꙋдржзнѣше 34 *Tip.* ȧпъкжѡ.

(Tâlcŭ) Vine Hristosŭ în casa lu Airŭ, şi întră întru ea. Şi numai pre Ioannŭ şi Iacovŭ şi Pătru lăsă de întrară, ca neşte ucenici mai mari şi că vorŭ puteà tăceà de acea ciudă, de-aciia şì părinţii feateeí. Că nu vrea ca mainte de vreame să se descoapere a mulţi, dereptŭ pizma Iudeilorŭ. Mai multŭ lucrulŭ său coperiià-şŭ, ca nu de pizma lorŭ să se muşce şi întru păcate să cază. Aşa se cade şì noao să facemŭ. Cândŭ avămŭ nescari pizmitori spre noi, nu trebuiaşte să ne descoperimŭ cătr'înşii isprăvirea noastră, ca să nu se întărâte ei, să facemŭ pre ei mai multŭ pizmitori şi în păcate să-i băgămŭ. Că pizmaşilorŭ amu greşalele sântŭ nu de răulŭ lorŭ, ce pentru bunătatea altora. Iară isprăvirea cei ce păzescŭ, nu alŭ lorŭ bine, ce răulŭ vecinilorŭ.

Că grăì Domnulŭ că «n'au muritŭ, ce doarme». Râseră cei ce auziră. Dereptŭ aceaia gătì mainte să-şŭ râză cei ce auziră cândŭ va grăì că «n'au muritŭ, ce doarme», ca să le se astupe gura carei vorŭ vrea apoi să mânţă şi să grăiască că «n'au muritŭ, ce ţinută au fostŭ». Scoase-i toţi afară. Că
(432) ceartă şi în | vaţă pre noi, să nu fimŭ iubitori de slavă şi în ivire să nu facemŭ nemică. Şi ca cândŭ va vrea cineva ciudesă să facă, nu în mijloculŭ de mulţi cade i se lui să facă, ce cându e singurŭ şi fără voroavă. Că întoarse sufletulŭ întru fată Domnulŭ, cu tăriia şi cu putearea lui. Că nu aduse altŭ sufletŭ, ce acelaşŭ ce eşise den trupŭ, pre acesta făcù de se întoarse întru ea. Şi zise să dea feateei să mănânce, spre credinţa a mulţi şi tărie şi sfătuire că cu adevărŭ învise pre ea.

Zise părinţilorŭ ei: «Nemănuia să nu spuneţi ce fu».

Şi această peceate şi chipŭ neiubituriei de slavă iaste şi bunătăţilorŭ cu mândrie smerită. Că arătă amu Hristosŭ că dătătoriu iaste de bunătăţi şi nepohtitoriu de slavă. Şi tuturorŭ dă şi nemică nu ia, nici ce iaste dereptŭ dela omŭ să se dea ceva, ca lu Dumnezeu, să-i trebuiască. Că toate câtŭ au oamenii, dela Dumnezeu date le sântŭ, şi să va aduce ceva lu Dumnezeu, nu căce că-i iaste lui de treabă aceaia, de o priimeaşte, ce dereptŭ folosulŭ celuia ce dă, priimeaşte elŭ (ce se zice, rădicarea mănăstirilorŭ, zidirea besearecilorŭ,

---

16 *Tip.* доа́мне **24** *Tip.* ѐшиса.

jărtvele praznicelorŭ, untŭ sfinţitŭ, candile, şi altele ce se dau milostenie dereptŭ săraci, priimeaşte Dumnezeu şi împrotivă preţŭ plăteaşte, împrotiva sfătuirei celuia ce aduce). Că omulŭ slava cu lucrulŭ o cumpără, că una dă, iară alta priimeaşte: dă lucrulŭ, şi priimeaşte slavă. Că lu Dumnezeu nemică ceva dă-i-se, nici i se plăteaşte, că toate de elŭ sântŭ făcute. Şi bunătatea noastră, nu căce i iaste lui de vreo treabă (că ale acestuia sântŭ toate), ce dereptŭ folosulŭ nostru caută, ca un milostivŭ Domnŭ, de priimeaşte ce e lui dela noi prinoasele. Numai den dereptate să vomŭ fi câştigatŭ aceastea! Că câţi den | nedereptate dobândescŭ şi întru bună slujire o răsi- (433)
pescŭ, sântŭ în chipulŭ celora ce fură den beseareca şi se ţinŭ încă la cinste.

Însă învaţă şi ucenicii Domnulŭ, ca cândŭ vorŭ şi ei oarece aşa face, să nu se laude mai multŭ, nici să se preaînalţe de ce-au fostŭ făcutŭ, nici să ceară să priimească, (că zice: «În cinste aţi luatŭ, în cinste să daţi»), ce numai Dumnezeu să proslăvească şi de spăseniia păcătoşilorŭ să cugete şi să-şŭ pue şi sufletele dereptŭ turma lu Hristosŭ, ce o au scumpăratŭ cu dumnezeesculŭ şi cu cinstitulŭ alŭ lui sânge.

Să ne nevoimŭ amu şi noi, fraţilorŭ, ca să între întru inima noastră fieşŭ-cărui de noi de-viaţă-dătătoriulŭ Hristosŭ, şi să gonească şi să scoaţă den noi cugetulŭ hitleanŭ, cela ce ne turbură, şi fieşŭ-alŭ-cărui de noi sufletŭ muritŭ în păcate să-lŭ strige: «Feciuriţă, scoală!» Că totŭ păcatulŭ ucigătoriu iaste şi junghetoriu sufletului. Să fugimŭ amu, fraţilorŭ, de sufleteasca curăre de sânge şi de necurăţiia ei. Că să şi n'avămŭ a trupului boală, iară inima noastră de pururea e păzită cu grije de hitleanulŭ, şi de Dumnezeu delungă-o şi în propastea pierderei ceaia de desuptŭ acesta aruncă-o. Iară noi să rugămŭ Dumnezeu den toată inima, fraţilorŭ, ca de ce sântŭ întru noi nevăzutele rane ale trupului, să le vindece. Că are amu mila lui izvorŭ nesfârşitŭ, şi milosârdiia fărăfundŭ, şi miluire adâncă.

Ce numai cu credinţă nefăţarnică şi cu înţelesŭ nemutatŭ să cădemŭ la elŭ, nu cu inimă îndoiată şi cu neînţelesŭ să ne apropiemŭ, derep'ce amu că bărbatulŭ îndoiatŭ, neispră-

---

17 *Tip.* чи́нте съда́цн.

vitu e întru toate căile lui. Iară sufletele blagoslovite toate-sŭ (434) cu prostii, şi darulŭ lu Dumnezeu lăcuiaşte î|ntru creştinii ceia bunii. Carei credŭ dereptŭ şi fără păreare, cu spăsenie au a se spodobì şi cu ajutoriu dela Dumnezeu. Că aşa amu sufletulŭ de vrăjmaşulŭ vărsătoriulŭ de sânge curăţi-se-va, şi vindecăriei spodobì-se-va, şi cu a veacilorŭ dulceaţă îndulcì-se-va, cu bunătatea dătătoriului şi iubitoriului de oameni, a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, că lui se cuvine toată slava şi cinstea, întru nesfârşiţii veacii, aminŭ!

Dumineca a douăzeci şi cincia.

Evanghelie de la Luca, zaceala 53.

(Luca X, 25). *În vreamea aceaia, un legiuitoriu sculă-se, ispitiià elŭ şi grăi: „Învăţătoare, ce să facŭ, viiaţa de veaci să moştenescŭ?" (26) Elŭ zise cătr'însulŭ: „În leage ce iaste scrisŭ? Cumŭ ceteşti?" (27) Elŭ răspunse, zise: „Iubeaşte Domnulŭ Dumnezeulŭ tău den toată inima ta, şi den totŭ sufletulŭ tău, şi cu toată tăriia ta, şi cu totŭ sufletulŭ tău, şi vecinulŭ tău ca sineşi!" (28) Zise lui Isusŭ: „Dereptŭ răspunzi; aceaia fă, şi viu veri fi!" (29) Elŭ vru să derepteaze sineşi, zise cătră Isusŭ: „Dară cine iaste mie vecinŭ?" (30) Răspunse Isusŭ, zise: „Omŭ neştine mergeà den Ierusalimŭ întru Erihonŭ, şi în tâlhari căzù. Şi dezbrăcară elŭ, şi rane-i puseră; duseră-se, lăsară-lŭ de-abiia viu. (31) După aceaia se*

10-11 *Titlul slavon:* нєдѣлѧ, кє. єѵⷢлїє. ѿ лоу́кы. главá, нг.

Variante: **12** sculă-se] *T* oarecine apropiè-se cătră Isusŭ **13** elŭ] *T* pre elŭ | să facu] *T* voiu face **13-14** de veaci să moştenescŭ] *T* veacilorŭ să dobândescu **14** *B* [E]lŭ **15** ceteşti] *B* ceteşte **16** den toată] *C* cu toată | inima] *B* inema **18** sufletulŭ] *ABC* cugetulŭ | vecinulu] *B* vecinului **19** *T lipseşte* Isusŭ | răspunzi] *T* răspunseşi | *B lipseşte* aceaia fă şi viu veri fi | aceaia] *T* Aceasta | veri] *A* вєр **20** vru] *ABC* vrea | sineşi] *B* sineşŭ *T* de sineşŭ **21** Dară cine iaste mie vecinŭ] *T* Cine -mi-iaste mai aproape **22** mergeà] *T* deştingeà **23** Şi] *T* Ei şi **24** Duseră-se, lăsară-lŭ] *T* Şi se duseră, lăsară elŭ | Dupa] *T* Iară după.

prinse, un preutŭ mergeà pre acea cale. Și văzù elŭ, trecù. (32) Așijderea și Levitŭ erà într'acelŭ locŭ; mearse și-lŭ văzù, împrotivă trecù. (33) Un Samareaninŭ veniià, mearse până la elŭ și văzù elŭ, milosârdì-se. (34) Și se apropiè, legă ranele lui, vărsă untŭ și vinŭ, puse elŭ pre alŭ lui dobitocŭ, duse elŭ în casa de oaspeți, și-lŭ păziià. (35) Și demâneața eșì, scoase doi arginți, deade uspătătoriului, și zise lui: „Păzeaște-lŭ, și ce să ai cheltuì, eu, cându mă voiu întoarce, da-ț-voiu". (36) Carele amu deacei trei vecini pare-vă-se a fi aceluia ce căzù în tâlhari?"
(37) Elŭ zise: | „Cine făcù milă cu nusulŭ". Zise lui (435)
Isusŭ: „Pasă și tu de fă așijderea!"

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 45.

Pre adevărŭ, mare vătămătură e bunătăților̆ trufiia și preaînălțarea, și pre lesne se înșală cine nemică nu iaste, și i se pare ceva á fi! Că întru toate de ce i se pare ceva, vatămă pre elŭ. Carele e de trufă betejitŭ, urîtu-lŭ face lu Dumnezeu, cine o are aceaia. Că necuratu e dela Dumnezeu totŭ trufașulŭ cela cu inima măreață, și Domnulŭ trufașilorŭ protiveaște-se. Că vina a toate realele trufa iaste. Și aceasta

---

6 *Tip.* ал̀ | лѹи (în *B* алъ лѹи) 11 *Tipărit în josul paginei 434:* гла́съ и҃ е҆ѵ҃лїе г҃. 13 ко́нецъ недѣ́лѣ. 15 сло́во, м҃е.

Variante: 1 prinse] *T* tâmplă 2 trecù] *T* și trecù | Levitŭ] *T* un Levitŭ | într'acelŭ] *T* de veniià pre acelŭ 2-3 mearse și-lŭ văzù, împrotivă] *T* și văzù elŭ, și 3 Un] *T* Iară un | veniià] *T* oarecine mergeà 4 mearse până la] *T* și vine până lângă | văzù] *T* deaca-lŭ văzù | milosârdì-se] *T* elu se milosârdì 4-5 se apropiè] *T* mearse de 5 vărsă] *T* și vărsă spre elŭ | puse elŭ] *T* și puse pre elŭ 6 duse elŭ] *T* și duse pre elŭ | oaspeți] *T* stranici | și-lŭ păziià] *T* și grijì de elŭ 7 Și] *T* Iară | scoase] *T* și scoase 7-8 uspătătoriului] *C* uѱspătătoriului *T* priimitoriului de stranici 8 Păzeaște-lu] *T* Păzeaște elŭ | să ai] *T* veri mai | cheltuì] *AC* răsipì *T₁* adauge cheltuială dela tine 8-9 *T₁ lipsește* eu cându mă voiu întoarce 9 da-ț-voiu] *B* plăti-ți-voiu *C* da-ți-voiu *T* eu-ți voiu platì 9-10 de acei] *T* dentr'acești 10 vecini pare-va-se a fi aceluia] *T* pare-ți-se ție a fi mai vecinŭ celui 11 Cine] *T* Celŭ ce | milă] *T* milostenie.

de o vorŭ aveà oamenii, lăsaţi vorŭ fi de Dumnezeu şi de ajutoriulŭ lui lipsì-se-vorŭ, şi în fără-de-cinstea păcatelorŭ cădeà-vorŭ. Destulŭ amu iaste şì una numai însăşŭ preaînălţarea, că toată bogăţiia bunătăţilorŭ răsipeaşte, derep'ce amu că nu numai spre rău surpă, ce şi înseşŭ în bunătăţi să vămŭ sta, încă multă vătămătură aduce noao trufa. Că şì dureri şi trude nevoiaşte-ne să răbdămŭ, şi rodulŭ trudeei a nu-lŭ priimì face-ne. Dereptŭ aceaia în deşertu se nevoescŭ trufaşii, că sudorile bunătăţilorŭ şi nevoinţele priimescŭ carei sântŭ prinşi de trufie, iară de slava de susŭ şi de ajutori delungaţi-sŭ ocaanicii, cumŭ şì întru această evanghelie, celŭ legiuitoriu ce cu hitlenie cătră Domnulŭ apropiè-se şi îndrăznì de ispitì pre elŭ, cumŭ şì această evanghelie de astăzi, ce e čătită aiavea, are a ne arătà.

În vreamea aceaia, un legiuitoriu oarecine apropiè-se cătră Isusŭ, ispitiià pre elŭ şi grăì: «Învăţătoare, ce voiu face, viaţa veacilorŭ să dobândescŭ?»

(Tâlcŭ) Păreà-i amu acestui legiuitoriu că va vânà ca cu o mreaje şi va prinde pre Domnulŭ, că va zice ceva protivire legiei, şi zise lui: «Ce voiu face, învăţătoare, viaţa veacilorŭ
(436) să dobândescŭ, | ceaia ce înveţi şi propoveduești oamenilorŭ?» Precepù Domnulŭ hitleniia legiuitoriului, şi cătră leage-lŭ tremise pre elŭ. Împreună amu şì goniià ispitirea lui, împreună şì oblicì pre elŭ. Că i se păreà că iaste bunŭ; elŭ nu erà aşa.

(Evanghelie) *Elŭ zise cătr'însulŭ: «În leage ce iaste scrisŭ? Cumŭ ceteşti?»*

(Tâlcŭ) Întrebă Domnulŭ pre legiuitoriulŭ să răspunză ce iaste scrisŭ în leage, mai mare porâncă: «Şi cumŭ cetiţi mai marea porâncă a legiei?» Elŭ răspunse de zise: «Iubeaşte Domnulŭ Dumnezeulŭ tău dentru toată inima sa, şi den totŭ sufletulŭ său, şi den toată tăriia sa, şi den totŭ cugetulŭ său!»

Iară de iaste amu omulŭ desfârşitŭ mai vârtosŭ de toate făpturile, dereptŭ aceaia are şi mestecătură den acealea den toate; şi are şi oareceva şi mai alesŭ, derep'ce că şi cu Dumnezeu are measteсŭ, mai vârtosŭ de toate de alalte făpturi. Şi are şi a pomilorŭ mestecătură, cumŭ crescŭ, şi se

16 ИСТИТНѦ.

hrăneaşte şi naşte, după chipŭ ca şì aceia; şì dobitocului fără cuvântŭ încă are mestecătură, că are simţire, şi se iuţeaşte şi pohteaşte; şi are mestecătură şì pietrilorŭ, derep'ce că are şì părŭ şi unghi, că fără de simţitură-sŭ ca şì acealea.

Ce vru leagea să arate, cumu se cade a totŭ omulŭ de pretutindinea pre sineşŭ de totŭ să se dea lu Dumnezeu, şi cu toate tăriile sufletului să se derepteaze spre dragostea lu Dumnezeu. Că amu de ce zice den toată inima, trupească şì sădească arătă tăriia; iară den totŭ sufletulŭ, ale inimiei simţituri şì a chipului dobitocescŭ arată tăriia; iară ce e den totŭ cugetulŭ, ce e de însuşŭ omului cugetulŭ sufletului arată. Iară den toată tărie zice, derep'ce că şì a fireei sufletului tărie şi a simţituriei şi a cugetului cade-ne-se noao a plecà dereptŭ dragostea lu Hristosŭ, însă tare nu cu slăbie. Şi câtŭ amu noi toţi înşine datori sântemŭ să dămŭ lu Dumnezeu şi dragosteei lui să ne plecămŭ, den | toată tăriia (437)
noastră, şì vecinului său cade-se, ca însuşŭ sine. Că leagea au zisŭ să iubimŭ vecinulŭ ca însuşŭ pre sine, iară Hristosŭ şì mai vârtosŭ de sine învaţă să iubimŭ vecinulŭ. Că mai mare dragoste de aceasta nimea nu are, zice, ca cine-şŭ va pune sufletulŭ său dereptŭ soţulŭ său.

(Evanghelie)] *Zise lui: «Dereptŭ răspunseşi!»*

(Tâlcŭ) Dereptŭ răspunse legiuitoriulŭ, zise Domnulŭ, căce spuse doao învăţături mari ale porânciei. Că se ţinŭ amu una cu alaltă (ce se zice, că legate sântŭ aceaste doao porânci). Că cine iubeaşte pre Dumnezeu şi vecinulŭ iubeaşte, acela păzeaşte porâncile Domnului; iară cine nu iubeaşte vecinulŭ, nici pre Dumnezeu nu iubeaşte şi calcă porânca Domnului. Încă grăiaşte şì aiurea că «întru aceaste doao porânci toată leagea şi prorocii spânzură» (ce se zice, acestorŭ doao porânci au rădăcină şi înţelesŭ şi pildă toată leagea şi prorocii). «Aceasta fă, şi viu veri fi, derep'ce că dereptŭ răspunseşi, o legiuitoriule, şi aceaste doao porânci mari ce spuseşi mainte să cinsteşti. Şi fă aceasta şi viu veri fi vieţiei de vecie, în ceaia ce vieţuescŭ derepţii, carii au păzitŭ porâncile aceastea».

(Evanghelie) *Elŭ vru să derepteaze de sineşŭ, zise cătră Isusŭ: «Cine mi-iaste mai aproape?»*

---

3 *Tip.* пóχтщє 4 *Tip.* сцинтѹржсь (м) 11 *Tip.* дєлшк 32 *Tip.* ръспѹсєшн 35 *Tip.* вїєцѹскь.

(Tâlcŭ) Greşì amu ispita legiuitoriulŭ, şi a vrăjmaşului şi a hitleanului tocmeală ce erà întru elŭ ascunsă, preaînălţarea, elu o arătă, că i se păreà că iaste mai bunŭ de toţi oamenii. Că leagea amu a totŭ omulŭ ce-i trebuiaşte ajutoriu vecinu-lŭ cheamă, iară legiuitoriulŭ păreà-i-se că iaste vecinulŭ carele i e tocma cu elŭ în bunătăţi. Dereptŭ aceaia vrea să se derepteaze pre eluşŭ (ce se zice, că lepădà alalţi oameni şi întrebă pre Hristosŭ de grăì: «Cine mi-iaste tocma?»), iară Hristosŭ cu pildă i arătă că aproapele i iaste celŭ ce-i trebuiaşte ajutoriu. Că vecinii cheamă-se toţi oa-
(438) menii, derep'ce amu că ne | apropie toţi oamenii unulŭ cătră alaltŭ pre a firei împreunare. Că luò Isusŭ de zise (luò, în locŭ cum ai zice că luò cuvântulŭ, de zise Domnulŭ):

(Evanghelie) *Omŭ neştine deştingeà den Ierusalimŭ întru Erihonŭ, şi în tâlhari căzù. Ei şi dezbrăcară elŭ, şi rane-i puseră; şi se duseră, lăsară elŭ de abiia viu. Iară după aceaia se tâmplă, un preutŭ mergeà pre acea cale. Şi văzù elŭ, şi trecù. Aşijderea şi un Levitŭ erà de veniià pre acelŭ locŭ; şi văzù elŭ, şi trecù. Iară un Samareaninŭ oarecine mergeà, şi vine până lângă elŭ, şi deaca-lŭ văzù elŭ, elu se milosârdì. Şi mearse de legă ranele lui, şi vărsă spre elŭ untŭ şi vinŭ, şi puse pre elŭ pre alŭ lui dobitocŭ, şi duse pre elŭ în casa de stranici, şi grijì de elŭ. Iară demâneaţa eşì, şi scoase doi arginţi, deade priimitoriului de stranici, şi zise lui: «Păzeaşte elŭ, şi ce veri mai cheltuì, eu cându mă voiu întoarce, eu-ţi voiu plătì!»*

(Tâlcŭ) Învaţă pre noi Domnulŭ cu această pildă gata să fimŭ pre milostenie şi să ne nevoimŭ aproape să fimŭ de ceia ce le trebuiaşte dela noi ajutoriu. Şi învaţă şi de a omului bunătate şi tocmeala şi iubirea sa de oameni. Că deştinse amu omeneasca fire den Ierusalimŭ (ce se zice, den fărăvoroava şi a paceei viaţă, că vedeare cu pace spune-se Ierusalimŭ). Iară unde deştingeà? Întru Erihonŭ, întru adânculŭ ce e întocma cu grija strânsureei (ce se zice, lângă păcate şi în viaţa porcească). Nu zice că «pogorì», ce «mergeà în josŭ», derep'ce amu că firea omenească pururea spre cea den josŭ amerinţă: nu dinioară, ce pururea păcătoaseei şi întinatei viaţă apropiià-se şi o luà. Căzù în tâlhari — în draci — şi dezbracară însuşŭ acela omŭ (şi-lŭ feaceră lipsitŭ de văşmântulŭ bunătăţilorŭ), şi atunce rane i puseră (ce se

zice, păcate). Că mai nainte ne golescŭ pre noi dracii de toate cugetele cealea bunele, şi den acoperimântulŭ lu Dumnezeu, şi aşa rane punu-ne (ce se zice, păcate). Jumă-|tate viu lăsară firea omenească, derep'ce amu că sufletulŭ (439) fără-de-moartea iaste, iară trupulŭ cu moarte, că jumătatea omulŭ întru putredire şi în moarte căzù. Iară alta nu erà până în sfârşitŭ lăsată firea omenească, că de Hristosŭ spăsenie a aveà nădăjduiià-se, şi nu mori până în sfârşitŭ, ce câtă amu moarte întră den cădearea lu Adamŭ întru lume. Atâta e de Hristosŭ dereptare, că moartea vrea deşertată să fie!

Iară preutulŭ şi Levitulŭ, cheamă-se leagea şi prorocii. Că aceştea vrea să derepteaze firea omenească, şi nu putură. «Că nu iaste amu puteare», grăiaşte dumnezeescu Pavelŭ, «sângele juncilorŭ şi alŭ ţapilorŭ să lase păcatele». Miluiià amu omulŭ şi preutulŭ şi Levitulŭ şi cugetà vindecare să-i facă, ce de ţinearea ranelorŭ biruiţi fură şi se întoarseră iară îndărătŭ: aceasta amu semnează că „trecù". Că vine amu, zice, leagea şi prorocii, şi se apropiară de cela ce zăceà, şi nu-lŭ putură vindecà, ce se întoarseră. Iară «după vreame» ce grăiaşte, aşa se înţeleage, că leagea mai de ainte dată fu, ce dereptŭ neputinţa omenească nu putură den începutŭ să priimească ce e de Hristosŭ taină.

Dereptŭ aceaia grăiaşte preutulŭ şi Levitŭ (ce se zice, leagea şi prorocii), iară vremiei (ce se zice, după tâmplare), că nu vine den începutŭ a vindecà omulŭ, ce Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru dereptŭ noi în blăstemŭ fu, şi Samareaninŭziceà-i lui Iudeii. Îmblândŭ vine (ce se zice însă, pentru acesta păreare făcù) şi socotire puindŭ ca noi să vindece, nu ca cei ce trecură şi nefăcândŭ lucru a cercetà pre noi vine, ca preutulŭ şi ca Levitulŭ, ce luò chipulŭ nostru, neînceputulŭ, şi fu cumŭ sântemŭ noi, şi lăcuì cu noi, şi grăiià cu noi, nu cu vreo păreare, ce vine de oameni iubitoriulŭ Dumnezeu dereptŭ milostea a lui cea fără de măsură, pentru a noastră grijă. Legă aci|iaşŭ ranele, nu (440) lăsă mai multă răotatea răposată să fie, ce o legă pre ea. Vărsă untŭ şi vinŭ, cuvântulŭ învăţăturiei: untulŭ amu, ceaia ce cheamă cu dulceaţă şi cu blânzie, iară vinulŭ, ceaia ce-i mai înfricoşază de scoate spre bunătăţi. Ce se

zice: cândŭ auzimŭ Domnulŭ grăindŭ: «Veniţi cătră mine, şi eu răposà-vă-voiu», acesta iaste untulŭ, că blândeaţe amu şi răpausŭ arată, şi iară: «Veniţi de moşteniţi ce e gătită voao împărăţiia»; iară cândŭ grăiaşte: «Duceţi-vă întru întunearecŭ», acesţa iaste vinulŭ.

Şi iară, într'altŭ chipŭ, untulŭ înţeleage-se ce e pre viaţă omenească, iară vinulŭ pre dumnezeiască (ce se zice, Domnulŭ amu aciia pre fire omenească făceà, aciia dumnezeiaşte). Iară cine mănâncă şi bea, şi e nemâniosŭ, şi viaţă fără trudă va să aibă, acesta iaste untulŭ. Iară stranicii, postulŭ (ce se zice postulŭ Patruzecilorŭ), ce e îmblarea pre mare, şi câte şì alte dumnezeeşti tării, acealea sântŭ vinulŭ. Sau vinulu se cade să se înţeleagă dumnezeiei, că niminea nemestecatŭ nu l-ară fi pututŭ răbdà de n'ară fi fostŭ şì untŭ (ce se zice, ce e pre omeneasca viaţa a lu Hristosŭ).

Derep'ce amu că cu amândoao spăsì pre noi Domnulŭ, cu dumnezeiia şi cu omeniia, dereptŭ aceaia grăiaşte aceasta: vinŭ şi untŭ să vearse. Şi spre toate zilele ranele sufletului izbăvì-se-vorŭ aciiaşŭ, carii se cuminecă şi dumnezeesculŭ sânge priimescŭ. Că puse Domnulŭ firea noastră ceaia rănita spre alŭ lui mânzŭ (ce se zice, spre trupulŭ său), şi nodurile lui pre noi au făcutŭ şi mestecători trupului său, şi cei ce zăceamŭ josŭ, elu ne sculă spre cinstea aceaia, ca un trupŭ
(441) să fimŭ cu elŭ. Iară «de-toţi-priimito|area», beseareca, ceaia ce priimeaşte pre toţi. Că leagea amu nu priimiià pre toţi (că «Moaviteanŭ», zice, «şi Amoniteanii nu întră în beseareca Domnului»), iară acmu, întru toate, limbile ce se temŭ de Dumnezeu şi lucrează dereptate, priimite sântŭ lui. Că carei vorŭ creade şi vorŭ vrea părtaşi să fie beseareciei, toţi-i priimeaşte beseareca lu Dumnezeu, şì păcătoşii şi vameşii. Că aduse pre elŭ, zice, în casa ceaia ce priimeaşte toţi, şi grijì d'insulŭ. Mai nainte aduse elŭ spre aceaia, că numai ce-i legă ranele, iară deaca se strânse beseareca, şi fu de toţi priimitoare (ce se zice, den toate limbile împreună deaca crescù credinţa), atunce fu şì darulŭ sfântului duhŭ. Şi dulceaţa lu Dumnezeu tinse-se, cumŭ aflămŭ în deaaniia apostolilorŭ, că are locŭ a-toţi-priimitoarea amândurorŭ legilorŭ,

---

34 *Tip.* лíмбилн   36-37 *Tip.* а̀пѡ́сстолилѡ̑[р].

veachea şi nooa. Că un împăratŭ închipuescŭ amândoao, pre acesta însuşŭ Dumnezeu cuvântŭ fiindŭ. Iară aceşti arginţi, cându se suì Domnulŭ în cerŭ, lăsă apostolilorŭ, iară după vreamea apostolilorŭ, păstorilorŭ şi învăţătorilorŭ (ce se zice, arhiereilorŭ şi episcupilorŭ).

(Evangheliė) Zise: «*Ce veri mai adauge cheltuială dela tine, eu-ţi voiu plătì*».

(Tâlcŭ) Că adevărŭ aduseră dela ei apostolii, că multu se trudiră şi pre toată lumea învăţătură semănară. Însă după vreame şi învăţătorii, spuindŭ veachea şi nooa leagea, multŭ adauseră dela ei. Şi de acealea plată au a luà cându se va întoarce Domnulŭ (ce se zice, întru a doa venire). Atunce amu au a zice cineşŭ de eişŭ: «Doamne, doi arginţi datu-mi-i-ai, cu aceia şi alţii amŭ adausŭ cătr'înşii». Va zice Domnulŭ: «Bunŭ | robŭ şi credinciosŭ, spre puţinŭ fuseşi credinciosŭ, (442) spre multu te voiu pune. Pasă în bucuriia Domnului tău!»

Însă şi mai curatŭ să înţeleagemŭ pilda, că cu aceasta se adauge Samareaninulŭ Hristosŭ, ce-au luatŭ trupŭ den preablagoslovita, de pururea fată Mariia, şi preaslăvita maica lui. Iară dobitoculŭ către trupulŭ lu Hristosŭ adauge-se, iară vinulŭ învăţăturiei şi cuvântului celuia tarelui, iară untulŭ către iubirea omului şi milostivului cuvântŭ, iară a-toţi-priimitoarea beseareca iară priimitorii-de-toţi apostolii, şi aceşti priimitori, episcopii şi învăţătorii besearecilorŭ; iară doi arginţi, amândoao legile, nooa şi veachea, sau ce e către Dumnezeu şi către vecinŭ dragoste; iară întoarcerea Samareaninului, a doa venire a lu Hristosŭ, iară după această pildă.

(Evangheliė) Zise Domnulŭ celui legiuitoriu: «*Carele amu dentr'aceşti trei pare-ţi-se ţie a fi mai vecinŭ celui ce căzù în tâlhari?*» *Elŭ zise:* «*Celŭ ce făcù milostenie cu nusulŭ*». *Zise lui Isusŭ: Pasă şi tu de fă aşijderea!*»

(Tâlcŭ) Cu aceastea cuvinte nemică altă nu învaţă pre noi Domnulŭ, ce numai să fimŭ noi să ne închipuimŭ lui şi miluireei lui, şi milostivniciei să ne închipuimŭ, şi cu milă către a sa rudă să ne arătămŭ. Şi fiecărui omŭ cade-se aproape să se afle de cela ce-i trebuiaşte ajutoriu, şi cu

---

13 *Tip.* чи́ннше   35 *Tip.* ми́лѹирене.

milă să se adaugă cătră totŭ omulŭ, oare să-i iaste şì rudă, oare şì de altă rudă, au vecinŭ, au iubitŭ, oare soţŭ, oare vrăjmaşŭ, să e rău, să e bunŭ. Să facemŭ şì noi aşa, fraţilorŭ, cumŭ sântemŭ învăţaţi. De vămŭ aflà vecinulŭ flămândŭ şi topitŭ de seate, sau în năpaste sau în meserătate căzutŭ, şi de-lŭ vedemŭ amu cu nedereaptele rane betejitŭ, sau de greulŭ boaleei de jumătate viu zăcândŭ, să nu treacemŭ ca şì preutulŭ şi ca Levitulŭ să-lŭ părăsimŭ, ce ca Samareaninulŭ milostiviia inimiei să desfacemŭ lui | (443) milostenie. Să căutămŭ spr'insulŭ cu ochii milostivi, să plecămŭ urechile noastre, şi să luomŭ aminte greimea suspinilorŭ lui. Să deştingemŭ despre dobitocŭ (den trufiia fără cuvântŭ, de lucrurile ceştii lumi), să vărsămŭ mângâiarea vinului, să-lŭ ungemŭ cu untulŭ iubirei de oameni, să-i legămŭ ranele cu mângâiarea cuvintelorŭ, şi să-lŭ punemŭ pre alŭ nostru dobitocŭ (ce se zice, spre a noastră avuţie), şi de câtu ne va fi noao putearea, nevoia vecinului să o mângâemŭ.

Şi aceştea amu toţi ce e treaba căiei, de întreabă, iară noi, cu putearea· noastră ceaia mai marea, de ce le e den ea mângâiare, să nu ne se dodeiască de ei, ce şì întru priimitoarea-de-toţi să-i aducemŭ, şi, de ce ne va fi putearea, cu mânile mângâiare să le dămŭ şi ajutori. Şi ajutători încă să mai luomŭ. Aorea amu oamenii de mângâiarea noastră să rugămŭ, aorea pre Dumnezeu, ca să-i scurteaze lui de ce e lăsată spr'insŭ pedepsă, şi să ne făgăduimŭ şì cu plată ajutătorilorŭ şi celorŭ ce stau dereptŭ noi, şi celui ce e cătră vecinŭ cu bună înţelepţie. Şi de vămŭ vedeà de totŭ vindecatŭ de noi şi sănătoşitŭ vecinulŭ, acolea e nespusa şi fără de numărŭ şi nesfârşita bogăţie şi partea nesupusă. Şi aceastea sântŭ înseşŭ cuvintele împărăţiei ceriului.

Şi să zicemŭ cineşŭ cu îndrăznire: «Eu cându mă voiu întoarce, plătì-ţ-voiu». Să ne nădăjduimŭ glasului aceluia, că nu vămŭ aveà a greşì adevărului; să ne făgăduimŭ de plată, că dereptŭ noi au venitŭ iscodirea facerei cea de bine. Că ceia ce vorŭ face vecinului bine, plată au a priimì. Derep'ce amu că noao facere de bine feace, deci aşa şì noi unulŭ alăltui ajutători spre spăsenie să fimŭ. Că aşa se

---

7 *Tip.* сá дѐ   10 *Tip.* ми́лотиви   29 *Tip.* несфръ́ | шата.

păzeaşte iubovulŭ cela adeveritulŭ, şi se caută şi se întăreaşte, ca de dulceaţa noastră, sau mai vârtosŭ, de a lu Dumnezeu, nu singuri înşine | să ne îndulcimŭ, ce şi veci- (444) nilorŭ să dămŭ usârdie. Şi încă nu numai această dulceaţă, fraţilorŭ, să dămŭ, ce şi spre bunătăţi să-i îmbărbătămŭ, şi de a sufletului spăsenie ajutători să fimŭ lorŭ. Că şi marele Pavelŭ făgăduiaşte-se grăindŭ că «cine miluiaşte cu blândeaţe, acolo e dragostea nefăţarnică». Şi iară: «Cu iubirea frăţiei ce e unulŭ cătră alaltŭ, iubovulŭ săvârşimŭ». Dereptŭ aceaia să iubimŭ şi noi, fraţilorŭ, vecinii, cumŭ şi noi fumŭ iubiţi de Dumnezeu. Că aşa zice c'au iubitŭ pre noi Dumnezeu, cumŭ şi fiiulŭ său unulŭ născutŭ datu-l-au izbăvire dereptŭ noi, şi iară au tocmitŭ liubovulŭ său Dumnezeu întru noi, că noi încă păcătoşi fiindŭ, e Hristosŭ dereptŭ noi murì. Dulci amu să fimŭ vecinilorŭ, nu negrijnici şi nemilostivi! Aorea amu de ce li e nevoe să le dămŭ şi întru toate să-i dereptămŭ, aorea să-i învăţămŭ spre mai bună viaţă şi pre calea spăseniei să-i rugămŭ să îmble, ca şi întru însăşŭ într'această viaţă neştiinţeei lorŭ ajutători să le fimŭ şi spre a bunătăţilorŭ cale dereptători, în Hristosŭ Isusŭ, Domnului nostru, că a lui e slava şi ţinearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi şasea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 66.

(Luca XII, 16). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ bogatŭ, mulţiră-i-se pământurile. (17) Şi cugetă întru elŭ, grăì: „Ce voiu face, că nu amŭ unde adunà rodulŭ mieu?" (18) Şi zise: „Aşa voiu face: sparge-voiu jitniţa mea, şi mai mare voiu zidì, şi adunà-voiu acolea totŭ grâulŭ mieu şi dulceaţa mea. (19) Şi zice-voiu sufletului mieu:*

22-23 *Titlul slavon:* нє҃, кѕ҃. *(îndreptat în* кѕ҃.) єѵ҃. ѿ лѹкы, г҃а ѯѕ **25** *Tip.* мѹл | нрꙗжнсѣ *(ABC* mulţiră-i-se).

Variante: 24 Un] *T* Unui **25** mulţira-i-se pământurile] *T* înmulţi-i-se plodulu sateloru | cugetă] *T* cugetà **26** nu amŭ] *BT* n'amŭ *C* nu amu | adunà rodulŭ] *T* sa-mi adunŭ grăulŭ **27** Aşa] *T* Aceasta | sparge-voiu] *T* că voiu sparge **28** *B* [mai] maie | voiu] *BT* o voiu | *T lipseşte* totŭ **29** dulceaţa] *T* bunătatea.

suflete, ai multă bunătate! Zaci în ani mulți, răpausă, mănâncă, bea, veseleaşte-te!“ (20) Zise lui Dumnezeu: „Nebune, într'această noapte sufletulŭ tău eşi-va den tine! Iară ce găteşti, cui va fi?“ (21) Aşa adună ție, însă întru Dumnezeu să ne îmbogățimŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 46.

(445) Cămătniciia, mare rău iaste oamenilorŭ, şi nemicŭ nu iaste lorŭ mai iute de câtŭ aceasta, că firile oamenilorŭ ceale preablânde mai iuți de toate fierile cealea iuțile face-lŭ, şi nemilostivŭ şi fără de omenie către vecini adauge-lŭ omulŭ de-lŭ face. Că fierile cându se satură de bucate, eale se ducŭ, iară camatnicii şi asupritorii sațiu nici dinioară nu au, nici se satură de ce iau den camătă, nici pohta lorŭ şi lăcomiia nu li se poate tocmì. Ce s'ară dobândì toată avuțiia den lume, încă nu-şŭ potŭ tocmì pohta lorŭ, şi nici dinioară nu se satură, nici le e destulŭ. Deci fiecine, deaca nu se satură nici dinioară, cumŭ să poată fi de oameni iubitori şi cu milă către vecini, şi să poată să le mângâe greimea acelora şi lipsa? Că carei sântŭ prinşi de camătă şi învățați a asuprì, nu numai de cea bunătate dulce ce va să fie lipsescu-se şi se lasă, ce şi focului de vecie dau-se. Dereptŭ aceaia hitleane sântŭ dobândele cametei şi asupriturici, derep'ce că în neşchită vreame au a se îndulcì, iară scârbă multă şi în vecie.

Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, frațilorŭ, acelŭ rău den rădăcină să-lŭ rupemŭ şi să-lŭ lepădămŭ den sufletele noastre, şi în viața aceasta toate cealea ce crescŭ den aceastea reale şi iuțimi să fugimŭ, ca şi de muncile cealea ce vorŭ fi în

---

5 *Tip.* .ꙟбо́гꙃцꙋ̀ (*AC* îmbogățimŭ) 6 ко́нецъ неде́ле 8 сло́во. м҃ѕ | *În josul paginei 444, tipàrit:* гла́съ а҃ ѐѵлі́е д҃. 12 *Tip.* ꙟдо́цедък 14 *Tip.* асꙋпритор́їи 26 *Tip.* фрацилѡ 28 *Tip.* де͗ꙟдлчнѣстѣ 29 *Tip.* вѡ фїе.

Variante: **1** ani mulți] *B* ai mulți *T* mulți ai | *B* răpa[u]să **2** bea, veseleaşte-te] *T'* şi bea şi te veseleaşte | *B* Zi[se l]ui **3** într'această] *B* într'acea[stă] *T'* întru această | sufletulŭ tău eşi-va] *T* scoate-vorŭ sufletulŭ tău | *B* ti[ne] **4** ce găteşti] *T*₂ ce-ai gatitŭ | *B* adu[nă ție] **5** *B* îmbo[gățimŭ].

vecie să putemŭ scăpà. Că dentr'această cămătnicie și asupritură a noastră va Domnulŭ Dumnezeulŭ nostru să o izbăvească și la sămânța și cinstea dentâi să ne scoață, cu această pildă ce ne zace înainte noao. Înainte o pune și așa grăiaște:

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Unui omŭ bogatŭ înmulțì-i-se plodulŭ satelorŭ. Și cugetà întru elŭ, grăì: «Ce voiu face, că n'amŭ unde să-mi adunŭ grâulŭ mieu?» Și zise: «Aceasta voiu face, că voiu sparge jitnița mea, și mai mare o voiu zidì, și adunà-voiu acolea grâulŭ mieu și bunătatea mea».*

(Tâlcŭ) Bogatulŭ cela neînțeleptulŭ așa nesă | tulŭ, așa se (446) arătă. Iară preadulcele Dumnezeu, elŭ șì știù neînțelepciunea lui și nemilostiviia, însă-i lui șì arătă, dereptŭ milosârdiia lui și dulceața lui. Și nu den începutŭ judecă pre elŭ pentru năravulŭ celŭ nebunescŭ alŭ lui, ce încă aduceà lui de pururea șì altă bogăție către bogățiia ceaia ce-au fostŭ avândŭ dentâi. Că până în sfârșitŭ rabdă Dumnezeu și dă tuturorŭ bunătate, și așteaptă fieși-a-cărui isprăvire, și nu-șŭ ia elŭ darurile dulceției sale pentru hitleniia omenească, arătându-șŭ miluirea lui și dulceața. Că va aceasta iubitoriulŭ de oameni, Domnulŭ, ca cu bogățiia și cu preaînmulțimea darurilorŭ, sau sătui să-i facă pre ceia ce nu se satură și spre miluire nemilostiviia lorŭ să cheame, sau nebuniia lorŭ să o oblicească și tuturorŭ aiavea să-i arate. Că ispită preamare aduce oamenilorŭ, vare cu chinuiri reale, oare cu priimire de dulceață, cu scârbe amu și cu nevoe muncindŭ inimile oamenilorŭ. Și ca un aurŭ într'un cuptori, pentru răbdarea bunătăților ŭ, arată-se iară ceia ce priimescŭ dulceața și bunătatea lumiei: în locŭ de a mulți, ispită fi-le-va nemulțemitoarea a lorŭ minte. Că înaintea tuturorŭ aiavea pune-o și o spune. Așijderea iaste și celorŭ den năpăști și în nevoi, nebiruită să-șŭ aibă mândriia sufletească și a vieției trufie și a slaveei spre dosada și trufiei să se lase. Că Dumnezeu dă înmulțire în sate-i și în câștigulŭ bogatului, și lucrarea lui în mulți, și fără răspunsŭ face elŭ, și spre dare și spre iubire de oameni

---

1 *Tip.* къмѫнтничїє **6 și 11** Evanghelie *și* Tâlcŭ *sânt tipărite la marginea dreaptă.* **14** *Tip.* дѣчєпѹтъ **15** *Tip.* ал | лѹи **23** *Tip.* немилостивїѫ **35** *Tip.* ѡ мєни.

cheamă pre elŭ. Iară acestŭ omŭ aşa erà elŭ cătră milostenie neapropietoriu şi dârzŭ şi nebunŭ, câtŭ erà de nu puteà să înţeleagă fireei omenească, nici-şŭ aduceà aminte că e firea tuturorŭ oamenilorŭ întru un chipŭ, nici înţelegeà că cu
(447) dereptu i iaste, mai multulŭ de câtu-i trebuiaşte | să împarţă celora ce le trebuiià, ce căutà să strângă în jitniţă mulţimea bunătăţiei şi să adaugă noao spre veache. Şi spre toată vreamea de mulţimea bogăţiei adunà, iară saţiu nici dinioară nu aveà, nici-şŭ mai săturà elŭ inima lui ceaia pizmaşa, ce întru nesocotire căzù, că cugetà grăindŭ întru eluşŭ: «Ce voiu face?» În chipulŭ mişeilorŭ şì aceasta se plângeà şi aşa glasuri lasă, ca şi cela ce e de meserătate prinsŭ.

Că grăiaşte amu mişelulŭ: «Ce voiu face, că n'amŭ cu ce mă hrănì şi cumu mă voiu îmbrăcà?» sau: «Ce mă voiu face cu muiarea şi cu feciorii de să i hrănescŭ, şi cumŭ voiu face ca dajdea şi datulŭ domnu-mieu să-lŭ pociu plătì?» Iară bogatulŭ grăiaşte: «Ce voiu face, că n'amŭ unde adunà rodurile meale?» Şì mişeii amu împută aceasta, că n'au de ce le e nevoe, şi grăescŭ: «Ce ne vămŭ face?» Ce nici acelora nu le se cade aceasta să grăiască, ce să mulţemească şi să-şi pue toată nădeajdea şi să-şŭ pleace toată inima lorŭ tocmealeei şi grijiei şi de-oameni-iubireei lu Dumnezeu, celŭ ce dă hrană flămânzilorŭ şi tuturorŭ gadinilorŭ, şi împle cu dulceaţa sa pohta noastră, şi grăiaşte că «n'amŭ a te lăsà, nici a te uità».

Iară bogaţii, în ce chipŭ grăescŭ, aşa şi facŭ, şi nesătui arătându-se şi nebuni de darulŭ Domnului nostru Dumnezeu. Însă şì mişeii datori sântŭ cu bună înţelepţie să rabde şi de toate să mulţemească lu Dumnezeu, ce mai vârtosŭ bogaţii datori sântŭ cu bună înţelepţie să fie şi de toate să mulţemească, că daruri bogate de toate luat-au dela Dumnezeu. Insă vedeţi, fraţilorŭ, câtă dulceaţă priimescŭ bogaţii, şi mai multă scârbă pentru avuţiia loruşŭ strângŭ! Şi în locŭ de multŭ ce au ei, întru mii de griji şi de vorovi încurcă-se, şi de multă neştiinţă ce-sŭ ţinuţi, tânjescŭ
(448) aceştea, | şi greimei şi grijiei cufundă-se, ca de unde vorŭ amu cine mai aveà ceva dobândă şi dulceaţă. Şi cândŭ

---

37 *Tip.* мал ĭавѣ.

nu-şŭ potŭ vinde aceştea marha şi bogăţiia, mai tare în mai multă neştiinţă tinde şi aduce omulŭ. Că mişelulŭ zice: «Ce mă voiu face, că iată nu amŭ», şi bogatulŭ încă zice aşa: «Ce voiu face, că n'amŭ». Dară pentru ce amu adunămŭ noĭ multŭ, oamenii, cândŭ de grija strânsureei ceaia multa răpausŭ nu avămŭ? Şi aceasta aiavea iaste, că de grija avuţiei mulţime de păcate numai ce adunămŭ noao.

Însă, o bogatule, derep'ce aşa grijeşti-te şi în deşertu te trudeşti, şi sfeatulŭ cela nebunesculŭ ţieşŭ priimeşti, şi cauţi ce veţi face? Căce nu priimeşti tu sfeatnici dumnezeeştii proroci şi sfântulŭ Davidŭ, să iai aminte ce-au grăitŭ? Că «ferecatu e», zice, «cela ce-şŭ aduce aminte de săraci şi de mişei», şi «fericitŭ bărbatŭ cela ce miluiaşte şi dă şi împarte, şi dă mişeilorŭ; şi dereptatea lui lăcuiaşte în veaci». Şi de-Dumnezeu-glăsuitoriulŭ Isaiia încă învaţă şi sfătuiaşte şi-ţi grăiaşte: «Frânge flămânzilorŭ pâinea ta, şi mişeii şi ceia ce fără de case, adu-i în casa ta; şi de veri vedeà golulŭ, îmbracă-lŭ, şi de a ta sămânţă nu-ţi uità!»

Şi de cauţi tu unde-ţi veri adunà tu rodulŭ tău, bună jitniţă şi pivniţă ai, numai să veri vrea: maţele săracilorŭ. Că într'acealea multŭ va încăpeà, şi multă strânsoare puteàveri strânge, şi va fi nerăsipită şi neputredă şi în vecie. Cu ce vămŭ mainte ucărî bogatulŭ pentru nepriimirea-i şi neîndurătura-i au neînţelegătura-i şi nesaţiulu-i? Că nu înţelegeà, păcătosulŭ de elŭ, de unde i e bogăţiia! Că dela Dumnezeu iaste. Nici ca un bunŭ tocmitoriu aceastea socotiià, nice cugetà elŭ la inima lui să aibă soţŭ ci|neva şi (449) ajutoriu, ce de a lui destoinicie şi bărbăţie păreà-i-se toate că sântŭ, şi cu a lui trudă şi muncă înmulţirea lucrului-şŭ păreà-i că sântŭ. Dereptŭ aceaia şi grăiià: «Rodulŭ mieu şi grâulŭ mieu şi bunătatea mea», că «sparge-voiu a mea jitniţă şi mai mare o voiu zidì».

Bună sfătuire şi cu destoinicie a mândriei tale, o bogatule! Că să se-ară şi mai înmulţì întru această vreamea trecătoarea, să se înmulţească ale tale lucruri, iară vorŭ să se răsipească. Şi să ştii că iară ai a zidì ce-ţi pare amu ţie, o

10 *Tip.* нѹ прїимѣщи **17** *Tip.* гольѹлѹ **20** *Tip.* съ̂рачїѡ **22** *Tip.* непоѹтрѣдѫ **24** *Tip.* нецелегѫтѹран.

ome, au nu știi că câtŭ zidești tu, venì-va moartea spre tine și deșartă nădeajdea ta face-o-va? Că nici amu știmŭ câtŭ iaste viața noastră, nici știmŭ ce are a fi până demâneață!

«Adunà-voiu», zise, «acolo grâulŭ mieu și bunătatea mea». Că darurile lu Dumnezeu și bunătatea ce luase dela elŭ, al-său și de elușŭ părea-i că are. Și vrea să adune și să păzească aceastea, și trebuința mișeilorŭ să ascunză. Că așteptà scumpeatea grâului și pohtiià atunce să desfacă elŭ jitnița, și atunce de nevoe mișeii să cumpere, ca să-șŭ înmulțească aurulŭ. Că foametea așteptà să fie. Că omulŭ cela camatnicŭ și nedereptulŭ șì întru minte-șŭ elŭ nu priimì cuvintele scripturiei, unde zice că «cine vinde grâulŭ scumpŭ, de nărodŭ blăstematŭ iaste». Și iară: «Vaide celuia ce grăiaște: cândŭ va venì luna, și să precupescŭ, și să-mi deșchizŭ comoara și să o adaugŭ!»

(Evanghelie) «*Și zice-voiu*», zise, «*sufletului mieu: suflete, ai multă bunătate! Zaci în mulți ai!*»

(Tâlcŭ) Nu numai nu pohtiià dulceața ceaia ce va să fie, păcătosulŭ de elŭ, și cătră Dumnezeu să caute, ce șì viață luișŭ lungiià cu mai mare greime și nebunie, că socotiià că va fi cumu i se părea. Că-i părea că șì viața lungă și anii
(450) mulți de|n dulceața rodului adaugu-se. Ce nu iaste aceaia. Că nu iaste den tine soroculŭ, o ome, nici putearea ta, vreamea să lungești. Au doară șì vreamea lucratu-țe-ai sau ai strânsŭ? Au doară șì viața strâns-ai, ca șì de alalte roduri? Ce de veri viețuì bine, atunce are a-ți adauge ție Domnulŭ șì alții ai; iară de veri viețuì rău, are a ți-i scurtà șì ceia ce țe-au datŭ den născută. Că zice: «Nebune, întru aceasta noapte sufletulŭ tău scoate-lŭ-vorŭ den tine!»

(Evanghelie) «*Răpausă, mănâncă și bea și te veseleaște!*»

(Tâlcŭ) Cine jeluiaște să mănânce până la sătulŭ și să se răpause, viață porcească iaste: întru toate neînțelegăturile suflete. Iară înțelegătoarele suflete, bune sântŭ să înțeleagă și să cugete și să se veselească legiei lu Dumnezeu și ziseei lui. Iară cine se înjugă grijiei și voroaveei, cumŭ să-i fie răpausŭ, de se dă elŭ mâncăriei numai și beriei? Mai vârtosŭ muncă-i iaste, că dentr'aceaia mii de boale nascu-se,

9 *Tip.* коуперє 11 *Tip.* коувинтєлє 31 *Tip.* т^кл.

și dentr'aceale pohtele și toate necuviințe ale lumiei facu-se. Că câți se dau bucatelorŭ trupești și pohtelorŭ, aceia pântecele-șŭ au Dumnezeu și Domnŭ. Și carii zicŭ: «Să bemŭ și să mâncămŭ, că demâneață cândai vămŭ murì». Crezŭ amu, ome, nu lăcuești tu ca să mănânci fără sațiu, ce să mănânci câtŭ să fii viu. Că dereptŭ aceaia ți se cade să-ți înveți trupulŭ și să-lŭ ții și să-lŭ lucrezi cu postulŭ și cu ajunulŭ, ca să nu surpi sufletulŭ tău în propastiia păcatelorŭ și spăseniia să-ți pierzi.

Că mescrătatea amu pare-le-se a mulți o răotate a fi; iară nu iaste așa rău. Ce cine cu lucrure bune vięțuescŭ și se trezvescŭ și se preveaghe și se înțelepțescŭ, acea meserătate mai vârtosŭ iaste pierdere realelorŭ. Cu bogăție iarășŭ pare-le-se a mulți | bine a fi. Ce nu iaste așa bine, cine nu o (451)
va aveà aceasta cumu se cade (ce se zice, să grijască de ce trebuiaște altorŭ și să ajute săracii). Că de-ară fi așa prostŭ bună bogățiia, elu se vrea cădeà amu tuturorŭ carii o ară aveà să fie buni. Iară de nu sântŭ toți bogații dulci și lucrători de bine, ce numai câți bine isprăvescŭ cu bogățiia, aiavea amu iaste că nu însășŭ aceasta bogățiia dela sine însășŭ bună iaste sau rea, ce un lucru pre mijlocŭ de bunătăți ce zace. Și iarășŭ, de-ară fi meseretatea răotatea, cădeà-se-vrea tuturorŭ carii sântŭ în meserătate răi a fi. Iară să și mulți, întru meserătate fiindŭ, și bunătatea ceriului dobândiră, au doară e răotate meserătatea? Ce aiavea iaste, că de vămŭ vrea, fraților, nici bogățiia, nici meserătatea nu va betejì spăseniia noastră. Că carii viețuescŭ întru bunătăți, oare să vorŭ aveà bogăție, oare meserătate, totuși e lucru bunŭ și cu spăseniia și bine; iară carii viețuescŭ întru reale, nu numai n'au nemică bunătate, ce și pre eiși se pierdŭ.

(Evangheliia) *Zise lui Dumnezeu: «Nebune, întru această noapte scoate-vorŭ sufletulŭ tău den tine! Iară ce gătești, cui va fi?».*

(Tâlcŭ) Câtu e înfricoșată și cutremurată răspunderea-i și urgiia! Că nu zise «întru în ceastă zi», ce «într'această noapte», că nevăzutŭ amu și fără de nădeajde și de pripă-lŭ ajunge moartea și întuneareculŭ păcatelorŭ, ca ceia ce întru noapte adormŭ află-i, greșindŭ dereptŭ mintea lorŭ ceaia

12 *Tip.* ⱕцельпцеска   36 *Tip.* .ⱕѹтѹнѣрекѹлъ.

turburata şi a buneei neştiinţă. Că n'au lumină şi înţelepţie dumnezeiască să luminează lorŭ, ce lumină avuţiia le pare că va fi, carii întru reale şi în curvìi vieţuescŭ şi fără de frică lăcuescŭ: curvarii şi necuraţii şi camatnicii. Iară cătră
(452) du mnezeiasca şi a sufleteştiei cu leane şi fără de grije întorcu-se, neascultândŭ apostolulŭ ce grăiaşte, unde zice că «totŭ curvariulŭ sau necuratulŭ sau camatniculŭ nu vorŭ aveà parte împărăţiia ceriului».

«Că strânge-vorŭ», zice, «sufletulŭ tău», derep'ce amu că sufletele păcătoşilorŭ îngerii ceia iuţii şi înfricoşaţii cu arme ascuţite scotu-le. Iară sufletele derepţilorŭ, neîntrebate şi neispitite fi-vorŭ, ce le dau lu Dumnezeu. Că păcătosulŭ, căce pământeasca caută, trupŭ cheamă-se, şi nu ş'aŭ făcutŭ elŭ sufletului întrebare iuşoară să aibă, că zice Domnulŭ că «nu va lăcuì sufletulŭ mieu întru oamenii aceştea, derep'ce că sântŭ ei trupŭ».

(Evanghelie) *«Iară ce-ai gătitŭ, cui va fi?»*

(Tâlcŭ) Derep'ce amu că mulţi adună, şi de multe ori nici feciorii lorŭ nu moştenescŭ, nici soţii, nici rudele, ce striinii şi toţi stranicii, aorea şì vrăjmaşii şi tâlharii şi pârîşii viaţa lorŭ răpescŭ şi o ţinŭ şi luotori fi-le-vorŭ, dereptŭ aceaia grăiaşte: «Ce-ai gătitŭ, cui va fi?» Nu zice că «în comornicŭ ce-ai strânsŭ», ce «ceaia ce-ai gătitŭ», că mai nainte de strânsoarea rodului nebunie cugetà-şŭ acestŭ nebunŭ bogatŭ, iară tăiarea morţiei aciiaşŭ după elŭ mearse. Aşa e cine adună luişŭ, nu întru Dumnezeu se îmbogăţeaşte. Că totŭ omulŭ în deşertu se trudeaşte, pripeaşte-se şi se nevoiaşte de lucruri trecătoare. Că firea vremilorŭ topeaşte-se şi se putredeaşte, şi cu voroavă cine toată viaţa i-e împlută, sfârşenie are moartea. Iară în Dumnezeu se îmbogăţeaşte omulŭ, cândŭ spre acela nădăjduiaşte-se. Şi acela aveà-va slavă şi laudă, cine în Dumnezeu îmbogăţeaşte-se. Că cine creade den toată inema şi nădăjduiaşte spre elŭ, să ş'ară da
(453) şì totŭ şi să ş'ară deşertà, nemică den ce i-e nevoe n'a|re a-i scădeà lui, ce cându i va trebuì, de totŭ are a luà dela Dumnezeu de ce-i va trebuì. Iară cela ce adună luişŭ şi nădăjduiaşte spre mulţimea bogăţăţiei lui, şi se întăreaşte în deşertulŭ său câte aude, ca unŭ nebunŭ are şì a se chinuì, ca şì acestŭ bogatŭ, că auzì şi se chinuì.

Ce şi noi, fraţilorŭ, nu noaoşŭ să strângemŭ numai, că nu ni se vorŭ deşertà maţele dândŭ şi dăruindŭ, nice cei ce vinŭ cătră noi mişeii deşerţi să lăsămŭ, nici să ne îmbogăţimŭ cu nedereptŭ, ce cu dereptŭ, şi să creademŭ că avemŭ dela Dumnezeu bogăţie. Că mai bine iaste puţinea dobândă cu dereptŭ, decâtŭ bucate multe cu nedereptŭ. Şi măsura dereaptă, măsurile dereapte, şi ţărâna dereaptă să fie voao! Şi în locŭ de a sparge şi a răsipì, şi a zidì mai mare jitniţa, să ne nevoimŭ să răsipimŭ ceale păcate ce-sŭ băgate întru suflete-ne. Că den răsipirea amu acelora zidirea bunătăţilorŭ adauge-se. Şi să nu ne lăsămŭ de Dumnezeu pentru cea dulceaţă a noastră ce noao dereptŭ aceaia au dăruitŭ, ca să ştimŭ ceia ce au lipsă, să le dămŭ de ce le va fi trebuinţa. Că lucrulŭ cela bunulŭ de dăruire iară cătră cela ce-lŭ dă întoarce-se. Că nescăzută i iaste bunătatea şi dulceaţa celuia ce face bine cu bogăţiia. Că ce dă, iară va priimì, şi ce va răsipì, pentru binele adunà-i-se-va. Deci aşa să nădăjduimŭ aceii bunătate dulce ce va să fie, în vecie să o dobândimŭ, cu dulceaţa iubitoriului de oameni, Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ a tatălui împreună şi a sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi şaptea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 71. |

(Luca XIII, 10). *În vreamea aceaia erà la una de* (454)
beseareci întru Sâmbătă. (11) Şi iată o muiare, aveà duhŭ de nevoe de optŭ-spră-zeace ani, şi erà zgârcită, şi nu puteà să se scoale de aciia. (12) Văzù-o ea Isusŭ, strigă şi zise ei: „Muiare, lăsată eşti de nevoia ta!“ (13) Şi puse pr'insa mânile, şi aciia se întinse, şi slăvì Dumnezeu.

---

6 *Tip.* дєрпть **7** *Tip.* дєрєп | тж с'ь **17-18** *Tip.* нъждѹнмь **22-23** *Titlul slavon:* нєдѣлѣ, кз. євлїє ѿ лоукы. глава, оа.

Variante: 24-25 la una de beseareci întru] *T* Isusŭ învăţândŭ în beseareca întru o **25** beseareci] *B* бєсѣрєч *C* beseareсe | muiare] *T* muiare erà ce **26** optŭ-spră-zeace] *B* optsŭ-pră-zeace | ani] *T* ai **27** de aciia. Văzù o] *T* până în sfârşitŭ. Văzù pre **28** Muiare] *T* O muiare | lăsată eşti de nevoia] *T* ertată să fii de boala **29** pr'insa mânile] *T* mânile spr'insa, | întinse, şi slăvì Dumnezeu] *T* dereptă.

(14) Răspunse mai-marele săborului, nu ogodi derep'ce întru Sâmbătă vindecă Isusŭ, grăi nărodului: „Şase zile iaste, întru eale se cade a lucrà; într'acealea amu să imble să vindece, nu în zioa de Sâmbătă!“ (15) Răspunse amu lui Domnulŭ şi zise: „Făţarnice, cine de voi întru Sâmbătă nu va dezlegà boulŭ lui sau asinulŭ dela iasle, şi-l va duce de-l va adăpà? (16) E aceasta de featele lu Avraamŭ, sântŭ, ce o legă satana, iată optŭ-spră-zeace ani, nu se cade a se dezlegà de boala aceasta în zioa de Sâmbătă?“ (17) Şi aceasta lui grăì, ruşinà-se toţi cine se protiviià lui. Şi totŭ nărodulŭ bucură-se de toate slavele ce erà de elŭ.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 47.

Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, Dumnezeu, scoase oamenii jidoveşti şi în multe chipuri învăţà pre ei. Că mai de nainte vreame mai multŭ grijiià de ei şi mai vârtosŭ decâtŭ de alalţi oamenii. Aorea amu cu bune daruri, aorea cu oprire, iară aorea cu ciudese preaminunate, nu încetà învăţându-i, şi cătră spăsenie chemà pre ei. Cei ce se pizmiià, elu-i munciià, iară ceia ce cădeà la dinsulŭ, iară-i priimiià şi bunătate le da. Iară ceia ce greşiià, elu se întorceà de cătră ei şi se mâniià spr'inşii, şi realelorŭ da pre ei, pradelorŭ şi nevoilorŭ în toate chipurile, şi cu scârbe răniià pre ei. Iară carei se întoarceà şi se căiià, iară-i chemà şi-i priimiià, şi spre vrăjmaşi cu biruire-i proslă-

13 конєцъ нєдѣлѣ **15** слово, мз. **20** Cu oprire, *îndreptat la marginea stângă, în* [c]u dojană ‖ *Tipărit în josul paginei 454:* гласъ в єѵлїє є.

Variante: 1 Răspunse] *T* Şi răspunse | săborului] *C* săburului nu ogodì derep'ce] *T* împută de aceasta, că **2** Isusŭ] *T* Hristosŭ **3** iaste] *BT* sântŭ *C* iastea | a lucrà; într'acealea] *T* să lucreaze; întru acealea **5** amu lui Domnulŭ] *T* Isusŭ **6** nu] *T* nu-ş | lui] *T* său **7** şi-l va duce de-l va adăpà] *T* şi să-lŭ ducă să-lŭ adape **8** sântŭ] *BT* fiindŭ | iată] *T* de **9** ani] *T* ai, dară | cade a se dezlegà de boala aceasta în zioa] *T* cădeà să se dezleage den legătura aceasta în zi **10** *B* [acea]sta | lui grăì] *T* grăindŭ lui cine] *T* carei | protiviià] *C* potriviià.

viià-i, şi în viaţa lorŭ săturà-i cu de toate de destulŭ, | de-i mângâià şì înfrâmseţà pre ei. Iară mai apoi, însuşŭ (455) acesta unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu vine cătră oile pierdute a casei lu Izrailŭ, cu cuvinte învăţà pre ei şi cu lucruri dojeniià ei. Şi cu mari lucruri nespuse den hitlenie despărţiià-i şi cătră a lui credinţă trăgeà pre ei. Ei nici aşa nu fură isprăviţi, ochii împăijinându-şŭ şi urechile astupându-şi. Nu numai că nu se mirà văzândŭ aceaste ciudese minunate ale Domnului, lu Hristosŭ, ce şì ocărîià pre elŭ şi împutà lui. Şi începură să ucigă pre elŭ, neînţelepţii şi nemulţemitorii! După aceaia amu şì bolnavii lorŭ vindecà-i. Şi ei se împungeà pentru binele ce da elŭ vecinilorŭ, şi împreună cu pizmă erà ţinuţi, că loruşŭ cu rău le păreà. Iară alăltora le păreà bine a fi, ce slava Domnului nu o răbdà. Că nu vrea să vază nici unulŭ mântuindu-se, ce vrea ei mai vârtosŭ toţi să se muncească, decâtŭ toţi vindecaţi să fie şi ca lu Dumnezeu să se închine, şi să proslăvească Domnulŭ. Şi aceasta amu aiavea iaste şi de alţi mulţi. Şi e ivită şì den această evanghelie, ce e cetită noao astăzi şi ne e pusă înainte. Aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia erà Isusŭ învăţândŭ în besearecă întru o Sâmbătă.*

(Tâlcŭ) Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ de pururea mergeà în besearecă, învăţà însuşŭ de alŭ său lucru. Că nu se cade învăţătorilorŭ să se lenească şi să părăsească învăţătura puindu-o înaintea celorŭ ce ascultă. Iară cu nesocotinţă şi cu leane să sântŭ şì mulţi ascultători, e puţini priimescŭ folosŭ, destulŭ iaste şì aceasta pre ogoada lu Dumnezeu. Că mare iaste lu Dumnezeu şì un sufletŭ de se spăseaşte, iară de nu vorŭ nici unulŭ de ceia ce audŭ socotì pre cela ce-i învaţă, elu-şŭ va luà plata învăţăturiei lui desăvârşitŭ. Căce că ce i-e lucrulŭ lui, elu-şŭ sfârşaşte, că creade lu Dumnezeu ce-au zi|sŭ, să adaugă târgarilorŭ argintŭ. (456)

Că cine grăiaşte cătră ceia ce iau aminte, elŭ are mângâiare de ceia ce le grăiaşte şi se pleacă ascultătorii; iară cine va grăì de pururea, şi nu-lŭ ascultă, deci nu-şŭ înceată elŭ a grăì iară, acela mai a multă amu cinstei iaste

9 *Tip.* але лȣ домнȣлȣи лȣ хс. 33 *Tip.* арџинтъ 35 *Tip.* аскȣлтъторїи.

destoinicŭ, derep'ce că face voia lu Dumnezeu. Căce că să nu-lŭ nimea ascultă, iară elŭ totŭ datoriulŭ săuşŭ săvârşaşte-şŭ. Că de mândriia ceaia ascunsa şi de comoara nevăzută, ce folosu e de aceale doao? Iară cine grăiaşte şi învaţă cuvântulŭ lu Dumnezeu, elŭ înmulţeaşte darulŭ. Şi aceasta aiavea iaste de puţŭ şi de fântână, că de le vămŭ zleì apa, mai multŭ vorŭ fi curătoare. Iară care e nezleită, împute-se şi spre putredire întoarce-se aşijdere. Şi de va fi ceva, vreun lucru, de fierŭ făcutŭ, deci de-lŭ veri pururea apucà şi-lŭ veri lucrà elŭ, totu se mai curăţeaşte. Iară de-l veri ţineà ascunsŭ, să stea bine şi frumosŭ, şi-l veri părăsì, şi nu-lŭ veri mai prinde a mână, elŭ mai ruginosu se face. Şi cându-lŭ va vrea să-lŭ arză sau să lucreaze cu elŭ, rugina topeaşte.

Aşa şì întru ale trupului şi ale sufletului lucruri: de se vorŭ pripì oamenii şi se vorŭ nevoì, aceia mai vârtosŭ şì cu trupulŭ şì cu sufletulŭ sănătoşi sântŭ. Dereptŭ aceaia nimea să aprinză lumănarea şi să o pue suptŭ ciubărŭ, ce în sfeaştnicŭ, ca să lumineaze tuturorŭ carei sântŭ în casă. Că Hristosŭ amu aprinse dumnezeiasca lumină, învăţătura sa, şi puse aceasta în sfeaştnicŭ (ce se zice, la beseareca). Iară ceaia ce lăcuiaşte arzândŭ şi luminează tuturora carei sântŭ întru lumină, noi, învăţătorii, iaste, şi nevoinţă şì celorŭ ce cu vreare ascultă. Ce încă nici dereptŭ noi numai, învăţătorii, pusă fu în beseareca lumina ziseei şi legiei lu Hristosŭ, ce şì dereptŭ ceia ce vorŭ vrea să ia den lucirea
(457) lumineei lui frâmseaţe şi că | tră adeverita şi buna viaţă să se derepteaze.

Unulŭ amu iaste dereptătoriu şi învăţătoriu, fraţilorŭ, şì celui ce ascultă şì celuia ce grăiaşte, Hristosŭ şi Dumnezeulŭ nostru, celŭ ce dă şì cuvântulŭ şì mintea, celŭ ce de pururea grijaşte de noi de toţi şi spăsenie oamenilorŭ lucrează. Că acesta însuşŭ grăiaşte că «părintele mieu până acmu lucrează, şi eu lucrezŭ». Dereptŭ aceaia şì învăţà pren besearecì Domnulŭ, ca năroadele să tragă. Că năravŭ aveà amu oamenii la praznice şi Sămbăta să se adune, ca de leagea să se înveaţe şi să se pleace legiei dumnezeeşti. Că ştiià Dumnezeu negrija Jidovilorŭ şi leniia lorŭ de lucrurile legiei, şi dereptŭ

8 *Tip.* фѝ цчкà   21 *Tip.* лъколіще   24 *Tip.* шнѣлщи ѐн.

aceaia despărţì o zi den săptămână, ca toţi să înveaţe şi să înţeleagă leagea lu Dumnezeu şi zisa-i, şi să le vie în minte pururea, dereptŭ să-şŭ aducă aminte, şi den aducerea de minte să-i ascuţă şi să-i nevoiască, ca spre lucru să se îmbărbătează. Şi ei amu în toată zioa de Sâmbătă de dumnezeeştile cuvinte cu ascultare nevoiià-se, şi şì acmu facŭ aceasta, unde şì se află. Iară noi nici întru o jumătate de ceasŭ în Duminecă de a sufletului învăţătură şi ascultare nu răbdămŭ şi să aşteptămŭ, ce vedemŭ unii viindŭ numai, de-aciia iarăşŭ curândŭ esŭ şi nu rabdă până în sfârşitŭ.

Ce însă, derep'ce într'această zi a Dumineciei ce e pusă de Dumnezeu răpimŭ şi dereptŭ a lumiei grije aceasta răsipimŭ (şi necumŭ să fimŭ noi în toate Duminecile afară de greulŭ lumiei şi de voroavă, ce cu mii griji), şì de turbureale şi de vorovi sântemŭ ţinuţi. Au pare-ne noao că ne mai adaugemŭ noi avuţiia au marha, de ne nevoimŭ aşa şi pre Dumnezeu uitămŭ? Iară lu Dumnezeu pre cela ce uită pre elŭ, de multe ori şì strânsura-i şì avuţiia i-o răsipeaşte, cumŭ şì Iudeilorŭ oprì oarecândŭ, | celorŭ ce părăsiià tocmeala (458) besearecieі, că grăiià prorocului că «căce adusetŭ aceasta în casele voastre, aceaia o voiu răsipì», grăiaşte Domnulŭ totŭţiitoriulŭ.

Să ne teamemŭ de cazna aceasta, fraţilorŭ, şi de ce zace în lumea aceasta vieţiei noastre multŭ rău şi iute văzândŭ. Cu multă usârdie şi de stăjitŭ să meargemŭ în beseareca lu Hristosŭ, ce mai vârtosŭ întru această sfântă şi spăsitoare zi a Dumineciei. Şi să răbdămŭ acolo până în sfârşitŭ, şi să ascultămŭ şi să ne învăţămŭ de spăseniia sufletelorŭ noastre. Că această vreame e trecătoare, şi viaţa noastră către sfârşitŭ apropie-se, şi se apropie moartea. Iară mai vârtosŭ apropie-se Domnulŭ şi cuvinte înfricoşate de judecată. Spre aceaia toţi goli şi cu ruşine înainte-i avămŭ a sta şi răspunsŭ să dămŭ de viaţa noastră. Şi avămŭ a luà, au împărăţiia ceriului ceaia nesfârşita şi fericita, sau osânda şi munca de vecie, ce e de pururea. Acolo amu altă mângăiare nu vămŭ aveà, ce numai de lucrurile noastre tărie şi

8 *Tip.* дѹминкѫ 12 *Tip.* ꙟтра ачастѫ 21 *Tip.* бесѣрчїеи.

ajutorie. Ce însă iarăşŭ să ne întoarcemŭ la alalte cuvinte ale evangheliei.

(Evanghelie) *Şi iată, o muiare erà ce aveà duhŭ de nevoe de optŭ-spră-zeace ai, şi erà zgârcită, şi nu puteà să se scoale până în sfârşitŭ. Văzù pre ea Isusŭ, strigă şi zise ei: «O muiare. ertată să fii de boala ta!» Şi puse mânile spr'insa, şi aciia se dereptă.*

(Tâlcŭ) Multŭ şi mare folosŭ aduce boala celuia ce cade întru ea şi cu bine şì o rabdă, cu tărie şi mulţemindŭ lu Dumnezeu. Însă mai multe boale den păcate sântŭ, dereptŭ a sufletului spăsenie şi folosŭ. Că muncindu-se trupulŭ şi chinuindu-se, iară sufletulŭ slobozeaşte-se de păcate şi se spăseaşte. Den pizma diavolului tâmplă-se această boală aceştii mueri, cumŭ şì Domnulŭ zise: ce o au legatŭ satana de
(459) optŭ-spră-zeace ai. Că pentru ne|şte păcate ale ei, lasatŭ au fostŭ de Dumnezeu şì muncită să fie de satana într'atâţea ai. Şi spuse şì numărulŭ vremiei, ca să înţeleagemŭ că n'ară fi puteare acea boală dela omŭ vindecare să afle, numai dela Dumnezeu. Că nu e puteare den omŭ. ce puterile sântŭ ale lu Dumnezeu. Că putearnicŭ fi-va diavolulŭ întru trupurele omeneşti în toate realele, cândŭ de susŭ, dela Dumnezeu, lăsate fi-vorŭ lui, derep'ce că şì den începutŭ acesta fu noao iscoditoriu să cădemŭ den neputredirea. Ce zidiţi fumŭ, ca cu boală trupulŭ să se leage, şi de chinuri lăsatŭ iară îmbrăcământulŭ de piiale acesta să ştimŭ. Să înţeleagemŭ că Domnulŭ cu glasulŭ frâmseţiei dumnezeeşti şi cu puteare împlutŭ fiindŭ, boala gonì a aceştii mueri. Că puse şì mânile spr'insa, ca să înţeleagemŭ că a lu Dumnezeu cuvântŭ şi putearea şi lucrulŭ şi lumina îmbrăcă-o. Cu asaşŭ amu şi de eaşŭ erà a lui: nu altui cuiva, dentr'acela adeveritŭ, spre una de eluşŭ, chipulu-şŭ împărţì. Iară dulceaţa lu Dumnezeu aşa fu, şi aşa a lui zidire miluì. Iară celŭ ce den începutŭ muiarea legà, satana, îngreoè-se dereptŭ sloboziia ei şi mai mulţi vru să amărască, să-i leage acestŭ jude alŭ gloatei, cu frica lui ceaia hitleana, şi să bage întru ei pentru elŭ pizmă, şi să-lŭ întărâte pre elŭ acestora, şi cu gura lui să-i oprească ciudesele. Că aşa

amu pretutindinea bunilorŭ pizmeaşte, draculŭ şi vrăjmaşulŭ nostru, diavolulŭ.

(Evanghelie) *Şi răspunse mai-marele săborului, împută de aceasta, că întru Sâmbătă vindecă Hristosŭ, grăì nărodului: «Şase zile sântŭ, întru eale se cade să lucreaze; întru acealea amu să îmble să vindece, nu în zioa de Sâmbătă».*

(Tâlcŭ) Pururea amu, întru toate, pizma şi râvnirea mai rea iaste decâtŭ toate realele, şi mai vătămătoare foarte, | încă şì mai multŭ decâtŭ ceia ce vieţuescŭ de pururea întru (160) rău. Că unulŭ alăltui de nu ogodescŭ, foarte întunecă mintea lorŭ, şi nu-i lasă să caute adevărulŭ, ce grăescŭ că dulcele e amarŭ, şi amarului dulce, şi punŭ în locŭ de lumină întuneareculŭ, şi în loculŭ întunearecului lumina, derep'ce că n'au tocmeală cu sfeatŭ. Ce multe den ceale bune pare-le-se că nu sântŭ bune, ce ocărăscŭ acealea şi împută. Şi de multe ori şì miiarea amărăciune arată-se unora. Că den ispita firiei neputinţă putreditoare avândŭ şi ochiulŭ nefiindu-le sănătosŭ, multe de cealea ce sântŭ, nu le veade, şi multe de cealea ce nu sântŭ, adauge-le. Şi carile sântŭ tocma cu păsulŭ, paru-i-se că nu sântŭ tocma. Au doară nu sântŭ tocma cumpona una cătră alaltă?

Nu zise judele gloateei însuşŭ în faţă cătră Hristosŭ că «spargi Sâmbăta, dereptŭ căce vindeci», şi «derep'ce nu vindeci într'alte zile, ce în Sâmbătă?», ce cătră nărodŭ deade cuvântulŭ, că se temeà să nu cumŭ-va să oprească lui şi să se ruşineaze, ca şì cărtularii şi fariseii. Că de multe ori se ruşinà.

(Evanghelie) *Răspunse Isusŭ şi zise: «Făţarnice, cine de voi întru Sâmbătă nu-ş va dezlegà boulŭ său sau asinulŭ dela iasle, şi să-lŭ ducă să-lŭ adape? E aceasta, de featele lu Avraamŭ fiindŭ, ce o legă satana de optŭ-spră-zeace ai, dară nu se cădeà să se dezleage den legătura aceasta în zi de Sâmbătă?» Şi aceasta grăindŭ lui, ruşinà-se toţi carei se protiviià lui. Şi totŭ nărodulŭ bucură-se de toate slavele ce erà de elŭ.*

(Tâlcŭ) Obliciià-le Domnulŭ pizma şi râvnirea, carei se protiviià lui. Nu numai cătră mai-marele gloateei cuvântŭ cu răspunsŭ deade, ce şì cătră toţi fariseii şi cărtularilorŭ. Şi

25 *Tip.* коуⷨвà 29 *Tip.* сѫ | бѫ 32 *Tip.* сѫ | бѫтѫ 33-34 *Tip.* нърóдълꙋ.

fățarnici i meniià pre ei, că știià ca Dumnezeu hitleniia lorŭ, și de a diavolului pomeniià. Că unele grăiià, iară altele | (461) întru ei aveà. Acestora le ziceà fățarnici bătrânii de demultŭ, derep'ce că una le erà lorŭ înlăuntru, e cu alta den nafară închipuiià-se și se arătà. Iară aceștii mueri, fată lu Avraamu-i zise, pentru credința ei. Că acela iaste feciorulŭ lu Avraamŭ, nu carele se-au născutŭ pre trupŭ dentr'însulŭ, sau carii se tragŭ de ruda lui, ce carii au bunătățile lu Avraamŭ și le păzesc și ținŭ credința lui, aceia-sŭ feciorii lu Avraamŭ. Dereptŭ aceaia au grăitŭ Domnulŭ: «De-ați fi fostŭ feciorii lu Avraamŭ, lucrulŭ lu Avraamŭ ați fi făcândŭ». Nu numai acestŭ jude alŭ gloateei rușină-se de cuvintele Domnului, ce și toți carei se protiviià vraciului sufletelorŭ și trupurilorŭ noastre, Domnului și spăsitoriului nostru, și apărà pre elŭ, să nu vindece neputințele oamenilorŭ. Și pentru pizma lorŭ ei se răstiià, căce face ciudese Domnulŭ; și atunce amu carei nu se plecà, ei se rușinà. Și acmu mulți eretici rușinează-se, și toți carei se protivescŭ și nu se pleacă beseareciei lu Hristosŭ, opriți sântŭ. Iară năroadele, ca nește folosiți de znamenii, ei se bucurà, și mii de vindecări priimiià, derep'ce că nu erà soți pizmașilorŭ și râvnitori necurați. Că den judeci amu puțini crezură, iară den ceia mai proștii și neînvățații mulți credeà și se închinà, derep'ce că cu pizma lorŭ nu-i puteà apărà, nici-i puteà întoarce pre ei să nu creazâ. Și noi amu, frațilorŭ, greimea păcateloŭ noastre, ce se zgârceaște mintea noastră, să o dezlegămŭ, și frâmseațea lumiei și grija bunătăției (cu ceaia ce înșală pre noi draculŭ, și-șŭ bate jocŭ, și departe ne face de Dumnezeu) până în sfârșitŭ să o lepădămŭ. Și noi toți lu Dumnezeu să ne apropiemŭ, și dereptŭ aceaia spăsitoarei (462) legi să ne închinămŭ și de | a sufletului spăsenie cu totŭ sufletulŭ să ne grijimŭ.

Să părăsimŭ minciunile și toată fățăriia, și să grăimŭ cu adevărŭ cineșŭ cătră vecinulŭ săŭ. Să ne îmbrăcămŭ, grăiaște, preuții, în dereptate, cu de toate bunătățile, cumŭ sântemŭ datori. «Că voi sânteți lumina lumiei», grăiaște Domnulŭ, «și voi sânteți sarea pământului. Că de se va împuți sarea, cu ce o veți sărà? Să amu lumina ce e întru tine fi-va întunecată, cu câtŭ va mai întunecà?» Iară

monahii, văşmântŭ de spăsenie ce-aţi luatŭ, nespurcatŭ şi curatŭ să-lŭ păziţi. Aceasta să vă nevoiţi, făgăduita ce-aţi datŭ înaintea lu Dumnezeu şi sfinţilorŭ, îngerilorŭ lui. Iară mireanii, cu văşmântŭ neputredŭ ce sânteţi îmbrăcaţi, şi cu veşminte de nuntă îmbrăcaţi, să nu le spurcaţi acealea cu păcatele, ce să vă păziţi, bărbaţilorŭ şi muerilorŭ, patulu-vă nespurcatŭ, ca şi nunta cu cinste păzită să vă fie şi de totŭ curatŭ şi fără de prepusŭ. Că spurcăciune e, şi înşelătoare iaste veşmintelorŭ de spăsenie, curviia şi necurăţiia, şi cuvintele cealea spurcatele şi beţiia şi cămătniciia şi asupritura şi toate alalte păcate.

Toţi amu, fraţilorŭ, carii sintemŭ pre obrazulŭ şi pre chipulŭ celuia ce ne-au făcutŭ şi sântemŭ fiii lu Dumnezeu şi moşteani împărăţiei lui, să ne nevoimŭ să nu pierdemŭ cinstea aceasta, întinându-ne cu pohta dulceţilorŭ. Ce să ogodimŭ lu Dumnezeu cu podobie şi cu dereptate, şi cu sfinţie şi fără de păcate, cu pace şi cu împreunare, întru toate bunătăţile şi cu bună viaţă. Să ispovedimŭ cu pace păcatele noastre, şi să lucrămŭ Domnului cu frică şi cu cutremurŭ, ca şi de cea mânie ce e gătită noao, dela noi să o întoarcemŭ, şi de cea muncă ce va să fie să scăpămŭ, şi dulceţiei de cu a veacilorŭ |
dulceaţă să ne îndulcimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, (463)
că a lui e slava şi ţinearea în veciia veacului, aminŭ.

Dumineca a douăzeci şi opta.

Evanghelie de la Luca, zaceala 76.

(Luca XIV, 16). *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Omŭ neştine făcù cină mare, şi chemă mulţi. (17) Şi tremease robulŭ lui în ceasulŭ de cină: „Zi chemaţilorŭ: veniţi că încă gata sântŭ toate“. (18) Şi începură împreună a se*

—

1 *Tip.* мнихїи **24-25** *Titlul slavon:* недѣлѧ. к҃и (*îndreptat ulterior în* к҃и), єѵгл. ѿ лоукы. глава, ѻ҃ѕ.

Variante: 26-27 Omŭ neştine făcù] *T* Un omŭ oarecine feace **27** mulţi] *T* mulţii | tremease] *T* tremise **28** robulŭ lui] *ABC* robii lui *T* robulŭ său **28** ceasulu de cină] *T* vreamea cinei | Zi] *ABC* Ziceţi *T* să zică **29** încă gata sântŭ toate] *T* toate amu gata sântŭ **29** Şi începură împreună] *T* Şi aciiaşŭ toţi începură.

lepădà toți. Întâiulŭ zise lui: „Un satŭ amŭ cumpăratŭ, și amŭ nevoe să esŭ să-lŭ văzŭ. Rogu-te, lasă-mă în pace". (19) Și altulŭ zise: „Pluguri de boi cumpărai cinci, și mă ducŭ să ispitescŭ ei. Rogu-te, lasă-mă în pace". (20) Și altulŭ zise: „Muiare luai, și dereptŭ aceaia nu pociu venì". (21) Și mearse robulŭ acela, spuse domnu-său aceaia. Atunce se mâniè domnulŭ caseei, zise robilorŭ lui: „Eșiți curândŭ la răspântii și în ulițele cetăției, și mișeii și beteagii și orbii și șchiopii aduceți-i încoace!" (22) Și zise robulŭ: „Doamne, fu cumŭ ziseși, și încă iaste locŭ". (23) Și zise domnulŭ robului: „Eșŭ la cale și ologi, și-i îndeamnă să vie, să se împle casa mea!" (24) Grăescŭ amu voao că nece unulŭ de acei bărbați chemați gustà-vorŭ de cina mea. Mulți amu sântŭ chemați, e puțini aleși.

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 48.

Fericitulŭ evanghelistulŭ Luca înainte pune noao astăzi pilda cuvintelorŭ evangheliei învățătură, cumŭ sfântulŭ Davidŭ au prorocitŭ de Hristosŭ, cumŭ zice că «voiu deșchide în pildă rostulŭ mieu,. și voiu spune măestriia mea dentâiu». Iară după aceaia oamenii pildele și cuvintele cealea acope-

4 *Tip.* лáсѹмѫ *(AC* lasă-mă) **9** *Tip.* шкóпїи *(tot astfel ABCT)* **15** кóнецъ недѣлѣ. **17** слóво м҃и. *(sic)* || *Tip. în josul paginei 463:* глáсъ г҃ їѵлїе, ѕ.

Variante: 1 *T lipsește* toți | Întâiulŭ] *T* Celŭ dentâi **1-2** Un satŭ amŭ cumpăratŭ, și amŭ nevoe să esŭ să-lŭ văzŭ] *T* Satŭ cumpărai, și amŭ grije a mearge să văzŭ elŭ **2** *B* vă[zŭ] | lasă-ma în pace] *B* ai mă de bine *T* aibi-mi răspunsulŭ **3** Și] *T* Iară | *B* [zi]se | Pluguri de boi] *T* Boi înjugători *B* cinci [ș]i **3-4** și mă ducŭ să ispitescŭ ei] *T* și voiu să mergŭ să-i ispitescŭ **4** lasă-mă în pace] *B* ai [m]ă de bine *T* ai-mi raspunsulŭ | *T lipsește* Și **5** *B* [l]uai dereptŭ] *T* pentru **6** mearse] *T* mearse amu **7** aceaia] *T* aceasta | mâniè] *T* mâniià | caseei] *T* caseiei **7-8** robilorŭ lui: «Eșiți] *T* robului său: «Eși **8** răspântii și în] *T* drumŭ și pren **9** *T lipsește* și beteagii și | aduceți-i] *T* și neavuții adu-i **11** robului] *T* cătră robŭ | Eșŭ] *T* Eși | cale] *T* drumŭ | ologi] *BT* ologii **12** să se] *T* ca să se **13** nece] *BT* nici | unulŭ de acei bărbați chemați gustà-vorŭ] *T* un bărbatu de acei chemați au a gustà **14** puțini] *B* puțini-sŭ.

ritele multu le socotescŭ și multu le ispitescŭ şi întreabă. Iară carele sântŭ grăite aiavea şi curatŭ, nu foarte le ascultă, şi mai a-leane se îndeamnă. Pentru aceaia în pildă grăiià Hristosŭ, | cumu se zice, în minte. Că coperemântŭ au acealea, (464) şi chipuri sântŭ şi seamne lucrurilorŭ nevăzute, cugetaţilorŭ mai vârtosŭ şi celorŭ cu duhulŭ; şi câte nu putemŭ vedeà cu ochii trupului, acealea arată aceasta.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ pilda aceasta: Un omŭ oarecine feace cină mare, și chemă mulţii. Și tremise robulŭ său în vreamea cinei, să zică chemaţilorŭ: «Veniţi că toate amu gata sântŭ». Și aciiașŭ toţi începură a se lepădà. Celŭ dentâi zise lui: «Satŭ cumpărai, și amŭ grije a mearge să văzŭ elŭ. Rogu-te, aibi-mi răspunsulŭ». Iară altulŭ zise: «Boi înjugători cumpărai cinci, și voiu să mergŭ să-i ispitescŭ. Rogu-te, ai-mi răspunsulŭ». Altulŭ zise: «Muiare luai, și pentru aceaia nu pociu veni».*

(Tâlcŭ) Invaţă Domnulŭ şi dojeneaşte noi ce e dereptŭ milosârziia şi miloste dulcelui, lu Dumnezeu, părintelui lui, ce fu tocmeala spăseniei noastre întru omeniia unului născutŭ fiiului lui şi Dumnezeu. Și după aceaia amu dumnezeescului alŭ lui trupŭ fumŭ oameni însoţiţi, că pre Dumnezeu, şi şì părintele său, omŭ meneaşte-lŭ. Și cină mare, cheamă-se tocmeala aceasta. Cină amu, căce că în vreamea de apoi vine Domnulŭ, iară mare, derep'ce că şì mare iaste pre adevărŭ taina spăseniei noastre.

Tremease robulŭ său. Cine iaste robulŭ acesta? Celŭ ce luò chipŭ de robŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, că omŭ fu. Și ca un omŭ tremesŭ grăimŭ, şi nu numai ca fiiulŭ şi Dumnezeu, bunŭ ogoditoriu părintelui, ce şì ca un omŭ. Că acesta e numai unulŭ fără păcate, că toate sfeaturile şi vrearea lu Dumnezău tatălui făcù. Și săvârşì toată dereptatea, iară păcate nu făcù, nici se află hitlenşugŭ întru rostulŭ lui. Iară în vreamea de cină tremesŭ fu (ce se zice, întru vreamea ceea de eașŭ ce-au fostŭ). | Zise cândŭ binevru şi cumŭ (465) vrea, şi tremesŭ fu să zică chemaţilorŭ.

Chemaţii sântŭ, ce se zice, toţi oamenii, că pre toţi cheamă Dumnezeu spre a sa cunoaştere, unii amu cu vă-

13 *Tip.* àлѣ | тѹлѣ 31 *Tip.* доѹмнезъѹ.

zutele făpturiloră, cu bună învăţătură a ceriului şi a pământului şi cu alalte, e alţii cu firile legiei, ce fură date noao dentâi ca să cunoaştemŭ Dumnezeu. Iară cei mai de aproape erà Izrailteanii, cu leagea ce fu dată lorŭ dela Dumnezeu, că de Moysi şi de alalţi proroci chemaţi fură mai denainte. Şi cătră aceştea tremesŭ fu mainte Domnulŭ, cumŭ şì zice: «Au nu fui tremesŭ, numai cătră oile pierdute casei lu Izrailŭ?» Ce întru ai lui amu vine, şi ai lui pre elŭ nu priimiră. Iară câţi priimiră elŭ, deade lorŭ puteare feciori lu Dumnezeu a fi, crezuţilorŭ întru numele lui. Şi grăiià: «Veniţi că toate sântŭ gata».

Gătì amu Dumnezeu şi părinte de Hristosŭ Isusŭ, celŭ ce lumiei dăruì nespusa dulceaţă, lăsarea şi ertarea păcatelorŭ, împreunarea şi luarea sfântului duhŭ, întru locŭ de feciori curăţie şi frâmseaţe, dereptate, sfinţie şi izbăvire, împărăţiia ceriului şi slobozire de muncă. Dereptŭ aceaia şì grăì: «Împărăţiia ceriului în lăuntru de voi iaste. Şi vă pocăiţi, că se apropie împărăţiia ceriului». Ei începură împreună a se lepădà toţi, cu un cuvântŭ şi o tocmeală, judecii Iudeilorŭ şi cărtularii şi fariseii. Lepădară-se de-a avearea pre Hristosŭ Isusŭ împăratŭ şi Dumnezeu. Dereptŭ aceaia nici taineei şi dumnezeeştiei cină nu se spodobiră. Şi ceia ce cumpărară satŭ şi boi înjugători, iubitorii de aurŭ sântŭ şi iubitori de bogăţie oameni, cei ce cătră a pământului grije sântŭ şi cătră grijile de pre pământŭ lipiţi de pururea. Şi cei ce nu caută spre cugetata, şi de nădeajdea
(466) bunătăţiei nici un | cuvântŭ nu facŭ, nu vorŭ puteà, nici se vorŭ cuvântatei cină priceştuì. Dară oameni amu lucrători şi cei preaproşti, ce au a înţeleage de această taină dumnezeiască şi cându se vorŭ încelepţì, ţiindŭ ei de pururea plugulŭ?

Că se cheamă cinci boi înjugători şi ale trupului şi a sufletului firi. Acelora amu lucrămŭ toţi, sau trupeasca sau sufleteasca, cumŭ vămŭ. Şi cine se pleacă pre pământeasca, şi seamănă spre a trupului, are a seceră putrejune, iară carele lucrează sufleteasca şi seamănă spre duhŭ, are a seceră viaţa veacilorŭ. Iară celŭ ce luò muiare, iubitoriulŭ de dul-

20-21 *Tip.* дѣ а̀ а̀ | вѣрѣ.

ceață iaste și nesătululŭ de păcate. Și care e căzuta ìn jelaniia necuvioasă și fără preceapere, și în pohtele fără-deleage și în dulceți, și celŭ ce de trupŭ iubeaște a se lipì, și și-e afară de sine și de minte, nu poate a mearge pre urma Domnului, nici a lucrà lu Dumnezeu, nici e ogoditoriu întru nemică lui.

Însă să înțeleagemŭ, fraților, pierderea și să ne plângemŭ pre noișŭ, derep'ce că pentru satŭ și dereptŭ boii ìnjugători și pentru mueri cădemŭ dela Dumnezeu, și de a lui dulceață dumnezeiască lipsimu-ne. Și adăogându-ne și încurcându-ne acestora, șì toată vreamea vieții noastre răsipimu-o cu rău, șì, până la vărsatulŭ sângelui pentru acealea semețindu-ne, de cuvintele lu Dumnezeu și de înțeleagere-i nici dinioară nu înțeleagemŭ, nici facemŭ. Iară ale sufletului învățături și adevărulŭ bunŭ, iaste să înțeleagemŭ și să socotimŭ și să ne veselimŭ legiei lu Dumnezeu și înțelesului celuia bunulŭ și lucrurilorŭ sufletești. De aceastea amu sântemŭ noi datori a ne sârguì și a ne nevoì.

(Evanghelie) *Și mearse amu robulŭ acela, spuse domnu-său aceasta. Atunce se mâniià domnulŭ | caseiei, zise robului său:* (167) *«Eși curândŭ la drumŭ și pren ulițele cetăției, și mișeii, orbii și șchiopii și neavuții adu-i încoace!» Și zise robulŭ: «Doamne, fu cumŭ ziseși, și încă iaste locŭ». Și zise domnulŭ cătră robŭ: «Eși la drumŭ și ologii, și-i îndeamnă să vie, ca să se imple casa mea!» Grăescŭ amu voao că nici un bărbatŭ de acei chemați au a gustà de cina mea.*

(Tâlcŭ) Chemați fură domnii Iudeilorŭ și cărtularii și fariseii, și nu crezură. Lepădați și scoși fură. Și de slava și den dulceața lu Hristosŭ căzură, și nu se spodobiră să crează lui, ce se întunecară mai vârtosŭ de realele lorŭ și pizme. Lăudà-se și grăiià: «Au doară cineva den domni crezù lui?» Așa acei învățători de leage și cărtulari și domnii iudeești înșelară-se și nu înțeleaseră, și de pizmă topiià-se și nebuniià, și a lu Dumnezeu chemare nu socotiră. Iară dentr'înșii cei preaproști și mișeii și orbii și neavuții și cei ce se chemà nebunii .lumiei și ocărîți, aceia chemați fură, și intrară întru viață. Că närodulŭ amu și mulțimea oamenilorŭ

2 *Tip.* некоу́виасѫ 22 *Tip.* шкѡ́пїи.

minunà-se de cuvinte dulci ce eşiià den rostulŭ lu Isusŭ şi Dumnezeu, şi se bucurà de învăţătura lui, şi de toate preaslăvite ce erà dentru elŭ minunà-se.

Chemaţi fură mainte şi vineră den Iudei şì ucenicii lu Hristosŭ şi apostoli, Petrŭ şi Andrei, Iacovŭ şi Ioannŭ, şi alţii ce alease Dumnezeu, şi mainte-i învăţă întru slava lui. Şi după treacerea acelora, de-aciia şì mii crezură, că a lu Dumnezeu dulceaţă şì spre limbi vărsă-se. Că cei ce erà pre cale şi ologi, păgânii sântŭ, că Izrailteanii în lăuntrulŭ ce- (468) tăţiei Ierusalimu|lui erà şi leagea luase, şi învăţată viaţă aveà. Dereptŭ aceaia zise: «Eşi la cale şi în uliţele cetăţiei», că păgânii striini erà şi striinaţi de leage şi de leagea lu Dumnezeu. Şi nici pre o cale nu îmblà, ce pre multe căi ale fără-de-legiei, şi în neştiinţe îmblândŭ, întru ale trupului păcate fiindŭ. Că mare trupŭ iaste păcatulŭ, şi pren cetăţi împarte-se şi desparte pre noi de Dumnezeu.

A dobitoceştiei viaţă limbile erà, şi urîţi, şi spurcata a lorŭ lăcuită, ce spre multe slave fiindŭ împărţită, arătă şi-i zise «drumuri». Iară căce erà întru păcate viaţa lorŭ, şi apăratulŭ şi lepădatulŭ şi spurcatulŭ alŭ lorŭ lucru, arată şi grăiaşte «ologiia». Şi nu numai să-i cheame zice, ce să-i şì nevoiască aceia. Că să şì pre niminea să nu nevoiaşte Dumnezeu, nici-lŭ sileaşte, ce ceare şi va să creademŭ noi cu voe, însă să înţeleagemŭ că tăriia ceaia marea a lu Dumnezeu iaste, a creade limbile, atâta nebunie avândŭ. Şi dereptŭ aceaia zice «nevoiaşte». Că de nu vrea fi tăriia cea multă a lu Hristosŭ, propoveduitulŭ şi slava cea mare şi adevărulŭ, cum ară fi crezutŭ oamenii, slujitorii idoleşti, fiindŭ dârjŭ şi nebunindu-se, şi lucru spurcatŭ făcândŭ, şi cu socotinţă de pripă să cunoască carele au fostŭ Dumnezeu, şi sufleteasca viaţa să iubească şi să vieţuiască, şi pre alŭ evangheliei cuvântŭ a îmblà, şi apostoleştiei dumnezeiască propoveduire a creade?

Ce se suì amu Domnulŭ la ceriure. După ce săvârşì ce erà de noi, toată tocmeala, lăsă ucenici şi apostoli învăţătura lui bine-vestuindŭ şi propoveduindŭ. Dereptŭ aceaia şì dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ grăiaşte, în Hristosŭ amu

9 *Tip.* ȉзраи́лктѣнїи   **32** *Tip.* а̀по́столѣщи ѐн.

să ne rugămŭ, că lu Du|mnezeu roagă-se de noi, să ne împace cu Dumnezeu. (469)

E apostolii iarășŭ, după aceaia, păstori și învățători ucenicii lu Hristosŭ puseră, ca să propoveduiască de pururea cuvântulŭ lu Dumnezeu și nici dinioară să nu părăsească sau să se lenească, ce în multe chipuri să se nevoiască și să întoarcă oamenii cătră lumina înțeleagerei lu Dumnezeu, și să-i derepteaze spre ceaia ce e adeverită și la spăseniia vieției veacilorŭ. Dereptŭ aceaia nevoință cheamă-se acestŭ lucru, de arată datoriia nevoințeei și grijiei a apostolilorŭ și ucenicilorŭ lu Hristosŭ. Și mai cu preaslăvită adaugere arată și de-a întoarcerea limbile, derep'ce amu că să și nu vrea Ellinii să lase idolii, bucatele, însă den adeverita propovedanie nevoiți fură. Și se îndemnară aceștea, și cu tăriia celui ce făceà ciudesele și de znamenii încredințară-se, spre adaugere și spre întoarcerea credinței lu Hristosŭ. Că în toate zilele cina aceasta sufleteasca a sfinteei evanghelie găteaște-se apostolilorŭ și prorocilorŭ, păstorilorŭ și învățătorilorŭ, beseareciei lu Dumnezeu, și chemați fi-vămŭ toți întru împărăție, ceaia ce den începutulŭ lumiei gătit-au Dumnezeu oamenilorŭ.

Însă unii amu cu mândriia ispiteei den nafară și cu fărăcredință, iară alții dereptŭ dragostea strânsurei și a avuției, și pentru slava, bogățiia și dulceața, e alții dereptŭ dragostea pohtei trupului și pentru grijile vieției aceștiia, lepădămu-ne și nu priimimŭ împărățiia și fericita viață și îndulcirea-i. Că toate căderile bunătățilorŭ și ale bunelorŭ, greșalele lă sântŭ den ceaste trei reale: den iubirea avuției și den iubirea dulceției și den iubirea de slavă. | Că dentr'însele și cădearea (470) ceaia marea den începutulŭ lumiei fu. Că diavolulŭ amu pentru trufa căzù den ceriu, iară Adamŭ pentru iubirea de dulceață, și scosŭ fu den rai, și Iuda dereptŭ avuțiia vânzătoriu fu lu Hristosŭ și moșteanŭ muncii veacilorŭ.

Cu aceaste trei ispite și pre Domnulŭ draculŭ ispitì: cu iubirea dulceției, cândŭ grăiià: «Zi ca pietrile aceastea pite să fie»; cu iubirea de slavă, cândŭ puse elŭ spre arepile hramului și zise lui: «De ești fiiulŭ lu Dumnezeu, aruncă-te

---

3 *Tip.* ἀпóстωлїи ἀржиік 5 *Tip.* ди́ннѿрж 10 *Tip.* невóнцє ѐн
11 *Tip.* ἀдаѹ̆жцєрє.

josŭ»; cu iubirea de argintŭ, cândŭ în multe-lŭ puse şi toată împărăţiia i arătă. Dereptŭ aceaste trei reale ferecaţi şi legaţi sântemŭ şi nu ne sârguimŭ spre alŭ sufletului lucru, ce prea cu păreare şi cu negrije zilele vieţiei noastre petreacemŭ şi ne apropiemŭ mai vârtosŭ frâmseţiei aceştii lumi nestătătoare şi putredă, iară de a fericitei şi a nesfârşitei viaţă nici un cuvântŭ nu facemŭ.

Însă iubirea de oameni a lu Dumnezeu, carei se întorcŭ şi se căescŭ tare păcătoşii, dăruiaşte-le împărăţiia ceriului. Că dereptulŭ, de va vrea răulŭ, muncitŭ va fi, iară păcătosulŭ, de se va întoarce spre dereptate, spăsenie dobândì-va. Că pre cea cale largă şi tinsă a păcatelorŭ, ce se-au prilăstitŭ păcătoşii, tremes-au tatălŭ şi Dumnezeu unulŭ născutŭ fiiulŭ său şi Dumnezeu. Robŭ fu pre trupŭ, şi n'au venitŭ să cheame derepţii, ce păcătoşii la pocaanie, şi să-i sature şi să-i adape. Şi priimeaşte aceia de pururea să fie, şi cu dragă cinste şi cu milă, dereptŭ păstorii şi învăţătorii beseareciei, şi în loculŭ înţelepţilorŭ şi marilorŭ domni şi bogaţilorŭ. Şi trupului bucurându-se mulţi oameni, şi
(471) boale arată-se că tremeate şi nevoi. Şi cu a sa ju|decată ştie Dumnezeu, şi face pre ei şi fără voia lorŭ, carii nu vorŭ a se lepădà de lume şi cătră elŭ să alearge. Şi amŭ văzutŭ mulţi că den nevoe şi den năpăşti şi de scârbele lumiei cătră adeverita credinţă a lu Hristosŭ alergară şi spăsenie dobândiră.

Invaţă pre noi Domnulŭ mainte cu această pildă, ca mişeilorŭ şi săracilorŭ şi neavuţilorŭ mai vârtosŭ să le dămŭ, nu bogaţilorŭ. Zice amu: «Cândŭ faci prânzŭ sau cină, nu chemà liubovnicii tăi, nici rudele tale, nici vecinii bogaţi — doară cândva şi aceia pre tine vorŭ chemà, şi va fi ţie plată — ce cândŭ faci cină, cheamă mişeii, neputincioşii, neavuţii, ologii, orbii, şi fericitŭ fi-veri, că n'au cu ce-ţi plăti, ce-ţi va plătì învierea derepţilorŭ». Auzì oarecine den şezători, zise lui: «Fericitŭ amu, cine are a mâncà mâncare întru împărăţiia lu Dumnezeu!»

Omeneasca înţelegeà şi socotiià acelŭ omŭ, şi nemica mai multŭ de câtu i erà firea nu puteà să înţeleagă. Că nu

12 *Tip.* прѣ чѣ   18 *Tip.* ӂцелценлѡ   30 *Tip.* кьндькà.

erà cu duhŭ de înţelesŭ, ce sufletescŭ amu iaste cela ce tocmeaşte cugetulŭ omeneaşte şi nemică mai pre desupra fireei creade, ce toate pre fire înţeleage. Trei amu tocmeale sântŭ: trupeasca şi sufleteasca şi duhovnicească. Ale trupului amu tocmeale iaste, cândŭ va cineva să se bucure şi să se veselească, şi altora face rău; aceia sântŭ camatnicii şi asupritorii. Iară ale sufletului tocmeale iaste, cândŭ nici vatămă pre niminea, nici va să fie vătămatŭ. Aceasta amu iaste ce e pre fire avuţie, derep'ce amu că firea învaţă aceasta. Şi aduce noao şì Domnulŭ de zice: «Câtŭ veţi să facă voao oamenii, şì voi faceţi lorŭ aşijderea». Iară a duhului tocmeală iaste, cândŭ va cineva să se şì chinuiască pentru dereptatea, cu voe, şi amărîtŭ mai vârtosŭ caută să fie şi obiditŭ, şi | toată iuţimea a răbdà pentru Hristosŭ. Iară ceaia ce vatămă (472)
alţii, afară de fire iaste, e ce nu vatămă, nici va să se vatăme, pre fire iaste; iară a se chinuì pentru dereptate şi a răbdà, mai pre desupra de fire iaste.

Ce să fimŭ cu usârdie, fraţilorŭ, şi cu cinste dragă de-a priimirea, fraţilorŭ, şi mişeii să hrănimŭ şi să-i adăpămŭ şi să-i îmbrăcămŭ. Şi grijitură de toate spr'inşii, de câtu ne e putearea, să arătămŭ, ca şì ceia ce nu vorŭ vrea, să-i nevoimŭ, datori sântemŭ, ca să se priceştuiască ei dentr'a noastră bunătate. După învăţătura Domnului şi sufleteştii învăţători, de seţi arhierei şi egumeni şi preuţi, suptŭ alŭ vostru ţinutŭ carei sântŭ şi turme, învăţaţi-i şi-i dojeniţi şi-i înţelepţiţi. Şi de nu vorŭ vrea aceia, încă-i nevoiţi, ca să facă cu adausŭ, ce se cade şì adausulŭ, şi să nu-i uitaţi, rogu-mă voao. Nici să ne lenimŭ către fericita chemare a lu Dumnezeu pentru strânsoarea bogăţiei putredă, nici pentru pohtele trupului şi pentru grija aceştii vieţi, şi dereptŭ realele şi înşelăciunile dragosteei aceştii lumi să ne lepădămŭ spăseniia sufletelorŭ noastre. Să nu cinstimŭ mai vârtosŭ ceastă lume, ce e până la o vreame de către a veacilorŭ, nici să ne părăsimŭ şi să ne zăbovimŭ, derep'ce că aproape iaste lângă uşă moartea. Să nu cinstimŭ satele, nici boii şi muerile mai vârtosŭ de a Domnului dumnezeiasca cină, ceaia fericita şi nesfârşita piştea a raiului, ce ceaia ce ne vatămă şi apără pre noi, mai vârtosŭ de toate

8 *Tip.* нимимѣ 12 *Tip.* дерптатѣ.

urîciunile, şi de cealea ce nu ne placŭ, şi să o urîmŭ, şi să o părăsimŭ. Şi să ne sârguimŭ şi să ne nevoimŭ, ca destoinici să ne aflămŭ buneei şi dulciei chemare a lu Dumnezeu, şi aceii fericite şi sufletească cină să priimimŭ priceştenie, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că a lui |
(473) slava şi putearea, în veacii de veacŭ, aminŭ!

Dumineca a douăzeci şi noua.

Evanghelie de la Luca, zaceala 85.

(Luca XVII, 12). *În vreamea aceaia mergeà Isusŭ întru un oraşŭ şi timpinară elŭ zeace bărbaţi stricaţi. Şi stătură, (13) şi aceia înălţară glasŭ, grăiră: „Isuse, năstăvitoare, miluiaşte-ne!“ (14) Şi-i văzù, zise lorŭ: „Păsaţi, spuneţi-vă preuţilorŭ“. Şi fu, ducându-se ei, curăţiră-se. (15) Unulŭ dentr'înşii văzù că se curăţi, întoarse-se cu glasŭ mare, slăvi Dumnezeu, (16) şi căzù josŭ pre picioarele lui, laudă deade. Şi acela erà Samareaninŭ. (17) Răspunse Isusŭ, zise: „Nu zeace se curăţiră? Dară noao unde-sŭ? (18) Cumŭ nu se aflară să se întoarcă să dea slavă lu Dumnezeu, fără de acestŭ Samareaninŭ?“ (19) Şi zise lui: „Scoală de te du; credinţa ta mântuì-te!“*

Sfârşitul Duminecii.

7-8 *Titlul slavon:* недѣлѧ, кѳ҃. єѵ҃аліє. ѿ лоукы. глава, п҃є. **16** *Tip.* пичоарели **21** конецъ недѣлѣ.

Variante: 9 În vreamea aceaia mergeà Isusŭ] *T1* În vreamea aceaia, intràndŭ Isusŭ *T2* Şi vru să între **10** *ABC T lipseşte* şi | elŭ] *T* pre elŭ **11** Şi stătură, şi aceia înălţară glasŭ, grăiră] *T1* Şi stătură de departe, şi aceia rădicară glasŭ, grăindŭ *T2* Şi departe stătură, strigară grăindŭ **12** miluiaşte-ne] *T* miluiaşte noi | Şi-i văzù] *T* Şi văzù pre ei **13** spuneţi-vă] *T* de vă arătaţi pre voi | ducându-se] *C* ducând-se *(greş. editorului?)* **14** curăţì] *T* vindecă **15-16** josŭ pre picioarele lui, laudă deade] *T* pre faţă-şŭ lângă picioarele lui, mulţemi lui **16** şi **19** Samareaninŭ] *B* Samareanŭ.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 49.

Multe şi de toate năravurile dăruit-au noao Dumnezeu să lucrămŭ, cineşŭ spăseniei sale. Un năravŭ, celŭ dentâi, iaste blagodareniia. Şi şì nemica nu iaste mai mare şi mai vârtosŭ de aceasta şi cu folosŭ. Că cumŭ blagodareniia cu folosŭ, atâta iaste şì neblagodareniia cu vătămătură. Că blagodareniia carei o iubescŭ, cu bună înţelepţie-i face-i, iară neblagodareniia carei nu o socotescŭ, dârji şi nebuni i face. Iară blagodareniia, câtŭ bine o avămŭ, ea o păzeaşte şi o fereaşte, şi câtŭ nu avămŭ, pre iuşorŭ dăruiaşte, şi câtă vătămătură turbură pre noi, departe o goneaşte, şi încă şì cealea ce nu ne-ară turburà, nu le lasă a fi. Iară neblagodareniia, varecâtă dulceaţă şi bunătate avămŭ, ea o răsipeaşte şi o piiarde, iară ce nu avămŭ, de-aciia nu mai adauge. Că această amu vătămătură | ce ne vatămă, ţine şi păzeaşte, ce se (474)
nevoiaşte şì ce nu iaste să aducă şi să adaugă.

Ce mă rogŭ voao, fraţilorŭ, blagodareniia de toate făpturile să iubimŭ. Că nu iaste amu cine mulţemeaşte cu daruri bune şi cu laude a dătătoriului de bine Domnulŭ acea proslăvitură, ce spre mai multŭ dumnezeeştile daruri sineşŭ să-şŭ înmulţească. Iară nebunului şi nemulţemitoriului aratându-i năravurile, să nu se lase de dulceaţa făcătoriului de toate, că a derepţilorŭ judecare acestora se descoapere; că pre Dumnezeu mânie, cumŭ sântŭ şì adeverite aceaste grăitele. Că de Dumnezeu glăsitoriulŭ Luca într'această zi de astăzi are a pune înainte şì mai chearŭ, că de a zeace stricaţi spune curăţiia-le. Că acei noao den Iudei erà, şi nebla-

2 слóво, мѳ҃. **3** de *îndreptat în* în **4** *Scris, la marginea dreaptă,* iară *(a se adăugà după* spăseniei sale) **6** de aceasta *îndreptat în* decâtŭ aceasta | *Tip.* къ кѹ҇, *îndreptat în* cà cumu e **9** neblagodareniia, *îndreptat în* blagodareniia **10** câtŭ bine o *îndreptat în* câtă bunătate **13-14** *Tip.* неблагодарнїж **16** *Dedesuptul lui* vătămătură, *scris* foarte rea iaste | *Tip. în josul paginei 473:* гласъ д҃ єѵ҃лїе ѕ҃. | ce ne *îndreptat în* de ne | ţine şi *îndreptat în* şi nu ne **17** *După* şi ce *adăogat, la marginea dreaptă,* rău | *După* adaugă, *scris* noao **22** sineşu *îndreptat în* cineşŭ **23** *De-asupra lui* să *scris* ca **24** ca a derepţilorŭ, *îndreptat în* pentru neblagodarenie | judecare, *îndreptat în* pentru neblagodareniia **26** grăitele. Că *îndreptat în* cuvinte, cumu **27** *După* zeace, *scris* bărbaţi **28** spune curăţiia-le. Că acei *îndreptat în* spune-le curaţiia.

godarnici arătară-se, şi ca neşte dârji şi cu năravŭ rău osândiră-se, că nu se întoarseră să dea slavă lu Dumnezeu, iară acesta fiiindŭ den altă rudă şi Samareaninŭ, cu priimirea şi spăsenie spodobì-se, derep'ce că se şi întoarse şi deade slavă lu Dumnezeu, cumŭ va fi spusă. Şi aşa grăiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, intrândŭ Isusŭ întru un oraşŭ, timpinară pre elŭ zeace bărbaţi stricaţi. Şi stătură de departe, şi aceia rădicară glasŭ, grăindŭ: «Isuse, năstăvitoare, miluiaşte noi!»*

(Tâlcŭ) Întru Galilei lăcuiià Domnulŭ. Cugetă să meargă întru Ierusalimŭ, ca o mare şi neprepusă jărtvă pre eluşŭ să se aducă părintelui, dereptŭ curăţiia a toată lumea. Că se cade amu întru Ierusalimŭ jungheatŭ să fie mielulŭ celŭ ce luò păcatele lumiei. Hristosŭ mergândŭ întru Ierusalimŭ, şi prentre Samariia şi Galileia mergeà.

(Evanghelie) *Şi vru să între întru un oraşŭ, timpinară pre elŭ zeace bărbaţi stricaţi. Şi departe stătură, strigară grăindŭ: «Isuse, năstăvitoare, miluiaşte noi».*

(475) (Tâlcŭ) | Nu ziseră amu că «de te veri rugà lu Dumnezeu, tu ne veri puteà curăţì», ce «miluiaşte noi». Iară de ce ziseră «miluiaşte-ne», nu vrea fi zisŭ, de nu le vrea păreà că iaste adeveritŭ Dumnezeu. Că a miluì, unulŭ Dumnezeu iaste, milostivŭ şi eftinulŭ Domnŭ. «Isuse» mainte grăiră (ce se spune, mântuitoriu), ca spre miluire să tragă pre elŭ. «C'ai venitŭ», grăiià, «să vindeci toate nevoile şi să goneşti dracii; nevoile să scoţi şi să aduci bună cinste, şi să spăseşti sămânţa omenească. Miluiaşte încă şi noi şi ne spodobeaşte cu vindecare. Că nu cearemŭ aurŭ şi argintŭ, nici altŭ-ceva, ce chipurelorŭ trupului vindecare să priimimŭ». Afară de cetate timpină pre ei, derep'ce că nu le se cădeà lorŭ în lăuntru în cetate să lăcuiască, că erà stricaţi, ce goniţi erà ca neşte necuraţi.

(Evanghelie) *Şi văzù pre ei, zise lorŭ: «Păsaţi de vă arătaţi pre voi preuţilorŭ».*

(Tâlcŭ) Că leage erà stricatului celui ce se vindecà, nu de

3 acesta *îndreptat în* unulu 3-4 *Înainte de* cu priimirea *adăogat* [cu] blagodariia 4 spăsenie *îndreptat în* spăseniei 12 cade *îndreptat în* cădeà 13 *După* lumiei *adăogat la marginea dreaptă* şi 14 Înainte de prentre *şters* şi 15 *Tip.* тй | пинарж 23 mântuitoriu *îndreptat în* mântuitoriule 28 Afară *îndreptat în* Iată că afară 30 *De-asupra lui* ca neşte *scris* afara.

sineşŭ să se înveațe să-şŭ ispitească curăţiia, ce şì între ochii preuţilorŭ să dea arătare, şi cu zisa acelora să se meastece cu cei curaţi. Milostivì-se de oameni iubitoriulŭ Dumnezeu de glasulŭ acelorŭ amărîţi stricaţi, şi-i miluì de acelŭ chinŭ ce se chinuiià de totŭ, că dereptŭ acelŭ lucru se ivise pre pământŭ, de fu omŭ. Şi zise cătr'înşii: «Păsaţi, de vă spuneţi preuţilorŭ». Nici-i chemă pre ei Domnulŭ cătră elŭ, nici se atinse de ei, derep'ce că erà opritŭ leagiei să nu se apropie, nici să se atingă stricatului. Nici iarăşŭ fără de lucru gonì pre ei, după leage, ce şì milă le deade şi leagea păziià, derep'ce că mila lui e nespusă, şi mândriia lui neajunsă e şi nespusă. Că nu dereptŭ eluşŭ feace aceasta, ce dereptŭ ceaia ce vedeà, derep'ce amu că | de se vrea atinge de stricaţi, (476)
păreà-le-se-vrea că necuratŭ a fi şì elŭ, şi cu necurăţie şi cu prepusŭ. Şi ară fi spusŭ tuturorŭ, împutându-i de ce fu. Ce nu se apropiè, nici se atinse de ei, că şì leagea necuratŭ ziceà că iaste carele se atingeà de stricatŭ sau câtŭ de puţinŭ să şì se apropie de elŭ.

Dereptŭ aceaia şi leagea necălcată să fie păziià, şi ca Dumnezeu milostivŭ dăruì lorŭ şi glasŭ lăsă, celŭ ce şì sufletele lorŭ vindecă şi trupurelorŭ toată sănătatea desăvârşitu le deade. Zise amu lorŭ să se arate preuţilorŭ, derep'ce amu că preuţii ispitiià pre aceia, şi dela aceia judecată luà, au curaţi erà de stricăciune, au necuraţi. Că aveà preuţii semnŭ; carele erà nevindecatŭ de stricăciune, ei-lŭ cunoaşteà. Ce şì cu stricăciunea carele se stricà, de-aciia dobândiià vindecare. Preuţii-lŭ ispitiià pre elŭ, şi darŭ aduceà-se ce erà în leage tocmitŭ. Că zice amu Dumnezeu cătră luminatulŭ glasniculŭ Moysi să leapede den săborŭ totŭ stricatulŭ şi totŭ necuratulŭ sufletŭ.

Şi iară şì această leage e stricatului: în ce zi se va curăţì, şì adusŭ să fie cătră preuţi. Şi să iasă preutulŭ den beseareсă şi să vază pre elŭ preutulŭ că i e vindecată rana stricăciuniei. Şi să zică preutulŭ şi să aducă curăţitului doao găini vii curate şi lemnŭ de chedru înfăşuratŭ cu canură

---

3 *Între* curaţi *şi* milostivì-se *scris* şi se 8 leagiei *îndreptat în* în leage ca 9 *Între* stricatului *şi* Nici *scris* ce 10 *Între* deade *şi* şi *scris* şi 12 Că *îndreptat în* Încă 32-33 den beseareсă, *îndreptat în* afară din pâlcu 35 *Scris, la marginea stângă,* cocoşŭ *pentru* găini.

roșie și issopŭ. Și să zică preutulŭ, și să junghe o găină (pretutindinea genuchele spre o apă vie), și găina vie să o ia elușŭ, și lemnulŭ de chedru și înfășurătura canurei roșie și issopulŭ, și să le moae în sângele găinei jungheate spre apă
(477) vie; și să stropească cela ce se-au curățitŭ de stricăciu|ne de șapte ori, și curățitŭ fi-va. Și să lase găina vie la câmpŭ, și să-șŭ speale cela ce se-au curățitŭ veșmintele-șŭ, și să-i fie tunsŭ lui totŭ părulŭ și barba, și curățitŭ fi-va. Și după aceaia să între în beseareců și să fie afară de casa lui șapte zile. Și cândŭ va fi a șaptea zi, iarășŭ să fie tunsŭ totŭ părulŭ capului lui și barba și geanele; și să-șŭ speale veșmintele, și să-șŭ speale trupulŭ cu apă, și curatŭ fi-va.

Iară de poveștile aceastea de toate scrisu-se-au noao de Hristosŭ. Că dereptŭ cea găină vie, viului și alŭ ceriului să înțeleagemŭ cuvântŭ; trupului amu, a chinului lui grăimŭ. Ce însă alŭ său trupŭ nu se putredì, că dereptŭ cuvântulŭ chedrului e, neputredulŭ alŭ Domnului trupŭ, iară dereptŭ issopulŭ, duhulŭ, (că iaste caldă acea iarbă și de răceala boaleei curățitoare: așa iaste și firea duhului sfântŭ și tăriia), iară dereptŭ cruntarea de sânge, a legiei spunere, iară dereptŭ apa vie, de viață făcătoare a botejuneei dulceață, și păharulŭ de untŭ, alŭ duhului myrŭ iaste semnŭ.

Că se arată și celorŭ unși cu myrŭ la ureachea dereaptă și mâniei dereapte și piciorului dereptŭ, că auzului amu de-a dereapta ascultare cuvintelorŭ se dă, iară mâiniei și piciorului

---

1 *Scris, la marginea stângă,* cocoșŭ *pentru* o găina **2** pretutindinea genuchele, *îndreptat în* întru curăție într'unŭ vasŭ de lutu **2-3** găina vie să o ia elușŭ *îndreptat în* cocoșulŭ viu să-lŭ ia **4** găinei jungheate *îndreptat în* cocoșului jungheatŭ **8** tunsŭ *îndreptat în* rasu | și barba *șters* **9** beseareců și să fie *îndreptat în* gloată și să îmble în gloată **10** tunsŭ *îndreptat în* rasŭ **12** *După* curatŭ fi-va *urmează vreo două propozițiuni, scrise aproape peste toată marginea dreaptă, în care se arată ce se face pentru curățirea stricatului în ziua a opta. Marginea dreaptă fiind tăiată la legat, nu putem ceti decât:* Iară a opta z[i]... doi mi[ei]... nev[ino]vați... oae... nevi[nova]tă... făin[ă]... grâu... păha[rŭ de] untŭ... preut[ulŭ]... înaint[ea besea]recei ... [sân]gele mie[ilorŭ] și cu un[tulŭ] să ungă... la ureachea d[ereaptă] și la ma... mânei d[ereapte] și la pi[ciorulŭ] derept[ŭ] și să-lŭ stro[pească] cu untŭ d[e]... ori ș[i să] roage preu[tulŭ] lui Dumnedzău... și să... **15** *Între* amu *și* a *scris de-asupra* și **16** că *îndreptat în* Iară **17** *Tip.* дерптѣ **20** *Între* spunere *și* iară *scris* c **21** *Tip.* доўлчцѫ **22** *Tip.* дхоулꙋлꙋи.

spre dereapta lucrare să derepteaze. Iară myrulŭ ce e vărsatŭ pre capŭ, arată tăriia cuvintelorŭ de înțelesŭ. Iară de ce se tunde capulu-i? Dereptŭ zisa celorŭ capete mai mari. Și barba tunsă, acealea sântŭ păcatele bărbatului, iară geanele, ca toată preaînălțarea să leapede, și realele și necurățiile. Și de stricăciune slobozì-se-va, că Dumnezeu amu și părintele, ce eramŭ noi stricați de păcate, | cu a lui tărie (478) fiiulu ne aduse. Că vine să vindece frâmții cu inima, și să deșchiză ochii orbilorŭ și toate ranele să vindece.

Și cercetă Hristosŭ după voia părintelui curați să ne facă, nu numai de aceaste stricăciuni ce-sŭ de stricăciunea, ce și de toate, de fiece boală cine e ținutŭ. Că jungheatŭ fu dereptŭ noi, și spăseniia arătă-se noao vindecare. Că cu răstignire vru moarte să rabde. Aceasta amu noao întru luminata umbrire scriià-se, în scripturile legiei. Că stricăciunea iaste o muncă nu lină, că spre mai multŭ totu și se tinde, și ale trupului noduri toate le apucă câte puținelŭ, și foarte nu e lesne a le vindecà și mai pre susŭ de ajutoriulŭ vracilorŭ.' Însă leagea, ca un necuratŭ, ziceà să scoață stricatulŭ den săborŭ. Nu nesănătatea trupului opreaște (că iaste să fie neosânditŭ cela ce se războleaște fără voe: nu cu osândă a-lŭ ispitì, ce mai vârtosŭ cade-se să se miluiască), ce erà chipŭ ceii bunătăți ce va să fie, dulce și bună. Și în taină arată spăseniei noastră că stricăciunea trupulŭ strică, iară păcatulŭ și sufletulŭ și mintea netreabnici și ticăiți face, pentru lucrulŭ mortŭ (ce se zice, pentru urîtele și spurcatele păcate).

Morți amu fiindŭ noi păcatelorŭ, e Dumnezeu și părintele — preabogatu e acesta cu milă, și dereptŭ a lui mulțime de dragoste ce-au iubitŭ pre noi — elu ne-au înviiatŭ lu Hristosŭ și ne-au rădicatŭ și ne-au pusŭ la ceriu. Și den săborŭ a scoate stricatulŭ, pildă arată, cumŭ și păcatelorŭ carele are minte omorîtă și în toate păcatele e băgată, nevoință i iaste și a se despărțì de mulțimea sfințilorŭ și afară de alŭ luminațilorŭ săborŭ să lă|cuiască. Nici să se meastece de- (479) repților hitleanii, și curații spurcațilorŭ!

---

6 *Între* Și *și* de *scris de-asupra* așa **10** *Între* Și *și* cercetă, *scris de-asupra* ne **16** că *îndreptat în* căce **19** Însă *îndreptat în* Iară **19-20** *Între* scoață *și* stricatulŭ *scris* pre **21** nu, *îndreptat în* necumŭ **30** *Între* ceriu *și* Și, *scris* ce.

Și nici împreună să fie cu curățiții, nu i e iușorŭ a aveà curățitului spurcăciuniei. Ce measteců are lumina către întunearecŭ, sau ce parte e credinciosului cu necredincioșii? Însă de e desfârșitŭ curățitŭ stricatulŭ, curatŭ pare-i-se de leage că va fi, și mestecatŭ va fi cu sănătoșii. Iară de e de jumătate stricatŭ, necuratŭ pare-i-se că va fi. Dereptŭ aceaia gonitŭ fi-va, că e de totŭ stricatŭ, că nădeajde de curăție n'are nemică. Ce se spodobì dela Dumnezeu cu iubire de oameni, ca scârbiei să nu fie înghițitŭ (că e amărîtŭ de rane), și uitarea de jumătate stricatului, derep'ce amu că nădeajdea sănătăției multă scârbă iușurează, că nu e dată lui de leage să se meastece cu alalți oameni. Chipŭ erà și aceasta celorŭ ce erà întru dulceața duhului adeveriți, credincioșilorŭ carei greșescŭ, nici să mănânce cu nușii. Că zice dumnezeiasca leage a duhului: «Iară necredincioșilorŭ cându ne vămŭ adunà?» Că nu ne apără împreună să nu mâncămŭ cu nușii, că grăiaște Pavelŭ apostolŭ: «De vă vorŭ chemà cineva den necredincioși, de veți vrea să meargeți, de totŭ ce vă va pune înainte să mâncați, nemică să nu judecați».

Iară de credincioși, ceia ce greșescŭ, așa grăiaște: «De e vreun frate de se meneaște sau curvari, sau camatnicŭ, sau slujitoriu de idoli, sau bețițŭ, sau clevetnicŭ, sau răpitoriu, cu aceia să nu mâncați depreună». Și iară mă rogŭ voao, fraților, să vă feriți de totŭ fratele carele îmblă fără de rușine! Că de greșaște credinciosulŭ, iaste în chipulŭ stricatului de jumătate, iară necredinciosulŭ iaste în chipulŭ (480) celuia | ce se strică de totŭ. Și e mărturie acestuia dumnezeesculŭ apostolŭ, de grăiaște: «Scris-amŭ voao să nu vă mestecați curvarilorŭ». Și să știți, nu curvarilorŭ lumiei aceștiià (ce se zice luotorilorŭ de camătă, sau răpitorilorŭ, sau celora ce slujescŭ idolilorŭ), ce de e vreun frate de se meneaște, și alalte. Că curatulŭ are amu leagea, până în sfârșitŭ stricatulŭ nesănătosŭ avându-șŭ trupulŭ, nu că de acmu apropiià-se-va lui după leage să se spurce.

(Evanghelie) *Și fu, ducându-se ei, curățiră-se. Unulŭ dentr'înșii*

2 *După* curățitului, *scris la marginea dreaptă* să fie... | *Între* spurcăciuniei *și* Ce *scris* că 4 *După* stricatulŭ *scris* și 6 *După* stricatu *scris* și 7 gonitŭ *îndreptat în* scosŭ 14 *Tip.* доѹмнецѣаска
35 Evanghelie *s'a tipărit greșit după* curățiră-se, *nu înainte de* Și fu.

văzù că se vindecă, întoarse-se cu glasŭ mare, slăvì Dumnezeu, şi căzù pre faţă-şŭ lângă picioarele lui, mulţemì lui. Şi acela erà Samareaninŭ.

(Tâlcŭ) Făcură cei zeace ce se zisease lorŭ dela Hristosŭ, şi cu vindecare întocma spodobiră-se. Ce însă cei noao, ei erà Izrailteani, nemulţemitori arătară-se şi întru uitare de mulţemire căzură. Şi nu se întoarseră să dea slavă lu Dumnezeu, fără acestŭ Samareaninŭ, fiindŭ păgânŭ, că mai gătiţi erà păgânii spre credenţă decâtŭ Ovreaii. Că priimì Domnulŭ pre acestŭ Samareaninŭ, ca un bunŭ înţelegătoriu, şi zise lui: «Credinţa ta mântuì-te».

Aşa grăindŭ Hristosŭ, împreună aduceà-le aminte, carei erà acolo, de ce fusease mai nainte de ciudă. Impreună le şì arătă, că Samareaninii buni înţelegători sântŭ. Iară Ovreaii, de ce erà dăruiţi nu mulţemiià, că erà iuţi şi mânioşi şi neaducându-şŭ aminte de dumnezeesculŭ darŭ până în sfârşitŭ. Că împută acelora Domnulŭ că nu se întoarseră, mulţemită cu cinste să dea lui, iară Samareaninulŭ cu bună înţelegută şi cu bună mulţemită arătă-se. Priimì-lŭ şi spăsenie-i dăruì.

Să ne apropiemŭ amu cătră Hristosŭ, fraţilorŭ, şi să cădemŭ şi să ne închinămŭ, că iaste şì cu noi stricăciunea ce e de păcatŭ. De | acela să ne nevoimŭ să ne izbăvimŭ. (481)
Nu «Isuse, învăţătoare» să strigămŭ, ce «Isuse, fiiulŭ lu Dumnezeu, miluiaşte noi!» cu mare glasŭ şi cu inimile înfrâmte să strigămŭ, şi să cearemŭ de pripă curăţie să luomŭ.

Să ne nevoimŭ de ce iaste întru sufletele noastre ce e tinsă stricăciunea să o curăţimŭ, şi hitleniia a părăsì. Şi dela Dumnezeu vindecare de vomŭ dobândì, să nu în partea nemulţemitorilorŭ celorŭ noao să fimŭ însoţiţi, ce alŭ zeacelui şi celui cu bună înţelepţie să ne închipuimŭ. Şi cu bună blagodarenie şì noi întocma cu acela lu Dumnezeu să tremeatemŭ, nu căce că-i trebuiaşte lui dela noi mulţemită, ce noao dentr'aceaia să ne fie folosŭ. Că nici una den ale noastre lu Dumnezeu nu-i trebuescŭ, ce noao ne trebuiaşte dela elŭ. Că blagodareniia lu Dumnezeu nemică nu-i adauge, ce pre noi ne face aproape de elŭ; şi spre pomenirea a darurilorŭ

---

6 *Tip.* ѝзраи́льтѣни

celora dulcile aduce-ne şi mai nevoitori cătră dumnezeeştile învăţături face-ne. Şi aşa ne face pre noi moşteani celorŭ veaci buni ce vorŭ să fie, şi aceia să-i dobândimŭ noi toţi în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru. Că lui se cade slava şi cinstea, împreună cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treizecea.

Evanghelie de la Luca, zaceala 91.

(Luca XVIII, 18). *În vreamea aceaia, un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, ispitiià elŭ şi grăì: „Învăţătoare dulce, ce să facŭ, viiaţa de veaci să moştenescŭ?“ (19) Zise lui Isusŭ: „Ce mă grăeşti dulce? Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu. (20) Leagea ştii: Nu face curvie, nu ucide, nu mărturisì minciună, cinsteaşte tatălŭ tău şi muma ta“. (21) Elŭ zise: „Acealea toate păzescŭ den tinereaţele meale“. (22) Auzì aceasta Isusŭ, zise lui: „Încă una tu n'ai: totŭ câtŭ ai vinde, şi împarţi mişeilorŭ, şi*
(482) *să aibi | avuţie vistiiari la ceri; şi vino după mine!“ (23) Elŭ auzì aceaia, tristŭ fu; erà amu bogatŭ foarte. (24) Văzù elŭ Isusŭ că tristŭ fu, zise: „Cumŭ nu e lesne celui ce are bogăţie în împărăţiia lu Dumnezeu să între!*

7-8 *Titlul slavon:* недѣлѣ. л҃, єѵлїє. ѿ лоѵкы. глава, ча҃. **9** *Tip.* врѣмє
18 *Tip. in josul paginei 481:* гласъ є҃, єѵлїє и҃.

Variante: 9-10 un omŭ apropiè-se cătră Isusŭ, ispitiià elŭ și] *T* întrebă un jude pre Isusŭ **11** ce să facŭ, viiaţa de veaci] *T* ce voiu face, ca viaţa veacilorŭ | moştenescŭ] *BT* dobândescŭ **12** Nimea] *C* Niminea] **13** Nu face curvie] *T* Nu curvì **14** ucide] *ABC* ucide, nu furà *T* furà | minciună] *T* strâmbŭ | tatălŭ tău] *T* tatā-tău **15** *T lipseşte* ta | Acealea] *T* Aceastea | păzescŭ] *T* păzit-amŭ **16** *T lipseşte* aceasta | *T lipseşte* lui **17** una tu n'ai] *T* una-ţi lipseaşte **18** să aibi avuţie vistiiari la ceri] *T* veri aveà comoară la ceriu | vino] *T* vino de pasă **19** aceia, tristŭ fu; erà amu bogatŭ foarte] *T* aceasta, preascârbitŭ fu, că erà foarte bogatŭ **20** Văzù elŭ Isusŭ] *T* Că văzù pre elŭ Domnulŭ | tristŭ fu] *T* fu oscârbitŭ, şi **20-21** e lesne celui ce are bogăţie în împărăţiia lu Dumnezeu să între] *T* iaste pre lesne celorŭ ce au aurŭ să între în împărăţiia ceriului **21** celui ce are] *ABC* avândŭ | bogăţie] *C* bogăţiia.

(25) Mai lesne amu iaste cămilei pren lăuntrulŭ urechile acului a treace, decâtŭ bogatulŭ în împărăţiia lu Dumnezeu să între". (26) Ziseră ceia ce auziră: „Cine poate mântuitŭ să fie?" (27) Elŭ zise: „Nu e puteare dela omŭ, puterile sântŭ dela Dumnezeu".

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 50.

Cumu e amu den mâncarea ceaia multa aprindere, iară den aprindere se naşte ogniţa, de-aciia dentr'acesta de multe ori moarte, aşa şi den avuţie şi den mulţimea bogăţiei nebunie fi-va, de-aciia, den nebunie, după mulţimea pohteei necuvioase învaţă-se a îmblà. Că nu atâta jeluescŭ mişeii nevoia ca ceia ce au mai multŭ, bogaţii, nici oastea atâta puteare are, carii au scădeare spre lucrarea hitleniei, câtă puteare are carele are bogăţie multă. Că mai vârtosŭ ce vorŭ bogaţii, ei şi potŭ, şi aiavea amu iaste că şi de cei mai mulţi cu multŭ mai potŭ a face rău. Dereptŭ aceaia avuţiia ne se cade noao să o avămŭ pentru nevoi şi pentru treabe ce se cadŭ, ca în chipŭ domnescŭ, nu de robŭ, ca să o ţie cine o va aveà, să nu fie ţinuţi aceia de treabă ei. Că dereptŭ aceaia se grăiaşte, ca de o treabă a slujbeei să o avămŭ aceasta, nu ca să o băgămŭ în comornicŭ. Că chipŭ de slugă iaste cine o face vistiiarŭ şi i-e paznicŭ, sau cine o răsipeaşte, nu spre ce e trebuinţa, ce pre pohtele hitleane. Însă spre trebuinţa celorŭ ce le trebuiaşte a o răsipì, aceasta nu e pre iuşorŭ bogaţilorŭ şi iubitorilorŭ de argintŭ să o facă, derep'ce amu că nici dinioară den pohta aceasta nu au a se delungà. Nu pentru căce nu potŭ toată avuţiia să dobândească numai, ce şi | câtă s'ară dobândì, nemică le (183)

---

1 *Tip.* прѣлъѫнтрѫлѫ **5** *Tip.* дѫмнзеѫ **6** коц нед **8** слѡко. н. **25** *Deasupra lui* nu spre *scris* şi o cheltueşte **28** *Tip.* дйнн | ѡрж.

Variante: **1** lesne amu] *T* pre lesne | lăuntrulŭ] *T* lăuntru de **2** treace] *B* trece | bogatulŭ] *T* bogatului **2-3** lu Dumnezeu] *BT* ceriului **3** să între] *T* a intrà | ceia ce] *T* carei **4** mântuitŭ să fie] *T* să se spăsească **4** Nu e puteare] *T* Neputere e **5** puterile] *T* iară puterile.

pare-le lorŭ că n'au. Că cândŭ amu au o sută de talanţi, nu foarte sântŭ săraci, ce încă şì o mie jeluescŭ; iară cândŭ o mie dobândescŭ, atunce mai vârtosŭ fi-vorŭ săraci, că deaciia nu o mie, cumŭ mai de nainte, jeluescŭ, ce mii să aibă, spre ce le trebuiaşte, grăescŭ. Şi nici dinioară nici u saţiu nu le iaste lorŭ de dobânde, ce de pururea de lucrulŭ dobândeei şi de aprinderea pohtei în mai multă pohtire fivorŭ, că de pururea iaste spre toţi oamenii pohtirea bogătăţiei. Însă cine e nestrânsŭ de ea, elu o învince şi o împarte, iară cine o strânge, topeaşte-lŭ cu grija, iară cine o părăseaşte, acela scârbele pierde. Şi dentr'aceastea să ştiţi că moarte se tâmplă, că ca o jungheare le iaste iubitorilorŭ de argintŭ ce e cătră avuţie pohta. Dereptŭ aceaia şì de lipsa avuţiei moarte le aduce, ca o lăsare de sânge.

Mişeii amu de răulŭ cela marele, de pizme şi de urîciuni, de clevete şi de vada morţiei, cu nuşii şì bogaţii împreună, prespre toate zilele lăcuescŭ. Iară până au neşchitŭ ce e bine, mai multă cinste le iaste decâtŭ celorŭ çe au aurŭ mai multŭ. Că cela ce pohteaşte multŭ, elu i se pare şì celŭ puţinelŭ a fi multŭ. Că cea pohtă puţinea a measerului face-lŭ întocma celui cu bogăţiia, derep'ce amu că bogăţiia pre fire iaste pâine şi apă, şi cumu se va fi îmbrăcămintulŭ trupului, să şi-lŭ împle. Iară ceia ce adună mai cu asupră bogăţie spre sufletŭ, nesfârşită pohtă şi chinŭ au. Că nu cela ce se îmbogăţeaşte fericitŭ fi-va, ce cela ce nu-i trebuiaşte bogăţiia iaste fericitŭ. Şi aşa iaste, cumŭ şì astăzi, întru această sfântă evanghelie ce se ceteaşte, şì mai chearŭ spune-va grăindŭ aşa:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, întrebă un jude pre Isusŭ, grăì:*
(484) *«Învăţătoare dulce, | ce voiu face, ca viaţa veacilorŭ să dobân-*

2 *Tip.* жілѕѧскь 9 *După* nestrânsu de ea *scris, la marginea dreaptă,* şi nebiruitŭ | *După* împarte, *scris de-asupra* la mişei în numele lu Dumnezeu 10 *După* strânge, *scris de-asupra,* şi sá nevoiaşte să o mulţească | *După* părăseaşte, *la marginea dreaptă, o notă, tăiată la legat, din care descifrăm:* nu aimint[rea] să şi ţie... altă să... Dumnezeu 11 *După* dentr'aceastea, *scris de-asupra,* iubiri de avuţie 16 *Între* morţiei *şi* cu, *scris de-asupra,* suspină 17 *Între* zilele *şi* lăcuescŭ, *scris de-asupra,* aşa | *După* neşchitŭ, *scris la marginea dreaptă,* mişeii 18 *Tip.* чаѡ (with р above) 19 *Între* ce *şi* pohteaşte, *scris de-asupra,* nu

descŭ?» Zise lui Isusŭ: «Ce mă grăești dulce? Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu. Leagea știi: Nu curvì, nu furà, nu mărturisì strâmbŭ, cinstească tată-tău și muma». Elŭ zise: «Aceastea toate păzit-amŭ den tinereațele meale». Auzì Isusŭ, zise: «Încă una-ți lipsească: totŭ câtŭ ai, vinde, și împarți mișeilorŭ, și veri aveà comoară la ceriu; și vino de pasă după mine!» Elŭ auzì aceasta, preascârbitŭ fu, că erà foarte bogatŭ.

(Tâlcŭ) Unii amu socotitoriu şi ispititoriu grăiià a fi acestŭ jude: şi vrea să vâneaze pre Isusŭ în cuvinte; cu hitlenie şi cu înşelăciune vine către Isusŭ să întreabe pre elŭ. Insă nu e aşa, cumŭ de mulți arătatŭ fi-va, ce mai vârtosŭ iubitoriu de argintŭ arătă-se a fi. Că aşa-lŭ amu Hristosŭ oblicì fiindŭ elŭ, şi şì evanghelistŭ Marco grăiaşte că curse şi genuchele plecă, rugà pre Isusŭ, şi ca căută spr'insulŭ Isusŭ, iubì pre elŭ. De aceastea amu nu hitleanŭ şi socotitoriu şi ispititoriu arătà-se, cumu se păreà unora, ce mai vârtosŭ iubitoriu de argintŭ.

Că se apropiè către Isusŭ, de vrea să ştie de viața veacilorŭ. Pohtiià şì aceasta ca un iubitoriu de aurŭ, că nu iaste aşa altŭ de iubitoriu de viață, ca omulŭ iubitoriu de aurŭ. Păreà-i amu că-l va învăță Hristosŭ pre elŭ şi va da năravŭ, ca şì în vecie viu să fie. Iară cine se îndulceaşte de dulceața bogăției şi a aurului, cumŭ zise Domnulŭ, mai vârtosŭ nu cu strânsura avuției, şi nici maimulțimea bogăției ajutătoare fi-va vieției de vecie. Căì-se judele şi-i părù rău pre sineşŭ de întrebare, şi greime luò de răspunderea lu Hristosŭ ce fu cătr'însulŭ. Că elŭ amu, derep'ce aveà aurŭ prespre toată vreamea, a veacilorŭ viață pohtiià. Iară de vrea avuțiia părăsì, ce grije fi-vrea lui de viața veacilorŭ? Că cu sără | cie vrea vie, cumu i se păreà. Însă elŭ veacilorŭ (485)

8 *Între* grăiià *și* a fi, *scris de-asupra,* 'și zic[eà] 9 *De-asupra lui* vrea, *scris* le păreà că 11 e *îndreptat în* erà 17 *După* argintŭ, *scris de-asupra,* arătă-se 19 *După* aurŭ, *o notă marginală, tăiată la legat, care cuprinde următoarele:* [p]ăreà că se dobândeaşte împărăția ceriului [cu] aurulŭ 22 *De-asupra lui* ca, *scris* pre lesne 23 *După* Domnulŭ, *scris* Hristosŭ 25 *După* vecie, *la marginea stângă o notă, tăiată la legat din care descifrăm:* o poată dobândì... aruncà aceasta în ma[țele] mişeilorŭ 27-28 *Între* aurŭ *și* prespre, *scris de-asupra,* multŭ. 29 *Tip.* кїєцѧ. 30 veacilorŭ *îndreptat în* a veacilorŭ viiața pohtindŭ.

mearse cătră Hristosŭ, ca la un omŭ preaprostŭ și ca la unulŭ de învățători.

Dereptŭ aceaia și Domnulŭ arătă că nu se cade ca la un omŭ preaprostŭ cătr'însulŭ a mearge, ce ca lu Dumnezeu. Că răspunse grăindŭ lui: «Nimea nu e dulce, fără unulŭ Dumnezeu. Iară să mă grăești dulce, o ome, derep'ce adaugi și învățătoriule?» Arată amu că «ca unulŭ den mulți pre mine păreà-i-se! Iară de sântŭ unulŭ den mulți, nu sântŭ dulce; că nimea den oameni nu iaste dulce pre adevărŭ, fără unulŭ Dumnezeu. Dereptŭ aceaia de veri să mă grăești dulce, ca Dumnezeu mă grăiaște dulce, nu ca omŭ preaprostŭ. Iară de mă ai omŭ preaprostŭ, den mulți unulŭ, nici dulce mă chemà. Că adevărŭ amu, dulcele și izvorulŭ dulceției și începutulŭ și rădăcina dulcilorŭ Dumnezeu iaste. Iară oamenii, să sântŭ și dulci, ce nu cu adevărŭ, ce după priimire și întru puținŭ au dulceață, derep'ce amu că pre lesne schimbați sântŭ și se întorcŭ. Și carea ia adaosă spre dumnezeiasca dulceață, iară dulceața omenească hitlenie mai vârtosŭ pare-i-se. Ce învățătura știi: Nu curvì, nu ucide».

Mainte amu cea mai grea isprăveaște leagea, pohta și mâniia, că cu aceastea amu mai pre lesne lunecămu-ne, de-aciia de furtișagŭ și mărturisitură strâmbă grăiaște, ce întru acealea nu mulți, nici de multe ori cadŭ. Iară cei ce curvescŭ, den pohtă lă iaste, iară ceia ce ucigŭ, den mânie le iaste, derep'ce amu că acea fire iaste: den lăuntru are vină, și pururea turbură pre noi și greu războiu are. Că are omulŭ împreunare și dobitocului fără de cuvântŭ, cumŭ au simțitură și se mânie și pohtescŭ. Dereptŭ aceaia mainte aceastea
(486) isprăveaște leagea, de-aciia de fără | de cuvinte grăiaște.

3 arată *îndreptat în* arătă-i 4 *După* mearge, *scris la marginea dreaptă,* cătră Domnulŭ Hristosŭ 7 *De-asupra lui* și învățătoriule, *scris* de-mi zici | *Între* Arată *și* amu, *scris de-asupra* Domnulŭ Hristosŭ 8 *Între* mulți *și* pre. *scris deasupra,* zice 9 *Între* mulți *și* nu, *scris de-asupra,* zise Domnulŭ Hristosŭ 10 *Între* Dumnezeu *și* Dereptŭ, *scris de-asupra,* numai 12 *Între* prostŭ *și* den, *scris de-asupra,* zise Domnulŭ Hristosŭ 14 dulcilorŭ *îndreptat în* dulcețilorŭ 17 *Tip.* сѣсть 18 *De-asupra lui* dulceață, *scris* aceaia iaste dulceață 19 știi, *îndreptat în* știi, zise D[omn]ulŭ aceluia 22 *Deasupra lui* lunecămu-ne, *scris* și ne înșelămŭ 26 *Tip.* лѣѹтрѹ 28 *În loc de* fără, *tip.* фірж, *îndreptat în* fire fară.

Iară a furà şi a mărturisì strâmbŭ, oamenilorŭ scădeare vedemŭ aceasta făcândŭ; şi într'unii puţini, că nu firea turbură noi de pururea, ce den greşala socotirei cuvintelorŭ şi den năravulŭ cela răulŭ şi den voia hitleanului fi-vorŭ. Aşijdere amu şì ceia ce spre părinţi greşescŭ, dentr'acesta iaste. Şi de iaste şì greşală mare, însă ca nu curândŭ a fi, ce mai apoi aceasta puse, că nu se află lesne atâta de curândŭ mulţi ca să se nebunească spre părinţi şi mâniia pre ei, ce spre puţini şì aceasta va fi şi den puţinei îndrăzneaşte.

Zise acestŭ omŭ că «aceastea toate păzit-amŭ den tinereaţe», iară capulŭ tuturorŭ bunătăţilorŭ, nestrânsoarea, puse-i înaintea lui Domnulŭ. Căutaţi legile! Că creştineasca viaţă adeverită fiindŭ, «totŭ amu câtŭ ai», zice Domnulŭ, «vinde», derep'ce că de va rămâneà ceva, aceiia eşti robŭ. Şi împarţi aceaia, zice Domnulŭ, nu rudeloru-ţi, nici bogaţilorŭ, nici şutelitorilorŭ, ce mişeilorŭ, celorŭ ce zice să imparţi. Aceasta arată, ca nu cumu se va tâmplà a face împărţire avuţiei, ce cu socotinţă şi cu înţelesŭ dereptŭ. Derep'ce amu cu nestrânsura şi în toate într'alalte bunătăţi cade-se să aibă omulŭ, dereptŭ aceaia zice şì: «vino, de pasă după mine», ce se zice: «şi întru alalte, în toate bunătăţile isprăvitŭ ucenicŭ şi închipuitŭ mie fii, şi de pururea pasă după mine, ca să nu amu astăzi să mergi după mine, iară demâneaţă să te leneşti; ce pururea pasă după mine». Derep'ce şi pre acestŭ jude iubitoriu de aurŭ văzù-lŭ, că şi la ceriu cu comoară făgăduì-se lui Domnulŭ. Însă nu vru să între acesta, nici se schimbà inema lui, că robŭ erà avuţiei. Şi pohtiià viaţa veacilorŭ, însă dragostea ce aveà de bogăţie apărà pre elŭ. Auzì amu şi se scâr|bì, că lăsarea avuţiei spuse-i lui (487)
Domnulŭ.

Că se arată mai vârtosŭ şi de acesta, că nu erà isco-

8 *De-asupra lui* mâniia, *scris* să se 12 *Între* Domnulŭ *şi* căutaţi, *scris de-asupra* Hristosŭ 13 *Între* Domnulŭ *şi* vinde, *scris de-asupra* Hristosŭ 14 *După* ceva, *scris la marginea stângă*... i slujitŭ până la svârşitŭ... te-ai trecutŭ. 17 *Tip.* комѹсєва, *îndreptat în* cumu se va 24 Derep'ce *îndreptat în* dereptŭ aceae (=aceaia) 25 Că *îndreptat în* pentru aceaia 26 *De-asupra lui* Domnulŭ, *un adaus indescifrabil* 27-28 *Între* pohtiià *şi* viaţa, *scris de-asupra* şì 28 *Între* bogăţie *şi* apără *scris de-asupra*, aceaia.

ditoriu judele acesta şi hitleanŭ, ce mai vârtosŭ bunŭ înţelegătoriu, şi nu cu hitlenie şi cu ispită întrebarea făcù. Neminea den farisei nu se scârbise nici dinioară de răspunderea lu Hristosŭ ce erà cătr'înşii, ce mai vârtosu se întărâtà şi se turburà.

(Evanghelie) *Că văzù pre elŭ Domnulŭ că fu oscârbitŭ, şi zise: «Cumŭ nu iaste pre lesne celorŭ ce au aurŭ să între în împărăţiia ceriului! Mai pre lesne iaste cămilei pren lăuntru de urechile acului a treace, decâtŭ bogatului în împărăţiia ceriului a întrà». Ziseră carei auziră: «Cine poate să se spăsească?» Elŭ zise: «Neputeare e dela omŭ, iară puterile sântŭ dela Dumnezeu».*

(Tâlcŭ) După ce auzì bogatulŭ a avuţiei părăsire, scârbì-se şi greime luò, iară Domnulŭ cu minunată faţă grăì: «Cumŭ nu e lesne celui ce are aurŭ să între în împărăţiia ceriului!» Nu zise că nu le e puteare, ce nu le e lesne. Că nu iaste amu să nu le fie puteare bogaţilorŭ să se spăsească. Că iaste puteare cărui-şŭ va împărţì aurulŭ a dobândì a veacilorŭ dulceaţă. Ce nu iaste lesne a-şŭ părţì avuţiia, derep'ce că-i trage şi-i aduce spre pohte multe şi-i vatămă şi-i apără. Şi n'au a se scuturà pre lesne şi slobozire sufletească a dobândì carii-sŭ ţinuţi de aurŭ şi de bogăţie! Iară după aceaia şì ca o neputeare aceasta pune Dumnezeu, grăindŭ că «mai lesne iaste cămilei pren urechile acului a întrà decâtŭ bogatului a se spăsì». Neputeare a şti, că nu se poate alcătuì cămila pren urechile acului. Însă iaste a înţeleage sau cămila însăşŭ aceasta, dobitoculŭ, sau vreo fune de ale corabiei, ce au în corabiia ceaia marea mai groasă. Iară de-i iaste cămileei mai lesne pren urechile acului a se
(488) alcătuì, decâtŭ | bogatulŭ a se spăsì, neputinţa aceasta adevărŭ iaste bogatului a se spăsì, încă şì mai cu neputinţă pre adevărŭ.

Ce amu amŭ mainte a zice? Că pre adevărŭ aşa iaste, că cine e bogatŭ, neputeare i iaste a se spăsì, de nu va supune bogăţiia, nici are a zice cineva că cutarele erà

6-7 Evanghelie *e tipărit între* şi zise *şi* Cumŭ **13** *Tip.* богатȣлъ **17** *între* spăsească *şi* Că, *scris de-asupra,* de vorŭ vrea **30** *Tip.* алькѫтȣи **33** *Tip.* ꙟдаверь **35** *Tip.* коу́тарелее | ѐрà.

bogatŭ şi-şŭ împărţiià avuţiia şi se spăsì. Că nu se spăseaşte bogatŭ, ce derep'ce i-au fostŭ ca o minciună strânsoarea, sau ca un iconomŭ fiindŭ spăsì, nu ca un bogatŭ. Că altulu e iconomŭ, iară altulu e bogatŭ. Bogatulŭ amu iaste celŭ ce-şŭ păzeaşte bogăţie numai luişŭ, iară iconomŭ iaste celŭ ce dereptŭ alţii aceasta strânge-o. Şì bogatulŭ amu, elu se va spăsì, deaca-ş va părăsì totŭ ce va aveà. Iară iconomulŭ, ca o avuţie bună, ce strânge, împarte, cui de ce le tribuiaşte. Însă şì aceasta să socotimŭ, că bogatului neputeare i iaste a se spăsì, că celui ce are auru se arată acestŭ cuvântŭ că nu i-e lesne. Că cine e ţinutŭ şi legatŭ aurului, şi robeaşte lui, şi e prinsŭ de bogăţie, nu se va spăsì. Că neputeare i iaste celui ce are aurŭ, sau e biruitŭ de aurŭ, nu iaste elŭ biruitoriu spre aurŭ. Ce şì mai vârtosŭ, să ară vrea acela şì bine aceasta să o tocmească, încă nu i-e lesne a se spăsì, pentru neputinţa omenească. Că neputinţa amu iaste să nu ţinemŭ mai multŭ den ce avămŭ, de câtu ne e treaba.

Derep'ce amu că se nevoiaşte diavolulŭ să împiedece pre noi până ţinemŭ avuţiia? Că aiavea amu iaste, că mai vârtosŭ va elŭ tocmeala aceştiia să avămŭ, decâtŭ a pravilei şi a legiei socotinţă. Şi întocma aceii împărţeală face-ne nicì cu o vreare curată şi dereaptă. Că se tâmplă oare şi dereptŭ rudele şi împreunarea şi dereptŭ dragostea de se trage, iară aorea dereptŭ sila şi răpştirea şi dereptŭ împutăciunea a se nevoì, aorea şì dereptŭ lauda şi slava rădi | că-se, 489) şi aduce a nu socotì mişeii, mai vârtosŭ şì săracii, cei ce mai vârtosŭ datori sântemŭ să le dămŭ şi de pururea fieşŭ-ce a da lorŭ, şi a nu tocmì bine a chelăriei-şŭ isprăvire, cu de ce nu e pre iuşorŭ a scăpà de mrejile diavolului. Dereptŭ aceaia bună iaste nestrânsoarea şi şì împreună tuturora nevătămàtoare, şi neapărătoare cui va vrea să facă îmblare întru spăsenie şi în împărăţiia ceriului.

Ziseră ceia ce auziră: «Cine amu poate să se spăsească?» Şi Hristosŭ grăiaşte că «nu e putearea den omŭ, ce puterile sântŭ lu Dumnezeu». Că ceia ce au socotire şi înţelepţie omenească (ce se zice, carei tragŭ josŭ şi pohtescŭ ale pămân-

---

26 *Scris, în susul paginei 489,* pre noi acealea înşelăciuni.

tului), nu le iaste puteare să se spăsească, cumŭ fu zisŭ: «Dela Dumnezeu iaste putearea». Cândŭ amu va aveà cineva pre Dumnezeu sfeatnicŭ, şi dereptatea şi nestrânsura, şi a priimì leagea şi învăţăturile lui, şi va ceare ajutoriu şi tărie dela dinsŭ, aceluia i iaste puteare.

Că a noastră amu iaste să vremŭ binele, iară a lu Dumnezeu iaste, ceaia ce săvârşaşte. Şi într'altŭ chipŭ iarăşŭ, de vămŭ eşì desupra neputinţei omenească şi să vămŭ vrea să ne facemŭ noao liubovnici den mamonulŭ nedereptŭ (ce se zice, den cea avuţie ce avemŭ mai pre desupra de câtu ne trebuiaşte şi o avămŭ den dereptate), să o dămŭ mişeilorŭ, că atunce vămŭ aveà a ne spăsì şi ne vămŭ veselì întru ale veacilorŭ sălaşuri. Iară încă şì mai bine iaste, toate câte să vomŭ aveà să vindemŭ, să le dămŭ mişeilorŭ. Iară să nu de totŭ, încaile părtaşŭ să facemŭ pre ei. Iară de nu vămŭ face nici aşa, încai cu ceva pre puţinelŭ pre ei să-i mângâemŭ, şi cu aceia pre Dumnezeu vămŭ milostivì, şi aşa acea neputinţă cu puteare ne va fi. Şi va fi către noi dragostea şi de oameni iubirea a lu Dumnezeu.

Aceasta aducându-ne aminte, fraţilorŭ, nu scârbiţi să
(490) fimŭ, rogu-mă, | a ne vinde avuţiia carii auzimŭ, a o da mişeilorŭ. Ce cu usârdie mai vârtosŭ şi cu bună înţelepţie şi cu bucurie aceasta să facemŭ. Şi să ne lăsămŭ de curvie şi de ucideri, de furtişaguri şi de mărturisitura strâmbă, de mâniia şi de urgiia şi toate de alalte reale, şi de hitlenie, şi de nedereptate, şi de asupriciuni, şi de camete. Că această camătă şi asupritură pre adevărŭ mare rău iaste, cându-ţi obideşti fraţii săi, derep'ce amu că mai vârtosŭ datoriu sântemŭ să-i ajutămŭ şi să mângâemŭ pre ei den ce avămŭ, cumu se-au zisŭ voao. Şi să cinstimŭ părinţii şi mumânile noastre, mai alesŭ şi mai vârtosŭ părinţii duhovnici şi învăţători, că dentr'înşii priimimŭ duhovniceasca după naştere, că aceasta amu iaste pre ogoadă lu Dumnezeu. Să păzimŭ leagea şi învăţătura lu Hristosŭ şi să meargemŭ pre urma ucenicilorŭ

---

15 *După* pre ei, *adăogat, la marginea dreaptă,* den cătŭ n['au], sá-i ajut[ămŭ]   32 *După* naştere, *adăogat de-asupra,* ce se zice învăţătura sufle[tească]   33 *La marginea stângă scris:* [sá] ispovedimŭ [pă]catele şi[sá n]e poca[i]mŭ [şi] să nevoimŭ (*de adăogat după* Dumnezeu).

şi apostolilorŭ lui, plecându-ne în toate învăţăturile lorŭ, şi să meargemŭ pre urma celorŭ ce-au ogoditŭ lu Dumnezeu, sfinţilorŭ părinţi şi învăţătorilorŭ noştri, păzindŭ învăţătura lorŭ şi leagea, tare şi vârtosŭ, şi să le râvnimŭ căiei ceaia buna şi vieţiei lorŭ.

Să vindemŭ sufleteaşte şì cineşŭ de noi avuţiia sa (ce se zice, mâniia, pohtirea, şi toate câte răsarŭ dentr'aceasta), şi să dămŭ aceasta şi să o aruncămŭ dracilorŭ, ce sântŭ measeri şi lipsiţi de toată bunătatea şi căzuţi den bogăţiia dulceţiei lu Dumnezeu. Şi atunce să meargemŭ după Hristosŭ, că păcătosulŭ care-ş va lepădà bogăţiia dracilorŭ, elŭ poate mearge după Hristosŭ. «Fereaşte-te de rău», zice, «şi fă bine!» Că a te lepădà de rău iaste să leapezi bogăţiia ceaia reaoa puteriei săracă a dracilorŭ, iară a face bine iaste a mearge după Hristosŭ şi pre urma lui a îmblà. Că aşa amu vieţuindŭ, şi îmblândŭ cătră dumnezeiasca bună-ogodire, | a sfinţilorŭ a tuturorŭ şi a dereptilorŭ dobândì-vămŭ îm- (491
preunare, şi neputredei şi nespusei dulceaţă a lorŭ, şi în cea comoară sufletească a ceriului îndulcì-ne-vămŭ, cu dulceaţa şi iubire de oameni a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Că a lui e slava şi putearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treizeci şi una.

Evanghelie de la Luca, zaceala 93.

(Luca XVIII, 35). *În vreamea aceaia, cându se apropiè Isusŭ întru Erihonŭ, u orbŭ şedeà lângă cale, cereà. (36) Auzì nărodulŭ trecândŭ, întrebă ce iaste aceasta. (37) Spuseră lui că Isusŭ Nazareaninulŭ treace. (38) Şi*

---

5 *Tip.* вїцїєн   8 *După* aceasta, *scris la marginea dreaptă,* mània şi pohta | *După* dracilorŭ, *adăogat de-asupra,* aceasta pohtirea şi mània   9 *După* lipsiţi, *scris de-asupra,* dracii   11 *De-asupra lui* dracilorŭ, *scris,* ce se zice, toate realele   17 *Scris în josul paginei:* cu dumnezeesculŭ şi fe[ri]citulŭ Davidŭ să grăimŭ *(se rapoartă la* «Fereaşte-te», *etc. din rândul 12-13)*   21 *Tip.* пѹтѹрѣ.   22-23 *Titlul slavon:* недѣлѣ. ла, єѵлїє. ѿ лоукы. главa. чг.

Variante: *B defectuos; lipsesc 8 foi, cari cuprindeau desigur şi evanghelia aceasta*   24 càndu se] *T* fu càndu se   25 u] *AC* un *T* şi iată un omŭ.

strigă, grăì: „Isusŭ, fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaşte!“ (39) Şi ceia ce mergeà nainte, oprìră lui, să tacă; elŭ vârtosŭ mai multŭ strigă: „Fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaşte-mă!“ (40) Stătù Isusŭ, zise lorŭ să-lŭ aducă cătră elŭ. Apropiè-se de elŭ, întrebă elŭ, grăì: (41) „Ce veri de să-ţŭ facŭ?“ Elŭ zise: „Doamne, să văzŭ“. (42) Şi Isusŭ zise lui: „Caută! Credinţa ta mântuì-te“. (43) Şi aciia văzù, şi după elŭ duse-se, slăvì Dumnezeu. Şi toţi oamenii văzură, deaderă laudă lu Dumnezeu.

Sfârşitul Duminecii.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 51.

Soarele dereptŭ iaste Dumnezeu, cumŭ iaste scrisŭ că tuturora întru un chipŭ luminează lucirea dulceţiei sale. Iară sufletulŭ fieşŭ-cărui omŭ, sau e ca ceara, iubitoriu de Dumnezeu, sau ca lutulŭ, iubitoriulŭ de lucru, ce-lŭ usucă soarele. Aşa e şì totŭ sufletulŭ iubitoriu de lucrulŭ lumiei, şi iubitoriu de lume, de carea ceartă Dumnezeu: ca un lutu e pre vreare, de nu priimeaşte semnulŭ peceatei, iute fiindŭ, şi pre eluşi se surpă spre piiardere. Iară totŭ sufletulŭ ce e de Dumnezeu iubitoriu, ca o ceară moae-se şi chipŭ şi semnŭ şi dumnezeescŭ înţelesŭ priimeaşte, şi va duhulu lu Dumnezeu sălaşŭ. |

(492) Că soarele alŭ ceştii lumi văzutŭ fi-va şi nevăzutŭ, iară înţeleptulŭ soare, văzutŭ fi-va destoinicilorŭ, şi toţi-i veade, ce mai vârtosŭ pre carii prevescŭ pre elŭ. Că soarele lumiei nu grăiaşte, nici dă cuiva a grăì, iară înţeleptulŭ soare şì grăiaşte cătră iubiţii săi, şì a grăì şi a vedeà tuturora dă-

6 *Tip.* до́мне **7** *Tip.* вънѹ **9** *Tip.* ла́ѹдѫ л доу́мнезеѹѹ **10** ко́нецъ недѣлѣ. **12** сло́во, на҃. **16** lutulŭ *îndreptat în* balega | ce-lŭ *îndreptat în* ce o **18** un lutu e *îndreptat în* balegă **19** *Scris la marginea dreaptă* lu Dumnez[eu] *(de adăogat după* peceatei) **23** *După* sălaşŭ *scris* să-lŭ aibă | *Tip. în josul paginei 491:* гла́съ ѕ҃ є҆ѵлїе ѕ҃. **25** *Între* soare *şi* văzutŭ, *scris de-asupra,* Dumnezeu **26** *Tip.* соа́релѹи, *îndreptat în* soarele **27** *Între* soare *şi* şì, *scris de-asupra,* Domnulŭ Hristosŭ.

Variante: **1** miluiaşte] *AC* miluiaşte-mă. **4-5** lorŭ să-lŭ aducă cătră elŭ. Apropiè-se de elŭ] *T* să fie adusŭ elŭ cătr'însulŭ. Şi apropiè-se lui **5** elŭ, grăì] *T* pre elŭ, grăì-i **5-6** să-ţŭ facŭ] *T* să facŭ ţie **6** Elŭ] *T* Iară orbulŭ | să văzŭ] *T* voiu să văzŭ.

ruiaşte. Soarele amu alŭ lumii, pre ale lumiei locuri lumineazǎ cu cǎldura zareei lui şi udǎtura pǎmântului numai ce usucǎ, iarǎ nu bagǎ saduri şi seminţe. Iarǎ înţeleptulŭ soare, ca se arǎtǎ, amândoao întru sufletŭ lucreazǎ-le, cǎ usucǎ udǎtura chinurilorŭ şi necurǎţiia ce e dentr'aceastea curǎţeaşte, şi grǎsime dǎ înţeleptului pǎmântŭ alŭ sufletului şi dentr'însulŭ adǎpǎ sadurile bunǎtǎţiei; şi hrǎnite fi-vorŭ câte puţinelŭ, şi creaşte-vorŭ. Lumina iaste Domnulŭ, ca frâmseaţe sufletului celorŭ ce cu viaţa şi cu cuvântulŭ curǎţiţi-sŭ. Cǎ sǎ iaste untuneareculu neştiinţei şi pǎcatulŭ, sǎ ştimŭ cǎ iaste şì luminǎ, mintea cea bunǎ şi viaţa bunǎtǎţilorŭ, ce e dupǎ Dumnezeu. Cǎ luminǎ se grǎiaşte Hristosŭ, cǎ lumineazǎ mintea spre înţeleagerea nevǎzutelorŭ şi aratǎ ceaia ce e a unora, celora curaţilorŭ, taina a vedeà. Lumina iaste Hristosŭ, derep'ce cǎ lumineazǎ cu înţelesŭ a credincioşilorŭ inemǎ şi ochilorŭ trupului oamenilorŭ luminǎ le dǎruiaşte. Dereptu aceaia grǎiià: «Eu luminǎ sântŭ lumiei, şi eu luminǎ întru lume venii». Aceastea aşa sântŭ, şi au a arǎtà şi ceteniile evangheliei de astǎzi, cumŭ vorŭ vedeà ce e pusŭ înainte, cǎ aşa grǎiaşte:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, fu cându se apropiè Isusŭ întru Erihonŭ, şi iatǎ un omŭ orbŭ şedeà lângǎ cale, cereà. Auzì nǎrodulŭ trecândŭ, întrebǎ ce iaste aceasta.*

(Tâlcŭ) Îmblândŭ Domnulŭ pren toate cetǎţile şi în toate laturile Iudeilorŭ, toate boalele şi lângorile vindecà; şi pro- (493)
poveduiià pocaanie, şi rǎtǎciţii întorceà spre adeverita înţeleagere, şi cu preaslǎvite ciudese învǎţǎtura încredinţà-o. Cǎ se învǎţase oamenii, nu atâta cuvintelorŭ, câtŭ lucrului plecà-se şi ascultǎtori erà. Trecândŭ amu cetǎţile Iudeilorŭ Domnulu, apropiè-se întru Ierihonŭ, cǎ Ierihonulŭ cetate erà a Hananeiei, mitropolie şi mare cetate erà pǎgâneascǎ. Cǎ aceasta amu, oarecândŭ Ierihonulŭ Isusŭ Naviinu ajunse-lu, şi multu-lŭ bǎtù, cândŭ pre pǎgâni biruì. Iarǎ acmu, adeveritulu Isusŭ spre mângâiare şi mântuire vine, cǎ vrea sǎ-i slobozeascǎ de prǎdarea aceaia şi de acea spargere de demultŭ, şi

8 *Tip.* поѵ̓ѵннелъ, *îndreptat în* puţinelŭ **13** *Dupǎ* mintea, *scris de-asupra,* noastrǎ **17** *Tip.* грѣнѧ, *de-asupra cǎruia e scris* Hristosŭ **22** *Între* cale şi cereà, *scris de-asupra.* de **26** *Tip.* покаиїе **28** *Tip.* ꙟкрѣцѧсе.

împinșii și goniți să-i priimească. Dentr'această cetate iaste și Ravvă, acea curva ce priimì iscoadele lu Isusŭ Naviinŭ și păzì pre ei. Mergândŭ Domnulŭ pre cale, aceaia-lŭ duceà întru Erihonŭ, multŭ nărodŭ mergeà după elŭ, că curà de pretutindinea dereptŭ ciudesele lui, învățătura. Un orbŭ ședeà lângă calea aceaia, și auzì elŭ voroavă de cei ce mergeà după Hristosŭ, și învățați și vindecați de elŭ; întrebă ce iaste aceasta. Și după aceaia ziseră lui că Isusŭ Nazareaninŭ treace. Auzită aveà ce e den elŭ de facerea ciudeselorŭ, nevoiià-se că va face ciudesă Domnulŭ și spre acestŭ orbŭ fiindŭ, și-i trebuiià vindecare. Și se rădică de vine cătr'însulŭ, și cu mare glasŭ începù a strigà: «Isuse, fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaște-mă!» Iară Domnulŭ grăì lui: «Ce veri să facŭ ție? Și ce strigi așa? Ce cauți, ome, ca săracii, cu sărăciia ceaia de apoi dereptŭ tine? Și ce ceri dela cela ce n'are necăirea capulŭ să-șŭ închine?»

Iară orbulŭ adause rugându-se, și căzù de strigă și grăì: «Voiu să văzŭ». Nu puținelŭ ceva și sărăcească cearere cerșù
(494) orbulŭ dela | Dumnezeu și Domnulŭ, nu aurŭ, nici argintŭ, nici bunătate, nici îmbrăcăminte, nici altŭ-cevà ca acealea, cumŭ cereà dela alalți oameni, că de aceastea de toate puteare-i-vrea fi lui de să dea tuturorŭ de toate, ce numai ce grăiià: «Doamne, voiu să văzŭ!» «Că niminilea altulŭ», zice, «nu-mi poate aceaste dăruì, derep'ce că unulŭ iaste Dumnezeu, ce miluiaște și spăseaște». Dereptŭ aceaia căzù și venì și se închină, și ca făcătoriului și Domnŭ a toate strigă: «Miluiaște-mă!» Și «fiiulŭ lu Davidŭ» zise-i. «Acela te crezŭ că ești, ce e den sămânța lu Davidŭ așteptatŭ, ș'ai venitŭ să mântuești ruda noastră dereptŭ mila ceaia fără de numărŭ». Meneaște-lŭ și aimintrea fiiulŭ lu Davidŭ orbulŭ, derep'ce amu că numele acesta cinstitŭ foarte păreà-i-se a fi, și de multe ori amu

1 goniți *îndreptat în* goniții 2 *Între* curva *și* ce, *scris de-asupra*, ceaia 4 Erihonŭ, *îndreptat în* Ierihonŭ 5 lui, învățătura, *îndreptat în* și a lui învățătură 6 *Tip.* ѧлъ, *îndreptat în* elŭ 9 *De-asupra lui* aveà, *scris* acestŭ orbu 9-10 *De-asupra lui* ciudeselorŭ, *scris* și de vindecare 14 ca săracii, *îndreptat în* ce ceri dela carele se sărăcì 16 închine, *îndreptat în* pleace 17 *De-asupra lui* adause, *scris* de zise 18 *Între* vazŭ *și* Nu, *scris de-asupra*, Doamne. 21 *Tip.* потєрєи, *îndreptat în* puteare-i 24 aceaste *îndreptat în* aceasta.

prorocii și împărații, pre carele vrea să cinstească, așa le ziceà lorŭ; și cu acestŭ nume proslăviià pre elŭ. Întru Iudei șì acestŭ orbŭ crescuse, și ce erà de leage și de proroci grăite de Hristosŭ spuneà: că den ruda lu Davidŭ pre trupŭ Hristosŭ are a venì. Și ca lu Dumnezeu «miluiaște-mă» strigă-i, că unulŭ Dumnezeu iaste numai de miluiaște. Ca den ruda lu Davidŭ, fiiulŭ lu Davidŭ meniià pre elŭ. Davidŭ amu spune-se iubitŭ și blândŭ; ș'aŭ fostŭ așa fiindŭ.

Cerșù dela elŭ milă. Nu zise orbulŭ «ceare dela Dumnezeu», sau «te roagă de mine, și roagă și îmblânzeaște», ce «miluiaște-mă» numai ce grăì. Că știià foarte bine că iaste fiiulŭ lu Dumnezeu, de se născuse den sfânta și de pururea fată Mariia. Dereptŭ aceaia-lŭ șì vindecă, că așa crezù. Iară ceia ce mergeà după elŭ, înainte opriià lui, să tacă. Elŭ mai vârtosŭ strigà: «Isuse, fiiulŭ lu Davidŭ, miluiaște-mă!» Așa iaste sufletulŭ răbdătoriu și tare și aprinsŭ. Că de nu-i vrea | fi tare fiindŭ credința orbului, n'ară fi după ce-lŭ opriià șì (495)
mai vârtosŭ șì mai multŭ strigatŭ. Dereptŭ aceaia de Domnulŭ întrebatŭ fu și aproape de elŭ a fi spodobì-se, și cearerea nu greșì, ce vindecare dobândì.

(Evanghelie) Că *stătù*, zice, *Isusŭ, zise să fie adusŭ elŭ cătr'însulŭ. Și apropiè-se lui, întrebă pre elŭ, grăì-i: «Ce veri de să facŭ ție?» Iară orbulŭ zise: «Doamne, voiu să văzŭ».*

(Tâlcŭ) Nu că nu știià, întrebă pre elŭ Domnulŭ, ce ca să n'aibă a i se păreà cuiva că alta va orbulŭ să priimească, iară elŭ alta-i dă lui. Ce să înțeleagă și ceia ce sta împrejurŭ și cei ce venise cu nusulŭ credința aceluia ce venise, dereptŭ aceaia feace acea întrebare Domnulŭ. Și aceasta arătată iaste dentru însușŭ răspunderea a Domnului, că «de veri să vezi», grăì-i, «tu vezi!» Și deaca auzì, aciiașŭ văzù.

Că rodulŭ credinței spăsenie dă. De acolo și Hristosŭ mărturisì și zise: «Credința ta spăsì-te», de arătă orbului pilda vindecăriei lui și ciudesa aceii isprăvirei. Că împreună zise lui «vezi», și aciia glasulŭ Domnului lumină bolnavului

6 *De-asupra lui* strigă-i, *scris* și se rugà 7 *Între* elŭ *și* Davidŭ, *scris de-asupra*, pre Domnulŭ Hristosŭ 9 *Între* orbulŭ *și* ceare, *scris de-asupra*, lu Hristosŭ 23 *După* voiu să, *scris la marginea dreaptă*, mă faci să.

fu. Şi văzù de pripă, derep'ce amu că alŭ luminiei erà glasŭ şi alŭ dătătoriului de lumină cuvântŭ. Şi mergeà după elŭ şi proslăviià Dumnezeu, că luò amu orbulŭ dela Hristosŭ preadulcele darŭ preaslăvitŭ. Şi nu lenì a mearge cu nusulŭ, ce mearse după elŭ, şi ca lu Dumnezeu slavă dându-i, şi şì alăltora pildă le fu a proslăvì şi a lăudà pre Dumnezeu. Că toţi oamenii, zice, deaderă slavă lu Dumnezeu. Şi mainte de dare răbdătoriu arătă-se orbulŭ, şi după luare bunŭ înţeleptŭ arătă-se. Că răbdătoriulŭ amu, că să fu opritŭ de mulţi şi apăratŭ a strigà, mai multŭ adause de strigă: «Miluiaşte-mă, Isuse, fiiulŭ lu Davidŭ!»; că înţeleptulŭ bunŭ deaca priimeaşte dulceaţa,
(496) nu se întoarce, cumŭ mulţi facŭ: | după luarea dulceţiei nu înţelegŭ, şi nu-sŭ mulţemitori cătră dătătoriulŭ de bine.

Ce acestuia şì noi să râvnimŭ. Şi mainte de dare răbdători de cearere să fimŭ, şi după luare mulţemitori să fimŭ şi cu sârguitŭ să venimŭ. E să sântemŭ amu şì foarte ticăloşi şi nedespărţiţi, şì înşine de noişŭ să aducemŭ rugăciune Domnului, ca cearerea să priimimŭ dela elŭ spre folosŭ noao. Că acestŭ orbŭ, niminea nu aveà să derepteaze pre elŭ, nici puteà să vază pre Domnulŭ, nici cineva den apostoli află ajutoriu, ce mai vârtosŭ mai mulţi aveà de-lŭ opriià, elŭ toată apărarea biruì şi preaeşì şì cătră însuşŭ acela vindecătoriulŭ Domnulŭ Hristosŭ vine. Şi nici o drăznire nu aveà elŭ dentru viaţă-şŭ, ce în loculŭ tuturorŭ acestora de destulu-i fu usârdiia, şi niminea pre elŭ nu-lŭ putù apărà.

Această usârdie amu şì noi să ne nevoimŭ să strângemŭ în rugăciunea ce e cătră Domnulŭ, şi să va ţineà darea Domnulŭ. şi să sântŭ şì mulţi den gonitori de ne apără, atunce mai vârtosŭ să ne nevoimŭ şi să tragemŭ de oameni iubitoriulŭ, Dumnezeulŭ nostru, spre sfârşirea rugăciuniei noastre. Că pretutindinea, carea nu erà pre iuşorŭ, ce cu trudă, mai vârtosŭ şì nevindecată şi mai

---

4 nu *îndreptat în* nu se **5-6** pildă le, *îndreptat în* cu voe le **8-9** Că răbdătoriulŭ amu *îndreptat în* răbdătoriu **12** *După* facŭ, *scris la marginea dreaptă* cumŭ nu se cade, nici se mâhneaşte a mulţemì lu Dumnezeu **13** *După* bine, *scris de-asupra,* Hristosŭ **14** *De-asupra lui* râvnimu, *scris* fraţilorŭ **17** *Între* nedespărţiţi *şi* şi, *scris de-asupra,* de aceaia **26-27** *Între* strângemŭ *şi* în, *scris de-asupra,* fraţilorŭ.

cu dureare, și nu se puteà lesne vindecată să fie de nici un omŭ și de sfinții ce făceà ciudese, acesta însușŭ Hristosŭ slobozeaște și vindecă, ca un preamândru și bunŭ meșterŭ. Și nu numai den nafară deșchise ochii orbului Domnulŭ, ce și den lăuntrulŭ sufletului. Și aceasta arătată iaste, că și mergeà după elŭ și proslăviià Dumnezeu.

Sfinții amu proroci, cândŭ și ciudese făceà, rugà Dumnezeu și dela elŭ tărie cereà. Cu aceaia preaslăvite seamne făceà. Așijderea și apostolii mai de apoi puneà-șŭ genuche|le (497) la pământŭ și Dumnezeu rugà, și cu Dumnezeu ciudesele făceà. E acesta însușŭ Hristosŭ și Dumnezeu fiindŭ, și domnŭ prespre a toate, făpturilorŭ grăiià. Aorea către mare grăiià: «Taci și te închide», iară aorea, cândŭ stricatulŭ, grăiià: «Voiu, curățeaște-te»; și necuratului dracŭ opriià-i grăindŭ: «Eși den omulŭ acesta, și de acmu să nu mai întri într'însulŭ!» Și acmu amu, cu dumnezeiasca a lui amerințare, orbului dăruì și lumina trupului și lumina înțelegutului. Că acesta amu iaste den începutulŭ lumiei firea, carele-au împărțitŭ întunearecul ŭ den lumină și făcù lumină. Și sufletelorŭ amu destoinicilorŭ arată-se de pururea dându-le a sa lumină, și ochilorŭ oamenilorŭ, carii mergŭ cătr'însulŭ, ca un ziditoriu și făcătoriu, vedeare dăruiaște. Atunce orbulŭ lumină-se, iară năroadele crezură, și toate limbile a lu Isusŭ nume grăiià. Că toți văzură ochii orbului că vedeà, că erà adevărŭ preaslăvită acea ciudesă ce fu. Dereptŭ aceaia câți văzură, credincioasă învățătura lu Hristosŭ păreà-le și prorociia Domnului spre lucru a eșì menіră, den ciudesa aceasta încredințați și sfătuiți fiindŭ.

Iară noi de ce-au fostŭ ale Domnului preastrigări aciiașŭ toți să eșimŭ văzândŭ, și acelorŭ ciudese ce-au fostu atunce să creademŭ. Și stândŭ înaintea acestora, ca nește bătjocuriți și uitați să ne pare că sântemŭ. Și așa, fără de răspunsŭ prea cu slavă acelui făcătoriu să creademŭ, și ca și când amŭ fi înșine văzători acelorŭ ciudese ce se-au făcutŭ în vreamea aceaia, să proslăvimŭ în trupurile noastre, dumnezeescului, lu Pavelŭ, cucerindu-ne, ce-au grăitŭ: «Proslăviți Dumnezeu întru nodurile voastre!»

23 *Tip.* лймкинє 26 páreà-le, *îndreptatŭ în* menіră 33 *Tip.* шй кѫчи.

Aşa se va proslăvì Dumnezeu ìntru nodurile noastre, de nu vămŭ căutà rău. Să ne învăţămŭ să căutămŭ binele |
(498) şi să proslăvimŭ Dumnezeu întru văzutele ale lui făpturi şì nevăzândŭ pre elŭ, să-i mulţemimŭ de toate de ce-au făcutŭ. Proslăveaşte Dumnezeu, de nu vămŭ ascultà cântecele cealea realele ale satanei, şi de vămŭ ascultà cuvintele lu Dumnezeu, şi de vămŭ desface uşile auzului, ìnsă nu ocărîlorŭ şi ascultăturilorŭ spurcate, ce învăţăturiei dumnezeiască de pururea şi dojanei. Şi împreună să zicemŭ că se proslăveaşte Dumnezeu în toate nodurile noastre, cândŭ creademŭ dereptŭ întru elŭ şi sfârşimŭ sfânta a lui leage. Cu acealea amu pre noişŭ în toate zilele cade-ne-se a ne dereptà, şi cu acealea ni se cade a ne arătà înaintea lu Dumnezeu. Că grăiaşte prorocului Iosie: «Milosteniia şi judecata păzeaşte, şi te apropie Dumnezeului tău pururea!» Şi iară Malahiia de faţa lu Dumnezeu grăiaşte: «Fiiulŭ proslăveaşte părintele, şi robulŭ pre domnulŭ său». «Şi de sântŭ eu părinte, unde iaste slava mea, şi de sântŭ eu domnŭ, unde iaste frica mea?», grăiaşte Domnulŭ a-totŭ-ţiitoriulŭ. Şi apostolulŭ: «Să ne curăţimŭ sineşŭ», zice, «de toate spurcăciunile trupului şi ale sufletului». Şi premândriia lu Solomonŭ iarăşŭ învaţă: «Cu toată paza socoteaşte inema sa, că den fire iscodeaşte viaţa». Şi Hristosŭ grăiaşte: «Curăţeaşte den lăuntru sticla, ca să fie şi dennafara ei curată».

Dereptŭ aceaia să ne teamemŭ, fraţilorŭ, şi să ne nevoimŭ a căutà către lumina învăţăturiei lu Dumnezeu. E să sântemŭ şì orbi, să ne apropiemŭ către Dumnezeu cu pocaanie şi cu ispoveadanie şi cu ferirea spurcatelorŭ şi urîtele lucruri, şi să dezbrăcămŭ veşmintele noastre, cu cealea ce semŭ îmbrăcaţi (ce se zice, lucrurile întunecate şi de ale pământului lucrări şi griji), şi
(499) să ne îmbrăcămŭ întru | arme luminate ale bunătăţilorŭ. Şi ca întru o zi luminată, cu bună cinste şi cu dereptate şi prea cu cuviinţă să îmblămŭ, ca să putemŭ să

---

2 rău, *îndreptat în* răulŭ 5 Proslăveaşte, *îndreptat în* proslăveaşte-se 28 *Scris, în josul paginei,* şi întunecaţi întru spurcatele păcate (*de adăogat după* orbi).

meargemŭ după însuşŭ acesta Domnŭ şi slobozitoriulŭ şi mântuitoriulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ şi Dumnezeu. Că lui slava şi ţinearea, cu fără-de-începutulŭ părinte şi viaţă-făcătoriu duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Dumineca a treizeci şi doua.

Evanghelie de la Luca, zaceala 94.

(Luca XIX, 1). *În vreamea aceaia, mergeà Isusŭ întru Erihonŭ. (2) Şi iată un bărbatŭ ce-lŭ chemà Zachei, şi acela erà mai-mare vameşilorŭ; şi acesta erà amu bogatŭ. (3) Şi căutà să vază Isusŭ, cine iaste, şi nu puteà de nărodŭ, că de crescutŭ erà micŭ. (4) Şi curse înainte, suì întru un copăcelŭ, să vază elŭ. Că pre acolea vrea să treacă. (5) Şi ca vine la locŭ, căută Isusŭ, văzù elŭ şi zise lui: „Zachei, deştinge-te josŭ! Astăzi amu în casa ta cade-mi-se a fi“. (6) Şi se deştinse josŭ, şi prinse elŭ, bucură-se. (7) Şi văzură toţi, răpştiră, grăiră că cătră u bărbatŭ păcătosŭ întră să răpause. (8) Stătù Zachei, zise cătră Domnulŭ: „Adecă, jumătate de avuţiia mea, Doamne, dau mişeilorŭ, şi să amŭ cineva obiditŭ, întorcŭ de patru ori“. (9) Zise cătr'însulŭ Isusŭ că „astăzi*

2 lui, *îndreptat în* a lui e **6-7** *Titlul slavon:* нє҃, л҃в єѵ҃лїє, ѿ лоѹкы. глава, ҁ҃д.

Variante: *B, precum s'a arătat la evanghelia precedentă, defectuos Pag. 303 din B începe cu* тѣ де нъродъ *din versetul 3 al acestei evanghelii.* **8** mergeà] *T* trecândŭ **9** întru] *T* pren | iată] *T* adecă | ce-lŭ chemà] *T* pre nume chemà-lŭ **10** mai-mare] *T* mai-marele | acesta] *T* acela | erà amu] *C* amu, erà *T* erà **11** *T lipseşte* Şi | Isusŭ] *T* pre Isusŭ | *C lipseşte* şi **12** de crescutŭ erà micŭ] *T* erà micŭ de trupŭ | înainte] *AC* nainte **13** suì] *ABCT* suì-se | copăcelŭ] *T* smochinŭ | să vază elŭ. Că pre acolea] *T* derep'ce că pre lângă acela **14** ca] *T* deaca | văzù *T* şi văzù pre **15** lui] *T* cătr'însulŭ | deştinge-te josŭ! Astăzi amu] *T* nevoiaşte a deştinge! Că astăzi **17** Şi văzură toţi, răpştiră, grăiră că cătră] *T* Văzură-lŭ toţi, şi răpştiră grăindŭ că la **18** u] *ABCT* un **19** Domnulŭ] *T* Isusŭ **20** să amŭ cineva] *B* s'amŭ cineva *T* pre cine s'amŭ | întorcŭ] *T* eu i întorcŭ **21** cătr'însulŭ] *T* cătră elŭ.

mântuirea casei aceasta fu, derep'ce și acesta fiiulŭ lu Avraamŭ iaste. (10) Vine amu fiiulŭ omenescŭ, să caute și să mântuiască periții".

Sfârșitul Duminecii.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 52.

Toată amu nedereptatea și răpirea și camăta rea e, și mai vârtosŭ și mai rea de toate realele și cu pizmă destoinicilorŭ, iubitorilorŭ de Dumnezeu. Iară mitarŭ, neschimbatŭ lucru iaste asuprituriei și realelorŭ și nedreptăției, că cumu-sŭ pren păduri urșii și leii, de sântŭ foarte fieri iuți,
(500) mai vârtosŭ de alalte fieri, așa-sŭ și pren cetăți și pren toate laturile mitarnicii și înșelătorii, mai vârtosŭ de oameni de toți mai nederepți și mai hitleani. Că omului pizmașŭ păcatulu i iaste cămătniciia, și bunului iubitoriu de stranici protivitoriu, că cumu se protiveaște reacele caldului, și albului negrulŭ, și luminei întunearecului, așa se protiveaște și mitariulŭ învățăturiei, tescuindŭ și asuprindŭ mișeii.

Iară a mitarnicilorŭ amu avuție nu iaste nemicŭ dentr'altŭ-ceva, ce numai den lacrămele mișeilorŭ. Și câți dentr'aceaia dobândă caută să se îmbogățească, prespre puținŭ după aceaia plânge-vorŭ și și de alŭ lorŭ lipsi-se-vorŭ, că cămătniciia oarece un aluatŭ vechiu iaste, și vareunde să cade, necurăție lucrează. Și de dobândeaște cineva ceva den nedereptate, și a sa avuție toată până în sfârșitŭ piiarde-o. Și să va fi adusă macarŭ și camai puțină rea, de multe ori ceaia ce zace acolo, cea multă și bună, mătură-o. Iară să veri și mulți vedeà cămătnicindŭ și asuprindŭ, și nu-i ajunge curândŭ această osândă, încă n'au până în sfârșitŭ a scăpà de ea. Iară să vorŭ și scăpà acicea, atunce mai vâr-

4 ко́нецъ недѣлѣ. **6** сло́во, нв҃. **9** *Tip.* доу́м | зѣѕ **11** *Tip. în josul paginei 499:* гла́съ, з҃. є҃ѵлїє, ї. **17** *Tip.* ․ѫнтѹнѣрекѹлѹн **27** *După* mătură-o, *adăogat de-asupra,* și o răsipeaște.

Variante: **1** mântuirea casei aceasta] *T* spăseniia caseei aceștiia și] *T* că și | acesta] *C* aceasta | fiiulŭ] *T* feciorŭ **2** Vine] *T* Că vine **3** și să mântuiască] *T* să spăsească | periții] *AC* părinții *T* pierduții.

tosŭ a se teame şi a se cutremurà datori sântŭ, derep'ce că spre mai mare muncă vinŭ. Iară, mai vârtosŭ, să şì scapă aceia înşişi de aceaia, iară ai lorŭ moşteani totuşŭ au cu aceaia a se chinuì şi a se osândì, ca neşte luotori de soartea împlută de nedereptate fiindŭ, derep'ce că să aceia înşişŭ să n'au răpitŭ, iară ei foarte bine ştiu că au avuţiia altora şi o ţinŭ. Dereptŭ aceaia, de vorŭ şti ei obidiţii dela carii se-au luatŭ acea avuţie şi le o vorŭ da cu toată usârdiia tuturora, sau şì cu adausŭ, cumŭ şì acelŭ Zachei, | sau de nu vorŭ (501) şti, să o împarţă aceaia cui i trebuiaşte, aşa ei au a se mângâià de acea greime, şi de păcate încă se vorŭ slobozì. Iară să o vămŭ împărţì şi toată striinilorŭ, nici un folosŭ iaste noao, cumŭ şì Zachei aceasta arată, că această, câtŭ den răpiri aveà, de patru ori întorceà. Atunce, zice, milostivì acela pre Dumnezeu.

Iară noi, mii răpindŭ şi puţinelŭ dândŭ, cumŭ vămŭ puteà milostivŭ pre Dumnezeu să facemŭ? Că să aduse a-doa Cainŭ, şi încă nu-şŭ obidise soţulu-şŭ, şi luò osândirea de apoi, dară cu câtŭ noi mai vârtosŭ, cândŭ den răpire şi den camătă aducemŭ, cumŭ să n'avămŭ a ne chinuì cu mai amarŭ? Ca să şì Lazarŭ, să nu fu nemică obiditŭ de bogatulŭ, ce numai căce nu-lŭ îndulcì dentru a lui avuţie, amărîtŭ iaste oblicitŭ, dară ce răspunsŭ au a da cei ce nu miluescŭ dentru a loruşŭ avuţie, ce încă şì a striinilorŭ iau-o? Că să amu ceia ce nu satură flămândulŭ Hristosŭ şi nu adapă setosulŭ Hristosŭ cu diavolulŭ osândiţi fi-vorŭ focului nestinsŭ, cu câtŭ mai vârtosŭ celŭ ce răpeaşte alŭ mişălului, cându-şŭ vinde ceva să-şŭ prinză foamea şi seatea, şi de ce e îmbrăcatŭ elu-lŭ goleaşte, şi carele e striinŭ nu numai că nu-lŭ aduce în casă-şŭ, ce încă-lŭ şì goneaşte mai vârtosŭ, şi bolnavulŭ nu numai că nu-lŭ cercetează, ce şì mai multu-lŭ betejaşte, şi nu numai legatulŭ nu veade, ce şì celŭ slobodŭ în legătură face de-lŭ aruncă, acela câte munci are a luà? Iarŭ dereptatea şi milosteniia iubeaşte Domnulŭ, şi se apropie cătr'însulŭ celŭ ce cu dereptate şi milostenie grijaşte, iară cine dă cui ce trebuiaşte den avuţiia nedereaptă, nu iaste priimită lu Dumnezeu, nici daruri dentr'acealea priimeaşte Dumnezeu.

---

32 слобѡдж.

Că se scrie de cei ce obidescŭ şi daruri lu Dumnezeu începŭ
(502) a aduce, (iară jărtvele | necuraţilorŭ urîte sântŭ lu Dumnezeu) şi cartea pildei învaţă grăindŭ: «Cinsteaşte Dumnezeu dentru a ta dereaptă trudă, şi adu lui dentru alŭ său rodŭ dereptŭ; iară de veri vrea den nedereptate şi den răpire să aduci lu Dumnezeu, mai bine ţe-ară fi fostŭ să nu strângi acea avuţie, nici să aduci dentr'însa». Dară pentru ce ne spurcămŭ noi avuţiia noastră aducândŭ dobândă nedereaptă, şi pentru ce dosădimŭ pre Dumnezeu necurate daruri aducândŭ lui? Că nu va amu Hristosŭ den camătă să se sature, nici priimeaşte elŭ aducere ca aceaia. Că mai bine iaste să vezi mişelulŭ topindu-se de foame, decâtŭ să-lŭ saturi pre elŭ den avuţiia nedereaptă, că mai bine iaste nemică să nu dai, decâtŭ să dai den avuţiia altora altuia. Că creştinŭ bunŭ iaste nu cela ce miluiaşte mulţi, ce cela ce nici pre nimea nu obideaşte.

Că nu se însoţeaşte nici se meastecă cu camatnicii Dumnezeu, nici tâlharilorŭ şi răpitorilorŭ iaste soţŭ Domnulŭ. Nici au lăsatŭ elŭ noao săracii să-i hrănimŭ, căce că nu e putinciosŭ a-i hrănì, ce cu dereptŭ şi cu iubire de oameni prinosŭ de roduri caută dela noi, dereptŭ a noastră bunăpriimire. Iară milosteniia den nedereptate nu va fi, nici den blăstemŭ blagoslovenie, nici den lacrămile altorŭ plată bună. Că cela ce ia dela alţii şi dă alăltora, nu miluiaşte acela, ce şì mai vârtosŭ obidit-au cu obida ei, ceaia de apoi şi mai reaoa. Dereptŭ aceaia să ne învăţămŭ milostenie să ştimŭ face, ca dela Dumnezeu să ni se plătească. Că plăteaşte Dumnezeu acelora ce-i laudă, iară nu laudă nici un camatnicŭ. Că celorŭ ce varsă lacrămele obidiţilorŭ grăiaşte Domnulŭ că «ce fu mie urîtŭ, aceaia făcutŭ; că coperitŭ cu lacrămi olta-
(503) riulŭ mieu, şi cu plân | gere şi cu suspini de trudă». Că cine împarte şi dă den dobânda ce nu e strânsă pre dereptŭ spre slujba ceaia buna a lu Dumnezeu, acela se închipuiaşte de face ca ceia ce fură den beseareсă şi aducŭ în cinste-i lu Dumnezeu.

Ce să ne ispitimŭ de aceaia, fraţilorŭ, şi să ne socotimŭ

---

2 iară *îndreptat în* zice că | *Literele iniţiale ale rândurilor 8-32 din pag. 501, neieşind bine la tipar, au fost scrise cu mâna.*

truda noastră, den carea vămŭ să aducemŭ daruri lu Dumnezeu, sau milostenie a face. Au doară amŭ obiditŭ mişelulŭ, sau doară neputinciosulŭ amŭ silitŭ? Au doară şì plecatulŭ noao, noi l-amŭ obiditŭ, putearea arătându-ne în locŭ de dereptate? Că cu dereptate şi cu tocmeală zisŭ iaste noao să-i păzimŭ carei sântŭ suptŭ noi şi către înşişŭ robii noştri, nu amu căce sântŭ ei suptŭ noi şi-i ţinemŭ, să-i sugrumămŭ, nici căce sântemŭ putearnici, să-i obidimŭ. Ce deaca avămŭ puteare, să arătămŭ dereptatea, nu ceaia ce nu putemŭ să dămŭ, că avămŭ certare, ce e către Dumnezeu ascultare şi frică, ce ceaia ce o amŭ puteà apropiià şi nu ne apropiemŭ. Că nu iaste noao să aducemŭ daruri, deaca oscârbimŭ fraţii, ce de veri aduce darulŭ tău ìn beseareca şi acolo-ţi veri aduce aminte că fratele tău are ceva spre tine, pasă mainte de te împacă cu fratele tău, şi atunce vino de-ţi adu darulŭ tău.

Să ne aducemŭ aminte de Zachei mitariulŭ. Că acesta puneà înainte de da de patru ori câtŭ obidiià, şi după aceaia ce rămâneà avuţie, jumătate împărţiià mişeilorŭ. Că ştiià amu că are a priimì pre Hristosŭ. Şi nu aimintrea cautà a priimì Hristosŭ ce e către săraci cinste, de nu se va mai nainte dezlegà a obidiţilorŭ asupriciune. Că aşa priimì Domnulŭ şì a lu Zachei isprăvire, şi-i zise că «astăzi spăseniia caseei aceştiia fu». Şi aşa iaste cumŭ şi înseşŭ evangheliei cuvinte arată astăzi, grăindŭ aşa:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia, trecândŭ Isusŭ pren Erihonŭ, şi adecă un bărbatŭ, pre nume chemà-lŭ Zachei, şi acela erà maimarele vameşilorŭ; şi acela erà bogatŭ.*

(Tâlcŭ) Treceà Isusŭ pren Erihonŭ | şi multŭ nărodŭ mergeà (504
după elŭ, cu toţi aceia şi Zachei, mirându-se de ciudese ce erà de Hristosŭ. Şi se nevoiià şi jăluiià să vază pre elŭ cine iaste, şi nu-lŭ puteà vedeà de mulţimea nărodului şi dereptŭ crescutulŭ său, că erà micŭ. Ce se înţelepţì de cei erà treaba, şi întru un smochinŭ suì-se de socotiià de Isusŭ, căce-lŭ priviià elŭ, văzutŭ fu. Dereptŭ aceaia chemă pre elŭ Domnulŭ cu blândeaţe şi cu linìe şi-lŭ priimì cu chemarea. Şi toţi Erihoneanii lăsă şi întră în casa vameşului,

15 *Tip.* ѫпа|, *îndreptat în* împacă.

nu că lăcuiià întru ea Zachei vreo viață curată avândŭ, nici destoinică casa lui fiindŭ a răposà pre Dumnezeu, ce vrea să se blagoslovească cu venirea lui și de-aciia să nu mai fie peștere lupilorŭ, ce aceluia însușŭ, mielului celuia nevinovatului și nespurcatului, lu Hristosŭ, să-i fie sălașŭ. Că arătatŭ erà și nărocitŭ acestŭ Zachei, și de camătă și de nedereptate pretutindinea erà auzitŭ. Că erà mai-mare vameșilorŭ și nu numai vămășiia ținea, ce ca un iubitoriu de argintŭ și de lucruri iubitoriu, multŭ aurŭ vrea de să adune. Și dela tată-său și dela mumă-sa bogatŭ fiindŭ, și încă nu se săturà de acea avuție ce aveà, ce se nevoiià încă să și o mai adaugă den vămășie.

Că cumu e iadulŭ, de nici dinioară nu zice că se sătură, așa e și cela ce e prinsŭ de bogăție. Că s'ară dobândì toată avuțiia, iară pohta lui nu și-o mai poate domolì. Cu această neputință boliià și Zachei cu sufletulŭ și cu cugetulŭ, că de grija iubirei de argintŭ orbise-se. Iară după aceaia-șŭ aduse aminte de vindecare și se umilì cu sufletulŭ și curse cătră Hristosŭ, și ca o tină groasă iubirea argintului spălă, și sațiulŭ și lumina dereaptă văzù. Și fu curândŭ altulŭ dentr'alți, și fără de strânsură fu în locŭ de vamășŭ, și preaînțeleptŭ den muncitorie, și milostivŭ în locŭ de tâlhariu. Și acesta erà bogatŭ.

(505) Că va să arate | evanghelistulŭ multe neputințe ale sufletului lui Zachei, dereptŭ aceaia zice: «Și acesta erà bogatŭ». Că mare apărătură de cătră spăsenie iaste boala bogățiia, și mare vătămătură vindecăriei grija iubirei aurului. Dereptŭ aceaia și Hristosŭ grăiià că «nu e pre lesne să între bogatulŭ în împărățiia ceriului». Iară cu a lu Dumnezeu bunăvreare nemică nu apără lu Zachei la spăsenie avearea bogăției, că după aceaia iară grăiaște însușŭ acesta Domnŭ că «nu e puteare dela omŭ, ce puterile sântŭ ale lu Dumnezeu». Dereptŭ aceaia nu fu lăsatŭ acestŭ mai-mare de vameși camatnicŭ și nedereptŭ, că cu usârdie dumnezeiască luò și dereptatea, și milosteniia deaca săvârșì, elŭ luò și spăsenie. Că armele cealea mai tarile ale diavolului toate le răpì Domnulŭ, și cetățile lui sparse. Dereptŭ aceaia nu numai vameșii

---

9 *Tip.* ѧ҆рџнтъ **22** *Tip.* мꙋ́тчиторі́є.

ucenici-i făcù, ce şi pre Zachei ce erà mai-marele mitarnicilorŭ prădă-lŭ cătră spăsenie.

(Evanghelie) *Căutà*, zice, *să vază pre Isusŭ, cine iaste, şi nu puteà de nărodŭ, că erà micŭ de trupŭ. Şi curse înainte, suì-se întru un smochinŭ, derep'ce că pre lângă acela vrea să treacă.*

(Tâlcŭ) Auzì de Hristosŭ Zachei, că de mari ciudese iaste însuşŭ făcătoriu şi de preaslăvitelorŭ lucruri, scoate mulţi den păcate şi spre spăsenie întoarce; şi vrea să vază pre elŭ. Şi deaca nu putù elŭ ce căutà să afle, locŭ şi năravŭ pipăiià s'afle, şi cugetà doară va venì pre unde socotiià elŭ, ca să vază pre iubitulu-şŭ. Dereptŭ aceaia deaca fu apăratŭ de nărodŭ şi de statu-şŭ, elu se suì spre un smochinŭ (că acelŭ lemnŭ plecatŭ iaste şi scundicelŭ şi iaste în chipulŭ smochinului, ce nu face nici un rodŭ de trebuinţă oamenilorŭ sau dobitocului, ce totŭ iaste netreabnicŭ rodulŭ lui; şi se cheamă pre limba elinească sicomoriiu, iară ce se zice sălbatecŭ şi smochine de nici o treabă). Ce se suì într'acestŭ smochinŭ Zachei, derep'ce amu că pre acea | cale vrea să treacă Isusŭ. (506)

(Evanghelie) *Şi deaca vine la locŭ, căută Isusŭ şi văzù pre elŭ, şi zise cătr'însulŭ: «Zachei, nevoiaşte a deştinge! Că astăzi în casa ta cade-mi-se a fi».*

(Tâlcŭ) Văzù Domnulŭ pre Zachei cu ochi omeneşti, însă mai nainte văzuse pre elŭ cu ochii dumnezeeşti, şi-lŭ precepù elŭ că va fi gata spre ascultare şi tare spre credinţă şi-l va pre lesne întoarce den reale spre bunătăţi. Dereptŭ aceaia şi chemă pre elŭ şi se duse să dobândească pre elŭ. Că aşa ne apucă înainte pre noi Dumnezeu pretutindinea, numai de vomŭ căutà cu toată usârdiia cătr'însulŭ, şi cu bărbăţie să curămŭ cătră elŭ. Şi se nevoì de să deştinse, şi priimì pre elŭ bucurându-se.

Că nu numai dereptŭ căce văzù Zachei pre Domnulŭ, cumŭ vru, bucurà-se elŭ, ce derep'ce fu chematŭ de elŭ, şi după ce priimì pre elŭ cumŭ nici dinioară nu se nădăiià cumŭ Zachei chematŭ să fie de Domnulŭ Hristosŭ. Că se nevoì de se deştinse, şi cu bucurie priimì pre elŭ. Aşa şi

5 smochinŭ, *îndreptat în* copăcelŭ 12 un smochinŭ *îndreptat în* acelŭ copăcelŭ ce se cheamă sicomorie 14 *Tip.* ѿ | ѧмєннлѡ 18 *Tip.* захкн, *în loc de* закхн 33 nici, *îndreptat în* nice

noi să facemŭ, şi cu usârdie şi cu bucurie să priimimŭ pre elŭ întru inimile noastre, cândŭ vămŭ fi chemaţi, că nu iaste nici o vreame, nici dinioară, cândŭ nu cheamă pre noi Hristosŭ. Dereptŭ aceaia să nu ne lenimŭ, nici spăseniia sa să o mâhnimŭ părăsindu-ne den ceastă zi de astăzi şi ceaia de demâneaţa aşteptândŭ. Şi această vreame lăsându-o şi ceiia ce nu o avămŭ nădăjduimu-ne, şì sineşŭ împărţiri vieţiei dăruimŭ.

(Evanghelie) *Văzură-lŭ toţi, şi răpştiră grăindŭ că la un bărbatŭ păcătosŭ întră să răpause.*

(Tâlcŭ) Păcătoşi pare-li-se mitarii dereptŭ cămătniciia lorŭ şi nedereptatea, şi dereptŭ aceaia împutară lu Hristosŭ Iudeii şi răpştiră spr'insulŭ arhiereii şi domnii lorŭ, ca şì de Mathei, mitariulŭ, şi de alţii mulţi aşa ca aceia. Că nu ştiià ei năravulŭ ce face cu ei Domnulŭ. Dereptŭ aceaia nu-şŭ socotiià elŭ pre ei, căce răpştiià pre nedereptŭ şi se săblăzniià de aceale lucruri. Că se cade cea puţinea blăznire a nu socotì |
(507) unde va fi cuiva spăsenie mare, şi nu dereptŭ cea mai mică să piarză şi să se lipsească de cea mai mare.

(Evanghelie) *Stătŭ Zachei, zise cătră Isusŭ: «Adecă, jumătate de avuţiia mea, Doamne, dau mişeilorŭ, şi pre cine s'amŭ obiditŭ, eu i întorcŭ de patru ori».*

(Tâlcŭ) O, de pripă fu întoarcerea iubitoriului de argintŭ spre iuşorŭ îndurătoriu, şi fu preanedereptulŭ! O, că însuşŭ învăţatŭ fu spăseniei, şi încă nu ştiià nemică de Hristosŭ! Şi jumătate den avuţiia luişŭ da mişeilorŭ spre facere-de-bine, iară jumătate o ţineà, nu ca să o aibă, ce ca dentr'aceaia să plătească de patru ori ce-au luatŭ den obidire. Iară acicea amu de ce grăiaşte că ‚obidii', nu de ce-au în cinste înşelatŭ semnează, ce ceaia ce-au fostŭ den obide şi den prade şi de nedereptate strânsŭ. Că de patru ori a se plătì pre leage erà învăţătura, patru oi în loculŭ uniia să se dea. Dereptŭ aceaia să auzimŭ şì noi, obiduitorii şi prădătorii, carea e luată şi strânsă la noi den prade şi den nedereptate să o întoarcemŭ celora ce-amŭ obiditŭ, de le o amŭ luatŭ. Şi vindecare ca aceaia nedereptăţiei să aducemŭ.

---

1 *Tip.* коү срьдїє   23 *Tip.* юбиднторюлѹи дє арџинть   34 *Tip.* дєрєпнє-дєрєптатє.

(Evanghelie) *Zise cătră elŭ Isusŭ că «astăzi spăseniia caseei aceștiia fu».*

(Tâlcŭ) Casă cheamă pre toți carii erà în casa lu Zachei, că «astăzi», zice, «spăseniia le fu». Că fu gonită piiarderea ce erà biruită de cămătnicie și de nedereptate.

(Evanghelie) *Derep'ce că și acesta feciorŭ lu Avraamŭ iaste. Că vine amu fiiulŭ omenescŭ, să caute să spăsească pierduții.*

(Tâlcŭ) Ce se zice, cei pierduți den ruda lu Avraamŭ. Aceasta zise Domnulŭ dereptŭ ceia ce răpștiià și grăiià că la u bărbatŭ păcătosŭ vine să răpause. Cădeà-se, zice, să se spăsească Zachei, derep'ce că și acesta den ruda lu Avraamŭ iaste. «Și mai denainte dereptŭ Avraamleani întrupii-mă. Au nu fuiu amu tremesŭ, fără cătră oile pierdute caseei lu Izrailŭ?» Și aimintrea iarășŭ feciorii lu Avraamŭ meneaște Hristosŭ, că «carei-sŭ întru un înțelesŭ lu Avraamŭ | și în nă- (508)
ravulŭ lui». Și după credința cămătniciei, dereptŭ aceaia nu-i zice c'au fostŭ den ruda lu Avraamŭ Zachei, ce acmu iaste, derep'ce că se schimbă den reale spre bunătăți. Că cumŭ fu Avraamŭ chematŭ de Dumnezeu și moșiia luișŭ lăsă, așa Zachei lăsă vama. Și cumŭ uită Avraamŭ ruda ceaia ce se mestecase și o luase, așa și Zachei cămătniciia lăsă, de carea se legase. Avraamŭ aveà muiare neploditoare, iară Zachei sufletŭ neploditoriu de lucrure bune; însă de un cuvântŭ de credință născù Avraamŭ pre fiiulŭ său Isaacŭ, iară Zachei fată de nestrângere adună. Și fieșŭ-cine de noi frați lu Zachei sântemŭ, mici în statulŭ sufletului. Că încă și ne tragemŭ josŭ pre pământŭ și căutămŭ să vedemŭ Hristosŭ aiavea, cumu se cade, ce nu, nu-lŭ vămŭ puteà pre elŭ așa să-lŭ vedemŭ, de nu vămŭ sărì de ceia ce ne apără pre noi cătră elŭ. Și să ne suimŭ spre lemnŭ (ce se zice, să ne preasuimŭ desupra celorŭ reale ale pământului), atunce și Hristosŭ vedeà-va noi, și va înceape cu adausŭ a ne chemà cătră elŭ, și casă amu întru noiș va face. Că casa amu lu Dumnezeu fi-va cela ce se va într'acestŭ chipŭ nevoì și va creade.

Iară de vămŭ vrea și noi, fraților, să priimimŭ Hristosŭ în casele noastre și să hrănimŭ pre elŭ, iară noi să priimimŭ

8 *Tip.* пїрдꙋци 15 *Tip.* кареинсєꙟтрꙋ оуꙟцелєсъ лꙋ авраам 20 *Tip.* коумъ 29 *Tip.* ноукꙋмъ 33 ꙟнтрꙋ нониша.

săracii cei fără de case şi să-i aducemŭ în casele noastre. Că varecâtŭ bine s'amŭ face fraţilorŭ noştri, mişeilorŭ, cătră însuşŭ acela Hristosŭ suì-va. Aceasta amu ştiindŭ, fraţilorŭ, să priimimŭ pre Hristosŭ cu a fraţilorŭ priimire şi împreunare, şi cu înţelepciune, cu dragoste, ca şì fieşŭ-cine de noi să auză dela Domnulŭ că «astăzi spăseniia caseei aceştiia fu». Iară câţe-aţi obiditŭ mişeii, teameţi-vă, că voi aveţi tărie bogăţiia şi aurulŭ, şi putearnici cu bună minte, iară ei au mai | (509) vârtosŭ de toţi arme mai tari, suspini şi plângerea. Şi însŭ pentru acea nedereptate, şì ce e den ceriu priimescŭ puteare şi ajutoriu, că «a mea amu izbândă eu voiu da», grăiaşte Domnulŭ. Că aceastea arme multe limbi pierdură, atâta le iaste ajutoriulŭ dela Dumnezeu obidiţilorŭ. Şi armă mare şi tare suspinele obidiţilorŭ oameni, că se miră de buna înţelepţiia a lorŭ Dumnezeu, cându se chinuescŭ rău şi nemică cuvinte cu hitlenie scoţândŭ, ce numai ce suspină şi se plângŭ de alŭ lorŭ rău. Şi obidiţilorŭ amu, milostivu le va fi Dumnezeu, iară pre ceia ce i-au obiditŭ ei şi i-au năpăstuitŭ, pre aceia elu i va muncì.

Să fugimŭ amu, fraţilorŭ, de nedereptate, şi cu dereptate şi cu milostenie lu Dumnezeu să ogodimŭ, ca şì Zachei, ca milostivŭ să aflămŭ pre Dumnezeu în zioa de judecata ceaia dereaptă, şi să ne spodobimŭ împărăţiei ceriului şi de a veacilorŭ dulceaţă să ne îndulcimŭ cu dulceaţa şi de oameni iubirea Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Că a lui e slava şi ţinearea, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

---

22 *Tip.* зѡа 27 *Tip.* амин.

Învăţătură de praznicele domneşti întru pomenirea sfinţilor aleşi. (510)

Pentru întâi a lunii Septemvrie, învăţături la începutul Anului-nou. Evanghelie de la Luca, zaceala 13.

(Luca IV, 16). *În vreamea aceaia, vine Isusŭ în Nazaretŭ, unde erà crescutŭ, şi întră, pre obiceaiulŭ lui, în zioa de Sâmbătă în beseareсă, şi se sculă, čătì. (17) Şi dată fu lui cartea Isaiei proroculŭ. Şi desfăcù cartea, află întru u locŭ, unde erà scrisŭ: (18) „Duhulŭ Domnului pre mine, dereptŭ aceaia m'au unsŭ; bine să vestescŭ mişeilorŭ tremesu-m'au, să vindecŭ struncinatele inimi, să propoveduescŭ prinşilorŭ lăsăciune şi orbilorŭ vedeare, să lasŭ frâmţii întru slobozie, (19) să propoveduiţi anulŭ Domnului iubitŭ". (20) Şi strânse cartea, deade-o slugiei, şezù. Şi toţi den beseareсă, ochii le erà căutà pr'insulŭ. (21) Începù a grăì cătr'înşii că „astăzi izbândì-se scriptura aceasta întru urechile voastre". (22) Şi toţi mărturisiră elŭ.*

1-4 *Titlul slavon:* ПОУЧЕНІЕ НА ВЛЧНЇА ПРАЗНИКИ И НА ПАМЕТИ СТЫХЪ ИЗБРАНЫХЪ. МСЦА СЕПТЕВРІЕ ВЪ, А. ПООУЧЕНІЕ ВЪ НАЧЕЛѢ НОВАГО ЛѢТА. ЕУАЇЕ. Ѿ ЛУКИ. ГЛАВА, ГІ.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **5** aceaia] *C* acea **7** čăti] *C* ceti **9** u locŭ] *C* un locŭ **10** pre] *T* spre | m'au unsŭ] *T* mă unse | să vestescŭ] *T* a vestì **11** tremesu-m'au] *C* tremes'au-m'au *T* tremease-mă | să vindecŭ struncinatele inimi] *C* să vindecŭ struncinatele inimiei *T* a vindecă frâmţii cu inema **12** să propoveduescŭ] *C* să spuiu *T* a propoveduì | prinşilorŭ] *T* prădaţilorŭ | lăsăciune] *C* lăsăciunea *T* ertare **13** să lasŭ] *T* a lăsà | frâmţii] *T* frânţii | slobozie] *C* sloboziee *T* slobozire | să propoveduiţi] *C* să spuneţi *T* a propoveduì **13** iubitŭ] *T* priimitŭ.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Că cumu-să amu ceia ce dormŭ întru corabie şi însăşŭ mearge numai câtŭ de-abiia o amerinţă vântulŭ, şì să nu simtŭ înşişŭ ducerea, iară curărea lorŭ cătră sfârşitŭ apropie-se, aşa şì noi, vreamea vieţiei noastre treace cu o neîncetată şi sârguită oarece îmblare, fieşŭ-care de noi cătră sfârşirea vieţiei sale şi cu mâlcomişŭ curărea apropie-se. Că ca o trecătoare cură şi treace vreamea vieţiei noastre, şi nici o oprire nu are întru ea, ce treace den anŭ într'altŭ anŭ şi den vreame într'altă vreame şi den praznicŭ în praznicŭ.

Ce iată amu, fraţilorŭ, această zi dentâi, avămŭ începutulŭ anului! Că întru această zi şì evangheliia ceteaşte-se, şi i-e începutulŭ acesta:

(Evanghelie) *Duhulŭ Domnului spre mine, dereptŭ aceaia mă unse; bine a vestì mişeilorŭ tremease-mă, a vindecà frâmţii cu*
(511) *inema, a propoveduì prădaţilorŭ | ertare şi orbilorŭ vedeare, a lăsà frânţii întru slobozire, a propoveduì anulŭ Domnului priimitŭ.*

(Tâlcŭ) Vru să se ivească sineşŭ şì Izrailteanilorŭ Hristosŭ, şi să arate curatŭ că de părintele şi Dumnezeŭ unsŭ fu şi sfinţitŭ fu şi pusŭ spre spăseniia oamenilorŭ. Prea cu mândrie şi cu minune aceasta tocmì, că mai de nainte de alalţi oameni de toţi, Nazareteanilorŭ pre eluşi se arătă, că cu nuşii şì crescù, de învaţă pre noi mainte ai săişŭ să învăţămŭ şi să dăruimŭ ei, după aceaia şì pre alalţi de-oameni-iubire şi bună milostiviia a arătà şi a vărsà. Că cartea deaca fu dată lui şi o deşchise, află, nu ce se tâmplă, ce ce vrea însuşŭ. Să nu ne se amu pare că se tâmplă aşaşŭ numai, de află loculŭ acela unde erà scrisŭ că «duhulŭ lu Dumnezeu unse-mă (ce se zice, sfinţì-mă) şi mă puse dulce a vestì mişeilorŭ (ce se zice, păgânilorŭ)». Că păgânii nici proroci aveà, nici înţelesulŭ lu Dumnezeu. Adevărŭ amu că întru multă sărăcie erà! Iară frânţii cu inimile, adevărŭ sântŭ Izrailteanii, că inima lorŭ mainte mare erà şi înaltă şi casă lu Dumnezeu, iară mai

---

1 Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie, *tipărit în josul paginei 510.* 15 *Tip.* ѧ҆чѣемѫ 20 и҆зраи́лтѣнилѡ 27 *Tip.* ка́тръ 28 *Tip.* ѱсѹшъ 33 *Tip.* доу | мнезѹ.

apoi idolilorŭ închinară-se și multŭ, în totŭ chipulŭ, lu Dumnezeu greșiră: deci se frâmse și se surpă inima lorŭ. Și în locŭ de casa lu Dumnezeu ce erà, fură peșteră tâlhărească. Vine de-aciia Domnulŭ, ca toți să vindece și prădațilorŭ să dea lăsare și orbilorŭ vedeare (ce se zice, păgânilorŭ și Izrailteanilorŭ), că amândoao părțile, aceștea, prădate erà de satana și orbi cu inima. Încă și morții toți, den veacŭ, prădați erà, ce sloboziți fură den putearea iadului, dereptŭ învierea. Iară ‚anulŭ Domnului priimitŭ', că propoveduiaște Hristosŭ veaculŭ cela ce va să fie. | De acesta grăiià ucenicilorŭ că (512)
«într'acea zi nu mă veți întrebà nemică», și iară, venì-va ceasulŭ, cândŭ morții auzì-vorŭ glasulŭ lui, și eșì-vorŭ ceia ce-au făcutŭ bine la învierea vieției, iară ceia ce-au făcutŭ hitleniia la învierea osândei.

Priimitŭ amu iaste anulŭ acela și cu pohtă și cu dragŭ dereptilorŭ, cei ce aciră și așteaptă de ce-au lucratŭ pentru acea dulceață și viață ce va să fie, după aceaia și de venirea cu trupŭ a lu Hristosŭ. ‚Anŭ priimitŭ', că de aceasta și Pavelŭ grăiaște: «Acmu e vreamea priimită, acmu e zioa spăseniei». Iară deaca cetì aceasta Hristosŭ, zise: «Astăzi împlù-se scriptura aceasta». Că de elŭ aceastea scrise fură, derep'ce amu unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu tremesŭ fu dela părintele slobozire și curăție și spăsenie și lumină lumiei. Ce să căutămŭ amu noi orbii și întunecați cu păcatele să ne slobozimŭ, câți sântemŭ prinși cu ale trupului dulceți, ca nește prădați. Să ne lăsămŭ amu zdrobiți de necuvioasele chinuri și păcate și de cugetele hitleane, că pre toți-i vindecă Domnulŭ și curățeaște toate neputințele și toate ranele!

Deci niminea amu să nu rămâe neluminatŭ și nevindecatŭ, ce cu credință să ne apropie și să priimească blagoslovenie dela Dumnezeu și milostenie dela Domnulŭ, mântuitoriulŭ nostru, Isusŭ Hristosŭ. Că mare e și nespusă ce e spre noi de-oameniiubirea și dulceața lui! Că den ce n'au fostŭ, întru ce iaste aduse pre noi, și noi căzuții ce-amŭ fostŭ, iară ne-au rădicatŭ. Și așa de pururea cândŭ greșimŭ, nici așa nu se întoarce de noi, ce ne priimeaște. Și scârbindu-ne noi. elu ne mângâe, și de vomŭ suspinà, elu ne va veselì,

---

6 ӥзраилктѣнилѡ(р) 22 *Tip.* ѹ | ѹн8лк.

și carii aleargă cătră elŭ, elu-i îndeamnă, şi răslăbiţii vin-
(513) decă, și însă în fundulŭ iadului cine va să cază, apucă î|na-
inte de-lŭ izbăveaşte de nevoi, cu iubire-de-oameni; și
hrăneaşte pre noi flămânzii preadulcele, trupulŭ amu cu
ce-sŭ pre vremi roduri, iară sufleteaşte cu preacinstita și
dumnezeiasca taină.

Să ne curăţimŭ amu, fraţilorŭ, şi destoinici să fimŭ! Şi
să ne cuminecămŭ înfricoşatei şi fără de moarte taineei lu
Hristosŭ, ca să ne luminămŭ şi să ne înviemŭ şi păziţi să
fimŭ de începutele hitleniei vrăjmaşului, că acela iaste pier-
zătoriu vieţiei noastre. Şi acesta iaste den începutŭ ucigăto-
riulŭ de oameni, acesta iaste vrăjmaşŭ şi luptătoriu şi vrăj-
maşulŭ nostru, acesta iaste celŭ ce în mii de slave des-
părţit-au ruda noastră și cu multe săgeate ale păcatelorŭ ră-
neaşte pre noi şi pohteaşte toată lumea să înghiţă. Ce de elŭ
să ne întoarcemŭ şi să-lŭ urîmŭ, fraţilorŭ, să fugimŭ de elŭ
şi de laţurile lui şi de reale-i, carea iaste fugirea, feritura
lucrurilorŭ hitleane şi ale cugetelorŭ. Ce să ne împreunămŭ
lu Dumnezeu cu lăudata şi cu buna viaţă şi cu lucruri
bune, şi cu toată smereniia şi cu blândeaţele să lucrămŭ
lu Dumnezeu. Că acest'au grăitŭ: «De veţi îmblà după în-
văţătura mea şi leagea mea păzì-veţi şi o veţi face, da-
voiu ploae în vreamea ei, şi pământulu-ş va da grâulŭ său,
și leamnele luncilorŭ da-ş-vorŭ rodulŭ său, şi va ajunge
trierişulŭ vostru, încă fiindŭ în jitniţe, şi jitniţa va ajunge
încă şi altă semănătură, şi veţi mâncà pâinea voastră
până la saţiu, şi veţi lăcuì cu tărie în ţara voastră, şi voiu
da pace ţărîei voastre, şi nu va fi nimea de să spare
voi, şi veţi gonì vrăjmaşii voştri, şi vorŭ cădeà vrăjmaşii
voştri înaintea voastră, şi voiu căutà spre voi, şi voiu bla-
goslovì pre voi, şi voiu creaşte pre voi, şi vă voiu înmulţì,
şi veţi mâncà veache spre veache, şi veachea den naintea
(514) noiei | da-o-veţi în laturi. Iară de nu mă veţi ascultà, nici veţi
face zisa mea, ce o veţi treace şi nu veţi ascultà, pune-voiu
spre voi pustiire, şi veţi aveà a semănà întru deşertŭ să-
mânţa voastră, şi vorŭ mâncà truda voastră vrăjmaşii voştri,
şi vorŭ gonì pre voi urîţii voştri, şi veţi fugì de niminea
gonindŭ pre voi, şi va fi întru deşertŭ tăriia voastră, şi
pământulŭ vostru nu-şŭ va da sămânţa sa, şi şì leamnele

satelorŭ nu vorŭ da rodulŭ său, derep'ce că voi venitŭ către mine pre o parte, iară eu voiu venì către voi cu mânie pre altă parte», grăiaşte Domnulŭ.

Ce să ne teamemŭ amu, fraţilorŭ, şi să ne înfricoşămŭ de această oprire şi să ne plecămŭ suptŭ tarea dereapta a lu Dumnezeu, ca să dea noao toată dulceaţa sa, cu milostea şi cu dulceaţa Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ. Cu nusulŭ tatălui împreună şi preasfântului şi de-viaţă-făcătoriulŭ duhului cade-se slava şi ţinearea, cinstea şi închinăciunea, şi marea frâmseaţe, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ.

Învăţătură pentru Dumineca înainte de Înălţarea cinstitei şi de viaţă dătătoarei Cruci.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 9.

(Ioan III, 13). *Zise Domnulŭ: Nimea nu se suì la ceriu, fără de cela ce den ceri deştinse, fiiulŭ omenescŭ, acesta fiindŭ la ceri. (14) Şi cumŭ înălţă Moysi şarpele întru pustie, aşa se cade să se înalţe fiiulŭ omenescŭ, (15) ca toţi cine va creade întru elŭ, nu va perì, ce va aveà viaţa veacilorŭ. (16) Că aşa iubì Dumnezeu lumea, ca fiiu-său unulŭ născutŭ dat-au, ca toţi cine va creade întru elŭ, nu va perì, ce va aveà viaţa de veaci. (17) Nu trimease Dumnezeu fiiulŭ său întru lumea, de să judece lumea, ce să mântuiască lumea.*

Sfârşitul Duminecii.

12-14 *Titlul slavon:* Поѹченїє въ недѣлю прѣ въздвиженїє чтнаго и животворѧщаго крта. єѵлїє ѿ їѡанна. глава. ѕ҃. **25** конєць недѣлѣ.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **15** Nimea] *C* niminea | se suì] *AC* se duse *T* suì **16** fără de cela ce den ceri deştinse] *AC* numai ce se deştinse den ceri **17** fiindŭ la ceri] *AC* la ceri *T* ce erà în ceriu | Şi] *T* Că **18** întru] *T* în | pustie] *AC* pustii **19** *AC lipseşte* ca | cine va] *T* care vorŭ | va perì, ce va] *T* vorŭ perì, ce vorŭ **19-20** *AC lipseşte* ce va aveà viaţa veacilorŭ **20** Că aşa] *AC* Zise Domnulŭ: «Aşa **21** dat-au, ca] *AC* datŭ iaste **22** va aveà] *AC* au **23** fiiulŭ său] *C* fiiu-său.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 54.

(515) *Zise Domnulŭ: Nimea nu suì la ceriu, fără de cela ce den ceriu deştinse, fiiulŭ omenescŭ, acesta ce erà în ceriu.*

(Tâlcŭ) Mainte amu, întru scriptura de demultŭ, întru toate tocmele, a deştinge Dumnezeu şi a suì grăiaşte, cum au grăitŭ că «voiu deştinge să văzŭ de facŭ după strigare, iară de nu, să înţelegŭ». Şi de ce grăì, elu se suì Dumnezeu dela Avraamŭ, cândŭ stătù de-a grăirea lui. Şi multe şi altele ca acealea. Şi şì acmu, întru evanghelie grăiaşte Domnulŭ: «Niminea nu suì la ceriu, fără de cela ce deştinse den ceriu». Iară de ce-au grăitŭ, aşa iaste: că nimea den îngeri, nimea den oameni la ceriulŭ acela suì ce e mai susŭ de ceriure, fără de eu unulŭ, celŭ ce de acolo deştinse dereptŭ tocmeala nespusă şi dereptŭ milosârdiia fără de numărŭ, a slobozì ruda omenească den robiia drăcească şi den blăstemŭ şi den păcate. Iară să şì îngerii suindŭ la ceriu şi pogorîndŭ arătară-se pre scară lu Iacovŭ, însă nu de vedearea aceluia ceriu grăiaşte scriptura, ce de alte ceriure, josŭ oareunde ce sântŭ. Că la acestŭ ceriu ce grăiaşte, nimea nu suì, fără acesta însuşŭ fiiulŭ lu Dumnezeu, derep'ce că unulŭ acesta de acolo deştinse. Fiiulŭ omenescŭ dereptŭ tocmeala cheamă-se, şi ceriulŭ ceriurilorŭ zice-se alŭ Domnului.

E să Ilie şi Pavelŭ, sau altŭ-cineva, cătră ceriu s'au fostŭ şì luaţi, ce nu ajunseră până la acela ceriu ce zice Domnulŭ, că, până unde suiră, cu voia şi cu zisa lu Dumnezeu putură suì, nu cu a lorŭ puteare luaţi fură ei şi răpiţi. Ce numai Domnulŭ însuşŭ cu a sa puteare şi cumŭ ştiù suì la ceriu; şi deştinge pre pământŭ cu tăriia sa şi cu putearea şi cu ţepeniia, şi niminea altulŭ nu-i trebuiaşte la suire. Fiiulŭ amu omenescŭ, după omeneasca cheamă-se,
(516) derep'ce | amu că de multe ori den dumnezeiia, de multe ori şì den omeniia meneaşte-şŭ sine Domnulŭ. Acesta la ceriuri zice (ce se zice, după dumnezeie acesta la ceriu), că den ceriu deştinse mântuitoriulŭ nostru şi nu se delungă den ceriu, şi

---

1 *Tip.* сфнт 2 сло́во, нд 11 *Tip.* ла́ечерю 12 *Tip.* де́л ѫчерн 15 *Tip.* ноу́мжрж 26 unde suiră, *îndreptat în* unde să suiră 27 putură *îndreptat în* putură-să 31 *Tip.* ѿменесь.

la ceriu fiindŭ nu lăsà pământulŭ, ce pretutindinea erà, derep'ce amu că nescrisă iaste dumnezeiia. Că deştinse den ceriu, nu ce e den sământa lu Davidŭ, ce mai vârtosŭ de ai a lu Dumnezeu cuvântŭ acesta fiindŭ şi mainte de veacŭ; iară după a omeneştiei împreunare priimì nume fiiulŭ omenescŭ. Şi fiiulŭ omenescŭ auzindŭ, să nu ne se pare că trupŭ deştinse den ceriu, ce o tocmeală (ce se zice că un chipŭ erà Hristosŭ, den doao firi tocmitŭ). Şì omenesculŭ nume de cuvântŭ iase, şi iară, cuvântulŭ nume de omŭ adaoge-se, că se grăiaşte şì acicea. Fiiulŭ omenescŭ grăiaşte Domnulŭ, ca un chipŭ fiindŭ şi o tocmeală, nu derep'ce că fiiulŭ omenescŭ deştinse den ceriu, ce după ce deştinse fiiulŭ lu Dumnezeu, acesta suì fiiulŭ omenescŭ fiindŭ. Că fără de muncă şi fără de moarte după înviere fu trupulŭ, dereptŭ împreunarea ce fu cătră cuvântŭ şi adunarea. Că neîmpărţită iaste întru elŭ spodobirea şedearei scaunului, că dereptŭ aceaia şì Pavelŭ grăiaşte: «Celŭ ce deştinse. acela iaste de se suì mai pre desupra de ceriu, ca să împle toată lumea». Că cu dumnezeiia şì mai nainte toate împluse, că pretutindinea erà acesta şi toate le împleà, iară mai apoi, dereptŭ a noastră spăsenie, mai pre desupra de ceriuri fiindŭ, deştinse de se întrupì pre pământŭ, şi se rădică cu voe spre cruce şi murì trupului, întru iadŭ deştinse şi învise, şi se înălţă cu slavă şi se suì mai pre desupra de toate ceriurile, ca să împle toată lumea. Şi cu trupulŭ dumnezeiei lui şi firea, acesta amu iaste unulŭ den troiţă, | unulŭ nă- (517) scutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lu Dumnezeu, şi întocma fiindŭ tatălui şi duhului, fu omŭ. Întru amândoao săvârşitele vreriei, şì fireei, şì cu trupŭ, şade cu tatălŭ, şi iară va venì cu slavă, în ce chipu se-au suitŭ, să judece totŭ pământulŭ şi să plătească cuişŭ după lucrulŭ lui; că împărăţiei lui nu iaste sfârşenie. Iară deaca auzimŭ c'au deştinsŭ, să nu avămŭ a ne păreà c'au deştinsŭ, de-aciia nu iaste în ceriu. Că dereptŭ aceaia grăiaşte acesta, la ceriu». Au doară zice: «Iată că auzitŭ c'amŭ deştinsŭ, să aveţi a vă se păreà a nu fi eu în ceriu!? Ce, şì acicea sântŭ cu trupulŭ şi şì acolo împreună şezŭ cu tatălŭ dumnezeiaşte». Că Dumnezeulŭ a toate acesta

10 *Tip.* ἀдa | δèψεсε **21-22** *Tip.* деɴнірсе.

și Domnŭ, căce deştinse cătră noi, nici nălţimea lăsă, ce ca pretutindinea vru toate să împlă.

(Evanghelie) *Că cumŭ înălţă Moysi şarpele în pustie, aşa se cade să se înalţe fiiulŭ omenescŭ, ca toţi care vorŭ creade întru elŭ, nu vorŭ perì, ce vorŭ aveà viaţa veacilorŭ.*

(Tâlcŭ) Înainte semnă restignirea sa Hristosŭ şi mântuitoriulŭ nostru, arătă că ca propoveduiià aceasta şi alalte, de-aciia cu voe spre muncă vine dereptŭ spăseniia omenească. Ce nu grăì aiavea şi curatŭ Domnulŭ că «voiu să mă răstignescŭ», ce şarpele pomeniià den scripturile de demultŭ. Împreună amu şi învaţă pre noi că rudă sântŭ scripturile de demultŭ cestorŭ noao şi unulŭ acesta iaste dătătoriulŭ legiei de demultŭ şi legiei noao. Şi împreună şi învaţă pre noi că de-au şi căutatŭ Jidovii cătră chipulŭ şarpelui de arame, şi de a trupului moarte şi până la o vreame scăpară, cu câtŭ mai vàrtosŭ noi, spre răstignitulŭ Domnulŭ slaveei ce căutămŭ şi creademŭ întru elŭ, de a veacilorŭ moarte a sufletului vomŭ scăpà?

Iară de a şarpelui de arame scriptură zace intru cartea
(518) ce se cheamă | cisla. Că are aşa spunere că clevetiră Jidovii în pustie, că «nu iaste pâine nici apă şi sufletele noastre», ziseră, «nu ogodeaşte de pâine deşărtăriei aceştiia». Aceasta ziceà de mannă. Şi tremease Dumnezeu spre acei oameni şerpi, de-i muşcà şi omorîià oamenii. Şi muriră oameni mulţi den feciorii Izraililorŭ. Şi vineră oamenii cătră Moysi, grăiră: «Greşimŭ, derep'ce c'amŭ răpştitŭ spre Domnulŭ şi spre tine. Ce te roagă tu lu Dumnezeu, ca să ia şerpii despre noi». Şi se rugă Moysi. Şi zise Domnulŭ cătră Moysi: «Fă-ţi ţieşŭ un şarpe şi-lŭ pune elŭ spre semnŭ (ce se zice, spre lemnŭ), şi va fi: pre care omu-lŭ va muşcà şarpele, şi va căutà de va vedeà acelŭ şarpe de arame, viu va fi».

Socotiţi acicea, fraţilorŭ, şi căutaţi, rogu-mă, obrazului adeveritŭ, că acolo chipŭ de şarpe erà de aveà chipŭ de fiară, iară veninŭ nu aveà. Aşa şi acicea omŭ Domnulŭ, însă de veninulŭ păcatului slobozitŭ, în chipulŭ trupului de pă-

17 *Tip.* сфлетѢлѢи **20** clevetirà, *îndreptat în* răpştiră **22** nu ogodeaște, *îndreptat în* slăbiră | deșărtăriei aceștiia, *îndreptat în* aceasta deșarta **34** *Tip.* до́мнѢлъ.

cate vine (ce se zice, în chipulŭ trupului păcatului supusŭ), însă nu păcatului trupŭ fiindŭ. Şi atunce amu carii căutà, de a trupului şi până la o vreame moarte izbăviià-se, iară noi de a sufletului şi a veciei moarte scăpămŭ. Şi atunce amu muşcătura şarpelui şarpele o vindecà, iară acmu de vrajmaşulŭ şarpe ce e spre noi cu ale morţiei rane vindecă Hristosŭ, că spre cruce se înălţă. Acolo amu cu ai trupului ochi căutândŭ vindecà-se, iară acicea cu ochii cugetului, de vomŭ căutà, păcatele vomŭ supune. Acolo ce erà spânzuratŭ, arame erà şi pre chipulŭ şarpelui făcută, iară acicea trupulŭ despuitoriului Domnŭ cu sfântulŭ duhŭ tocmitŭ. Şerpii-i muşcà atunce, şi şarpele-i vindecà; aşa şì acicea, moartea pierdù, şi moartea mântuì. Şi cu ce pierdeà şerpii, veninŭ erà, iară celŭ | de arame, ce-i mântuiià, de veninŭ curatŭ erà; şi acicea, (519) aşijderea iară, că şi piiarderea morţiei lu Adamŭ păcatŭ aveà, ca veninulŭ de şarpe, iară a Domnului moarte de toate păcatele slobozită erà, ca şì şarpele de arame de veninŭ. Dereptŭ aceaia amu într'acela chipŭ zise că «cumŭ Moysi şarpele rădică» şi alalte. Că cumŭ înălţă elŭ şarpele, ca cine va căutà spr'insulŭ să aibă viaţă, aşa şì Hristosŭ înălţă-se, ca cine va cautà spr'insulŭ (ce se zice, cine va creade) să aibă viaţa veacilorŭ. Însă acolo erà şarpe, pentru ceia ce-i muşcà şerpii, iară acicea omŭ, pentru omulŭ muşcatŭ. Şi acolo amu, după vătămătura şarpelui, cu şarpele amu erà şì vindecare, iară acicea amu, după ce vine pentru omulŭ moarte întru lume, pentru omulŭ şì viaţă vine, că păcate nu făcù Domnulŭ, nici se află hitlenşugŭ întru rostulŭ lui.

A se înalţà cade-se fiiului omenescŭ. A se înălţà auzindŭ, va să înţeleagemŭ amu ce-au fostŭ a fi răstignitŭ. Că la înălţime răstignitŭ fu Domnulŭ nostru, ca şì văzduhulŭ să sfinţească, că sfinţì pământulŭ cu urmele sale îmblândŭ spre elŭ. Şi să se înţeleagă şì ce e proslăvitura. Că pre adevărŭ nălţimea şi slava lu Hristosŭ fu crucea: cu carea le păreà că vorŭ osândì Domnulŭ, cu aceaia osândì judeţulŭ lumiei aceştiia. Şi aceasta iaste ce-au grăitŭ Pavelŭ că dezbrăcă începătoriulŭ şi putearniculŭ, că arătă aiavea: Că oblicì cu aceasta acela, ce se zice, că Adamŭ cu dereptŭ murì, că greşì, iară Domnulŭ cu nedereptŭ murì, că nu greşì. Că până la a

Domnului amu răstignire pre dereptŭ ţineà moartea oamenii, iară Domnulŭ după ce se află fără păcate, ce dereptate aveà de-aciia spr'insulŭ diavolulŭ a omorî pre elŭ? Ce aiavea amu iaste că dereptŭ căce murì pre nedereptŭ, biruì pre (520) cela ce omorî pre elŭ. Şi aşa slobozì pre Ada|mŭ den moarte, pre celŭ ce pre dereptŭ adusŭ fu lui, ca un greşitŭ, iară dereptŭ să fie şi mai ivită spunerea, aceasta o face şi mai aiavea.

Fie amu oarecine un muncitoriu iute, şi toţi carei vorŭ cădeà în mânile lui, mii de munci pune spr'inşii, deci acela, de se va luptà cu împăratulŭ sau cu feciorulŭ împăratului, de ce-l va ucide pre elŭ şi-l va omorî pre nedereptŭ, iară acea moarte şi pre alţii poate-i dereptà. Şi iară, fie oarecine de are datorie, deci ispiteaşte şi bate şi în temniţă aruncă, deci într'acea domiritură şi pre cela ce nemica datoriu nefiindu-i într'aceaiaşŭ temniţă şi în muncă de-l va duce, aşa şi elŭ, ce făcù spre alţii, are a-i da osândă, şi-l va ucide acela pre elŭ şi-l va piiarde, căce fu pre nedereptŭ legatŭ şi muncitŭ. Aceasta şi la cruce fu. Că cumŭ au făcutŭ spre noi diavolulŭ, cu aceaia şi spre Hristosŭ îndrăznì. Ce luò osândire, că se deşertă, şi lepădatŭ fu cu crucea lui, Hristosŭ, şi prădatŭ fu, şi aimintrea iarăşŭ.

Doao erà de ţineà ruda omenească: dulceaţa şi scârba. Şi dereptŭ aceaste doao vine Domnulŭ şi nebiruitŭ află-se. Că căzù spr'insulŭ mainte la codru, ispitindŭ pre elŭ diavolulŭ cu iubirea dulceţiei, ce-lŭ află pre elŭ cu acesta nebiruitŭ. Iară mai apoi cu mare meşterşugŭ scârbă i aduse, ca încaile cu aceasta să prinză pre elŭ. Şi dereptŭ aceaia pre toţi spre Hristosŭ rădică-i vrăjmaşulŭ diavolulŭ. Şi ucenicii făcù-i să se leapede, iară voinicii a se bătjocurì lui, şi cei ce treceà pre elŭ să hulească. Şi toţi Jidovii împreună rădică şi-i ascuţì să ocărască pre elŭ şi să-lŭ osândească ca un făcătoriu de rău şi să-lŭ omorască. Însă şi aşa află pre elŭ nebiruitŭ şi neprinsŭ. Nici amu putù scârba ce erà spre cruce a face pre Domnulŭ să urască pre ceia ce-lŭ răstigniià, ce iubiià pre aceia şi se rugà dereptŭ ei gră-|
(521) indŭ: «Nu pune lorŭ, părinte, păcatŭ aceasta».

19 мѹчитъ.

Vedeţi cumŭ biruì Hristosŭ pre cei ce le părea că va fi biruitŭ. Că aşa amu şì slavă şi înălţare fu-i lui crucea, că luò prădarea diavolului şi moartea şi blăstemulŭ şi păcatulŭ. Şì noi amu, ce eramŭ prinşi diavolului şi robiţi fiindŭ şì morţiei şi blăstemului, şi morţiei prinşi, slobozì-ne, şi a vieţiei şi a spăseniei cale noao dăruì, şi taineei dumnezeeşti împreunaţi ne făcù, şi dulceţiei şi darului duhului a ne îndulcì spodobì-ne.

Aceastea amu ştiindŭ, iubiţilorŭ, să ne smerimŭ şì noi suptŭ ţinearea şi tăriia mâniei lu Dumnezeu, că totŭ carele se înalţă, pleacă-se, iară cine se pleacă, de sineşŭ înalţă-se. Şi ceia ce se smerescŭ, cu mândrie rădică-i cu slavă Domnulŭ, şi fericitŭ omulŭ carele are viaţă în nălţime şi smerenie cu mândrie. Nu mărìei amu să ne mândrimŭ, ce sineşŭ să ne smerimŭ. Să meargemŭ după Hristosŭ, alŭ nostru Dumnezeu şi izbăvitoriulŭ şi mântuitoriulŭ nostru, crucea lui spre umere luândŭ, şi a trupului rădicare şi mândriia să o omorîmŭ, morţiei lui adăogându-ne, ca să putemŭ şì noi după dumnezeesculŭ Pavelŭ a zice că viemŭ amu de acmu nu noi, ce vie Hristosŭ întru noi; şi să nu fie noao alta să ne lăudămŭ, fără de cu crucea lu Hristosŭ. Să ne lepădămŭ de sineşŭ, şi nemică mai vârtosŭ de Hristosŭ cinstitimŭ să nu avămŭ: nici bogăţiia, nici bucatele, nici slava, nici a trupului dulceaţă, nici însăşŭ această viaţă, ce şì aceasta să o uitămŭ. Ce cu toată usârdie numai ale lu Dumnezeu învăţături să facemu, că avămŭ şì noi gonitori amarŭ, văzuţi şi nevăzuţi draci şi vrăjmaşi, de ispitescŭ noi în toate zilele şi ne scârbescŭ şi ne turbură, şi zisa şi învăţătura lu Hristosŭ apără-ne să nu facemŭ. Ce să nu ne muemŭ amu, | rogu-mă voao, nici să ne (522) răslăbimŭ şi să ne supunemŭ luptăturiei acelora, ce tare şi cu hrăboriia mândriei să ne protivimŭ lorŭ şi să ne rădicămŭ, ca cea nesfârşită dulceaţă şi împreunare să dobândimŭ, şi a veacilorŭ bună îndulcire, în Hristosŭ Isusŭ Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi ţinearea, întru veacii de veacŭ, aminŭ.

16 *Tip.* мѣ|нтѹиторюлъ 17 *Tip.* лѹ҆ндѫ 27 *Tip.* врѫжмашн.

Luna Octomvrie, în douăzeci şi şase. Învăţătură întru pomenirea tuturor sfinţilor, marilor mucenici.

Evanghelie de la Ioan, zaceala 52.

(Ioan XV, 17). *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ săi: Aceasta zicŭ voao, să vă iubiţi unulŭ cu alaltŭ. (18) E să lumea pre voi va urî, ştiţi că mine mainte de voi au urîtŭ. (19) Că de-aţi fi fostŭ den lume fiindŭ, lumea vreară fi iubitŭ; ce den lume nu sânteţi — că eu ales-amŭ pre voi den lume —, dereptŭ aceaia va urî pre voi lumea. (20) Aduceţi-vă aminte de cuvântŭ ce eu amŭ zisŭ voao: că nu iaste robulŭ mai mare de domnu-său. De-au gonitŭ mine, şì pre voi vorŭ gonì; de-ară fi păzitŭ cuvântulŭ mieu, şi alŭ vostru ară păzì. (21) Ce aceastea toate face-vorŭ voao dereptŭ numele mieu, derep'ce că nu ştiu pre cela ce m'au tremesŭ. (22) De n'aşŭ fi venitŭ şi grăitŭ lorŭ, păcate n'ară fi avândŭ; iară acmu pildă nu vorŭ aveà de păcatele lorŭ. (23) Că cine uraşte mine, şi părintele mieu uraşte. (24) Şi de n'aşŭ fi făcutŭ lucru întru ei, cumŭ nimea nu feace, păcate n'ară fi avândŭ; e acmu văzură-mă, şi urîră şì mine, şì părintele mieu. (25) Ce să*

1-3 *Titlul slavon:* Мс҃ца ѡ҆ктовріе, къ кѕ҃. Поꙋченїе на памѧти всѣмь ст҃ымь великомꙋченикомь. е҆ѵлїе, ѿ і҆ѡ҃. глава, нв҃. **11** *Tip.* мере (*ACT:* mare).

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **5** zicŭ] *AC* porâncescŭ **6** pre voi] *AC* voi **7** *AC lipseşte* Că | *AC lipseşte* fiindŭ **7-8** vreară fi iubitŭ] *AC* amu a sa iubì-v'ară **8** ce den] *AC* că den | că eu| *AC* ce eu | ales-amŭ pre voi] *AC* alesu-v'amŭ **9** va urî pre voi] v'au urîtŭ voi **9-10** Aduceţi-vă aminte de cuvântŭ ce eu amŭ] *AC* Pomeniţi cuvântulŭ ce-amŭ **10** *AC lipseşte* că **11-12** De-au gonitŭ mine, şì pre voi vorŭ gonì] *AC* De vorŭ scoate mine, şi voi vă vorŭ scoate **12** de-ară fi păzitŭ] *AC* de vorŭ păzì **13** ară păzì] *AC* vorŭ păzì **14** derep'ce] *AC lipseşte* *T* dereptŭ | *AC lipseşte* pre **15** tremesŭ] *AC* trimesŭ | grăitŭ] *AC* să grăescŭ **16** iară] *AC* e | pildă nu vorŭ aveà] *AC* vină n'au **16-19** *T lipseşte* iară acmu *până la* n'ară fi avândŭ **17** Că cine uraşte] *AC* Urît-au **18** uraşte] *AC* au urîtŭ | *AC lipseşte* Şi **18-19** cumŭ nimea nu feace] *A* ce altulŭ nimea nu feace *C* ce altulŭ niminea nu făcù **19** *AC lipseşte* e **19-20** văzură-mă, şi urîră] *A* şì vădŭ, şi urăscŭ *C* şì vădŭ, şi urascŭ *T* şì văzură-mă, şì urîră.

se sfârşască cuvântulŭ ce e scrisŭ în leagea lorŭ: că mă urîră în cinste. (26) Iară cândŭ va venì mângâitoriulŭ, cela ce eu voiu tremite voao dela părintele, duhulŭ adeveritŭ, celŭ ce den părintele iase, acela va mărturisì de mine. (27) Şi voi amu mărturisì-veţi de mine, că den începutŭ aţi fostŭ cu mine. (XVI, 1). *Aceasta grăescŭ voao, să nu vă blăzniţi, (2) afară den zborŭ scoţândŭ pre voi. (3) Ce va* | *venì ceasulŭ, ca toţi cine v'au ucisŭ, pare-le-se slujbă aducŭ* (523)
lu Dumnezeu.

Sfârşit.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 56.

Den toate amu bunătăţile, mai mare iaste şi pre mai susŭ dragostea. Şi cine are dragoste, păzeaşte învăţătura Domnului. Că acesta însuşŭ grăiaşte: «De mă iubiţi, învăţătura mea să păziţi»; şi iară grăiaşte: «Cine va aveà învăţăturile meale, şi le va păzì eale, acesta iaste de mă iubeaşte». Cine iubeaşte fratele său, întru lumină lăcuiaşte, şi săblaznă întru elŭ nu iaste; e carele-şŭ uraşte fratele său, întru întunearecŭ iaste, şi întru întunearecŭ îmblă, şi nu ştie unde mearge, derep'ce că întuneareculŭ au orbitŭ ochii lui. Că totŭ amu carele nu face dereptate, nu iaste dela Dumnezeu, şi cine nu-şŭ iubeaşte fratele său, derep'ce că aceasta iaste învăţătura, ce-aţi auzitŭ dentâi, ca să ne iubimŭ unulŭ cu alaltŭ, nu ca Cainŭ ce de la hitleanulŭ erà şi ucise fratesău. Şi derep'ce ucise pre elŭ? Derep'ce că lucrulŭ lui hitleanŭ erà, iară a lu Avelŭ dereptŭ. Carele nu iubeaşte fra-

2 *Tip.* чйнте *(ACT:* cinste) 8 *Tip.* вйне *(T* venì) 10 кóн[е]ць 12 слóво, н̃ѕ. 24 *Tip.* ѹ̆|нѹлъ 26 *Tip.* лоу́крѹлъ.

Variante: 1 sfârşască] *AC* izbândească | ce e scrisŭ] *AC* scrisu e 2 mă urîră] *AC* m'au urîtŭ | *AC lipseşte* Iară 3 *AC lipseşte* cela | voiu tremite] *AC* tremite-voi | duhulŭ] *AC* duhŭ 4 *AC lipseşte* celŭ | iase] *AC* eşitŭ 5 amu mărturisì-veţi] *AC* veţi mărturisì | *ACT lipseşte* de mine 5-6 den începutŭ aţi fostŭ cu mine] *AC* dentâiu cu mine sânteţi 6 grăescŭ] *T* grăii 7 afară den zborŭ] *AC* den gloate *T* afară den săborŭ | scoţândŭ pre voi] *AC* scoate-vă-vorŭ 7-8 Ce va venì] *AC* Zise Domnulŭ: «Vine ceasulŭ 8 cine v'au ucisŭ, pare-le-se slujbă aducŭ] *T* carei vorŭ ucide pre voi, păreà-le-va că aducŭ jărtvă.

tele său, ucigătoriu de omŭ iaste, și întru însășŭ moarte lăcuiaște. Și toți ucigătorii de oameni n'au viața veacilorŭ întru ei să lăcuiască. Den aceasta cunoscumŭ liubovulŭ, derep'ce că Hristosŭ pentru noi sufletulŭ său puse. Şì noi datori sântemŭ pentru frații noștri sufletele noastre să punemŭ, să nu ne iubimŭ cu cuvântulŭ numai, ce șì cu lucrulŭ și cu adevărulŭ. Că totŭ carele iubeaște, dela Dumnezeu iaste, și cunoaște Dumnezeu, derep'ce că liubovulŭ dela Dumnezeu iaste; iară celŭ ce nu iubeaște, nu iaste văzutŭ de Dumnezeu, derep'ce că Dumnezeu iubovŭ iaste. |
(524) Den aceasta se arătă liubovulŭ lu Dumnezeu întru noi, derep'ce că fiiulŭ său unulŭ născutŭ tremease Dumnezeu întru lume, ca noi vii să fimŭ dereptŭ elŭ. De acesta iaste liubovulŭ, nu cumŭ noi iubit-amŭ Dumnezeu, ce cumŭ elŭ au iubitŭ pre noi. Ș'au tremesŭ fiiulŭ său curățitoriu de păcatele noastre. Iară d'unde aș'au iubitŭ pre noi Dumnezeu, șì noi datori sântemŭ a iubì unulŭ pre alaltŭ. Acesta iaste liubovulŭ lu Dumnezeu, ca învățătura lui să păzimŭ, că învățăturile lui nu sântŭ greale, derep'ce că totŭ care e născutŭ dela Dumnezeu, biruiaște lumea. Carele iubeaște pre Dumnezeu, să aibă învățătura lui. Și nu numai să o aibă, ce să o șì păzească, ca să nu vie furulŭ, diavolulŭ, să-i fure comoara. Că furulŭ nu vine, fără să fure și să ucigă și să piarză. Aceasta iaste învățătura lu Dumnezeu: să ne iubimŭ unulŭ cu alaltŭ. De aceasta zice că «au a vă cunoaște toți că ai miei ucenici sânteți, de veți aveà liubovŭ unulŭ cu alaltŭ». Că începutulŭ și sfârșitulŭ bunătățilorŭ liubovulu e. Și una de ale legiei învățătură ce iaste liubovulŭ, toate învățăturile săvârșaște, derep'ce amu că șì den rău întoarcere e și bunătățile lucrurilorŭ bune liubovulu le dăruiaște. Că ca un temeiu și vârhŭ iaste a tuturorŭ bunătățilorŭ liubovulŭ. De acesta amu învăță ucenicii săi Hristosŭ, cumŭ evanghelistulŭ Ioannŭ bogoslovŭ în evangheliia de astăzi are a pune înainte mai aiavea.

(Evanghelie *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ săi: Aceasta zicŭ voao, să vă iubiți unulŭ cu alaltŭ. E să lumea pre voi va urî, știți că mine mainte de voi au urîtŭ. Că de-ați fi fostŭ den lume fiindŭ, lumea vreară fi iubitŭ; ce den lume nu sânteți — că eu ales-amŭ*
(525) *pre voi den lume —, | dereptŭ aceaia va urî pre voi lumea.*

(Tâlcŭ) După aceaia amu vrea urîţi şi goniţi să fie ucenicii lu Hristosŭ de Jidovi şi de oamenii ceia hitleanii, şi ocărîţi să fie şi bătjocuriţi. Scârbă erà aceasta şi foarte cu necuviinţă. Ce dereptŭ să nu împute de aceastea, nici să se sfiiască apostolii, liubovulŭ unuia de către alaltŭ ce au şi împreunarea să o aibă mângâiare şi răpausŭ, şi să poată răbdà tare şi cu lungă răbdare de ce le se va tâmplà, dereptŭ aceaia să se iubească unulŭ cu alaltŭ porâncì lorŭ Domnulŭ grăindŭ: «Aceasta zicŭ voao...» Care e aceasta? «Derep'ce căce-mi sinteţi soţi, derep'ce că aşa aleşŭ pre voi, ca cineşŭ den voi ce s'aţi ceare, dereptŭ aceaia zişŭ voao, ca să înţeleageţi şi să socotîţi că tuturorŭ împreună darŭ de vindecare dedŭ, derep'ce că împreunare aveţi întru aleşii, şi derep'ce că unìi cinste. Împreună întru alŭ mieu liubovŭ împreunai pre voi, cumŭ iaste şi urîciunea împreună spre voi toţi. Că aşa au a aveà ai lumiei şì hitleanii; iară voi multŭ liubovŭ unulŭ către alaltŭ să arătaţi, avândŭ multă de pururea mestecare şi unulŭ cu alaltŭ împreunare. Să ştiţi amu să vă împreunaţi şì urîciuniei a toţi vrăjmaşilorŭ şi în răulŭ a nedereptilorŭ oameni, ce sânteţi urîţi d'inşii şi amărîţi». Iară ucenicii legaţi fiindŭ cu dragoste unulŭ către alaltŭ şi cu a saşŭ inimă, aceasta învârtoşară şi întăriră ea. «Aduceţi-vă aminte şì de ale meale ce-amŭ grăitŭ şi socotiţi dereptatea ce e către voi alŭ mieu liubovŭ, şi nu vă îngreoiareţi, nici vă mâniiareţi, nici să vă întristaţi de urîciuni şi de goniri şi de ocărŭ şi de bătjocurituri, ce vă nevoiţi mai vârtosŭ mângâiare să aveţi de ce vă va venì spre voi venirea scârbelorŭ. | Că aceasta iaste voao mare mângâiare (526) şi bună înţelepţie, derep'ce că şì pre mine mainte de voi urîră. Şi să feaceră mie aceasta întâi, învăţătoriului şi despuitoriului, nemică nu iaste minune să vorŭ şì pre voi, ucenicii şi robii, urî. Că de n'ară urî pre voi lumea, mai vârtosŭ cădeà-vă-se-ară voao să vă scârbiţi. Derep'ce amu că de n'aţi aveà urîciune, fi-vreaţi ştiindŭ să ştiţi că şi voi aceştii lumi deşartă vă priceştuiţi şi realelorŭ ei. Iară derep'ce vă urăscŭ pre voi hitleanii, voi vă veseliţi şi vă bucuraţi, derep'ce că întocma veţi fi ucenicii învăţătoriului şi întocma

3 *Tip.* некѹвинцж 17-18 *Tip.* мѣстєкáрє.

cu domnulŭ robi mulţi. Că ştiu că dereptŭ lucrurile cealea bunele urăscŭ pre voi toţi, că nu iaste amu puteare celorŭ ce caută lucrurile cealea bunele ca să n'aibă mulţi vrăjmaşi. Că de n'aţi fi avândŭ lucrure bune, lumea v'ară fi iubitŭ ca a săişŭ. Ce dereptŭ aceaia aleşŭ eu pre voi dentr'a lumiei hitlenie şi necurăţie. Dereptŭ aceaia lumea va urî pre voi, ca pre ceia ce nu vorŭ să pricestuiască în lucrulŭ ucenicilorŭ ei.

(Evanghelie) *Aduceţi-vă aminte de cuvântŭ ce eu amŭ zisŭ voao: că nu iaste robulŭ mai mare de domnu-său. De-au gonitŭ mine, şi pre voi vorŭ gonì; de-ară fi păzitŭ cuvântulŭ mieu, şi alŭ vostru ară păzi. Ce aceastea toate face-vorŭ voao dereptŭ numele mieu, dereptŭ că nu ştiu pre cela ce m'au tremesŭ.*

(Tâlcŭ) «Aduceţi-vă aminte de cuvântulŭ mieu», zice, «ucenici, şi nu scârbireţi de acei ce le sânteţi urîţi den lume. Că mai de nainte apucai de zişŭ voao că nu iaste robulŭ mai mare de domnulŭ, de-aciia amu nici voi nu sânteţi mai vârtosŭ de mine şi mai mari. Dereptŭ aceaia iată că văzui pre voi, că aşa cătră mine arătatu-vă. Ce nu vă împutareţi voişi-vă. Că de gonіră pre mine, Domnulŭ, şi voi, robi fiindŭ, mai vàrtosŭ gonì-vă-vorŭ. Că nu iaste aceasta să nu fie, că
(527) nici cuvântulŭ | mieu păziră, nici alŭ vostru păziră. Ce aceastea toate face-vorŭ voao pentru mine, derep'ce că cela ce m'au tremesŭ nu-lŭ ştiu. Iară deaca mă iubiţi, voi răbdaţi scârbele de ce vă veţi chinuì şi iuţimile dereptŭ mine, iubitulŭ, cumŭ şi grăiţi. Că de chinuii eu aceasta pentru robi, Domnŭ fiindŭ tuturorŭ, e voi sinteţi şi voi datori, robi fiindŭ, pentru Domnulu-vă a chinuì ce vă se va tâmplà şi a nu tânjì de aceaia. Ce aceasta să aveţi spre mângâiare voao, că şi celuia ce m'au tremesŭ împută împreună cu voi, robi hitleani fiindŭ. Şi voao, şi mie, şi şi părintelui mieu vrăjmaşi sântŭ. Derep'ce amu că mă tremease, fiiulŭ său, părintele, a întoarce rătăciţii şi a vindecà frânţii şi să dereptezŭ ce e viaţa de pre lume, ei nu se plecară, hitleanii, ce se protiviră cu neciste, şi mie şi ucenicilorŭ miei carei vrea să propoveduiască a toată lumea învăţătura mea şi leagea mea şi dereptarea.

19 *Tip.* къзѹри 30 *Tip.* мѫлгѫ | ѫре 33 *Tip.* трѣмесе.

Dară cumŭ, nu se arată aiavea că pre acesta însuşŭ urăscŭ, pre cela ce m'au tremesŭ, părintele?»

(Evanghelie) *«De n'aşŭ fi venitŭ şi grăitŭ lorŭ, păcate n'ară fi avândŭ; e acmu şì văzură-mă, şi urîră, şì mine, şì părintele mieu. Ce să se sfârşască cuvântulŭ ce e scrisŭ în leagea lorŭ: că mă urîră în cinste».*

(Tâlcŭ) «Că aşa facŭ hitleanii şi neînţelegătorii, că urăscŭ pre mine şi pre părintele mieu şi pre voi. Au doară cu dereptŭ facŭ? Derep'ce amu cu acea vreare întoarsă arătară spre mine de ceale ce făcui şi grăii, au doară cu dereptŭ aceasta făcură? Ba», zice, «ce dereptŭ realele şi hitleniia lorŭ aceaia îndrăzniră de făcură. Dereptŭ aceaia şì neertatŭ iaste păcatulŭ lorŭ. Au doară nu venii şi nu grăii? Că de n'aşŭ fi venitŭ şi de n'aşŭ fi grăitŭ şi învăţatŭ şi mai bine, şi n'ară fi fostŭ şì aproape de-a se spăsirea, fire-ară avutŭ aceia a grăì | că «n'amŭ auzitŭ», şi ară fi pututŭ aveà de- (528)
reptate de neştiinţa lorŭ şi de necredinţa lorŭ şi împrotivă ară fi aflatŭ tagă. Ce mai vârtosŭ, dereptŭ a lorŭ vreare aceia şi dereptŭ hitleniia lorŭ şi înşelăciunea nu ascultară, ce călcară şi ocărîră, şi nemiluiţi sântŭ. Că n'au tagă de nedereptatea lorŭ şi de realele lorŭ. Iară de ce punŭ ei înainte de zicŭ că dereptează pre părintele şi dereptŭ aceaia îndrăznescŭ de grăescŭ că acestŭ omŭ nu iaste dela Dumnezeu, şi unele şi alte ca aceale multe aceia hulindŭ, să ştie că mai multŭ greşescŭ, adăogândŭ fărăleage spre fărăleage. Şi nemica n'au spre răspundere loruşŭ, ce osândiţi fi-vorŭ şi munciţi pentru începutele hulelorŭ cuvântului lorŭ. Că urîră pre mine, şi părintele mieu urîră. Iară eu amu nu numai învăţai, ce şì lucrure adauşŭ, acealea, carele altulŭ niminea nu le-au făcutŭ. Dară ce răspundere vorŭ aveà neplecaţii de ei şi iuţi cu inimile, lucrure atâtea ca acealea văzândŭ? Şi mă urîră, şì mine, şì părintele mieu, că aiavea se arătă, că nu se dereptŭ altă vină născù urîciunea, ce numai pentru hitleniia lorŭ şi râvnirea. Şi în cinste mă urîră, cumŭ întru psalomŭ grăiaşte-se că «şì cu cuvinte de pizme încungiurară-mă şi luptară-mă în cinste». Că nu numai Moysi zice de mine

2 *Tip.* третесь, *cfr. pag. 467/15* **26** *Tip.* ѡсѫдници **27** *Tip.* ѡукѫнитꙋлꙋи **33-34** *Tip.* хитлеліѧ.

ce e întru leage, ce și toți prorocii propoveduiră aceasta, ce vrea necinstea lorŭ și fără-de-credința lorŭ să facă. Aceia de departe preastrigară, și ca cândŭ erà, vedeà ei ceaia ce va să fie, iară ei ca un hitleanu-lŭ socotiră și-lŭ făcură mai apoi pre cela ce-lŭ prorociră prorocii și arătà prorociia adeverită fiindŭ».

(Evanghelie) *Iară cândŭ va venì mângâitoriulŭ, cela ce eu voiu tremite voao dela părintele, duhulŭ adeveritŭ, celŭ ce den părintele iase, acela va mărturisì de mine. Și voi | amu mărturisì-veți, că den începutŭ ați fostŭ cu mine.*

(529)

(Tâlcŭ) Zise-le amu Hristosŭ ucenicilorŭ că «voru urî pre voi și au a vă gonì, derep'ce că învățătura mea n'au a o păzì», ca să n'aibă ei a grăì: «Dară amu, Doamne, unde tremite-veri noi?» sau «cumu ne vămŭ de destulŭ arătà credincioși și cine va aveà a creade noao?» sau «cine se va încredințà să asculte?» Dereptŭ aceaia grăiaște: «Cândŭ va venì mângâitoriulŭ, celŭ ce eu voiu tremite voao den părintele, acela are a mărturisì de mine. Că destulă mărturie credincioasă iaste acela, derep'ce că den părintele iase. Și voi amu mărturisì-veți, că den începutŭ cu mine sânteți, derep'ce amu că și cuvinte și lucruri nerăspunzătoare făcut-amŭ lorŭ. Și să nădăjduiți că nu iaste fără de mărturie propoveadaniia, ce și duhulŭ sfântŭ are a mărturisì voao cu znamenii și cu ciudese și va întărì inema voastră și o va mângâià și o va potolì, că mângâitoriu iaste și den tatălŭ iase și e duhŭ adeveritŭ. Că cela ce iase den tatălŭ, toate cu socotință știe-le, că de acolo iaste, de unde iaste totŭ înțelesulŭ. Și ca un duhŭ adeveritŭ, adevărŭ mărturisească, și ca un mângâitoriu inema noastră mângâe». Acicea încă și arată Domnulŭ cumu e și cu părintele întocma, grăindŭ: «Celŭ ce eu voiu tremite voao». Zice într'alta că părintele tremeate duhulŭ sfântŭ, iară cicea sineșŭ grăiaște Domnulŭ a tremeate elŭ, de arată cumu e cu părintele întocma. Și ca să nu se pare a fi protivitoriu lu Dumnezeu, sau dentr'altă puteare că tremeate duhulŭ, că adauge de grăește «den părintele a tremite elŭ». Iară «den părintele», aceasta zice: cu voia părintelui și cu tremeatere-i. «Nu amu dentru alŭ mieu să nu eu tremițŭ duhulŭ, ce den părintele

4 *Tip.* хитѣанѹлъ **22** *Tip.* сънъждѹнци.

de mine tremesŭ iaste, și alŭ mieu iaste duhulŭ și alŭ părintelui, dereptŭ o fire ce a|vemŭ. Că dentru însușŭ acesta firea (530) părintelui a fireei fire are, dereptŭ aceaia mărturisitoriu dereptŭ iaste duhulŭ sfântŭ. Și voi amu să mărturisiți, derep'ce că nu dela altulŭ ați auzitŭ, ce înșivă știți toate, că cu mine ați fostŭ den începutŭ». Nu iaste ticăloasă mărturiia aceasta, de carei au fostŭ den începutŭ cu nusulŭ, cumŭ și aceștea înșișŭ apostolii grăiià mai de apoi, spuindŭ nărodului că «noi amŭ mâncatŭ cu nusulŭ ș'amŭ băutŭ». Mare mărturie iaste și din apostolii și den duhulŭ sfântŭ! Că să le părea unora că apostolii dereptŭ dragostea mărturisescŭ, iară duhulŭ sfântŭ nu dereptŭ dragostea mărturisiià de Hristosŭ și mântuitoriulŭ nostru Dumnezeu.

(Evanghelie) *Aceasta grăii voao, să nu vă blăzniți, afară den săborŭ scoțândŭ pre voi. Ce va venì ceasulŭ, ca toți carei vorŭ ucide pre voi, pareà-le-va că aducŭ jărtvă lu Dumnezeu.*

(Tâlcŭ) «Mai nainte amu de ce va fi aceasta grăescŭ voao, o ucenici, ca mai apoi să nu vă blăzniți, cândŭ veți vedeà neplăcându-se mulți și urîndŭ pre voi și gonindu-vă și bătjocurindu-vă și multă iuțime chinuindŭ voi înșivă. Ce să înțeleageți și să socotiți că, mai nainte de ce fu, aceasta spușŭ voao. Și să nădăjduiți și spre ce e den mine mângâiare și ajutoriu, că dată amu fi-va voao, întocma trudeei și măsură de mângâiare, încă și mai vârtosŭ și mai multŭ decâtŭ truda plată și mângâiare. Iară ceia ce den săborŭ scoate-vorŭ pre voi, gonitorii, și urăscŭ pre voi dereptŭ mine, și dentru alŭ lorŭ săborŭ și slavă până în sfârșitŭ au a vă despărți, și den toată împreunarea împărți-vă-vorŭ. Ce nu numai aceaia, ce și moartea să așteptați, după aceaia și moarte cu ponosŭ. Că ca pre nește tâlhari și înșelători și vrăj|mași lu Dumnezeu (531) ucide-vorŭ pre voi hitleanii și năravnicii ceia răii. Și toți carii vorŭ ucide pre voi, așa au a se nevoì de a voastră moarte, atâta câtu le se va păreà că jărtvă lu Dumnezeu aducŭ (ce se zice, lucru lu Dumnezeu, cu ogoadă și cu bună cinste a lucrà). Iară câte ca acealea, chinuindu-vă, să le răbdați, și să nu vă slăbiți, că și fericiți sânteți cându vă vorŭ ponosluì și vorŭ scoate pre voi și vorŭ zice totŭ cuvântulŭ hitleanŭ

4 сфнтъ.

minţindŭ pentru mine. Această amu fericire, o soţi şi ucenici, mângâiare voao fi-va şi răpausŭ şi mare bună-sufleţie, neîncetatŭ cugetândŭ ea».

Aceastea toate de eluşŭ ucenicilorŭ săi zise, e între aceştea, fraţii miei, şi cătră toţi carei credŭ întru elŭ, noao, a câţi vorŭ vrea să se închipuiască în năravulŭ ucenicilorŭ lui. Că cumŭ ei de Dumnezeu tremeşŭ fură şi propoveduiră pretutindinea câtŭ zise lorŭ Domnulŭ, şi împărăţiei lui moşteani fură, că până la moarte răbdară şi se nevoiră, aşa amu şi carei vorŭ fi tremişŭ după aceia dela Dumnezeu şi vorŭ propovedui cuvântulŭ lui, ponosluindu-i şi gonindu-i şi reale auzindŭ, multă plată luà-vorŭ întru împărăţiia ceriului, răbdândŭ şi chinuindŭ până la moarte şi nevoindu-se. Deci şi pre voi amu, fraţilorŭ, rogu-vă, răbdaţi toate scârbele pentru Dumnezeu şi pentru nădeajdea şi plata ceaia ce va să fie a veacilorŭ dulceaţă, că cu multe scârbe datori sântemŭ a întrà întru împărăţiia ceriului. Şi de vămŭ vrea aceasta să o dobândimŭ, strimta şi cu truda viaţă să iubimŭ. Şi să nu fugimŭ dentru năpăşti şi den nevoi şi de griji şi de scârbe, ce iubindŭ unulŭ pre alaltŭ, cumŭ Hristosŭ au zisŭ, şi
(532) toate învăţăturile lui şi zisa cu usârdie să săvârşimŭ, şi toa|te scârbele cealea iuţile şi cu durearea şi amărăciunile cu minte hrăboară să răbdămŭ, ca şi dumnezeesculŭ ajutoriu cătră sineşŭ să-lŭ aducemŭ, şi în săboarăle apostolilorŭ şi a mucenicilorŭ şi alŭ preapodobnicilorŭ şi alŭ dereptilorŭ şi în sălaşurile a tuturorŭ sfinţilorŭ să ne veselimŭ, şi de a veacilorŭ bucurie să ne îndulcimŭ, în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că a lui e slava şi putearea, împreună cu tatălŭ şi cu sfântulŭ duhŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ

20 *Tip.* ȣ̀ ȣ̀звисъ   27 *Tip.* ҳрдоулчнимъ.

Luna Noemvrie, unu. Învățătură întru pomenirea sfinților Cozma și Damian, neluătorii de argint, și a tuturor doisprezece apostoli.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 34.

(Mateiu X, 1). *În vreamea aceaia chemă Isusŭ doisprăzeace ucenici ai săi, de deade lorŭ puteare spre duhurele necurate, ca să le gonească eale și să vindece toate neputințele și toate boalele. (2) A doisprăzeace apostoli numele lă sântŭ aceastea: întâi, Simonŭ, ce se zice Pătru, și Andrei, fratele lui, și Iacovŭ a lu Zevedeiu, și Ioannŭ, fratele lui, (3) Filippŭ și Vartholomei, Thoma, și Mathei, vameșulŭ, Iacovŭ a lu Alfeu, și Chelivei ce se zice Thadei, (4) Simonŭ Cananitŭ și Iuda din Scariotŭ, cela ce-șŭ vândù elŭ. (5) Acei doisprăzeace tremease Isusŭ, zise lorŭ și grăi: „Încalea limbilorŭ să nu meargeți, și în cetatea samareaninească să nu întrați, (6) ce păsați mai vârtosŭ cătră oile perite în casele Izraililorŭ. (7) Îmblândŭ, propoveduiți grăindŭ că apropie-se împărățiia ceriului. (8) Bolnavii vindecați, mișăliții curățiți, dracii goniți. În cinste luat-ați, în cinste dați!“*

1-4 *Titlul slavon:* Мсца ноеврїе, а. Поученїе. на паметь стую безсребрънику козми и дамїана. и аплωмь общемь, ві-ти, єѵліе, ѿ мадеа, глава. лд. **11** *Tip.* ІаκωвΔ **17** *Tip.* пропωведуци грьндь.

Variante: *Evanghehia aceasta lipsește în B* **5** chemă Isusŭ] *AC* și chemă **5-6** doisprăzeace] *T* cei doisprăzeace **6** ucenici ai săi] *AC* învățători ai lui | *AC lipsește* de | puteare] *AC* despusŭ | duhurele] *AC* duhure *T* duhurile **7** *T lipsește* ca | eale] *AC* ei | vindece] *AC* vendece | neputințele] *AC* lângorile *T* nevoile **8** *T lipsește* toate **10** Ioannŭ] *AC* Ioanŭ | Filippŭ] *C* Filipŭ **11** Mathei] *A* Mathtei | a lu] *C* a lui *(probabil, greșală de transcriere)* **13** Scariotŭ] *AC* Scarionŭ | Acei] *T* Acești **14** zise] *T* poràncì | și grăi] *T* grăindŭ | În] *T* Pre **14-15** limbi orŭ să nu meargeți] *AC* păgânilorŭ nu meargeți *T* limbilorŭ nu meargereți **15** samareaninească să] *AC* Samaria *T* samareanească | întrați] *AC* meargeți *T* întrareți **16** ce] *AC* și | perite] *AC* ce-sŭ (C чисть) perite *T* pierdute | în casele] *T* a caseei **16-17** Izraililorŭ] *AC* creștinilorŭ *T* lu Izrailŭ **17** Îmblândŭ] *T* Ducându-vă **17** propoveduiți grăindŭ] *AC* mărturisiți, grăiți | «apropie-se] *T* se apropie **18** mișăliții] *T* stricații **19** În cinste luat-ați] *T* În cinste-ați luatŭ | dați] *T* să dați.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 57. |

(533) *În vreamea aceaia chemă Isusŭ cei doisprăzeace ucenici ai săi, de deade lorŭ puteare spre duhurile necurate, să le gonească eale și să vindece toate nevoile și boalele.*

(Tâlcŭ) Bunulŭ amu păstoriu iaste celŭ ce se milostiveaşte de ale lui oi, şi cugetă şi se grijaşte d'insele, şi-i pare rău de boala oilorŭ. Ce mai vârtosŭ aceasta făcù mântuitoriulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce pentru milosârdia milostei ce se întrupì a întoarce pre noi rătăciţii şi a vindecà frânţii şi a dereptà întru lume viaţa tuturora. Că de eaşŭ amu iaste şì a luişŭ aceasta: a se milostivì de a saşŭ zidire. Dereptŭ aceaia şì chemă ucenicii săi, făcù vraci pre ei sufletelorŭ şi trupurilorŭ, şi puteare deade lorŭ şi tărie a gonì dracii, şi boalele oamenilorŭ a vindecà cu numele lui, şi toată betejala şi boala să vindece (că boala amu iaste în multă vreame chinuirea, iară betejala în puţinea vreame e turbureală trupului), cumŭ şì însuşŭ Hristosŭ cu lucrulŭ şi cu cuvântulŭ vindecà carei mergeà cătr'însulŭ. Aorea amu vindecà trupulŭ cu ciudesele, iară aorea sufletulŭ cu învăţătura, e aorea den ale cuvintelorŭ graiuri veniià la ciudesă, de încredinţà ciudesele ce erà cu cuvântulŭ. Că aduceà amu, zice, lui toţi carii le erà rău, cu de toate boalele şi cu munci ţinuţi, şi ceia ce se luniià şi răslăbiţii, şi vindecà pre ei. Iară aorea iarăşŭ dela ciudese la învăţătură veniià, de'ncredinţà cuvintele cu ciudesa. Iară după facerea ciudeselorŭ şi după vindecarea trupurilorŭ, elŭ vindecà şì sufletele cu învăţătura. Că unii amu veniià dereptŭ ciudesele, iară alţii pentru învăţătura. Aşa amu şì ucenicii săi cu znameniile dumnezeeşti
(534) îmbogăţi-i, şi tremise pre ei în toată lumea, | ca cu ciudesele să minuneaze spre învăţătură, ca şì gata să aibă ascultători.

(Evanghelie) *Aceşti doisprăzeace tremease Isusŭ, porâncì lorŭ grăindŭ: «Pre calea limbilorŭ nu meargereţi, și în cetatea samareanească nu întrareţi, ce păsaţi mai vârtosŭ cătră oile pierdute a caseei lu Izrailŭ. Ducându-vă, propoveduiţi grăindŭ că se apropie împărăţiia ceriului».*

(Tâlcŭ) Aceştea carii erà păscari proşti şi mitarnici i tre-

2 Слѡко, нѕ. **25-26** *Tip.* коуънтеле **35** *Tip.* гръидъ.

mease Domnulŭ, să propoveduiască cuvântulŭ lui şi să vindece sufletele şi trupurele oamenilorŭ. Întâi amu întru Iudei tremise pre ei, că erà fiindŭ învăţaţi cinstei ceaia buna şi den leage şi de proroci, ca să n'aibă a grăì că «către păgâni tremeşŭ fură, şi dereptŭ aceaia n'amŭ crezutŭ lorŭ». Derep'ce că către Iudei erà făgăduita şi dentr'înşii Hristosŭ fu pre trupŭ şi încă nu se erà lepădaţi de învăţătura lu Dumnezeu, dereptŭ aceaia către aceia se şì cădeà mainte propoveduită să fie evangheliia. Deci lăsă lorŭ toată părearea Domnulŭ şi către aceia tremease ucenicii. Iară cândŭ lepădară cuvântulŭ şi-lŭ urîră, şi-lŭ goniră dela sineşŭ, atunce auziră: «Iată amu că noi ne întoarcemŭ întru limbi». Că nu fu până în sfârşitŭ să leapede Domnulŭ carei vrea să crează den limbi, nici Samareanii nu gonì, şi să-i lase celŭ ce vrea toţi oamenii spăsiţi să fie şi spre ştiinţa adeverită să vie. Că iată cumŭ grăiià către ucenici: «Fiţi-mi mărturie întru Ierusalimŭ şi în toţi Iudeii şi Samareninii, şi până în sfârşitulŭ pământului». Ce derep'ce se cădeà către oile pierdute caseei lu Izrailŭ a mearge mainte, către aceia-i şì tremease, cumŭ şi către Hananeia zise Domnulŭ: «Nu fuiu tremesŭ, fără către oile pierdute caseei lu Izrailŭ». Pre aceştea învăţă Domnulŭ să caute. Şi şì cu a | lu Ezecheilŭ proroculŭ grăiià: «Adecă, eu (535)
spre păstori, şi voiu căutà oile meale den mânile lorŭ, că nu căutară păstorii de oile meale, ce se păscură pre eişŭ, iară oile meale nu păscură». Şi cu a Ieremiei prorocŭ grăiià: «O păstorilorŭ, că pierdutŭ şi răsipitŭ oile turmeei meale! Dereptŭ aceaia, adecă, eu izbândì-mŭ-voiu pre voi de hitleniile deregătoriilorŭ voastre». Că ca neşte oi afară den grădişŭ lăsate, de reale ce erà prinşi arhiereii, periră Iudeii, că nu păziră leagea ce erà dată lorŭ.

Şi îmblândŭ ucenicii, zisease lorŭ să propoveduiască împărăţiia ceriului. Iără împărăţiia ceriului iaste ce e pentru credinţa dulceaţă, şi cei ce cu duhulŭ întru ai fiiului face-i, ai ceriului cetăţeani, şi carii păzescŭ învăţătura lu Dumnezeu. Împărăţiia ceriului iaste a evangheliei propoveadanie, şi în leagea lu Hristosŭ ce e viaţă bună şi lăcuită cu ogoadă împărăţiei ceriului, nici vremiei apropie, nici loculŭ, ce în sfă-

34 *Tip.* ꙋ | домнезеꙋ.

tuirea sufletului lăcuiaşte. Nici amu întru vedeare vine, ce în lăuntru de noi iaste împărăţiia ceriului, numai de vămŭ vrea, că ceia ce în viaţa aceasta îngereaşte viemŭ şi lăcuimŭ, ai ceriului sântŭ şi împăraţiia ceriului întru ei au. Împărăţiia ceriului iaste a se face voia lu Dumnezeu pre pământŭ ca şì la ceriu, şi a vieţuì noi cu bună ogoadă, şi pre a evangheliei a îmblà. Că den ale evangheliei, viaţă, şi cea împărăţie a ceriului ce va să fie, vine. Împărăţiia ceriului grăiaşte-se venirea lu Hristosŭ, şi ce e a duhului sfântŭ cuminecare, şi ce-au dăruitŭ noao la ceriuri. Împărăţiia ceriului iaste viaţa fără de păcate şi spăsitoarea, şi ce e den smereniia mândriei înălţare, şi fericitura fără de păcate. Că fără de aceastea,
(536) împărăţiia, ceaia ce va să fie împărăţie, cea acea fericită şi în vecie, nu va fi dată noao.

(Evanghelie) «*Bolnavii vindecaţi, stricaţii curăţiţi, dracii goniţi. În cinste-aţi luatŭ, în cinste să daţi!*»

(Tâlcu) După aceaia amu nemică alta nu vrea învăţătoriulŭ ca smereniia şi nestrânsura avuţiei. Aceaste doao şì acicea Hristosŭ arată şi învaţă ucenicii grăindŭ: «În cinste-aţi luatŭ, în cinste să daţi! Şi nu vă înălţaţi mândrindu-vă, avândŭ acea bunătate şi dândŭ, ce să aveţi smerenie cu mândrie şi neiubitori de avuţie să fiţi, că în cinste aţi luatŭ darulŭ şi eu fară de preţŭ datu-v'amŭ atâta bunătate. Să nu luaţi nici voi plată, slujindŭ aceastea, şi nemica de ale vieţiei să nu căutaţi dentr'acealea. Nu strângereţi aurŭ», zice, «nici argintŭ, nici arămi la brânele voastre, nici bucate pre cale, nici doao veşminte, nici călţuni, nici toiagŭ, nici să cereţi plată de acestŭ lucru. Că nemică voi nu v'aţi truditŭ, ce în cinste-aţi luatŭ darulŭ acesta de vindecare dela mine. Dereptŭ aceaia şi în cinste să daţi oamenilorŭ. Că ceia ce propoveduescŭ amu împărăţiia ceriului, ca neşte îngeri den ceriu deştinşi, aşa dători sântŭ să îmble iuşurei şi şì plecaţi şi de toate grijile vieţiei sloboziţi, şi spre una numai a căutà, spre ce le e dată lorŭ slujirea». Că împăraţiia ceriului cu nevoe iaste, şi nevoitorii răpescŭ ea. Că ceia ce-şŭ nevoescŭ sine a biruì nevoia firei şi chinulŭ necredinţeei, răbdândŭ toate ispitele şi năpăştile şi toate scâr-

bele şi tescuiturile, şi urîndŭ slava şi bucatele şi răpausulŭ, ca să dobândească împărăţiia ceriului dereptŭ acealea, şì nevoitori cheamă-se acei ce vieţuescŭ aşa. Şi iară, aşa a lăsà cineva tatălŭ şi | muma, sau muiarea, sau feciorii, (537) sau fraţii, şi toate negoaţele lumiei, şi de avuţie a se lepădà, şi viaţa-şŭ şi sufletulu-şŭ a-lŭ părăsì, mare nevoe şi trudă iaste! Că împărăţiia ceriului iaste şì fără de moarte şi în veaci dulceaţă. Aceaia o răpescŭ nevoitorii, câţi cu dragŭ pentru aceaia ce va să fie de ale lumiei aceştiia întorcu-se şi le urăscŭ şi năpăştile rabdă şi scârbi şi nevoi, ca împărăţiia lu Dumnezeu să dobândească. Că cu multe scârbi datori sântemŭ a întrà în împărăţiia ceriului, că nu iaste mâncarea şi bearea împărăţiia ceriului, ce dereptatea şi postulŭ, şi cuviinţa şi sfinţiia.

Ce mă rogŭ voao, fraţilorŭ, cu dragostea Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce ş'aŭ datŭ sineşŭ pentru păcatele noastre, să înceapemŭ de grija sufletelorŭ noastre, şi să pohtimŭ împărăţiia ceriului, şi să ne scârbimŭ de treacerea vremiei vieţei noastre, şi să ne nevoimŭ de ceale dulceţi ce vorŭ să fie, să nu cu leanea şi cu negrija să rămânemŭ, astăzile de pururea cu înşelăciune petrecându-le, iară demâneţile de-aciia începăturile lucrurilorŭ iară părăsindu-le, ca să nu fimŭ ajunşi de înşelătoriulŭ sufletelorŭ noastre cu lucruri negătite şi de bucuriia amu ginerelui încuiaţi să fimŭ. Cu fără-timpŭ şi fără-folosŭ plânge-ne-vămŭ carii vămŭ petreace cu reale vreamea vieţiei noastre! Că şì să vămŭ suspinà atunce, nu va fi folosŭ de-a ne căirea. Că acmu e vreamea de-a priimirea bunătatea, acmu e zioa de spăsenie. Acestŭ veacu e de pocaanie, iară cela alaltŭ de plată; acesta e de lucrare, iară cela alaltŭ de preţŭ plătitoriu; acesta e de răbdare, iară cela alaltŭ de mângâiare, acmu iaste ajutătoriu Dumnezeu cărora se întorcŭ den calea ceaia reaoa, | iară atunce groaznicŭ şi de-a nu se întoarce, ce de ale oa- (538) menilorŭ cuvinte şi lucruri şi cugete ispititoriu. Acmu amu răbdarea cea lungă a lu Dumnezeu priimimŭ, iară atunce judecătoriu dereptŭ avămŭ a-lŭ cunoaşte. Că cândŭ vămŭ învie, unii amu muncile veacilorŭ, iară alţii viaţa veacilorŭ priimì-vămŭ, cineşŭ după lucrulŭ său. Întru care vreamea

31 *Tip.* ꙟжоу́тѫторю 33 *Tip.* коу́вите.

apropiià-ne-vămŭ ascultăriei lu Hristosŭ, chemândŭ pre noi întru a ceriului împărăţie? Până cândŭ amu nu ne vămŭ trezvì, până cândŭ nu ne vămŭ întoarce den cea rea învăţătură a vieţiei noastre spre dereptarea evangheliei? Cumŭ avămŭ a vedeà cu ochii zioa Domnului acea înfricoşată şi luminată, ce întru ea carei vorŭ fi de a dereapta Domnului, pentru lucrurile cealea bunele apropiià-se-vorŭ, împărăţiia ceriului priimindŭ, iară ceia ce vorŭ fi de-a stânga, pentru căce nu vorŭ aveà lucrure bune, lepădaţi fi-vorŭ în adânculŭ focului, şi întunearecului veciei coperì-i-va, şi scrâşnitului dinţilorŭ topì-i-va, şi în neadurmiţii viermi fi-vorŭ şi în legăturile nedezlegate, şi în toate iuţimele şi în muncile cealea amărîtele?

Ce mă rogŭ, fraţilorŭ, să ne trezvimŭ şi să ne preveghemŭ şi sufletele să ne curăţimŭ de ale pohtelorŭ reale, ca să priimimŭ pre Dumnezeu sălăşuindu-se întru sufletele noastre. Că unde iaste curăţiia, acolea iaste Dumnezeu, şi într'acela amu iaste fericita viaţă şi lu Dumnezeu cu ogoadă şi dobânditoare de împărăţiia ceriului. Iară împărăţiia ceriului de zicemŭ că o jăluimŭ, iară cu aceaste lucruri ce-amŭ zisŭ elu ne iaste puteare a o dobândì ea. Ce să nu ne grijimŭ de aceastea ale lumiei, ce toate trudele pentru învăţătura Domnului să priimimŭ şi să ne ţi-
(539) nemŭ | foarte cu usârdie întru postire, ca nemică spre a trupului să nu ne întoarcemŭ, ce să ne ferimŭ de ale lumiei ce-sŭ deşarte şi până la o vreame, şi de toată pohta ce e cu necuviinţă şi de toată râvnea peritoare. Şi să nu căutămŭ spre peritoarele, ce spre cealea nevăzutele să căutămŭ, că nemică nu adusemŭ în această lume şi iară nemică nu avămŭ nece a ducerea. Deci să ne trudimŭ în ceastă lume dereptŭ ceaia lume ce e fără de moarte. Să nu ne îngrăşămŭ trupulŭ în ceastă lume trecătoare şi de ceaia lume ce e nesfârşită să ne întoarcemŭ striinaţi, ce ca o nemică să ne pare noao a fi ceastă dulceaţă a aceştii lume, şi slava deşartă să o părăsimŭ. Şi spre lucrulŭ nostru, fieşŭ-care de noi ce-amŭ luatŭ a lucrà, să ne nevoimŭ cu nevoinţă şi cu dereptate, şi nemica răpştindŭ şi neascultândŭ sau pizmindu-ne în cuvinte, ce plecându-ne întru toate pă-

3-4 *Tip.* ἀкїцїен.

rintelui duhovnicului şi mai-marelui nostru, ca dereptătoriului şi învăţătoriului nostru de spăsenie şi de duhovnicie. Că acesta va să dea răspunsŭ lu Dumnezeu de spăseniia sufletelorŭ noastre. «Plecaţi-vă şi vă cuceriţi», zice, «egumenilorŭ voştri, că aceia preveaghe dereptŭ sufletele voastre, că răspunsŭ vorŭ să dea». Deci cea de susŭ să căutămŭ, unde iaste Hristosŭ de şade de-a dereapta lu Dumnezeu, ca să-i fie cu destoinicie a zice şi de noi: «Voi nu sânteţi den lumea aceasta, că a voastră viaţă la ceriu iaste». Şi să stămŭ neosândiţi în zioa aceaia de plată şi a dereapteei judecateei lu Dumnezeu, la înfricoşata şi fără-de-răspunsŭ judecată a lui, şi să dobândimŭ împărăţiia ceriului, şi să priimimŭ fericita şi a veacilorŭ viaţă în Hristosŭ Isusŭ, adeveritulŭ Dumnezeulŭ nostru, că lui e slava şi cinstea, întru veacii de veacŭ, aminŭ. |

Aceeaşi lună, în treisprezece. Învăţătură întru pomenirea sfântului Ioan Gură-de-aur şi a tuturor ierarhilor. (510)

Evanghelie de la Ioan, zaceala 36.

(Ioan X, 9). *Zise Domnulŭ cătră ceia ce mearseră cătră elŭ, Iudeilorŭ: „Eu sântŭ uşe. Şi în mine cine va întrà, mântui-se-va; şi întrà-vorŭ şi eşi-vorŭ, şi păşune aflà-vorŭ. (10) Furulŭ nu va veni, numai să fure şi să ucigă şi să piarză; eu venii, viiaţă să aveţi, şi mai multŭ aveà-veţi. (11) Eu sântŭ păstoriu bunŭ. Păstoriulŭ bunŭ sufletulŭ lui pune-lŭ dereptŭ oile. (12) Iară năemniculŭ*

16-18 *Titlul slavon:* Мѣсца тогожде, въ гı. Поꙋченїе на памѧть стго іѡанна златоѹстаго, и стителем. ѿкꙋпле м... ѿ іѡанна, глава лз (sic!)

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B.* **19-20** cătră ceia ce mearseră cătră elŭ, Iudeiloru] *T* ucenicilorŭ sai **20** Şi în] *T* Pren **21** intrà-vorŭ şi eşi-vorŭ, şi] *T* întrà-va şi şi va eşì **22** aflà-vorŭ] *T* aflà-va | nu va veni] *T₁* amu nu vine **22-23** numai să fure şi să ucigă] *T₁* fără sa fure numai şi sá junghe *T₂* fára sá fure şi sa tae **23** eu] *T₁* iară eu | viiaţă] *C* viaţa *T* ca viaţá | aveţi] *T* aibă **24** aveà-veţi] *T* să aibă | Eu] *T* Cá eu **24-25** Pastoriulŭ bunŭ sufletulŭ lui pune-lŭ dereptŭ oile] *T* Cá păstoriulŭ cela bunulŭ sufletulu sau pune pentru oi.

ce nu e păstoriu, ce nu sântŭ oile lui, veade lupulŭ viindŭ, și lasă oile și fuge; și lupulŭ răpeaște eale și răspândeaște oile. (13) Iară năemniculŭ fuge, că năemnicŭ iaste și nu grijaște de oi. (14) Eu sântŭ păstoriu bunŭ, și știu-vă și știți-mă. (15) Cumu mă știe părintele, și eu știu părintele. Și sufletulŭ său pune-l-va dereptŭ oi. (16) Și alte oi amŭ, ce nu sântŭ den turma aceasta. Și acealea mi se cade să le aducŭ, și glasulŭ mieu auzi-vorŭ, și va fi o turmă și un păstoriu.

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 58.

(Evanghelie) *Zise Domnulŭ ucenicilorŭ săi: «Eu sântŭ ușe. Pren mine cine va întrà, mântuì-se-va; și întrà-va și și va eșì, pășune aflà-va».*

(Tâlcŭ) Uşe pre sineşi se cheamă Domnulŭ, de-șŭ arată a sa puteare şi domnie, derep'ce amu că destoinicii priimeaşte-i, iară nedestoinicii încue-lă-se întrarea. Și toți carei credu întru elŭ, în lăuntru lăcuescŭ, întru sfințita curtea a lui. Și întru tărie fi-vorŭ, şi nimea pre ei nu va împinge, ce și întrà-vorŭ, şi eşì-vorŭ. Pren uşa aceasta iubeaște-i toți ogoditorii lui să-i fie, oare în trupŭ s'ară lăcui, oare afară de elŭ. Că uşe iaste Domnulŭ, că închide oile lui, și întru tărie pune pre eale și le păzeaște nevătămate de vrăjmașulŭ, și le lasă
(541) celorŭ ce credŭ şi mergŭ după elŭ, şi le dă lorŭ să pască oamenii 'moşteniei sale. Iară necredincioşii şi ereticilorŭ, și Elinilorŭ și tuturorŭ vrăjmaşilorŭ și dracilorŭ, încue-le întrarea. Că toți amu carii întră pren uşa aceasta să pască oile cuvântătoare, aceia au a învăță ce e spre spăsenie şi spre folosŭ oamenilorŭ lu Dumnezeu, și spre pășune să-i

11 ко̃ỉ . **12** слѡ́во, ііі . *(sic!)* **14** *Tip.* ѧ̀мн.

Variante: 1 ce nu sântŭ] *T* și nu-i sântŭ **2** și lupulu] *T₂* Lupulŭ răpeaște] *C* răsipeaște | *T₂ lipsește* eale **4-5** păstoriu bunŭ, și știu-vă și știți-mă] *T* păstoriulŭ cela bunulŭ, și cunoscu ale saleșŭ și-sŭ cunoscutŭ de ale mealeșŭ. Că **6** său pune-l-va] *T* mieu puiu Și] *T* Și și **7** turma] *AC* curtea | Și] *T* Ce și **8** sa le aducŭ] *T* a le aduce.

derepteaze şi cătră ograda ceriului. Că păşunea iaste învăţătura dumnezeiască şi leagea lu Hristosŭ, şi întru aceastea tărie avămŭ şi cea de pururea şi viaţa de veaci aflămŭ. Că cine-au întratŭ amu pren uşa aceasta a lu Hristosŭ, adusŭ fu lu Dumnezeu şi părintelui şi oaia lui spodobì-se-va a fi, şi spăsitŭ va fi. Şi nu numai spăsitŭ fi-va, ce ca şi ca un domnŭ multă fără-de-frică aveà-va, de va întrà şi va eşì, ca şi apostolii şi ucenicii lu Hristosŭ întrà şi eşiià înaintea împăraţilorŭ şi muncitorilorŭ, de îndrăzniià şi se bucurà ca neşte nebiruiţi. Şi păşune aflară (ce se zice, pişte multă), nu numai trupească, ce mai vârtosŭ şi sufletească, că cu adausŭ amu ia alŭ nostru omŭ (den nafară şi den lăuntru grăimŭ). Şi a întrà amu, grăiaşte-se acela ce face socotire în lăuntrulŭ omului (ce se zice, sufletului), şi iase iară, celŭ ce-şŭ omoraşte nodurile ceaste de pământŭ, şi lucrurile trupului pentru Hristosŭ cine le omoraşte. Că aceia amu nu numai acicea sântŭ întru tărie spre frică, ce şi întru veacii ce vorŭ să fie pişte multă şi îndulcire aflà-vorŭ, ca neşte păscuţi de Dumnezeu. Că «Domnulŭ paşte-mă», zice, «şi de nemică nu mă lasă. În locŭ de păşune aciia mă bagă, şi la apa de răpausŭ satură-mă. Şi sufletulŭ mieu întoarse, de mă derease spre cărare dereaptă dereptŭ numele său. De să aşŭ mearge pre mijlocŭ de umbra morţiei, | nu mă temŭ de rău, că tu (542) cu mine eşti. Toiagulŭ tău şi fuştele tău, acealea mă mângâiară. Gătit-ai înaintea mea masă spre protivire celorŭ ce urăscŭ mine, uns-ai cu untŭ capulŭ mieu şi cu păharulŭ tău adăpaşi-mă ca nemestecatŭ. Şi mila ta goneaşte-mă în toate zile vieţiei meale, ca să vieţuescŭ în casa Domnului în zile lungi».

(Evanghelie) *Furulŭ amu nu vine, fără să fure numai şi să junghe şi să piarză; iară eu venii, ca viaţă să aibă, şi mai multŭ să aibă. Că eu sântŭ păstoriu bunŭ. Că păstoriulŭ cela bunulŭ sufletulŭ său pune pentru oi. Iară năemniculŭ ce nu e păstoriu şi nu-i sântŭ oile lui, veade lupulŭ viindŭ, şi lasă oile şi fuge; şi lupulŭ răpeaşte eale şi răspândeaşte oile. Iară năemniculŭ fuge, că năemnicŭ iaste şi nu grijaşte de oi.*

(Tâlcŭ) Cine nu va mearge pren uşa lu Hristosŭ Dumnezeu, spre socotirea oamenilorŭ lui, nici va ţineà învăţătura lui,

nici dup'însulŭ mearge şi să vieţuiască, ce întră pre aiurea, ca cândŭ ară sări uşa, şi să tae altă întrare, furŭ iaste şi tâlhariu. Furulŭ amu în ceaia ce nu iaste a lui face cumŭ va, iară tâlhariulŭ ca un muncitoriu e şi pierzătoriu şi stricătoriu. Şi nu vine elŭ pentru mântuirea oilorŭ, ce să ucigă şi să fure şi să piarză. Că cei ce rătăciră şi se furară mainte de venirea lu Hristosŭ, den mincinoşi proroci şi de mincinoşi învăţători, periră. După aceaia şi cei ce fură după aceia den eretici şi de mincinoşi Hristoşŭ prilăstiţi, de fură muncitori şi de-leage-călcători, junghiară-se şi periră. Unii încă foarte curândŭ, iară alţii până în sfârşitŭ lăcuiră cu necuraţii şi
(543) cu | necredincioşii oameni şi cu prilăstiţii ce-i blăznise ei. Că cu a tinereaţelorŭ mândrie şi cu turbureala şi voroava vrea să-i tocmească ei şi pohteei loruşŭ. Ce nu numai că nici un folosŭ nu avură fără-de-legiuindŭ şi obidindŭ, ce şi piiardere sufleteloru-şŭ aflatu-ş-au, stricândŭ şi stricându-şŭ şi învăţăturile omeneşti şi leagea striină purtândŭ, iară învăţătura şi leagea Domnului călcândŭ şi sfeatulŭ şi învăţătura den dumnezeiasca leagea şi pravilă urîndŭ. Dereptŭ aceaia şi întru piiarderea propastei căzură şi în alŭ veacilorŭ chinŭ, şi muncilorŭ osândiţi fură cu toţi cine-i priimise şi-i ascultase pre ei. Că de eaşŭ iaste împreunarea firei furului şi a tâlhariului şi a muncitoriului şi a călcătoriului, cei ce sarŭ prespre gardŭ şi toate năpăştile facŭ, pentru realele loruşŭ, celorŭ ce mergŭ după ei. Furŭ amu iaste mincinosulŭ diavolulŭ, că elŭ fură cu înşelăciune omulŭ den rai, fiindŭ lucrulŭ şi întrebarea lu Dumnezeu. Deci aşa e şi cine spre a striinului bunătate cu rău pohteaşte, nu ca să o păzească, ce să o fure, şi să ucigă şi să piarză. Iară mântuitoriulŭ şi Dumnezeulŭ nostru nu numai viaţa, ce şi mai multŭ dă. Aceasta amu iaste tocmeala, de ce e spre pământŭ venirea lui întâi,[1] şi marea cinstită a firei săvârşire. Că deade firea întâiului ziditŭ a lu Adamŭ oamenilorŭ Domnulŭ, şi încă le şi mai dărui moşteniia ceiiului duhulŭ sfântŭ (că cu adausŭ sântŭ darurile lui, că priimescŭ sufletele bucurie), şi în locŭ de ceaia ce-au avutŭ Adamŭ mainte de călcare, şi Hristosŭ ginerele a aveà lăcuindŭ

1 *Tip.* лоупѫнессȣль.

întru ei. Că acesta amu iaste adeveritŭ și păstoriulŭ bunŭ, Hristosŭ Dumnezeulŭ nostru, şi toată păstoriia arată spre ceia credincioşii și cărora mergŭ | după elŭ. Și sufletulŭ (544) său pune-șŭ pentru oi, că nu iaste năemnicŭ, ce stăpânŭ, și ale sale i sântŭ oile, şi ca de ale saleşŭ socoteaşte şi se grijaşte d'insele. Acesta amu iaste păstoriulŭ cela bunulŭ, cela ce dereptŭ spăseniia oilorŭ chinuiaşte-se, cumŭ însușŭ Hristosŭ feace dereptŭ a oamenilorŭ spăsenie, și-șŭ puse sufletulŭ său. Iară năemnicilorŭ năravure le iaste de-sŭ fricoşi şi lenivoşi, și a nu grijì de oi şi nemică spre folosulŭ lorŭ a face, ce ca neşte ale unorŭ striini au pre eale, dereptŭ căce că nu sântŭ oile ale lui. Că câți amu pre urma vreunora pare-le-se deregătoriia învățăturiei oamenilorŭ a aveà, şi iară nu grijescŭ, ce părăsescŭ şi uită acea slujbă a lorŭ, furi amu şi tâlhari să nu potŭ fi, însă ca stăpânii nu-şŭ pascŭ ei, ce ca năemnicii. Că năemniculŭ cândŭ veade lupulŭ viindŭ, de oi nu grijaşte, ce de a lui mântuire grijaşte-se; iară lupulŭ răpeaşte oile şi le răspândeaşte. Dereptŭ aceaia și împutatu le va fi acelorŭ păstori de proroculŭ Iezecheilŭ, grăindu-le: «O păstorii Izraililorŭ, au doară pre eişi se pascŭ păstorii? Au nu oile-şŭ pascŭ păstorii?» Și pentru căce ceale rătăcite nu întoarsetŭ şi ceale pierdute nu le căutatŭ, și struncinatele nu le legatŭ şi beteagele nu le vindecatŭ, ce pre voişi vă păscutŭ, nu oile, şi totŭ lucrulŭ păstorescŭ părăsitu-lŭ, ce spre simbrie numai ce căutatŭ şi nu căutatŭ folosulŭ oamenilorŭ, ce căutatŭ ce e dela oameni dobândă spurcată, dereptŭ aceaia aşa grăiaşte Domnulŭ: «Adecă, eu-sŭ spre păstori, şi voiŭ căutà oile meale den mânile lorŭ, că nu căutară păstorii oile meale, ce se păscură pre eişŭ, iară oile meale nu păscură». Și și Ieremiia iară grăiaşte aşa: «O vai de voi, păstorilorŭ, carii pierdeți şi răsipiți oile turmei meale! Dereptŭ | aceaia, adecă, eu izbândì-mŭ-voiu spre voi (545) dereptŭ hitleniia lucrurilorŭ voastre!»

(Evanghelie) *Lupulŭ răpeaște și răspândeaște oile.*

(Tâlcŭ) Lupulŭ, pierzătoriu şi omŭ slăvitoriu-rău şi diavolulŭ, încă şi leu cheamă-se şi şarpe şi scorpie şi aspidă şi vasiliscă, şi multe nume are încă împrotiva răului năravului

---

8 *Tip.* дерептъ ѡ̆мєниѡ (ρ̃)   18 *Tip.* ръпкѣра   21 *Tip.* ан8.

și hitlenici lui. Că acesta întru toate slavele răsipì și strică ruda omenească, că răpeaște amu ca un leu oile. Și se grăiaște diavolŭ, cândŭ cu hitlenie de mâncare bucate lui face-șŭ și iară răsipeaște, cândŭ cu hitleane cugete turbură-se sufletulŭ. Și furŭ cheamă-se și diavolulŭ, cândŭ cu hitleanele cugete fură și ucide tocmeala cugetelorŭ și piiarde cu lucrurile-șŭ. Că pune înainte fieșŭcărui de voi cugete spre pohtele necuvioase, aceaia iaste furtișagulŭ. Că de se supune omulŭ cugetului celuia hitleanulŭ, omulŭ atunce ucisŭ va fi de hitleniia diavolului, iară cândŭ va lucrà lucrulŭ cela răulŭ, atunce elŭ piiare. Dereptŭ aceaia zice Hristosŭ:

(Evanghelie) *Furulŭ nu va venì, fără să fure și să tae și să piarză; eu venii, ca viață să aibă, și mai multŭ să aibă.*

(Tâlcŭ) Dă amu noao dumnezeiasca viață mântuitoriulŭ, că luminează ale noastre cugete cu bună-pomenire, de ne vine aminte, și sufletulŭ cu bune lucrure păzeaște-lŭ curatŭ și nespurcatŭ. Și și mai multŭ dă, ca și alții a puteà folosì cu darulŭ învățăturiei și cu sufleteștile lucruri; după aceaia și împărățiia ceriului dă noao, ca un iubitoriu și mai cu multă cinste despuitoriu și de oameni iubitoriu Domnulŭ. Că iaste păstoriu dulce și bunŭ, nu lupŭ și muncitoriu, nici iaste năemnicŭ. Că oae cheamă-se și mielŭ și junghieare și arhiereu, și încă mii și alte nume împrotiva
(546) a multe tocmeale, în toate chipurile ale lui. Și adună pre noi cătră ograda ceaia de susŭ a ceriului cu meșterșugulŭ cuvintelorŭ păstorești și nespusa mândrie și cu înțelesulŭ săŭ. Iară doi pierzători au pusŭ Domnulŭ: celŭ ce vine să fure și să ucigă și să piarză, și năemniculŭ celŭ ce veade lupulŭ viindŭ și lasă oile de fuge. Și cei dentâi amu tâlhari și furi și muncitori și eretici arată, ai doilea cei învățători ce nu grijescŭ să înveațe, ce, ce le e dată lorŭ, cuvântătoarele oi, ei le lasă și pridădescŭ turma.

(Evanghelie) *Eu sântŭ păstoriulŭ cela bunulŭ, și cunoscŭ ale saleșŭ și-sŭ cunoscutŭ de ale mealeșŭ. Că cumu mă știe părintele, și eu știu părintele. Și sufletulŭ mieu puiu dereptŭ oi.*

---

13 Evanghelie *tipărit înainte de* eu venii *din rândul 14* **28** *Tip.* пïрзжтори.

Și și alte oi amŭ, ce nu sântŭ den turma aceasta. Ce și acealea mi se cade a le aduce, și glasulŭ mieu auzi-vorŭ, și va fi o turmă și un păstoriu.

(Tâlcŭ) De eluşŭ iaste semnulŭ adeveritului păstori, şi de eluşŭ iaste alŭ năemnicului. Că năemniculŭ tâmplă-i-se de nu cunoaşte oile, căce că nu de pururea cercetează eale. Iară de-ară fi de pururea cercetatŭ eale, fi-se-vrea învăţatŭ, de le-ară fi cunoscutŭ eale. Iară păstoriulŭ aşa ce e Domnulŭ, cunoaşte oile sale ca un grijitoriu de eale, şi iară va fi cunoscutŭ de eale, căce că cercetare priimescŭ de elŭ. Și de prinsemŭ a cunoaşte elŭ grijitoriu şi despuitoriu şi mângâitoriu şi Domnŭ, însă mai nainte cunoscù elŭ pre noi, după aceaia şì noi cunoscumŭ pre elŭ. Aimintrea nu iaste puteare a cunoaşte pre Dumnezeu, de nu vămŭ fi cunoscuţi lu Dumnezeu, derep'ce că elŭ mai nainte se împreună noao cu trupulŭ de fu omŭ, după aceaia ne împreunămŭ noi lui, de-amŭ priimitŭ darŭ de dumnezeie. Vru să arate Domnulŭ că apostolii şi ucenicii lui destoinici sântŭ a se cunoaşte lui, (547) şi oi sântŭ adeverite mergândŭ după elŭ. Că «cunoscui», zice, «ale saleşŭ, şi cunoscutŭ sântŭ de ale mealeşŭ», după cuvinte ce le-au grăitŭ, că cunoaşte Domnulŭ carei sântŭ ai lui şi nu împinge oamenii săi ceia ce-i preaştie. Iară ca să nu aibă a le se păreà că ca un omŭ aşa ştiià, pentru aceaia grăiià aşa: «Că mă ştie părintele şi eu ştiu pre părintele. Aşa-lŭ ştiu pre elŭ de bine, ca şì elŭ pre mine, pentru a firei nepremenire şi pentru căce sântemŭ unulŭ întru o fire». De pururea încă grăiià că «sufletulŭ său pune-lŭ-voiu dereptŭ oi», de arată că de voe la muncă vine. Aceasta amu arată grăindŭ: «Pune-voiu sufletulŭ mieu. Că nu va răpì niminea sufletulŭ mieu, ce eu însumi pune-lŭ-voiu acesta dereptŭ pentru milosârdia ceaia nenumărată». Iară de ce grăiaşte că «voiu să moriu dereptŭ toţi», câtă milostiviia arată şi socotire şi liubovŭ! Iară cu punerea amu sufletului său pentru oi întăreaşte şì cuvântulŭ ce-au grăitŭ, că «eu venii ca viaţă să aibă, şi mai multŭ aveà-vorŭ». Încă zise Domnulŭ că «şì alte oi amŭ». Aceasta de limbi grăiaşte, că nu erà den

7 *Tip.* фи́севрѣ | въцать   12 *Tip.* маи найнанте   29 *Tip.* гръйдь   31 *Tip.* неноѹмѫрать.

curtea aceasta a legiei limbile, nici legiei tâmplară-se. Și iară săborului iudeescŭ erà curte mai de nainte, iară după greșală ce greşiră cătră Hristosŭ, fu curtea lorŭ pustie. Dereptŭ aceaia zise Domnulŭ că «şì alte oi amŭ, ce nu sântŭ den turma aceasta». De cei dentru limbi mai de nainte de învăţare spre spăsenie grăit-au, iară curtea sa o arată săborulŭ jidovescŭ. Iară de ce zise că «şì aceia mi se cade să aducŭ», arată amu pre ei oameni răsipiţi fiindŭ și păstori neavândŭ. Şi de ce vrea să fie împreunarea lorŭ, încă strigă, că zise amu că «va fi o turmă şi un păstoriu»,
(548) cumŭ şì fu. Că ace|sta amu vrea ca Dumnezeu spre înțeleagerea lu Dumnezeu să aducă şì Iudeii şì Ellinii, ca amândoi să-i zidească întru sineşŭ, întru unulŭ omulŭ cela noulŭ. Și aşa fu o turmă și un păstoriu. Că în Hristosŭ Isusŭ nu sântŭ Ellini, nici Jidovi, nici Varvari, nici Schiteani, nici vreo împărţire, că o scriptură e tuturora, și un semnŭ dulceţiei şi un păstoriu, cuvântulŭ lu Dumnezeu și Dumnezeu. Ca să se ruşineaze ereticii, ceia ce leagea de demultŭ lepădară, să auză amu că o turmă e şi un păstoriu, şi acesta amu iaste Dumnezeu și legiei noao şì vechiei, şi un Domnŭ, și o credinţă, şi o botejune! Au doară amu cesta are Dumnezeu mai mare, iară cesta alaltŭ mai micŭ? Au doară cesta cu credința dereptă-se, iară cestalaltŭ cu lucrulŭ? Au doară amu cesta cu botejunea slobozì-se, iară cesta alaltŭ nu? Un Dumnezeu acesta şi părinte tuturora, celŭ ce aşa binevrù! Și vru toţi noi unulŭ să fimŭ, cu dragostea ce e cătr'însulŭ și cu credinţa și cu chemarea ce e unulŭ cu alaltŭ adunăriei şi împreunăriei şì paceei, unulŭ Domnŭ Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce spodobì pre noi o turmă a fi, păscută de acela însuşŭ adeveritulŭ Dumnezeu și spăsitoriului nostru, ce iaste capŭ tuturora şi uşe şi păstoriu şi despuitoriu şi Domnŭ. Și acesta Hristosŭ ce deade noao ale lui oi a fi şi ai dumnezeeştiei ograde a lui, şi dereptă pre noi pentru credința ce e cătră elŭ şi împăcă noi lu Dumnezeu şi părintelui. Şi păcătoşi fiindŭ noi, slobozì-ne şi ne miluì; şi departe fiindŭ noi, nu ne împinse, ce ne priimì de ne aduse cătră sfinţita curtea a lui şi darulŭ acesta şi spăseniia şi dereptatea. Cu câtŭ
(549 mai vârtosŭ pre carii se apropie | şi se spăsescŭ păzeaşte-i şi-i întăreaște, să stea tare întru păşunea dumnezeeştiei a

lui învăţătură şi ziseei, şi pre uşa lui a intrà şi a eşì, şi neclătită a aveà întăreaşte ajutoriulŭ său şi dulceaţa! Însă numai de vămŭ arătà cu ogoadă să fie lui viaţa noastră şi cu cinste lăcuirea, aşa vămŭ puteà a ne chemà oile adeveritului păstoriu, lu Hristosŭ, fraţilorŭ, şi de acela păscuţi a fi şi glasulŭ lui a auzì. Şi blagosloveniia şi dulcile ale lui daruri lăcuì-vorŭ întru noi nici dinioară schimbate, şi nu numai acea bunătate ce-amŭ luatŭ tare avămŭ a o ţineà, ce şi alte încă mai multe avămŭ a priimì.

Şi să ne lăudămŭ mai vàrtosŭ de nădeajdea celuia ce ne dă cea bunătate ce va să fie, cumŭ va fi şi dată fără de prepusŭ şi fără de răspunsŭ întru slavă lu Dumnezeu a fi.

Dereptŭ aceaia tu, despuitoriule Hristoase, Dumnezeulŭ nostru, fiiulŭ lu Dumnezeu, şi cuvântŭ şi mielŭ, preacuratŭ arhiereu, nevinovatulŭ juncŭ, ce dereptŭ preaînmulţimea dulceţiei arhiereu noao a fi vruseşŭ, cela ce cu de toate càntările înfràmseţaşŭ sfânta a ta besearecă, ceaia ce cu alŭ tău curatŭ sânge scumpăratu-ai, dăruiaşte noao de pururea sfântulŭ tău patriarhŭ, şi păstoriulŭ şi învăţătoriulŭ nostru.

Cu pamete sufletească să prăznuimŭ, şi cu cinste a pomenì elŭ şi toţi sfinţii patriarşi şi învăţătorii noştri, carii dereptŭ dereptară cuvântulŭ adevărului tău şi luminară noi, că pre ei ai năstăvitŭ spre adăpostulŭ vreriei sale şi i-ai proslăvitŭ cu destoiniciia, derep'ce că şi aceia proslăvirà pre tine. Deci spodobeaşte şi noi pentru ruga lorŭ, mai vârtosŭ şi pentru cesta ce e astăzi | luminătoriulŭ şi învăţătoriulŭ nostru, nevinovaţi şi (550) nevătămaţi să îmblămŭ, ca cu frică cu aceia să-ţi slujimŭ, şi să dobândimŭ şi noi împreună cu nuşii ce e de la tine dulceaţă şi de oameni iubire. Şi cu multă a ta milosârdie şi miluire sălăşuiaşte-te întru noi, rugămu-ne, şi întră şi îmblă, dulcele nostru Doamne! Şi lumea sa împacă, besearecile tale întăreaşte, şi bunului credinciosŭ Domnului nostru, robului tău cela credinciosulŭ, puteare cu biruire spre vrăjmaşi dăruiaşti-i, şi ceia ce se strângŭ nărodŭ întru beseareca sfânta a ta, spre proslăvirea ta şi te càntă şi se trudescŭ, blago-

---

13 *Înainte de* Dereptu aceaia, *tipărit* мⷧ (=molitvă) **20** *Înainte de* Cu pamete, *tipărit* імⷬ (= імѧ рек = numind numele).

sloveaşte-i, pentru ruga preablagoslovitei și preacuratei a ta maică, ca în tine, împărate şi Dumnezeulŭ nostru, veselindu-ne să te proslăvimŭ, de toate bunătățile dătătoriu noao fiindŭ, cu fără de începutulŭ părintele tău și viață-făcătoriu duhulŭ, acmu și pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ!

Luna Noemvrie, în douăzeci şi unu. La Intrarea în biserică şi la toate praznicele Maicii Domnului.

Evanghelie de la Luca, zaceala 4.

(Luca I, 39). *În zilele acealea sculă-se Mariia, mearse în susŭ tare, în cetatea Iudei. (40) Şi întră în casa Zahariei, şi sărută Elisavtha. (41) Şi fu, deca auzi Elisavtha sărutătura Mariei, jucă tânărulŭ în mațele ei, și se împlù de duhulŭ sfântŭ Elisavtha. (42) Și strigă cu glasŭ mare şi zise: „Blagoslovită tu întru mueri, și blagoslovitŭ plodulŭ mațelorŭ tale! (43) Şi de unde mie aceasta, de vine muma Domnului mieu cătră mine? (44) Adecă amu, ca fu glasŭ sărutătura ta în urechile meale, jucă-se tânărulŭ, bucură-se în mațele meale“. (45) Și fericata crezù, că fu sfârşitulŭ grăitele ei dela Domnulŭ. (46) Şi zise Mariia: „Mărit-au sufletulŭ mieu*
(551) *Domnulŭ, (47) şi se bucură sufletulŭ mieu de Du|mnezeu,*

6-8 *Titlul slavon:* Мсца. ноеврїе, въ кā. на стое въведенїѧ и на въсѣ праздники бцн. Єѵлїе, ѿ лоукы. глава, д҃. **15** *Tip.* таре.

Variante: *În B lipseşte evanghelia aceasta.* **9** În zilele acealea] *T* în vreamea aceaia **9-10** mearse în susŭ tare] *T* Duse-se în cea de susŭ cu stajă **11** sărută Elisavtha] *AC* sărută Elisaftha *T* sărută pre Elisavtha **11-12** auzi Elisavtha] *A* auzi Elisaftha *C* auzi Elisafeta **12** tânărulŭ] *C* tânăriulŭ **12-13** și se împlù de] *T* Împlù-se cu **13** Elisavtha] *AC* Elisaftha | *T lipsește* Şi **14** Blagoslovită] *T* Blagoslovită eşti **17-18** Adecă amu, ca fu glasŭ sărutătura ta în urechile meale] *T* Acestŭ amu glasŭ alŭ sărutăturiei tale deaca fu la ureachea mea **18** jucă-se] *AC* joacă | tânărulŭ] *C* tânăriului *T* feciorulŭ | bucură-se în] *T* cu veselie întru **19** fericata] *A* ferecata *T* fericita | că fu sfârşitulŭ graitele] *T* Că vorŭ fi săvârşite de ce se grăise **21** sufletulŭ] *T* duhulù.

mântuitoriulŭ mieu, (48) c'au căutatŭ la plecații robii lui. Iată amu, de acmu fericează-mă toate rudele, (49) că făcură mie mărie putearnicii, și sfântŭ numele lui (50). Și mila lui den rudă în rudă pre ceia ce se temŭ de elŭ. (51) Făcù țiitură brațelorŭ lui, împărți măreților cugetele inima lorŭ. (52) Pogorîși silnicii despre scaunŭ, și înălțași plecații. (53) Flămânzii împluși de dulceață, și îmbogățiții lăsași deșerți. (54) Luară Izrailii feciorii lorŭ, pomeniră de milă, (55) cum ai grăitŭ către părintele nostru, lu Avraamŭ, și sămânța lui până în veaci". (56) Fu Mariia cu ea ca trei luni, și se întoarse în casa ei.

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 59.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia sculă-se Mariia, duse-se în cea de susŭ cu stajă, în cetatea Iudei. Și întră în casa Zahariei, și sărută pre Elisavtha.*

(Tâlcŭ) Bucurie de bună-vestire priimiià de pururea fata, și știù dela îngerŭ că Elisavtha muiarea Zahariei început-au în pântece. Curse întru codru, că erà o cetate iudeiască ce întru ea lăcuiià Zahariia, împreună amu bucurându-se de dulceața vară-sa, împreună amu și ca o înțeleaptă vrea să se sfătuiască de toate, de va fi cu adevărŭ de ce zise ei îngerulŭ ce i se arătă. Că încă se sfiiià cu cugetulŭ pentru preaslăvita ciudesă, temându-se să nu cumva să se prilă-

---

2 *Tip.* тоѧде **12** кóнецк. **14** слóво, нѯ. **20** *Tip.* ѿчета | їоѵдеѧскѫ **22** *Tip.* ѿцелѣптѫ.

Variante: 1-2 C'au căutatŭ la plecații robii lui. Iată amu] *T* Că căută spre smereniia roabei sale. Și iată **2** fericează-mă] *T* ferici-mă-vorŭ **3** făcură] *T* făcù | putearnicii] *T* putearniculŭ **4** den rudă în] *T* în rudă și | pre] *T* spre **5** țiitură brațelorŭ lui, împărți măreților] *T* ținеare brațului său. răsipì trufașilorŭ **6** inima] *T* inimiei | Pogorîși silnicii despre] *T* Surpă putearnicii den **7** înălțași plecații] *T* înălță smeriții **7-8** împluși de dulceață, și îmbogățiții lăsași] *T* împlù de bunătate, iară bogații lăsă **8-9** Luară Izrailii feciorii lorŭ, pomeniră de milă] *T* Luò Izrailŭ feciorulŭ săŭ a pomenì de miloste **9** ai] *T* au **10** sămânța lui până în veaci] *T* semințeei lui **11** cu ea] *T* cu nusa | ea] *ACT* ca la | ei] *T* sa.

steasçă. Dereptŭ aceaia, nu căce că nu credeà, ce vrea și mai bine să înțeleagă de preaslăvita răspundere și de sărutarea îngerului, duse-se suptŭ podgorie, de dumnezeesculŭ duhŭ îndemnată, ca mai multă știință să priimească și tărie de ce erà grăitŭ ei. Întră în casa Zahariei și apucă înainte cu sărutarea pre Elisavtha, cinste dândŭ ei ca unii mai bătrâne și ca și cându o aveà în locŭ de mumă. |
(552) Și sărutarea deaca fu, elŭ jucă Ioannŭ în pântecele mumàni-sa, că cunoscù prea cu alesŭ alŭ săŭ Dumnezeu și Domnŭ, și se închină și propovedui pre elŭ cu jucarea. Că cela ce erà în pântecele feateei coconulŭ, cu prorocie dărui aciișŭ pre Ioannŭ, că-i deade arătarea taineei, acesta Dumnezeu den vecie. Și mai aleasă dăruire dărui lui, mai vàrtosŭ de alalți proroci, că alalți proroci după ce năștea prorociià, iară Ioannŭ preaditece încă în pàntecele mumâni-sa fiindŭ proroocescului darŭ spodobì-se și pre Hristosŭ propovedui mainte. Dereptŭ aceaia și mai mare de toți prorocii și mai pre susŭ mărturisitŭ fu de însușŭ Dumnezeu.

(Evanghelie) *Împlù-se cu duhulŭ sfântŭ Elisavtha. Strigă cu glasŭ mare și zise: «Blagoslovită ești tu întru mueri, și blagoslovitŭ plodulŭ mațelorŭ tale!»*

(Tâlcŭ) Nu se împlù amu mainte cu duhulŭ sfântŭ Elisavtha, mainte până nu venise ceaia ce purtà pre Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. Sărută pre ea, e după sărutare mainte feciorulŭ împlù-se de duhulŭ și jucà, după aceaia mumàniei sale deade, și strigă proroceaște Elisavtha. Că glasulŭ feateei, a lu Dumnezeu ce erà întru ea de se întrupise erà glasulŭ, și dereptŭ aceaia pre preaditece în mațe-lŭ dărui și-lŭ făcù să prorocească. Așijderea și Elisavtha zise proroceasca grăire cătră Mariia, ce nu erà a Elisavthei cuvintele, ce ale feciorului ce erà în mațele ei. Gura amu a Elisavthei numai ce slujiià, ca și gura feateei de slujiià celuia ce erà in mațele ei, fiiulŭ lu Dumnezeu, că de nu vrea fi feciorulŭ jucatu-se, nu vrea fi prorocitŭ Elisavtha. Că Hristosŭ fu de Ioannŭ prorocitŭ, iară de Elisavtha propoveduită fu fata. Că mărì și proslăvì preablagoslovitulŭ plodulŭ mațelorŭ ei, că așa
(553) răspunse cătră ea: «Ce-mi zi | ci mai mare, o fată și de nuntă

---

7 *Tip.* качѝ кѫндꙋѡ 19 *Tip.* сꙋнтъ 37 *Tip.* ѫ̃ (în loc de ѧ=ea).

neispitită feciuriță, că mie mi se cădeà a veni cătră tine, derep'ce că ești blagoslovită tu întru mueri, și blagoslovitu e plodulŭ mațelorŭ tale», după făgăduita ce e cătră Davidŭ, strămoșulŭ nostru, cumu e de Dumnezeu grăitŭ: «De plodulŭ mațelorŭ tale pune-voiu spre scaunulŭ tău». Plodulŭ mațelorŭ zis-au, că nu va fi den bărbatŭ născutulŭ, ce den una de pururea fată Mariia. Den duhulŭ sfântŭ întrupì-se întru ea și cu umbrirea tăriei de susŭ. E câți sămânță den tată au, aceia sântŭ plodŭ. Iară Hristosŭ unulu e alŭ mațelorŭ feateci de Dumnezeu născătoare plodŭ, derep'ce amu că însăși-lŭ născù și ispitire de bărbatŭ nemică, nice dinioară, nu știià. Derep'ce că păcatulŭ den muiare se începù și după aceaia ajunse spre bărbatŭ, spre strămoșulŭ nostru Adamŭ, și dentr'acela spre totŭ omulŭ vine moarte; dereptŭ aceaia și binele den muiare începù-se. Că alŭ doilea Adamŭ den fată răsărì celŭ ce luò păcatele lumiei, Hristosŭ Dumnezeulŭ nostru, ca ceia ce-au muritŭ de Adamŭ înviiați fi-vorŭ de însușŭ acesta Hristosŭ și ca, să va vrea muiarea să râvnească bunătăților și dumnezeeștiei vieți a săvârșiților și dumnezeeștilorŭ bărbați, neputința muerească să o părăsească.

(Evanghelie) «*Și de unde mie aceasta, de vine muma Domnului mieu cătră mine?*»

(Tâlcŭ) Cumŭ amu mai apoi fiiulŭ Elisavthei, Ioannŭ preaditece, cândŭ mearse Hristosŭ cătr'însulŭ botejune să priimească, nedestoinicŭ pre sineșŭ aceii venire a Domnului grăiià-se, așa și acmu | muma lui nedestoinică pre sineșŭ aceii (554)
venire a despuetoareei și mumei lu Dumnezeu spovedeaște. «De încătruo-mi fu această preaslăvie și mare bunătate», grăiià, «ca maica lu Dumnezeu să vie cătră mine?» Mumă aceștiia zise-i mainte de născută, și Domnulŭ dentru ea va să se nască zise, de mărturisì alŭ îngerului cuvântŭ, și tare credință deade-i. Că alalte mumâni, mai nainte până nu nascŭ, nu se cade mumă a se zice lorŭ, dereptŭ frica și oprirea, iară de fată nemică așa nu se sfiì. Dereptŭ aceaia și mainte de naștere mumă-i zise ei Elisavtha.

(Evanghelia) «*Acestŭ amu glasŭ alŭ sărutăturiei tale deaca fu*

13 *Tip.* дѣѫ трачеле 17 *Tip.* ѧ̀часта 25 *Tip.* недестóникъ | *Tip.* дóмнѹлѹи
30 *Tip.* дóмнѹлѹ 33 *Tip.* мѹмѹ.

la ureachea mea, jucă-se feciorulŭ cu veselie întru mațele meale». Și fericita crezù că vorŭ fi săvârșite de ce se grăise ei dela Domnulŭ.

(Tâlcŭ) Cunoscù preaditece glasulŭ sărutăriei și spăseniia omenească prevăzù, și se bucură de aceasta și cu veselie jucà în mațele mumâniei sale. Iară Elisavtha, preaslăvita taină înțelegândŭ și de sfântulŭ duhŭ rădicată, fericiià de pururea fată Mariia, că crezù ce i erà ei grăitŭ dela Domnulŭ. Că știià amu Elisavtha și mai denainte ce se zisease ei dela îngerŭ. Că derep'ce crezù lorŭ fata și zise: «Adecă, eu sântŭ roaba Domnului, fie mie după cuvântulŭ tău», dereptŭ aceaia și fericiià pre ea. Că și cu mai tărie spre credință dentr'aceale cuvinte fu fata. Fericită e, dereptŭ că crezù, și se socotì aiavea de taină ce erà dela îngerŭ ale ei cuvinte și de prorocirea ce fu cătr'însa de Elisavtha, de-aciia și de închinăciunea feciorului ce erà în mațele ei, Ioannŭ botezătoriulŭ. Neploditoare amu și altele născură, iară tânărulŭ nici dinioară
(555) darului de prorocie | nu se spodobì încă în mațele mumâni-sa
purtându-lŭ. Iară această preaslăvire, ca se lucră de această neploditoare Elisavtha, ca să fie încredințată și de ce e de fata a lu Dumnezeu născătoare prea cu fire mare lucru.

(Evanghelie) *Și zise Mariia: «Mărit-au sufletulŭ mieu Domnulŭ, și se bucură duhulŭ mieu de Dumnezeu, mântuitoriulŭ mieu, că căută spre smereniia roabei sale. Și iată, de acmu fericì-mă-vorŭ toate rudele, că făcù mie mărie putearniculŭ. Și sfântŭ numele lui. Și mila lui în rudă și rudă spre ceia ce se temŭ de elŭ».*

(Tâlcŭ) Desfârșitŭ amu sfătuì-se fata a slăvì cu slavă pre Dumnezeu, că aceluia scriià ciudesa, nu eișŭ. Că acesta însușŭ Dumnezeu zice: «Căută spre mine smerita roaba sa, nu amu eu cătră acela căutai. Și elu mă miluì, nu eu nădăitu-m'amŭ și să ceri. Și de acmu fericì-mă-vorŭ toate rudele». «Fericì-mă-vorŭ toți», zice, «nu pentru ale meale bunătăți, ce dereptŭ căce făcù cu mine mărie Dumnezeu. Și nu tu numai, Elisavtho, fericì-mă-veri, ce și toate rudele carii vorŭ creade fericì-mă-vorŭ». Iară silnicu-lŭ meneaște pre Domnulŭ, ca nimenea să fie să nu crează graiurilorŭ, ce cu tăriia celui ce lucrează lucru să tremiță, nu să ispitească după fire, că va

cădeà den adeverita slujirea minţeei ce-au fostŭ pre adevărŭ. Iară numele lui zice sfântŭ, de arată că după ce vine unulŭ născutŭ fiiulŭ lu Dumnezeu ìn maţele mueriei, dentr'aceasta a se spurcà, elŭ iaste sfântŭ amu numele lui. «Şi nu se va spurcà preacuratulŭ ìncepându-se întru mine, fata, să-şŭ zidească alŭ său trupŭ, despuitoriulŭ lumiei şi Domnŭ. Că dereptŭ aceaia şì duhulŭ sfântŭ vine, ca să fie sfântă ìnceaperea, şi sfântă şì naşterea să o facă a fi. | Iară nu e spre (556) mine numai mila lui, ce şì spre toţi carei se temŭ de elŭ». Iară carei nu se temŭ de Dumnezeu, ce-sŭ toţi nedestoinici, aceia şi nemiluiţi sântŭ. Iară cei ce se întorcŭ cu mintea spre frică, aceia vorŭ fi miluiţi. Iară întru rudă şi rudă de ce zise că va fi mila lu Dumnezeu, aceasta arată că şi întru această rudă ce e acmu (ce se zice, întru acestŭ veacŭ) şi şì în ceaia ce va să fie rudă (ìntru cela nesfârşitulŭ şi veacĭnicul ŭ veacŭ) miluiţi fi-vorŭ carei se temŭ de Domnulŭ. Acicea amu cu o sută de ori plată priimì-vorŭ, iară acolo şì mai multŭ şi preamultă, viaţa veacilorŭ. Că mainte amu mărea-şte sufletulŭ Domnulŭ, de-aciia se veseleaşte duhulŭ. Ce să înţeleagemŭ cumŭ măreaşte sufletulŭ Domnulŭ. Că cela ce îmblă cu destoinicie înaintea lu Dumnezeu, acela iaste de-lŭ măreaşte Domnulŭ. Că de vămŭ vieţuì cumu se cade pre chipulŭ celuia ce ne-au ziditŭ pre noi şi ne vămŭ închipuì mai marelui chipŭ cu bune lucruri, aşa vămŭ mărì Domnulŭ cu cuvântulŭ şi cu lucrulŭ şi cu cugetulŭ. Că marele şi alŭ ceriului lucru făcândŭ, atunce şì sufletulŭ nostru veselì-se-va, ce se zice sufletesculŭ darŭ ce-amŭ luatŭ pentru lucru cela marele jucà-va şi va cântà, nu se va ascunde, nici să va omorî. Iară cine micşurează numele lu Hristosŭ (ce se zice, de-lŭ face micŭ) şi cinstea ce cu duhulŭ sfântŭ au luatŭ spre destoinicie, pentru protiva răului ce e întru elŭ şi pentru căce nu face cumu se cade micşurează-lŭ, şì elŭ încă va perì. Că şì duhulŭ şi sufletului aceaiaşŭ grăiaşte, că mainte amu mărit-au sufletulŭ ei, după aceaia se veselì duhulŭ ei. Şi dereptŭ aceaia şì cu cuvântulŭ slăvì celŭ ce să năşteà întru ea, cuvântulŭ lu Dumnezeu, | şi nespuseei a lui tărie preaminunatu-se-au, cumŭ (557)

1 *Tip.* ἀдικιвърк 9 *Tip.* тѣмь 23 *Tip.* зйдитъ 27 сѹ́флєтєскѹль
36 *Tip.* нєспоу́сє ѧ̀й.

putù nescrisulŭ să se încape întru pântece de mumă şi celŭ fără de trupŭ şi neîmpărţitŭ şi nemestecatŭ şi neschimbatŭ să împreuneaze sineşŭ trupului omenescŭ pre chipŭ. Pre sineşi se fericiià fata, ce nu den limbă grăiià, ce duhulŭ sfântŭ ce deştinsease spr'insa. Care amu rudă de acmu nu va fericì pre ea, negustată de nuntă după bărbatŭ? Iară născătoare de Dumnezeu pre duhŭ arătă-se, că apucă înainte prorociia şi cu adevărŭ arătă săvârşire cuvântului.

(Evanghelie) «*Făcù ţineare braţului său, răsipì trufaşilorŭ cugetele inimiei lorŭ. Surpă putearnicii den scaunŭ, şi înălţă smeriţii. Flămânzii împlù de bunătate, iară bogaţii lăsă deşerţi. Luò Izrailŭ feciorulŭ său a pomenì de miloste, cum au grăitŭ către părintele nostru, lu Avraamŭ şi seminţeei lui*». *Fu Mariia cu nusa ca la trei luni, şi se întoarse în casa sa.*

(Tâlcŭ) Braţulŭ părintelui iaste fiiulŭ. Făcù ţineare şi tărie pre fire-şŭ Dumnezeu întru fiiulŭ său, că se întrupì fiiulŭ şi biruită fu firea. Fata-lŭ născù: Dumnezeu înomenì-se, iară omulu se îndumnezeì. Şi răsipì trufa dracilorŭ Domnulŭ şi-i scoase ei den sufletele omeneşti. Răsipì ai Ellinilorŭ mândri, că nu priimiră propoveadaniia; răsipì jidoveştii oameni, că nu vrură să crează, ce mai vârtosŭ ce nu se cădeà lucră-se de ei. Răsipì inima celorŭ trufaşi cu cugetele şi sfeaturile lorŭ neisprăvite le făcù, surpă măriia celorŭ ce se mândriià, că cu mare mândrie se mândriià. Răsipiră-se dracii şi mai-marele acelora, diavolulŭ, că cu preaînălţarea den ceriu căzù. Iară mândrii Ellinilorŭ şi cărtularii şi fariseii, cei ce căutà măriia şi şedearea de mai susŭ, aceştea se cheamă silnici. |
(558) Ce pre ei i surpă den scaunŭ, pre cei ce-i ţineà ca învăţătorii, şi înălţă pre carei-şŭ smeriră sineşŭ suptŭ tarele mâni ale lu Dumnezeu (ce se zice limbile, adecă cum ai zice, împreună totŭ omulŭ ce-i smerì păcatului), că crezură celui ce deştinse de susŭ, şi deade lorŭ puteare să calce spre şarpe şi spre scorpie şi spre toată tăriia drăcească. Că flămânzii împlù-i de dulceaţă, că flămânziră nărodului omenescŭ, fără Jidovii. Că aceia erà bogaţi legiei şi învăţăturiei şi făgăduitei, iară limbile nici scriptură aveà, şi nici leage, şi nici învăţătură. Ce ei se săturară, că crezură scripturilorŭ celora dulcile ce

9 *Tip.* ѲѴлєє 12 *Tip.* ізраілъ 22 *Tip.* дє інн 35 *Tip.* фъгждѹ | тєн.

e den a vechiei şi a noiei leage, iară 'deregătorii Ellinilorŭ foarte se înălţară, derep'ce că nu vineră cu smerenie celui ce se smerise pentru noi şi chipŭ de robŭ luò. Pentru aceaia fură lăsaţi deşerţi, nemică avândŭ, nici credinţă, nici înţelesŭ, nici nădeajde bună, 'ce căzură şì den alŭ pământului Ierusalimŭ, şì den cela ce va să fie. Şi priimì pre Izrailŭ feciorulŭ său, şi se sfărşì ce e către Avraamŭ făgăduirea, că zisease Dumnezeu cătr'însulŭ că «cu semânţa ta blagoslovì-se-vorŭ toate rudele pământului». Iară Izrailŭ cheamă-se cu toată mintea cine priveaşte pre Dumnezeu şi cu înţelesŭ ascultă dumnezeeştile. Dereptŭ aceaia şì dumnezeesculŭ Pavelŭ grăit-au că nu toţi amu ce-sŭ den Izrailŭ, aceia-sŭ Izrailteani. Nu amu cei ce cu numele mărescu-se, ce cei ce dobândescŭ den credinţă menirea numelui, aceia-sŭ Izrailteani. Dereptŭ aceaia şì de ceia ce se ţineà de acea rudă a Izraililorŭ pre trupŭ multe mii crezură lu Hristosŭ şi se spăsiră. Fu Mariia cu Elisavtha ca la trei luni, de-aciia se întoarse, derep'ce amu că vrea să nască Elisavtha. Întoarse-se fata, că întru a şasea lună den începuta a lu preaditece vine îngerulŭ | către Mariia, şi după ce amu (559)
lăcuì cu Elisavtha trei luni, cu acealea se împlură noao luni. Dereptŭ aceaia se duse fata pentru mulţimea nărodului ce vrea să se adune la naşterea lu preaditece, şi obiceai încă erà, întru aceaia featele să nu lăcuiască.

Luna Dechemvrie, în douăzeci şi cinci. Învăţătură la Naşterea Domnului.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 3.

(Mateiu II, 1). *Isusŭ născù în Vithleemulŭ Iudeilorŭ, în zilele lu Irodŭ împăratŭ. Adecă, vâlsfii dela răsăritŭ vineră în Ierusalimŭ, (2) grăiră: „Unde iaste împăratulŭ Iudeilorŭ să nască? Că văzumŭ amu steaoa lui spre*

---

5 *Tip.* пъмжнꙋлꙋи **10** *Tip.* доу҆мнезеѩщнле **14** *Tip.* ӥзрáнльтѣ | ни **24-26** *Titlul slavon:* Мц҃а, декеврїе, въ к҃є, Поꙋ҆ченїе нá рѡждьствѡ х҃во. Є҆ѵ҃лїе. ѿ маѳеа, глáва г҃ *(îndreptat în* в҃).

Variante: **27** Vithleemulŭ] *AC* Vitleemulŭ *T* Vithleaemulŭ | lu Irodŭ] *C* lui Irodŭ **29** vâlsfii] *ABC* vâlfele.

răsăritŭ, şi venimŭ să ne închinămŭ lui". (3) Auzì Irodŭ împăratŭ, turbură-se, şi totŭ Ierusalimulŭ cu nusulŭ, (4) şi adună întâi preuţii şi cărtularii omeneşti, şi întrebă de'nşii, iuo e Hristosŭ să nască. (5) Ei ziseră lui: „În Vithleemulŭ jidovescŭ; aşa amu scrisă iaste prorocilorŭ: (6) Şi tu, Vithleeme, pământulŭ Iudeilorŭ, cu nemică eşti în despusulŭ Iudeilorŭ; den tine amu eşì-va judeţŭ, cela ce va paşte oamenii miei, Izrailii". (7) Atunce Irodŭ furişŭ chemă vâlsfii, şi ispitì d'inşii de ce vreame se ivì steaoa, (8) şi tremease ei în Vitleemŭ: „Duceţi-vă şi ispitiţi a vedeà acelŭ coconŭ; cândŭ veţi aflà, spuneţi-mi, ca să mergŭ şi eu, să mă închinŭ lui". (9) Ei ascultară împăratulŭ şi se duseră. Şi adecă, steaoa ceaia ce văzură spre răsăritŭ, mergeà nainte, până mearse, stătù desupra iuo erà coconulŭ. (10) Văzură steaoa, bucurară-se cu bucurie mare foarte. (11) Şi vineră în casă, şi văzură coconulŭ cu Mariia, muma lui, şi căzură, închinară-se lui, şi deşchiseră comoarăle lorŭ, aduseră lui darŭ: aurŭ şi livanŭ şi zmyrnă. (12) Şi veaste priimiră în somnŭ, şi nu se întoarseră cătră Irodŭ, ce pre altă cale duseră-se în laturea lorŭ.

Sfârşit.

6 *Tip.* пъмѫнтꙋлъ   22 кóнецъ.

Variante: 3 întâi preuţii] *B* întàii preuţii *C* întàiu preuţii *T* toţi arhierei | și întrebă] *AC* și întrebà *T* întrebă 4 de'nșii *BT* d'inșii | iuo] *ABC* io *T* unde | să] *T* să se 5 Vithleemulŭ] *AC* Vitleemulŭ | jidovescŭ; așa amu] *T* Iudeilorŭ, că așa | scrisă iaste] *B* iaste scrisă *T* iaste scrisŭ | prorocilorŭ] *T* de proroci 6 Vithleeme] *C* Vitleeme | Iudeilorŭ] *T* Iudei 7 ești în] *T* nu veri fi de acmu mai săracŭ întru | Iudeilorŭ] *T* Iudeei | den tine amu] *T* dentru tine 7-8 judeţŭ, cela] *T* purtătoriu 8 Izrailii] *AC* creștinii 9 furișŭ] *T* în taină | chemă vâlsfii] *ABC* chemà vâlhvele | ispitì] *T* ispitì foarte | de ce] *C* den ce 10 ei] *T* pre ei | Vitleemŭ] *ABC* Vitleemŭ, zise *T* Vithleemŭ, zise 10-11 ispitiţi a vedeà] *T* bine să ispitiţi de 13 împăratulŭ] *T* de împăratulŭ | *C lipsește* ceaia 14 nainte] *B* înainte *T* înainte-le | stătù] *T* de stătù 15 iuo] *ABC* io *T* unde | *C lipsește* erà | Văzură] *T* Iară deaca văzură 15-16 *B lipsește* cu bucurie mare 17 căzură] *B* văzură 19 livanŭ] *ABC* tămâe | priimiră] *C* primiră | somnŭ] *AC* somnu.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cnvântul 59. |

Isusŭ născù în Vithleaemulŭ Iudeilorŭ, în zilele lu Irodŭ (560) *împăratŭ. Adecă, vâlsfii dela răsăritŭ vineră în Ierusalimŭ, grăiră: «Unde iaste împăratulŭ Iudeilorŭ să nască? Că văzumŭ amu steaoa lui spre răsăritŭ, şi venimŭ să ne închinămŭ lui».*

(Tâlcŭ) Vithleemulŭ cheamă-se casa pitei, iară Iudei cheamă-se ispovedaniia. Să fimŭ şì noi, fraţilorŭ, cu ispovedirea, să fimŭ casă de pâine sufletească lu Hristosŭ, adeverituluŭ Dumnezeulŭ nostru! Că acesta amu zice: «Cine va mâncà trupulŭ mieu şi va bea sângele mieu, întru mine va lăcuì, şi eu întru elŭ».

În zilele lu Irodŭ împăratŭ grăiaşte, ca să înţeleagemŭ şi să ne învăţămŭ că den ruda Ovreailorŭ, mai vârtosŭ den sămânţa Iudeei, judecii şi împăraţii şi domnii scăzură, cumŭ prorocì Iacovŭ: «Nu va scădeà jude dentru Iuda şi purtătoriu den sămânţa lui, până va venì cela ce-lŭ aşteaptă». Şi acela e nădeajdea limbilorŭ, derep'ce amu că scăzură împăraţii şi domnii şi purtătorii jidoveşti, şi Irodŭ împărăţiià. Şi nădeajdea limbilorŭ venit-au Hristosŭ, că dereptŭ nevoia vine, şi întru vreamea ce se cădeà şi în sorocŭ. Irodŭ amu nu erà Jidovŭ, ce Idumeaninŭ erà, feciorŭ lu Antipatru, den muiare araviteancă. Şi adecă, vâlsvii vineră dela răsăritŭ întru Ierusalimŭ. Întâi vâlsfii vineră la închinarea lu Hristosŭ, limbă stranică şi striinată fiindŭ den făgăduită şi de leagea lu Dumnezeu, spre osânda Jidovilorŭ. Că vâlsvii amu slujitori de idoli erà şi striini făgăduitei, crezură şi se închinară. Deci ce răspunsŭ de-aciia au a da Jidovii? Avândŭ leagea şi proroci şi de pururea fiindŭ credinţeei, uitară şi nu priimiră Domnulŭ. Dereptŭ aceaia multă amu împutăciune, pre adevărŭ, şi osândă sântŭ ei destoinici! Iară slava lu Hristosŭ multŭ lumină şi se arătă; | dereptŭ aceaia striini şi stranici, şi carii (561) nu erà de ai lui, închinară-se lui, şi mare tărie de naştere mărturisiră. Şi de vrăjmaşi mărturisitura foarte iaste dedestulŭ priimită. Că grăiaşte de aceşti vâlsfi că întâi erà ucenici

---

2 слóво нд҃. 5 să *îndreptat în* să se 7 *După* pitei, *scris la marginea dreaptă*, ce se zice sfinţita besereacă *(sic!)* 26 *Tip.* соужитори 34 *Tip.* мъртурситура.

lu Valamŭ vâlhvulŭ, și după aceaia aflară scripturile aceluia grăindŭ că va răsărì steaoa den Iacovŭ și se va sculà un omŭ den Izraili. Deci se învățară și înțeleaseră ce erà taina de Hristosŭ. Și văzură acea stea, și nefiindŭ ca alalte steale, ivindu-se așa prealuminată și minunată, deci se rădicară și se duseră, și căutà și aveà grijă multă, să vază și să se închine lu Hristosŭ. Că nu erà acea stea așa ca cealea ce se vădŭ în ceriu, ce o tărie dumnezeiască și îngereasca erà, în locŭ de stea arătă-se. Și după aceaia ei erà păzitori de steale, erà vâlsvii. Dereptŭ aceaia amu și pre chipulŭ năravului lorŭ aduse pre ei Domnulŭ, cumŭ și mai apoi pre Pătru, de mulțimea de peaște ce vână cu mreaja în numele lui, minună-lŭ și făcù pre elŭ să meargă după elŭ. Iară această stea amu, o tărie îngerească erà aceaia, că aiavea iaste pre aceasta că și zioa prealuminatŭ luminà, și mergândŭ vâlsvii, mergeà și steaoa, și cândŭ răposà ci, și steaoa sta. Și den partea de către răsăritŭ, ce sântŭ den laturea Persideei, spre partea despre amiazăzi mergeà în Ierusalimŭ, iară nici o stea nici dinioară despre miază-noaptea nu mearge spre amiazăzi. Iară mare bunătate și înțelesŭ aveà acești vâlsvi pre adevărŭ, că se arătă pre lucrulŭ lorŭ. Iară să în țară striină și întru Ierusalimŭ vrea să se închine lu Hristosŭ, și aveà ei credință ca aceaia și grije și se nevoiià, cu câtŭ mai vârtosŭ în moșiia lorŭ, întru Persida, n'ară fi aiavea și cu îndrăznire propoveduitŭ măriia lu Dumnezeu și ciudesa și taina?

(Evangheliie) *Auzì Irodŭ împăratŭ, turbură-se, și totŭ Ierusalimulŭ* (562) | *cu nusulŭ.*

(Tâlcŭ) Irodŭ amu turbură-se și se temù de împărăție, să nu cumva să o piarză, iară Jidovii dereptŭ ciudesele turburară-se. Însă mai vârtosu le se cădeà lorŭ să se bucure și să se veselească, derep'ce că den ruda lorŭ împăratŭ sculă-se și se închinară lui împărații Persidului. Iară dentr'altă iaste înțelegutulŭ lucru că hitleniia și pizma și zloaba întunecă mintea omenească și nu lasă pre elŭ pre adevărŭ să caute, ce și binele cela multulŭ bătjocuritŭ fi-i-va și nu bunŭ pare-i-se a fi, căce că n'au socotință neturburată în inimă și sfătuire.

---

19 *Tip.* ни̂ ѻстѣ̀   37 *Tip.* сфрѫтꙋире.

(Evanghelie) *Şi adună toţi arhierei şi cărtularii omeneşti, întrebă d'inşii unde e Hristosŭ să se nască.*

(Tâlcŭ) Cărtularii amu erà învăţătorii nărodului, ca şì noi ceia ce avămŭ şi zicemŭ lorŭ învăţători şi cărtulari. Pre o tocmeală a lu Dumnezeu întrebaţi fură, ca cu adevărŭ să spue şi den aceasta să se afle osândiţi, că răstigniră aceştea pre însuşŭ Domnulŭ, cela ce-lŭ propoveduise prorocii mai de nainte. Şi de elŭ spuseră mai marii ai lorŭ învăţători şi cărtulari, că fură întrebaţi.

(Evanghelie) *Ei ziseră lui: «În Vithleemulŭ Iudeilorŭ, că aşa iaste scrisŭ de proroci* (şi Mihea prorocŭ iaste de-au prorocitŭ de aceasta): *Şi tu, Vithleeme, pământulŭ Iudei, cu nemică nu veri fi de acmu mai săracŭ întru despusulŭ Iudeei.*

(Tâlcŭ) Micşoară erà cetatea Vithleemulŭ, şi săracă şi mai de josŭ, că părăsise pre elŭ mulţi, iară acmu, pentru cela ce-au eşitŭ Hristosŭ dentr'însulŭ, minunatŭ iaste şi ivitŭ şi proslăvitŭ, că toţi oamenii dela sfârşitulŭ pământului vinŭ de se închină sfântului Vithleemŭ.

(Evanghelie) *Dentru tine eşì-va purtătoriu, ce va paşte oamenii miei, Izrailii.*

(Tâlcŭ) A eşì zis-au prorocul, ce întru Vithleemŭ nu va lăcuì. Nici au lăcuitŭ Hristosŭ întru | elŭ, ce în Nazaretŭ după (563) naştere, deaca eşì den Vithleemŭ, mai multŭ lăcuiià. «Şi va paşte», zice, «oamenii miei, Izrailii»: nu-i va muncì sau să-i mănânce. Că alalţi împăraţi nu erà păstori, ce lupi şi muncitori, iară Hristosŭ iaste păstoriu dulce şi bunŭ, cumŭ şì însuşŭ grăiaşte: «Eu sântŭ păstoriu bunŭ, şi cunoscŭ ai miei şi cunoscutŭ sântŭ de ai mieişŭ». Iară oamenii zice Izraililorŭ, şì carei erà den Jidovi credincioşi, şì den limbi. Că Izrailŭ spune-se, cu mintea veade pre Dumnezeu. Şi de acmu toţi carii vădŭ pre Dumnezeu şi carei credŭ lui şi carii sfârşescŭ sfânta a lui învăţătură, Izrailteani sântŭ, macară şì den limbi să vorŭ fi.

(Evanghelie) *Atunce Irodŭ în taină chemă vâlsfii, şi ispitì foarte d'inşii de ce vreame se ivì steaoa.*

(Tâlcŭ) Chemă amu în taină vâlsvii Irodŭ, dereptŭ că se temeà de Iudei, că socotiià să nu cumva Iudeii mai multŭ să pohtească de acelŭ coconŭ şi să se grijască ca să păzească pre elŭ, derep'ce că vrea să slobozească pre ei den robie. Şi

foarte întrebà bine Irodŭ şi ştiù de stea cându se ivì. Că steaoa mainte de ce născuse-se Domnulŭ ivì-se vâlsvilorŭ. Pentru aceaia li se de demultŭ ivì lorŭ steaoa, ca să se închine lu Hristosŭ încă fiindŭ elŭ în scutece.

(Evanghelie) *Şi trimease pre ei în Vithleemŭ, zise: «Duceţi-vă şi bine să ispitiţi de acelŭ coconŭ».*

(Tâlcŭ) Nu zise «de împăratŭ ispitiţi», ce «de coconŭ», că nu vrea, nici priimiià să-i zică împăratŭ acela, derep'ce că se întărâtà spre elŭ.

(Evanghelie) *«Cândŭ veţi aflà, spuneţi-mi, ca să mergŭ şi eu, să mă închinŭ lui». Ei ascultară de împăratulŭ şi se duseră.*

(564) (Tâlcŭ) | Neînşelători erà vâlsvii şi nehitleani, nici ispititori, că le păreà Irodŭ că e neînşelătoriu şi nehitleanŭ, şi prostŭ grăiaşte şi zice lorŭ.

(Evanghelie) *Şi adecă, steaoa ceaia ce văzură spre răsăritŭ, mergeà înainte-le.*

(Tâlcŭ) Ascunse-se puţinelŭ steaoa, ca să întreabe vâlsvii pre Iudeii, şi se turbură Irodŭ. Şi aşa mai aiavea şi mai curatŭ fi-va adevărŭ, că deaca eşiră vâlsvii den Ierusalimŭ, iară se ivì lorŭ steaoa, de dereptà pre ei.

(Evanghelie) *Până mearse de stătù desupra, unde erà coconulŭ.*

(Tâlcŭ) De aceasta amu aiavea iaste spusŭ că o tărie dumnezeiască erà steaoa aceaia. Dereptŭ aceaia şi cu minune până în sfârşitŭ şi nu pre năravŭ ciudă făceà-se, derep'ce că deştinse steaoa den nălţime şi cătră pământu se apropiè, de arătă vâlsvilorŭ loculŭ. Că de le se vrea fi ivitŭ lorŭ steaoa den nălţime, cum ară fi putută vâlsvii de eişŭ să cunoască loculŭ unde erà Hristosŭ? Că stealele multŭ locŭ ţinŭ, că de acolo omulŭ, unulŭ aşa, e altulŭ iară aşa, desupra caseei luişŭ veade luna, şi altulŭ aşijderea pare i se iară că desupra caseei lui stă ea, şi împreună aşa le se pare tuturorŭ a sta, fiecăruişŭ că desupra casei lui că stă luna, macarŭ şi altă stea. Iară acea stea ce se ivì nu vrea fi arătatŭ pre Hristosŭ, de nu vrea fi deştinsŭ aiavea şi desupra capului coconului să stea.

(Evanghelie) *Iară deaca văzură steaoa, bucurară-se cu bucurie mare foarte.*

---

6 *Tip.* ѝспи́ци 15 *După* Evanghelie *sânt semnele* ѣ҄ч҄ѣ.

(Taiŭ) După aceaia amu nu se înşălară vâlsvii ceia; ce căută, aflară, şi cu bucurie mare foarte bucurară-se şi proslăviră Dumnezeu ce feace acea ciudesă mare.

Şì noi amu, fraţilorŭ, această bucurie | mare să o prii- (565) mimŭ întru inimile noastre, şi să jucămŭ, şi cu vâlsvii să ne închinămŭ, şi cu păstorii să proslăvimŭ, şi cu îngerii să ne veselimŭ, că se născù noao astăzi mântuitoriulŭ, ce iaste dulcele Domnŭ. Dumnezeu Domnulŭ ivì-se noao! Nimea să fie răslăbitŭ de sufletŭ, nimea să fie nemulţemitoriu, ce vă bucuraţi toţi şi vă veseliţi şi vă luminaţi astăzi de acestŭ nou şi preaslăvitŭ lucru, că acestŭ praznicŭ împreună iaste tuturorŭ pace şi a toată lumea praznicŭ. Şi bucurie mare iaste de acesta şi spăsenie, cumŭ aşa n'au fostŭ den vecie. Că fiiulŭ lu Dumnezeu, după naşterea den fată, cătră noi au venitŭ, ce e amu mai fericitŭ întru ruda rudelorŭ, ce e mai mare şi minunatŭ întru toate ciudesele de ce-au făcutŭ Dumnezeu den veacŭ. Că astăzi slobozì-se osânda lu Adamŭ şi Evvei, şi toţi den blăstemŭ slobozitu-ne-amŭ.

Să prăznuimŭ amu, fraţilorŭ, spăseniia lumiei, să prăznuimŭ naşterea mântuitoriului nostru Hristosŭ! Astăzi glasŭ de veselie şi de bucurie să răspundemŭ, să cântămŭ cântare noao şi să strigămŭ: slavă întru naltŭ lu Dumnezeu şi la pământŭ pace, întru oameni bună-vreare! De acmu şi cu bunătăţi toţi să ne înfrâmseţămŭ, rogu-vă, fraţilorŭ, şi spre sfârşitulŭ dumnezeeştiei învăţături să socotimŭ. Şi să viemŭ sufleteaşte, fraţilorŭ, nu cu nesaţiulŭ şi cu beţiia şi cu obida şi nedereptatea şi cu răpirea. Că de acumŭ curviile şi alalte necurăţii, şi carei vieţuescŭ cu necurăţie şi în neţinearea realelorŭ şi întru răotăţi, şi în nedereptate carele lăcuiaşte, urîtŭ iaste lu Dumnezeu. Că carele va semănà întru putredirę, roduri putrede are a secerà, iară | carele va se- (566) mănà cu duhulŭ, viaţa de veaci va dobândì.

Să venimŭ amu, fraţilorŭ, cu usârdie cătră înţelegutulŭ acestŭ Vithleemŭ, ce e besearera lu Dumnezeu. Şi ca în dumnezeiasca peştere, întru sfântulŭ oltariu să meargemŭ, şi sufleteştiei iasle, measeei de taină, cu frică şi cu cutremurŭ să căutămŭ, văzândŭ coperitŭ şi zăcândŭ dereptŭ noi tânărulŭ

4 *Tip.* фрâнилѡ̂   16 *Tip.* чюдееле   19 *Tip.* спъсéніеа   33 *Tip.* кѫ ꙋсрьдïе.

ce-au fostŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, celŭ ce dereptŭ noi singurŭ jungheatŭ fu, și în toate zile necruntŭ jungheatŭ. Și acesta să-lŭ priimimŭ cu credință și cu dragoste și cu cugetŭ curatŭ, și să ne sfătuimŭ cu inemă curată, ca înfricoșatei și sfinteei taine fără de osândă cuminecându-ne, vieției de veaci moșteani să fimŭ și neputredeei dulceațe să ne îndulcimŭ, cu dulceața și de oameni iubirea a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, cu nusulŭ tatălŭ și sfântulŭ duhŭ, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ.

— —

Luna Ianuarie, în șase. Învățătură la Botezul Domnului Dumnezeu și Spăsitorului nostru Isus Hristos.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 6.

(Mateiu III, 13). *În vreamea aceaia vine Isusŭ den Galilei la Iordanŭ, către Ioannŭ, a se boteză de elŭ. (14) Ioannŭ amu apără lui și grăì: „Eu trebuescŭ de tine a mă boteză, și tu vii către mine?“ (15) Răspunse Isusŭ, zise către elŭ: „Lasă acmu; așa amu cuviință iaste noao, a împleà toată dereptatea“. Atunce lăsă elŭ. (16) Și boteză-se Isusŭ, eșì amu aciiașŭ dintr'apă; și iată, deșchiseră-se lui ceriurele, și văzù duhulŭ Domnului deștingându-se ca un porumbŭ și viindŭ spre elŭ. (17) Și iată, glasŭ den ceriu grăì: „Acesta iaste fiiulŭ mieu iubitŭ, dereptŭ elŭ bine-vruiu“.*

Sfârșit.

---

4 *Tip.* коу҃ржтж **8** *Tip.* нѡетрѹ **10-12** *Titlul slavon:* Мц҃а генѹарїе, въ ѕ҃. Поѹ́ченїе на кр҃щенїе га҃ ба҃ и҆ сп҃са нашего і҃ѵ ха҃. Є҆ѵ҃лїе ѿ ма́ѳеи. гла́ва, ѕ҃. **14** *Tip.* кѡтазà **15-16** *Tip.* де дине **24** ко́нецъ.

Variante: **13** aceaia] *ABC* aceaia atunce **14** Ioannŭ *AC* Ioanŭ | de] *T* den **15** Ioannŭ amu] *ABC* Ioanŭ amu *T* Ioannŭ | și grăì] *T* grăindŭ **15-16** trebuescŭ de tine a mă boteză, și] *T* de tine trebuescŭ să mă botezŭ, e **17** către elŭ] *T* cătr'însulŭ **17-18** cuviință iaste] *C* iaste cuviință *T* cu cuviință iaste **18** împleà] *C* umpleà *T* săvârși **19** boteză-se] *BT* se boteză | amu aciiașŭ] *ABC* amu *T* aciișŭ | dintr'apă] *B* dentr'apă *T* den apă | iată] *T* adecă **20** ceriurele] *CT* ceriurile | Domnului] *T* lu Dumnezeu **21** deștingându-se] *T* deștingândŭ | un] *AC* u | porumbŭ] *C* porumbu | și viindŭ] *T* viindŭ | spre elŭ] *ABC* pre elŭ *T* spr'insulul **22** iubitŭ, dereptŭ] *T* cela iubitulŭ de.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 62. |

A dulcelui și a iubitoriului de oameni, Dumnezeulŭ nostru, (567) ce e pentru noi tocmeală, scoatere iaste den întâia cădeare și întoarcere spre însușŭ împreunarea lu Dumnezeu, ce fusease pentru neascultarea striinare. Dereptŭ aceaia, ce e cu trupulŭ venirea lu Hristosŭ, munca e și crucea, și îngruparea și învierea, ca să se spăsească omulŭ, închipuindu-se lu Hristosŭ, și cea de demultŭ în moștenie de feciorŭ să o priimească. Ce cu nevoe amu iaste spre sfârșirea vieției, că a lu Hristosŭ închipuire nu e numai ce e dentru viața lui închipuiri cu nemâniia și cu mândriia smerită, cumŭ însușŭ aceasta Domnulŭ zice: «Învățați-vă de mine, că blândŭ sântŭ și smeritŭ cu inema», ce către aceaia și cu a morției închipuire mai cu nevoe iaste, cumŭ grăiaște dumnezeescŭlŭ Pavelŭ: «Să ne strigămŭ morției lui, ca cumŭ vomŭ ajunge la învierea lui ce e den moarte». Dereptŭ aceaia de eașŭ iaste a omului creștinŭ, ce e botejuneei cu apă, și cu duhulŭ a se naște de susŭ. Că de eașŭ iaste căruia se naște den apă, că cumŭ Hristosŭ murì păcatului singurŭ, așa și aceluia mortŭ a fi și neplecatŭ spre toate păcatele, după scriptură: Că câți amu botezămu-ne întru Hristosŭ, întru moartea lui botezămu-ne, și ne îngrupămŭ lui cu botezulŭ întru moarte. Aceasta să științi, că de-demultulŭ alŭ nostru omŭ răstignì-se, ca să deșerteaze trupulŭ păcatului și de-aciia să nu mai lucreaze noa păcatului. Iară de eașŭ iaste, căruia se naște den duhŭ, a fi aceluia măsură de dare (ce iaste de zice, den elŭ a se naște), cumu se scrie: Că născutulŭ den trupŭ, trupŭ iaste, iară născutulŭ den duhŭ, duhŭ iaste. Iară de eașŭ ce iaste de susŭ a se naște, iaste a se dezbrăcà de omulŭ cela vechiulŭ cu lucrurele și cu poh | tele, și a se îmbrăcà întru noulŭ, celŭ ce (568) înnoiaște înnoitoriulŭ spre știirea în chipulŭ celuia ce l-au ziditŭ elŭ. «Câți amu» zice, «întru Hristosŭ botezatu-vă, întru Hristosŭ îmbrăcatu-vă». Cu nevoe amu iaste năravulŭ celŭ dentâi și

---

2 слóво ѯ҃в. **4** ce e *îndreptat în* ce erà **10** *De-asupra lui* sfârșirea, *scris* toată | *După* vieției, *scris la marginea dreaptă*, lui Hristosŭ a ne [închi]puì **31** *Scris în susul paginei 568*, cum ai zice *(de adaogat după* noulŭ) **31** celŭ ce, *îndreptat în* că celŭ ce se **34** *Între* îmbrăcatu-vă *și* cu, *scris de-asupra* însă.

obiceaiulŭ a lăsà și a se înceape al doilea, că și moarte iscodeaște amândurorŭ vieților ŭ, ca să se lase de cea dentâi ce lucrează hitlenșugulŭ, și înceape a se da celorŭ bune a lucrà. Cu aceasta nu ni e puteare, nici vomŭ fi noi de susŭ născuți, cumŭ zice Domnulŭ, ca cela ce se îngroapă cu apă de-șŭ botează trupulŭ și i se curățeaște trupulŭ lui de spurcăciunile ce-au fostŭ mainte și de ale pământului mândrìi. Că părăsirea lucrurilorŭ trupești, semnulu-i arată botejunea. Dereptŭ aceaia nu iudeiaște spre toate păcatele spălămu-ne, ce o spălare știmŭ a spăseniei, botejunea, derep'ce amu că una iaste dereptŭ toată lumea a lu Hristosŭ moarte și o înviere den moarte, care-i iaste chipulŭ botejunea. Dereptŭ aceaia celŭ ce-au tocmitŭ viața noastră, Domnulŭ, leage botejune pus-au. Că și moartea și viața chipŭ are; alŭ morției amu chipŭ cu apă arată, iară alŭ vieției, făgăduirea duhului dă. Iară de ne va întrebà cineva, cumu se înnoiaște cineva cu apa, să întrebămŭ și noi pre elŭ, cumŭ den pământŭ mainte ziditŭ fu, cumŭ lutulŭ spre multe părți și noduri împărțì-se, cumŭ amu în vedeare unulŭ iaste, că pământŭ amu erà numai ce-sŭ dentr'însulŭ de toate și în multe chipuri, de unde i-sŭ oasele și vinele și vinele sângelui, de unde i-e carnea și îmbrăcământulŭ cela grosulŭ și vasele glasului, ficații și splina și inema, de unde i-e piialea și sângele și tușirea |
(569) și fiiarea, de unde i-e simțirea de toate? Aceastea amu toate au nu pământŭ sântŭ și lutŭ? Cumŭ pământulŭ priimeaște sămânța de răsare, iară trupulŭ ia sămânța de o putredeaște? Dară cumŭ pământulŭ hrăneaște sămânța întru elŭ, e trupulŭ dentr'acealea hrăneaște-se, aceasta amu cu cugetulŭ nu o putemŭ aflà, ce cu credința numai ce o priimimŭ. Iară să și cealea ce prespre toate zilele lucrează-se, și trebuiaște

5 *De-asupra lui* îngroapă, *scris* și se afundă 6 *Tip.* десповркжчюниле 7 *De-asupra lui* mândrìi, *scris* și păcate 14 moartea și viața chipŭ are, *îndreptat în* de moarte și de viață chipŭ are botejunea 16 întrebà cineva, *îndreptat în* și întrebà cineva, dară 18 *După* fu, *scris la marginea dreaptă*, omulŭ | *Deasupra lui* lutulŭ, *scris* fiindu-și 20 *După* numai, *scris de-asupra*, trupulŭ | ce-sŭ, *îndreptat în* ce sântŭ 25 *Între* lutŭ *și* cumŭ, *scris de-asupra* și iară 26 *De-asupra lui* răsare. *scris* și creaște | ia sămânța de o, *îndreptat în* deaca ia sămânța, nu o crea[ște] ce o 30 *Tip.* трѣбꙋаще.

să fie cu credință, cu câtŭ mai vârtosŭ și mai multŭ de neștiuta și a duhului? Că cumu e fără de sufletŭ pământulŭ și priimì tărie den voia lu Dumnezeu și atâtea ciudese dentr'însulŭ fură, așa și duhulŭ spre apă viindŭ, preaslăvită aceasta fi-va. Ce să auzimŭ și ale evangheliei cuvinte, ce dumnezeesculŭ glăsitoriu Matthei răspunde astăzi:

(Evanghelie) *În vreamea aceaia vine Isusŭ den Galilei la Iordanŭ, cătră Ioannŭ, a se botezà den elŭ.*

(Tâlcŭ) Ca robii mearse Domnulŭ la botejune. Ce aceia amu să se pocăiască mergeà, iară Isusŭ ca să se arate nărodului, cumŭ Ioannŭ zice: ca să se ivească Izraililorŭ. Boteză Domnulŭ; ce nu-i trebuiià curățire, ce ca pre noi să speale și să ne curățeaze de păcatele noastre. Și prea să ne curățimŭ învăță-ne și a nu spurcà botejunea cu năravulŭ și cu lucrulŭ hitleanŭ, ce cu multă bărbăție și cu socotire datori sântemŭ cei ce cu botejune scrisu-ne-amŭ, în chipŭ de feciori nespurcați a ne păzì, și curați și neblăzniți.

(Evanghelie) *Ioannŭ apără lui grăindŭ: «Eu de tine trebuescŭ să mă botezŭ, e tu vii cătră mine?»*

(Tâlcŭ) Cunoscŭ Ioannŭ pre Domnulŭ cu duhulŭ lu Dumnezeu ce lăcuiià întru elŭ, cumŭ blagoslovŭ și ievangelistŭ au grăitŭ că «văzù Ioannŭ pre Domnulŭ viindŭ | cătr'în- (570)
sulŭ și zise: Adecă mielulŭ lu Dumnezeu, celŭ ce luò păcatele a toată lumea!» Însă cu cutremurŭ fiindŭ ținutŭ acmu, apără lui grăindŭ: «Eu trebuescŭ de tine a mă botezà, eu vinovatulŭ păcatelorŭ, de celŭ fără păcate; celŭ ce botezŭ cu apă numai spre pocaanie, de cela ce botează cu duhŭ și cu focŭ: robulŭ de Domnulŭ, omulŭ de Dumnezeu. E tu vii cătră mine?» Că trebuiià lu preaditece, ca un omŭ acesta, și elŭ dela Domnulŭ să se curățeaze, că den Adamŭ cine erà ținutŭ, încă-șŭ erà de se trăgeà spurcăciunea ce erà den neascultare. Nu zise că «tu veri să te botezi de mine?», ce «tu vii cătră mine?» Așa amu se temeà și se lepădà a botezà Domnulŭ marele Ioannŭ preaditece. Că celŭ ce întru ma-

---

10 *Între* mergeà *și* iară, *scris de-asupra* robii **11-12** boteză, *îndreptat în* boteză-se **17** neblăzniți, *îndreptat în* nesăblăzniți **23** *De-asupra lui* Adecă, *scris* iată **24-25** *Între* acmu *și* apără, *scris de-asupra* Ioanŭ **26** fără, *îndreptat în* fără de **28** *După* Domnulŭ, *scris* sáu **34** *Tip.* домнѹлѹ, *îndreptat în* pre Domnulŭ.

țele mumâniei-șŭ jucà-se și se închină lui, cumŭ nu se vrea teame cu bună-govire a boteză făcătoriulŭ a toate și despuetoriulŭ și Domnŭ?

(Evanghelie) *Răspunse Isusŭ, zise cătr'însulŭ: «Lasă acmu».*

(Tâlcŭ) În vreamea aceasta, o Ioanne, lasă și sfârșaște câte-ți zicŭ. Că iaste vreamea, cândŭ cu destoiniciia slava mea toți oamenii au a vedeà, și vorŭ ispovedì că eu sântŭ Dumnezeulŭ lorŭ și judecătoriu a toți, viilorŭ și morților. E acmu acelora vreamea nu iaste, ce cu tocmeală cu tine botezu-mă, că pentru omŭ fuiu omŭ, ca să biruescŭ ca un omŭ pre celŭ ce biruise pre ei, diavolulŭ. Așijderea pentru oameni, ca și ei botezu-mă, ca să îngropŭ întru apă spurcăciunile. Că vrui pre ei să-i noescŭ cu apă și cu duhulŭ, împreună și altŭ-oarece să tocmescŭ, ca den botejune oamenilorŭ să mă arătŭ.

(Evanghelie) *Așa amu cu cuviință iaste noao, a săvârșì toată dereptatea.*

(Tâlcŭ) Dereptate acicea grăiaște învățătura Domnului. Că,
(571) «așa amu cade-mi-se a sfârșì toată învă | țătura lu Dumnezeu, derep'ce amu că și leagea, câte învățături zis-au, toate sfârșii-le, e aceasta una iaste rămasă, de să mă botezŭ. Deci așa mi se cade a sfârșì și aceasta. Că derep'ce Adamŭ celŭ de demultŭ o învățătură nu sfârșì, eu în loculŭ lui săvârșì-voiu toate, celŭ ce pentru milosârdia Adamŭ nou fuiu, și voiu împleà rămășițele aceluia. Și din cea osândă de demultŭ, ceaia ce elŭ celorŭ ce sântŭ dentru elŭ datu-o-au, den aceaia eu acmu izbăvì-voiu pre cei ce se vorŭ naște den mine și se vorŭ înnoì cu duhulŭ, cu botejunea și cu leagea. Că leagea lu Dumnezeu iaste și botejunea lu Ioannŭ, cumŭ acela au grăitŭ că «cela ce mă tremease a boteză, aceasta-mi zise».

(Evanghelie) *Atunce lăsă elŭ. Și se boteză Isusŭ, eșì aciișŭ den apă.*

(Tâlcŭ) De treizeci de ai fiindŭ Hristosŭ boteză-se, derep'ce că vârsta aceasta priimeaște toate păcatele. Că întâiulŭ amu crescutŭ, multă neînțelepție iaste, iară alŭ doilea, în tinereațe,

---

13 noescŭ, *îndreptat în* înnoescŭ **19** *De-asupra lui* Dumnezeu, *scris* părintelui **27** izbăvì-voiu, *îndreptat în* izbăvì-i-voiu **29-30** *Tip.* ꙟчелаȣ грѣитъ.

multă aprindere de pohta păcatelorŭ trupului iaste, iară în crescutulŭ de bărbatŭ, multă iubire de aurŭ fi-va. Şi aşteptă acestŭ crescutŭ Hristosŭ, ca în toate vârstele să împlă leagea şi să sfinţească pre noi. Grăescŭ amu unii că fieşŭ-carele de cei ce se botezà, afundà-i botezătoriulŭ până la grumazi şi-i ţineà până-şŭ ispovediià toate păcatele saleşŭ, şi atunce-i lăsà de eşiià dentr'apă, iară Hristosŭ neavândŭ păcate, nu pestì într'apă, şi dereptŭ aceaia zice evanghelistulŭ că aciişŭ eşì dentr'apă.

(Evanghelie) *Şi adecă, deşchiseră-se lui ceriurile, şi văzù duhulŭ lu Dumnezeu deştingândŭ ca un porumbŭ, viindŭ spr'insulŭ. Şi iată, glasŭ den ceriu grăì: «Acesta iaste fiiulŭ mieu cela iubitulŭ, de elŭ bine-vruiu».*

(Tâlcu) Neascultarea amu celui de de | multŭ Adamŭ în- (572) chise noao raiulŭ, iară ascultarea noului Adamŭ deşchise noao ceriulŭ, de făcù noao îndulcire mai mare de acelui dentâi. Că frumosŭ şi cu mare frâmseaţe arătă-se oamenilorŭ Hristosŭ, derep'ce amu că şì Ioannŭ prorocì de elŭ nărodului, şi micŭ pre acela socotiià-lŭ, că vedeà pre elŭ amu botezându-se ca unulŭ den mulţi, şi se blăzniià. Dereptŭ aceaia preaslăvită lucră-se şi se deşchise ceriulŭ, arătândŭ că dentr'însulŭ deştinsŭ iaste, şi glasulŭ amu porumbului: glasulŭ amu, ca să ştie carei erà acolo, cine iaste de se botezà, iară porumbulŭ, ca să aducă glasŭ spr'insulŭ, ca să nu le se pare că pentru Ioannŭ glasulŭ mărturiseaşte. Că părintele amu de susŭ mărturisì de fiiulŭ, iară duhulŭ sfântŭ deştinse spr'insulŭ, în locŭ de deagetŭ elŭ arătà că acesta iaste mărturisitoriulŭ. Iară în vedeare de porumbŭ arătă-se, derep'ce amu că această jiganie den fire are închipuirea duhului sfântŭ, că e iubitoare de oameni şi nezlobivă, şi cine-i ia puii ei, ea rabdă, şi iară se întoarce către aceia ce i i-au luatŭ, şi iaste curată şi de mireasmă bună ea se bucură, şi întru împuţiciune nu lăcuiaşte. Că acesta amu porumbielŭ, chipŭ erà celui porumbŭ ce aduse veaste bună lu Noe de slobozirea potopului. Că

---

5 *Tip.* пьпж 12 *Între* iubitulŭ *şi* de, *scris de-asupra* ce | *Tip.* дì дль, *îndreptat în* de elŭ 13 *Înainte de* Neascultarea, *scris* De 18 *De-asupra lui* socotiià-lŭ, *scris* nároadele 19 blăzniià, *îndreptat în* săblăzniià 20 lucră-se, *îndreptat în* arătă-se 21 *De-asupra lui* iaste, *scris* Domnulŭ Hristosŭ | amu porumbului, *îndreptat în* şi porumbelulŭ 22 botezà, *îndreptat în* boteazà 26 elŭ, *îndreptat în* a-lŭ 32 celui, *îndreptat în* şi celui.

cumŭ atunce potopire erà cu apă, aşa şì acmu altă potopire, de păcate, şi cumŭ amu acela bine-vestì de scădearea apeei potopului, aşa şì acesta de aceasta.

Deaca se deşchiseră amu ceriurile şi deştinse spre cela ce se botezà duhulŭ sfântŭ, ca să ştimŭ că spre totŭ omulŭ cela ce se botează deşchide-se ceriulŭ şi cheamă pre elŭ întru sălaşurile de susŭ, că deştinge spr'insulŭ şì duhulŭ sfântŭ.
(573) Iară să nu e văzutŭ acela de ochii | ce vădŭ pre ceastă lume, nu iaste cu destoinicie a nu creade. Că semnulŭ amu nu pentru cei credincioşi datŭ fu, ce pentru necredincioşii, iară noao destulu ne e credinţa în locŭ de semnŭ. Cumu e amu şì de Paşti, că cu o masă Hristosŭ împlù amândoao şi sfârşì ale Iudeilorŭ Paşti, că dentâi de ale lui Paşti dat-au, aşa şi la botejune, întru un râu amândoao făcù, că deşchiderea ceriului fu şi deştingerea duhului sfântŭ. Şi aceastea toate pentru a creştinătăţiei botejune erà închipuire. Iară «de elŭ bine-vruiu», iaste în locŭ a zice: «spre elŭ răposà-voiu şi pre elŭ voiu». Aceasta arătară şì îngerii cântândŭ la naşterea lu Hristosŭ, grăindŭ: «Slavă întru naltŭ lu Dumnezeu, şi pre pământŭ pace, întru oameni bună-voe» (ce se zice bună-vreare, ce iaste a se spăsì oamenii). Dereptŭ aceaia şi acmu zice: «De elŭ bine-vruiu», ce se zice: de elŭ bunătate vruiu, că dereptŭ elŭ spăsenie oamenilorŭ fi-va. Că şì ale evangheliei cuvinte aşa sântŭ. Însă iaste cu nevoe a spune voao şì de ceale în multe chipuri botejuni ale celorŭ de demultŭ, fraţilorŭ.

Însă întâia amu botejune fost-au a potopirei, spre tăiarea păcatului.

Iară a doa, cu marea şi nuorulŭ, că semnŭ erà nuorulŭ duhului, iară marea apeei.

Iară a treia botejune, ce fu legiei lu Moysi, că totŭ amu necuratulŭ, să se spălase cu apă, şi-şŭ opăriià veşmintele, şi aşa întrà în beseareca.

Iară a patra botejune, a lu Ioannŭ, spre pocaanie aducea-i cei ce se botezà, ca să creazā întru Hristosŭ.

---

3 *După* aceasta, *scris* de Hristosŭ bine-mărturisì că e fiiulŭ [lu] Dumnezeu 4 *Între* ceriurile *şi* şi, *scris de-asupra* aciia 7 că, *îndreptat în* şi 8 *După* ochii, *scris, la marginea dreaptă,* oaminilorŭ | ce, *îndreptat în* ceia 13 că dentâi, *îndreptat în* şi înceapere 31 spălà-se, *îndreptat în* spălà.

A cincea botejune, cu ce se boteză Hristosŭ, nu că acestuia trebuiià-i curăţie, ce ca a noastră curăţire să arate, şi ca să struncine capetele şerpilorŭ într'apă, şi ca să sfărâme | păcatulŭ (574) şi toată a vechiului Adamŭ întru apă să afunde, şi ca să sfinţească botezătoriulŭ, şi ca să împlă leagea, şi ca a troiţeei să descoapere taina, şi ca chipŭ şi scriptură să fie noao botejunea, să ne botezămŭ şì noi desăvârşitŭ cu a Domnului botejune, ce e cu apă şi cu duhulŭ. Iară şì cu focŭ grăiaşte-se că boteză Hristosŭ, derep'ce amu că cu limbi în vedeare de focŭ spre sfinţii apostoli a sfântului duhŭ dulceaţă vărsă, sau şì pentru munca focului ce va să fie. Că botejunea de focŭ, ispitire de focŭ semnează, cumŭ grăiaşte apostolulŭ, că zioa ivì-va, derep'ce că cu focŭ descoperì-se-va, şi fie-alŭcărui lucru, vare de ce iaste, foculu-lŭ ispiteaşte.

Iară a şasea botejune, pocaanie şi lacrămile, adevăru e cu folosŭ.

A şaptea, sângele şi munca, cu carea însuşŭ Hristosŭ boteză-se, că foarte e curată şi dumnezeiască, şi de-aciia adoara nu se va mai spurcà spurcăciuneei.

A opta botejune, cea mai de apoi, nu e spăsitoare, ce realelorŭ ucidere, că de-aciia răulŭ şi păcatulŭ nu va vie, ce se va muncì fără sfârşitŭ.

Iară ce e a se dezbrăcà veşmintele şi a se îmbrăcà carii vorŭ vrea să se boteaze, chipŭ iaste ce e de omulŭ cela vechiulŭ a se dezbrăcà şi viaţa dentâi a părăsì, şi închipuindu-ne cu aceastea celui ce spre cruce răstignì-se, Hristosŭ: şì cu goliciunea dezbrăcă începătoriulŭ, şì putearnicŭ şi cu îndrăznire oblicì-lŭ.

Iară ce e spre apusŭ a căutà mainte şi de satana a se lepădà, împingândŭ elŭ cu mânile, de-aciia spre răsăritŭ a se întoarce şi Domnului a se făgăduì, arată aiavea că se cade celuia ce se botează luminatŭ, şì împreunarea realelorŭ

---

4 *De-asupra lui* toată, *scris* greșala | *După* să, *scris* o **5** *Între* sfinţească *şi* botezătoriulŭ, *scris de-asupra* pre **7** *Tip.* бо́тезамь, *îndreptat în* botezămŭ **11** *De-asupra lui* Că, *scris* cu **13** ivì-va, *îndreptat în* ivì-se-va **27** *Tip.* дезбжкж, *îndreptat în* dezbrăcă pre | putearnicŭ, *îndreptat în* putearniculŭ **30** împingândŭ elŭ, *îndreptat în* arată împingându-lŭ pre elŭ | *Între* de-aciia *şi* spre, *scris de-asupra* şi **32** *După* luminatŭ, *scris* să fie dela Dumnezeu.

întunecate mainte să le leapede cu lepădare desfârşitŭ. Că aşa
(575) e amu | ce e întru dumnezeiasca lumină stare a o dobândì şi curatŭ a se luminà, cându se dă în toate realele până în sfârşitŭ părăsire şi bunătăţilorŭ făgăduire şi cătr'însele apropiiare.

Iară ce e să se dezbrace, cu untŭ să-i ungă trupulŭ, de totŭ împreunatŭ arată a fi bunului măslinŭ, lu Isusŭ Hristosŭ. După aceaia la scăldătură dusŭ fi-va carele va să se boteaze, ca şi Hristosŭ dela cruce la mormântŭ dusŭ fu.

Iară de trei ori într'apă afundatŭ a fi şi iară scosŭ, ceale trei zile ale îngrupăriei lu Hristosŭ arată. Că cumŭ Hristosŭ trei zile şi trei nopţi întru inema pământului făcù, aşa şi botezatulu cu trei afundări şi scoateri, ce-au fostŭ întru mormântŭ trei zile şi trei nopţi a Domnului închipuiaşte. Că cumu-sŭ cei ce-sŭ întru noapte de nu vădŭ, şi carei sântŭ întru zi de îmblă în lumină, aşa şi întru afundare ca întru noapte nemică nu vădŭ cei ce se botează, iară cândŭ sântŭ scoşŭ, ca întru zi fi-vorŭ. Şi întru aceaia iarăşŭ morŭ şi se nascŭ, şi acea spăsitoare apă şi mormântulŭ lorŭ fi-le-va, şi mumă. Ce însă nu adevărŭ morŭ şi se îngroapă, nici adevărŭ răstignescu-se şi se scoală, ce chipulŭ iaste podobiia a adeveritei spăsenie. Că Hristosŭ amu pre adevărŭ răstignitu-se-au şi se îngrupă şi învise şi toate aceastea noao dat-au, ca chipului munciei lui închipuindu-ne, adeverita spăsenie să dobândimŭ. Şi Hristosŭ amu întru Iordanŭ deaca se spălă, şi eşindŭ, duhulŭ sfântŭ în fire vine.

Iară botezatului cu myrŭ amu ungu-i trupulŭ în vedeare, iară cu duhulŭ sufletulŭ luminează. Şi mai nainte amu în frunte, ca den greşală ajungere, de-aciia şi cu descoperită faţă slava lu Dumnezeu să vază, aşijderea şi la
(576) urechi, ca dumnezeiasca taină sufleteaşte să | asculte, cumŭ au grăitŭ Isaia: «Adauge-mi, Doamne, urechiei să auzŭ», şi Hristosŭ iarăşŭ: «Cine are urechi de auzire, să auză»; aşijderea la nari, ca dumnezeiasca taină myrosindŭ, a lu Hristosŭ bunămyroseală şi aceia să fie; şi după aceaia la pieptŭ, ca să se îmbrace în zaoa dereptăţiei şi împrotiva meşterşugului drăcescŭ să stea.

Să căutămŭ amu, fraţilorŭ, şi să ne întărimŭ sineşŭ, şi

---

3 dă în, *îndreptat în* den 4 părăsire, *îndreptat în* părăsi.

să ferimŭ şi să păzimŭ ispoveadaniia şi făgăduita ce-amŭ datŭ întru sfânta botejune. Şi ne-amŭ lepădatŭ de diavolulŭ, ca de un vrăjmaşŭ şi muncitoriulŭ nostru. Până în sfârşitŭ amu să-lŭ urîmŭ şi să fugimŭ până în sfârşitŭ de reale-i şi de vânările lui şi de chinurile lui, că ne-amŭ făgăduitŭ lu Hristosŭ, celui ce-au scumpăratŭ pre noi den pradă şi den robiia drăcească, şi acela ce ne-au slobozitŭ den blăstemulŭ păcatelorŭ şi alŭ osândei, până în ceaia de apoi răposare să proslăvimŭ pre elŭ. Cu aceaste amu slăvite dereapte şi cu ispoveadanie cătră Domnulŭ să meargemŭ. Să miluimŭ săracii, să nu uitămŭ obidiţii, să nu răpimŭ a striinului, obidindŭ nevinovaţii, cuvinte deşarte să nu le priimimŭ, să ajutămŭ preuţilorŭ noştri (că de aceia botezămu-ne şi ne luminămŭ), viaţa noastră prespre toată vreamea să păzimŭ şi cu toate năravurile ccalea bune să ne întărimŭ, ca vrăjmaşulŭ nostru să nu afle nemică pre noi, şi în zioa aceaia a înfricoşateei judecată să fimŭ înaintea judecateei lu Hristosŭ neruşinaţi şi să auzimŭ dela elŭ dumnezeescŭlŭ şi milostivulŭ glasŭ: «Veniţi blagosloviţii părintelui mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţiia, şi viaţă şi îndulcire!» Aceaia să o dobândimŭ toţi în Hristosŭ Isusŭ, Dumnezeulŭ nostru. Că lui se cade toată slava şi cinstea, împreună cu tatălŭ şi cu duhulŭ sfântŭ, acmu şi pururea şi în veacii de veacŭ, aminŭ. |

Luna Fevruarie, în doi. Învăţătură la Întâmpinarea Domnului. (577)

Evanghelie de la Luca, zaceala 8.

(Luca II, 25). *În vreamea aceaia erà un omŭ în Ierusalimŭ, ce i-e numele Symeonŭ; şi acelŭ omŭ, dereptŭ şi bine-cinstitŭ, aşteptà mângâitura Izraililorŭ, şi duhulŭ*

---

7 *Tip.* чѣне ѕслобозитъ **18** *Tip.* съоѧ́зним **24-25** *Titlul slavon:* Мсца февроуарїе, въ в. Поученїе на срѣтенїе гне. Еѵлїе, ѿ лоукы, глава, ѕ., *îndreptat în* glava 2, zaceala 8.

Variante: *În ABC evanghelia aceasta fiind rânduită a se ceti la Întâmpinarea Domnului, la liturghie, nu la utrenie, ca în textul nostru, se începe cu stihul 22:* În vreamea aceaia duseră elŭ în Ierusalimŭ, *etc. De aceea, la începutul stihului 25 lipsesc cuvintele:* În vreamea aceaia **26** un omŭ] *C* u omŭ | în] *T* întru **27** ce i-e] *B* ce i erà *T* ce lui erà | Symeonŭ] *T* Simeonŭ | acelŭ omŭ] *T* omŭ fiindŭ acesta **28** bine-cinstitŭ] *T* bunŭ-govitoriu | mângâitura] *T* mângâiarea.

sfântŭ erà întru elŭ. (26) Şi erà elŭ făgăduitŭ duhului sfântŭ să nu vază moarte mainte, până nu va vedeà Hristosŭ Domnulŭ. (27) Şi vine cu duhulŭ în besearecă. Şi cândŭ aduseră părinţii feciorulŭ Isusŭ, să facă lorŭ pre obiceai leage de elŭ, (28) şi acela luò elŭ la mânile lui şi blagoslovì Dumnezeu şi zise: (29) „Acmu lasă robulŭ tău, Doamne, pre cuvintele tale cu pace; (30) că văzură ochii miei mântuitura ta, (31) ce-ai gătitŭ naintea feaţelorŭ a tuturorŭ oamenilorŭ, (32) lumină întru descoperitura limbilorŭ şi slava oamenilorŭ tăi, Izrailii!“ (33) Şi erà Iosifŭ şi muma lui, mirară-se de cuvintele lui de elŭ. (34) Şi blagoslovì ea Symeonŭ şi zise cătră Mariia, muma lui: „Adecă, zace cesta la căzătură şi la sculătoare a mulţi întru Izraili, şi întru seamne ce-au zisŭ — (35) şi ţie însăţi în sufletŭ întrà-va armă — că amu să se descoapere den multe inimi cugetele. (36) Şi erà Anna prorociţa, fată lu Fanuilŭ, den ruda lu Asyrovŭ. Aceasta mătorise întru zile multe (vise cu bărbatulu-şi şapte ani, den feţiia ei, (37) de-aciia văduo, ca optŭ-zeci şi patru de ani), ce nu eşise den beseareсă, cu postulŭ şi cu rugăciunea slujiià

---

18 *Tip.* ӑнн (*ABC* ani; *tot astfel cu un rând mai jos; în T însă* ai).

Variante: 1 întru elŭ] *T* spr'insulŭ **1-2** elŭ făgăduitŭ duhului sfântŭ] *T* lui bine-făgăduitŭ de duhulŭ **3** *AC lipseşte* cu **4** feciorulŭ] *T* coconulŭ **5** pre obiceai leage] *B* pe obiceai lege *T* după obiceaiulŭ legiei | şi acela luò] *T* iară acesta priimì | la] *T* spre **7** tău, Doamne, pre cuvintele tale] *T* său, despuitoriule, după cuvântulŭ tău **8** mântuitura] *T* spăseniia | naintea feaţelorŭ] T_1 înaintea feaţeei T_2 înaintea feaţelorŭ **9** întru] T_2 în | descoperitura] *T* descoperire **10** slava] T_1 slavă T_2 în slavă | oamenilorŭ] *B* oamenii | Izrailii] *T* Izraililorŭ] **11** mirară-se de cuvintele lui de elŭ] *T* de se mirà de aceale graiure ce-sŭ de elŭ | *T lipseşte* Şi **12** ea Symeonŭ] *T* pre ei Simeonŭ **13** zace cesta] *B* zace acesta *T* acesta zace | la căzătură] *T* spre cădeare | la sculátoare] *T* spre scularea **14** ce-au zisu] *T* răspunse **14-15** ţie însăţi în sufletŭ întrà-va armă] *T* însăţi ţie pren sufletu-ţi armă treace-va | că amu] *T* ca **16** cugetele] *T* cugetulŭ **17** lu Asyrovŭ] *B* lu Asyrŭ *T* asiriiască | mătorise întru] *C* măturise întru *T* preapetrecù cu **18** vise] *T* lăcuise | bărbatulu-şi] *B* barbatulu-şi | ani] *T* ai **18** feţiia ei] *AC* feţie ei **19** de-aciia] *T* şi fu | ca optŭ-zeci şi patru de ani] *T* aceasta ca la optu-zeci de ai şi patru **20** eşise] *T* se delungase | rugaciunea slujiià] *T* ruga lucrândŭ.

noaptea și zioa. (38) Și aceaia într'acelŭ ceasŭ stătù, ispovediià-se Domnului, și grăì de elŭ tuturora ce așteptà mântuire în Ierusalimŭ. (39) Și ca sfârșiră totŭ pre leagea Domnului, întoarseră-se în Galilei, în cetatea lorŭ Nazaretŭ. (40) Feciorulŭ crescù și se întăriià cu duhulŭ, împleà-se de înțelepciune, și dulceața lu Dumnezeu erà la elŭ.

Sfârșit. |

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie. (578)

Cuvântulŭ 63.

Toate praznicele domnești și sărbătorile, frațilorŭ, bucurie sufletești lucrează, iară sufletului lumină și frâmseațe câștigă-i, și besearecilorŭ înfrâmsețare și bună-frâmseațe sufletească, ceriulŭ pământului și rodulŭ suirei. Și suire iaste den smerenie la înălțime și la dumnezeie, suire e amu den ceastă lume spre lume lumilorŭ, den trupeasca spre sufleteasca, den ale ceștii lumi spre ceaia lume înțelegătoarea, den ale pământului spre ale ceriului. Dereptŭ aceaia și noi sufleteaște să prăznuimŭ, și cu sfinție și fără de păcate și cu pace și cu împreunare lu Dumnezeu să ogodimŭ, și să lăcuimŭ cu frică, și întru cântări și în rugă și în rugăciuni și în dereptate și în milostenie pre Dumnezeu să rugămŭ, ca dela elŭ cu bogăție dată să fie noao suirea întru împărățiia ceriului lui ceaia nesfârșita și fericita, unde se prăznuescŭ neîncetatele glasuri și nespusa bună-sufleție și cea îndulcire fără de moarte a bunilorŭ. Că sufleteștile praznice și dumnezeeștile sărbători spăsenie amu adevărŭ scumpără sufletelorŭ noastre. Și atâta sântŭ mai bune decâtŭ praznicele lumiei și de sărbătorii și de toate ale vieți negoațe, cu câtŭ iaste mai bunŭ și sufletulŭ de trupŭ, și câtŭ iaste mai bunŭ și ceriulŭ de pământulŭ, și cu câtŭ iaste mai bună și viața ce va să fie, ceaia netrecătoarea, decâtŭ ceasta tre-

---

8 кóнєць *(tipărit cu negru)* **10** слóво, ѯг. **24** *Tip.* фѝрнчнтa.

Variante: 1 noaptea și zioa] *T* și zioa și noaptea | aceaia] *T* aceasta **1-2** stătù, ispovediià-se] *T* oprì-se și se ispovedì **2** tuturora ce] *T* tuturorŭ carii **3** în] *T* întru | totŭ] *T* totŭ ce erà **4** lorŭ] *T* sa **5** Feciorulŭ crescù] *T* E coconulŭ creșteà **6** împleà-se de înțelepciune] *T* și se împleà și de mândrie **7** la elŭ] *T* spr'insulŭ.

cătoarea. Deci sfinților și dereptilorŭ tuturora, cu bună cinste și cu înțelesŭ și cu dragŭ și cu răbdare stândŭ înainte, dumnezeeștile cuvinte cu socotire să le ascultămŭ. Dereptŭ aceaia cu bună înțelepție și cu cinste înfrâmsețându-ne, și (579) cu multă bună-sufleție, | și de praznicul acesta să ne învățămŭ și să înțeleagemŭ ale evangheliei grăite, ascultândŭ cumŭ de-Dumnezeu-glăsitoriu Luca răspunde noao astăzi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia erà un omŭ întru Ierusalimŭ, ce lui erà numele Simeonŭ; și omŭ fiindŭ acesta dereptŭ și bunŭ-govitoriu, așteptà mângâiarea Izraililoră, și duhulŭ sfântŭ erà spr'insulŭ. Și erà lui bine-făgăduitŭ de duhulŭ să nu vază moarte mainte, până nu va vedeà Hristosŭ Domnulŭ. Și vine cu duhulŭ în beseareacă. Și cândŭ aduseră părinții coconulŭ Isusŭ, să facă lorŭ după obiceaiulŭ legiei de elŭ, iară acesta priimì elŭ spre mânile lui și blagoslovì Dumnezeu și zise: «Acmu lasă robulŭ său, despuitoriule, după cuvântulŭ tău cu pace; că văzură ochii miei spăseniia ta, ce-ai gătitŭ înaintea feațeei a tuturorŭ oamenilorŭ, lumină întru descoperire limbilorŭ și slavă oamenilorŭ tăi, Izrailiorŭ.*

(Tâlcŭ) De-Dumnezeu-priimitoriu Simeonŭ bătrânulŭ nu erà preutŭ, ce omŭ de Dumnezeu iubitoriu și dereptŭ și bunŭ-govitoriu. Nădăjduiià-se lu Hristosŭ, ca să vie să mângâe Jidovii și să slobozească pre ei den păcate și den a Rimleanilorŭ, den a lu Irodŭ robie și domnie, să-i cheame și să-i izbăvească și să-i lase. Răspunderea amu luată erà Simeonŭ că n'are a murì până va vedeà Hristosŭ. Dereptŭ aceaia și duhului sfântŭ rădicatŭ acesta bătrânŭ vine în beseareacă, cândŭ aduseră Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ preacurata și de pururea fată muma lui și Iosifŭ, să facă lorŭ pre obiceaiulŭ legiei de elŭ, cumŭ zisease Dumnezeu lu Moysi: «Sfințeaște-mi totŭ dentâiulŭ, unulŭ născutŭ, desfăcându-i lojăsna în feciorii lu Izrailŭ». Și luò pre Hristosŭ în mâni Simeonŭ, și Dumnezeulŭ lui ispovedì-lŭ și Domnŭ și despui- (580) toriu vieției și morției. Și se | bucură și se veseliià grăindŭ: «Acmu lasă robulŭ tău, Doamne, după cuvântulŭ tău cu pace!»

---

2 *Tip.* ръбдаре 3 *Tip.* дерептъ 4 *Tip.* ѫфръмсецендѹне 17 *Tip.* гъти | 35 *Tip.* до́мне.

Toţi amu dereptii şi sfinţii pare-le ca o legare această viaţă ce e întru trupŭ, şi ca neşte striini veniţi întru viaţa aceasta află-se, că viaţa de susŭ de pururea iubescŭ şi spre aceaia se nevoescŭ şi se stăjescŭ de să o ajungă. Că acolo iaste răpausulŭ şi mângâiare şi fără-voroavă, iară acicea în deşărtu se smintescŭ toţi oamenii, astăzi viindŭ, iară demâneaţa murindŭ.

«*Văzură ochii miei spăseniia ta*», zice, «*ce-ai gătitŭ înaintea feaţelorŭ a tuturorŭ oamenilorŭ, lumină în descoperirea limbilorŭ şi în slavă oamenilorŭ tăi, Izraililorŭ*».

«Spăsenie» zice întrupirea unuia născutulŭ fiiului lu Dumnezeu şi Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ şi ce e cătră noi sfânta a lui deştingere. Că spăseniia aceasta gătit-au Dumnezeu, înaintea feaţelorŭ a toate veacurele, pentru tocmeala ceaia nespusa, ca să spăsească lumea şi ca să se ivească tuturorŭ oamenilorŭ înaintea feaţelorŭ spre descoperire şi luminare întunecatelorŭ limbi, şi întru slavă Izrailteanilorŭ, cărora curatŭ căutară şi au crezutŭ întru elŭ. Că «Izrailŭ» spune-se, «cu mintea vădŭ pre Dumnezeu».

(Evanghelie) *Şi erà Iosifŭ şi muma lui, de se mirà de aceale graiure ce-sŭ de elŭ. Blagoslovì pre ei Simeonŭ şi zise cătră Mariia, muma lui: «Adecă, acesta zace spre cădeare şi spre scularea a mulţi întru Izraili, şi întru seamne răspunse — şi însăţi ţie pren sufletu-ţi armă treace-va —, ca să se descoapere den multe inimi cugetulŭ».*

(Tâlcŭ) Blagoslovì amu Simeonŭ pre amândoi, iară cela ce i se părea că e părinte, Iosifŭ, elu-lŭ lăsă, şi cătră adeverita Mariia de pururea fată şi de Dumnezeu născătoare aceastea grăiià: «Adecă | amu, acesta zace spre cădearea (581)
şi scularea a mulţi întru Izraili, şi întru semnŭ răspunsŭ». Iară spre cădeare amu necrezuţilorŭ lui zace Domnulŭ, iară spre sculare şi spre dereptare credincioşilorŭ. Că spre cădearea păcatelorŭ noastre venit-au Domnulŭ şi spre scularea dereptăriei, că de tăriia lui realele cădeà-vorŭ, iară bunătăţile sculà-se-vorŭ. Că căzŭ Hristosŭ întru moarte, e noi ne sculămŭ şi ne dereptămŭ învierei lui. Iară semnulŭ cuvintelorŭ curmezişate crucea e, ce şi până astăzi grăescŭ cuvinte

---

5 *Tip.* рѣпаѹсѹлѹ **10** *Tip.* ѡ҆ame | лѡ **14** *Tip.* ѧнаінтѣ.

curmezişate necredincioşii şi nu o priimescŭ ea. Dereptŭ aceaia semnulŭ cuvinteloră curmezişate iaste întrupirea Domnului şi atâta ce e către noi deştingerea lui şi venirea. Şi minunatŭ amu adevărŭ iaste semnulŭ şi preaslăvitŭ! Că Dumnezeu omŭ fu, şi fata mumă, şi după naştere iară fată fu. Ce se curmezişază acestŭ semnŭ de eretici şi de necredincioşi, iară credincioşiloră şi slăvitori derepţi crezutu lă iaste şi cu adevărŭ, şi închinătură şi mărie le iaste şi propoveduire.

Şi ţie încă, însŭ pren sufletŭ, preacurată şi preanevinovată, treace-va armă. Iară arma au grăitŭ Simeonŭ ce-au fostŭ la munca lu Hristosŭ scârbă mumei lu Dumnezeu, şi turbureala inimiei, şi durearea, şi amarulŭ ei nemângâiatulŭ, după aceaia nedomiritura şi blăznirea, ceaia ce o aveà de pururea fata previndŭ pre Domnulŭ răstignitŭ. Armă cheamă Simeonŭ a cădeà şi însăşŭ a lu Dumnezeu născătoare întru nedomirĭtură, că aveà a-i păreà oarece şi a grăì: «Cumu se născù fără sămânţă den mine, şi iară fată mă păzì?» Şì cu aceastea se chinuiaşte şi rabdă, şì cumŭ celŭ ce ciudese făceà, morţii înviià şi mari seamne făcù, vru a
(582) se răstignì şi a se scuipì şi să moară. Ce ca să se de|scoapere den multe inimi cugetulŭ, şì întru a ta inemă neputredă armă treace-va. Şi a mulţi carei se blăzniià cu cugetele, arătà-le-se-va şi descoperì-se-vorŭ şi oblicì-se-vorŭ şi vorŭ aflà curândŭ vindecare. Şì ţie fată părearea-ţi deaca se va supune şi cugetulŭ inimiei, ea se va descoperì ţie, taina. Şi ţi se va ivì şi ţi se va întărì ce-au fostŭ pentru milosârdia ceaia nespusa, dereptŭ noi smeriţii tocmeală, deştingerea fiiului şi Dumnezeului tău.

Despuitoriu amu a toate acesta, Domnulŭ, nu lăsă înălţimea, şi către noi vine şi în iadŭ deştinse, ca pretutindinea toţi să-i spăsească. Că pre pământŭ vise omŭ, şi cei ce lăcuiià înnoì-i, iară suptŭ pământŭ carei erà ţinuţi, den muncile morţiei izbăvì-i.

(Evanghelie) *Şi erà Anna prorociţa, fată lu Fanuilŭ, den ruda asiriiască. Aceasta preapetrecù cu zile multe (lăcuise cu bărbatulu-şŭ şapte ai, den feţiia ei, şi fu văduo aceasta ca la optŭzeci de ai şi patru), ce nu se delungase den beseareca, cu postulŭ şi cu ruga lucrândŭ şi zioa şi noaptea. Şì aceasta într'acelŭ*

ceasŭ oprì-se și se ispovedì Domnului, și grăì de elŭ tuturorŭ carii așteptà mântuire întru Ierusalimŭ. (Că sfântŭ Domnului cheamă-se totŭ născutulŭ unulŭ dentâi ce-i desfaceà lojesna). *Și ca sfârșiră totŭ ce erà pre leagea Domnului, întoarseră-se în Galilei, în cetatea sa Nazaretŭ. E coconulŭ creșteà și se întăriià cu duhulŭ, și se împleà și de mândrie, și dulceața lu Dumnezeu erà spr'insulŭ.*

(Tâlcŭ) Acmu spune evanghelistulŭ și tatălŭ și ruda ei, de grăiaște, și mărturie cheamă mulți ce științ, tată-său și ruda ei, ca să cunoaștemŭ și să ne învățămŭ adevărŭ că această Annă ispovediià-se lu Dumnezeu și blagosloviià și mulțemiià lui | și învăță pre toți de Domnulŭ, că acesta iaste mântuitoriu (583) și mângâiarea noastră, nădăindu-se izbăvirei și slobozirei și rădicăriei. Iară după sfârșirea a toate ce erà pre leagea Domnului, întoarse-se întru a sa cetate, în Nazaretŭ. Că întru leage erà scrisŭ că totŭ întâiulŭ născutŭ celŭ ce desface lojesna, sfântŭ Domnului cheamă-se. Dereptŭ aceaia și Hristosŭ, ca să împlă leagea, vine în besearecă, și ca un tânărŭ de patruzeci de zile, și ca un dentâi. Că nu de toți născuții dentâi zisŭ fu aceasta (că sfântŭ lu Dumnezeu cheamă-se, că totŭ născutulŭ dentâi ce desface lojesna), ce de unulŭ, de însușŭ Hristosŭ numai, celŭ ce desfăcù pre adevărŭ lojesna, cu nașterea. Că toată lojesna cu mestecarea și cu împreunarea se știe că se desface, iară dentr'aceasta ce se născù Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, însușŭ fără sămânță începù-se. Eșindŭ deșchise, și iară pecetluitŭ lăsă. Și pre adevărŭ amu fu omŭ, adeveritulŭ acesta Dumnezeu, și închinatŭ unulŭ dentr'amândoao firile. Iară de ce se grăiaște că «coconulŭ creșteà, întăriià cu duhulŭ, și se împleà cu mândrie, și dulceața lu Dumnezeu erà spr'insulŭ», creșteà Domnulŭ Isusŭ cu trupulŭ, celŭ ce puteà și dentr'însŭ pântece în măsura crescutului bărbătescŭ să ajungă. Ce ca să n'aibă a le se păreà o nălucitură tocmeala, dereptŭ aceaia câte puținelŭ creșteà în crescutŭ. Iară crescândŭ arătà-se a lu Dumnezeu cuvântŭ, mândrie, și se întăriià cu duhulŭ, ce e amu că celŭ amu den începutŭ și

2 *Tip.* дѡлінолѹн **5** *Tip.* кóконѹлъ **18** *Tip.* л҃кѹж **32-33** *Tip.* чѣ чѣ кà.

mai de nainte de veacŭ desfârşitŭ fiindŭ, vru a fi să fie şi mai desăvârşitŭ.

Ce dereptŭ aceaia şi noi, fraţilorŭ, să ne închinămŭ şi să slăvimŭ celŭ ce pentru noi tânărŭ fu Hristosŭ, Dumnezeulŭ nostru. Şi cu Simeonŭ bătrânulŭ în mâni să-lŭ priimimŭ, celŭ ce pentru noi spre cruce preacuratele |
(584) mânile-şŭ tinse-le, şi pre noi priimì, şi dela fiara putreditoare de suflete zmăcì-ne. Şi şi cu bătrâna întreaga de minte, cu Anna, să ne ispovedimŭ Dumnezeului nostru şi să blagoslovimŭ şi să blagodărimŭ pre elŭ, şi să mărimŭ ce e cătră noi deştingerea lui cea înfricoşată. Şi să blagodărimŭ pre Hristosŭ celŭ ce neputinţele noastre purtă ş'au izbăvitŭ pre noi den amărîta muncă a diavolului şi de ispita lui şi de hitleniia-i. Să blagodărimŭ Domnului celŭ ce grijaşte de viaţa noastră şi de rădicare şi caută de pururea de a noastră spăsenie şi dereptare. Că acesta iaste slobozitoriulŭ şi mântuitoriulŭ sufletelorŭ noastre şi voroveaşte de noi lu Dumnezeu părintelui, celŭ amu ce ne dă noao în viaţa aceasta bine şi folosŭ şi în veacii ce vorŭ să fie împărăţiia sa ceaia nesfârşita şi fericita. Şi aceaia să o dobândimŭ în Hristosŭ Isusŭ, Domnulŭ nostru, că lui e slava şi ţinearea în veacii de veacŭ, aminŭ.

Luna Iunie, în douăzeci şi patru. Învăţătură la Naşterea lui Ioan Botezătorul.

Evanghelie de la Mateiu, zaceala 40.

(Mateiu XI, 2). *În vreamea aceaia Ioannŭ auzì în legătură lucrulŭ lu Hristosŭ, tremise doi ucenici ai lui, zise lui: (3) „Tu eşti cela ce e să vie, au altulŭ aşteptàvremŭ?“ (4) Şi răspunse Isusŭ, zise lorŭ: „Păsaţi, spuneţi*

altu

2 *Tip.* дѐ съсфръшнтъ, *cfr. 374/38* 13 *Tip.* ддр 23-25 *Titlul slavon:* Мсца ію҃ніє, кд. Поѹченіє на рождьство іѡанна кртителѣ. єѵліє ѿ матѳєє (sic!), глава. лі. 28 *Tip.* алтоѹмь (*AC* altulŭ).

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* 26-27 Ioannŭ auzì în legătură] *T* auzì Ioannŭ întru temniţă 27 Tremise] *T* Tremease 27-28 ucenici ai lui, zise lui] *T* den ucenicii săi, să zică lui 28 e] *T* va 28-29 aşteptà-vremŭ] *T* vămu aşteptà 29 spuneţi] *T* de spuneţi.

lu Ioannŭ ce aţi auzitŭ şi vedeţi: (5) Orbii vădŭ şi şchiopii îmblă, stricaţii curăţescu-se şi surzii audŭ, morţii înviu, measerii binegrăescŭ; (6) şi fericaţi ceia ce nu se blăznescŭ de mine". (7) Aceia eşindŭ, începù Isusŭ nărodului a grăì de Ioannŭ: „La ce eşitŭ în pustie să vedeţi? Au trestie de vântŭ plecată? (8) Sau ce eşitŭ să vedeţi? Au omŭ în moi veşminte îmbrăcatŭ? Aceia ce poartă veşminte moi, în casele împărăteşti sântŭ. | (9) Au la ce-aţi eşitŭ să (585) *vedeţi? Au prorocului? Eu grăescŭ voao, şi mai mare de prorocŭ. (10) De aceasta amu iaste scrisŭ: Iată că eu voiu tremite îngerulŭ mieu naintea feaţeei tale, ce va gătì calea ta înaintea ta. (11) Adevărŭ grăescŭ voao: Nu se-au sculatŭ a naşte den muiare mai mare de Ioannŭ botezătoriulŭ; iară mai miculŭ în împărăţiia ceriului, mai mare de elŭ iaste. (12) Den zilele lu Ioannŭ botezătoriulŭ până acmu împărăţiia ceriului nevoiaşte-se, şi nevoitorii răpescŭ pre ea. (13) Toţi amu prorocii şi leage până la Ioannŭ prorociră. (14) Şi de veţi vrea să-lŭ*

1 *Tip.* шкопїн **8** *Tip.* Ѕѫ лачѣцн.

Variante: 1 lu Ioannŭ] *C* lui Ioanŭ | ce aţi auzitŭ] *T* cumŭ auziţi | orbii] *T* că orbii | şi şchiopii] *T* ologii **2** morţii înviu] *T* şi morţii se scoală **3** measerii binegrăescu] *T* şi săracii binevestescu | fericaţi] *A* ferecaţi *T* fericitŭ iaste | ceia] *T* cela | se blăznescu] *AC* înşală-se *T* se va săblăznì **4** Aceia eşindŭ] *AC* Aciia eşindŭ] *T₁* Aceia deaca se duseră *T₂* Iară deaca se duseră aceia | *T₂ lipseşte* Isusŭ | nărodului a grăì] *T* a grăì nărodului **5** *T₂ lipseşte* de Ioannŭ | La ce eşitŭ] *AC* La ce mearsetŭ *T* Ce-aţi eşitŭ **6** Sau ce eşitŭ] *AC* Dară la ce mărs-aţi *T* Ce-aţi eşitŭ | Au omŭ în] *T* Omŭ întru **7** Aceia] *T* Aceia amu] **8** casele] *AC* case | Au la ce-aţi eşitu] *AC* Dară la ce mărs-aţi *T* Ce ce-aţi venit **9** Au proroculŭ] *T* Proroculu | Eu] *AC* Ei *T* Adevărŭ **10** De aceasta amu iaste scrisu] *AC* Aceasta amu iaste de elu scrisŭ iaste *T* Că acesta amu iaste care de elu e scrisŭ **10-11** Iată că eu voiu tremite] *AC* Iată, eu tremite-voi(u) *T* Adecă, eu tremite-voiu **11** naintea] *T* înaintea | feaţeei] *C* feţeei | va gătì] *AC* gătì-va *T* va tocmì **12** înaintea] *AC* naintea | Adevărŭ] *AC* Dereptŭ **13** se-au sculatŭ a naşte *T* se sculă dentru născuţii **13-14** Ioannŭ botezatoriulŭ] *AC* Ioanŭ botezătorulŭ **14** *AC lipseşte* iară | miculŭ] *AC* micŭ | în] *T* întru **15** Den] *T* Iară den | Ioannŭ] *AC* Ioanu **16** până] *T* şi până **17** *T lipseşte* pre leage] *T* leagea **18** Ioannŭ] | *AC* Ioanŭ | *T lipseşte* vrea.

priimiți, acela iaste Ilie cela ce va să vie. (15) Cine are urechi de auzire, să auză!“

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 64.

Întru praznicele sfinților și săboruri dumnezeești, în toată noaptea bdeaniia, întru cântări și în rugă, încă și în rugă și în rugăciuni, liturghie, întru eale să ne adunămŭ și să facemŭ lorŭ. Împreună a ne rugà datori sântemŭ de toți oamenii. Că grăiaște dumnezeescul apostolŭ: «Mainte de toate, faceți rugăciuni». Și rugă și molitvă și bunămulțemită de toți oamenii, de împărați și de toți carei-sŭ întru deregătorii, ca cu blândeațe și fără voroavă viață să avămŭ, cu toată credința ceaia buna și cu cinste, că Dumnezeu va toți oamenii să-i spăsească și spre știrea dereptăției să-i aducă. Iară de va Dumnezeu toți oamenii a se spăsì și să vie întru înțeleagerea lui, datori sântemŭ și noi să ne închipuimŭ lu Dumnezeu câtŭ iaste după tăriia puteriei noastre, dereptŭ-ce că aceasta iaste priimită lui și cu bună-ogoadă. Și să ne rugămŭ
(586) de toți oamenii, cumŭ și datori sàntemŭ. ¦ Iară de sântemŭ datori de toți a ne rugà, cu câtŭ mai vârtosŭ de ai noștri, cei ce de pururea sântŭ în credință și se nevoescŭ și se grijescŭ și miluescŭ pre noi? Și mai vârtosŭ de împărații noștri ce-sŭ dela Dumnezeu, buni-credincioși și de Hristosŭ iubitori, rugăciuni a face d'inșii și rugă către Dumnezeu, încă și de toate curțile și de polate și de toți voinicii, derep'ce tăriia și spăseniia acestora fi-ne-va noao răpausŭ și fără-grije. Că voinicescŭ aceia, ca sloboziți să fimŭ și neturburați și fără voroavă să lăcuimŭ. Că cumŭ iaste aceasta dereptŭ, ca de acela ce ară fi pentru împreunarea folosului și a tocmealeei a ne dureà și în toate grijile a ne da și toate nevoile a lăsà, iară noi nici usnele nu desfacemŭ să ne rugămŭ pentru ei! Ce mă rogŭ voao, fraților, toți împreună să ne rugămŭ și rugă și rugăciuni, cu lacrămi, cu inimi înfrâmte să

---

3 кóнецъ. 5 слóво ѯ҃д҃. 9 *Tip.* сънтемъ 19 *Tip.* коунѹ ѡгwадж 30 *Tip.* ѫпреоунрадѣ.

Variante: 1 acela] *T* aceasta 2 de auzire, să auză] *AC* sa auză, de să auză.

aducemŭ lu Dumnezeu. Şi să ne rugămŭ de împăraţii noştri ce-sŭ dela Dumnezeu, şi de spăseniia lorŭ şi tăriia-le şi de nărocului lorŭ, că de va fi bine acestora şi polatelorŭ lui şi voinicilorŭ lui, şì a creştineştiei toată tocmeala păzì-se-va nevătămată.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia auzì Ioannŭ întru temniţă lucrulŭ lu Hristosŭ, tremease doi den ucenicii săi, să zică lui: «Tu eşti cela ce va să vie, au altulŭ vămŭ aşteptà?»*

(Tâlcŭ) Doi ucenici mai înţelepţi alease fericitulŭ botezătoriulŭ şi-i tremease cătră Domnulŭ Isusŭ Hristosŭ, să întreabe pre elŭ de iaste acesta ce-au venitŭ, de carele zice scriptura şi glasurile proroceşti. Nu că nu ştiià pre Domnulŭ, întrebà botezătoriulŭ, (ce ştiià foarte bine că acesta iaste de-au venitŭ să mântuiască noi), ce o tocmeală făcù. | Şi vrea să derepteaze ucenicii săi, că văzù pre ei săblăznin- (587)
du-se şi părându-le de Hristosŭ. Că nici ştiià aceia că iaste mai mare Hristosŭ de Ioannŭ, şi se vătămà într'înimi, văzândŭ pre Isusŭ ciude făcândŭ şi pre mai susŭ decâtŭ botezătoriulŭ, cu lucruri preamari. De-aciia şì pizmindŭ, grăiră lu Ioannŭ de Hristosŭ că «cela ce cu tine erà de ceaia parte de Iordanŭ, carele mărturisiiai tu de elŭ, iată acela, că elŭ încă botează, şi toţi mergŭ cătr'însulŭ». Cei ce multŭ iubiià alŭ lorŭ dascalŭ şi vrea multŭ slava a lui să priimească, cu pizmă-i spuseră de Hristosŭ, unde văzură pre elŭ bine-vremuindŭ. Iară Ioannu se acoperì cu neştiirea, şi după tocmeală întrebà şi grăiià: «Tu eşti cela ce va să vie, au altulŭ vămŭ aşteptà?» Nu amu dereptŭ să ştie elŭ însuşŭ (că ştiià preaditece taina), ce ca să se domirească uceninii lui că iaste mare a Domnului şi a despuitoriului nostru priimirea, că acestui numai ce i zicŭ prorocii «celŭ ce va să vie», iară alalţi toţi erà robi şi slugile Domnului, carii fură mainte tremişŭ să gătească calea Domnului, cumu se scrie. Iară botezătoriulŭ tare credinţă lucră de Hristosŭ, cumŭ iaste acesta, că se făcù ca un neştiitoriu şi cătr'însulŭ tremease ucenicii. Iară celŭ ce erà amu den maţele mâni-sa sfinţitŭ şi proprocească dăruire priimitŭ, şì cunoscù pre despuitoriulŭ, şi dereptŭ aceaia se jucă cu veselie şi se închină lui, mărturi-

---

32 *Tip.* сагжтѣскж.

siià şi grăiià de elŭ: «Adecă, mielulŭ lu Dumnezeu, celŭ ce luò pacatele lumiei». Celŭ ce propoveduì mainte pre Hristosŭ, şi cu mânile sale boteză-lŭ, şi de susŭ de elŭ mărturie auzì, şi dumnezeesculŭ duhŭ zburândŭ spr'insulŭ ca un chipŭ de porumbŭ văzù-lŭ, cumŭ vrea puteà să nu ştie pre despui-
(588) toriulŭ şi făcătoriulŭ? Ce tremease | ucenicii, cum amŭ zisŭ, cu păreare să întreabe pre adevărŭ, ca deaca vorŭ vedeà ciudesele ce făceà Hristosŭ, să se încredinţeaze şi să se domirească de elŭ, şi să fie lorŭ mărturii lucrurile mai credincioase şi mai fără de păreare. Dereptŭ aceaia şi Hristosŭ ştiù, că dereptŭ aceaia mai vârtosŭ tremesease pre ei Ioannŭ. Deci aciişŭ într'acelŭ ceasŭ multe ciudese făcù, că vru să derepteaze inimile celorŭ ce se sfiiià de elŭ.

(Evanghelie) *Şi răspunse Isusŭ, zise lorŭ: «Păsaţi de spuneţi lu Ioannŭ cumŭ auziţi şi vedeţi: că orbii vădŭ, ologii îmblă, stricaţii curăţescu-se şi surzii audŭ, şi morţii se scoală şi săracii binevestescŭ».*

(Tâlcŭ) Nu împrotiva acoperiteei întrebări a ucenicilorŭ lu Ioannŭ răspunse Domnulŭ, ce împrotiva adevărului şi înţelesului, de ce fură tremeşi. Iară săracii ce binevestiià, apostolii zis-au, derep'ce amu că mai sărăcescŭ şi mai ticălosŭ lucru nu iaste ca vânarea de peaşte. Ciudese lucră Hristosŭ într'acelŭ ceasŭ, de să împlă prorociia Isaiei ce erà grăită: «Atunce deşchide-se-vorŭ ochii orbilorŭ, şi urechile surzilorŭ auzì-vorŭ; atunce sărì-vorŭ ologii ca cerbii, şi dezlegate fi-vorŭ limbile gâgnavilorŭ».

(Evanghelie) *«Şi fericitŭ iaste cela ce nu se va săblăzı ì de mine».*

(Tâlcŭ) Aceasta amu mai de nainte zise Domnulŭ, pentru înşi acei ucenici ai lu Ioannŭ, de descoperiià taina inimiei lorŭ. Şi arătà că nu se ascunseră lui, şi celorŭ ce se săblăzniià de elŭ şi le se păreà şi multu se întrebà de elŭ.

(Evanghelie) *Aceia deacă se duseră, începù Isusŭ a grăì nărodului de Ioannŭ.*

(Tâlcŭ) Înşişŭ văzători fură ucenicii lu Ioannŭ frâmseţiei lu Hristosŭ cea mare ce erà, şi slava şi ciuda ceaia marea
(589) şi multa a tăriei lui şi a puteareei întru sineşi o | primiră şi se întăriră, şi se duseră minunându-se cătră cela ce tremesease pre ei, şi de ce fusease spuseră. Iară ca să

---

6 *Tip.* зи́съ 28 *Tip.* оучени́ци 37 *Tip.* фоусесѣ.

n'aibă a li se părea că şuteleaşte pre Ioannŭ Domnulŭ, nu grăì de elŭ nemică acelorŭ ucenici ce erà acolea ai lu Ioannŭ.

(Evanghelie) *Iară deaca se duseră aceia, începù a grăì năro-dului: «Ce-aţi eşitŭ în pustie să vedeţi? Au trestie de vântŭ plecată?»*

(Tâlcŭ) Auziră năroadele întrebarea lu Ioannŭ, şi nu ştiià socotirea lui, ce se turburară. Şi cugetà întru eişŭ grăindŭ: «Mare lucru, cumŭ amu celŭ ce mărturisiià atâta şi aşa de Hristosŭ, iară acumŭ elu i se pare!» Şi încă le se părea că se-au întorsŭ Ioannŭ. Aceasta înţelease Hristosŭ, şi vru să arate că ştiutoriu de inimi iaste. şi vrea să îmblânzească acea păreare şi cugetulŭ lorŭ şi mintea să le o derepteaze. Că grăì lorŭ: Ce-aţi eşitŭ în pustie să vedeţi? Au trestie de vântŭ plecată (ce se zice, lesne sau pre iuşorŭ a o suflà omulŭ)? Şi ca trestiia pre înţelesŭ a fi şi pre lesne a se întoarce? Şi pre lesne trecândŭ, cumu vă se pare acmu, protivire mai vârtosŭ stândŭ şi mai vârtosŭ de pietrile mai tare? Cumŭ amu atunce cătr'însulŭ nevoinţa şi cu ajutoriia voastră mărturisiià: eşiià amu cătr'însulŭ, zice, atunce de-şŭ ispovediià păcatele saleşŭ?

(Evanghelie) *«Ce-aţi eşitŭ să vedeţi? Omŭ întru moi veşminte îmbrăcatŭ?»*

(Tâlcŭ) Ce se zice: hrănitŭ şi pohtitoriu răpausului, ca şi de aceasta să ne arate că e slabŭ Ioannŭ şi pre lesne întorsŭ, mai vârtosŭ decâtŭ de protivirea vieţiei strimtă şi de toate răbdătoriu şi postnicŭ, cumŭ veşmintele lui şi mâncarea-i aiavea mărturisiià, că văşmântŭ de părŭ purtà şi bucate mai mari, de cealea ce se făceà înseşŭ, aveà.

(Evanghelie) *«Aceia amu ce poartă | veşminte moi, în casele* (590)
împărăteşti sântŭ».

(Tâlcŭ) Acestŭ fericitŭ Ioannŭ mai de nainte întru pustie lăcuiià, iară acmu în temniţă păzitŭ erà, chinuindŭ şi tescuindu-se. Şi însăşŭ munciei lăsă-se pentru leagea lu Dumnezeu în tăriia păzirei.

(Evanghelie) *«Ce ce-aţi venitŭ să vedeţi? Proroculŭ? Adevărŭ grăescŭ voao, şi mai mare de prorocŭ. Că acesta amu iaste care*

---

2 *Tip.* іѡ́ннъ   35 *Tip.* ꙟтърїен.

de elu e scrisŭ: Adecă, eu tremite-voiu îngerulŭ mieu înaintea feaţeei tale, ce va tocmì calea ta înaintea ta».

(Tâlcŭ) Mai mare de proroci Ioannŭ mărturisitŭ fu de Hristosŭ, derep'ce că alalţi proroci numai ce-au prorocitŭ de Hristosŭ, iară acesta însuşŭ văzătoriu fost-au. Aceasta amu iaste mare şi minunată, derep'ce că alalţi proroci după ce năşteà propoveduiià, e acesta fiindŭ încă întru maţele mumâni-sa cunoscù pre Hristosŭ şi jucă cu veselie. Iară îngeru se cheamă Ioannŭ, pentru îngerească a lui viaţă ce vieţuiià întru pustie, fără grija lucrurilorŭ lumiei. Şi după ce vestì şi zise a lu Hristosŭ venire, şi gătì calea Domnului. Că Ioannŭ, ca mărturisì de elŭ, şi botezà spre pocaanie; iară pocaaniia întru lăsăciunea păcatelorŭ. Iară în lăsarea păcatelorŭ şi spăsenie dăruiià oamenilorŭ celŭ ce se întrupă pentru milosârdiia milostivniciei, Dumnezeulŭ nostru.

(Evanghelie) «*Adevărŭ grăescŭ voao: Nu se sculă dentru născuţii den muiare mai mare de Ioannŭ botezătoriulŭ; iară mai miculŭ întru împărăţiia ceriului, mai mare de elŭ iaste*».

(Tâlcŭ) Tare şi vârtosŭ răspunse Hristosŭ că nu iaste niminea mai mare de Ioannŭ botezătoriulŭ întru născuţii den mueri. Însă ,den mueri' zise, şi lăsă pre sineşŭ Hristosŭ şi se despărţì den toţi oamenii, că elŭ erà născutŭ den fată, nu
(591) den muiare ce mersease spre | nuntă. Însă iară, multă laudă zise de Ioannŭ Domnulŭ, ca să n'aibă a le se păreà că şi de acesta însuşŭ, de Hristosŭ, mai mare iaste Ioannŭ. Că şi mai aiavea grăit-au: «Căce sântŭ eu micŭ de crescutŭ, după a voastră păreare, şi de slavă mai mare sântŭ eu de elŭ întru împărăţiia ceriului». Iară acicea: «Dereptŭ căce se născù mai nainte de mine Ioannŭ, şi după ce vă se pare voao mai mare, căce mă mai plecŭ de elŭ, iară acolo mai mare sântŭ întru sufleteştile şi ale ceriului dulceţi, derep'ce că Dumnezeu sântŭ şi despuitoriu şi Domnŭ».

(Evanghelie) *Iară den zilele lu Ioannŭ botezătoriulŭ şi până acmu împărăţiia ceriului nevoiaşte-se, şi nevoitorii răpescŭ ea.*

(Tâlcŭ) Împărăţiia ceriului grăit-au Hristosŭ, credinţa ce e de elŭ, ce iaste făgăduirea împărăţiia ceriului. Nevoiaşte-se amu împărăţiia ceriului (ce se zice că cu nevoe răpescŭ

---

24 *Tip.* іѡ҃áннь 35 *Tip.* чéрюлꙋ.

aceaia oamenii), că cine va birui nevoia năpăştilorŭ şi grija şi scârba, şi şi alte chinuri, de-aciia şi chinulŭ necredinţeei, nevoiaşte-şŭ sine şi se tescuiaşte. Dereptŭ acealea şi nevoitori cheamă-se. Că nevoiei iaste treabă multă, ca împărăţiia să dobândimŭ. Şi cine-şŭ va lăsà tată-său şi mumă-sa şi muiarea şi feciorii şi fraţii şi surorile, şi de toate lucrurile lumiei lepădà-se-va, şi însuşŭ sufletulu-şŭ şi viaţa a o uità, mare nevoe foarte! Dereptŭ aceaia şi nevoitori cheamă-se carii află împărăţiia ceriului.

(Evanghelie) «*Toţi amu prorocii şi leagea până la Ioannŭ prorocirǎ. Şi de veţi să-lŭ priimiţi, aceasta iaste Ilie cela ce va să vie. Cine are urechi de auzire, să auză!*»

(Tâlcŭ) «Eu sântŭ venitulŭ», grăit-au Hristosŭ, «că toţi prorocii sfârşiră-se; însă nu se vrea fi sfârşiţi, de nu vrea fi venitŭ eu. Ce eu sântŭ Dumnezeu, şi nu iaste nimea, | fără mine, să spăsească. Şi de veţi cu bună-înţelepţie să ju- (592)
decaţi, nu cu pizmă, acesta iaste Ioannŭ, ce de elŭ zice proroculŭ Malahiia că Ilie va să vie». Că Ioannŭ şi Ilie o slujbă au. Ioannŭ amu întâia venire curse înainte de spuse, iară Ilie ceaia ce va să fie venire nainte va să apuce. Den zilele propoveadaniei lu Ioannŭ începutu-se-au lauda ta, aceasta nevoinţă (ce se zice, răpirea împărăţiei ceriului), că acestŭ Ioannŭ tremesŭ fu să propoveduiască şi să grăiască: «Pocăiţi-vă că se apropie împărăţiia ceriului». Că de-aciia şi glasŭ cuvântului cheamă-se, şi sfeaştnicŭ lumineei, şi luceafărulŭ soarelui, şi voinicŭ împăratului, şi prorocŭ, şi înainte-curătoriu, c'au propoveduitŭ ş'au preavestitŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, adeveritulŭ Dumnezeulŭ nostru, ce iaste împărăţiia ceriului, de cheamă pre toţi la pocaanie şi la spăsenie şi către sineşŭ întoarce cu a sa dulceaţă. Iară nevoitorii sântŭ împărăţiia ceriului, cei ce curatŭ şi luminatŭ credŭ întru elŭ, şi până în sfârşitŭ cei ce cu postulŭ nevoescu-se, singuri numai. Şi cei ce după vreo nevoe, pentru credinţa ce e către Dumnezeu, aducu-se spre ce e bine şi se protivescŭ împrotiva chinurilorŭ trupului şi ale sufletului, aceia întră întru împărăţiia ceriului. Iară împărăţiia ceriului iaste cea bunătate ce va să fie, ce o răpescŭ cei nevoitori, câţi cu dragoste dereptŭ ceaia ce va să fie, spre ceastă ce e acmu, cu tărie pâlcuescu-se şi se luptă, şi rabdă

năpăştile şi nevoile. Că cu multe scârbi cade-se noao în împărăţiia ceriului a întrà. Că «pocăiţi-vă», grăiaşte «că se apropie împărăţiia ceriului».

Împărăţiia ceriului iaste a evangheliei propovedanie, ce dentru ea dată e cu bună ogodire viaţă lu Dumnezeu şi
(593) cu folosŭ. Împărăţiia ceriului întru sfătuirea ini|miei noastre şi în sufletele noastre zace, şi în lăuntrulŭ nostru iaste, de vămŭ vrea. Nu sântŭ mâncările şi bearea împărăţiia ceriului, ce dereptatea şi postirea şi cuviinţa şi sfinţiia. Şi aceasta iaste adeverită împărăţie, ce e să fie voia lu Dumnezeu pre pământŭ, ca la ceriu, şi ce e a vie noao cu bună-ogoadă şi după evanghelie a îmblà. Că dereptŭ aceaia spre pământŭ Dumnezeu arătă-se şi cu oamenii vise, ca să arate noao calea spăseniei şi cunoaşterea adevărului. Dereptŭ aceaia au învăţatŭ pre noi ce e de folosŭ şi de spăsenie, şi fii ne-au făcutŭ, vrăjmaşi neînţelegători fiindŭ. Dereptŭ aceaia au spăsitŭ ş'au slobozitŭ pre noi, nu pentru dereptatea noastră, ce dereptŭ mila lui ceaia multa ce-au vărsatŭ spre noi prea cu bogăţie. Şi ne lumină, şi dulceaţă dărui noao, şi darulŭ sfinteei botejune, ca să păzimŭ acesta tare şi vârtosŭ, şi să-lŭ păzimŭ nepierdutŭ, ca de-aciia amu să nu mai împărăţească păcatulŭ întru moartele ale noastre trupuri, sau a ascultà pre elŭ de pohtele lui. Nici să ne supunemŭ trupulŭ nostru armă nedereaptă păcatului, ce să ne supunemŭ noişŭ lu Dumnezeu ca dentru moarte vieţiei şi trupulŭ nostru armă dereaptă. Şi aceastea să aducemŭ lu Dumnezeu, că păcatulŭ amu pre noi nu ne va birui, derep'ce că ne-amŭ sfinţitŭ şi ne-amŭ dereptatŭ cu numele Domnului, lu Isusŭ, şi duhului Dumnezeului nostru. Să ne ruşinămŭ amu de bune lucruri, fraţilorŭ, şi să păzimŭ curăţiia, şi să păzimŭ sfinţiia, şi să nu ne plecămŭ sineşŭ spre necinste, cinstiţi fiindŭ, nici să ne înşelămŭ sineşŭ şi să ne pare că iaste dulce pohta, că ea iaste pre adevărŭ boala morţiei. Că iubirea dulceţiei şi pohta iaste undiţa diavolului. Iubirea dulceţiei iaste otrăvire şi piiardere, |
(594 iubirea dulceţiei iaste aprinderea focului nestinsŭ. Ce să nu ne năemimŭ păcatului ca neşte robi, sau să ne supunemŭ

10 *Tip.* пължнтъ 21 *Tip.* ꙟпърацѣскѫ 30 *Tip.* ꙟи съпъзнмъ коуржціꙗ
36 *Tip.* соупꙋнемъ.

lui, ce să ne pocăimŭ şi să ne plângemŭ de păcatele noastre, derep'ce că între uşe iaste judecata, şi fieşŭ-căruia de noi sfârşitulŭ vieţiei. Şi sfârşitulŭ tărie are şi în vreamea aceasta; deaca îmbătrânimŭ, să ştimŭ că avămŭ a murì. Că dentre uşe ce iaste judecata, marele Pavelŭ să auzimŭ grăindŭ: că «noaptea», zice că «treace, iară zioa se apropie». Ce se zice, viaţa aceasta treace, carea iaste noaptea, pentru mulţi ce sântŭ întru untuneareculŭ păcatelorŭ, şi dereptŭ căce că sântŭ acoperite lucrurile noastre, iară viaţa ce va să fie apropie-se, ce iaste zioa lumineei, dereptŭ căce o au derepţii şi dereptŭ căce că toate ascunsele au a se ivì atunce. Că are amu a venì celŭ ce-au venitŭ, venì-va şi nu va pestì. Dereptŭ aceaia să ne nevoimŭ, şi dereptŭ aceaia să ne gătimŭ sufletele noastre, de toate realele curăţindu-ne, şi să ogodimŭ lu Dumnezeu cu dereapta credinţă a noastră şi cu bune lucruri, după învăţătura lui, şi cu pocaaniia şi cu ispoveadaniia şi cu lacrămi de toate spurcăciunile noastre să ne spălămŭ, ca de ce ne iaste grijă şi scârbă să ne izbăvimŭ, şi de ceaia ce va să fie muncă să ne slobozimŭ, şi a veacilorŭ dulceaţă să dobândimŭ, cu dulceaţa iubitoriului de oameni Dumnezeu şi a Domnului nostru Isusŭ Hristosŭ, că aceluia cade-se slavă şi cinstea, în veacii de veacŭ aminŭ.

Luna Iunie, în douăzeci şi nouă.
Encomeonul sfinţilor apostoli Petru şi Pavel.

Caută Dumineca a optsprezecea, de la Luca:

În vreamea aceaia sta Isusŭ lângă ezerulŭ Ghenisaretului.

---

5 *Tip.* жѹде | декатa   23-24 *Titlul slavon:* Мсца їоунїе. въ кѳ. стыма апломъ пєтрѹ и павлѹ. слѡво похвалнѡ.   25 нищи недѣли, ѳі, ѿ лоукы.

(595) Luna August, în şase. Învăţătură la Schimbarea la faţă a Domnului Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Evanghelie dela Luca, zaceala 45.

Învăţătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 65.

Toate amu praznicele şi dumnezeeştile sărbători taina arată şi ivescŭ (întâi-venire cu trupŭ a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, ce se zice), cumu se-au născutŭ, şi cumu se boteză, şi cumu se răstignì, şi cumu se îngrupă, şi cumu se sculă a treia zi, şi cumu se înălţă cu slavă.

Iară alŭ preaobrajeniei praznicŭ, alŭ celui veacŭ ce va să fie tocmeala-i scrie şi arată, şi zi de a-doa-venire a lui, ceaia înfricoşata, propoveduiaşte şi arată chearŭ şi curatŭ. Că cumu se lumină faţa mântuitoriului nostru şi Dumnezeu ca soarele, e veşmintele lui fură albe ca lumina, într'acelaşŭ chipŭ are a venì den ceriu ca fulgerulŭ, cu tărie şi cu slavă multă, să judece tuturora; şi cum au fostŭ cu nusulŭ Petrŭ şi Ioannŭ şi Iacovŭ la codrulŭ sfântŭ, aşa cu nusulŭ au a fi toţi sfinţii şi derepţii şi aleşii, priimindŭ dumnezeiasca ivire şi negrăita şi nespusa veselie şi bucurie.

Evanghelie.

(Luca, IX, 28). *În vreamea aceaia luò Isusŭ Petru şi Ioannŭ şi Iacovŭ, sui-se la codru să se roage. (29) Şi fu, rugându-se elŭ, chipulŭ feaţeei lui altulŭ, şi veşmintele lui albe strelucindŭ. (30) Şi adecă, doi bărbaţi vorovìià lui,*

1-3 *Titlul slavon:* Мц҃а а҆вгꙋста, въ ѕ҃. Поꙋченїе на прѣѡбраженїе г҃а б҃а и҆ сп҃са нашего і҆ꙋ҃ х҃а. Є҆ѵ҃лїе ѿ лоуки, глава, л҃є. **5** слово, ѯ҃є. **24** rugându-se, *îndreptat în* càndu se rugà | *Tip.* кѝпк|аь, *îndreptat în* vedearea | altulŭ, *îndreptat în* alta **25** vorovìià lui, *îndreptat în* de grăiià cu dinsulŭ.

Variante: *Evanghelia aceasta lipseşte în B* **22** aceaia] *AC* aceaia, fu după cuvintele acealea ca la opta zi | *AC lipseşte* Isusŭ **23** suì-se la] *AC* duse-se la un **24** rugându-se elŭ] *AC* cându se rugă | chipulŭ feaţeei] *AC* vedearea feaţei | altulŭ] *AC* aimintrea **25** strelucindŭ] *AC* şi luminate | adecă] *AC* iată | vorovìià lui] *AC* cu nusulŭ grăiià.

ce ei erà Moysi și Ilie, (31) de se iviră întru slavă, și grăiià de ducerea lui ce vrea să împle în Ierusalimŭ. (32) Iară Petru și carei erà cu nusulŭ, erà îngreoiați de somnŭ. Și deaca se deșteptară, ei văzură slava lui și cei doi bărbați stândŭ cu nusulŭ. (33) Și fu cându se despărțiră ei d'insulŭ, zise Petru către Isusŭ: „Învățătoare, bine-ară fi noao acicea să fimŭ, și să facemŭ trei coperimânturi, unulŭ ție, unulŭ lu Moysi, unulŭ lu | Ilie“. Și (596) *nu știià ce grăiaște. (34) Aceasta lui grăindŭ, fu un nuorŭ, de deștinse pre elŭ, iară ei se spământară. E cândŭ intrară ei în nuorŭ, (35) și glasŭ fu den nuorŭ grăindŭ: „Acesta iaste fiiulŭ cela iubitulŭ, pre acesta să ascultați!“ (36) Și cândŭ fu glasulŭ, elu se află Isusŭ însușŭ. Și aceia tăcură și nemunuia nu spuseră într'aceale zile nemică de ce văzură.*

Tâlcŭ.

Trei ucenici numai luò Isusŭ, Petru și Iacovŭ și Ioannŭ, ca neşte mai dentâi și mai mari de alalți ucenici. Petru amu, că ispovedì pre elŭ că e fiiulŭ lu Dumnezeu și Dumnezeu, și că ce-lŭ iubiià mai multŭ pentru tăriia credinței; iară Ioannŭ, ca un iubitŭ de însușŭ Hristosŭ pentru bunătățile cealea multele; iară Iacovŭ, pentru că erà tare fiindŭ și acela de râvnirea însușŭ de a lu Hristosŭ. Și de-aciia i socotiià că vorŭ puteà acoperì și a ţineà ciudesa, ca nemunuia să nu spue. Și se suì în codru Domnulŭ, ca să se roage

---

2 ducerea, *îndreptat în* eșitulŭ **5** *Tip.* стькнть **9-10** *Tip.* оуѕфноуwрь **10** de deștinse pre elŭ, *îndreptat în* luminatŭ, de-i umbrì prenșii (прєфшїн) **17** *Tip.* пїнтрѕ **24** *Tip.* ӑкоперї.

Variante: **1** *AC lipsește* ei | de se iviră întru] *AC* iviră-se în | *AC lipsește* și **2** de ducerea] *AC* eșitulŭ | să împle] *AC* să se sfârșască **3** Iară Petru] *AC* Pătru | carei] *AC* cine **4** Și deaca se deșteptară, ei văzură] *AC* Deșteptară-se, văzură **4-5** cei doi bărbați stândŭ] *AC* amândoi bărbații sta **6** ei d'insulŭ] *AC* dela elŭ | Petru] *AC* Pătru **7** bine-ară fi] *AC* bine iaste | acicea] *AC* cicea **7-8** coperimânturi] *AC* cășcioare **8** unulŭ] *AC (de toate trei ori)* una | *AC lipsește* Și **9** grăindŭ] *AC* grăì | *AC lipsește* un **10** de deștinse pre elŭ] *AC* acoperì ei | iară ei se spământară] *AC* spământară-se **10-11** cândŭ intrară] *AC* ducându-se **11** grăindŭ] *AC* grăì **12** cela iubitulŭ] *AC* mieu iubitŭ | pre acesta să] *AC* acesta **13** glasulŭ, elu se află] *AC* glasŭ, află-se **15** de ce] *AC* aceaia ce.

însuşŭ, şi ca taina să arate singuri acelorŭ trei ucenici, sfânta şi înfricoşata a sa preaobrajenie. Învaţă şi pre noi că aşa se cade, singuri să ne suimŭ, şi nemica întru ale pământului să nu adaugemŭ rugându-ne. Fu, zice, chipulŭ lui altulŭ. Nu că se schimbă elŭ şi se premenì pre altă fire, ce-şŭ erà amu întru aceaia ce-şŭ erà, ce chipulŭ feaţeei lui arătă-se mai vârtosŭ de soarele mai înfrâmseţată şi mai luminată. Aşijderea şi vedearea veşmintelorŭ lui, înălbiră-se mai vârtosŭ de zăpada şi luminară. Nu amu firea veşmintelorŭ premeniră-se, ce le se vedearea adause şi se schimbă. Iară Moysi şi Ilie stătură cu Hristosŭ rugându-se lui, ca să arate că nu iaste protivitoriu prorocilorŭ şi legiei. Că de vrea fi fostŭ protivitoriu, nu vrea fi amu slujitŭ lui Moysi,
(597) celŭ ce leagea deade, şi mai marele de toţi proro|cii, mai tare râvnitoriulŭ Ilie, şi să-i stea înainte-i. Grăiià amu de eşirea ce vrea să împlă întru Ierusalimŭ (ce se zice, munca lui şi crucea şi moartea). Şi spre rugă deaca se tocmì Hristosŭ, iară Petrŭ şi cei ce erà cu nusulŭ erà îngreoiaţi de somnŭ, că erà neputincioşi, ca neşte oameni, apostolii, şi a omeneştiei sfârşiià, că somnului lucrà. Iară deaca se deşteptară, ei văzură acea slavă nespusă a lu Hristosŭ şi ceaia ce streluciià dentru elŭ a luminei vărsare, şi acei doi bărbaţi, Moysi şi Ilie, stândŭ cu Domnulŭ, şi grăiià în chipŭ de robi. Iară lui Pătru foarte-i plăcù acolo a lăcuì, pentru acea lumină ce luminà acolo, şi unde vedeà prorocii, şi grăiià: «Bine iaste noao acicea să fimŭ», că i se păreà că atunce e sfârşitulŭ şi împărăţiia lu Hristosŭ. Ce nu ştiià ce grăiaşte, că încă nu erà sfârşitulŭ, nici zioa împărăţiei ajunsŭ erà, nici a bunătăţilorŭ îndulciri, ceaia ce o au a o priimì sfinţii. Împreună se şi temeà Petru şi nu vrea elŭ să se muncească, Hristosŭ sfătuiià, grăiià că «bine iaste noao acicea să fimŭ (ce se zice, să nu deştingemŭ den codrulŭ acesta, ce acicea să lăcuimŭ), ca de muncă şi de cruce să scăpămŭ. Iară de vorŭ venì spre noi Iudeii, avămŭ Ilie ajutoriu, celŭ ce văpae aduce şi cincizecii pierdù. Şi avămŭ şi pre Moysi, celŭ ce multe limbi pierdù şi biruì». Aceastea grăiià, şi nu ştiià ce iaste spre folosŭ. Că acestuia se păreà că e prea vreun rău

---

19 *Tip.* ѿла́менїи   34 *Tip.* а̀ва̀лік.

şi prea un amarŭ crucea, şi dereptŭ aceaia grăiià aceasta, ca să scape; iară Domnulŭ aşteptà să se răstignească şi să se muncească pentru noi, derep'ce amu că aşa binevru, cu crucea şi cu moartea sa să se spăsească ruda omenească. «Să facemŭ trei coperimânte» grăindŭ Petru, iară Domnulŭ nefăcutŭ cu mânile co|perimântŭ aciiaşŭ făcù, şi întru elŭ (598) întră cu Moysi şi cu Ilie, ca să arate că nemică nu iaste lipsitŭ de nevăzutulŭ Dumnezeu tatălŭ, cumŭ întru leagea veache grăiaşte-se că «nuorŭ au pre Dumnezeu». Şì Moysi în nuori îmblà şi aşa priimiià leagea. Aşijderea şì acmu nuorŭ pre Hristosŭ priimì şi pre prorocii, că şì Ilie şi Moysi întră întru elŭ. Nu erà întunecatŭ nuorulŭ, derep'ce că umbra legiei trecù şi întuneareculŭ neştiinţeei petrecù-se, ce nuorŭ luminatŭ umbrì, că vine amu adevărulŭ, şi dulceaţa Domnului strelucì. Şi nu iaste nemică întunecatŭ acumŭ, nici suptŭ umbră, ce toate frumoase şi lumină-purtătoare curaţilorŭ cu inima. Fu şi glasŭ den nuorŭ, de grăì: «Acesta iaste fiiulŭ mieu celŭ iubitŭ ce de elŭ binevruiu; acesta ascultaţi!» Şi cândŭ fu glasulŭ, află-se Isusŭ singurŭ, ca să n'aibă cineva a i se păreà de acestŭ cuvântŭ ce zice că «acesta iaste fiiulŭ mieu», că de Moysi sau de Ilie zice-se. Den nuorŭ eşì glasulŭ, ca să arate că dela Dumnezeu fu. Iară ce zice «de elŭ binevruiu», în locŭ cum ai zice că «spre elŭ a mă răposà place-mi şi mi-e cu ogoadă». Şi învăţă: «acesta ascultaţi; iară de va vrea să se şì răstignească, nu vă protivireţi lui!» Că răspunse şi aceasta acelŭ glasŭ dumnezeescŭ alŭ părintelui, că până la o vreame arătà-se legiei şi prorocilorŭ, cumŭ şì acicea lu Moysi şi lu Ilie arătă-se. Deci Hristosŭ singurŭ află-se, iară aceia se duseră. Că evangheliia acmu a Domnului spăsitoriulŭ nostru ţine, că alŭ legiei obiceai trecuse. Şi tăcură apostolii, şi nemunuia nemică nu spuseră. Că mainte de cruce nu se cădeà a se grăì nemică cu frâmseaţe dumnezeiască de Hristosŭ, că cei ce ară fi auzi|tŭ această minune preaslăvită, (599) deci de-aciia vrea vedeà pre elŭ răstignitŭ, ce slavă vrea fi avutŭ de elŭ? Că prilăstire ştiinţa şi nălucitură vrutu-le-a păreà ce-au fostŭ fiindŭ de Hristosŭ. Dereptŭ aceaia

3 *Tip.* моу́рческѫ 12 *Tip.* ѿмбрà 15 *Tip.* соу́птъ 26 *Tip.* а͞лъ
27 *Tip.* лџíи ѐи.

nici un lucru preaslăvitŭ şi cu frâmseaţe dumnezeiască, de cealea ce se spodobiră de văzură, mainte de cruce nu propoveduiră apostolii.

Şì noi amu, fraţi, de vămŭ fi ucenici lu Hristosŭ, are a ne suì şì pre noi Domnulŭ la codrulŭ cela înaltulŭ, la ceriu, şi are a se arătà elŭ noao mai îmfrâmseţatŭ şi mai chearŭ. Acmu amu întru fărăslavă arătă-se, ca un răstignitŭ, Domnulŭ slaveei, iară atunce avămŭ a vedeà slava lui, slavă ca unuia născutulŭ den părintele, împlutŭ de adevărŭ şi de dulceaţă. Şi avămŭ a vedeà şì leagea şi prorocii grăindu-şŭ şi strigându-şŭ (ce se zice, ce e de Hristosŭ prorocire a lu Moysi şi a prorocilorŭ). Atunce avămŭ a înţeleage, aflândŭ strigându-se lucrulŭ cuvintelorŭ prorocilorŭ, şi atunce avămŭ a auzì adevărŭ glasulŭ sufletescŭ mai chearŭ, descoperindŭ noao Dumnezeu şi tatălŭ unulŭ născutŭ fiiulŭ şi cuvântulŭ lui, şi învăţândŭ că «acesta iaste fiiulŭ mieu iubitulŭ, ce de elŭ vruiu spăsenie oamenilorŭ să fie». Are a învăţà aceasta pre noi Dumnezeu şi părintele cu sfântulŭ şi de viaţă făcătoriu întru o fire duhulŭ, ce dentru elu e izvorulŭ preamândriei şi alŭ înţelesului. Şi ucenici lu Hristosŭ avămŭ a fi, ca şì sfinţii săi ucenicii şi apostoli, să ne vămŭ grijì de sineşŭ şi să ne vomŭ nevoì, fraţilorŭ, sfârşitori învăţăturiei lui a fi.

Ce mă rogŭ voao, fraţilorŭ, să uitămŭ ale trupului şi ale lumiei, şi bucatele, şi pohtele cealea realele, şi iubirea dulceţici, şi lucrurile cealea întunecatele să părăsimŭ, şi întru
(600) arme luminate să ne îm|brăcămŭ. Şi aşa slava lu Dumnezeu are a acoperì pre noi, mai vârtosŭ de totŭ nuorulŭ cela luminatulŭ umbrì-ne-va. Ce să ne curăţimŭ de ranele cealea realele şi de spurcăciuni, socotindu-ne foarte bine cumŭ întru viaţa aceasta îmblămŭ şi ce de noişŭ cugetămŭ, şi să ne ţinemŭ cu usârdie postulŭ, fraţilorŭ, şi spre nemica de ale pământului şi ale trupului să nu ne întoarcemŭ, că nemică n'amŭ adusŭ în lumea aceasta, nici a aduce ceva nu vămŭ puteà. Dereptŭ aceaia ceastă neşchită vreame uitându-o, de a veacilorŭ să ne grijimŭ, şi prea cu podoabă şi cu dereptate şi cu bună-cinste să vieţuimŭ şi să lăcuimŭ,

---

2 *Tip.* спо́дъбирѫ **11** *Tip.* стрıгѫндѹшь **32** *Tip.* цѝнємъ.

că cu noi şi pre alţii spre dereptarea cuvântului şi vieţiei să-i dereptămŭ. Şi să ne plecămŭ şi să ascultămŭ de toate duhovnicii părinţii noştri şi carii stau înainte în Domnulŭ, că ei se grijescŭ de noi, ca neşte răspunzători ce vorŭ să dea răspunsŭ lu Dumnezeu dereptŭ noi.

Să ne nevoimŭ amu, ca pre Dumnezeu să avămŭ sălăşuindŭ întru inimile noastre, că unde e curăţiia, acolo iaste Hristosŭ, iară fără sfinţie niminea pre Domnulŭ n'are a-lŭ vedeà. Deci toată amărăciunea şi mâniia şi pizma şi hula să se ia den voi cu totŭ răulŭ, şi să nu iubimŭ vrajba în locŭ de pace, şi amărăciunea în locŭ de dulceaţă, ce să păzimŭ sufletele noastre curate de toată spurcăciunea trupului şi a sufletului, şi să facemŭ sfinţiia cu frica lu Dumnezeu. Că Petru şi Ioannŭ şi Iacovŭ, vârhovnicii apostoli şi mai mari, la preaobrajeniia mântuitoriului nostru umbră numai şi chipŭ văzură, şi arătarea a dooa venirei lui, şi nemică nu putură căutà, ce căzură la pământŭ. Dară ce avămŭ a face noi, fraţilorŭ, cei | ce păcatelorŭ cealea în- (601)
tunecatele prinşŭ sântemŭ, şi cu multe păcate vinovaţi fiindŭ? Cândŭ va venì Domnulŭ, au neputreda slavă a părintelui, cumŭ vămŭ vedeà pre despuitoriulŭ? Cumŭ vămŭ aveà a răspunde de realele ce-amŭ făcutŭ? Că nu are aşa a venì, ca întâia venire şi ca la preaobrajenie, cândŭ are a judecà toată firea omenească, ce cu frâmseaţe nespusă şi cu slavă multă, nu cu Moysi numai şi cu Ilie Thezviteanulŭ, ce cu fără de numărŭ gloate de săboară îngereşti, cu arhanghelii şi heruvimii şi cu năroduri neajunse, a celorŭ licuri luminate. Nu va fi nuorŭ să umbreaze desupra capetelorŭ lorŭ, ce şi aceluia însuşŭ ceriulŭ fi-i-va descoperitŭ. Că cumu e judecătoriulŭ, cândŭ înaintea nărodului şade, deci zăveasele desfacŭ, şi celorŭ ce stau înainte, tuturorŭ, descoperitŭ arată-se, aşa amu şi atunce şăzândŭ judecătoriulŭ la înfricoşata judecată, toţi aveà-vorŭ pre elŭ a-lŭ vedeà, şi firea omenească toată, cu frică şi cu cutremurŭ clătindu-se înainte sta-vorŭ, şi despuitoriulŭ însuşŭ va răspunde. Unora amu grăì-le-va: «Veniţi blagoslovii de părintele mieu, de moşteniţi ce e gătită voao împărăţie, den începutulŭ

---

4 *Tip.* грижескѫ 27 *Tip.* ἀρχάнгелїи 31 *Tip.* ꙟнаінте 37 *Tip.* мїнȣ.

lumiei; că flămânzìi amu, și-mŭ deadetŭ de-amŭ mâncatŭ». și alalte. E altora: «Dulce robŭ și credinciosŭ, spre puținŭ fuseșŭ credinciosŭ, spre multu te voiu pune; întră în bucuriia Domnului tău!» Și împrotivă iarășŭ osândì-va Domnulŭ, că altora amu cu iuțime și cu oprire grăì-va: «Duceți-vă de la mine, blăstemațilorŭ, în foculŭ nestinsŭ!» Unora iarășŭ: «Hitleanŭ robŭ și lenivosŭ», încă și mai înfricoșatŭ zice-le-va
(602) și-i va tremite. Și unii amu | împărțì-i-va în doao, și muncitorilorŭ da-i-va acelorŭ înfricoșați și ciumărați și nemilostivi, unora amu a le legà mânile și picioarele cu legăturile nedezlegate, și întru întuneareculŭ de afară aruncați a fi. Atunce derepții luminà-se-vorŭ ca soarele, iară păcătoșii suptŭ soare cu ce-au luatŭ chinuì-se-vorŭ. Deci cine va auzì, și cine va puteà răbdà, și cine va sta înaintea iuțimei glasului aceluia și oprirеei ceaia iutea a glasului Domnului? Că e zi de urgie și de iuțime: zua de mânie iaste zua aceaia, zua de scârbă și de nevoi, zi fără de ceasuri și de pierdere, în zua tunearecului și de pâclă, zi de buciune și de glasuri! Și se vorŭ scârbì oamenii, și vorŭ eșì ca neşte întunecați, derep'ce că lu Dumnezeu au greșitŭ. Și de foculŭ lui curăți-se-va totŭ pământulŭ, derep'ce că sfârșire și sârguire are a face Domnulŭ totŭ-țiitoriulŭ spre toți carei au visŭ prespre totŭ pământulŭ. Și acea zi proroculŭ Daniilŭ arată grăindŭ: «Văzuiu, până cândŭ scaunele puse fură și celŭ den zile vechi șezândŭ; e râulŭ de focŭ curà pre de naintea lui; mii înainte stândŭ lui, și întunearece de întunearece slujiià lui, unde judecătoriulŭ șăzù și cărțile se deșchiseră». E cândŭ amu aceastea toate fi-vorŭ, cine va mai puteà sta? Că de se Daniilŭ prorocŭ spăimântă și se cutremură, dară noi, greșiții și smeriții, cu ce avămŭ a ne chinuì la lucrulŭ acela mergândŭ? Că judecătoriulŭ iaste adeveritulŭ și dereptulŭ Dumnezeulŭ nostru, și nu-i trebuiaște mărturie, nici oblicitori, nici arătători. Și are a judecà tuturora carii au fostŭ dela Adamŭ și celorŭ ce până la sfârșitŭ fost-au, Ellinilorŭ și Iudeilorŭ și ereticilorŭ și celorŭ carei au fostŭ în dereapta credință ș'au greșitŭ. Că aceia amu are a-i învie Domnulŭ toți întru zioa
(603) aceaia înfricoșata, | și neștiutele lucruri ale tuturorŭ oame-

1 *Tip.* флѫнзїи   4 *Tip.* ѿсѫндива дѡмнѹлъ.

nilorŭ înaintea tuturora descoperì-le-va. Că de lucruri şi de cuvinte, de hitlenii şi de pârŭ şi de vădnicii, de toate avămŭ a da răspunsŭ şi muncă a luà. Că nu va fi nece una de ceastea ce-sŭ acoperite acicea, să nu fie ivită atunce, nici carea se face acicea într'ascunsŭ, ca să nu fie arătată şi ştiută. Că va oblicì şi ne va pune înainte toate păcatele noastre Domnulŭ. Deci ce vămŭ face, cândŭ judecata înfricoşată fi-va văzută, şi râurile de focŭ, şi muncile nespuse, şi osândirea adeverită nejudecată, iară noi vomŭ sta înainte în cutremuri? Deci ce vămŭ aveà a face, fraţilorŭ, cândŭ nimea nu va fi să stea pentru noi, nici cu cuvântulŭ să ajute, nici tatălŭ, nici muma, nici feciorulŭ, nici fata, nici nepoţi? Ce cineşŭ a lui nevoe aveà-va atunce şi de altulŭ a se grijì nu va puteà. Nici fratele să ajute cuiva nu poate acolo, nici sora, nici soţulŭ, nici iubitulŭ, nici vărulŭ, nici vecinŭ, nici preamândrulŭ, nici altŭ nemica ce e omenească, ce acealea toate perì-vorŭ de frică şi de cutremurŭ, ţinuţi de glasulŭ osândeei. Şi împreună numai înaintea judecătoriului sta-vămŭ cu frică şi cu cutremurŭ multŭ, să va fi fostŭ şì bogatŭ, sau şì săracŭ, oare mare, oare micŭ, vare bătrânŭ, vare tânărŭ, să e domnŭ, să e boiari, oare bărbatŭ, oare muiare, vare cinstitŭ, oare fără de cinste. Ce numai den singurŭ lucru, sau vorŭ aveà ajutoriu, sau întoarcere şi osândire. Dece ce amu vămŭ a face atunce, cei ce cu multe păcate vinovaţi fi-vomŭ? Cumŭ vămŭ scăpà de acea muncă iute şi de întuneareculŭ de afară, şi de screşnitulŭ dinţilorŭ, de legăturile nedezlegate, de viermii | nesfârşiţi, de foculŭ nestinsŭ, de scârbe şi de suspini şi de (604) amărăciuni, de boale şi de suspini? Acolo se vorŭ prăjì limbile, că acolo sântŭ temniţele şi muncile veacilorŭ! Ce vămŭ aveà a face, cândŭ goniţi fi-vămŭ toţi şi traşi întru adânculŭ chinurilorŭ? Toate sântŭ neîngăduite acolo şi nemilostive. «Şi foculŭ lorŭ nu se stinge», zice, «şi viermii lorŭ nu adormŭ». Că nu iaste pocaanie acolo, nici ispoveadanie, nici ertare, nici spăsenie celui ce de acicea nu şi-o au strânsŭ.

Ce să ne teamemŭ, fraţilorŭ, şi să ne plângemŭ auzindŭ aceasta a şti, şi să ne dereptămŭ fieşŭ-care de noi! Şi să ne plângemŭ mainte de vreamea aceaia şi cu vreamea,

7 *Tip.* жоу́декате 8 *Tip.* ѿсѫдирѣ 29 *Tip.* моу́чиле 34 *Tip.* стрѫ́сь.

pre ceastă lume, ca acolo în vecie şi fără vreame să nu plângemŭ. Că câţi cu destoinicie focului şi întunecatului lucru lucrat-amŭ sau lucrămŭ, treace viaţa noastră, şi tăiarea morţiei apropie-se, şi acelŭ înfricoşatulŭ judeţŭ şi plata aşteaptă pre noi! Că de cuvinte are a întrebà Domnulŭ şi dereptulŭ judecătoriu, cine cum au lucratŭ. Iară bunii şi derepţii de-a dereapta sa pune-i-va, ca blagosloviţii de părintele, în ceaia ce e gătită lorŭ împărăţie chemà-i-va şi i va băgà, în vecie să se veselească; iară hitleanii şi păcătoşii puni-i-va de-a stânga, ca neşte blăstemaţi întoarce-i-va şi către acelŭ focŭ de vecie, ce iaste dracilorŭ aleasă, şi i va lăsà şi i va judecà în vecie să se muncească.

Dereptŭ aceaia, fraţilorŭ, să apucămŭ înainte faţa judecătoriului cu ispoveadanie, cu lacrămi şi cu suspini şi cu miluire către săraci, ca cu acealea dereptulŭ judeţŭ să îmblânzimŭ. Să săturămŭ săracii, ca de a Domnului masă să ne îndulcimŭ; să adăpămŭ setoşii, ca să ne sălăşuimŭ la apa
(605) de răpausŭ; şi striinii şi cei fără de case | în casele noastre
să-i priimimŭ; şi să îmbrăcămŭ golii, ca suptŭ coperimântulŭ lu Dumnezeu alŭ ceriului să-i sălăşuimŭ şi să ne răposămŭ în rai; bolnavii să cercetămŭ, ca celŭ ce cerceteazâ boalele, Domnulŭ, să cearcete neputinţele noastre; să meargemŭ către ceia ce sântŭ în temniţă, ca să ne izbăvimŭ de osânda ceaia ce va să fie, şi de temniţe şi de munci. Tuturorŭ amu împreună cu de toate toţi să fimŭ, şi, câţi avămŭ de ale trupului şi a nevoiei trebuinţe, să ajutămŭ pre ceia ce n'au şi le trebuiaşte. Şi câţi spre ale sufletului aleşi sântemŭ, flămânzilorŭ şi setoşilorŭ şi striinilorŭ şi neputincioşilorŭ, sufleteaşte să le dămŭ de ce le e trebuinţa, şi să le ogodimŭ şi să-i îndulcimŭ, în multe chipure lucru făcândŭ, şi cu cuvântulŭ să le grăimŭ cu cinste carea se cuvine. Să păzimŭ făgăduinţa noastră, ceaia ce-amŭ datŭ înaintea lu Dumnezeu şi înaintea îngerilorŭ lui şi oamenilorŭ, să ne trudimŭ pentru bunătăţile, să supţiemŭ trupulŭ şi să-lŭ ţinemŭ şi să-lŭ postimŭ şi să-lŭ învăţămŭ, trupulŭ, ca să biruimŭ păcatele. Şi să lucrămŭ Domnului cu frică şi cu cutremurŭ, ca de partea ceaia stânga stare să scăpămŭ şi de înfricoşata şi cutremu-

27 *Tip.* трѣбꙋаще   32 *Tip.* фъгждꙋнца.

rata de acea osândă să ne slobozimŭ, și de cea tremeatere ce e în foculŭ nestinsŭ, și cu sfinții și cu dereptii și cu aleșii încetiți să fimŭ, și acelui fericitŭ glasŭ dulce să ne spodobimŭ să-lŭ auzimŭ, celŭ ce cheamă blagosloviții părintelui întru împărățiia ceriului, în cea nesfârșită și fericită, ca aceaia să ne spodobimŭ toți împreună să o dobândimŭ, cu dulceața Domnului Isusŭ Hristosŭ, că a lui e slava și ținearea, cu tatălŭ și preasfântulŭ duhŭ, acmu și pururea și în veacii de veacŭ, aminŭ. |

Luna August, în douăzeci și nouă. Învățătură despre Tăierea capului sfântului Ioan înainte-curătorul. (606)

Evanghelie de la Marcu, zaceala 24.

(Marcu VI, 14). *În vreamea aceaia și auzi Irodŭ împăratŭ, aiavea amu fu numele lui, și grăiră că Ioannŭ botezătoriulŭ den moarte se sculă, dereptŭ aceaia tării facu-se de elŭ. (15) Alții grăiră că Ilie iaste; e alții grăiră că proroсŭ iaste sau unulŭ den proroci. (16) Auzi Irodŭ, zise că „eu amŭ tăiatŭ Ioannŭ, acesta iaste, acesta se-au sculatŭ den moarte". (17) Acela amu Irodŭ tremease de prinse Ioannŭ și-lŭ legă elŭ în temniță, dereptŭ Irodiada, muiarea lu Filipŭ, fratele lui; că cu aceaia vrea să se însoare. (18) Grăi amu Ioannŭ lu Irodŭ că „nu ți se cade ție să iai muiarea fratelui tău". (19) Irodiada*

10-12 *Titlul slavon:* Мсца авгѕста, въ кѳ. Поѹченіе на ѹсѣкновеніе главы. стго їѡанна пртеча, еѵаліе. Ѿ марка, кд. **15** *Tip.* мѡартесессквлж **19** Acela, *îndreptat în* Că acela.

Variante: *Evanghelia aceasta lipsește în B* **13** *T lipsește* și **13-14** împăratŭ] *T* împăratŭ, auzirea lu Isusŭ, că **14** *ACT lipsește* amu | grăiră] *T* grăi | Ioannŭ] *AC* Ioanŭ **15** se sculă] *T* sculatu-se-au | dereptŭ] *T* și dereptŭ **16** facu-se] *AC* facŭ | Alții] *T* Iară alții | Ilie iaste] *T* iaste Ilie | grăiră] *T* grăiiă **17** sau] *T* ca **18** eu] *T* cela ce eu | Ioannŭ] *A* Ioanŭ *T* pre Ioannŭ | acesta iaste, acesta] *T* acela iaste, și acela **19** Acela] *T* Însușŭ **20** Ioannŭ] *AC* Ioanŭ *T* pre Ioannŭ | *T lipsește* elŭ | dereptŭ] *T* pentru **21** Filipŭ] *CT* Filippŭ **21-22** *T lipsește* că cu aceaia vrea să se însoare **22** Grăi amu] *T* Că grăi *T lipsește* ție **23** Irodiada] *T* Iară Irodiada.

mâniè-se pre elŭ şi vrea elŭ să ucigă, şi nu puteà. (20) Irodŭ amu temeà-se de Ioannŭ, ştiià-lŭ bărbatŭ dereptŭ şi sfântŭ, şi păziià elŭ, şi ascultà elŭ de multe rândure, şi cu dulce elŭ ascultà. (21) Şi se tâmplă zi de trebuinţă, cândŭ Irodŭ născutulŭ lui cină făceà cu voivozii lui şi cu boiarii şi cu bătrânii Galileiului. (22) Şi mearse fata aceaia a Irodiadei, şi jucă, şi plăcù lu Irodŭ şi şăzătorii cu nusulŭ. Zise împăratulŭ featei: „Ceare dela mine ce veri vrea, şi da-ţ-voiu“. (23) Şi jură ei: „Ce veri ceare, da-ţ-voiu, şi de jumătate de împărăţiia mea“. (24) Ea se duse, zise mumâniei: „Ce voiu ceare?“ Ea zise: „Capulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ“. (25) Şi mearse tare cătră împăratulŭ, cerşù, grăì: „Voi să-mi dai dela tine, în blidŭ, capulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ“. (26) Şi scârbitŭ fu împăratulŭ dereptŭ jurământulŭ şi dereptŭ şezătorii cu nusulŭ, nu vru să întoarcă ei. (27) Şi aciia tremease împăratulŭ tăetoriulŭ, zise să aducă capulŭ lui. Elŭ mearse de tăè elŭ în temniţă, (28) şi aduse capulŭ lui în blidŭ, şi-lŭ deade featеei, şi fata-lŭ deade mumâniei ei. (29) Şi

---

5 *Tip.* детребꙋнцѫ (*AC* trebuinţă).

Variante: 1 pre elŭ] *T* spr'insulŭ | elŭ să ucigă] *T* sa ucigă pre elu | şi nu] *T* ce nu **2** Irodŭ amu temeà-se] *T* Că Irodŭ se temeà | ştiià-lŭ] *T* că ştiià pre elŭ că e **3** păziià elŭ] *T* păziià pre elŭ **3-4** ascultà elu de multe rândure] *T* auziià de elŭ de multe făcându-se **4** elu ascultà] *T* ascultà pre elŭ **4-5** se tâmplă zi de trebuinţă] *T* fu zioa de bună-vreame **5** născutulŭ lui] *T* născutului său **5-6** cu voivozii lui şi cu boiarii şi cu bătrânii Galileiului] *T* boiarilorŭ lui ceia marii şi celorŭ ce erà pre mii mai mari şi întâilorŭ Galileilorŭ **7** mearse fata aceaia] *T* vine însàşŭ acea fată | jucă] *T* jucă ea | plăcù] *T* pre ogoadă fu **8** şăzătorii] *T* celora ce şedeà | Zise] *T* Şi zise | featei] *T* featеei | Ceare] *C* Cere **9** da-ţ-voiu] *AC* da-ţŭ-voiu **9-10** Ce veri ceare] *C* Ce veri cereà *T* că «ce s'ai ceare dela mine **10** da-ţ-voiu] *AC* da-ţŭ-voiu *T* da-ţi-voiu | şi de] *T* şi până **11** Ea se duse] *T* Aceasta duse-se | mumâniei] *ACT* mumâniei ei | Ea] *T* Iară ea **12** Ioannŭ] *C* Ioanŭ **12-13** mearse tare] *T* se duse aciişŭ **13** grăì] *T* grăindŭ | Voi să-mi] *T* Voiu de să-mi **13-14** dela tine, în blidŭ, capulŭ lu] *T* de acmu capulŭ întru un blidŭ a lu **15** dereptŭ] *T* pentru (*amândouă ori*) | şezătorii] *T* cei ce şedeà **16** să întoarcă ei] *T* ei să întoarcă | aciia] *T* aciiaşŭ **17** tăetoriulŭ] *T* pre muncitoriulŭ **18** de tăè elŭ] *T* de-lŭ tăè pre elŭ | în blidŭ] *T* întru un blidŭ **19** şi] *T* iară | mumâniei ei] *T* mumâni-sa.

auzirŭ ucenicii lui, vinerŭ și luarŭ trupulŭ lui, și-lŭ puserŭ elŭ în groapă. (30) Adunară-se apostolii cătră | Isusŭ și (607) *spuserŭ totŭ cât au făcutŭ și cât au învățatŭ.*

Sfârșit.

Învățătură den ceastă sfântă evanghelie.

Cuvântul 66.

Iute e amu, adevărŭ, frațilorŭ, alŭ curviei păcatŭ! Iute amu iaste și greu cu adevărŭ neținearea păcatelorŭ și neputința necurăției trupului, că mari case sparse, și cetăți den temeiu surpă, și prea războae iuți rădică, și tată spre feciorŭ rădică-lŭ, și preablânda firea omenească sălbătăceaște-o, înțelepțiia spre nebunie adauge, și mii de nevoi aduce. Că întru acealea toate a trupului și a sufletului buna înțelepție și poama ceaia buna vatămă-o, și împuțiciune aceasta lucrează.

Dereptŭ aceaia dumnezeesculŭ apostolŭ Pavelŭ învață grăindŭ: «Fugiți de curvie. Că totŭ păcatulŭ ce face omulŭ, afară de trupŭ iaste; iară cela ce curveaște, întru alŭ lui trupŭ greșaște». Toate amu, zice, alalte păcate sufletulŭ spurcă, iară curviia și trupulŭ, și sufletulŭ spurcă. Că totŭ trupulu-i cu curviia spurcă-se, dereptŭ aceaia năravulu-i iaste, celorŭ ce curvescŭ, să se speale și să se curățească. Că cela că-șŭ spurcă trupulŭ cu curviia, spre însușŭ acela trupŭ alŭ său greșaște acela, că-lŭ spurcă elŭ și-i ogodeaște. Iară să și den uciderea trupului arată-se a fi spurcatŭ, ce nu se spurcă trupulŭ, să știți, derep'ce amu după nevoe e și cu piatra și cu lemnulŭ a lovi, sau cu altŭ-ceva, cu vreo armă, să facă moarte, și se spurcă trupulŭ, — iară curviia fără spurcăciunea trupului nu se poate face. Dereptŭ aceaia și greșaște spre însușŭ alŭ său trupŭ cela ce curveaște și cela ce-lŭ spurcă și-i ogodeaște. Ce să fugimŭ amu, frațilorŭ, de curvie. ca de un gonitoriu, de acesta ce de pururea ne împresoară și munceaște noi. Că nemica amu alta nu goneaște | oamenii de (608)

---

4 конецъ. **6** слóво, ѯ҃ѕ **16** *Tip.* доумнезеѣ | скѹлъ **28** și se *îndreptat în* și nu se.

Variante: 2 *În AC, cu stihul 30 se începe zaceala 25 (pentru Joia a cincisprezecea după Rusalii), deci înainte de* adunară-se *se găsește* în vreamea aceaia.

Dumnezeu ca râvnirea trupului şi pohta, şi păcatulŭ curviei şi necurăţiia. «Că totŭ amu curvariulŭ», zice, «sau spurcatulŭ, sau camatniculŭ, n'are parte întru împărăţiia ceriului». Că curviia şi necurăţiia casa lu Dumnezeu sparge şi sălaşŭ drăcescŭ face-o. «Au nu ştiţi», zice, «că casă lu Dumnezeu sânteţi, şi duhulŭ lu Dumnezeu lăcuiaşte întru voi? Iară de va sparge cineva casa lu Dumnezeu, sparge-lŭ-va pre elŭ Dumnezeu, că casa amu lu Dumnezeu sfântă iaste, ce seţi voi!»

Mare darŭ iaste, pre adevărŭ, căce casă lu Dumnezeu spodobitu-ne-amŭ a ne chemà. Ce e mare amu şi oprirea. Că de vămŭ sparge casa lu Dumnezeu, stricaţi fi-vomŭ lu Dumnezeu. Ce mă rogŭ voao, fraţilorŭ, să nu spargemŭ casa lu Dumnezeu, nici câţi se-au spodobitŭ întru eişŭ a aveà duhulŭ sfântŭ, sălaşŭ să nu ne lăsămŭ a fi chinurilorŭ hitleanilorŭ. Că curviia amu pre preamândru Solomonŭ spre a idolilorŭ jărtvă nebunì-lŭ, şi marele Solomonŭ batjocură vrăjmaşilorŭ lui făcù-lŭ. De curvie Irodŭ gonitŭ fiindŭ, pre mai marele de toţi de cine se-au născutŭ den mueri cu nedereptŭ şi fără de ruşine tăè-lŭ, pre celŭ ce de elŭ şì fierîle sălbateci sfiiià-se, întru pustie până lăcuì elŭ, glasulŭ cuvântului înainte-curătoriu, sfeaştniculŭ lumineei, cumŭ de dumnezeesculŭ glăsitoriu ievanghelistŭ Marco mai arătatŭ pune noao înainte-ne astăzi. Că acesta cheamă pre noi astăzi, şi de sfârşitulŭ botezătoriului spune noao, şi de ce erà cătră Irodŭ îndrăznirea-i şi oblicirea şi blândeaţele-i, şi de a celui uspăţŭ drăcescŭ şi neprăznuitŭ praznicŭ, şi de fără-de-ruşinea Irodiadei şi de a curviei şi de jucarea fără de cinste; iară mai apoi de a botezătoriului moarte să auziţi, fraţilorŭ, şi cu-
(609) vintele să | socotiţi.

(Evanghelie) *În vreamea aceaia auzì Irodŭ împăratŭ auzirea lu Isusŭ, că aiavea fu numele lui, şi grăì că Ioannŭ Botezătoriulŭ den moarte sculatu-se-au, şi dereptŭ aceaia tării facu-se de elŭ. Iară alţii grăiră că iaste Ilie; e alţii grăiià că prorocŭ iaste, ca unulŭ den proroci. Auzì Irodŭ, zise că «cela ce eu amŭ tăiatŭ pre Ioannŭ, acela iaste, şi acela se-au sculatŭ den moarte».*

4 *Tip.* не | коұржціѧ 16 *Tip.* сомѡнь 18-19 *Tip.* нерεп | ть
23 *Tip.* ꙟнаинтене.

(Tâlcŭ) Acesta Irodŭ, feciorŭ erà lu Irodŭ împăratŭ celŭ ce ucise tinerii întru Vithleemŭ. Ce să înţeleagemŭ aceasta, trufa şi preaînălţarea, şi a muncitorilorŭ viaţă şi întunecaţilorŭ cu inimile şi lucrătorilorŭ în deşertŭ şi frâmseaţiei şi dulceţiei aceştii lumi, că iată amu după câţi ai încă auzì Irodŭ ce erà de Hristosŭ. Că carei sântŭ întru silă şi în măriia deşartă şi de iubirea de dulceaţă prinşi, apestitŭ socotescŭ de unele ca acealea, derep'ce că nu grijescŭ nici dinioară nemică de Dumnezeu, nici de ceia ce vieţuescŭ întru bunătăţi şi de ceia ce se luminează în dereptăţi şi de cuvinte ce se facŭ d'inşii. Iară ca auzì de ale lu Hristosŭ ciudese Irodŭ, elŭ fù împunsŭ la inimă, că ştiià că cu nedereptŭ ucisease pre Ioannŭ dereptulŭ şi sfântulŭ. Şi-i păreà că se-au sculatŭ den moarte, şi den înviere au luatŭ ciudese a face, şi l-au proslăvitŭ pre elŭ Dumnezeu. Că mai de nainte Ioannŭ nici o ciudesă nu făcù, iară dentru înviere păreà-i lu Irodŭ c'au luatŭ facere de ciudese. E alţii iarăşŭ grăiià că Ilie iaste, derep'ce că opriià a mulţi Ioannŭ, cândŭ învăţà pre ei, să se întoarcă cătră Dumnezeu şi să facă lucru cumu se cade de pocaanie. Şi le grăiià: «O, rudă necredincioasă şi născuţii den şarpe, cine va spune voao să fugiţi de ce vine mâniia?» Însă se foarte arătă, că se-au temutŭ Irodŭ de Ioannŭ, că-i păreà că va fi şi mai tare de cum au fostŭ. Şi-i păreà că şi mai | tare-l va oblicì, şi de destoiniciia lui mirà-se. Că (610) cela ce ucise, elu se temù de cela ucisulŭ, şi cela ce vieţuiià fără de leage, elu se temù de mortulŭ pentru leagea. Că aşa i iaste năravulŭ păcătosului şi nedereptului, să se teamă, şi se temŭ şi de morţii. Că ceia ce facŭ bunătăţile, mai vârtosŭ facŭ frică şi celorŭ ce nedereptŭ vieţuescŭ şi după moartea loruşŭ. Că derepţii amu întru veaci vieţuescŭ şi dereptatea lorŭ lăcuiaşte de pururea.

(Evanghelie) *Însuşŭ amu Irodŭ,* zice, *tremease de prinse pre Ioannŭ şi-lŭ legă în temniţă, pentru Irodiada, muiarea lu Filippŭ, fratele lui. Că grăì Ioannŭ lu Irodŭ că «nu ţi se cade să iai muiarea fratelui tău». Iară Irodiada mâniè-se spr'insulŭ şi vrea să ucigă pre elŭ, ce nu puteà. Că Irodu se temeà de Ioannŭ, că ştiià pre elŭ că e bărbatŭ dereptŭ şi sfântŭ, şi*

---

9 *Tip.* вїєцѕїскъ   33 *Tip.* ҂ⷮтємцѫ   35 *Tip.* спрїнсѕкь.

păziià pre elŭ, și auziià de elŭ multe făcându-se, și cu dulce ascultà pre elŭ.

(Tâlcŭ) Dereptŭ-ce amu căce nu încetà Ioannŭ oblicindŭ pre elŭ şi împutându-i, de scârbi şi de păcate biruitŭ fu Irodŭ. Şi încă şì de Irodiada nevoitŭ fu, de schimbă frica şi ruşinea spre mânie şi spre fără-de-ruşine. Şi vrea să ucigă pre elŭ, căce nu-şŭ încetà nici dinioară oblicindŭ pre elŭ. Ce se temeà de nărodŭ. Ce-lŭ legă pre elŭ cu mânie şi închise pre elŭ, ca să nu îmble să hulească şi să împute lui. Că opriià lu Irodŭ Ioannŭ, că i-e fără leage să aibă muiarea fratelui său, pentru doao vini: că şì mai denainte, încă viu fiindŭ fratele lui, luase cu sila şi de nevoia muiarea lui şi a patra parte de ţinutŭ, iară alta, că şì o fată aveà den frate-său, şi pre aceaia fără ruşine o luò. Şi amândoao vină le erà fără de leage. Că leagea amu ziceà să ia muiarea frăţini-său, ce nu viu fiindŭ încă frate-său, nici feciori să aibă dentru elŭ, dereptŭ că o socotire |
(611) erà dătătoriului de leage să rădice sămânţa a mortului frate, şi de muiare şi de casa lui să grijască bine, ca să lăcuiască împreunăriei nespartă. Iară unde va rămâneà feciorŭ spre luarea rudeei, n'au lăsatŭ aceasta să fie. Dereptŭ aceaia şì oblicitŭ erà Irodŭ de botezătoriulŭ, că nedereptŭ şi fără leage viià şi nu se ruşinà.

(Evanghelie) *Şi fu zioa de bună-vreame, cândŭ Irodŭ născutului său cină făceà boiarilorŭ lui ceia marii și celorŭ ce erà pre mii mai mari și întâilorŭ Galileilorŭ. Și vine însășŭ acea fată a Irodiadei, și jucă ea, și pre ogoadă fu lu Irodŭ și celora ce ședeà cu nusulŭ. Și zise împăratulŭ featei: «Ceare dela mine ce veri vrea, și da-ț-voiu». Și jură ei că «ce s'ai ceare dela mine, da-ți-voiu, și până jumătate de împărățiia mea». Aceasta duse-se, zise mumâniei ei: «Ce voiu ceare?» Iară ea zise: «Capulŭ lu Ioannŭ botezătoriulŭ». Și se duse aciișŭ cătră împăratulŭ, cerșŭ grăindŭ: «Voiu de să-mi dai de acmu capulŭ întru un blidŭ a lu Ioannŭ botezătoriulŭ».*

(Tâlcŭ) Năravŭ erà domnilorŭ să prăznuiască în zioa născutelorŭ sale. Dereptŭ aceaia şi cină şi beare făcù împăratulŭ spre ogodire şi spre îndulcire boiarilorŭ săi şi celorŭ ce erà mai mari pre mii şi întâilorŭ galileeşti. Iară satana jucà şi

7 *Tip.* дíниѡра   32 *Tip.* капȣлъ.

se arătă aceştii feate fără de ruşine. Vedeţi spurcăciunea curviei, că împărăteasa jucà! Şi câtŭ jucà de bine, atâta erà mai vârtosŭ spre rău şi mai spre ruşine şi mai fără de cinste ei. Că ruşine amu iaste împărăteasei să facă aceasta cu necuviinţă. După aceaia cu multă socotire se săvârşì şì jurământŭ foarte cu necuviinţă şi cu nebunie. Vedeţi turburata şi întunecata inima lu Irodŭ! Că se jură că va da aceştii feate fără de ruşine ce s'ară ceare dela elŭ. Dară de vrea fi ce|rşutŭ (612) şì capulŭ tău, o nebune Irode, acea fără de ruşine jucătoare, fi-ţi-lŭ-vreai datŭ ei? O, turbarea întunecată şi pohta spurcată a aceii doamne! Ce cereà, făcù Irodŭ uceniţei diavolului. Şi jumătate de împărăţiia lui pentru puţină jucare deade-i, iară acea hitleană muiare grăiià: «Dă-mi dela tine capulŭ botezătoriului în blidŭ!» Că aşa erà învăţată de mumă-sa, că se temeà, să nu cumva să treacă ceva vreame, să se întoarcă Irodŭ, deaca se va trezvì den beţie, sau să fie rugatŭ de ceia ce şădeà cu nusulŭ să slobozească pre Ioannŭ.

(Evanghelie) *Şi scârbitŭ fu împăratulŭ pentru jurămâtulŭ şi pentru cei ce şedeà cu nusulŭ, nu vru ei să întoarcă.*

(Tâlcŭ) Scârbitŭ amu fu Irodŭ, derep'ce că mare şi dereptŭ bărbatŭ vrea să ucigă şi spre a sa urîciune a rădicà nărodulŭ, e pentru părearea şi jurămâtulŭ, nebunulŭ şi de pohtă ţinutulŭ Irodŭ, ucise dereptulŭ. Însă, o dobitoace, prădare muerească, Irode, de călcarea jurămâtului te temuşŭ să n'aibi mărturii, iară de acea jungheare fără leage şi de atâţea previtori nu te temuşŭ a aveà? Că mai bine ţi se cădeà ţie să nu te juri fără nesocotinţă şi aşa de năprasnă. Iară să fără nesocotinţă să te şi juraşŭ, mai bine erà jurămâtulŭ să calci, decâtŭ capulŭ dereptului să tai. Den doao amu reale, mai mare-i fu cea mai slabă.

(Evanghelie) *Şi aciiaşŭ tremease împăratulŭ pre muncitoriulŭ, zise să aducă capulŭ lui. Elŭ mearse de-lŭ tăè pre elŭ în temniţă, şi aduse capulŭ lui întru un blidŭ, şi-lŭ deade feateei, iară fata-lŭ deade mumâni-sa.*

(Tâlcŭ) Tremease amu pre muncitoriulŭ Irodŭ şi în ascunsŭ ucise pre preaditece, ca şì ucisŭ să nu mai oblicească spurcata

---

22 *Tip.* небоуⷧ҇ѹлъ   35 *Tip.* моуⷬ҇читорѹлъ | *Tip.* ӑскоусъ   36 *Tip.* шѝ оучѝсъ.

a lui împreunare, şi iară, ca şi nărodulŭ să nu se rădice, să-lŭ (613) ţie să nu ucigă pre elŭ. Iară Du|mnezeu răbdà cu lunga-răbdare ce are, adâncă şi nespusă. Împreună amu şi dereptulŭ foarte-lŭ cunună, şi împreună şi pre ceia ce nedereptŭ chinuescŭ, lasă-le mângâiare şi linie sufletească. O, previrea drăcească şi jucarea fără de leage! Şi plata prea fără de leage a jucăriei, şi uciderea ce erà mai vârtosŭ de toate uciderile mai spurcată, prea cu nedereptŭ făcuse. Şi destoinicul de stemă a se încununà şi a se proslăvì, legatŭ în temniţă junghè-se, ca un făcătoriu rău şi nedereptŭ. O, spurcatŭ şi necuratŭ uspăţŭ şi de fiară! Cumŭ nu boliià şi nu se cutremurà cei ce şedeà cu Irodŭ şi bea cu nusulŭ, văzândŭ capulŭ nevinovatului omŭ şi sânge fierbinte curândŭ? Cumŭ nu se cutremurà, unde la masa lorŭ vedeà-lŭ aducându-lŭ ca o mâncare? Şi fu datŭ necurateei feate, pentru plata jucăriei fără de ruşine, preasfântulŭ capŭ alŭ botezătoriului! Pre adevărŭ amu, această hitleană mumă, cu hitleana şi necuvioasa-şŭ fată, împreună a fèţiei-şŭ ruşinea lepădară şi uitară, şi înaintea a atâţi bărbaţi şi boiari fără de cinste pre ealeşŭ ocărîră, şi în multe chipuri cu rău obrăziră-se. Că cu sufletŭ fără de omenie şi hitleanŭ adause-se şi îndrăznì de se apropiià de blidŭ, plinŭ de ucidere fiindŭ, şi nu numai că se apropiè, ce şi ca u darŭ multŭ cinstitŭ cu dulce purtà-lŭ, şi se veselindu-se duse-lŭ ceii prea-fără-de-leage mumâniei-şŭ. Că încă nu i erà destulŭ ceii mumâni spurcată uciderea dereptului, ce aşteptà şi în mână să-lŭ ia, oblicitoriulŭ necinstei ei, capulŭ lu preaditece, ca să-lŭ bătjocurească ea şi să-lŭ ocărască, şi toată mâniia şi vrăjmăşiia şi răulŭ să vearse ocaaniculŭ sufletulŭ ei, şi să se îndulcească prea cu nedereapta (614) pohtă şi râvnea | a ei. Că aşa amu sântŭ muerile cealea curvele, mai vârtosŭ de toţi neruşinoase şi fără de greaţă şi necuvioase!

Însă socotiţi, fraţilorŭ, câtŭ rău făcù această Irodiadă fără de ruşine, făcândŭ să scape de oblicire. Că ruşină şi pre sineşŭ, şi pre bărbatu-şŭ Filippŭ, şi pre curvarniculŭ Irodŭ, şi fata-şŭ, şi ucise şi oblicitoriulŭ curviei, pre Ioannŭ

---

22 *Tip.* плйпь 27 *Tip.* бьть | жок8 рѣскж 27-28 *Tip.* кьраскж
34 *Tip.* фъкьндъ.

cela marele, ca de curviia-șŭ și de fără-de-legiuirea-șŭ să i se ascunză numai de acei oameni ce-au fostŭ atunce. Iară deaca-lŭ ucise pre elŭ, nu numai de aceia nu se ascunse, ce și după aceaia ivită fu până în sfârșitŭ tuturora. Și încă și întru toată lumea ivită iaste, și mai vârtosŭ cu frică, că moșteană pre sineșŭ făcù-se osândei și muncilorŭ de vecie, că nu se pocăì.

Iară deaca înțeleasemŭ amu și noi, dragi frați, cumŭ și câtŭ rău nascŭ cei ce fără de socotință jură-se, și deaca știumŭ sfârșitulŭ curviei și alŭ necurăției, să nu ne jurămŭ de deșartele și de neștiutele, nici frâmseției și dulciei aceștii lumi să nu ne robimŭ, jurăminte tinzindŭ și legându-ne cu sineșŭ, și făcândŭ și pre alții biruitori osândeei și pierderei sale, și propastei sineșŭ săpândŭ, derep'ce amu că Irodŭ așa perì, că de năprasnă și cu nesocotință jură-se, că fu de pohte și de râvniri biruitŭ. Multe amu și acmu uspeațe să sântŭ și cântări curvești și ale satanei începături și jucări cumŭ nu se cade, și jurăminte fără de socotire facu-se, pentru fără-de-leagea și pentru fără-de-cinstea și pentru necuvioasele lucruri și pentru nemică trebuință, ce și acealea toate sântŭ piiardere și sminteală și ucidere spăseniei sufletelorŭ noastre.

Dereptŭ aceaia să fugimŭ de aceastea, rogu-mă voao, fra | țilorŭ, ca de cea propaste ce e gătită a jurământului să ne (615)
întoarcemŭ, și de ceaia ce ne leapădă de Dumnezeu și ne face a urî învățătura lui. Pentru avuțiia și iubirea dulceției și pentru măriia ceștii lumi să nu ne jurămŭ de numele lu Dumnezeu! Că cumu e un robŭ ce de pururea bate-lŭ domnu-său, deci nu se mai curățeaște de rane, așa și ce se jură de numele lu Dumnezeu, nu se mai curățeaște de păcate. Iară cândŭ va fi vreo nevoe mare, și vorŭ fi goniți și nevoiți a izbăvì și a slobozì pre cineva den năpăști, sau pre înșine noișŭ, sau alții den frați, să fugimŭ de înfricoșatulŭ și cutremuratulŭ jurământŭ! Să avămŭ numele lu Dumnezeu, nu scriptureei dumnezeești să ne jurămŭ, nice de spăsitoarea munca lu Hristosŭ, nici de a taineei aducere, ce să ne jurămŭ

---

1 *Tip.* коурвїѧшъ шѝ дѣ фърѫ дѣ лѣџюнрѣшъ 26 *Tip.* аѹрь 27 *Tip.* сѹноуне | *Tip.* дѣ ноумелѹи лѹ (*cfr. rândul 30*) 32 *Tip.* ан | зжевѝ.

de spăseniia trupurilorŭ noastre şi de viaţa fără de scârbă şi de alalte câte-sŭ ca acealea. Şi acealea sântŭ jurământe, însă-sŭ mai lesne. Că în viaţa amu aceasta să va fi şì vătămatŭ cineva, şi să se va şì scârbì, sau va şì piiarde, sau se va şì lipsì, nu va perì. Iară unde iaste spăseniei sufletului biruire şi piiardere, să fugimŭ cu totŭ năravulŭ, rogu-vă, şi un jurământŭ să ştimŭ, adevărulŭ. Şi de pururea să ne învăţămŭ adevărului, şì zioa, şì noaptea. Şi ce iaste mai vârtosŭ de ce e să fie, să fie, iară ce nu e, să nu fie. După învăţătura Domnului, să nu răspundemŭ nemunui întru graiurele noastre.

Să ne rădicămŭ limba spre cântările lu Dumnezeu, şi genuchele şi mânile, şi minte mai vârtosŭ, spre rugă cătr'însulŭ să o avămŭ! Lacrăme să vărsămŭ de pururea pentru milcuirea, şi de moartea sa să ne grijimŭ de pururea, şi de judecata ceaia ce va să fie, şi de răspunsulŭ lucrurilorŭ noastre. |
(616) Şi de pururea să cugetămŭ de ce-amŭ greşitŭ, şi de acealea ispovedanie să aducemŭ lu Dumnezeu. Să fugimŭ amu de beţie şi de mâncare asuprită şi de cuvinte fără vreame, de urîciune, de cuvinte curmezişate, de reale, de camătă, de mânie şi de urgie, de hulă, de curvie şi de preacurvie, şi de toate spurcăciunile sufletului şi ale trupului. Şi să ne sfinţimŭ sineşŭ, ca fără prepusŭ să ne cuminecămŭ cu cinstitulŭ trupŭ şi cu sângele lu Hristosŭ. Să ne grejimŭ de săraci şi de mişei şi de stranici, şi să nu ne întoarcemŭ de ce ne cerŭ dela noi, sau de ce vorŭ vrea să se împrumuteaze dela noi, ce deń ce vămŭ aveà, să le dămŭ la trebuinţa lorŭ: unuia amu să dămŭ florinciorulŭ, e altuia argintulŭ, e unora pâine, e altora veşminţeale, e altuia păharŭ de apă reace, e altuia cuvântŭ bunŭ, e altora altŭ ajutoriu şi ajutorie spre bine, altuia slujire cu trupulŭ, de câtŭ vămŭ puteà. Şì îmblândŭ, şì stândŭ, şì şezândŭ, şì culcându-ne, şì sculându-ne, şì mâncândŭ, şì bândŭ, să fimŭ de pururea neclătiţi întru învăţăturile lu Dumnezeu, şi să fugimŭ de dobânda ceaia spurcata, nevoindu-ne mai vârtosŭ a fi derepţi şi cu bună-govire şi cuvioşŭ, cumu se cade creştinilorŭ.

---

3 *Tip.* ѧсж съман 13 *Tip.* кътрѫнсꙋнъ 21 *Tip.* прѣ коурътїе
24 *Tip.* сьѫцеле 30 *Tip.* ꙋлтъ ꙋжоуторю 32 *Tip.* шѝ шѐзѫндь.

De sineşŭ iară grăescŭ voao, cinstiţi mai marii voştri şi egumenii voştri, ca dereptătorii şi învăţătorii spăseniei sufletelorŭ noastre, şi vă plecaţi lorŭ, ca unorŭ duhovnici părinţi. Şi vă plecaţi în toate câte sfătuescŭ voao spre spăsenie şi spre folosŭ. Şi să lăcuimŭ, fraţilorŭ, întru postire şi în bdeanii şi în rugă şi în rugăciune.

Să lăcuimŭ amu întru umilenie şi lacrăme şi în suspini, întru ascultare şi în ispoveadanie. Să lăcuimŭ întru mândrie smerită şi să ne nevoimŭ | întru slujbe cu toată (617) răbdarea. Să lăcuimŭ întru săborulŭ beseareciei ·şi întru toate alalte nevoinţe ale postului, ca cu bună-ogoadă să slujimŭ lu Dumnezeu, moşteani să fimŭ dulceţiei de vecie şi piştei fără de moarte, cu dulceaţa şi cu milostivniciia şi de-oameni-iubire-i, a Domnului nostru, lu Isusŭ Hristosŭ, că lui se cade slava, cinstea şi închinăciunea întru veacii de veacŭ, aminŭ.

8 *Tip.* лѣкѹимь.

Arătarea capetelor care sânt în cartea aceasta.

Toată partea aceasta e slavoneşte:

Сказа́нїе и҆звѣстно гла́вамъ ꙗ҆́же соу́ть въ кни́зе се́и.

21-22 *Tip.* прѣшествїи.

---

26 *Tip.* є҆ѵг҃к 29 *Tip.* въскре́ні́и 30 *Tip.* ѕ҃, *îndreptat în* і҃ 31 *Tip.* за ни҃г | *Tip.* і҃, *îndreptat în* аі҃ 32 *Tip.* четокь 33 *La margine tip.* аі҃, *ters de adnotator.*

29 *Acest* и҃і *e tipărit din greșală cu un rând mai jos; așezat aici de adnotator.*

---

23 *Tip.* енеⷣлѣ 31 *Tip.* двема̀го господи́нома.

---

23 *Tip.* ѡ̈исце́нїи   28 *Tip.* бесн8ющм.

---

27 *Tip.* ѝѡисцѣлє́ | ⷣнїи.

---

26 *Tip.* ѝ кровотачивии   28 *Tip.* житота | *Tip.* єстьбли   30 *Tip.* о҃і.

22 *Tip.* за н҃а 24 *Tip.* за н҃г 25 *Tip.* за н҃д 28 *Tip* намнѡ
31 *Tip.* съше́дыи 33 *Tip.* Поу́ченїи.

---

34 *Tip.* ноблъсвѣ.

Мсца҃ генѹарїе, ѕ҃. на бгоꙗвленїе гне. ѐѵⷢлїе ѿ мѳа за ⷱ ѕ҃, ѡ҆ крщенїи гни, въ і҆ѻрдани ѿ і҆ѡанна, и ѻ҆ съшествїи стаго дха . ѯ҃

Мсца феврѹарїе, в҃. на срѣтенїе гне. ѐѵⷢ ѿ лѹⷦ за ⷱ и҃. ѻ҆ сѷмеѡне праⷣвенеⷨ. иже прїеⷨ ха, на рѹкѹ свою. и блвѧ ⷭбга . . . . ѯ҃а (621)

Мсца і҆юнїе, кд҃. на роⷤдьство, і҆ѡанна крⷭтлю. ѐѵⷢ ѿ мⷴа за ⷱ м҃, ѻ҆ посланїи двою ѹ҆ченикь. ѿ і҆ѡанна. къ і҆сѹ. въпрошаѧ є҆го, ты ли єси грѧдыи. или иного чаємь . . . . . . ѯ҃в

Мсца тогоже, кѳ҃, на памѧть стыⷭх а҆пль петра и павла. и҆щи въ недѣлю, и҃і. ѐѵⷢ ѿ лѹⷦ за ⷱ ѕ҃і. Въ врѣмѧ ѻно стоѧ і҆с. прї єзерѣ генисаретскомь . . . . ѯ҃г

Мсца а҆вгѹста ѕ҃. ѐѵⷢ ѿ лѹⷦ за ⷱ м҃є. ѡ҆ преѡбраженїи, бга и спса нашего і҆с ха . . . . ѯ҃д

---

22 *Tip.* за ⷱ д҃ 24 *Tip.* за ⷱ ѕ҃ 27 *Tip.* двоѹ 32 *Tip.* Мсца тогѡже.

—

Rugăciunea ce-au învăţatŭ Domnulŭ nostru Isusŭ Hristosŭ, ucenicii săi, cumŭ zice Mathei 18, şi Luca 55. Apropiiară-se, zice, apostolii cătră Isusŭ, şi ziseră: „Doamne, învaţă-ne a ne rugà, cumŭ şi Ioannŭ uceninii săi“. Şi zise lorŭ: „Cându vă rugaţi“, zice aşa:

Tatălŭ nostru ce eşti în ceri, sfinţească-se numele tău, să vie împărăţiia ta, fie voia ta, cumŭ în ceri, aşa şi pre pământŭ. Pita noastră săţioasă dă-ne noao astăzi, şi iartă noao greşalele noastre, cumŭ ertămŭ şi noi greşiţilorŭ noştri, şi nu ne duce în năpaste, ce ne izbăveaşte pre noi de hitleanulŭ, că a ta e împărăţiia şi putearea şi slava în vecie, aminŭ.

—

13 *Tip.* съцї | ѿсж.

Variante: *(A_1 şi C_1 după Mateiu VI, 9—13; A_2 şi C_2 după Luca XI, 2—4; M din Molitvelnicul lui Coresi din 1564)* **12** ceri] A_1 *M* C_1 ceriure **13** fie] A_1 A_2 *M* C_1 C_2 să fie | cumŭ în ceri] A_1 C_1 cumu e la ceri **13-14** aşa şi pre pământŭ] A_2 C_2 şi la pământŭ **14** Pita] A_1 *M* C_1 Páinea | dă ne] A_2 C_2 dă o | astăzi] A_2 C_2 în toate zile **15** iartă noao greşalele] A_2 C_2 lasă noao datoarele **15-16** cumŭ ertămŭ şi noi greşiţilorŭ noştri] A_2 C_2 şi înşine lăsămŭ tuturorŭ datornicilorŭ noştri **16** duce în năpaste] A_2 C_2 duce noi în ispită **17** A_2 C_2 *lipseşte* pre | e] A_1 *M* C_1 iaste | împărăţiia] C_1 împărăţie **17-18** A_2 C_2 *lipseşte* că a ta e împărăţiia şi putearea şi slava în vecie, aminŭ **18** vecie] A_1 *M* C_1 veacŭ.

Credința creștinească (ce e вѣрꙋѫ въ ıҍди́нѡго б҃а):

(1) Crezŭ întru Dumnezeu, în tatălŭ putearniculŭ, făcătoriulŭ ceriului și alŭ pământului, văzutelorŭ tuturorŭ și nevăzutelorŭ.

(2) Și întru unulŭ Domnŭ Isusŭ Hristosŭ, fiiulŭ lu Dumnezeu, unulŭ născutŭ, ce den tatălŭ născù mainte de toate veacure, lumină den lumină, Dumnezeu dereptŭ den Dumnezeu dereptŭ, născutŭ însă nu făcutŭ, unulŭ cu tatălŭ, pren cine toate făcute sântŭ. (3) Dereptŭ noi oamenii și dereptŭ ispăseniia noastră, venit-au den ceri | și au născutŭ den duhulŭ sfântŭ și den Mariia fată omŭ (622) *fu. (4) Răstignitu-se-au dereptŭ noi suptŭ Pilatŭ den Pontŭ. (5) Chinuitŭ și îngrupatŭ, și învise a treia zi, după scriptură. (6) Și se suì în ceri și șade a dereapta tatălui. (7) Și iară va venì cu slavă a judecà viii și morții, că împărățiia lui nu iaste obârșenie.*

(8) Și în duhulŭ sfântŭ, Domnulŭ ce viii face, celŭ ce den tatălŭ vine, celŭ ce cu tatălŭ și cu fiiulŭ închinatu e și slăvitŭ, cumŭ au grăitŭ prorocii. (9) Și într'una sfântă a săborului apostolilorŭ beseareca. (10) Mărturiseaște un botezŭ în ertăciunea păcatelorŭ. (11) Așteptămŭ sculatulŭ morțilorŭ (12) și viața ce va să fie în vecie, aminŭ.

---

22 *Tip.* мѡцнлѡрь.

Variante: 2 întru] *M* într'unulŭ | *M lipsește* în | putearniculŭ] *M* a totŭ țiitoriulŭ **5** întru unulŭ] *M* într'unulŭ **5-6** lu Dumnezeu] *M* Domnului **6** născutŭ] *M* născutulŭ **7** veacure] *M* veacurele | dereptŭ] *M* adeveritŭ **8** dereptŭ] *M* adeveritŭ | însă] *M* ce **8-9** unulŭ cu] *M* întru o fire cu **9** pren cine toate făcute sântu] *M* ce dereptŭ elŭ toate fură | Dereptŭ noi] *M* Și derptŭ **10** ispăseniia noastră] *M* a noastră ispăsenie | venit-au] *M* deștinse | ceri] *M* ceriu **11** și au născutŭ] *M* și se împeliță **11-12** Mariia fată omŭ fu] *M* Maria fecioră omenì-se **12** Răstignitu-se-au] *M* răstignì-se | suptŭ] den **14** *M lipsește* se | ceri] *M* ceriu **15-16** că împărățiia lui nu iaste obârșenie] *M* că a lui împărăție sfârșitŭ n'are **17** ce viii face, celŭ] *M* viață făcătoriulŭ | vine, celŭ] *M* iase **18** cu fiiulŭ închinatu e și slăvitŭ] *M* fiiulŭ într'una să ne închinămŭ și să slăvimŭ **19** prorocii] *M* pren proroci | *M lipsește* Și **19-20** a săborului apostolilorŭ beseareca] *M* și de săborŭ apostolească besearecă **20** Mărturiseaște] *M* Spuiu | în ertăciunea] *M* întru lăsarea **21** Așteptămŭ sculatulŭ] *M* Așteptŭ sculareа **22** să fie] *M* fi | vecie] *M* veacŭ.

Aceastea sântŭ 10 cuvinte, ce deade Dumnezeu lu Moysi prorocŭ în vârhulŭ muntelui de Sinaia.

Dentâi: Eu sântŭ Domnulŭ Dumnezeu al tău; pre lângă mine Dumnezei striini să n'aibi.

A doa: numele Domnului Dumnezeului tău în harŭ să nu-lŭ iai pren gura ta, că nevinovatŭ nu veri fi.

A treia: sărbează Dumeneca.

A patra: tată-tău şi mumă-ta cinsteaşte-i, să veri să aibi zile multe şi bune pre pământŭ.

A cincea: să nu ucizi.

A şase: să nu fii curvari.

A şaptea: nu furà.

A opta: să nu fii mărturie strâmbă vecinului tău.

A noa: să nu pohteşti casa vecinului tău.

A zeacea: să nu pohteşti vecinului tău nece muiare-i, nece fata-i, nece feciorulŭ, nece boulŭ, nece asinulŭ, nece nemica ce iaste a lui.

---

17 *Tip.* а҆ллоу́и.

TABLOUL EVANGHELIILOR TÂLCUITE